AUGUSTINUS

BARBOSA,

I. U. D. LUSITANUS,

EPISCOPUS UGENTINUS,

DE PAROCHO.

Digitized by Google

Digitized by Google

AUGUSTINI BARBOSÆ,

J.U.D. LUSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,
Olim Sacræ Congr. Indicis Conſultoris, & inſignis
Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarii majoris;
DEMUM EPISCOPI UGENTINI,
& à Conſiliis D. PHILIPPI IV. Hiſpaniarum Regis Catholici:

PASTORALIS SOLICITUDINIS,

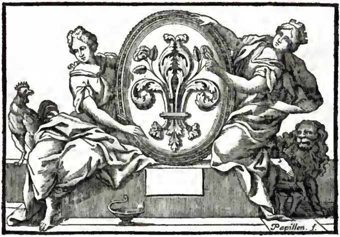
SIVE DE OFFICIO, ET POTESTATE PAROCHI,

TRIPARTITA DESCRIPTIO:

Cujus partes ſingulas, earúmque materias, methodo novâ, atque expeditâ pertractatas ſequens pagina declarabit.

ULTIMA EDITIO PRIORIBUS EMENDATIOR

Cum SUMMARIIS, & INDICIBUS locupletiſſimis.

LUGDUNI,
Sumptibus ANISSON & JOANNIS POSUEL.
M. DCCXIII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Declaratio ſingularum partium Tripartitæ hujus Deſcriptionis.

Complectitur Pars.

I. Parochorum Electionem, Inſtitutionem, Reſidentiam, Munus injunctum, Vigilantiam erga plebes, Præcedentiam, Functiones Parochiales; item Profeſſionis Fidei emittendæ, Sacerdotii aſſumendi, Officia divina recitandi, Miſſas celebrandi, Verbum Dei prædicandi, Doctrinam Chriſtianam docendi, Vigilias, Feſta, Indulgentias, Matrimonia, & Ordinandos denunciandi obligationem. pag. 1

II. Præcipua quædam per Parochos notanda, & curanda circa Sacramentorum in genere, necnon Baptiſmi, ac Pœnitentiæ in ſpecie adminiſtrationem, Sacræ Communionis diſpenſationem, Matrimonii celebrationem, illiúſque denunciationes præmittendas, Nuptiales benedictiones, ac demùm Extremam-Unctionem. pag. 127

III. Jura omnia Parochialia, Oblationes ſcilicet, Quartam Parochialem, ſeu Canonicam portionem, Sepulturam, Funeralia, Primitias, & Decimas. pag. 206

ILLUSTR^mo ET REVER^mo

D.D. RODERICO
A CUNHA,
JURIS PONTIFICII
CONIMBRICENSI DOCTORI,

Olim hæreticæ pravitatis Uliſſiponenſi Inquiſitori, poſteà Portalegrenſi Epiſcopo, deinde Portucallenſi, nunc Archiepiſcopo, ac Domino Brachara, Hiſpaniarum Primati,

AUGUSTINUS BARBOSA FEL.

EX eo tempore, quo ego, Vitute duce, & comite, ut aiunt, Fortuna, ad has Italiæ partes appulſus, Romæ in totius Orbis emporio, & imperio, poſtliminio reverſurus in patriam, habitare cœpi, nihil mihi potius fuit, quàm ut Te, Præſul ampliſſime, meis litteris ſalutarem, & quæ in lucem dediſſem, monumentis impertirem. Videbam planè quàm ex longinquo tui Nominis fama, & claritas grandibus hinc, & illinc tum generis, tum etiam ſapientiæ circumvecta pennis in hanc regionem, regiámque civitatem penetraverit. Quà te omnes ex antiqua, & regia Triſtani illius Cunhæ, Orientalis Indiæ Propagatoris, Moderatoris & Conſervatoris proſapia ſobolem merentem prædicant, & Camonii rhithmo jam Latinè reddito, & ab omnibus intellecto, tui commendandi ſuppetente materiam, non ſolùm exteri nedum repetunt Luſiadæ,

——— Pompeium Cugna ſequetur,
Ex lib. 10. Luſiadum, verſ. 263. *Regnabitque diu. Hic Chalenſes eriget arces,*
Dumque Dio metuendus erit, Baſainus eidem
Se dabit, & multo conſtabit ſanguine pugna.

Repetunt quoque quemadmodum tuus idem Gentilis Heros Inſulam Auſtralem rexerit, ſuo ipſius nomine celeberrimam:

Sed procul ó quantum video clareſcere lumen!
Ex eod. verſ. 277. *Dicebat Nympha, & numeros ſublimè ferebat*
Per freta Melindes, Oriaque, Lamique, Bravaque;

ã 3 *San*

Sanguinolenta ſimul memorans certamina Cugna,
Cujus in Auſtrali Laurenti nomine noto
Littore nomen erit clarum, æternumque manebit.

Nec ſatis. Quà etiam in Te omnes incredibilem philologiam, & juſtam ſcientiarum encyclopædiam venerantur, atque immenſum, & profundum Pontificii, & Cæſarei Juris Oceanum demirantur. Nec falli quidem poſſunt ſuis terentes manibus doctiſſima, quæ de ſacris Sanctionibus evulgaſti volumina, & Commentarios in primam partem decreti Gratiani, ac deinceps in Jus Pontificium univerſum editurus, quæ omnia per manus hominum delata tuam ſingularem doctrinam in omnem poſteritatem ſunt conſervatura. Quà denique præter morum integritatem, vitæ exemplum, Juſtitiæ ſeveritatem cum lenitate conjunctam, ac cæteras animi dotes, quas modeſtiæ tuæ cauſa ſileo, ſupereminens, & ardens animarum ſtudium intuentur. Quamobrem Te non modò Primarii, quo nunc apud Luſitanos fungeris, verùm etiam ſummi apud univerſos Paſtoris dignum judicant officio. Hoc tuos Te Prædeceſſores ornare, & ſucceſſores onerare quis dubitat? Potiſſimum quod huic quotidianæ, & aſſiduæ ſolicitudini, quæ cum vita abſolvitur, aliam immortalem eruditiſſimis libris ad Chriſtianæ Reip. beneficium pro animarum cura à Te compoſitis curam addideris. Cùm igitur perſpexerim quantopere hoc uno diteſcere peculio deſideres, & quemadmodum Princeps ſuum augere, & cumulare ærarium cupiens, quemquam vel ex vulgaribus hominibus conſiliantem excipit, & exaudit, ita pro tui animi magnitudine omnes de hac re cognoſcere, & ſciſcitari velles: auſus ſum ego unus ex ovili tuo, agnitionis loco, & obſequii, tibi Paſtori vigilantiſſimo hunc libellum de cura animarum Parochis injuncta nuncupare, certò ſciens tuo illi aureo monumento collatum, viſum iri plumbeum. Quid enim ovi cum Paſtoris officio? tractent fabrilia fabri. Verùmtamen Paſtori non mediocri vertitur laudi ſuam ipſius ovem adeò inſtructam eſſe, ut ſolliciti Paſtoris & munus, & obſequium præſtare valeat. Quod ſi neutra mihi ratio ſufficiat, non ſanè deficiam. Túne noſtræ unicus es Luſitaniæ Mœcenas? Ad tuam tandem omnium artium, & artificum, litterarum, & litteratorum arcem confugio. Hac fretus benignitate hoc Tibi mecum ſimul offero munuſculum, quod ſi ex ſcribentis conditione ſpectetur, eſt perexiguum; ſi ex viribus ingenii, dixerim mediocre; ſi ex animi propenſione, magnum; ſi ex rei, de qua agitur, argumento, non ineptum, quod tanto Præſuli offeratur. Tu igitur ut bonus Paſtor, & Mœcenas id ſuſcipe, & excipe, æqui, bonique conſule. VALE. Romæ Kalend. Maii, M. DC. XXXII.

SERIES

SERIES CAPITUM,

Quæ in hoc tripartito Tractatu de Parocho continentur.

PARS PRIMA.

De Parochorum inſtitutione, & obligatione.

CAP. I. **P**AROCHUS *unde dicatur, & quid Porochia, & Parochialis Eccleſia, ac Beneficii curam onimorum habentis nomine v:niot.* pag. 1

II. *De cononica Porochorum electione, & inſtitutione.* 11

Formula aliquot circa erectionem Eccleſiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam. 37. & ſeqq.

III. *De grovitote formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.* 45.

IV. *De profeſſione Fidei per Porochum intro duos ſaltem menſes à die adepta poſſeſſionis facienda, & obedientio Romano Pantifici praſtanda.* 48

V. *De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infro annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.* 51

VI. *De vita, & boneſtote Parochorum.* 58

VII. *De vigilantio Parochorum erga ſuas plebes.* 67

VIII. *De reſidentia Parochorum.* 71

IX. *De pracedentia Parochorum.* 84

X. *De Officio Divino per Parochos recitondo.* 87

XI. *De Miſſis per Porochos ex obligotione retitaudis.* 93

Litera Monitoriales S. Caroli Borromai, de conveniendo ad Divinam Parochiam. 103

XII. *De functionibus Parochiolibus.* 104

XIII. *De Porochorum cura circo propria Eccleſia, & habitotionis reparationem, & debitam reverentiam ipſi Eccleſia habendam, ejuſque bona & res conſervandas.* 106

XIV. *De pradicotione verbi Dei Parochis injuncta.* 113

XV. *De doctrina Chriſtiana per Parochos docenda.* 116

XVI. *De denunciatione Vigiliarum, Feſtorum, Indulgentiarum, & Matrimoniorum, & Ordinandorum, per Parachas inter Miſſorum ſolemnia facienda.* 121

PARS SECUNDA.

De Sacramentorum adminiſtratione Parochis injuncta.

XVII. **C**Irca *adminiſtrationem Sacromentorum in genere pluro per Parochas conſiderando.* 127

XVIII. *De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando pracipuo quadom per Parochum curando.* 135

XIX. *De Pænitentia Socramento pracipua quadam à Parochis notanda.* 144

XX. *De ſocra Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.* 162

XXI. *De Matrimonio per Porochum celebrando, illiuſque denunciotionibus pramittendis.* 175

XXII. *De Extrema Unctionis Socramento per Parochum adminiſtraudo.* 196

XXIII. *De Parocho, an, & quando ſit dandus ei Coadjutor.* 204

PARS TERTIA.

De Juribus Parochialibus.

XXIV. **D**E *Oblationibus.* 206

XXV. *De Quarto Parochiali, ſeu canonico portione.* 211

XXVI.

AUGUSTINI BARBOSÆ, V.I.D. LUSITANI, DE PAROCHI OFFICIO, ET POTESTATE,

PARS PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

Parochus unde dicatur, & quid Parochiæ, & Parochialis Eccleſiæ, ac beneficii curam animarum habentis nomine veniat?

SUMMARIUM.

1 *Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant.*

2 *Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent.*

3 *Parœcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco.*

4 *Plebani dicuntur, qui curam exercent animarum in Plebania, habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas.*

5 *Plebani Eccleſia appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet.*

6 *Archiepiſcopi Eccleſia, Metropolis dicitur, id eſt, Civitatum ejuſdem Provinciæ mater.*

7 *Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis.*

8 *Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti.*

9 Cap. cùm ab Eccleſiarum, de offic. judic. ordin. *declaratur.*

10 *Rectores dicuntur, quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt.*

11 *Curati appellantur à cura, quam de regendis ovibus ſuſceperunt.*

12 *Parochiæ cujuſlibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos.*

13 *Capellanus dicitur qui in Eccleſia Monachorum curam exercet.*

14 *Paræciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt.*

15 *Parœcia Græcè, idem eſt quod accolarum conventus, ſeu habitatio, aut cura.*

16 *Parochia dicitur quaſi partitio curæ.*

17 *Parochiæ antiquitus diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere.*

18 *Dionyſius Papa, creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit.*

19 *Parochia dicitur locus in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus.*

20 *Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis.*

21 *Parochia qualibet cùm habeat ſuum territorium ſeparatum, & diviſum, amplius non licet alteri in eo aliquid facere.*

22 *Epiſcopus poſt diviſionem Parochiarum non amplius dicitur Rector, ſive Parochus totius*

Diœceſit, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ Diœceſis Rectores.

23 *Epiſcopas diſtincto populo in certas propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiarémque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant.*

24 *Aliquæ diſtinguuntur Parochiæ non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias.*

25 *Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non poſſunt.*

26 *Parochialis Eccleſia dicitur, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem.*

27 *Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, quæ concurrere debeant? oſtenditur.*

28 *Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur quod de neceſſitate adminiſtrat, & populos ab eodem de neceſſitate recipit.*

29 *Parochialis non probatur ex ſepultura, & actu ſepeliendi.*

30 *Parochialitatis præſumptio concludens reſultat, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccl ſia, corpora fuer nt ibi ſepulta tanquam in Parochiali*

31 *Eccleſia non percipit decimas, vel primitias: ergo non eſt Parochialis, non bene concludit argumentum.*

32 *Decimæ poſſunt etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex aliquo titulo, quàm de jure Divino.*

33 *Parochialitatis reſultaret præſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, eo quòd in Parochiali debet de neceſſitate retineri.*

34 *Parochialitatis præſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem.*
Parochialitas unde probetur. ibid. & ſeq.

35 *Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo beneficium Curatum eſt Parochialis Eccleſia.*

36 *Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi.*

37 *Eccleſia præſumitur Curata ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum.*

38 *Parochialis Eccleſia fit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat.*

39 *Parochialis Eccleſia erecta præſumitur Superioris auctoritate, & conſcaſa ex lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt.*

40 *Dotata ſufficienter debet eſſe Parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere.*

41 *Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat.*

42 *Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus cum illa conjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire.*

43 *Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere.*
Rector quaſi populum regens dicitur. ibid.

44 *Parochialis Eccleſiæ ad regimen unus Parochus aſſumi debet, qui ſuo nomine, & non cum aliis præficiatur.*

45 *Beneficium Parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ & regendæ conferuntur.*

46 *Beneficy Parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum.*

47 *Cura animarum in beneficiis duplex.*
Cura animarum quid? ibid.

48 *Cura pœnitentialis alia actualis, alia habitualis.*

49 *Mentio non eſt facienda de cura annexa.*

50 *Cura habitualis nullum facit beneficium Curatum, nec cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam.*

51 *Parochialis habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici.*

52 *Parochialis ad actum revocata judicatur, ac ſi eſſet noviter erecta.*

53 *Cura animarum in beneficiis unitis eſt penes Principalem Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penes Vicarium amovibilem in dicto beneficio unito deputatum.*

54 *Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis verò eſt penes Capitulum.*

55 *Papa erigendo vicariam perpetuam, & in Vicariam transferendo curam, nihil aliud facit, quàm conſtituere illi actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ.*

56 *Vicarius perpetuus potiùs dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum.*

57 *Cura animarum indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem affectum.*

58 *Rector principalis ſi ſpreto Vicario perpetuo vellet ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet.*

59 *Cura totalis poteſt in erectione Vicariæ transferri*

Digitized by Google

ferri in Vicarium etiam ad nutum amovibilem.

60 *Vicarij perpetui in Parochialibus annexis debent de jure conſtitui.*

61 *Beneficij de eſſentia eſt ut ſit perpetuum.*

62 *Titulus in Parochiis unitis non exiſtit, cùm fuerit ſuppreſſus, & extinctas per unionem acceſſoriè factam.*

63 *Curæ titulus in Parochiis unitis eſt penes Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius.*

64 *Unio poteſt fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter.*

65 *Curam remanere penes principalem evident ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur temporalis, & amovibilis in exercitio curæ animarum.*

66 Extrav. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend. *declaratur.*

67 *Qualitas Parochialis annexa acceſſoriè non debet redundare in principale.*

68 *Beneficium principale ſi ſit ſimplex, non creſcit, nec ſit curatum per Eccleſiam parochialem ei acceſſoriè annexam.*

69 *Eccleſiæ Parochiales acceſſoriè unitæ nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt.*

70 *Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effectæ prædia beneficii, cui unitæ fuerunt.*

71 *Literæ unionis non dicuntur literæ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana.*

72 *Cauſa unionis nō dicitur cauſa beneficialis.*

73 *Deſcendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum curam animarum habentium.*

74 *Cura habitualis licèt ſit in illo, qui praeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium.*

75 *Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu.*

76 *Habere dicitur cum effectu.*

77 *Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis.*

78 *Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda.*

1 OLIM apud Ethnicos Parochi dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant, hoc eſt, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac Populorum hoſpitio receptis ſuppeditabant, ut annotavit Acron. in illud Horatii lib. 1. ſermonum, ſatyra 5.

— *& Parochi, quæ debent ligna, ſalémque.*

Refert Petr. Greg. *ſyntagm. juris lib. 36. c. 30.*
2 *num. 9.* † Unde inſtar horum dictos eſſe Parochos in Eccleſia quidam exiſtimant, eo quòd ſint Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus, ſive populis ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum
ad paſcendas animas ſubminiſtrent. † Alii 3
verò putant Parochum dictum quaſi Parœcum; Parœcus autem Græcis eſt incola, ſive habitator in loco, ut ait Pompon. *in l. pupillus, ff. de verb. ſignif.* ibi, *incola eſt, qui in aliquam regionem domicilium ſuum contulit, quem Græci Parœcon vocant*, Ita Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 12. quæſ. 1.* Boll. *in œconomic. Canonica, claſſ. 2. cap. 1. §. 1. pag. 163. verſ. Budæo tamen.*

Horum quidam vocantur Plebani, ut *in cap.* 4
ſcriptum eſt, de elect. qui videlicet curam exercent animarum in Plebania habente ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas, *cap. 1.* ubi gloſſ. *ne Clerici, vel Monachi, lib. 6.* ſic dicti à plebe, vel populo, qui ſub eorum cura regitur, & habet ſe Plebanus cum cæteris Curatis unius plebis, ſicut Archiepiſcopus cum Suffraganeis Provinciæ ſuæ; nam & ipſi viſitatores conſtituuntur, qui vicos, & caſtella in Epiſcoporum locum circumeant, *cap. non debere, cum gloſſ. 80. diſt. cap ſicut olim, de accuſat.* † Et Eccleſia Pleba- 5
ni appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet, *cap. ad audientiam, il 1. de Eccl. ædific. c. 1. de præſcript.* Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de reformat. cap. 7.* gloſſ. 1. *in Clem. unic. de Baptiſmo*, Azor. *d. p. 2. lib. 3. c. 12. q. 3. & lib. 9. c. 3. q. 14. verſ. matrix*, Rot. *deciſ. 272. n. 2. cum*
ſeqq. p. 1. recentior. † Sicut Archiepiſcopi Ec- 6
cleſia, Metropolis dicitur, id eſt, civitatum ejuſdem Provinciæ mater, ut contra Iſidor. *in c. clerot, verſ. Archiepiſcopus, diſt. 21.* animadvertunt Forcat. *dialogo 61. num. 4.* Alciat. *lib. 1. diſpunct. c. 23. ad fin.* Covar. *practicar. c. 19. n. 2.* Gambar. *de officio, & poteſt. Legati à latere, tit. de variis Ordinariorum nomin. ex n. 34.* Dionyſ. Paul. *de vera quatuor Patriarchal. Sedium erect. cap. 1. num. 23.*

Plebanis hujuſmodi ſola competit juriſdic- 7
tio fori pœnitentialis, ut Parochis, & ideò à Parochis non diſtingui ſcribit Fileſac. *in tract. de Parœcia, cap. 3. pag. 59.* ac ſubinde cùm non habeant juriſdictionem fori contentioſi, non poſſunt dici in dignitate conſtituti, quia differentia illa, quod Parochus uni præeſt Eccleſiæ, Plebanus pluribus, nullam in ſubſtantia conſtituit differentiam, ex notatis per Anton. Fabr. *in theor. de re benefic. tit. de beneficiis in*
Cathedrali, n. 33. & ideo † Plebanum dignita- 8
tem non habere reſolvunt Fulv. Pacian. *de probat. lib. 1. c. 27. à n. 59.* & Azor. *d. lib. 3. c. 21. q. 1. & 4.* niſi fortè Eccleſia, cui præeſt, ſub ſe Capellas habeat, & ſimul Collegiata ſit, ut ex Domin. Franc. & Feder. explicat. Pacian. *d. c. 27. n. 62.* Quamvis contrarium, imò quod Plebanus, licèt in Eccleſia Collegiata non ſit, dignitatem habere dicatur, ſi ejus Plebania ſub ſe Capellas teneat, teneant additio ad gloſſ. *verb. Capellas in d. c. 1. ne Clerici, vel Monachi, lib. 6.* Lambertin. *de jurepatron. lib. 1. q. 1. qu. 11.*

Digitized by Google

*art.*4. Petr.Gregor.*ſyntagm. juris lib.*12.*c.*41.
*n.*13. Læl.Zech. *de Republ.Eccleſ.c.*27.*à princ.*
9 Squillante *de obligation.Cleric.p.*2.*n.*58. † Pro
quibus non facit *cap. cùm ab Eccleſiarum,de of-
fic. judic. ordin.* dum videtur probare Plebanos
excommunicare poſſe ſibi ſubditos ; quia reſ-
pondetut non conſtare ex ejus litera, quænam
fuerit Eccleſia illa Sancti Petri, de qua *ibi*, nec
text. decidere Plebanum illum Jure communi
excommunicationem proferre potuiſſe, ſed
tantum ſupponere ab eo prolatam, ac ſubinde
terminos habiles ſupponere poſſumus, cùm
text. principaliter non decidat, quod ſcilicet,
vel Eccleſia erat Collegiata, vel quod juriſ-
dictio ſpeciali jure ei competebat.

10 Rectores quidam dicuntur, quia plebem, &
populum ſibi commiſſum cum cura regunt,
juxta *c.*1.*de Capellis Monach.cap.*3.*de vita,&
honeſt. Cleric.* eorumque beneficium *Rectoria*
dicitur,*c.ult.de præbend.*Petr.Gregor.*ſyntagm.
juris lib.*15.*cap.* 14. *num.*10. quamvis ſub rec-
toris nomine comprehendantur etiam ha-
bentes dignitatem, Perſonatum, ſive Priora-
tum, ut ex Domin. & aliis oſtendit Illuſtriſſ.
Dominus meus Roderic. à Cunha *in comment.
ad cap. ſunt namque*, 14. *diſt.* 45.

11 Curati appellantur alii à cura, quam de
regendis ovibus ſuſceperunt, non ſine grandi
myſterio ; ſicut enim Papæ commiſſa eſt cura
univerſæ Eccleſiæ,dicente Domino,*Paſce oves
meas*: ſic ipſe Papa vocans Epiſcopos in partem
ſollicitudinis, ſeu curæ ex Ordinatione divina
iiſdem Epiſcopis committit particulares Ec-
cleſias ſeu Diœceſes paſcendas, & curandas.
Sic demùm ipſi Epiſcopi, Domino inſtituente
Ordinem Preſbyterorum, ſeu Curatorum in
ipſis ſeptuaginta Diſcipulis(ut Patrum eſt doc-
trina) iiſdem curam ſingularum Parochia-
rum committunt, à quibus ſolis, inquit Concil.
Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*13.*de reform.* Sacramenta
ſuſcipiant. Porrò per curam, à qua dicuntur
Curati, non intelligenda venit qualiſcumque,
qualis eſt illa, quæ ex lege charitatis manda-
tur unicuique de proximo. Nec illa etiam,
quam habet, verbi gratia quilibet Superior
temporalis, licèt ſuo modo etiam teneatur ad
cuſtodiam animæ: neque etiam dicitur curam
ejuſmodi babere, qui habet licentiam ad exer-
cendos certos actus Paſtorales, alioquin tot
eſſent Paſtores, quot ſubſidiarii. Sed is demùm
Curatus eſſe intelligitur, qui accepit curam
animarum ex natura officii, qui accepit non
ſulùm poſſe,ſed debere ; non ſolùm licentiam,
ſed ultra hoc etiam officium, munus, onus, de-
bitum curandi animas, quod involvit obliga-
tionem eas curandi ex lege juſtitiæ,cui propte-
rea applicari poſſit illud Ezechielis 33. *Sangui-
nem ejus de manu ſpeculatoris requiram.* Ita
Theophil. *Parochorum,ſeu de quadruplici de-
bito in propria Parochia perſolvendo*, *part.* 3.
de Confeſſione Paſchali, *art.* 11.

Sacerdos proprius vocatur cujuſlibet Paro- 12
chiæ Rector, *in cap.omnis utriuſque ſexus, de
Pœnit.& remiſſion.*Navar.*in cap.placuit,de pœ-
nit.diſt.*6.*n.*123.ibi,*& Sacerdos ille dicitur pro-
prius qui eſt præfectus Parochiæ*, &c. Mich.
Locmairus *in ſuo Parochiali, cap.*4. *propoſ.* ubi
explicat proprium Sacerdotem dici Curatum,
latè Theoph. *d.p.*3. *art.* 5.

Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Mona- 13
chorum curam animarum exercet,ut *in cap.* 1.
de Capell. Monach.

Parochus dicitur à Parochia, ſeu Parœcia, 14
ut Budæus vult, ſicut & Parochiani, ſeu Parœ-
ciani, ut *in tit. de Parochiis*, & eo nomine uſos
fuiſſe antiquos Chriſtianos demonſtrat S. Au-
guſtinus *lib.*14.*de Civitate Dei*,his verbis: *Fuit
Presbyter nomine Reſtitutus in Parœcia Cala-
menſis Eccleſiæ.* † Parœcia autem Græcè idem 15
eſt quod accolarum Conventus, ſeu habitatio,
aut cura, vel ſecundùm alios,† Parochia dici- 16
tur, quaſi partitio curæ, quia Rector Eccleſiæ
curam habet animarum totius pupuli intra il-
los limites congregati, *c.*1.*de Capell.Mon.c.cùm
ſingula,de præbend.lib.*6.Petr.Gregor.*d.lib.*15.
*cap.*24.*n.*6.*&* 7.Rebuff.*in concord.tit.de collat.
§.ſtatuimus,il* 2.*in verb. Parochiales* Gunzal.
*ad reg.*8.*Cancel. gloſſ.*6.*num.*39. Læl.Zec. *d.
cap.* 28. *num.* 1. Guttier. *alleg.* 8. *num.* 6.

Antiquitùs Parochiæ diſtinctæ non erant, 17
ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius diœce-
ſis animarum curam habere, & omnes illius
decimas percipiebant, & inter ſe,& alius Cle-
ricos dependebat, quia reliqui Clerici de ma-
nu Epiſcopi percipiebant, & curam exerce-
bant, *cap.*1.*verſ.has verò decimas*,16.*q.*7. Put.
*deciſ.*361.*n.*5.*lib.*1.Gonzal.*d.gloſ.*6.*n.*80.† Sed 18
poſtea cùm augeretur populus Chriſtianus,
Dionyſius Papa XXIV. poſt B.Petrum,ſingulas
Eccleſias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit, ut
unuſquiſque proprium haberet territorium,nec
unus alterius fines ingrederetur, *in c.*13.*q.*1. *&
in cap. paſtoralis, de iis quæ fiunt à Prælatis*,
Joan. Andr. Abb. & alii *in rub.de Paroch.* Ber-
trand. *conſ.*350.*vol.*2.*p.*1. Navar.*in c. Placuit,n.*
3.*cum ſeq.de pœnit.diſt.*6.Selv. *de benef.part.*1.
*quæſt.*4.*n.*19.Paul.Fuſc.*de viſit.lib.*1.*cap.*2.*n.*1.
Hojed. *de incompatib.benef.p.*2.*in præfat. n.*5.
Zech. *d.c.*42.*de Paroc. n.*1. ubi quod id factum
fuit tam in Civitatibus,quàm in Caſtris,& vil-
lis, Suar. *de Relig. tom.*1. *tract. de decim.lib.*1.
*cap.*21. *à n.*4.Carat. *de Jurib.Paroc.tit.*1.*cap.*2.
Lotter.*de re benefic.lib.*1.*quæſt.*8.*num.*18. Joan.
Fileſac. *de origine Parœciarum. c.*4. *in princip.*
Trullench *in expoſit. Decalogi, lib.*3.*c.*5.*dub.*2.
*num.*12. Ror. *in conchep.decimarum del Infan-
tado*, 7. *February* 1618. coram *bonæ memoriæ
Andrea*, & in *Florentina Parochialis*, 22.*Maj*
1630.coram *Reverendiſ.D.meo Coccino Decano*,
licèt Card.Baron. *annal.Eccl.tom.*3.*ad an.*325.
verſ.

verſ.unde hîc, & Theophil. *Parochialis p.1. de conc.Paroch.art.1.pag.4.* exiſtimaverint ab ipſiſmet Apoſtolis factam diviſionem Parochiarum.

19 Et unaquæque Parochia exinde dicta fuit locus, in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus, Ægid. Bellamer. *conſ.38.n.8.* Roman. *conſ.356.in princip.* Grilenzon. *conſ.6.n.5.* Mantic. *deciſ.48. num.1.*
20 Card. Tuſch. *tom.7.lit.P, concluſ.94.n.1.* † non minusquàm decem diſtinctæ domus, & familiæ Parochiam facere poſſunt, quæ municipia nominantur, *c.unio, 10.q.3.* Carac. *de jurib. Paroch.tit.3.c.3.in fin.* Pacian. *de probat.lib.2.c.31.*
21 *n. 23.* † & cùm quælibet haberet ſuum territorium ſeparatum, & diviſum, non amplius licitum fuit alteri Parochiæ in eo aliquid facere. Calcan. *conſ.34. ex n.10.* Card. Tuſch. *d.lit.P,*
22 *concl.95. n.7.* † nec Epiſcopus deinde dici poteſt Rector, ſive Parochus totius diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ diœceſis Rectores, Gonzal. *d. gloſſ. 6. num.83.* Rota *deciſ.25.n.4. part.1. recent.*

23 In illis verò locis, & civitatibus ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant, ſed promiſcuè petentibus Sacramenta adminiſtrant, ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.24. de reformat. cap.13.* ut Epiſcopus diſtincto populo in certas propriáſque parochias unicuique ſuum proprium peculiarémque Parochum aſſignet, Ugol. *de officio Epiſcopi, cap.54.§.1.* Quod quidem Concilii decretum non comprehendere Parochias, quæ licèt certos fines non habeant, certum tamen populum habent, & per certas familias diſtinguuntur, uſque adcò ut Sacramenta promiſcuè non adminiſtrentur, refert deciſum Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloſſ.6.n.96.* & non eſt incognitum aliquibus in locis, &
24 præcipuè † Aquilæ, diſtingui Parochias non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias, ut colligitur ex relatione ejus Epiſcopi facta ſacræ Congregationi Concilii de anno 1578. quæ legitur apud Tamburin. *de jure Abbatum, tom.1.diſp.14.q.1.num.11.* & ex his, quæ adducit Franc. Vivi. ex eadem civitate oriundus, *in ſylva commun. opin. 230. n. 24. & 25.*

25 Ubi etiam propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non valent, novas Parochias, etiam invitis Rectoribus, Epiſcopi conſtituere poſſunt, *cap. ad audientiam. de Eccleſ.ædifican.* quibus pro victu, & ſuſtentatione novi Parochi fructus aſſignentur arbitrio Epiſcopi ad Eccleſiam Matricem quomodolibet pertinentes, aut ſi neceſſe fuerit, compellat populum Eccleſiæ noviter erectæ ad neceſſaria eidem Sacerdoti ſubminiſtranda, ut decidit Concil. Trid. *ſeſſ.21.de reform.c.4.* latè Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc.p.3. alleg.78. per tot.* Nec Epiſcopi in his quæ pertinent ad curam animarum propter Parochos excluduntur, quia omnes animæ diœceſis ſunt commiſſæ ſub poteſtate Epiſcopi, *c.quæcumque, 10.quæſt.1.cap.præcipimus, 12.q.1.* & quilibet de diœceſi dicitur eſſe Parochianus Epiſcopi, ut *in cap. licet, de feriis, & in c.1.de raptor. & in cap. ad aures, de pœnis*, facit bonus text. *in Clem. dudum, §. in Eccleſiis, de ſepult.* refert Gutier. *canon. lib. 1. cap. 27. num. 25. & 26.*

A Parochia, & Parocho dicitur Parochialis 26
Eccleſia, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum certis limitibus conſtituta, ipſis Sacramenta miniſtrans, & proprium habens Rectorem, & Parochum. Abb. *in rub. de Paroch.* Carac. *de juribus Paroch. tit.1. c.3.* Ægid. Bellamer. *conſ.38.n.8.* Gutier. *alleg.8.n.6.* & hoc abſque ulla prærogativa, Feder. de Senis *conſ.49. & 86.* Cardin. Tuſch. *d. lit. P, concluſ.93. num. 1.* Et iſta Eccleſia Parochialis gaudet privilegio, ut intra ſuos fines alia Eccleſia, vel Capella non poſſit ædificari invito ejus Rectore, *cap.quicumque, 16.q.1.* quia eſſet facere in ſui præjudicium, cùm comprehendat quicquid eſt intra fines ejuſdem Parochiæ, quaſi totum ipſum ſolum per fines deſignatos ſit certo modo in poſſe ipſius Parochiæ, ut contra ejus voluntatem alia Capella ædificari nequeat. Ita Hieron. Carac. *in opuſculo de juribus Paroch. tit.2.cap.1.* Unde in facultatibus extruendi Oratoria ſtylus Romanæ Curiæ hæc inter alia ad favorem Parochialium apponere conſuevit, ut ſcilicet Oratorium decenter inſtructum, & ornatum, & ab omnibus actibus domeſticis liberum exiſtat: tum ut conceſſio intelligatur ſine Parochialis Eccleſiæ præjudicio, & excipiantur dies Natalis Domini noſtri, Reſurrectionis, Pentecoſtes, quibus ibidem celebrari non liceat; ſed Parochialis frequentetur, quódque alii præterquam ſervitio perſonæ, cujus intuitu Oratorium conceditur, neceſſarii ibidem audientes Miſſam, ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia per hoc non liberentur. Ita Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.3. c.3. tit.de viſitat. Eccleſ.Paroch.n.21,* Hieron. Carac. *in d. opuſc. tit. 2. cap. 2.*

Quæ autem debent concurrere ad conſti- 27
tuendam Eccleſiam parochialem, tradunt Staphil. *de literis gratiæ, tit.de qualit. & ſtat.benef. §.circa ſecundum, à n.7.* Sarnen. *in reg. de idiomate, quæſt.11.* Rebuff. *in concord.tit.de collat. §.ſtatuimus, il 2.verb. Parochiales Eccleſ.* Cuch. *in inſtit.major.lib.2.tit.15.* Maſcard. *de probat. concl.469.* Quintanad. *Eccleſiaſt.lib.4. à n.68.* Fuſc. *de viſit. lib.2.c.1.* Camill. Borell. *in ſum. deciſ.p.1. tit.2. n.17.* Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1. verb. Parochia, §.1.* Gonz. *ad reg.8. Cancel.gloſ. 6.n.34. cum multis ſeqq.* Rot. *deciſ.52.p.2. diver. & in Florentina Parochialis, 22. Maii 1650.*

Digitized by Google

coram *Reverend. Domino meo Coccino Decano*, quæ reperitur impreſſa noviſſimè *p. 5. recent. deciſ.* 380. ex quorum dictis, & præcipuè Rotæ conſtat, quod probare volens Eccleſiam eſſe Parochialem, debet juſtificare quatuor requiſita: primum eſt poteſtas fori pœnitentialis, hoc eſt, poteſtas ligandi, atque ſolvendi: ſecundum eſt certa Parochia, hoc eſt, locus certis finibus conſtitutus, in quo populus alicujus Eccleſiæ deputatus degit; tertium ut Parochus curam exerceat nomine ſuo, quod requiſitum convenit perſonæ, non autem Eccleſiæ, quartum quod etiam reſpicit perſonam, & non Eccleſiam, videlicet quod Sacerdos tanquam Rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum aliis ad regimen Parochialis Eccleſiæ admittatur, ut declarat Rota *d. deciſ.* 52. *à num.* 1. *uſque ad num.* 19. Et propterea eadem Rota conſiderans ſtatum Eccleſiæ, breviter di-
28 xit † ad oſtendendum Eccleſiam eſſe Parochialem, non ſufficere quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendat quod de neceſſitate adminiſtret, & populus ab eodem de neceſſitate recipiat, gloſſ. *verb. impendat, in Clem. dudum, de ſepult.* ubi Imol. *num.* 32. Gonzal. *d. gloſſ. 6. num.* 36. Mantic. *deciſ.* 48. *n.* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 387. *n.* 7. ubi Beltram.

29 Unde colligitur, Eccleſiam non probari Parochialem ex ſepultura, & actu ſepeliendi, cùm hoc ſub prædictis quatuor requiſitis non contineatur, ut declarat Gonzal. *d. gloſſ. 6. n.* 53. & Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 865. *n.* 14. & quilibet poſſit ſibi eligere ſepulturam in loco ſacro ſibi benè viſo, *cap. cùm liberum*, & *ibi* gloſſ. *verb. diſpoſuit, de ſepult. c* 1. *eod. tit. in* 6.

30 † Reſultaret tamen concludens præſumptio parochialitatis, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerint ibi ſepulta, tanquam in Parochiali, in qua concurrentibus prædictis defuncti debent ſepeliri, *cap. ex parte, de ſepulturis*, & optimè conſideravit Rota *in d. Florentina Parochialis*.

31 Deinde colligitur quod non ſequitur, iſta Eccleſia non percipit decimas, vel primitias; ergo non eſt Parochialis, nec per contrarium, iſta jura habet talis Eccleſia: ergo neceſſariò
32 ſequitur quod † ſit Parochialis, ſecundùm Gonzal. *d. gl. 6. n.* 56. cùm decimæ poſſint etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex aliquo titulo, quàm ex jure divino, ex quo Eccleſiæ Parochiali debentur, *Exod. c.* 22. *in fine*, & habetur *in cap.* 1. *& in cap. cùm homines, & in cap. paſtoralis, de decim.* poſſunt enim & aliis Eccleſiis acquiri, putà præſcriptione, *cap. cùm contingat, cap. cùm in ſua, eod. tit. cap.* 1. *de præſcript. in* 6. Rebuff. *de decim. q.* 23. *n.* 6. Abb. *conſ.* 94. *num.* 2. *vol.* 1. Covar. *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 6. & fuit conſideratum *in d. Florentina*: licèt quandoque ex perceptione decimarum arguatur cura apud percipientem, ut in deciſionibus citatis per Rot. *deciſ.* 489. *num.* 3. *in fin. p.* 1. *recentiſſim.*

Parochialitatis tamen reſultaret præſump- 33
tio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, quod in Parochialibus debet de neceſſitate retineri, juxta notata *in Clem.* 1. *de privileg.* ita ut in aliis non retineatur, niſi ex indulto Apoſtolico, quod habent Regulares, *cap. tribus, §. tanta, de conſecr. diſt.* 2. ita ſibi fuiſſe reſponſum à *ſacr. Congreg. Eminentiſſimorum Interpretum Concil. Trid. de anno* 1609. atteſtatur Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. c.* 110. refértque Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 13.

Prout etiam parochialitatis præſumptio 34
non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, vel alia Sacramenta, excepto Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, perciperent, non tamen neceſſariò ex illis inferretur ad curam Parochialem, cùm hæc omnia poſſent adeſſe ex aliquo accidenti, ut ponderavit Gonzal. *d. gloſſ. 6. num.* 56.

Simili modo ſolis Parochialibus Eccleſiis permittitur habere campanas, in tantum, ut nec in Monaſteriis pulſari publicè ſine diſpenſatione poſſint, *c. patentibus, de privil.* Specul. *tom.* 1. *tit. de diſpenſat. §. nunc de Epiſcoporum, num.* 14. *caſu* 102. Eſt enim campana unum de ſignis, & requiſitis Eccleſiæ, & beneficii Curati, Alciat. *lib.* 8. *parerg. c.* 1. Selv. *de benefic. p.* 1. *q.* 5. *n.* 82. Valenzuela *conſ.* 26. *num.* 1. *&* 2. *tom.* 1. Sed neque ex hoc parochialitas probaretur, ſicut nec probatur ex fonte Baptiſmi, Feder. de Senis *conſ.* 80. *n.* 3. Rot. *deciſ.* 52. *n.* 28. *p.* 2. *diverſ.* Seraph. *deciſ.* 1026 *n.* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 387. *n.* 11. Item nec ex cœmeterio, cùm illud habere poſſit Eccleſia non Parochialis, idem Greg. *d. deciſ.* 387. *num.* 12. ubi *n.* 15. quod etiam parochialitas non probatur ex proviſionibus factis per concurſum, quia Epiſcopi poſſunt providere etiam de beneficiis non Parochialibus per concurſum.

Eo ipſo quod una Eccleſia eſt Parochialis, 35
conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo, quia poteſt eſſe beneficium Curatum abſque eo quod ſit Eccleſia Parochialis, veluti ſi ſit aliqua Eccleſia ruralis, & ad eam de novo veniant homines ad illic inhabitandum, licèt poſſit dici Eccleſia Curata, non dicitur tamen Eccleſia Parochialis, ſi non habet certum territorium, ut poſt Joan. Andr. & alios, *in cap ſuper eo, de præbend. in* 6. tradunt Rebuff. *in concord. tit. de collation. §. ſtatuimus, il* 2. *verb. Parochiales*, & iterum *in forma mandati de providendo, in verbo cura, verſ. & ſufficiat*, ubi propterea dicit melius eſſe exprimere quod ſit Eccleſia Parochialis,

chialis , quàm quod ſit beneficium Curatum.
Alphonſ.Hojed.*de incompatibil.benefic.part.1.*
cap.13.ſub num.2.poſt med.verſ. at verò poteſt
eſſe. Camill.Borrel.*in ſumma omnium decis.t.1.*
*tit.2.de ſacroſ.Eccleſ.num.*18. Rot.*d.deciſ.32.*
num.37.& 38.part.2.diverſ. ubi *num.39.* dixit
quod hinc eſt quod in Jure Canonico , & in
Concil. Trident. paſſim fit mentio ſimpliciter
de Eccleſiis Parochialibus , abſque expreſſio-
ne qualitatis Curæ. Unde benè Rota coram
Gregor.XV. *deciſ.387.num.10.* ait Parochiali-
tatem non probari ex cura animarum , quia
poteſt eſſe cura ſine parochialitate.

36 Quamvis in dubio aſſerenti Eccleſiam eſſe
Parochialem incumbat onus probandi , eo
quòd beneficia præſumantur ſimplicia, & non
Curata, Staphil. *in 2.p.de ſtatu,& qual.benefic.*
n.2. Ægid. *deciſ.676.* Hieron.Gabr.*conſ.191.*
n.1.lib.1. cum aliis citatis per Nicol. Garc. *de*
benef.p.1.cap.6.n.8.& per Greg.XV.*deciſ.387.*
*num.4.*Guttier. *alleg.8.n.5.* cùm de jure Paro-
chialitas non præſumatur , Bellam. *deciſ. 676.*
per totam, Rot.*deciſ.200.n.5.p.1.recentiſſimar.*
37 *& deciſ.258.n.5.p.1.recentior.* † Nihilominus
tamen ubi beneficium habuerit populum , vel
Clerum Eccleſia præſumitur Curata , Staphil.
*citato loco,num.1.& 2.*Rebuff. *in praxi benefic.*
tit.ſecular e benef. quotup. Ægid. *d.deciſ.676.*
Seraphin.*deciſ.1227.*Nicol.Garc. *loco proximè*
citato.

38 Ut Eccleſia conſtituatur Parochialis , aucto-
ritas requiritur Epiſcopi , qui eam Parochia-
lem conſtituat , fines deſignet , & plebem de-
notet, *cap.nullus omninò,16.quæſt.7.* Carer. *de*
jurib. Paroch.tit.1. cap.3. num.2. Azor. *inſtit.*
mor.part.2. lib.3. cap.11. quæſ.14. ubi ſubdit ,
quod dum diſcutitur, num Parochialis Eccleſia
ſit, inquiritur quando fuerit ædificata, cujus con-
ſenſu extructa , quibus conditionibus affecta :
& Ugolin.*de offic.Epiſc.cap.53.in princip.* oſten-
dit in quibus caſibus poſſit Epiſcopus novam
39 Parochiam conſtituere. † Erecta tamen præ-
ſumitur Superioris auctoritate , & conſenſu ex
lapſu temporis , quando in illa divina Officia
publicè celebrata fuerunt , ut per Afflict. *de-*
ciſ.368.n.5. Gam.Luſit.*deciſ.144.in fine,& de-*
*ciſ.168.n.1.*Lancell.Gallia *conſ.124.n.6.vol.1.*
Camill. Borrel. *d.tit.de ſacroſanct. Eccleſ.n.7.*
ubi *n. 10.* addit procedere quando requiritur
conſenſus ; ſecus autem ſi exigeretur licentia
in qua non ſufficit aliquis curſus.

40 Dotata ſufficienter eſſe debet Parochialis ,
ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Preſbyter
cum alio miniſtro commodè ſuſtentari , & ju-
ra Epiſcopalia perſolvere , *cap.piè, 16. q.7.* &
quando opus ſit hoſpitalitate uti , *cap. ut quiſ-*
quis,de vita,& honeſt.Cleric.c.1.de præbend.in
6. Azor.*d.lib.3.cap 12.q.15.* Læl. Zech. *d.cap.*
*28. de Parocho,n.4.*Caval.*dec.498.n.1.* Rebuff.
41 *in tract.congruæ portionis,num.65.*† Et ſic non
debere Eccleſiam dedicari , niſi tantùm aſſi-
gnetur quod duobus ſufficiat , tradunt Caſſad.
*deciſ.18.de præbend.*Rot.*deciſ.56.num.10.p.2.*
diverſ.† Verùm ſi poſt eam ædificatam ita exi- 42
gnos , & tenues redditus habere deprehenda-
tur , poterit Epiſcopus illi adjungere aliquod
beneficium ſimplex , vel illam cum aliis Paro-
chialibus unire, Concil. Trident. *ſeſſ.21.de re-*
form. c.5. & ſeſſ.25.etiam de reform.c.13.§.in
Parochiis, Gonzal.*ad reg.8.Cancell.gloſſ.5.§.*
7. n.65. Azor. *d. c. 12. q. 15. verſ. ſi ita.*

Conſtituta ſic , & limitata Parochia, & in ea 43
Parochiali Eccleſia erecta , & ædificata , tota
ejus cura uni preſbytero tantùm , qui vocatur
communiter Parochus , ſeu Plebanus , Rector,
ſive Curatus (quia hæc nomina uti ſynony-
ma variantur , & unum ponitur pro alio) com-
mittitur, ut in ea Baptiſmum, & reliqua Sacra-
menta populo miniſtret , & conferat, prout in-
frà latè videbimus ; nomen enim Rectoriæ
ſonat in beneficium Curatum , ut eſt text. *in*
cap. de Rectoribus , de Cler.ægrot. dicitur enim
Rector , quaſi populum regens , Roman. *conſ.*
356. Ioan. Andr.*in c.licèt Canon,num.1.de elect.*
*in 6.*Rot.*deciſ.489 n.3.part.1.recentiſſim.* nam
ſicut una mulier non poteſt duos , vel plures
ſponſos habere, *c.1.de ſponſa duorum*, nec unum
corpus duo capita, quia eſſet monſtrum , *c.quia*
plerique , de offic.ordin. ſic nec Eccleſia duos,
vel plures Parochos, ſive Curatos, *cap. cùm non*
*ignores, de præbend.*Oldrad.*conſ.67.num.1.*Rot.
d.deciſ.489.n.3.in princ.part.1. recentiſſ.& in
una Eccleſia unus debet eſſe Sacerdos , Spon-
ſus, & Rector, qui curam habeat, *cap. in apibus*
7.q.1.c. ſicut una,22. q.2. Rot.*d.deciſ.52.n.17.*
cum ſeqq. part. 2.diverſ. Gonzal.*d.gloſſ.6.à n.*
*45.*ubi.*n.42.* † Exinde infert ad regimen Paro- 44
chialis Eccleſiæ aſſumi debere unum Paro-
chum , qui ſuo nomine, & non cum aliis præ-
ficiatur : quia ſi illi duo , vel plures præfician-
tur , qui confeſſiones audiant, & baptizent, &
alia ad curam ſpectantia faciant , non diceren-
tur propriè Parochi , ſive Curati ; & ideo ex
Oldrad. *conſ.67. num.1. & 2.* Rot. *deciſ. 684.*
num.2. part.1. recentiſſimar. tenet quod magis
veriſimile eſt quod cura ſit apud unum quàm
apud duos. Quare eadem Rot. *in Meſſanen. ju-*
riſdictionis,1.Martii 1610. coram Reverendiſſ.
Lugdunen. impreſſa apud Farinac. *deciſ. 258. à*
num.5 part.1.recentiſſim. duo conſiderat ad ef-
fectum ut quis dicatur Parochus , quorum pri-
mum eſt, ut curam exerceant Preſbyteri Curati
nomine proprio , non autem alieno, ex text. *in*
cap.extirpandæ , §.qui verò,de præben Archid.
in Clem.1.num.4.de offic.Vicar. Milis *in repert.*
verb.Eccleſ.Parochialis, Rebuff.*in praxi,tit.de*
non promoto intra annum,num.36. Alterum eſt,
quia Rector , & Parochus is dicitur , qui ſuo
nomine ſingulariter , non autem cum aliis ad
regimen Eccleſiæ Parochialis aſſumitur , ita ut

ſi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, non dicantur Curati, quia in una Eccleſia unus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & rector, qui curam habeat, ut pluribus allegatis copioſè traditur *in deciſ. 52. num. 57. p. 2. diverſ.* & quando aliqui Canonici hebdomadatim habeot curam animarum, talis cura non remanet penes ipſos, vel ſingulos Canonicos, ſed penes collegium. Oldrad. *conſ. 67. num.* 1. Put. *deciſ. 28 lib.* 1. Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 71. & 72.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 865. n. 35. & 36.*

In illa verò diœceſi, nbi nullus adeſt Rector in quacumque Eccleſia Parochiali, ſed adſunt plures beneficiati io qualibet Eccleſia, & Epiſcopus ſolet alicui ex illis committere exercitium curæ animarum, non tamen ex hoc dicebatur beneficium Curatum, ſed ſolus Epiſcopus eſt Rector omnium Parochialium totius diœceſis, & apud eum tantùm manet cura animarum, juxta *c. nullus, de Paroch.* Garc. *de benefic. part. 9. c. 2. n. 175.* Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 65. & ſeq.* Stephan. Gratian. *d. c. 865. n. 32.* Et tunc hujuſmodi beneficiati non poſſunt pereipere decimas eidem Eccleſiæ Parochiali debitas, cùm ſolùm pertineant ad Epiſcopum qui eſt verus Rector, & univerſalis Parochus, & habet curam animarum, Rebuff. *de decim. q. 7. à n. 4.* Gonzal. *gloſſ. 6. num. 65.* Stephan. Gratian. *d. cap. 865. n. 38.* Quidquid teneat Rot. *deciſ. 300. n. 4. p. 2. in poſth. Far.* aliàs *p. 4. recent.*

45 Hic Preſbyteri quocunque nomine nuncupati, quibus ſingulariter Parochiale Eccleſiæ curandæ, & regendæ conferuntur, Parochiale beneficium habere dicuntur; quod idem non eſt cum beneficio curam animarum habente, cùm iſtud latiùs pateat, quàm illud, ut ex Innoc. *in cap. cùm ſatis, de officio Ordin.* tradunt Azor. *d. p. 2. lib. 3 cap. 12. quæſ. 1.* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 1. diſp. 22. lib. 5. c. 8. verſ. cæte-*
46 *rùm Patriarchæ.* † oam caoones de Parochiali beneficio verba facientes, non eo ipſo in omni beneficio curam retinente animarum vendicare ſibi locum, monet Ludov. Gomez *in reg. Cancel. de idiomate, quæſt. 11. verſ. & ideò pro vero intellectu*, quem refero Ego ipſe *in collectan. ad cap. dudum 54. num. 2 de elect.*

47 Cura autem animarum nihil aliud eſt, quàm poteſtas Sacramenta adminiſtrandi, *c. 1. de Paroch.* Hojed. *de incomp. benefic. part. 1. c. 13. n. 3.* Maſcard. *de probat concl. 468. n. 1.* Stephan. Gratian. *diſcept forenſ. cap. 865. num. 10.* Quæ in beneficiis dupliciter conſideratur, ſecundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancel gloſſ. 6. à num 61.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 6. num. 6.* qui plures referunt: uno modo propriè, & ſtrictè pro cura pœnitentiali, quæ exercetur in foro animæ, quando ſcilicet aliquis tenetur ſacras Pœnitentium Confeſſiones audire, cæteraque Sacramenta adminiſtrare aliquibus, qui illa tenentur ab eo ſuſcipere, juxta gloſſ. *verb. impendant, in Clem. dudum, de ſepult.* Alio modo dicitur cura largè, ſeu impropriè, quæ pertinet ad forum exterius, & eſt poteſtas fori contentioſi, ſive judicialis circa correctionem morum, & ſic omne beneficium habens juriſdictionem viſitandi, excommunicandi, abſolvendi, & alia faciendi ad morum correctionem pertinentia, etiam dicitur habere curam animarum, *d. cap. dudum, circa med.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. c. 79. num. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ. 438. n. 20 cum ſeqq.* Quintin. *in repet. c. multa, n. 76. de præb.* Henriq. *conſ. 9. à princ.* cum aliis citatis per me *in tract. de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appel. 65. n. 2.* Unde apparet, quod licèt beoeficium Parochiale idem ſit cum beoeficio curam animarum habente propriè, & ſtrictè ſumpto, tamen ſi largè, ſeu impropriè ſumatur, plurimùm differunt, quo ſenſu dixi ſuprà iſtud latiùs patere, quàm illud.

Illa cura pœnitentialis primo modo relata, 48
quam tenet, qui habet ſupra populum poteſtatem ligandi, atque ſolvendi aoimas, juxta auctoritatem Chriſti Dòmini, *Quæcunque ligaveritis ſuper terram*, &c. in duplici etiam eſt differentia, alia dicitur actualis, alia verò appellatur habitualis. Actualis cura illa eſt, quam quis actualiter, id eſt actu per ſe gerere tenetur in populum ex oeceſſitate officii ratione Parochialis, vel Beneficii Curati, in quo eſt Canonicè intitulatus, & inſtitutus. Habitualis verò ab actuali diſtincta illa dicitur, quæ penes aliquem ratione alicujus beneficii in fieri eſt, ſed non in facto, quia executionem poteſtatis non habet, vel defectu tituli ſpiritualis per unionem acceſſoriè factam extincti, aut quia Parochiani receſſerunt ex cauſis relatis per Azor. *d. lib. 3. cap. 12. quæſ. 6.* vel quia ex privilegio, ſeu conſuetudine levatus fuit onere exercendi actu.

Et quamvis prædictæ tres ſpecies curæ ha- 49
bitualis in eo differaot quod de cura annexa non eſt facienda mentio, *c. ſuper eo, de præbend. lib. 6.* Card. *in Clem. unic. n. 6. q. 9. de offic. Vicar. & conſ. 30. ante num. 1. verſ. ex hoc videtur*, Felin. *in c. poſtulaſti, n. 1. verſ. ſi enim cura de reſcript.* Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub. 7. c. 6. n.* 18. de aliis verò duabus ſpeciebus maximè Guttier. *alleg. 8. n. 9.* diſtinguit Menoch. *caſ. 201.*
n. 67. † In eo tamen conveniunt quod neutra 50
facit beneficium Curatum, aut cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam, ut de cura annexa eſt text. *in d. cap. ſuper eo*, & de aliis duabus ſpeciebus Navar. *conſ. 21. de Cleric. non reſid. in novis*, Hojed. *de incompat. benefic. p. 1. cap. 3. n. 16. & 53. & p. 2. c. 6. n. 1. & 2.* Revereodiſſ. D. Anton. Ricc. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 1. cap. 14.*

cap.14. num.4. & 5. & rationem reddit num.2.
51 quia † de Parochiali habitu idem judicatur
perinde ac ſi eſſet beneficium ſimplex, & cap.
ſeq.n.3. poſt gloſſ. verb. Parochialis Eccleſia, in
52 fin. in cap. licèt canon, de elect. lib.6. advertit † de
Parochiali ad actum revocata idem quod de
noviter erecta judicandum.
53 Sed non inutile erit inveſtigare penes quem
animarum cura in beneficiis unitis reſideat.
Quod ipſa cura principalis ſit penes Prælatum
beneficii uniti, ejus verò exercitium penes
Vicarium in dicto beneficio deputatum, videtur
deduci ex d. cap. ſuper eo, & ex illo non obſcurè
colligunt Seraphin. deciſ.109. num.5. Burrat.
deciſ. 936. num.1. intellige vel de Vicario
ad nutum amovibili, vel de cura habituali; nam
Rot. in Romana Vicaria, 8. Novembris 1621. coram
Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano, tenuit
54 † quod cùm Eccleſia S. Mariæ in via lata eſſet
Parochialis, & deinde Pius V. erigeret Vicarium
perpetuum in ea, penes ipſum Vicarium
eſt omnimoda cura actualis, habitualis
verò penes Capitulum, & citat Oldrad. conſ. 6.
num. . in fine, Romam. conſ.315. num.5. Hoſt.
in cap. expoſuiſti. de præbend. Mandoſ. conſ.20.
55 num.9. Hieron. Gabr. conſ.190. n.7. lib.2. † &
quod Papa erigendo Vicariam perpetuam, &
in Vicarium transferendo curam, nihil aliud
facit quàm conſtituere illum actu Rectorem
curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector
Eccleſiæ, Vitalin. in Clem.1. num.24. de offic. Vicar.
Abb. in c. ex parte, in 3. notab. eod. tit. Card,
in Clem.1. n.10. quæſt.9. verſ. ſolutio, & conſ.1.
col.1. in fine, paulò ante num.1. verſ. & hoc videtur,
auferendo curam à Capitulo, Navar, conſ.
21. num.7. de Cleric. non reſid. firma tamen remanente
cura habituali penes ipſum Capitulum,
Abb. in cap. extirpanda, §. quia verò, n.15.
& in cap. expoſuiſti, in fine, de præbend. Card. in
d. Clem.1. num.10. verſ. ſolutio, Franc. in cap. ſuper
eo, n.2. de præbend. in 6. Caputaq. deciſ.339.
num.2. & 3. p. 3. Navar. d. conſ. 21. n. 8.
56 Et in hunc ſenſum dicitur potiùs Vicarius
perpetuus habere curam animarum, non autem
Rector principalis, ut per Card. in d. Clem.1. n.
57 10. quæſt.9. verſ. indiſtinctè † cura dicitur apud
Vicarium quoad omnem effectum, & in Clement.
1. de jure patron. n.8. verſ. & magis propriè in effectu
ipſi inſtituti ſunt Prælati. Anch. conſ.404.
n. 11. verſ. nam Vicarius non recipit titulum à
Rectore, ſed ab ipſo, & penes ipſum dicitur eſſe
cura animarum & exercitium. Quod adeò ve-
58 rum eſt, ut † ſi principalis ſpreto Vicario velit ſe
ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet,
ut in terminis dicit Abb. in d. c. extirpanda, §.
Si qui verò, n.15. in verſ. ex quo ſequitur quod
Rector principalis non poſſet ibi exercere curam
fori pœnitentialis, refert Azor. d. p.2. lib.3. c.6.
quæſ.2. ad fin. in verſ. & ideò Rector Sacramenta
conferre non debet, nec poteſt: ſentit Anchar.
in cap. expoſuiſti, de præbend. n.6. in fine, verſ.
Vicarii à Canonicis in cura dependentiam non
habent ullo modo, ſed authoritate juris habent
curæ exercitium de per ſe, quam principalis Canonicus
impedire non poteſt, nec in ipſa ſe intromittere,
ſicut nec Epiſcopus invito Rectore Eccleſiæ
Parochialis poſſet aſſumere curã animarum,
nec exercere. Rot. in Barchinonen. Vicaria,
17. Maii 1614. coram R.P.D. Merlino. Steph.
deciſ.109. n.5. verſ. non enim poteſt per ſeipſum.
Licèt Rota, & Doctores ſuprà citati lo 59
quantur in Vicariis perpetuis, utpote quia
ex hujuſmodi perpetuitate reſultat non levis
præſumptio tranſlationis curæ actualis, non
exinde colligitur in Vicariis amovibilibus Parochialium
unitarum abſolutè contrarium eſſe
reſolvendum, niſi ubi in erectione Vicariæ
circa curam nihil fuerit dictum, vel ex materia
ſubjecta particularis reſolutio ſumi non
poſſet; quoad erectionem conſtat poſſe in ea
totalem curam transferri in Vicarios etiam ad
nutum amovibiles, quo caſu non amplius curat
Rota an Vicarii ſint perpetui, vel ad nutum
amovibiles ad concurſum faciendum, ſed
decidit, ut nunc omninò fiat, ſicut fuit reſolutum
in Ulixbonenſi juris conferendi, 2. Decembris
1605. coram Litta, & in Ulixbonen. concurſus,
1 Iunii 1615. coram bonæ memor. Remboldo,
deciſ. 710. p. 2. recent. clarè præſupponens
poſſe temporales Vicarios habere curam
etiam actualem. Ratio eſt, quia cùm † de 60
Jure communi in Parochialibus annexis debeant
conſtitui perpetui Vicarii, d. cap. extirpandæ,
§. qui verò, c. ad hæc, de offic. Vicar. cap.1.
de Capell. Monach. lib.6. attamen ſi de facto, aut
ex negligentia Prælatorum, vel conſuetudine,
aut privilegio Vicarii temporales deputati
permittantur in eo caſu ubi perpetui conſtitui
debebant, non videtur hoc ſufficiens, ut
exinde abſque alia veroſimili conjectura colligere
debeamus Vicarium temporalem habere
tantummodo curæ exercitium; habitualem
verò, ac actualem penes Rectorem exiſtere;
nam hoc adeſſe poteſt ex aliquo accidenti
ipſam curam minimè reſpiciente, eo maximè,
quia in Epiſcopi arbitrio eſt deputare Vicarium
perpetuum ubi fuerit temporalis, vel
eum ad nutum amovibilem ut priùs relinquere,
ex diſpoſitione Conc. Trident. ſeſſ.7. de reform.
c. 6. Nec hoc caſu eſt inconveniens quod ipſa
cura actualis ſit penes illum, qui non habet
titulum beneficii, cujus curam gerit; nam de
† eſſentia beneficii eſt, ut ſit perpetuum, ut 61
colligitur ex ejus definitione, quam præſtant
Sebaſt. Medic. de definit. part.2. c.15. Petr. Gregor.
inſtit. rei benefic. cap.6. num.1. & ſyntagm.
juris lib.3. cap.2. Gonzal. ad reg.8. Cancell. gloſ.
5. in princ. à n.2. Squillante de privil. Cleric. c.4.
num. 1. quia certum eſt in his Parochiis uni- 62
tis titulum non exiſtere, cùm fuerit ſuppreſſus,
&

Digitized by Google

& extinctus per unionem acceſſoriè factam,
63 quæ alio nomine extinctiva tituli dicitur, † curæ
verò titulum eſſe penes Epiſcopum. Rot. *deciſ. 309. n. 3. p. 2. diverſ.* quem ipſe Vicarius recipit
ab eo, non autem à Rectore principalis beneficii.
Anch. *conſ.* 404. *num.* 11.

64 Quæ ut meliùs percipiantur, ſciendum eſt
acceſſoriè, & in perpetuum alteri beneficio
unionem poſſe fieri dependenter, vel independenter;
dependenter, quando ſcilicet una Eccleſia parochialis
propter locorum diſtantiam dividitur in duas, & creata de novo acceſſoriè
antiquæ unita dicitur filialis, & nativa, vel quando
aliter dependet à beneficio principali, &
hoc caſu, ut quia præſumitur quoad ſpiritualia,
& temporalia facta unio, ſi in unita acceſſoriè
conſtituatur Vicarius temporalis, habebit tantummodo
curæ exercitium, penes verò Rectorem
principalem erit cura tam actualis,
quàm habitualis. Ratio eſt, quia beneficium
annexum proceſſit à principali, unde quoad
ſpirituale, & temporale præſumitur unitum,
ita ut Rector unius ſit Rector alterius, & in
utraque intituletur, cujus nomine ſolummodo
65 Vicarius curam exercet. † Et in his terminis
credo intelligendam ſacræ Congregationis
Concilii declarationem, quæ habet evidens
ſignum eſſe curam remanere penes principalem,
quando Vicarius conſtituitur temporalis,
& amovibilis in exercitio curæ animarum, de
qua teſtantur Nicol. Garc. *de benefic. p. 3. cap. 2. n. 179. in declar.* 111. & Armendar. *in addit. ad
recopil. legum Navarræ, lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. ſub
tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Cu-*
66 *ratis, n.* 141. & procedere † text. *in Extravag.
execrabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend.*
quatenus decidit illa beneficia Eccleſiaſtica
habere curam animarum, quæ Parochias habent,
in quibus ipſa eſt non per Vicarios perpetuos,
ſed per Rectores, ſeu miniſtros beneficiorum
ipſorum, vel illorum temporales Vicarios
exercenda, & rationem reddit ibi gloſſ.
verb. temporales, quia Rector principalis per
temporalem Vicarium deſerviendo, per ſe ip-
67 ſum deſervire cenſetur, cùm ille jure ſuo hoc
non faciat, arg. *c. cùm veniſſet, de reſtit. ſpol. l.
quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.*

Independenter verò fit unio quando Parochialis
annexa non proceſſit à principali beneficio,
ſed aliàs erat de per ſe, & fuit unita independenter
principali forſan ſimplici; quo caſu
ipſum principale non dicitur Curatum reſpectu
parochialis annexæ, quia qualitas annexæ
acceſſoriè non debet redundare in principale,
d. c. ſuper eo, Rebuff. *in repet. d. c. extirpandæ, §.
quia verò, n.* 146. & dicit Navar. *conſ.* 10. *n.* 3. *de*
68 *majorit. & obed.* † per annexionem Parochialis
beneficium principale, ſi ſit ſimplex, non creſcere,
nec fieri Curatum per Eccleſiam Parochialem
ei annexam, imò potiùs Parochialem
ipſam recipere ſimplicitatem beneficii, cui unitur,
eo quod unitur & annectitur beneficio
ſimplici. Ratio eſt, quia hoc caſu quoad temporalia
tantùm præſumitur facta unio, ita ut
principalis habeat ſolummodo temporale regimen,
& titulum profanum quoad percipiendos
fructus, ad not. per Rot. *deciſ. 2. de exceſſ. Prælat.
in novis*, Mantic. *deciſ.* 359. *n.* 5. Nicol. Garc. *de
benefic. part. 5. cap. 1. n.* 270. cùm diſpoſitio quoad
ſpiritualia ſit penes Vicarium, qui ſolùm
habet titulum immediatum ad curam, in qua
non poteſt quivis alius etiam principalis ſe intromittere,
juxta doctrinam Felin. *in cap. poſtu-
laſti, de reſcript. n. 1. verſ. & hoc videtur.* 69

Ex quibus patet reſolutio ad dubium, quod
annis præteritis maximè inter nonnullos controvertebatur,
ſtatuerat enim ſanctæ memor.
Clemens VIII. per ſuas litteras in forma
Brevis, ſub *die* 18. *Octobris* 1600. ut ex tunc
Canonicatus, Præbendæ, ac Dignitates in Cathedralibus
Eccleſiis, principaléſque ipſæ dignitates
in Collegiatis, necnon Parochiales
Eccleſiæ, & earum perpetuæ Vicariæ, cæteraque
Eccleſiaſtica beneficia curam animarum
habentia in Regnis Portugalliæ, & Algarbiorum
non conferantur aliquibus perſonis
de genere, ſeu ſtirpe Hebræorum deſcendentibus
uſque ad ſeptimum gradum incluſivè;
dicebant aliqui ſub hujuſmodi literis comprehendi
Parochiales Eccleſias alii beneficio non
prohibito acceſſoriè unitas. Sed probabilius
fuit pro contraria ſententia tantum, cùm Summi
Pontificis mens, & intentio fuerit ibi minimè
velle comprehendere Parochiales, cæteráque
beneficia acceſſoriè unita, ut ex dictarum
literarum contextu, & loquendi modo facile
erit colligere; nam in eis ſermo tantùm eſt
de beneficiis vacantibus, & conferibilibus, ad
quæ ex illo genere perſonarum deſcendentes
eligi, præſentari, ac in illis inſtitui omninò prohibet
Pontifex, ibi: *Ex quorumcunque perſonis
vacent*, &c. & ibi, *taléſque perſonæ ad illa eligi,
præſentari, vel aliàs aſſumi nullatenus, nullóve
modo poſſint:* & ibi, *illáque ut priùs vacare:*
& ibi *ſi contingat ad illa quemquam contra
præſentis noſtræ conſtitutionis formam præſentari,
vel inſtitui*, &c. quæ verba verificari nullo
modo poſſunt in Eccleſiis Parochialibus acceſſoriè
unitis, quæ nunquam vacare cenſentur. Rot.
deciſ. 114. *n. 5. p. 2. diverſ.* Lud. Gom. *in reg. de
triennali, q. 8. ſub n.* 2. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel.
gloſſ. 57. n. 7.* Nicol. Garc. *de benef. p. 12. cap. 2.
num.* 5. nec ſunt ampliùs conferibilia, Rot. *in
Verdun. decanatus, 9. Martij* 1590. coram *bon.
memor. Card. Lancel.* apud Nicol. Garc. *d. tract.
p. 5. c. 1. n.* 270. Gambar. *de officio Legati de Latere,
lib. 6. cap. 1. n.* 46. ac proinde impetrari non
poſſunt, Rebuff. *in praxi, tit. de unionibus, n.* 14.
Put. *deciſ.* 240. *num.* 4. *lib. 1. in correctis*, Gonzal.
l. gloſſ. 5. §... n. 22. nec in illis ullus valet inſtitui,

tui,Franch.*in d.c.5.n.7.verſ.non obſtat,de filiis*
*Presbyter.lib.*6.Nicol.Garcia *p.*11.*cap.*5.*n.*193.
70 Quorum omnium præcipua ratio eſt , † quia
hujuſmodi Parochiales per unionem de illis
acceſſoriè factam omninò extinguntur , ac no-
men & titulum amittunt,ita ut illæ ampliùs Pa-
rochialium appellatione non contineantur , &
ac ſi non eſſent , exprimi inter beneficia non
debeant , Sarnenſis *in regula de idiomate*,*q.*11.
in med.ver.ſecus ſi per viam adhærentia,clariùs
Cardin.*conſ.*30.*num.*1.*ad fin.in verſ.Parochia*
enim, Menoch. *conſ.*114. *num.*2. *verſ.cùm ita*,
Campan. *in diverſ.Juris Canon.rub.*7.*c.*6.*n.*18.
Rot.apud Nicol.Garc.*part.*3.*c.*2.*num.*510.cùm
exinde prædia beneficii,cui unitæ fuerunt , ſint
effectæ,Gamb. *d.tract lib.*5. *num.*139. Verall.
71 *deciſ.*349. *n.*2. *part.*3. in tantum † quod literæ
unionis hujuſmodi non dicuntur litteræ de
Parochialibus Eccleſiis , quatenus Eccleſiaſti-
ca ſunt beneficia ; ſed de proprietate,& re pro-
fana.Rot.*dec.*2.*n.*5.*de rebus Eccleſiæ non alien.*
*in antiq.*practicabilia Rot.impreſſa poſt 2.*part.*
*deciſionum diverſorum,tit.de Unionib.n.*13.Ni-
72 col. Garc. *d.p.*12.*c.*2.*num.*33. † & cauſa unio-
nis non dicitur cauſa beneficialis , Caſſad. *de-*
*ciſ.*3.*de judic.n.*1.Gonzal.*d.gloſſ.*5.*§.*7.*n.*17. &
lis ſuper Parochiali ut unita , non eſt lis ſuper
beneficio, Mantic. *deciſ.*359.*num.*1.Rota apud
73 Nicol.Garc. *part.*12. *c.*2. *n.*31. † Et eò magis
proceduot ſuprà reſoluta circa intellectum
prædictatum litterarum , quia illæ ſtrictiſſimè
eſſent interpretandæ , utpote odioſæ , & à Jure
communi exorbitantes , quod beneficii Eccle-
ſiaſtici capaces facit ex illo genere perſonarum
deſcendentes, *in c.cum te,de reſcript.* ibi , *pro*
eo verò quòd Judæus extiterit,ipſum dedignari
non debes, ut tetigit Rot. *in Ulixbonen. quarte-*
naria , 15.*Jan.* 1624. coram *R. D. meo Cocsino*
Decano , & in puncto de his literis loquens in
Colimbricn. Canonic. 3. *Jun.* 1616. coram *bo-*
na mem. Cardin. Sacrato, *&* 5 *Decembris ejuſ-*
dem anni, coram *Cardin. Veroſpio* , & de ſtatu-
to Toletano Mantic. *deciſ.* 307. *num.* 1. tum
quia cùm agatur de privando homine naturali
habilitate,ac proinde de materia merè pœnali,
verba ſunt accipienda in potiori ſignificatu ,
ut evitetur pœna,arg.*c.ſtatutum,de elect.lib.*6.
benè ad propoſitum notat Capra *communium*
concl. 90. *num.* 76.
74 Nec aliud volunt alia earumdem literarum
verba,ibi, *cæteraque beneficia Eccleſiaſtica cu-*
ram animarum habentia , quia ut ſuprà oſten-
dimus , licèt habitualis cura ſit in illo , qui
præeſt beneficio principali, cura tamen actua-
lis omnimoda tranſlata fuit in Vicarium, Vital.
in Clem 1.*à n.*8.*de exceſſ.Prælat.* Navar.*d.con-*
*ſil.*21.*num.*7. *&* 8.*de Cleric.non reſid.* Gonzal.
*d.gloſſ.*5.*§.*3.*n.*23.*& ſeq.*Camp.*in diverſ.Juris*
*Canon, rub.*7. *cap.*6. *num.*114.ſive perpetuum,
ſive ad nutum amovibilem , ubi unio indepen-
denter facta fuerit juxta terminos ſuprà per
me declaratos ; quo caſu reſpectu principalis
habitualis cura nullo modo poterit ad actum
reduci , tum ob defectum tituli ſpiritualis , ut
ſuprà ponderavimus , tum etiam ob non requi-
ſitas qualitates, veluti ſcientiæ , ætatis, & ordi-
nis , quas certum eſt ad Parochiales non deſi-
derari , quæ alicui beneficio ſimplici acceſſo-
riè, unitæ reperiuntur,ex rationibus ſuprà alla-
tis. Verba autem ſupradicta de cura actuali
ſunt intelligenda,cùm † illa beneficia dicantur 75
habere curam animarum , quæ eam habent
actu, non verò habitu, *gloſſ.verb. habentia , in*
Extravag.Execrabilis,in princ.de præb Vital.
in Clem. 1. *n.* 4. *de offic. Vicarÿ* : tum quia ha-
bere eſt cum effectu , *l.nomen, §. habere, ff. de*
*verb.ſignific.*dicit Hoſt.*in c.nonnulli,de Cleric.*
non reſid. quem refert,& ſequitur Capra *d.con-*
cluſ. 90. *n.* 76. Unde † cùm habeamus verba 76
actum denotantia , non ſufficit habitus , niſi
etiam ſubſit actus,benè Gemin. *in cap.licèt ca-*
non,in fine,de elect.lib 6.& *ibi* Franch.*n.*2.*verſ.*
ſed Joan. Monach. tum etiam quia præfatæ lit-
teræ videntur ponderare periculum animarum,
ibi , *animarumque periculis occurritur* , quod
non videtur ſubeſſe niſi actu,& habitu ſint cura-
ta beneficia,ad propoſitum Capra *d.concluſ.*90.
num. 76 *in fine* ; tum etiam , † quia cùm ibi- 77
dem fiat mentio curæ ſimpliciter , de actuali ,
non verò de habituali eſt intelligenda , ut in
terminis tenet Capra *d.concluſ.* 90. *n.*78. quem
refero Ego ipſe *in tract. de appellativa verbo-*
rum utriuſque juris ſignific. appell. 65. *n.* 1. &
fuit dictum *in Ticon. Prioratus*,2.*Martÿ* 1622.
coram *bonæ memor. Manzanedo* ; cùm verba
(præcipuè in materia pœnali , prout eſt iſta ,
de qua agitur juxta ſupradicta) † ſemper in 78
propria , & potiori ſignificatione ſint accipien-
da,*l.non aliter,ff.de leg.*3.cum pluribus per me
citatis *de Axiomat. juris uſufreq. Axiom.* 22. *à*
n. 4. tum denique , quia prædictæ litteræ ſunt
odioſæ , & exorbitantes à jure, ac proinde reſ-
tringendæ , ex dictis. Ex quibus meritò fuit
pro hac parte concluſum.

CAPUT II.

De Canonica Parochorum electione & institutione.

SUMMARIUM.

1 *Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet , & quæ in loco reſidere , & per ſeipſam curam exercere valeat.*
2 *Idonea perſona in hac materia dicitur prædita morum gravitate , ætatis maturitate , & litterarum ſcientia.*
3 *Morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo ,*

eo, qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat.

4 *Moram gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita proficiſcitur.*

5 *Mortali in peccato conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis.*

6 *Beneficium Curatum obtinere deſiderans, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum inceptorum.*

7 *Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit ut conſtitutus ſit in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita.*

8 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis ante 25. annum inceptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere.*

9 Cap. 2. & ult. de ætate, & qualit. *declarantur.*

10 *Parcohiam obtinere deſiderans, quam literarum ſcientiam habere debeat, oſtenditur.*

11 *Innocentius III. ſuper promovendis ad Parochiales, quid ſtatuerit ? refertur.*

12 *Mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio.*

13 *Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur.*

14 *Parochialis Eccleſia etiam reſervata, vel affecta, etiam vigore indulti in favorem S.R.E. Cardinalium generaliter, aut ſpecialiter concurſu eſt conferenda.*

15 *Parochiales litigioſæ concurſu non conferuntur.*

16 *Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus eſſet qui ſe examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia, concurſu non conferuntur.*

17 *Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & priùs poſſedit, concurſu non confertur.*

18 *Parochialis unita Dignitati, vel Canonicatui, concurſu non confertur.*

19 *Vicaria perpetua Parochiæ unita concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit tranſlata.*

20 *Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur.*

21 *Parochialis, quæ Regularibus conferri conſuevit, concurſu non confertur.*

22 *Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus concurſu non conferuntur.*

23 *Permutationibus Eccleſiarum Parochialium fit concurſus.*

24 *Parochia reſignata ad favorem in manibus Papæ concurſu non confertur.*

25 *Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſive per obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeu dimiſſionem ex vi decreti, provideri ſolent in Dataria ſine concurſu.*

26 *Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios concurſu non confertur.*

27 *Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur.*

28 *Collegij jus remanet etiam in uno donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum.*

29 *Prioratuum Conventualium ſub reſervatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic ſunt Prioratus habitu tantùm.*

30 *Sipontinæ Cathedralis Dignitates, & Canonici, qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria.*

31 *Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum.*

32 *Vicarius deputandus cum congrua donec provideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo aliàs ſit idoneus.*

33 *Vicarii deputatio in Parochiali vacante donec provideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diæceſi Parochialis eſt.*

34 *Inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt.*

35 *Congrua portio Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi.*

36 *Vicarius conſtitutus cum congrua in Parochiali vacante donec provideatur de Rectore, non poteſt removeri ſine cauſa.*

37 *Abbas, & Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum.*

38 *Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſſunt facere concurſum, quamvis habeant jus conferendi.*

39 *Epiſcopus vicinior manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium.*

40 *Edictum pro concurſu faciendo intra decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ, & non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum.*

Epiſcopus non tenetur prorogare terminum concurſus, ſed benè facit eum prorogando. ibid.

41 *Edictum pro concurſu faciendo apponi debet ab Ordinario loci ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diæceſis ſit conferendum.*

42 *Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium.*

43 *Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo ad concurſum faciendum, nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint.*

44 *Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante.*

45 *Deſcriptus in tempore concurſui præfixo, ſi comparuerit legitimo impedimento ceſſante, elapſo termino, etiam re integra non eſt audiendus.*

46 *Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concurſus.*

47 *Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium.*

48 *Curatis ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium non poteſt prohibere Epiſcopus.*

49 *Concurſus poteſt fieri uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis.*

50 *Concurſus eſt faciendus ubi unus tantum ſe deſcribi fecerit, nec alij comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio edicto, aut termini prorogatione.*

51 *Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire, Epiſcopus aſſignare debet aliũ terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri.*

52 *Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito, ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quàm tribus, ac etiam Epiſcopo non impedito, poterit fieri examen coram Vicario.*

53 *Examen omnium concurrentium ad Parochialem ſi una die fieri non poteſt, poterit in alio continuari.*

54 *Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, ab ea Synodo probati, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat.*

55 *Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent.*

56 *Examinator ut dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo.*

57 *Examinatores aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, tota facultas examinandi unà cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante.*

58 *Examinatores ſi decedant, vel in longinquas partes recedant, quid faciendum, oſtenditur* & num. 62.

59 *Examinatores Synodales durant donec alij Synodo deputati fuerint: verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat.*

60 *Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex.*

61 *Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die captæ poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodo ultimo loco celebratæ.*

62 *Examinatores non Synodales extraneos non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſupleant numerum non exiſtentium.*

63 *Examinatorum deputationis anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliis legitimè impeditis alios in eorum locum ſubrogare.*

64 *Epiſcopus non poteſt loco examinatorum Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum.*

65 *Epiſcopo non licet ſubrogare alios in locum examinatorũ Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fuerunt condemnati.*

66 *Condemnati de adulterio, ſi ſententia facit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi in examinatores Synodales, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhiberi, ſed non eſt conveniens.*

67 *Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, ſunt nulli, quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerunt confirmati.*

68 *Proviſiones Parochialium Eccleſiarum factæ ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis ſunt nullæ, & qualiter ſanandæ, oſtenditur,* & num. 69.

70 *Vicarius Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum abſentium, vel defunctorum alios auctoritate prporia ſufficere non poteſt.*

71 *Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis.*

72 *Negativa illa quod quis non eſſet examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur.*

73 *Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici; qui ad id videbuntur magis idonei.*

74 *Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent; alioqui alios Clericos qui ad id minus idonei videbuntur.*

75 *Clerici ſæculares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint, niſi ulli viri hujuſmodi qualitatis non extent,*

76 *Exami*

76 *Examinatores Synodales debent jurare, itaut ſi non juraverint, concurſus coram eis habitus vitietur.*

77 *Juramentum examinatoribus Synodalibus debet præſtari tactis ſacroſanctis Evangeliis.*

78 *Juramentum præſtare poſſunt examinatores extra Synodum in manibus Notarii.*

79 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt.*

80 *Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum.*

81 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel ulla ratione accipere.*

82 *Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipẽdium etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium.*

83 *Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis.*

84 *Examinatores Synodales peracto examine debent eos renuntiare Epiſcopo quos idoneos repererint; non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati.*

85 *Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentiũ.*

86 *Examinatores ut palàm inter ſe ſua vota conferant magis expedit, deinde Notario jubeant ut in actibus ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium reprobatum.*

87 *Vota dare debent examinatores dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut Epiſcopus, ubi datur locus acceſſus, debet ipſe accedere examinatoribus ſimul congregatis.*

88 *Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus, fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus.*

89 *Epiſcopus poteſt gratificari data in approbatis paritate,*

90 *Idoneus quis magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad examinatores judicare, ſed ad Epiſcopum ſolum.*

91 *Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum, ad ipſum Epiſcopum ſpectat.*

92 *Votum deciſivum in concurſu non habet Epiſcopus, ſed tantùm accedere poteſt ubi vota ſunt paria, vel ſingularia.*

93 *Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus.*

94 *Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem, ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint tranſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur.*

95 *Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla.*

96 *Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ Parochiali provideant.*

97 *Eligere ad Parochialem providentes tenentur illum, qui majoribus juvatur meritis.*

98 *Electores ſub pœna peccati mortalis digniorem meliorem eligere tenentur.*

99 *Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint.*

100 *Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere.*

101 *Beneficium ſuum renuntians in favorem alterius, non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeu meliorem eligere.*

102 *Patronus laicus, etiam quoad beneficia Curata tenetur præſentare digniorem.*

103 *Eligere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum habentibus.*

104 *Proviſio beneficii quando per concurſum, ſeu oppoſitionem facienda eſt, an teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? oſtenditur,* & num. 105.

106 *Dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori ut deſiſtat ab oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendum fructus perceptos.*

107 *Electio non erit ſimoniaca, nec illicita, ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus, ne illum eligant.*

108 *Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ.*

109 *Senior idoneior judicandus eſt reſpectu alterius junioris, cum quo concurrit.*

110 *Originarius idoneior judicandus, ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus.*

111 *Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi, poſt habito digniore extraneo.*

112 *Originarii ſemper præferuntur extraneis.*

113 *Originarii præſumuntur magis diligere patriam.*

114 *Doctor præfertur non Doctori.*
Et Doctor utriuſque juris præfertur Doctori unius tantùm. ibid.

115 *Doctori, cujus vita ignoratur, præfertur minus doctus, modò idoneus, cujus mores ſunt noti.*

116 *Beneficium nullum habens præfertur habenti. Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem. ibid.*

117 *Hab*

117 *Habilior is dicitur qui muneri, cui præficitur, eſt aptior.*

118 *Dives potius quàm pauper eligi debet, ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper.*

119 *Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito.*

120 *Nobilitatem majorem habens præferendus eſt. Nobilitas triplex, remiſſivè. ibid.*

121 *Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti.*

122 *Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & hujuſmodi.*

123 *Judicare quis ex concurrentibus ſit magis idoneus, ſpectat ſolùm ad Epiſcopum, non verò ad examinatores.*

124 *Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur.*

125 *Examinis per concurſum forma an ſervãda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laici? oſtenditur*, & num. 126.

127 *Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à Summo Pontifice facienda erit, quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet.*

128 *Beneficium Caratũ juriſpatronatus Eccleſiæ ſi in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius, nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſum proponere, idoneum eligere, ac Romam mittere.*

129 *Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium quæ ſunt juriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur.*

130 *Examen per concurſũ inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent. Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plures æquè idonei ſint denunciati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet. ibid.*

131 *Juſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium, confertur per concurſum pro illa vice.*

132 *Parochialium in collatione facta jure devoluto, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat? oſtenditur*, & num. 133.

134 *Forma Concilii Trident. circa concurſũ faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri.*

135 *Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſũ, eſt nulla & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat.*

136 *Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum tenetur obſervare formam Concilii Tridentini.*

137 *Examinatorum Synodalium relationem quotìties executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt.*

138 *Appellatio quoad effectum devolutivum tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed ſuper idoneitate, & habilitate.*

139 *Appellare non poteſt quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut electus.*

140 *Appellatio non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio.*

141 *Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideraverit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit.*

142 *Epiſcopus præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Eccleſias vacantes.*

143 *Irrationabilitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi.*

144 *Familiaritas tollit multum de præſumptione, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales.*

145 *Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis appellationis à revocatoria electionis priùs facta, ſeu facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laicos*, ut d. n. 134.

146 *Appellatio datur ad effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoriæ electionis priùs factæ ab Ordinario in concurſu ad Parochiales.*

147 *Concurſu facto quãdo appellatur inter præſentatos, vel patronos laicos ſuper pertinentia juriſpatronatus, & poſſeſſio per appellationem ſuſpenditur.*

148 *Rejectus in concurſu Parochialis poteſt provocare prælectum ad novum examen coram judice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili judicio Epiſcopi.*

149 *Rejectis, ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt novus concurſus in Urbe, ubi debet vocari prælectus ab Epiſcopo.*

Digitized by Google

150 *Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur.*

151 *Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda.*

152 *Clericas per Monachorum concilium eſt inſtituendus in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis.*

153 *Portio congrua Vicariis qualiter aſſignãdat* & num. 154.

1 DE electione tam Parochorum, quàm aliorum Rectorum ſacris Canonibus eſt conſtitutum, ut ad Parochialem Eccleſiam, & curam animarum habendam perſona idonea eligatur, quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat, ut colligitur ex *cap. in Parochia*, 16. q. 1. & ex *cap. cùm in cunctis, de elect.* & ex *c. licèt canon, eodem tit, in 6.* & ex *c. eadem te decet, de ætate, & qualit.* & ex *c. quia nonnulli, de Cleric. non reſid.* & ex *c. grave gerimus, de præbend.* Cõcil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. c. 3.* † Idonea autem
2 perſona in materia dicetur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & literarum ſcientia, & probatur ex *d. c. cùm in cũctis, §. inferiora*, Rebuff. *in praxi, tit. forma Vicar. n. 87. & in tit. requiſita ad collationem, n. 23. verb. idoneus*, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 4. q. 11. n. 11.*

3 Primò, morum gravitas, ſeu probitas, requiritur in eo, qui ad hujuſmodi beneficium eligi deſiderat. *d. c. cùm in cunctis*, ibi, *gravitas morũ.* Selv. *de benefic. p. 7. q. 5. n. 35.* Coſm. *in pragm. ſanct. tit de elect. cap. ſicut, §. deinde, verb. moribus, pag. 69. verſa.* Gutier. *canon. lib. 1. c. 26. àn. 34.* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. n. 15. & 16.* Filliuc. *in q. mor. tom. 3. tract. 41. c. 5. n. 40.* Machad. *en ſu perfetto Confeſſor y Cara de Almas, lib. 4. q. 2. tr. docum. 3.* † quæ ex animi virtute naſcitur, *c. fin.*
4 *41. diſt.* Navar. *in cap. ſi quando, de reſcript. except. 11. n. 2, verſ. nam gravitas*, & ab inculpata vita proficiſcitur, idem Navar. *except. 25. verſ. octavũ eſt. Non debet*, dicit Gregor. *lib. 34. Moral. c. 30. hominum ducatum ſuſcipere, qui neſcit homines bene vivendo præire, ne qui ad hoc eligitur ut aliorum culpas corrigat, quod reſecare debuit ipſe cõmittat* Et p. 1. Paſtor. cap. 3. *Sit rector operatione præcipuus, ut vita viam ſubditis vivendo denunciet, & grex, qui Paſtoris vocem, moréſque ſequitur, per exempla melius, quàm per verba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſſitate cõpellitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate cõpellitur ſũma monſtrare. Illa vox nãque libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita cõmendat, quia dum quod loquẽdo imperat, oſtendendo adjuvat ut fiat*, Et cap. 10. *Talis ad regimen quiſque debet venire, qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, inſinuet, ut inter eos non habeat quod ſaltem de tranſactis*
5 *mens erubeſcat.* † Omnis enim conſtitutus in crimine mortali, ut inimicus eſt Chriſti, *cap tolle, c. fin de pœnit. diſt. 2.* ita indignus eſt ſtipẽdiis de illius patrimonio ſumendis S. Thom. 2. 2. *q. 63. art. 2.* communiter receptus ex Navar. *d. except. 15. verſ. omnis*; nam bona Eccleſiaſtica ſunt Chriſti patrimonium, *c. cùm ex eo, de elect. lib. 6.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c. 1.* cum aliis adductis per Joan. Valer. *de diff. inter utrãque forum, verb. munera, differ. 1. num. 5.*

Secundò, ætatis maturitas, quæ ſcilicet 25. 6
annum attigerit, *d. §. inferiora, d. c. licèt canon*, Navar, *in man. c. 25. n. 116.* Mex. *in tract. taxa panis, concluſ. 6. n. 18.* ubi ſubdit, quod recipiens beneficium Curatum ante 25. annum, cùm talis à Jure ſit incapax, tenetur beneficium renunciare, & in conſciẽntia cogitur fructus reſtituere, Hojed. *de incompat. benefic. p. 1. c. 24. n. 5. & 19.* Emman. Sà *verb. beneficium 9.* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. n. 14. & lib. 4. q. 9. num. 14. & ſeq.* Gutier *d. c. 26. n. 3.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 4. n. 41.* Filliuc. *d. tract. 41. c. 5. n. 29.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 10. dub. 11. n. 27.* & Citati à Cened. *ad Decretum, collect. 30. n. 1.* Et procedit in Dignitate, cui ſubeſt animarum cura, ut cenſuit *S. Congreg. Concilii. ſub die 4. Decembris* 1727. cujus memini *in collect. Bullarii, verb. ætas, pen.* Qui quidem 25. anni non requiruntur completi, ſed incœpti ſufficiunt, ut ſatis deducitur *ex d. §. inferiora*, ibi, *attigerit, & ex d. cap. licèt canon*, & advertunt omnes ſuperiùs citati, & expreſſiùs Navar. *in man. cap. 25. n. 116.* Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ ſtatibus, part. 1. c. 22.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part. 4. deciſ. 281. & deciſ. 349.* † Hoc tamen limitatur in haben- 7
tibus Parochiales unitas, qui non adſtringuntur præfatam ætatem attingere, ſed illis ſufficit in ea conſtitutos eſſe, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita, prout *à ſacra Congr.* decimum referunt Galler. *in Margarita caſuũ conſcientiæ, verb. Canonicatus. & verb. Parochus.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. n.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 512. in 2. edit.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 12. cap. 2. num. 26.*

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis 8
ante 26. annum, incœptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere; cùm enim conſtet hanc ætatem in hujuſmodi beneficiis requiri ex generali Concilii Lateranenſis conſtitutione, de quo *in d. §. inferiora*, & Lugdunenſis *in d. c. licèt. canon*, & nullus dubitet contra generalis Concilii decreta Epiſcopum diſpenſare non poſſe, ex plenè per me adductis *de offic. & poteſt Epiſc. p. 2. alleg. 33. n. 35.* ſequitur in hujuſmodi ætate illum diſpenſare minimè poſſe; & ideò ſic docent Imol. *in Clem. 1. n. 34. de ſtatu Monach.* Corraſ. *de Sacerd. p. 5. c. 3. n. 2.* Tror. *de vero, & perfecto Clerico, lib. 2. cap. 18. n. 2.* Selv. *de benefic. p. 2. q. 3. n. 32.* Petr. Gregor. *rei benefic. c. 37.*

Digitized by Google

9 *cap. 37. num. 5.* Non obſtat text. † *in c. 2.* juncta *gloſſ. verb. Eccleſias, & ult. de ætate, & qualit.* quia ex eo non colligitur, poſſe Epiſcopum diſpenſare, imò ejus factum non approbat Pontifex, ſed potiùs reprehendit, patet ibi *Epiſcopum ſuper his corripias*, & ibi, *eidem Epiſcopo prohibeas ne de cætero Eccleſias*, &c. Si adhuc quis curioſè quærat, quare Pontifex non jubeat pueros amovere, ſed remotis laïcis jubeat committere adminiſtrationes idoneis Clericis, donec pueri veniant ad ætatem legitimam, reſpondebimus olim Jure Decretalium validas fuiſſe collationes, & proviſiones beneficiorum ante ætatem legitimam, nullitatiſque pœnam præſcriptam fuiſſe jure novo Sexti *per d. cap. licèt canon*, atque ita text. *in d. c. 1.* concludit valuiſſe collationem, non potuiſſe tamen Epiſcopum licitè facere, & diſpenſare; confirmaturque ex ultimis verbis *cap. 3.* immediatè ſequentibus ibi, *Quod niſi feceris, irritabimus*; à Papa igitur oportet hanc petere diſpenſationem, ut notant præcitati, quibus addo Navar. *in man. cap. 25. n. 126.* explicat latè ad praxim Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. ratione ætatis, in principio.* An autem ſic diſpenſatus ratione ætatis habeat liberam adminiſtrationem rerum ad beneficium pertinentium per ſe, & ſine curatore? Vide text. *in c. ult. de judic. in 6.* ubi latè Ludovic. Gomez *num. 9. & 26.* Octavian. *lib. 3. de decretis, tit. 8. num. 28.*

10 Tertiò literarum ſciennia, ut *in d. c. cùm in cunctis*, ibi, *& literarum ſcientia cõmentabilis demõſtrarctur.* Flamin. *d. q. 11. à n. 17.* veluti quæ ad fidem, moréſque pertineat, & ſalutarem doctrinam tradendam ſatis ſit, quinimò humanarum legum cognitio noo procul ab illis, qui ad Parochiales deſiderant promoveri, eſſe debet, non ea quidem ratione, ut cunctas legales difficultates ſcire cogantur, ad ea quæ populus credere, & obſervare debet ex lege, ut inquit S. Thom. *in ſupplem. p. 3. q. 36. art. 2. verſ. ad primum:* vel ſufficit ſi tanta ſit, qua plebem ſibi commiſſam paſcere valeant ſalutaribus verbis, atque exemplis, quod omoibus neceſſarium eſt ad ſalutem, eos admonendo brevibus quidem, & dilucidis verbis, de vitiis, quæ declinate, vitareque, ac virtutibus, quas ſectari eas oportet, ut æternam evadant pœnam, atque cœleſtem gloriam adipiſcantur: ita Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reform. c. 2.* quæ clariùs explicat Sot. *in 4. diſt. 25. art. 4. concluſ 3. verſ. & per hoc*, idque his explicat verbis: *Qui verò Parochiæ in Paſtorem præficitur, ut idoneus habeatur, ea ſcire debet, quæ plebi ſunt cognitu neceſſaria, nempe illa, quæ ſint de neceſſitate ſalutis, ut videlicet docere ſuos ſubditos ſciat, Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinata peccata, quæ ei per confeſſionẽ deteguntur, utque pænitentibus ſalutaria cõſilia præſtare valeat*; præſertim verò cum ſacto Thom. *in 4. diſt. 17. in 2. ſcripto*, credo tantam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtinguere noſcat peccatum, & non peccatum; atque inter mortale, & veniale. Quinimò & ſacris litteris præditus eſſe debet, cùm ejus ſit peculiare munus prædicare, juxta Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 4.* quod propterea ſancivit *ead ſeſſ. cap. 18.* ut Eccleſiæ omnes Parochiales nonniſi ab Epiſcopo, & prævio examine per concurſum propoſitis edictis conferantur, ut *infr.* declarabimus. Nec poſt electionem factã, & collatam ſibi Parochialem exiſtimet Parochus, ſive Rector ſe non ampliùs de doctrina & literatura rationem redditurum, quia *ſacra Congreg. Concilij in una Placentina, ſub die 6. Auguſti* 1628. ceoſuit liberum eſſe Epiſcopis, tam in viſitatione, quàm extrà, iterum examinare ſuper doctrina, & literatura Parochos approbatos ab anteceſſore tempore proviſionis Parochialium, necnon ſuperveniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ, poſſe examinare ad affectum *c. 6. ſeſſ. 21. de reform.* 11

Porrò Innocent. III. *in Concil. generali*, de quo *in cap. cùm ſit, de ætate, & qualit.* hac de re ſtatuit, ſic dicẽs: *Cùm ſit ars artium regimẽ animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi promovendos in ſacerdotes diligenter inſtruant, & informent, vel per ſeipſos, vel per alios idoneos viros ſuper divinis Officiis, Eccleſiaſticiſque Sacramentis, qualiter ea ritè valeant celebrare. Sanctius enim eſt*, inquit, *paucos bonos, quàm multos malos habere miniſtros, quia ſi cæcum cæcus ducit, ambo in foveã dilabuntur.* † Via enim tãtò 12
eſt pretioſior, quantò periculoſior, propter quod non omnis Sacerdos eſt ad curam animarũ idoneus, Vitalin. *in Clem. 1. n. 30. & 31. de præbend.* Gonzal. *ad reg. 8. Cãcell. gloſſ. 6. n. 9.* Quare Bonifacius VIII. *in cap. cùm in illis, de præbendis lib. 6.* declaravit mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica Dignitate, Curata beneficia non includere, niſi de animarum cura expreſſa mentio habeatur: *Cùm in illis*, inquit, *in quibus Curata beneficia committuntur, major quàm in iis, qui ad alia promoventur, idoneitas requiratur:* ex quo ita colligunt *ibi* Anch. *n. 3.* Domin. & Franch. *n. 4.* Abb. *in c. ult. n. 3. de præbend. & in cap poſtulati, n. 2.* ubi Dec. *n 6. de reſcript.* Staphilæ. *de litteris gratiæ, tit. de modo, & forma impetr. in princ. & tit. de formis expectat. §. ſexta forma, n. 1. & §. nona forma, n. 31.* Gig. *de penſion q. 19. n. 5.* Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. ad plura benef. n. 66. & tit. tertia pars ſignaturæ, verb qualitatũ, n. 3.* † Regulariter enim beneficiorum appel- 13
latione, Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non cõprehenduntur, *d. c. cùm in illis, in princ. c. ſi eo tẽpore, de reſcript. lib. 6.* ibi, *cum cura, vel ſine cura* ubi gloſſ. *verb. cum cura*, dicit quod niſi hoc fuiſſet expreſſum, provideri de beneficio Curato non poſſet. Gig. *de penſion. q. 28. n. 9.* Corraſ. *de benef.*

*part.*1.*c.*5.*n.*4.Franc.Marc.*Delphin deciſ.*525.*part.*1. Petr. Greg. *rei benef. c.* 6. *n.* 4. Aloyſ. Ricc.*in collect.deciſ.p.*4.*collect.*1217. Gonzal. *d.gloſſ.*6.*à n.*1 cum aliis adductis per me *de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appel.*32.*n.*8.Unde diſpenſatum ad beneficia vel ad Dignitates,non poſſe promoveri ad Dignitates,quibus animarum cura ineſt,reſolvit Azor. *inſtit.moral part.*2.*lib.*6. *c.* 3.*q.* 9. *&* 10.quem refero Ego ipſe *de officio,& poteſtate Epiſcopi, part.* 3.*alleg.*45. *num.*13.

14 Ut autem major adhiberetur diligentia in hujuſmodi idoneis viris ad hoc regimen aſſumendis,ſtatuit Trident. Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform.cap.*18.ut debeat Epiſcopus ſtarim habita notitia vacationis cujuſcumque Parochialis Eccleſiæ, ſi Epiſcopus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere , qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat , donec ei de rectore provideatur. Hæc ſunt quæ Epiſcopus antequam deveniat ad concurſum , facere debet in Parochialis Eccleſiæ vacatione,etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata ſit,vel affecta generaliter,aut ſpecialiter,ex eodem Concilio Trident.*dict.cap.* 18. Mareſco. *var. reſolutionum lib.*1.*cap.*52.*n.* 2. Zerol.*in praxi Epiſcop.part.* 1.*verb. Parochia*,§.2.*dub.*4. *&* 10. Læl.Zech. *de Repub.Eccleſ.cap.*28. *de Parocho,num.* 6.Filliuc.*tom.*3.*tract.*41.*num.* 141. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.*351.*verſ. amplia tertiò,in* 2.*edit.*ubi *in verſ.amplia quartò,* poſt Rot.*deciſ.*48.*num.*1. *part.* 1. *diverſ.* ſubdit diſpoſitionem Concilii *d. ct.cap.* 18. procedere etiam in beneficio reſervato , vel affecto ſpecialiter vigore Indulti , ſeu privilegii in favorem S. R. E. Cardinalium, ſeu Abbatum , vel Capitulorum ; in beneficiis enim Curatis reſervatis Sedi Apoſtolicæ, & quibuſvis aliis , etiam ex antiqua conſuetudine Ordinarios proponere edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica proviſionem fieri approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, referunt à ſacra Congregatione deciſum Anaſtaſ. Germon. *de indult.Cardin.* §.*quibuſvis,n.* 17. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic.lib.*10. *q.* 7. *num.*12.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell. gloſſ.*6.*n.*112. Nicol Garc.*de benefic. part.*9. *cap.*2.*num.*154. Salgad.*de protectione Regia,tom.*1.*part.*3. *cap.* 9. *num.*98.

15 Verùm Parochiales hujuſmodi in aliquibus caſibus concurſu non conferuntur , quos enumerare in præſentiarum non inutile duxi.

Primò igitur concurſu non conferuntur Parochiales litigioſæ ; ſolet enim à Sede Apoſtolica in Eccleſiis litigioſis ſubrogari alius gratioſè abſque concurſu, & ut plurimum collitigans.Ita Gonzal. *d.gloſſ.*6. *num.*150.Nicol. Garc.*d.part.*9.*cap.*2.§.1.*num.*170.Aloyſ.Ricc. *in d.praxi fori Eccleſ.reſol.* 358.*verſ. tertiò* , Maſſobr.*in d.praxi,prælud.*3.*dub.* 3.*à n.*18.Novar.*in ſingul. Juris Canon. concluſ.* 65. *num.* 5. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop.part.*3.*alleg.* 60. *n.* 37.

Secundò, Parochialis ita exigui valoris,ut e- 16
xaminis per concurſum operam non ferret, aut nemo eſſet,qui ſe dicto examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones, ſeu diffidia quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè graviores rixæ,aut tumultus poſſēt excitari,ex Cōcil.*d.cap.* 18.*in fine*, ibi, *Si tamen adeò exigui redditus* , &c. Gonzal. *d.gloſſ.*6.*n.*139. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc.*in praxi,reſol.*358.Campan.*in diverſ.juris Canon.rubr.*5.*cap.*3.*n.*10.Seraph.*deciſ.*402. *n.* 10. Contrarium tamen , immò Parochialem etiam exigui valoris concurſu conferendam eſſe, deciſum atteſtatur Galler. *in Margarita caſuum conſcientiæ,verb. benefic.pag.*25.*col.*2. quem refero Ego ipſe *d.alleg.*60.*n.* 48.

Tertiò, Parochialis quam quis acquirit per 17
regreſſum, & priùs poſſedit, Nicol.Garc.*d.c.*2. *n.*199.Ego ipſe *d.allegat.*60.*n.*34. & me citato *in illo loco*, Maſſobr.*d.prælud.* 3. *dub.* 3. *n.* 37.

Quartò,Parochialis unita Dignitati,vel Ca- 18
nonicatui. Anaſt.Germō.*de indultis Cardin.* §. *quibuſvis,n.*7.*&* 8.Læl. Zech.*de Repub.c.*28.*de Parocho,n.*8.Aloyſ.Ricc.*in d.praxi fori Eccleſ. deciſ.*427.*in* 1.*edit.*aliàs *reſol.*354.*num.*2.& latiùs *reſol.*381. *in* 2.*edit.*Gonzal.*ad reg.* 8.*Cancell.gloſ.*5.§.7.*n.*2.Nicol. Garc.*d.cap.*2.*n.*193. Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.c.*273.*num.*48. Salgad. *de protectione Regia , tom.* 1.*p.* 3. *cap.* 9. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 323.*num.*8. *p.*2.*recent* Novar.*in ſingul. Canon. concluſ.* 65.*n.* 4. Ego ipſe *d. alleg.* 25.*&* 26.

Quintò , Vicaria perpetua Parochiæ unitæ 19
concurſu non confertur , ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem illius,cujus Dignitati , ſeu beneficio Parochialis eſt unita, & annexa deputandus , & inſtituendus eſt Vicarius cum Ordinarij , ſeu ejus Vicarij prævio examine,& approbatione,ut habetur *in conſtit. Pij V.* ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum,incip.*ad exequendum Paſtoralis officij debitum,ſub dat.Kalend.Novembris* 1567. in illis verbis,ibi: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod iſti Vicarij perpetui non ad liberā Ordinariorum electionem,ſed ad nominationem illorū in quorū Eccleſiis unitis ponuntur,cum ipſorum Ordinariorū, ſeu eorum Vicariorum prævio examine,& approbatione deputentur.* Ita Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*5.§.3.*num.*53.*&* 54. Nicol.Garc.*d.cap.*2.*n.* 292. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ.*358.*n.*1.*verſ.*1.Vgolin. *d.c.*50.§.3.*verſ.*8.Filliuc. *in quaſi. moral. tom.* 3.*tract.*41.*cap.*4.*num.*147.Lotter.*de re benefic. tom.*1.*lib.*2.*q.*31. *num.* 21. Cavaler. *deciſ.* 595. *num.* 4. *& deciſ.*599.*n.*1.Rot. *deciſ.* 102. *n.* 1. *part.*1.*recent.& deciſ.*579.*n.* 4. *& deciſ.* 710. *n.*2.*part.*2.*recent.& in Dertuſen.Vicariæ*,8.*Novembris*

Digitized by Google

vēbris 1616. coram bon. mem. Vbaldo, & in Barchinonen. Vicaria, 17. Maii 1624. coram R. P. D. Merlino, Burat. deciſ. 214. n. 1. ubi Ferentil. in annot. lit. A, & deciſ. 303. n. 10. & deciſ. 931. n. 1. & 2. Unde ſacra concilii Congreg. in una Caputaqnen. ſub die 23. Junii 1619. cenſuit Vicarios, ſeu Parochos in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes, priùs approbandos, & examinandos eſſe ab Epiſcopo juxta diſpoſitionē c. per exemptionem, de privil. lib. 6. Et eadem S. Congr. in Auguſtana juriſdictionis, ſub die 14. Decembris 1630. cenſuit Epiſcopum poſſe examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum Parochialium unitarum, & dependentium à Religione Hieroſolimitana, ſubdens Epiſcopum debere eoſdem Vicarios, ſi idonei reperti fuerint, ſimpliciter approbare, non autem ad tempus, nec poſſe pro libito eoſdem ſubjicere novo examini, niſi ſuperveniat rationabilis cauſa, & ſuſpicio ignorātiæ ad effectum, c. 6. ſeſſ. 21. de reform. ut declaravit eadem S. Congr. in una Placentina, ſub die 26. Auguſti 1628. Unde provenit, ut manutenendus Epiſcopus non ſit in quaſi poſſeſſione liberè conferendi per concurſum Vicariam perpetuam Capitulo unitam cum ſæculare Vicarium nominandi, nulla expectata electione, vel nominatione. Poſt. in tract. mandati de manutenendo, obſervat. 45. num. 36. & poſt. tractatum Rot. deciſ. 186. num. 3.

Verùm ſi nedum exercitium, ſed cura totalis, & habitualis in Vicarium transferatur, tunc ejus Vicaria concurſu eſt conferenda. Ita Loter. d. q. 31. n. 22. Rot. deciſ. 579. & 710. part. 2. recent. cujus memini Ego ipſe d. alleg. 60. n. 32. Burat. d. deciſ. 214. n. 2. Præſumitur autem totalis cura in Vicarium tranſlata quando certa portio, ſeu congrua aſſignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium, ſicut per contrarium ubi certa portio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, cura beneficii uniti dicitur tranſlata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit unio, & ſolùm nudum exercitium remanet penes Vicarium. Rebuff. de congrua portione n. 117. Caputaq. deciſ. 339. n. 2. verſ. ratio eſt, p. 3. Cavaler. d. deciſ. 595. n. 2. Rot. in d. Dertuſen. Vicariæ, coram bon. memor. Vbaldo, & in d. Barchinon. Vicariæ, coram R. P. D. Merlino. Burat. de deciſ. 114. num. 4. ubi Ferentil. in annot. lit. B.

20 Sextò Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. Rot. deciſ. 102. part. 1. recent. Ego ipſe d. alleg. 60. n. 31. Quando autem dicatur beneficium de menſa Monaſterii? vide Rot. deciſ. 204. part. 2. recent.

21 Septimò, Parochialis, ſeu beneficium Regulare, quod Regularibus conferri conſuevit, ut per Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. c. 5. n. 18. verſ. hoc decretum, Gonzal. d. gloſſ. 6. n. 162. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 197. Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi, c. 50. §. 3. verſ. 4. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 421. in 1. edit. aliàs reſol. 358. n. 1. in 2. edit. Maſſobr. d. prælud. 3. dub. 3. n. 34. Filliuc. dict. tract. 31. c. 4. n. 145. Rot. deciſ. 326. n. 6. part. 2. recent. quos refero Ego ipſe d. allegat. 60. n. 33. me citato in illo loco Solorzan. de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. c. 17. num. 20.

Octavò, Prioratus Regulares habentes cu- 22
ram animarum, ſoliti commendari Regularibus. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 199. Ego ipſe d. allegat. 60. n. 34. Solorzan. d. c. 17. n. 21.

Nonò, Parochialium Eccleſiarum in per- 23
mutationibus non fit concurſus. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 8. quæſt. 9. n. 95. Ugolin. d. cap. 30. §. 3. verſ. 7. Nicol. Garc. d. part. 9. cap. 2. n. 165. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 34. dubit. 16. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 419 in 1. edit. aliàs reſol. 356. in 2. edit. Filliuc. d. tract. 41. de benefic. c. 4. num. 136. Ego ipſe d. alleg. 60. num. 23.

Decimò, Parochia reſignata ad favorem in 24
manibus Papæ, concurſu non confertur. Ita Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 1. q. 7. n. 7. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 11. num. 11. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Parochia, §. 2. dub. 5. & 6. Mareſcot. variar. reſol. lib. 1. c. 52. n. 6. Proſper de Auguſtino in addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verb. benefic. Paroch. collat. q. 2. verſ. 3. Ugolin. d. cap. 50. §. 3. verſ. 2. Leſſ. d. lib. 2. c. 34. n. 84. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 416. in 1. edit. aliàs reſolut. 353. & reſolut. 351. verſ. amplia quintò, Maſſobr. in ſua praxi habendi concurſum, requiſit. 13. dub. 3. Ego ipſe d. allegat. 60. n. 21. Gonzal. dict. gloſ. 6. n. 121. cum ſequentibus, ubi ſubdit quod reſignatarius proviſus à Papa, vel mandatum de providendo in forma dignum obtinens, dumtaxat examinari debet abſque concurſu, & approbari ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſive reſignatarius ſit præſens in Curia, ſive abſens in partibus.

Undecimò, Parochiales vacantes in Curia, 25
ſeu apud Sedem, ſive per obitū, aut ſimplicem reſignationem, vel dimiſſionē, ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, provideri ſolent in Dataria ſine concurſu, & ſufficit quod proviſus examinetur ſuper ſufficientia. Gonzal. d. gloſſ. 6. num. 15. Nicol. Garc. d. part. 9. cap. 2. num. 153. Piaſec. d. part. 2. cap. 5. num. 17. verſ. de Curatis Maſſobr. d. prælud. 3. dub. 3. num. 45.

Duodecimò, Cura animarum, quæ in Ec- 26
cleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur, ut per Proſp. de Auguſt. dict. quæſt. 3. verſ. quorum primus eſt Flamin. Pariſ. d. lib. 8. q. 9. num. 94. Vgolin. d. cap. 10. §. 3. in fine, Gonzal. d. gloſſ. 6. n. 158. Aloyſ. Ricc. in d. praxi, reſol. 358. verſ. 4.

& in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 307. *n.* 1.
p. 4. quos refero Ego ipſe *d. allegat.* 60. *n.* 30.
Decimotertiò. Dignitas habens curam ani-
27 marum in Eccleſiis Collegiatis, concurſu non
confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium,
quale requiritur in Parochialibus. Ita Piaſec.
dict. part. 2. *cap.* 5. *n.* 18. *in fine*, Gallet. *in d.*
Margarita, verb. beneficium, pag. 24. *& verb.*
Canonicus, ult. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 162. Nicol.
Garc. *d. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 195. Maſſobr. *d. præ-*
lud. 3. *dub.* 3. *à num.* 38. Ego ipſe *d. allegat.* 60.
n. 28. *&* 29. & fuit dictum *in Cremonenſi Præ-*
poſitura, 25. *Februarii* 1622. coram *bon mem.*
Ubaldo, ubi etiam habetur hoc procedere in
dignitatibus Eccleſiarum Collegiatarum actu,
non autem habitu tantùm, ut *in Tudertina*
Prioratus, 17. *Novembris* 1589. coram *bon. mem.*
Orano, ubi dicitur, quod hoc caſu attenditur
actus, non verò habitus, per gloſſ. notabilem
in c. licèt canon, de elect. lib. 6. præcipuè quando
Eccleſia amiſit Collegialitatem auctoritate Su-
perioris, juxta notata per gloſſ. *in cap. ſtatutum*
in verſ. Collegialitatis, eod. tit. de elect. in 6. ubi
28 quod † ſi Collegium eſſe deſinat per mortem
Canonicorum, debent ſubſtitui alii, & quod
jus Collegii remanet etiam in uno, donec fue-
rit auctoritate Superioris deſtructum. Barbat.
conſ. 74. *n.* 1. *& ſeq. inter conſil. Alexand. lib.*
4. & ipſe Alex. ei ſubſcribens, *conſ. ſeq. num.* 34.
in quibus terminis loquitur dicta deciſio *Tuder-*
tina Prioratus, eo quòd ibi præſupponitur,
quod prioratus, de quo agebatur, mutaſſet
ſtatum, & quod in Bullis Pontificum enuncia-
retur non Conventualis, & ſic quod deſierat
eſſe Cõventualis auctoritate Summi Pontificis;
ſecus autem ſi Eccleſia non amiſit Collegiali-
tatem auctoritate Pontificis; quia tunc ſufficit
habitus tantùm ad hoc, ut Dignitas ha-
bens curam animarum, in ea exiſtens, non con-
feratur per concurſum, ex adductis per Franc.
dict. cap. licèt canon, n. 2. *verſ. quoad difficulta-*
tem, & ibi Archidiac. *ſub n.* 2. *de elect. lib.* 6.
Mandoſ. *in reg.* 3. *Cancel. quæſt.* 3. *ſub n.* 3. ubi
29 quod † ſub reſervatione Prioratuum Con-
ventualium cenſentur comprehenſi etiam illi
Prioratus, qui nullos Monanachos habent, & ſic
ſunt Prioratus habitu tantùm.
30 Civitas Sipontina caret Eccleſiis Parochia-
libus, ſed Dignitates, & duodecim Canonici
habent cum præbendis annexam curam ani-
marum, & unuſquiſque præter Archidiaco-
num, qui ſupplet defectum mortuorum, vel
abſentium, habet Parochialem certis finibus
diſtinctam, & limitatam: quo caſu dubitatum
fuit *in ſacra Congregat. Concilii*, an hujuſmodi
Dignitates, & Canonicatus pro tempore va-
cante ſint conferendi prævio concurſu, juxta
præſcriptum S. Concilii Trident. & conſtitu-
tionis fel. record. Pii V. & conſequenter an in
illis obtinendis requiratur ætas ad Parochia-
les Eccleſias obtinendas requiſita, adeò ut
collationes aliter factæ fuerint nullæ cum poſ-
ſeſſionibus inde ſequutis, abſque eo quod pro-
viſis aliquod jus fuerit acquiſitum? *Sacra*
Congreg. Concilii, ſub die 17. *Auguſti* 1630.
cenſuit *non requiri examen per concurſum, æta-*
tem verò eſſe neceſſariam.
In aliis Parochialibus, præter iſtas excep- 31
tuatas; habita notitia vacationis Eccleſiæ, de-
putat Epiſcopus Vicarios cum congrua, & po-
teſt in hujuſmodi Vicarios deputare alios vi-
ciniores Parochos, vel alios etiam hebdoma-
darios, aut diurnos, nec ceſſatio congruæ fa-
cit ceſſare obligationem deputationis Vicarii,
ut poſt Nicol. Garc. *part.* 2. *cap.* 2. *n.* 13. tradit
Maſſobr. *in ſua praxi, requiſ.* 1. *dub.* 1. *& dub.*
2. reſolvit Vicarium cum congrua eſſe cõſtitu-
endum in qualibet Parochiali vacante, ſive de
jure, ſive de facto tantùm, & ſive per ſimpli-
cem reſignationem, vel privationem vacet: &
dub. 12. tenet, † Vicarium deputandum cum 32
congrua, dummodò aliàs ſit idoneus, non eſſe
neceſſariò examinandum.
Deputatio Vicarii hujuſmodi donec provi- 33
deatur de Rectore, ſpectat ſemper ad Epiſco-
pum, in cujus Diœceſi Parochialis eſt, ſicut re-
fert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. le-*
gum Navarræ, lib. 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcop. n.* 86.
ac proinde † inferiores, qui non habent juriſ- 34
dictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate
congregandi Synodum, talem Vicarium con-
ſtituere non poterunt, ut per Franc. Leo *in the-*
ſaur. fori Eccleſ. part. 2. *c.* 28. *n.* 52. Nicol. Garc.
d. cap. 2. *n.* 8. Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 8. *&* 11.
meipſum d. alleg. 60. *n.* 3. *&* 4. Et quia Concil.
Trident. *d. cap.* 18. diſponit cum particula *ſta-*
tim, credo Epiſcopum poſſe differre conſtitu-
tionem hujuſmodi Vicarii uſque ad tres dies à
die notitiæ vacationis, non autem ulteriùs, ut
benè reſolvit Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 13.
Congrua portio hujuſmodi Vicario aſſig- 35
nanda, eſt arbitraria Epiſcopo, penſata quali-
tate perſonæ, beneficii, & loci, prout referunt
deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 15. & Maſſo-
br. *d. requiſ.* 1. *dub.* 25. & quod poſſit eſſe duo-
rum aureorum ſingulis menſibus, dicunt Gal-
ler. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vi-*
carius 8. & Campan. *in diverſ. juris Canon. rub.*
7. *cap.* 6. *num.* 116. *in fine.*
Vicarius, ut ſuprà, ſemel conſtitutus cum 36
congrua, non poteſt removeri ſine cauſa, quia
Epiſcopus non retractat, quod ſemel exequu-
tus eſt pro executione Concilii, ut per Maſſo-
br. *d. requiſ.* 1. *dub.* 26. ubi *dub.* 27. reſolvit
quod ſi Vicarius conſtitutus cum congrua
ſubeat examen, & eligatur tanquam magis
idoneus, debet ſe retrahere à proſequutione
exercitii curæ, & adminiſtratione bonorum,
alioqui incurrere pœnam *cap. avaritia, de elect.*
lib. 6.

Porrò

37 Porrò Epiſcopus intra decem dies , vel aliud tempus ab eo præſcribendum idoneos aliquot Clericos ad regendam Eccleſiam corã deputandis examinatoribus nominet ; liberum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre , ut poſſit poſtea de cujuſlibet ætate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio, & ſi Epiſcopo, aut Synodo Provinciali pro regionis more videbitur magis expedite, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari, ut ſtatuit Concil. *d. cap.* 18. ſub cujus dipoſitione loquente de Epiſcopo, comprehenditur Abbas', qui habet ordinariam juriſdictionem , ſicut reſolvit Flores de Mena *var. lib. 3. quæſt. 24. n.* 21. item & Cõmendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum , & eligendi examinatores ſynodales. Aloyſ. Ricc. *in d. pra-*
38 *xi, reſol. 331. in fine* † Cæteros autem inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ac jus congregandi Synodum, etiamſi habeant jus conferendi, *ſub dicti cap.* 18. diſpoſitione minimè comprehendi reſolvunt Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap. 28. de Parocho, n.* 6. Anaſtaſ. Germon. *de Indult. Cardin. §. quibuſvis, ad finem,* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. q. 9. n. 96.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi deciſ.* 424. *in 1. edit.* aliàs *reſol. 361. in 2. edit.* & noviſſimè *p. 4. reſol. 75.* Maſſobr. *d. requiſ. 1. dub.* 8. 11. *&* 21. *& requiſ. 2. dub.* 4. Unde *ſacra Congregatio Concilii, ſub die 2. Decẽbris* 1628. cen-
39 ſuit, † *Epiſcopum Foroſempronien. uti viciniorem manutenendum eſſe in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium della Ravignana, & juris præeligendi magis idoneos ex approbatis in eiſdem concurſibus, donec Abbas Claſſen. legitimè probaverit habere jus congregandi Synodum, aliaſque coëgiſſe, & in ea examinatores ad præſcriptum ſacri Concil. Trid. cap. 18. ſeſſ. 24. deputaſſe.* Hinc eadem *S. Congr. in cauſa caſtri Durantes, ſub die ultima Aprilis* 1611. declaravit *quod concurſum inſtituere, & examinare providendos ad Parochiales exiſtentes intra fines Abbatiæ nullius diœceſis, ſpectat ad Epiſcopum , intra cujus fines erit Abbas , juxta cap. 1. ſeſſ. 23. & ſi id non conſtet , ad viciniorem , ut addidit Pius V. tantùm limitando, niſi qui Prælatus eſt nullius, habeat jus congregrandi Synodum , quia tunc poſſet in ea deputare examinatores Synodales , prout Concilium requirit. Et in nullius terræ Vaſtallæ, Parmen. diœceſis,* 17. *Auguſti* 1630. conceſſit , *ut ſi pro concurſu, qui in vacationibus Parochialium fieri ſolet coram Epiſcopo viciniori, occaſione peſtis civitas illius ſit bannita, & aditus præcluſus ad eundem Ordinarium viciniorem , facultas daretur inferiori prorogandi tempus concurrentium , & quod interim provideretur de œconomis, & Vicariis idoneis.*

Intra decem verò dies edictum eſt propo- 40
nendum. Maſſobr. *requiſ. 2. dub. 6.* & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ. Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Parochia.* quem refero Ego ipſe *d. alleg. 60. num. 45.* licèt minimè *ibidem* legatur ſecundùm Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 42. &* 43. Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub.* 7. Quicquid dicat Zerol. *d. verb. Parochia §. 2. dub. 2.* Sed inveni *ſacram Congreg. Concilij in una Tiburtina, ſub die 28. Aprilis* 1629. cẽſuiſſe, *eveniente vacatione Eccleſiæ Parochialis, poſſe Epiſcopum intra quatuor , vel ſex menſes reſpectivè à die vacationis apponere edictum pro concurſu dictæ Parochialis* : at non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum, ex Conſtit. Pii V. incipien. *in conferendis , ſub dat. Romæ, 15. Kalend. Aprilis* 1566. Zerol. *d. verb. Parochia, §. 2. dub.* 3. Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 364. n.* 2. Læl. Zech. *d. cap. 28. de Parocho. ſub. num.* 6. Nicol. Garc. *d. p. 9. cap. 2. num.* 46. *&* 47. Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub.* 8. Salgado *d. c. 9. num. 53. & 57.* Nam licèt ſit arbitrarium Epiſcopo tempus, quo debet eſſe affixum edictum, non debet tamen excedere viginti dies. Nicol. Garc. *d. c. num.* 50. Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub.* 9. Et ſi ante lapſum termini examen , & concurſus fiat , erit nullus , ex Nicol. Garc. *d. p. 9. cap. 2. num. 326. cum ſeqq.* Salgado *d. cap. 9. num.* 64. cenſuit *S. Congreg. Concilij in Potentin. 4. Maij* 1619. Et quod concurſus terminum non tenetur prorogare Epiſcopus , ſed quod bene facit prorogando, cenſuit ead. *ſac. Congr. ſub. die 17. Martij* 1619.

Edictum hujuſmodi opponi debet ab Ordi- 41
nario loci, ubi exiſtit beneficium , & ibidem examen eſt peragendum , etiamſi beneficium ab Ordinario alterius Diœceſis ſit conferendum. Flamin Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 8. cap. 9. n.* 102. Gonzal. *ad Reg. 8. Cancell. gloſſ. 10. n.* 31. Novar *in ſingul. Canonic. concluſ. 82. n.* 2. Ego ipſe *d. alleg. 60. n.* 44. In quo edicto apponenda eſt dies propoſiti concurſus. Seraph. *deciſ.* 1148. Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub.* 10. † An au- 42
tem ſit de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium hujuſmodi edictum apponi ? Affirmant Læl. Zech. *de Republic. Eccleſ. cap. 28. de Parocho, n.* 6. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.* 364. Zerol. *d. verb. Parochia, §. 1. dub.* 2. Novar. *d. concluſ. 82. n.* 1. Ego ipſe *d. alleg. 60. n.* 43. & me citato in illo loco, Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub.* 3. ubi intelligit quando Concilium Provinciale hoc ſtatuit.

Contra Navar. *conſ. 4. de præben.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n.* 38. & Salgad. *d. cap. 9. num.* 50. exiſtimantes collationem nullam non reddi ex omiſſione edicti.

Termino autem decem , vel ad ſummum
viginti dierum elapſo , nullus eſt admittendus 43
ad examen, niſi qui deſcripti fuerint, ex Concil. Trident. *d. cap. 18. verſ. tranſacto conſtituto tempore,*

tempore, Seraphin. deciſ. 1148. n. 4. Aloyſ. Ricc.
d. reſol. 364. n. 2. Novar. d. concluſ. 82. num. 4.
44 † Re tamen integra poſt terminum edicto po-
teſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante,
ſecundùm Mareſcot. var. reſolus. lib. 1. cap. 52.
n. 59. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 9. §. 1.
n. 115. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 109. Maſ-
ſobr. in ſua praxi, requiſ. 3. dub. 2. & alios quos
refero Ego ipſe d. alleg. 60. num. 46. de quo eſt
bona Rotæ deciſio in una Firmana Parochialis,
6. Marty 1592. coram Cardin. Pamphilio ſen.
quæ ſic cantat. Domini cum præſuppoſito quod
D. Fabius cõparuerit in loco examinis, re adhuc
integra, de quo erit particulariter agendum, re
ſolverunt ipſum debuiſſe admitti ad concurſũ,
non obſtante quod comparuerit poſt decem dies
præfixos in edicto ſe opponere volentibus, quia
ſtanse legitimo impedimento abſentiæ, ex quo
de tẽpore vacationis Parochialis, & edicto pu-
blicati morabatur in Romana Curia, unde ſta-
tim habita notitia profectus fuit ad locum ex-
aminis, ſubintrat communis Doctorum concluſio,
quod cõparens poſt terminum, etiam peremptori-
um, eſt admittendus, quando res eſt integra, &
habuit juſtam cauſam excuſationis, vel ratione
ignorantiæ, vel abſẽtiæ, ſeu alterius impedimẽ-
ti, gloſſ. in cap. cum in tua quam ibi ſequuntur
Innocent. poſt princ. verſ. quid ſi ante, Hoſt. n.
6. verſ. quid ſi lapſum eſt tempus, Joan. Andr. n.
14. Card. ſub n. 8. Henric. Boic. n. 2. Abb. ſub. n.
10. & ſeq. qui loquuntur etiam in termino præfi-
xo à lege, & ibi cæteri ſcribentes, qui matrim.
accuſare poſſint, gloſſ. in cap. fin. in verb. perem-
ptorio, & ibi Joan. Andr. n. 7. & Gemin. n. 18. in
fin. de elect. in 6. latè Lambertin. qui alios citat,
de jurepatron. 2. part. 2. lib. 6. quæſt. princ. art.
26. n. 1. in fine, cum ſeq. ubi reſpondet ad conſ. 3.
Oldrad. n. 7. cum aliis in contrarium allegatis,
quod procedunt ceſſante impedimento, vel
juſta cauſa non comparendi infra terminum
præfixum. Neque obſtat quod Concil. Trident.
ſeſſ. 24. cap. 18. mandat tranſacto conſtituto tẽ-
pore edicti examinari omnes, qui deſcripti fue-
rint, quaſi velit poſt dictum tempus non poſſe a-
lios admitti, ex reg. quòd permiſſum ad tempus,
cenſetur prohibitum poſt tempus, ad l. ſtatu libe-
rum, §. Stichum, ff. de legat. cum ſimil. Quia Cõ-
cilium non prohibet admitti comparentem poſt
terminum re integra, quando fuit legitimè im-
peditus, & maximè quia ubi concurrit æquitas
etiam poſt tẽpus, re tamen integra, quis admit-
titur quando non eſt effectum deſerius jus illius,
cujus cauſa tempus fuit limitatum, Jaſ. poſt. A-
retin. & Alex. in l. ſi ita quis, n. 6. ff. de vulg. &
pupil. prout in hoc caſu, ubi æquitas ſuggerit
quod plures quàm fieri poſſit admittantur ad
concurſum, ſi ex hoc non differatur in lõgis pro-
viſio ipſius Eccleſiæ, cujus favore ut ei celeriùs
de Paſtore provideatur, ille terminus fuit præfi-
xus. Hactenus deciſio, quæ benè dicit ſuam
procedere reſolutionem, quando cõparens poſt
terminum re integra, fuit legitimè impeditus;
& ideò propoſito dubio in ſacra Congreg. Con-
cily, † utrùm ſi quis non deſcriptus in tempore 45
concurſui præfixo comparuerit, legitimo impe-
dimento ceſſante, itaut potuerit nomẽ ſuum in-
fra præſcriptum terminum deferre, & elapſo
termino, examine nondum facto, ſeu re integra
petat ſe ad concurſum admitti, ſitne audien-
dus? Eadem ſacra Congr. ſub die 7. July 1625.
cenſuit non eſſe audiendum.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt 46
per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt ea-
demdie claudi, ubi plures fuerunt deſcripti,
quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin
vitiabitur concurſus, ſi ex pluribus deſcriptis
unus, aut non omnes examinentur, & eis non
expectatis claudatur cuncurſus. Nicol. Garc.
d. cap. 2. à n. 35. Seraph. deciſ. 1148. n. 5. Maſ-
ſobr. d. requiſ. 3. dub. 10. & cùm in d. cap. 18. Cõ-
cily Trident. dicatur † quod omnes, qui deſcri- 47
pti fuerint, examinentur, non poterit Epiſco-
pus ſtatuere, ſeu limitare certum numerum per-
ſonarum ad concurrendum in concurſu Pa-
rochialium, ut reſolvit Aloyſ. Ricc. in deciſ.
Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 31. part. 4. † nec 48
poteſt prohibere Curatis ne accedant ad con-
curſum aliarum Parochialium, cùm omnibus
liber eſſe debeat, ut Epiſcopo civitatis Caſtelli
reſcripſit ſacra Congregatio Cardinalium nego-
tys Epiſcoporum, & Regularium Præpoſito-
rum, die 26. Auguſti 1591.

At uno tantùm comparente ex pluribus deſ- 49
criptis, poterit fieri concurſus, nec opus erit,
ut proponatur ſecundum edictum. Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 215. Maſſobr. d. requiſ. 3. dub. 7.
Ubi verò unus tantùm ſe deſcribi fecerit, nec
alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faci-
endum, † fieri poterit quoque cuncurſus, nec 50
opus erit alio edicto, aut termini prorogatio-
ne, ſecundùm Nicol. Garc. d. c. 2. n. 215. Ugo-
lin. de offic. & poteſt. Epiſcopi, c. 50. §. 10. n. 4.
Filliuc. d. tract. 41. c. 4. n. 151. Maſſobr. d. re-
quiſ. 3. dub. 8. Meipſum d. alleg. 60. num. 51. †
Sed quando nullus comparuit, aut certè nul- 51
lus ex comparentibus vult ſubire examen, Epiſ-
copus aſſignare debet aliud tempus, ſive edi-
ctum: & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs
nemo idoneus reperitur, tunc poterit Paro-
chia abſque concurſu conferri. Nicol. Garc.
d. c. n. 218. Filliuc. d. tract. 41. c. 4. n. 152.
Maſſobr. d. requiſ. 3. dub. 5.

Examen faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive 52
eo impedito ab ejus Vicario generali, atque
ab aliis examinatoribus non paucioribus quàm
tribus. Concil. Trident. d. c. 18. verſ. tranſa-
cto, Maſſobr. d. requiſ. 3. dub. 4. Et poſſunt
adhiberi in concurſu pluſquam tres examina-
tores, ſed non pauciores, ut reſolvit ſacra
Congregatio, cujus declarationis idonei no-

bis

biſteſtes ſunt Nicol.Garc.*part.5.c. 9.num.* 52.
Filliuc. *d.cap.4. num.*156.Maſſobr.*in d. praxi,*
requiſ. 12.*dub.*1.Salgado *d.c.9.num.*66. Lotter.
*de re beneſic. lib.2.q.*31.*n.*65. Et etiam Epiſco-
po non impedito poterit fieri examen coram
Vicario, quia verba Concilii important tan-
tùm quandam convenientiam. Nicol. Garc.*d.*
*cap.2.num.*119.Ego ipſe *d.alleg. 6. num.* 41. &
me citato *in illo loco* Maſſobr.*d.requiſ.*3.*dub.*3.
53 † Et ſi examen omnium concurrentium una
die finiri non poſſit, poterit in alio continuari;
ſi verò ſuſpicio aliqua ſit, quod examinandi ſe-
cundo die veniant in cognitionem interroga-
tionum examinis præcedentis; nova tunc
poterunt fieri interrogatoria, ut cenſuit *ſa-*
cra Congregatio Cardinalium negotijs Epiſco-
porum & Regularium præpoſitorum, ſub die 20.
Iuly 1591.
54 Examinatores debent ſingulis annis proponi
in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo
probari, quorum officium etiam poſt annum
ſuæ electionis non expirat. Nicol. Garc. *d.c.*2.
*n.*73. Salgado *d. cap.9.n* 67.Maſſobr. *in d.pra-*
xi, requiſ. 11. *dub.* 1. ubi *dub.*5. reſolvit Con-
cil. Trident. nullam formam præſcribere ſuper
propoſitione examinatorum. Quibus autem
conditionibus, & qualitatibus hujuſmodi exa-
minatores clarere potiſſimùm debeant? vide
Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus,*
*part.*1. *cap.* 3.
55 Nominatim, & non in genere proponi de-
bent hujuſmodi examinatores, niſi propone-
rentur in genere, qui re vera tunc extarent,
quia per hujuſmodi genericam expreſſionem
haberetur etiam expreſſa perſona. Nic. Garc.
d.cap. 2. *num.* 339. Filliuc. *dict. tract.*41.*cap.*
4. *n.* 157. Salgad. *d.cap.9.num.*76. Maſſobr. *d.*
56 *requiſ.* 11. *dub.*3. ubi *dub.* 7. ſubdit, quod † ut
examinator dicatur probatus à Synodo, debet
dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis,
qui vocem habent in Synodo. Et ideò *ſacra*
Congregat. Concily in una Sutrina cenſuit non
poſſe eligi examinatorem Synodalem ſub nomi-
ne Dignitatis.
57 Si ex ſex examinatoribus aliqui intra an-
num ſuæ electionis mortui fuerint, totam fa-
cultatem examinandi unà cum Epiſcopo ad
ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſupereſſet
ſpectare debet eo anno durante, ſed in locum
demortuorum eligendi alij cum approbatione
Capituli. Ita Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.*8.
Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.*12.*dub.* 2. Salgado
*d. cap.9.n.*70.*cum ſeqq.*
58 Quando verò omnes decedunt examinato-
res, vel in longinquas partes recedunt, Epi-
ſcopus intra annum ad celebrandam Synodum
ex antiquis, qui fuerint, ſex, non paucio-
res ſubrogare debet, & ſi non ſtabunt, tot anti-
qui eligere poterunt illi, qui extabunt, & alios
ſupplere de novo approbatos à Capitulo, uſ-
que ad ſex; quod ſi nulli antiqui extiterint,
novos tunc à Capitulo probandos, non pau-
ciores quàm ſex deputare debet uſque ad fu-
turam Synodum in fine anni à poſtrema Syno-
do celebrandam, ut referunt à *ſacr. Congr.*
deciſum Nicol Garc. *d. cap.num.* 73. Mareſc.
*variar.lib.*1.*cap.*32.Maſſobr.*d.praxi, requiſ.*12.
*dub.*3. Salgado *d. cap.9. ex num.* 70. & cenſuit
Rot. *in Panormitana Archipresbyteratus*, 3.
Decembris 1618. coram *bon. memor. Buratto*;
& *in eadem* 5. *Iunij* 1620. coram *eodem*, inter
impreſſas *deciſ.* 372. *&* 479. *n.* 2. ſubdit Cle-
mentem VIII. ſpeciali Conſtitutione conceſſiſ-
ſe Epiſcopis facultatem deputandi examinato-
res extra Synodum, deficientibus, vel impe-
ditis Synodalibus, dummodò infra annum à
Synodo celebrata; & decreviſſe quod ſtatim
lapſo anno talis facultas, & eorum auctoritas
expiraret.
Examinatores Synodales durant donec alii 59
in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno
elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium
omnium expirat, ut per Nicol. Garc.*in addit.*
*ad d.cap.2.num.*75. Galler.*in Margarita caſu-*
um Conſcientiæ, verb. examinatores 1. Aloyſ.
Ricc.*in d.praxi fori Eccleſ.reſol.*361.*in* 2.*edit.*
Marc. Anton. Genuenſ.*in praxi Archiep. Neap.*
*cap.*66. *num.* 17. Maſſobr. *d. requiſ.* 12.*dub.*4.
n. 3. ubi ſubdit locum non habere quando poſt
annum ſuperſunt ſex adhuc: Ego ipſe *d. alleg.*
60. *num.* 48.
Epiſcopus non excuſatur ſi poſt annum ad- 60
hibeat examinatores ſuperſtites, non extanti-
bus ſex, etiamſi caperet prætextum, quod ipſe
de novo eſſet adeptus poſſeſſionem Epiſcopatus,
cùm † annus celebrandi Synodum non inci- 61
piat currere à die poſſeſſionis Epiſcopatus,
ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ. Ni-
col. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 92. *&* 93. Maſſobr.
*d. requiſ.*12.*dub.*6. & cenſuit Rot.*in Panormita-*
na Archipresbyteratus, 5. *Iunij* 1620. coram
bon. memor Buratto, inter illius impreſſas deci-
ſiones *deciſ.* 479.
Unde *ſacra Congreg. Concilij in una Vaſionen.* 62
ſub die 13. *Novẽbris* 1627. cenſuit *etiam in caſu*
non exiſtentium examinatorum Synodalium nu-
mero ſufficientium ad concurſus faciendos, eo
quia ob penuriam virorum habentiũ qualitates
Doctoratus. & ſimiles non potuerunt in Synodo
Diœceſana eligi, non licere Epiſcopo auctorita-
te ordinaria ſibi aſſumere examinatores non
Synodales extraneos, qui ſuppleant. † Item *cen-* 63
ſuit anno deputationis elapſo dictorum exami-
natorũ, non eſſe Epiſcopo permiſſum iiſdem ab-
ſentibus, vel aliàs legitimè impeditis alios in
eorum locum ſubrogare. † Item *cenſuit Epiſco-* 64
pum non poſſe in locum demortuorum exami-
natorum alios ſubrogare uſque ad novam Sy-
nodum. † Item *cenſuit Epiſcopo non licere* 65
ſubrogare alios in locum examinatorum Syno-
dalium,

Digitized by Google

dalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ
66 *fuerint condemnati.* † *Quo verò ad condẽnatos de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in judicatũ, non eſſe adhibendos, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet, per appellationem poſſe adhiberi, ſed non eſſe conveniens. Et ad petitionem Epiſcopi an in caſu concurſus, in quo non interfuerunt examinatores Synodales, collatio beneficii devolvatur ad Sedem Apoſtolicam, vel potiùs eidem liceat proponere novum concurſum infra quatuor menſes ſibi de Jure conceſſos, ipſa ſacra Congregatio nihil reſpondit.*

67 Eadem *ſacra Congr. in una Metropolitana, ſub die 13. Julij* 1630. cenſuit, *concurſus in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, fuiſſe nullos, quatenus tamen prædicti examinatores in Synodo poteſteriori non fuerint confirmati.*

68 Annis elapſis ſignificavit eidem S. Congr. Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus, Prædeceſſores ſuos in dicto Archiepiſcopatu nunquam deputaſſe examinatores in Synodo Diœceſana ad proviſionem Parochialium Eccleſiarum, juxta formam Concilij *in cap. 18. ſeſſ.* 24. unde dubitaſſe ait, an proviſiones de hujuſmodi Parochialibus per dictos ſuos Prædeceſſores factæ non ſervata forma Concilij, ſuſtineri poſſint, an verò ſint ad Sedem Apoſtolicam devolutæ, juxta Motum proprium felic. record. Pij V. *anno 1566. 5. Kalend. Aprilis?* & caſu quo ſacra Congreg. cenſeat hujuſmodi proviſiones non ſuffragari, & ad Sedem Apoſtolicam eſſe legitimè devolutas, dubitavit dictus Archiepiſcopus quid agendum eſſet cum hujuſmodi proviſis qui per decennium, vel citra dictas Parochiales poſſident? *Die 15. Maij 1582. Congregatio Concilij cenſuit proviſiones eſſe nullas, devolutaſque ad Sedem Apoſtolicam, ex cõſtit. ſ. m. Pii V. tamen referendum ad Sanctiſſimum, cui, ſi videbitur, poterit cum his diſpenſare tam ſuper perceptis fructibus, quàm ſuper retentione ipſarum Parochialium.* Varij tamen fuerunt Domini circa iſtorum examen, quidam enim voluerunt hos ab Epiſcopo eſſe privatim examinandos, iiſque, qui reperti fuerint idonei, Parochiales relinquantur; cum his verò, qui minùs fuerint idonei, utendum remedio Concilii *cap. 6. ſeſſ. 21.* alios verò minus idoneos omninò privandos eſſe cenſuerunt. *S. D. N. in Conſiſtorio reſpondit maturiùs rem per Cardinales eſſe conſiderandam, ſiquidem Bulla non videtur locum habere, niſi ubi facta eſt Synodus, & deputati ſunt examinatores.* Sed *die 5. Junij Congregatio perſtitit in decretis.* Quoniam autem Rota interpretatur Bullam quemadmodum Datarius ex ſtylo Datariæ, & ex mente Sanctiſſimi eidem Rotæ ſignificavit interpretandam, Congregatio quoque ad interpretationem Sanctiſſimi ſe remiſit, qui demùm 23. *Junij* 1582. in Cubiculo per Signaturam reſpondit ita ſervandum, & reſcribendum prædictam Conſtitutionem non habere locum, niſi ubi facta fuit Synodus Diœceſana, & deputati fuerunt examinatores. Contra verò imperitos, & turpiter viventes Archiepiſcopum habere remedium Concilij *cap. 6. ſeſſ.* 21. & reſcribendum eidem Archiepiſcopo, quod ſi non coëgit Synodum, quamprimùm cogat, & deputari faciat examinatores, ut forma *cap. 18. ſeſſ. 24. de reformat. ſuper conferendis beneficiis, curatis*, ſine aliqua exceptione deinceps ſervetur.

Eadem *S. Congregat. in una Patavina* cenſuit 69
non potuiſſe Epiſcopum abſque Synodo ſibi aſſumere examinatores, ideò nullas eſſe proviſiones & agendum cum Sanctiſſimo, an novas proviſiones ipſe dare, vel tenere velit, ut Epiſcopus cõferat; pro futuro autem tempore Synodum cogendam eſſe. Sanctiſſimus audita relatione Congregationis, quoad jam proviſos attinet reſpondit, ii qui ab Ordinario proviſi ſunt, eiſdẽ Ordinarius cõferat Parochiales; qui verò à Sede Apoſtolica, capiant novas proviſiones ab eadem Sede Apoſtolica; in futurũ verò Sanctiſſimus declarat hos examinatores pro legitimis habendos, donec Synodus Diœceſana fieri poterit, ceſſante impedimento peſtis. Cùm autẽ in alia Zamorenſi dubitaretur de validitate concurſus cujuſdã Parochialis, quia in eo non intervenerunt examinatores electi in Synodo juxta formã Concilij, *Cõgregatio cenſuit, ſi nulla Synodus facta unquã fuit, non valuiſſe examen per concurſũ: ſi aliqua Synodus facta, & electi examinatores, licèt nõ ſingulis annis, & præſertim eo anno, quo Parochialis vacavit, non ideò vitiari examen.*

Vicarius Sede Epiſcopali vacante in locum 70
examinatorum abſentium, vel defunctorum alios auctoritate propria ſufficere non poteſt, ſed curare debet, ut elapſo anno alij in locum demortuorum ſufficiantur, ſeu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non habentur qui ſupererunt, ut refert deciſum Sbroz. *in addit. ad tract. de offic. Vicar. lib. 2. q. 211.*

Concurſus eſt nullus, in quo cum examina- 71
toribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis, ut per Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 83. & 324. & 342.* Maſſobr. *in d. praxi, requiſ 13 dub. 1.* Ferentil. *in annotat. ad deciſ. 479. Buratti, litera A*, cenſuit *ſacra Congregatio Concilij in una Meſſanen. de anno* 1629. quam authenticam, & originalem vidi. Ror. *in Baſſanenſi Parochialis, 18. Februarij* 1682. coram *Cardin. Virili*, & *in Nicen. Parochialis, 25. Iunij*
1629. coram *eodem*, ubi fuit dictum † negati- 72
vam illam, quod quis non eſſet examinator Synodalis, debere plenè, & concludenter probari, uti fundamentum intentionis, & non ſufficere quod in regiſtris Curiæ Epiſcopalis non reperiatur nominatus, aut deſcriptus in Synodo

Digitized by Google

nodo ille, quem prætenditur non eſſe examinatorem Synodalem, quia poſſibile erat quod fuerit deputatus examinator Synodalis ab Epiſcopo in Synodo, & non fuerit deſcriptus. Rot. deciſ. 323.n.4.verſ. ultra quod, part.2.recent. quia omiſſio, & negligentia deſcriptionis non poteſt nocere parti, l.Imperator, ff. de ſtat. hom. Surd. conſ.535.n.9.in fin. Noviſſimè eadem Rot. in Seguntina Parochialis, 15.Junij 1638.coram R.P. D.Rojas, ibi, Narratum quod omnes examinatores adhibiti in dicto concurſu non fuerint Synodales, verificatur ex eo quia Frater Alphonſus de la Torre Guardianus Conventus ſancti Franciſci, unus ex quatuor examinatoribus, non erat Synodalis: quod probatur ex lectura Synodi extracta cum citatione partis adverſæ, facta de anno 1609.ubi nullatenus dictus frater Alphõſus reperitur examinator nominatus, & tamen deputatio examinatorũ Synodalium, juxta diſpoſitionem Concilii, & Conſtitutionis ſanctæ mem. Pii V. aliter quàm in Synodo Diœceſana fieri non poteſt. Hond.conſ.80.n.25.lib.2. Surd. conſ.29.n 114.Soc.dec.611.n.2.part.1.& deciſ. 455.n.4.p.2.recentior.Cavaler.deciſ.35.n.1.& deciſ.545.n.5.tum ex teſtibus deponentibus de ipſiuſmet Fratris Alphonſi, & Procuratoris partis adverſæ cõfeſſione, quæ nocet principali, tanquam facta per viam cõtentioſæ juriſdictionis, Ozaſc.deciſ.39.n.38.Aym.conſ.202.n. 34. Cavaler.deciſ.79.n.4.Rot.deciſ.652.n.5.p.2.recentior.tum denique ex confeſſione D.Epiſcopi, in qua fatetur dictũ fratrem Alphonſum non eſſe examinatorem Synòdalem. Etiam conſtat quod de anno 1609.uſque ad tempus dicti concurſus per dictã vacationem de anno 1652.nullam aliã Synodum diœceſanam fuiſſe celebratam, tam ex confeſſione partis, quàm ex teſtibus ab utraque parte examinatis, ex quibus ſimul junctis reſultat plena, & concludens probatio, quod dictus Frater Alphonſus non fuerit examinator Synodalis deputatus.Gabr.de prob.cõcl.1.Rota corã Greg.deciſ.245.n.3.Rurſus patet dictũ Fratrem Alphonſum interveniſſe in dicto concurſu, examinaſſe, ſuffragium dediſſe, juraſſe, & propinã accepiſſe ex lectura ipſius examinis, & literis teſtimonialibus tranſmiſſis ad Datarium pro obtinenda proviſione Apoſtolica, ſtante vacatione in menſe reſervato, & conſequenter proviſionem Ordinarij ſubſiſtere non poſſe, tanquam nullam ex defectu non ſervatæ formæ Cõcilii, quam ad unguem adimplendam ſub pœna nullitatis concurſus, tradunt Garcia de ben.part.9.c.2.n. 83.213.339.& 341.Gonzal.gloſſ.55.n.48. Lotr. de benef.lib.2.q.31.n.7.Maſſobr.in praxi habendi concurſum, requiſ. 13. dub.1. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſ.deciſ.414.n.1.Rota in Nicien. Parochialis, 25.Junij 1629.coram Card. Virili, & in Brach.Parochialis 10.Martii 1621.coram bona mem. Patriarcha ManZanedo: & in Panormitana Archipreſbyteratus, 3.Decẽbr.1618. coram D.Buratto quod ſæpius ita declaravit ſacra Congregat. Concilii. Et ratio eſt, quia Concilium habet decretum irritans, quod inducit formam ad unguem ſervandam, ut fuit reſolutum in eadem Panormitana, coram eodem D. Buratto, 5. Iunii 1620. Nec decretum Clementis VIII. tribuens facultatem deputandi examinatores in locum demortuorum refragatur, habet enim locum, & procedit ſi intra annum à die celebratæ Synodi Ordinarius illos nominat, non ultrà. Maſſobr. ubi ſuprà, requiſ 12. dub. 4.num. 5.& fuit dictum in præallegata Panormita. 5. Junii 1620. Non obſtat ſi dicatur quod Concilium ſolùm requirit tres examinatores Synodales, & ita noſtrum caſum non vitiari, cùm hi intervenerint per aſſiſtentiam alterius, qui Synodalis non erat: Quoniam per ipſius ſolum interventũ corruit concurſus, juxta opinionem ſacræ Congregat.Concilii, Garc.ubi ſuprà, n. 334. Etenim à Concilio eſt inductum pro forma, quod omnes examinatores ſint Synodales, & ſint electi in Synodis diœceſanis, quo caſu etiam utile vitiatur. Roland. conſ. 72. n. 66. vol. 1. Rota deciſ. 552. n. 10. part. 2. recent. &c. Hactenus Rota.

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui 73
ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in
Theologia, vel Jure Canonico, ſi extent, alio-
quin alii Clerici ſunt eligendi, qui ad id vide-
buntur magis idonei. Ita reſolvunt Vgolin. de
offic. Epiſcop. cap. 10. §. 5. num. 1. verſ. 2. Ho-
mob. de Bonis de humana vita ſtatibus, part. 1.
cap. 13. verſ. in his ergo, in fine, refert. noviſſi-
mè à ſacra Congregatione reſponſum Maſſobr.
in d. ſua praxi, requiſ. 11. dub. 2. & ſtatuit Con-
cil. Trident. d.cap. 18. verſ. Sint verò examina-
tores Magiſtri &c. Vnde ſacra Congreg. Con-
cil. in una Saonen. ſub die 19. Februarii 1628.
cenſuit, † Epiſcopum non poſſe eligere exami-
natores Synodales, qui non ſint Doctores, 74
ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia,
aut Iure Canonico, ſi extent; alioqui alios
Clericos eſſe eligendos, qui ad id magis ido-
nei videbuntur. Et poſtea in una Turritana,
ſub die 10. Martii 1629. cenſuit, † in præ- 75
dictos examinatores Synodales non poſſe eligi
Clericos Sæculares, aut Regulares, qui di-
ctis gradibus non ſint inſigniti, niſi ulli vi-
ri qualitatis ſuperiùs expreſſæ non extent,
quo caſu ſunt eligendi, qui ad munus exercen-
dum magis idonei videbuntur, eorumque vota
æqualis valoris, & efficaciæ erunt, ſicut
aliorum.

Debent quoque jurare, ita ut ſi non jurave- 76
rint, concurſus coram eis habitus vitiabitur,
ut decidit idem Concil. d.cap. 18. verſ. jurent-
que omnes. Maſſobr. in dict. ſua praxi, requiſ.
14. dub. 1. ubi dub. 2. cum Nicol. Garc. d. cap. 2.
n. 356. ſubdit eſſe de forma, † ut præſtetur hu-
juſmodi juramentum, tactis ſacroſanctis Evan- 77
geliis, & dub. 3. cum eodem Garc. n. 356. aſſerit,
† poſſe præſtari extra Synodum in manibus 78

Notarii, & *dub.* 4 tradit probari per atteſtatio-
nem Notarii, & literas ipſorum examinato-
rum. Homobon. de Bonis *dict. cap.* 13. *verſ.* 2.
Filliuc. *d. tract. ex cap.. num.* 158. Et ideo *ſacra*
Congregatio Concily in una Biſignanen. ſub die
2. Decembris 1628. cenſuit, *concurſus factos*
non præſtito juramento ab examinatoribus Sy-
nodalibus fuiſſe nullos, ſed ex gratia convali-
dandos, facto verbo cum Sanctiſſimo, qui con-
firmavit, & convalidavit.

79 Examinatores hujuſmodi non poſſunt quic-
quam prorſus occaſione examinis, nec ante,
nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium
tam ipſe, quàm alii dantes incurrunt, à qua ab-
ſolvi nequeunt, niſi dimiſſis beneficiis, quæ
quomodocumque etiam antè obtinebant, &
ad alia in poſterum inhabiles redduntur. Ita
ſtatuit Concil. Trident. *d. c.* 18. *verſ. caveant*
ne quicquam, & per illud ſic tenent Petr. de
Ledeſma *in ſum. part.* 2. *tract.* 7. *cap.* 1. *concl.* 7.
prope fin. Farin. *conſ.* 15. *num.* 3. *&* 47. Homo-
bon. de Bonis *d. cap.* 13. *verſ. tertiò examina-*
tores, in fine. Franc. Leo *in theſauro fori Ec-*
cleſ. part. 2. *cap.* 3. *num.* 25. Nicol. Garc. *d.*
cap.. num. 378. *cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſc.*
forenſ. cap. 561. *à num.* 21. Vgolin. *de ſimon.*
tab. 4. *cap.* 48. §. 3. *& de offic. & poteſt. Epiſcop.*
cap. 50. §. 5. *n.* 2. Filliuc. *d. tract.* 41.
cap. 4. *num.* 161. latè Maſſobr. *in d. ſua praxi,*
requiſ. 15. Bonacin. *de ſimon. q.* 7. *puncto* 2. *differ.*
1. *ex num.* 5. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi,*
p. 4. *reſol.* 76. *n.* 1. *&* 2. Ego ipſe *d. allegat.* 60.
n. 52. *cum ſequentibus.*

80 Vnde primò colligo, hos examinatores pri-
vari beneficiis antea obtentis, ſi occaſione exa-
minis, ſive antea, ſive poſt, aliquid accipiant,
etiam gratis, & liberaliter datum, & ad cap-
tandam benevolentiam, etiamſi res modica ſit,
& levis momenti; Concilium prohibet quic-
quam prorſus accipi, ut benè reſolvit Nicol.
Garc. *d. c.* 2. *n.* 390. & Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 76.
n. 3. Quamvis contrarium teneant Petr. de Le-
deſm. *d p.* 1. *concl.* 7. & Zerol. *in praxi Epiſcop.*
part. 1. *verb. Parochia,* §. 2. *dub.* 13.

81 Secundò colligo, non poſſe examinatores
quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad
ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacan-
tis, vel alia ratione accipere, ſicut tradunt Ni-
col. Garc. *part.* 5. *cap.* 7. *num.* 11. *& d. part.* 9.
cap. 2. *num.* 364. Bonacin. *d. diff.* 1. *n.* 5. *verſ.*
2. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 76. *n.* 4.

82 Tertiò colligo, non poſſe Ordinarium ſta-
tuere aliquod ſtipendium, etiam minimum,
examinatoribus deputatis in Synodo pro con-
curſu Parochialium, & ſi Synodus Diœceſa-
na ſecus ſtatuerit, decretum erit irritum, &
nullum, ut referunt deciſum Nicol. Garc. *d.*
c. 2. *n.* 374. Maſſobr. *d. requiſ.* 15. *dub.* 1. Bonac.
d. differ. 1. *n.* 7. *verſ.* 3. ego ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 53.
Contra Petr. de Ledeſm. *d. cōcl.* 7. *propè fin. verſ.*
la difficuldad, atteſtantem in Eccleſiis Hiſpa-
niarum contrarium communi uſu receptum
eſſe.

Poterit tamen Epiſcopus aliquid de ſuo 83
præfatis examinatoribus conferre titulo præ-
mii vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis, ut re-
ſolvunt Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 379. Bonacin.
d. diffic. 1. *num.* 6. ſubdens hoc ſibi non videri
improbabile, quia Concilium non videtur lo-
qui de Epiſcopo, & *num.* 7. *in princ.* poſt Nicol.
Garc. *d. c.* 2. *num.* 380. *& ſeqq.* reſolvit non poſſe
Epiſcopum, vel ejus Vicarium aſſiſtendo exa-
mini aliquid accipere.

Peracto examine debent examinatores ex 84
communi ſententia eos denuntiare Epiſcopo,
quos idoneos repererint, ut referunt deciſum
Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 104. Salgad. *d. c.* 9. *n.* 75. &
illi poſſunt remittere ad Ordinarium, quia cu-
mulativè, & non privativè *in d. c.* 18. *Concilii*,
eſt attributa juriſdictio, ut cenſuit Rot.
deciſ. 647. *n.* 1. *in* 1. *collect. noviſſ.* aliàs *part.* 4.
diverſ. & non ſolùm conſideratur idoneitas reſ-
pectu ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, mo-
rum, & prudentiæ. Conc. Trid. *d. c.* 18. ibi, *donec*
judicati fuerint ætate, &c. Maſſobr. *in d. praxi,*
req. 5. *dub.* 3. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.*
32. Burat. *d. deciſ.* 22. *num* 28. *& deciſ.* 90. *per*
tot. Non tenentur tamen examinatores hujuſ-
modi explicitè referre ſingulas qualitates eorũ,
qui ſunt examinati, ſed ſufficit referre omnes
examinatos fuiſſe idoneos, Cavaler. *deciſ.* 293.
à princ. ubi *in verſ. neque præmiſſis*, ſubdit
nihil obſtare, quod in Concil. *d. cap.* 18. fiat
expreſſa mentio, ut ſcilicet debeant renuntia-
ri quotcumque ab examinatoribus judicati fue-
rint idonei ætate, moribus, ſcientia, & pru-
dentia, &c. quia ibi fit expreſſio eorum, quæ
tacitè inſunt; exempli gratiâ tantùm, quod
probatur ex eodem Concilio, dum immedia-
tè ſubjungit, *& aliis rebus ad Eccleſiam va-*
cantem gubernandam opportunis. Multa enim
illa ſunt quæ requirũtur ad hoc, ut quis ſit ido-
neus ad Eccleſiam Parochialem gubernandam,
veluti quod ſit Clericus, ex legitimis natalibus
procreatus; unde inferebatur, quod ſicut Con-
cil. Trid. non exigit, ut ſuper iſtis aliis qualita-
tibus fiat explicita relatio, ita pariformis de-
terminatio requiritur quoad mores, ætatem,
doctrinam, & prudentiam, quæ in Concilio
ſpecialiter exprimuntur. Et quod † examina- 85
tores etiam extrajudicialiter poſſint informari
de qualitatibus examinandorum, tradit idem
Cavaler. *d. deciſ.* 293. *num. ult.*

Licèt Concil. *ſæpè citato c.* 18. non expreſſe- 86
rit an vota examinatorum palàm, aut ſecre-
tò fieri debeant, magis tamen expedit, ut exa-
minatores palàm inter ſe ſua vota conferant,
deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpli-
citer ſcribat Titium approbatum idoneum,
Seium verò reprobatum. Ita referunt deci-
ſum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 108. Franc.
Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 2. *c.* 3. *n.* 35.

Hæc

Digitized by Google

87 *H*æc autem vota dare debent, dum ſimul
congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſe-
paratim, ſicut etiam Epiſcopus, ubi datur lo-
cus acceſſui, debet accedere examinatoribus
ſimul congregatis, ſecundùm Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 58. Maſſobr. *in d. praxi, re-*
88 *quiſ. 4. dub. 2.* †. Quando verò unus tan-
tùm comparet ad ſe examinandum coram tri-
bus examinatoribus, uno illorum approbante,
& cæteris reprobantibus, non poteſt Epiſcopus
ei accedere, & examinatus dicitur reproba-
tus, ut per Nicol. Garc. *d cap. 2. num.* 60.
Maſſobr. *d. requiſ. 4. dub. 7.* Verùm ſi pluri-
bus examinatis aliqui ultra dimidium votum
fuerint conſequuti, & ſic approbati, & u-
nus omnia ſuffragia proſpera reportaverit,
Epiſcopus facta per examinatores relatione,
poterit poſtpoſito illo in quem omnia ſuffra-
gia confluxerunt, alium ex eis eligere, qui ul-
tra dimidiam partem votorum habuerunt, cùm
omnes approbati dicantur, ut refert deciſum
89 Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num.* 109. † Data
enim in cæteris paritate, poteſt Epiſcopus
gratificari. Lambertin. *part. 3. lib. 2. quæſt. 5.*
art. 21. in fine, verſ. alia ſit declaratio. Rot.
in una Calaguritana beneficii, 5. July 1621.
coram *Cardin. Veroſpio ſen. & in Vrbinaten.*
Parochialis, 12. Februarii 1629. coram *R.P.D.*
Veroſpio nepote.

90 Nunquam ſpectat ad examinatores, ſed ad
Epiſcopum ſolum judicare, quis ex concur-
rentibus ad Parochiam vacantem ſit magis ido-
neus, ſicut à *ſacra Congregatione* deciſum
referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb.*
Parochia, §. 1. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 105. *& part.*
6. cap. 2. n. 236. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib.*
1. reſol. 63. n 8. Armendar. *in addit. ad recop. le-*
gum Navarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. n. 58. Maſſobr.
91 *in d. ſua praxi, requiſ. 4. dub. 1.* † Et ad ipſum
Epiſcopum ſpectat eligere ex approbatis ma-
gis idoneum ſecundùm Nicol. Garc. *d. c. 2. n.*
108. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*
2. cap 3. numero 34. Maſſobr. *d. requiſ. 4. dub. 4.*
ubi quod Epiſcopus debet expectare ut exami-
natores renuncient, ſed non tenetur eligere
ex collatione votorum, habita ratione calcu-
92 lorum: & *dub* 5. aſſerit deciſum † Epiſcopum
non habere votum deciſivum in concurſu, ſed
tantùm accedere ubi vota ſunt paria, vel ſingu-
laria, & *dub. 6.* oſtendit quando dicantur vota
paria, & quando ſingularia.

93 Epiſcopus poteſt eligere extra locum exa-
minis, & etiam abſentibus examinatoribus, ut
poſt Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 59. reſolvit
Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ. 5. dub.* 20. ubi
dub. 21. cum eodem Garcia *cap. 2. num.* 109.
tenet quod poteſt Epiſcopus eligere eum qui
tantùm dimidiam partem votorum tulerit, &
dub. 2. cum eodem Garc. id intelligit, etiam
relictis iis, qui omnia vota reportarunt,
& *dub.* 22. diſſerit an, & quando electus
in concurſu jus acquirat conſiderabile?

Electio facta de magis idoneo, ſignificanda 94
eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſſa,
nec pervenerit ad manus collatoris intra di-
ctum tempus, proviſio devolvitur, ut per
Maſſobr. *in d. praxi, requiſ. 6. dub.* 1. ubi *dub. 2.*
cum Garc. *d. c. 2. n. 8.* reſolvit ſignificationem
electionis fieri poſſe extra præſentiam exami-
natorum.

Electio hæc, & proviſio in concurſu Paro- 95
chialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt
nulla, & ſubreptitia, uti forma Concilii, &
d. Conſtit. Pii V. non obſervata, ſtante decreto
irritante in eis appoſito, ut tenet Azev. *dict.*
conſ. 9. n. 30. Nicol. Garc. *d c. 2. n.* 225. Maſſobr.
d. requiſ. 5. dub. 1. Rot. *in Dertuſen. Parochialis,*
18. *Decembris* 1581. coram *Gipſio*, & *in Tuden.*
Parochialis, 18. Aprilis 1630. coram *bon. mem.*
Cardin. Sacrato, ubi firmavit concluſionem, in
beneficiis Curatis ex idoneis magis idoneum
eſſe eligendum, iterum *in Ripana Parochialis,*
1. *Iunii* 1609. coram *Ortembergo:* refert, & ſe-
quitur Beltramin. *in annot. ad dec. 11. Greg. XV.*
& ſic conſequente digniore revocaretur colla-
tio facta digno de beneficio curam anima-
rum habente, mediante concurſu, juxta Con-
ſtitutionem Pii V. ut advertit Joan. Valer. *de*
diff. inter utrumque forum, verb. electio, diff. 2.
num. 4. † Prælati enim non aliter ſatisfaciunt 96
ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ.
Parochiali provideant, *cap. licèt 8. q. 1. cap. 2.* &
ibi gloſſ. *verb. melioris, de offic. cuſtodis, cap. 3.*
de jurepatr. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform.*
cap. 1. & 18. reſolvunt Sylv. *in ſum. verb.*
electio 1. n. 18. Rebuff. *in praxi, tit. requiſi-*
ta ad bonam collat. à num. 23. Covar. *in*
reg. peccatum, part. 2. §. 7. num. 3. nam
in rebus publicis datur obligatio eligendi ſem-
per digniorem, *l. ad ſubeunda, C. de de-*
curionib. lib. 10. & Auth. de Monach. §. ordi-
natione, collat. 1. & conſtat inter res ab bonum
publicum pertinentes non minimum locum
habere proviſiones Eccleſiarum: ideò hanc
partem multis conatur defendere Vaſq. *in o-*
puſc. mor. in tract. de benefic. cap. 2. §. 6. n.
50. cum ſeqq.

Quæ omnia ſuprà reſoluta procedere viden- 97
tur non ſolùm quando per viam collationis
Eccleſiæ providentur, ſed etiam quando per
viam electionis: adhuc enim providentes te-
nentur eligere illum, qui majoribus juvatur
meritis, ut probatur *in cap. ſi fortè, 63. diſt. &*
in d. Auth. de Monach. §. ult. optimè Concil.
Trident. *d. cap. 1.* reſolvunt Doctores ſuprà cita-
ti, & dicit cōmunem Cov. *d. n. 3.* Verùm quam-
vis ſupradicta reſolutio de ſtricto Juris rigore
procedat; tamen poſt factam electionem non
videtur omnino recipienda, ex ea ratione,
quam redit S. Thom. *2. 2. quæſt. 63. artic. 2. ad*
3. quia aliàs omnis electio, vel præſentatio
calumniam pateretur, dareturque locus pro-

pè infinitis litibus, ſi electiones de digno, prætermiſſo digniore, revocari permitterentur, quod quidem neque tolerandum, neque Reipublicæ Chriſtianæ convenire probant Cov. d. §. 7. n. 4. & 5. Peralt. & Meneſ. in l. cùm quidam, n. 18. ff. de legat. 2. Molin. de primog. lib. 2. cap. 5. n. 47. Joan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verb. electio, diff. 1. à princ. ubi oſtendit electionem factam de digno, omiſſo digniore, quoad Prælaturas valere, & ſufficere in foro exteriori, idque proptèr tranquillitatem, & pacem Reip. & quod aliàs daretur occaſio ad multas lites, & quævis electio poſſet impugnari, & calumniam pati.

98 Unde Rota coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio jun. impreſſa per Farin. deciſ. 40. part. 1. rec. hac de re agens, ita loquitur: *Quamvis pro validitate electionis ſatis ſit ſi dignus eligatur, & electio de digno, omiſſo digniore, ſuſtineatur; tamen procedit poſtquam celebrata eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur, ut litium occaſiones amputentur: ſed ante electionis celebrationem omnia jura clamant, quod meliores, & ſanè ſanctiores eligantur, & ideo peccant, qui ſcienter omiſſo digniori eligunt dignum.* Quæ ſanè deciſio fundatur commúni illa Doctorum ſententia, quæ habet, electores ſub pœna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere, electionem tamen digni ſuſtineri in foro fori. Ita S. Th. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. in corpore, ubi Cajet. in fine, Doctores in c. conſtitutus, il. 2. de appell. ubi Joan. Andr. gloſſ. 3. n. 21. Zabarel. gloſſ. 3. ſub. n. 2. Butr. n 4. Abb. not. 3. num. 3. & not. 4. n. 7. & Franc. n. 4. ſeq. item in d. cap. licèt 8. q. 1. gloſſ. verb. qui præſtantior, Archid. n. 3. Bellam. n. 5. Turrecrem. n. 1. cum ſeqq. & Alex. de Nevo notab. 4. ſub numero 13. & ſub numero 20. & ſequent. S. Antonin. part. 2. tit. 1. cap. 20. §. 1. Martin. de Ledeſma 4. part. 2. q. 18. dub. 9. Sot. de juſtit. lib. 3. q. 6. art. 2. Lambert. de jur. lib. 2. part. 1. quæſt. 10. art. 3. & præcipuè n. 26. verſ. tu eirea, Roch. de Curte eod. tract. verb. honorificum, n. 41. Cov. in reg. peccatum, part. 2. §. 7. n. 4. verſ. igitur jura, quem expreſsè ſequuta eſt Rot. in Eugubina Parochialis S. Venantij, 13. Januarij 1623. coram bon. memor. Remboldo, Buratt. dec. 635. ubi Ferent. ſub littera A, plures Rotæ deciſiones refert, Nav. in man. c. 17. n. 72. & in tr. de Orat. miſcel. 43. poſt n. 76. Petr. Nav. de reſtit. lib. 2. c. 2. n. 120 Greg. de Valent. 2. 2. diſp. 5. q. 7. puncto 2. §. ſecundò quæritur, verſ. ſecunda aſſertio, Bannes de juſtit. quæſt. 93. art. 2. poſt dub. 3. verſ. ad confirmationem, Jacob. de Graff. in aureis deciſion. part. 1. lib. 2. c. 99. n. 2. Turrian. de juſt. tom. 2. diſp. 22. dub. 1. & 2. Flamin. Pariſ. de reſign. benef. lib. 10. q. 11. n. 36. Joan. Zapata de Iuſt. diſtr. p. 3. c. 1. cum ſeqq. Schitin. eod. tract. pag. 211. Valenzuel. conſ. 76. n. 39. & 73. & 93. vol. 1. & conſ. 166. n. 52. ubi quod peccant cum onere reſtitutionis, Solorzan. tom. 2. de Iure Indiarum, lib. 6. cap. 15. n. 66. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 52. art. 5. & 6. Salon. 2. 2. quæſt. 63. art. 2. concluſ. 3. col. 4. Nicol. Garc. de benefic. p. 7. c. 56. n. 63. Vaſq. in opuſculo de benefic. part. 2. §. 3. dub. 1. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 4. collect. 931. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 6. cap. 15. q. 1. Molfeſ. in Sum. Theolog. moral. tract. 6. de benefic. n. 6. Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 50. §. 13. n. 2. Rebell. de obligat. juſtit. p. 1. lib. 3. quæſt. 4. Fernandez in examin. Theol. moral. part. 4. cap. 4. §. 2. n. 11. Malder. in 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 7. Diana reſolut. mor. part. 2. tract. 1. miſcel. reſol. 40. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 195. Campan. in diverſ. Iuriſ. Canon. rub. 6. cap. 3. num. 32. & rub. 7. cap. 6. num. 70. Caſtel. de elect. capit. 9. Sigiſm. à Bononia in ſimili tract. dub. 33. Jul. Lavor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. c. 21. ex n. 58. Tamburin. de jure Abbatum, tom. 1. diſp. 5. quæſt. 13. ex n. 4. latè, & eleganter Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad d. cap. ſi fortè, diſt. 63. Ego ipſe d. alleg. 60. n. 67. ubi n. 99. aſſero hanc obligationem conferendi beneficia ſub mortali dignioribus, intelligi de poſſibilibus haberi in Diœceſi.

Amplia procedere etiam quoad illos, qui jus habent conferendi hujuſmodi beneficia per proviſionem liberam, ut ſunt Reges, & Summus Pontifex, ſi vera loquitur Leſſ. de juſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 14. n. 64. ubi ſic ait: *Qui liberè conferunt beneficia, graviter peccant, ſi digniores prætermittãt, ſive ſit Papa, ſive Princeps ſæcularis; non enim ſunt domini beneficiorum, ſed œconomi:* & idem ferè tenent Joan. Valer. d. verb. electio, diff. 2. n. 3. Fernand in exam. Theol. moralis, part. 4. cap. 7. §. 2. n. 10. & noviſſimè Mauric. de Alzedo de præcellentia Epiſcopalis dignitatis, p. 1. cap. 3. n. 13. ubi n. 14. ſubdit. quod tenentur perquirere à ſuis Confeſſariis, & ab aliis Religioſis piis, & eruditis viris, quis ſit dignior: hoc non cum tanto rigore admittit Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. tom. 2. lib. 30. tract. 3. cap. 14. n. 179. dum ita loquitur: *Qui jus habent conferendi beneficia per proviſionem liberam, ut Papa, & nonnunquam Princeps ex privilegio, vel conſenſu tacito Eccleſiæ non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint, ſed ſufficit eligere dignos, alioquin enim ſemper tenerentur digniorem quærere, quod à Papa, vel à Rege exigere durum eſt* † Et etiam 100
ad Prælaturas Regulares tenetur Generalis digniores eligere, ſecundùm Turr. tom. 2. l. 2. diſp. 22. dub. 4. n. 1. Petr. Navarr. de reſt. lib. 2. cap. 2. n. 169. Rebell. d. part. 1. lib. 3. q. 4. concl. 5. Portel. in dub. Regul. verb. electio, n. 6. Diana d. tract. 1. miſcel. reſolut. 61.

Limita primò ſupradictam reſolutionem, 101
quæ habet, electores ſub pœna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere,

ut

ut non procedat in renunciante beneficium ſuum in favorem alterius, quia cùm iſte reſignans non ſit diſtributor, jure permittitur reſignare in favorem digni, cui voluerit, neque hoc caſu eſt locus concurſui, tanquam ad commune bonum ex parre totius diſtribuendum, ſed pars parti jus ſuum transfert; & ideò ſic reſolvunt Petr. de Arag. 2.2.q. 63. artic. 2. Valer. Reginald. d. lib. 30. tract. 3. cap. 14. n. 179. Leſſ. d.c. 34. dub. 13. n. 61. Mald. 2.2. tract. 9. c. 2. dub. 7. Quicquid dicant Sot. de juſtit. lib. 3. q. 6. art. 2. in fin. Navarr. de Orat. miſcell. 38. n. 7. Vaſq. in opuſc. de benefic. c. 2. §. 4. dub. 7. n. 100.

102. Limita ſecundò, ut non procedat in patrono laico, etiam quoad beneficia Curata, illum enim non teneri præſentare digniorem colligitur ex Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. c. 9. ibi, *Ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere:* & ſeſſ. 24. de ref. cap. 18. ubi differentiam facit inter patronos Eccleſiaſticos, & laicos, vultque ut Eccleſiaſtici teneantur præſentare digniores, laici verò ſi præſentaverint dignos, admittantur; & ideò hanc limitationem tradunt Lambert. de jurepatron. part 1. lib. 2. q. 10. art. 3. n. 17. Petr. Navarr. de reſt. lib. 2. cap. 2. n. 150. Bannes 2. 2. q. 62. dub. 4. Petr. de Ledeſma in ſum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concluſ. 7. diffic. 9. Nicol. Garc. de benefic. p. 7. c 16. n. 19. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part. 3. deciſ. 306. n. 4. Joan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verb. electio, differ. 2. Quamvis patronum, qui non eſt primus fundator beneficii, ſub peccato mortali debere præſentare digniorem exiſtimaverint Molin. de primog. lib. 2. cap. 5. n. 69. Azeved. conſ. 24. dub. 4. n. 4. Turrian. 2.2. tom. 2. diſp. 22. dub. 5. n. 6. Guttier. Canon. lib. 2. c. 11. n. 26. Vaſq. in opuſc. de ben. c. 2. §. 2. dub. 5. n. 75. Leſſ. d. lib. 2. c. 34. dub. 14. n. 56. in fine, Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 21. q. 5. Mald. d. c. 2. dub. 2.

103 Limita tertiò, ut non procedat in Canonicatibus, Perſonatibus, & Dignitatibus, cæteriſque Præbendis, & dimidiis Præbendis Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & in præſtimoniis, & aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum non habentibus; in his enim licitum eſſe eligere dignum, prætermiſſo digniore; reſolvunt Petr. Navar. d. lib. 2. cap. 2. n. 172. Petr. Ledeſma d. conſ. 7. diffic. 15. Guttier. d. cap. 11. n. 12. Nicol. Garc. d. p. 7. c. 16. n. 16. quia Concil. Trid. in diverſis locis ſola Epiſcopalia beneficia, & Curata dignioribus eſſe conferenda decrevit; unde videtur conceſſiſſe, cætera beneficia ad arbitrium Prælati diſtribui poſſe. Quamvis Vaſq. d. §. 2. dub. 8. n. 78. exiſtimaverit mortale eſſe in omnibus beneficiis digniorem prætermittere. Et quamvis Leſſius d. c. 34. dub. 14. n. 64. Rebell. de obligat. juſtit. p. 1. lib. 3. q. 4. n. 12. Mald. d. cap. 2. dub. 7. diſtinguant inter electionem ad beneficia ſimplicia majora, & ad beneficia ſimplicia minora. Et denique quamvis idem Leſſ. d. dub. 14. n. 16. & Valer. Reginald. lib. 30. tract. 3. c. 15. num. 179. in fine, putaverint in Canonicatibus, & cæteris beneficiis ſimplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum ſemel, vel bis prætermittere digniorem, modo conferatur ei, qui verè dignus ſit, videri tamen eſſe mortiferum, ſi quis id paſſim faciat, aut ſi rarò curet, ut digniores præferantur.

Supereſt nunc videre, an quando per concur- 104
ſum, & oppoſitionem beneficii proviſio facienda eſt (prout in hoc caſu, de quo agimus) teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? Quæſtio eſt dubia, in qua pars negativa ex eo ſuadetur, quia per edictum, ſeu per oppoſitionem tantùm promittitur beneficium, præbenda, ſeu Cathedra ipſis oppoſitoribus, & inter ipſos illi, qui ſecundùm formam oppoſitionis dignior fuerit judicatus; atque ideò licèt verum ſit, quod ex eo habent jus quæſitum oppoſitores contra illos, qui oppoſitores non ſunt, etiam digniſſimos, non verò inter ipſos habet ille jus quæſitum, qui verè dignior eſt; non enim promittitur beneficium niſi tantùm illi, qui fuerit electus à majori parte ſecundùm formam oppoſitionis, is enim digninr reputatur: undè quamvis lex præcipiat, ut eligentes verè digniorem eligant: tamen ſi contra fiat, læditur ſolùm juſtitia diſtributiva, quæ ad reſtitutionem non obligat, ſecundùm S. Thom. 2. 2. q. 62. art. 1. Ex quibus hanc opinionem tenent Martin. Ledeſm. 2. 4. q. 18. art. 2. ad fin. verſ. ſecunda concluſio, Navar. in man. cap. 17. n. 74. verſ. nec obſtat, Mercado de contractibus, lib. 6. c. 17. §. y anſi dizien los Theologos, verſ. eſto no lo ſigno. Nicol. Garc. de benefic. part. 7. cap. 16. num. 43. Et idem de quocumque eligente docent Sot. de juſtit. lib. 4. quæſt. 6. art. 3. concluſ. 2. Covar. in reg. peccatum, p. 1. §. 7. n. 6. Navar. in man. cap. 17. n. 72. Perez in l. 2. tit. 6. lib. 1. Ordin. Molin de prim. lib. 2. c. 5. n. 57. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 19. in princ. n. 9. & 10. Guttier. Canon. lib. 2. c. 11. à n. 47. Tolet. in inſtr. Sacerd. lib. 5. c. 4. verſ. 4. Cevall. commun. contra commun. 659. n. 12. Leſſ. de juſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 15. Azor. inſtit. mor. p. 2. lib. 6. c. 15. q. 12. Rebell. de oblig. juſtit. p. 1. lib. 3. q. 4. & 5. Joan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verb. electio, diff. 1. n. 2.

Verùm pars affirmativa, videlicet quod te- 105
neatur quis ad reſtitutionem, ſi dignum eligat omiſſo digniore, quando per concurſum, & oppoſitionem proviſio facienda eſt, videtur verior, quia ex hujus edicti propoſitione quidam quaſi contractus obligatorius inter digniorem, & electores reſultat, ex quo oritur obligatio, prout in cauſa ſubhaſtationis, in qua promittitur res plus offerenti, ut concludit Bart. in l. licitatio, ff. de public. Unde omittens

Digitized by Google

digniorem, cenſetur offendere non ſolùm ju-
ſtitiam diſtributivam, verùm etiam commu-
tativam ortam ex illo quaſi contractu, & ex fi-
de in illo data. Juvat, quia eligentes conſtituun-
tur judices à lege inter oppoſitores, ut illos exa-
minent, & digniorem ſuo ſuffragio declarent,
atque ideò ſi ſcienter iniquè judicent minùs
dignum eſſe digniorem, veluti lædentes in ju-
re quæſito, ad reſtitutionem tenebuntur, juxta
illa quæ de judice injuſtè judicante reſolvunt
communiter Doctores. Ita in ſpecie tradunt
Molin. de primog. lib. 2. c. 25. n. 59. Bart. de Medi-
na in inſtruct. Confeſſ. in 7. præcepto, §. 32.
Petr. Navar. de reſtitut. lib. 2. cap. 2. num,
178. Guttier. Canon. lib. 2. cap. 11. n. 55. cum ſeqq.
Vaſq. in opuſc. morali, tract. de benefic. cap. 2.
§. 3. num. 117. Fernandez in examine Theologiæ
moral. part. 4. cap. 4. §. 1. n. 2. & cap. 7. §. 2. n. 11.
Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3.
alleg. 60. num. 68.

106 Simoniam igitur committet dignus offeren-
do in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat
ab oppoſitione, & tenetur ad cedendum be-
neficio, & ad reſtituendos fructus perceptos,
ut latè probant Sot. de juſtit. lib. 9. quæſt. 6. art.
1. ad 2. Navar. in man. cap. 23. num. 101. §. 8.
Beja reſponſ. caſuum conſc. p. 2. caſu 5. Fernan-
dez d. p. 4. cap. 14. §. 1. n. 1. & 2. Ratio eſt, quia
dignior Candidatus habet jus ad rem in illo
beneficio concurſui expoſito; jus verò illud eſt
quid annexum ad ſpirituale, ſcilicet ad bene-
ficium, dare autem pecunias pro annexo ſpiri-
tualibus, ut ſpiritualia ſunt, eſt quædam
emptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus,
atqui vendere, aut emere annexum ſpiritua-
libus, prout ſpiritualia ſunt, eſt Simonia. S. Th.
2. 2. q. 100. art. 4. Navar. d. c. 23. n. 99. ergo cùm
hac datione, & acceptatione interveniat em-
ptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus, ut
ſpiritualia ſunt, intervenit etiam ſimonia.

107 Simoniaca tamen non erit electio, nec illi-
cita ſi quis tradiderit pecuniam electoribus in-
dignum eligere volentibus, ne illum eligant,
Sot. ubi ſuprà, Gregor. de Valent. tom. 3. diſp.
6. q. 16. pūct. 3. col. 16. verſ. 4. Cajet. tom. 2. opuſc.
tract. 9. de ſimon. quæſt. 3. Suar. de Relig. tom. 1.
lib. 4. de ſimon. c. 50. n. 53. Leſſ. de juſtit. lib. 2.
cap. 35. dub. 19. Paul. Layman. Theolog. moral.
lib. 4. tract. 10. cap. ult. §. 2. num. 23. Bonacin. de
ſimon. q. 4. puncto 5. num. 12. Illuſtriſſ. D. meus
Rodericus à Cunha in comment. ad cap. inutile,
num. 4. diſt. 88. Ratio eſt, quia hæc eſt mera re-
demptio injuriæ, ſeu læſionis injuſtæ, Eccleſia
enim habet jus, ut non detur ei miniſter
ineptus: tum quia non eligere ineptum non
eſt quid ſpirituale, nec directè munit viam ad
108 ſpirituale. † Pro electione autem particularis
perſonæ etiam digniſſimæ, non eſt licitum pe-
cuniam offerre. Leſſius d. dub. 19. Illuſtriſſ. D.
meus à Cunha d. loco, num. 1 ex eo, quia hoc
eſſet emere actionem ſpiritualem, & n. 5. ſub-
dit, licitum tamen eſſe offerre pretium pro
electione perſonæ idoneæ in genere.

Idoneior judicandus, ac propterea præferen- 109
dus ille eſt, qui altero cum quo concurrit,
fuerit ſenior. Ita Barbar. conſ. 23. poſt. n. 13. vol.
1. Tiraq. de jure primog. in præfat. num. 182.
Roland. conſ. 47. num. 70. lib. 1. Lambert. de
jurepatron. part. 2. lib. 2. q. 2. princ. art. 26.
num. 4. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1.
cap. 4. num. 2. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à
Cunha in Comm. ad cap. conſulit 9. num.
2. diſt. 74.

Originarius idoneior quoque judicandus, 110
ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus. Dec.
conſ. 152. n. 13. Lambert. lib. 2. part. 2. q. 7. prin-
cip. art. 4. n. 3. & art. 5. Roch. verb. honorificum,
à n. 45. Cov. pract. cap. 35. ſub n. 5. verſ. ſecundò
annotandum eſt, Fuſc. de viſitat. lib. 2. cap. 15.
n. 13. & 14. & cap. 21. n. 15. Pute. deciſ. 254. part.
1. aliàs deciſ. 247. lib. 1. in correctis, Mand. conſ.
51. n. 4. Grilenzon. conſ. 151. n. 64. Vgolin. de
offic. Epiſcopi, cap. 50. §. 7. n. 4. Maſtril. Siciliæ
deciſ. 2. n. 147. Rot. deciſ. 299. part. 1. diverſ.
† Et ita poteſt eligi dignus de civitate, vel gre- 111
mio Eccleſiæ, poſthabito digniore extraneo.
Læl. Zech. de benef. cap. 12. n. 36. Piaſec. in pra-
xi Epiſcop. part. 3. c. 5. num. 19. Vgol. d. cap.
50. §. 8. num. 4. Ego ipſe d. alleg. 50. n. 102. 112
† Originarii enim ſemper præferuntur pere-
grinis, ad not. per Alciat. de præſumpt. reg. 1. pr.
37. n. 1. Chaſſan. in Catal. gloriæ mundi, part.
10. conſid. 82. & part. 11. conſid. 22. Menoch. de
præſumpt. lib. 5. præſ. 72. n. 5. Cabed. Luſit. dec. 2.
n. 8. part. 1. Melch. Phœbos, etiam Luſit. de-
ciſ. 67. num. 11. tom. 1. † Ratio eſt, quia præ- 113
ſumuntur magis diligere patriam. Vaſquius
illuſtr. cap. 5. num. 16. & cap. 11. num. 31.
Flamin Pariſ. de reſign. benefic. lib. 5. quæſt. 3.
n. 142. cum ſeqq.

Doctor præfertur non Doctori, Aloyſ. Ricc. 114
in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 135. n. 1.
part. 4. Rot. deciſ. 36. n. 2. p. 2. recent. † & Do- 115
ctor utriuſque Juris præfertur Doctori unius
tantùm, Decian. tom. 1. reſp. 21. n. 50. Attamen
minùs doctus, modò idoneus, cujus mores
ſunt noti, & approbati, præfertur Doctori,
cujus vita ignoratur. Piaſec. d. cap. 5. num. 19.
Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. n. 112. Nicol.
Garc. part. 9. cap 2. n. 11. Aloyſ. Ricc. in praxi
rerum fori Eccleſ. deciſ. 425. in 1. edit. aliàs re-
ſol. 362. n. 1. in 2. edit. Maſſobr. in dict. praxi,
requiſ. 5. dub. 1. n. 19. Ego ipſe alleg. 60. n. 102.
Rot. in Barcinonenſi Parochialis, 29. Novembris
1613. coram bonæ mem. Buratto, inter ejus im-
preſſas deciſ. 22. & ibi Fetentill. ſub littera D,
qui alias Rotæ deciſiones cumulat.

Nullum habens beneficium præfertur ha- 116
benti. Carol. de Graſſis deciſ. 1. n. 10. de jurepatr.
Lambert. part. 3. lib. 2. quæſt. 5. art. 3. Rot.
deciſ. 16. n. 8. part. 2. recent. & in Calaguri-
tana beneficii de Iecora, 9. Iunij 1621. coram bo-

na

næ mem. Vbaldo , & *in Vrbinatenſi Parochia-*
lis, 12. *Februarij* 1629.coram *R.P.D.Veroſpio.*
Ad concurſum tamen admittitur habens aliam
Parochialem, *S. Congregat.Concilij* ,teſte Rota
*deciſ.*91. *in fine,part.*1,*recentiſſim.*aliàs *in poſt.*
117 *hum. Farinacij.*
Habilior is dicitur, qui muneri,cui præfici-
tur , eſt aptior, ut per Lambert. *d. part.* 3.*lib.*
2. *quæſt.* 5. *art.* 17. *in fine* , Cov. *in reg. pec-*
catum , *p.* 2. *§.* 7. *num.* 4.*verſ. dignior verò,*
Rot. *deciſ.* 537. *n.* 14.*p.*1.*recentior.& in d.Vr-*
118 *binaten. Parochialis.*
Dives potiùs quàm pauper eligi debet , ſi
Eccleſia, cui eſt providendum,ſit pauper, gloſ.
verb. impotentiam,in cap.conſtitutis,de appel-
lat. ubi Abb. *n.* 10. dicit , quod meliùs provi-
detur , ſeu conſulitur Eccleſiæ per divitem,ſeu
potentem : & *num.* 11. ſubdit, quod etſi pau-
per ſit idoneus, non eſt tamen utilis Eccleſiæ,
ſicut dives , refert & ſequitur Grilenzon.
conſ. 151.*n.*55.& ideo dicit Fernand. *in exa-*
mine Theologiæ moralis,*part.*4.*cap.* 4.*§.*1.*n.*5.
quod ſi potentia divitiarum , vel nobilitas con-
ferat ad comprimendos Chriſti adverſarios ,
præferendi ſunt ditiores,& nobiliores tenuibus,
& ignobilibus.
119 Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori
Ordine inſignito, Roland.*d.conſ.*47.*n.*75.Dec.
conſ. 542. *n.* 13. & in pari attenditur quis priùs
aſſequutus fuerit ſuos Ordines & gradus. Joan.
de Platea *in l.*2.*n.*1.*C.de Primicer.lib.* 21.Natt.
*conſ.*638.*num.*18.
120 Nobilitatem majorem habens præferendus
eſt,Lambertin.*lib.* 2.*part.* 3.*quæſt.*2.*art.*9.Gri-
lenzon. *conſ.*55.*num.*55.Peregr. *conſ.* 33.*n.* 32.
*tom.*1. ubi quod nobilior ex præſentatis in pa-
ritate vocum præferri debet. Contra Sigiſm. à
Bononia *de elect. dub.* 32. *n.* 4. exiſtimantem
non ſine probabilitate, nullo pacto eſſe atten-
dendam nobilitatis qualitatem ad effectum
eligendi digniorem. Et quod nobilitas ſit tri-
plex, Decian *tom.*1. *reſp.* 21. *n.*41.
121 Diſpenſatione non indigens præfertur indi-
genti, ut per Seraph.*deciſ.*767.*n.*2.*part.* 1. ubi
etiam quod qui nullum obtinet beneficium ,
præferri debet in concurſu obtinenti , refero
Ego ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 103.
122 Poterit tamen in electione Parochialis vacan-
tis etiam non doctior, nec ſanctior præferri Do-
ctori, ſi is juxta munus,& rem,cui præficiendus
eſt, aptior rei miniſterio apparet, & ſic non ſo-
lùm conſideratur idoneitas reſpectu ſcientiæ ,
ſed etiam reſpectu ætatis, morum, prudentiæ.
& hujuſmodi ad Eccleſiam Parochialem guber-
nandam. Ita Cov. *in reg. peccatum*,*part.* 2. §.
7.*n.*4.*ad med.verſ.dignior verò*.Gonzal.*ad reg.*
8. *Cancell. gloſſ.* 4. *n.* 10. Joan. Valer. *de diffe-*
rent. inter utrumque forum, verb. electio diff.
1.*n.* 1 Nicol. Garc. *d. cap.* 2.*num.* 232. *& ſeq.*
Aloyſ. *in praxi aurea* , *reſol.* 348. *& in deciſ.*
Curiæ Archiepiſc. Neapol. part. 4. *deciſ.* 135.

Maſſobr.*dict.requiſ.*5.*n.*5.*&* 6.Burat. *dict.de-*
ciſ. 22. *num.* 28. & Ferentill. concordantes ad-
ducit, *ſub littera C.* Lucarin. *academic.diſput.*
obſerv. 2. me citato in hoc loco. Solorzan. *de*
jure Indiarũ,*lib.*3.*c.*15.*n.*89.*tom.*2.†Et ad Epi- 123
ſcopum ſolum, non verò examinatores ſpectat
judicare quis ex concurrentibus ſit magis ido-
neus, ut reſolvunt Doctores ſuprà citati, *n.* 90.
Quando verò Parochialis vacans fuerit ju- 124
riſpatronatus Eccleſiaſtici,ac inſtitutio ad Epi-
ſcopum , & non ad alium pertinet , is quem
patronus digniorem inter probatos ab exami-
natoribus judicabit,Epiſcopo præſentare tenea-
tur,ut ab eo inſtituatur: cùm verò inſtitutio ab
alio,quàm ab Epiſcopo erit facienda,tunc Epi-
ſcopus ex dignis eligat digniorem,quem patro-
nus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectet.Ita
ſtatuit Concil. Trident. *d.c.* 18.*verſ.ſi verò ju-*
riſpatronatus , & tradunt Piaſec. *d. c.* 5. *num.*
17. *in fine* , Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.*
6. *num.* 116. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori*
Eccleſ. reſol. 351. *verſ. amplia ſextò* Zerol.
in praxi Epiſc. p. 1. *verb. juſpatronatus* , *§.*
20. Azor. *d. part.*2.*lib.*6.*cap.*22. *q.*15.Ego ipſe
d. alleg. 60. *num.*16. Ferentil. *in annot.ad de-*
*ciſ.*25. *Buratti*, *num.* 12.Salgado *d.c.*9.*ex num.*
80. ubi *num* 82.ſubdit, quod ſi patronus Eccle-
ſiaſticus aliquem præſentaverit antequam ſit i-
ta ab examinatoribus approbatus in concurſu ,
præſentatio erit nulla, nec ejus virtute facien-
da erit inſtitutio ab Epiſcopo, tanquam minùs
legitimè facta, niſi denuò iterum expreſsè , vel
tacitè fuerit præſentatus,poſtquam ipſe ſit intra
terminum edictorum , ſeu re integra oppoſitus,
& inter cæteros deſcriptus , & inter dignos ap-
probatus.
Si Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus 125
partim Eccleſiæ , partim laici, vel pro duabus
partibus pertineat ad laicum , & pro una tan-
tùm ad Eccleſiam, Doctores communiter do-
cent ſervandam eſſe formam examinis per
concurſum, *in d. cap.* 18. poſitam,quam Con-
cil. ibi præſtitit in conferenda Parochia , quæ
ſit juriſpatronatus merè Eccleſiaſtici.Ita Gamb.
de offic. Legati , *lib.* 3. *num.* 369. Gonzal. *d.*
gloſſ. 6. *n.* 135. Gallet. *in Margarita caſuum*
conſcient. verb. juſpatronatus , *pag.* 145.*col.*
2. Nicol. Garc. *d. cap.*2.*num.*278. Aloyſ.Ricc.
in d.praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 420. *in* 1.
*edit.*aliàs *reſolut* 337.*n.*3. *in* 2.*edit.* Mareſcot.
*var.reſol.lib.*1.*cap.* 52. *n.* 7. Addent. *Ad deciſ.*
498.*Gregorij XV.*Vivian.*in praxi juriſpatron.*
*lib.*1.*cap.*1.*n.*33.*&* 34.*in ult.impreſſ.* Maſſobr.
*in d.praxi habendi concurſum, prael.*7. *dub.*26.
*n.*2.Salgad.*d.cap.*9.*ex n.*108. Ego ipſe *d. alleg.*
60. *n.* 17.Ferentil. *ad d. deciſ.*25.*in fin.verſ.&*
hoc procedit,ex eo quia favor Eccleſiæ eſt quod
provideatur per concurſum , qualitas autem
Clericalis prævalet quando illa Eccleſiæ pro-
deſt , ut ratiocinatur Nicol. Garc. *d. cap.*
2. *num.* 279.

Digitized by Google

126 Verùm noviſſimè *ſacra Congr. Concil. Tridentini ſub die* 5. *Febraar.*1628.cenſuit *in collatione Eccleſiæ Patriarchalis jurisſpatronatus mixti,id eſt ,partim Eccleſiaſtici , & partim laicalis,*non requiri formam examinis per concurſum, quam declarationem authenticam, & originalem mihi aliàs dubitanti Romæ oſtendit Reverendiſſ. D. Vivianus Epiſcopus Salonen. & illius meminit *in appendicee ſua praxis jurisſpatronatus,ad lib.*10.*c.*1.*n.*34.*pag.*760.*in noviſſ. impreſſ.* & hanc partem multis tuentur Melch. Phœbos *Luſitan.deciſ.* 214.*tom.*2. Gabriel. Pereira *de manu Regia, part.*1. *cap.*7. *n.* 32.*cum ſeqq.*ubi ad hoc ex eo principaliter movetur, quia juſpatronatus laicorum adeò favorabile eſt,ut ſemper manere debeat illæſũ, niſi de illo ſpecifica fiat mentio , eo maximè quia videtur hoc privilegium in remunerationem conceſſum, patronis ſcilicet propter Eccleſiarum ædificationem, ac proinde irrevocabile , ex Juribus vulgaribus. Vnde cùm *in d. cap.*18. *Concily*, nulla derogatio generalis, nec ſpecialis ſit, per quam privilegio patroni laici derogatum ſit , illæſum eſſe debet , etiam quando beneficium ſit mixtum , ut ſuo præſentandi jure fruatur ſine ulla diminutione , ex *reg. c.* 2. *de privileg.* Nec eſt verum abſolutè , quod per concurſum meliùs provideretur Eccleſiæ , quia poſſibile eſt per præſentationem vel meliùs, vel æquè benè provideri illi poſſe, ex his quæ tradit Nov. *de pænit. fol.* 317. *poſt n.* 170. Nec obſtat quod qualitas Eccleſiaſtica dignior eſt laicali, *gloſſ.fin.in cap. unic. de jurepatron. lib.* 6. & magis dignum attrahit ad ſe minùs dignum , *cap. quod in dubiis, de conſecr. Eccleſ.* cum citatis per me *axiom.* 72. *num.* 1. quia non procedit in jurepatronatus , ubi primum enim eſt mixtum , totum laicale reputatur quoad Juris effectus , ſicque debent exponi verba *Concilij d. cap.* 18. quod concurſum ſolùm exigat quando Eccleſia ſit liberæ collationis , aut patronatus Eccleſiaſtici in ſolidum; nam verba illa debent intelligi in potiori ſignificatu, *l.* 1. *§.fin.ff.ſi ager vectig.* eo maximè,ſi conſideremus juſpatronatus mixtum non dici ſimpliciter juſpatronatus, ſed cum illo additamento mixtum : ergo cùm lex ſimpliciter loquatur de patronatu Eccleſiaſtico , non debet intelligi de mixto : & ſic ratio nos movet, ut interpretemur in favorem patroni laici , ne à fundatione retrahatur, vel à reædificatione , ſi modò contingat poſt Concilium quod Eccleſia corruat, vel aliqua indigeat reparatione , latè Gabr. Pereira *d. cap.* 7. *n.* 34. ubi *n.* 36. *verſ. quam reſolutionem* , id procedere affirmat non ſolùm in jurepatronatus mixto, quando majorem, vel æqualem partem habet ſæcularem , ſed & quando Eccleſiaſtica ſit major : ſubditque Eminentiſſimos Cardinales Concilii Trident. interpretes ſuper beneficio de Ribadancora Bracharen. diœceſis interrogatos Romæ à Petro Laitano in Romana Curia tunc degente, quem poſtea Canonicum Bracharenſem agnovi , propoſito dubio reſpondiſſe prout ſequitur.

Primò , ſi beneficium Curatum jurisſpatronatus Eccleſiaſtici in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit , Epiſcopus ipſe ordinarius, nulla habita ratione patronorum, debet edicta concurſus proponere , & idoneum eligere , ac Romam mittere cum fide Ordinarii à Summo Pontif. inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis , quæ non ſunt de jurepatronatus. Secundò , ſi juſpatronatus mixtum ſit laicale, & Eccleſiaſticum, quoad examen velut Eccleſiaſticum cenſendum eſt. Tertiò, ſi in collatione Eccleſiæ Parochialis , quæ ſit jurisſpatronatus partim laici, ſervanda eſt forma examinis per concurſũ hîc poſita, quam Concilium præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit jurisſpatronatus merè Eccleſiaſtici: item quid dicendũ eſt, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, & pro una tantùm ad Eccleſiaſticum?

Super primo Congreg. Concilii voluit particulariter videri ſtandum regulæ 8. *menſium reſervatorum, per quam Sanctitas ſua reſervat liberæ ſuæ diſpoſitioni omnia beneficia, etiam jurisſpatronatus Eccleſiaſtici. Super ſecundo cenſuit tanquam laicale eſſe judicandum. Super tertio ut ad proximum. Hieronym. Card. Maffaius.* quam declarationem apud ſe authenticam eſſe affirmat idem Gabr. Pereira *citato loco.*

Si inſtitutio ad Parochiales Eccleſias, quæ 127 jurisſpatronatus Eccleſiaſtici ſint , facienda erit à Summo Pontif. quia fortè in menſibus reſervatis vacaverit , jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet , qui tranſmittere debet atteſtationem examinis facti per concurſum , quotquot in eo fuerint approbati , & quem ex approbatis ut digniorem , cui Sanctitas ſua gratiam faciat , nominare : refert deciſum Salgado *d. cap.* 9. *num.* 99. ubi etiam ſubdit pariter fuiſſe deciſum , quod † ſi beneficium Curatum, 128
jurisſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis vacaverit , Epiſcopus ipſe ordinarius , nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſus proponere , idoneum eligere , ac Romam pro obtinenda collatione à Sede Apoſtolica, & fidem approbationis, ac rationem concurſus manu ſua , ſeu ejus Vicarii ſubſcriptam intra quatuor menſes à die habitæ notitiæ vacationis numerandos mittere , cujus fidei formulam in calce hujus cap. invenies.

In vacatione autem Parochialium , quæ ſunt 129
jurisſpatronatus laicorum , examen per concurſum fieri non debet , ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur. Ita ſtatuit Concil. Tridentin. *d. cap.*1. *verſ. quod juſpatronatus laicorum*, tra-

dunt

dunt Læl.Zech. *de Republ.Eccleſiaſt.cap.*18.*de Parocho,n.* 6. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.*9. *q.* 8. *n.* 111. Zerol. *in praxi Epiſcop.p.*1. *verb.Parochia,* §.7. Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.* 2.*c.*3.*num* 3. Piaſec. *d. c.* 5. *n.* 18. *in princ.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2.*cap.*34.*num.* 5.*&* 81. Ugolin. *de officio Epiſcopi,cap.*50.§.3.*verſ.* 3. Gonzal. *d. gloſſ.* 6.*num.*134. Nicol. Garc. *d. cap.*2.*num.*255. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 357. *num* 1. Mareſcot. *var. reſol.lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 11. Beltramin. *in annot. ad Gregor. XV. deciſ.* 494. *num.* 3. Maſſobr. *in d.praxi habendi concurſum , requiſ.* 7. *dub.* 25. *à num.* 4. Salgado *de protect. Regia, tom.* 1. *part.*3.*cap.* 9. *num.* 105. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d. alleg.*69.*n.*18. & me citato in illo loco, Alzed. *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis . part.*2.*c.* 9. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 597. *n.*4. *part.* 2. *recent.& in Pampilonenſi Parochialis*, 26. *Iuny* 1626. coram *bon. mem. Buratto.* inter ejus impreſſas *deciſ.* 952.

130 Quando verò in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum plures ſunt præſentati , requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantùm, & ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerunt, Epiſcopus eum eliget, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium inſtituat , juxta decretum Concil. *d.cap.*18. Ita Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*4.*quæſt.*5.*n.*21. Gonzal. *d.gloſſ.*6.*n.* 138. Nicol. Garc. *d. cap.*2. *n.* 256. Mareſcot. *dict. lib.*1.*cap.* 52. *n.* 11. Piaſec. *d. cap.* 5. *num.* 18. *verſ. eveniente*, Aloyſ. Ricc. *in d.praxi, reſol.* 357.*n.*2. Vivian. *in d.praxi juriſpatron.lib.*10. *cap.*1.*n.*59.*in ult. impreſſ.* Salgad. *d. c.* 9.*n.*123. Alzed. *d.cap.*9. *n.* 5.& fuit reſolutum *in Pampilonen. Parochialis*, 27. *Ianuar.* 1614. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & *in Ilerden. portionis de Pertuſa* , 11. *Decembris* 1613. coram *bonæ memor. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.*25. ubi Ferentil. *in annot. n.* 10. Maſſobr. *d. requiſ.*7.*dub.* 25. *n.* 5. ubi intelligit quando inter plures præſentatos omnes æqualibus vocibus gaudent ; nam ſi aliquis plures haberet voces, is ſolus eſſet examinandus , & idoneus repertus inſtituendus, ut per Nicol. Garc. *dict. cap.*2. *n.* 257. Salgad. *d. cap.*9. *n.* 124. & fuit dictum *in Pampilon. Parochialis*, 26. *Iuny* 1626. coram *bonæ mem. Buratto* , inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 952. *n.* 2. niſi is ſe etiam ſubjiceret examini ; & concurſui cum cæteris nominatis, quia tunc ſibi præjudicaret , cùm faceret ſe eis parem. Ita Beltramin. *in annot. ad deciſ.*494. *Gregorij XV. n.* 4. Maſſobr. *in d. praxi, prælud.* 3. *dub.* 3. *n.*15. Salgado *d. cap.* 9. *num.* 128.

Parochialis collatio, ſi ceſſantibus reſervationibus Apoſtolicis , ſpectet ad inferiorem collatorem, & in concurſu facto per Ordinarium ſint renunciati plures æquè idonei , facultas eligendi magis idoneum ad ipſum Epiſcopum, non autem ad inferiorem collatorem pertinet, ſive Parochialis in menſe Apoſtolico, ſive ordinario vacet. Ita cenſuit *S. Congr: Concilij in Aſcalana*, 1. *Decembris* 1618.

Juſpatronatus laicale devolutum ad Ordina- 131
rium confertur per concurſum pro illa vice. Ita *à ſacra Congr. Conc.* deciſum fuiſſe referunt Galer. *in Margarita caſuum conſcient. verſ. juſpatronatus* , Ego ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 18. *in fine.* Salgad. *d. tom.* 1. *part.*3. *cap.*11.*n.*89. ubi atteſtatur reſolutum in collatione Parochialium, quæ jure devoluto conferuntur , ſervandam eſſe formam examini, per concurſum, quia patronatus non læditur, & quia ſublato obſtaculo præſentationis , & juris patroni illa vice excluſi, res cedit ad Ordinarii poteſtatem , & *num.* 90. ſubdit hoc procedere etiam in Parochialibus juriſpatronatus laicorum, in quibus non habet locum concurſus , quando providentur ad eorum præſentationem per Ordinarium, & hoc caſu inſtitutio, quam habeat Epiſcopus, per devolutionem reſolvitur in vim plenariæ diſpoſitionis , & collationis , ſecundùm Pariſ. *conſ.* 344. *n.* 20. *p.* 4.

Contra Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.*1.*dub.*22. 132
exiſtimantem hujuſmodi Parochialem juriſpatronatus laicalis ad Ordinarium devolutam , per eum abſque concurſu conferri poſſe.

Utrùm autem in collatione Parochialium facta jure devoluto forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat? Quæſtio eſt dubia, in qua non requiri , ſed duntaxat locum habere , quando jure ordinario Parochialis confertur , vel inſtituitur , colligi videtur ex his , quæ tradit Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 5. *num.* 222. dum reſolvit quod in Doctoribus, & Magiſtratibus præbendis devolutis ad Superiorem ob non eorum factam electionem intra ſex menſes à Jure ſtatutos , non requiritur forma concurſus , quia hæc duntaxat appoſita videtur Epiſcopo , & Capitulo.

Verùm requiri formam examinis per con- 133
curſum tuetur nervosè Salgad. *d. cap.*11.*n.* 84. *cum ſeqq.* tum quia hoc caſu devolutio fit cum omnibus ſuis qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio , & ad Superiorem devolvitur cum eiſdem qualitatibus , cum quibus inferior providere tenebatur, ex Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ, cap.*22.*num.*3.*&* 4.*& Luſit. deciſ.*52. *n.* 4. *& deciſ.* 72. *num.*9.*p.*2. Guttier *conſ.*1.*n.* 31.& *conſ.*2.*n.* 15. Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancell. gloſſ.*46. *num.* 33. tum quia natura beneficii mutari non debet, Cephal. *conſ.*185.*n.*2. *num.*8. *col.* 3. Hieron. Gabr. *conſ.* 185. *num.* 2. *vol.* 2. tum quia Superior, ad quem eſt devolutum, debet providere habenti qualitates à fundatore requiſitas , ut plures referens tradit Perez de Lara *de anniverſ.& Capellan.lib.*2 *c.*10. *num.* 27

num. 27

Digitized by Google

*num.*27. tum denique, quia Mareſcot. *d. lib.*1. *cap.*52. *num.*24. *in fin.* reſolvit quod Concil. *in d.c.*18. & Motus proprius Pij V. dum loquuntur de Ordinario, habent locum etiam in Epiſcopo ſubrogato,

134 Forma Concilii Trident, *d. cap.* 18. ut ſuprà explicata circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri, ut reſolvunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 8. *quæſt.* 9. *num.* 86. Maſſobr. *in d. praxi. requiſ.* 17. *dub.* 4. & *dub.* 2. animadvertit formam Concilii circa concurſum ſervandam eſſe duntaxat, ubi Concilium ipſum receptum fuerit, & jam eſſet coacta Synodus, ac in ea electi examinatores Synodales.

135 Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat. Ita Zerol. *d. p.* 1. *verb. Parochia,* §. 2. *dub.* 2. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 55. *n.* 1. Rot. *apud Farinac. deciſ.* 151. *in* 1. *collect. noviſſ.* aliàs *part.* 4. *diverſ.* Et in foro Conſcientiæ non poteſt acceptari, aut retineri, ſicut nec retineri valet beneficium proviſũ non ſervata forma requiſita à Jure, ut benè reſolvunt Petr. Navar. *de reſtitut. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 350. Salon. 2. 2. *quæſt.* 5. *de dominio, art.* 4. & *ibi* Cano *quæſt.* 62. *de dominio, pag.* 160. Gabr. Vaſq. 1. 2. *quæſt.* 162. Lorca etiam 1. 2. *diſp.* 21. *de legib. ad fin.* Burg. de Pace *l.* 3. *Tauri, à n.* 1364. Parlad. *differ.* 12. §. 1. *ex num.* 2. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 19. *dubit.* 3. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 75. *n.* 2.

136 † Ita ut etiam Vicarius Epiſcopis ſi velit ſubire concurſum, teneatur obſervare formam poſitam à Concil. Trident. *d. cap.* 18. ut benè reſolvunt Sbroz. *de officio Vicarii, lib.* 2. *q.* 188. Filliuc. *d. tract.* 41. *num.* 439. Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 2. *dub.* 5.

Prædictorum autem examinatorum relatio-
137 nem quòminus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſive ejuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita impedire, aut ſuſpendere poteſt, ut ſtatuit idem Concil. Trident. *d. c.* 18. *verſ. nec prædictorum*, & per illud notant Navarr. *in man. cap.* 25. *n.* 139. *in fine*, Anton. *in Catecheſi Neapol. cap.* 16. *fol.* 43. Azeved. *ad l.* 1. *num.* 4. *tit.* 16. *lib.* 3. *nova recopil.* Seraphin. *deciſ.* 481. Valenz. *conſ.* 45. *num.* 19. *vol.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *in annot. contra nullit. num.* 186. & 209. & *d. gloſſ.* 6. *à num.* 163. Ugolin. *d. cap.* 50. §. 13. *n.* 1. Campan. *in diverſ. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *n.* 75. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 426. *in* 1. *edit* aliàs *reſolut.* 373. *in* 2. *edit.* & *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. par.* 4. *deciſ.* 19. Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ.* 5. *dub.* 3. *cum ſeq.* Salgad. *de protect. Regia, tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 13. *ex num.* 197. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 104. Rot. *in Barcinonen. parochialis,* 29. *Novẽbris* 1613. coram *bonæ memor. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 22. & *ibi* Ferentil. *ſub. lit. A.*

Dupliciter tamen hac in re appellari poteſt; 138
primò à reprobatione, ſeu mala relatione examinatorum; ſecundò, ab electione mala Epiſcopi, ſeu irrationabili ejus judicio in eligendo. Appellatio, quæ primo modo fit, id eſt, à reprobatione examinatorum, datur non ſolùm à relatione ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate, ſicut ex Rot. docet Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 19. *n.* 1. *part.* 4. & tunc devolutivum tantùm, non verò ſuſpenſivum effectum tribuit, ut reſolvunt Campan. *in diverſ. juriſ. Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 476. *poſt. med.* Salgad. *dict. tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 13. *n.* 199. Maſſobr. *d. requiſ.* 5. *dub.* 4. ubi *dub.* 6. cum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 241. tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatus laicorum, quando unus tantùm eſt præſentatus, & *dub.* 7. cum eodem Garc. *præcitato*, *cap.* 2. *num.* 275. ſubdit appellationem à reprobatione examinatorum dari in proviſis in forma *Dignum*.

Quando verò appellatur ſecundo modo, id 139
eſt, à mala electione Epiſcopi, advertendum
eſt † appellationem non dari ſimpliciter ab 140
electione Epiſcopi in concurſu; non enim poteſt quis appellare ab irrationabili judicio Ordinarii dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut & electus; quia tunc locus eſt gratificationi *c. cùm autem*, ubi Abb. *n.* 3. & alii, *de jurepatron.* Lambert. *de jurepatr. quæſt.* 5. *part.* 3. *lib.* 2. *n.* Seraphin. *deciſ.* 152. *in fin.* Rot. *in Caluguritana beneficii de Murillo,* 13 *Novembris* 1620. coram *bonæ mem. Ubeldo ſen.* & *in Pampilonen. Abbatiæ de Adroſſo,* 22. *Aprilis* 1612. coram *R. P. D. Navarro*; libera eſt enim Epiſcopi facultas unum ex æquè idoneis eligendi à laicis quolibet tempore præſentatum, *cap. cùm autem,* 24. *de jurepatr. cap. de cauſis, de offic. deleg.* Lambert. *de jurepatron. art.* 257. *quæſt. princ. part.* 2. *lib.* 2. ideò ab ejus electione non datur appellatio, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 52. *n.* 23. & 24. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 4. *num.* 139. & *in annot. ad gloſſ.* 9. *num.* 209. Maſſobr. *d. requiſ.* 5. *dub.* 2. *n.* 42. Gregor. *deciſ.* 538. *ad fin.* Rot. *in Hieracen. juriſpatronatus,* 21. *Maii* 1622. corã *bonæ memor. Buratto,* inter ejus impreſſas *deciſ.* 525. ubi Ferentil. alias Rotæ deciſiones affert. Ratio eſt, quia † facta electione per Epiſco-
pum, interpretatio eſt facienda ad illius favo- 141
rem, quod omnia conſideravit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit, arg. *cap. in præſentia, de renunc.* Achil. *deciſ.* 1. *n.* 4. *de confeſſ.* Gonzal. *d. gloſſ.* 4. *num.* 132. quem refero ego ipſe

142 ipſe *d. alleg. 60. in fine.* † Ille enim præſumi-
tur inſtructus de vita, & moribus occurrentium.
Ferentil. *in annot. ad deciſ. 22. Buratti.* Quare
pro ejus judicio multùm præſumitur, ita ut
irrationabilitas debeat eſſe manifeſta, ut fuit
dictum *in Ravennaten. Parochialis, 2. Decem-
br.* 1592. coram *Cardin. Aragonio*, cujus memi-
nit Maſſobr. *d. requiſ. 5. dub. 2. ex num. 7.* †
143 Quibus autem conjecturis arguatur doloſum, &
irrationabile Epiſcopi judicium in hac ma-
teria, oſtendit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Ar-
chiep. Neapol. deciſ. 96. part. 4.* † Et quod ex
144 familiaritate multùm tollatur de præſumptio-
ne, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo, tradit Aloyſ.
Ricc. *d. deciſ. 96. num.* 20. Rot. *in Sabinen.
concurſus, 5. Aprilis* 1609. coram *bonæ mem.
Card. Sacrato*, & *in Vrbinaten. Parochialis,
12. Februarii* 1629. coram *R.P.D. Veroſpio*,
& *ex d. Ravennaten. Parochialis*, collegi
Ego ipſe *in collect. ad cap.* 18. *n. 2. in fine, de
jurepatronat.*

145 Quæ quidem appellatio à mala electione,
ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur
ſolùm ad effectum devolutivum, non autem
ſuſpenſivum, quia interim proviſus appella-
tione pendente à Parochiali amoveri non de-
bet, ut ex dicta conſtitut. Pii V. *verſ. hac ta-
men*, notant Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 236.
& 246. Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 538. *Gre-
gorii XV. num. 7.*

146 Verùm hæc reſolutio dupliciter limitatur,
primò quando appellatur à ſententia Metropo-
litani, ſeu alterius judicis appellationis, re-
vocatoria electionis priùs factæ ab Ordinario
in concurſu ad Parochiales, quia tunc datur
appellatio ad effectum ſuſpenſivum, & devo-
lutivum, ut per Guttier. *Canon. lib. 2. c. 11. n.* 25.
Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num.* 247. Beltramin.
in annot. ad deciſ. 538. Gregor. XV. num. 8. & Fe-
rentil. *ad deciſ. 22. Buratti, ſub littera A* † Se-
147 cundò, quando facto concurſu appellatur in-
ter præſentatos, vel patronos laicos ſuper per-
tinentia juriſpatronatus, videlicet ab inſtitu-
tione facta ad præſentationem alicujus ex pa-
tronis, quo caſu proceſſus per appellationem
ſuſpendi debet, ut fuit dictum *in Placentina
Archipresbyteratus, 4. Iulii* 1614. coram *Emi-
nentiſſ. Cardin. Pamphilio jun.*

148 Illud hac de re novè & ſingulariter adver-
tendum duxi, quod *ſacra Congreg. Concilii in
una Vrbinaten. ſub. die 9. Septembris* 1618. cen-
ſuit *rejectũ in concurſu Parochialis poſſe provo-
care praelectum ad novum examen coram judice
appellationis, etiam antequam doceat de irra-
tionabili judicio Epiſcopi, atque ita intelligen-
dam eſſe Conſtitutionem Pii V. alias dixit eadẽ
S. Congregat. in una montis Regalis, 2. Auguſti*
1067. *& noviſſimè in alia Piſana, ſub die* 17.
149 *Iunii* 1630. † pariter cenſuit *rejectis, dum in con-
curſu Parochialis Eccleſia appellant à mala
electione, dandum eſſe novam concurſum in Vr-
be, ad quem vocandus eſt praelectus.* Et iterum
in Reatina, ſub die 16. Martii 1630. cenſuit
*rejectum in concurſu Parochialis poſſe appella-
re à mala electione, & permittendum eſſe novũ
concurſum in Vrbe, ubi debeat vocari praele-
ctus ab Epiſcopo.* Sed quia in caſu illius deciſio-
nis ſacræ Congr. prælectus noluit accedere,
eadem *ſacra Congreg. ſub die 17. Auguſti ejuſ-
dem anni*, mandavit *ſignificare D. Datario, ut
expediret Bullas ad favorem appellantis, amo-
to à beneficio detentore.*

Perfecto examine juxta formam Concilii 150
Trident. præfati, & electione per Epiſcopum
de magis idoneo facta, ſi Parochialis vacavit
in menſe ordinario, debet ipſe intra ſex men-
ſium ſpatium à die vacationis ejuſdem, provi-
ſionis, & collationis hujuſmodi patentes lite-
ras conficere, quarum formula habetur infra
in calce hujus capitis. Si autem ejus collatio
Summo Pontif. & Sanctæ Sedi generaliter, vel
ſpecialiter, & ex quavis cauſa reſervata, ſeu
affecta exiſtit, aut aliis ex indulto Sedis Apo-
ſtolicæ competit, tenetur Epiſcopus perſonam
per examen concurſu mutuo habito, juxta
dicti Concil. Trident. formam approbatum &
magis idoneum electum, Summo Pontif. aut
iis, ad quos collatio ſpectabit, pro collatio-
ne obtinenda intra quatuor menſium ſpatium
à die illius vacationis ſignificare, ut clarè diſ-
ponitur *in d. Conſtit. Pii V.* ſuper collatione Pa-
rochialium Eccleſiarum, cujus ſignificationis
formula ponitur infrà, ita ut ſi intra præfixum
tempus approbatam perſonam, & magis ido-
neam non elegerit, aut electam ut ſuprà non
ſignificaverit, omnimoda ejus diſpoſitio ipſi
Summo Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſerve-
tur, ut *in d. Conſtit.* latiùs continetur.

Debet Parochialis Eccleſia, quamvis con- 151
curſu conferenda non ſit, in titulum confer-
ri, ac propterea eſt interdictum Curatas Eccle-
ſias conductitiis committi Presbyteris, *cap. fin.
21. q. 2.* quia dicitur *in cap. quoniam, ne Præ-
lati vices ſuas*, dum Sacerdotum ſub hujuſmodi
mercede venale diſponitur, ad æternæ retri-
butionis præmium conſideratio non habetur.
Sed nec plures uni ſunt committendæ Recto-
ri, quia ſolus per omnes Eccleſias nec Offi-
cium valet perſolvere, nec rebus earum neceſ-
ſariam curam impendere, ut dicit Tolet. Conc.
in c. unico, §. pen. 10. q. 3. ita nec una Eccleſia eſt
inter duos dividenda, ſed unum tantùm ha-
bere debet Sacerdotem; qui eam tanquam
ſponſam caſtè, & ſincerè regat, ut dicitur in
Remen. Concil. relato *in c. ſicut, 21. q. 2.*

In Parochialibus Eccleſiis, quæ ſubſunt Mo- 152
nachis, non Monachus, ſed Clericus, per Mo-
nachorum tamen conſilium, eſt inſtituendus,
c. 1. de Capell. Monach. Gregor. Lop. *l. 25. verb.
Igleſias, tit. 7. part.* 1. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.
1. cap. 16. n.* 1. Fr. Emman. *qq. Regul. tom. 1. q. 24.
art.* 4 quamvis in aliis poſſit neceſſitate cogen-

te

te Religioſus inſtitui, *cap. in Parochia*, 16. *q.* 1. & ſic ad arbitrium Superioris ipſorum Regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quòd examinari, & approbari priùs ab eo debeat, ut referunt deciſum Gonzal. *ad reg.* 9. *Cancel. gloſſ.* 5. *§.* 3. *n.* 34. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 46. *p.* 182. & ſubeſt Epiſcopo in omnibus, quæ ad curam pertinent animarum, quamvis ipſi Monachi, vel Eccleſiaſtici ſint ab Epiſcopi juriſdictione exempti, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 11. ubi diſponitur quod in Monaſteriis, aut domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet cura animarum, præter eas, quæ ſunt, de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ tam Regulares, quàm Sæculares hujuſmodi curam exercentes ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcoporum, in quorum diœceſi ſita ſunt, de quo latè diximus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *allegat.* 74. *n.* 18. & noviſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* incip. *Inſerutabili, ſub data* 9. *Februarii* 1622. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibiles poſſunt deputari, niſi de eorum Ordinariorum conſéſu, & prævio examine per eum, & ejus Vicarium, & examiuatores Synodales faciendo, exceptis aliquibus Monaſteriis, Capitibus Ordinum. Ab ipſis verò Monachis Clericus in Parochiali Eccleſia ab Epiſcopo inſtituendus præſentatur, vide *ſuprà, hoc cap. n.* 19.

Hanc autem de Vicariis ad Parochiales præſentationem Epiſcopi non admittant, niſi tantum præſentato de proventibus ipſius Eccleſiæ fuerit corã eis aſſignatum, unde jura Epiſcopalia ſolvere, & congruam poſſit ſuſtentationem habere; tum ex jure cõmuni *in c. ex Lateranenſi, & in cap. extirpandæ, § qui verò, de præbend.* ubi notat Abb. *n.* 3. *in fine*, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 29. *quæſt.* 2. tum ex Concil. Trident. quod ſeptem in locis hujus congruæ portionis meminit: primò quippe *in cap.* 2. *ſeſſ.* 6. *de reformat. Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati per deputationem idoneorum Vicariorũ, & congruæ portionis fructuũ aſſignationem providere debent, ne cura animarũ negligatur.* Secundò *in cap.* 5. *ſeſſ.* 7. *etiã de reform.* ibi, *Ipſi Ordinarii etiam per idoneorũ Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuũ aſſignationem omninò provideant; ut animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in cap.* 7. *ejuſdem ſeſſ.* ibi; *Cum tertia partis fructuum, aut majori, vel minori, arbitrio ipſorum Ordinarium, portione, etiam ſuper certa re aſſignanda, ibidem deputandos animarum cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in c.* 2. *ſeſſ.* 21. *de reform.* ibi: *Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Eccleſiis noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam Matricem quomodocumque pertinentibus*

Quintò *in c.* 6. *ejuſdem ſeſſ.* ibi, *Aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter providere poſſint* Sextò *in d. c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* ibi, *Idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore provideatur.* Septimò, & ultimò *in c.* 16. *ſeſſ.* 25. *de reform.* ibi, *Illa deinceps in ſimplex beneficium, etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione, non convertantur* Multa tamen perſcrutari oportet antequam Epiſcopus hanc decernat congruam portionem; nempe qualitates, & circunſtantias loci, beneficii, perſonarum, morum regionis, & alia quam plurima recenſita à Rebuff. *in tract. de congrua, quæſt.* 8. *præcipuè num.* 61. Valenzuela *conſil.* 54 *num.* 41. Surd. *de aliment. tit.* 4. *q.* 23. *n.* 44. Stephan. Gratian, *diſceptat. forenſ. c.* 366. *à num.* 17. *& c.* 399.

Qua de re poſt Concil. Trident. ſupervenit 154
ſanctæ memoriæ Pii V. Conſtitutio incip. *Ad exequendum, ſub dat. Kalend. Novemb. anno Incarnation. Dominicæ* 1567. quæ circa congruam portionem iſtam definiendam pro Vicariis Parochialium, ita ſtatuit: *Et Epiſcopos præfatos aſſignatione portionis ipſis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, ut non major centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obventionibus communiter percipi ſolitis eis omninò aſſignetur,* &c. Ex qua conſtat quotidianas diſtributiones, aliaque incerta numerari in hujuſmodi portione, ut animadvertit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *præem. num.* 185. conſuluit Joan. Guttier. *conſil.* 8. Eleemoſynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum ſimilium jurium Parochialium) in congrua hujuſmodi numerandas non eſſe, rectè admonuit Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part...* *c.* 31. *ſub num.* 6. eo quòd iſthæc percipit Vicarius ex ſuo officio, & labore, & verba illius Conſtitutionis intelligantur de obventionibus, & emolumentis, quæ ſunt incerta reſpectu ſummæ, quæ in ſpecie ignoratur; venit tamen verificanda ex eo quod in præteritum communiter, atque ut plurimum conſuevit percipi. Illud advertere oportet, quod ad ſciendum an ſit Vicaria perpetua, vel temporalis, attendendus eſt ultimus ſtatus. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *§.* 3. *num.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 2. *num.* 16. ubi ſubdit quod ſi non conſtat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præſumitur, cùm ſit quid facti, non eſt attendendus ultimus ſtatus, nempe quod ſit collata ut Vicaria perpetua, niſi probetur ſpatio 40. annorum: & addit, ſtante Bulla unio-

nis

nis, cum facultate ponendi Vicarium amovibilem, & decreto irritanti requiri immemorialem.

Supereſt ut poſt Parochorum canonicam electionem, & collationem modo relato factam, deveniatur ad Parochialis Eccleſiæ poſſeſſionem, cujus formulam poſuimus hoc eodem cap. *ſerm.* 13. Cenſeretur autem acquiſita, & probata profeſſio illius per exercitium curæ animarum, & ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, & per actus divinorum Officiorum, ac per adminiſtrationem temporalium. Ferret. *conſ.* 2. *ſub num.* 7. Menoch. *remed.* 3. *retin. n.* 186. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1180. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 560. *ſub num.* 4. *part.* 2. *recentior.* Cavaler. *deciſ.* 609. *num.*... Atque per perceptionem fructuum, decimarum, primitiarum, & oblationum, Rot. *d. deciſ.* 560. *ſub numero* 4. *part.* 2. *recentior.* refert Ludov. Poſt. *in tract. mandati de manutenendo, obſervat.* 30. *num.* 1.

Sequuntur aliquot formulæ circa erectionem Eccleſiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam admodum utiles, & neceſſariæ.

FORMULA I.

Erectionis Parochialis Eccleſiæ cum unione beneficij ſimplicis.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarumque primas, &c. Univerſis, & ſingulis has præſentes noſtras litteras inſpecturis, viſuris, lecturis, pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali viſitatione per nos facta in dicta noſtra Civitate, & Diœceſi Bracharenſi reperimus, quod in loco N. nuncupato ejuſdem Diœceſis, non aderat Eccleſia Parochialis, ubi populus, & Chriſti fideles ibi commorantes ſanctiſſima Sacramenta, juxta temporis opportunitatem recipere potuiſſent, & quando ipſa Sacramenta erant miniſtranda tempore indigentiæ, ab Eccleſia N. per unum milliarium diſtanti recipiebant per Preſbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Eccleſiæ N. longiùs diſtante, cujus erant Parochiani, non ſine ipſarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Eccleſiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos perſiſteret, eiſdémque Sacramenta omnia opportunis temporibus miniſtraret, Miſſáſque ac alia divina Officia Dominicis, & feſtivis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Eccleſiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Miſſa in dictis diebus Dominicis, & feſtivis, & non ſemel dicti loci habitatores abſque Eccleſiæ Sacramentis ob prædictam cauſam, & loci diſtantiam moriebantur. Propterea attendentes nos ſaluti animarum, prout poſſumus, conſulere, & ſcandalis occurrere, quæ pro dictis cauſis oriri in dies potuiſſent; accedente etiam conſenſu, & beneplacito ipſorum hujuſmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter ſupplicarunt, & maxima cum inſtantia requiſierunt pro erectione, & deputatione Eccleſiæ Parochialis in dicto loco pro eorum ſalute, & commoditate, cum deputatione alicujus Sacerdotis Parochi, obligantes ſe etiam penes acta Curiæ Cameralis noſtræ civitatis Bracharenſis unuſquiſque ipſorum ad dandam, & conſignandam quandam pecuniariam ſummam, & certam vini, & frumenti quantitatem dicto Parocho; ut commodè ſuſtentari poſſit. Ideò invocato ad hoc Domini noſtri Jesu-Christi nomine, ejúſque Matris Virginis ſemper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum civitatis, & diœceſis noſtræ auxilio, per tenorem præſentium erigimus, ſtatuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam Eccleſiam ſancti N. exiſtentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & reſerata, volumus, & mandamus deponi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, fontem baptiſmalem, & alia, quæ ad Eccleſiam Parochialem pertinent, atque omnia Sacramenta juxta opportunitatem temporis miniſtrari volumus, & mandamus ipſis dicti loci N. per Sacerdotem, & Parochum per nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes eligendum, & deputandum, qui etiam Miſſas in Eccleſia prædicta diebus Dominicis, & feſtivis celebrare debeat, & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in antea, & in perpetuum, dictam Eccleſiam S. N. in medio dicti loci N. exiſtentem, eſſe Eccleſiam Parochialem, & curatam, electionemque, & deputationem Parochi, & ſucceſſorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco exiſtentium ſpectare, & pertinere ad nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes, & ad meram collationem, & proviſionem noſtram Ordinariam, nulli juriſpatronatus ſervituti ſubjectam, ad ipſóſque Parochos ſpectare, & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. ut ſuprà Parochianos, permiſſum extitit, & ſic prænominatam obventionem, ac omnes alias eleemoſynas pro tempore in dicta Parochiali Eccleſia S. N. provenientes; quia tamen red-

ditus hujuſmodi ſunt adeò tenues, ita ut non ſufficiant pro congrua Parochi ſuſtentatione, idcircò ad illius commoditatem & aliorum pro tempore in dicto loco exiſtentium, beneficium ſimplex ſine cura, ſancti N. nuncupatum, in loco N. hujus diœceſis exiſtens, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, unimus, annectimus, & incorporamus dictæ Parochiali Eccleſiæ S. N. ita ut ex nunc prout ex tunc fuerit, & ſit dictum beneficium ſimplex, & Eccleſia ubi illud exiſtit, cum juribus, fructibus ſuis omnibus, redditibus, & obventionibus incorporata, unita, & aggregata prædictæ Eccleſiæ Parochiali S. N. Concedentes Parocho ipſius, qui pro tempore erit, liberam, & plenariam poteſtatem, quod poſſit per ſe, vel per procuratorem ſuum nomine ſuo, & dictæ Eccleſiæ S. N. auctoritate hujus unionis apprehendere corporalem poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ, cum juribus, & pertinentiis ſuis, ipſamque tenere, & poſſidere nomine dictæ Parochialis perpetuò unitam, & incorporatam pro evidenti utilitate, & augmento dictæ Parochialis Eccleſiæ ſancti N. ac ipſius Parochi. Quam quidem unionem, incorporationem, & aggregationem ſuprà factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipſamque omni tempore promittentes non revocare, nec contravenire quoquo modo de jure, vel de facto. Ut autem prædictam Parochialem Eccleſiam ſancti N. ſic de novo erectam, de idoneo Rectore quamprimùm, ut decet provideamus, nos pro exercitio curæ in populum, & utriuſque ſexus homines in dicto loco habitantes nominamus, & deputamus dilectum nobis in CHRISTO N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in Divinis, & animarum cura regenda præſit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœceſana deputatos repertum præficimus; illique curam, regimen & adminiſtrationem Sacramentorum pro populo; & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Eccleſia ſic noviter erecta providemus. Mandantes, &c. In quorum fidem, & teſtimonium, &c Dat. &c.

Ubi ob locorum diſtantiam ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda Parochiani accedere non poſſunt, concedit Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 4. verſ. iniis, *Concil. Bracharenſe IV.* act. 4. cap. 26. *auctoritatem Epiſcopis, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, aſſignata Presbyteris præficiendis Eccleſiis noviter erectis congrua portione ex fructibus Eccleſiæ Matris, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum eam ſubminiſtrare, quacumque reſervatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus.*

FORMULA II.

Erectionis novæ Parochialis cum diſmembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Univerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, Salutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Circa Eccleſiarum, & locorum ſtatum ſalubriter dirigendum, & juxta Paſtoralis officii noſtri debitum in his eis libenter aſſiſtimus, per quæ animarum occurritur periculis, & perſonarum commoditatibus providetur, quemadmodum Eccleſiarum ipſarum neceſſitas exigit, cauſæ ſuadent rationabiles, Catholici populi incrementum expoſcit, quatenus Eccleſiarum earumdem ſtatus immutetur, ſeu in melius reformetur, prout rerum, temporum, & locorum circumſtantiis penſatis id cognoſcimus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. noſtræ Diœceſis, qui ſub Eccleſia Parochiali ſancti N. exiſtit; nobis expoſitum fuit lamentabili cum quetela, quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quia rapido decurſu perſæpè labitur, multa pericula ipſis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Eccleſiam diebus Dominicis, & feſtivis navigio tendentibus ſæpenumero obvenerunt, plures ex ipſis repetitis vicibus ſubmerſi ſunt, etiam cum funeribus versùs dictam Eccleſiam navigio delati, nonnulli ex ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica deſiderantes, ſine ipſis ab hac vita pleriſque vicibus deceſſerunt, ac interdum in feſto Nativitatis Domini noſtri JESU-CHRISTI cum tribus diebus ſequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempeſtatum abundantiam ad Eccleſiam pervenire poterat; ac multò plura his ſimilia ipſis contigiſſent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. conſentire voluit, ut alius Sacerdos ipſis incolis dicti loci N. in Capella ſancti N. notabiliter conſtructa, & fundata Miſſam celebraret. Et quoniam Prior, & Capitulum inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Vimaranenſis, quibus dicta Eccleſia Parochialis incorporata dicitur, tantùm haberet in decimis, redditibus, & cenſibus, quod ſi ſeparatio, ſeu diſmembratio dictarum Eccleſiarum fieret, ut præfertur, benè ipſis ſupereſſet unde eorum Vicario perpetuo deputando congrua fieret proviſio, petentes propterea diſmembrationem, ſeu ſeparationem dictæ Eccleſiæ, quodque ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica in Capella eorum miniſtranda eſſent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipſa Sacramenta populo ibidem miniſtrantem, ac cœmeterium pro mor-

tuis

tuis eorum tumulandis deputari humiliter poſtularunt, officium noſtrum in,& ſuper præmiſſis implorantes. Nos igitur de præmiſſis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in CHRISTO R. Abbati N. dedimus in mandatis, ut ad dictum locum accederet unà cum Notario publico, ac ſuper propoſitis, & geſtis omnibus,& ſingulis, ac eorum circumſtantiis ſupradictis inquireret veritatem, ut in literis noſtris deſuper confectis, & eidem præſentatis pleniùs continetur. Præſentata deinde nobis inquiſitione facta unà cum atteſtationibus teſtium per eundem R. Abbatem, coram N. noſtræ Curiæ Notario jurato receptorum, juratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis invenimus, præmiſſa omnia, & ſingula non ſolùm veritate fulciri, ſed & (proh dolor!) evidentis facti illa, & multò majora, quæ meritò nos ad diſmembrationem, ſeu ſeparationem unius Eccleſiæ ab alia inducunt, & præſertim animarum pericula, viarum diſcrimina, perſonarum neceſſitas, & incommoda, ab omnibus, & ſingulis ejuſdem loci notitiam habentibus fore, & eſſe adeò publica, & notoria, quod nulla tergiverſatione celari poſſint. Idcirco dictum locum N.cum ſuis & hominibus, incolis, & univerſitatibus, à Parochia dictæ Parochiali Eccleſiæ Sancti N. auctoritate noſtra Ordinaria, & à Sede Apoſtolica delegata ſeparavimus, diviſimus, & diſmembravimus, & futuris temporibus diſmembratas, ſeparatas, & diviſas eſſe volumus, dictam Capellam Sancti N. cum ſuo loco, & diſtrictu uſque ad... in Parochialem Eccleſiam erigentes, conſtituentes, & ordinantes, dantes, & concedentes univerſitati, & incolis, ac habitatoribus dicti loci, & ſui diſtrictus, plenam & liberam poteſtatem apud dictam Parochialem Eccleſiam Sancti N. cœmeterium, fontem baptiſmalem, campanile, campanas, & alia jura, & inſignia Parochialem Eccleſiam demonſtrantia ædificari, & conſtrui faciendi. Et nihilominùs pro exercitio curæ in populum, & utriuſque ſexus homines in dicto loco, & diſtrictu habitantes faciendo, dilectum nobis in CHRISTO N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in Divinis, & animarum cura regenda præſit, & tanquam habilem,& idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen & adminiſtrationem Eccleſiaſticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & diſtrictus committimus, ac eidem de Eccleſia ſic noviter erecta providemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis prædictis pro tempore exiſtentibus, quatenus de cætero ſingulis annis in feſtis Nativitatis Domini noſtri JESU-CHRISTI, & S. Joannis Baptiſtæ, de univerſis fructibus decimalibus, quos ipſi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modios farraginis, & milii, triginta frumenti, ac viginti ſcuta monetæ, quæ omnia eidem N. ut Curato, & ſuis in dicta Eccleſia Curatis, & ſucceſſoribus Eccleſiæ prædictæ novæ per nos erectæ, unà cum legatis, oblationibus, & aliis Eccleſiaſticis obventionibus ipſi Eccleſiæ Parochiali novæ cedentibus, & fiendis, pro ipſius novi Curati ſuſtentatione deputamus, & ordinamus, perſolvere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis juribus ipſis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus, & illis ſalvis: & ut honor competens dictæ inſigni Eccleſiæ Vimaranenſi in dicta nova Parochiali Sancti N. reſervetur, Prior, Canonici, & Capitulum Eccleſiæ hujuſmodi pro tempore exiſtens ad novam Eccleſiam prædictam, quoties ipſam de cætero per ceſſum, aut deceſſum dicti Curati, & illius ſucceſſorum vacare contigerit, perſonam habilem, & idoneam infra tempus à jure ſtatutum coram nobis, & noſtris pro tempore ſucceſſoribus per nos inſtituendam præſentabunt, quæ ſic inſtituta in ipſa nova Eccleſia Papalia, Epiſcopalia, ac alia jura, & onera eidem incumbentia ſine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cujuſcumque præjudicio ſupportabit, ſuſtinebit & ſubibit, ac ſuſtinere ſit adſtrictus. Volentes nihilominùs, & ſtatuentes, ut omnes, & ſinguli utriuſque ſexus homines dictæ Eccleſiæ novæ ſubditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento ſanctiſſimæ Euchariſtiæ annuatim communicari conſueverunt, & apti ſunt, annis ſingulis in feſto Aſcenſionis Domini prædictam Matricem Eccleſiam proceſſionaliter viſitare, & in ſignum recognitionis ſinguli unum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in proceſſionibus aliis eandem Matricem Eccleſiam ad conſueta loca proceſſionum temporibus fieri conſuetis, aſſociare debeant, & teneantur. Quæ omnia, & ſingula nos Rodericus Archiepiſcopus præfatus ex certa ſcientia, auctoritate noſtra ordinaria, & à Sede Apoſtolica ex decreto Concil. Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, jure, cauſa, & forma nobis de jure permiſſis, ſtatuimus, ordinamus, & ab omnibus, quorum intereſt, vel intererit, quoſque præſens tangit negotium, ſeu tangere poterit quomodolibet in futurum, inviolabiliter obſervari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Quia Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Parochialis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere de-

D 2 *bet*

bet, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec de Rectore providcatur, ut ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. *Ille igitur conſtituendus erit in hunc, qui ſequitur, modum.*

FORMULA III.

Deputationis Vicarii ad Parochialem vacantem, donec de Rectore provideatur.

D Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO Preſbytero N. Salutem in Domino Parochiali Eccleſia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum ſuſceptione, & cæteris ſpiritualibus adjumentis detrimentum ſentiant, illi de Sacerdote providere volentes, qui hæc omnia miniſtret, agatque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum ſufficientia tua, te Vicarium ipſius Eccleſiæ S. N. conſtituimus, & deputamus, cum auctoritate Miſſas, & alia divina Officia celebrandi, Sacramenta miniſtrandi, & alias Eccleſiaſticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum quilibet Rector, & adminiſtrator præſtare, & obire ſolet, cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore aſſignanda, præſentibus uſque eò duraturis, quouſque de perpetuo Rectore à nobis (vel à Sede Apoſtolica, ſi menſis ſit Apoſtolicus) proviſum fuerit. In quorum teſtimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicarii deputatione facta donec de Rectore provideatur, debet ſtatim fieri deputatio alia depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis, in hunc qui ſequitur, modum.

FORMULA IV.

Literarum deputationis depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis.

D Rodericus, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Conſuevimus ſæpè pro recta rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratione, præſertim temporalium, opera laïcorum virorum prudentia, & pietate maximè prælucentium, in hujuſmodi uti, quo rebus Eccleſiaſticis commodiùs, & tutiùs conſultum ſit. Vacante igitur Parochiali Eccleſia S. N. loci N. hujus Diœceſis, tua prudentia, & ſingulari pietate plurimùm freti, te in exactorem, & depoſitarium quorumcumque fructuum, redditiuum, proventuum, & obventionum ad dictam Parochialem quomodolibet ſpectantium, tam hactenus perceptorum, & maturatorum, quàm etiam in futurum ſimiliter maturandorum, itaut contra quoſcumque pro exigendis, & conſequendis fructibus hujuſmodi, etiam juris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuſcumque depoſitariis rationem depoſcendi, agere poſſis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos ſuper adminiſtratione hujuſmodi expreſsè decretum fuerit, necnon bona, poſſeſſiones, ac jura novis colonis locandi, veteréſque confirmandi, prout meliùs expedire cenſueris, ſervatis in his tamen ſolitis, ac debitis conditionibus, fructúſque per te ſic exactos in depoſitum habeas, nobis, vel cui à nobis injunctum fuerit, rationem ſuo tempore redditurus. In quorum fidem, &c.

Porrò Epiſcopus, vel ejus Vicarius generalis intra dies decem à die habita notitia vacationis Eccleſiæ, debet convocare omnes, qui ſe examini per concurſum ſubjicere voluerint, propoſito edicto ad valvas Cathedralis, & vacantis Eccleſiæ, aliiſque publicis, ſi videtur, hac forma.

FORMULA V.

Edicti de examine eorum, qui Eccleſiæ Parochiali præficiendi ſunt.

D Rodericus, &c. Vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. noſtræ Diœceſis, cupientes eidem de idoneo providere Rectore, atque ſacri Concilii Tridentini decreta pro viribus, Deo adjuvante, exequi, tenore præſentium requirimus, & monemus, primò, ſecundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & ſingulos Preſbyteros, & Clericos volentes ad examen per concurſum faciendum ſe præſentare, ac omnes volentes Clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præſentis edicti computandos, debeant in actis Notarii infraſcripti N. noſtræ Curiæ deſcribi facere eorum nomina, ætatem, & patriam, ut de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis juxta decreta dicti S. Concilii poſſit inquiri, & tranſacto conſtituto tempore examinari poſſint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ut ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliiſque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos eſſe compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum cenſuerimus, illum Eccleſiæ vacantis Rectorem, Parochúmve eligamus, ac præficiamus. Quod ſanè ſicut nos pro eo quod debemus integrè, ſanctéque in Domino præſtare cupimus, ita omnes, præcipuéque illos, quorum Eccleſiæ, & curæ ſpirituali per

nos

ros conſcribendum, ac providendum eſt, magnopere hortamur, ac requirimus, ut hanc noſtram ſolicitudinem, paſtoraleque ſtudium, omnium ſupplicatione, omnique intima pietate, ac religioſis precibus continenter adjuvent. In quorum, &c. Dat. &c.

FORMULA VI.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D. Rodericus, &c. Univerſis, & ſingulis ad quos præſentes litteras pervenerint, indubitatam fidem facimus, & atteſtamur, quod cùm Parochialis Eccleſia Sancti N. noſtræ Diœceſis, quam Preſbyter N. dum viveret, obtinebat, per ipſius obitum, qui de menſe N. præſentis anni extra Romanam Curiam diem ſuum clauſit extremum, vacaverit, & vacet ad præſens, cúmque occaſione vacationis hujuſmodi per publica edicta vocati ſint qui examinari vellent, juxta formam ſacroſancti Conc. Tridentini. Nos unà cum tribus examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. hujus Diœceſis tranſacto tempore inter alios plures examinavimus, ipſúmque ad præfatam Eccleſiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & aliis rebus ad id opportunis magis idoneum judicavimus, & approbavimus. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſubſcriptas, & noſtro ſigillo obſignatas fieri juſſimus, & ab aliis examinatoribus ſubſcribi curavimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMULA VII.

Fidei examinis, & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico.

ILluſtriſſimo, & Reverend. Domino S.D.N. Datario, & quibuſcumque præſentes literas inſpecturis, lecturis, ſeu viſuris ſignificamus; vacante nuper de menſe N. proximè præterito Parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub invocatione Sancti N. loci N. hujus Bracharenſis Diœceſis, per obitum N. fuiſſe per Curiam noſtram mediantibus edictalibus juxta formam, & præſcriptum S. Concilii Tridentini, & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocatos omnes de ſic vacante Eccleſia provideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cùm in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis legitimè vocatis; & citatis, ſub die... præſentis menſis coram nobis, rigoroſo prævio examine per tres examinatores in Diœceſana Synodo deputatos, factam fuiſſe experientiam de ſcientia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demùm ſervatis de jure ſervandis per dictos tres examinatores fuiſſe repertum, habitum, & exiſtimatum idoneum vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à jure requiſitis ad obtinendam à Sede Apoſtolica dictam Parochialem Eccleſiam, N. Sacerdotem loci N. hujus Diœceſis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & ſucceſſivè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam, fuiſſe magis idoneum reputatum, & judicatum, & ut talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apoſtolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus. (*Declaratur hic an alia obtineat beneficia.*) In quorum fidem præſentes litteras ſubſcriptione, & ſigillo noſtris munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

In beneficio de jurepatronatus ſit à patrono præſentatio intra tempus à jure ſtatutum coram Epiſcopo de perſona in tali beneficio, ſervatis ſervandis, ab eo inſtituenda. Epiſcopus verò generaliter in vacanti Eccleſia, & aliis locis publicis edicta publicè proponi jubet, ut ſi qui ſint, qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competente, ut jure probatur in cap. ult. de elect. lib. 6. *quod in præſentatione locum habere, niſi conſuetudo ſit in contrarium, tradunt* gloſſ. ibi, verb. electionem. Put. deciſ. 297. lib. 1. & deciſ. 473. lib. 2. in correctis. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. n. 30.

FORMULA VIII.

Edicti affigendi, facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio juriſpatronatus.

D. Rodericus, &c. Univerſis, & ſingulis hoc præſens edictum inſpecturis, viſuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Eccleſia S. N. per obitum N. ultimi, & immediati Rectoris ejuſdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharenſis, aſſerens ſe patronum, & habere juſpatronatus; ſeu eſſe in quaſi poſſeſſione ipſius, & juris præſentandi Rectorem ad dictam Eccleſiam, cùm illam vacare contigerit, & ſic præſentavit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis inſtitui. Nos dictam præſentationem ſic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à jure patronis laicis datum ad præſentandum, de prædictis veram notitiam non habentes admiſimus, ſi & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus; & mo-

nemus omnes, & ſingulos aliquod jus, ut præſentantes, vel ut præſentati prætendentes, in prædictis, vel contra dictam præſentationem & perſonam præſentantis, ſcu præſentati opponere volentes, qnomodolibet ſua intereſſe putantes, quatenus infra terminum novem dierum, quotum tres pro primo, tres pro ſecundo, & reliquos tres pro tertio, & ultimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipſotum aſſignamus, comparete debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid dicere; vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam inſtitutionem, vigore dictæ præſentationis coram nobis factæ; alioquin dicto termino elapſo, & aliquo non comparente, & legitimè ſe non opponente, procedetur per nos juribus præſentantis, & præſentati valentibus, & ipſius & præſentati meritis requirentibus, ad ejus inſtitutionem, ptout juris fuerit, non obſtante quod de tempore dato ad præſentandum ſuperſit: & ut de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit, hoc præſens publicum, & generale edictum per infraſcriptum Cameræ noſtræ Notarium deſcribi fecimus, & ſigillo noſtro munivimus, & per Nuncium noſtræ Curiæ ad valvas Eccleſiæ Metropolitanæ Bracharenſis, & dictæ Eccleſiæ Sancti N. legi, affigi & dimitti fecimus, à nemine auferendum ſub excommunicarionis pœna, niſi per eundem noſtrum Nuncium, Dat. Bracharæ Auguſtæ, in Archiepiſcopali Palatio, die....menſ....ann....

FORMULA IX.

Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de jurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Univerſis, & ſingulis has præſentes noſtras inſtitutionis literas inſpecturis, viſuris, & lecturis, tam præſentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & atteſtamur, quod vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. loci N. hujus noſtræ diœceſis per obitum N. illius dum viveret ultimi, & immediati poſſeſſoris, quæ de jurepatronatus infraſcripti patroni laïci exiſtit, comparens poſtmodùm coram nobis, & in noſtra Curia N. Cleticus N. aſſerens ſe fuiſſe præſentatum à pattono dictæ Parochialis, & juſpatronatus in ea habente, & exiſtente in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi, præſentandi Rectorem, ſive Rectores in eadem Parochiali toties quoties caſus vacationis occurrerit, petens à nobis ordinario jure inſtitui, & confirmari in Rectorem dictæ Parochialis, cum honoribus, & oneribus ſolitis, & conſuetis: & volentes in præmiſſis maturè procedere, quoddam generale edictum ad inſtantiam prædicti N. expediti, & ad valvas Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, & dictæ parochialis affigi, legi, & dimitti juſſimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & ſingulas perſonas ſua quomodolibet intereſſe putantes, quatenus infra tetminum certum & competentem in eodem edicto præfixum comparere debuiſſent coram nobis, & in dicta noſtra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid voluiſſent, tam conrra perſonam præſentatam, quàm præſentantes, quare dicta inſtitutio fieri debuiſſet. Quo edicto affixo, & poſtmodùm elevato, accuſatiſque debitis contumaciis, & quia ex quibuſdam ſcripturis, & aliis juribus productis, & præſentatis, exiſtentibus penes infraſcriptum actuarium clarè conſtitit, & conſtat de vacatione, & præſentatione prædictis, & quod R N. præſenrans fuit, erat, & eſt verus ejuſdem Parochialis patronus, & exiſtere in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi jurisſpatronatus & præſentandi in Rectorem: idcircò eundem R. N. per examinatores in Synodo diœceſana deputaros examinatum, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & ſufficientem, inſtituendum, & confirmandum duximus, prout ipſum tenore præſenrium inſtituimus, & confirmamus, de illaque te coram nobis propter hoe flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per bitteti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca univerſis, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, Notariiſque, ac Tabellionibus publicis civitatis, ac diœceſis noſtræ in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis, & cenſuris contra inobedientes Superiorum mandatis à jure inflictis, & arbitrio noſtro infligendis, per præſenres præcipimus & mandamus, ut cùm pro parre tua vigore præſentium requiſiti fuerint, vel eorum aliquis requiſitus fuerit, ad ipſam Parochialem Eccleſiam præfati loci accedant, réque, vel procuratorem tuum pro te in corporalem, realem & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi forſan annexorum jurium, ac pertinentium prædictorum, ſervatis ſervandis, inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos etiam harum ſerie amovemus, & denunciamus amotum. Fiſcalibus verò colonis, & aliis arrendatariis, ut de prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi annexotum, juriumque, & pertinentiarum prædictatum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis tibi, vel procuratori tuo legitimè debito tempore reſpondeant, atque ab aliis quantum in ſe fuetit, reſponderi faciant. *Et ſi contigerit eum, cui de beneficio providetur, aliud incompatibile obtinere, addatur:* Volumus autem, ac præſentium tenore declaramus, per hujuſmodi Parochialis pacificæ poſſeſſionis adeptionem,

Digitized by Google

tionem, alteram Parochialem Eccleſiam loci N. vel Canonicatum, ac præbendam, quos obtines in Cathedrali Eccleſia N. eo ipſo vacare, &c. Io quorum fidem præſentes manu noſtra ſignatas, & per infraſcriptum Cameræ Archiepiſcopalis Notarium ſubſcriptas, ſigilliique oostri appenſione munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMULA X.

Litterarum collationis Eccleſiæ Parochialis.

D Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo N. Preſbytero Bracharenſi, Salutem in Domino. Ioter cætera, quæ pro Paſtoralis noſtri officii debito præſtare cupimus, illud præcipuè nobis cordi eſt, ut Parochialibus Eccleſiis, quibus de Rectoribus per nos providendum eſt, tales præficiamus, qui officio, & miniſterio curæ animarum, quod oonium graviſſimum eſt, laudabiliter ſatisfaciant. Vacante igitur nuper de menſe Februar. proximè præterito, nobis Alternativæ beneficio gaudentibus, parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub invocatione Sancti N. oppidi N. hujus Bracharenſis diœceſis, per obitum N. illius dum viveret ultimi poſſeſſoris, fuerunt per Curiam noſtram mediantibus edictalibus juxta formam, & præſcriptum S. Concilii Tridentin. & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocati omnes de ſie vacaote Eccleſia provideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cùm in eodem termioo multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis, legitimè vocatis, & citatis ſub die.... coram nobis rigoroſo prævio examine per tres examinatores in Diœceſana Synodo deputatos facta fuit experientia de ſcieotia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demùm ſervatis de jure ſervaodis, fuiſti per dictos tres examinatores repertus, habitus, & exiſtimatus idoneus, vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à jure requiſitis, & ut talis ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam, ejúſque curam per te-ipſum gerendam nobis ab eiſdem renunciatus fuiſti, & ſucceſſivè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & judicatus. Nos igitur eidem Eccleſiæ, ac animabus illi ſubditis de idoneo Rectore providere volentes, tibi, quem præ cæteris ſummo cum judicio delegimus. Parochialem eandem cum illis forſan annexis, ac omoibus juribus, & pertinentiis ſuis univerſis cooferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter cooſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca univerſis, &c. *ut in form.* 19.

ALIA.

NOs N. &c. dilecto, &c. Salutem, &c. Cùm Parochialis Eccleſia S. N. per obitum (vel alio modo) N. illius ultimi poſſeſſoris vacaverit, & vacet ad præſens, & nos ut juxta S. Concilii Trident. decreta prædictam Parochialem de Rectore provideremus, edictum de ejus vacatione affigi mandaverimus, tuque & alii oppoſitores coram noſtro Vicario generali, & Examinatoribus Synodalibus ad id deputatis comparentes; cum illorum oppoſitorum concurſu diligenter examinatus, ab eiſdem examinatoribus in doctrina, & ſcientia nobis idoneus renuntiatus, ætate verò, moribus, & vita, aliiſque qualitatibus ad dictam Parochialem Eccleſiam regendam, & obtinendam neceſſariis magis idoneus, & ſufficiens cæteris aliis oppoſitoribus à nobis judicatus, & approbatus fueris: Idcirco præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, Parochialem Eccleſiam præfatam de ſancto N. ſic, ut præfertur, vacantem, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis tibi auctoritate noſtra ordinaria conferimus, & de illa etiam providemus, téque io ejuſdem corporalem & actualem poſſeſſionem, vel quaſi ponimus, & inducimus, dummodò priùs; & ante adeptam hujuſmodi Parochialis poſſeſſionem juramentum, & profeſſionem Fidei, quæ in talibus juxta dicti ſancti Coocilii formam præſtari ſolent, eoram præfato noſtro Vicario generali præſtare teoearis, & actu præſtes, & de eiſdem teſtimonium authenticum à tergo hujus collationis repooi facias, aliàs hujuſmodi eollatio nulla, nulliúſque roboris; & momenti cenſeatur. Quocirca univerſis, & ſingulis Archipreſbyteris, Vicariis, Rectoribus, Clericis, Capellanis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuſcumque per hanc noſtram diœceſim conſtitutis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna tenore præſeotium præcipimus, quatenus iofra trium dierum ſpatium ipſi, vel eorum alter, qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad dictam Parochialem Eccleſiam accedaot, ſeu alter eorum accedat, ac te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ, jurium, & pertinentium prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amotò exinde quolibet illicito detentore; ac tibi de illius fructibus, redditibus, & proventibus, juribus, & obventiooibus univerſis reſpoodeant, & reſponderi faciant, contradictores auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo. In quorum, &c.

FORMULA XI.

Collationis Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis aut contractum Matrimonij.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Preſbytero Bracharenſi, Salutem in Domino ſempiternam. Cùm itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. hujus noſtræ diœceſis, ex eo vacaverit, & vacet ad præſens, quòd dilectus noſter nuper dictam Eccleſiam Parochialem obtinens, Eccleſiam ſimilem Parochialem Sancti N. etiam noſtræ diœceſis, tunc certo modo vacantem per nos ſibi collatam auctoritate noſtra ordinaria pacificè aſſequutus extitit: Nos eidem Eccleſiæ per aſſequutionem hujuſmodi, vel aliàs quomodolibet vacanti de idoneo Rectore providere volentes, tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis in concurſu juxta ſacri Concilii, & Conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. præſcriptum examinatus, prudentia, moribus, ætate, & doctrina ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam, ejuſque curam per te ipſum gerendam idoneus nobis renunciatus fuiſti, & quem nos ipſi præ cæteris, qui ad eandem nobis renunciati fuerunt, delegimus, Parochialem eandem Eccleſiam cum illi forſan annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis univerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca, &c. *ut ſuprà form. 9. Vel ſi vacat per ingreſſum Religionis, dicatur:* Cùm itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. noſtræ diœceſis vacaverit, & vacet ad præſens ex eo quòd nuper dilectus noſter N. illam obtinens, devotionis zelo ductus Monaſterium S. N. Ordinis S. Franciſci, ſitum in oppido Vimaranenſi hujus diœceſis ingreſſus eſt, expreſſa profeſſione ejuſdem Ordinis ſubſequuta. *Vel ſi vacat per contractum Matrimonij, ſic dicitur:* Cùm itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. hujus noſtræ diœceſis vacaverit, & vacet ad præſens, ex eo quòd dilectus noſter N. illam obtinens Matrimonium per verba de præſenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula ſubſequuta conſummavit. Nos eidem, &c.

FORMULA XII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis collatæ auctoritate ordinaria per executorem.

IN nomine Domini, Amen. Anno à nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti M. DC. XXXI. Indict. 14. die verò..... menſ..... Pontificatus S. D. N. D. Urbani Papæ VIII. anno octavo, in Mei Notarii, &c. conſtitutus illuſtris, & R. D. N. Preſbyter, & Rector, Abbas nuncupatus Parochialis Eccleſiæ Sancti N. habens, & tenens in ſuis manibus quaſdam collationis, & proviſionis de dicta Parochiali Eccleſia ſibi factarum patentes literas per illuſtriſſ. & Reverendiſſimum D. Rodericum à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopum, & Dominum Bracharæ, Hiſpaniarúmque Primatem eidem conceſſas, ipſiuſque Illuſtriſſ. D. ſigillo cera rubea alba circumdata impreſſo cum chordula fili rubei impenden. ſigillatas, ſub anno, Indict. & Pontificatu prædictis, ac die..... illas R. D. N. Canonico N. executori unico in eiſdem literis collationis, & proviſionis ſpecialiter deputato præſenti, & recipienti ad manus realiter tradidit, cumque vigore, & auctoritate earumdem literarum, ut ſe in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis Eccleſiæ (de qua ſibi certo modo tunc vacantem fuit per præfatum Illuſtriſſimum D. proviſum, prout in eiſdem literis continetur) jurium, & pertinentiarum ipſius poneret, & induceret juxta illarum formam, & tenorem debitè requiſivit. Qui quidem D. N. Commiſſarius, & executor præfatus, receptis primò prædictis Illuſtriſſimi Domini cum honore, & reverentia, quibus decet, litteris, attendens requiſitionem hujuſomdi eſſe juſtam, & conſonam rationi, ut & tanquam verus obedientiæ filius dictum D. N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum per traditionem, tactum, & palpationem clavis, & annuli, atque introitum ad Altare, & pulſationem campanarum ejuſdem Eccleſiæ, nemine contradicente poſuit, & induxit. Et nihilominus omnibus, & ſingulis ipſius Eccleſiæ utriuſque ſexus Parochianis, ut dicto D. N. tanquam vero Rectori ipſius Eccleſiæ, vel ejus legitimo Procuratori, de fructibus, redditibus, & proventibus dictæ Eccleſiæ ſuis loco, & tempore congruis, & opportunis reſponderent, præcepit, & mandavit. De, & ſuper quibus, &c.

FORMULA XIII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis per Notarium.

IN nomine Domini, Amen, &c. in mei Notarii publici,&c, conſtitutus R.D.N. Rector Abbas nuncupatus Parochialis Eccleſiæ Sancti N. tenens in ſuis manibus quaſdam patentes literas ſigillo Illuſtriſſimi D. Don Roderici à Cunha, Archiepiſcopi, ac Domini Bracharæ, Hiſpaniarúmque Primatis cera viridi ſigillatas, & aliàs debitè roboratas ſuper collatione, & proviſione dictæ Parochialis Eccleſiæ vice, & auctoritate ipſius Illuſtriſſ. D. factas, præfato N. de dicta Parochiali Eccleſia confectas, me Notarium publicum infraſcriptum debita cum inſtantia requiſivit, quatenus vigore & auctoritate literarum prædictarum, ac mandati per eas mihi facti ponerem, & inducerem in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis Eccleſiæ, cum ſuis juribus, & pertinentiis univerſis. Ego verò Notarius prædictus, ut præmittitur, requiſitus in vim mandati ex parte Illuſtriſſimi D. præfati in hac parte mihi facti volens, & cupiens obedienter parere, præfatum D. N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti N. juriúmque & pertinentium prædictorum per ingreſſum majoris portæ, ſive januæ dictæ Eccleſiæ, tactu annuli ejuſdem, & per tactum chordarum Campanatum, & Miſſalis, Calicis, & Ornamentorum, clavium Sacrarii, & fontis Baptiſmalis dictæ Eccleſiæ, & ſubſequenter per acceſſum domus Preſbyteralis ejuſdem Eccleſiæ, & per tactum vectis anterioris portæ, & per introitum dictarum domorum, nemine contradicente, in Dei nomine poſui, & induxi. Super quibus, &c. Actum, &c. Præſentibus, &c.

CAPUT III.

De gravitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.

SUMMARIUM.

1 *Animarum curam gerere nihil aliud eſt quàm illarum eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſollicitum.*
2 *Parocho ducis nomen,& officium convenit.*
3 *Dux viatorum,qui ad Dei Regnum per iter arduum contendunt, eſt Parochus.*
4 *Ægrotantium multorum medicus eſt Parochus.*
5 *Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit.*
6 *Judex ſpiritualis eſt Parochus.*
7 *Parochus antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accuratè conſideret quanti Deus illas fecerit.*
8 *Peccata aliena Parocho damnationis cauſa erant, ſi ut verus Paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſa ejus negligentia, & incuria perierint.*
9 *Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur.*
10 *Animæ unius dignitas magna eſt.*
11 *Animæ Deo gratiſſimæ ſunt, & earum lucrum gratiſſimum.*
12 *Præmium maximum,& eximium propoſitum eſt illis,qui animas à Diabolo ad Deum,à vitio ad virtutem traducunt.*
13 *Ratio accurata,& exacta exingenda erit ab iis, quibus animarum cura commiſſa eſt.*
14 *Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur.*
15 *Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas.*

NIHIL aliud omnino eſt animarum curam gerere ei, qui rem exactè perpenderit, quàm illarum Paſtorem eſſe, neceſſariò quidem laborantem, & ſolicitum, quàm ipſos de ſuis ovibus Paſtores, quo omni æſtimatione pretioſiores ſunt unæ, quàm alteræ. Hoc planè ex ore Chriſti Domini accepimus, qui quidem cùm animarum noſtrarum Provinciam primo, & præcepto Eccleſiæ Paſtori Petro commendaret, eas ſæpè oves dixit, atque ut tales illi paſcendas demandavit. Quin etiam apud Ezechielem hujuſmodi Paſtorem plerumque nuncupat, & apud ſacras Canonum inſtitutiones ejus, qui Paſtoris ſpiritalis partes ſuſcepit, Paſtorale Officium vocatur. Caveat igitur Parochus ne hoc nomen in Epiſcopis, ac cæteris Superioribus præcipuum eſſe cernens,ſibi convenire exiſtimet,imò ipſa præcipit veritas, proximum animarum Paſtorem quemquam eſſe, cui Parochiæ ſuæ proximè adhæret cura. 1

Nec ſatis eſt Parocho ſe hominum Paſtorem intueri, ſed alia ex parte illorum quoque ducem, & præfectum conſiderare oportet. Ipſe ejuſmodi dux armorum vi cœlum expugnaturus, prævius factus ſuos monere, & hortari, ac docere induſtriam milites eo animoſiùs, & ardentiùs ad pugnam debet, quo adverſarii,qui aditum impediunt, fortiores ſunt, & in vincendo calidiores. Quod autem hoc Ducis nomen, & Officium Parocho conveniat, inficias iri non poteſt, qui, ut docet, vitam hominum, ceu Jobus ait, militem eſſe fateatur: 2

fateatur: atque æterni patris ſapientia ſatis innuit, memorans à diebus Joannis Baptiſtæ cœlum cœleſte pati ſe expugnari, & Apoſt. *in Epiſtolis ad Hebræos*, nos admonet, ut ad bellum nobis propoſitum curramus. Quia etiam alibi arma ad id neceſſaria deſcribit. Cùm igitur animas noſtras in aſiduo verſari bello videamus, æquum eſt ut Parochus animarum ſe præfectum fateatur: quia porrò inter alia refert catalogum ſuæ gentis, & delectum ſingulis annis habere, atque Epiſcopum tanquam ſuperiorem duces agnoſcere.

3 Præterea meminerit viatorum ſe eſſe ducem, qui ad Dei Regnum per iter arduum, perplexum, anguſtum, & periculoſum contendunt. Quod autem viatores ſimus, quis dubitat? Ex Chriſto Domino viam eſſe agnoſcimus, qui duas nobis ante oculos proponens vias, unam quidem arctam eſſe docet, quæ dirigit ad vitam, alteram verò ſpatioſam, quæ ducit ad interitum. Ejuſdem quoque rei monitos nos jubet Apoſtolus, videlicet dum omnes hîc lutea vaſa portamus, peregrinari, neque hîc civitatem nos habere permanentem, ſed futuram conquirere. Quæ cùm ita ſint, obſtricti per fidem, omnes viatores eſſe confiteri, & illos profectò hujus viæ indices, & duces dicere debemus, quorum quidem potiſſimæ partes ſunt ejuſmodi ſemitam explorare, & docere alios.

4 Deinde manifeſtè verum eſt, ipſummet Parochum multorum ægrotantium eſſe medicum, quorum ita periculoſi, & diverſi ſunt morbi, ut qui ex illis intereunt, viventes perpetuò moriantur. Quid enim peccata præter languores animæ, atque ægritudines eſſe ſolent? Itaque David hujuſmodi ægrotantem ſe intelligens, ſanitatémque anhelans, Deum precabatur: *Sana animam meam, Domine, quia peccavi tibi*: & alibi, *Sana me Domine, quoniam infirmus ſum.* Ex quo fit, ut ad ejuſdem Regii Prophetæ ſententiam longè ſit ab omnibus peccatoribus ſalus. Quamobrem qui animas his malis tergendi curam ſuſcipit, medicus ſpiritalis optimè meretur appellari.

5 Nec minùs navium gubernatoris nomen, & munus cum eodem cohæret. Victores enim revera ſunt, qui iſtius vitæ mare ad portum cœleſtis patriæ, quò conditæ eorum ſunt animæ, pernavigant; cùm minimè fieri poſſit, ut alium præter hunc, qui verus, & tutus ſit portus, capere valeant, ad quem ut perveniant ob periculorum multitudinem paſſim naufragari contingat. Vitam verò noſtram navigando periclitari probè novit S. Doct. Auguſtinus, idque diſertè *in ſuis Soliloquiis, cap. 35.* explicavit, ſic dicens: *Infelices, heu nos, & miſeri, qui per hujus magni maris fluctus, procelloſáſque voragines navem trahimus, ignorantes an ad portum ſalutis pervenire valeamus: guberna Domine navem noſtram tua dextera clavo Crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundum, ſed unco Crucis retrahe nos ab hoc pelago ad te ſolamen noſtrum.* Cùm hoc, ubi jactamur, exilium mare ſit, ut etiam ſanctus aſſerit Chryſoſtom. ſuper Matthæum, his verbis: *Habeamus pro mari mundum, pro navi Eccleſiam, pro velo pænitentiam, pro gubernaculo Crucem, pro nauta Chriſtum, pro vento Spiritum ſanctum.* Idemque cenſet Eccleſia Virginem Dei matrem ſtellam ante omnes certiſſimam, & firmiſſimam omnibus navigantibus appellans, hinc neceſſariò ſequitur, illos animarum noſtrarum gubernatores eſſe, qui earum cuſtodiis, & excubiis præcipuè, & in univerſum indulgent.

6 Tandem his alius, hoc eſt, ſpiritalis judicis accedit titulus, quòd ad eum cogitationes, opera, & exempla audire pertinet, necnon & pronunciare ſi perpetuum pro illis luere ſupplicium, aut ad tempus expugnari mereantur, ut ſatisfactionem quantam brevis vitæ terminus tolerare debet ac poteſt, adjudicet, & imponat.

7 Cùm denique hoc officium tot ac talia contineat officia, tantaque doctrina, & experientia indigeat, æquum eſt ut antequam quis illud ſuſcipiat, accuratè conſideret, & ita conſideratum, & ſuſceptum diligenter exequatur. Memoriam recolet quanti Deus animas fecerit, ut cùm millia millium Angelorum poſſideret, qui fidele ſemper ei obſequium præſtiterunt, & quoſvis alios plures ſuæ gloriæ participes adhuc condere potuiſſet, Filium ſuum unigenitum mittere voluerit, qui noſtro indutus ſpolio, mortem quam ignominioſiſſimam ei inferre noverunt, & potuerunt, pro illis occumberet. Cogitet etiam quo ſtudio, & amore ipſas præcipuo Vicario ſuo Petro commendaverit.

8 Meminerit etiam ipſe, qui earum curam ſuſceperit, utcumque propriis virtutibus præditus exiſtat, aliena vitia, & peccata propriæ damnationis ſibi cauſam fore, ſi ut verus Paſtor, & Parochus, quantum in ſe fuerit, oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligentia, & incuria perierint. Quod ſi (ut Chriſtiani hominis intereſt) animæ ſuæ benè velit, & cupiat, nunquam ſibi acquieſcat, intelligens in eo ſalutem ſibi eſſe poſitam, dum illos, quorum ſe medicum ipſe obtulit, ægrotantes viderit: propterea jam non ei juſtitia ad ſalutem ſufficit, & dicere jure optimo poterit, quamvis antea in manu ſua propriæ animæ ſalutem poſitam habuerit, nunc ipſam dependere à multis, & ſalutem propriam, quam cum Deo dumtaxat negotiari poterat, jam deinde cum aliis involutam procurare debere, etiam cum Davide, ut ſibi alienis placeat, Deo ſupplicare compelli.

9 Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærat Parochus, Chriſti ſanguinem pro animarum ſalute profuſum præ oculis habeat, Deique præſentiam aſſiduè cogitet, advertátque Parochos ſanctitate, prudentia, ſcientia, zelo animarum, fortitudine, vigilantia, patientia, comitate, diligentia inſtructos eſſe oportere. In eam curam toto animo incumbat, ne ſeſe mortiferi ſceleris labe inficiat, ne divinum ſacrificium polluto animo per ſummum ſacrilegium offerat, néve Sacramenta indignè ſuſcipiat, aut miniſtret. In iis, quæ ad ſe pertinent, forti animo ferat contemni ſe, & maledictis proſcindi, ſi contemptus divino honori, ſaluti ejus, aut creditarum ovium noceat, non ferat, ſed ſedato animo juſta remedia adhibeat: expleat munus ſuum, etiamſi id viris improbis diſpliceat: Evangelica enim, & Apoſtolica inſtituta carnalibus viris non placent: horum vocibus aures claudat, Chriſtum audiat, mente reponat Apoſtoli dictum, *Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.*

10 Animadvertat quanta ſit unius etiam animæ dignitas, quam nec totus aſpectabilis mundus exæquare poteſt, quod Chriſtus Dominus noſter confirmat, Matth. 16. verſ. 26. *Quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur?* Quare & ſapientiſſimus ille mercator Deus, qui pro mille mundis nec ſanguinis guttulam dediſſet, pro anima vitam cum ſanguine univerſo libentiſſimè profudit, paratiſſimus pro ſingulis animabus eadem, & acerbiora tormenta ſuſtinere, quæ ſuſtinuit pro omnibus, ſi operæ pretium fuiſſet. Hæc anima expreſſa Dei imago & ſimilitudo eſt, capax divinitatis, qua ſola ejus cupiditas expleri poteſt, par Angelis, filia & ſponſa Dei, hæres æternæ felicitatis, quis labor, quis ſumptus pro hac recuſandus?

11 Attendat, & reputet quàm Deo chariſſimæ ſint animæ, & earum lucrum gratiſſimum. *Parcis*, inquit Salom. Sapient. 11. verſ. 27. *omnibus, quoniam tua ſunt, Domine qui amas animas.* Hoc ingens gaudium ſuum declaravit *Lucæ* 13. cùm ait: *Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat; dico vobis quod ita gaudium erit in cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente.* S. Chryſoſtom. hom. 3. in Geneſ. *Nihil ita gratum eſt Deo, & ita curæ, ut animarum ſalus.* Quod ſciens Apoſtolus Paulus ſemper charitatis flamma in proximum mirabiliter exarſit. Optavit enim, ſi Deus voluiſſet, aut fieri potuiſſet, anathema à CHRISTO ejuſque gloria, & beatitudine divelli, ut Judæi converterentur, & ſalvarentur, & pro multis ipſe ſolus hanc pœnam ſine culpa ſua, & Dei offenſa lueret. *Optabam*, inquit ad Romanos 9. v. 3. *ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.* Sic & Corinthiis ſcribens, 1. epiſt. cap. 9. verſ. 19. *Cùm liber eſſem ex omnibus* (nulli obſtrictus) *omnium me ſervum feci;* (abjiciendo me ad quamcunque indigentiam, & miſeriam, accommodando me ad aliorum voluntatem, & infirmitatem) *ut plures lucrifacerem:* & verſ. 22. *omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.* Et eadem 1. epiſt. c. 10. verſ. 33. *Ego per omnia omnibus placebo* (placere ſatago, ut omnes ædificem, neminem offendam) *non quærens quod mihi utile eſt, ſed quod multis, ut ſalvi fiant.* Qui rurſus *epiſt. 2. ad Corinth. c. 7. verſ. 3.* oſtendit ſe tanto in illos flagrare amore, ut cum illis, & pro illis vivere, & mori paratus ſit: *In cordibus noſtris*, inquit, *eſtis ad commoriendum, & convivendum.*

Conſideret, & perpendat eximium, ac maximum præmium iis propoſitum, qui animas 12 à diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt, Matth. 5. verſ. 19. *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno Cœlorum.* Servum qui acceptis talentis lucrum fecerat, ita Deus alloquitur Matt. 25. *Euge ſerve bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Qui ad aliorum ſalutem procurandam invigilant, propriorum peccatorum veniam impetrant, Dei gratiam conciliant, virtutem, meritum, & gloriam ſibi exaugent. *Ut anima*, inquit, S. Chryſoſtom. homil. 3. in Geneſ. *corpore melior eſt, ita hi, qui indigentibus pecunias, & facultates ſuppeditant, majoribus præmiis digni ſunt his, qui admonendo, & continuò docendo in viam rectam ſupinos, & deſides inducunt, monſtrando eis divinarum virtutum fragrantiam, & vitiorum malevolentiam.*

Expendat quàm accurata & exacta ratio ab 13 iis exigenda ſit, quibus animarum cura commiſſa eſt. *Unicuique quidem*, ut ait Eccleſiaſticus cap. 17. verſ. 12. *mandavit Deus de proximo ſuo, ut eum diligat ſicut ſeipſum quiſque diligit.* Et proinde ut ſibi, ita & illi velit efficaciter ſalutem, eúmque pro virili portione promoveat, & qui hoc non facit, pœnæ reus eſt, multò tamen magis delinquunt, qui ex officio hoc præſtare deberent, & exactiorem rationem reddituri, & acerbiores pœnas daturi ſunt. Ezech. 34. verſ. 10. *Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum.* Apoſt. Ad Hebræos 13. verſ. 17. *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.* Benè ergo argumentatur S. Auguſtinus homil. 7. lib. 50. hom. *Si pro ſe fratres chariſſimi unuſquiſque vix poſſit rationem reddere, quid de Sacerdotibus futurum eſt, à quibus ſunt omnium animæ exquirendæ?* Tangit Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. p. 2. tr. 2. doc. 1.*

Ante mentis oculos ponat quanta gloria, 14 & honore in judicio ornantur ſeduli, & ar-

dentes

dentes animarum ſalutis curatores, Apoſt. 1. ad Theſſal. 2. verſ. 19. *Quæ eſt enim ſpes, & gaudium, aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum Jeſum Chriſtum eſtis in adventu ejus? vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.* Quanta verò ignominia in extremo judicio negligentes animarum Paſtores afficientur? qua de re S. Gregorius *hom. 17. in Evangelia*, monet: *Penſandum qui opera noſtra converſi luxuriam, avaritiam, ſuperbiam deſeruerunt, quod animarum lucrum accepto talento fecerimus, quomodo in illo diſtricto judicii examine Petrus Judæam, Paulus Mundum, Andreas Achaiam, Joannes Aſiam, Thomas Indiam à ſe converſam in judicis conſpectu ducent, & alii alias Provincias, & populos, quo tempore Sacerdotes pudefacti obmuteſcent, neſcientes quid dicturi ſint.*

15 Cogitet, & ponderet quod etiam negligentes graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas, Matt. 25. verſ. 30. *Inutilem ſervum ejicite in tenebras exteriores, ubi erit fletus, & ſtridor dentium.* Inutilem ait, non prodigum, non diſſipatorem, non fraudulentum, non impium, non ſcelaratum, ſed otioſum, torpentem, lucrum, & quæſtum animarum non facientem. Hinc & D. Proſper *lib. de vita contemplat. c. 20. Ille cui divini Verbi diſpenſatio commiſſa eſt, etiamſi ſanctè vivat, & tamen perditè viventes aut arguere erubeſcat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perit.* Et S. Greg. *hom. 11. ſuper Ezech. Tot occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi, & tacentes videmus. Et ſi homicida non habet vitam æternam in ſe manentem*, 1. Joan. 2. *quæ ſupplicia in animarum interfectores expendentur?*

Caput IV.

De profeſſione Fidei per Parochum intra duos ſaltem menſes à die adeptæ poſſeſſionis facienda, & obedientia Romano Pontifici præſtanda.

SUMMARIUM.

1 *Parochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur.*

2 *Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito.*

3 *Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem, contra citatos* num. 4.

5 *Profeſſio Fidei facienda eſt à proviſo Parochiali, tam per obitum, quàm per reſignationem, & etiam Sede Epiſcopali vacante, ut num. 6.*

7 *Profeſſionem Fidei tenetur emittere, etiamſi ſemel emiſit in adeptione alterius Parochialis.*

8 *Proviſi de Parochialibus tenentur ultro ſe offerre ad Fidei profeſſionem emittendam, adeò ut non requiratur de neceſſitate monitio ad eam faciendam.*

9 *Proviſus de Parochiali habitu, non tenetur emittere Fidei profeſſionem, quamvis contingat illam ad actum revocari.*

10 *Proviſus de Parochiali ſemper tenetur ad Fidei profeſſionem emittendam, etiam elapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem.*

11 *Terminus duorum menſium à die capta poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit proviſo, qui poſſeſſionem non accipit, quamvis per illum ſtet quominus aliam accipiat.*

12 *Poſſeſſio pacifica requiritur, ut poſt illum currant duo menſes ad emittendam Fidei profeſſionem præfixi.*

13 *Probare tenetur proviſus ſe feciſſe Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illam inquirit.*

14 *Parochi omittentes facere Fidei profeſſionem peccant mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant.*

15 *Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacifica poſſeſſionis computandorum amittunt.*

16 *Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem.*

17 *Proviſus ante Fidei profeſſionem non poteſt haberi pro præſente à Capitulo, niſi faceret ex indulto Apoſtol.*

18 *Profeſſionem Fidei omittens non poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos quamdiu profeſſionem non emiſerit.*

19 *Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem non tenetur in conſcientia reſtituere proviſus, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia, contra citatos, num.* 20.

21 *Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ.*

22 *Poſſeſſio non ſuffragatur Fidei profeſſionem non emittenti quoad fructuum perceptionem.*

23 *Poſſeſſio adepta per proviſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem, eſt manutenibilis etiam poſt tempus.*

24 *Poſſeſſores non emittentes Fidei profeſſionem non poſſunt moleſtari ſuper titulo, & poſſunt ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio, etiam reintegranda, ut num. 25.*

PAROCHI Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur, ſicut Tridentina Synodus præcipit *ſeſſ. 24.* 1

ſeſſ.24. de reform.c.12. his verbis: *Proviſi etiam de beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus teneantur à die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito coram generali ejus Vicario, ſen Officiali orthodoxa ſua Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent.* Fotmam verò dictæ profeſſionis faciendæ ordinavit Pius IV. *in ejus Conſtit.* incip. *Injunctum, ſub dat. Idibus Novemb.* 1564. quam referunt Arch. Bononienſ. *part.2. in princip.* Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. Fidei profeſſio,* Piaſ. *in praxi Epiſcop. p.2.c.5.n.26. pag.*540. noviſſimè Lavor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *c.* 16. *n.* 41.

2 Poteſt præfato Concilii decreto ſatisfieri faciendo hanc profeſſionem coram Vicatio, etiam Epiſcopo non impedito, ut optimè reſolvunt Nicol. Garc. *de benefic. par.3.c.3.n.*33. Filliuc. *in qq. moralib. tom.3. tract.41. cap.6.n.*8. Squillante *de oblig. Cleric. part.1. num.*92. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.3. allegat.* 61. *num.* 16. adverrentes verba illa Concilii *in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito,* &c. ſolùm poni ad admonitionem, & denorandum convenientius eſſe eam facere coram ipſo Epiſcopo, ceſſante impedimento.

3 Non ſolùm per ſeipſum, ſed etiam per Procuratorem ſpeciale mandatum habentem, ut reſolvunt Navar. *conſ.4. ſub n.2. de ſum. Trinit. in antiq. aliàs conſ.11. de jurejur. in novis,* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.2. tract.1.c.4. poſt* 10. *concluſ. diffic.*6. Azor. *inſtit. moralium part.2. lib.7. c.2.q.*6. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Fidei profeſſio,* Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.2. cap.5. num.*7. Campan. *in diverſorio Juris Canon. rub.*8. *c.*3. *num.*19. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.1. cap.*13. *à n.*21. Vivian. *in praxi juriſpatronat. lib.*15. *cap.*3. *n.*27. *in ultim. impreſſ.* Novar. *in ſingul. Canonic. ſingul.*114. *n.*8. *in fine,* me citato in hoc loco, Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.4. p.2. tract.2. docum.4. n.*2. latè & eleganter Maſſobr. *in tract. de Synodo Diœceſana, cap.*40. *dub.*40. *per tot. ſecundùm Romanam impreſſ.* ubi diſertiſſimis fundamentis hanc ſententiam enixè pro me defendit, Tamburin. *de jure Abbatum, tom.1. diſp.8.q.3. num.*11. Lavor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. cap.22. n.*2. Ferentil. *in annot. ad deciſ.*522. *Buratti, num.*16. Ego ipſe *d. allegat.*61. *num.*20. Rot. *in Vermien. Canonicatus, 13. Junii* 1608. coram *Cardin. Sacrato,* ubi etiam fuit dictum, ſpeciale mandatum ad hoc cenſeri datum, non ſolùm quando datur expreſſum ad faciendam Fidei profeſſionem, ſed etiam ex mandato ad capiendam poſſeſſionem. Ratio principalis reſolutionis eſt, quia neque Concilium Tridentinum, neque Conſtitutio Pii IV. utuntur verbis ſignificantibus perſonalitatem, & propterea ſuccedit reg. *Quidem poteſt aliquid facere per ſemetipſum, poteſt illud facere per procuratorem, l.1. ff. de procurator. c. qui per alium, & c. poteſt quis, de regulis juris, in* 6. tum quia id expreſsè colligi videtur ex *cap. optatum, in fine,* 100. *diſt.* in illis verbis, *nec aliquem qui hanc jurejurando firmaret, miſeris,* ubi Præpoſ. hoc expreſsè notat.

Contra *Addit. ad dict. conſ.* 11. *Navarri;* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.§ 7. proœm. n.169. verſ. ſimiliter.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c.50.§.16. n.1.* Nicol. Garc. *de benefic. par.3. cap.3. n.*75. Squillante *de obligat. Cleric. part.1. n.*91. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.166. n.*22. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 50. *num.* 5. parum religioſè de me loquentem, exiſtimantes abſque bono fundamento hanc Fidei profeſſionem debere fieri per ſemetipſum, adeò ut non ſufficiat fieri per Procuratorem, quorum fundamentis abundè reſpondet Maſſob. *d. dub.* 40. 4

Amplia *primò* præfatam Concilii diſpoſitionem procedere in proviſo; tam per obitum, quàm per reſignationem, ut per Flamin. Pariſ. *d. reſign. benefic. lib.3. quæſt.9. in princ.* Ricciul. *d. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 17. 5

Secundò amplia in proviſo Sede Epiſcopali vacante, Nicol. Garc. *dict. cap.3. num.*24. Squillante *dict. part.1. num.*94. Ego ipſe *d. alleg.*61. *num.*17. & 18. Ricciul. *dict. cap.* 13. *num.*15. qui etiam reſolvunt, non ſufficere facere hujuſmodi profeſſionem coram Capitulo, ſed coram ejus Vicario. 6

Tertiò amplia etiam in eo, qui ſemel emiſit Fidei profeſſionem in adeptione alterius ſimilis Parochialis, ut per Ugolin. *d.§.16. in princ.* Azor. *d. part.2. lib.7. c.2.q.*8. Nicol. Garc. *d.c.*3. *num.*17. ubi *in addit. ſub num.*18. id procedere ait etiam in eo, qui denuò adipiſcitur Parochialem, quam antea habuerat, & dimiſit. Squillante *d. part.1. num.*90. Campan. *in div. Juris Canon. rub.8 c.3. num.*20. Ricciul. *d.c.*13. *num.* 19. Sigiſm. à Bononia *d. dub.* 50. *num.*4. Tamb. *d.q.3. num.*8. Machado *d. docum.4. n.*5. plures refero Ego ipſe *d. alleg.* 61. *n.* 8. 7

Quartò amplia, ſeu potiùs declara, ut proviſi teneantur ultrò ſe offerre, adeò ut non requiratur de neceſſitate monitio ad faciendam Fidei profeſſionem. Nicol. Garc. *d.c.3. num.*19. & 29. Ricciul. *d. cap.* 13. *n.* 18. 8

Limita in Parochiali habitu, utpote quia olim habuit Parochianos, ſed nunc habere deſiit; de ea enim proviſus non tenetur Fidei profeſſionem emittere, cùm de illa judicetur perinde ac ſi eſſet beneficium ſimplex. Gloſſ. *verb. Parochialis Eccleſia, verſ. quod ſi Eccleſia. in c. licèt can. de elect. lib.*6. Feder. de Senis *conſil.*183. *per tot.* & præſertim *n.*11. *verſ. & poſito.* Rebuff. *in praxi, tit. de promotis intra annum, num.*34. Ricciul. in terminis *d. lib.1. capit.14. à num.* 2. Quod adeò verum eſt, ut ſi contin- 9

gat hujuſmodi Parochialem habitu ad prio-
rem ſtatum revocari, videlicet quia Parochia-
ni redeunt ad habitandum, etiam tunc provi-
ſus de illa minimè tenebitur emittere Fidei
profeſſionem, ut optimè reſolvit Ricciul. *dict.*
lib.1. cap.15. per totum; quia quando Eccleſia
revertitur ad priſtinum ſtatum, titularis non
dicitur de novo provideri, ſed continuare, &
perſiſtere in antiqua proviſione, qui caſus non
videtur comprehenſus in Concilio, cujus
diſpoſitio tanquam pœnalis convenit reſtrin-
gi magis, quàm dilatari, *cap. ſtatutum, de elect.*
lib.6. cap. in pœnis, & cap. odia, de regul. juris,
eodem libro; ubi enim continuat, non attentat,
gloſſ. *in Clement.1. ut lite pend.* Natt. *conſ.606.*
num.14. lib.13. plenè Lancell. *de attent. part.1.*
cap. 4. limit. 1. num. 2.

10 Datus eſt terminus duorum menſium ad
minus à die captæ poſſeſſionis computando-
rum pro hac Fidei profeſſione emittenda, ut
decrevit Conc. Trident. *loco citato*, non tamen
ſi intra præfatum tempus non fiat, ob id face-
re debens ſolutus remanet ab obligatione il-
lam in poſterum emittendi: ſed nihilominus
ſemper ad eam faciendam tenetur, quia hu-
juſmodi terminus à Concilio aſſignatus, non
eſt præfixus ad remittendam, ac terminandam
obligationem, ſed ad differendam pœnam.
Ita Fr. Emman. *in ſum. tom.1. cap.119. num.7.*
Petr. de Ledeſm. *d.c.4. poſt 10. concluſ. differ.3.*
Azor *d. part.2. lib.7. c.2. q.5.* Nicol. Garc. *d.p.3.*
c.3. n.29. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep.*
Neapol. deciſ.220. num.4. p.1. Anton. Ricciul.
dict. cap.13. num.37. Tamburin. *d.q.3. num.9.*
Squillante *d.p.1. num.96.* Ego ipſe *d. alleg.61.*
num. 22.

11 Non currit proviſo, qui non accepit poſſeſ-
ſionem, quamvis per eum ſtet quominus il-
lam accipiat, ut tenet Nicol. Garc. *dict. cap.3.*
num.32. quem refero Ego ipſe *d. alleg.61. n.25.*
Addo Anton. Ricciul. *dict. cap.12. num.50.* ubi
12 *num.62.* dicit quod † ad effectum ut incipiant
currere præfati duo menſes, non ſufficit fuiſſe
adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur pacifica
poſſeſſio: & *num.63.* ſubdit poſſeſſionem dici
pacificam ad iſtum effectum, ſi ſit pacifica
reſpectu curæ, in cujus exercitio non fuerit
ſtatim turbatus de jure, vel de facto, ſed in eo
ſteterit ſine turbatione per unum, vel duos
menſes abſque moleſtia, quamvis illa pacifica
poſſeſſio deinde non duret continuò, nec ſit
pacifica reſpectu omnium fructuum, ſeu ma-
joris partis ipſorum.

13 Probare autem tenebitur proviſus ſe feciſſe
Fidei poſſeſſionem, quando Ordinarius ſuper
illam inquirit ex officio, ut per Nicol. Garc.
dict. part.3. cap.3. num.48. cum ſeqq. Ricciul.
d. cap.13. num.40. Emiſſa verò creditur, ſi pars
dicat illam feciſſe, dummodo collatio benefi-
cii ſit decennalis, ita Campan. *d. cap.3. à n.24.*
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.81.*
in 1. edit. aliàs *reſolut.508. in 2. edit.* Ego ipſe
d. allegat. 61. num. 21.

Contra Parochos omittentes facere Fidei
profeſſionem imponuntur plures pœnæ.

Prima eſt peccati mortalis, ut colligitur ex 14
Concil. Trid. *d.c.12.* quod utitur gravibus ver-
bis, & infert gravem pœnam, quo caſu obligat
ad culpam mortalem, juxta notata *in cap. nam*
concupiſcentiam, de conſtit. Ita Petr. de Ledeſ-
ma *d. tract.1. c.4. concl.10.* Fr. Emman. *d.c.119.*
n.7. Nicol. Garc. *d.c.3. n.65. in fine*, Squillante
d.p.1. n.95. Sanch. *d. lib.2. c.5. ante n.2.* Verùm ſi
Parochus per ignorantiam, incogitantiam, ſeu
inadvertentiam illam non fecerit, mortaliter
peccare non videtur, cùm bona fide legem hu-
manam tranſgrediens mortale peccatum non
committat, ſicut reſolvunt Navar. *conſil. 4. de*
ſumma Trin. in antiq. aliàs *conſ.12. de jurejur. in*
novis, Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de ſum-*
ma Trinit. deciſ.3. Azor. *d. cap.2. q.1.* Flamin.
de reſign. benef. lib.10. q.9. n.18. cum ſeq. Sanch.
d. lib.5. c.13. n.5. Proſper de Auguſtino *in addit.*
ad Quarant. verb. beneficiorum poſſeſſio, liter. B.
verſ. inter alia. Molin. *de juſt. tract.4. diſp.71. n.*
8. Squillante *d. part.1. n.100.* Ricciul. *dict. lib.1.*
cap.13. n.43. Ego ipſe *d. alleg.61. n. 29.* Aloyſ.
Ricc. *d. part. 1. deciſ. 220. à num. 6.*

Secunda pœna eſt fructuum amiſſio, quam 15
expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *d. c.12.* decurſo-
rum ſcilicet poſt lapſum duorum menſium,
non verò in ipſis duobus menſibus, ſecundùm
Nicol. Garc. *d. part.3. cap.3. n.39.* quem refe-
ro Ego ipſe *d. allegat.61. num.23.* Aloyſ. Ricc.
d.p.1. deciſ.220. num.10. Non enim facta pro-
feſſio proficit ad recuperandos fructus amiſ-
ſos poſt dictos duos menſes, ſed tantùm ad
quærendum futuros, ut per Navar. *dict. conſ. 4.*
aliàs 11. *n.3.* Flamin. Pariſ. *d. lib.20. q.9. num.12.*
& ſeq. Nicol. Garc. *d.c.3. n.30.* Ricciul. *d.c.13.*
num.30. Squillante *d. part.1. num.79.* Ego ipſe
dict. allegat.61. num.23. Rot. *in Oveten. merce-*
dis, 12. Decembris 1605. coram *Reverendiſſ. D.*
meo Coccino Decano, impreſſa poſt tract. Alexan-
dri Monet. *de diſtribut. quotid.*

Quæ pœna procedit uſque adeò, ut nec Or- 16
dinarius poſſit condonare fructus amiſſos ob
non factam Fidei profeſſionem, quia Ordina-
rius non poteſt remittere pœnam inflictam à
Conſilio, niſi in caſibus ibi expreſsè permiſ-
ſis. Navar. *conſ.3. n.1. de Cler. non reſid.* Ita do-
cent Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.2. c.3. n.14. in fine*,
Nicol. Garc. *d. cap.3. n.53.* Ego ipſè *d. alleg. 61.*
num. 32. † Neque ante Fidei factam profeſſio- 17
nem proviſus poteſt haberi pro præſente à Ca-
pitulo, ſecundùm Nicol. Garc. *d.c.3. n.50.* Rot.
in d. Oveten. mercedis, Ricciul. *dict. lib.1. cap.16.*
num.8. ubi *num.9.* declarat, niſi fortè hoc fac-
tum fuiſſet ex indulto Apoſtolico, non ſolùm
explicitè concedendo, ut poſſit percipere fru-
ctus

Digitized by Google

ctus ante factam Fidei profeſſionem, ſed etiam implicitè : nempe ſi paulò poſt proviſionem concedatur ſibi indultum de percipiendis fructibus in abſentia.

18 Nec fidei profeſſionem omittens poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu profeſſionem non emiſerit, ut reſolvunt Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.8.quæſt.9.num.122.* Fr.Emman. *in ſum.tom.1. c.119.n.7.* Nicol.Garc. *d.c.3. num.34.* Proſper de Auguſtino *d.verb.beneficiorum poſſeſſio, litt.B.in fine,* Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curia Archiepiſc.Neapol. deciſ.220.n.11.part.1.* Ricciul. *d.c.16.n.13.* Ego ipſe *d. allegat. 61. num. 26.*

19 Non tenetur tamen in Conſcientia fructus ſic amiſſos reſtituere, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia declaratoria, ita Navar. *conſ.3.n.1.de ſum.Trinit.in antiq.aliàs conſ.12. num.1.de jurejur.in novis,* Fr.Emman. *qu.Regul.tom.2.qu.72.art.3.* Ego ipſe *d.allegat.61. num.28.* Sanchez *d.c.4.num.10.* Ratio eſt, quia Concilium *dict.cap.12.* eſt pœnale, ac proinde etiamſi pœnam ipſo jure irroget, non obligat in foro Conſcientiæ.

20 Contra Azor. *d.c.2. q.1. in fine,* Petr.de Ledeſma *tract.1.cap.4,concluſ.10.diffic.1.* Nicol. Garc. *d.cap.3.num.35.* Squillante *d.p. 1. n.98.* Ugolin. *d.§.16.num.4.* Ricciul. *d.cap.13.n.43.* exiſtimantes intra dictos duos menſes Fidei profeſſionem non emittentes ita fructus ſuos non facere, ut in conſcientia teneantur illos reſtituere, etiam non interveniente aliqua ſententia.

21 Sed cui aſſignandi, & applicandi ſint fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem, cùm id Concil. non determinet, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, in quo communis omnium ferè ſententia tenet, eos eſſe impendendos vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, ſicut fructus eorum, qui non reſident, per *cap.1.verſ. ſi quis autem,ſeſſ.23.de reformat.* firmant Paul.Fuſc. *de viſit. lib.2. c.13. n.4.* Læl.Zech. *de benef. & de penſion. c.1.n.4. verſ. quod ſi Parochiales,* Flam. Pariſ. *d.lib.10. q.9. num.123. & ſeq.* Nicol.Garc. *d. capit. 3. num. 36.*

22 *Tertia* pœna eſt ut poſſeſſio minimè ſuffragetur iſti Fidei profeſſionem non emittenti, ut habetur *in d.cap.12.Concilii Trident.* quod non tollit omninò poſſeſſionem, ſed impedit ejus effectum quoad fructuum perceptionem. Ita Navarr. *conſ.5.in antiq.alias 3.in novis,de verb. ſign. & conſ.7. & 8. de jurejur.* Sayr. *in floribus deciſ.ſub illo tit.de verb.ſignific.deciſ.6.* Flam. Pariſ. *lib.8.q.9. num.122.* Sanchez *d.lib.2. c.5. num.10.* Azor. *d.c.2.q.3.* Ugolin. *d.§.16.num.4.* Campan. *d.req.8.c.3.num.17.* Ricciul. *d. lib.1. cap.16.num.10.* Ferentil. *in annot.ad deciſ.522. Buratti, n.17.* Ego ipſe *d.alleg.61. n.26.* Rot. *in Varmien.Canonicat.26. Apr. & 13.Junij 1608. & 4.Februarij 1611.* coram *bonæ mem. Cardinali Sacrato*, ubi etiam fuit reſolutum † poſ- 23
ſeſſionem adeptam per proviſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem, eſſe manutenibilem etiam poſt tempus, *& in Tiburtina Parochialis,27. Iunij 1629.* coram *R.P.D.meo Pirovano,* ubi quod ita cenſuit *ſacra Congregatio ejuſdem Concilii in illa cauſa.*

Unde refertur, tales poſſeſſores juvari reg. 24
de triennali ; quia Concilium non tollit neque titulum, neque poſſeſſionem, præterquam ad effectum lucrandi fructus, ut benè ſcribunt Flamin. Pariſ. *d. lib. 10. q.ult. num.4. & ſeq.* Sanchez *d.cap.5.num.9.* Ricciul. *d.cap.16.n.12.* quod verum intelligit ad effectum ne poſſit moleſtari ſuper titulo, & ad hoc ut poſſit ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio ; ſecus verò ut poſſit conſequi fructus, ut *ſuprà* oſtendimus.

Deinde infertur, talem poſſeſſionem ſuffragari etiam remedio reintegrandæ, dummodò ad illud non agatur reſpectu fructuum. Ita Ricciul. *d. cap. 16. num. 4.*

CAPUT V.

De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.

SUMMARIUM.

1 *Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoveri infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.*

Cap.licèt canon,de elect.in 6.*declaratur*,ibid.

2 *Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi,qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium.*

Beneficium Curatum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus, ibid.

3 Cap. ſi pro Clericis 8. præbendis, lib. 6. *declaratur.*

4 *Parochialis quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri,qui ſtatim poſſit per ſe ipſum ei deſervire.*

5 *Annus intra quem proviſus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoveri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacificæ poſſeſſionis.*

6 *Poſſeſſionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli,ſeu exercitii & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis.*

7 *Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur*

pacificè adeptus, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu lis mota.

8 *Proviſus de Parochiali, ſi illius poſſeſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cæperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur.*

9 *Pæna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſt privatio illius ipſo jure.*

10 Cap. cùm in cunctis, §. inferiora, ibi, Moniti, de elect. *declaratur.*

11 *Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari, beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructúſque reſtitutionem tenetur.*

12 *Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur.*

13 *Beneficio privato, eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri facit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conſerri.*

14 *Fructuum ad reſtitutionem tenetur qui Parochialem ſuſcepit animo abſolato eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium.*

15 *Beneficium Curatum recipiens animo aſſumendi Sacerdotium intra annum, non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit mentem, reſtituere, quamvis poſtea mutata voluntate minimè promoveatur intra annum ad Sacerdotium.*

16 *Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi infra annum Sacerdos factus non eſt, poteſt illi cedere, aut in ſavorem reſignare ultimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat.*

17 *Pæna* cap. licèt canon, de elect. lib. 6. *non habet locum quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoveri. Quid ſi impedimentum proveniat ſua culpa, oſtenditur num.* 20.

18 *Impedito non currit tempus.*

19 *Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur, legitimè impeditus, ceſſante impedimento, quoad utrumque forum, non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promovendum requirit, & quid ſi culpa non ſe promoveri facit, num.* 20.

21 *Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari, an excuſetur ſi impedimentum interveniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni, oſtenditur.*

22 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveatur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur.*

23 *Licentia de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, hodie non conceduntur.*

24 *Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium promoveri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare? oſtenditur.*

25 *Pæna privationis ipſo jure, de qua* in c. licèt canon, de elect. lib. 6, *non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiatæ ſint.*

26 *Mixtũ non continetur appellatione ſimplicis.*

27 *Jura loquentia de Parochialibus, non habent locum in Collegiatis Curatis.*

28 *Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpè non includuntur.*

29 *Parochiali Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni ſpatium Presbyter fieri.*

30 *Parochialis habitu regulatur ad modum beneficii ſimplicis.*

31 *Pæna* cap. licèt canon, de elect. lib. 6. *non habet locum in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus.*

32 *Pæna ejuſdem* c. licèt canon, *non habet locum in parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis.*

33 *Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia, præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pænam privationis, de qua* in cap. licèt canon, de elect. in 6. *ſi intra annum non ſuſceperint Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis.*

34 Cap. licèt, canon, de elect. lib. 6. *ſolùm procedit in Parochialibus.*

35 *Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens, non tenetur ſe promoveri facere ad Sacerdotium infra annum, ſed eam dimittere cogitur.*

INFRA annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum debet Parochus ſe facere ad Sacerdotium promoveri, quod ſi infra id tempus promotus non fuerit, Eccleſia ſibi commiſſa, nulla etiam præmiſſa monitione, eſt ipſo jure privatus, ut diſponitur expreſſè *in capit. licèt canon*, 14. *de elect. libro 6.* & latè docent Rebuff. *in praxi, titul. de non promotis intra annum*, Navar. *in man. cap.* 25. *num.* 118. *verſ.* 8. *& conſil.* 1. *in antiq. aliàs* 12. *in novis, de reſcript.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 1. ubi quod ignorantia non excuſat, Hojed. *de incompatib. beneſic. part.* 1. *cap.* 22. *num.* 19. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 4. *princ. num.* 65. Petr. Henriq. *conſil.* 9. *num.* 7. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 55. *in nov. impr.* Zerol. 1

Zer. *inpraxi Epiſc.part.*1.*verb.beneficia,verſ. dicoquartò principaliter.* Azeved. *conſil.*9.*n.*25. Cened. *ad Sextum, collect.* 30.*n.*1.*verſ.& quidem,* Squillante *de obligationib. Cler. part.* 1. *à num.* 101. Morl. *in emporio juris, part.* 1. *tit.* 1. *q.* 9. *num.* 45. ubi intelligit text. *in d. cap. licèt canon.* quod neceſſariò requiratur ſententia ad omnimodam privationem, per gloſ. celebrem *verb. juſto impedimento ceſſante, in cap. commiſſa, de electione, lib.* 6. Azor. *inſtitutionum moralium p.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *q.* 2. Aloyſ. Ric. *in collect. dec. part.* 5. *collectan.* 1088. Ugol. *de officio Epiſcopi, cap.* 25. §. 2. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15. *num.* 17. Joan. à Cochier *in ead. reg. gloſſ.* 7. *poſt n.* 13. *verſ.* 4. Vivian. *in praxi jurispatron. lib.* 5. *cap.* 5. *numer.* 50. *in ultim. impreſſ.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis, part.* 3. *c.* 13. §. 5. *num.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. *& n.* 52. *cum ſequentib.*

2 Hinc notabis obiter, Parochialem Eccleſiam conferri poſſe ei, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium, ſicut colligitur ex *c. cùm in cunctis, § inferiora, de elect. & ex c.* 2. *de inſt. lib.* 6. notant Rebuff. *in praxi, tit. requiſita ad collationem bonam, n.* 34. Roch. *de jurepatron. verb. honorificum. n.* 24. Roland. *conſ.* 47. *n.* 59. *lib.* 1. Unde *S. Congregat. Concil.* teſte Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 4. *num.* 48. cenſuit *obtinentem beneficium Curatum non teneri eſſe Diaconum, aut Subdiaconum, ſed intra annum debere promoveri ad Sacerdotium.* Et ſic primam Tonſuram ſufficere, & requiri tempore proviſionis, per text. *in cap. ex litteris, de tranſactionibus,* ibi, *nondum fuiſſe tonſuratum.* &c. docent Abb. *ibi,* & Rebuff. *loco proximè citato, numer.* 33.

3 Non obſtat † text. *in c. ſi pro Clericis* 8. *de præbend. lib.* 6. ibi, *nec de defectu Ordinum in eiſdem litteris mentio habetur.* Quia verba hæc intelligenda ſunt de defectu materiali, vel ſimplici carentia Ordinum ſacrorum, non verò de defectu formali, quaſi aliquid deficiat de jure neceſſarium: atque ita facilè ceſſant plura, quæ circa illum text. diſputant Scribentes, ut per Bero. *in c. ad aures, num.* 26. *de reſcr.* Reb. *tit. forma mandati, §. volentes, verb. pro expreſſis, verſ.* 24. & alios, de quibus Roland. *conſ.* 47. *num.* 57. *lib.* 1.

4 Intellige autem *primò*, ſeu potiùs declara, omnia ſupradicta procedere in ea Parochiali, quæ datur in titulum; illa namque, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſeipſum ei deſervire, ut expreſsè probat *cap. nemo deinceps, de elect. lib.* 6. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 6. *cap.* 8. *quæſt.* 7. quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 3. *allegat.* 59. *num.* 23.

5 *Secundò:* Intellige annum præfatum, intra quem Parochialem adeptus, ſe ad Sacerdotium promoveri facere tenetur, incipere à tempore ſuſcepti regiminis, & illius pacificæ poſſeſſionis, ut decidit text. *in cap. commiſſa* 35. *verſ. annus autem, de elect. lib.* 6. ex quo notarunt Tiraquel. *de retractu lig.* §. 1. *gloſſ.* 10. *n.* 113. *& §.* 36. *gloſſ.* 3. *num.* 5. Cald Pereira *de renovat. emphyt. quæſt.* 5. *n.* 31. Azor. *inſtitutionum moralium part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 11. Et in obtinentibus Dignitates, Præbendas, aut Portiones, qui infra annum initiari tenentur iis Ordinibus, quos hujuſmodi Præbendæ, ſeu Dignitates requirunt, idem cenſuit *S. Concilii Congregatio*, his verbis: *Die* 13. *Septembris* 1631. *Sacra Congregat. Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum reſpondit, annum de ſe promoveri faciendo ad ſacros Ordines, computari debere à die habitæ poſſeſſionis, dummodò per proviſum non ſteterit quominùs antea poſſeſſionem perceperit.* R. Cardin. Ubaldinus, Franc. Paulutius ſacræ Congr. Concil. Secret. quam declarationem originalem, & authenticam vidi, & præ manibus habui.

Ille dicitur habere pacificam poſſeſſionem, 6 qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis eorum, gl. *verb. pacificam, verſ. licèt poſſeſſionem, in dict. c. commiſſam,* Rebuff. *in tract. de pacif. poſſeſſ. n.* 168. Menoch. *remed.* 3. *retin. n.* 582. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 5. *n.* 123.

Non videtur tamen adeptus fuiſſe pacifi- 7 cam beneficii poſſeſſionem, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu ſuper illa lis mota, gloſſ. *dict. verb. pacificam, verſ. quod ſi in continenti,* Tiraq. *in l. ſi unquam, verb. ſuſceperit liberos, n.* 149. *&* 158. *C. de revocand. donat.* Bellamer. *decis.* 169. Caſſad. *decis.* 9. *de cauſa poſſeſſ.* Hojed. *de incomp. benefic. part.* 1. *cap.* 13. *n.* 40. *&* 80. Maſcard. *de probat. concl.* 143. *num.* 42. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 5. *quæſt.* 1. *n.* 130. ubi *num.* 131. ſubdit, quod relinquitur arbitrio judicis, quomodo interpretetur verbum illud, *incontinenti.* Nicol. Garc. *d. part.* 11. *c.* 5. *n.* 118.

Verùm † ſi proviſus de Parochiali poſſeſſio- 8 nem illius aliquandiu, ideſt, ſaltem per duos menſes, obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur: ita gloſſ. *dict. verb. pacificam, in verſ. ſi autem poſſeſſionem.* Steph. *de litteris gratiæ, tit. de qual. & ſtatu ben. §. hujuſmodi, n.* 11. Sarnen. *in reg. de triennali, q.* 53. *verſ. & ideò,* Petr. Greg. *de re benefic. cap.* 25. *num.* 10. Quicquid dicat Nicol. Garc. *d. part.* 11. *c.* 5. *n.* 118. ubi tamen *num.* 121. refert *ſacram Congreg.* Epiſcopo Veronen. ſic reſpondiſſe: *Obtinentes Parochialem Eccleſiam per proviſionem Sedis Apoſtolicæ, habentes liberum curæ exercitium, & omnium bonorũ, fructuum, & pro-*

ventuum poſſeſſionem, licèt in limine adepta poſſeſſionis prædicta mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ſe promoveri facere intra annum lite pendente. Et iterum ſic: *Quod ſi beneficium eſſet litigioſum, & curam animarum haberet, tenebitur obtinens ſacros Ordines ſuſcipere, ſi modò liberum habeat curæ exercitium.* In caſu tamen particulari excuſaretur Parochus pacificè poſſidens, ſi ſacris Ordinibus ſe initiari non fecerit, ut in ſequenti declaratione, quam ad literam refert Nicol. Garc. *d. tract. part. 3. cap. 4. n 9. Parochus ſi eo morbi genere teneatur, ut ad functionem ſui Sacerdotii, aut ad res divinas per ſe obeundas minùs idoneus eſſe videatur, non tenetur durante talis morbi genere ſacris Ordinibus ſe initiari facere.*

9 *Tertiò*, intellige pœnam eorum qui intra anni ſpatium ordinati non ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſſe privationem illius ipſo jure, ut probat text. *in d. cap. licèt canon, verſ. quod ſi*, ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione ſint præſentis conſtitutionis auctoritate privati:* & docent Rebuff. Navar. Hojed. Gonzal. & alii, quos *ſuprà* citavi, *num.* 1. Petr. Gregor. *d. c. 25. n. 8.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 16. quæſ.* 11.

10 Quibus tamen non leviter obſtat text. *in d. c. cam in cunctis, §. inferiora*, ibi, *moniti*, juncto ibi, *removeantur*, quod verbum non latam ſententiam, ſed ferendam importat, per ea quæ latè tradit Tiraquel. *in l. ſi unquam, verb. revertatur, ex n. 132.* Quare Doctores communiter ex eodem Tiraquel. *citato loco*, interpretantur olim *per d. §. inferiora*, monitionem fuiſſe neceſſariam, & ſententiam ferendam; ſed jam de Jure Sexti privationem incurrit ipſo jure: ſed non plenè ſatisfaciunt, ſicut & multò minùs alii citati à Petr. Greg. *ubi proximè*, qui aliter atque aliter conciliare nituntur. Ego igitur advertendum duco *in d. §. inferiora*, agere Pontificem non ſolùm de beneficiis, ſed etiam de Decanatu, & Archidiaconatu, at verò *in d. cap. licèt canon*, non de his Dignitatibus, neque etiam de omnibus Curatis, ſed ſolùm de Parochialibus, ut patet ibi, *decernentes collationes de Parochialibus*, &c. Unde cùm lex illa pœnalis ſit, in ſolis Parochialibus obtinebit, in reliquis autem beneficiis etiam Curatis, ſalva maner deciſio *d. §. inferiora*, dum monitionem, & judicis ſententiam requirit, ut benè explicat gloſſ. *verb. privatus, ad med. in dict. c. licèt canon.*, confirmatúrque ex vulgari *l. præcipimus, C. de appellat.*

11 Ex qua privationis pœna ipſo jure irrogata colliguntur plures effectus, & in primis ſeſe offert ille, quod anno elapſo beneficium in conſcientia retineri non poteſt, fructúſque reſtitui debent ante judicis ſententiam, ut notant in terminis Navar. *in man. dict. cap. 27. n. 118. & conſ. 1. n 2. in antiq. aliàs conſ. 21. in novis, de reſcript. & de Orat. c. 22. n. 46.* Squillante *d. part. 1. num. 101. in fine*, Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 55. in princip. in ultim. impreſſ.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. c. 34. num.* 101. Nicol. Garc. *de benefic. part. 11. cap. 10. ex n. 28. & part. 3. cap. 4. num. 5.* Fernandez *d. §. 5. num.* 2. non obſtante doctrina illa vulgari, quod pœna in conſcientia non debetur ante ſententiam, quia conſtat de mente legiſlatoris volentis quod ante monitionem, & judicis ſententiam privatio incurratur, ut *in d. cap. licèt canon*, ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione.* Quamvis Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficium, §. 4. dict. 4.* Sahag. *in c. fin. de ſequeſtrat. poſſeſſ n. 81.* Morl. *in emporio juris, part. 1. tit. 1. q. 9. num. 45.* exiſtimaverint non teneri Parochum dimittere Parochialem, niſi poſt latam ſententiam, aut judicis pronunciationem.

Verùm licèt hujuſmodi beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum poſſit per alterum impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur, ſecundùm Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 23. §. 5. juncto commento, lit. V.* Garc. *d. c. 10. n. 34.* Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 7. cap. 5. num. 33.* 12

At ſi quis privatus declaratur beneficio hujuſmodi, eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri fecit, non poterit ea vice iteratò id beneficium eidem conferri, ut probat *d. c. commiſſa*, ibi, *nullatenus ea vice poterit iteratò conferri*, & tradunt Tiraq. *de retractu lig. §. 8. gloſſ. 7. n. 16. & in l. boves, §. hoc ſermone, limit. 31. ff. de verbor. ſignific.* 13

Circa fructus autem perceptos intra annum ab eo, qui Parochialem ſuſcepit animo eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium, text. eſt principalis *in d. c. commiſſ[a] verſ. cæterùm*, qui probat ad fructuum reſtitutionem teneri, explicant Navar. *de Orat. cap. 21. n. 44.* Gutier. *canonic. lib. 2. cap. 5. n. 50.* Mex. *in tract. taxæ panis, concluſ. 6. n. 208.* latè & eleganter Squillante *de obligation. Cleric. part. 1. n. 103. cum ſeqq.* Azor. *d. part. 2. lib. 6. c. 8. q. 10. verſ. quæres, & c. 9. q. 1.* Sanch. *de matr. lib 7. diſp. 45. à princ.* Quod tamen intelligendum eſt de impetrante Parochialem animo abſoluto non ſuſcipiendi Ordines, non ita ſi animo dubio, & conditionali, niſi aliud convenientius ſibi offeratur, ut in exemplo quotidiano de fratre minore natu, qui Eccleſiam ſuſcepit eo animo, ut ſi ſucceſſio fratris majoris ſibi obvenerit, vel majoratus, beneficium dimittat, & ita ſervare conſuetudinem totius Chriſtiani orbis, teſtantur, Navar. *conſ. 17. de Cleric. non reſid. & in man. d. cap. 25. n. 118. ante fin. & de Orat. d. cap. 21 num. 45.* Fernandez *d. §. 5. n. 4.* Nicol. Garc. *d. part. 3. c. 4. num. 40.* Squillante *dict. p. 1. n. 107. & 108.* Quidquid dicant Sot. *de juſtit. lib. 10. quæſt. 5. art. 6. col. 2.* & Sanch. *d. diſp. 45. num. 10.* 14

num. 10. patétque ſi advertamos legem Canonicam hoc caſu non requirere animum certum, & deliberatum ſuſcipiendi Ordines, ut beneficiarius fructus ſuos faciat, ſed magis requirere certum, & deliberatum animum non ſuſcipiendi, ad effectum, ut fructus non acquirat, ſicut patet ex verbis *dict. verſ. cæterùm*, ibi, *promoveri ad Sacerdotium non intendens*, juncto ibi, *ipſam poſtmodùm dimiſſurus*. qualem animum non ſuſcipiendi non habet is, qui modò vult Ordines ſuſcipere, ſub conditione tamen, ut ſi poſtea aliud convenientius ſibi contingat beneficium, dimittat.

15 Si autem quis Parochialem ſuſcipiat animo aſſumendi Sacerdotium infra annum, ſed poſtmodùm voluntate mutata minimè promoveatur, non tenebitur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit intentionem, reſtituere. Gloſſ. *verb. non intendens, in d. c. commiſſa*. Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. c. 30 concl. 6. n. 6.* Azor. *d. part. 2. lib. 6. c. 8. q. 10. verſ quæres*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 79. num. 2.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. diſp. 45. n. 1. cum ſeqq.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 14. dub. 26. n.* 134. Squillante *d. part. 1. n.* 103. Quia ex *d. cap. commiſſa, §. cæterùm*, ſolùm ad illius fructus reſtitutionem obligatur accipiens Curatum, nec promoveri intendens: iſte intendebat re vera promoveri ad Sacerdotium, nec eſt aliud jus, in quo hoc ſit expreſſum, & hoc eſt certum quantum ad fructus perceptos tempore, quo fuit voluntas ſuſcipiendi Sacerdotium; at verò quoad fructus perceptos à tempore, quo voluntatem mutavit, magna eſt inter ſcribentes controverſia, in qua ob allatam proximam rationem non eſſe reſtituendos exiſtimant Navarr. *d. cap. 25. num. 118. verſ. 10.* Fr. Emman. *dict. cap. 30. num. 6. concluſ. 6.* Leſſ. *dict. cap. 14. num.* 134. Sed ego contrarium exiſtimo, cùm hoc caſu militet illa ratio text. ac ſi ab initio non habuerit intentionem; nam negari non poteſt ipſum peccare mortaliter, & cum fraude beneficium ipſum retinere, & percipere illius fructus, dum mutato animo non ſe promovendi ad fructus lucrandos reſidui temporis, illud retinet; & ideò hanc partem tenent Sot. *d. art. 6. concluſ. 1. col. 1.* Jacob de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 97. n. 54.* Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 4. cap. 18. num. 4.* Gutierr. *Canonic. lib. 2. c. 5. n. 23.* Nicol. Garc. *dict. part. 4. c. 4. num. 55.* Squillante *dict. part. 1. num. 104.* ubi *num.* 106. reſolvit illum, qui accepit Curatum beneficium ſine intentione aſſumendi Sacerdotii, ſi intra annum mutata voluntate promoveatur, non teneri reſtituere fructus, quos percipit ante mutatam voluntatem.

16 Unde infertur, poſſe illum, qui Parochialem Eccleſiam adeptus infra annum Sacerdos factus non eſt, illi cedere, aut in favorem reſignare ultimo die anni, cùm adhuc jus in beneficio habeat, ùt benè reſolvunt Rebuff. *in praxi, tit. de promotis intra annum, n.* 48. Salzed. *ad Bernard. in practic. c. 55. littera A, in fine, verſ. prædicta, in ultima impreſſ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. q. 2. n. 9. & q. 5. n. 4.* Azor. *d. part. 2. lib. 7. cap. 20. q.* 4. Nald. *in ſum. verb. Parochus, num.* 18. dummodo abſque dolo, & fraude id faciat, per ea, quæ tradit Azor. *inſtitut. moral. dict. part. 2. lib. 6. c. 8. q. 10. verſ. quæres.* Ex ea ratione, ſi Clericus in ultimo anni die mortuus fuerit, beneficium vacabit per mortem. Pariſ. *conſ. 19. num. 24. vol. 4.*

Quartò, intellige obligationem hanc, & pœ- 17
nam non habere locum, quando juſto impedimento intra annum non potuit promoveri, ut probat expreſsè text. *in dict. cap. commiſſa*, ibi, *tibi non currit ſi promoveri juſto impedimento*, &c. notant Rebuff. *dict. tit. de promotis intra annum, n.* 49. Bernard. Diaz *dict. cap. 55. n. 5.* Navar. *dict. conſ. 1.* aliàs 12. *num. 1. cum ſeqq. de reſcript.* Emmanuel Sà *in aphoriſm. verb. beneficium, n. 7.* Tiraq. *de retract. lig. §. 35. gloſſ. 4. n. 14. & 22.* Cald. Pereira *de renov. emphyt. quæſt. 6. n. 25.* qui omnes varia adducunt impedimenta, & inter alia de infirmo, ignorante, & ſimilibus.

Sed illud uſu frequentiſſimum eſt de Epiſ- 18
copo, qui non potuit, vel noluit Ordines conferre, ut in terminis notant Bernard. *d. num.* 3. Nald. *d. verb. Parochus, num.* 11. & optimè Per. Gregor. *d. cap. 25. num. 9.* Confirmatúrque eadem declaratio ex generali regula, quæ docet impedito non currere tempus, *cap. quia diverſitatem, de conc. præb.* cum ſimilibus, de quibus Pinel. *in auth. niſi, n. 47. C. de bonis mater.* Gutierr. *Canon. lib. 1. cap. 18. n. 1.* & plena manu Ego ipſe *de Axiomat. Iuris uſufreq. axiom. 116. n. 1.*

Illud in hac materia eſt conſideratione dig- 19
num, quod Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur, legitimè impeditus, ceſſante impedimento, quoad utrumque forum, non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promovendum requirit. Ita Navar. *conſil. 1. de tempor. ordin. in antiq. aliàs conſil. 1. de in integr. reſtit. in novis*, Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. de tempor. ordinationum, deciſ. 1.* Nicol Garc. *de benefic. part. 11. cap. 5. n. 120.* Galet. *in ſua Margarita caſuum conſcientiæ, verb. impedimentum. 1.*

Dixi requiri impedimentum juſtum, hoc 20
eſt proveniens ſine culpa illius, qui impeditur ſacros Ordines ſuſcipere, quia ſi culpa præceſſerit, annum currere impedito receptum eſt communiter ex Gloſſ. *verb. privati, in d. c. licèt canon*, Bernard. & Petr. Gregor. *locis proximè citatis*, ſic intelligentes textum difficilem *in cap. 1. de ætate, & qual.* juncta *gloſſ. ult.* ibi, dum probat amittere beneficium, qui propter ju-

ſtam cauſam ordinari non poteſt, præcedente ſcilicet culpa ſua. Verùm hæc reſolutio non tranſit ſine difficultate, quia impedito etiam culpabiliter tempus non currere, optimè probat text. *in d.c. quia diverſitatem*, ibi, *etſi culpa ſua fuerit ſuſpenſus*, & Doctores communiter ſecundùm Queſad. *diverſ. quæſt. cap. 1. num. 7.* Pinel. & Guttier. *num. 7. dictis locis.* Sed ſolvitur difficultas generali illa præhabita diſtinctione, an culpa ad caſum impedimenti fuerit ordinata, & procedit communis reſolutio, de qua ſuprà; vel ſufficienter ordinata non fuerit, & habet locum dictum *cap. quia diverſitatem*, & juxta hoc ultimum diſtinctionis membrum exiſtimo abſque dubio intelligendam eſſe deciſionem *ſacræ Congregationis*, quam referunt Salzed. *ad Bernard. d. cap. 55. in princ.* & Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis, part. 3. cap. 13. §. 5. num. 1.* ut ſequitur. *Pœna Canonis præſcripta eis, qui intra annum Sacerdotium non ſuſceperunt, non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, vel infra tempus comparuit, & ſe promoveri petiit, offerens quantum in eo erat, ſe paratum ad ſuſcipiendum Sacerdotium; ſed Ordinarius noluit eum propter illiteraturam, vel aliam cauſam promovere.*

21 Dubium occurrit non omittendum, in quo Doctores torquentur, an excuſetur iſte, ſi impedimentum interveniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni? Et excuſandum non eſſe probatur ex regula receptiſſima, quod impedimentum ſuperveniens tempore, quo actus fieri non poteſt, non excuſat, docente Jureconſ. *in l. qui commeatus*, ibi, *dum tamen tam tardus*, &c. *ff. de re milit. & in l. 2. verſ. ſi quis tamen, ff. ſi quis caution.* proſequitur Dec. *in cap. ex ratione, n. 16. cum ſeqq. de appellation.* Menoch. *de arbitr. caſu* 118. *num.* 5. *& caſu* 153. *num.* 15. Guttier. *lib. 2. Canonic. c. 6. num. 11. verſ. ſimiliter.* Ex quibus in his terminis ita reſolvit Bellam. *deciſ.* 83. contra quem tamen ſcripſit Rebuff. *d. tit. de promotis intra annum, num.* 48. & Salzed. *d. cap. 55. lit. C*, ea ſcilicet ratione, quia etiam in fine anni, quamvis promoveri non poſſit, potuit tamen reſignare beneficium, vel permutare, vel impetrare reſcriptum Summi Pontif. ut omnes Ordines ſuſciperet, ac ſubinde impedimentum tunc ſuperveniens dicit excuſare. Ego tamen adverto, ſi proponamus caſum in quo impedimentum ſuperveniat, quando jam ordinari non poterat, priorem ſententiam veriorem eſſe, & omninò tenendam, & concludit ipſius fundamentum, quod ſi caſus proponatur, in quo per reſcriptum poſſit ordinari, vel aliàs renunciare, aut permutare, niſi impedimentum ſuperveniſſet, excuſabit impedimentum, ut evincit ratio contrariæ ſententiæ; non autem admitto potentiam illam remotam, quod poterit renuntiare, vel permutare, niſi appareat de renuntiando agere, cùm impedimentum ſupervenit: quod confirmatur ex vulgari doctrina, ſecundùm quam potentia proxima, non autem remota in unoquoque actu attenditur, *l. naturalem, §. 1. in fine*, ibi, *multa accidere poſſent, ut ex ea non capiamus, ff. de acqu. rerum domin. l. quemadmodum, §. item Labeo*, ibi, *cùm incertum ſit*, &c. *ff. ad legem Aquil.* cum aliis, quæ Doctores communiter notant in materia lucri ceſſantis, ut per Guttier. *de juram. confirmat. part. 1. c. 2. n.* 8. D. Barboſa *in l. 2. ff. ſoluto matr. part. 1. n. 46. verſ. eſt ſanè advertendam.* Petr. Navar. *de reſtitut. lib. 3. c. 2. n.* 301.

Quintò nota, cum habentibus Parochialem 22
Eccleſiam poſſe Epiſcopum cauſa ſtudii diſpenſare ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveantur, ita tamen ut ad Subdiaconatum intra annum ſuſcipiendum adſtringantur, ut decidit text. *in cap. cùm ex eo 34. de elect. lib. 6.* & reſolvunt Hojed. *de incompatib. benefic. part. 1. cap. 24. num.* 39. Navar. *in man. cap. 15. n.* 118 *verſ. poteſt autem.* Petr. Gregor. *de re benefic. cap. 25. n.* 9. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. beneficium, n.* 8. Rebuff. *de privileg. Scholaſt. privileg.* 36. Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. quæſt. 10. num.* 4. Sanch. *de matrimon. lib. 8. diſput. 1. n.* 24. ubi quod talis Parochus, cum quo ſic diſpenſat Epiſcopus, ne intra annum promoveatur, minimè incurrit pœnam amiſſionis beneficii, de qua *in d. cap. licèt canon.* Ratio autem hujus diſpenſationis eſt, quia multi recuſabant Eccleſias Parochiales cum eo onere acceptare, & cùm facultates eis aliunde non ſuppeterent, ſtudendi opportunitas auferebatur in maximum damnum univerſalis Eccleſiæ, quæ viris literaris noſcitur indigere, quam rationem expreſſit text. *in d. cap. cùm ex eo*, ubi quoque eam præſtat, quare diſpenſati ad ſtudendum teneantur intra annum ad Subdiaconatum promoveri, dum dicit, *ne ſicut à multis de Chriſti patrimonio ſublatis factum eſſe dignoſcitur, à ſtatu retrocedere valeant clericali.* Et ubi Epiſcopus diſpenſaverit in ſeptennio hujuſmodi, ante illud tempus finitum non poterat diſpenſationem revocare, gloſſ. *verb. ſeptennium, in d. cap. cùm ex eo*, Rebuff. *de privileg. Schol. privil.* 37. Sanch. *d. lib. 8. diſp. 33. n.* 11. Et ad illum tamen, non verò ad Prælatum ſpectabit illo ſeptennio durante Vicarium deputare, idem Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 31. num.* 11.

Sed reſtat ut videamus, an poſt Concilium 23
Tridentinum facultates iſtæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, licitæ ſint? Partem affirmativam ſuadere videtur idem Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. cap.* 12. dum facultates de non promovendo ad annum adſtringit; excipit tamen caſus à Jure expreſſos, inter quos hunc noſtrum præcipuum eſſe, & expreſſum *in d. cap.*

cùm

cùm ex eo, ex dictis conſtat, & notavit gloſſ.
marginalis *in d. c.* 12. juvatque idem Concil.
ſeſſ.5. de reformat. cap.1. in fine, dum generali-
ter inquit, docentes, & ſtudentes ſacræ Scrip-
turæ, gaudere omnibus privilegiis à Jure
conceſſis de perceptione fructuum beneficio-
rum in abſentia. Pars autem negativa proba-
ri videtur ex eodem Trident. *ſeſſ. 8. reformat.
c.1.* dum revocat omnia privilegia, ſeu exemp-
tiones, quæ tollunt reſidentiæ neceſſitatem,
quod repetit idem Trident. *ſeſſ. 23. de reform.
cap. 1. ad fin.* In quo advertebat D. Ludovicus
Correa, olim in celebri Conimbricenſi Aca-
demia Pontificii Juris primarius Profeſſor, Con-
cilium *d. cap. 2.* agere de privilegiis perpetuis
de non reſidendo, & *in d. cap. 1.* de exemptio-
nibus, quæ perſonis propter particulares ne-
ceſſitates conceduntur; atque ita non revoca-
ri ibidem privilegia, quæ ad tempus Acade-
miis & ſtudentibus in illis à Jure ſunt con-
ceſſa, in quibus ſalvum eſſe voluit ſuum pri-
vilegium Concil. *d. ſeſſ. 5. cap. 1. in fine*, quæ in-
terpretatio licèt forſan placere poſſet, & eam
amplecti mihi foret jucundiſſimum ob debi-
tam eximio Præceptori reverentiam: magis
tamen apud omnes valere debet Eminentiſſi-
morum DD. Cardinalium à Sanctiſſimo D.
Papa approbata auctoritas, qui reſponderunt
quoad Parochiales impetratas poſt confirma-
tionem Tridentini, nullam licentiam dandam
ad percipiendos fructus in abſentia ratione
ſtudii ex Parochialibus, cujus declarationis
meminerunt Petr. Henriq. *conſ. 23. n. 4.* Gon-
zal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 151.* Armendar.
*in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 2. tit. 23.
l. 2. §. 2. ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere
in ſuis benef. Curatis, n. 122.* Aloyſ. Ricc. *in pra-
xi rerum fori Eccleſ. deciſ. 592. in 1. edit. aliàs
reſol. 393. in fine, in 2. edit.* Sanctarel. *var. q. 3.
num. 25.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſco-
pi, part. 3. alleg. 53. num. 77. & alleg. 56. num* 30.
Unde cùm ex hujuſmodi declaratione Emi-
nentiſſimorum DD. Cardinalium conſtet li-
centias ad ſtudendum hodie dari non poſſe
habenti Parochialem, neceſſe eſt ut dicamus,
ceſſare jam diſpoſitionem *dicti cap. cùm ex eo*,
& ſuprà reſoluta circa licentiam Epiſcopi ad
ſeptennium, & minimè excuſandum Paro-
chum à ſuſcipiendo Sacerdotio propter cau-
ſam ſtudii.

23 *Sextò*, nota exceptis caſibus à Jure expreſ-
ſis, qualis illo attento erat cauſa ſtudii, ex mo-
dò dictis, non poſſe Epiſcopum prorogare hu-
juſmodi annum: ratio facilis eſt, cùm enim
hoc tempus à generali Concilio Lugdunenſi
fuerit ſtatutum *in d. cap. licèt canon*, ſuccedit
regula receptiſſima, quæ docet contra gene-
rale Concilium Epiſcopum, atque etiam Le-
gatos Sum. Pontif. diſpenſare non poſſe, notat
gloſſ. *verb. ætate*, per text. *ibi, in cap. cùm dilec-
tus, 32. de elect. & in cap. dilectus, in verbo, cùm
ſe facultas, de præbend.* ſequuntur Doctores
communiter ex Dec. *in c. at ſi Clerici, §. de
adulteriis, num. 9. in verſ. quartò fallit, de judic.*
Duen. *reg. 248.* Guttier. *Canon. lib. 1. c. 5. n. 10.*
& confirmatur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de re-
format. cap. 12.* † ubi facultates de non promo- 24
vendo minimè ſuffragari ultra annum, expreſ-
sè conſtituit: quibus omnibus addo, non poſſe
Epiſcopum annum iſtum à Jure conceſſum
reſtringere, neque monere, neque cogere Rec-
torem Eccleſiæ Parochialis, ut intra brevius
tempus Sacerdotium ſuſcipiat; cùm enim an-
nus iſte à jure concedatur, non eſt ab Epiſco-
po auferendus, juxta *reg. indultum, de reg. juris,
lib. 6.* ex quo in terminis notarunt Bonifac. *in
Clement. unic. num. 45. de offic. Vicar.* Rebuff.
d. tit. de non promotis intra annum, num. 19. Petr.
Gregor. *d. cap. 25. num. 8. poſt med.* Si verò ante
annum finitum diſpenſet Prælatus in anno il-
lo ad aſſumendos Ordines præfixo, prorogan-
do terminum, non incurritur pœna *d. cap licèt
canon.* Ita Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 1.
lib. 4. cap. 22. num. 25.*

Septimò, notat in Eccleſiis etiam Parochia- 25
libus, ſi Collegiatæ ſint, locum non habere
pœnam privationis ipſo jure, de qua *in d. cap.
licèt canon.* Ita in terminis probat text. *in cap.
ſtatutum 22. de elect. lib. 6.* & reſolvunt Selv. *de
benefic. part. 1. quæſt. 3. n. 6.* Rebuff. *d. tit. de non
promotis intra annum, n. 27.* Azor. *d. part. 2. lib.
6. c. 8. quæſt. 4.* Navar. *conſil. 3. de tempor. ordin.*
Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 7. n. 12.* Gal.
*in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Sacer-
dos, ult.* † Ratio eſt, quia unum mixtum, quale eſt 26
Eccleſia Collegiata Parochialis, non contine-
tur appellatione ſimplicis, quale eſt Parochia-
lis, de qua fit mentio *in d. cap. licèt canon*, arg.
text. *in l. ſi ita ſcript. ff. de liberis, & poſthum.*
& ſic † Jura loquentia de Parochialibus, non 27
habent locum in Collegiatis curatis, gloſſ.
verb. Collegiatas, in dict. cap. ſtatutum, Flamin.
Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. q. 9. n. 94.* quia † in 28
generali diſpoſitione beneficiorum qualificata
beneficia ſæpè non includuntur, ut per Gon-
zal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. num. 2.* nec ſub diſ-
poſitione ſimplici comprehenditur caſus qua-
lificatus, Valaſc. *conſ. 51. num. 51.*

Octavò, nota illum qui Eccleſiæ Parochiali 29
habitu tantùm, & non actu Parochianos ha-
benti præficitur, non teneri lege quæ lata eſt
in d. cap. licèt canon, nempe quod debeat intra
anni ſpatium Preſbyter fieri. Ita gloſſ. *verb. Pa-
rochialis, verſ. quid ſi Eccleſia olim habuit Pa-
rochianos, in d. c. licèt canon*, Rebuff. *d. tit. de
promotis intra annum, num. 34.* Federic. de Senis
conſ. 183. Navarr. *conſ. 4. aliàs 14. de præbend.*
Azor. *dict. part. 2. lib. 6. cap. 8. q. 9. & lib. 9. cap. 3.
q. 14. verſ. quæſtionis dubia eſt.* Rota *deciſ. 112.*
apud Farinac. *part. 4. ſuæ praxis crimin.* Valen-
zuela

zuela *conſ.26.n.25. cum ſeqq. tom.*1. Stephan.
Gratian. *diſcept.forenſ.c.*291. *num.*22. Anton.
Ricciul.*de jure perſonarum extra gremium Ec-
cleſiæ exiſtent.lib.*1.*c.*12.*n.*2.ubi *n.*4.*&* 5 ſubdit
hujuſmodi Parochialem, habito reſpectu po-
puli, non obligare ad reſidentiam, neque ad
Sacerdotium, neque inducere incompatibili-
tatem. Unde in Rot. coram Cavalet. *deciſ.*174.
30 *n.*3. fuit dictum † Parochialem habitu regulari
ad modum beneficii ſimplicis, nec faciendam
eſſe mentionem curæ habitu in impetratione.

31 *Nonò*, nota pœnam *dicti cap.licèt canon*, vi-
res & locum non habere in Decanis, Præpo-
ſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipreſbyte-
ris curam animarum, ſed non Parochialem
Eccleſiam habentibus, gloſſ. *d.verb.Parochia-
lis, verſ.ſed nunquid erit idem in Decanatu*,
Boër.*deciſ.*119.*in fine*, Azor.*d.p.*2.*lib.*6.*c.*8.*q.*3.

32 *Decimò*, nota eandem pœnam locum etiam
non habere in Parochialem Eccleſiis acceſſo-
riè unitis, ut reſolvunt Rebuff. *dict. tit.de non
promotis intra annum,n.*29. *verſ.ideò qui poſſe-
dit*, Boër.*d.deciſ.*119.*n.*7. Azor.*d.lib.*6.*c.*8.*q.*8.

33 *Undecimò*, nota obtinentes Dignitates, Ca-
nonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem
requirentia, non incurrere dictam privatio-
nem ipſo jure, ſi intra præfatum annum non
ſuſceperint Ordinem requiſitum, & annexum
34 ſuis beneficiis, quia *d.c.licèt canon*, † ſolùm pro-
cedit in Parochialibus. Ita Squillante *de obli-
gat. Cleric. part.*1. *num.* 102.

35 *Duodecimò*, nota quod in ſacra Congrega-
tione Concilii propoſitum fuit ſequens dubium,
*An obtinens Parochialem Eccleſiam inſuffi-
cientem ad victum, teneatur promoveri ad Sa-
cerdotium infra annum, juxta cap.licèt canon*,
cùm Concil. *ſeſſ.*21.*de reformat.c.*2. *videatur
declaraſſe d.cap.licèt, intelligi de beneficio Ec-
cleſiaſtico ſufficienti ad victum, imò prohibeat
poſſe promoveri ad ſacros Ordines? Sacra Con-
greg. cenſuit non teneri, ſed tantùm expedire,
ut Sanctiſſimus declaret, eum debere dimittere.
Sanctitas ſua probavit hanc ſententiam, ut di-
mittat.* Refert Nicol. Garc.*de beneſic.part.*2.
*cap.*5. *num.* 121.

Caput VI.

De vita, & honeſtate Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debent ſuam vitam, & mores componere.*

2 *Veſtimenta, aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem deceant.*

3 *Color viridis, aut rubeus Clericis prohibetur.*

4 *Color rubeus permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis.*

5 *Annulos deferre in digitis non poſſunt Parochi.*

6 *Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt.*

7 *Decor, & competens veſtium ornamentum, morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna.*

8 *Veſtibus nec fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debent Parochi, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum.*

9 *Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minùs cum ſuſpectis fœminis converſari.*

10 *Parochus etiam ſenex, famulam quantumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur.*

11 *Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere debet Parochus.*

12 *Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratiâ charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt.*

13 *Convivium benedictione inchoari debet, & gratiarum actione terminari.*

14 *Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet.*

15 *Ebrietatem & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna? oſtenditur.*

16 *Ebrietas quot mala gignat? oſtenditur.*

17 *Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis ad invicem.*

18 *Mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent Clerici.*

19 *Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus.*

20 *Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa.*

21 *Tabernæ ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ.*

22 *Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur.*

23 *Comœdiis intereſſe non licet Parochis.*

24 *Comœdiarum impudicarum auctores multiſcri criminis rei fiunt.*

25 *Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem, abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale.*

26 *Taurorum agitationibus adeſſe non debent Parochi, & qualiter id permittatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur.*

27 *Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad aleas, & taxillos.*

28 *Ludus, qui conſiſtit in genio, aut virtute corporis, Parochis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos habeant.*

29 *Scacchorum, ſive latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis, & dummodò non diſtrahatur*

Google

diſtrahatur à divinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur.

30 *Ludus ſcacchorum non multùm convenit literatis hominibus.*

31 *Canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venandum habere non licet Parochis. nec venationes facere periculoſas, ſeu clamoroſas.*

32 *Clerici ſanitatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia.*

33 *Venatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis.*

34 *Venationi deditus dignus eſt reprehenſione.*

35 *Venatorem cur nunquam legiſſe ſanctum aſſerat D. Hieronymus? oſtenditur.*

36 *Piſcare Parochis, & Clericis licet, ſi id non aſſiduè exerceant.*

37 *Negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici.*

38 *Emere, vel vendere, aut condacere poſſeſſiones propter cupiditatem Cleritis non licet, niſi neceſſitas inſtet.*

39 *Conductori ſuccedere poſſunt Clerici, ac perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio.*

40 *Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, ut ex illius venditione lucrum referant animo: ſecus ſi emant rem eo, ut domi conſumant, aut ut vendant quæ de rebus ſuis recollecta fuerint.*

41 *Negotiationem exercere poſſunt Clerici non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuoſque alant, cùm aliunde unde vivant, non habeãt.*

42 *Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiaverint; non peccant mortaliter.*

43 *Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interveniente, & ſine avaritia, vel ambitionis vitio.*

44 *Clerici pretio currenti, vel etiam cariori, quàm emerant, poſſunt vendere quæ ſuperſunt exemptis, ad ſe ſuámque familiam ſuſtentandum.*

45 *Locare animalia, boves & oves poſſunt Parochi, ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione.*

46 *Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, ut fructus vendant.*

47 *Clerici poſſunt à locis piis terrena in affictum accipere.*

48 *Vinum ſuum etiam minutim vendere poſſunt Parochi.*

49 *Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, dummodo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent.*

50 *Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quemquam gravarent.*

51 *Arma deferre non poſſunt Clerici.*

52 *Clericorum arma sũt orationes, & lachrymæ.*

53 *Arma portare poſſunt Clerici ſi ſubſit juſta cauſa; & quæ illa ſit, oſtenditur.*

54 *Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur? oſtenditur*, & num. 55.

QUOD ſacrum Conc. Trid. de omnibus Clericis dixit *ſeſſ. 22. de reform. c. 1.* ad Paſtores animarum præcipuè pertinet; in eos enim potiſſimùm plebes oculos ſuos conjiciunt, & ad exemplum eorum ſuam vitam, & mores componunt, & ideo plurimùm refert quod Parochi ſuam inſtruant vitam ad ipſius Concilii præſcriptum, cujus verba ſunt quæ ſequuntur. *Nihil eſt quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui ſe divino miniſterio dedicarunt. Cùm enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos vitam, moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nihil niſi grave, moderatum, ac Religione plenum præ ſe ferunt: levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur quo majore in Eccleſia Dei, & utilitate, & ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentiùs ſint obſervanda: ſtatuit ſancta Synodus, ut quæ aliàs à Summis Pontif. & à ſacris Conciliis de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque retinenda; ac ſimul de luxu, comeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcunque criminibus, necnon ſæcularibus negotiis fugiendis copioſè, ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum eiſdem pœnis, vel majoribus arbitrio Ordinarii imponendis obſerventur, nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si quæ verò ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimùm in uſum revocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcunque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant.* Ex quo 1

Primò colligitur, Parochis, & aliis quibuſcumque Clericis non licere uti, aut habere veſtimenta, aut calceamenta, niſi quæ Religionem deceant, ut apparet ex textu *in c. Clerici, 23. diſt. cap. fin. 41. diſt. & 21. q. 4. per tot. c. Clerici officia, de vita, & honeſt. clericor.* & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reformat. c. 6.* quia inquit Anicet. Papa *in epiſt. ſicut diſcreti debent eſſe in converſatione, ita & in omni habitu apparere tenentur*; ſpecialiter autem illis prohibetur, & præcipuè in Conſtitutione quam Pius V. de Cleri Romani reformatione edidit ſecundùm antiquorum Canonum auctoritatem, ne veſtes holoſericas, aut pelles pretioſiores habeant, ſed à variis quoque laïcorum conſuetudinibus induendi; atque odoramentis abſtineant, eorum autem veſtes debere eſſe talares; 2

res, id eſt, longas uſque ad talos, decrevit Sixtus V. *in ſua conſtitut.incip.Sacroſanctam,ſub dat.5.Id Januarii* 1588.*in Bullario novo tom.2. pag.* 653.

3 Requiritur præterea honeſtas in veſtium colore, viridem enim, aut rubrum expreſsè improbat text. *in cap.pen.verſ.pannis,de vita,& honeſt. Cler. Clem. 2. in fine,eod.tit.* ubi multa habentur de hac veſtium honeſtate; de quo etiam Garc. *in ſum.moral.tract.1.diffic.2.duda*
4 1.*puncto* 1. *n.*4. nam † rubeus color permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis ſolùm Epiſcopis, ſecundùm Menoch. *de arbitr. caſu* 392. *num.*12.Pacian.*de probat.lib.2.cap.34.num.*39. Scacc. *de judic.p.1.cap.11.num.*85.*&* 86. quos refert Carol.de Graſſis *de effectib.clericalib.in prælud. num.* 272.

5 Aliud quoque indecens in veſtitu prohibetur illis, putà deferre annulos in digitis,niſi quibus competit ex officio, & dignitate, *d. cap. pen.* Beller. *diſquiſit.Cleric.part.1.tit.de diſcipl.Cleric.*§.16.*num.*22.Carol.de Graſſis *d.tract. effectu* 42.*num.*1.ubi *num.*2. ſubdit poſſe,Doctores, vel in aliqua Dignitate conſtitutos in
6 ejus manibus deferre annulos.† In veſtitu nimio cultu uti peccatum erit, ut ſcribit S.Gregorius *hom.ult. Quadrag.*his verbis:*Sunt nonnulli,qui cultum ſubtilium, pretioſarúmque veſtium non putant eſſe peccatum, quod ſi videlicet culpa non eſſet,nequaquam ſermo Dei tam vigilanter exprimeret quod dives, qui torquetur apud in-*
7 *feros,byſſo, & purpura indutus fuiſſet.* † Laudandus quippe eſt decor, & competens veſtium ornamentum, quæ morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna, inquit enim Ambroſius *lib.1. offic. Decor corporis ſit affectatus,ſed naturaliter ſimplex,neglectus magis quàm exquiſitus, non præcifis, aut albentibus indutus ſit Clericus veſtimentis,ſed communibus,ut honeſtati, & neceſſitati nihil deſit,nihil accedat ni-*
8 *toris.* † Debent enim nec fulgidis, nec ſordidis veſtibus ſe ornare, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum, quod eleganter deſcribit Hieronym. *epiſt.2.ad Nepot.c.*11. *Veſtes pullas æquè devita ut candidas: ornata,& ſordida pari modo fugienda ſunt,quia alterum delicias,alterum gloriam redolet.Forma veſtium,* inquit Bernardus *in flor.Capitul.4.deformitatis mentium, & morum indicium eſt:quid ſibi vult, quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt? nempe habitu milites,quæſtu Clericos,actu neutrum exhibent; nam neque pugnant ut milites, neque ut Clerici evangelizant.*

9 *Secundò* colligitur, Parochum teneri omnem incontinentiæ ſuſpicionem evitare, ac proinde non poſſe mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minùs cum ſuſpectis fœminis converſari, ut id apertè probant *cap.præter hoc,cap.interdixit,cum ſeq.* 32. *diſt. c.Clerici,*81. *diſt.c.2,cum ſeqq.*34.*diſt. c.ut Clericorum,de vita,& honeſt. Cleric.& per tot.de cohabit.Cleric.& mulier.*& optimè multis comprobant Creſpet. *in ſum. Catholicæ Fidei,verb. Clericis,* §. *Clericis mulierum contubernium,& verb.mulier.in princ.* Squillante *de obligat.Cleric.p.2.n.*48.Beller. *diſquiſit. Clerical.p.1.tit.de diſcipl.Clericali,* §.25. Carol.de Graſſis *de effectib. Cleric. effect.*26. Galgan. *de jure publico,lib.3.tit.5.ex n.* 29. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. lib.4.p.1.tract.13.docum.2.* Joan. Baptiſta Finus *de regul. juris, homil.* 22. *verſ.adde,*ubi ex Sanctis Patribus oſtendit fœminarum conſortium quatenus à viris ſpiritualibus fugiendum.

Unde conquerente apud *ſacram Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum Presbytero Jacobo Sanctino in 60.ætatis ſuæ anno conſtituto,Epiſcopum Senogal. ut famulam ætatis 60. annorum removeat, ſibi injunxiſſe,eandem S.Congregat. ſupplicavit, ut Oratorem hac de cauſa moleſtari minimè permitteret.Sacra verò Congreg.die* 15. *Februarii* 1619. *eundem Jacobum parere debere reſpondit.* Idem cenſuit *in una Ferrarien.die* 7. *Junii ejuſdem anni*, contra Preſbyterum Joannem Baptiſtam Rebollum annorum 64. & ejus famulam annorum 66. Sed quæro, an teneatur Parochus, vel quilibet alius Sacerdos concubinam è domo ejicere, eo quòd rumor in vicinia eſt quod ſit ſua concubina,& ex hoc ſcandalum generatur, cùm revera ſit honeſta fœmina,& rumor ſit falſus? omnes ferè concludunt,ejiciendam, juxta illud Pauli 1. ad Theſſalon. cap.5. *Providemus bona non ſolùm coram Deo, ſed coram hominibus.* Ita Bauny *tract.* 4. *quæſt.* 15. *verſ.ab hac quæſtione.*Joan.Sanci.*in ſelect.diſp.*20.*num.*18.Layman.*lib.2.tract.3.cap* 13.*num.*1. Candid. *diſquiſ.*24. *art.* 27. *dub.* 6. Machado *lib.2.p.2. tract.6. docum.13.n.3.* Diana *moral. reſol. p.* 5. *tract.* 14. *reſol.* 107. 10

Tertiò colligitur, Parochos, & alios Clericos comeſſationes, & inhoneſta convivia fugere debere,ut habetur *in cap. cùm decorem, de vita & honeſt. Cleric.& in cap.1. ne Clerici vel Monach.* Galganet. *de jure public.lib.3.tit.5.n.*28.Nam Hieron.epiſt.2.ad Nepot.*de vita Cleric.c.*23. *Convivia,*inquit,*tibi vitanda ſunt ſæcularium, & maximè eorum,qui honoribus tument:*&c.17.*Conſolatores non Chriſtiani potiùs in mœroribus ſuis, quàm convivas in proſperis noverint: facilè contemnitur Clericus,qui ſæpè vocatus ad prandium non recuſat.*Idem omninò ſubdit ſanctus Ambroſius *lib.1.offic.c.*20.*Habet ſuos ſcopulos,*ait,*verecundia,non quos ipſa invehit,ſed quos ſæpè incurrit,ſi in intemperantiam incidamus conſortia,qui ſpe jucunditatis venenum infundunt bonis:hi ſi aſſidui ſint,& maximè in convivio,ludo,ac joco,enervant gravitatē illam virilem.Caveamus itaque ne dum animum relaxare volumus,ſolvamus omnē harmoniam,* 11

niam, quaſi conſenſum quendam bonorum operum. Vſus enim citò inflectit naturam, unde quod prudenter facitis, convenire Eccleſiaſticis, & maximè miniſtrorum officiis arbitror, declinare extraneorum convivia, vel ut ipſi hoſpitales ſuis peregrinantibus, vel ut ea cautione nullus opprobrij locus. Convivia quippe extraneorum occupationes habent, tum etiam epulandi produnt cupiditates, ſurrepunt etiam fabulæ frequenter de ſæculo, ac voluptatibus claudere aures non potes, prohibere putatur ſuperbia, ſurrepunt etiam præter voluntatem pocula.

12 Honeſtis verò conviviis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis poſſunt bene intereſſe, *cap. quando, il 1. & 2. diſt. 44.* Cov. *in cap. ult. n. 1. de teſtam.* Bellet. *diſquiſit. Cleric part. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §. 2. n.* 24. item & iis, quæ fiunt in anniverſariis defunctorum, ſive in ſolemnitatibus Sanctorum, *cap. nullus, 44. diſt. cap. nullus, de conſecr. diſt. 5.* Cov. *in d. c. ult. n. 2.* Joan. Garc. *de expenſ cap. 9. num.* 21. Cened. *ad Decretum, collect. 46. n. 5.* Bellet. *dict. tit. de diſcipl. Cleric. §. 22. num.* 28. ubi admonet quod in hujuſmodi conviviis nulla abſentium vita mordeti permittatur, nullus ex irriſione reprehendi, nec in eis inanes ſæcularium negotiorum fabulæ, plauſus, riſus inconditi audiendi, ſeu referendi, aut cantandi, nec turpia joca, vel urſo, vel tornatricibus, aut larvas
13 ante ſe fieri patiantur. † Imò convivium benedictione inchoari debere, & gratiarum actione terminari, probatur *in d. c. quando autem. 44. diſt.* & à Joan. Chryſoſt. didicimus, qui *homil. 79. ad Antiochum*, ita ait: *Opus eſt nos, & menſam petentes, & deſiſtentes Deo gratias egere, Menſa ab Oratione ſumens initium, & in Oratione deſinens, nunquam deficiet, ſed fonte largiùs omnia nobis afferet bona.* S. Hieronymus epiſt. 22. ad Euſtoch. c. 16. *Nec cibi ſumantur, niſi oratione præmiſſa, nec recedatur à menſa, niſi referatur Creatori gratia.* Alias adducit SS. Patrum auctoritates Giſbert. Schevic. *de Eccleſiaſticorum vita, moribus, & officio, lib. lib. 3. c. 36.* Bellet. *d. §. 22. n. 26.* ubi *n. 27.* ſubdit
14 quod † in omni Clericali convivio lectio divinarum Scripturarum miſceri debet, *per c. pro reverentia, 54. diſt.* & advertit Navar. *de Orat. cap. 18. n. 42.* quod Sacerdotes non benedicentes menſam peccant tantùm venialiter, quamvis Præp. *n. 2. in dict. c. non liceat, 44. diſt.* exiſtimaverit peccare mortaliter.

15 *Quartò*, colligitur Parochos, & omnes Clericos à crapula, & ebrietate diligenter abſtinere debere, ita ut ſi non abſtinuerint, & à Superiore commoniti non ſatisfecerint, ab officio, & beneficio ſuſpendendi ſint: ita probat text. *in c. à crapula, de vita, & honeſtate Cleric.* Menoch *de arbitr. caſu 404. num. 4.* Bernard. & Salzed. *in qq. Canon. c. 80. in noviſſ. edit.* Camil. Borrel. *in ſūmá omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. à n. 27.* Ugolin. *de offic. Epiſcopi, cap. 13. §. 27. ex num. 5.* Campan. *in diverſ. Iuris Canon. rub. 4. à n. 4.* Farinac. *fragment. crimin. par. 1. litt. C. numer. 246.* Machado *d. tract. 13. docum. 3.* Superioris autem arbitrio relinquitur quando Clerici à crapula, & ebrietate non abſtinentes ab officio, vel beneficio ſint ſuſpendendi, gloſſ. *verſ. vel beneficio, in d. cap. à crapula*, Menoch. *d. caſu 40. n 4.* Guttier. *canon, lib. 2. c. 4. num. 63.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſput. 2. ſect. 1. n. 12.* nam vinolentum Sacerdotem & Apoſtolus damnat, & vetus lex prohibet, *cap. vinolen-*
tum. 35. diſt. quia † multa ex ebrietate mala 16
gignuntur; aufert enim memoriam, diſſipat ſenſum, corrumpit ſanguinem, obtundit viſum, infirmat nervos, obturbat auditum, onerat cerebrum; reſolvit viſcera, balbutit linguam, confundit intellectum, enervat, & fœdat corpus, omnia membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam, ſecreta pandit, libidinem provocat, rixas excitat, prout hæc, & multa alia referunt Menoch. *d. caſu 404. à princ.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 36. art. 1.* Adrete *de relig. diſcipl. tuenda, lib. 2. cap. 15. ex n. 39.* Leſſ. *de juſtit. lib. 4. c. 3. dub. 3. n. 13. cum ſeqq.* Farinac. *d. lit. C. n. 253.* Bellet. *d. tit. de diſciplina Cleric. §. 22. à n. 13.* Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub. 3. n. 3. cum ſeqq.* & alii, quos refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 1. tit. 2. gl. 11. num. 5.*

Specialiter verò uſum illum, quo in quibuſ- 17
dam partibus ad potus æquales ſuo modo ſe obligent potatores, & illi judicio talium plus datur qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit, penitus abolendum, præſertim in Clericis, decernit Innocentius III. in Lateranenſi Concilio, de quo *in d. cap. à crapula*, ſub ſuſpenſionis pœna ab officio, & beneficio, refert Bellet. *d. §. 22. n. 33.* & Zozimus Papa (ut dicitur *in libro Pontificum*) conſtituit, ut nullus Clericus pocula in publico populis propinaret; poſſent tamen Clerici in cellis ſibi adinvicem, propinare, ut habetur in Concilio Nanneten. de quo *in cap. quando autem, 44. diſtinct.* ubi modus præſcribitur ſervandus à Clericis in cōviviis: & *in cap. quando Presbyteri, eadem diſtinct.* ſic dicitur: *Qui volunt, panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant, & ſinguli ſingulos liberè faciant, & maximè ultra tertiam vicem populum non conſtringant.* Item *in c. nullus Presbyterorū, eadem diſt.* legitur, quod nec præſumant alios ad bibēdùm cogere, vel aliena precatione ingurgitare.

Quintò, colligitur Parochos, & alios quoſcumque Clericos mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debere, *d. cap. penult. de vita, & honeſtate Cleric. c. Presbyteri, 34. diſt. cap. non oportet, de conſecrat. diſt. 5.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 13. §. 30. n. 2.* Bellet. *d. tit. de diſcipl. Cleric. §. 23. n. 3.* nec ſcurrilibus, aut

joeulatoriis verbis, vel adulationibus deſervire, aut vacare, cap. Clericum; 46. diſt. ubi ſic dicitur: Clericum ſcurrilem, & verbis turpibus joculatorem ab officio eſſe retrahendum cenſemus. c. 1. ne Cleric. vel. Monach. Bernard. & Salzed. in pract. c. 71. in noviſſ. edit. Ugolin. d. cap. 13. §. 20. Sicut & maledicere, vel detrahere, & calumniari, maximè in Sacerdotes, c. Clericus maledicus. ead. diſtinct. 46. & denique riſus, & fabulas vanas, & tumultus in conceſſu, & Eeclesia vitare monentur, aut indiſcretis vocibus perſtrepere, vel obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundere, & his ſimilia, quibus vituperetur miniſterium eorum, facere prohibentur, cap. quando autem 44. diſt. c. in loco, 5. q. 4. Qui verò, inquit Bonifacius VIII. in cap. unic de vita, & honeſt. Cleric. lib. 6. ſe joculatores, aut gogliardos faciunt, vel buffones, ſi per annum artem illam ignominioſam exercuerint, ſunt ipſo jure infames; ſi verò breviori tempore, & moniti non reſipuerint, ipſo jure omni privilegio Clericali carent, [refert Vgolin d. §. 2c. num. 2. ubi ſubdit præfatum annum requiri continuum, & excipit ut pœnam hanc evadant ubi in occulto id facerent, ut pote inter amicos, vel infirmitatis alterius, aut honeſtatis gratia.

19 Sextò, colligitur Parochis. & aliis Clericis ob honoris gravitatem, & dignitatem citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licere, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus, ut per Abb. in cap. cùm decorem, de vita, & honeſt. Cleric. Vivi. opin. 467. n. 3. verſ. & hinc eſt, Ugolin. dict. c. 13. §. 26. n. 2.

20 Septimò, colligitur Parochis, & Clericis cauponas, vel tabernas, niſi longioris itineris cauſa, ingredi non licere, cap. non oportet, cum duobus ſequentibus, 44. diſt. dict. c. penult. Bernard. Diaz in pract. cap. 80. n. 3. in noviſſ. edit. Jacob. de Graff. in aureis deciſ. part. 2. lib. 3. cap. 8. n. 9. & 10. Ugolin. dict. cap. 13. §. 29. Campan. dict. rub. 4. n. 12. Anton. Ricciul. de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib. 8. c. 7. num. 15. latè Beller. dict. tit. de diſciplina Clericali, §. 10. à principio, ubi num. 15. ſubdit, quod ſicut vitium frequentandi tabernas reprehenditur in Clericis, ita nec eſt laudabile in ſæcularibus. Quamvis enim olim cauponarum inſtitutio non fuerit voluptatis cauſa, ſed neceſſitatis, l. licèt gratis, §. in factum, ff. naut. cau-
21 pon ſtab. hodie tamen † tabernæ ſunt loca & fomenta intemperantiæ, incontinentiæ, l. quæ in adulterium, in princ. & ibi gloſſ. C. ad legem Jul. de adulter l. athletas, §. ait prætor, ff. de his qui notantur infamia, l. palam, §. ſi qua cauponam, ff. de ritu nuptiarum. Quæ autem dicantur tabernæ, & illarum nomine quid veniat? Dixi in meo tr. de appellativa verborum utriuſque Iuris ſignific. appell. 257. n. 1.

22 Octavò, colligitur Parochis minimè licere choreis, & ſaltationibus intereſſe, ne Propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur, cap. Presbyteri, 19. diſtinct. l. 34. & 57. tit. 5. part. 1. ubi Greg. Lopez in gloſſ. 1. & l. 34. tit. 6. part. 1. ubi gloſſ. 7. Ugolin. dict. c. 13. §. 30. num. 1.

Nonò, colligitur eis quoque minimè licere 23
comœdiis intereſſe, cùm ut plurimùm ſint de rebus laſcivis. turpibus. & amoribus mundanis, provocantes auditores ad malum, & libidinem, ac ſpectatores ſuo acceſſu, & præſentia cauſam afferunt ſcenicis turpia agendi, Petr. de Guzman in lib. bienes del honeſto trabajo, y dannos de la ocioſidad, diſcurſu 6. §. 7. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 5. q. 11. n. 8.
cum ſeqq. ubi à princip. illius quæſt. † probat co- 24
mœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis eſſe reos, eáſque ob id damnant Petr. Gregor. ſyntagm. juris lib. 39. c. 15. Ribadeneira lib. 1. de la tribulacion, c. 11. Pined. c. 1. de la agricoltura, dialog. 15. à §. 25. Petr. de Guzman dict. diſcurſu 6. §. 2. pag. 276. Joan. Valer. de different. inter utrumque forum. verb. peccatum, diff. 25.

Verùm ſi comœdiæ audiantur ob ſolam vanã 25
curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, etiamſi res turpes repræſententur, & modus repræſentandi ſit turpis, ego puto non eſſe peccatũ mortale, ne ceſſante ſcandalo, quod exiſtimo modò non eſſe, quia frequentiſſimum eſt Clericis comœdiis intereſſe. Non obſtat prohibitio d. cap. penult. quia ſecundùm Innocent, ibi eſt tantùm de honeſtate, vel quod verius credo cum Cajetan. in ſum. verb. Clericoram peccata, ille text. non obligat ſub mortali, ceſſante ſcandalo, & contemptu. Quare ita reſolvunt Fr. Emman. in ſum. tom. 3. cap. 71. n. 1. Joan. Salas in 1. 2. tom. 2. tractat. 13. diſput. 6. ſect. 24. numer. 165. Paul. Squillante de obligat. Cleric. part. 2. num. 45. Galet. in ſua Margarita caſuum conſcientiæ, verb. comœdia. Sanch. de matrimon. lib. 9. diſput. 46. n. 41. Bonacin. eod. tract. quæſt. 4. pũcto 9. n. 22. Anton. Dian. reſolut. moral. p. 2. tract. 3. Miſcel. reſol. 35. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. 7. n. 3. diſt. 86. Ego ipſe in collect. ad d. cap. pen. n. 3. Lezana in ſum. quæſt. Regul. cap. 10. n. 7. tom. 1. Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 1. tract. 13. docum. 2. num. 3. & 4. Fragoſo in ſua Republica, p. 1. lib. 1. diſp. 2. num. 185. Garcia in ſum. moral. tract. 1. diffic. 2. duda 2. num. 3.

Decimò. colligitur illos minimè adeſſe debe- 26
re agitationi taurorum, cùm id eis prohibuerit Gregorius XIII. in quadam ſua Conſtit. cujus tenorem recenſent Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 71. aliàs 75. in noviſſ. edit. & Stephã. Quarant. in ſum. Bullarij, v. torneamẽta. Poſtea Clemens VIII. pro Regnis Hiſpaniarũ pœnas. & cenſuras contra eos, & alios Clericos impoſitas ſuſtulit, & amovit (exceptis Monachis,

&

Digitized by Google

& Fratribus Mendicantibus, cæteriſque Regularibus cujuſcumque Ordinis, & Inſtituti, ad terminos Juris reducendo. Monet tamen ſua Sanctitas & in Domino hortatur Clericos ſæculares beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, vel in ſacris Ordinibus, ſeu in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos exiſtentes, ne paterna hac ejus benignitate abutantur, prout pleniùs in ſuis literis *ſub datum Romæ, ſub die* 13. *januarii* 1596. continetur; quarum litterarum contextum referunt Quarant. *ubi ſuprà*, Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 68. *art.* 2. & de illis meminere Azor. *inſtitut. moral. part.* 3. *lib.* 1. *c.* 15. *in princ.* Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comm. add. cap. Presbyteri, n.* 3. *&* 4. *diſt.* 34. Lezana *ubi ſuprà, cap.* 10. *num.* 7. Fragoſo *p.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 2. *num.* 92. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 12. *diffic.* 20. *n.* 12. Garcia *in ſum. morali, tractat.* 1. *diffic.* 3. *duda* 2. *num.* 2. Machado *d. tract.* 13. *docum.* 11.

27 *Undecimò*, colligitur Parochis, & aliis Clericis ad aleas, & taxillos ludere non licere, *d. c. pen. de vita, & honeſt. Cleric. cap. cùm inter delictos, de exceſſ. Prœl.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 12. *l.* 57. *tit.* 5. *partit.* 5. Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 37. *art.* 1. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 90. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 11. *num.* 33. Aldrete *de religioſa diſc. tuenda, lib.* 2. *c.* 16. *§.* 3. *n.* 17. Molin. *de juſt. tract.* 2. *diſp.* 512. *verſ. quod verò.* Coral. de Graſſis *de effectib. Clerical. effectu* 22. Farinac. *in praxi crimin. p.* 3. *q.* 109. *n.* 92. *cum ſeqq.* Squillante *de obligat. Cleric. part.* 2. *n.* 45. Beller. *d. p.* 1. *tit. de diſcipl. Cleric. §.* 24. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *num.* 1. *cum ſeqq.* 35. *diſt.* Machado *d. lib.* 4. *p.* 1. *tract.* 13. *docum.* 9. Ugolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 12. *§.* 22. *num.* 2. ubi ſubdit hoc procedere in omnibus Clericis, qui Ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti, ſi beneficium habeant Eccleſiaſticum, & *num.* 3. addit, quod nec per alium ludere poſſunt, & in fine reſtringit ubi animi gratiâ ſecretò, & modicè luderent abſque ſcandalo: & §. 23. *num.* 1. reſolvit eos peccare mortaliter, ſi aleis, & taxillis ludant.

28 Ludus tamen, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, illis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, ut per Par. de Puteo *in tract. de ludo, num.* 12. Coſta *eod. tract. n.* 15. *art.* 2. Farin. *d. q.* 109. *num.* 103. *&* 106. Ugolin. *d cap.* 13. §. 25. *&* 26. Bellet. *d. §.* 24. *num.* 8. *&* 9. ubi *num.* 15. intelligit, modò non ludant in publico: dummodò etiam admixtos laïcos non habeant, gloſſa *in verb. ejuſdem, in cap. continetur, de homicid.* ubi Hoſt. *num.* 1. & Abb. *num.* 3. Coſta *d. tract. num.* 14. *in fin.* Beller. *diſt. tit. de diſcipl. Cleric.* §. 24. *num.* 17. Farin. *diſt. p.* 3. *q.* 19. *num.* 100. Garc. *in ſum. tract.* 1. *diffic.* 2. *dub.* 2. *à num.* 6.

Unde ſchaccorum, ſive latrunculorum lu- 29
dum non eſſe Clericis prohibitum reſolvunt
Abb. *num.* 4. *verſ. & hoc intellecto, & n.* 12. Joan.
Andr. *n.* 13. Butr. *verſ. ludus enim, in d. cap. pen.*
de vita & honeſt. Cler. Coſta *d. tract. n.* 25. *in fin.*
verſ. quod autem ludus, & num. 27. *ante fin. art.*
2. Viv. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 3. *tit.* 29. *n.* 3. *in*
princ. pag. 430. Farin. *d. q.* 109. *n.* 114. Ugolin.
d. §. 25. *in princ.* Paul. Comitol. *d. lib.* 1. *q.* 91.
Beller. *d.* §. 24. *n.* 7. ubi *num.* 10. intelligit modò
ludatur causâ recreationis, & non causâ vo-
luptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis: & *num.* 15.
etiam dummodo non diſtrahatur à Divinis,
propter longum tempus quod in tali ludo con-
teritur. † Et quamvis hujuſmodi ludus ingenio 30
conſtet, ac proinde permiſſus cenſeatur, non
multùm tamen literatis hominibus convenire
arbitrantur, quòd mentem jam literarum ſtu-
diis fatigatam recreare magis ceſſatione & quie-
te, quàm novo meditationis labore gravare
oporteat, ut benè advertit Joan. Bapt. Finus *de*
regul. jur. homil. 22. *in fine.*

Duodecimò, colligitur eiſdem quoque non li- 31
cere canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venan-
dum habere, *cap.* 2. *in fin. de cler. venat.* Camill.
Borel. *in ſumma omn. deciſ. tom.* 1. *tit.* 11. *n.* 42.
nec venationes facere periculoſas, ſeu clamo-
ſas, veluti aprorum, & cum armis, *cap.* 1. *cum*
ſeq. 34. *diſt. cap.* 1. *de cler. venat.* reſolvunt Bern.
in pract. c. 70. *in noviſſ. impreſſ.* Guil. Benedict.
in cap. Raynutius, de teſtam. verbo Et uxorem no-
mine Adelaſiam, *n.* 875. Sylveſt. *in ſum. verbo*
Venatio, *circa med.* Sebaſt. Medic. *de venat.*
piſcat. & aucup. part. 1. *q.* 8. *ex n.* 17. Menoch.
conſ. 221. *n.* 50. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 529.
n. 1. *part.* 1. plures quos refert Cened. *ad Decre-*
tal. collect. 56. *n.* 8. *&* 9. quibus addo Sebaſt. Næv.
in remiſſ. ad lib. 2. *feud. tit.* 56. *quæ ſint Regalia,*
n. 273. *cum. ſeq.* Beller. *d. tit. de diſcipl. cleric.* §.
19. Thom. Valaſ. *allegat. juris tom.* 1. *alleg.* 31. *n.*
13. Rebell. *de obligat. juſtit. part.* 1. Galganet. *de*
jure publico, *lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 67. Squillante *de*
obligat. Cleric. part. 2. *num.* 37. Joan. Valet. *de*
different. inter utrumque forum, *verbo Pecca-*
tum, differ. 20. Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in*
comment. ad c. 2. *diſt.* 34. Machado *d. lib.* 4. *part.*
1. *tract.* 13. *docum.* 8. Hurtado *de juſtit. diſp.* 1.
diffic. 23. *n.* 53. Card. Lugo *de juſtit. diſp.* 6. *ſect.*
6. Garc. *in ſum. tract.* 1. *diffic.* 2. *duda* 3. *n.* 3. Mar-
ta *de juriſdict. part.* 4. *cent.* 1. *caſu* 37. *à n.* 17. ubi
intelligit † ſi ad voluptatem venati fuerint, & 32
ſæpiùs in ipſa voluptate detenti: qui omnes
etiam aſſerunt ſanitatis, vel recreationis causâ
Clericos venationibus uti non prohiberi, dum-
modo id faciant cum ſilentio & modeſtia, quod
etiam poſt alios advertit Illuſtriſſ. D. meus Ro-
deric. à Cunha *in comment. ad c.* 9. *n.* 2 *diſt.* 76. † 33
In dubio autem venationẽ præſumi factam causâ
recreationis tenent Anan. *in d. cap.* 1. *de Cleric.*
venat. col. 2. Alex *conſ.* 72. *n.* 13. *vol.* 1. Menoch.

*d.conſ.*211. *num.*51. *& de præſum.lib.*5.*præſ.*3. *n.*116. Bellet. *d.*§.19.*n.*7. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad c. videns* 10. *diſt.* 86.

34 Hinc Nicolaus Papa *in d.cap.*1.*diſt.*34. Lanfredum venationi deditum reprehendit, ad-
35 ditque ex S. Hieronymo † venatorem nunquam legiſſe ſanctum, cujus dicti ratio poterit eſſe, quia venatores miſerandam in animalibus exercendo carnificinam multùm inde ſanguinariæ crudelitatis aſſumunt, & ſic mentem induunt ab omni pietate alienam, Pined. *in Job,cap.*16.*verſ.*10.*num.*3. *&* 7. Ferdinand. Salazar. *Proverb.cap.*12.*verſic.*27.*num.*123. ubi fraudulentos homines venatori dicit perſimillimos, ipſámque artem venatoriam multis fraudibus, ac dolis eſſe conjunctam, & Martin. Delr. *in adag.ſacr.adag.*13.*per tot.* firmat quod facer textus venationis nomine omnem tyrannidem, crudelitatémque deſignat. Non obſtat quod objicit gloſſ. *verb. venatorem, in eod. cap.* 1. *diſt.* 34. de Sancto Euſtachio, quia benè ſolvit dicens, quod deſerviens venationi non eſt ſanctus, ſed qui ſemel fuit venator, poteſt poſtea effici ſanctus, peracta jam pœnitentia, ſequitur Abb. *in d. cap.* 1. *verſ. & pro illa, de Clerico venatore*, declarant Abul. *in Matth. cap.*6.*q.*43. *verſic. ſi autem objicitur*, Franc. Marc. *Delphin.deciſ.*529.*ex n.*7.*p.*1. Petr. Gregor. *Syntagm. juris lib.*35.*capit.*10. *num.* 13.

36 Piſcari autem eiſdem licere non eſt dubium, exemplo Apoſtolorum, quos piſcatores ad ſe Salvator noſter vocavit *Matth.*4.*Marc.*1. *& Luc.*5. Ita Salzed. *ad Bernard. d. capit.* 70. *lit. A, verſ. Piſcatio.* Iac. de Graff. *in aureis dec. part.*3.*lib* 3.*cap.*3.*verſ.*6. Mart. *d. caſu* 57.*n.*22. Monach. *de arbit. caſu* 413. *in fine*, Azeved. *l.*1. *n.*13. *verſ. niſi & piſcatio, tit.* 8. *lib.*7. *nova Rec.* Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap. Eſaü, diſt.*86. Bellet. *dict.tit.de diſcipl.Cleric.*§.19.*num.*8. Ugolin. *d.c.*13.§.22. *num.*10. qui, & præcipuè duo ultimo loco citati, id dupliciter reſtringunt, & *primò*, dummodo artem illam piſcandi. diebus præſertim ſolemnibus (quibus Eccleſiaſticis Officiis intereſſe debent, & inſervire) non exerceant, in aliis feſtis permittitur, ubi neceſſitas ſuaderet, *c. licet, de feriis. Secundò*, ſi non aſſiduè id exerceant, non enim Apoſtoli poſteaquam gratiam Dei noverunt, piſcationibus operam dabant aſſiduè, ſed relictis retibus ſequuti ſunt Chriſtum Dominum.

37 *Decimotertiò* colligitur Parochos, & alios Clericos negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſe, ut probat text. *in cap. negotiatio*, 88. *diſt. & in cap. cùm ſecundum* 6. *ne Clerici, vel Monachi*, ubi decernitur ut excommunicentur, *& in cap. ſed nec, eod. tit.* ubi præcipitur, ut ſuſpendantur ab officio Eccleſiaſtico, *& in c. Clericus, diſt.*94. ubi imponitur eis depoſitionis pœna, *& in cap. Canonum* 14.*q.*4. ubi jubetur ut explodantur à Clericali conſortio. Vide Strach. *de mercat.part.*3.*num.*4. Bernard. & Salzed. *in pr.cap.*55.*aliàs* 58. *in noviſſ.impr.* Redoan. *de ſpoliis Cler.q.*1.*in princ.num.*1.*cum ſeqq.* Menoch. *conſ.*12.*num.*11.*&* 11.*& de præſumpt.lib.*3.*præſ.*56.*n.*8. Morl. *in emporio juris, p.*1.*tit.*9.*q.*10. Salon. *in* 2.2.*q.*77.*art.*4. Medin. *in C.de reſtit.q.*30.*art.*2. Mart. *de juriſdict.p.*4. *cent.*1.*caſu* 3. Rebell. *de obligat.juſtit.part.*2. *lib.*9. *q.fin. ſect.*2. *à num.*4. Squillante *de obligat.Cleric.part.*2.*num.*39. Farin. *fragm.crimin. part.*1.*lit.C, verb.Clericus, à num.*147. Salas *de contract. ubi de empt. dub.*2. Sigiſm. Scacc. *de commerc.* §. 1. *q.* 7. *part.* 2. Paul. Comit. *reſp. moral. lib.* 5. *q.* 53. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*16.*num.*325. Ugol. *de officio Epiſcopi, cap.*13.§.15.*&* 16. Fernandez *in examine Theolog. moralis, part.*4.*cap.*5. §.8. *n.*4. Carol. de Graſſis *de effectib.Cleric.effectu* 6. Bellet. *diſquiſ. Cleric.part.*1.*tit.de diſciplina Cler.* §.21. Anton. Diana *reſolut.moral.tract. de contract. reſol.* 72. Buratt. *deciſ.* 916. *num.*7. Lezana *in ſum. q. Regul. cap.* 9. *num.* 39. Fragoſo *de Republ.p.*1.*lib.*2. *diſp.*4.*num.*312.*verſ.dicendum.* Bauny *tract.*11. *q.*15. *verſ. ſeptimò peccat, & q.*17. Trullench. *in Decalog.lib.*7.*c.*21.*dub.*9.*n.* 6. Fagundez *de Iuſtit. lib.*5.*cap.*11. *n.*2. Garcia *in ſum. morali, tract.* 1. *diffic.* 2. *dub.* 5. *n.* 4.

Amplia *primò* procedere quocumque con- 38
tractu negotientur, utpote vel emendo, vel vendendo, ut reſolvit Ugolin. *d.c.*13. § 16. *n.* 1. *in fine*, vel conducendo poſſeſſiones propter cupiditatem, ut probat text. *in cap.*1. *ne Clerici, vel Monach.* ubi Abb. *num.*8. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. c.*62.*n.* 12. Mart. *d. caſu* 3. Bellet. §. 21. *num.* 31. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comm. ad cap.*1.*num.*2.*diſt.*87. niſi neceſſitas inſtet, videlicet ad ſui, vel ſuorum ſuſtentationem, ut declarant Hoſt. *in cap.*1.*num.*2.*de oblig.ad ratiocin.* Sylveſt. *in ſum. verb. Clericus* 3.*num.*2. Molin. *de juſt.tract.*1.*diſp.*342. Leſſ. *eod. tract. lib.*2.*cap.*15.*dub.*1. *num.*6. Port. Imol. *conſ.* 16. Joan. Baptiſta Coſta *de remed.ſubſid.remed.*73. Marc. Anton. Gen. *citato loco*, Bellet. *d.* §.21. *num.* 33. ubi *num.* 25. ſubdit, quod poſſunt conducere omnes obventiones Eccleſiæ. † 39
Vel niſi conductori ſuccedant, quia poterant perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio, gloſſ. *verb. conductore, in d.cap.*1. ubi Abb. *n.*8. Felin. *in cap. quia G. num.*3. *verſ ideò ipſe, de jud.* Barbat. *conſ.*1.*num.*59. *vol.* 3. Sylveſt. *in ſum. verb. Clericus* 3. *num.* 2. Gregor. Lop. *l.* 45. *verb. arrendatores, tit.*6.*part.*1. Bonacoſ. *comm.crimin.p.*2.*verb.Curiales, fol.*20. Redoan. *de ſpoliis Cleric. in præfat.q.*2.*n.*12. Bellet. *d.*§.21.*n.*32. Molin. *d.tract.*2.*diſp.*342.*num.*7. Leſſ. *d.lib.*2. *cap.* 21.

Digitized by Google

cap.21. num. 6. Vgolin. *dict. §.6.num.2.verſ. quid igitur.*

40 Amplia *ſecundò*, ſeu potiùs declara procedere in illis, qui aliquid emunt, vel contractu oneroſo acquirunt, ut ex illius venditione lucrum referant; ſecus autem ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, vel ut eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint. Vide Tiraquel. *in præfat. retractatus lign. n.78.* Mex *in tract. taxæ panis, concluſ. 1. n. 170.* Marr. *d. caſu 3. n. 10.* Ceval. *commun. contra commum. q. 810. n.16. & 17.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. vectigal, verſ. tertiò quatenus*, Suar. *tom. 5. diſp. 23. ſect. 4. num. 21.* Bellet. *dict. part. 1. tit. de exempt. Cleric. à muner. §.4.* Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 339. & 342. concl. 4.* Carol. de Graſſ. *de effectib. Cleric. effectu 3.* Bonac. *de contract. diſp. 2. quæſt. 9. puncto 2. n. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 15. num. 325. verſ. 4. & n. 379.* Joan. Salas *d. dub. 2. num. 1.*

41 Limita *primò*, quando negotiationem exercuerint non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe ſuóſque alant, cùm aliunde unde vivant non habeant, & bona Eccleſiæ ad eorum victum non ſufficiãt. Ita Salzed. *ad Bernard. d. c. 58. verſ. neceſſitatis tamen cauſa*, Navar. *conſ. 3. n. 3. ne Clerici, vel Monach.* Vgolin. *d. c. 13. §. 16. n. 2. verſ. 2.* Farin. *d. lit. C. verb. Clericus, n. 169.* ubi *n. 170.* ſubdit, quod in dubio negotiatio præſumitur facta ex cauſa cupiditatis, & lucri, niſi probetur neceſſitas.

42 *Secundò* limita, ubi ſemel, vel iterum negotiaverint, quia in hoc caſu non peccarent mortaliter, Cen. *ad Decretum, collect. 37. num 2. in fine.* Vgolin. *d. cap. 13. §. 15. n. 2. & §. 16. n. 1.* Carol. de Graſſis *d. effectu 6. num. 19.* Anton. Diana *moral. reſolut. tract. de contract. reſol. 72. verſ. limita.*

43 *Tertiò*, limita ſi negotientur per alios, juſta interveniente cauſa, ita Navar. *de ſpoliis Clericor. §. 8. in fine*, Tabien. *verb. emptio, quaſt. 26.* Malder. *2. 2. tract. 5. c. 2. dub. 4.* Molin. *d. tract. 2. diſput. 542. n. 10.* Leſſ. *dict. lib. 2. cap. 21. dub. 1. n. 6.* Squillante *de obligat. Cler. p. 2. n. 43.* Fernandez *in examine Theol. moral. q. 4. cap. 5. §. 8. n. 6* Anton. Diana *d. reſolut. 72. verſ. ſed tota difficultas.* Fagundez *de juſtit. lib. 3. cap. 12. n. 1.* Garcia *d. diffic. 2. dub. 5. n. 6.* Illuſtriſſimus D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap. 9. num. 1. diſp. 88.* Contrariam tamen tuentur Megal. *2. 2. lib. 2. cap. 5. q. 157.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap. 62. num. 6.* Vgolin. *d. §. 17. num. 2.* Sed eorum opinionem exiſtimo procedere eo caſu, quo Clerici quæſtui potiſſimum anhelantes negotiationem per alium exercent; ſecus verò dicendum ubi negotiatio per modum alicujus liciti artificii exercetur, & nullum avaritiæ, vel ambitionis vitium in Clericis notari poteſt, in quibus terminis ſunt intelligendi Doctores primo loco citati.

44 *Quartò* limita, ſi emiſſent pertinentia ad ſe, ſuámque familiam ſuſtentandam per totum annum, & præter propoſitum empta ſupereſſent vel diminutione familiæ, aut alia ratione; tunc enim pretio currenti etiam cariori, quàm emerant, abſque negotiationis periculo vendere poſſunt, ut per Proſp. de Auguſtino *in add. ad Quarant. verb. vect. verſ. 3.* ibi, *idque extende.* Vgolin. *d. §. 16. verſ. 5.* Farin. *in frag. p. 1. verb. Clericus, n. 176.* Fragoſ. *d. d. ſput. 4. n. 313. verſ. ſimiliter.* Garcia *d. dub. 5. n. 5. in med.*

45 *Quintò* limita, ubi mercaturam exercuerint cum ſuis animalibus, & prædiis; poſſunt enim locare animalia, ut boves, & oves, ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione, vel ſi habentes paſcua multa, emunt eadem animalia, ut illa depaſcerent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, ut per Redoan. *de ſpol. Cleric. q. 2.* Molin. *d. diſput. 342. num. 14.* Beller. *d. tit. de favore Clericor. §. 11. n. 34.*

46 *Sextò*, limita ubi agros proprios colerent, ut fructus vendant, lapides, vel metalla ex ſuis fundis cæderent, vel eruerent, ſive ea mutent in aliam ſpeciem, ſive non, greges in ſuis prædiis alerent, ut ex fœtu, lacte, lana pecuniam conficiant, aut ut ipſa animalia adulta, & ſaginata vendant, ita Leſſ. *d. lib. 2. cap. 15. dub. 1.* Paul. Comitol. *d. lib. 1. q. 53. num. 2.* Fernandez *ubi ſuprà, n. 5.*

47 *Septimò* limita, ubi à locis piis terrena in affectum acceperint, quia non debent hoc caſu prætexru illicitæ negotiationis moleſtari, ut Nuncio Neapolis reſcripſit ſacra Congragatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium Præpoſita, *ſub die 19. Ianuarij* 1593.

48 *Octavò*, limita ubi vinum ſuum etiam minutim vendiderint, cum advertentiis tamen ſibi per Epiſcopum præſcriptis, prout Averſano Epiſcopo eadem *ſacra Congreg.* reſcripſit *ſub die 5. Maij* 1593.

49 *Decimoquartò*, colligitur Parochos, & quoſcumque alios Clericos ab omni ſordido quæſtu, & vili, aut ignominioſo artificio abſtinere debere, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, *cap. Clericus 1. & 2. diſt. 91.* Strach. *mercat. part. 3. num 5.* Viv. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 11. n. 43. verſ. & Concilium, pag. 565.* Navar. *commento 2. de Regular. num. 37.* Leſſ. *d. lib. 2. cap. 15. dub. 2.* Vgolin. *dict. cap. 13. §. 18. n. 1. verſ. excipio*, Fernandez. *in examine Theologiæ moralis, part. 4. cap. 5. §. 8. n. 7.* Illuſtriſſimus D. meus Rodericus à Cunha *in Comment. ad cap. 9. n. 2. diſt. 88.*

50 Sic Apoſtoli laborant manibus ſuis, ne quempiam gravarent, D. Paul. 1. *ad Theſſal. 2.*

& 1. ad Corinth. 4. & Actor 1. c. 28. c. nunquam, de conſecr. diſt. 5. Et ſanctus Lucas manibus operabatur in pingendo, & ſanctus Antonius in colendo terram, & texendo fiſcellas; unde eis permiſſum erit, & maximè quibus Eccleſia non ſufficit, ut victum, & veſtitum quærant, ut exerceant opera ruſticalia, veluti fiſcellas juncis texere, caniſtra viminibus plectere, ſarrere humum, areolas æquo limite dividere, in quibus cùm olerum jactata fuerint ſemina, vel plantæ ad ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguæ, inſerere fructuoſas arbores, vel gemmis, aut ſurculis apum alvearia fabricare, & lina texere pro capiendis piſcibus, proprias vineas putare, vel fodere, domus ſuas reficere, & alia hujuſmodi facere *cap. Presbyter, c. Clericis victum, 91. diſt.* dummodò tamen non impediantur munera, quibus incumbere debent. Steph, Gratian. *diſcept. forenſ. c. 57. n. 27.*

51 *Decimoquintò*, colligitur eos arma deferre non poſſe, portantes enim excommunicari debent, *c. Clerici 2. de vita, & honeſt. Cleric.* Cor. *in memorab. verb. armorum uſus, verſ. notabis,* Farinac. *in praxi crimin part. 3. q. 108. n. 21. cũ ſeq.* Azor. *inſtit. moral. part 2. lib. 7. cap. 15. verſ. prohibetur.* Squillante *de oblig. Cleric. p. 2. n. 49.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 371. in 1. edit. aliàs reſol. 314. n. 3. in 2. edit.* Vgolin. *d. cap. 13. §. 12.* Galganet. *de jure publico, lib. 3. tit. 5. n. 65.* Ballet. *tit. de diſcip. Cleric. §. 18. n. 8. verſ. quod ſi.* Carol. de Graſſis *de effectib. Cleric. effectu 20. n. 8.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 1. tract. 13. docum 12.*

52 † Clericorum enim arma ſunt orationes, & lachrymæ, *c. fin. 36. diſt. cap. porrò, 16. q. 3. c convenior, c. non pila, cum aliis, 23. q. 8.* Navarr. *conſ. 8. de his quæ vi, n. 10.* Menoch. *de arbitr. caſu 394. n. 32.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 314. n. 4.* Beller. *d. §. 18. n. 9.* Franc. Molin. *de brachio Regio. cap. 18. n. 32.* Carol. de Graſſis *d. effectu 20. num. 4.* Giſberr. Schevich. *de Eccleſiaſticor. vita, lib. 2. cap. 55. in fine.*

53 Verùm ſi ſubſit juſta cauſa, poterunt arma portare, veluti ſi per loca periculoſa iter faciant, ad terrorem latronum, ut per gloſſ. *verb. Clerici, in d. c. Clerici,* ubi Bald. *n. 2.* & Abb. *n 8.* Socin. *reg. 30. limit. 6.* Menoch. *de arbitr. caſu 394. n. 58.* Decian. *in tract. crimin. lib. 8. cap. 3. n. 34.* Farin. *d. q. 108. num. 110.* Vgolin. *d. cap. 13. §. 12. verſ. excipitur.* Carol. de Graſſis *d. effectu 20. num. 33. cum ſeqq.* Bellet. *d. §. 18. num. 15.* Vel ſi eſſent in obſidione, aut haberent inimicitias, ſeu ex aliqua juſta alia cauſa. Bald. *in d. c. Clerici, n. 7.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 2. lib. 3. c. 7. num. 3.* Vgolin. *d. §. 12. verſ. 2.*

Deinde de his, quæ Clerici pro honeſtate,
54 ac bonis moribus vitare tenentur, Iſidor. *de Eccleſ. offic. lib. 2. cap. 2.* relatus *in cap. his igitur, 23. diſt.* quaſi omnia, quæ dicta ſunt ſuprà compendioſè complectens, ſcribit in hæc verba. *His igitur lege Patrum cavetur, ut à vulgari vita ſecluſi à mundi voluptatibus ſeſe abſtineant, non ſpectaculis, non pompis interſint, convivia publica fugiant, privata non tantùm pudica, ſed & ſobria colant, uſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cujuſquam ſtudium appetant, amorem pecuniæ quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abjiciant, honoris gradus per ambitiones non ſubeant, pro beneficiis medicinæ Dei munera non accipiant, dolos & conjurationes caveant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque invidiam fugiant, non vagis oculis, non effrena lingua, aut petulanti, fluidoque geſtu incedant; ſed pudorem, & verecundiam mentis, ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant, obſcænitatem etiã verborum, ſicut & operum penitus execrentur, viduarum, & virginum frequentationem fugiant, cõtubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque inviolati corporis perpetuò conſervare ſtudeant, aut certè unius matrimonii vinculo fœdarentur: ſenioribus quoque debitam obedientiam præbeant, neque ullo jactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant; poſtremò Doctrinæ lectionibus, Pſalmis, Hymnis, Canticis & pio exercitio jugiter incumbant. Tales enim debent eſſe, qui divinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere, ſcilicet ut dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.*

Debet igitur Parochus vitam ſuam ita inſti- 55
tuere orationis frequentia, cibi ac potus temperantia, corporis caſtitate, locutionis modeſtia, in pauperes miſericordia, erga omnes humanitate, & charitate, ut quod verbis in Eccleſia populum edocet, ipſe opere confirmet, ac veluti in imagine oſtendat: & quod aliis tanquam ad ſalutem neceſſarium, aut utile ſuadet, idem conſilium ſibi det, & exequatur; alioquin enim apparet ſubditis, Paſtorem non ex animo hortari ad charitatem Dei, & proximi, continentiam, & temperantiam, vitiorumque omnium fugam, ſi videant ipſummet talia facere, quæ in aliis damnat; nam qui ſibi malus eſt, quomodo aliis bonus eſſe poſſit, cùm proximus quiſque ſibi ſit? & *Eccleſ. c. 30.* dicat, *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Si, inquam, Paſtor propriam animam ſibi cõjunctiſſimam non curat, quomodo curam aliarum gereret ex animo? aut quomodo cum fructu alios excitabit ad charitatem Dei, & rerum cœleſtium deſiderium, ſi ipſemet eo igne cœleſti privatus ſit? quomodo alios exhortabitur ad temperantiæ, & caſtitatis virtutem, ſi ipſemet, vino deditus, & impurus exiſtat? quomodo commendare poterit mutuam charitatem, pacem, & manſuetudinis Chriſtianæ decorem, ſi ipſemet lites alat, impatientia, & iracundia æſtuet?

Caput VII.

De vigilantia Parochorum erga ſuas plebes.

SUMMARIUM.

1 *Parochi oves ſuas non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie, & in individuo agnoſcere debent.*

2 *Baptizatos deſcribere debet Parochus cũ nominibus parentũ, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de baptiſmo ſuſceperunt, de die, menſe, & anno.*

3 *Formula deſcribendi baptizatos ponitur.*

4 *Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem.*

5 *Origo probatur ex partita libri Baptiſmi per Parochum extracta.*

6 *Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt matrimonium in Parochia ſua.*

7 *Matrimonium probatur ex libro Parochi, in quo illud deſcribit.*

8 *Parochus tenetur ſub mortali peccato librũ deſcribere eorum, qui in ſua Parochia matrimonium contrahunt.*

9 *Formula obſervanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis ponitur.*

10 *Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi, etiam mortuis teſtibus, & Parocho.*

11 *Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum deſcribendæ ponitur.*

12 *Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum etiam ad effectum reſervationis.*

13 *Parocho adnotandi mortem Parochiani creditur.*

14 *Mors probatur ex libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos.*

15 *Mors probatur ex libro Hoſpitalis, cui conſuevit fides adhiberi.*

16 *Confirmati an, & quando, & quomodo ſcribendi? oſtenditur.*

17 *Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia, pro ejus arbitrio conficere debet Parochus.*

18 *Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit.*

19 *Parochus fidem de libris ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud quod in loco conſuetum eſt dari: ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet.*

20 *Libri matricularum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penes illos debent conſervari.*

21 *Fides extracta per Parochum ex ſuis libris, ut in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum.*

22 *Fides extracta per Parochũ lite pendente in Rota, ſine citatione & recognitione non probat.*

23 *Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ.*

24 *Parochus tenetur curare ut ſana*, & *orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia avertantur, & profligentur.*

Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocyùs componi. ibid.

25 *Parochus invigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas.*

26 *Diſcordias inter filios ſpirituales componere debet.*

27 *Infirmos ſuæ Parochiæ viſitare, eóſque opportunis remediis juvare debet Parochus.*

28 *Infirmus ubi incipit agonizari, quæ obligatio incumbat Parochis.*

29 *Infirmo, qui Sacramenta recepit, non tenetur Parochus ſub peccato mortali aſſiſtere.*

30 *Infirmo impœnitenti uſque ad reductionem debet Parochus aſſiſtere.*

31 *Parochus ſub peccato mortali non obligatus infirmum adducere, ut teſtamento res ſuas diſponat.*

CURÆ animarum Præfecti debent in 1
primis, quemadmodũ Tridentina Synodus docet *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1.* ſuas agnoſcere, non ſolùm in genere quoad earum numerum, ſed in ſpecie familias ſingulas, & in individuo perſonas quaſlibet, earúmque ætatem, & qualitates, ut poſſint ipſimet, vel, ſi opus fuerit, Ordinarii locorũ neceſſaria ad ſalutem ſingularum opportunè ſubminiſtrare: quod faciliùs exequentur, ſi juxta novũ Rituale librum componant, in quo familias, & perſonas ſubditorum cum ætatis nota & Sacramentorum, præſertim ad ſalutem neceſſariorum receptione, & alia hujuſmodi deſcribant.

Vltra hunc librum principalem debent Pa- 2
rochi alios quatuor, ſive matriculas habere, in quibus deſcribant primò omnes, qui in Eccleſia ſua baptizantur cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperint, ac die, menſe, & anno. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 2.* Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 2. cap. 3. n. 23.* Poſſevin. *de officio Curati, cap. 8. num. 48.* ubi ponit formam, videlicet:
† *Die... menſe... an... Paulus filius Petri de N. &* 3
Berthæ de N. ejus uxoris, baptizatus eſt à me N. compatre, & commatre N. & N. (& ſi baptizatus fuerit domi, poſt verbum *baptizatus*; addatur nomen baptizantis,) *& reliqua Sacra-*

mentali aperfecta ſunt à me N.&c. Vel meliùs
ita poſt hæc formula concipi : *Die.... menſe....*
an....Ego N. Archipresbyter, ſive Rector , aut
Curatus Eecleſiæ Sancti N. baptiZavi N. filium
(hîc ponantur nomina, & cognomina , & loca
ubi habitant) *ſecundùm ritum, & præſcriptum*
S.R.E. Patrinus, & Matrina fuerunt N. & N.
(hîc ponantur nomina , & cognomina patrini
& matrinæ.) Quod ſi infans ſpurius, & illegi-
timus fuerit, & parentes cognoſci nolint , ſcri-
batur: *Ego N.*&c. ut ſuprà, *baptiZavi N. filium*
parentum ignotorum, ſeeundùm ritum, &c. ut
ſuprà. Quod ſi domi baptizatus ad exorciſmum
fuerit allatus , adnotentur nomina Patrino-
rum, qui in exorciſmo eum tenuerunt, in hanc
formam : *Fuit baptiZatus , & ſuſceptus N. fi-*
lius N.&c. *ſeeundùm ritum,* &c. ut ſuprà, *quem*
ego N.&c. *exorciZavi, & fuerunt Patrini N. &*
N. (hîc ponantur eorum nomina, & cognomina,
ut *ſuprà* , qui ad exorciſmum tantùm eum te-
nuerunt.) *Datum* , &c. Titulis autem ſic con-
cipiatur. *Liber baptizatorum in Eecleſia Pa-*
rochiali Sancti N. pro anno....

Ex partita ab hujuſmodi libro Baptiſmi per
4 Parochum extracta probatur quis baptizatus ,
& illius ætas , ſicut docent Caputaquen. *deciſ.*
614. *n.* 1. *part.* 1. Mandoſ. *ad reg.* 18. *Cancel.*
quæſt. 10. *à n.* 1. Veral. *deciſ.* 314. *n.* 1. *lib.* 1.
Menoch *de præſumpt. lib.* 1. *præſ.* 51. *num.* 53.
Viv. *deeiſ.* 184. *n.* 15. *lib.* 1. Anton. Monach. *Flo-*
rent. deeiſ. 17. *n.* 2. & Bonon. *deciſ.* 19. *n.* 13.
Aloyſ. Ric. *in praxi rerũ fori Eecleſ. deciſ.* 249.
in 1 *edit. alias reſolut.* 218. *n.* 5. *in* 2. *edit.* Se-
raph. *deciſ.* 1138. *n.* 2. Joſeph. Ludov. *Peruſ. deciſ.*
55. *n.* 7. Cavaler. *deeiſ.* 444. *num.* 4. Gratian.
diſcep. forenſ. c. 491. *num.* 18. *& c.* 767. *n.* 43.
Camill. Borrel. *in ſum. deeiſ. part.* 2. *tit.* 22. *n.* 25.
Maurit. *de reſtit. in integr. c.* 321. Maſcard. *concl.*
673. *num.* 1. *&* 2. *cum ſeqq.* Farin. *fragment.*
crimin. part. 1. *verb. ætas, n.* 141. Franc. Molin.
de ritu nupt. lib. 1. *compar.* 9. *n.* 41. Bellet. *diſ-*
quiſit. Clerie. p. 1. *tit. de Clerico teſte,* §. 1. *n.* 10.
Genua *de ſeriptura privata, lib.* 5. *tit. de libris*
Plebanor. quæſt. 1. *n.* 3. & 4. Rot. *deciſ.* 592. *n.* 2,
part. 1. *recent. & deciſ.* 15. *num.* 2. *part.* 2. *etiam*
recent. & in Romana Nullitatis obligationis ,
16. *Januarij* 1626. *coram R.P.D. Duran.* meri-
tiſſimo Epiſcopo Vrgellen. nunc Archiepiſco-
po Taraconen. inter ejus deciſiones impreſſas
deciſ. 18. *num.* 22. cujus prudentia, & littera-
rum ſcientia in Romana Curia non parum
emicuit , noſtramque Hiſpanicam Nationem
ſummè honoravit ; quæ quidem deciſio re-
peritur inter ejus impreſſas *deeiſ.* 206. opera
& diligentia Ferdinandi Sciamannæ ejus a-
lumni, in lucem editas de hoc anno 1637.
ubi *n.* 5. ſubdit illa deciſio, nihil referre quod
liber non fuerit curioſè tentus , prout ordina-
tur in Decretis viſitationis , & conſtitutioni-
bus Synodalibus : ubi quod liber debet eſſe
foliorum adminus ducentorum, coopertus hœ-
dina charta candida , ac ſine macula , & auro
in ſuis extremitabus delineatus , chordulis
ſericeis rubei coloris ad claudendum munitus,
& in eo recta verborum formula deſcribi an-
nus, menſis , & dies, noménque cujuſque ba-
ptizati, ac nomen & cognomen Patrinorum ;
quia dicebant Domini de Rota , ex prædictis
requiſitis deſcriptio anni, menſis, & diei, no-
miniſque baptizati, àd effectum probandi æta-
tem, ſunt, aut eſſe poſſunt de ſubſtantia ſecun-
dùm occurrentiam caſuum : alia verò ſpectan-
tia ad exteriorem & decoram libri figuram ,
non eſſe de ſubſtantia, ſed potiùs pertinere ad
inſtructionem Parochorum , & ut liber ſit or-
natus, faciliùs cuſtodiatur , difficiliúſque de-
perdi poſſit. Et † probatur etiam origo per 5
librum Baptiſmi, ſecundùm Rebuff *de pacific.*
poſſeſſ. n. 217. Genua *d. lib.* 5. *quæſt.* 3. Piaſec.
in praxi Epiſeop. part. 1. *eap.* 1. *n.* 9. Maſcard.
de probation. eoncluſ. 1147. *num.* 21. Gonzal. *ad.*
regulã 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *à n.* 112. ubi *n.* 113.
hoc intelligit ceſſante fraude. Et per illum
probatur impedimentum cognationis ſpiritua-
lis, Mar. Anton. *var. lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 33.

Seeunda matricula fieri debet à Parocho, il- 6
lorum ſcilicet qui contrahunt matrimonium in
Parochia ſua , ut ſi dubietas aliqua contingat,
poſſint fidem de matrimonio contracto præſta-
re , unde & nomina teſtium, & locum con-
tractus deſcribere debet , ut ſtatuit Concil.
Trident. *d. ſeſſ.* 24. *de reformat. matrimon. cap.*
1. *verſ. habeat Parochus*, advertunt Fuſc. *de vi-*
ſit. lib. 2. *c.* 3. *n.* 26. Navarr. *in man. eap* 6. *num.*
79. *verſ.* 5. Azeved. *l.* 8. *n.* 2. *tit.* 1 *lib.* 5. *novæ re-*
cop. Ceval. *cõmun. contra eommun. quæſt.* 604. *n.*
138. Poſſevin. *de officio Curati, cap.* 6. *num.* 44.
& cap. 12. *n.* 42. Homobon. de Bonis *de huma-*
næ vitæ ſtatibus, part. 1. *eap.* 14. *in fine*, Henriq.
in ſum. lib. 11. *eap.* 7. §. 4. Nicol. Genua *d. lib.* 5.
quæſt. 6. Thom. Valaſc. *allegationum juris tom.*
1. *allegat.* 72. *n.* 106. Molfeſ. *in ſum. Theolo-*
giæ moralis, tract. 4. *cap.* 8. *n.* 68. Stephan. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap.* 653. *num.* 63. *& ſeq.* Ba-
ſil. Pont. *de impedimentis matrimon. eap.* 26. §. 2.
verſ. ex quibus; condit. 9. Ægid. de Conink *de*
Saerament. & eenſur. tom. 2. *diſp.* 27. *n.* 74. Re-
bel. *de oblig. juſtit. part.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *n.* 6.
† Ex quo libro probari matrimoniũ tenet Lan- 7
cel. Gallia *eonſ.* 15. *n.* 3. Genua *d. lib.* 5. *quæſt.* 6.
Franc. Viv. *deciſ.* 489. *n.* 9. Camil. Borrel. *d. part.*
2. *tit.* 22. *n.* 27. cùm Parocho deponenti de per-
tinentiis ad ſuum officium credatur. Menoch.
de arbitr. eaſu 99. *num.* 3. Surd. *deeiſ.* 70. *n.* 13.
Stephan. Gratian. in terminis *diſeeptat. forenſ.*
tom. 4. *eap.* 653. *n.* 60. Et cùm ſupradicta ad
ſolemnitatem Sacramenti pertineant propter
finem neceſſarium vitandi lites , † obliga- 8
re ſub mortali tenent Sanch. *de matrim. lib.* 3.
diſput. 15. *n.* 22. Valer. Reginald. *in praxi fori*
pœnit.

pænit.lib.31.num.242.verſ.ult. Gutier.de matrimon.cap.60.num 9.Nald.in ſum.verb. Parochus,n.20. Baſil.Pont. ubi ſup.Poſſevin.d.c.12. num.44. Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcop.p. 2.alleg.32.num.174. Stephan.Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 653. num. 64.

9 Formula autem obſervanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis in libris ad id deputatis, talis eſſe poterit. Die...menſe...ann.... Petrus, & Berta factis intra Miſſarum ſolemnia trinis denunciationibus tribus diebus feſtivis continuis,videlicet die... menſe... dicti anni,& nullo impedimento allato,ſervatiſque aliis ſervandis, conjuncti ſunt matrimonio à me N. in Parochia N.talis loci,& inter Miſſarum ſolemnia ibidem benedictionem matrimonialem receperunt,(quando eſt danda)præſentibus N.& N. teſtibus. Si fuerit diſpenſatio obtenta à Sanctiſſimo Domino ſuper aliquo gradu,poſt illa verba,nullo impedimento allato,addatur,& obtenta diſpenſatione à Sanctiſſimo ſuper gradu...& admiſſa per D.Vicarium,&c. Vel forſan meliùs hæc formula ſic concipi poteſt. Ego N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. fidem facio me tribus diebus feſtivis continuis,videlicet primò die...menſe...ann... ſecundò die...menſe...ann... tertiò die...menſe... ann...in Eccleſia Parochiali Sancti N. inter Miſſarum ſolemnia publicè denunciaſſe matrimonium inter A. & B. nulloque legitimo oppoſito impedimento, ac viro & muliere à me interrogatis,eorúmque mutuo conſenſu intellecto,matrimonium inter dictos A.& B. in facie Eccleſiæ juxta formam Trident. Concil. die...menſe .. ann... in dicta Eccleſia Sancti N. fuiſſe legitimè celebratum,præſentibus N.& N. teſtibus,&c.Ego N.Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. manu propria.

10 Ex ſupradicta partita etiam mortuis teſtibus, & Parocho ſcribente, abſque aliis probationibus matrimonium plenè probatur, ut benè reſolvunt Cavalc. deciſ.12.ſub num.22.verſ. & liber Parochi,part.2.Maſcard.de probat.concluſ.672.n.17.cum ſeqq. Aloyſ.Ricc. de reſolut. 318.à princ. Menoch. conſ.199.n.3.Sanchez de matrimon.lib.3. diſput.15. n.22. Franc.Molin. d.lib.1.compar.3.à num.35. Mar.Antonin.vár. reſol.lib.1.reſol.fin.caſu 33. verſ. nihilominus, Gal.conſ.13.n.3.16.& 17.Giurba ad conſuetud. Meſſanen. cap.1.gloſſ.1.part.1. n.39. Ego ipſe d.alleg.32.num.175. Rot. deciſ.750.num.1.p.1. diverſ & deciſ. 340.p. 2. etiam diverſ.

11 Tertia matricula erit mortuorum, illorum ſcilicet, qui in Parochia ſua ſepulti fuerint, cujus deſcriptionis formula ita concipi ſolet, Die...menſe..ann...N.de N.omnibus Sacramentis ſuſceptis cum anima commendatione obiit in ſua domo Platea nuncupata N. & ſepultus
12 fuit in hac Parochiali Eccleſia Sancti N.&c. † qua partita probari mortem, & ſepulturam tradunt Menoch. d. lib. 1. pr.51. n. 53. cum ſeqq. Paul. Fuſc. d.lib.2.cap.3.num.28. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verb. minoribus,num.33.cum ſeq.C.de in integr. reſt.minor. Joſeph. Ludoviſ. Peruſ.deciſ.55.num.7. Franc.Mol. d.compar.9. num.9. Genua d. lib.5. q.2. Cavaler.deciſ.575. num.3. Rot. deciſ.621.num.4. part.1.recent.& deciſ.603.num.4.part.2.etiam recent.& in Alexandrina Beneficij,18.Aprilis 1625.coram R.P. D. Merlino, etiam ad effectum reſervationis, Butat. deciſ.11.num.2. & ibi Ferentil. ubi concordantes adducit, & concluſionem ampliat, & deciſ.407.num.3. Rot.deciſ.700.num.4.p.1. recent. & in Therulen. Beneficij,7.Junij 1610. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Leodiecn.Capellania,8.Novembris 1619. coram bonæ memor. Ubaldo ſen.

Parocho enim adnotanti mortem Paro- 13
chiani creditur, quia ad illum & opus ſepeliendi defunctos ſuæ Parochiæ, & hujuſmodi adnotatio ſpectat,ut per Cravet. de antiq.temp. part.1.§.vidimus,& abundè num.1. Joſeph.Ludoviſ. concluſ.29. ampl.24. & Peruſ. deciſ. 12. num.17.part.1.Maſcard.de probat.concluſ.673. num.31. & concl.1077. num.4. Genua de ſcriptura privata, lib.5. tit. de libris plebanor.q.2. num.1.Burat. deciſ.886.à num.1.Rot.in Elven. Eremitorij,7.Februar.1631.coram R.P.D. Mer-
lino, ubi etiam fuit dictum, quod circa † mor- 14
tem alicujus credendum eſt libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos: & quod credatur ſcribis deputatis ab iſtis Confraternitatibus in Regno Luſitaniæ, conſuluit Valaſc. conſul.10. num.1.part.1. quem refert Perez de Lara de Capellan. & anniverſar. lib.2. c. 4. n.91. & 93. noviſſimè poſt aliquas hujus tract.impreſſiones à me viſus Eſcobar de puritate,& nobilitate probanda.p.1.q.6.§.1.num.30.
prout etiam † ex libro Hoſpitalis, cui conſue- 15
vit fides adhiberi, probari mortem dicit Surd. conſ. 350. num. 36.

Quarta matricula eſt Confirmatorum, ma- 16
ximè in oppidis, ad quæ Epiſcopus ad confirmandum accedit, non habens ſecum Notarium ſcribentem; nam in civitatibus illa neceſſaria non erit, cùm Confirmatio conferatur in Cathedrali, & ibi notentur Confirmati. Ita Poſſevin. d.tract.de officio Curati,c.12.num.43. in hoc autem libro deſcribi debent nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & matrum Parochiæ in qua habitant; item ſimiliter patrinorum, ſeu matrinarum, necnon ipſius Epiſcopi adminiſtrantis; tum dies, menſis, & annus, & nomen ipſius Eccleſiæ, in qua Chriſma fuit adminiſtratum, in hanc formam; Die...menſe... ann... N.ætatis annorum... filius N. & N. ex parochia S. N. Chriſmatis Sacramento fuit confirmatus à Reverendiſſ.D.Epiſcopo N.patrinus, ſeu matrina fuit N.ex Parochia S. N. adminiſtratum verò fuit hoc Sacramentum

tum in Eccleſia Parochiali Sancti N. Tiulus libri ſic concipiatur, *Liber Confirmatorum Sacramento Chriſmatis Sancti N.*

17 Alias quoque duas matriculas aliqui pro ſuo arbitrio conficere ſolent, non tamen de neceſſitate, ſicut ad ſupradicta obligantur; *una* eſt omnium omnino, qui ſunt ſuò Parochia ſua, ut ſcilicet notet continuò eos, qui ſucceſſivè naſcuntur, vel domicilium ſub Parochia ſua ſtatuunt, & eos, qui inde diſcedunt, ut ſciat etiam pro quibus ſit orandum, & eleemoſyna facienda, arg. *c. à nobis, il 2. de ſentent.*
18 *excomm.* † *Altera* eorum, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit, ut ſic poſſit Eccleſia ſervari indemnis, cùm teneatur rationem ſingulis annis de redditibus, & beneficii poſſeſſionibus per Archidiaconum Epiſcopo reddere ſecundùm juris communis diſpoſitionem, ne in nihilum contingat redigi, aut aliter dilabi, & ne quod in eleemoſynam datum eſt, fiat in peccatum, ut dicitur *in cap. injuſtum, de rerum permut.*

19 Quatuor matriculis, ſeu libris ſupradictis bonam cuſtodiam adhibere tenetur Parochus, ne dum poſſunt ad aliorum manus facili negotio pervenire, falſentur, vel rumpantur, & ubicumque requiſitus fuerit, tenetur de illis fides facere neceſſarias, & poteſt accipere pro ſua mercede illud, quod in loco ſolitum eſt dari; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet, quia ſacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita Epiſcopo Ca-
20 ven. *ſub die 3. Junij 1604.* † reſcripſit, nihil pro hujuſmodi fide recipi poſſe, ſubdens hujuſmodi libros non eſſe per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendos, ſed penes illos debere conſervari, dummodo tamen, ſi neceſſarium fuerit, copia pro illorum conſervatione detur.

21 Fides autem ut in judicio probet eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum ſicut jacet, præmittendo hæc verba, videlicet, *Ego N. infraſcriptus Parochus Eccleſiæ Sancti N. de N. fidem facio qualiter in libro defunctorum dictæ Eccleſiæ, fol.... adeſt ſequens partita, videlicet, die....* &c. *In quorum fidem*, &c. *Datum*, &c. *Ego N. de N. Parochus ſupradictus manu propria.* Aliter autem facta fides, ſeu atteſtatio Parochi, quibuſcumque verbis concepta ſit, abſque formali, ut ſuprà, tranſcriptione partitæ, non probat. Gregorius *deciſ. 359. n. 5.* Beltramin. *in annot. ad deciſ. 359. ejuſdem, num. 9.* & fuit dictum *in Toletana Capella*, 18. *Maij* 1615. coram *R. P. D. meo Pirovano, & in Æſina Bonorum*, 17. *Maij* 1617. coram *bonæ mem. Andrea.* Ferentil. *in annot. ad deciſ. 11. Buratti, num. 5.* Prout nec probat
22 † ſi extracta ſit lite pendente in Rota ſine citatione, & recognitione, quæ tamen neceſſaria non erit, ſi tempore productionis non fuerit de hoc oppoſitum, ut cenſuit Rot. *in Romana nullitatis obligationis*, 16. *Januarij* 1620. coram *R. P. D. Duran. verſ. non obſtat* 1. Judex enim parte non opponente poteſt adhibere fidem ſcripturis, etiam informibus, cùm poſſint quandocunque recognoſci. Socin. *in Auth. ſi quis in aliquo, n.* 18. & ibi Dec. *num. 27. verſ. ſi verò judex, C. de edendo*, Put. *deciſ. 405. lib. 1.* Rot. *deciſ. 487. part. 1. recent.*

Præter hos libros, quos Parochi ex debito officii facere tenentur, & penes ſe habere debent, in aliis nonnulla annotare ſolent, quæ Eccleſiæ, & Parochianis neceſſaria videntur: veluti cùm ſcribunt aliquem fuiſſe excommunicatum, quæ ſcriptura probat, ut tenent Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. 29. col. 2. in fin.* Maſcard. *de probat. concluſ. 679. n. 12.* Genua *de ſcriptura privata, lib. 5. tit. de plebanorum libris, q. 4. in fine.* Vel notant dominium alicujus rei ad dominium ſuarum Eccleſiarum ſpectare, quæ adnotatio ſimiliter probat, niſi ſit contra tertium, quia tunc ſolùm præſumptionem, & indicium facit. Maſcard. *d. concluſ. 673. n. 7. & 8.* Genua *ubi ſuprà, quæſt. 5.*

Deinde his libris, ſeu matriculis confectis, 23
debet facere Parochus diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ, reddendo in primis ad pacem eos, qui longa, & diuturna obſtinatione in odio proximi exiſtere reperti fuerint; arcere enim eos poterit à fidelium cœtu, ſi noluerint obedire, ut colligitur ex text. *in c. placuit, 90. diſt.* quem commendat, & notabilem appellat Abb. *in c. ult. n. 2. de major. & obed. & in c. cùm pridem, num. 6.* Felin. *in rub. de treuga, & pace, n. 4.* Nec in quacumque re agenda conſiderare priùs omittat an liceat, an deceat, an expediat id agere: ſapienter, prudenter, humiliter præeſſe ſtudeat, lentè feſtinet, oculatam manum gerat, nec temerè quæcumque credat: præteritorum memor præſentia intueatur, conſideret, futuraque præcogitet: pertinaciam, & inconſtantiam fugiat, illa ſuperbiam, hæc levitatem matrem agnoſcit.

Curet quàm maximè ut ſana, & Orthodo- 24
xà doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur: & vitia, ac mali mores, potiſſimumque falſa dogmata, & hæreſes ab eis omni conatu avertantur, & profligentur; quod enim præcipit Trident. Synodus *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3.* viſitatoribus, qui præcipuè in Republica Eccleſiaſtica inſtituti ſunt pro ſalute animarum, meritò transferri poteſt ad Parochos, quibus peculiariter poſt Epiſcopos cura animarum demandata eſt.

Debet quoque invigilare circa pauperes 25
& miſerabiles perſonas, quas illi *Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. c. 1.* commendatas eſſe vult: quid autem in iſta velit Concil. commendatione, declaravit perſpicuè S. Carol. *Actor. Mediolanen.*

diolanen.part.1.in cap.de diligentia ab Epiſcopo adhibenda in ſtatu unjuſcujuſque Parochiæ cognoſcendo, in hunc modum: *Inquirat autem*, ſcilicet Parochus, *ſtudioſè de pauperibus ſuæ Parochiæ, præſertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, ſenio cōſectis, aliiſque perſonis tēporali, vel etiam ſpirituali miſericordia indigentibus, quibus & ipſe pro viribus opitulari, & alios ſuo exemplo, & hortatu ad id officium incitare ſtudeat. Præcipuè verò de his omnibus ſæpè certiorē faciat Epiſcopum, ut qui cōmunis eorū pater eſt, iiſdem paternam curam, & pietatem quacumque poterit ratione præſtet.*

26 Diſcordias inter filios ſpirituales nequaquam permittere debet Parochus, ſed velociter illas componere curet, inſtet & arguat. Ita Petr.Sot.*in inſt. Sacerd.tract.de offic.Paſtoris, § ſecundum verò requiſitum ad officium Paſtoris*. Joan.Sanc.*in ſelect.diſp*.47.*n*.23.*& n*.21.ait Parochum nimiam cum Parochianis familiaritatem evitare debere.

27 Demum tenetur, ubi neceſſe fuerit, ad viſitandos infirmos accedere, eoſque opportunis remediis juvare, ad quam rem in promptu ſemper habere debet argumenta ad animum conſolandum, & erga res divinas, ac æternas exercitandum opportuna, conquiſitis Pſalmorum verſiculis, & aliis Scripturæ locis, Sanctorum exemplis, atque hortetur infirmum, ut peccatorum ſuorum dolore concepto ſpem in divina miſericordia concipiat, atque infirmitatis ſuæ moleſtias, ipſamque mortem Deo in ſatisfactionem pro peccatis ſuis offerat: commonefaciat quandoque ægritudines provenire à Deo ita diſponente, ut homo ad cor redeat, vitamque ſuam emendet, cujus proinde firmum propoſitum concipere debeat, ſi corporis ſanitatem recepturus ſit, nam ut inquit S. Chryſoſtom homil.38. in cap.8. Matth. *ægrotationes plurimæ ab animæ peccatis originem trahunt*: & Innocentius III. *in Concil.generali*, prout refertur *in cap.cùm infirmitas, de Pœnit. & remiſſ.* ait infirmitatem corporis nonnunquam ex infirmitate animi procedere.

28 Et ſi infirmus incipiat agonizari; advertát Parochus majorem ei incumbere adjuvandi obligationem, ac magnum & neceſſarium miniſterium eſſe moribundis opem ferre in eo ſtatu, à quo vel in bono, vel in malo dependet æternitas. Dionyſ. Carth. *de quatuor noviſſimis, art.*37. Homob. *in tract.de arte adjuvandi infirmos in ſpiritu, part.* 1. *cap.* 1. & noviſſimè *in reſp.quæſt.moral.part.*1. *reſp.* 49. *in fine.*

29 Hac de re doctè ſanè, & ſanā doctrinam præſtat Parochis, mei amiciſſimus Joan. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de almas, lib.* 4. *p.*2.*tract.*2.*docū.*23.*n.* 1.*&* 2. ſic Hiſpano ſermone concludens: *Por no conſtar del derecho en Concilio Tridentino, ſi el Cura por raẒon de ſu officio eſte obligado a aſſiſtir al enfermo ſu FeligreẒ que ſe eſta muriendo para ayudarle à bien morir, y encommendarle el alma con las orationes tan piadoſas, que para eſte effetto tiene diſpueſtas la Igleſia, queda dudoſo, y controverſo entre los Doctores. Y aunque Toledo lib.*5.*c.*5. *defiende gravemiente que por raẒon del officio le compete eſta obligacion al Cura. Es mas probable opinion la contraria ex Poſſev. de officio Curati, cap.*13.*n.*13.*cum ſeq. que no le obliga a eſto debaxo de peccado mortal, quādo el enfermo queda ya Sacramentado, y diſpueſto para morir. Y digo por raẒon de ſu officio, y obligacion de peccado: que ſi por caridad lo hiẒieſſe aſſi el Cura ẒeloẒo del bien de las Almas de ſus ſeligreſes, quien duda que ſeria mui grato à Dios, è accion muy loable. He dicho tambien que no le core eſta obligacion a Cura quando el enſermo queda ya* 30
*con los Sacramentos, y diſpueſto para morir como buen Chriſtiano: que ſi eſtuvieſſe impenitente, ſin averſe querido confeſſar, ò dexar la ocaſion de peccado en que eſtava medito, deve el Cura ſecundùm Poſſ.d.*13.*n.*14.*& Baſſ.verb.Parochus, n.*2. *y eſta preciſamente obligado aſſiſtirle todo el tiempo que buenamēte podiere para reduẒirle a verdadera penitentia: coſa en que deve reparar mucho el Cura, porque puede ſuceder que por la omiſſion que en eſto tubiere, y por rehuſar un poco de trabajo ſe pierda un alma, que tanto coſtò à Chriſto nueſtor Sennor, y de que el deve darle eſtrecha cuenta. I advierta tambien que no por ver al enſermo frenetico, deſiſta luego d'ayùdarlo, y le deſempare, que la experiencia lo ha moſtrado, y lo enſenna, aſſi va experimentado Cura Poſſev. ubi ſup. Bald.Th.mor.lib.* 1.*d.*12.*n.*20. *&* 21. *Valleſſ.in* 3. *de morb. vulg. ſect.*3. *que los ſreneticos quando eſtan cercanos a la muerte ſuelen bolver à ſu juiẒio. I aunque* 31
Nav.in man.c. 26.*n.* 56. *ſiente que el Cura eſta obligado de baxo de peccado mortal à perſuadir al enſermo que haga teſtamento, y deſponga ſus coſas, generalmente hablando es dotrina muy rigoroſa, y como tal la impugnan comunemente los Doctores apud Poſſevin.d.c.*13.*n.*8. &c.

Caput VIII.

De reſidentia Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Reſidere tenentur de jure divino in ſuis Eccleſiis Parochi, & alij animarum Rectores.*
2 *Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia, oſtenditur.*
3 *Parochus non ſolùm habens curam animarum, quæ exercetur in ſoro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad ſorum exterius, tenetur de Iure divino in ſua Eccleſia reſidere.*

4 *Reſidere*

4 *Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiam ſi tres, vel quatuor incolæ remanſerint.*

5 *Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſia, quæ in totum Parochianos habere deſierit.*

6. *Monaſterium ſeu Abbatiam obtinens, quæ cura, & Conventu caret, reſidere non tenetur.*

7 *Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam.*

8 *Reſidere tenetur obtinens Patochialem Eccleſiam cum libero curæ exercitio, & omnibus fructibus, licèt in limine adeptæ poſſeſſionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio.*

9 *Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori.*

10 *Reſidere tenetur Parochus in civitate ſi populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra.*

11 *Parochiales duas perpetuò invicem æquè principaliter unitas habens, poteſt in qua maluerit reſidere.*

12 *Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet: ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipiet.*

13 *Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferenda, ſi poteſt utrique inſervire.*

14 *Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum præbendæ eſſent.*

15 *Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non participat.*

16 *Reſidens in Parochiali ſi non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire.*

17 *Canonicatum, & Parochialem in duabus diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu.*

18 *Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinet, eo vivente reddere non tenetur: intellige ut ibi.*

19 *Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector.*

20 *Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia.*

21 *Vicarius amovibilis in exercitio curæ arguit curam eſſe penes deputantem.*

22 *Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè; & in perpetuum, non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis. vel Canonicatus.*

23 *Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi, aut Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſint Vicarij, Viſitatores, Secretarij, fiſcales, &c.*

24 *Parochus Eccleſiæ Cathedralis poteſt Vicariatus officio fungi.*

Presbyteri Parochiales obtinentes Eccleſias. non poſſunt eſſe judices Ordinarii, vel delegati illius, in Provincia Toletana. ibid.

Extenditur ad omnes Eccleſias Parochiales Regni Caſtellæ, & Legionis. ibid.

25 *Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſantur à reſidentia Parochialis.*

26 *Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſijs Parochialibus.*

Privilegium Inquiſitorum, Conſultorum, &c. ad lucrandos fructus in abſentia quorumcunque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cæteraque beneficia curam animarum habentia. ibid.

27 *Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe.*

28 *Parochus poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum.*

29 *Parochus propter intemperiem aëris minimè excuſatur à reſidentia, ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario approbato.*

30 *Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco Parochialis curari non valeret, tunc poſſet ab Ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa.*

31 *Parochus non excuſatur à reſidentia propter principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum.*

32 *Inimicitiæ capitales non excuſant Parochū à reſidentia, ſed ſolet S. Congreg. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet.*

33 *Senectus non excuſat Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ apponendo idoneum Vicarium.*

34 *Parochus reſidere debet in domo ipſius Eccleſiæ Parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ, quatenus propriam non habeat.*

35 *Parochus ſi non habuerit domum Parochialem, debet eam in Parochia conducere.*

36 *Parochus non excuſatur hodie quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis.*

37 *Parochus Parochiali domo relicta poterit in*

paterna

Google

paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare, ſi ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere.

38 Parochia ſi ſit intra, & extra civitatem, tenetur Parochus habitare propè Eccleſiam civitatis.

39 Parochus non poteſt haberi pro reſidente, ſi inhabitet in civitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus milliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat.

40 Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, & non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè melius ſerviatur.

41 Parochus officio ſuo non ſatisfacit ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano.

42 Parochus, qui parvo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe.

43 Parochus debet talem ſui copiam facere, ut indigentes non careant neceſſaria copia, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus.

44 Parochus ſi rationabiliter judicaverit ſe non fore neceſſarium, putà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum.

45 Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pœna pecuniaria ne ultra biduum à ſua Eccleſia abſint.

46 Chriſtiana charitas,
47 Neceſſitas urgens,
48 Obedientia debita,
49 Utilitas Eccleſiæ, vel Reip. evidens,
} Parochum à reſidentia excuſant.

50 Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur.

51 Parochus juſta de cauſa abeſſe volens, ſive cum licentia ſive abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſerviat, & quid ſi abſentia ſit repentina.

52 Parochus abeſſe volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies.

53 Curatus vicinus benè poteſt ſubſtitui in abſentia Parochi.

54 Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſſe ad duos menſes continuò, vel diviſim, oſtenditur, & num. 55.

56 Parochus non poteſt per hebdomadam abeſſe, non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato.

57 Conſtitutio Epiſcopi valet ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia.

58 Parochus ut legitimè ultra bimeſtre poſſit abeſſe, quæ requirantur? oſtenditur.

59 Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expedit manifeſtare.

60 Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam revera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus.

61 Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat? remiſſivè.

62 Epiſcopus cognoſcere debet de cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat.

63 Ordinary locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſentandi à ſuis Eccleſiis.

64 Vicarius idoneus relinquendus in abſentia Parochi quis, remiſſivè.

65 Licentiam expreſſam Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſſe volens, quia tacita non ſufficit.

66 Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eò diſcedendi, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem.

67 Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ.

68 Reſtitutio fructuum ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio.

69 Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſidentiam, etiam ante ullam judicis ſententiam.

70 Fructuum appellatione in materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam, veniunt naturales ſolùm, ac naturales & artificiales, non autem induſtriales.

71 Parochus aliis juris remediis, etiam uſque ad privationem, compelli poteſt ad reſidentiam.

72 Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hodie ipſo jure privatus Parochiali.

73 Parochi ad privationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium quod priùs procedatur per alias pœnas, nempe cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum.

74 Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. verſ. præterea, non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata.

75 Beneficio ut quis legitimè privetur ob non reſidentiam, debet priùs perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt?

1 PArochi, & alii animarum Rectores tenentur de Jure Divino in ſuis Eccleſiis reſidere, ut apertè colligitur ex Concil. Tridentino *ſeſſ. 23. de reformat. capit.* 1. dum ſic ait: *Cùm præcepto Divino mandatum ſit omnibus quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere, quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt; ſed mercenariorum more deſerunt, Sacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut Divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio, & veritate paſcant, & regant.* Hactenus Concil. quod licèt loquatur de Epiſcopis, tamen quia in fine habet omnia, quæ dixerat ſuperiùs de Epiſcopis, intelligenda etiam eſſe de Parochis, benè ex eo evincitur, illorum reſidentiam eſſe de Jure Divino; quia iſti ſunt Paſtores, ac proinde tenentur reſidere, cùm non poſſint rectè fungi proprio officio, niſi perſonaliter reſideant; tum quia iſti ſunt veluti gubernatores, & præfecti gregis ſibi commiſſi, ac Princeps non conſtitueret Gubernatores urbium, & præfectos oppidorum, quos putat frequenter abeſſe ab iis locis ſibi commiſſis, & ſolùm eos gubernare per alios. Et quamvis non reperiatur hoc præceptum de reſidentia expreſsè in ſacris Literis; ex illis tamen neceſſariò, & non obſcurè deducitur, & præcipuè Proverb. 27. *Cognoſce vultum pecoris tui, & greges tuos diligenter conſidera.* Eccleſiaſt. 7. *Pecora tibi ſunt, attende illis.* Actor. 20. *Attendite univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit.* Nec eſt enim neceſſe, ut omnia præcepta Divina expreſsè in ſacra Scriptura exprimantur; nam cùm Parochi Paſtores ſint, quibus committitur cura gregis, eo ipſo ex hoc deducitur de Jure Divino teneri eos reſidere.

Quare ita reſolvunt Caier. 2. 2. *q.* 185. *art.* 5. *& in ſum. verb. beneficium, il* 1. *verſ. & ſi beneficium eſt curatum*, præclaræ mem. & ſummæ ſanctitatis vir D. Barthol. à Martyribus Archiep. Brachar. *in ſtimulo Paſtorum, p.* 2. *fol.* 51. *cum ſequentibus*, Sylveſter *in ſum. verb. reſidentia, n.* 1. Emm. Sà *in aphoriſm. eod. verbo, etiam n.* 1. Barthol. à Carranza *in tr. de reſidentia, c.* 2. Melch. Galleg. *in tr. de Parochorum obl. tempore peſtis, p.* 1. *diſp.* 1. *n.* 46. *cum ſeq.* Turrian. *in particulari tract. de reſidentia*, latè Sot. *de juſt. lib.* 10. *q.* 3. *art.* 1. *cum ſequentibus*, Alphonſ. à Caſtro *de juſta hæreticorum punit. lib.* 3. *cap.* 4. Vega *in ſpeculo, c.* 17. Selv. *de benefic. p.* 4. *q.* 2. *ex n.* 2. Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 9. Navar. *in man. cap.* 25. *numer.* 121. Ferret. *conſ.* 23. *à numer.* 32. *& à numer.* 14. Bernard. & Salzed. *in pract. cap.* 54. *in noviſſ. impreſſ.* Joan. Ocon. *in rep. capit.* 1. *de Clericis non reſid. in* 6. *n.* 39 Cord. *in qq. lib.* 1. *q.* 19. Baptiſt. Conrad. *in reſp. caſuum conſcient. q.* 317. Læl. Zech. *de caſibus reſerv. caſu* 3. *& in tit. de benefic. n.* 6. *& de munere Epiſc. cap.* 5. *n.* 3. Vivald *in append. can. d. cap.* 9. *n.* 6. *&* 7. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 10. *q.* 3. *puncto* 5. *verſ. altera ſententia*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 59. *n.* 1. Ceval. *commun. contra communes, quæſt.* 585. *n.* 1. *& ſeq.* Quintan. *Eccleſiaſt. lib.* 4. *num.* 50. *&* 51. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 24. *n.* 139. & *gloſſ.* 41. *n.* 8. *& gloſſ.* 43. *n.* 163. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 4. *q.* 1. Leſſi. *de Juſt. lib.* 2. *c.* 43. *dub.* 29. *n.* 153. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ.* 393. *n.* 1. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 6. *n.* 5. *& in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 57. *n.* 15. Poſſev. *d. tr. de officio Curati, cap.* 1. *n.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 16. Cened. *ad Sextum, collect.* 30. *n.* 2. Ludovic. de ſancto Joanne *de adminiſtr. Sacramentorum, ar.* 1. *de reſident. num.* 3. *verſ. de mas*, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 2. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſolut. quæſt.* 1. *per tot.* & noviſſimè Alzed *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, p.* 1. *c.* 6. *num.* 7. ac etiam Homobon. *in reſponſ. quæſt. moral. p.* 3. *reſp.* 28. & Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, l.* 4. *p.* 2. *tr.* 3. *docum.* 4. *num.* 1. ubi in fine pro deciſione quæſtionum, quæ in hac materia diſputari ſolent, ſe remittit ad hunc locum, me citato in hoc loco Trullench *in expoſit. Decal. lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 8. *n.* 9.

Et quamvis hinc inferri videatur, Papam in reſidentia diſpenſare non poſſe, utpote quia diſpenſare non poteſt in iis, quæ ſunt de jure Divino. *cap. ſunt quidam,* 25. *q.* 1. Gloſ. *verb. auctoritate, in cap. non eſt, de voto*, junctis latè adductis per citatos à Sanctarel. *var. reſ. q.* 1. *n.* 5. & per me *in tract. de jure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 120. nihilominus hæc illatio non eſt indiſtinctè vera, quia in hoc caſu non diſpenſat propriè tollendo vinculum, quo Parochus obſtrictus eſt ad reſidentiam, ſed juſta, & legitima exiſtente cauſa declarat vinculum illud ceſſare ob rationabilem cauſam, quæ ſupervenit, & Parochum non teneri in aliquibus caſibus reſidere, & Dei voluntatem eſſe, ut nunc non cogatur ad reſidentiam, & quando Pontifex id facit, Deus talem declarationem ita approbat, ut ab obligatione præcepti Divini hominem ipſo facto liberet. Quare Papa non diſpenſat ut agens principale, ſed ut agens inſtrumentale, ſeu miniſteriale, quatenus ex officio, & cum auctoritate declarat eſſe juſtas cauſas, ob quas Deus relaxat obligationem, & ita Deus tunc ut agens principale tollit illam obligationem. Videant Parochi an allegata cauſa ſit legitima, & ſua abſentia valdè utilis, & neceſſaria univerſali

Eccleſiæ.

Eccleſiæ, vel ſaltem propriæ, quia ſi Papa ſine hac, vel alia juſta cauſa diſpenſaverit, ipſi tamen peccant, ſi non reſident, Sot. *dicto libro* 10. *q*.3. *art*.4. Valent. *tom*.3.*diſputat*.3. *q*.10. *puncto* 5. *verſ. & hactenus*, Azor. *d.p.*2.*lib*.7.*c*. 4. *quæſ*. 1. *ad fin. & c*. 5.*quæſ*. 6.

3 Quod adeò verum eſt Parochum teneri de Jure Divino in ſuis Eccleſiis reſidere, ut ad id non ſolùm adſtringatur habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius circa correctionem morum, qualis eſt qui poteſt viſitare, corrigere, excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, non quod de illo loquatur Concil. *d.cap*.1. ſed quia comprehenditur aliis auctoritatibus, quas ex Scriptura ſuprà adduximus, & ſub diſpoſitione Conſtitutionis bonæ mem. Pii IV. incip. *In ſuprema*, *ſub dat. Kalend. Decembris* 1564. Ita Sanctarel. *d.q.*1.*n*.11. Armendar. *loco infrà citando*, *n*.173. Unde Præpoſituram curam tantùm juriſdictionalem obtinentem eſſe comprehenſam in Bulla Pii V. *de reſidentia Parochorum*, quæ incip. *Cupientes*, *ſub dat*.8. *Idus Iulÿ* 1568 referunt deciſum Nicol. Garc. *de benef. p*. 3. *cap*. 2. *n*.179. *in* 10. *declarat*. & Armendar. *loco proximè citando*, *num*. 140.

4 Et procedit etiamſi Parochialis ſit tenuis, Rebuff. *in tract. nominat. q*.8.*n*.17. Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib*.30.*n*.294. *verſ. ſi objicies*. Ego ipſe *d.p*.3.*alleg*.53.*n*.70. me citato in illo loco, Sanctarel. *var. reſolut. q*.4.*num*.45. Et etiamſi in Parochia tantùm remanſerint tres, vel quatuor incolæ, Nicol. Garc. *de benefic. p*.3. *cap*.2.*n*.179. Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib*.1.*tit*.23.*l*.2.§.2. *ſub rub. ſed an Pa-*
5 *rochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *n*.141. †
niſi Parochialis Eccleſia in totum Parochianos habere deſierit, quia tunc de illa proviſus non teneretur perſonaliter reſidere, cùm de ea judicari debeat ac ſi eſſet beneficium ſimplex, ut latè probat Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib*. 1.
6 *cap*. 14. † ſicut nec teneretur reſidere obtinens
Monaſterium, ſeu Abbatiam, quæ Cura, & Conventu caret, Nicol. Garc. *dicto num*. 179. *in* 9. *declar*. Armend. *dicto loco*, *num*. 139.

7 Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipreſbyteri, tenetur ad reſidentiam, ad minus tanquam coadjutor Eccleſiæ Parochialis. Ita Armend. *d. loco*, *n*. 178.

8 Parochialem Eccleſiam obtinens per proviſionem Sedis Apoſtolicæ, habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & proventuum ad dictam Eccleſiam Parochialem pertinentium poſſeſſionem, licèt in limine adeptæ poſſeſſionis prædictæ molalis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ad reſidentiam in dicta Eccleſia. Ita Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol*.393.*n*.5.

Parochus ſi duas habeat Eccleſias unitas, 9
reſidere tenetur in digniore; ſi verò non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori; ſed ſi una fuerit extra, & altera intra urbem, reſidere debet in ea, quæ eſt intra. Ita referunt deciſum Nicol. Garc. *d. num*.179. *in declarat*.14. & Armendar. *d. loco*, *n*. 142.

Unde ſi Populus dividatur, & una pars ha- 10
bitet in civitate, & altera extra, & idem Parochus ex conſuetudine ambas Parochias obtineat, reſidere debet in civitate, Nicol. Garc. *dicto num*.179. *in declar*.15. Armendar. *dicto loco*, *n*. 143.

Et hinc habens Parochiales duas unitas per- 11
petuò invicem æquè principaliter, & non unam alteri accesſoriè, ita ut una non ſit dignior, & principalior alterâ, poteſt in qua maluerit, reſidere, idem Nicol. Garc. *dict. num*.179. *in declarat*. 16. Armendar. *dicto loco*, *n*. 144.

Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu 12
habens ex legitima diſpenſatione, in Parochiali reſidere debet, cùm prima, & præcipua debeat eſſe cura animarum, juxta d. Conſtitut. Pii V. quæ incip. *Cupientes*, & percipere fructus præbendæ, & ſolùm ejus diſtributiones quotidianas perdit, & ſi quid præterea abſentes juſta alia de cauſa non percipiunt. Ita Armendar. *d. loco*, *n*. 135. advertentes ibi quod ſi Canonicatus eſt in eodem loco, ubi eſt Parochialis, poteſt utrique ſervire, & quotidianas diſtributiones percipere, & citat Nicol. Garc. *num*. 179. *declar*. 7.

Unde Parochialem in civitate, & Canoni- 13
catum in Cathedrali habenti, ſi poſſit utrique inſervire, non eſſe moleſtiam inferendam, deciſum refert idem Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ*, *l*.4.*tit*.7. *de benefic. incompat. num*.46. ubi *num*.48. ſubdit, † ſi vacet paro- 14
chialis, non debere Epiſcopum illam Canonicatum habenti conferre, etiamſi tenues admodum Præbendæ eſſent, ſed Papam conſulere debere, & veros redditus Canonicatus, & Parochialis exprimere: idem fuit dictum in Rota *in una Leod. Canonicatus*, 5. *Junÿ* 1610. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano*, prout refert Joan. à Coch. *in comm. ad reg*.5. *Cancel. à num*. 4. *p*. 577. *cum ſeqq*.

Et ideo nec habenti Dignitatem tenuem 15
in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non participet, Eccleſiam Parochialem inconſulto Papa conferri debere dicit reſolutum Armendar. *d. tit*.7. *de benef. incompatib*. *n*. 51.

Si autem reſidens in Parochiali non lon- 16
gè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire, dummodò Parochus omnibus

diebus , & horis ſuis , & congruis Parochiali
inſerviat , & nihil prorſus relinquat ex de-
bito ſervitio ipſius, prout à Sacra Congreg. fuiſ-
ſe decîſum teſtantur Nicol. Garc. dicto n. 179.
declar. 13. Armendar. ſub dicta rub. ſed an Pa-
rochi debeant reſidere in ſuis Curatis? num. 136.
At obtinens Canonicatum , cui eſt unita Paro-
chialis ad vitam obrinentis tantùm , renetur
in Parochiali reſidere , ut pariter reſolutum
referunr idem Nicol. Garc. d. n. 179. in decl. 13.
& Armend. ſub dicta rub. ſed an Parochi de-
beant reſidere in ſuis Curatis ? n. 137.
17 Canonicatum , & Parochialem in duabus
diœceſibus habens , & non reſidens in Pa-
rochiali ex permiſſu Epiſcopi , ut tenetur ex
dicta Conſtit. Pÿ V. cogendus eſt reſidere in
Canonicatu, ut per Nic. Garc. d. p. 3. c. 2. n. 184.
Armend. in add. ad recop. legum Navarræ, lib.
2. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſident. Canon. num. 24. quos
refero Ego ipſe d. p. 3. alleg. 53. n. 113.
18 Parochialem obrinens , in qua Vicarium
perpetuum legitimè inſtitui obtinuit , eo vi-
vente reſidere non tenetur , ut per Armendar.
ſub d. rub. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis
Curatis ? numer. 193. ubi num. 123. intelli-
git ſi tota animarum cura tranſlata fuerit
legitimè in ſolum Vicarium perpetuum , &
numer. 127. ſubdit quod Parochus Eccleſiæ ,
in qua fuit conſtitutus Capellanus , cui ex
inſtitutione Capellaniæ impoſita fuit tota
animarum cura , ſeu perpetua Vicaria quoad
Capellanus vixerit , non tenetur in ea re-
19 ſidere. † Teneretur tamen ſicut ipſe Rector
Parochialis , Capellanus in illa coadjutor
auctoritate Apoſtol. inſtitutus , ut benè re-
ſolvunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 9.
num. 17. Galet. in margarita caſuum conſcient.
verb. reſidentia 1. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum
fori Eccleſ. reſolut. 383. ampl. 5. Campan. in
diverſ. Juris Canon. rub. 7. cap. 6. numer. 104.
Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. numer. 27.
Monet. de optione Canon. capit. 4. q. 8. n. 157.
Ugolin. de officio Epiſcopi, cap. 15. §. 3. num. 3.
verſ. poſtremò, Armend. d. tit. ſed an Parochi
debeant reſidere in ſuis Curatis? num. 127. verſ.
an capellani, & n. 157. Ego ipſe d. p. 3. alleg. 53.
n. 78. me citato Sanctar. d. q. 4. n. 17.
20 Si autem datus ſit coadjutor ratione infir-
mitatis , non ob id proprius Parochus excuſa-
tur à reſidentia , ut dicit reſolutum Armend.
dict. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis
21 Curatis ? num. 129. In exercitio curæ † Vica-
rius amovibilis arguit curam eſſe penes depu-
tantem , & ideò ipſum teneri ad reſidendum ,
ut pariter deciſum atteſtantur idem Armen-
dar. citato loco , num. 141. & Nicol. Garc. d.
n. 179. in declar.
22 Reſidere in Parochiali , vel Prioratu Cu-
rato unito Dignitati , aut Canonicatui ac-
ceſſoriè , & in perpetuum ; non tenetur ille
qui obligatur reſidere in Eccleſia Dignitatis ,
vel Canonicatus , ex eodem Armendar. cit.
loco, num. 138. & Nicol. Garc. d. num. 179. in 12.
declar.
Et hodie eſt adeò præciſa reſidentia in Pa- 23
rochis, ut illi ab ea excuſari non valeant, etiam
ex illis cauſis , ob quas Canonici reſidere non
coguntur , & ideò eos minimè poſſe in ſervi-
tio Epiſcopi permanere , aut Eccleſiarum Ca-
thedralium, ut nempe ſint Vicarii, Viſitatores,
Secretarii , Fiſcales , &c. reſolvunt Emman.
Sà verb. reſidentia, numer. 1. Gonzal. ad reg. 8.
Cancell. gloſſ. 6. num. 258. Aloyſ. Ricc. in praxi
rerum fori Eccleſiaſtici, dec. 502. in 1. edit. aliàs
reſol. 393. in 2. edit. Piaſec. in praxi Epiſcop.
p. 2. c. 3. num. 27. Nicol. Garc. de benefic. p. 3.
c. 2. n. 42. Armendar. citato loco, n. 166. 167. &
171. Poſſevin. de officio Curati, c 1. num. 12. Joan.
Valer. de different. inter utrumque forum, verb.
Parochus, differ. 3. Bonacin. var. tract. diſp. 5. de
onere, & obligat. benef. puncto 5. num. 14. Alzed.
de præſtant. Epiſcop. dignit. p. 1. c. 5. n. 128. Ego
ipſe d. p. 3. alleg. 53. n. 85. me citato in illo loco
Sanctarel. var. reſol. q. 3. n. 49. & cenſuit S. Con-
gr. Conc. ſub die 11. Maÿ 1629. Nam ultra duos
menſes Epiſcopus non poteſt uti opera Paro-
chi, ut cenſuit S. Congr. Conc. ſub die 8. Januarÿ
1628. † Si autem Eccleſiæ Cathedralis Parochus 24
ſit, poterit Vicariatus officio fungi, ut benè re-
ſolvit Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Arch. Neap.
p. 4. dec. 319. In tota Provincia Toletana Pres-
byteri Parochiales Eccleſias obtinentes non
poſſunt eſſe judices ordinarii , vel delegati or-
dinarii appellationum, ut ſtatuit Paul. V. in ſua
conſtit. incip. Eccleſiæ univerſæ, ſub die 17. Aug.
1615. quam Greg. XV. in ſua Conſt. incip. Alias
à felicis, ſub die 9. Maÿ 1622. extendit ad Ec-
cleſias omnes Parochiales totius Regni Caſtel-
læ , & Legionis.
Nec etiam à reſidentia Parochialis excu- 25
ſari Subcollectoris Apoſt. officio fungentes ,
tenent Nicol. Garc. d. c. 2. n. 42. in 3. decl. Aloyſ.
Ricc. d. reſol. 393. n. 4. Ugolin. de offic. Epiſc. c. 15.
§. 3. n. 3. verſ. 10. Gonz. d. gloſ. 6. n. 266. Armen.
d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Cu-
ratis? n. 168. aut † Inquiſitoris officium exercen- 26
tes , ut contra Spin. & Cened. docent Gonzal.
d. gloſ. 6. num. 266. & gloſſ. 43. num. 164. Aloyſ.
Ricc. d. reſolut. 393. numer. 3. Ceval. commun.
contra commun. q. 585. n. 12. Ego ipſe d. p. 3. al-
leg. 52. n. 156. me citato in illo loco Sanctarel.
var. reſol. q. 11. n. 4. & Alzed. de præſtantia
Epiſcop. dignit. p. 2. c. 9. n. 37. Privilegium Inqui-
ſitoribus contra hæreticam pravitatem, conſul-
toribus, & procuratoribus in Romana Curia, &
aliàs ubilibet reſidentibus, Secretariis , Fiſcali-
bus, Relatoribus, ac Commiſſariis actu ſervien-
tibus ad lucrandos fructus in abſentia quo-
rumcunque beneficiorum , excipit Parochia-
les Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cæteraque
beneficia

beneficia curam animarum habentia. Paulus V. *in ſua Conſt.* incip. *Aliàs per nos accepto , ſub die Martij* 1610.

27 Quamvis olim potuerit Parochus ſtudiorum cauſa abeſſe per ſeptennium ex conſenſu, & licentia Epiſcopi , ut deciditur *in cap. cùm ex eo , de elect. lib.6.* hodie tamen id non permittitur , cùm illius text. diſpoſitioni derogatum videatur per Concil. Tridentin. *ſeſſ.23. de reformat. cap.* 1. dum tenet , ut habentes curam animarum non poſſint abeſſe niſi cauſa prius per Epiſcopum cognita , & probata , & diſcedendi licentiam ultra bimeſtre tempus non obtineant , niſi ex gravi cauſa : at declaratum eſt per *Sacram Congregationem* , ſtudium non eſſe gravem cauſam , ut obtinentes beneficia Curata poſſint abeſſe , cùm illa obtineantur per concurſum, juxta Concil. Tridentin. *ſeſſ.24. de reformat. cap.*18. & ſupponitur illos , quibus conferuntur , eſſe idoneos, & jam ſtuduiſſe , & conſequenter non eſſe neceſſe , ut ſtudiorum cauſa abſint à ſuis Eccleſiis , ne ob abſentiam debito ſervitio defraudentur , eo vel maximè , quia hodie ſunt alii, qui Theologiæ , & juri Canonico abſque tanto Eccleſiarum , & animarum detrimento ſtudere poſſint. Unde non ſemel *ſacra Concil. Tridentini Congregatio* cenſuit poſt Concil. Tridentin. obtinentes Eccleſias Parochiales non poſſe ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe , & ſi abſunt , non poſſe percipere fructus , nec Ordinarios poſſe talem licentiam concedere , prout referunt Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 393. *in fine , & reſ.*310.*num.*1.Proſper de Auguſtino *in add. ad Quarant. in ſum. Bullarij , verb. Reſidentia , verſ. item limita*, Gonzal. *d. gl.*6.*n.*251.Nicol.Garc. *d.p.*3.*cap.*2.*n.*80.*&* 81.*in addit.* me citato illo loco Sanctarel *d.q.*3.*n.*15.& Alzed. *de præſtantia Epiſcop. Dignitatis, p.*2.*cap.*9.*n.*37. Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacrament. art.*1. *n.*2.*prope fin.* Candid. *diſquiſ.*18.*art.*30.*dub.*2. quicquid Garc. *in ſum. morali, tract.*2.*diffic.*9. *dub.*8. *num.*17.

28 Et quamvis docentes in Theologica facultate , dum in ſcholis docuerint , integrè per annos quinque percipere poſſint de licentia Sedis Apoſt. proventus Præbendarum , & beneficiorum ſuorum. non obſtante aliqua alia conſuetudine, vel ſtatuto, cùm denario defraudari non debeant in vinea Domini laborantes , ut expreſsè habetur *in cap. ult. in fin. de magiſtr.* tamen poſt Concil. Trid. Parochus non poterit abeſſe à ſua Eccleſia , ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum etiam Grammaticam, & fuerit quoque relictus idoneus Vicarius , & approbatus cum congrua mercede , & ſolemnibus diebus pariter ipſe Parochus intereſſet , ex allatis rationibus, prout teſtantur *à S. Congr.* reſolutum Gonzal. *gloſſ.*6 *n.*254. Aloyſ. Ricc. *d. reſ.*393. *n.*2. Armendar. *d. loco, n.*134. *in fine.* Ego ipſe *d. alleg.*53.*n.*76. me citato Sanctarel. *d.q.*3.*n.*32.

Propter intemperiem aëris Parochus non 29 inde oriundus minimè excuſatur à reſidentia,ut alibi poſſit habitare , etiam relicto Vicario approbato,ut per Ugol. *de officio Epiſcopi, cap.*13. *§.*3.*verſ. ſextò* ,Zerol. *in praxi Epiſcop. p.*1.*verbo reſidentia*, §.7.Armend. *ſub d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis ? n.*132. advertentes quod † ſi Rector infirmus eſſet , & 30 in loco Parochialis curari non poſſet defectu Medicorum , Medicinarumve , tunc poſſe ab Ordinario dari ei dilationem trium , aut quatuor menſium , ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa ; interea ab ipſo Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis conſtituto ; & ideo Armendar. *d. loco, num.*18. aſſerit deciſum cum Ordinarii conſenſu intemperiem aëris excuſare à reſidentia.

Nec propter Principis , & populi furorem, 31 ſeu ob peſtem , aliúmve morbum contagioſum à reſidentia Parochus excuſatur , ubi detrimentum ovium ſuarum immineret in ſpiritualibus, & nulli adeſſent miniſtri , qui ſufficienter id præſtarent , ex infrà dicendis *num.*47.

Nec propter inimicitias capitales,ut colligi- 32 tur ex deciſione quadam *S. Congregationis negotiis Epiſcoporum , & Regularium præpoſitæ*; apud quam *cùm Laurentius Siſcarellus terræ Ripæ Archipresbyter ob capitales inimicitias ab ejus Eccleſia abſentari ſupplicaſſet , in eodem idoneo Capellano relicto ; de quibus quidem inimicitiis per Epiſcopum Boianen. plena fides erat; Sacra Congreg. ſub die* 15. *Februarij* 1619. *ad ſex menſes licentiam conceſſit ad effectum , ut interim aut reſignet , aut permutet.* Sed quando inimicitiæ abſque Parochi culpa contractæ fuerint , & poſt obtentam Parochialem exortæ, Epiſcopi diſpenſare ſolebant , ut per annum in alio viciniori , & tutiori loco manere poſſit , & creſcentibus inimicitiis dabatur alius annus, dummodo ſemper in Parochiali expenſis Parochi maneret idoneus Vicarius , ſi credimus Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1.*verb. privatio*, §.4. *dub.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol.*645. *in ſecunda edit.* Bonacin. *var. tract. diſp.*5. *de onere , & obligat. benef. puncto* 5. *n.*2. Armendar. *d. loco, n.*133. 134. 182. *& ſeq.* Hinc referunt Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.*1. *q.*60. & Ludov. de S. Joanne *de adminiſtr. Sacrament. art.*1. *de reſident. n.*2. *verſ. nota tertiò , ſacram Congreg. cenſuiſſe Parochum propter inimicitias abſentem à Parochia, non poſſe abeſſe niſi per annum* : puto tamen id hodie non licere , & melius eſſe conſulere ſacram Congregationem.

Nec denique propter ſenectutem , quam- 33 vis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ apponendo idoneum Vicarium cum

aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochialis redditibus, ſecundùm Zerol. *in praxi Epiſc. par.*1. *verb. reſidentia,* §.9. ſicut nec eſt cauſa inſufficiens non reſidendi infirmitas Parochi, etiamſi ratione illius datus ei fuiſſet Coadjutor, ut per Armend. *in addit. ad recop. legum Navarræ, lib.*2. *tit.*23. *l.*2. §.2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis? n.*129.

34 Ut Parochus verè reſideat, tria requiruntur; primò, ut in propria Eccleſia; ſecundò, ut perſonaliter; tertiò, ut continuò: & circa quodlibet eorum aliquid adnotabimus; & in primis quoad primum, illud eſt ſciendum, Parochum debere reſidere in domo ipſius Parochialis, ſi verò illa non habeat domum, tunc in alia domo, quæ ſit intra limites Parochiæ, aut ſaltem ut vicina Parochiali Eccleſiæ, ut inde commodè poſſit per ſeipſum in ſe inſervire, habitare tenetur. Ita Nicol. Garc. *de benef. part.*3. *cap.*2. *num.*179. *in declar.* 21. Armend. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis? num.*149. & 150. Ludov. de Sancto Joan. *d. titul. de reſidentia, num.*11. Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part.*4. *dec.*41. Ego ipſe *d. part.*3. *allegat.*53. *num.*71. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſolut q.*4. *n.*46.

35 † Si enim non habet ibi domum propriam, aliquam conducere debet, ut ex ſententia *ſacræ Congreg.* deducit Nicol. Garc. *d. c.*2. *num.*179. *in declar.*21.

36 Fuit tamen aliquando diſpenſatum, ut Parochus non habens commodam habitationem in Parochiali, poſſet degere in loco vicino, dummodo propè Eccleſiam ſubſtitutus ejus habitet, & nonnunquam hæc facultas eadem de cauſa conceſſa fuit ſine illa conditione, quod ſubſtitutus prope Eccleſiam habitet, teſte Nicol. Garc. *d. num.* 179. *declar.* 25. Nunc verò nequaquam id eſſe concedendum exiſtimo, prout ex aliquarum repulſis mihi conſtitit, & in una *SarZanen.* 13. *Novembris* 1627. cenſuit *ſacra Congregat. Concilij, Parochum non excuſari qui intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis, & ſit magna aëris intemperies, & retineat Capellaniam in Parochia, & ipſe accedat ſingulis diebus feſtis.*

37 Sed ſi habeat domum propriam Eccleſia, & Parochus ea relicta habitet in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ exiſtente, propter honeſta ſervitia, & ſui majus commodum, ſciente, & tacente Epiſcopo, credo reſidentiæ muneri ſatisfacere; quia licèt ex vicinitate Eccleſiæ poſſet faciliùs Sacramenta miniſtrare, tamen neceſſitati populi ſufficienter ex propria ſua habitatione providere poterit, & ſic non eſt quod in hac parte ſcrupulis angatur, ut benè advertit Poſſevin. *dict. tract. de officio Curati, cap.*1. *n.*7.

38 At ſi Parochia ſit intra, & extra civitatem, tenetur habitare propè Eccleſiam civitatis, licèt in ea minor pars Parochianorum inhabitet, & major longè ſit in oppidis, ſuccurrendo tamen illis, qui longè habitant, ſecundùm loci antiquam conſuetudinem, ut per *c.*4. *ſeſſ.*21. *de reform.* Ita referunt à *S. Congr.* deciſum Nicol. Garc. *d. num.*179. *declarar.*26. Armendar. *d. loco, num.*148. Sanctarell, *d. q.*4. *num.*46.

39 Et non poteſt Parochus haberi pro reſidente, ſi inhabitet in civitate, à qua diſtet ſua Parochialis tribus, aut quatuor milliatibus, etiamſi Dominicis, & Feſtis diebus ad eam accedat. Ita Nicol. Garc. *d. num.*179. *in* 27. *declar.* Armendar. *d. num.*145. Unde Parocho villæ Mertetti extra terram Maſſæ Sarzanen. diœceſis, qui ſe excuſabat à reſidentia, & morabatur in dicta terra, eo quòd non adeſſet commoda domus Parochialis, item propter aëris intemperiem, & quia retinebat in Parochia Capellanum, & ipſe accedebat ſingulis diebus feſtis, *ſacra Congreg. Concilij, die* 13. *Novembris* 1627. *reſpondit quod intra menſem conduceret domum in Parochia, & intra ſex menſes domus Parochialis reaptetur.* Unde Monachus exercens curam animarum in Parochiali unita Monaſterio Ordinis S. Benedicti, tenetur habitare in domo Parochiali, & non in Monaſterio diſtanti à cura, ut declaravit *S. Congr. Concil. in Curien.* 5. *Aprilis* 1631. Nec etiam excuſatur à reſidentia, ſi doceat Grammaticam in civitate per duo milliaria diſtante à ſua Parochiali, quamvis ſingulis diebus feſtis vellet ad eam accedere, ut per Nicol. Garc. *d. n.*179. *in declar.*19. Armendar. *d. loco, num.*147. Sanctarel. *d. q.*3. *num.*33. meipſum *d. allegat.* 53. *num.* 75. etiamſi non inveniretur alius idoneus in civitate ad docendum, & fuiſſet relictus idoneus Vicarius, & approbatus cum congrua mercede, ut ſuprà diximus, *n.*28.

40 Quod ad ſecundum attinet de perſonali reſidentia, illud eſt obſervandum, Parochum teneri reſidere perſonaliter, & non alio modo ſatisfacere muneri ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè meliùs ſerviatur, quia Concil. *d. ſeſſ.*23. *de reform. c.*1. requirit induſtriam perſonæ, quæ per alium non poteſt ſuppleri. Ita Ludov. à S. Joanne *d. loco, n.*2. *verſ. nota* 6. ubi *num.*3. ait poſſe antiquam conſuetudinem excludere Parochum à reſidentia perſonali, ad hoc ut poſſit fructus percipere per Capellanum deſerviendo. Poſſev. *d. tractat. de officio Curati, cap.*1. *num.*8. *n.*11. ſubdit Parochum reſidentem quidem, ſed non exercentem officium ſuum, minimè ſatisfacere præcepto reſidentiæ, nec in foro exteriori, nec interiori, cùm utrobique punibilis ſit, proinde peccare mortaliter, vel venialiter pro qualitate culpæ. Nihil enim prodeſt Parochi præſentia miniſterio deſtituta, cùm potiùs offendat, ut

rectè

rectè notavit Sot. *de juſtitia, lib.* 10. *q.* 3. *art.* 1. *ante argum. ſolut.* & Jacob. de Graſſiis *tom* 1. *conſ. lib.* 3. *conſ. unic. de Cleric. non reſid. n.* 7. & idem ſit inutiliter adeſſe, quod abeſſe, ut docet Barthol. Carranza *in tract. de reſidentia Epiſcoporum*, *c.* 3. *fol.* 23. unde fructus nequaquam acquiri Parocho non miniſtranti, quantumvis materialiter reſidenti, reſolvunt Covar. *lib.* 3. *var. c.* 13. *n.* 13. Sylveſt. *in ſum. verb. reſidentia, in princ. & n.* 6. Cordub. *in quæſt. lib.* 1. *q.* 19. *ferè in fine*. Jacob. de Graff. *in deciſ. aureis, lib.* 2. *c.* 97. *n.* 57. Ludov. de San Juan *tract. de officio divino, art.* 13. *fol.* 611. Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *n.* 4. Quidquid dicat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 1. *n.* 33.

41 Nec etiam Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum, ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano; quem tamen poteſt habere in coadjutorem ad majorem quietem, licèt illa omnia ardua relinquat, veluti ire de nocte, audire multas Confeſſiones, & ſimilia, dummodo tamen eo non utatur ut homine, qui portet pondus diei, & æſtus, ſed ut ſocio laboris. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 185. *art.* 5. Sot. *de juſtit. lib.* 10. *q.* 3. *art.* 5. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 33. *num.* . Poſſevin. *de officio Curati, cap.* 1. *num.* 10. ubi addit ſe non excuſare, ſaltem à gravi veniali Parochum, ſi dum nominatim vocatur, & expectatur, nolit ire, cùm debeat populi ſui amori cum comitate, & benevolentia reſpondere. Ludov. à Sancto Joanne *d. tit. de reſident. num.* 8. Joan. Sanc. *d. diſput.* 47. *num.* 4. *verſ. nec Parochis*, ibi: *Nec Parochis proderit ut ab onere peccati, & reſtitutionis liberentur, aliquibus ſaltem inſervire miniſteriis, aliquibuſve Sacramentis miniſtrandis incumbere, niſi major pars, aut ſaltem æquivalens per ipſoſmet exerceatur, veluti illa, quæ à quolibet Vicecurato adminiſtratur. Ut ergo unico verbo comprehendam nota, illis Sacramentis miniſtrandis operam dare debent, quæ ex æquitate miniſtrari ab eis poſſint, ut notavit Vaſq. tom. de Pœnit. q.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. *in fine, vel ad minus ſe præſentem in Eccleſia debet conſtituere Parochus, ut Parochiani, ſi velint, ipſum eligant Sacramentorum adminiſtratorem, præſertim Confeſſionis. Non tamen tenebuntur Parochi noctu adminiſtrare, communiter loquendo, ſufficit enim ut id muneris exequatur Vicecuratus*, &c. Deinde *num.* 7. concludit his verbis: *Hinc inferas, proh dolor! quàm malè aliqui Parochi ſe gerant, Sacramenta nunquam, aut ferè nunquam adminiſtrantes, & ſuarum ovium curam mercenariis committentes: qui cùm utplurimùm Sacerdotes inopes, & egentes ſint, timeri non imprudenter poterit potiùs rationem habituros quærendi ab ovibus victum, quàm curam medendi infirmitatibus animæ, complacere eis ſtudentes, quando reſpuenda, & reprehenſionis gladio ſunt ferienda. Nec ſcio qua cæcitate ducti Parochi hæc non advertant tam clara, & quaſi cæcis nota*, &c.

Circa verò tertium de continuatione in re- 42
ſidentia, eſt adnotandum, quod qui parvo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe, ut per Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 97. *n.* 57. Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacrament. art.* 1. *tit. de reſidentia, num.* 9. Poſſevin. *d. cap.* . *n.* 3. *in fine*, qui volunt dictionem *continuè*, verificari cum iſta modificatione, & addit Poſſevin. *ibid. n.* 6.
quod † Parochus debet talem ſui copiam face- 43
re, ut indigentes non careant neceſſaria ope, ſed non arctatur ut debeat manere quaſi in compedibus, niſi habeat infirmos graves, quia tunc non debet vagari etiam per Parochiam, ſed propria in domo manere; poteſt enim fieri ut requiratur ab infirmis, & non repertus, illi moriantur ſine Sacramentis.

Unde ſi Parochus rationabiliter judicave- 44
rit, putà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat; quia conſuetudo optima legum interpres ita declarat etiam apud timoratos. Abeſſe verò tota die quando nullus infirmatur, rarò in anno, nec laudo, nec vitupero. Abeſſe autem per duos, aut tres dies nullo infirmante, & nulla alia cauſa juſtificante, habet valdè de rationabili eſſe mortale, propter multa quæ poſſunt eo tempore evenire, maximè in villis, ubi non eſt alius Sacerdos à Parocho; In civitatibus verò, vel in oppidis, ubi ſunt alii Sacerdotes, erit majus, minuſve peccatum ratione periculi, & damni poſſibiliter eventuri, cui tamen faciliùs quàm in villis poteſt obviari. Ita Ludovic. à Sancto Joanne *ubi ſuprà*, Poſſevin. *dict. cap.* 1. *num.* 4. vide Ludovic. Bejam *reſponſ. caſuum conſcientiæ, part.* 4. *caſu* 21. ubi de Parocho rurali, qui ſingulis quibuſcumque hebdomadis ad Urbem accedebat cauſa inviſendi parentes.

Quare Epiſcopus poterit prohibere Parochis 45
ſub pœna pecuniaria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne ultra biduum à ſua Eccleſia poſſint abeſſe, non tamen id prohibere poterit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, prout à *ſacra Congregatione* deciſum atteſtatur Nicol. Garc. *part.* 3. *cap.* 2. *n.* 23. *declar.* 2. & Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *n.* 156. ſed ſub pœna pecuniaria eſſe permiſſum cenſuit *S. Cong. Concil. in una Terracinen.* 11. *February* 1628. & *in Monopolitana*, 16. *Decembris* 1628.

Ex quatuor tamen cauſis in ſcripto ab Epi- 46
ſcopo approbandis poteſt Parochus pro tempore neceſſariò abeſſe, ut diſponitur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 1. ubi obligatio de approbandis cauſis reſtringitur, quando illæ ſunt notoriæ, vel repentinæ, dummodo tamen diſceſſurus ita ovibus ſuis provi-

dendum curet, ut quantum fieri poterit, ex ipſius abſentia nullum damnum accipiant, quod quidem Concilii decretum licèt in principio loquatur in Epiſcopo, tamen paulò infra eadem ſacroſancta Synodus declarat, & decernit omnia ibi ſtatuta quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas, Curatis inferioribus & aliis quibuſcumque, qui beneficium aliquod Eccleſiaſticum cum cura animarum habent, locum habere.

Prima cauſa eſt, *Chriſtiana charitas*, ad hanc reducit Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 4. q. 4.* cùm quis abeſt ad juvandam aliquam privatam Eccleſiam, ad dirimendas lites, controverſias, & odia, dummodo ex tali abſentia in propria Eccleſia non ſequatur notabile detrimentum, quia eſſet contra ordinem charitatis.

47 *Secunda* eſt, *urgens neceſſitas*, ad hanc reducit idem Azor. *d. q. 4. ver. ad ſecundum*, cùm quis ad tempus abeſt ob morbum curandum, bellum, hoſtium incurſus, peſtem ſævientem, aëris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, aut offenſionem Principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel ſalutis, aut libertatis periculum ad tempus devitandum: dummodo tamen non immineat detrimentum ovium iu ſpiritualibus; nam ſi illud immineret, ex nulla cauſa poſſet abeſſe, quia bonus Paſtor animam ponit pro ovibus ſuis, *Joan.* 10. Ita Vaſquez *in opuſc. de benefic. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num.* 135. Molſeſ. *in ſum. Theologia moralis, tract. 6. cap. 11. num.* 31.

48 *Tertia* eſt, *debita obedientia*, quæ Superioribus debetur, putà Papæ, vel Epiſcopo, ad quam idem Azor. *d. q. 4. verſ. ad tertium*, redigit cùm quis abeſt ut pareat Papæ, vel ejus Legato, ſeu Epiſcopo obſequium, & officium Juſtum, & debitum imperanti, quale eſſet ad viſitandam Provinciam, vel diœceſim, ſeu ad pacem componendam.

49 *Quarta* eſt, *evidens Eccleſiæ, vel Reip. utilitas*, ad quam idem Azor. *d. q. 4. verſ. ad quartum*, reducit cùm quis abeſt ad Synodum generalem, vel Provincialem, aut diœceſanam ritè, & legitimè vocatus; vel cùm quis abeſt pro lite Eccleſiæ, vel pro obtinenda à ſuperiore reformatione in variis emergentibus.

50 Extra prædictas quatuor cauſas concedit Concil. Tridenr. *d. cap.* 1. Epiſcopis, proindéque Parochis juxta ſupradicta, *ut ſingulis annis cauſa animi relaxandi poſſint abeſſe per duos menſes, ſive continuos, ſive interpolatos, dummodo id fiat aqua ex cauſa, qua an talis ſit, ipſorum Conſcientia relinquitur, & ſine gravi gregis detrimento, & dummodo præſentes in ſuis Eccleſiis adſint quo tempore anniverſaria Adventus Domini, Natalis, Quadrageſimæ, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & celebritatis Corporis Chriſti memoria celebratur:* & paulò inferiùs, *Presbyteris item curam animarum habentibus expreſsè datur facultas, ut poſſint ad duos tantùm menſes recedere, neque diſcedendi licentiam ultra bimeſtre tempus obtineant, niſi ex juſta, & gravi cauſa cognita, & approbata ab Epiſcopo, & dummodo facultas in ſcripto detur.* Hæc ibi mandantur.

Tenetur igitur Parochus juſta de cauſa 51
abeſſe volens, ſive cum licentia, ſive abſque ea, relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſerviat, ut expreſsè habetur *eodem cap. 1. Concil. Tridens.* & tradit Poſſevin. *d. cap. 2. n.* 13. niſi abſentia ſit per aliquot dies, cùm cauſa eſt urgens, & non patitur dilationem pro obtinenda licentia, putà quia hoſtiliter petitur, & non habet quem ſubſtituat, nec recurrere poteſt ad Epiſcopum pro licentia, & pro Vicario ſubſtituendo. Azor. *d. cap. 4. q. ult.* Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſt. Sacram. art. 1. tit. de reſidentia, n.* 15. Poſſevin. *d. cap. 1. n.* 14. ubi *n.* 15. ſubdit ob repentinum incommodum, vel periculum poſſe illum legitimè diſcedere, etiamſi in loco non habeat quem ſubſtituat, & non adſint infirmi, vel ſi adſit, adeſt alius, qui poteſt conferre Sacramenta neceſſaria, ſaltem pœnitentiæ; vel ſi non adſit alius Sacerdos, infirmus tamen commodè poſſit expectare alium Sacerdotem aliunde accerſendum, additque quod ſi iſta omnia deeſſent, & periculum inſtaret diſcedente Parocho, aliquem moriturum ſine Pœnitentia, vel Parochum ipſum occiſum iri ſi non fugeret, tenetur Parochus ſubire quodvis periculum potiùs quàm deſerere talem infirmum; nam Parochus, cùm populus ex illius abſentia notabiliter læditur, non ſolùm ſuo periculo probabili, ſed nec certo excuſatur, ſi deſerat populum, juxta doctrinam S. Thom. 2. 2. *q.* 185. *art.* 5.

Nullo modo poteſt Parochus Vicarium, 52
ſeu ſubſtiutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum, relinquere ad longum tempus, inconſulto Epiſcopo; nam dicitur in Conc. Tridenr. *d. cap. 2. Vicarium idoneum relinquat, ab Ordinario approbandum.* Si tamen abſit per ſex, vel ſeptem dies, poterit relinquere ſubſtitutum ſine Epiſcopi approbatione; ita declarante conſuetudine univerſali, niſi Epiſcopus per ſuas conſtitutiones inhibeat, ut benè reſolvunt Ludov. à Sancto Joanne *ubi ſuprà, num.* 16.
Poſſevin. *d. cap. 1. num.* 19. ſubdens † vicinum 53
Curatum benè poſſe ſubſtitui; quia licèt non habeat ordinariam juriſdictionem niſi ſuper gregem ſuum, tamen eſt ita admiſſus, ut ei aliqua juriſdictio delegari poſſit, ſicut de antiquo jure poterat, prout colligitur ex Concil. Tridenr. *ſeſſ. 23. de reformat. cap.* 15. & *num.* 20. tenet quod ſi ſubſtitutus, ut Vicarius voluerit ſervire gratis, non tenetur Parochus cùm juſta de cauſa abeſt, illi in conſcientia aſſignare partem fructuum pro debita mercede, ut diſponit

nit Concil. *d. cap.* 1. quia quod merces aſſignetut eſt, ne populus patiatur defectum ſervitii, quod facilius obtinetur ubi adeſt merces, & in hoc caſu ceſſat ratio mercedis, & per conſequens ratio legis.

Hac de re elegantet Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib.4.p.2.tr.4.doc.4.* poſtquam ex text. *in cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* aſſeruit poſſe Parochum juriſdictionem ſuam aliis committere ut illi adjuvent, ita concludit: *Siendo pues lo referido eierto y diſpueſto por derecho, no conſta del eon que facultad y juriſdieion que de el Coadjutor ò Viearío que el Cura pone en ſu lugar en los eaſos que le es permitido: non tratamos aora quando expreſſamente le delego y eometio toda ſu juriſdicion ò parte della, que entonces ſin duda la goZara el coadjutor en la forma que el proprietario ſe la eometio. Dudan los Doctores eon ne juriſdieion que dara quando el Cura le dexo en ſu lugar ſin deelarar la forma de la delegacion con que le dexava eomo aconteſe ordinariamente. Graves Auctores ſon de pareeer que quando el Cura pone en ſu Igleſia algun Sacerdote por ſu Coadjutor ò Vicario, aunque no lo declare, con tal que no conſte lo contrario, es viſto averle dexado y eometido toda ſu juriſdicion. No obſtante que otros lo niegan quando el Coadjutor no queda por largo tiempo, porque entonces no ſe preſume que le dexa delegada toda ſu juriſdicion. La mayor dificultad deſta materia conſiſte en averiguar ſi eſte Coadjutor ò Vicario que el Cura dexa en ſu lugar, pueda tambien quando ſe auſenture eometer a otro Sacerdote la juriſdieion que el goZa. Y para que apartemos lo eierto de lo dudoſo ſe ha de advirtir que aunque es principio llano en dereeho per l. more majorum, ff. de juriſdict. om. judie. l. 1. l. fin. ff. de offic. ejus, cui mandata eſt juriſdict. que el que goZa juriſdieion delegada y reeebida de otro, no la puede ſubdelegar; con todo muchos Doctores, v. g. Nav. Sanch. Conineh, y otros que refiere y ſigue Layman t.2.l.5. tr.6.c. 8.n.13. enſeñan por regla general quo aunque no en todas, en algunas coſas puede el Coadjutor que el Cura puſo, ſubdeleguar ſu juriſdicion a otro Sacerdote: eomo ſeria para que le ayudaſſe a Confeſſar, ò para qualeſquiera otros actos, principalmente donde hubieſſe coſtumbre en parte ò en todo. Pero otros que refiere Sanch. de matr. l. 3. diſp. 31. ex n. 5. afirman que en todas partes ſe obſerva que quando el Coadjutor pueſto por el Cura ſe auſenta, el que dexa en ſu lugar queda con la miſma juriſdicion que el otro tenia: que (eomo hemos dicho) es la miſma que el Cura goZa.*

54 Quæſtio eſt dubia, an Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa poſſit abeſſe ad duos menſes continuè, vel diviſim? Una ſententia affirmat, tum quia ante Concil. Trident. hoc ipſum licebat pet *c. præſentium*, 7. q. 1. tum quia idem Concil. hoc concedit Epiſcopis, qui magis tenentur reſidere; tum etiam, quia abſentia ad duos menſes eſt modica, ac proinde pro nihilo reputanda, cùm non videantur abeſſe qui ſtatim reverſuri ſunt, *l. poſtliminium, §. captivis, l. nihil, ff. de captivis, & poſt l. rev.* tum denique, quia hoc apparet ex Concil. *d. c. 1. verſ. diſcedendi autem licentia*, quæ verba licèt trahi poſſint in oppoſitum, faciliùs tamen, & multò propriùs intelliguntur, quod ea licentia diſcedendi ex gravi cauſa in ſcriptis, gratiſque concedenda exigatur ad prolixius tempus, & ultra duos menſes; eſſet enim petquam grave quod nunquam licetet Patocho impunè ſine licentia recedere, maximè urgente aliqua neceſſitate, utputà quod nuncium habeat de adverſa valetudine, & morte imminente patris, aut matris ſuæ, aut amicorum in diſtanti loco habitantium, quos cupit videre antequam moriantur, vel etiamſi proſequatur furem, qui rapuit bona, & in longinquas partes defert; quoniam licebit Patocho in fragranti crimine furem inſequi quocumque vadat, ut ab eo bona ablata recuperet, nec his, nec ſimilibus caſibus licentia diſcedendi neceſſaria videtur, quoniam copia Superioris non ſemper haberi poteſt propter inſtantem neceſſitatem; & tempus, & locus non patiuntur dilationem, & licentiæ petitionem; & tamen ſi præfata verba Concilii generaliter, prout ſonant, intelligerentur, ſequeretur quod etiam in prædictis caſibus Parochus non poſſet ſine licentia diſcedere, quod abſurdum videretur. Et ideò hanc partem affirmativam ſuſtinent Lopez *in inſtruct. conſcient. tom. 1. cap.* 148. Joan. Baptiſta Conrad. *in reſp. caſuum conſcientiæ*, *q.* 137. Læl. Zech. *de caſibus reſervat. caſu 3. & de Republ. tit. de beneficiatis, num.*6. Salzed. *ad Bernard. in pract. c.52. lit. C, verſ. illud verò,* Cened. *ad Sextum, collect.* 30. *num.* 5. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. reſidentia, num.*7. Quintanad. *Eccleſ. lib.4. n.76.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 59. num.* 3. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. privatio, §.4. dub.3. & verb. Parochus, §.2.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.3. cap.1. num.19. &* 21. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib.7. c.4. q.10.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c.36. in fine. & in explicat. Bullæ compoſitionis, n.*18. Ceval. *commun contra communes, quæſt.* 585. *num.* 6. ubi tamen dicit in praxi fieri contrarium, Sanchez *de Matrimon. lib.3. diſp.31. n.11.* Joan. Valet. *de different. inter utrumque forum, verb. Parochus, differ.5. n.1.* Bonacin. *var. tract. diſput.5. num.9.* Joan. Sanci. *in ſelectis, diſput. 47. num.* 5.

Contrarium tamen, imò Parochum non 55
poſſe abeſſe primo bimeſtri ſine Epiſcopi facultate, probabiliùs tenent Joan. Ocon. *in repet. c.1. de Cleric. non reſid. in 6. n.51.* Ant. Gom *in explicat. Bullæ Cruciatæ, c.7. in 4. clauſ. num.* 12. Ugolin. *de officio Epiſcopi, c.15. §.5. n.2.* Poſſevin. *d. cap.1. num.11.* Leſſ. *de juſtit. lib.2. c.34. dub.* 29.

dub.29. num. 159. ubi tamen dicit ſe credere, hoc non eſſe uſu receptum. Vaſquez *in opuſc. de benefic.cap.*4. *§.2.art.*1.*dub.*3.*n.*149.*& art.* 2.*dub.*3.*num.*188. Filliuc. *in quæſt.moral.part.*3. *tract.*41.*cap.*6.*n.*26. Squillante *de oblig. Cleric. part.* 1. *num.*116. Ludov. à Sancto Joanne *loco citato, num.* 17. ubi utramque opinionem dicit ſecuram & probabilem, Sanctarel. *var. reſolut. quæſt.*4.*num.*12. Nicol. Garc. *de benefic.part.*3. *cap.*2.*n.*23.*in* 1.*declar. & part.*9.*cap.*2.*n.*295. *in* 2.*dub.* & addit ipſe Garc. *d.part.*3.*c.*2.*n.*26. Parochum qui à ſua Eccleſia per unum, vel duos menſes abfuit abſque facultate Epiſcopi in ſcriptis, vel abſque alia legitima cauſa, non poſſe percipere fructus pro rata abſentiæ, ſed teneri eos reſtituere, aſſeritque ſic fuiſſe declaratum à ſacra Congregatione Concilii. Ratio autem, qua fundatur iſtorum reſolutio, eſt quia Concil. Trid. *d.cap.*1. ait quandocunque eos abeſſe contigerit, debere cauſam eſſe priùs cognitam, & probatam per Epiſcopum.

56 Unde non poſſe Parochum per hebdomadam abeſſe, non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipſo Ordinario approbato, reſolutum aſſerunt Nicol. Garc. *ead.part.*3.*cap.*2.*num.*23.*in* 3.*declar.* Armendar. *d.tit. ſed an Parochi debeant reſidere* 57 *in ſuis Curatis? num.*157. Et † valere conſtitutionem Epiſcopi ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia, pariter referunt deciſum idem Garc. *n.*23.*in* 1.*declar.* & Armend. *n.* 155. proximè citatis locis.

58 Ultra bimeſtre tempus, ut legitimè Parochus poſſit abeſſe, quatuor requiruntur, & primum, ut ſit ex juſta, & debita cauſa: ſecundum, ut cauſa priùs per Epiſcopum cognoſcatur, & approbetur: tertium, ut cùm impetratur facultas ultra bimeſtre tempus ab Eccleſia recedendi, Parochus relinquat Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione: quartum, ut ejuſmodi facultas ſcripto, & gratis concedatur.

59 Circa primum eſt annotandum, quod Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ ſi petat licentiam, jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, ut petita licentia abeſſe poſſit, licet Epiſcopus non concedat: ſimiliter quod abeſſe non poteſt in caſu, quo cauſam rationabilem expreſſerit, quam vir bonus, & æquus rationabilem judicaverit; ſed rigidus Prælatus minùs æquam judicat, & licentiam denegat; vel quia movetur ſuſpicione quod ficta ſit, cùm tamen ſit vera, ſed habere poteſt recurſum ad Superiorem: ita reſpondiſſe Eminentiſſimos Cardinales S. Congregationis Concilii referunt Nicol. Garc. *d.cap.*2.*num.*37. Squillante *de obligat. Cler.p.*1.*n.*117. Armend. *d.loco, num.*155. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Parochus, differ.*5. *n.* 1. † Parochus petens licentiam, fingendo cau- 60 ſam juſtam quam re vera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus, ut reſolvunt Azor. *d.p.*2. *lib.*7. *c.*10. *q.*3. Poſſevin. *d.c.*1.*n.*24. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*53.*num.*99. me citato Sanctarel. *d. q.* 4. *n.* 15.

An juſtam cauſam abſentiæ judicialiter pro- 61 bare debeat Parochus? vide Aloyſ. Ricc. *deciſ. Curia Archiep. Neap. p.* 1. *deciſ.* 152.

Quoad ſecundum verò eſt advertendum de 62 cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat, etiamſi inferiores eſſent Abbates Regulares, Epiſcopum cognoſcere, referunt deciſum Nicol. Garc. *d.p.*3.*c.*2.*n.*172.*in* 2.*declar.* Armend. *d. loco, n.* 153.

Ipſi verò locorum Ordinarii Epiſcopo in- 63 feriores, ut Abbates, & alii ſimiles habentes juriſdictionem, poſſunt dare talem licentiam, ſicut reſolvunt Azor. *d.part.*2.*lib.*6.*cap.*10.*q.*4. Poſſevin. *d.cap.*1.*num.* 29. ubi *num.*28. ſubdit eandem licentiam poſſe dare Capitulum Sede vacante, & de his omnibus Sanctarel. *var. reſol. quæſt.* 5. *n.* 64.

Circa tertium, de Vicario idoneo relin- 64 quendo in abſentia Parochi ab ipſo Ordinario approbando cum debita mercedis aſſignatione, plura diximus ſuprà, *in verſ. nullo modo, à num.* 52.

Quoad quartum eſt obſervandum, licen- 65 tiam, quam Parochus abeſſe volens petere debet ab Epiſcopo, non ſufficere tacitam; ſed oportet eſſe expreſſam, ut reſolvunt Nicol. Garc. *d.cap.*2.*n.*35. Armend. *d.loco, num.*164. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*53.*num.*95. me citato Sanctarel. *d.q.*4.*n.*16. † Et ſola diſtantia loci etiam 66 cum neceſſitate eò diſcedendi non excuſat Parochum, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmodi licentiam petendi, quo caſu quamprimùm de diſceſſu, & neceſſitate Ordinarius certior faciendus eſt, ut de cauſa cognoſcere poſſit. Ita Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*34.*in* 1.*declar.* Armendar. *d. loco, n.* 162.

Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua 67 Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem, incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ, quia ita ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.*3. *de reform. cap.* 1. *verſ. ſi quis autem:* tum quia ita Jus naturale dictat, par enim non eſt ut fructus miniſtrorum Eccleſiæ recipiat qui miniſterium non exercet; & ſicut ſtipendium datum ob cauſam recipi, vel retineri non poteſt, cauſa non ſubſequuta, ita fructus beneficii qui Parocho cauſa reſidentiæ, & muneris Parochialis conferuntur, non poſſunt à Parocho

non

non reſidente , & munia Parochialia non ob-
eunte capi. Ideò ira reſolvunt Valent. *tom.* 3.
*diſp.*10.*quæſt.*3.*puncto* 5.*verſ.quintò certum eſt.*
Leſſ. *lib.*2. *de juſtit. cap.*34. *dub.*29. *num.*157.
Nicol. Garc. *de benefic. p.*3.*cap.*2. *num.*26. qui
air ita declaraſſe Sacram Congregat. Concil.
68 † Reſtiturio hujuſmòdi fructuum ob non re-
ſidentiam amiſſorum, ex eodem Concil. Trid.
*d.cap.*1. facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pau-
peribus , nec obtineri poteſt compoſitio , ut
docent Navar. *in man.cap.*25.*n.*121.*& conſ.*20.
*de celebrat. Miſſarum, num.*4. Henriq. *in ſum.*
*lib.*7.*cap.*36.*num.*3. Fr. Emman. *in explicatione*
*Bullæ Compoſitionis, n.*18. Nicol. Garc. *d. part.*3.
cap. 2. *num.* 30. Sanctarel. *d. quæſt.* 4. *num.* 2.
Ludov. de ſancto Joanne *loco cit. de reſidentia,*
n. 19. ad quam tenerur Parochus etiam ante
Judicis ſententiam, ut parct ex ſæpe citato *c.*1.
Concilij Trid. in verſ. ſi quis autem ; dum ibi
69 dicitur † eos , qui abſque legitima cauſa ab-
ſunt à ſuis Eccleſiis , non facere fructus ſuos,
nec illos tuta conſcientia , alias etiam declara-
tiune non ſequura , poſſe retinere ; quod qui-
dem ipſamet rario ſuader , quia hujuſmodi
Parochi abſentes à ſuis Eccleſiis non acqui-
runr jus in iſtos fructus , cùm Concilium ve-
lit , ut illi applicentur fabricæ , vel pauperibus
loci : ergo tenentur ſtatim illos reſtituere.
Quare ſic reſolvunt Cardin. Toler. *in inſtruct.*
*Confeſſ. lib.*5.*cap.*4. *num.*1. Valent. *d. puncto* 5.
verſ. præterea hinc etiam, Vaſq. *de benefic. c.*4.
§. 2. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 152. Ugolin. *de officio*
*Epiſcopi, cap.*15.*§.*4.*num* 2. Poſſevin. *d. tract. de*
*officio Curati, cap.*11.*n.*32.*verſic tertiò*. Azor. *d.*
*p.*2.*lib.*7.*cap.*6.*quæſt.*2. ubi *q.*4. diſputat an ante
Concil. Trident. tales Parochi fuiſſent obligati
reſtituere fructus perceptos in abſenria ante
judicis ſenrénriam, Sanctarel. *d. q.*4.*num.*4 ubi
dicit illorum ſententiam poſt Concil. Trident.
omninò eſſe veram , ſi Parochus abſit ultra
tempus à Concilio præfixum , Flamin. Pariſ.
70 *de reſignat. benefic. lib.*1. *q.*10.*n.*32. † Appel-
latione fructuum in hac materia veniunt na-
turales ſolùm , ac naturales ſimul & artificia-
les , non autem induſtriales , quales ſunt , qui
percipiuntur ex mera induſtria hominis , vel
ejus labore , veluti prædicando , Sacramenta
adminiſtrando , & ſimilia agendo , ut tenet
Poſſevin. *d. c.*1. *num.* 31. Ludov. de S. Joanne
d. loco , num. 22.

71 Ulteriùs Parochus aliis Juris remediis etiam
uſque ad privationem compelli poteſt ad reſi-
dentiam , ut expreſſè ſtatuit Concil. Trident.
*d. ſeſſ.*23.*c.*1. his verbis: *Quod ſi per edictum cita-*
ti etiam non perſonaliter contumaces fuerint ;
liberum eſſe vult Ordinariis per cenſuras eccle-
ſiaſticas & ſequeſtrationem & ſubtractionem
fructuum, aliaque Juris remedia, etiam uſque ad
privationem compellere , nec executionem hanc
quolibet privilegio , licentia , familiaritate ;
exmptione, etiam ratione cujuſcumque beneficij ,
pactione, ſtatuto, etiam juramento, vel quacum-
que auctoritate confirmato, conſuetudine etiam
immemorabili , quæ potiùs corruptela cenſenda
eſt, ſive appellatione, aut inhibitione etiã in Ro-
mana Curia, vel vigore Eugenianæ Conſtitutio-
nis ſuſpendi poſſe. Ex quo laris apparet, licèt at-
tento jure incurreretur pœna privationis ob non
reſidentiam in Parochialibus, *c. conquerente, de*
cler. non reſid. cum ſimilibus ; hodie † Parochum 72
non reſidenrem , eriam monitum, non eſſe ipſo
jure privatum Parochiali ; aliàs enim ſtatim
procedendum eſſet ad declarandum illum
privatom, & non eſſet in arbitrio Epiſcopi quo
remedio ex relatis *in d. c.* 1. uti vellet. Ita Ni-
col. Garc. *de benefic. part.*3.*c.*2.*n.*139. ubi ſub-
dit ſic declaraſſe Sacram Concilii Congreg.
& videtur ſentire Flamin. Pariſ. *de reſign benef.*
*lib.*1. *q.*10.*num.*61. dum ait ſtylum ſervare , ut
ſi habeutes curam animarum diſcedant abſ-
que licentia Epiſcopi , poſt monitiones poſſint
privari.

Er ex his etiam apparet quod ad privatio- 73
nem Parochi ob nun reſidentiam , nun eſt ne-
ceſſarium quod priùs procedatur per alias
pœnas , nempe per cenſuras Eccleſiaſticas , ac
ſequeſtrationem , & ſubtractionem fructuum ,
aliaque Juris remedia ; nam licèt id de Jure
communi requiri videretur, *capit. ex tua, §.*1.
de cleric. non reſid. tamen Concilium *d. loco*, id
relinquit arbitrio Ordinarii , ibi : *Liberum eſſe*
vult Ordinariis. Ira Nicol. Garc. *in addit. ad*
*dict. cap.*2. *ſub n.*139. Et hoc modo Domini de
Ruta apud Manric. *deciſ.*67.*num.*... dixerunt † 74
intelligendum etiam eſſe idem Concil. *ſeſſ.* 24.
*de reform. c.*12. *verſ. præterea*, quemadmodum
per Eminentiſſimos S. Congreg. Inrerpreres
fuit declaratum, ut non afficiat Epiſcopos , qui
poſſunt procedere ad privationem ob non re-
ſidenriam, tamerſi illa temporum inrervalla non
fuerint obſervara.

Ut quis legitimè priveiur beneficio ob non 75
reſidentiam , juris ordine ſervato , debet priùs
perſonaliter citari , ut ejus contumacia con-
vincatur, *cap. ex parte, il* 1. *de clericis non reſid.*
gloſſ. *verb. in Canonibus , in c. quoniam frequen-*
ter, §. ſi verò , ut lite non conteſtata, quam ſe-
quunrur Caputaq. *deciſ.*375. *n.*3. *& deciſ.*378.
*part.*2. Seraph. *deciſ.*1346. *num.*5. *& deciſ.*290.
num. 4. ſive abſens ſit de licenria Epiſcopi ,
ſive abſque ea, *cap. clericos, & ibi* gloſſ. *verb. re-*
dierint, c. pervenit, il 2. *de appellat.* Seraphin.
*deciſ.*1548. *n.*3. & de utroque Ror. *in Oriolen.*
Decanatus, 14. *Martij* 1622. coram *R. P. D. Na-*
varro , & ſi perſonaliter citari non poſſit , quia
ignoratur ubi ſit , vel longè abſit , ira ut com-
modè non valeat citatio ad ipſum pervenire ,
debet in ejus Eccleſia trinæ citationis edic-
tum publicari (non ſufficit enim una citatio
pro tribus) & poſt ultimum edictum per ſex
menſes

menſes expectari, ut colligitur ex *d. cap. tua*; nam aliter factam privationem eſſe nullam docet Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. tit. de Beneſ. n. 6. verſ. quod attinet verò ad praxim*, Zerol *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. privatio, §. 3. & 4.* Piaſec. *in ſimili praxi, p. 2. c. 3. n. 10. verſ. neceſſariò autem*, Rot. *in d. Oriolen. Decanatus*, coram *R. P. D. Navarro*, Mantic. *deciſ.* 12. Nicol. Garc. *d. p. 3. c. 2. n.* 154. ubi *num.* 155. ſubdit in perſonaliter citato non requiri trinam monitionem, ſed ſufficere unam etiam extrajudicialem, nec debere expectari per ſex menſes, ſed tempus eſſe arbitrarium: & *num.* 157. refert deciſionem *in cauſa Terdon. Præpoſit.* 17. *Mart.* 1600. coram Cardin. Seraphino, quæ extat inter ejus impreſſas *deciſ.* 1346.

Quarum pœnarum executio ſuſpendi non poteſt privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, ſtatuto, conſuetudine, etiam immemorabili, ſine appellatione, aut inhibitione, ut habetur *in citato c. 1. Concil.* cujus decretum dum diſponit executionem ſententiæ per appellationem, ſeu inhibitionem non impediri, generaliter accipiendum eſſe contra abſentes, ſive inobedientes, ſive contumaces, reſolvunt Joan. Ocon. *in c. 1. n. 60. de cler. non reſid. lib. 6.* Sahag. *in cap. 2. de ſequeſtrat. poſſeſſ. n.* 54. Anton. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, c. 7. ad 4. clauſ. num. 35. & 36.* quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. cap. 2. n.* 161. Et Concilium ibi ſolùm tollere appellationem ſuſpenſivam, ut patet, non vero devolutivam, in terminis tenent Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 162. Stephan. Quarant. *in ſum. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. quintò quæro, pag.* 66. Salgado *de protectione Regia, tom. 1. p. 2. cap. 15. ex n. 8.* Circa reſidentiam in Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis faciendam, etiam per S. R. E. Cardinales, & de pœnis contra eos non reſidentes, & à ſuis Diœceſibus quocunque prætextu abſentes emanavit Conſtitutio S. D. N. Urbani VIII. incip. *Sancta Synodus. ſub die 7. Decembris* 1634.

Caput IX.

De Præcedentia Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Parochus in cura animarum gerit vices Epiſcopi.*

2 *Parochum Canonico eſſe præferendum tenuit Molin.* de Canon.

3 *Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diœceſi.*

4 *Parochus in propria Eccleſia loco Imperatoris & Regis habetur.*

5 *Parochus in propria Eccleſia omnes quantũvis in dignitate conſtitutos præcedere debet.*

6 *Canonici Cathedralium Eccleſiarum in proceſſionibus, ubi collegialiter incedunt, præcedunt Parochis.*

7 *Declaratio S. Congr. Rituum refertur.*

8 *Parochi quod præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum videtur aliquando deciſum, ſed contrarium verius, ut n. ſeq.*

9 *Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, & ubique competit, etiam in aſſociandis, funeribus defunctorum propria ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat.*

10 *Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem.*

11 *Reſpondetur ad deciſiones quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videntur.*

12 *Præcedentia inter ipſoſmet Parochos, ſeu Curatos Eccleſiarum Parochialium, ſive ſint ſæculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſacrarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ.*

13 *Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus effertur, qualiter concedenda, oſtenditur.*

14 *Præcedentia ſemper danda Clero ſæculari inter Regulares.*

PAROCHUS cùm in cura anima- 1
rum gerat vices Epiſcopi, qui dicitur Rector Parochialis, *cap. bonæ rei, 12. quæſt. 2.* Germon. *de indultis Cardin. §. ac beneficia n.* 45. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. part. 4. reſolut. 304. num. 2. in fine*; ideò tanquam ſubrogatus in ejus locum videtur aliis præferendus, juxta reg. *l. ſi eum, §. qui injuriarum, ff. ſi quis caut. & l. unic. §. 1. C. de rei uxoriæ act.* cum plenè adductis per me *de Axiom. Juris uſufreq. Axiom.* 213. *n.* 1. Curæ namque exercitium continet in ſe magnum periculum, cùm ſit ars artium, *c. pen. de ætat. & qualit.* Vitalin. *in Clem. 1. num. 29. de præbend.* ubi *num.* 32. dicit quod eſt tanto pretioſior, quanto perículoſior, refert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 298. num.* 95.

Unde Parochum Canonico eſſe præferen- 2
dum concludit Molin. *de Canon. lib. 2. c.* 14. his verbis: *Semper igitur Canonici honorent Paſtores, & ſeſe corã Deo humiliter inferiores cognoſcãt, etſi parva quædã hujus ſæculi judicia aliud acclamant; eſt enim cura dignior Canonicatu.*

Item

Item habet Curatus adminiſtrationem majorem
quæ præcedentiam inducit, cap. cùm in illis, de
præbend. *Cura namque & exercitium continet*
in ſe magnum periculum, cùm ſit ars artium, &
eſt tanto pretioſior, quãtò periculoſior; nec omnis
Sacerdos eſt idoneus ad curam animarum, c. pe-
nult. de ætate, & qual. *Cura etiam ſuperat Cano-*
nicatum ratione ſcientiæ, cùm in Curato major,
quàm in Canonico requiratur ſcientia, cùm te-
neatur confiteri, & diſcernere peccata, Evan-
geliúmque declarare, & demùm ſuperat ratione
Ordinis, cùm in Canonico ſufficiat Ordo Subdia-
conatus, Parochus autem debet eſſe Sacerdos,
cùm debeat adminiſtrare Sacramenta, & Miſ-
ſas celebrare, ut muneri ſuo ſatisfaciat. Con-
cil. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 4.* ſequitur Hieron.
Garat. *de jurib. Paroch. titul. 1. c. ult.*
3 Quamvis ſupradicta vera crederem, ubi Pa-
rochus eſt in propria Eccleſia, in qua tantam
habere poteſtatem, quantam habet Epiſcopus
in ſua Diœceſi, putavit Abb. *in cap. 1. n. 18. de*
dolo. & contumac. † & loco Imperatoris, &
4 Regis haberi, *per cap. duo, 23. q. 4.* dixit idem
Abb. *in cap. venerabilis, num. 19. de elect.* ac vi-
ces Apoſtolorum obtinere exiſtimavit Roman.
quem refert Theod. de Rubeis *d. cap. 298. n. 88.*
5 *verſ. denique.* † Et ideò ibi omnes quantumvis
in dignitate conſtitutos præcedere debere te-
nent Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p. 4. con-*
ſid. 22. & 81. Seraphin. *deciſ. 964.* Gonzal. *ad*
reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. ex num. 6. cum ſeqq. Zypæ.
in analytica poſtremi juris eccleſ. enarrat. lib. 1.
tit. de majorit. & obed. n. 8. Rot. *in Calagurri-*
tana præeminentiarum, 16. Novembris 1592.
coram *bonæ mem. Penia, & in Pampilonen. de-*
cimarum, 22. Martii 1604. coram *Litta.* Rector
enim intra propriam Eccleſiam debet præce-
dere omnes alios majores & Superiores in di-
cendis Miſſis ſolemnibus, & aliis quibuſcum-
que præeminentiis concernentibus ipſius Re-
ctoris officium, Chaſſan. *in d. catal. p. 4. con-*
ſid. 81. Theod. de Rubeis *d. cap. 258. n. 88. verſ.*
hinc Rector, ubi plura ad hoc propoſitum addu-
cit, quibus oſtenditur majores debere cedere
minori, dum eſt in domo minoris; ob idque
dicit *num. 36.* quod Epiſcopus patri in domo
reverentiam exhibere debet, licèt poſtea in
Eccleſia illum præcedat, quia quilibet in pro-
prio Officio præfertur omnibus aliis, licèt ex-
tra dictum officium eiſdem aliis poſtponeretur;
& ideo Curatus, ſive Rector Eccleſiæ Parochia-
lis, tanquam caput Eccleſiæ thurificandus eſt
ante Dominum loci. *S. Congr. Rit. in Turritana,*
7. Auguſti 1610. cujus memini *in collect. Bulla-*
rii. verb. Curatus. Licèt idem Curatus in ſua
Eccleſia ſedere debeat in ſcamno, non autem
in ſede, ead. *S. Congr. Rit. in Turritana, 14. Fe-*
bruarii 1632. cujus memini *in d. collect. Bulla-*
rii, verb. Parochia, & Parochialis, ult.
6 Nihilominus tamen † extra propriam Ec-
cleſiam, & in proceſſionibus, ubi Canonici
Cathedralium Eccleſiarum capitulariter ince-
dunt, contrarium verius mihi videtur, ut col-
ligitur ex quadam declaratione *Sacræ Rituum*
Congreg. quam mihi originalem, & authenti-
cam oſtendit amicus meus Julius Lavorius, te-
noris ſequentis, videlicet.
In Sacra Rituum Congr. expoſitum fuit oriri 7
differentias inter Canonicos, & Clerum Cathe-
dralis Viterbien. ex una, & ejuſdem civitatis
Parochos ex alia partibus, dum ſemel ad funus
alicujus defuncti aſſociandum accedunt. Præ-
tendentibus Parochis ſtola, & cotta indutis
præcedentiam in caſu propoſito ſuper univerſum
Eccleſiæ Cathedralis Clerum, & Capitulum,
Archidiacono, & Archipresbytero duntaxat ex-
ceptis, & è contra non convenire exiſtentibus
Dignitatibus, & Canonicis Eccleſiæ Cathe-
dralis, ut ſimplex Parochus ſupra Clerum &
Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, qui ſimul cum
Archidiacono, & Archipresbytero unum corpus
conſtituunt, locum obtineat. Quibus auditis ea-
dem Sacra Rituum Congr. à decretis factis in
ſimilibus non eſſe recedendum cenſuit; nempe ut
locus dignior in funeralibus ſemper relinquatur
Capitulo, & Clero Eccleſiæ Cathedralis, Paro-
chum verò defuncti, vel Parochum Eccleſiæ, ad
quam corpus defuncti defertur, digniorem locum
obtinere debere, & præcedere quoſcumque alios
Presbyteros, non autem Eccleſiæ Cathedralis.
In Eccleſia verò, ubi corpus defuncti ſepelitur,
ad Parochum ipſius Eccleſiæ pertinere officium
facere, ut expreſsè declaratum fuit in una Pi-
ſaurien. ſub die 20. Decembris 1603. & ſic etiam
in civitate Viterbij ſervandum eſſe cenſuit, niſi
aliàs immemorabilis conſuetudo ad favorem
Parochorum legitimè probetur, & ita decla-
ravit die 25. Junij 1611. Dom. Epiſcop. Oſtien.
Card. Pinellus, Joan. P. Mucant. Secret. Noviſſi-
mè eadem *S. Congr. Rituum in Turritana, 14.*
Februarij 1632. pariter cenſuit *in Eccleſia Pa-*
rochiali digniorem locum deberi Canonicis Ca-
thedralis immediatè poſt Epiſcopum, & poſt
Canonicos ſedere debere Rectorem, cujus decla-
rationis memini *in collect. Bullarij, verb. Pa-*
rochia, & Parochialis Eccleſia, ult.
Utrùm autem idem dicendum ſit de Ca- 8
nonicis Collegiatarum Eccleſiarum, diverſæ
reperiuntur deciſiones; nam pro Parocho,
quod ſcilicet in funeralibus præcedat Cano-
nicis Collegiatæ, apparet fuiſſe reſolutum à
ſacr. Rituum Congreg. in una S. Angeli terræ
Saxiferrati, 24. Octobris 1609. & in alia Eu-
gubina, ſub die 15. Iulij 1614. & demùm *in*
alia Præneſtina Cavarum, 13. Iulij 1619. qui-
bus concordare videtur Rituale Romanum *ti-*
tul. de exequiis, pag. 150. ubi Parochus in
omnibus funeribus præcedit incedendo ante
feretrum, & hanc partem conatur defendere
Stephan. Gratian. vel potiùs Theodoſ. Rubeus

apud ipſum *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 298. num. 83. & tom 3. cap. 492.*

9 Pro Canonicis verò ſtant aliæ declarationes, videlicet in *Sutrina* 30. *Auguſt.* 1602. *& 2. Auguſti* 1603. *& in Meliten.* 18. *Novemb.* 1606. *& in alia Oſtien. terra Cori*, 9. *Maij* 1617. & demùm *in alia Praeneſtina Cavarum, die Sabbat.* 14. *Auguſti* 1618. ubi in cauſa præcedentiæ inter Archipresbyterum, & Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ ſanctæ Mariæ, & Parochum S. Stephani declaratum fuit, præcedentiam ſemper, & ubique competere Archipresbyteris, & Canonicis ſupra Parochum prædictum, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectare: & expreſsè quod Canonici hujuſmodi præcedere debeant omnibus Rectoribus, Curatis, Plebanis, ac Presbyteris Eccleſiarum Parochialium in publicis proceſſionibus, functionibus etiam ſynodalibus, cenſuit eadem *ſacr. Rituum Congr. in Verul.* 11. *Decembris* 1613. *& in Senogall.* 23. *Martii* 1619. *&* 4. *April.* 1620.

10 Et hæ deciſiones, quæ dant præcedentiam Canonicis, videntur Juri conſonæ; nam Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem, ſecundùm Seraph. *deciſ.* 1445. *in una Illerden. praeminentiarum*, 26. *Junii* 1602. ubi habetur hoc procedere etiamſi in erectione adſit clauſ. *ſine praejudicio alienjus*, & etiamſi ante erectionem in Collegiatam mixti incederent clerici cum dictis Rectoribus, ut declaravit *ead. ſacr. Congreg. in una Syracuſana*, 20. *Decembr.* 1601. Et ideò Rot. *deciſ.* 313. *n.* 6. *p.* 2. *recentiſſim.* aliàs *p.* 3. *recent.* per Seraphin. *d. deciſ.* 1445. *n.* 2. ait quod Eccleſia filialis, quæ priùs præcedebatur à Matrice, ſi erigatur in Collegiatam, debet præcedere ipſam Matricem, quia ſcilicet mutato ſtatu, mutatur antiquum jus; & eadem Rota *ubi ſuprà*, *num.* 7. ſubdit hac ratione Archidiaconum, qui habet monaſterium ſibi ſubjectum, ſi illud monaſterium erigatur in Cathedralem, de domino fieri ſubjectum, niſi aliud in erectione caveatur, per Hoſt. *in c. cùm inferior, num.* 13. *de major. & obed.*

11 Qua ultima opinione retenta non obſtant deciſiones pro prima adductæ; nam ad illam *ſancti Angeli terra Saxiferrati*, in qua videtur declaratum, illum Presbyterum, ſeu Curatum, aut Priorem, qui deferr ſtolam, & ad ejus Eccleſiam funus defertur, aliis omnibus præcedere debere, & ſic etiam Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ; poſſet reſponderi non loqui de præcedentia, quando funus defertur ad Eccleſiam ejus, qui ſtolam defert, ſeu quando ab eo fit officium in ſua Eccleſia, in qua præcedentiam habere deber. Ad illam verò Eugubinam reſpondetur loqui inter Curatum Cathedralis, & Curatum ſancti Petri Monachorum Olivetanorum, non autem inter Capitula Collegiatarum. Ad Rituale Romanum reſpondetur habere locum inter Presbyteros ejuſdem Ordinis, & alios prærogativam non habentes, cujuſmodi non ſunt Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, in quibus terminis loquitur] etiam Stephan. Gratian. *locis citatis*; & ſic dico Parochum debere præcedere ratione officii, quando eſt inter pares, non autem quando eſt inter majores; item quod dum incedit per viam, non videtur exercere officium, ſed ſociare unà cum aliis; nec dicendum quod gerit vices Epiſcopi, ſed potiùs aſſerendum quod habet curam uti habet Epiſcopus, nec ratione ſtolæ videtur habere præcedentiam; quia ſtola non dat juriſdictionem, & prærogativam, ſed tantùm eſt ſignum ſacerdotale.

Circa præcedentiam plurium Parochorum, 12 ſeu Curatorum Eccleſiarum, ſive ſint Regulares, ſive ſæculares, eſt obſervandum, quod ea datur ſecundùm prærogativam ſuarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ, ut cenſuit *S. Rituum Congr. in una Aſten.* 21.

Quoad verò præcedentiam unius Parochi, in 13 cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ ad quam defunctus ſepeliendus effertur, extat optima diſpoſitio inter acta Eccleſiæ Mediolan. *p.* 2. *tit. de funere ducendo, verſ. cùm ex Parochia, pag.* 286. ubi ſic legitur: *Cùm ex Parochia, cui ſæcularis Sacerdos praeſit, mortuus effertur, ut in Parochiali Eccleſia ſepeliatur, cui regularis ſit praefectus, vel è contra, tunc utrique Parochi ſuperpellicoo, & ſtola induti pares progrediantur, reliqui verò Regulares eum locum teneant, quem in generalibus proceſſionibus tenere conſueverunt, non obſtante quavis conſuetudine, vel pactione, quam inter ſe fecerant.* Idem vidi Romæ ſervari, ubi quoque præcedentia datur Parocho illius Eccleſiæ ad quam defunctus defertur.

Circa præcedentiam, quam deber habere 14 Clerus ſæcularis reſpectu Regularium, Clemens VIII. *in ſua Conſtitut. Decet Romanum Pontif. ſub die* 10. *February* 1601. ex decreto S. R. E. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus Ceremoniis deputatorum, declaravit Rectores & Clericos ſeculares præcedere debere Regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, in funerum aſſociatione, proceſſionibus, & aliis hujuſmodi publicis actibus, nec debere ipſos Monachos, ſeu Fratres cum Parochis, vel clericis mixtim incedere, etiamſi aliquando ex ſæcularium indulgentia, aut humanitate, ſeu alia forſan de cauſa ſecus

factum

factum fuerit, & quamcunque contrariam conſuetudinem tanquam abuſum corrigendam eſſe, atque ita ubique locorum in Regnis Hiſpaniarum perpetuò obſervari debere.

15 Idem Clemens VIII. per aliam ſuam *Conſtit.* incip. *Quæ ad removendum, ſub die 5. Novembris* 1602. ex voto eorumdem *DD. Cardinalium Congregationis Sacrorum Rituum.* ſimiliter declaravit, *Clerum ſæcularem in omnibus locis, etiam in propriis Eccleſiis, & Conventibus Fratrum, Monachorum, & Religioſorum quorumcunque in univerſo Regno Caſtellæ & Legionis præferendum eſſe, ac præcedere debere:* quas Clementis VIII. Conſtitutiones obſervari mandavit Gregorius XV. *in quadam ſua* incip. *Aliàs à felicis, ſub die Auguſti* 1622. commiſſa earum executione quibuſvis locorum Ordinariis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus, quoties pro parte alicujus ex Clero ſæculari fuerint requiſiti.

Caput X.

De Officio per Parochum recitando.

SUMMARIUM.

1 *Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum.*

2 *Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet alius Beneficiarius, per exiguos redditus ex beneficiu habens ad congruum ſuſtentationem minimè ſufficientes, contra citatos, n. 3.*

4 *Parochus ad divinum Officium recitandum tenetur etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat.*

5 *Parochus tenetur ad recitandum divinũ Officiũ à tẽpore captæ poſſeſſionis Parochiæ, n. 6.*

7 *Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illum adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis.*

Parochus, ſive Subdiaconus non eſt obligandus Officium recitare, niſi ab illa parte, à qua obligatio incepit, ibid.

8 *Parochus poſt adeptam ſui beneficij poſſeſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens.*

9 *Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarij conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus.*

10 *Parochus qui redimendi temporis cauſa officiũ unius diei commutat pro breviori officio alterius, peccat mortaliter, contra citatos, n. 11.*

12 *Officia à Sede Apoſtol. non approbata fuerunt damnata à S. Congreg. Rit. ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officij.*

13 *Feſta Kalendarij Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum.*

14 *Officium Breviarij debitum non eſt relinquendum pro officio devotionis.*

15 *Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſtol. Regno Hiſpaniæ, non poteſt recitari in Regno Portugaliæ.*

16 *Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ.*

17 *Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur inſignis Reliquia.*

18 *Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium.*

19 *Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus Reliquia inſignis habetur.*

20 *Officium ſi concedatur de Sancto, cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario Rom.*

21 *Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de Sancto canonizato ſine novo decreto.*

22 *S. Caroli officium ritu duplici celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi.*

23 *S. Conradi officium Placentiæ, & Mettinæ & in Sicilia, ac Ordini S. Franciſci conceditur.*

24 *Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione S. Franciſci, extra eam ſemiduplici.*

25 *Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die, non impedita officio novem lectionum, poſt feſtum S. Michaëlis.*

26 *S. Elizabeth Reginæ Portugaliæ Officium recitandum die 4. Iulii in Regno Portugaliæ, ſub ritu duplici: extra verò Regnum, ſub ritu ſemiduplici.*

27 *S. Ant. de Padua offic. propriũ ſub ritu duplici, & cum octava in regno Portugaliæ conceditur.*

28 *Dedicationis Cathedralis anniverſarium celebrandum eſt in civitate quidem cum Octava, in Diœceſi verò ſine octava.*

29 *Matatinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium defunctorum poſt laudes diei.*

30 *Miſſa, & Officium S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pont. pro ejus die, in iis tantùm locis ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ.*

31 *Parochus divinum Officium non recitans quatenus teneatur reſtituere oſtenditur.*

32 *Parochus omittens recitare divinum Officium tenetur ad fructuum reſtitutionem; quantumcunque curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta Parochianis, contra citatos, n. 33.*

34 *Parochus mentè ultrò diſtracta Offic. divinum recitans, tenetur ad fructuum reſtitutionem.*

35 *Fructuum reſtitutio pro rata omiſſionis divini Officii, non eſt facienda niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneſitii poſſeſſionem.*

36 *Reſtitutio fructuum amiſſorum ob non recitatum Officiũ divinum, cui ſacienda? oſtenditur.*

37 *Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberũ eſt reſtitutionẽ ſacere pauperibus, vel ſabrica beneficij, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſia.*

38 *Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum Officium, non ſolùm veniunt perſona pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſia ornamentis, & aliis ſimilibus indigentes.*

39 *Pauperum appellatione non ſolùm veniũt qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt.*

40 *Parochus ſi verè pauper ſit, aut ejus mater, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis facere reſtitutionem fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium.*

41 *Fabrica beneficiorum nomine in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini, venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligẽdis, & conſervãdis.*

1 CUM primum officium, prò quo datur beneficium, ſint Horæ Canonicæ, ideò ad eas perſolvendas jure Eccleſiaſtico teneri Parochum *primò* probatur ex *cap. quia per ambitioſam, de reſcript. in* 6 ubi Pontifex reprehendit quoſdam Beneficiarios, quòd Officium divinum, propter quod beneficium datur, omitterent. *Secundò*, ex *cap. fin. 92. diſt.* ubi dicitur omnes Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos, ac omnes, qui ſunt Eccleſiæ deputati, debere Officium divinum recitare. *Tertiò*, ex Concilio Lateranenſi à Julio II. incepto, & à Leone X. continuato, *ſeſſ. 9. de reform. §. ſtatuimus*, ubi privantur fructibus beneficiorum illi, qui divinum Officium non recitant. Demùm id ipſum conſtat ex Bulla Pii V. quam refert Navar. *in man. cap. 35. num. 121.*

2 Quod quidem rectè procedit, quamvis ipſe Parochus, prout quilibet alius Beneficiarius per exiguos redditus ex beneficio haberet, ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes; quia ratio ob quam Beneficiarius tenetur Officium divinum recitare, non eſt præcisè, quod integrè ſuſtentetur fructibus beneficii, ſed quod beneficium aliquos reddat fructus, qui dantur propter officium: tum, quia beneficium exiguum quoad ſubſtantiam eſt verè & propriè beneficium, & ut tale in Jure reputatur. *cap. is cui, de præbend. lib. 6.* ergo qui illud habet, ad Officium divinum tenetur: tum denique, quia id expreſsè probari videtur *in c. clericus victum, diſt. 91.* ubi ſtatuitur ut clericus, quem ſui Sacrificii fructus alere non poſſunt, manibus operando victum quærat, dummodo officio ſuo ſatisfaciat; & ſi id ſibi difficile fiat, imputet ſibi, qui beneficium tale acceptavit, aut beneficium dimittat: ergo ex hoc loco clarè colligitur, teneri clericum Horas Canonicas perſolvere, etiamſi non poſſit ex beneficio victum, & veſtitum habere. Et ideò ita reſolvunt Sylveſt. *in ſum. verb. hora §. 3.* Roſ. Tab. & Armil. *eod. verb. n. 1.* Cov. *lib. 3. var. c. 13. n. 8. verſ. 12.* Nav. *in man. c. 25. n. 102. & de Orat. c. 7. n. 27. & c. 11. n. 11.* Valent. *t. 3. d. 6. q. 2. puncto 20. verſ. excludit*, Medina *q. 7. de Orat.* Tolet. *lib. 3. c. 14. n. 4.* Fr. Lud. Beja *reſp. caſuum conſ. p. 1. caſu* 54. Suar. *de Relig. tom. 2. tr. 4. lib. 4. c. 21. n. 3. & 9.* Peſant. *2. 2. q. 62. art. 2. diſp. 2. prope fin.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Hora Canonica, §. 2. & verb. beneficium, §. 4.* Nald. *in ſum. verb. divinum Officium, n. 2.* Carol. Macign. *de Horis Canon. c. 11. n.* 3. Bonac. *eod. tract. diſp. 1. q. 2. puncto 3. n. 17.* Barthol. à S. Fauſto *in ſimili tract. lib. 2. q. 36.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. c. 4. n. 34.* Nicol. Garc. *de beneſ. p. 3. c. 1. n. 59.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 68.* Ugolin. *de officio Epiſcop. c. 10. §. 1. n. 2.* Filliuc. *in q. moral. p. 3. tr. 23. c. 5. n. 181.* Gavant. *in rubricas Miſſalis, tom. 1. ſect. 1. c. 4. n.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, prac. 1. lib. 1. c. 4. n. 15. & lib. 3. c. 8. n. 8.* Villalob. *in ſum. tom. 2. tr. 24. diffic. 10.* Sanch. *in conſil. mor. lib. 2. cap. 2. dub. 66. & 67.* Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib. 1. c. 7. docum. 13. n. 15.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 7. diſp. 1. puncto 1. §. 2. n. 9.* Garcia *in opere mor. tract. 2. diffic. 2. dub. 2. num. 11.* Anton. Diana *reſol. moral. p. 2. tract. 12. de Horis Canon. reſol. 9. & p. 5. tr. 5. reſol. 25.*

3 Contra Sot. *de juſt. lib. 10. q. 5. art. 3.* Fr. Emm. *in ſum. p. 2. c. 140. n. 3.* Veg. etiam *in ſum. p. 1. c. 128. caſ. 14.* Petr. Led. *etiam in ſum. p. 2. tr. 9. c. 2. concl. 6. diffic. 4.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 34. dub. 2. n. 169.* Malder. *de virtut. tr. 10. c. 2. dub. 3. verſ. nihilominus*, Vaſq. *de beneſ. c. 4. §. 1. dub. 4. n. 17.* Molfeſ. *in ſum. Theol. mor. tr. 5. c. 3. n. 29. & tr. 6. c. 2. n. 36.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 1. tract. 6. docum. 2. n. 6.* Palao *tom. 2. tract. 7. diſp. 2. p. 1. §. 2. num. 8.* exiſtimantes non teneri Beneficiarium, ſaltem quotidie, recitare divinum Officium, cujus beneficii fructus non attingunt mediocrem ſuſtentationis partem.

4 Imò putò Parochum ad divinum Officium recitandum teneri, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat; quia titulum, & poſſeſſionem beneficii habet, ac proinde verè, & ſimpliciter eſt Beneficiarius; nam fructus, vel ſpes eorum non pertinent ad ſubſtantiam beneficii. Ita Palud. *in 4. diſt. 15. q. 5.* Sylv. *d. verb. hora, q. 1.* Medina *in C. de Oratione, q. 8.* Fr. Barthol. à ſancto Fauſto *de Horis Canon. lib. 2. q. 42.* ubi *in verſ. 2.* id intelligit ſi habeat ſpem moraliter certam obtinendi illos: & *in verſ. 8.* reſolvit non excuſari ab onere recitandi illum, qui in penſione omnium fructuum conſentit ei, qui in ſuum favorem beneficium reſignavit.

Sed

5 Sed utrùm Parochus teneatur ad recitandum divinum Officium à tempore acceptæ tantùm ſuæ Parochiæ collationis, aut non aliter niſi captæ poſſeſſionis? Quæſtio eſt dubia, in qua Navarr. *in man. cap. 7. num.* 29. tenet ex eo quod collationem acceptaverit, illicò ad recitandum quempiam obligari; quia per ſolam collationem acceptatam acquiritur jus in beneficio, & fit beneficium ejus, cui collatum eſt, tum quia ab eo tempore, etiam antequam apprehendat poſſeſſionem, debentur clerico beneficii fructus, & cùm poſſeſſionem capit, Beneficiarius percipit fructus non ſolùm præſentes, ſed etiam præteritos à die collati ſibi beneficii, ſequitur Macign. *de horis Canon. c.* 10. *n.* 25. & plures, quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *de benef. p.* 3. *c.* 1. *n.* 91.

6 At non teneri niſi poſt captam pacificam poſſeſſionem beneficii, meliùs ſuſtinent omnes ferè Doctores, qui hac de re ſcripſerunt; quia beneficium ut ſit jus efficax, cum titulo requirit pacificam ejus poſſeſſionem, tum quia ante captam poſſeſſionem non poteſt jura beneficii exercere, ita neque tenetur ipſius onera ſuſtinere: tum etiam, quia ante initam poſſeſſionem jus eſt incertum, cùm contingere ſoleat, ut qui impetravit beneficium, videat ſe nil impetraſſe, multis de cauſis, ut quia non vacabat, vel alius ante eum priùs impetraverat; tum denique, quia in Bulla Pii V. dicitur, *poſt beneficii conſequutionem*; ille autem propriè dicitur beneficium conſequutus, qui pacificam illius poſſeſſionem adeptus eſt cum titulo. Ideò ſic reſolvunt Menoch. *de arbr. lib* 3. *caſu* 429. *n.* 25. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 15. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 7. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *cap.* 13. §. 1. Fr. Emman. etiam *in ſum. p.* 1. *cap.* 141. *num.* 4. Azor. *d. lib.* 10. *cap.* 4. *q.* 7. Vaſq. *in opuſc. de benef. cap.* 1. §. 1. *art.* 1. *dub* 6. Galer. *in margarita caſuum conſc. verb. Officium divinum.* Valer. Reg. *d. lib.* 30. *num.* 38. Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 30. *n.* 167. Mald. *in ſum. verb. Officium divinum, num.* 5. Petr. Ledeſm. *in ſum. p.* 2. *tract.* 9. *cap.* 46. *concl.* 9. Vega *etiam in ſum. p.* 1. *cap.* 128. *caſu* 18. Squil. *de oblig. cleric. p.* 1. *num.* 16. ubi *num.* 17. intelligit, dummodo per ipſum non ſtet quo minus conſequatur beneficii poſſeſſionem, Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 1. *tr.* 6. *docum.* 2. *n.* . Bonacin. *de Horis Canon. diſput.* 1. *q.* 2. *puncto* 4. *num.* 2. Gavant. *in comment. ad rubricam Miſſalis, tom.* 1. *ſect.* 2. *cap.* 4. *num.* 5. Ant. Diana *reſolut. moral. p.* 2. *tit. de Horis Canon. reſol.* 21. noviſſimè Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. reſol.* 14. *num.* 35. Barthol. à S. Fauſto *de Horis*
7 *Canon. lib.* 1. *q.* 39. ubi *q.* 41. tenet adhuc † nullum teneri ad Horas Canonicas recitandas ante obtentam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illam adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis: & *q.* 42. & 43. idem reſolvit, quamvis unus litigantium probabiliter credat, & expectet ſe victorem futurum in lite, & fructus percepturum, & ampliorem habeat titulum. Non eſt tamen obligandus ſub mort. peccato Parochus, ſive Subdiaconus, Officium totum recitare illius diei, quo poſſeſſionem Parochiæ accepit, vel ad Subdiaconatus ordinem fuit promotus, ſed ſolùm ab illa parte, à qua obligatio incepit: verbi gratia, ſi quis accepit poſſeſſionem Parochiæ, vel Subdiaconatum, aut emiſit profeſſionem hora undecima ante meridiem, non tenetur recitare Matutinum illius diei, nec Primam, neque Tertiam, ad ſummum Sextam, & reliquias horas, quia ab illa hora undecima incepit obligatio. Ita Caſtrus Palaus *tom.* 2. *diſp.* 2. *puncto* 4. *n.* 3. Homobon. de Bonis *in conſultat. caſuum Conſc. vol.* 2. *p.* 5. *c.* 140. quos refert Diana *reſolut. mor. p.* 4. *reſolut.* 218. *tr.* 4.

Debet igitur Parochus poſt adeptam ſui 8
beneficii poſſeſſionem divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, ut dicitur *in cap. dolentes, de celebr. Miſſ.* ubi in noſtris Collectaneis plura circa ejus materiam cumulavimus, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens, ſecundùm Sylveſt. *d. verb. hora, q.* 2. Navarr. *de Horis Canon. c.* 4. *num.* 17. Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.* 1. *q.* 64. *n.* 1. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verbo Horæ Canonicæ, different.* 1. *in fine.* † Et in eo recitando tenetur ſe cum 9
rubricis Breviarii conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus, ut ſcilicet duplici ritu celebretur feſtum, quod aliàs ſimplici ſub ritu, vel ſemiduplici decretum eſt, cùm Pius V. in Bulla Breviarii non modò præcipiat ſubſtantiam, ſed etiam modum, & formam Horarum Canonicarum.

Unde exiſtimo, peccare mortaliter Parochũ, 10
qui redimendi temporis cauſa Officium unius diei commutat pro breviori Officio alterius. Ratio eſt, quia Eccleſia non ſolùm præcipit divini Officii recitationem in communi, & veluti in genere, ſed præcipit recitationem hujus Officii in particulari: ergo qui facit contrarium, violat præceptum Eccleſiæ in re gravi, & conſequenter peccat mortaliter. Ita Tabien. *in ſum. verb. hora, q.* 10. Navarr. *de Orat. c.* 19. *num.* 101. Jacob. de Graffi. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 51. *num.* 10. Philiarch. *de offic. Sacerdot. p.* 1. *lib.* 1. *c* 6. *concl.* 6. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 42. *art.* 8. & *in ſum. tom.* 1. *c.* 141. *num.* 3. Card. Bellar. *in ſuis controverſ. Cathol. tom.* 3. *lib.* 1. *controv.* 3. *c.* 19. Suar. *d. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 6. & *c.* 23. *n.* 12. & 14. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 1. *n.* 150. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 271. Filliuc. *in q. mor. p.* 3. *tr.* 23. *c* 8. *q.* 2. *n.* 182. & *c.* 7. *q.* 3.

Contra Sylveſt. *d. verb. hora, q.* 12. *n.* 15. Vega 11
d. p. 1. *cap.* 117. *caſu* 57. Valent. *tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 2. *punct.*

*punct.*10.*verſ.quid ſi recitandum*, Zetol.*in pra-
xi Epiſc.p.*1.*verb.libræ canon,n.*6. Azor.*d.lib.*10.
*c.*10.*qu.*1*ſ.*2. Vaſq.*in opuſc.de benefic.c.*4.*dub.*2.
Leſſi. *d. lib.*2. *cap.*37. *n.*77. exiſtimantes talem
Parochum ſolùm venialiter peccare.
12 Fuerunt à S. Rituum Congr. damnata Offi-
cia à Sede Apoſtol. non approbata, ſub pœna
librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi mu-
neri recitandi divini Officii, *ſub die* 8. *Aprilis*,
& 28. *Octobris* 1628. *ubi in reſp. ad* 8. fuit
13 dictum, † non potuiſſe, nec poſſe Epiſcopos,
nec Regulares elevare feſta Kalendarii Roma-
ni ad nobiliorem ritum, putà à ſemiduplici
ad duplicem, ſine licentia Sedis Apoſt. refert
me citato in hoc loco Lezana *in ſum. q. Regul.*
*cap.*21. *num.*20. *& num.*33. Et † quod non eſt
14 relinquendum Officium Breviarii debitum pro
Officio devotionis, cenſuit *ead.* S. Cong. *ſub
die* 29. *Novemb.* 1603.
Item rejecit, damnavit, & reprobavit ea-
dem S. Congregat. Miſſas, quæ circumferun-
tur, à S. Congregatione non approbatas,
Sancti Gregorii pro vivis & defunctis, quin-
decim Auxiliatorum, & de Patre æterno, &
quaſcumque alias, exceptis iis, quæ ſunt per-
miſſæ Regularibus tantùm, veluti Roſarii,
Sanctæ Mariæ de Carmelo, & aliis, ſicut etiam
Officia ab eadem non approbata: refert Leza-
na *d. cap.*12. *n.*33.
Gregorius XIII. in quodam Brevi incip.
Paſtoralis officij, de anno 1573. advertens quod
in Eccleſiis Hiſpaniæ conceſſum erat ut poſ-
ſent celebrare Officia propria Sanctorum il-
lius provinciæ, illique ſint plures numero,
ideo declaravit unamquamque Hiſpaniæ Ec-
cleſiam eorum tantùm Sanctorum, qui in
Breviario non ſunt deſcripti, Officia propria
celebrare poſſe, qui illius Diœceſis ſunt na-
turales, vel ejus Eccleſiæ, ſeu Diœceſis ſunt
patroni: vel eorum corpora, ſeu notabiles
Reliquiæ in Eccleſia, ſeu Diœceſi requieſ-
cunt: de aliis verò Sanctis, etiamſi ſint na-
turales, vel Patroni alterius Diœceſis, etiamſi
illorum corpora, vel notabiles Reliquiæ in
aliqua Eccleſia alterius Diœceſis requieſcant,
non celebretur Officium proprium, ſed ſerve-
tur ordo Breviarii Romani: refert Lezana *d.*
*cap.*12. *num.*34. ubi *num.* 36. poſt Gavant. *in
rub.tom.*1. *ſectione* 1. *cap.*5. *tit.*2. advertit quod
clerici ſæculares, & Regulares in Civitate,
vel Diœceſi commorantes tenentur recitare
officia propria Sanctorum illius Diœceſis, vel
quæ de conſuetudine in eadem Eccleſia reci-
tantur in choro.
15 Dubitatum fuit ab *eadem S. Rituum Congr.
in una Viſen.* an in Regno Portugalliæ recitari
poſſit Officium de feſtis particulariter con-
ceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ, ut
eſt feſtum expectationis, & alia ſimilia, at-
16 tento quod † Regna ſunt diverſa, quamvis
ſub unius Regis poteſtate exiſtant? *Ead. S.
Congregat.* negativè reſpondit *ſub die* 21. *Junij*
1605. Cujus reſolutio ex eo procedit, quia
conceſſio præſupponitur facta tantùm pro Reg-
no Hiſpaniæ, ſi enim fuiſſet facta pro Regnis
Hiſpaniarum in numero plurali, tunc crede-
rem venire Regnum Luſitaniæ, ut tradit Na-
var. *conſil.*1. *num.*2. *de decimis, in novis*, & poſt
maturam conſiderationem ſemel, & iterum
cauſa propoſita, fuit in ſimili reſolutum per
Rot. *in Bracharen. fructuum*, 3. *Decembr.* 1627.
coram *R. P. D. meo Pirovano.* nam cùm ibi
acerrimè diſputaretur in Luſitania uti unum
ex Hiſpaniarum Regnis gauderet generali alia
conſuetudine Regnorum Hiſpaniæ, quod hæ-
redes Beneficiatorum ſuccedant in fructibus à
ſolo ſeparatis, & nondum exactis, canonizata,
& firmata per eamdem Rotam quoad Regna
Caſtellæ, Navarræ, Valentiæ, Aragoniæ, &
Comitatus Cathaloniæ, in deciſionibus ibi-
dem citatis, tandem affirmativè fuit reſpon-
ſum ex rationibus ibidem adductis, *& in meo
tract. de appellativa verborum utriuſque Juris
ſignif. Appell.*115. *n.*1.
Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt 17
in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſer-
vatur inſignis † Reliquia, quæ erit Corpus 18
caput, brachium, crus, & ea pars, non parva
tamen, in qua paſſus eſt Martyrium, eadem
ſacr. Congr. dicta die 8. *Aprilis* 1628. & antea
ſub die 13. *Novembr.* 1603. cenſuerat *de Sancto,
cujus Reliquia inſignis habetur, & approba-
ta, fieri* † *poſſe Officium duplex*, refert Lezana 19
*d. cap.*12. *n.*33.
De Sancto verò, cujus Reliquia non inſignis 20
habetur, ſi conceditur officium, debet eſſe
ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario
Romano, ad differentiam inſignis Reliquiæ,
eadem *S. Rituum Congr. in una Calaguritana.
& in alia Viterbien. ſub die* 1. *Septembris* 1612.
refert Lezana *d. cap.*12. *n.*37.
De Sancto Canonizato non poteſt fieri Offi- 21
cium extra propriam Eccleſiam ſine novo de-
creto, *ead. ſacr. Congr. ſub die* 9. *Decemb.* 1628.
Sancti Caroli Officium in provincia Medio- 22
lanenſi celebrari poſſe ritu duplici, conceſſit
ead. ſacr. Cong. ſub die 2. *Novemb.* 1610.
Sancti Conradi Officium Placentiæ, & Met- 23
tinæ in Sicilia conceſſit *ead. ſacr. Cong. ſub die*
19. *Maij* 1614. & Ordini Sancti Franciſci *ſub
die* 10. *Septemb.* 1625.
Stigmatum S. Franciſci Officium conceſſit 24
Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum
cleri, duplici quidem officio Religione ſancti
Franciſci, extra eam verò ſemiduplici, ead. S.
Cong. *ſub die* 28. *Auguſti* 1616. *& ſub die* 1.
Octob. 1627. refert noviſſimè Fr. Hier. Roder.
*in compendio q. Regul. reſolut.*65. *n.*8. & in die
feſto adhibendus eſt color albus, *eadem S. Cong.
Rit.* 9. *Novemb.* 1623.

Angeli

Digitized by Google

25 Angeli Cuſtodis Officium eſt duplex minus, eadem *S.Congregat.ſub die 2.Octobr.*1627. Et celebrandum eſt prima die non impedita Officio novem lectionum poſt feſtum S. Michaëlis, cedit etiam Dominicæ, eadem *S. Rituum Congreg.*12. *Martij* 1618.

26 S. Elizabeth Reginæ Portugalliæ Officium recitandum die 4. Julii in Regno Portugalliæ ſub titu duplici, extra verò Regnum ſub titu ſemiduplici, eadem *S. Congregat.* de mandato S. D. N. Urb. VIII. approbavit, & ut liberè, & licitè ab omnibus recitari poſſit, & valeat, licentiam, & facultatem dedit, & conceſſit *ſub die 7.Auguſti* 1628.

27 Nomine Regis Catholici ſupplicatum fuit Sanctiſſimo concedi, poſſe tecitari Officium proprium S.Antonii de Padua nuncupati ſub titu duplici, & cum octava in Regno Portugalliæ, cùm ſit dictus Sanctus otiundus ex prædicto Regno. Et ſupplicatione per Sanctitatem ſuam ad Sacram Rituum Congregationem remiſſa, *eadem S. Congr. ad relationem Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Cardinal. de Torres cenſuit, concedendũ pro civitate, & Diæceſi Ulixbonenſi tantùm, juxta rubricas, & idem quod obſervatur in civitate Patavina, die* 5. *Junij* 1631. *Die verò* 23. *ejuſdem facta relatione per me Secretarium Sanctitati ſua de hoc decreto. Sanctiſſimus extendit gratiam ad totum Regnum Portugall. C.Epiſcopus Port.Cardin.Pius. Tegrimius Epiſcopus Aſſiſienſis, Secret.* Officium S.Franciſcæ Romanæ quod poſſit ſub titu ſemiduplici in Urbe ad libitum recitari, conceſſit *S.Congr.Rit.*13. *Martij* 1632.

28 Prætet propriæ Eccleſiæ Dedicationem celebrandum eſt etiam anniverſarium Dedicationis Cathedralis in civitate quidem cum octava, in Diœceſi verò ſine octava, eadem *S. Rituum Congr.*2.*Maij* 1619.

29 In feſto omnium Sanctorum prohibuit *eadem S.Congr.die* 1. *Septembris* 1607. cantari Matutinum Defunctorum in Veſpere, & juſſit recitari ipſamet die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum poſt Laudes diei, me citato in hoc loco Lezana *in ſum.quæſt.Reg.c.*12. *n.*23. Et quod adſit obligatio recitandi Officium Defunctorum in die ſecunda Novembris, aſſirmant Cardin. Tolet. *in ſum. lib.*2. *cap.*13. *num.*3. Armil. *in ſum.verb.Hora Canonica, n.*9. Jacob.de Graff. *in aureis dec.part.*1.*lib.*2.*c.*53. *num.*24. Vega *in ſum. tom.*1.*cap.*128. *caſu* 24. Macign *de Horis Canon.cap.*29.*num.*16. Vant. *in diſcipl.cleric.lib.*3.*cap.*4. Joan.Bapt.de Fabr. *in man. Ordin. cap.*10. *q.*7. Molfeſ. *in ſumma Theol.moral.tom.*1.*tr.*5.*c.*1.*n.*57. Mald. *in ſum. verb.Officium divinum*, Tann. *in* 2.2.*diſp.*5.*q.*1. *dub.*5.*n.*148. Suar. *de Relig. to.*2.*lib.*4.*c.*25.*n.*8. & 9. Caſtr.Palaus *to.*2.*diſp.*2.*de Orat.puncto* 2. *n.*13. Layman. *in ſum.Theolog.moral.lib.*4.*tr.*1. *c.*5.*n.*4. Gavant. *in rub. tom.*2.*ſect.*9.*c.*2. *n.*18. Anton.de Litteratis *in ſum.p.*6.*c.*7.*n.*11. Homobon.de bonis *in conſultat. caſuum conſcientiæ, vol.*2.*p.*5. *reſp.*245. Fauſtus *de Horis Canon. lib.*2.*q.*302. Lezana *in ſum. q. Regul.*2.12.*n.*23. latè Diana *reſol.mor.in fine partis* 4. ubi contrarium defendete & probare nititur.

Aliis verò diebus in Breviario præſcriptis tecitantes juxta Breviatium Romanum non obligantut ad Officium defunctorum, ut tenent Philiarch. *de officio Sacerd.tom* 1.*p.*1.*lib.*1.*c.*40. Arag. *tom.*2. *in* 2.2.*q.*83.*art.*12. Læl.Zech. *in ſum. tom.*2. *c.*83. *n.*16. *in fine.* Joan.de la Cruz *in direct.*1.*p.art.*3.*dub.*4.*concl.*2. Caril. *in itinerario ordinand.ſect.*6.*c.*1.*n.*40. Leſſ. *de Juſtit. lib.*2.*c.*37.*dub.*12.*n.*76. Villalob. *in ſum.tom.*1. *tract.*24. *diffic.*6. *n* 3. Rodriguez *in compendio q. Regul. reſol.*24.*n.*14.

Nec ad Litanias decantandas aut recitandas in die ſancti Matci, & in diebus Rogationum, quia Rubtica appoſita in Breviatio in iſtis diebus non obligat, ſecundum opinionem probabilem, ſub culpa lethali ad eas dicendas extta chorum, Jacob.de Graff. *in dec.aureis, p.*1.*lib.*2. *c.*53. *n.*24. Dian. *moral. reſolut.tract.de Horis Canon.reſol.*56. Homobon.de Bonis *in conſult. caſuum conſcient.vol.*2.*p.*5.*reſponſ.*245. Quicquid aliud poſt Suar. & Bonacinam exiſtimaverit Lezana *d.c.*12.*n.*23.*in fine.*

30 Cùm actum fuiſſet pluries in eadem *S. Rituum Congr.* de concedenda Miſſa, & Officio in feſto ſancti Rochi, qui penes omnes Chriſti fideles in maxima veneratione ſempet eſt habitus, tandem *ſub die* 30.*Junij* 1629. *eadem S.Congreg. negotio maturè diſcuſſo cenſuit eſſe concedendum Miſſam & Officium in die ſancti Rochi, de communi Confeſſoris non Pontificis, in iis tantùm locis, ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ; & ſervatis rubricis Breviarij, quam reſolutionem S. D. N. approbavit, & laudavit die* 4. *Julij* 1669.

31 Ultra peccatum mortale, quod Patochus incurrit divinum Officium non tecitando ſtatim poſt adeptam pacificam beneficii poſſeſſionem, ad fructuum teſtitutionem tenetut ex eo modo, quo exptimit Pius V. *in Conſt.ſua* incip. *Ex proximo Lateran. Concilij. de anno* 1571. telato à Navarro *in man.c.*25.*n.*122.*& de Orat.c.*7.*n.*32. his verbis: *Si quis uno, aut pluribus diebus totum officium omiſit, reſtituat fructus omnes, quos illo die, vel illis diebus percepit. Si Matutinum tantùm omiſit, reſtituat mediam partem fructuum reſpondentium illi tempori: ſi reliquas ſex horas tantùm, reſtituat etiam dimidiam partem; ſi aliquam tantùm ex illis ſex, reſtituat tantùm ſextam partem fructuum talis diei; & ſic tenetur ſolùm ſextam partem illius medietatis reſtituere.* Hactenus Piana Conſtitutio, quam eſſe uſu teceptam teſtatut Batth. à B. Fauſto *de Horis Can.lib.*2.*c.*77.*in fine*, ſubdens viros pietate, & doctrina claros cenſere teſtitutionem

Digitized by Google

fructuum faciendum eſſe juxta eam Conſtitutionem: & *q.285. in fine*, addit quod dum dicitur ibi, ſextam partem eſſe reſtituendam pro ſingulis Horis, intelligendum id eſt de ſexta parte fructuum dimidii diei naturalis, vel de fructibus diei artificialis, itaut qui uno die recepit, verbi gratia, duodecim argenteos, ſi omittat horam, teneatur tantùm reddere unum argenteum, quia illa eſt ſexta pars fructum diei artificialis; nam alii ſex reſpondent Officio Matutino.

Sed quid ſi Parochus omittat partem notabilem alicujus Horæ, an teneatur ad aliquam reſtitutionem? Affirmativam ſententiam tenet Caſtrus Palaus *tom.2. diſp.2. puncto 7. num.5.* quia omittens partem notabilem alicujus Horæ, abſolutè dicitur illam omittere. Negativam verò defendit Oliver. Bonart. *de Horis Canon. lib.1. cap.11. n.10.* quem refert, & ſequitur Diana *reſol. mor. p.4. tract.4. reſol.220.* aſſerentes in his terminis nihil fructuum neceſſariò tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omiſſæ, quantumvis magnæ, & ſufficientis ad materiam peccati mort. niſi pro omiſſis Laudibus, quia multi putant illas eſſe Horas disjunctas: cùm enim lex ſit pœnalis, ſaltem ex parte, fundamentum ejus ſit culpa, ob quam irrogatur pœna, ſolúmque de Horis integris in illa mentio fiat, non debet ad earum partes extendi, ſed ſuis terminis arctari.

32 Hoc verum eſſe intelligo quantumcunque Parochus curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta ſuis Parochianis; quia hoc non obſtante reus eſt peccati mortalis, quod committitur omiſſione recitationis Horarum, quod unum tali privatione punitur tanquam ea ſufficienter dignum, ſicut & ſufficienter dignus eſt æterno ſupplicio, quantumcunque in nullo alio deliquerit, juxta illud Jacobi 1. *Quicumque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus:* tum quia Piana Conſtitutio abſolutè, & indiſtinctè loquitur de reſtitutione fructuum ſingulis diebus reſpondentium, facienda pro rata omiſſionis divini Officii, ut beneficiarii à tali commiſſione retrahantur, & ad illius recitationem incitentur, & quaſi cogantur: tum denique, quia ſi ratione regiminis Eccleſiæ, & curæ animarum poſſet Parochus aliquam partem ſibi removere, eſſet quoque eam amiſſurus, ſi in dicto regimine, & cura deficeret; ſed hoc nullus dicit: ergo nec & illud. Et ideò ita ſentiunt Petr. Navar. *de reſtit. lib.2. cap.2. num.143.* Valent. 2. 2. *diſp.6. q.1. puncto 1.* Vaſq. 1. 2. *diſput.168. num.34.* Suar. *d. lib.4. cap.30. num.6.* Azor. *d. lib.10. cap.14. quæſit.5.* Valer. Reginald. *d. lib.30. num.46.* Vincent. Filliuc. *in quæſt. moral. p.2. tract.23. cap.10. quæſit.5.* probabiliorem dicit Bartholom. à S. Fauſto *de Horis Canon. lib.2. q.288.* ubi optimum remedium adhibetur acta fructuum computatione Bullam compoſitionis accipiat, vel à Romano Pontif. ſive ab ejus Commiſſario Cruciatæ diſpenſationem petat; quia hac ratione, neque omnia, quæ Bulla Pii V. præcipit, reſtituet, & in conſcientia tutus erit.

Contra Lop. *in inſtruct. Conſcient. p.1. c.95.* 33
Toler. *in inſtruct. Sacerd. lib.2. c.12. n.5.* Henriq. *in ſum. lib.13. cap.13. §.2.* Arag. 2. 2. *q.83. art.13.* Emm. Sà *in Aphor. verb. beneficium, n.85.* Fr. Emman. *in ſum. p.1. cap.146. num.4.* Petr. de Ledeſma *in ſum. tract.9. de relig. cap.9. fol.485.* Layman *tr.15. cap.5. n.2.* Trullench. *d. dub.25. num.1.* Diana *p.2. tract.12. reſ.8.* Caſtr. Palao *d. punct.7. n.9.* Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ part.1. caſu 35.* Carol. Macign. *in horis Canon. cap.28. n.7.* Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moral. tract.6. cap.<. num.8.* Leſſ. *d. lib.2. cap.34. dub.32.* Vaſq. ſibi contrarius *in opuſcul. de benef. cap.4. §.1. art.1. dub.7. n.38.* Nald. *in ſum. verb. divinum Officium, n.12.* Sanch. *in conſil. moral. lib.2. cap.2. dub.83.* exiſtimantes non improbabiliter, Parochum hoc caſu minimè teneri reſtituere, niſi partem correſpondentem obligationi recitandi Horas, ut ſi, verbi gratia, pro fructu in die recipit tres aureos, omittens totum Officium, teneatur reſtituere unum aureum, retinendo alios pro onere adminiſtrandi Sacramenta.

Quod quidem extendendum eſſe exiſti- 34
mo ad illum, qui mente ultrò diſtracta divinum Officium recitat, quia hic non ſolùm malè orat, ſed re vera ſimpliciter non orat; licèt enim legat, vel verba proferat, illa non eſt oratio, quæ ab Eccleſia præcipitur; cum ergo de ſubſtantia orationis ſit attentio, ſequitur recitantem ſine attentione non ſatisfacere præcepto quoad ſubſtantiam, ac proinde non poſſe fructus retinere, ut tenent Navarr. *de Orat. cap.13. num.18.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.1. lib.2. cap.51. num.7.* Petr. Navarr. *d. lib.2. cap.1. n.140.* Fr. Emm. *d. p.1. cap.143.* Azor. *d. lib.10. cap 12. quæſit.6.* Suar. *d. lib.4. cap.30. num.14.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib.2. q.82.* contra Medin. Cordub. Tolet. & alios, quorum plures refert, & ſequitur Sanch. *in conſil. moral. lib.2. cap.2. dub.85.* exiſtimantes Beneficiarium recitantem Horas ſine attentione, etiam data opera, non teneri reſtituere fructus.

Intelligi hujuſmodi fructuum reſtitutionem 35
pro rata omiſſionis Officii non eſſe faciendam, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem, ex Conſtit. Concilii Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.9. §. ſtatuimus*, ibi, *poſt ſex menſes*, & ex dicta Bulla Pii V. Ita Navar. *de Orat. cap.21. n.58.* Tolet. *d. lib.2. cap.12. num.5.* Leſſ. *d. lib.2. c.34. dub.32. num.179.* Vaſq. *in opuſcul. de benef. cap.4. §.1.*

art.1

art.1. dub.8. Suar. d. lib.4. cap.29. numero 12.
Macign. de horis Canon. cap. 28. num. 16. Fil-
liuc. d. cap. 10. q. 3. num. 310. Squillante de
obligat. cleric. p.1. n.2. cum ſeqq. Raguc. de voce
Canonic. in Choro, q. 7. Anton. Diana reſol.
moral. p.2. tit. de horis Can. reſol. 25. Caſtr. Pa-
lao in opere morali, tom.2. tract. de horis Can.
diſp.2. puncto 7. n.15. Trullench. in expoſ. De-
calogi lib.1. c.7. dub.24. num.17. Garcia in ſum.
morali, tract.1. diffic.8. duda ult. pag. 281. Bar-
thol. à S. Fauſto d. lib.2. q.278. ubi q. ſequenti
per dictam Bullam Pii V. tenet illum, qui in-
tra primos illos ſex menſes ab impetrato be-
neficio abſque juſta cauſa divinum Officium
prætermitir, peccare mortaliter, de quo etiam
noviſſimè Hieronym. Roderic. in compend. q.
Regular. reſol. 24. num. 57.
36 Cui autem ſit facienda hæc reſtitutio, ex-
preſſit dicta Conſtitutio Pii V. in aliis verbis,
*in fabricas hujuſmodi beneficiorum, vel paupe-
rum eleemoſynas erogare teneantur:* quæ verba
37 disjunctiva ſunt, & ideo † liberum eſſe Bene-
ficiario reſtitutionem facere pauperibus, vel
fabricæ beneficii, reſolvit Navar. in man. c.25.
n.122. & de Orat. c. 7. n. 32. quamvis paupe-
res ſint alterius loci, quia cùm Bulla genera-
liter loquatur de pauperibus, non debet in-
telligi reſtrictè de pauperibus illarum Eccle-
ſiarum ubi ſita ſunt beneficia. Ita Suar. d. lib.4.
cap.30. num.20. Molfeſ. d. c.5. num.22. Filliuc. d.
tract.23. cap.10. q.6. Bonacin. de Horis Canon.
diſp.1. q.5. puncto 4. num.3. Barthol. à S. Fauſto
in ſimili tr. lib.2. q.294 ubi advertit poſſe Paro-
chum computare in partem reſtitutionis elee-
moſynas omnes, quas ex fructibus beneficii
fecit toto eo tempore, in quo divinum Of-
ficium prætermiſit: & q. 198. ſimiliter ait
quod non requiritur ut fiat hujuſmodi reſtitu-
tio fabricæ illius Eccleſiæ ubi ſitum eſt benefi-
cium.
38 Pauperum appellatione in hac materia
non ſolùm comprehenduntur perſonæ pau-
peres, ſed etiam monaſteria, xenodochia, &
Eccleſiæ ornamentis, luminaribus, & aliis
ſimilibus, aut aliis pietatis operibus indigen-
tes. Ita Nav. de redditib. eccl. mon. 26. num.2.
39 Barth. à S. Fauſto d. lib. 2. q. 292. † Item
non ſolùm veniunt illi, qui ex pane mendi-
cato vivunt, verùm etiam alii, quibus neceſ-
ſaria ad decentem ſtatum deſunt, quales ſunt
multi Nobiles, qui à ſtatu deciderunt, & ægrè
admodum ſuſtentantur, licèt ob verecun-
diam petere, vel recipere eleemoſynam non
ſoleant. Ita Barthol. à S. Fauſto d. lib. 2. q.
40 293. ubi q. 295. tenet † Parochum, ſeu Be-
neficiarium, ſi verè pauper ſit, aut ejus mater,
vel ſorores, poſſe ſibi, aut eis hanc reſtitutio-
nem facere: & q. 296. reſolvit eum non poſſe
ſibi retinere fructus, ſi remiſſionem eorum à
pauperibus obtineat, quibus fructus nondum
tradiderat, quia iſte non dicitur reſtitutio-
nem feciſſe juxta ſummi Pont. intentionem,
& citat Nav. de Orat. Miſcel.19. num.4. Suar. d.
lib.4. cap.30. num.17. & alios. Denique & ve-
niunt ipſi defuncti, qui & pauperes ſunt,
valdéque indigentes, ut pro illis celebrentur
Miſſæ, & alia ſuffragia offerantur, ſi ad hæc
facienda reſtitutio fiat, Nav. in man. cap. 25.
num.122. & de Orat. cap.7. n.32. Suar. d. lib. 4.
c.30. n.18. Bonacin. d. diſp.2. q.5. puncto 4. n.30.
Barthol. à S. Fauſto d. lib.2. diſp. 297.

Nomine autem fabricæ beneficiorum in 41
hac materia venit fabrica domus beneficii,
in quo Beneficiarius habitat, vel alterius do-
mus ipſius beneficii pro fructibus colligen-
dis, & conſervandis, & quicquid in utilitatem
agrorum ipſiuſmet beneficii inſumitur, ut
ejus fructus in perpetuum augeantur: ita
Vaſq. in opuſc. de benefic. cap.4. §.1. art.1. dub.9.
Suar. d. lib.4. cap.30. num.19. Molfeſ. d. cap.5.
puncto 4. num.30. Barthol. à S. Fauſto d. lib.2.
diſp. 298.

Caput XI.

De Miſſis per Parochos ex obligatione celebrandis.

SUMMARIUM.

1 *Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ.* ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis.

2 *Clauſ.* ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis, *intelligitur de præjudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de jure debita; in aliis verò non.*

3 *Miſſam in propria Eccleſia, & non alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis.*

4 *Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua Parochia, ut unus Rector non poſſit ſufficere pro Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda.*

5 *Parochi in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur, quod muneri ſuo ſatisfaciant.*

6 *Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus Populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa.*

7 *Parochi deficiente ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum,*

faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo tamen quamprimùm confiteantur.

8 *Miſſas tres in die Nativitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfacit ſi unam dicat, ſicut & ſatisfacit qui unam audit.*

9 *Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, & exiſtente magna neceſſitate, ut in diebus feſtis bis celebret.*

10 *Parochus non videtur obligandus ad applicationem Sacrificij pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed juxta boni viri arbitrium.*

11 *Parochus non poteſt pro Miſſa, quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere.*

12 *Sacerdotes qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.*

13 *Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſunt manualem eleemoſynam recipere.*

14 *Populum obligatur monere Parochus ut Miſſas frequentet, cogere tamen non poteſt ut Miſſam audiat in Parochia.*

15 *Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus, non contempto proprio Sacerdote Parochiali, ſatisfaciant præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec in aliquod peccatum incidunt.*

16 *Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtivis diebus liberum jam eſt populo, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarii poſſunt deſuper impedimentum.*

17 *Parochis non licet compellere Parochianos, ut in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium Miſſam audiant.*

18 *Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa ſatisfaciunt Parochiani audiendo quamcunque Miſſam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in ſacello.*

19 Cap. 1. de Parochiis, *declaratur.*

20 *Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam, niſi in propriis Parochiis.*

21 *Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia Parochiali.*

22 *Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere; non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire.*

23 *Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio rari ædificato per laicum antequam celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia.*

24 *Miſſæ votivæ dici poſſunt quocunque die, non Dominica, nec Officij duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas vivorum votivas Miſſas poſtulantium.*

25 *Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de* Requiem, *in Dominicis, & feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, ubi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa.*

26 *Miſſæ de* Requiem, *tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda.*

27 *Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari privilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de* Requiem.

28 *Miſſæ Defunctorum certo die dicendæ, eo impedito transferuntur in ſequentem.*

29 *Miſſæ quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno prohibitæ fuerunt.*

30 *Miſſæ triginta Sancti Gregorij non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ? oſtenditur.*

31 *Miſſa Roſarij prohibita fuit, & conceſſa tantùm Ordini Prædicatorum.*

32 *Miſſa, & officium Roſarij celebrari poſſunt ut in feſto S. Mariæ ad Nives, cum lectionibus ſecundi Nocturni de Nativitate, ubi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarij.*

33 *Miſſam Roſarij celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votivam de B. Virgine, ut in Miſſali.*

34 *Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis.*

35 *Annuli uſus in Miſſa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac Protonotariis non participantibus.*

36 *Pilei uſus in Miſſa etiam extra Canonem concedendus eſt à Papa, & non ab alio.*

37 *Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite.*

38 *Parochi ſinguli tenentur habere clericum, qui eis in Miſſa, & divinis Officiis inſerviat.*

39 *Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat.*

40 *Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm gravis neceſſitas premit.*

41 *Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo adſit maſculus, qui urceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel meliùs poterit præire dicendo quæ veniant reſpondenda, & facere ut miniſter ſequatur recitando ejus verba.*

42 *Parochus in nullo caſu poteſt fœminam in miniſtram admittere.*

43 *Sacerdos*

43 *Sacerdos non poteſt ſœminam in neceſſitate pro reſponſione Miſſu miniſtram adhibere.*

44 *Parochus cum uno lumine olei, vel adipis, poterit in neceſſitate celebrare.*

45 *Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbathi majoris hebdomudu, an poſſit Parochus in illa die celebrare ſacere plures Miſſas? oſtenditur.*

46 *Annunciationis feſtum ſi acciderit in die Paraſceves, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire.*

47 *Miſſa diei Paraſceves non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium.*

48 *Miſſa celebrari non poteſt in die Paraſceves.*

49 *Miſſam dicere in Feria quinta majoris hebdomadæ Sacerdotibus licet, quamvis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi facere.*

50 *Miſſam Sabbatho ſancto dicere non eſt peccatum mortale.*

51 *Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris, volentibus celebrare in eorum Eccleſiis.*

52 *Regularibus non licet in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi.*

53 *Parochiani ad Divina audienda in Parochia ſunt conveniendi.*

54 *Fructus provenientes ex Parochianorum præſentia in Miſſa Parochiali plures.*

55 *Incommoda provenientia ex abſentia Miſſæ Parochialis.*

1 IN celebrandis Miſſis Parochi ea omnia obſervare, & evitare debent, quæ à Sacro Concil. Trid. in decreto ea de re edito *ſeſſ.22.* Ordinariis locorum præſcripta ſunt; nec ab aliis debet Epiſcopus permittere, ut celebretur in Oratoriis intra Parochiam exiſtentibus, niſi cum clauſ. *Salvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis*, ut per Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.3. cap.3 n.21.* & ex ſequenti declaratione Sacr. Congr. Concilii manifeſtum eſt. † *Li-*
2 *centia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata dari non debet niſi cum clauſula, Salvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis.* Quod quidem præjudicium quomodo intelligendum ſit, eadem S. Congreg. declaravit, his verbis: *Hoc autem præjudicium intelligitur in his, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ jure debita, in aliis verò non.* Vide quæ diximus ſuprà, *cap.1. ſub num.26.*

Tenetur igitur Parochus in Dominicis, & aliis feſtivis diebus ſuis ſubditis Miſſam celebrare, ut comprobat Gutierr. *canonic. lib.1. c.30. n.1. cum ſeqq.* & ſic in propria Eccleſia, & non in alia. Unde *S. Cong. Concil. in Lucana 15. Septemb. 1629.* cenſuit, *onus injunctum Parocho Tempagnani ſe transferendi diebus feſtivis ad Parochialem alterius villæ Antroccoli, ibique Sacrum faciendi, eſſe abrogandum.* Et iterum in ea propoſito dubio, an Parochi terræ Urceani, Fanenſis diœceſis, ſoliti à tempore fortè immemoriali accedere ad celebrandam Miſſam in ea Eccleſia ejuſdem loci, ubi feſta aliqua per annum ſolemnizantur, relicta ſine Miſſa propria Eccleſia, quod fit juxta intentionem eleemoſynas eo die pro Miſſa largientium, & abſque ullo populi incommodo, & ſine ullius reclamatione, & ex tolerantia Ordinarii: tamen *eadem ſacr. Congr. die 17. Novembris 1629.* cenſuit, *conſuetudinem ſupradictam, ſecundùm ea, quæ proponuntur, non eſſe admittendam, ſed diebus feſtivis celebrandum in propria Parochia.* Et *in dicta cauſa Lucana*, cùm Rector Parochialis Eccleſiæ Tempagnani reperiretur obligatus accedere in octo feſtis diebus, cum toto ſuo populo, ad Eccleſiam Antroccoli ad celebrandam Miſſam, remanente Eccleſia Tempagnani iis diebus ſine Miſſa, *ſacr. Congr. Conc. ſub d. die 15. Septembris 1629.* cenſuit, *onus hujuſmodi eundi ad aliam Eccleſiam eſſe tollendum.*

Et quoniam in aliquibus Parochiis populus 4
adeò numeroſus eſt, ut una Miſſa ſatisfieri non poſſit, ſciant Parochi ſe poſſe ab Epiſcopis cogi ad obſervandum id quod in Conc. Trid. cavetur, *ſeſſ.21. de reform. cap. 4.* in hæc verba: *Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum divinum celebrandum.* Cujus quidem decreti vigore non poterit Epiſcopus erigere coadjutoriam, ſed utique cogere Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant in Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, ut refert deciſum Armend. *in add. ad recop. legum Navarræ, lib.3. tit.18. l.7. de Epiſc. n.43.* & cenſuit Rot. *deciſ.484. n.5. p.1. recentior.*

Parochi quidem ob plebium ſuarum com- 5
moditatem; ac ſubditorum ædificationem debent in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus; ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare, quod muneri ſuo ſatisfaciant, ut dicit Trid. Conc. *ſeſſ.23. de reform. capit.14.* & per illud ſic tradunt Navarr. *in man. cap.25. n.135.* Fr. Emman *in ſum. tom.1. cap.252. num.1.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 3. princ. num.63.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.1. lib.2. cap.39. num.7.* Azor. *inſtit. moral. p.1.*

lib.10.

lib.10.cap.24.quæſ.2.& 3.Bonacin.de Sacrum. diſp.4. q.ult.punct.7.n.3. Molfeſ. in ſum. Theolog. Moral. tr.3.cap.14.n.16. Homob.de Bonis de examine eccl. p.1.tr.4. quæſ.133. Poſſev. de officio Curati, cap.2. à princ. Ego ipſe de officio & poteſt.Epiſcop.part.2.alleg.24.n.22. me citato in hoc loco Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib.4.p.2.tr.3.docum.2.per tot.

6 Et † tenentur ſaltem in diebus Dominicis, & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa, Sylvius in 3.part.q.83.art.1.q.17. Piaſec. in praxi Epiſcop.q.2.c.3.n.20. Villalob. in ſum. p.2. tr.8. dub.14.n.5. Joan. de la Cruz in director. conſcientiæ, p.2. de ſacr. Miſſæ, q.1. kb.8.concl.3.Diana reſolut.moral.part.2.tr. de celebr.Miſſar.reſolut.26. Machado loco proximè citato, dummodo id paſſim non faciat,& ad longum tempus. Poſſevin. cap.2. n.5. Ciatlin. controv. forenſium, cup.38.n.32. an ad nonnullos alios intra hebdomadam, ſtandum eſt conſuetudiui regionum toleratæ, & obſervandæ abſque ſcrupulo, ut tradit Fernandez in examine Theolog. moral.p.4.cap.15.§.5.num.2. & benè Ludovic. à Sancto Joanne de adminiſtr. Sacram. art.1.tit.de reſidentia, num.13.in fine, ubi addit Parochiam teneri celebrare diebus non feſtivis ad benedictiones nuptiales impartiendas, & pro ſepeliendo mortuo, ubi cum Miſſa ſepelitur; unde extra tempus, quo populus tenetur ex præcepto Miſſam audire, ablatâ conſuetudine, vel ſtatuto, non eſſe obligandos Parochos ad ſacrificandum, tenent Stephan. Fagundez de quinque Eccleſiæ præceptis, p.1. lib.3. cap.15. num.8. noviſſimè Philibert. Marchin. de ſacram. Ordinis, tr.3.p.2. cap.30. num.1. ex eo, quia hæc duo videntur correlativa, in quibus diebus populus non tenetur Miſſam audire, nec tenetur Parochus ſacrum facere, contra Sot. Azor. & Suar. quos refert Marchin. ubi ſuprà, exiſtimantes frequentiùs teneri Parochos celebrare, quàm populus Miſſam audire.

7 Et licèt exiſtentes in peccato mortali debeant antequam celebrent, Confeſſionem Sacramentalem præmittere, ut diſponitur in Concil. Trident. ſeſſ.13. cap.7. Parochi tamen, deficiente ſibi Confeſſoris copia, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad Sacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa. Ita Valent. tom.4. diſput.6. q.8. puncto 3. Suar. tom.3. diſput.66. ſect.4. Squillante de oblig. cler. part.1. num.128. Raguc. in lucern. Paroch. titul. de Euchariſtia, q.24. Homobon. de Bonis de examin. Eccleſ. tr.8. cap.4. num.12. verſ. ad quintam quæſtionem, noviſſimè Philibert. Marchin. d. tr.3. q.3. cap.1. n.4. cum ſeq. Paul.Layman. in Theolog.moral.lib.4. tract.4. cap.6. num.6. Bauny tract.5. q.23. Ludovicus de Zaragoza ſect.2. num.20. Hieron. Garc. in ſum. morali, tract.3. diffic.5. dub.1. num.35. Fagund. præcepto 3.Eccleſ.lib.3.cap.9. num.2. & 3. & ex Nugno, Henriq. & Suar. & aliis, reſolvit Bonacin. de Sacrament. diſp.4. q.6. puncto 1. num.23. & innuit Concil. Trident. citato loco: tenentur tamen quamprimùm confiteri, ex eodem Concil. Trident. ſecundùm Poſſevin. de Officio Curati, capit.5. num.40. Gall. in margarita caſuum conſcient. verb. Euchariſtia, Nald in ſum. verb. Sacerdos, num.5. Bonacin. de Sacrament. diſput.4. q.6. puncto 1. num.37. Squillante d. part.1. n.132. Et licèt Petrus de Ledeſma, & Villalob. probabile exiſtimaverint Concilium dicto loco non inducere Sacerdoti præceptum ſub mort. ad quamprimùm confitendum, ſed ſolùm conſilium nihilominus contrarium ſequitur tota ſcribentium ſchola, ut probavi in collect. ad cap. de homine, num.5. de celebrat. Miſſar. & ibi citatis addo Fr. Petr. de San Joſeph de ſacr. diſp.6. ſect.2. §.3. Layman. tr.4. c.6. num.7. Lugo diſp 14. ſect.7. Diana moral. reſ. part.1. tr.14. reſol.60. Bauny tr.4. de Pœnit. q.13. dub.5. me citato Hieron. Garcia d. diffic.5. dub.1. num.80. Et verbum illud, quamprimùm, quo utitur Concil. d. loco, intelligunt uſquequò Sacerdos iterum celebret, ita ut ſufficiat confiteri quando contigerit celebrare, Diana d. reſ.6. & p.5.tr.14.reſol.54. Fagund. d. lib.3. cap.8. num.9. Granados p.3. de ſacram. contr.7. tract.9. diſp.5. ſect.3. num.21. Sed an idem reſolvendum quando inſtat præceptum communicandi Parochianos in Paſchate, aut aliquo Jubilæo, & non habet Parochus formulas SS. Euchariſtiæ conſecratas? Major controverſia eſt, in qua Suarez, Sylv. Bauny, & Ludovic. à S. Joanne, tenent in hoc caſu ubi probabile periculum eſt, exinde ſequi Parocho infamiam, vel notam aliquam, ex quo deſinit celebrare, vel Parochianos communicare, quod poterit utrumque efficere, quamvis ſit in peccato mort. quod puto probabile, ſed probabilius mihi videtur etiam ubi Parocho nulla ſequitur infamiæ nota, ad hoc teneri, quia in hoc caſu ſubditi jus habent ad petendam Communionem, & tenetur Parochus eis illam præbere. Aliter dicendum, ſi ex devotione, aut voto eam petierint, quia tunc animarum Rector infamiæ, vel notæ ſuæ conſulere poterit: ita Henriq. in ſum. lib.8. de Euchariſtia, c.46. n.8. Coninch. q.80. art.4. dub.2. num.17. Lugo diſp.14. ſect.5. n.110. Diana reſol. moral. p.3. tr.13. reſol.63. poſt Ludov. de Zaragoſa Garcia d. diffic.5. dub.1. n.38. ubi à num.40. diſputant, an & quando Parochus, vel Sacerdos alius poſſit in peccato mort. celebrare, ut adimpleat præceptum audiendi Miſſam in diebus feſtis.

Non obligatur in die Natalis Domini ad 8

tres

tres Miſſas celebrandas , ſed ſatisfacit ſi unam dicat, ut per Navar. *conſ.1.numer.2. de celebr. Miſſar.*Ugol.*de officio Epiſcopi,cap.16.in princ. num.5.* & poſt Bellet, tenet Diana *reſol.moral. p.4. tract.4.reſolut.236.* Sicut & ſatisfacit qui unam audit , Sylveſt. *in ſum. verb. Miſſa 2. num.1.verſ.7.* Henriq. *in ſam.lib.9. de Miſſa, cap.25. §.3.* Bonacin. *de Sacram. diſp.4. q.ult. puncto 11. num. 10.* Paul. Laym. *in Theolog. moral.lib.5.tract.5.cap.4.num.6.* Fagundez *in quinque præcepta Eccleſiæ , præc.1.lib.2.cap.2. n.10.& c.3.num.1.* Squillante *de obligat.cleric. p. 2. num. 62.* Noviſſimè Philibert. Marchin. *de ſacram. Ordinis, tract.3.p.1.c.27.n.3.* Trullench.*in expoſ.Decalogi,lib.3.c.1.dub.5.n.4.*ubi *n. 5.* cootta ſuprà citatos teſolvit , Parochum teneri in die Nativitatis Domini tres Miſſas celebrare , ne Fideles debitis ſuffragiis defraudet, & devotione , quia multi vellent tres Miſſas eo die audire,Garc. *in ſum.morali,tract.3. diffic. 2. dub. 5. n. 2.*

9 Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdctum , quod io diebus feſtis bis urgente neceſſitate celebret , ut dicitur ceoſuiſſe *S.Congr. Conc. 17. Auguſt. 1616.* Sed hac dere melius eſt eandem Sacram Coogregationem conſulere ; nam *die 13. Maÿ 1628. cùm peteretur nomine Adminiſtratoris Paſſ. an propter penuriam Sacerdotum in Auſtria ſuperiore,à qua poſtremò expulſi ſunt hæretici, liceret Sacerdotibus in Dominicis . & feſtis diebus duas Miſſas in die celebrare ? Sacra Congr.cenſuit concedendum,ſtante neceſſitate :* refert me citato io hoc loco , Garcia *in ſum. mor. tr. 3. diffic.2.dub.5.n.6.*ubi *num.7.* poſt Suar. Fagun. & Card. Lugo reſolvit , poſſe Parochum , qui duas habet teoues Patochias , quæ duos Sacerdotes ſuſteotare nequeunt , io ambabus Miſſam diebus feſtis celebrare : *& n. 9.* poſt Alphooſ.de Leone *de officio Capellani,q.8.ſect. 17.caſu.1.* intelligit habitâ ſacræ Congreg. Rituum licentiâ.

10 Nec videtur obligandus ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis , ex illa ratione , quia obligatio ad celebrandum . & obligatio ad applicandum ſunt diverſæ ; non debeotur enim proventus Paſtorales præcisè , ut celebret ad intentionem populi , ſed ratione potiùs officii Paſtotalis. Ita Navarr. *in man.cap.25. num.92.* Nald. *in ſum. verb. Parochus,n.18.*Vaſq.*p.3.diſp.234.art.6. cap. 6.*Sylv. *1. p. q.83. articul.1.* Suarez *tom.3. diſp.86.ſect.1.* Diana *moral.reſol.part.1. tract. 14.reſ 26.* Machado *d.lib.4.p.2. tract.3.docum. 1. num. 3.* me citato in hoc loco . Trullench *in Decalog.lib.4.cap.1. dub.8.n 11.*me etiam citato in hoc loco , Garcia *in ſum.morali,tract.3. diffic.3. dub.6.num.5.* Ludov. à Cruce *in expoſ. Bullæ compoſ.diſput.3.dub.19.à num.17.* Ludovicus à S. Joanne *q. 10. artic. 2. difficult. 1.* Becan. *de Sacr. in ſpecie, cap.25. p.2. q.11.* Alphonſ. de Leone *de officio Capellani,q.2.ſect.3. & q.8.ſect.10.*Poſſevin.*d.cap.2.num.4.* Gavant. *in comment. ad rubricas Miſſalis.p.3. tit.12.n. 27.* Philibert.Marchin.*d.cap.30.num.1.*Fraxin. *de obligat. Sacerd. ſect.3. prænot.2. §.2.* Aloyſ. Ricc.*in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapol.p.4. deciſion. 201.* Verius tamen puto , Parochum teneri Miſſæ ſacrum ſuis ovibus applicare juxta boni viri arbitrium , motus auctoritate Coocilii Trid. *ſeſſ.23. de reform.cap.1.* & probavi *de officio, & poteſt. Epiſcopi,p 2. alleg.23. n. 23. in fine.* Iſtaoi autem applicatiooem (ſecluſa conſuetudioe, aut Synodali aliqua Conſtitutiooe , ſive pacto) ſufficit pro populo fieri à Parocho diebus ſolemnibus , ut poſt Navatr. Suar. Fraxinel. Vaſquez , Alphonſ. de Leone , & alios *citatis locis* , teoent Caceres *relect.2.de caſuum deciſ. §. non peccat mortaliter,* Filliuc. *in q.mor.tract.5.c.6.num.174.* Villalob. *tract.8. diffic.14.* Marchin.*d.cap.27.n.2.* Layman. *tract.5. cap.3.num.3.& 4.* Garcia *d. diffic.3. dub.6. num.7.* ubi *n.8.* quærit,an Parochus juxta conſuetudinem teneatur Miſſæ ſacrificium pro populo applicare extra hos dies ſolemnes ?

Sed eſto quod Parochus oon teneatur ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis , utrùm poſſit ſtipendium pro illa Miſſa accipere , alteri applicando ? Quæſtio eſt dubia , in qua uoa ſeoteotia tenet , quod quando datur ſtipeodium non pro applicatiooe Sacrificii , ſed pro cultu Eccleſiæ , vel commoditate populi , tunc poteſt Sacerdos eleemoſynam accipere pro applicatione Sacrificii abſque ullo peccato , & obligatione reſtitutionis. Ita Alphonſ. de Leone *de Jubilæo,p.3.q.20.num.27.*Fraxioel.*d.tractat.de obligation. Sacerd.ſect.4. concl.4. §.8.* Homoboo. de Boois *de examine Eccleſiaſt.p.1. tract. 4. c. 13. q. 121.* aoimadverteotes in dubio non præſumi datum , vel relictum prò cultu Eccleſiæ , ſed pro applicatione Sacrificii , niſi aliud cooſtet ex claris verbis teſtatoris , vel circumſtantiis perſooarum : hinc quoque colligentes , Confrattes in Oratorio , ſeu eorum Eccleſia facientes celebrare feſtis diebus, vel ob commoditatem ipſorum , ut Miſſam audiant , & ibi communicent , aut ob commoditatem gentis vicinæ , abſque alia expreſſione , oon intelligi Sacrificii applicationem velle. Verùm his non obſtantibus exiſtimò Parochum non poſſe pro illa Miſſa ſtipendium ab alio accipere ; quia obligatus alicui celebrare , abſque applicatione Sacrificii , ad divinum cultum tantùm ; ita debet ibi celebrare , ut nullo modo accipiat ſtipendium ab alio , ut illi applicet Sacrificium ſibi liberum, quod expreſsè vetuit *S. Concilÿ Trid. Congregatio in decreto de celebratione Miſſa-* 11

rum, de mandato S.D.N. Urbani VIII. emanato. Ita Gavant. *in comment. ad rubricas Miſſalis, tom.1. part.3. tit. 12. n.5.* Verba verò *S. Cong.*
12 hæc ſunt. † *Ad quartum reſpondetur, Sacerdotes beneficij, ſeu capellæ, legati, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.* Et magis in terminis propoſito du-
13 bio: † *An Parochi terræ Urceani Fanen. Diœceſis, quibus diebus ex proprio officio, & obligatione tenentur Miſſam celebrare, poſſint pro eadem Miſſa in propria, vel aliena Eccleſia celebranda manuales eleemoſynas recipere? Sacra Cong. die 1. Sept. 1629. reſpondit, quibus diebus Parochi tenentur Miſſam celebrare, non poſſe manualem eleemoſynam recipere:* cujus, me citato, meminit Hier. Garc. *in ſum. mor. tr. 3. diff. 7. dub. 6. num. 9.* Quamvis poſt Ludovic. à Cruce, Dianam, Turrian. & alios, contrariam ſententiam à noſtra tueatur noviſſimè Philibert. Marchin. *de ſacrament. Ordinis, tract. 3. part. 2. capit. 27. à num. 7.*

Hinc etiam Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, non poteſt novam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus unica ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quod non teneatur Sacrificium applicare. Ita *ſacra Congregat. Concil. ſub die 13. Julij 1630.*

Supereſt nunc ut videamus, an Parochus, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, poſſit eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committere? In Sacerdote ſimplici hoc ipſum tanquam damnabile lucrum prohibuit *ſacra Congregatio in decretis de celebratione Miſſarum, ſub die 21. Junij 1625.* & ipſum abſolutè debere integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem ſibi retinere poſſe, quamvis eleemoſyna major ſolitâ ei fuiſſet oblata, declaravir eadem *S. Congregatio ad dub. 9. de anno 1616.* In Parocho, ſeu Rectore beneficii id locum non habere cenſuit eadem *Sacra Congregatio ad dub. 8.* reſolvens ſatis eſſe, ut ipſe Rector beneficii, qui poteſt Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundùm morem civitaris, vel provinciæ, niſi in fundatione ipſius beneficii aliud cautum fuerit. Et noviſſimè ipſa *ſacra Congregatio Concilij in Neapolitana, 17. Auguſti, & in Fanen. 7. Septembris 1630.* cenſuit, *Capellanos amovibiles, qui ſunt nominati, vel electi ab hæredibus teſtatorum ad celebrandas Miſſas cum aſſignatione certi redditus, juxta diſpoſitionem teſtatorum, poſſe aſſignare certam mercedem, juxta morem regionis Sacerdoti pro Miſſis celebrandis, & pro ſe aliam partem retinere.*

14 Populum item obligatur monere Parochus, ut Miſſas frequenter: cogere tamen non poteſt, ut Miſſam hanc audiat in Parochia, quia nimirum Conc. Trident. *ſeſſ. 22. in decreto de obſervandis, & evitandis in celebrat. Miſſ.* utitur verbo, *moneant*, & ita fuiſſe deciſum *à ſacra Congregatione* referunt plures citati per me *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 2. alleg. 24. n. 17.* quibus addo Hieronym. Roder. *in compend. q. Regul. reſol. 25. num. 5.* Berty Lucenſ. *in prax. crimin. Reg. tit. 4. cap. 34. num. 5. verſ. Populum item,* Hieronym. Garc. *in ſumma morali, tract. 4. diffic. 6. n. 2. pag. 692.* Fagund. *d. lib. 2. c. 3. n. 8.* Bauny *tract. 6. q. 5.* Quinimò extat declaratio
Leonis X. ut ſequitur: † *Intelleximus quoſdam* 15
in dubium revocare, & perinde conſcientiis timoratis ſcrupulum injicere, ſi Chriſti fideles, qui Dominicis, & feſtis diebus extra Eccleſias ſuas Parochiales Miſſas audiunt in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Eccleſiæ præcepto de Miſſa audienda ſatisfaciant? Nos ambiguitatem hujuſmodi penitùs tollere volentes, ut cum ſinceriori conſcientia fideles quique Deo Creatori ſuo ſerviant, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium notum facimus, omnes Chriſti fideles utriuſque ſexus, qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamve propterea incurrere: in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque, &c. *Datum Romu ſub annulo Piſcatoris, die 13. Nov. 1517.* refert Berty Luc. *ubi ſuprà.* Et hoc idem declaratum fuiſſe à Clemente VIII. Brevi quodam directo ad Nuncium Sedis Apoſtol. inferioris Germaniæ de anno 1592. *die 2. Septembr.* refertur *in collect. privileg.* Fr. Emman. *pag. 520.*
ſub num. 4. † & ſic liberum jam erit populo 16
feſtivis diebus Sacrificio Miſſæ in Eccleſiis Regularium intereſſe, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtent Ordinarii deſuper impedimentum, ut cenſuit *S. Congregat. Eminent. Card. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita, ſub die primo Junij 1606.* † 17
Nec Parochis licet hoc impedire, compellendo Parochianos in ſuis Eccleſiis Miſſas audire, Porrel. *in add. ad dubia Regularia, verb. Miſſa, n. 1. & 2.* Hieron. Roder. *in compendio q. Regul. reſol. 109 n. 6.*

Imò jam hodie ex conſuetudine univer- 18
ſo penè Orbe recepta, ſcita, & tolerata ab ipſis Parochis, ſatisfaciunt fideles huic præcepto audiendo quamcumque Miſſam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in Sacello, aut Oratorio privato, ubicunque voluerint, etiam in majoribus ſolemnitatibus totius anni, dummodò in contemptum proprii Parochi id non efficiant. Ita Navar. *in man. cap. 21. num. 5.* Gutier. *lib. 1.*

Canon.

1.*Canon.cap.* 30. *num.* 8. *cum ſeq.* Suar. *tom.* 3. *in* 3.*part. diſp.* 18.*ſect.* 2. *verſ.ſecundò dicendum* , Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.*6. *quaeſ.*4.*&*8. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta,præc.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 8. vbi *num.*6.poſt Gutierr. *d. cap.*3c. *num.*2.& Azor. *d. q.* 4. *in fine* . nomine *contemptus* intelligitur expreſſus contemptus cum indignatione , & convitiis in proprium Parochum jactatis.

19 Non obſtat *caput* 2. *de Paroch.* quia ibi ſolùm ad ſummum dicitur , peccare illos lethaliter , qui proprio contempto Parocho Parochiam deſerunt. ut alibi Miſſam audiant, quod nos non negamus ; imò inde à contrario ſenſu deducimus , ſatisfacere omnes huic præcepto , ſi eam alibi audiant, & ideò in præcitato text. meritò jubentur ejici à Parochiis alieni Parochiani , ſi ibi ante Miſſam inveniantur ; quia in foro externo præſumuntur per contemptum Parochi Parochiam propriam deſerere ; in utroque tamen eventu , ſive Miſſam audiant in aliena Parochia per contemptum , ſive abſque contemptu , ſemper implebitur præceptum , ut optimè docent Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd.lib.*6. *cap.*7. *num.*1. Fagund. *d.c.*3.*num.*9. Trullench. *lib.*3.*c.*1.*dub.*6.*n.*4. Garcia *d.diffic.*6.*n.*4. Theophil. Paroch. *p.*2. *art.* 13. & adeò eſt vera hæc opinio,ut dicant Nau.*d. num.*5 .Suar. *d.ſect.*2.§, *ſed inprimis*,Gutier. *d. cap.* 30. *num.* 14.*in fine*, & Azor.*d.capit.*6.*quaeſ.*6.†non poſſe Epiſcopos conſtitutionem facere . qua præcipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam, niſi in propriis Parochiis , & excommunicationem eſſe nullam , ac irritam , ſi fortè ſub ea id ipſum præcipiant.

20 Circa contemptum vide gloſſ. *verb. contempto,in d.cap.*2. ubi ita loquitur : *Bene dicit* contempto, *quia ex juſta cauſa abſens bene poterit audire Divina in Eccleſia ad quam venerit* . &c.ubi Abb. ait contemptum præſumi dum Parochianus caret cauſa legitima, cùm ſit honeſtum, & quàm neceſſarium ut in præcipuis Feſtivitatibus , ut in Paſchate , Nativitate & ſimilibus , audiant Diuina in ſua propria Parochia. Mich. Lochmaier *in ſua Parochiali. Curatorum,cap.* 5. vbi quærens utrùm quilibet Parochianus teneatur ſub mortali ad audientiam Miſſæ in ſua Parochia Dominicis,& feſtis? ſic reſpondet:*Poteſt aliquando eſse mortale,aliquandoveniale,aliquandonullum,nullumſi cauſa ſuppetat legitima,venialeſi ex pigritia,vel quia alia Eccleſia eſt vicinior:tunc autem eſt mortale,quando omittit ex contemptu vero. vel interpretativo. Voco*,inquit, *contemptum interpretativum quando ſine cauſa legitima alibi audit,& præſumitur contemptus ſi non habet licentiam à proprio Parocho , vel non habet cauſam legitimam; tunc enim peccat mortaliter,quia contemnit,& contra præcepta Superioris,& juris venit.*

Hinc Sacra Congregatio Concilii *in cauſa nullius, provinciæ Ravennat.* reſpondit *ſub die* 15. *Septembris* 1629. nequaquam prohibitum eſſe Regularibus Miſſas celebrare , & campanas pulſare in ſuis Eccleſiis ante celebrationem Miſſæ . & pulſationem campanæ in Eccleſia Parochiali ; ideóque Ordinarium minimè hoc illis probibere poſſe , ſed tantùm monere populum , ut accedat ad Eccleſiam Parochialem ad Sacri Concilii Tridentini præſcriptum. Itemque † ipſis Regula- 22
ribus non eſſe prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum , & generalem Confeſſionem pro eo facere , atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas , & oblationes ab offerentibus recipere : non autem eis licere ab Altari diſcedere , & per Eccleſiam circumire , me citato *in hoc loco.* Lezana *in ſumma quaeſt. Regul. tom.*1.*cap.*9.*n.*45. *& capit.*12.*num.*41.*verſ.ad* 2.ubi refert *S. Congreg. Concilij in una Bononien.* 2. *Iulii* 1520. cēſuiſſe,poſſe Regulares inter Miſſarum ſolemnia recipere ea , quæ ſibi offeruntur , dummodo à perambulationibus per Eccleſiam , ac ſimilibus eleemoſynarum extorſinibus ſe abſtineant. 21

Nec poteſt prohiberi celebratio Miſſæ in Oratotio ruri ædificato per laïcum , antequam celebretur Miſſa in Parochiali , & Matrice Eccleſia . ut declaravit *eadem Sacra Congregat. in una Caietana,* 18. *Septemb.* 1627. Idem etiam cenſuit eadem *Sacra Congregatio in una Capuana,*31. *Maii* 1629. dum reſpondit ad relationem Eminentiſſimi Cardinal. Pii Curatum Caſalis caſæ pullæ Capuanæ Diœceſis , non poſſe prohibere Alicornio Natali ejuſdem terræ , quod non faciat celebrare Miſſam in Eccleſia per ipſum Alicornium ædificata diebus feſtivis ante Miſſam Parochialem. 23

Quoad Miſſas votivas , & de Requiem, Parochum de aliquibus admonere volui ; & in primis , quod Miſſæ votivæ dici poſsunt quacunque die non Dominica , nec Officii duplicis , niſi ex rationabili cauſa , quæ non erit , ut Miſſa brevior celebretur , neque quodlibet arbitrium laïcorum , ſed voluntas defunctorum , neceſſitas aut pietas vivorum votivas Miſſas poſtulantium , & ejuſmodi. † Vnde poſse celebrari Miſsam pro 25 Defunctis ritu de Requiem in Dominicis , & feſtis , inſepulto , & in Eccleſia præſente corpore , decrevit *Sacra Rituum Congreg. die* 23. *Maii* 1603. vbi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi Defunctos ſimul Mcum iſſa. Si quis autem moriatur in die Paſchæ . corpus ejus reſervatur in ſequentem diem ob reverentiam Paſchæ , ex Rituali Romano Pauli V. *titul. de exequiis.* † Tolerari 26 tamen poſsunt Miſsæ de Requiem in fe- 24

ſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro
voluntate teſtatorum implenda, ut cenſuit
eadem *Sacra Congregatio ſub die* 1. *Septem-
bris* 1607. *&* 20. *Iuny* 1626. ex qua notabis
non dicere ad arbitrium vivorum, ſed pro
27 implenda lege Defunctorum. † Quare ſi fe-
ſtum duplex cadat in diem aſſignatum pro Al-
tari privilegiato, & illud ſit feſtum de præce-
pto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Re-
quiem, eadem *Sacra Congr. ſub die* 24. *April.*
1627.

28 Et quod Miſſæ defunctorum certo die di-
cendæ, eo impedito, transferantur in ſequen-
tem, decrevit eadem *Sacra Congr. ſub die* 27.
Septembr. 1608. *& in una Egitanien.* 13. *Maii*
1603. *in* 3. *dub.* In diebus verò, quibus prohi-
betur fieri de feſto duplici, non poſſunt dici
Miſſæ votivæ, neque de Requiem, eadem *Sa-
cra Congreg. ſub die* 28. *Auguſti* 1626. nimi-
rum infra octavam Epiphaniæ, Paſchatis,
Pentecoſtes, in hebdomada majori, feria quar-
ta Cinerum, & in vigiliis Nativitatis Do-
mini, & Pentecoſtes. Poteſt pro Miſſa de Re-
quiem dici Miſſa de Sancto, vel de Feria cur-
rente, quando majori devotione afficimur
in his Miſſis, & multò magis ſi rubricæ ob-
ſtent, quibus eſt obediendum, vt latè pro-
bat Gavant. *tom* 1. *part.* 3. *titul.* 12. *numer.* 20.
cum ſeqq.

29 Miſſas, quæ circunferuntur, à Sacra Ri-
tuum Congregatione non approbatas, San-
cti Gregorii pro vivis & Defunctis, quin-
decim Auxiliatorum, & de Patre æterno, &
quaſconque alias, exceptis his, quæ ſunt per-
miſſæ certis Regularibus tantùm, eadem *S. Con-
gregatio* prohibuit, rejecit omnino, & damna-
vit reſpectivè, & pro prohibitis, rejectis, & dam-
natis haberi voluit *ſub die* 8. *Aprilis* 1628.
Vnde ceſſant, quæ hac de re ſcripſerunt Portel.
in dub. Regul. verb. Miſſa, *n.* 9. Villalob. *in
ſum. p.* 1. *tract* 8. *diffic.* 31. *num.* 6. Hieronym.
Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſolut.* 25.
num. 1. Lezana *in ſum. c.* 21. *n.* 21.

Miſſæ verò triginta ſancti Gregorii non
30 ſunt prohibitæ, ut decrevit eadem *S. Congreg.
ſub die* 28. *Octobris* 1628. Dici debent hoc
modo ex eodem Sancto Gregorio *in dial.* 4.
capit. 55. nimirum per triginta dies continuos
ab uno ſive à pluribus ſucceſſivè Sacerdoti-
bus recitata Miſſa, quæ occurrit, vel de Re-
quiem, juxta rubricas Miſſalis, cum applica-
tione Sacrificii Animæ illi, pro qua dicuntur.
Si intra hos triginta dies occurrat Paraſceve
cum Sabbatho ſancto, imò etiam Feria quinta
in Cœna Domini, non tamen dicuntur tri-
ginta dies diſcontinuari; quia Eccleſia pro-
hibet celebrationem Miſſæ duobus primis
prædictis diebus, & Feria quinta in Cœna
jubet Communionem Sacerdotum in unica
Miſſa ſolemni. Qui verò celebrant in feria
quinta, & Sabbatho prædictis, poſſunt conti-
nuare triginta dies, omiſſo die Paraſceves, in
quo non propriè fit Sacrificium: ſi dicantur
triginta Miſſæ uno die, vel pluribus diſconti-
nuatis diebus, proderunt quidem; ſed non
ex inſtitutione ſancti Gregorii, de qua *in dia-
logo, loco citato.* Et eodem modo, ſi intra tri-
ginta Miſſas eas enumeres, quas ter in die Na-
tivitatis Domini celebrabis; ſufficit enim ut eo
die unam Miſſam titulo Miſſarum ſancti Gre-
gorii pro Defuncto facias, alias duas pro qui-
bus volueris. De his Miſſis ſancti Gregorii vide
Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.*
10. Sanch. *in praecepta Decalogi*, *tom* 1. *lib.* 2.
c. 40. *n.* 40. *&* 41. vbi damnat continuationem
Miſſarum per 30. dies ſi ſuperſtioſè fiat, Hieron.
Roder. *in compend. quæſt. regular. reſol.* 45. *n.* 8. 31

Miſſa Roſarii prohibita fuit, & conceſſa tan-
tùm Ordini Prædicatorum ab eadem Sacra
Congr. *ſub die* 25. *Iunii* 1622. † Vbi verò adeſt 32
capella, ſeu Altare Roſarii ex decreto Gre-
gorii XIII. in prima Dominica Octobris, in
Kalendis, vel poſt Kalendas ejuſdem Octo-
bris celebrando, Officium, & Miſſa celebra-
ri poſſunt, ut in feſto ſanctæ Mariæ ad Nives
cum lectionibus ſecundi Nocturni de Nati-
vitate. † Et ſi quis habet onus celebrandi 33
Miſſam de roſario, eadem *S. Rituum Congreg.*
reſpondit *ſub die* 6. *Maii* 1623. poſſe dicere
Miſſam votivam de B. Virgine, ut in Miſſali, &
ſatisfaciet. Sic etiam quando relinquuntur
legata pia cum onere celebrandi peculia-
rem Miſſam de Roſario, loco Miſſæ Roſarii
celebranda eſt Miſſa votiva B. Virginis de
tempore. Ita *S. Congregat. Rit. in Polignanen.*
32. *Iulii* 1632.

Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſ- 34
ſunt ab aliis dici etiam in ipſorum Regula-
rium Eccleſiis, eadem Sacra Congr. *ſub die* 19.
Novembr. 1622.

Uſus annuli in Miſſa prohibetur omnibus 35
etiam Doctoribus, & Protonotaris non parti-
cipantibus, ead. *S. Congreg. ſub die* 11. *Februarii*
1623. & Canonicis Catedralium Eccleſia-
rum, ead. *S. Cong. ſub die* 20. *Novembr.* 1628.

Pileoli uſus in Miſſa etiam extra Cano- 36
nem concedendus eſt à Papa, & non ab alio,
vt cenſuit *Sacra congregat. negotiis Epiſcopo-
rum, & Regularium præpoſita, ſub die* 2. *Ianuar.*
1590. & 17. *Ianuar.* 1695. conceſſit extra Ca-
nonem uſum pileoli Epiſcopo Faventino, &
reſpondit Archiepiſcopo Vrbinati eo non
poſſe vti ſine licentia Sedis Apoſt. Idem poſt-
ea decrevit Sacra Rituum Congregatio *ſub die*
31. *Ianuar.* *&* 24. *April.* 1626. & idem cen-
ſuit etiam Sacr. Congregat. *ſub die* 16. *Fe-
bruar.* 1619. † Vnde peccaret Parochus ſi abſ- 37
que hujuſmodi licentia ſacrificaret tecto ca-
pite, ex Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10. *capit.* 28.
quæſt. 16. Squillante *de oblig. cler. p.* 2. *num.* 67.

Tenentur

Digitized by Google

38 Tenentur Rectores ſinguli habere clericum, qui eis Miſſæ, & divinis Officiis in Eccleſia inſerviat, & in docendis pueris Parochiæ ſuæ, eos valeat adjuvare, ut ſtatuit Maticenſe Concilium, de quo *in cap. ut quiſque, de vita, & honeſt. cleric.* & tradunt Rebuff. *in tract. congrua portionis, num.* 65. Cened. *ad Decretal. collectan.* 63. *num.* 1. Cavaler. *deciſ.* 498. *num.* 1. Raguc. *de Miſſa in Eccleſia, q.* 36. *n.* 1.

39 Unde Eccleſiam non debere dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat, voluerunt Caſſad. *deciſ.* 19. *de præbend.* Rot. *deciſ.* 56 *num.* 19. *part.* 2. *diverſ.* imò in Tridentino Concil. *ſeſſ.* 21. *de refor. cap.* 4. eſt conſtitutum, ut in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, quibus populus ita numeroſus ſit, ut ſi unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo, cogantur Rectores ab Epiſcopis, ut ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungant, quot ſufficiant ad debitum Parochiale perſolvendum.

40 Cùm autem gravis neceſſitas premit, poterit Parochus ſine miniſtro celebrare, ut per Sylvium *in* 3. *p. q.* 83 *art.* 5. Squillante *de oblig. Sacerd. p.* 2. *dub.* 23. *n.* 96. *in fine*, Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 19. *q.* 3. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 5. *diff.* 34. *num.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, pr.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *n.* 4. Antonin. Diana *d. tr. de celebr. Miſſar. reſol.* 43. Homobon. de Bonis *de exam. Eccl. p.* 1. *tract.* 4. *cap.* 15. *q.* 149. noviſſimè Marchin. *de Sacramento Ord. tr.* 3. *p.* 3. *c.* 15. *à n.* 1. Poſſevin. *de*
41 *officio Curati, c.* 2. *n.* 9. ubi ſubdit quod † ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo habeat maſculum, qui urceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans etiam abſque neceſſitate ſibi reſpondere, & addit Suarez *tom.* 3. *qu.* 83. *diſp.* 88. *ſect.* 2. *in fine*, in defectum miniſtri neſcientis reſpondere, poſſe Sacerdotem præire dicendo, quæ veniunt reſpondenda, & miniſtrum ſequi recitando verba Sacerdotis.

42 Debet tamen Parochus cavere omni caſu ne in miniſtram admittat fœminam, ut bene advertunt Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.* 31. *n.* 3. *diſt.* 23. Fagundez *d. c.* 21. *n.* 2. Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 4. *q. ult. puncto* 9. *num.* 31. ſubdens magis indecens, & periculoſum eſſe fœminam hoc caſu aſſume-
43 re, quàm ſine miniſtro celebrare. † Non poteſt enim Sacerdos illam etiam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere. Ita Suar. *tom.* 3. *diſp.* 87. *ſect.* 1. Squillante *d. dub.* 23. *num.* 70. Villalob. *d. diffic.* 34. *numero* 1. Paul. Laym. *in Theologia morali, lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 6. *numer.* 13. Molfeſ. *in ſum. Theologia mor. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 40. Joan. de la Cruz *in direct. conſcient. part.* 2. *de ſacrif. Miſſa, q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 2. Anton. Diana *d. tr. celebr. Miſſar. reſol.* 44. Marchin. *d. tract.* 3. *p.* 3. *c.* 13. *à num.* 3.

Cum uno lumine olei, vel adipis in neceſ- 44
ſitate poterit Parochus abſque mortali peccato celebrare, ut per Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 1. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 18. *q.* 12. Zanard. *in direct. Theolog. p.* 1. *de ſacrific. Miſſæ, c.* 14. *in fine*, Pitigian. *in* 4. *tom.* 1. *diſp.* 13. *q.* 1. *art.* 3. Nugn. *in* 2. *p. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 5. *pag. mihi* 509. ubi ſubdit eſſe tantùm peccatum veniale celebrare cum unica candela cerea in caſu neceſſitatis. Homobon. de Bonis *de examine Eccl. p.* 1. *tract.* 4. *c.* 15. *q.* 143. qui etiam tenet Sacerdotem neque peccare mortaliter, ſi celebret Miſſam in Altari, in quo imago Crucis non exiſtit, de quo etiam Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 26. *n* 6. Quamvis illum peccare mortaliter, qui cum uno lumine olei, vel adipis in neceſſitate celebrat, exiſtimaverint Suarez *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 81. *ſectione* 6. Vaſq. *in* 3. *p. tom.*, *diſp.* 233. *c.* 3. *n.* 6. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, tom.* 1. *tr.* 3. *cap.* 12. *num.* 57. Fernandez *in examine Theolog. moralis, p.* 3. *c.* 5. § 13. *n.* 12. Villalob *d. p.* 1. *tr.* 8. *diffic.* 26. *n.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *c.* 9. *num.* 193. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *dec.* 213. *n.* 1. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, pr.* 1. *lib.* 3. *c.* 23. *n.* 17. quia intelliguntur ubi non adeſſet gravis neceſſitas, & ſecluſo ſcandalo, ac contemptu, ut plures ex his Doctoribus declarant, & præcipuè Suar. Valer. Reginald. & Fagundez, ac Paul. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 17.

Dubitare poterit Parochus, an ſi feſtum 45
Annunciationis venerit in die Sabbathi majoris hebdomadæ, poſſit in illa die celebrari facere plures Miſſas in ſua Eccleſia? Negativam partem tenere videtur Villal. *in ſum. par.* 1. *tract.* 8. *dub.* 20. *num.* 4. his verbis: *El año de* 1606. *que cayo la Anunciation en Sabbado, conſultò el Obiſpo de Salamanca letrados para eſto caſo, y reſolvieron que non ſe dixeſſe, y lo miſmo fue en Valladolid, adonde eſtava à la ſazon la Corte, y non ſabemos que en parte ninguna ſe aya hecho lo contrario.* Verùm contrariam ſententiam affirmativam meritò tuentur Pet. de Ledeſm. *in ſum. tom.* 1. ubi *de ſacram. Euchariſtia, c.* 18. *concl.* 5. Fernand. *in examine Theol. mor. p.* 3. *c.* 5. § 5. *n.* 2. Sylvius *in* 3. *p. q.* 83. *art.* 1. Molf. *in ſum. Th. moral. tom.* 1. *tr.* 3. *c.* 17. *n.* 41. Joan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.* 2. ubi *de ſacrificio Miſſæ, q.* 2. *dub.* 2. *concl.* 1. ubi ita ait: *Anno* 1617. *occurrente feſto Annunciationis in Sabbatho ſancto, plures Miſſæ celebratæ ſunt in ſingulis Eccleſiis Toletanæ diœceſis*, refert Antonin. Diana *reſol. moral. p.* 2. *tr. de celebrat. Miſſ. reſol.* 21. ubi ſubdit cum Ledeſma *citato loco*, dicendam eſſe vel Miſſam Beatæ Virginis, vel Miſſam ordinariam illius diei.

Si quando acciderit idem feſtum Annun- 46

ciationis in die Paraſceves, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire, ut benè reſolvunt Molfeſ. *d. c.* 17. *n.* 40. Nald. *in ſum. verb. Miſſa, n.* 20. Sanch. *in ſelect. diſp.* 32. *n.* 13. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 19. Gavant. *in comm. ad rubricas Miſſalis, part.* 3. *tit.* 29. *num.* 24. ubi atteſtatur ita declaraſſe *Sacram Congreg. ſub die* 19. *Februarij* 1622. Ego ipſe *in collect. Bullarij,*
47 *verb. Annunciatio* 2. Ratio eſt, quia † Miſſa illius diei non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium, cùm non adſit nova Hoſtiæ conſecratio, ſecundùm Scort. *de ſacrific. Miſſæ, lib.* 1. *cap.* 5. *ad* 3. *arg.* Bonacin. *de Sacr. diſp.* 4. *q. ult. puncto* 2. *num.* 3. Sebaſt. Parec. *in tract. de ſacrific. Miſſæ, cap.* 14.

Contra Nugn. *tom.* 1. *in* 3. *p. q.* 83. *artic.* 1. *diffic.* 2. *pag.* 484. & Vaſq. *t.* 3. *in* 3. *p. diſt.* 232. *c.* 2. *n.* 18. exiſtimantes totum populum intereſſe debere officio illius diei, ſi in eo feſtum aliquod conſuetum ab Eccleſia ſervari incidat.

48 Non poſſunt enim Sacerdotes eo die ullam Miſſam celebrare, Vaſq. *d. diſp.* 232. *cap.* 2. *num.* 17. & 18. Gutier. *Canonicar. lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 35. Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *cap.* 9. *numer.* 170. Fagundez *d. præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 16 *à num.* 16. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *quæſ.* 3. ubi ſubdit Sacerdotem celebrantem tali ſexta feria peccare mortaliter. Sed noviſſimè Homobon. *in reſp. quæſtionum moral. part.* 2. *reſponſ.* 67. poſt Azor. Suarez, Reginald. & Molfeſ. reſolvit poſſe Epiſcopum dare licentiam Sacerdotibus, ut illa die celebrare poſſint, quo Populus Miſſam audire, & Eccleſiæ præcepto ſatisfacere valeat, ſubditque *ibidem* Fideles in illo die, in quem poſt Paſcha tranſlatum eſt feſtum Annunciationis, Miſſam audire non teneri, quia feſtum quoad Officium, non quoad præceptum Sacro intereſſendi transfertur. Quoad hanc feſtivitatem *S. Congr. Rit. in Ulixbonen.* 2. *Septembr.* 1612. cenſuit in hujuſmodi feſto, ſi occurrat in Dominica Quadrageſimæ, non fieri officium de Annunciatione, niſi in Eccleſiis ſub Annunciationis invocatione dedicatis. Et *in Spoletana* 15. *Martij* 1614. declaravit non licere celebrare hoc feſtum in majori hebdomada.

49 An in feria quinta majoris hebdomadæ & in Sabbatho ſancto liceat privatim celebrare, hujus loci eſt inveſtigare. De feria quinta (licèt aliqui exiſtiment eo die non licere ſingulis Sacerdotibus Miſſam dicere,) Doctores communiter tenent ſecurè poſſe Sacerdotes in eo ſacrificare, quamvis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi id facere, quia circa hoc non eſt prohibitio, nec etiam conſuetudo, quæ vim legis habeat, cùm Sacerdotes docti, & timorati ſine ullo ſcrupulo eo die ſacrificent: & qui omittunt, id non faciunt, quia exiſtiment oppoſitum eſſe malum, ſed vel ex devotione, vel ob nimiam illius diei occupationem, & alia impedimenta: & ideo ſic docent Navarr. *in man. cap.* 25. *num.* 88. *verſ. at in die Jovis*, Gutier. *d. lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 36. *in princ.* Suarez *de Sacram. diſp.* 80. *ſect.* 2. §. *ſupereſt.* Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *cap.* 9. *num.* 170. Ægid. de Coninch. *de Sacrament. q.* 83. *art.* 1. *dub.* 210. Azor. *d. capit.* 24. *q.* 3. Lezana *in ſum. q. Regul. tom.* 1. *capit.* 21. *numer.* 18 Fagundez *d. cap.* 16. *n.* 13. Bonacin. *de Sacr. diſp.* 1. *q.* 7. *punct.* 2. *n.* 17. Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis, p.* 4. *lib.* 8. *num.* 7. Paul. Layman. *in Theologia moral. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 8. Marchin. *d. cap.* 8. *num.* 1. Vaſq. *tom.* 3. *diſp.* 332. *cap.* 1. *num.* 14. *cum ſequentibus*, cum quo obſerva, eo die ſolùm licere celebrare antequam Miſſa ſolemnis ſit finita, & Corpus Chriſti in locum deſignatum recondatur.

De Sabbatho ſancto major eſt difficultas, 50
nam quidam probabiliter exiſtimant minimè licere eo die privatim celebrare, ex quorum numero ſunt Navar. *d. cap.* 24. *numero* 88. Francolin. *de Horis Canon. cap.* 30. *num.* 8. & 9. Vaſq. *d. tom.* 3. *diſp.* 223. *cap.* 2. *num.* 23. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 10 *cap.* 24. *q.* 4. Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *cap.* 9. *n.* 170. per *cap. Sabbatho, de conſec. diſt.* 3. dum probare videtur, Sacerdotes non debere celebrare biduo, quod proximè Paſcha antecedit, videlicet die Paraſceves, & Sabbatho ſancto. Sed alii plures probabilius docent non eſſe peccatum mortale, quia jam prohibitio, de qua *in d. c. Sabbatho*, abrogata eſt, & ideò per ſe licere ſecluſo ſcandalo, maximè ubi fuerit loci conſuetudo, eo die privatim celebrare, tenent Sot. *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *articul.* 2. §. *ſecundò igitur*, Gutierr. *d. cap.* 30. *num.* 36. Fr. Emman. *in ſum. verb. Miſſa, c.* 243. *concl.* 3. Emman. Sà *in aphoriſm. eodem verbo, n.* 13. Petr. de Ledeſm. *in ſum. ubi de Sacram. Euchariſtia, cap.* 19. *dub.* 3. Ægid. de Coninch *d. dub.* 1. *num.* 210. Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 4. *q.* 7. *punct.* 1. *num.* 18. Hieron. Roderic. *in compend. q. Regal. reſol.* 25. *num.* 22. & poſt Gutier. Stephan. Fagundez, & alios tenet Marchin. *d. cap.* 8. *numer.* 1. Diana, Alph. de Leon. Scort. Machado, & alii quos citat Garc. *in ſum. morali, tract.* 3. *diffic.* 2. *dub.* 4. *n.* 14.

Utrùm feria quinta in Cœna Domini, & 51
Sabbatho ſancto, poſſet fieri Sactum in Eccleſia, ſeu Oratoriis Confraternitatum, vel confici ſepulchrum cum aſſervatione ſanctiſſimi Sacramenti? Reſp. non poſſe, cùm non ſint Eccleſiæ Parochiales, vel Regulares, quibus id conceditur ex privilegio: atque ſic fuiſſe decretum à *Sacra Congregat. Rituum, ſub die* 18. *Maij* 1602. ex Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 34. refert Marchin. *d. parte* 3. *cap.* 9. *n.* 6. his verbis: *In Eccleſiis non Parochialibus, & quæ ſub magiſtrorum*

Laicorum

Digitized by Google

Laicorum gubernio, & directione eſſe ſolent, an Presbyterales functiones, quæ populi & animarum curam quoquo modo concernere videntur, quales ſunt, Candelarum, Cinerum, Palmarum, fontis Baptiſmalis benedictiones, ſanctiſſimi Sacramenti delationes, celebrationes Miſſarum Feria quinta in Cœna Domini, & Sabbathi Sancti aſperſiones domorum, & quæ in Dominicis diebus in Eccleſia fiunt, quæque circa cultum ſanctiſſimi Sacramenti Corporis Chriſti in quadraginta horarum oratione, & ſimiles, non ad Capellanos, ſeu Sacriſtam Eccleſiarum hujuſmodi ab eiſdem laicis deputatos, ſed ad Parochum, ſeu Rectorem animarum curam habentem in Eccleſiis hujuſmodi inſtitutam, praecedente examine & aliis requiſitis ab Ordinario loci proviſum, ſpectare debere cenſuit ſacrorum Rituum Congreg. die 18. *May* 1602. Ex quo idem Marchin. colligit de licentia Epiſcopi hæc poſſe peragi, & vidiſſe Florentiæ teſtatur. At non poſſe eiſdem Eccleſiis concedere facultatem aſſervandi continuù & permanenter ſanctiſſimum Sacramentum pro adoratione Fidelium; ſed requiri licentiam Summi Pont. ex deciſione *S. Cong. Concily de an.* 1609. referunt Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 92. in ſecunda impreſ. Roman. anni 1619. Piaſec. *d. part.* 1. *c.* 3. *num.* 34. *verſ. huc pertinet.*

52 Illud ſupereſt animadvertendum, quod non poſſunt Parochi ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis, ſicut cenſuit *S. Rituum Congreg. in una Egitanien.* 10. *Juny* 1602. *in* 3. *dub.* de quorum conſenſu tantùm liberum erit Regularibus in eorum Eccleſiis ſæcularibus abſque Ordinarii loci licentia celebrare, ut declaravit *S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regularium præpoſita, ſub die* 10. *Januarij* 1617.

Non licere tamen Regularibus in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi, cenſuit *S. Congreg. Concilij in una Bononienſi, ſub die* 2. *Junij* 1620. quam refert Lezana *in ſum. q. Regul. tom.* 1. *c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad duodecimum*, Garcia *in ſum. morali, tract.* 3. *diffic.* 2. *dub. ult. num.* 5.

Litteræ monitoriales S. Caroli Borromæi de conveniendo ad propriam Parochiam.

53 Fuit olim tanti apud antiquos Patres ille frequens in Eccleſiam propriam Parochialem Conventus, ut ad haoc diſciplinam populi Chriſtiani inſtitutioni valde accommodatam retinendam certis decretis cautio aliqua adhibita ſit. *Primò* enim hoc juſſum eſt, ut Dominicis, feſtiſque diebus Parochi antequam Miſſam celebrent, plebem interrogent, an alterius Parochiæ Fidelis adſit, qui proprio contempto Presbytero, ibi Miſſam audire velit, quem ſi invenerint, ſtatim inde ejiciant, & in Parochialem ſuam Eccleſiam ad Miſſam audiendam redire compellant. *Deinde* illud plenè vetitum fuit, alienæ Parochiæ fidelem à Parocho ad Miſſam non recipi, niſi in itinere fuerit, & placitum ibi habuerit. Cujus diſciplinæ reſtituendæ, in uſumque revocandæ deſiderio flagrans olim ſummus Pontifex Urbanus VI. eo de genere Apoſtolica ſanctione diligentiſſimè cavit, & nuper ſacra Tridentina Synodus Oecumenica ab Epiſcopis fideles non ſolùm hæc moneri voluit, ut frequenter ad proprias Parochiales Eccleſias ſaltem Dominicis diebus, Feſtiſque majoribus accedant; ſed illud etiam diligenter oſtendit, unumquemque teneri, ubi commodè fieri poteſt, Parochiæ ſuæ intereſſe ad audiendum verbum Dei. Ac proinde id præterea ſtatuit à Parochis, animarumque Curatoribus inter Miſſarum ſolemnia aliquid ex iis, quæ in Miſſa leguntur, exponi, & ſanctiſſimi illius Sacrificii myſterium aliquod explanari: plebes ſibi commiſſas ſalutaribus verbis paſci, eaſdemque doceri, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, in lege Domini erudiri, ſacra eloquia explanari, tum in unaquaque Eccleſia Parochiali pueros Fidei rudimentis inſtitui.

Proſequuntur dictæ literæ oſtendendo qui fructus proveniant ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem?

His igitur ejuſdem Tridentinæ Synodi 54
decretis, & veteri ſalutari exemplo adducti, cùm populum Urbis, Diœceſis, Provinciæque Mediolanenſis noſtræ rebus ad ſalutem neceſſariis inſtructum, per bona opera ad præmium ſempiternum perducere ſummopere in Domino cupiamus, hac noſtra monitione eos univerſos, & ſingulos cohortamur, & per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti obſecramus, atque obteſtamur, ut quamvis in vicinis oppidis, & ſuburbiis oratoria, capellas, aliáſve Eccleſias habeant, ubi ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint: frequenter tamen Dominicis ſaltem, aliiſque ſolemnibus feſtis diebus ad ſuam quique Parochialem Eccleſiam conveniant, ubi à Parocho, cui eorum cura commiſſa eſt, verbo Dei paſcantur, Fidei Chriſtianæ rudimentis, aliiſque animarum ſaluti neceſſariis præceptis erudiantur, ad ſanctiſſima Sacramenta religioſiùs percipienda inſtruantur, ad eorumque frequentem uſum,

ut illa ſacra Synodus optat, paternis ejus cohortationibus in dies magis inflammentur. Tum ab eodem item audiant, qui dies feſti, (ſi qui in hebdomadam inciderint) colendi, quæ vigiliæ, jejuniave ſervanda ſint.

Diſcant ab ipſo item quæ Chriſtianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præſtari oporteat, ac quæ præterea ſupplicationes, proceſſiones, aut ſtatiooes, orationes, Indulgenriæ, Jubilæa indicantur, quæ matrimoniorum denunciationes fiant, quæ iſta pro ratione temporum, admonitu, juſſuque Epiſcopali ad diligentiorem eorum inſtitutionem promulgentur. His atque adeò aliis fructibus, quæ ex paternis Parochi vel in cohortando, vel in monendo officiis exiſtunt, eos carere continget, qui ad Miſſam iis diebus in ſuam Parochialem Eccleſiam nun conveniunt.

Quæ autem incommoda proveniant ex abſentia Miſſæ Parochialis, indicant dictæ litteræ.

55 IMMO verò quod hoc audiendæ illis diebus Miſſæ Parochialis munus à Fidelibus minimè diligenter præſtatur, & à quibuſdam planè negligitur, multa incommoda inde exiſtunt. Hinc in pleriſque ſæpè Fidei articulorum, & Dei, ſanctæque Matris Eccleſiæ præceptorum, quæ ad ſalutem conſequendam Chriſtianum hominem noſſe oportet, imperitia, feſtorum dierum cultus neglectus, debira Chriſtianæ pietatis opera non exculta, non cognita Chriſtiana familiarum inſtitutio, langueſcens Sacerdotum Parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, & ſanctiſſimorum inſtitutorum, & ſacrorum Canonum violatus uſus. Hinc denique in Eccleſiis Parochialibus, quæ à majoribus tanto pietatis ſtudio exædificatæ ſunt, inſtaurandis, ornandis, ſartis, tectiſque habendis, cura multis in partibus neglecta, in illiſque nulla, aut penè exigua Eccleſiaſtica ad divina Officia obeunda neceſſaria ſupellex. His tot, tantiſque malis, atque incommodis unuſquiſque occurrere ſtudeat, id diligenter exequendo, quod ſanctorum Patrum ſuadet auctoritas, quod Tridentina Synodus moneri jubet, quod ex illius juſſu nos de uniuſcujuſque veſtrûm ſolliciti paternis vicibus cohortamur, & monemus in Domino.

Caput XII.

De functionibus Parochialibus.

SUMMARIUM.

1 *Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt.*
2 *Benedictio fontis Baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat.*
3 *Sanctiſſimi Sacramenti delationes, & celebrationes Miſſarum, feria quinta in Cœna Domini, & Sabbathi ſancti, non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos.*
4 *Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat.*
5 *Candelas benedictas in die Purificationis non tranſmittas Parochus ad ædes ſacularium, ſed in Eccleſia diſtribuat.*
6 *Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate.*
7 *Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium ille, qui candelam Epiſcopo miniſtravit.*
Candela annuatim dantur laicis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis, ibid.
8 *Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à proprio Parocho eſt facienda.*
9 *Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos.*
10 *Celebrantes, qui diſtribuũt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent.*
11 *Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ liberos ſpectant.*
12 *Regulares non poſſunt in Sabbatho ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere.*
13 *Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet.*
14 *Fratres Dominicani poſſunt proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infra octavam Corpus Chriſti facere per vicos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu.*

FUNCTIONES Parochiales ſunt illæ, 1 quæ à proprio Parocho fiunt, & quibus capellarum, ſeu quorumvis beneficiorum ſimplicium Rectores, Sacriſtæ, & Capellani ſe intromittere nequeunt, ſed tale officium ad ipſum tantùm Parochum ſpectat: ita noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in prax. rer. for. eccleſ. part. 4. reſol.* 304. prout

prout in caſibus qui ſequuntur.
2 Benedictio fontis Batiſmalis inter functio-
nes Parochiales connumeratur, ac proinde
ad ſolum proprium Parochiæ Roctorem ſpe-
ctat, ut per Quarant. *in ſum. Bullarij*, *verbo*
Miſſa, *in fine*, *pag.* 403. Hieron. Carat. *in*
opuſc. de Iuribus Parochial. tit. 1. *cap.* 5. Aloy.
Ricc. *dict. p.* 4. *reſol.* 308.
3 Sanctiſſimi Sactamenti delationes, & ce-
lebrationes Miſſarum Feriæ quintæ in Cœ-
na Domini, & Sabbathi ſancti inter functio-
nes Parochiales connumerantur, & propter-
ea tale munus non ſpectat ad Capellanos,
ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprium
Parochum, ſeu Rectorem animarum curam
habentem in Eccleſia inſtitutum. Ita decla-
ravit *S. Rituum Congreg. ſub die* 18. *Maij* 1602.
prout referunt Quarant. *d. verb. Miſſa*, Aloyſ.
Ricc. *d. p.* 4. *reſol.* 309.
4 Candelarum benedictio in die Purifica-
tionis B. Virginis, & earum diſpenſatio in-
ter Parochiales functiones connumerantur,
ac proinde ad proprios Parochos ſpectant. Ita
ex Quarant. & Carat. reſolut Aloyſ. Ric. *d p.* 4.
reſol. 305. & cenſuit *S. Congreg. Rit. in Ala-*
trina, 5. *Martii* 1633. cujus memini *in collect.*
Bullarij verb. palma 3.
5 Caveant utique Parochi hujuſmodi can-
delas tranſmittere ad ædes ſecularium; ſed
juxta laudabilem, & obſervatam ab Eccle-
ſia univerſali conſuetudinem in Eccleſia
populus eas recipere teneatur, ut cenſuit
S. *Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regulariũ*
6 *præpoſita, in Foglinen. de anno* 1585. In † Eccle-
ſiis autem Cathedralibus Candela benedi-
cta debet Epiſcopo miniſtrari à prima Di-
gnitate, ut declaravit *Sacra Rituum Cong. in*
7 *una Brillsen.* 28. *Maij* 1616. † Et candelam ab
Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam
ante Vicarium, ille qui candelam Epiſcopo
miniſtravit, ex eadem *S. Congrg. in Luceri-*
na, 14. *Iunii* 1608. Et noviſſimè eſt eadem *S. Con-*
greg. Rit. in cauſa S. Marci, 5. *Martii* 1633.
cenſuit quod Epiſcopo diſtribuenti cande-
las, cineres, & palmas præferendus eſt ille, à
quo Epiſcopus prædicta recepit, poſt quem
Dignitates, & canonici ſacris veſtibus indu-
ti, & ante omnes Vicarius generalis. Et eo-
dem die & anno, *in Vulteran. terra Gualdi*,
declaravit quod in diſtributione candela-
rum, cinerum, palmarum, & ſimilium ſupra
omnes alios, etiam ſupra Vicarium genera-
lem, præferenda eſt illa Dignitas, vel Ca-
nonicus, à quo celebrans recepit candelam,
cinerem, palmam, & alia, poſt quem imme-
diatè Vicarius generalis in præmiſſis omnibus
anteponendus eſt.
In aliquibus Eccleſiis viget conſuetudo
dandi lacis annuatim candelas in die Pu-
rificationis, quia multùm confert ad devo-
tionem, Federic. de Senis *conſ.* 135. Greg. Lop.
l. 15. *in gloſ. verb. de tuo officio*, *in fine*, *tit.* 17.
part. 1. & eſt tolerabilius ſi non præjudicetur
nimis Eccleſiæ, & abundet reditibus, ut poſt alios
tradit Guttier. *lib.* 2. *canon. cap.* 21. *n.* 159. quem
refert Perez de Lara *de capellan. cap.* 11. *à num.*
26. ubi atteſtatur hanc conſuetudinem ſervari
in alma Eccleſia Toletana eo die Purificatio-
nis, & in feſto Corporis Chriſti: & *num.* 28.
differit pro utraque parte, Doctores refe-
rens, an hæc candelarum præſtatio præſcriba-
tur contra Eccleſiam quadraginta annorum
ſpatio? 8
Cinerum benedictio, quæ ſolet fieri pri-
mo die Quadrageſimæ, connumeratur etiam
inter functiones Parochiales, & ideò à Pa-
rocho eſt facienda, ut poſt Quarant. Carat.
& Novar. tenet Aloyſ. Ricc. *d. p.* 4. *reſol.* 306.
& cenſuit Sacr. Congregat. Rit. *in d. Alatrina*,
5. *Martii* 1633.
Palmarum benedictio, quæ in toto Chri- 9
ſtiano Orbe in die Dominico proximo Paſ-
chati fieri ſolet, cùm inter functiones Paro-
chiales connumeretur, ſpectare debet ad Pa-
rochos laicorum Ordinarios. Ita poſt citatos
tradit Aloyſ. Ricc. *d. p.* 4. *reſol.* 307. † & cele- 10
brantes, qui retribuunt candelas, cineres, &
palmas, quod detecto capite diſtribuant; cen-
ſuit *S. Rit. Congr. ſub die* 18. *Iulii* 1626. Et no-
viſſimè eadem *S. Rituum Congregat.* de omni-
bus ſupradictis functionibus Parochialibus
agens, *in dicta Alatrina*, 5. *Martii* 1633. cẽſuit
benedictionem candelarum, cinerum, palma-
rum, & ſimilium à Curatis in eorum Eccleſiis
Parochialibus peragi debere.
Aſperſiones domorum in die Sabbati ſan- 11
cti poſt factam fontis benedictionem, ut in
Italia fieri ſolet, vel in primo, aut ſecundo
die poſt Dominicam Reſurrectionis ſecun-
dùm morem, qui viget in Luſitania, cùm in-
ter functiones Parochiales ſimiliter connu-
merentur, ſpectant ſolùm ad Parochos pri-
vativè quoad alios Eccleſiæ clericos: ita poſt
citatos reſolvit Aloyſ. Ricc. *d. p.* 4. *reſolut.* 310.
Vnde *S. Congreg. Concil. ſub. die* 23. *Novembr.*
1616. cenſuit † Regulares non poſſe in Sab- 12
batho ſancto benedicere domos, cùm non
poſſint hoc munus extra Conventum ſuum
exercere. Et eadem *S. Congreg. in Bononien. ſub*
die 5. *Iulii* 1620. cenſuit non poſſe Regulares
in hebdomada ſancta benedicere domos in
Diœceſi exiſtentes, cùm hoc ſit munus Pa-
rochi, refert Lazana *in ſum. quæſt. Regular.*
tom. 1. *cap.* 12. *num.* 41. *verſ. ad quartumdeci-*
mum, & *in verſ. ad nonum*, ſubdit fuiſſe ab ea-
dem *S. Congr.* deciſum Regulares non prohi-
beri in eorum Eccleſiis mulieres poſt partum ad
Purificationem admittere.
Proceſſiones facere per Parochiam ad 13
Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu
illas

illas dirigere nullus eriam Regularis valer, ur cenſuit *Sacra Rituum Congreg. in una Hiſpalen. ſub die 26. Februar.* 1618. cujus deciſionis copiam hic tranſcribere curavi, & eſt prout ſequitur: *Abbas major, & Vniverſitas Parochorũ Civitatis Hiſpalen. citatis procuratoribus Ordinum, ſupplicaverunt diffiniri an Regulares poſſint facere proceſſiones extra clauſtra Monaſteriorum. Hinc, an ſtante conſuetudine aliqua faciendi proceſſiones extra per vias publicas, ſine conſenſu Parochi, talis conſuetudo Regularibus ſuffragetur, & ſit attendenda? Et S. Rituum Cõgr. ad tollendas difficultates, quæ quotidie oriuntur circa proceſſiones faciendas tam per Regulares, quàm per Confraternit. in Eccleſiis Regular. inhærendo decretis aliàs in ſimilibus factis, & ſignanter in Cæſaraugustana 17. Martii* 1627. *cẽſuit in proceſſionibus fiendis tam per Regulares, quàm per Confraternitates laicorum ita in poſterum ſervari debere, ut in Eccleſiis habẽtibus clauſtrum proceſſiones firi non poſſint, niſi intra clauſtra tantùm, & non extra. In Eccleſiis verò carentibus clauſtro, fieri poſſint intra ambitum, hoceſt, propè muros Eccleſiæ, ſive excundo à janua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſive per eandẽ, & ſemper propè muros Eccleſiæ: extra verò ambitum Eccleſiæ non licere neque Regularibus, neque Cõfraternitatibus facere proceſſiones, niſi de licentia, conſẽſu, aut cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Eccleſiis, quæ habent in hoc ſpeciale proivilegium faciendi proceſſiones per alia loca, quibus per hoc decretũ S. Congr. non intendit præjudicare.* Et noviſſimè eadem *S. Congr. Rit. in Liman. 15. Decemb.* 1632. cenſuit non licere Regularibus, & Confraternitatibus laicorum habentibus clauſtra, proceſſiones facere extra clauſtra monaſterii; carentibus verò clauſtris, non niſi intra ambitum, hoc eſt prope muros Eccleſiarum, ſive excundo à janua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſive per eandem, & ſemper prope muros Eccleſiæ; extra verò ambitum Eccleſiarum non niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochialis. Et idem fuiſſe reſcriptum Cardinali Ludoviſio Archiepiſcopo Bononien. à *S. Congr. Concil. ſub die 2. Iulii* 1620. refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap. 12. num 41. verſic. ad octavum* ubi *in verſ tertiò*, ſubdit ibidem fuiſſe deciſum non poſſe Regulares portare pluviale, aut ſtolam per Parochiam extra Eccleſiam, aut clauſtrum.

14 Excipiuntur tamen Fratres Dominicani, juxta declarationem ejuſdem S. Rit. Congreg. *in cauſa Piſauriẽ. ſub die* 14. *Novẽb.* 1613. quæ ſic cantat: *Sacra Congreg. Rit. audita relatione Illuſtriſſimi, & reverendiſſ. D. Card. de Monte, coram quo de mãdato ejuſdem S. Congr. Rituum deducta fuerant voce, & ſcripto jura, & rationes Fratrum Prædicatorum civitatis Piſauriẽſis, prætendentium poſſe virtute literarum Clem. VIII. ampliare viam ab illis aliàs electam pro proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti facienda Dominica infra Octavã Corporis Chriſti. Eadẽ S. Congr. audita relatione, ut ſuprà, juxta formam litterarum fel. record. Pap. Clem. VIII. in quibus expreſſè dicitur, quod fratres Dominicani poſſint dictam proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti facere per vicos, plateas, & loca ab eis electa, & ſemel tantùm eligenda, declaravit dictos fratres Dominicanos in dicta eorum proceſſione, quam in civitate Piſauri facere ſolent Dominica infra Octavam feſtivitatis ſãctiſſimi Corporis Chriſti, debere incedere per eandem viam, per quam proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere incœperunt.* Eadem quoque *Sacr. Congr. in Materauen. 15. Maii* 1632. cenſuit Parochum non poſſe, nec debere impediri à Fratribus Dominicanis, in ſua ſolita proceſſione, ne Dominica infra Octavam Corporis Chriſti illam faciat, quia dictum Breve Clement. VIII. non afficit Parochos.

Irem eadem *S. Congreg. in cauſa Materan. ſub die 20. Iulij* 1629. reſpondit non licere Fratribus Dominicanis civitatis Mareæ in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenri, quam faciunt in Dominica infra Octavam Corporis Chriſti, mutare, aut variare vias, & loca ſemel ab eis electa; ſed incedere debere per eaſdemmet vias, per quas proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere cœperunt. 15

Hactenus de functionibus Parochialibus, 16 quæ ſunt diverſæ à jure Parochiali, quod ſeptem modis conſideratur, in quibus ipſum conſiſtit, videlicet in audienda Miſſa in diebus feſtivis in Parochia, ut *in cap. ut Dominicis, de Paroch.* in decimis, in oblationibus, in Pœnitentiis recipiendis, in exhibitione Sacramentorum, in ſepulturis, & in benedictionibus nubentium: de quibus vide Roman. *conſ.* 356. *circa primũ, col.* 1. Gutier. *alleg. 8. n. 7. & Canon. lib. 1. cap. 30. n. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſory Cura de Almas, lib. 4. part. 2. tract. 2. docũ. 5.* Boll. *in œconomia Canonica, p. 2. c. 1. §. 1. pag.* 163 *cum ſeq. verſ. Parochia jus conſiſtit*, & de illis ex profeſſo tractabimus *p. 2. & 3. hujus tractatus.*

Caput XIII.

De Parochorum cura circa propriæ Eccleſiæ, & habitationis reparationem, & debitam reverentiam ipſi Eccleſiæ habendam, ejuſque bona, & res conſervandas.

SUMMARIUM.

1 *Parochi Eccleſias, cùm indigent, reparare, & reſtaurare debent, pro rata ſcilicet redditũum,*

ut

ut num. 2. & deducto priùs neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, ut num. 4.

3 Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Eccleſiarum.

5 Beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & divinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi.

6 Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi.

7 Onus contribuendi ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi, ſpectat ad dominum, non ad conductores domus.

8 Patroni, quatenus Eccleſia quæ indiget reparatione, de jurepatronatus ſit, tenentur contribuere in defectum Parochorum.

9 Parochiani licèt nobiles ſint, & exempti, tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante.

10 Parochiani non poſſunt uſui Eccleſiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipſe Parochus renunciare beneficio, ut evitent onera reparandi Eccleſiam.

11 Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illa debet transferri ad Matricem, ſeu ad viciniorem Eccleſiam.

12 Domus Parochialis, id eſt, habitationis Parochorum, debet reparari & inſtaurari eodem modo, quo Eccleſiæ Parochiales.

Rector, & Parochiani à quibus compellantur ad reparationem Eccleſiæ, ib.d.

13 Parochus ſtudere debet, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honor, nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat.

14 Negotia ſaecularia, placita, vel contractus, aut ſaeculare judicium in Eccleſia fieri non debent.

15 Citatio in Eccleſia fieri non debet.

16 Actus Eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſic ad juriſdictionem contentioſam ſpectantes.

17 Actus in Eccleſia facti an ſint validi, oſtenditur.

18 Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Univerſitatum cōſilia, aut Cōgregationes in Eccleſia fieri non debēt.

19 Congregatio etiam per laicos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus.

20 Negotia Eccleſiaſtica, & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt.

21 Judicia omnia Eccleſiæ poſſūt fieri in Eccleſia.

22 Ludi theatrales & monſtra larvarum, & chori ſaecularium, vel cantica puellàrum in Eccleſia fieri non poſſunt.

23 Theatralico more non eſt in Eccleſia canendū.

24 Cantores Eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſcivè in Eccleſia cantare debent.

25 Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur.

26 Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi.

27 Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent.

28 Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquod frugale, & parvulum in angulo Eccleſiæ, ſine tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur.

29 Pernoctationes, & vigiliæ, quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur.

30 Supellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia reponi non debent, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, & ſimilem neceſſitatem.

31 Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus, ab Eccleſia ejici debent.

32 Infidelibus permittitur ingredi Eccleſiam ad Verbum Dei audiendum, & ibidem ſtarè poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum.

33 Pœnitentes ſolemniter, & crimi noſi ab Eccleſiæ ingreſſu arcentur ad tempus.

34 Eccleſiam olim intrare non poterat vir, qui cum propria uxore copularetur, niſi lotus aqua.

35 Eccleſiæ in ingreſſu ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas abſtergendas.

36 Sacrilegÿ ſpecies, & modi quot?

37 Illicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur.

38 Res, ſeu bona, etiam mobilia, ad Parochiales Eccleſias pertinentia, quomodo conſervanda, oſtenditur.

39 Parochi cavere debēt à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus.

40 Bona immobilia Eccleſiæ ultra triennium locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis.

41 Alienationes factæ de bonis immobilibus Eccleſiæ cum clauſula, reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſunt, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei Eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit.

42 In alienatione rerum tenuiorum, licèt immobilium Eccleſiæ, non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſiæ utilitate comperta ea Ordinarius auctoritate ſua probaverit.

SCIANT Parochi Eccleſias, cùm indigent, reparare, & reſtaurare debere, quemadmodum jubet Alexander III. *in capit. de his, de eccleſ. ædific.* hoc enim modo ad Lexovien. Epiſcopum reſcripſit: *De his, qui Parochiales* 1

les Eccleſias habent, duximus reſpondendum,
quod ad reparationem, & inſtitutionem Eccle-
ſiarum cogi debent, cùm opus fuerit, de bonis,
quæ ſunt ipſius Eccleſiæ, ſi eis ſuperſint, confer-
re, ut eorum exemplo cæteri invitentur. Quod
reſcriptum innovaverit Concil. Trid. *ſeſſ.* 51. *de*
reform. c. 7. addita nova proviſione in caſibus,
in quibus Parochi, vel etiam Parochiani tanta
laborent inopia, ut nequeant Parochiales Eccle-
ſias reparare. Concilii autem contextus hujuſ-
modi eſt. *Parochiales verò Eccleſias ex fructi-*
bus, & proventibus, & quibuſcunque ad eaſdem
Eccleſias quomodocumque pertinentibus, qui non
fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui
fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientes
percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos
omnibus remediis opportunis ad prædicta co-
gant, quacumque appellatione, exemptione, &
contradictione remota.

2 Ex quibus Juribus colliges, ad reparatio-
nem Eccleſiæ (ubi certa pars, aut redditus
ſufficientes deputati non fuerint, gloſſ. *verb.*
ad tecta, in c. 1. *de Eccleſ. ædif.* ubi Abb. *num.* 3.)
teneri rectorem, ſeu illum, qui decimis, &
Eccleſiaſticis gaudet redditibus, pro illorum
rata contribuere, ut reſolvunt Surd. *conſ.* 62.
à num. 1. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 3.
q. 15. *numer.* 1. Rip. *reſp.* 22. *num.* 3. Aloyſ.
Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 476. *num.* 4. Azor.
inſtit. moral. part. 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *q.* 10. Cened.
ad Decretal. collect. 153. *num.* 1. Valenzuela
conſ. 175. *num.* 12. Bobadil. *in politica, lib.* 2. *c.* 18.
num. 135. *& lib.* 5. *cap.* 5. *n* 34. Valaſc. *conſ.* 179.
n. 11. ubi quod ſi in Eccleſia eſt certa portio,
ſeu ſunt certi redditus deputati ad fabricam
ipſius, & ſufficientes; Clerici, qui talem
portionem, vel redditus percipiunt, te-
nentur ex illis Eccleſiam reficere, vel ædi-
ficare: *& num.* 12. quod ſi portio deputata
ad fabricam non ſufficit, tunc Prælatus, &
Clerici Beneficiarii tenentur ſupplere id quod
deficit, ſecundùm redditus, quos unuſquiſque
eorum habet ex tali Eccleſia: noviſſimè idem
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. part.* 4.
3 *reſolut.* 336. & *reſol.* 346. tenet, † Commenda-
tarios perpetuos teneri ad reparationem Ec-
4 cleſiæ, † deducto ſcilicet priùs neceſſario ad
ſuſtentationem, Sarmient. *de redditib. part.* 1.
mon. 82. *num.* 3. Cened. *dict. num.* 2. *in medio,*
Guttier. *alleg.* 10. *num.* 7. *ad fin.* Paul. Comitol.
reſponſ. moral. lib. 1. *q.* 82. *concl.* 3. Bellet. *diſ-*
quiſ. clerical. part. 1. *tit. de clerico debitore,* § 15.
num. 1. Salgado *de protect. Regia, tom.* 1. *part.* 3.
cap. 5. *num.* 16. non autem ad tuendam con-
5 ditionem, ſeu ſtatum, quia † beneficiorum
fructus non ad creſcendos, aut augendos,
ſeu ſovendos mundanos titulos, ſed ad pau-
peres alendos, & divinum cultum inſti-
tuendum ſunt conceſſi, ut benè advertunt
Paul. Comitol. *d. concl.* 3. Aloyſ. Ricc. *in deciſ.*
Curiæ Archiepiſc. Neapol. part. 4. *deciſione* 293.

At ſi Parochus non habeat ab Eccleſia tot 6
redditus, quibus præſtare poſſit talem repa-
rationem, tunc in illius defectum tenentur
Parochiani contribuere, Abb. *conſ.* 70. *n.* 2. *p.* 1.
Lambertin. *de jurepatron. art.* 2. 7. *q. princ.*
lib. 3. *n.* 4. *verſ. tertiùs eſt caſus, & num.* 7. *verſ.*
& ſi iſti beneficiati, Rip. *reſp.* 22. *col.* 2. *verſ. &*
ibi redditus, Aviles *ad c.* 13. *Prætor. verb. den*
Orden, num. 11. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 3.
q. 10. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 476. *num.* 7. *& in de-*
ciſ. Curiæ Archiep. Neapolit. p. 4. *deciſ.* 15. *n.* 7.
& in d. praxi, p. 4. *reſol.* 336. *n.* 8. *& reſol.* 349.
ubi ampliat etiam nulla exiſtente conſuetu-
dine contribuendi: & *reſol.* 330. quod † hoc 7
onus ſpectat ad dominum, & non ad con-
ductorem domus, Cabed. *Luſitan. deciſ.* 91.
num. 3. *part.* 1. Valaſc. *conſ.* 179. *num.* 16. Bellet.
d. tit. de clerico debitore, § 14. *n.* 5. & expreſsè
Concil. Trid. *d. c.* 7. ibi, *aut in illorum defectum*
Parochianos, &c. & à fortiori † patroni, quate- 8
nus Eccleſia de jurepatronatus ſit, quia per-
cipiunt emolumentum à dicto jurepatrona-
tus, quod in præſentatione conſiſtit, & ha-
bent honorantias primi loci in proceſſioni-
bus, & in ſeſſionibus, ac percipiunt alimen-
ta ab ipſa Eccleſia in neceſſitate, Bellet, *d.* § 14.
num. 10. Quod procedit † licèt Parochia- 9
ni hujuſmodi nobiles ſint, & exempti, cùm
hoc ſit opus publicum, & communem om-
nium utilitatem concernens, ut docent Aven-
dan. *de exequend. mand. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 19.
Cened. *d. collect.* 153. *num.* 3. Cabed. *d. deciſ.* 91.
num 1. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 15. *num.* 4.
p. 4. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *al-*
leg. 64. *num.* 7. quia nihilominus cogendi ſunt,
quacunque appellatione non obſtante, Gon-
zal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. *annot. numer.* 218.
Salgado *d. p* 3. *cap.* 5. *num* 15. in tantum † ut illi 10
non poſſint uſui Eccleſiæ cedere à Paro-
chia, nec ipſe Parochus renuntiare beneficio,
ut evitent onera, & eorum præſtationem,
ſecundùm Gregor. Lop. *l.* 11. *tit.* 10. *part.* 1.
Lambertin. *d. q.* 7. *art.* 2. *num.* 7. *verſ. & ſi iſti*
beneficiati, & art. 5. *num.* 2. Bellet. *d.* § 14. *n.* 7.
verſ. & in tantum.

At quando Parochiani ſunt pauperes, nec 11
poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, debet
ſervari diſpoſitio Conc. Trid. *d. c.* 7. *in fine*, ſic
ſtatuentis: *Quod ſi nimia egeſtate laborent, ad*
Matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferan-
tur, cum facultate tam dictas Parochiales, quàm
alias Eccleſias dirutas in profanos uſus, non ſor-
didos, erecta tamen ibi Cruce, convertendi: refe-
runt Valaſc. *conſult.* 179. *n.* 22. Aloyſ. Ricc. *in*
praxi rerum fori eccleſ. p. 4. *reſol.* 348. *à princip.*

Quod diximus de reparatione, & reſtau- 12
ratione Eccleſiarum Parochialium, idem
omninò dicendum eſt de omnibus Paro-
chialibus, id eſt, habitationibus Parocho-
rum,

rum,

num, ut declaravit S.Cong.Conc. *ad c.7.ſeſſ.21. de reform.* in hæc verba: *Idem cenſuit Cong. de domibus pro neceſſaria Parochi habitatione intelligendum, quod de Eccleſiis Parochialibus deciſum eſt, omni contradictione remota.*

Supereſt videndum à quibus Rector, & Parochiani compellantur ad reparationem Eccleſiæ? Et in primis citra dubium eſt, quando Rector compellitur, agendum fore in judicio Eccleſiaſtico; nam illa obligatio apud Rectorem reſidet, quia quarta pars fructuum Eccleſiis de Jure communi conceſſa eſt ad earum reparationem, Doctores *in d. capit. 1. de Eccleſ. ædif.* unde illud onus tanquam realem poſſeſſionem ſequitur: ita Gabr. Pereira *de manu Regia, part.1. capit.18. n. 7.* Quando verò Parochiani ſunt compellendi ratione fabricæ & alimentorum Rectoris, de jure ad Prælatos ſpectat examinare, & decernere, quænam opera in Eccleſia fieri debeant, vel reparari, contributionemque per capita diſtribuere, & tandem compellere, quando opus eſt; hæc enim omnia privativè ad Prælatos ſpectant, cùm divinum cultum reſpiciant, & adminiſtrationem Eccleſiarum, quæ ſolis Prælatis incumbit, *capit. omnes Baſilicæ, 16. quæſt.7.* Rebuff. *de decim. quæſt.6.n.22. & de congrua portione, num.94.* Concil. Trid. *d.c.7.* ibi, *in eorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant.* Gabr. Pereira *d.cap.18.n.8.* ubi *n.9.* hinc colligit, quod non ſolùm ad Prælatos ſpectat hæc cognitio, & diſcuſſio, qualia opera debeant fieri, ſed etiam contributiones decernere, & ad illas ſubeundas cogere; ſubditque quod ſi Prælati in talibus collectis exceſſerint, poterunt gravati ad legitimum Superiorem ſupplicare.

Plures aſſertiones circa hanc materiam congerit Valaſc. poſt primam hujus tract. impreſſionem à me viſus, *conſ. 179. à num. 7.* ubi admonet ante omnia in hac obligatione fabricæ attendendam eſſe conſuetudinem: nam ſi conſuetudo legitimè præſcripta fuerit, quod vel Epiſcopus, vel Rector, vel beneficiarii, vel etiam laïci Parochiani præſtent ſumptus fabricæ, vel quod Rector Eccleſiæ, & beneficiarii reficiant capellam majorem, Parochiani verò corpus Eccleſiæ, ut fit in multis locis Regni Portugaliæ, talis conſuetudo non obſtantibus Canonibus ſervanda erit: ita Petr. Greg. *Syntag. jur. lib. 2. cap.1.num.12.* Surd. *conſ.62.num.16.* Valaſc. *d. conſult.179. num.7.* ubi extendit valere tamen conſuetudinem etiam contra laïcos Parochianos, ut ipſi teneantur ad fabricam.

13 Debet quàm maximè Parochus ſtudere, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honos, nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat, ut monet Concil. Trid. *ſeſſ.22. in decreto de obſervand. & evit. in celebr. Miſſ.* his verbis: *Ab Eccleſiis muſicas eas, ubi ſive organo, ſive cantu laſcivum, vel impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores arceantur, ut domus Dei verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit:* refert Sanch. *in præcepta Decalogi, t.1.lib.2.c.57.n.7.* Joan. Sanc. *in ſelect. diſput.47.num.22.* ibi *Abige nimium garrientes, & inhoneſtè in Eccleſia loquentes, etſi potentes: animoſus eſto, rubeat licèt vultus, ſuffer pro Deo,* &c. Et ideò † *primò* 14
debet efficere, ne ſæcularia negotia, ac placita, vel contractus, & alia hujuſmodi ibi fiant, *c.1. & cap. cùm Eccleſia, de immun. Eccleſ.* Navarr. *de horis Canon. cap.5.n.31. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.8. cap.9. quæſ.7.* Doctor Ludov. Correa nobilis Luſitanus *in eleganti repet. c. inter alia, de immun. Eccleſ. p.2. n.26.* Et ita nec ſæculare judicium etiam civile, Rebuff. *ad l. appellatione 72. verſ. item ſicut, p.350.* Azor. *d.p.2.lib.9.c.9.quæſit...* † nec etiam citato, quia 15
eſt actus judicialis, *capit. quoniam 11. de probat.* Tiraquel. *de retract. lig. ad finem tit. num.82.* Azevèd. *ad Curiam Piſanam, lib.1.c.5.num.1. lit. E,* Ludov. Correa *d.p.2. n.72.* latè Valaſc. *conſil. 81. n. 1. cum ſeqq.*

Actus verò Eccleſiaſtici ad juriſdictionem 16
voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, ut ſunt promoveri aliquem ad Doctoratum, & ſimilia: ita Sylveſt. *in ſum. verb. immunitas 1. num.3. in fin.* Armil. *eodem verbo, num.3.* Ludov. Correa *in repet. d. cap. inter alia, par... num.26.* ubi addit idem non eſſe dicendum ſi ad juriſdictionem contentioſam ſpectent, quia licèt fiant per perſonas Eccleſiaſticas, ſtrepitum tamen juris habent, quod in Eccleſiis prohibetur, & concordat text. *in cap. qua fronte, in princ. de appellat.* ibi, *jam enim non in Eccleſia, ſicut eſt Canonicum,* &c. *cum c. decet, verſ. ceſſent,* ibi, *fori cujuſcunque tumultus, de immunit. Eccleſ. lib.6.* ut ſcilicet illud intelligatur de actibus voluntariis, hoc verò de contentioſis.

Utrùm autem actus in Eccleſia facti (ſup- 17
poſito quod ibi fuerunt celebrati) validi ſint? Sub diſtinctione eſt quæſtio reſolvenda, hoc modo, vel actus in Eccleſia geſti ſunt ſæculares judiciales, & extrajudiciales, vel Eccleſiaſtici tantùm. Sæculares judiciales in Eccleſiis facti non valent, ex text. *in cap. decet, § Ordinarij, de immunitat. Eccleſ. lib.6.* ibi, *omni careant robore firmitatis*, ubi ſolùm proceſſus judiciales annullantur. Si verò ſint extrajudiciales, quamvis ſæculares, valent, quia conſtitutio loquitur de judicialibus ſolummodò, & cùm pœnalis ſit, non debet extendi ad extrajudiciales, juxta reg. *in pœnis, lib. 6.* Unde contractus omnes in Eccleſiis celebratos validos eſſe, utpote quia actus

extrajudiciales ſunt, tradit gloſſ. *verb. proceſſus, in d. §. Ordinarÿ*, Armil. *in ſum. verb. Immunitas, num.* 4. Actus verò Eccleſiaſtici judiciales habent ſuam firmitatem, licèt ſint contentioſi, & prohibiti; ex eo enim quod ſint Eccleſiaſtici, videntur conducere ipſi Eccleſiæ. Ita eleganter Lud. Correa *in d. capit. inter alia, p.* 2. *num.* 27.

18 *Secundò*, ne conclamationes, & ſeditiones,
aut impetus, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Univerſitatum conſilia, aut Congregationes, & his ſimilia ibi fiant, *d. capit. decet*,
19 *de immun. Eccleſ. lib.* 1. † niſi pro actu pietatis,
aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus congregatio etiam per laïcos fieret, ſecundùm Joan. Andr. quem refert, & ſequitur Panorm. *in cap. cùm Eccleſia, de immunitat. Eccleſ.* Franc. *in d. cap. decet*, putà pro faciendo aliquo feſto, vel inſtituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo judicem in ea, aut curatorem dando. Bald. *in l. nemo, la* 1. *C. de ſacroſanct. Eccleſ. ex n.* 2. Lud. Correa *in re-*
20 *pet. d. cap. inter alia, p.* 2. *num.* 27. Vel † niſi in
Eccleſia tractarentur Eccleſiaſtica alia, & ſpiritualia negotia, ut eſt Synodum facere, tractare de libertate Eccleſiæ, de ſtatu cleri, & reformatione morum in populo, ut tenet Domin. *in d. cap. decet, num.* 16. ubi tamen *num.* 17. declarat dummodo fiat non tumultuosè, & *ibi* Archid. *num.* 9. Præpoſ. *in cap. qua fronte, n.*
21 4. *de appellat.* ubi inquit, quod † omnia judicia
Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia; refert Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. oratorium* 6. *n.* 3. *diſt.* 42.

22 *Tertiò*, debet quoque prohiberi, ne ludi
theatrales, & monſtra larvarum, aut lubricæ feſtivitates, & chori ſæcularium, vel cantica puellarum, & profana hujuſmodi in Eccleſia fiant, *c. cantantes*, 92. *diſt. c. cùm decorem, de vita, & honeſt. cler.* Nav. *in tract. de Orat. c.* 5. *num.* 25. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 26. *ſub numer.* 1. ubi Epiſcopos monet ne in Eccleſiis, & divinis Officiis theatrales ludos exercere permittant, Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. repræſentationes*, Fructuoſ. Biſbe *en el tratado de las comedias, c.* 3. *fol.* 13. De his ludis theatralibus, & ſcenicis agit Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c. præterea* 3. *n.* 1. *diſt.* 51.

23 Unde gloſſ. *verb. Theatrales, in c.* 1. 92. *diſt.*
ait non eſſe in Eccleſia canendum theatralico more, id eſt, corporis geſtus exercendo, quos magis oſtentationis cauſa, quàm devotionis faciunt, veluti hiſtriones, & comici: vide S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 91. *artic.* 2. Durant. *de ritibus Eccleſiæ, lib.* 3. *c.* 21. *n.* 8. Nam ut benè ait S. Chryſoſt. *hom.* 18. *in c.* 6. *Matthæi, cùm autem oratis, non geſtibus corporis, neque clamoribus vocis, ſed intentione optima voluntatis orationum vota reddamus.* Et Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de obſervandis, & evitandis in celeb. Miſſ.*
monet † cantores Eccleſiaſticos, ut honeſtè, & 24
religiosè, & non laſcivè in Eccleſia decan-
tent; † religioſum autem cantum indicat 25
S. Bernard. *in epiſt. ad Aremanen.* qui ita eſt gravitate plenus, ut neque laſciviam reſonet, neque ruſticitatem; qui ita eſt ſuavis, ut non ſit levis: ita demulcens aures, ut promoveat corda, ſenſum literæ non evacuans, ſed fœcundans: alioquin, ait, non eſt levis jactura gratiæ ſpiritualis levitate cantus abduci à ſenſu, & plus ſinuandis attendere vocibus, quàm rebus inſinuandis. Et ideò eligendos eſſe ad Eccleſiæ cantores homines probatæ vitæ, & deperditos à choro dejiciendos, propter morum cum divinis laudibus diſſonantiam, advertit Durant. *d. cap.* 21. *num.* 9.

Sic etiam ſaltationes in Eccleſia fieri, non 26
debent permittere Parochi; ſaltatoribus enim hujuſmodi recordandum eſt, quod in Saxonia accidit ſaltantibus in Eccleſia ſancti Magni, qui in pœnam, ut creditur, per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt, ut referunt Pined. *in monarch. Eccleſ. p.* 3. *l.* 19. *c.* 17. §. 1. *fol.* 180. Fr. Alphonſ. Venero *en el enchiridion de los tiempos, fol.* 139. libellus qui inſcribitur *inſtrucion de la Muger Chriſtiana, lib.* 1. *c.* 16. & alter cujus titulus eſt, *Compendio de las hiſtorias prodigioſas, p.* 2. *cap.* 13.

Quartò, debet quoque prohibere ne in 27
Eccleſia ſtrepitus, & clamores fiant, cùm S. Auguſtin. *ſerm.* 215. *de tempore* dicat, *qui in Eccleſia verboſari voluerit, pro ſe, & pro aliis redditurus eſt rationem, dum verbum Dei nec ipſe audit, nec audire permittit:* & B. Cæſar Arelatenſ. *ſerm.* 12. *Rogo vos fratres, & admoneo, ut venientes ad Eccleſiam hoc ſolùm, quod in Eccleſia competit, agatis, id eſt, aut orate, aut pſallite, aut orando pſallite.* Et S. Chryſoſtom. *homil.* 38. *ad populum Antiochen. Nihil Eccleſiæ tam congruum, quàm ſilentium, & tranquillitas; theatris convenit tumultus, & balneis, & pompis, & jocis: ubi verò de talibus dogmatis doctrina, tranquillitas, & quies, Philoſophia, & multa pax eſſe debet. Dic mihi nunquid ullus eſt in myſteriis tumultus? numquid ulla turbatio? Cùm baptizamur, cùm alia cuncta facimus, nonne quiete, & ſilentio cuncta ſunt ornata, hoc in Cœlo diſſeminatum eſt ornamentum.*

Quintò, non debet permittere, ut in Ec- 28
cleſia cum irreverentia loci ſacri convivia fiant, niſi aliquid frugale, & parculum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, ſine luxu, & perturbatione adſtantium ſumatur ex cauſa rationabili, verbi gratia, quia non eſt aliis locus ſufficienter accommodatus, ita *cap. nulli,* 42. *diſt.* Navarr. *de Orat. cap.* 5. *num.* 3. Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *c.* 34. *verſ. ad decorem item Eccleſiæ*, Suar. *tom. de Relig. li.* 3. *de*

reverentia

Digitized by Google

reverentia debita loco ſacro,c.6.n.7. Fr. Raph. de la Torre *in 2.2. D.Thom. tom.2.q.99.art.3. dub.7.pag.621. cum ſeq.* Illuſtriſſ.D.meus Rod. à Cunha *in comment. ad c.nulli,num.1.diſt.42.* ubi piè excuſandas ait mulieres, quæ ob devotionem in Eccleſiis per aliquot dies commorantur, comedunt, & dormiunt.

29 *Sextò*, eſt à Parochis quam maximè obſervandum, pernoctationes, & vigilias (quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, de quibus Pined. *in monarch.Eccl.lib.12.c.12.§.3.* Fr. Hieronym.Roman. *de Republ. Chriſt. lib.5.cap.13.* Illeſcas *in chronica Pontif.lib.4.cap.11 fol.143.* Cened. *ad Sextum,collect.11.n.4.* Card.Baron, *in addit. ad Martyrologium Romanum,ſub die 15.January*) jam hodie ſublatas eſſe, multis ex cauſis, quas referunt Raban. *de inſtitut. Clericor. lib.2.cap.9.* Sot. *de Juſtit.lib.10.quaſt.5. art.1.verſ.ſed tertiò.* Boër.*deciſ.212.n.13.* Covar. *var.lib.4.c.19.n.10.* Marcel.Francolin. *de horis Canon. par.1.cap.1.ex num.8.* Fuſc.*de viſitat. lib.1. cap.28. numer.8.* quod ſcilicet experimento pateat frequentiſſimè vigilantes Templis abuti, & quod certè ſcelus deplorandum ſit videre interdum religionis prætextu Templa frequentari, & Martyrum ſancta loca viſitari, ea animi libidine, ut viri, & mulieres ſeſe aſpiciant, & opportunitatem alloquendi nanciſcantur, adversùs quas perſonas ſcribunt Tiraquel. *l.15.connub.ex numer.108.* Cened. *d.collect.11.num.3.* & ab Eccleſia abigendas dicit Joan.Sancius *in ſelectu diſp.47. numer.22.* Unde gloſſ. *verb. ſed ſuas,in capit. odi, 24. quaſt.1.* invehit adverſus ſcholaſticos, qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa, cujus gloſſæ dictum extollunt Navarr. *in man.cap.16.numer.13.verſ.nonò qui vadit,* Tiraquel.*d.l.16.num.110.in fine,* Ferdinand.Paëz *in repet.cap.Miſſas,de conſecr.diſt. 1.num.102.* prout refert eos Cened. *loco citato.* Dum eſſem Matriti vidi de ordine expreſſo Regis noſtri piè obſervari, ut poſitis ſpeculatoribus in qualibet Eccleſia, mulctarentur in ea alloquentes, ad illorum relationem in ſumma ſcutorum trium, vel quatuor, vel alia graviori pœna pro gravitate.

30 *Septimò*, Non debet permittere ſupellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia reponi, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, vel ſimilem neceſſitatem id fieri oporteat, *cap.relinqui, de cuſtodia Eucharist.* Berty Lucenſ.*ubi ſup.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta,præc.2. lib.4.c.4. n.10. in med.* Sed nec in ea accubitus fieri debent, *cap. non oportet, cum ſeqq. 42. diſt.* Imagines verò vanæ, & nugaces, aut inhoneſtæ in eiſdem fieri, aut haberi omninò prohibentur, Concil. Nicæum II. *Act.4. in epiſt. S.Nili,& in Sexta Synodo Conſtantin.can.100.* Vidi Romæ ex certa Eccleſia à ſummo Pont. Urbano VIII. imagines piorum hominum, qui pro Religione Catholica martyrium ſubiiſſe dicebantur, & à parietibus dictæ Eccleſiæ pendebant, ejici foras juberi.

Octavò, debet excommunicatos, & no- 31
minatim interdictos ab Eccleſia ejicere,
item & illos, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus
Eccleſiæ interdictus. Advertit tamen Gur-
tierr. *canonicar.libr.1.capit.1.numer.41.* quod
licèt Parochus habeat penes ſe denuntiato-
riam ſcripturam, qua ſpecialiter, & nominatim
quis ſit excommunicatus, ſibique præcipiatur
ut ſtatim viſis litteris teneatur eundem vitare
atque denuntiare: nihilominus tamen non
tenentur eum vitare, donec eum denuntia-
verit, aut denuntiatum eſſe conſtiterit. Et *eod.*
lib.1. cap.5. num.20. diſputat inſignem quæſt.
an Sacerdos proprius, curam animarum ha-
bens, poſſit abſolvere ſubditum à majori
excommunicatione Juris Pontificii, vel Epiſ-
copalis, abſolutione alteri minimè reſerva-
ta? & affirmativam ſententiam probabiliorem
aſſerit.

Infideles permittuntur ingredi Eccleſiam 32
ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare
poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum,
cap.Epiſcopum nullum, de conſecratione diſtin-
ction. 1. quod & de hæreticis dicitur, quamvis
excommunicati exiſtant, ſi tamen reverti deſi-
derant, *cap.excommunicamus, de hæret.* † Ab 33
Eccleſiæ quoque ingreſſu arcentur ad tem-
pus ſolemniter pœnitentes, & notoriè crimi-
noſi, *c.in cap.50.diſt.* præſertim ſacrilegi, quam-
diu ſunt contumaces, *c. qui jubente, 11. quaſt.3.*
imò & olim † vir, qui cum propria uxore dor- 34
miviſſet, niſi lotus aqua, Eccleſiam intrare non
poterat, ſicut conſueviſſe Romanam Eccle-
ſiam teſtatur B. Greg. relatus *in c.vir cum pro-*
pria 33. q. 4. & ideò † in Eccleſiæ ingreſſu ſin- 35
guli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem ma-
culas aſpergendas. Joan. Pined. *ſuper Job, p. 1.*
cap.9. pag.160. & citati per me *in collectan.ad*
cap. aqua,n.3. de conſecrat.Eccleſ.vel Altaris.

Nonò, debet quoque aſpicere, ne violentia 36
aliqua fiat, ſive ipſi Eccleſiæ per deſtructionem, vel incendium, aut quamlibet violationem, *c.2.& c.in litteris,de raptorib.* ſive perſonis, aut rebus, quæ in ea continentur, id enim ſub pœna criminis ſacrilegii prohibetur *in c. ſicut antiquis,& in c.quiſquis inventus,17.q.4.* De ſacrilegio autem, & in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, vide S. Thom.2.2.q.39. *artic.3.* Dec. *in tract.crim.l.3.c.14.& 15.* Jacob.de Graff. *in aureis dec.p.1.l.2.c.48.* Azor *inſt.mor.p.1.lib.9. c.27.q.2.* Suar.*de Rel.tom.1.tr.de ſacr.l.3.c.1.& 5.* Card.Tuſc. *to.7.lit.S,conc.6.* Leſſ.*de juſt.l.2. c.45.de ſacr.* qui tres modos præcipuos ſacrilegii diſtinguunt, ſcilicet in perſonas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agi-

tur contra ſanctitatem eis debitam, hoc eſt contra illam rationem, ſecundùm quam perſona, locus, vel res ſacra ſunt, & ſanctitatem habent.

37 *Decimò*, debet advertere, an imagines Eccleſiæ & Altarium pietatem præ ſe ferant? neve ibi ſit geſtus, aut corporis diſpoſitione aliquid indecorum, vel ſcurrile, ſeu profanum: ne etiam exponantur imagines aliorum Sanctorum, quàm illorum, qui ab Eccleſia ſunt approbati, Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Reliq. & venerat. Sanctor.* Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regul tit. 4. cap. 34. prope fin. verſ. Imagines Eccleſiæ*, ubi etiam poſt Simanch. quem refert, ſubdit imagines etiam in ædibus privatis ſitas, quibus populus ſuperſtitioſè abuteretur, interdicendas eſſe.

Denique eſt à Parocho ſciendum, quod præter pœnas per ſacros Canones, & leges Civiles comminatas contra illicita in Eccleſia facientes, ſunt aliæ pœnæ ſtatutæ per Conſtitut. Pii V. incip. *Cùm primùm, ſub dat. Romæ, Kalend. Aprilis* 1566. cujus particulam hìc apponere duximus, prout ſequitur: *Ut igitur Deo opt. M. glorioſæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Gregorij X. Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem innovantes, ac ſtatuta Concil. Trid. obſervare volentes, ſtatuimus, & ordinamus, ut ad Eccleſiam ſit humilis, & devotus ingreſſus, quieta converſatio, devotis Orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimum Sacramentum adorent, ad nomen J. C. D. N. cum exhibitione reverentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſ ditiones faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetúmve committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes judiciorum, & alia quæcunque quæ divinum Officium perturbare poſſunt. Nullus intra Eccleſias deambulare audeat, ſive præſumat dum celebrantur ſacra Miſſarum myſteria, & alia divina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempſerint, præter divinæ ultionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrii pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarii in ſuis Eccleſiis faciant obſervari. Quicunque verò in Eccleſiis dum ibi ſacrificium Miſſæ, & divina celebrantur Officia, ac verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad ſanctiſſimum Sacramentum irreverenter ſedere, aut aliquid, quod ſcandalum generet, aut divina perturbet Officia, facere præſumpſerit, pœnam viginti quinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas, & qui non habuerit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſiis cum mulieribus impudicis, ſive etiam honeſtis colloquium ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per menſem. Qui in Eccleſiis ut ſuprà, obſcœnis, aut inhoneſtis verbis, aut ſignis uſus fuerit, aut alia fœda colloquia cum perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacriſtis, Oſtiariis, & aliis ipſarum cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltem ipſis Ordinariis, vel Officialibus noſtris puniendos deferant, quod ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, Prædicationum, aliorumque divinorum Officiorum non ſinant, ſed eos ad valvas Eccleſiarum ſtare faciant, ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos ejici curaverint, & Parochis dimidii aurei. Religioſis etiam clauſtralibus, ſive Regularibus præcipimus in virtute ſanctæ obediẽtiæ, ut in Eccleſiis ſuis deputent aliquem qui tales ejiciat, & ſi negligentes fuerint, graviſſimè ab Ordinario corripiantur: quod ſi illi parere recuſaverint, graviſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarũ etiam corporaliter punientur, arbitrio noſtro, ſive Superiorum: & ut in Eccleſiis nihil indecens relinquatur, iidem provideant, ut capſæ omnes, & depoſita, ſeu alia cadaverũ conditoria ſuper terram exiſtentia omninò moveantur, prout aliàs ſtatutũ fuit, & defunctorum corpora in tumbis infra terram collocentur.*

De rebus verò, ſeu bonis ad Parochiales Eccle- 38
ſias pertinentibus, & in ipſis conſervandis, extat S. Caroli ordinario ad Parochos, contenta *in* 4. *p. Act. Mediol.* qua juſſit Curatis, ut rerum, & bonorum ſuæ Eccleſiæ, eorúmque redituum inventarium conficerent, ejuſque copiam Ordinario traderent; nam hujuſmodi ordinatione faciliùs bona Eccleſiaſtica, & redditus ab uſurpatoribus defenduntur, & ſucceſſoribus, quos plerũque Eccleſiarum, de quibus proviſi ſunt, bona & jura ignorare contingit, conſulitur; cui etiam malo non mediocriter proviſum erit, ſi Parochi in aliquo ſolemniori feſto decretum Conc. Trid. *ſeſſ. 22. de reformat. c. 11.* contra occupatores bonorum Eccleſiaſticorum populo ſingulis annis publicaverint, cum ea etiam parte Bullæ in Cœna Domini, quæ de uſurpatoribus hujuſmodi loquitur. Quod igitur ad mobilia attinet, illa in inventarium redigantur, quæ vel ſacra, vel ad uſum Eccleſiæ deſtinata, vel ad uſum domus Eccleſiæ à prædeceſſoribus acquiſita, atque à præſenti Rectore adepti beneficii tempore in Eccleſia inventa fuiſſent, aut aliàs illius generis rerum fuerint, quas Pius V. felicis recordationis *in ſua Conſtitut.* voluit *ad Eccleſiam pertinere, adeò ut Parochus nullatenus ea in poſterum poſſit diſtrahere, alióve transferre, non obtenta ab Ordinario licentia, quam ille non aliter concedere*

dere

dere debebit, quàm ſi alias res meliores, aut ſaltem æquales in locum amovendarum Parochus re ipſa ſubſtituat, niſi fortaſſe juſta aliqua neceſſitas, nulla Parochi culpa contracta, ſecus ſuadeat, quod Epiſcopi prudentia ſtatuendum relinquitur. Hujus autem inventarij traditi in Archivio Epiſcopali exemplum ab eodem Parocho in libro proprio Eccleſiæ manu ſua ſubſcripto conſervari debet, unde illorum ſucceſſores bonorum omnium ad Eccleſiam pertinentium admoneantur.

39 Præterea Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus, ſicut præcipit Tridentina Synodus *ſeſſ. 24. de ref. c.* 11. cujus verba ſunt hæc: *Magnam Eccleſiæ perniciem afferre ſolet, cùm earum bona repræſentata pecunia in ſucceſſorum præjudicium aliis locantur. Omnes igitur hæ locationes ſi anticipatis ſolutionibus fiant, nullatenus in præjudicium ſucceſſorum validæ intelligantur, quocunque indulto, aut privilegio non obſtante, nec hujuſmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur.* De quo vide Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 65 in fine, verſ. locationes*, Rebuff. *de oblig. Juſtit. p. 2. lib. 14. q. 5. à n. 4.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. q.* 166. Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. alienatio rerum Eccleſiæ*, §. 7. latè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſol. 366. cum ſeqq.*

40 Similiter ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis conſtitutum eſt in *Extravag. ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien. ne abſque Apoſtolica auctoritate ullo pacto bona immobilia ultra triennium locentur, aut alia ratione alienentur*; de cujus text. materia plura dixi *in Collectan.* ad illum, & præcipuè *num.* 4. comprehendere fructus, & redditus rerum Eccleſiaſticarum, & ſic earum locationem ultra triennium non eſſe validam: & *n.* 5. nomine alienationis illic intelligo omnem actum, quo dominium rei directum, vel utile, aut uſusfructus, aut jus in alterum transfertur, vel abdicatur, ac proinde non ſolùm venit venditio; aut alius contractus gratuitus, vel oneroſus, quo rei dominium in alterum transfertur, verùm etiam hypotheca, infeudatio, & contractus emphyteuticus, non autem repudiatio, ſeu remiſſio legati, vel hæreditatis; ac rei Eccleſiæ non incorporatæ.

41 Illud adeò inviolabiliter obſervandum erit; ut etiam alienationes factæ cum clauſula, *reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito*, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſint, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei Eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit, quin etiam & Rectores ipſi, & poſſeſſores; tanquam intruſi ad pœnas conſtitutas tenebuntur; excuſabuntur tamen Rectores, ſi pœnitentia; aut alio titulo ducti alienationem revocaverint ante realem, & pacificam poſſeſſionem, ut per Covarr. *lib. 2. var. cap. 16. num. 7.* Navarr. *conſil. 8. de rebus Eccleſ. non alienan.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Alienatio rerum Eccleſ. n.* 10. Filliuc. *in quæſt. moral. tract. 14. num. 119. & contract. 44. cap. 6. quæſt. 5.*

In rerum tenuiorum, licèt immobilium, 42 alienatione non requiritur Apoſtol. auctoritas, nec aliæ deſiderantur ſolemnitates in rerum immobilium Eccleſiaſticarum alienationibus intervenire ſolitæ, juxta diſpoſitionem *cap. terrulas, 12. q. 2.* dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſiæ utilitate comperta eam Ordinarius auctoritate ſua probaverit, vide Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 39. in 1 edit. aliàs reſol. 36. in 2. edit. & in praxi aurea, reſol.* 383. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 1. c. 15. n. 6.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 5. n. 32. verſ. ultra prædictos*, Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 14. §. 7. n. 4.* Bonacin. *var. tract. tit. de alienat. rerum Eccleſiaſt. diſp. 2. q. unica puncto 4. num. 3.* Steph. Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſ. num.* 41. ubi notabiliter ſubdit, per Sacram Congregat. deciſum fuiſſe, neque Conſtitutionem Pauli II. neque Concil. Trident. decretum derogaſſe diſpoſitioni *d. c. terrulas.*

CAPUT XIV.

De Prædicatione verbi Dei Parochis injuncta.

SUMMARIUM.

1 *Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis injuncta ſit, oſtenditur.*

2 *Epiſcopus cùm prædicat, ſilere debent omnes alij Concionatores, illiſque poteſt inhibere, ut eo tempore à prædicatione ſe abſtineant.*

3 *Parochi poſſunt per ſeipſos tantùm inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat.*

4 *Parochus quamvis nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem ſibi creditam erudire.*

5 *Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impediri.*

6 *Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, quo tenentur prædicare.*

7 *Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licet prætextu cujuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus aliàs ab univerſitate electis.*

8 *Parochi prohibentur in ſuis Eccleſiis admittere Contionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent; ad hoc, ut ſemel biſve prædicent.*

9 *Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum prædicationes totius anni aliis committens.*

10 *Viceeuratus quando ſervierit Eccleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum.*

11 *Parochiæ ſuæ unuſquiſque tenetur intereſſe pro audienda Prædicatione, ſi id commodè fieri poteſt.*

12 *Parochus admonere debet populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas Parochias; excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit.*

13 *Ordinarius non poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam concionem in propria Parochia.*

14 Concilii ſeſſ. 24. de reform. cap. 4. decretum *intelligitur.*

1 SACROSANCTA Tridentina Synodus animadvertens, quàm neceſſaria ſit ad animarum ſalutem Prædicatio verbi Dei, Parocho, additis pœnis, injunxit, ut in Eccleſia ſua ſingulis Dominicis & feſtis diebus, & temporibus jejuniorum, Quadrageſimæ, & Adventus Domini, ſi non quotidie, ſaltem tribus in hebdomada diebus, prædicationes faciant, in quibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate docere debet quæ ſcire omnibus neceſſaria ſunt ad ſalutem; in ſpecie verò inter Miſſarum celebrationem frequenter, maximè diebus feſtivis, exponere ea, quæ in Miſſa leguntur, atque inter cætera ſanctiſſimi Sacrificii Miſſæ myſterium aliquod declarare, & inſuper vim, atque uſum Sacramentorum juxta formam Catechiſmi Romani, etiam lingua vernacula explanare, quæ omnia ex variis locis ejuſdem Concilii colliguntur; nam *ſeſſ. 5. de ref. c. 2.* ita dicit: *Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quocunque modo obtinent per ſe, vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annuntiando cum brevitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant. Id verò ſi quis eorum præſtare negligat, etiamſi ab Epiſcopi juriſdictione quavis ratione exemptum ſe eſſe prætenderet, etiamſi Eccleſiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monaſterio etiam extra Diœceſim exiſtenti forſan annexæ, vel unitæ, modò re ipſa in Diœceſi ſint, provida Paſtoralis Epiſcoporum ſolicitudo non deſit, ne illud impleatur, Parvuli petierant panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab Epiſcopo moniti trium menſium ſpatio muneri ſuo defuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu aliàs ad ipſius Epiſcopi arbitrium cogantur; ita ut etiamſi ei expedire viſum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præſtet, honeſta aliqua merces perſolvatur, donec principalis ipſe reſipiſcens officium ſuum impleat.* Et idem repetit *ſeſſion. 22. de ſacrific. Miſſæ, c. 8.* his verbis: *Quamobrem retento ubique cujuſque Eccleſiæ antiquo, & à ſacra Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum matre, & magiſtra probato ritu, ne oves Chriſti eſuriant, néve parvuli panem petant, & non ſit, qui frangat eis, mandat ſancta Synodus Paſtoribus, & ſingulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Miſſarum celebrationem vel per ſe, vel per alios ex iis, quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera Sanctiſſimi hujus Sacrificy myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis, & feſtis.* Atque idipſum in parte replicavit *ſeſſione 23. de ref. c. 1.* in hæc verba: *Cùm præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre, Verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarúmque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere* &c. & licet ibi loquatur de Epiſcopis, inferiùs tamen intelligit omnia etiam de Curatis. Et *ſeſſ. 24. de ref. c. 4.* ibi: *Moneatque Epiſcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commodè id fieri debet, ad audiendum Verbum Dei:* refert noviſſ. Step. Uveyms *in conſtit. 24. è jure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. ſpeciatim innovatas, conſ. 5. n. 7.* Et *ſeſſ. 24. de ref. c. 7.* loquens de Parochis ita ſtatuit: *Necnon ut inter Miſſarum ſolemnia, aut Divinorum celebrationem ſacra eloquia, & ſalutis monita eadem vernacula lingua ſingulis diebus feſtis, vel ſolemnibus explanent, eadémque in omnium cordibus, poſtpoſitis inutilibus quæſtionibus, inſerere, atque eos in lege Domini erudire ſtudeant.* Vide Nav. *in man. c. 25. n. 135.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c. 16. §. 3. n. 1. & 2.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 16.* latè Theoph. Paroch. *p. 1. art. 3. cum ſeqq.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, y Cura de Almas, lib. 4. p. 2. tr. 3. docum. 2. n. 1.* ubi *n. 2.* ſic ait: *Y aunque es aſſi que comunmente los Doctores fundados en los lugares citados del Concilio enſeñan que dellos ſe induze precepto que obligua. Afirma* Sot. *lib. 10. de juſtit. q. 1. art. 3. quem refert* Poſſevin. *de offic. Curati, c. 3. n. 1. que en el Concilio Tridentino ſe diſputò ſi el officio de predicar ſe avia de encargar a los Curas, y que al fin ſe quedo ſin determinar*, &c. & paulò inferiùs: *Suponiendo pues con la comun que en eſta parte tienen los Curas precepto, lo es tambien que no ſe deve entender con tanto rigor que obligue à los Curas a predicar todos los dias que el ſanto Concilio diſpone, ſi no ſolamente aquellos*

que

Digitized by Google

que ellos juzgaren que conviene para aprovechiamento de feligreſes.

2 Licèt autem in *una Bitunt.* S. D. N. Urbanus VIII. facta ſibi relatiooe per *S. Cong. Concil.* mandaverit *ſub die 2. May* 1629. ut cùm Epiſcopus prædicat, ſilere debeant alii Concionatores, illiſque poſſit inhibere, ut eo rempore à prædicatione ſe abſtincant. †
3 Poſſunt tamen Parochi per ſe ipſos inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat, ut cenſuit eadem *Sacra Congregatio in cauſa Terulen.* 11. *Juny* 1631. ubi ſubdit id non intelligi reſpectu Preſbyterorum in Eccleſia Parochiali, me citato *in hoc loco* Lezaoa *in ſum.qq. Reg.tom.* 1. *c.* 24. *num.* 6.

4 Et quamvis Parochus nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò prætermittat plebem ſibi creditam erudite, juxta S. Franciſci Xaverii utiliſſima monita Concionatoribus præſtita, dum, teſte Turſell. *lib.6.c.*...ita ait: *Non ſe ipſum, ſed Chriſtum Crucifixum Concionator prædicet. Concionatoris præcipuum munus eſt auditori delictorum ſuorum quàm maximum incutere dolorem, & certiſſimis, ſempiterniſque infernorum ſuppliciis ante oculos propoſitis, eum à flagitiis deterrere; Satanæ quoque artes, atque inſidias aperire, ea demùm pro concione ſerere, quæ vulgi quoque imperiti intelligentia potiùs quàm admiratio excipiat.* Abſtineat tamen à prædicatione errorum, & præſertim eorum, quæ hæreticam ſapiunt pravitatem, & à ſcandalis diſſeminandis, ſicut *S. Concil. Tridentin.* Concionatoribus potiſſimùm Regularibus præcepit *d. ſeſſ.* 5. *de reform. cap.* 2.

5 Et licèt idem *Concil. Trident.* Parochis munus prædicationis Verbi Dei injunxerit, & quaſi proprium illorum munus fecerit, ita ut nec ab Epiſcopis in hoc impediri poſſiot, ſicut declaravit *S. Congregatio ejuſd. Concil. d. cap.* 2. in hæc verba: *Si Curatores animarum per ſe velint munus prædicationis obire, non debent*
6 *impediri.* † Nihilominus poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, ut colligitur ex eodem *Concil. Trident ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. in hæc verba: *In aliis autem Eccleſiis, ſcilicet prædicationis munus exercetur per Parochos, ſive iis impeditis per alios ab Epiſcopo impenſis eorum, qui eos præſtare vel tenentur, vel ſolent, deputandos in civitate, aut in quacumque parte Diæceſis cenſebunt expedire.* Toler. *lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 9 Trullench *in expoſ. Decalogi, lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 8. *num.* 12.

7 At Parocho per ſe ipſum coocionanti, minimè licet prætextu cujuſcumque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus aliàs ab Univerſitate electis, ut cenſuit *in una Veſtan.* 20. *Martij* 1611.

8 Cujus quidem Parochi liceotia etiamſi ſufficiens ſola videretur Jure communi attento, ut alius ab eo invitatus poſſet in ſua Eccleſia prædicare, ex texr. *in Clem, dudum, verſ. in Eccleſiis autem, de ſepult.* tamen ex *Conc. Trid.* verbis *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. & *ſeſſ.* 5. itidem *de reform. cap.* 5. prohibentur Parochi in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos; etiamſi prædicare vellet aliquis Epiſcopus; & ita jam hodie nullus etiam à Parocho invitatus prædicarore poterit ſine licentia Epiſcopi, ut ex declaratione Clementis VIII. reſolvit Zypæ. *in analytica poſtremi juris eccleſ. enarrat. lib.* 3. *tit. de Parochu, num.* 3. & Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. c.* 34. *de viſitat. Eccleſ. Paroch. num.* 1. *verſ. Regulares,* niſi alias Prædicator ſibi notus eſſet ad hoc ut ſemel; biſve prædicet, Navar. *d. cap.* 25. *num.* 141. Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 42. § 1. *num.* 3. Tenentur igitur Paſtores, & animarum Curatores oves ſuas paſcere prædicatione verbi Dei, itaut qui raò, aut nunquam Concionem habent ad populum, peccent mort. etiam præciſa gravi populi neceſſitate; aliàs enim contra præceptum divinum toties peccabunt, qooties populus graviter indigebit prædicatione, nam ex Dei mandato teoentur oves ſuas verbi divini prædicatione paſcere, ex Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 1. Quare Bonacin. quem refert Trullench, *d. lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 4. *num.* 14. ait Parochum peccare ſi duobus, vel tribus menſibus totius anni diſcootinuis non concionetur, quia eſt materia gravis, & quod Conc. Trid. *ſeſſ.* 5. *cap.* 2. decernit Parochos, aliosque curam animarum habentes, ſi ab Epiſcopo moniti trium menſium ſpatio muneri ſuo noo ſatisfecerint, cogendos eſſe per cenſuras, & alias pœnas: ſupponit ergo Concilium ſaltem trium menſium ſpatium eſſe notabile, & gravem culpam, cùm Eccleſiaſticæ ceoſuræ niſi graviter peccantibus imponi non ſoleant.

Et puto Parochum officio ſuo non ſatis- 9
facere quoad Deum, prædicationes totius anni aliis committentem, quamvis noo deſint prædicatores docentes ea, quæ populus ſcire tenetur; ſicut nec ſatisfaceret, ſi totam curam Vicario committeret, niſi ex conſuetudine immemorabili excuſaretur; unde ſi velit tenere Vicarium, poteſt eum habere in coadjutorem; non tamen ut per ſe ipſum totum onus exerceat, ſicut benè docent Caiet. 2.2. *q.* 185. *art.* 5. Sor. *de Juſt. lib.* 10. *q.* 3. *art.* 1. Cordub. *lib.* 2. *q. Theolog. tit. de ignorantia, q.* 3. *in princ.* Henriq. *in ſum. tit. de Indulgent. cap.* 28. §. 1. Fr. Emman. etiam *in ſum. tom.* 1. *cap.* 33. *num.* 2.

Quando autem Vicecuratus ſervierit Ec- 10
cleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, ſeu aliàs impedito, conſequitur emolumenta ipſius

Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum, ſecundùm Cagnol. *tom. 2. deciſ. conſult.* 80. *per tot.*

11 Unuſquiſque pro audienda prædicatione tenetur Parochiæ ſuæ intereſſe, ſi id commodè fieri poteſt, ut per Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 4.* reſolvunt Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. prædicatio, §. 4.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 2. c. 16. num. 5.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 3. q. 7. & lib. 12. c. 2. quæſ. 1. verſ. deinde*, Trullench *in expoſit. Decalogi, lib. 3. c. 1. dub. 4. à n. 7.* ubi *n.* 11. poſt Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verbo prædicatio, verſ. ad* 4. tradit obligationi audiendi verbum divinum in propria Parochia eſſe derogatum per generalem conſuetudinem. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 76. n* 34.

12 Et ideò Parochus admonere debet Populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas Parochias; excommunicandus tamen non eſt, ſi monitioni non paruerit, ut à *Sacra Congregatione* deciſum fuiſſe teſtatur Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 4. tit. 30. l. 3. de Prædicatoribus ſacræ Scripturæ, num.* 35. & alii, quorum meminit Theoph. Paroch. *p. 2. art.* 17.

13 Nec etiam Ordinarius poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali, ut pariter deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. Parochia, p. mihi* 82. Suar. *tom. 1. de Relig. lib. 2. c. 16. num. 10. in fine*, Trullench *d. lib. 3. c. 1. dub. 4. n. 12. in fine*, Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 121. *num.* 11. *in fine.*

14 Quod quidem Concilii Trident. decretum de audiendo in Parochia verbo Dei, intelligit Fr. Emman. *quæſt. Regul. t. 1. quæſt. 43. art. 7.* quando in Monaſteriis non prædicatur. Azor. verò *inſtit. moral part. 1. lib. 7. cap. 3. quæſt. 7.* interpretatur etiam de ſacris Concionibus, vel de Evangelio, quod in divino Miſſæ officio recitatur, vel cantatur. At Suar. *ad 3. part. D. Thomæ, diſp. 88. ſect. 2.* ita ait: *illa obligatio ſi in rigore ſumatur pro obligatione præcepti, non eſt abſoluta, ſed ſuppoſita commoditate*, (ut Concilium loquitur) *& doctrinæ neceſſitate: ſine qua præceptum affirmativum non ſolet obligare, quando lex ipſa tempus non determinat*, &c. Verùm Theoph. Paroch. *p. 1. art. 4 cum ſeq.* multis probat, audire Verbum Dei in Parochia præceptum eſſe, & id deſumit ex verbo, *teneri*, de quo *in Conc. ſeſſ. 24. de reform. cap. 4.* quod importat obligationem præcepti, ſecundùm Azor. *d. p. 1. lib. 5. cap. 6. q. 5.* Fr. Emman. *d. tom. 1. q 6. art. 13.* Navar. *in man. cap. 23. n. 50. &* 52. Sed licèt ſuam ſententiam multis comprobare nitatur, oſtendatque ſacram Concionem tam à Synodo commendatam, non eſſe inſtitutam ſolùm ad erudiendum, & docendum, ſed inſuper, & quidem præcipuè, ad convertendum, terrendum, conſolandum, confortandum, animandum, inflammandum, ad peccatores ab inferni faucibus revocandos, electos ad majora merita, & æterna præmia concitandos; hodie tamen uſus obſervat, ut quiſque extra Parochiam ſuam concionem audire valeat, ut ex Zerol. tradit Trullench *loco citato.*

Caput XV.

De doctrina Chriſtiana per Parochos docenda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere.*

2 *Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter.*

3 *Epiſcopus conſtito ſibi de parochi negligentia, vel ſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana, poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat.*

4 *Fidei rudimenta, ſeu articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire.*

5 *Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam* Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem Præcepta *addiſcere non curat? oſtenditur.*

6 *Parochus an poſſit mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumacia cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur.*

7 *Parochus ſæpè admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam.*

8 *Conſtitutio* Pii V. *incip.* Ex debito, *refertur.*

9 *Conſtitutio* Pauli V. *incip.* Ex credito, *refertur.*

DOMINICIS ſaltem, & aliis feſtivis 1 diebus Parochus pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta, ac doctrinam Chriſtianam, & obedientiam erga Deum & parentes, bonóſque mores docere tenetur, ut expreſsè ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 24.*

de

de reform. cap.4. verſ. idemetiam, & ſeſſ.5. de reformat. cap. 2. admonet ut Archipreſbyteri, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quoquo modo obtinent, per ſe vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & eorum capacitate paſcant ſalutaribus verbis: de quo plura in hac materia ſcitu digniſſima vide apud Archiep. Bonon. *p.2. ſub tit. de doctr. Chriſtiana, pag.9. cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. doctrina Chriſtiana,* Petr. Ledeſma *in ſum. part.1. ad fin. in tract. de la doctrina Chriſtiana,* Poſſ. *de officio Curati, cap.4. de doctrina Chriſtiana,* Ludovic. Beja *reſponſor. caſuum conſcient. p.3. caſu 27. verſ. tandem,* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap 16. §.4 num.1.* meipſum *in eodem tract. p.3. alleg.76. num.37. cum ſeqq.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib.4. p.2. tr.3. docum.2. num.4.* Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib.1. cap.1. dub.4. à n.7.* ubi *n.9.* aſſerit S. Carolum *in Concil.1. prov. tit. de Fidei initiis, ſeſſ. 24. c.4.* inſtituiſſe quod Parochus campanæ ſono circa à prandio diebus feſtis pueros convocare ad audiendam doctrinam Chriſtianam, & *n.7.* cum Petro Ledeſma *in ſum. tom.2. tract.1. c.3. poſt 7. concl. verſ. la duda es,* advertit, quamvis Parochi teneantur ſuas oves docere doctrinam Chriſtianam, non tamen teneri in particulari quemlibet Fidelem docere, ſed ſufficere in communi in propriis Eccleſiis hæc docere per ſe ipſum, aut aliam perſonam.

Et ad hujus præclari inſtituti majorem obſervationem emanavit Conſtitutio Pii V. incip. *Ex debito paſtoralis officii, ſub die 6. Octobris* 1572. quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop.*
2 *p.2. c.3. num.19.* & nos *in fine hujus cap.* Unde † ad officium Parochi pertinet Parochianos ſuos in prædicta doctrina Chriſtiana erudire, Fuſc. *de Viſitat. lib.1 c.4. num.17. & lib.2. cap.3. num.* 12. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.1. deciſ.22. num.2. in fine,* & ſic mortaliter peccabit Parochus, qui nimium negligens fuerit in hujuſmodi doctrina Chriſtiana edocenda, ut ex Emman. Sà *verb. Parochus, num.* 2. reſolvit Fernandez *in examine*
3 *Theologiæ moral. p.4. cap.15. §.5. num.7.* † Et poterit Epiſcopus conſtito ſibi de ejus negligentia, vel inſufficientia ex fructibus ipſius Eccleſiæ aſſignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat, ut ex Concil. Trid. *ſeſſ.5. de reformat. d. cap.2.* colligit Piaſec. *d. part.2. cap.3. n.* 16. non tamen poterit comminari pœnam peccati mortalis Parochis doctrinam Chriſtianam non docentibus, ſed illos per viam præcepti pœnalis debet obſtringere, ut Bergomen. Epiſcopo reſcripſit *S. Congr. Epiſcoporum, ſub die 22. Novembris* 1592. Hinc Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 22. ait fuiſſe ſuſpenſum ab officio ſitæ curæ quemdam Parochum per ſex menſes, eo quòd rudimenta Fidei ſuos Parochianos non docebat.

Sub mortali peccato debent omnes ſcire 4
Fidei rudimenta, ſeu articulos, vel eos ſaltem, quos ſolemni ritu Eccleſia celebrat, veluti Orationem Dominicam, præcepta Eccleſiæ, & Sacramenta, ſicut advertit Petr. Navar. *de reſtitut. lib.2. cap.4. numero* 109. ubi ſubdit decem Dei præcepta omnibus fidelibus cognita eſſe debere, addit Bannes 2. 2. *quæſt.2. art.* 8. omnes Fidei articulos ab omnibus explicitè credendos eſſe, & tria Sacramenta, Baptiſmum ſcilicet, Euchariſtiam, & Pœnitentiam: ſciendúmque Deum eſſe orandum, & Decalogi præcepta cognoſcenda. Parochus, qui in docendis Fidei Symbolo, Dei præceptis, & Dominica Oratione negligens fuerit, lethalem culpam contrahet, ſecundùm Emman. Sà *d. verb. Parochus, num.* 5.

Abſolvendus igitur non erit ille, qui vel 5
ob negligentiam, vel ob verecundiam, *Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem Præcepta* addiſcere non curat, ut reſolvit Ludovic. Beja *loco proximè citato,* ſubdens quod poſtquam ſic ignorans pro viribus elaborat, ut hæc memoriæ tradat, & nec verbum unum retinere poteſt, dummodo tamen credat ſingulos articulos quando ſibi proponuntur à miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac de præceptis Decalogi reſpondere quando interrogatur; & deprecetur Deum, intendens ſaltèm virtualiter ad ea quæ in Oratione *Pater noſter* continentur, abſolvi tunc poterit: ſi enim articulorum Fidei, divinorum Præceptorum, & Orationis Dominicæ ſubſtantiam rudis intelligat, ſatis eſt, etiamſi verba non percipiat, ut ex Lop. Emman. Sà & Valent. tradit Andr. Victorel. *in notis ad* Poſſevin. *de offic. Curati, cap.4. verſ. ſi articulorum,* & notant Azor. *inſt. moral. p.1. lib.8. cap.7. q.5.* Filliuc. *tom.2. tract.22. cap.2. n.37.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.2. cap.3. n.19.* Bonacin. *de legib. diſp.3. q.6. puncto 2. num.14.* Suar. *de Fide, diſp.13. ſect.5. num.8.* latè Trullench. *d. lib.1. cap.1. dub.4. à princ.*

Utrum autem poſſit Parochus mulctis, & 6
pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, etiamſi hoc fieri noluerint, in oppidis, villis, & aliis locis extra civitatem, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, in quo Zerol. *d. verb. doctrina Chriſtiana, §.* 3. tenet non poſſe Ordinarium, ſubdens *Concil. Trident. cap.4.* in illis verbis, ibi, *etiam per cenſuras Eccleſiaſticas compellent,* loqui de compulſione illorum, quorum intereſt eam docere, & non de compulſione puerorum, ſeu parentum ipſorum. Verius tamen

men eſt dicere his noſtris temporibus (pro ut in Hiſpania uſu receptum eſt) poſſe Præſulem cenſuris compellere ſubditos , ut doctrinam Chriſtianam diſcant, & Parochum ut eam doceat. Ita Perez *ad l.1.verſ.aliud etiam,tit.1.lib.1.Ordin.fol.*19. Fr.Emman. *in ſum.tom.1.c.*88. *n.*3. Campan. *in diverſ.Juris Canon.rub.*11.*c.*14. *n.*8. Palao *de Fide, tract.*4. *diſp.*1.*punct.*11.*n.*3. Sanchez *in praecept. Decalog. lib.*2. *cap.*3.*n.*15. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neap. part.*4. *deciſ.*300. Ego ipſe *d.part.*3. *alleg.* 76. *n.*38.& me citato *illo loco*, Homobon.de Bonis *in examine Eccleſiaſt.tract.*11.*cap.*12. *quæſ.*26. *reſol.*1. *quæſtionis*, & Trullench *d. dub.*4. *n.*8.

7 Sed, quicquid ſit, Parochus ſæpè admonere debet parentes , propinquos , tutores , & alios , quorum curæ ſunt pueri commendati , ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, vel ſaltem Dominicis , ad doctrinam Chriſtianam addiſcendam, & ut faciliùs ad id peragendum parentes , & alii ſuperiùs enumerati inclinentur , poſt explicatam hujuſce rei neceſſitatem, & utilitatem, ipſe Parochus Indulgentias, quas Pius V.& Paulus V. illis, qui huic pietatis operi cooperabuntur, conceſſit, publicavit, declarans Conſtitutiones , & Brevia quæ ſequuntur.

PIUS PAPA V.

8 EX debito Paſtoralis officii : *& infrà*, Cupientes igitur tam pio, tamque laudabili operi viribus totis favere, & animas lucrifacere Creatori, ex certa noſtra ſcientia univerſos, & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, cæteroſque Eccleſiarum Prælatos, & locorum quorumcunque Ordinarios ubilibet conſtitutos , præſentes , & futuros rogamus, & hortamur, attentè eis, ac eorum in ſpiritualibus, Vicariis, ſeu Officialibus generalibus per Apoſtolica ſcripta mandantes , quatenus hoc opus ſanctiſſimum toto pectore amplectentes, aliquas Eccleſias in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus, reſpectivè, ſeu loca honeſta, in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendam doctrinam Chriſtianam convenire poſſint, deputent, & viros ad id idoneos, vita & moribus approbatos , qui diebus ſaltem Dominicis eoſdem infantes, & pueros, ac alias perſonas divinæ legis expertes, in articulis Fidei, & præceptis ſanctæ Matris Eccleſiæ inſtruant , confirment, & dirigant, atque tot Societates, ſeu Confraternitates , quot ad hoc tam ſanctiſſimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur , inibi auctoritate noſtra erigant, & inſtituant. Nos enim, ut promptiùs, & alacriùs ad hanc curam ſubeundam omnes Chriſti fideles alliciantur, & eo libentiùs curam ipſam ſuſcipiant , quo ex dono cœleſtis gratiæ conſpexerint ſe uberiùs refectos, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu ſtatutis à Jure temporibus firmum confitendi propoſitum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, ſeu Confraternitatum ubilibet conſtitutarum intraverint, & aſcripti fuerint, illis videlicet, tam qui alios docuerint , quàm qui ab aliis in articulis Fidei , & præceptis Eccleſiæ hujuſmodi inſtructi fuerint , quoties in præfato ſanctiſſimo exercitio ſe occupaverint, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Datum Romæ die 6. Octobris 1572. *Refert Berty Lucenſ.* in praxi crim. Reg. tit. 4. cap. 34. n. 4.

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

EX credito nobis Paſtoralis officii munere piis locis, quæ majora in dies in ſpiritualibus, & temporalibus ad Dei gloriam, & animarum ſalutem incremẽta ſuſcipiũt, uberiora ſubſidia, & ampliora concedimus privilegia, ne quicquam illarum rerũ prætermittamus, quæ ad Chriſtianam propagandam Religionem conducere videntur. Ob has cauſas conſiderantes Nos, jure optimo à ſacro Tridentino Concilio, & Summis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris ſtatutũ, & jã multos abhinc annos maximo Eccleſię Dei commodo obſervatum fuiſſe, ut pueri ſingulis Dominicis, & aliis feſtivis diebus Fidei rudimenta, obedientiam erga Deum, & parentes, aliaſque Chriſtianas virtutes ab iis, ad quos ſpectat, edocerẽtur, ut hac ratione, qui ad mũdi voluptates ſequẽdas naturâ proni ſunt, Chri-

ſtiana pietate eruditi, de virtute in virtutem proficientes, tales evaderent, qui ad populi Chriſtiani mores reformādos, & Catholicæ Fidei incrementum idonei efficerentur Miniſtri. Atque hoc conſilio, cùm nonnulli probitatis Viri zelo charitatis accenſi, pro divini cultus augmento in hac alma Urbe noſtra, cæterarum Matre, & Magiſtra Tridentino Concilio publicato, in quibuſdam Eccleſiis pueros, & adultos quoſcumque ſumma pietate, ac diligentia doctrinam Chriſtianā docere cœpiſſent, hoc piū opus, præſtante Domino, exiguo temporis ſpatio adeò incremēta ſuſcepit, ut Congregatio ſub Doctrinæ Chriſtianæ nomine jampridem inſtituta fuerit; ex quibus licèt aliqui tantùm in communi vivant cum ſuo Præpoſito in Eccleſia Sanctæ Agathæ Regionis Tranſtyberinæ, in unum tamen omnes ſub uno Protectore conveniunt, atque uno Præſide, huic ſaluberrimo operi ſingulis feſtivis diebus ſedula incubuerunt, & incūbunt diligentia. Nos pro noſtro Paſtoralis officii munere hoc pium, Chriſtianæque Reipublicæ neceſſarium opus, ex quo hactenus uberrimi fructus provenerunt, ac multò uberiores poſthac proventuros ſperamus, ex animo amplectentes, illudque in dies augeri magis, ac magis cupientes, Cōgregationē prædictam in Urbe inſtitutam, necnon ſingulas illius perſonas, & Eccleſias, nempe S. Martini Regionis Arenulæ, S. Agathæ Regionis Tranſtyberinæ, eidem Congregationi Apoſtolica auctoritate cōceſſas, ſub noſtra, & Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipientes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine in celeberrima Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe Congregationē doctrinæ Chriſtianæ hujuſmodi in Archiconfraternitatem, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium perpetuò erigimus, & inſtituimus, illiuſque ſic erectæ & inſtitutæ perpetuum Adminiſtratorem, & Protectorem dilectum filium noſtrū Hieronymum tituli S. Blaſii Presbyterum Cardinal. Pamphilium nuncupatum, ac pro tempore exiſtentē in Urbe, & ejus diſtrictu Rom. Pont. Vicarium, harum ſerie conſtituimus, & deputamus; ac ipſius Archiconfraternitatis Confratribus pro tempore exiſtentibus, aggregandi dictæ Archicōfraternitati alias quaſvis ejuſdem doctrinæ Chriſtianæ in qualibet Mundi parte canonicè erectas, & inſtitutas, ac inſtituendas Cōfraternitates, illiſque privilegia, indulta, favores, exemptiones, gratias, & indulgentias infraſcriptas ſibi per Nos conceſſas, ac pro tēpore à Sede Apoſtolica concedendas communicandi, necnon Adminiſtratoris, & Protectoris prædicti conſenſu quæcumque Statuta felix regimen, & gubernium dictæ Archiconfraternitatis concernentia, licita tamen, & honeſta, ac ſacris Canonibus, & Decretis Concilii prædictis, Conſtitutionibuſque Apoſtolicis minimè contraria condendi, illaque ſic condita pro rerū, & temporum qualitate, in toto, vel parte, ac toties quoties opus fuerit, immutandi, & in eorum locum alia de novo edendi licētiam, facultatem, & auctoritatē concedimus & impartimur. Ut autē devotio Chriſti fideliū ad dictum opus exercendū in dies magis augeatur, Omnipotētis Dei Miſericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate cōfiſi, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitētibus, & confeſſis, ac ſacra Cōmunione refectis, qui pro Miniſtris, Operariis & Cōfratribus dictā Archiconfraternitatem ingredientur, die primo ingreſſus, ſeu eo die, quo dictæ Archiconfraternitati adſcripti fuerint, plenariam: necnon eiſdem ſic deſcriptis, qui pœnitentes, & confeſſi, ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in feſto quod in ipſa Archiconfraternitate, & aliis Confraternitatibus aggregatis, ſeu aggregandis pro earum præcipuo, & principali reſpectu eligetur, ſumpſerint, etiam plenariam; quique verè pœnitentes, & confeſſi dictū ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, aut id facere non valentes, animo contrito nomen Jesu, ſaltem corde, in mortis articulo invocaverint, ſimiliter plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & indulgentiam dicta auctoritate, earundem tenore præſentium concedimus. Præterea eiſdem confratribus, qui

veri

Digitized by Google

verè pœnitentes, & confeſſi ſemel quolibet menſe ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ſeptem annos, & totidem quadragenas; quique in cauſa fuerint, ut pueri, famuli, aut quęvis alię perſonę ad diſcendam doctrinam Chriſtianam eant, ducentos dies; qui verò diebus Stationum Urbis hāc doctrinam Eccleſiis docuerint, ac etiam illi, qui ad eandem diſcendam acceſſerint, eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur & conſequi poſſent, ſi Eccleſiam Stationum perſonaliter viſitarent. Eaſdem etiam Indulgentias viſitatores dictæ Archiconfraternitatis, qui ex commiſſo ſibi officio viſitabunt illas Scholas, quas in illo die viſitare poterunt, cōſequantur. Inſuper eiſdem Confratribus, qui diebus feriatis hanc doctrinam Chriſtianā, aut publicè, aut privatim explanaverint, centum dies: necnon omnibus, & ſingulis Præceptoribus, qui diebus feſtivis diſcipulos ſuos ad doctrinam Chriſtianam duxerint, eoſque illam docuerint, ſeptē annos; quique diebus feriatis in propriis Scholis eandem doctrinam explicaverint, centum dies; Sacerdos etiam dictæ Archiconfraternitatis, qui in Eccleſia, ſeu Oratorio illius Cōfraternitatis verbum Dei prædicaverit, aut collationes fecerit, licèt illo die non intervenerit in aliqua Schola docendi cauſa, ſeptem annos: omnibus autem & ſingulis patribus, & matribus familias, qui in ſuis domibus liberis, famulis, & familiaribus utriuſque ſexus doctrinam Chriſtianam explanaverint, qualibet vice id fecerint, cētum dies. Item Confratribus, qui per Civitatē viros, mulieres, aut pueros ad eandem doctrinam Chriſtianam docendi cauſa circumierint, ſeptem annos. Eiſdem autem Confratribus, qui extra Civitatem ad illam docendā per Caſtella, & villas exierint, decem annos. Item eiſdem Confratribus, qui diſputationibus, quæ in Scholis dictæ Archiconfraternitatis fieri ſolēt, interfuerint, ducentos dies. Omnibus item & ſingulis Chriſti fidelibus, qui per mediam horam doctrinam, aut docendi, aut diſcendi gratia ſtuduerint, centum dies. Eiſdem etiā Confratribus, qui infirmos dictæ Archiconfraternitatis viſitaverint, quoties id fecerint, ducentos dies: quoties verò ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentū, dum ad infirmos defertur, comitati fuerint, ſeptem annos. Eiſdemque qui corpora Confratrum, & Conſororum defunctorū ac defunctarum ad ſepulturam aſſociaverint, aut exequiis, anniverſariis, officiiſve, quæ pro eis celebrantur, pro eorum animabus preces fundentes interfuerint, tres annos. Ac quoties divinis officiis & Congregationibus publicis, vel ſecretis dictæ Archiconfraternitatis intervenerint, ducentos dies. Eandemque Indulgentiā conſequantur quandocunque Proceſſionibus à locorum Ordinariis, ſub vexillo dictæ Confraternitatis præſcribendis interfuerint. Item omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus, & cujuſlibet ætatis Chriſti fidelibus ad doctrinā Chriſtianam diſcendam in dictis Scholis convenire ſolitis, qui peccata ſua quolibet Beatæ Mariæ Virginis, & alio feſto à Superioribus dictæ Congregationis determinando confeſſi fuerint, tres annos; iis verò, qui ad cōmunicandum habiles ſunt, ſi dictum Euchariſtiæ Sacramentum devotè ſumpſerint, quinque annos. Prętereà quolibet die dicta aggregatio in quavis Civitate, vel Terra publicatur, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Confratribus dictæ Confraternitatis verè pœnitentibus, confeſſis, ac communicatis, ſeptem annos, & totidem quadragenas de eis injunctis, ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitētiis miſericorditer in Domino concedimus, & relaxamus. Noſtrę prętereà intentionis eſſe declaramus, quod indulgentiæ, gratiæ, & indulta prædicta intelligantur, ac ſint conceſſa cuivis Confraternitati canonicè erectæ, ſeu erigendæ in qualibet Orbis parte, ſtatim ac prædictæ Archiconfraternitati juxta Conſtitutionem fœlicis recordationis Clementis Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri fuerit aggregata; nec abſque aggregatione hujuſmodi gratiarum, & Indulgentiarum prædictarum particeps ullo modo eſſe poſſit. Declarantes nihilominus, quod cùm una Confraternitas dictæ doctrinę Chriſtianę unius Civitatis aggregata fuerit, intelligantur, & ſint omninò

aggregatæ

Digitized by Google

aggregatæ reliquæ omnes utriuſque ſexus ab Ordinario loci erectæ, & erigendæ, earundemque Indulgentiarum, & gratiarum prædictarum participes ſint. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo dictæ Archiconfraternitatis munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Tuſculi, ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Octobris, M. DC. VII. Pontificatus noſtri Anno tertio.

Caput XVI.

De denunciatione Vigiliarum, Feſtorum, Indulgentiarum, Matrimoniorum, & Ordinandorum per Parochos inter Miſſarum ſolemnia facienda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus non denuntiando ea, quæ tenetur denuntiare, peccat mortaliter.*

2 *Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarÿ lege jejunandum eſt, debet Populo denunciare Parochus.*

3 *Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeu Vicario.*

4 *Feſtos dies, in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, populo denuntiare tenetur Parochus.*

5 *Feſtorum obſervantia quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte præcedentis diei uſque ad aliam ſequentis.*

6 *Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus.*

7 *Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto, cùm cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium.*

8 *Epiſcopus præcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda, ne quis ſtante indubitata cauſa operaretur diebus feſtis, excommunicatio non ligat.*

9 *Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem jurisdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſſet recurſus haberi ad Ordinarium.*

10 *Licentiam pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectat.*

11 *Conſtitutio Pÿ V. Circa dierum feſtorum obſervationem refertur.*

12 *Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis, ſub prætextu mercatuum, & nundinarum nullatenus eſt violandum.*

13 *Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licet diebus feſtis ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi.*

14 *Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula.*

15 *Nundinæ quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, toleranda ſunt.*

16 *Tabernarÿ, & Tenderÿ in civitate Ulixbonen. diebus feſtivis, etiam ante Concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contegendo.*

17 *S. Joſephi, & S. Annæ dies feſti ſub obſervantia, & præcepto comprehenduntur.*

18 *Parochus nonnulla denuntiat abſque Epiſcopi licentia.*

19 *Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ ſine Ordinariorum licentia non publicandæ.*

Miracula ficta, vel nova non publicet Parochus niſi ab Epiſcopo priùs fuerint examinata, & approbata, ibid.

20 *Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum* Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 1.

21 *Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denunciare tenentur.*

22 *Ordinari qui prohibeantur, populo explicare debet Parochus, ut ille ſciat de quibus admonere teneatur.*

23 *Parochus teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos.*

24 *Parochus litteras functionum exercitarum pro ordinandis concedit.*

25 *Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia.*

26 *Epiſcopus poteſt etiam Regulares cogere, ut in offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrunt.*

27 *Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus*

non prohibentur annuntiare Populo feſta, & jejunia.

1 INTER Miſſarum ſolemnia, præſertim earum, quæ die Dominico celebrantur, ex Altari denuntiationes quaſdam facere debet Parochus, quarum aliquas ex officio abſque alia licentia, ſeu juſſione facit: alias verò minimè abſque Epiſcopi licentia. Quæ ſine licentia denunciat, ſunt in duplici differentia; quædam enim tenetur denuntiare, ut dies jejuniorum, dies feſtos, & matrimonia celebranda, de quorum ſingulis infrà *hoc capite* tractabimus, & deficiendo in iſtis eredo peccare mortaliter, quia deficit in re gravi, quæ ſub mortali populus tenetur ſcire: alia denuntiat ſine juſſione; ſed non tenetur, ut res amiſſas, ſeu inventas, deſideria pia particularium, putà quod quidam velint fabricare in Eccleſia, ſi populus adjuvet, & ſimilia, in quibus bonum eſt ipſum Parochum eſſe facilem, dummodo nimia denunciatio ſimilium non reddat officium contemptibile, ideò prudens arbitrabitur. Et ſic poſtquam Parochus diebus Dominicis, & inter Miſſarum ſolemnia explicaverit populo divina eloquia, docendo neceſſaria ad ſalutem, quæve ſequenda, quæ fugienda ſint ad obtinendam vitam æternam, ut præcipit facere Concil. Trid. *ſeſſ.5.de reformat.cap.2.* & ſimiliter poſtquam virtutem Sacramentorum explicaverit, ac dum illa monſtrat levia, & prophana, & diſcurſus minùs neceſſarios omittat, idem *Concil.ſeſſ 24.de reform.cap.7.* ita ut ſi circa hoc negligens & inſufficiens reperiatur, poſſit Epiſcopus ex fructibus ipſius Eccleſiæ aſſignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat, idem Concil. *loco citato, ſeſſ.5.* ea quæ ſequuntur denunciare tenetur.

2 *Primò* denunciare populo Parochus debet vigilias in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel ex loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarii lege jejunandum eſt, ut ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.23.de reform.in decreto de delectu ciborum, jejuniis*, &c. Ugolin. *de officio Epiſcopi*,
3 *c.6.§.3.n.3.* † Ex juſta cauſa Parochus dare poteſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi non ſolùm in oppidis, & villis, ubi non adeſt Epiſcopus, nec Vicarius, ſed etiam in civitate, præſente Epiſcopo, vel Vicario, quia ita ſervat conſuetudo legitimè præſcripta. Ita Sylveſter *in ſum. verb. jejunium, q.7. dicto* 4. Navar. *in man.cap* 21. *à num.*20. Azor. *inſtit.moral. p.1. lib. 7. cap. 29. q.* 4. Fagundez *in quinque Eccleſ.præcept. pr.4. lib.1.cap. 9.num.2.* Poſſevir. *de officio Curati.cap.*12. *num.*22. ubi *n.* 1. ait juſtis de cauſis poſſe Curatum dare licentiam manducandi cibum prohibitum infirmo in abſentia Epiſcopi, vel Vicarii: advertit tamen ne Curatus de hoc ſit ſolicitus, quia hanc licentiam dat Medicus, Thom. Sanch. *de Matrim.lib.8.diſp.9.n.27.* Granado *de leg.fol.193. n.5.& 9.* Suar. *eod.tract.lib.6. cap.14. in fine*, Joan. Sanch. *in ſelectis, diſp.54.n.36.* ubi *n.37.* hanc poteſtatem oſtendit ad diſpenſationem in eſu carnium. Quamvis præſente Epiſcopo non poſſe Parochum in hoc diſpenſare exiſtimaverint Jacob. de Graff. *in aureis dec.p.1.lib.2. cap.37.n.17.* Vega *in ſum.p.1. cap.14. caſu* 36. Emman. Sà *verb.jejunium,n.9.* Moure *in exam. Theolog. moral. p. 2. cap. 8. §. 2. num. ult.*

Addit Joan. Sanch. *ubi ſuprà, num.* 38. quod intervenire debet juſta cauſa, non ſolùm ut licitè diſpenſatio fiat à Parocho, verùm ut validè, & *num.*39. id limitat, niſi prudenter & bona fide arbitratus ſit Parochus cauſam eſſe juſtam, tunc enim diſpenſationem valere ait, licèt verè non fuerit cauſa ſufficiens, & *num.*49. poſt Filliuc. *tom.2.tract.27.cap.7.num.125.* reſolvit, exiſtente cauſa ad diſpenſandum non eſſe integrum Parocho jejunium in aliquod onus pium commutare, etiam ex parte, renuente illo qui petit diſpenſationem.

Secundò, tenetur Parochus denunciare po- 4
pulo feſtos dies, quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, ut expreſsè eſt conſtitutum in *Concil.Trident. ſeſſ.25. de reform.in decreto de delectu ciborum, jejuniis, & diebus feſtis*, & innuitur *ſeſſ.22.in decreto de obſervandis, & evitandis in celebr.Miſſ.in fine*, & advertunt Petr. Greg. *lib.1.p.1.Juris Canon.tit.19.cap.5.* Campan. *in div.Iuris Canon.rub.12. cap.13.num.92.* Ugolin. *de officio Epiſcopi,c.16.§.3.n.4.* Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regul.tit.4.c.34.n.5 verſ.*
non minùs item: † quorum obſervantia incipit à 5
media nocte præcedentis diei, uſque ad aliam ſequentis, ut cum multis reſolvit noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſol.* 384. *n.* 1.

Ex cauſa verò legitima, veluti damni evi- 6
tandi, vel vitæ ſuſtentandæ, poteſt Parochus concedere licentiam laborandi diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus. Ita Angel. *in ſum.verb. fer. n.*35. Sylveſt. *verb. Dominica, q.* 4. Azor. *inſtit.moral. p.2.lib.1.cap.28.q.6.* Machado *in ſuperfetto Confeſſor.lib.4.part.2.tr.2. docum.8.* Tiullench. *in expoſit. Decalogi,lib.3.c.1.dub.6. n.13.* Poſſevin. *de officio Curati,cap.12.ex n.12.* ubi *n.* 17. cum eodem Azor. *d. lib. 1. cap. ult.*
q. 12. reſolvit † poſſe Curatum aliquid exi- 7
gere, non quidem pro licentia laborandi in feſto, ſed mutando opus ſervile laborare volentis in aliquam largitionem; quam tamen reſolutionem intelligit Fagundez *in quinque Eccleſ.præcept. pr. 1. lib. 1. cap.14.numer.27.* quando cauſa laborandi in die feſto eſt dubia; nam ſi indubitata fuerit, nulla diſpenſatio requiritur, quia ita ſola indubitata neceſſitas ſine licentia Superioris excuſat illum à culpa lethali,

thali, qui in die feſto operatur, laboratque:
8 ut quamvis † Epiſcopus præciperet ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda, ne quis tunc ſtante indubitata cauſa operaretur, excommunicatio non ligaret, & intolerabilem errorẽ contineret. Ita Azor. *d.q.6.ad fin.* Sanch. *in precepta decalogi, tom.1.c.45.n.10.* Fagundez *d. c.14.n.26.* ubi *à n.6.* caſus exprimit, in quibus neceſſitas tam propria, quàm proximi, & cõmunis Reipub. aut Provinciæ excuſat, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, p.4. reſol.383.n.2.& 3.*

9 Ubi autem non adfuerit indubitata hæc neceſſitas, vel illa admiſſa, patuerit recurſus ad Ordinarium, tunc non ſpectabit ad Parochum, qui feſta in Eccleſia ſervanda annunciat, licentiam in eis laborandi concedere, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem, ut cenſuit *Sacra Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitu*, reſcribens Conſentino Archiepiſcopo *ſub die 2. Auguſti* 1594. & alia *ſacr. Concilij Trident.* cujus tenorem referunt Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. dies feſti*, & Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.2. cap.3.n.23.* in hæc verba: *Congregatio Concilij cenſuit licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſariis, ac tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſium, ac recollectionis fructuum, ut ſi neceſſitas urgeat, ac ſuadeat pietas. Cæterum, quoniam verendum eſt ne privatis affectibus, domeſticorúmque rerum ſtudio aliqui eò perducantur, ut hac ſacrorum Canonum indulgentia in aliis etiam caſibus abutantur, iidem Patres Illuſtriſſimi adjiciunt ad Ordinarij cujuſque judicium, ac cenſurã pertinere, ut dignoſcat an verè ex cauſis ſupradictis ſubſit, propter quam liceat diebus feſtis rebus ſervilibus vacare, ut nec dierum feſtorum obſervantia ulla in re violetur, nec opera illis diebus ſumma cum ratione permiſſa impediantur.* Unde præfata *ſacr. Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in una Civitatis Caſtellanæ 21. Auguſti* 1615. cenſuit, *licentias pro laborando in diebus feſtis per Epiſcopum, aut ejus miniſtros ad hoc deputatos, in ſcriptis concedi debere*; & ideò eadem *S. Congr.*
10 *ſub die 18. Novembris* 1597. declaraverat † *eas concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectare.* Si verò ſæcularis Magiſtratus artifices in die feſto cum debita licentia laborantes puniat, licebit Ordinario eundem Magiſtratum excommunicatum declarare, ut reſolvunt Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.2 c.17.q.3.& 4.* Beller. *diſquiſit. cler. p.1. tit. de favore cler. reali, §.5.n.89.* Homobon. *de examine Eccleſ. p.3. tr.15.c.7.q.17. reſol.3.& in reſponſ. qq. mor. p.2. cap.32.*

11 Circa dierum feſtorum obſervationem debet Parochus ſcire quæ Pius V. *in ſua Conſtit* incipiente: *Cùm primùm, ſub datum Romæ Kal. Aprilis* 1566. præcepit in hæc verba: *Cùm verò dierum feſtorum obſervatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur; cupientes abuſus pravos, qui ex eorum inobſervantia invaluerunt, omninò corrigere, & antiquorum Canonũ ſtatuta renovantes, mandamus ut omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, B.M. Virginis, SS. Apoſtolorum feriati, cum omni veneratione obſerventur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, divinis Officiis devotè intendãt, ab omni illicito, & ſervili opere abſtineant, mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & judiciorum ſtrepitus conquieſcant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſſe deprehenſus fuerit, præter divinam ultionem, & amiſſionẽ animalium, quibus ad vecturã utetur, etiam graves pœnas incurret arbitrio noſtro, ſeu Vicarij noſtri in Urbe, in aliis autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorũ Magiſtratuum, ita ut præventioni locus ſit. Quibus omnibus diſtrictè præcipimus, ut hæc diligẽter obſervari procurent, illas autẽ feſtivitates, quæ juxta conſuetudinẽ locorũ ſolemniter celebrari conſueverunt, juxta laudabilem conſuetudinẽ debita cum reverentia obſervari faciant ſub pœnis arbitrio ipſorum imponendis, & moderandis.*

Et rurſus Parochus ad ejus notitiam deducat, 12
quæ *S. Congr. Eminent. Card. Conc. Trid. interpretum* in ſequenti declaratione juſſit, quam tranſcripſit Berty Lucenſ. *d.c.34. n.5. verſ. ſub eadem*, in hæc verba. *Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum, nullatenus eſſe violandum.* † *Cæte-* 13
rùm his diebus licere agaſonibus, ac aliis jumentorum vectoribus, ſeu mercium conductoribus, bajulis, & aliis hujuſmodi ſervis, & miniſtris, ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi, & continuare; non autem debere ſarcinas componere, & jumenta onerare ad iter de novo incipiendum, neque mercatoribus, aut aliis civibus, & viatoribus † *iis diebus, etiam clauſis apo-* 14
thecis, merces vendere, emere, aut aſportare licere, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula, & modici momenti opera jam conflata, & elaborata pro tranſeuntium hoſpitum, advenarũ, & externorum urgenti, & præſentanea neceſſitate, & opportunitate. In quo partes erunt Epiſcopi propoſitis edictis providere, ut imprimis hi feſti dies debita obſervatione colantur, ſimúlque populorum eò confluentium neceſſitatibus quantum ſine divina offenſione fieri poteſt, conſulatur. Quoad judicia autẽ, quæ Dominicis, & feſtis diebus ſilere debent, id obſervari poterit, quod Jure communi permittitur in quibuſdam urgentibus caſibus, qui morã, & dilationem non patiuntur. In quibus, & aliis juriſdictionem Conſulum nundinis præpoſitorum concernentibus, Conſtitutiones, & Summorum Pontificum, ſi quæ habent, privilegia, & allegatum Breve fel. record. Pij V. ſervandu eſſe ſtatuit. Poſteà eadem *S. Congr.* cenſuit idem inno-

vandum in conſuetudine hucuſque tolerata in nundinis, quæ non ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam, extra tamen atrium.

15 Demum pro noſtro Regno Portugalliæ advertendum duxi, quod *ſub die 30. Martij 1621.* in cauſa Tabernariorum, & Tenderiorum Civitatis Ulixbonen. *Congregatio ſacrorum Rituum* inhærendo moderationi Conſtitutionis Synodalis Archiepiſcopi Ulixbonen. à collectore Portugaliæ de mandato ejuſdem Sacræ Congregationis emanatæ. Illuſtriſſim. Cardin. Millino referente, cenſuit *Tabernarios, & Tenderios præfatos propter maximam populi frequentiam, atque alienigenarũ ex omnibus Orbis partibus ad eam civitatem terra, marique quotidie confluentium multitudinem, Dominicis & aliis diebus feſtis etiam ante concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem, omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſe, dummodo Miſſa, & Concionis prædicta tempore officinas, & tabernas hujuſmodi, earúmque fores velamine aliquo contegant.* Et deinde *ſub die 4. Septembris ejuſdem anni* eadem *ſacr. Congreg. cenſuit, omnes, & quaſcumque lites deſuper hucuſque motas extinguendas eſſe, ac perpetuum ſilentium imponendum.*

16 *Sacra Congregatio Rituum, S. D. Gregorio XV. approbante, cenſuit diem feſtum ſancti Joſephi Sponſi Beatiſſimæ genitricis Dei Mariæ deinceps perpetuis futuris temporibus ſub obſervantia, & praecepto comprehendi, cunctóſque Chriſti fideles ubique terrarum ab omni opere ſervili eo die abſtinere, & ceſſare debere.* Unde noviſſimè *ſacr. Congregatio petenti concedi ut feſtum ſancti Joſephi in diœceſi Angren. celebraretur de praecepto, reſpondit, feſtum S. Joſephi in toto Orbe celebrari de praecepto, & eo die ab omni opere ſervili abſtinendum eſſe*, ut *in Angren. 15. Decemb. 1632. die 8. May 1621.* Idem quoque de feſto ſanctæ Annæ eadem *S. Congregatio* decrevit, Gregorio XV. approbante, *ſub die 15. Aprilis 1632.* Et idem feſtum S. Benedicti celebrari debere de præcepto in omnibus locis, in quibus ad præſens exiſtunt Eccleſiæ Ordinis S. Benedicti Congregationis Hiſpaniarum, cenſuit eadem *ſacra Congreg. Rituum in Eccleſ. Hiſpaniarum, 15. Decembr. 1632.*

17 *Tertiò*, quod ad matrimoniales denunciationes attinet, congruentiùs tractari poteſt infrà *c. 21.* dum de Matrimonio agetur, à *n. 16.*

18 Quæ verò Parochus non denuntiat abſque Epiſcopi licentia, ſunt citationes, & præcepta, ac ſimilia judicialia: item deſignationes beneficiorum, de quarum publicatione, ſeu denunciatione agit. Flamin. Pariſ. *n. 16. de reſignat. benef. lib. 11. q. 6.* ubi ad hoc refert Conſtitutionem Pii V. & Gregor. XIII.

19 Item Indulgentiæ Papales, ut in Conc. Trid. cavetur, *ſeſſ. 21. de refor. c. 9.* in hæc verba: *Indulgentias verò, aut alias ſpirituales gratias, quibus nõ ideò Chriſti fideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorũ, adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus, Populo publicandas eſſe decernit.* Et expreſſiùs habetur in declaratione *S. Congr. Concil. ad idem c. 9.* quæ ſic habet: *Nullus ergo ſine Ordinariorum licentia, & auctoritate poterit eas publicare, non obſtante quacumque exceptione, aut exemptione, etiamſi Regularis ſit, aut in Eccleſiis ipſorũ Regularium, etiam prætextu privilegiorum, videlicet Confraternitatis Roſary, ſed per Ordinarium, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus Populo publicari debent.* Berty Lucenſ. *praxi crimin. Regul. tit. 4. c. 34. n. 3. verſ. Indulgentias item.*

Miracula quoque ficta, vel nova non debet publicare Parochus niſi priùs fuerint ab Epiſcopo examinata, & approbata. Concil. Trident. *ſeſſ. 25. in decret. de invocat. Sanct.* Berty Lucenſ. *d. c. 34. n. 3. verſ. miracula ficta.*

Inſuper Parochus jubente Epiſcopo debet 20 publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim c. 1.* ut præcipit ipſummet Concil. *eod. loco, verſ. Ne verò*, cujus verba ſunt: *Ne verò hæc tam ſalubria praecepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut cùm primùm potuerit, curent hoc decretum Populo publicari, & explicari in ſingulis ſuarum Diœceſum Parochialibus Eccleſiis, idque in primo anno quàm ſæpiſſimè fiat, deinde verò quoties expedire viderint.* Ergo neceſſe eſt decretum illud in Parochiis publicari, in tantum quod nec publicatio in Diœceſana Synodo facta æquipollet, ſicut refert deciſum Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrim. num. 62.*

Interdum etiam contingit, Epiſcopos man- 21 dare Parochis, ut inter Miſſarum ſolemnia Ordinandos ad majores ordines denuncient; in hoc enim caſu Parochi obſervare debent quæ habentur in Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reformat. c. 5.* in hæc verba: *Hi verò, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac deſiderio eorum, qui volunt promoveri, publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus & vita à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat.* Ideò Parochus intra Miſſarum ſolemnia, eo tempore, quo frequentior populus aderit, Ordinandos denuntiet ad Altare, hoc modo: *Ego N. Parochus Eccleſiæ Sancti N. de mandato Reverendiſſimi D. N. Epiſcopi denuntio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: item denuntio N. & N. qui ad N. Ordinem admitti ſolemniter petunt:* & ſic de ſingulis, ſi plures fuerint, pronuntiando eo-

rum

rum nomina,& cognomina,& locum habitationis,& Parochiæ ipſius,& Ordines ad quos promovendi ſunt: *Hortor igitur omnes,& ſingulos, qui hîc adſunt , aut ad quos hujus rei notitia pervenerit, ut ſi aliquod cognoſcunt canonicum impedimentum,quominùs iidem ſuperiùs denuntiati promoveri poſſint ad ſupradictos Ordines, Chriſtiana charitate deducti me de omnibus certiorem faciant. Audiat verò attentè unuſquiſque impedimenta , quæ à me nunc legentur , & promulgabuntur , quod ſi quis ea meliùs percipere voluerit ,meipſum conveniat, qui ubi opus fuerit,juſſu Reverendiſſimi Epiſcopi quæcunque occurrent tenear explicare.*

22 *Prohibetur igitur à Sacris Canonibus,& Conciliis ne ad Ordines admitti poſſint uſu rationis carentes,illegitimi,non Confirmati,irregulares, excommunicati,ſuſpenſi,interdicti,hæretici,aut de fide ſuſpecti,hæreticorum filij ,quorum parentes in hæreſi mortui ſunt, & etiam ipſorum nepotes uſque ad ſecundam generationem , per lineam tamen maſculinam deſcendentes , aut uſque ad primam,per lineam fœmineam,apoſtatæ, neophyti,ſimoniaci publici,uſurarij publici,condemnati perjurij cauſa , obligati Curiæ, infantes,homicidæ,vel mutilantes,aut qui homicidio, ſeu mutilationi cauſā dederunt;milites qui bello interfuerunt,ubi mors hominum ſucceſſit. Qui in foro ſæculari criminalibus officiis ſunt perfuncti, aut actibus criminalibus ſubſcripſerunt , aut interfuerunt , ex quibus ſententia ſanguinis evenerit;ſolemniter pœnitentes, bigami, conjugati , exceptis iis , quorum conjuges in ſacra clauſtra Monialium ſe receperint , ibique profeſſionem emiſerint;à ſpiritibus immundis vexati,morbo caduco obnoxij,hermaphroditi,notabiliter deformes,& defectu aliquo corporis manifeſto notati, membris capti,ratiociniis obligati, ſervi,ſive mancipia,peregrini ignoti,officio aliquo infami , & ſordido perfuncti , promoti per ſaltum, relicto minore Ordine & majore ſuſcepto,promoti furtim, hoc eſt,qui ab uno Ordine ad alium vel extra tempora , vel ante legitimam ætatem illegitimè tranſierunt,vel ſine dimiſſorialibus literis ſunt ordinati. Ulterius ſciat unuſquiſque veſtrûm , quod ad primum Tonſuram ordinandi non admittentur minores ſeptem annis. Ad reliquos minores Ordines promovendi ſint majores, ita ut idonei eſſe poſſint munerum functioni ad quæ obligantur. Ad Subdiaconatum ante xxij.ad Diaconatum ante xxiij.ad Presbyteratum ante xxv. nemo ut ordinetur accedat. Neque niſi talibus veſtibus induti ſinguli accedant,& coronam in capitis vertice,prout cuique Ordini ab Eccleſia ſancta , præſcribitur , habeant. Qui demùm non confeſſi fuerunt peccata ſua,ut majori puritate Eccleſiaſticæ militiæ inſignia ſuſcipere poſſint,& ſacram Euchariſtiam ſumere , non admittentur.*

23 Poſt denunciationem eo modo,ut ſuprà dictum eſt factam,ſciſcitari ampliùs Parochus, atque inveſtigare curabit omnia per ſe ipſum ; quibus rectè cognitis,& Conſcientiæ ſuæ ſecuritatem ante oculos habens, tunc teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas , & ſignatas conſignabit illis , quos denuntiavit, in hanc,quæ ſequitur, formam. *Ego N. Parochus Eccleſiæ ſancti N.*(*atque* hîc exprimatur ſi in civitate ſit, an in diœceſi) *admonitus de Ordinationibus ſacris habendis à Reveren. D. Epiſcopo , & rectè perſpectis omnibus,quæ ab ipſo Reverend.D.tum in dictis, tum in indictis, tum in inſtructionibus præcepta ſunt, ſeu admonita, denuntiavi in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia N.ex Parochia mea,qui ad Ordinem N.promoveri cupit,& poſtulat, & de natalibus,vita,& moribus ipſius certior fieri curavi , eumque idoneum eſſe exiſtimo quatenus ex cognatis intelligere potui,qui ad prædictum ordinem admittatur , fidèmque facio illum ſæpius infra annum ſacram Confeſſionem , & Communionem frequentare ſolitum fuiſſe , & me ac reliquos doctrinæ Chriſtianæ miniſtros ſua opera,& aſſiduitate juvaſſe (vel ad Chriſtianæ doctrinæ ſcholam venire ſolitum eſſe , ſi minor ſit.) In quorum fidem,&c.mea manu ſubſcripſi,& ſigillo Eccleſiæ meæ Parochialis munivi. Datum in ædibus Parochialis Eccleſiæ Sancti N.* Quod ſi alicujus difficultatis impedimentum obeſſe videat,illud ante Ordinationis diem Reverendiſſ.D.Epiſcopo ſignificet,neque teſtimoniales litteras antè conficiat quàm ab eodem Reverend. D.quid ſibi agendum ſit,acceperit.

Solet quoque Parochus litteras teſtimoniales functionum exercitarum pro Ordinandis concedere, ut ſequitur. *Ego N. Parochus , ſive Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N.præſentibus litteris teſtor R.D.N.promotum à Reverend. D Epiſcopo ad N.Ordinem,& mea Eccleſiæ conſignatum , ut in ea ejuſdem ſuſcepti Ordinis functiones exerceret ad præſcriptum ejuſdem Reverendiſſimi D.prædictas functiones ſingulis diebus Dominicis,feſtiſque in eadem mea Eccleſiâ exercuiſſe. In quorum fidem , &c. præſentes mea manu ſubſcripſi,& ſigillo Eccleſiæ prædictæ munivi , die..... Menſe.... Anno....* 24

Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia,quando petunt pro Hoſpitali, Collegio, vel Conventu, ſecus verò ſi quærant pro ſuo particulari victu , ut advertit Poſſevin. *de officio Curati,c.2.n.29.* His namque Epiſcopus etiam poſt datam licentiam prohibet ne quærere , aut colligere eleemoſynas incipiant , niſi priùs ejus litteras patentes Parocho conſignent, illique ſeſe cognoſcendos præbeant , ut animadvertere poſſit an ea,ad quæ illos obligavit , rectè ſervent, populumque de omnibus, ad quæ prædicti Quæſtuarii tenentur , admonebit. 25

Poſtremò non eſt oblivioni mandandum , poſſe Epiſcopum etiam Regulares cogere , ut 26

in Offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus, quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrant, ne ignorantia horum feſtorum, & jejuniorum præcepta Eccleſiaſtica à Fidelibus tranſgrediantur, ut obſervat Laurent. de Portel. *in dubiis Regularib. verb. Epiſcopus, n. 7.* Fr. Emman. *q. Regular. tom. 1. q. 43. art. 7.* ubi teſtatur ſe ita vidiſſe obſervari à quibuſdam Fratribus Ordinis Mendicantium in Diœceſi Elborenſi Regni Portugaliæ, refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 1. alleg. 24. n. 21.* & noviſſimè Fr. Hieron. Roder. *in compendio q. Regular. reſol. 25. ſub n. 5.*

27 Ex ſe autem non poſſe Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus annunciare populo feſta, & jejunia, inveni cenſuiſſe *Sacram Congregationem negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam*, reſcribentem Epiſcopo Burgi Sancti Domini, *ſub die 15. Decembris* 1603. Sed poſtmodùm declaravit *S. Congregatio Concilij ſub die 2. Julij* 1620. Regulares non prohiberi dies feſtos, & jejunia in ſuis Eccleſiis annuntiare, prout atteſtatur Laurentius de Peirinis *in Conſtitut. ſui Ordinis Minimorum, tom. 2. Conſtitut. 7. Pij V. num. 13. verſic. ad primum, pag.* 193. & poſt hæc ſcripta & impreſſa viſus Lezana *in ſum. q. Regular. tom. 1. capit. 12. num. 41. verſ. ad primum*, ubi refert de hoc factam declarationem *Sacræ Congregationis Cardinalium Concilij* ad Eminentiſſimum Cardinalem Ludoviſium Archiepiſcopum Bononienſem tranſmiſſam.

Digitized by Google

DE PAROCHI OFFICIO, ET POTESTATE.

PARS SECUNDA.

In qua præcipua quædam enucleantur per Parochos notanda, & curanda circa *Baptiſmi*, & *Pœnitentiæ* adminiſtrationem, Sacræ *Communionis* diſpenſationem, *Matrimonij* celebrationem, illiúſque denunciationes præmittendas, Nuptiales benedictiones, ac demùm *Extremam Unctionem*.

CAPUT XVII.

Circa adminiſtrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos conſideranda.

SUMMARIUM.

1 *Sacramentorum vim, & uſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi.*

2 *Sacramenta iis ritibus, & ceremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debent Parochi.*

3 *Ritus, & ceremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcripta omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat.*

4 *Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans an peccet mortaliter? oſtenditur.*

5 *Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet.*

6 *Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo moventur, qui eſt Chriſtus.*

7 *Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, ut Parochus ipſe intendat homini conferre ſacramentum, ſaltem implicitè.*

8 *Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti.*

9 *Intentio ad Sacramenti validitatem ſemper debet eſſe abſoluta.*

10 *Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro, valida ſunt.*

11 *Parochus peccat non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa.*

12 *Sacramenta dare ſuis Parochianis ex obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ.*

13 *Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere, aut populum deſerere.*

14 *Parochus nullo caſu excuſari poteſt quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarij conſenſu committat.*

15 *Parochus cavere debet ne dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiantur.*

16 *Principes non poſſunt impedire Parochos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis, poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio.*

17 *Epiſcopus poteſt tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne ab Urbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent.*

18 *Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis Parochialibus, poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ.*

19 *Epiſcopus tenetur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærere miniſtros, ſi illi deſint.*

20 *Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potiùs teneantur obedire Prælato jabenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, remiſſivè.*

21 *Parochus an poſſit ſibi providere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cùm tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi urgeat, oſtenditur.*

22 *Parochus ſi certò ſciat ſe occiſum iri, an teneatur ire ad infirmum ſine Sacramento Pœnitentiæ certò moriturum.*

23 *Parochus, qui capitales gerit inimicitias, non poteſt admonere populum, ut qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte.*

24 *Parochus excommunicatus occultus petitus à Parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccat, modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere.*

25 *Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes extra neceſſitatem, graviter peccant.*

26 *Parochus minori excommunicatione notatus conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter, oſtenditur?*

27 *Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ.*

28 *Confeſſiones factæ Parocho habenti titulum putativum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato, non ſunt iterandæ detecto impedimento.*

29 *Declaratur* c.dudum, *ibi*, deceptæ, de elect.

30 *Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore.*

31 *Indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo, qui putabatur veras, non minùs operantur, quàm ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero.*

32 *Prælato non notoriè intruſo ſolvens liberatur.*

33 *Geſta ut valeant non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamvis invalidus.*

34 *Abſolutio ſacramentalis præſtita à Sacerdote qui communiter exiſtimatur proprius ipſius Pœnitentis Sacerdos, eſt valida concurrente titulo à legitimo ſuperiore collato, quamvis invalido.*

35 *Inhabilitas quando procederet à jure divino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti.*

36 *Abſolutio ſacramentalis eſt irrita, quam præſtat non Sacerdos, quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus.*

37 *Parochus ſecluſa Epiſcopi reſervatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus.*

38 *Vicecuratus à proprio Parocho ob ejus abſentiam ad breve tempus, ut omnem curam gerat, poteſt alij delegare unam, vel alteram cauſam.*

39 *Beneficium Curatum habens, quamvis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ex conſuetudine tamen immemorabili, vel privilegio induci, & concedi poteſt, ut eidem per Capellanum etiam temporalem inſerviat.*

40 *Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Unctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimoniave ſolemnizantes, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt.*

41 *Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputati tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta miniſtrare valent.*

42 *Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis ali.uid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris concomitantis.*

43 *Parochus ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, ubi obligatus eſt, qua pœna afficiatur oſtěditur.*

PAROCHI animadvertere in primis 1
debent in adminiſtratione Sacramentorum, ut eorum vim, & uſum Plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicent, ſicut Patres Concil. Trid. præceperunt *ſeſſ. 24. de reform. cap. 7.* in hæc verba: *Ut fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, præcipit Sancta Synodus Epiſcopis omnibus, ut non ſolùm cùm hæc per ſe ipſos erant Populo adminiſtranda, priùs illorum vim, & uſum pro ſuſcipientium captu explicent, ſed etiam idem à ſingulis Parochis piè, prudentérque, etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commodè fieri poterit, ſervari ſtudeant, juxta formam à S. Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam, quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus exponi curabunt.* Idque bono efficiat animo, ac ſe ad Sacramenta adminiſtranda toties quoties opus fuerit. omnibus expoſitum dicat, non enim muneri ſuo ſatisfacit, ſi adeò ea moleſtè, & ægrè adminiſtrat, ut occaſionem tribuat ſuis ovibus non petendi deinde Sacramenta toties quoties petiviſſent, amota difficultate exhibendi. Officium enim Paſtoris non ſolùm eſt paſtum ovibus non ſubtrahere, verùm deducere ad illum. Ita Joan. Sanci. *in ſelect. diſp. 47. num. 11.*

2 *Secundò*

2 *Secundò*, debent quoque attendere, ut illa adminiſtrent iis ritibus, & cæremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. Pont. Max. edito continentur, ſicut in Conſtit. eidem Rituali præfixa, quæ eſt 85. *in Bullario*, idem Pontifex mandavit; eo quod † ritus hujuſmodi,
3 & cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptæ omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat, ut affirmavit Pius V. *in Catecheſi Romana*, *p.* 2. *de Sacrament. in genere*, §. 18. ſubdens valdè utile eſſe, cùm mentes illorum, qui eas intuentur, & diligenter obſervant, ad ſublimium rerum cogitationem erigant, fidémque in eis, & charitatem excitent. Vide Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *num.* 19. ubi ita ait de Parochis loquens: *Ceremonias ſi fortè ignoras, addiſce; ad id enim obligaris ex Trident. ſeſſ.* 22. *in decreto de obſerv. & evitand. in celebr. Miſſæ, commemorante illud Hieremiæ c.* 48. *Maledictus qui facit opus Domini negligenter*, &c. & ſubdit ex Palacio obligari Sacerdotes ſub mortali crimine ad ſervandum cæremonias.

4 *Tertiò*, debent dum ea adminiſtrant, ſine peccato mortali eſſe; ſi enim peccati mortalis conſcii ea adminiſtraverint, lethaliter peccare, per *cap. ult.* 15. *q.* 6. *& cap. fin. de cohabit. cleric. & mul.* reſolvunt Victor. *de Baptiſmo, num.* 28. Caiet. *tom.* 2. *opuſc. quæſt. unic. de uſu rerum ſpirit.* Navarr. *in cap.* 1. §. *Sacerdos, de Pœnit. diſt.* 6. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 2. *diſt.* 136. *c.* 3. Soar. *de Sacram. diſp.* 16. *ſect.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 4. *quæſ.* 6. Poſſevin. *de officio Curati, cap.* 5. *num.* 42. Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. §. 1. *num.* 1. Campan. *in diverſ. Juris canon. rub.* 1. *num.* 101. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap.* 1. *num.* 5. *diſt.* 77. Ratio hujus reſolutionis ſumi debet partim ex ſanctitate, ac dignitate Sacramenti, quod conficere, vel miniſtrare in ſtatu peccati mortalis, veluti ſordidum Chriſti inſtrumentum, non vacat irreverentia, partim verò ex ſanctitate, & dignitate officii, ſeu poteſtatis Sacerdotalis. Unde Parochus habens conſcientiam peccati mortalis debet conari, & curare ut in gratia conſtituatur antequam adminiſtret Sacramenta; quamobrem ſi advertat ſe ſolum attritum, debet contritionis actum elicere; ſi verò advertat ſe non poſſe actum contritionis elicere, debet Pœnitentiæ Sacramentum recipere, quia tenetur aſſumere media, quibus ad gratiam ſanctificantem diſponatur, ne Sacramenta indignè pertractet. Ita ex multis Bonacin. *ubi ſuprà*, *num.* 3. Concludo igitur, ſi Parochus Sacramentum aliquod miniſtraturus mortalis peccati conſcius ſit, alterum eorum ipſi agendum incumbere, videlicet ut vel præmiſſa Confeſſione Sacramentalem abſolutionem accipiat, vel per internum contritionis actum cum propoſito poſtea ſuo tempore confitendi, ſe in Dei gratiam reſtituat. Quapropter per accidens, nempe ob ignorantiam, fieri poteſt, ut Sacerdos bona fide exiſtimans ſe contritum eſſe, cùm non ſit, Sacramentum in peccato mortali adminiſtret ſine nova ſacrilegii culpa.

5 Sacramentorum tamen validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet, ſed iſte etiam malus, dummodo Catholicus, quamvis peccet, nihilominus (ut utar verbis Gregorii de Valent. *diſp.* 9. *q.* 4. *punct.* 1. *&* 2. *tom.* 4.) validè ſed non licitè Sacramenta confert; nam Auguſtinus *ſuper Ioan. tract.* 5. dicit, *Quod in Chriſto non noverat Ioannes, poteſtatem Baptiſmi ipſum Dominum habiturum, & ſibi retenturum, ſed miniſterium planè tranſiturum in bonos, & malos: quid ibi facit malus miniſter, ubi bonus eſt Dominus?* quia † miniſtri Eccleſiæ inſtru- 6
mentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo moventur, qui eſt Chriſtus: S. Thom. 3. *p. q.* 64. *art.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſum.* ubi *de Sacram. Euchar. cap.* 10. *concl.* 9. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. in princ. diſt.* 49. *num.* 4.

Quartò, eſt notandum ad neceſſitatem 7
Sacramenti requiri, ut Parochus ipſe intendat homini conferre Sacramentum, ſaltem implicitè, ſi videlicet facere velit, quod vera Eccleſia ſolet, aut quod Chriſtus inſtituit, aut quod Sacerdotes Chriſtianorum facere conſueverunt, etſi determinatè neſciat, aut non credat eſſe Sacramentum. Ita S. Tho. *p.* 3. *q.* 64. *art.* 8. *& art.* 10. *ad* 2. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 3. *q.* 1. *punct.* 4. *propè fin.* Vaſq. 3. *p. tom.* 2. *diſput.* 146. *num.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. ubi *de Sacrament. in communi*, *cap.* 4. *verſ. duodecima concluſio*, Bonacin. *d. diſput.* 1. *q.* 3. *puncto* 2. *num.* 5.

Et quamvis decens ſit, ut Parochus cùm 8
Sacramenta miniſtrat, aut ſacrificat, intentionem actualem habeat; tamen ea ad valorem Sacramenti non requiritur, cùm ſufficiat virtualis, putà ſi aliquis cum propoſito ſacrificandi, vel baptizandi venit in Eccleſiam, atque idcircò ſacras veſtes induit, & ad Altare, vel baptiſterium acceſſit, licèt tunc, & in ipſa materiæ applicatione, formæ prolatione, ad alia cogitanda diſtrahatur, perficitur Sacramentum, juxta doctrinam S. Thom. *d. art.* 8. ubi ſic ait: *Si in ipſo exercitio actus cogitatio miniſtri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum, quamvis ſtudioſè curare debeat, ut etiam actualem intentionem adhibeat; ſed hoc non eſt totaliter poſitum in hominis poteſtate.*

Intentio autem ad Sacramenti validita- 9
tem

tem ſemper debet eſſe abſoluta, ideóque non ſufficit ſi Curatus baptizet, vel à peccatis abſolvat ſub conditione pendente in futurum, verbi gratia, ſi pater tuus conſenſerit, ſi concubinam domo ejeceris. Ratio eſt, quia ſacra Symbola debent à miniſtri intentione explicita, aut implicita ſecundùm Chriſti intentionem determinari, ut ſunt ſi eorum vis, & efficacia ſuſpendatur à futuro contingente effectu. Ita Suar. *d. diſp.* 13. *ſect.* 3. *aſſert.* 3. Ægid. de Coninch. *de Sacram. & cenſur. q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. *&* 3. Bonacin. *d. q.* 3. *punct.* 2. *§.* 3. *num.* 19. ubi *num.* 18.
10 reſolvit † Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro, valida eſſe,
11 & *num.* 10. tenet † Curatum peccare non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro; ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa; quia exponit ſe periculo adminiſtandi Sacramentum invalidè.

12 *Quintò* eſt notandum, de obligatione juſtitiæ tempore gravis neceſſitatis, teneri Parochum Sacramenta dare ſuis Parochianis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ; ubi enim dettimentum ovium ſuarum immineret in ſpiritualibus, non poterit ille propter peſtem, aliúmve morbum contagioſum, aëris intemperiem, ſeu ob inimicitias, aut Principis, & populi furorem ſe excuſare, niſi adſint alii miniſtri, qui ſufficienter id præſtent. Ita S. Tho. 2. 2. *q.* 185. *art.* 5. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 72. *ſect.* 2. *col.* 1. Emmar. Sà *in aphoriſm. verb. Charitas. num.* 2. Henric. *in ſum. lib.* 8. *cap.* 55. *§.* 3. Vaſq. *in opuſc. de ben fic. cap.* 4. *§.* 2. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 135. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moral. tr.* 6. *cap.* 11. *num.* 31. Fernandez *in examine Theologia moral. p.* 4. *cap.* 15. *§.* 5. *num.* 4. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 1. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de conſtut. deciſ.* 29. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *doc.* 11. *& latè inf. cap* 19. *n.* 39. nam ij, quibus ex officio incumbit cura alienæ ſalutis, teneri eam procurare etiam in periculo vitæ, poſt Valent. Filliuc. Suar. Villal. & Palao tenet Trullench. *in expoſ. Decalogi, lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 6. *num.* 13.

13 Quapropter tempore peſtis Parochus fugere non poteſt, nec populum deſerere, bonus enim Paſtor dat animam ſuam pro ovibus ſuis, *Joan.* 3. Nald. *in ſum. verb. Parochus, num.* 15. Rutil. Benzon. *de fuga tempore peſtis, lib.* 1. *diſp.* 1. *q.* 1. *concl.* 4. Bañez 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. *dub.* 4. *concl.* 4. Trullench *d. dub.* 6. *n.* 13. *in fine,*
14 quia † nullo caſu excuſari ille poteſt quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu peſtis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, ſecundùm Rip. *in tract. de peſte, n.* 147. Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum, cap.* 61. *num.* 8. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *num.* 24. *verſ. periculo,* Galleg. *de Parochor. oblig. tempore peſtis, p.* 3. *in ſolut. argum. num.* 75. ubi quod Parochus tenetur ea Sacramenta peſtiferis miniſtrare, quæ ſunt de ſalutis neceſſitate, alia autem non cum tanto vitæ diſcrimine. Lopez *p.* 1. *inſtruct. cap.* 67. ait teneri Parochum tempore peſtis viſitare infirmos, & eis cum periculo vitæ Baptiſmum & Pœnitentiam miniſtrare, quia hæc Sacramenta ſunt de neceſſitate ſalutis; non audet tamen affirmare teneri ad Euchariſtiam miniſtrandam cum periculo vitæ, refert Trullench. *d. dub.* 6. *num.* 14. excipio ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum ordinarii conſenſu committat, aut reſignet, ſicut docent Archiep. Flor. 3. *part. tit.* 22. *cap.* 12. *§.* 3. his verbis: *Eos, quibus cura animarum imminet, de neceſſitate ſalutis ſuæ oportet per ſe, vel alium idoneum, Sacramentum miniſtrare.* Valent. *tom.* 4. *diſp.* 3. *q.* 4. *puncto* 3. Benzon. *concl.* 4. *fol.* 4. Joan. Chapeaville *in modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 1. *q.* 4. ubi rectè tamen monet, dum Paſtor beneficium Curatum altero ſubſtituto retinet, licèt corpore abſens ſit, animo tamen, & providentia præſentem eſſe debere, ut nihil neceſſitati ad ſalutem ovibus ſuis deſit.

Cavere Parochus debet, ne dum peſtis 15
tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures alii ex ipſius concubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiuntur: quare ſi ſolus ſit, non facilè miniſtrare debet cum vitæ ſuæ periculo Sacramenta, quæ non admodum neceſſaria ſunt, vel ſecundùm ſe, ut extrema Unctio, vel reſpectu perſonarum quarum bonum ſtatum Confeſſarius probabiliter cognitum habet, quia nuper earum confeſſiones exceperat. Denique quotieſcunque ab aliqua perſona, quam veriſimilibus conjecturis Sacerdos credit non habere conſcientiam peccati mortalis, vel per contritionem rectè ad moriendum diſpoſitam eſſe, probabiliſſimè timetur periculum contagionis, in tali caſu majus bonum publicæ neceſſitatis præferendum privatæ alicujus utilitati. Ita Joan. Major *in* 4. *diſt.* 23. *quæſt.* 1. Chapeaville *ubi ſup. cap.* 3. *quæſ.* 2. *&* 18.

Principes non poſſunt impedire Paro- 16
chos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis, poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis, prohibere à ſanorum commercio, ut latè reſol-
vit Marta *de Juriſdict. p.* 4. *caſu* 73. † Imò 17
poteſt Epiſcopus tempore peſtis præcipere Parochis etiam cum mortis periculo, ne ab urbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent, latè Duard. *in commentar. ad Bullam in Cœna Domini*

mini

Digitized by Google

*mini, lib.1.cap.2.q.2.concl.*4. Acti. *de infirmit. p.1.rub.*23. Chapeaville *de adminiſtr. Sacram. tempore peſtis, cap.*1.*q.* 4. Homobon. *de examine Eccleſ.tract.*15.*cap.*8.*q.*25.*reſol* 2. & noviſſimè *in reſponſ.qq.moral.p.*2.*reſp.*97.*per tot.* & præcipuè *n.*35. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop.verb. Peſtis, n.*1. & hac de re *S.Congr. Concily*, inſtante S.Carolo, *ſub die* 10. *Decem-*
18 *bris* 1576.cenſuit, † *Parochos tempore peſtis teneri omninò reſidere in ſuis Parochialibus; poſſe tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ: & ſi non reſederint, contra eos procedendum eſſe ſervata forma cap.in fine,ſeſſ.*
19 23.*de reform.* Et † ſi adhuc miniſtri deſint idonei, tenetur etiam ſuis magnis expenſis Epiſcopus idoneos quærere, & ad adminiſtrandum exponere, Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Epiſcopus, num.*42. ex Bañes 2.2. *q.* 33. *art.* 3. *dub.* 4.

20 Utrum autem liceat Religioſis tempore peſtis fugere, an potiùs teneantur obedire Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, & ipſis quoque in neceſſariis ad corporis ſalutem inſervire? vide Fr. Emman. *quæſtionum Regular. tomo* 3. *q.*31. *art.*3. *cum ſeq.* Benzon. *d. lib.* 1. *diſp.* 1. *q.* 1. *concl.* 10. & 11. latè, & eleganter Sanch. *in præcepta Decalogi, tomo* 2. *lib.*6. *cap.*2. *à num.* 54. ubi quinque concluſionibus totam hanc materiam optimè exponit, noviſſimè Homobon. *in reſp. q. moral. p.* 2. *reſp.* 106. *verſ. qua ratione.*

21 Quærit curioſè Poſſevin. *tractat. de officio Curati, cap.*5.*num.*58. an detur aliqua cautela, qua Parochus ſibi provideat de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo; cùm tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi urgeat? Et reſpondet prudentiâ omnia incommoda ſuperari, peculiariter verò diſtinguendum an periculum ſit à malo, vel à mala Cœli conſtellatione; ſi ab iſta, veſtes, & præſidia, quæ à natura docentur, ſunt bona; ſi periculum eſt à malo homine, videndum eſt an Sacramenta, quæ ſunt danda, ſint neceſſaria, & quidem ſi inſtet auditio Confeſſionis morientis, eſt eundum. Ut autem Curatus tutò vadat, dum induit ſe (loquimur enim de cauſa contingenti in nocte, quia in die magis promptum remedium inveniri poteſt) vocet amicos qui eum aſſocient, ſi hoc poteſt, & curet ut ipſi vocantes alios aſſociantes vocent; ſi hoc non poteſt, ipſe ferat arma, ut ſe defendat, quia ita ei licet, & hoc etiamſi ferat Sacramentum, putà Extremæ-Unctionis. Porrò ita poſſet agere, & ſtatim atque conſtiterit ei de inimicitia, videat an poſſit reconciliari inimicis: ſi hoc non poteſt, rem deferat ad Epiſcopum, & obtenta licentia arma deferat, quæ tamen propter decentiam clericatus occultè à ſe deferri curet. Si vocatur pro Baptiſmo, ſufficit ut doceat modum, quo vocantes ipſi baptizent, abſque eo quod ipſe vadat. Si vocatur pro Extrema-Unctione, non credo, quod teneatur ire cum tanto periculo, niſi ægrotus aliis Sacramentis juvari nequeat; fieri enim poteſt, ut ſit attritus, & accedente Extrema-Unctione virtute Sacramenti evadat contritus. Minùs tenetur ire cum tanto periculo ad commendationem animæ. Sed & ſi vocatus fuerit pro Confeſſione, curet infirmum audiri per alium Sacerdotem: quod ſi hoc non poteſt, eat, ut dictum eſt.

Sed ulteriùs quærit idem Poſſevin. *citato* 22
loco, num. 49. quid dicendum ſi conſtet Curato certò occiſum iri, an etiam tunc teneatur ire ad hunc infirmum ſine Sacramento Pœnitentiæ ſic certò morientem? & reſpondet ſibi videri impoſſibilem eſſe iſtam certitudinem mortis, quia Curatus poſſet fuga evadere, poſſibile etiam impetentes non aggreſſuros, ſuperventurum, qui eum erueret: ideò ſtante incertitudine aggreſſus, & certitudine mortis infirmi ſine Sacramentis, credo teneri ire ad infirmum, juxta ſupradicta. Excuſatur tamen ſi poſitivè, ſeu de facto ſciret pœnitentem eſſe in gratia, quia confeſſus fuerit paulò antè, & aliàs erat diligens,& bonus. Suar. *tom* 4. *de pænit. diſp.* 44. *num.* 15. quod tamen cautè judicandum eſt, quia eſſe bonum, & diligentem, non arguit impeccabilitatem, ideò credo eundum, ut reſolutum eſt *ſuprà*. Advertit tandem idem
Poſſevin. *dicto loco, num.* 70. † non poſſe Cu- 23
ratum, qui capitales gerit inimicitias, admonere populum, ut qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte, & proteſtari ſe tunc nolle ire, quia tenetur ire quotieſcunque neceſſariò vocatus fuerit; poſſe tamen monere populum, ut pro viribus vocent de die, quia in nocte ſunt difficultates majores, dummodo non excludat vocationem de nocte.

Sextò, eſt notandum, Parochum excom- 24
municatum occultum, petitum à Parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccare, modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere ante adminiſtrationem Sacramentorum, nec ipſe ſe ingerat ſua ſponte ad adminiſtranda Sacramenta, ſed petitus adminiſtret: ita Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, cap.*5. *n.* 46. & expreſſiùs Bonac. *de cenſuris, diſp.* 2. *q.* 5. *puncto* 2. §.3.*num.*5.*verſ.reſpondetur*; aliàs enim teneretur ſe abſtinere ſub peccato mort. Valer. *de diff. inter utrumque forum, verb. nullitas, diff.*..

Et

Et ideo hoc caſu Parochiani petentes ab eo celebrationem Miſſæ, ut illam audiant die feſto, minimè peccant, ſecundùm eundem Bonacin. *citato loco.* Ratio eſt, quia Concil. Conſtantienſe cùm fidelibus concedat facultatem communicandi cum excommunicato tolerato, videtur indirectè conceſſiſſe ne excommunicatus toleratus peccet communicando, & adminiſtrando Sacramenta, quando petuntur ab aliis fidelibus, alioquin ſi excommunicatus toleratus peccaret, tenerentur cæteri fideles abſtinere à participatione cum excommunicato, ad evitandum illius peccatum, & conſequenter non cenſeretur fidelibus conceſſa facultas communicandi cum excommunicato tolerato in Sacramentis, & quibuſcunque Divinis. Quare decretum Concilii Conſtantienſis videtur directè poſitum in favorem fidelium, & indirectè in favorem excommunicati tolerati, quatenus expedit, & neceſſe eſt ut fideles tutò utantur privilegio participandi, & communicandi cum excommunicato tolerato. Vide Sanchez *de Matrimonio, lib. 7. diſp. 9. n. 8.*

25 Verùm Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes extra neceſſitatem graviter peccant; Sacramenta tamen ipſa ſic ab excommunicato vitando adminiſtrata, valida ſunt, excepto Pœnitentiæ Sacramento, ex eo, quia ad illud validè adminiſtrandum requiritur juriſdictio, & non ſufficit poteſtas Ordinis: excommunicatus autem vitandus caret juriſdictione: ita Bonacin. *d.diſp.2.q.2.puncto 2.§.4.ex num.1.* ubi quoque ſubdit Confeſſionem factam excommunicato vitando iterandam eſſe, utpote invalidam, etiamſi pœnitens ignoraret ipſum eſſe excommunicatum, modò Confeſſio non fuerit facta in eo loco, in quo Sacerdos ignorabatur eſſe excommunicatus, & ex communi errore, ac titulo colorato habebatur pro legitimo Sacerdote, ex dictis infrà, *n. 27. cum ſeqq.* & modò Confeſſio facta non fuerit in articulo mortis.

26 Si verò Parochus fuerit tantùm minori excommunicatione innodatus, conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta, an peccet mortaliter, dubium eſt admodum controverſum. Quidam enim affirmant auctoritate text. *in cap.ſi celebrat, ult. §.peccat autem, de cler. excommun.* dum ſimpliciter inquit, peccare conferendo, quod magis propriè adaptatur peccato mortali, accipiendo verbum, *peccat*, à principaliori ſignificatione, *juxta reg. cap.pen. de ſent.excomm.* Ita Innoc. *in d.cap.ſi celebrat,* Adrian. *deClavib.q.3.* Sylveſt. *in ſum.verb.excommunicatio 4. num. 1.* Archid. *in capit. vir cum propria, 34. q. 4.* à quo non diſſentit, imò memoriæ tenendum monet Covar. *in cap. alma mater.p.1.§.8.n.2. verſ.ſed etſi.* Alii autem non deſunt, qui ſentiant nullum peccatum ipſum committere, ex quorum numero ſunt Navar. *in man. cap.27. num. 14.* Henriq. *in ſum.lib.13.cap.3.§.1.* Ugolin. *de cenſur. tab.3.cap.6.§.2.* & vi difficultatis oppreſſus cogi ſe eidem opinioni adhærere concludit Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp.24.ſect.2.numer.7.& 9.* reſpondentes text. *in d. cap. ſi celebrat*, procedere in eo, qui non ſolùm confert, ſed conferendo ſimul & ſuſcipiendo participat, ideóque peccare, ut text. ille habet, non quatenus confert aliis, ſed quatenus ipſe ſibi ſuſcipit, atque intelligunt verſ. *peccat autem*, conſonare principio textus, ubi de celebrante agitur. Sed cæteri, quoniam communior ſanè apparet opinio, medium tenentes affirmarunt, illum veniale peccatum committere, expendentes rationem illam; quia licèt excommunicati minori excommunicatione nullum legis præceptum directè offendant, ac ſubinde non peccent mortaliter; non tamen ſervant debitum rationis modum à lege intentum, ſed potius irreverenter agunt ea tractando, & aliis conferendo, quæ lex prohibet ab ipſis ſuſcipi, quam irreverentiam ſufficere ad culpam venialem, colligitur ex doctrina S. Thom. *p. 3. q. 64. articulo 6.* recepta ex multis, de quibus Henriq. *in ſum. lib. 1. cap. 29. §. 1. & 3.* Quare ita tenent Anch. *in dict. cap. ſi celebrat,* Caiet. *in ſum.verb.excommunicatio minor,* Sot. *in 4. diſt. 22. . 2. artic. 2.* Cardinal. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib. 1. cap. 11. n. 3.* & plures alii, quos refert, & ſequitur Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap. 22. numer. 17.* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Excommunicatio, differ. 3.*

Septimò eſt notandum, geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Curatus, ſeu Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habente titulum putativum à legitimo Superiore, eſſe valida in foro Conſcientiæ. Ita gloſſ. *verb. decepta. in c. dudum 54. de elect.* ubi Abb. antiq. *num. 4.* Innoc. & Compoſt. *num. 3.* Hoſt. *n. 12.* Joan. Andr. *num. 42.* Bald. *n. 5.* Anchar. *col. 4. propè fin. verſ. quintò oppono.* Butr. *num. 24. & ſeq.* Panor. *n. 20.* quos refert, & ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſentent. tom. 1. tit. 38. num. 22.* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. nullitas, differ. 2. num. 2.* 27

Unde Confeſſiones his factas iterandas non eſſe, detecto impedimento, per text. *in c. infamis, verſ. verumtamen, 3. q. 7. & in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. & in l. 2. C. de ſent. & interl.* reſolvunt Innoc. Joan. Andr. & Abb. *citatis locis,* Navar. *in c. placuit, de Pœn. diſt. 6. num. 179. & ſeq.* ubi ſubdit, quod ſi notoriè 28

quis

quis ſuo titulo , & poſſeſſione juris privatetur ; ſed non adeò notoriè , quin poſſeſſionem facti retineret , & à Superiore toleraretur , eo caſu geſta per ipſum in conſcientiæ foro valerent : ubi etiam ſecus reſolvit quando Parochus ſine ulla Superioris auctoritate ſe in beneficium intruſit , vel notoriè ipſo jure , aut per ſententiam eſt ſuo titulo privatùs : quod etiam reſolvunt plures relati à Sanch. *de Matrimon. lib. 3. diſput. 22. numero 13.*

29 Non obſtat *d. cap. dudum*, ibi , *decepta*, quia † Abb. illic *num.* 86. Sanch. *ubi ſuprà , num.* 14. *& ſub num.* 56. intelligunt verbum illud *decepta* , quaſi animæ Parochianorum à Curato Eccleſiæ privato , & communiter tolerato abſolutorum non decipiantur verè per hujuſmodi abſolutionem , imò per eam , ſuppoſita bona fide , ſalventur ad inſtar Baptiſmi invalidi bona fide ſuſcepti , juxta text. *in cap. 2. & in cap. ultimo , de Presbyt. non bapt.* ſed ſolùm dicuntur deceptæ , habito reſpectu ad animum prædicti Curati eas decipere intendentis.

30 Vnde etiam quando quis eſt ipſo jure privatus adminiſtratione publica , beneficio , munere , & officio , quo fungitur , valent acta ejus ante criminis declarationem , concurrente communi populi , vel majoris partis errore. Ita Navar. *in dict. cap. placuit , n.* 179. *& ſeq.* Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 5. cap. 8. quæſ. 2. & p. 2. lib. 7. cap 17. quæſ. 4.* Sanch. *d. diſput. 22. num.* 56. ubi *n.* 58. reſolvit quod dum privatio , & hominis inhibitio eſt occulta, adhuc valent geſta, concurrente prædicto communi errore.

31 Hinc denique indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo , qui putatur verus , non minùs operantur quàm ſi eſſent conceſſæ à prælato vero , ut per Aviles *ad cap. 1. Prætor.*
32 *num.* 13. *pag.* 25. Et † qui ſolvit Prælato non notoriè intruſo , liberatur. Gama *Luſitan. deciſ. 1. numer 1. & deciſ.* 303. *numer.* 1. Maſcard. *de probation. concl.* 1323. *num.* 1. Surd. *dec.* 229. *num.* 10. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 27.

33 Ut autem geſta valeant , non ſatis eſt communis error , ſed neceſſariò requiritur titulus à Superiore collatus , quamvis invalidus ſit ob aliquod vitium latens : quare dum aliquis ſine titulo , & auctoritate Superioris in officium Iudicis , Parochi , aut Confeſſoris ſe intruſit , licèt communis error facti accedat , geſta per illum ad utrumque forum pertinentia ſunt prorſus invalida : ita Sanch. *dict. diſp. 22. num.* 49. Suarez *in 3. p. tom. 4. diſp. 26. ſect. 6. num.* 7. Leſſi. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 8. num.* 68. Valer. Reginal. *in praxi fori pænit. lib. 1. num.* 102. *&* 103. Ægid. de Coninch. *de Sacramẽtis, diſp. 8. dub. 3. n.* 12. *& dub. 6. num.* 47 Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 1. diffic. 13. num.* 5. Filliuc. *tom. 1. tract. 7. cap. 9. n.* 227. Ioan. Valer. *de different. utriuſque fori, verb. Nullitas, diff. 7. num.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta , præc. 2. lib. 7. cap. 2. n.* 73.

Contra Baſil. Pont. *de matrimon. lib. 3. c.* 22. *num.* 46. & Ioan. Sanc. *in ſelectis , diſp.* 44. *num.* 5. exiſtimantes quod ut geſta valeant tam in foro externo , quàm conſcientiæ , ſatis eſſe haberi communem errorem , nec neceſſarium eſſe titulum collatum à Superiore legitimo.

Intellige ſupradicta , & ſic tunc ſolùm 34
communem errorem , & titulum operari validitatem eorum , quæ geruntur per inhabilem , quando inhabilitas fuerit de Iure humano ; veluti quando abſolutio ſacramentalis præſtatur à Sacerdote , qui communiter exiſtimatur proprius ipſius pœnitentis Sacerdos , cùm tamen à parte rei non eſſet talis , propter aliquod ſui ipſius impedimentum juris humani , ut quia titulum beneficii Parochialis , alioquin ſibi legitimè collatum amiſit à parte rei ipſo jure propter adeptionem alterius beneficii , juxta terminos *d. cap. dudum , & cap. de multa , de præbend.* vel propter delictum eandem privationem inducens , vel ob aliud ſimile impedimentum.
† Quando verò inhabilitas procederet à ju- 35
re divino , aut naturali , licèt concurrat prædictus error , & titulus , geſta per ſic inhabilem nullius erunt momenti, Abb. *in capit. 2. in fine , de Presbyt. non baptiz.* & alii quos refert, & ſequitur Maſcard. *de probat. concl. 649 n.* 98.
& 99. Sanchez *d. diſput. 22. numer* 27. Vnde † 36
ſi non Sacerdos ſacramentaliter abſolvat , quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos , & verus Parochus , abſolutio eſt irrita ; is enim patitur inhabilitatem de Iure divino , ſecundùm quod ſoli Ordini Sacerdotali annexa eſt juriſdictio neceſſaria ad eam abſolutionem miniſtrandam , ex text. *in cap. verbum, de Pænit. diſt.* 1. Conc. Trid. *ſeſſ. 14. de Sacrament. Pænitent. can.* 10. reſolvunt Sanch. *loco citato*, & Ioan. Baptiſta Coſta *de rem. ſubſidiar. remed.* 127. *numer.* 25. latè & eleganter Ioan. Valer. *de different. utriuſque fori , verb. Nullitas, differ. 1. numer.* 3. ubi refert in loco de Povo Regni Aragoniæ inventum fuiſſe Parochum , qui erat laïcus Regni Franciæ, & curam animarum illius loci per 33. annos exercuerat.

Octavò eſt notandùm , Parochum ſecluſa 37
Epiſcopi reſervatione poſſe dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta , excepta Pœnitentia ; quam dat ſolus Epiſcopus, ex *Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap.* 15. Ita *Sacra Congregat. negotiis Epiſcoporũ, & Regularium præpoſita* reſcripſit *Epiſcopo Caſtellanenſi, ſub die 10. Auguſti* 1620. ubi etiam quod hoc idem Epiſcopus ei prohibere

lihere non debet, Poſſevin. *d. tract. de offieio Curati, cap. 5. num.* 50. ubi ſubdit quod mini-
ſtrare ſine tali licentia Sacramenta, eſt pec-
38 catum mortale. † Sed iſte Vicecuratus à
proprio Parocho ob ejus abſentiam ad bre-
ve tempus, ut omnem curam gerat, poteſt
alii delegare unam, vel alteram cauſam,
Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp.* 31. *num.* 13. Squil-
lante *de privilegiis elericorum, cap. 2. n.* 34. ubi
numer. 35. ſubdit non poſſe prædictum Paro-
chi delegatum ad univerſam Parochiæ cu-
ram, alteri delegare omnem curam dum ab-
eſt, etiam ad modicum tempus, niſi adeſſet
conſuetudo, ut dum ad breve tempus abeſt,
ſubſtituat aliquem miniſtraturum omnia
Sacramenta in Parochia, quia Parochus
Vicecuratum inſtituens, & conſcius con-
ſuetudinis racens, videtur tacitè dare facul-
tatem ad eam ſubſtitutionem, & ubi extat
dicta conſuetudo, poſſet ſic inſtitutus à Vi-
cecuraro dare alteri licentiam aſſiſtendi Ma-
trimonio, aut miniſtrandi aliud Sacramen-
tum, quia eſt delegatus ad univerſitatem
cauſarum, & non cenſetur delegatus illius
Vicecurari: & *n.* 57. reſolvit quod ſi Parochus
præſens aſſumeret Vicarium locantem operas,
ut ipſum adjuvet, hic Vicarius non poſſet de-
legare, quia non cenſetur illi vices ſuas plenas
committere; & *num.* 39. ait quod Sacerdos de-
legatus ad aſſiſtendum alicui Matrimonio,
ex delegatione Parochi non poteſt ſubdelega-
re, quia delegatus ad unam cauſam non poteſt
totam delegare, niſi ſit delegatus ſupremi
Principis.

39 Et nota, quod Curatum beneficium habens,
quamvis regulariter per ſe ipſum curam exer-
cere teneatur; ex conſuetudine tamen imme-
morabili, vel privilegio induci, & concedi
poteſt, ut eidem per Vicarium, ſeu Capella-
num etiam temporalem, & ad nutum amo-
vibilem inſerviat, Ita Navar. *conſ.* 21. *de eler. non reſid. in novis*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub. eodem tit. deeiſ.* 18.

At Religioſi, qui ſine ſpeciali licentia Pa-
40 rochi præſumunt clericis, aut laicis Sacramen-
tum Vnctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ mi-
niſtrare, Matrimoniáve ſolemnizare, excom-
municationis incurrunt ſententiam, ipſo fa-
cto per Sedem Apoſtol. duntaxat abſolvendi,
Clem. 1. de privil plures citati per me *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg.* 50. *num.* 96.
ſecundùm Lugdunen. impreſſ. quibus addo Le-
zanam *in ſum quæſt. Reg. tom. 1. c. 9. num.* 31.
& ad ſingula quæque Sacramenta infrà in ſuis
locis adnotabimus

In partibus verò Indiarum Occidentalium
41 Religioſi ad curam Indorum tanquam Paro-
chi liberè ſuis Parochianis miniſtrare valent
ſine metu dictæ excommunicationis, quia
id faciunt ex commiſſione Papæ per indul-
tum Alexandri VI. in quo datur facultas,
ſeu commiſſio Regibus Hiſpaniarum ad aſſi-
gnandos populos Fratribus Mendicantibus
ſine conſenſu Epiſcoporum, ut ibi exer-
ceant poteſtatem Parochorum, putà Sacra-
menta miniſtrando, Evangelium prædican-
do, mortuos cum elevatione Crucis ſepe-
liendo, & tandem oblationes factas à Fide-
libus in eorum Eccleſiis colligendo, ut eſt
notorium in illo novo Orbe: ex quo conſe-
quenter fit, quod etiam Communionem Paſ-
chalem implendi præcepti Eccleſiaſtici gra-
tia valent inibi miniſtrare, itémque aſſiſte-
re Matrimoniis, ſeu nuptias benedicere, ut
expreſſè conceſſit Pius V. ſicut teſtantur Mi-
randa *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 42. *artic.* 6. no-
viſſimè Hieron. Roder. *in compendio quæſtion. Regular. reſolut.* 126. *num.* 10. dum tamen ſint
periti in lingua, & idiomate illius gentis;
aliàs enim non reputarentur habiles ad cu-
ram animarum per ſe ipſos exercendam. Por-
tel. *in dubiis Regul. verb. Sacramentorum adminiſtratio, num.* 1. *&* 2. Hieron. Roder. *ubi ſup. reſol.* 109. *num.* 1. *in fine.* Eodem privilegio
gaudent Fratres Minores in Braſilia per con-
ceſſionem Sixti V. cujus tranſumptum vidiſ-
ſe autenticum, teſtatur Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verb. Matrimonium, num.* 9. *in fine*, ubi etiam addit eandem conceſſionem
(ut arbitratur) factam eſſe pro India Orien-
tali, ubi Fratres aſſiſtunt converſioni Indorum
in locis ſibi aſſignatis ad miniſtranda Sacra-
menta, refert Hieron. Roder. *d. reſol.* 126. *n.* 10. *verſ. eodem.*

Nonò eſt notandum, ſimoniam eſſe pro 41
Sacramentis celebrandis aliquid recipere tan-
quam pretium ipſorum, aut tanquam merce-
dem operis, ſeu laboris concomitantis, ut pro-
bat *cap. quicquid, 1. q. 1.* ibi, *pretia qualibet, vel præmia.* Bonacin. *de ſimon. quæſt.* 4. §. 1. niſi
tanquam ſtipendium ſuſtentationis accipiat,
juxta illud Chriſti Domini, Matth. c. 10. *Dignus eſt operarius cibo ſuo*: & Lucæ 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua, cap. pen. & ult. 1. q. 2. cap. cùm ſecundùm. de præbend.* Victor. *de ſimon. p. 2. numer.* 19. Sylveſt. *in ſum. verb. ſimonia. q.* 9.
Sot. *lib. 9. de juſtit. q. 8. art.* 1. Navarr. *in man. c. 23. n.* 101. Bonacin. *de ſimon. q. 6. puncto 2. n.* 1.
& reditus ratione curæ ſibi obvenientes
adeò tenues eſſent, ut non ſufficerent ad ſu-
ſtentanda onera perſonæ, ſtatus & officii, Va-
lent. *tom. 3. diſputat. 2. quæſt. 16. punct. 1. verſ. quodam etiam.* Quotieſcunque enim in his
terminis concurrit cauſa honeſta dandi, &
recipiendi, qualis erit eleemoſyna, pia obla-
tio, ſtipendium ſuſtentationis, merces labo-
ris accidentalis, & oblationis ſubſequutæ,
vel juſta conſuetudo rationabilis, & præ-
ſcripta, temporalia ſic data ſpiritualium mi-
niſtris, ex hujuſmodi cauſis præſumuntur
conceſſa,

Digitized by Google

conceſſa , ac proinde excludunt qoamcumque ſiniſtram turpitet tecepti præſumptionem , ut de eleemoſyna , & oblatiooe eſt text. *in cap. placuit, il 2. & in cap. dictum*, 1. *q.* 1. *& in cap. dilectus* 30. *de ſimon.* De ſtipendio, & ſuſtentatiooe eſt text. *in cap. pen.* 1. *q.* 1. *& in d. cap. cùm ſecundùm, de conſuetudine* ; eſt etiam text. *in capit. ad Apoſtolicam , de ſimon.* ubi *gloſſ. ultim.* & Abb. *num.* 4. & doceot citati à Bonacina *de ſimon. q.* 1. *§.* 2. *verſ. ſecunda eſt.*

Non committitur tamen ſimonia accipiendo aliquid pro materia remota Sacramentorum , ut pto pane , vino , aqua , oleo , &c. Ratio eſt , quia non accipitur temporale pro ſpirituali , cùm materia remota Sacramenti ſecundùm ſe ſit res naturalis , temporalis , & pretio æſtimabilis , nec valorem ſuum amittat ob connexionem cum ſpirituali , ut bene reſolvit Bonacin. *de ſimon. q.* 4. *§.* 2. *num* 2. ubi *in verſ. dixi* , tradit temporale accipi non poſſe pro materia proxima , velut pro ablutione in Baptiſmo , pro conſignatione in Confirmatione , pro ſpeciebus conſccratis in Eucharistia , pro verborum prolatione in Sactamento Pœnitentiæ , & ſic de cæteris , ex ea ratione, quia *in cap. baptizandis, & in c. in Eccleſia, de ſimon.* & in aliis juribus, 1. *q.* 1. habetur , ſimoniam committi non ſolùm vendendo Sacramenta , verùm etiam vendendo actiones Sactamentorum , & ſacra miniſteria , quæ in actionibus corporalibus conſiſtunt , & ſubdit idem Bonac. *ibidem , in verſ. ex dictis* , de forma Sacramentorum idem eſſe ſentiendum , quod de materia proxima.

47 Supereſt nunc videte qua pœna afficiatur Parochus , ſi Sacrameota adminiſtrare nolit , ubi obligatus eſt ? Et primò omiſſis multis, quæ tradit Grilenzon. *conſ.* 171. pro certo conſtituendum eſt , ſi moriatur Parochianus ſine Sacramentis , graviter ac mortiferè Parochum peccare ; nam teus eſt illius animæ , ut dicitur *in cap. ſi Presbyter, & in cap. ſeq.* 26. *q.* 6. gloſſ. *verb. ſine confeſſione, in cap. officium, de offic. Archipr.* Ugolin. *de offic. Epiſcopi, cap.* 15. *§.* 12. *num.* 14. Quoad pœnam verò cùm non generatim de omnibus Sacramentis , nec de ſingulis ſpeciatim cautum ſit , quæ pœna inferatur nolenti Sacramenta admioiſtrare , arbitraria pœna puniendum hunc eſſe exiſtimo , atg. *l.* 1. *ff. de jure delib. & cap. de cauſis, de offic. deleg.* reſolvunt Navarr. *conſ.* 3. *de pœnis, in antiq.* aliàs *conſ.* 1. *de Paroch. in novis*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de pœnis, dec.* 3. Salzed. ad Bern. *in pract. c.* 55. *verſ. hinc procedit*, Ugolin. *dict. §.* 12. *n.* 14. ubi ſubdit arbitrariam pœnam inferri habito reſpectu ad negligentiam Parochi, & ad neceſſitatem Sacramenti , & ſalutem animarum ; additque id locum habere in Sa-

cramentis neceſſariis, ut in Baptiſmo, & Pœnitentia ; excipit tamen ubi quis infirmum ſibi commendatum baptizate noluit : nam ſi ſine Baptiſmo moriatur, deponi debet, per *cap. quicunque Presbyter, de conſecrat. diſtinct.* 4. Hæc pauca ſufficiat dixiſſe de Sacramentis in genere, nunc verò de ſingulis in particulari infrà aliquid prælibabimus , videlicet de Baptiſmo , Pœnitentia , Sacta Communione , Matrimonio , & Extrema-Unctione. Non pauci ſcriptum reliquerunt , Parochum primam Tonſuram ſubditis ſuis conferre poſſe , ex quorum numero ſunt Panorm. *in cap.* 4. *de conſuetud. num.* 9. Archidiac. Hugo & Innoc. in *cap. nullus Epiſcopus, de tempor. ordin.* Sed hoc meritò repellunt Sot. *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *articul.* 1. Martin. Fornar. *de Ordine, cap.* 5. *§.* 2 *in* 5. *dub.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 48. *q.* 2. noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacram. Ordinis, tract.* 1. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 3. ubi refert totius Romanæ Eccleſiæ uſum teſtari hoc munus ad Epiſcopum pertinere , ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcops , p.* 2. *alleg.* 3. *n.* 16.

CAPUT XVIII.

De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando præcipua quædam per Parochum curanda.

SUMMARIUM.

1 *Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius miniſter Sacerdos.*

2 *Baptizans ſolemniter cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizat, & ſi clericus ſit , irregularitatem incurrit.*

3 *Irregularitatem incurrit , qui miniſtrat in Ordine ſacro , quem non habet , modò ſcienter , ſeriò , & ex officio miniſtret.*

4 *Excommunicatus Parochus majori excommunicatione non poteſt ſolemniter baptizare , aliàs peccabit mortaliter ; & fiet irregularis : imò nec in extrema neceſſitate , ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare.*

5 *Parocho excommunicato præferendus eſt laicus non excommunicatus in Baptizando in extrema neceſſitate.*

6 *Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in cauſa neceſſitatis, vel extra , ab interdicto perſonaliter.*

7 *Baptizandus quiſque eſt in ſua , cui ſubeſt, Eccleſia, niſi peregrinus ſit , vel certum non habeat domicilium.*

8 *Parochus ſi infirmum baptizare noluerit , & ille ſine Baptiſmo moriatur , deponitur.*

9 *Baptizare poteſt ſolemniter alienus Parochus de expreſſa licentia proprij Sacerdotis.*

10 *Diaconus ex Sacerdotis proprij commiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat.*

11 *Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochia ſolemniter baptizaverit ſine licentia proprij Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem.*

12 *Sacerdos alienus baptizans in ſolemnitate quando Parochus abeſt, nec facilè haberi poteſt, non peccat.*

13 *Baptiſmulis fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus.*

14 *Parentes ex conſuetudine & pracepto Eccleſia poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante adultam atatem obligari.*

15 *Parvuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi.*

16 *Baptizandi ſunt adulti, agrotantes, pœnitentes, muti, & ſurdi.*

17 *Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium.*

18 *Nomen malam habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio.*

19 *Nomen honeſtum habere, præmium eſt non modicum.*

20 *Auctor xlij. atatis ſua annum dum hac ſcribebat, ingreditur.*

21 *Patrinot deſignare ad parentes ſpectat, ipſis verò non deſignãtibus, ad Parochum pertinet.*

22 *Patrinus unus, vel ad ſummum duo, unus ſcilicet v'r, unaque fœmina adhibendi ſunt.*

23 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, ut duo viri, vel dua fœmina ſimul ſuſcipiant.*

24 *Procurator unus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt.*

25 *Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore.*

26 *Patrinos plures adhibens Parochus, peccat mortaliter, ſed cũ omnibus cõtrahitur cognatio.*

27 *Patrinus in Baptiſmo eſſe non poteſt, qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem.*

28 *Patrini in Baptiſmo eſſe poſſunt pueri cujaſcunque atatis, modò habeant uſum rationis.*

29 *Patrini poſſunt eſſe minores baptizato.*

30 *Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſint, referuntur.*

31 *Abbates, Monachi, aut Religioſi, ſaltem clauſtrales, Patrini eſſe non poſſunt.*

32 *Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo.*

33 *Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, ejuſque patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omninò prohibetur.*

34 *Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet Patrinos, neque à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra.*

35 *Cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperiretur, qui poſſit infantem baptizare.*

36 *Patroni quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur.*

37 *Parochus infantem in periculo mortis jam baptizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed caremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit.*

38 *Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur.*

39 *Baptiſmus ſeclaſa neceſſitate non eſt conferendus in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principum filij extiterint, qui ſint baptizandi.*

40 Clem. unic. de Baptiſmo, *loquitur de magnis Dominis, & ideò non comprehendit Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales.*

41 *Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta.*

42 *Interdicti tempore adminiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolùm parvulis, ſed etiam adultis cum ſolemnitate Unctionis, Catechiſmi, & exorciſmi.*

43 *Baptiſmi matria remota eſt aqua ſimplex, ſeu Elementaris.*

44 *Baptiſmi materia propinqua eſt ablutio per aquam, qua ſcilicet ſucceſſivo contactu contingit corpus.*

45 *Aqua minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſione corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicatur.*

46 *Baptiſmus non eſt validus ſi aqua contingat tantummodò veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes.*

47 *Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione.*

48 *Baptiſmi ad valorem nihil intereſt utrum fiat per aqua effuſionem, an verò corporis immerſionem unam, vel trinam, dummodò licitè fiat.*

49 *Forma baptiſmi in Occidentalibus Eccleſiis qua ? oſtenditur.*

50 *Perſona qua baptizatur, exprimendu eſt in baptiſmo.*

51 *Perſona baptizans non eſt neceſſarium ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam qua baptizatur; ſed ſufficit indirectè.*

52 *Actio qua exercetur circa eam, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum* Baptizo, *ſive per verbum* Abluo, *ſive per verbum* Mergo, *& ſimile.*

53 *In Baptiſmo exprimenda ſunt tres perſona Sanctiſſima Trinitatis.*

54 *Baptizat*

Digitized by Google

54 *Baptizat invalidè qui utitur hac forma: Ego te baptizo in nomine Chriſti.*

55 Cap. à quodam Judæo, de conſec. diſt.4. & num. 55. *declaratur.*

56 *Baptiſmus valet ſub hac forma celebratus: Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti.*

57 *Baptiſmus valet quamvis in ejus forma relinquatur particula,* in. *Item licèt relinquatur particula* &, *ut n.* 58.

59 *Parochus in forma Baptiſmi relinquens particulas* in, *vel* &, *ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccat tantùm venialiter.*

1 MINISTER Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius Sacerdos. Cùm enim Sacerdotes omnes vi conſecrationis ſuæ accipiant poteſtatem in corpus Chriſti verum, quia illud conficere poſſunt; conſequenter etiam idonei fiunt, quibus ordinaria poteſtas conferatur in corpus Chriſti myſticum, fideles ſcilicet colligendo per Baptiſmum, ſpiritualiter paſcendo per verbi Dei prædicationem, & à peccatis abſolvendo, adeóque ipſos diſponendo, ut etiam ad excellentiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum accipiendum idonei reddantur. Cùm verò officium paſcendi, ſeu cura animarum proximè non proveniat ex ordinatione, ſed ſit poteſtas juriſdictionis ab Eccleſia, ſive Prælato Eccleſiaſtico collata, ideò Sacerdotes, qui eam non habent, tale officium exercere non poſſunt. Hinc eſt quod officium baptizandi, ſicut & prædicandi, à peccatis abſolvendi, aliiſque Sacramentis paſcendi, per ſe primò conveniat Epiſcopis, ſeu primis Sacerdotibus, Romano quidem reſpectu totius Orbis, aliis verò reſpectu ſuæ diœceſis; at verò inferioribus Sacerdotibus, ſeu Preſbyteris per communicationem Epiſcoporum; at non omnibus ſacerdotibus indiſtinctè, ſed illis, qui Parochi fuerint, in ſuis Parochiis: & ideò ſic docent Bonacina *de Sacrament. diſput. 2. q. 2. puncto 2. ex n. 12.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 3. p. 1. tract. 2. docum. 5. n. 1.* & latiùs *lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 9.* Paulus Layman. *in Theol. morali, lib. 5. tract. 2. c. 7. n. 2.* ubi in fine ex hoc infert graviter peccare parentes ſi prolem ſuam Parocho alieno abſque proprii licentia baptizandam offerant.

2 Unde fit eum, qui ſolemniter baptizat, cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizare; uſurpat enim ſibi alienum officium, ac proinde ſi clericus ſit, irregularitatem incurrit: ita Trullench *in praxi reſol. Sacram. lib. 2. cap. 1. dub. 5. n. 3.* Navar. *in man. c. 22. n. 7.* Sayr. *de cenſuris, lib. 7. c. 10. n. 4.* Bonacin. *de cenſur. diſp. 7. q. 3. puncto 6. n. 5.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c. 15. §. 6. num. 6.* ubi loquitur de Diacono ſolemniter baptizante, ſi id faciat ut Sacerdos; ſed † ſi 3
ut Diaconus bona fide fecit, exiſtimans ſe id poſſe, credit non incurrere irregularitatem; quod in foro animæ poſt Navar. *conſ. 70. ad fin. de ſent. excom.* verum dicit Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. irregularitas, differ. 3.* illam enim contrahit qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modò ſcienter, & ſeriò ex officio miniſtret, *cap. 1. & 2. de cleric. non ordin. min.* Ugolin. *de irregul. c. 37.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 11. ſect. 3. n. 22.* Sayr. *d. cap. 10. num. 1.*

Excommunicatus Parochus majori excom- 4
municatione non poteſt ſolemniter Sacramentum Baptiſmi miniſtrare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis. imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate illud adminiſtrare: Ita S. Thom. *in 4. diſtinct. 5. quæſt. 2. artic. 2. quæſtiune. 5.* Sot. *in 4. diſt. 1. quæſt. 5. artic. 6.* Card. Toler. *in inſtr. Sacerd. lib. 2. c. 10. n. 7.* quod intelligitur ſi non ſit alius, qui baptizet; nam † ſi adeſſet laïcus 5
non excommunicatus, eſſet præferendus Sacerdoti excommunicato; quia tunc non eſt neceſſitas, cùm poſſit tale Sacramentum conferri à laïco: ita Sylveſt. *in Sum. verb. Baptiſmus 3. n. 1.* Navar. *in man. c. 22. n. 7.* & hoc eſt probabile, licèt aliter ſentiat Sayr. *lib. 1. de cenſur. c. 2. num. 17.* † Nec etiam poteſt miniſtrari ſo- 7
lemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter, ut reſolvit idem Sayr. *lib. 5. de cenſur. cap. 7. n. 5.* cùm ſatis ſit illud miniſtrare ſine ſolemnitate ad ſatisfaciendum neceſſitati, quamvis contrarium probabile cenſeat Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. n. 5.*

Quiſque igitur in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia eſt baptizandus, quia unus Sacerdos alterius Parochiæ terminos, plebem, & jus non valet uſurpare, *cap. placuit, 7. quæſt. 1. cap. ſicut, 9. q. 2. cap. 1. nullus, cap. Epiſcopum, cap. Epiſcopi, cap. non invitati, 13. q. 1. cap. nullus 3. de Paroch.* niſi conſuetudine ſit obtentum, ut infantes poſſint baptizari à quibuſcunque Presbyteris, vel Canonicis civitatis, quia illa ſervanda erit, dummodò id fiat de licentia Ordinarii, & ſine præjudicio jurium, & emolumentorum Parochi, ut cenſuit *Sacr. Congreg. Rit. in Oriolen. 16. Decembris* 1605. vel niſi baptizandus peregrinetur, aut certum non habeat domicilium, hoc enim caſu in ea Eccleſia, quam elegerit baptizari poterit, *cap. nec numerus, in princ. verſ. aut in electa, 10. quæſt. 3.* Et † quicunque Pres- 8
byter ſi in provincia propria, vel in alia, vel ubicunque inventus fuerit, commendatum ſibi infirmum baptizare noluerit, vel pro intentione itineris, vel de alia aliqua excuſatione, ſi ſine Baptiſmo moriatur infirmus, deponitur, *cap. quicunque, de conſ. diſt. 4.* Salzed.

ad Bernard. *in pract. cap. 55. verſ. hinc procedit.*
Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 15. §. 12. n. 14.*
9 De licentia tamen proprii Sacerdotis ex-
preſſa, aut rationabiliter præſumpta, alienus
ſolemniter baptizare poteſt, *cap. interdicimus,*
16. q. 1. Ludov. Miranda *in man. Pral. tom. 1.*
q. 43. art. 1. in princ. ubi etiam quod in caſu ne-
ceſſitatis, vel de licentia Ordinarii non eſt pro-
hibitum Religioſis baptizare, Ugolin. *d. c. 15.*
§. 6. n. 7. Paul. Laym. *in Theolog. morali, lib. 5.*
tract. 2. cap. 7. num. 1. in fine, Aſcan. Tamburin.
de jure Abbatum, tom. 2. diſp. 4. quæſt. 1. num. 2.
10 Imò † ex Sacerdotis proprii commiſſione ob
rationabilem cauſam facta, etiam Diaconi ſo-
lemniter baptizant, *cap. Divinos, 93. diſt.* Sot.
in 4. diſtinct. 4 quæſt. unic. art 1. Vaſq. *diſp. 147.*
cap. 4. Bonacin. *de cenſur. diſp. 7. q. 3. punct. 6.*
num. 5. & de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 5. num. 3.
Machado *d. docum. 5. num. 2. & d. docum. 9. n. 2.*
Paul. Layman. *d. cap. 7. num. 3.* ubi ſubdit no-
tandum diſcrimen inter Diaconum, & Preſ-
byterum, quod attinet ad poteſtatem bap-
tizandi. Hæc enim jure ordinario Preſbytero
conferri poteſt, ut ipſi tanquàm ex proprio Paſ-
torali officio competat, Diacono autem ex-
traordinariè tantùm ob aliquam incidentem
cauſam à Sacerdote proprio delegari; putà ſi
is propter baptizandorum multitudinem, gra-
vem infirmitatem, vel excommunicationis
cenſuram, Baptiſmum petentibus neque per
ſe, neque per ſubſtitutum Sacerdotem ſatis-
facere poſſit.
11 At verò ſi alienus Sacerdos infantem alte-
rius Parochiæ ſolemniter baptizaverit ſine li-
centia proprii Parochi, licèt peccet mortali-
ter, cùm uſurpet ſibi juriſdictionem, & mu-
nus alterius; quia paſcere animas, quod ma-
ximè fit verbo, & Sacramentis, pertinet ad
Paſtores; nullam tamen incurrit excommu-
nicationem, vel irregularitatem, cùm hæc pœ-
na nullibi reperiatur expreſſa, me citato in
hoc loco, Machado *dict. lib. 4. part. 2. tract. 2. do-*
12 *cum. 9. num. 4.* † Si verò baptizet in neceſſita-
te, quando Parochus abeſt, nec facilè habe-
ri poteſt, non peccat; quia quilibet Sacerdos
eſt per ſe inſtitutus miniſter ad hoc Sacramen-
tum, & habet poteſtatem illud adminiſtrandi,
ut per Emm. Sà *in aphoriſmis, verb. Baptiſmus,*
num. 7. Valent. *to 4. diſp. 4. q. 2. punct. 1. prope fin.*
Bonac. *de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 5. num. 10.*
Miranda *d. art. 1.*
13 Vocatus Parochus, Sacerdos, vel alius de
ejus licentia, ut ſuprà, ad hoc Sacramentum
adminiſtrandum, ſtatim & ſine alia cuncta-
tione ad Eccleſiam ſeſe conferre debebit, ubi
fons Baptiſmalis decenter pro facultate loci
debet eſſe ornatus, & deſuper cautè occluſus,
habens intus aquam mundam, & ſufficien-
tem, ut advertit Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2.*
cap. 3. num. 25. verſ. fontis; indutúſque ſuper-
pelliceo, & ſtola violacea ad Eccleſiæ januam
conſiſtat, ubi ante omnia ab illis, qui infantem
ad Baptiſmum deferunt, quæret de nomi-
ne infanti imponendo, qui ſint Patrini, an
infans domi ob caſum aliquem fuerit bapti-
zatus, vide Caſtal. *in praxi cerem. lib. 2. ſect. 14.*
cap. 3.
Sed advertat quod extra caſum neceſſita- 14
tis, ſtando ſolùm in jure divino, non viden-
tur obligari parentes ad baptizandos filios
tempore infantiæ, quod videtur olim fuiſſe
in conſuetudine aliquibus in locis: at verò
ex conſuetudine Eccleſiæ, & præcepto ejus
rectè poſſunt parentes ad baptizandos infan-
tes ſuos ante adultam ætatem obligari, cùm
res ſit juſta, & bono communi expediens, &
ipſi ſubditi juriſdictioni Eccleſiæ, unde ſe-
cluſa magna cauſa non poteſt hæc conſuetu-
do violari: ita Suar. *tom. 3. de Sacram. quæſt. 71.*
diſput. 31. ſect. 1. verſ. tertiò, quem refert, &
ſequitur Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha
in comment. ad cap. baptizari 3. n. 2. diſtinct. 5.
Facit etiam *conſt. 23. Eugenij IV.* incipit *Canta-*
te, pridie Nonas Februarij 1441. quæ admonet
Baptiſmum non eſſe differendum in pueris ob
periculum mortis, ſed quamprimùm commo-
dè fieri poteſt conferri debet, quia eripit à
diaboli poteſtate, & filios Dei facit adopti-
vos, cujus conſtitutionis memini *in collect.*
Bullarij, verb. Baptiſmus 1. optimè Ludov. de
ſancto Joanne Evangeliſta *tract. de adminiſtr.*
Sacram. art. 2. de Baptiſmo, n. 1. ibi, *En el bauti-*
zar la criatura es lo mejor guardar la coſtum-
bre de la tierra donde eſta, con tal que non paſſe
de doze dias, porque haſta entonces ſe puede di-
latar ſin pecado &c. & ibi, *La coſtumbre ordina-*
ria de Eſpaña es a los icho dias, &c. † Parvu- 15
li igitur parentum fide, & profeſſione ſunt
baptizandi, *cap. 1. §. fin. dict. capit. baptizari,*
diſtinct. 5. c. illud 6. cap. filius Dei, cap. parvuli
etiam, cum aliis, *de conſec. diſt. 4.* Item & adul-
ti *d. cap. 1. §. fin. cap. baptizari, cap. 1. §. Sacra-*
mentum, de ſum. Trinit. † Et ægrotantes, qui 16
ſi pro ſe reſpondere non poſſunt, aliorum ſeu
voluntatis teſtimonio ſunt baptizandi, quod
idem & de pœnitentibus eſt dicendum, *cap.*
ægrotantes, dict. cap. parvuli, de conſecr. diſt. 4.
Item de mutis, & ſurdis, *d. cap. parvuli.* Dor-
mientes autem, atque inviti, ſeu amentes
quando ſuſcipiant characterem Baptiſmi, &
quando non, & quando ſint baptizandi, vel
non, habetur *in cap. minores 3. §. item quæritur,*
de Baptiſmo.
Quod ad baptizandi nomen attinet, il- 17
lud eſt animadvertendum, quod ſicut Chriſ-
tiani à Chriſto dicuntur, ita æquum cenſe-
tur, ut ipſi à Chriſti militibus, qui ſancti fue-
runt, nomina ſua ducant, non autem ab infi-
delibus, aut Gentilibus, qui Chriſtum non
agnoverunt, nec ab aliis etiam denomina-
tionibus.

tionibus quæ cum Religione non ſunt con-
18 junctæ, vel turpia ſignificant, quia † malum
nomen habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex
bono nomine oritur bona præſumptio, ut no-
tant Doctores *in cap. 1. de depoſito*, Matheſil.
ſing. 75. Annibal. *in rub. ff. ſoluto matrim. n.* 222.
Jaſ. *in l. cunctos populos, lect. 2. num. 15. Cod. de
ſumma Trinit.* Felin. *in proœm. Decretal. num.*
30. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. fol. 66. num.*
53. *& in catal. gloriæ mundi, part. 11. conſid.* 23.
Guillielm. *in c. Rainutius, de teſtam. verb. Rai-
nutius, à numer.* 45. Gerard. *ſing.* 75. Mandoſ.
conſ. 76. ex numer. 1. Fuſc. *lit N, ſing.* 14. Anton.
Scap. *de jure non ſcripto, lib. 5. cap. 105. ex n.* 6.
Anton. de Sola *in Conſtit. Ducatus Sabaudiæ, in
proœm. gloſ. 1. n.* 3. Vivi. *to. 1. commun. opin. lib. 9.
tit. 18. n. 2. pag.* 513. ubi *in verſ. alium etiam,*
colligit ex *d. c.* 1. quod ſi quis deponeret res ſuas
penes turpe nomen habentem, & eas perde-
ret, ſibi imputandum foret, qui illi confide-
re auſus ſit, Cened. *ad Decret. collect. 24. num.* 3.
Menoch. *de præſum. lib. 1. præſ. 89. n.* 131. Maſ-
card. *de probat. concl.* 831. *numer.* 22. Farin. *in
praxi crimin. par. 6. q. 176. num. 91. cum ſeqq.*
19 Unde dicitur † præmium eſſe non modicum,
bonum & honeſtum nomen habere; quia à
nomine, & cognomine multoties ſumitur, &
permiſſa eſt argumentatio, ut latè explicat
Abb. *in proœm. Decretal. in verb. Gregorij, n.* 7.
Et hinc Salicet. *in l. 3. in princ. C. de ſum. Tri-
nit.* per eum text. exhortatur parentes, ut pul-
chra nomina, & honeſta liberis imponant, quia
ſecundùm illum turpia quodammodo præſe-
ferunt infamiam.
20 Ideò juxta Sacrorum Canonum, & Con-
ciliorum præſcriptum Parochus, ſi nomen
baptizandi non eſſe Sancti alicujus animad-
vertat, moneat placidè illum deferentes, ut
dimiſſo eo aliud nomen inquirant, & pro-
nuntient quod Sancti, vel Sanctæ alicujus
ſit, cujus vitam pro viribus imitari conetur,
& cujus intercessione in Cœlis apud Deum
uti poſſit, cùm benè norint quot, quantíſque
periculis, & calamitatibus humana vita ſit ob-
noxia, quantúmque indigeamus aſſiduo Sanc-
torum patrocinio. Ad Sanctum igitur Eccle-
ſiæ Doctorem Auguſtinum in neceſſitatibus
meis occurrere, uti ad ſingularem protecto-
rem ſum ſolitus, & nunquam mihi in illis de-
futurum confido, cujus hoc ipſo die feſtum ce-
lebratur, quíque mihi vitæ initium fuit, & xli.
annis expletis xlii. ætatis ingrediar hoc præſen-
ti anno 1631. Deo Opt. Max. vitæ, & omnium
bonorum Auctori, ejúſque Matri beatiſſimæ
Virgini Mariæ, & ipſis Sanctis Cœlitibus cunc-
tis laus, honor, gratiarum actio, & jubilatio in
ſæcula ſæculorum.
21 Quod autem ſpectat ad Patrinos, ani-
madvertat Parochus, an parentes eos deſi-
gnaverint; quia ad illos hoc pertinet, ipſis ve-
rò non deſignantibus ad eum tunc ſpectabit;
ut notant Poſſevin. *d. tract. de Officio Curati, c.
6. n.* 33. Bonac. *de Matrim. quæſt. 3. puncto 5. §.
2. num.* 27.
At de ſuſceptorum numero inſtitutum 22
fuit, ut unus tantùm eſſet, Leo I. *in capit. non
plures, de conſecr. diſt. 4. & in cap. ult. de cognat.
ſpirit. lib.* 6. Sed Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform.
Matr. c.* 2. unum tantùm juxta priſca Canonum
ſtatuta adhiberi patrinum voluit, vel ad ſum-
mum duos, ſcilicet unum virum, unámque fœ-
minam, refert Poſſevin. *d. cap. 6. n.* 33.
Nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut duo vi- 23
ri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant; cùm ſu-
per Conciliari conſtitutione diſpenſandi po-
teſtatem non habeat. Ita deciſum referunt à
Sacra Congreg. Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1.
verb. Baptiſmus, §.* 4. Sanch. *de Matrim. lib. 7.
diſp. 57. n.* 7. Rebell. *de obligat. Juſtit. p. 2. in ap-
pendice ad lib. 4. n.* 89. Valer. Reginald. *in praxi
fori pœnit. l. 31. n.* 154. Bonac. *d. §. 2. n.* 33. Paul.
Laym. *in Theolog. morali, lib. 5. tract. 2. c. 9. n.* 4.
Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, l.
4. tit. 15. l. 1. de Matr. in declar. n.* 75. ubi *n.* 80.
pariter deciſum refert quod † unus procura- 24
tor, qui ſit viri, & alter, qui ſit procurator mu-
lieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſ-
ſunt; ſed non duo viri, nec duæ mulieres, unuſ-
quiſque tamen proprio nomine, vir loco mu-
lieris, vel mulier loco viri: quod etiam tradunt
Poſſev. *d. n.* 33. & Rebell. *citato loco, num.* 90.
Et hoc caſu cognatio contrahitur à mitten- 25
te, non verò à procuratore, ut reſolvunt multi
me citato *de offic. & poteſt. Epiſcopi, par. 2. alleg.
30. num.* 50. & cenſuit *S. Congr. Conc. in Triden-
tina, 16. Martij* 1630.
Si quis verò adhiberet plures Patrinos, pecca- 26
ret mortaliter, quia præceptum Eccleſiæ in re
magni momenti violatur, ex cujus tranſgreſ-
ſione multiplicantur cognationes ſufficientes
ad dirimendum Matrimonium. Ita Fr. Emm. *in
ſum. p. 1. c. 226. n.* 1. Vega etiam *in ſum. p. 1. c. 33.
caſu* 39. Bonac. *d. §. 2. n.* 32. Armend. *in addit. ad
recop. legum Navarræ, l. 4 tit. 15. l. 1. de Matr.
in declar. n.* 84. quicquid dicat Sanch. *d. lib. 7.
diſp. 57. num.* 6. cum omnibus tamen cogna-
tio contraheretur, quia licèt actus contra le-
gem factus regulariter non valeat, *leg. non du-
bium, Cod. de legib.* excipitur tamen ubi lex
actum non tollit, & pœnam extrinſecam addit,
quæ poteſt cum actus valore conſiſtere, & va-
lor actus non reſpicit favorem ejus; cujus cau-
ſâ pœna imponitur, ut dicit Bart. communiter
receptus *in l. Prætor ait, num. 3. ff. de novi oper.
nunciat.* & ita eſt in noſtro caſu; non tollit
enim actum, ſed ponit pœnam Parocho ad-
mittenti p'tres duobus: & valor actus non
pertinet ad favorem Parochi, ſed ſuſcepti.
Quare ſic reſolvunt Nav. *conſ. 4. in antiq. aliàs
conſ. 7. in novis, de cognat. ſpirit.* Ugol. *de poteſt.*

*Epiſc.c.*25.§.1.*n.*5. Sayr.*in floribus deciſ.ſub d. tit.de cognat.ſpirituali,deciſ.*4.& dicit deciſum Armendar. *loco proximè citato.*

27 Attendat quoque Parochus an Patrini ut *ſuprà* deſignati, & qui hoc onus ſuſcepturi acceſſerunt, admitti poſſint, hoc eſt, an ſint baptizati; quia aliàs ſi non baptizatus teneat, invalidè facit, hoc eſt nulla inde contrahitur cognatio; quia ſicut ad carnalem cognationem inter aliquos deſideratur proceſſio utriuſque ab eodem ſtipite ſecundùm carnalem propagationem; ita ad ſpiritualem exigitur proceſſio utriuſque ab eodem ſtipite, nempe Chriſto ſecundùm ſpiritualem regenerationem, mediante viſibili Sacramento Baptiſmi, *capit. in Baptiſmate, de conſec.diſt.*4.Sanch.*d. lib.*7.*diſp.*70.*à n.*7.Rebello *de obligat.Juſtit.p.*2.*l.*3 *q.*6.*n.*6.*&* 7. Baſil.Pont. *de impedimentis matrim.c.*24.§.1.*verſ.illud tamen*,Bonac.*d.*§.2. *n.*19.Anton.Fernandez *in examine Th.mor.p.*3. *c.*11.*§.*9.*n.*4.Paul.Laym.*d.c.*9.*n.*2.*verſ.altera*, & plures citati per me *allegat.* 30. *n.* 34.

28 Nec oportet ut hi Patrini ſint majores, quia pueri cujuſcunque ætatis poſſunt eſſe ſuſceptores legitimi, modò habeant uſum rationis,Sanch. *dicto lib.*7.*diſput.*61.*n.*4. Sayr. *in floribus deciſ. tit. de cognatione ſpirit. deciſ.*1. Navar.*conſ.*1.*aliàs* 2.*in novis,eodem tit.* Poſſevin. *dicto c.* 6. *n.* 29. Bonac. *dicto §.* 2. *n.* 17.

29 Nec refert an ſint minores baptizato, quia nullo jure ſtatuitur, aut requiritur ut ſint majores,Petr.de Ledeſma *in Sum. part.*1.*tract.de ſacram. Matrimor.c.*17.*concl.*7.*dub.*2. Navar. *conſ.*3.*aliàs* 4.*de cognat.ſpirit.* Sayr.*in floribus deciſ.ſub eodem tit. deciſ.*3. non enim patrinus, aut matrina perſonam patris, vel matris gerit (quaſi hac ratione, ut quidam falsò putant, neceſſe ſit ut patrinus tot annis baptizato major ſit, quod poſſit eſſe pater ejus naturalis) ſed baptizans tantùm patris perſonam gerit, & aqua matris; patrinus autem ſolitus ſe fidejuſſorem conſtituit,*cap.vos ante,de conſecr.diſt.*4. qualis poteſt eſſe, qui eſt minor ætate.

30 Perpendat etiam Parochus an deſignati hujuſmodi ſint Catholici, an ſanæ mentis, an bonæ famæ, an eodem anno in Paſchate confeſſi fuerint, & Sanctiſſimam Euchariſtiam ſumpſerint, an Doctrinam Chriſtianam ſciant, itémque excommunicatos, interdictos, facinoroſos, & criminoſos ab infantis ſuſceptione arcebit. Ita Paul. Layman. *dict. cap.* 9. *num.* 2. *verſic.præterea*, ubi tamen addit hæc genera perſonarum validè patrini munus obire poſſe, ſed non licitè. Item mutus homo, & muta mulier prohibentur eſſe patrini, *cap. parvuli, de conſecrat. diſtinct.*4. Anchar. *in rub. de cognat.ſpirit.lib.*6.*num.*4.Anton.Fernandez *dict. part.*3.*cap.*11.*num.*4.*in fine*,& addit Baſil.Ponti. *d.*§.1. *verſ.excluſi*, in Concil.Pariſien. *lib.*1. *cap.* 54. pœnitentes publicos, donec peracta pœnitentia reconcilientur, repulſos eſſe à ſuſceptione.

Advertat demùm ne ii ſuſceptores ſint Ab- 31
bates, Monachi, aut Religioſi ſaltem clauſtrales, quia prohibitum eſt eos in Baptiſmo patrinos adhiberi, *cap. non licet Abbati. de conſecrat.diſt.*4.Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.*2.*q.*58. *art.*3. Sanch. *de Matrim.l.*7.*diſp.*60.*n.*21.Poſſevin. *d.c.*6.*n.*27.*verſ. ſecundò*, Galet. *in Margarita caſuum conſc.verb. Religioſus, pag.*225. Galgan. *de jure Eccleſ.lib.*3. *tit.*85. *num.*25.*&* 26.Rebello *de obligat.juſtit.p.*2.*lib.*3.*q.*6.*n.*10. Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*31. *n.* 157.*verſ.quartò*, Ludov.Miranda *in man.Prælat.tom.*1.*q.*43.*art.*1.*in concl.propè med.*Bonac. *d.§.n.*23. Baſil.Pont. *d.§.*1.*verſ.excluſi.* Paul. Laym.*d.cap.*9.*n.*3.*in princip.*Tamburin.*de jure*
*Abbatum, tom.*2. *diſp.*4. *q.*2. † niſi hujuſmodi 32
Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem promoveantur, exemplo Gregorii, qui ex Religione promotus in Cardinalem, factus eſt Maurini Imperatoris compater, ut referunt Gregor. Lop.*l.*65.*verb.majoral.tit.*5.*par.*1.Fr.Emman. *d.art.*3.plures,quos refert,& ſequitur Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.*6. *n.* 24.

Poſtquam patrinos, ſeu matrinas defecti- 33
bus, qui illos juxta ſacros Canones inhabiles reddunt, carere, eóſque idoneos eſſe ad tenendum illum, qui baptizandus eſt, cognoverit Parochus, eos de his, quæ ſequuntur, admonebit: primò affinitatem,ſeu cognationem ſpiritualem in illa ſacra regeneratione contrahi inter ipſos, & baptizatum, ejúſque patrem, & matrem, atque idcirco matrimonium inter ipſos omnino prohiberi, ut ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.*24.*de reform.Matrim.capit.*2.& reſolvunt citati per me *d.part.*2.*alleg.*30.*ex num.* 53. ubi *num.* 55. *&* 56.

Hinc colligo, cognationem ſpiritualem non 34
contrahi inter ipſoſmet patrinos, neque à viro contractam transfundi in uxorem, vel è contra: advertit tamen Paul.Laym. *d.tract.*5.*cap.*9.*n.*3. *verſ. quartò*, minùs decens eſſe ut duo conjuges ſimul alienam prolem ſuſcipiant, quamvis
id conſuetudine cohoneſtari poſſit. † Quam 35
quidem cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge; niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare, latè Sanctarel. *var. reſol. q.* 72. *à princ.*

Deinde doceat breviter onus, cui ſe ſubji- 36
ciunt, graviſſimum eſſe, nempe ut ſint perpetui fidejuſſores illorum, quos ſuſcipiunt, ſpondeantque pro ipſis Deo, illos nec à fide, nec à lege vivendo declinaturos; quare ſciant ſe teneri ad ipſos in viam Domini dirigendos, & orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolorum, aliaque ad Chriſtianam doctrinam pertinentia eoſdem edocendos,

edocendos, prout declarat S. Thom. *3. p. q. 97. art. 4. in corpore.* Tum moneat Parochus eoſdem patrinos, ut depoſitis armis, & matrinas, aliaſque mulieres, ut velato ſint capite, atque humili devotione profana omnia excludant, & genuflexi debitam erga hoc Sacramentum reverentiam teſtentur.

37 Quærere inſuper debet Parochus, & ſcire an caſu aliquo, ita poſtulante neceſſitate infans domi baptizatus fuerit? Quod ſi eum baptizatum eſſe comperiat, quærat ad huc à quo ſit baptizatus, tum qua materia, & qua forma, & an ea omnia peracta ſint, quæ in hoc Sacramento in caſu periculi mortis extra Eccleſiam adminiſtrando requiruntur, & quæ hîc inferiùs breviter adnotantur: ſi verò Parochus in periculo mortis Sacramentum ritè perfectum, & baptizatum infantem eſſe viderit, nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incideret; ſed alias ſolemnitates, & cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit. Et ſi puer ante integram nativitatem baptizatus fuerit ob periculum mortis, prependat eo caſu ante totalem egreſſionem baptizari poſſe in capite, manu, vel pede jam emiſſo ita Suar. *tom. 3. de Sacrament. in 3. part. quæſt. 67. diſputat. 25. artic.* 11. quem refert, & ſequitur Illuſtriſſim. Dom. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. baptiZari 3. num.* 1. *diſtinct.* 5.

38 Ad Baptiſmi Sacramentum ritè obeundum debet Parochus nonnulla parata tenere, & ſedulò efficere ne unquam in eis habendis defectus aliquis notari poſſit. *Primò*, fontem habere debet, in quo aqua ad Baptiſmum conferendum in vaſe aliquo nitido contineatur, non in ligneo, imbiberetur enim aqua ab ipſo, non ex aurichalco, ne ærugine tegatur, ſed ex lapide marmoreo, ubi faciliùs aqua conſervatur: & hic fons erit conſtitutus in loco Eccleſiæ commodo & occultato clavibus, ne homines aquam ſumant ad ſuperſtitiones faciendas. *Secundò* vaſculum, quo aqua fundatur ſuper caput baptizandi. *Tertiò* alia duo vaſa ſaltem ex ſtanno, in quorum altero Chriſma, in altero oleum Catechumenorum contineatur. Hæc omninò nitida, atque expurgata ſemper erunt, aquáque Baptiſmi in ſingulos annos renovabitur benedictionibus ſolemnibus adhibitis, nec non oleo, ac Chriſmate mixtis; & fiunt hæc in die Sabbati Sancti, & Pentecoſtes, ut habetur in Miſſali Romano. Vide Vgolin. *de offic. Epiſcopi, cap.* 16. *§.* 5. *numero.* 1. Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. tractat.* 4. *capit* 34. *in fin. verſ. fontis baptiſmalis.* De libro autem baptizandorum, quem Parochus tenere debet, diximus *ſupr. hoc tractat. cap.* 7. *num.* 2. Catechumenorum oleum adhibet Parochus dum Baptiſmum adminiſtrat, inungitur enim ab eo baptizandus in pectore, & inter ſcapulas ut dicitur *in capite* 1. *de ſacra Vnct. §. quia verò Chriſtus*, ubi etiam quamobrem id fiat, declaratur: & *in capite deinde, de conſecrat. diſtinct.* 4. Secundò, dum conſecratur aqua Baptiſmi in Sabbato Sancto Paſchæ, & Pentecoſtes, ut *ſuprà* dixi; infunditur enim in aquam Baptiſmi prout habetur in Miſſali Romano. Oleum autem infirmorum adhibetur ubi adminiſtratur Sacramentum Extremæ-Vnctionis ſicut dicitur *in dict. capit. unic. verſic. de prima*, & infrà ſuo loco oſtendemus.

Præter ſupradicta, quæ à Parocho diligen- 39
ter curanda ſunt, alia veniunt notanda, quæ ad hoc Sacramentum ritè, & rectè conferendum ſcire oportet, & præcipuè an extra Eccleſiam aliquando illud adminiſtrare liceat, & quâ materia & forma.

Circa *primum*, ſecluſo imminenti aliquo mortis periculo, quo infans extra Eccleſiam domi, ubi naſcitur, aut alibi baptizari debeat, dico Baptiſmum non eſſe conferendum in Aulis, vel Cameris, aut aliis privatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, niſi Regum, vel Principum, quibus valet in hoc caſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, ob quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi, ſicut probat tex. *in Clem. unica de Bap-*
tiſmo, ubi vitalin. *num.* 43. intelligit †. tex. illum 40
loqui de magnis Dominis, Vgolin *de officio, & poteſt. Epiſcopi, lib.* 1. *capit.* 15. §. 6. *numer.* 2. Et ideò non comprehendere Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales, infert idem Vitalin. ubi proximè, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 427. *in princip.* tenet Principes Regni Neapolitani includi ſub diſpoſitione illius textus.

Quid autem faciendum ubi Eccleſia Pa- 41
rochialis fuerit interdicta, videtur indagandum; ſed omiſſis pluribus ego puto etiam tunc in ea Baptiſmum adminiſtrari poſſe, nec teneri Parochum aliam Eccleſiam, vel Parochiam vicinam non interdictam adire, ut ibi Sacramentum Baptiſmi adminiſtret; quia *in capit. quoniam, de ſentent. excom. lib.* 6. permittitur ſimpliciter Baptiſmus abſque ulla reſtrictione. Ita Sylveſt. *verb. interdictum* 5. *q.* 7. *num.* 6. Henriq *in ſum. lib.* 13. *cap.* 45. *§.* 3. Zambran. *d. cap.* 1. *dub.* 13. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 33. *ſect.* 1. Bonacin. *in ſimili tract. diſput.* 5. *punct.* 2. §. 1. *n.* 3. Squillante *de obligat. cleric. p.* 5. *n.* 37.

Et quamvis de Iure Decretalium *in cap.* 42
non eſt vobis, de ſponſal. & in capit. reſponſo, de ſent. excom licitum tantùm eſſet tẽpore interdicti adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi parvulis, quo nomine videtur denegari adultis;

dultis, in quibus tanta non cernitur neceſſitas: poſtea noviori jure *Sexti* etiam adultis adminiſtrari poſſe expreſſè decidit tex. *in d. cap. quoniam*, ex ratione quam inſinuat, propter moræ periculum; addit etiam poſſe Baptiſmum adminiſtrari cum ſolemnitate Vnctionis, & conſequenter catechiſmi, & exorciſmi. Ita Vgolin. *de cenſur. tab. 5. cap. 7. §. 4. numer. 1. & 2.* Suar *d. ſect. 1. numer. 2.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. 32. tract. 3. num.* 23. Sayr. *de conſenſu. lib. 5. c. 2. n. 3.* Bonacin. *d. §. 1. à. n. 1.* qui ferè omnes reſolvunt fontem benedici, & ſuſceptores, ſeu patrinos poſſe adhiberi ex regula, *Conceſſo uno, conceduntur omnia neceſſaria ad illud unum*, de qua *in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & in capit. præterea, de officio deleg.*

Baptiſmi reiteratio omni jure prohibita eſt, ita quod Parochus Baptiſmum iterans, ultra ſacrilegii peccatum, eſt excommunicatus, & irregularis, ac deponendus ab officio & beneficio, *cap. fin. de Baptiſmo*, & tanquam indignus Sacerdotio deponitur, *l. 1. C. ne ſanctum Bapt.* & ſic baptizantes admonet Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. deciſ.* 12. *n.* 7. ne quenquam baptizent ſine prævia diligenti indagine, ſi ſit baptizatus puer, necne: ubi autem dubium extiterit, an puer erat baptizatus, poterit Parochus eum baptizare cum clauſ. *ſi non es baptizatus*, juxta diſpoſitionem text. *in capit 2. de bapt* ex aliis Aloyſ. Ricc. *d. deciſ* 127. *à numer.* 9. ubi etiam ait veriſimilem conjecturam dubitandi eſſe ſi parvulus reperiretur expoſitus ad januam hoſpitalis, vel inventus in marmore abſque ſcriptura; ſi verò poſiti infantes afferant ſecum ſchedulam Baptiſmi, vel ſi aliquis teſtis aſſerat fuiſſe baptizatos, tunc non debent, nec poſſunt baptizari, ut poſt multos reſolvit Zambran. *de caſibus in articulo mortis, capit.* 1. *dub.* 5. ubi ait ſufficere teſtimonium ſaltem unius vetulæ bene examinatæ, certóque teſtificantis, dummodo ſit Catholica, & non ſuſpecta in Fide, & Religione: & *n.* 2. ſubdit, ſi non ſit certitudo modo dicto, baptizandum eſſe expoſitum ſub conditione.

43 Circa verò *ſecundum* de materia Baptiſmi, advertendum eſt, remotam materiam hujus Sacramenti eſſe aquam ſimplicem, ſeu elementarem, ut definitum eſt in *Concil. Florent. in decreto Eugenij Papæ*, & *Trid. ſeſſ. 7. de Baptiſmo, can.* 2. quamvis putei, fontis, pluviæ, balnei, vel ex ſulphure, cinere, nive, gelu, aut ſale defluat; hæc enim videtur aqua naturalis, ſive calida ſit, ſive frigida, ſive tincta colore, ſive denſa: non ſunt tamen materia Baptiſmi aquæ artificiales, & humores mixti, videlicet aqua roſacea, lachrymæ, ſaliva, urina, cereviſia, & ſimiles. Colliguntur hæc ex S. Thoma *p. 3. q. 66. art. 3. & 4.* Richard. *in 4. diſt. 3. art 3. quæſt.* 1. ubi Durand. *q.* 4. Sor. *q. unica, art.* 4. Victor. *de Baptiſmo, num.* 12. Petr. Sot. *lect. 1. de Baptiſmo.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 3. num.* 16. Camer. *de Baptiſmo, cap. 2. dub.* 2. F. Emman. *in ſum. p. 1. tract de Sacram Baptiſmi, art. 3. verſ. primera concluſion*, Valent. *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 1. punct.* 2. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 27. num.* 11. Anton. Fernandez *in examine Theolog. moralis, p. 3. cap. 2. §. 3.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct.* 3. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib. 5. tr. 1. c. 3. ex n.* 1. Ludo. à Sancto Ioanne *d. artic. 2. n. 2. & 3.* Machado *d. tract. 2. docum.* 2.

Materia autem propinqua hujus Sacra- 44
menti eſt ablutio per aquam, quæ ſcilicet
ſucceſſivo contactu contingit corpus. Ita
poſt multos Bonacin. *d. punct. 3. ex numer.* 12.
Paul. Layman. *d. capit 3. num. 1. verſ. aſſertio.* 2.
†. nec ſufficit quævis minima aquæ gutta, 45
ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infu-
ſione corpus hominis, vel principalis ejus pars
moraliter ablui dicatur, Valent. *d. punct.* 2.
col. 4. verſ. itaque ſequitur, Suar. *tom. 3. diſpu-*
tat. 20. ſect. 2. col. antepenult. verſ. quare non eſt
probanda, Melch. Zambran. *de Sacrament. in*
articulo mortis, c. 2. de Baptiſmo, dub. 4. Paul.
Layman. *d. c. 3. n. 1. verſ. corol.* 3. Bonacin. *d.*
punct. 3. num. 18. ubi *n.* 20. reſolvit † non eſſe 46
validum Baptiſmum ſi aqua contingat tantum-
modò veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud ex-
tra carnes.

Tribus modis poteſt ablutio fieri in Bap- 47
tiſmo, videlicet immerſione, vel effuſione,
vel aſperſione; olim verò ordinarius bap-
tizandi ritus fuit per immmerſionem, licèt
etiam per aſperſionem, vel effuſionem aquæ
interdum conferri ſoleret, præſertim prop-
pter neceſſitatem, ſicut docet S. Cyprian. *lib.* 4.
epiſt. 7. ad Magnum, quæ apud Iacob. Pamel.
eſt 79. & Sanctus Thom. *d. quæſt. 66. art.* 4.
†. nam ad valorem Baptiſmi nihil intereſt 48
utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò
per corporis immerſionem unam, vel trinam,
dummodo licitè fiat: debet tamen ex offi-
cio miniſtrans in hoc ſervare conſuetudinem
ſuæ Eccleſiæ, itaut ſi baptizans adminiſtret
Sacramentum Baptiſmi per infuſionem, vel
per aſperſionem contra ritum ſuæ Eccleſiæ,
graviter peccet: ita Sot. *d. q. unica, art. 8. concl.* 3.
& alii citati à Bonacin. *d. punct. 3. numer,* 17.
ubi ſubdit ſecus eſſe ſi hoc faciat quando nequit ſuſtentare baptizandum, aut ſi baptizandus ſit adultus, aut ſi mortis periculum immineat; tunc enim non peccat adminiſtrando Baptiſmum per infuſionem, vel per aſperſionem, cùm ipſum ad hoc faciendum juſta cauſa impellat, etiam ſi in eo loco receptum ſit per conſuetudinem, ut Baptiſmus per immerſionem adminiſtretur.

49. Denique

Digitized by Google

49 Denique circa tertium de forma Baptiſmi eſt notandum, in Occidentalibus Eccleſiis conſuetam hanc eſſe, *Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*. Deſumitur ex *Concil. Florent. in decreto Eugenij*, & ex verbis Chriſti apud *Matth. cap. 28. baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*: & tradunt Navarr. *in man. cap. 22. n. 2.* Henriq. *in ſum. lib. 2. cap. 8. §. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 3. num.* 19. Vival. *in candel. aureo, tit. de Baptiſmo, c. 3. num.* 8. *&* 9. Fernandez *d. p. 3. cap. 2. §. 4.* Bonacina *d. quæſt. 2. punct. 4. ex num.* 1. Paul. Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. à principio*, Machado *d. lib. 3. p. 1. tract. 2. docum.* 3. ex qua forma

50 *Primò* colligitur, in ea exprimendam eſſe perſonam, quæ baptizatur, ſive dicatur, *Baptizo te*, ſive *baptizo hunc*, ſive *baptizo Caium*, ſive *tu baptizaris à me*: ita ex *cap. 1. de Baptiſmo*, & ex *Concil. Florent.* colligunt Iacob. de Graff. *d. cap. 3. num.* 20. Suar. *tom. 3. diſput. 21. ſect. 2. concl.* 3. Chamerot. *de Baptiſmo, cap. 3. dub.* 3. erit namque ſubſtantialis mutatio, ſeu defectus in Baptiſmo, ſi perſona baptizanda neque ſpecialiter, neque generaliter exprimatur, ut ſignificat S. Thom *d. quæſt. 66. art. 5. ad* 4. & docent Abb. *in dict. cap. numero* 7. Sot. *in 4. diſtinct. 3. quæſt. unica, art. 5. §. ex hac ergo.* Hẽriq. *d. lib. 2. cap. 8. §. 4.* Vaſquez *diſput. 142. cap. 3.* Ægid. de Coninch *de Sacram. & cenſur. q. 66. art. 6. dub. unic. concluſ.* 3. Suarez *tom. 3. diſp. 21. ſect. 2. aſſert.* 3. Ratio eſt, quia forma verborum debet determinatè ſignificare actum baptizandi, à qua ablutio determinationem ſuam accipit. Et confirmatur ex eo, quod ideò in forma Baptiſmi perſona altera à baptizante exprimi debet, ut appareat quod ex Chriſti inſtitutione inter baptizantem, & baptizatum debeat eſſe diſcretio, & nemo à ſeipſo baptizari poſſit, ſicut definitur *in cap. debitum, de Baptiſmo*; ac proinde inferunt Doctores non valiturum Baptiſmum, ſi quis alterum
51 abluendo dicat., *Ego te baptizo in nomine Patris, & c.* † Non ita neceſſarium eſt, ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur perſona baptizans; ſicuti neceſſarium eſt exprimi perſonam, quæ baptizatur. Ratio eſt, quia forma Baptiſmi exprimere debet materiam propinquam, quæ eſt ablutio; ea autem magis deteminatur à ſubjecto, in quo recipitur: quàm ab agente, à quo procedit; conſiſtit enim Baptiſmus, ait Henriq. *dict. cap.* 8. §. 4. in ablutione paſſiva. Quare ita tenent Victor. *de Sacrament. Baptiſmi concluſ.* 17. Chamerot. *de Baptiſmo, cap. 3. dub.* 2. & alii citati à Bonacina *d. quæſt. 2. puncto 4. num.* 3. Cæterùm ſaltem indirectè perſonam Miniſtri in forma ſignificandam eſſe credo, quia implicitè ſaltem ſignificari debet abſolutionis actum à miniſteriali agente procedere, ex quo elicitur, quod hac formula, *baptizet te Chriſtus*, item, *baptizeris ſervus Chriſti*, vel *baptizetur ſervus Chriſti, in nomine Patris*, &c. perſona miniſtri, ſeu actio, quatenus à perſona miniſtri procedit, implicitè ſignificetur; ut ſenſus ſit, baptizat, vel baptizet te Chriſtus per me exercentem hanc ſenſibilem actionem in nomine, ſeu auctoritate Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

52 *Secundò* colligitur, exprimendam eſſe actionem, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, ſive exprimatur per verbum *baptizo*, ſive per verbum *abluo*, ſive per verbum *mergo*, & ſimile: ita Iacob. de Graff. *d. cap. 3. num.* 2. Vivald. *d. titul. de baptiſmo, c. 3. num.* 10. Vaſquez *part. 3. diſp. 142. c. 2. n.* 10. Bonacina *d. diſput. 2. quæſt. 2. puncto 4. num.* 4.

53 *Tertiò*, colligitur exprimendas eſſe tres perſonas Sanctiſſimæ Trinitatis, idque probatur ex inſtitutione Chriſti, Matth. 21. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, & definiviſſe videtur Pelag. Papa *in cap. ſi revera, de conſecr. diſt.* 4. & Zacharias Papa *in cap. in Synodo, ead. diſt.* tradunt S. Thom. *dict. q. 66. art.* 6. Vaſquez *d. q. 143. cap.* 2. Suar. *dict. diſp. 21. ſect.* 3. Bonac. *punct. 4. n.* 6. Paul. Laym. *dict. cap. 4. num.* 3. ex quo patet, eum invalidè baptizare, qui utitur hac forma: *Ego te baptizo in nomine Chriſti*, aut *trium perſonarum*, vel *ſanctiſſimæ Trinitatis*, ut per Victor. *de Baptiſmo, q.* 16. Henriq. *in ſum. lib. 2. cap. 8. §. 1. & cap. 11. §.* 1. Suar. *tom. 3. diſput. 21. ſect. 3. concluſ. 1. & ſect. 4. verſ. in hac re*, Chamerot. *de baptiſmo, cap. 3. dub.*.. Bonac. *d. diſp. 2. q. 2. puncto 4. num.* 7. Paul. Laiman. *d. c. 4. num.* 3.

54 Sed obſtat text. *in c. à quodam Iudæo, de conſecr. diſt.* 4. dum definit, ſi in nomine Chriſti aliquis baptizetur, non debere iterum baptizari: quod eſt dicere, baptiſmum in nomine Chriſti miniſtratum ratum eſſe, ac firmum; quæ reſolutio eſt contra tertium corollarium, & Doctores *ibidem* citatos, qui ob id variè intelliguntur *d. cap. à quodam*. In primis aliqui citati à Valent. *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 1. puncto* 3. explicant hoc modo, baptizatos à pagano ſub nomine Trinitatis, vel Chriſti tantùm, non eſſe rebaptizandos abſolutè, ſed ſub conditione. Alii verò, ex quorum numero ſunt Sot. *in 4. diſtinct. 3. quæſt. unica, art. 6. ad fin.* Henriq. *d. lib. 2. cap. 10. §. 2. & 3.* Sot. *dist. diſp. 21. ſect. 1. num.* 3. Bonac. *d. punct. 4. ſub verſ. reſpondeo*, meliùs tenent textum *in d. cap. à quodam*, dum habet baptizatos à pagano non rebaptizandos, ſi baptizati ſint in nomine Trinitatis, eſſe intelligendum, expreſſo ſcilicet nomine Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus ſancti, aut tantùm in nomine Chriſti, videlicet loco Filii expreſſe Chriſti nomine, ſic dicendo, *ego te baptizo, in nomine Patris, & Chriſti, & Spiritus ſancti*; & ita non ſine probabilitate

babilitate videtur exponendus Nicolaus I. *in d. cap. à quodam*, ſicut intelligitur S. Ambroſius, quem ipſe pro ſe allegat; quia Doctoris dictum eſt intelligendum ſecundùm doctrinas, & auctoritates, quas allegat, ad notata per Bart. *in l. non ſolùm, §. ſi liberationis verba, num. 7. ff. de liberat. legata*, Alex. *conſ. 31. n. 9. vol. 4.* Surd. *conſ. 177. num. 21. & deciſ. 126. ſub numer. 11.* Sanctus autem Ambroſius nunquam dixit valere Baptiſmum in nomine Trinitatis, non expreſſis perſonis, ſeu nominibus Trinitatis, aut tantùm in nomine Chriſti, ſed ſæpiùs *in lib. de ſanctis Sacram.* dicit hanc eſſe formam, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.*

55 Verùm quamvis hic ultimus explicandi modus ſit probabilis, ut *ſuprà* dixi, probabilior tamen mihi videtur alius, quem adducit Azor. *inſt. mor. p. 2. lib. 5. c. 5. verſ. quartò objicitur.* dum ait Nicolaum *in d. cap. à quodam*, reſpondiſſe ad quæſtionem ſibi propoſitam, an baptizatus à Pagano, vel Iudæo verum Baptiſmi Sacramentum ſuſcepiſſet, verè baptizatum fuiſſe, ſi in nomine Chriſti baptizatus fuit Baptiſmo Chriſti; non igitur definivit valere Baptiſmum in nomine Chriſti datum, ſed ratum eſſe Baptiſmum, ſive à Pagano, ſive à Iudæo collatum, dummodo is Paganus, vel Iudæus baptizaverit Baptiſmo Chriſti, & non Baptiſmo Ioannis, vel alicujus alterius; & ideò rationem reddit Nicolaus, quia Baptiſmus, inquit, non eſt illorum, qui baptizant, ſed Chriſti, cujus auctoritate inſtitutus eſt Baptiſmus, & cujus virtutem habet: & ideò dicit, ſicut in Actibus Apoſtol. legitur, ſignificans Baptiſmum valere virtute Chriſti datum, ſicut valebat cum Apoſtoli baptizabant in nomine Chriſti; hoc eſt cùm conferebant Baptiſmum Chriſti auctoritate inſtitutum, & ejus virtute vim habentem

56 *Quartò*, colligitur, non benè dixiſſe Bonacinam, Prælatum aliàs doctiſſimum, & mei ſtudioſiſſimum, *de Sacram. diſput. 2. quæſt. 2. puncto 4. numer. 4.* dum reſolvit, non eſſe validum Sacramentum Baptiſmi ſub illa forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti*; quia baptizans ſub dicta forma non ideò aſſerit eſſe plura nomina, ſicut qui diceret in nominibus, ſed idem eſſentiale Dei nomen commune tribus ter repetit, quod rectè fieri poteſt abſque pluralitate, ſicut verè dicitur Pater Deus, Filius Deus, Spiritus ſanctus Deus, ſed Dii nuncupari non poſſunt; quare Bptiſmum ſub dicta forma celebratum eſſe validum reſolvunt Suar. *tom. 2. diſput. 21. ſect. 3.* Ægid. de Coninck *d. q. 66. art. 6. numer. 58.* Cabrera *eadem quæſt. 66. artic. 5. num. 22.* quos refert, & ſequitur Anton. Diana *reſol. moral. p. 2. tract. 3. miſcel. reſol. 15.*

57 *Quintò*, colligitur Parochum, qui in forma Baptiſmi relinquit particulam *in*, dicendo, *Ego te baptizo nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, validè baptizare, ut benè reſolvunt Henriq. *in ſum. lib. 2. c. 8. §. 6.* Bonac. *d. puncto 4. num. 16.*

Contra Cardin. Toler. *in inſtruct. Sacerd. lib. 2. cap. 19. num. 2.* Barthol. ab Angelis *in examine Confeſſ. dialog. 2. §. 115.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 6. num. 4.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 24. cap. 1. numero 30.* exiſtimantes ſi in forma Baptiſmi omittatur particula *in*, Parochum non conficere Sacramentum, & conſequenter peccare mortaliter.

58 *Sextò* colligitur, validè quoque baptizare ſi omittat particulam *&*, ſi ut quidam dicunt, in forma, quæ caret conjunctione *&*, ſignificaretur, & invocaretur tota Trinitas, quia remaneret verum Sacramentum; relicta enim illa particula, *&*, remaneret adhuc integer ſenſus formæ. Ita Card. Tolet. *d. loco.* Comitol. *d. quæſt. 9. num. 5.* Pitigian. *in 4. ſentent. part. 1. diſt. 3. q. 2. art. 11.* Ægid. de Coninch *d. q. 66. art. 6. num. 61.* Sed contrà aſſerunt Vivald. *in candelab. aureo, tit. forma Baptiſmi, n. 11.* Conrad. *in reſp. caſuum Conſcientiæ, tom. 2. quæſt. 84.* Barthol. ab Angel. & Valer. Reginald. *citatis locis*, exiſtimantes particulam *&*, eſſe de eſſentia formæ.

59 Verùm licèt Parochus omittens ſupradictas particulas *in*, & *&*, faciat contra communem Eccleſiæ uſum, tamen ſi omittantur ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, non erit niſi peccatum veniale, ex adductis per Sot. *in 4. diſt. 3. quæſt. unica, art. 5. §. quod ſi*, Rab. *de Sacramen. in 4. ſentent. diſt. 3.* Vaſquez *in 3. p. tom. 2. diſp. 142. num. 30.*

CAPUT XIX.

De Pœnitentiæ Sacramento præcipua quædam à Parocho notanda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus habet juriſdictionem ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc à lege approbatus.*

2 *Parochialis beneficij nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes.*

3 *Approbatus dumtaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido*

do, ubi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam Diœceſim.

4 Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Jubilæi, an ubique ſit eligibilis.

5 Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Diœceſi, & ubique locorum audire.

6 Parochus poſt dimiſſum beneficium non poteſt etiam tempore Jubilæi, abſque nova approbatione Confeſſiones audire.

7 Confeſſiones invalidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore.

8 Parochus toties quoties expedire prudenter judicaverit ſubdito, nullaque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſionem ejus audire.

9 Parochus in confitendo magna cura caveat ne Sanctum det canibus, & projiciat margaritas ante porcos.

10 Parochi juriſdictioni in foro pœnitentiali fideles ſubjiciuntur non ſolùm conſtituentes in Parochia domicilium, ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotii alicujus cauſa.

11 Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè reverti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius Parochianum efficit.

12 Parochus uterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus Parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet.

13 Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diœceſi recipere in Eccleſia Cathedrali.

14 Parocho Cathedralis non licet Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena Parochia.

15 Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, oſtenditur.

16 Vagus debet confiteri Parocho illi in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur ut evadat juditium proprij Parochi.

17 Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis, abſque licentia particulari Epiſcoporum.

18 Fideles omnes baptizati utriuſque ſexus poſt perfectum uſum rationis, qui ſibi conſcij ſunt alicujus peccati mortalis, tenentur præcepto annuæ confeſſionis.

19 Peccata venialia habentes an & quando teneantur præcepto annuæ Confeſſionis oſtenditur.

20 Imperator & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialibus tenentur confiteri.

21 Papa ad præceptum annuæ Confeſſionis obligatur quoad vim directivam tantùm.

22 Regulares Ordines Minorum, ac illorum, qui cum illis in privilegiis communicant, poſſunt Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire.

23 Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorumdem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant.

24 Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.

25 Parochus ubi præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare.

26 Parochus ſi ſubdito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit, poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti.

27 Sacerdos, cui Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatus.

28 Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu; & habitu, prout habebat committens.

29 Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.

30 Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis.

31 Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe faſſum eſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Eucharistiam.

32 Parochus non eſt adhibiturus fidem dicenti ſe adimplevisse præceptum annuæ Confeſſionis, niſi illud legitimè probet.

33 Confeſſarij atteſtationi aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris; non eſt credendum in foro externo.

34 Abſolutio virtute Bullæ Cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficij Eccleſiaſtici illa ſuffragatur.

35 Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reperitur, & publicè pœnitentes audiat, ille quoad Deum excuſatur ob communem errorem.

36 *Confeſſus non approbato ex ignorantia, ob fidem quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſt abſolutus.*

37 *Subdelegare non poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum, niſi ſolus officium ſuum explere non poſſit.*

38 *Viceeurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale conſuetudine id permittente delegant.*

39 *Sacerdos auditurus Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, quid curare debent, oſtenditur.*

40 *Conſtitutus in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram aliis ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum gravi ſua infamia, vel ſimili detrimento juncta ſunt.*

41 *Interdicti tempore an, & quando Parochus poſſit Sacramentum Confeſſionis adminiſtrare Parochianis, oſtenditur.*

42 *Parochus caveat ne à caſibus per Epiſcopum reſervatis quemquam abſolvat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis.*

43 *Parochus pœnitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti, poterit abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis, cùm Superior copiam ſui fecerit.*

44 *Parochus caveat ne adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ per literas, aut nuncium, ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat.*

45 *Pœnitens non ſolùm ubi ſemel S. Pœnitentiaria litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro conſcientiæ præſentavit alicui Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronunciatum diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poteſt alium Confeſſarium adire.*

46 *Infirmus in mortis articulo conſtitutus, ſi adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, quid Parochus hoc caſu agere debeat, oſtenditur.*

47 *Infirmus quando inchoatam Confeſſionem perficere nequit, quid agere debeat Parochus, oſtenditur.*

48 *Parochi ubique locorum exiſtentes, pœnitentes ad turpia, & inhoneſtos actus ſolicitantes, ab Inquiſitoribus tanquam de hæreſi ſuſpecti puniuntur.*

49 *Parochus, qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

50 *Parochus provocans in Confeſſionali maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pœnas contra ſolicitantes comminatas.*

51 *Parochus Confeſſarius ſolicitans pœnitentem in confeſſionali ad alia graviora delicta præter venerea, non incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

52 *Filiam ſpiritualem ratione Pœnitentiæ extra Confeſſiones ſolicitans Parochus ad venerea, non incurrit pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

53 *Parochus, qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circumſtantiam in Confeſſione explicare.*

54 *Confeſſionis ſigillum directè, vel indirectè, ante, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelare non poteſt Parochus, etſi aliàs integrum Regnum debeat perire.*

55 *Parochi revelantis Confeſſionem pœna eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio.*

56 *Confeſſario licentiam dare poteſt pœnitens loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſe, ſive coram aliis.*

57 *Licentia data per pœnitentem Confeſſario loquendi de peccatis ſuis, debet eſſe voluntaria, expreſſa, & actu data; non verò ſufficit præſumpta: & ſemel data in Confeſſione, poteſt nihilominus revocari.*

58 *Confeſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione, an & quando credatur, oſtenditur.*

59 *Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus in loco aperto, & manifeſto; non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ.*

60 *Superpellicum, & ſtolam deferre tenetur Parochus ſæcularis dum audit Confeſſiones.*

61 *Bullam in Cœna Domini penes ſe habere tenetur Parochus, & debet cavere ne quemquam abſolvat à caſibus in ea reſervatis.*

62 *Libros quales Parochus penes ſe habere debeat, oſtenditur.*

63 *Reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam in Cœna Domini Parochi penes ſe habere debent.*

64 *Regulares non poſſunt abſolvere prætextu quorumcunque privilegiorum de caſibus Sedi Apoſt. aut Epiſcopo reſervatis.*

65 *Decreti S. Congreg. declaratio.*

66 *Aliud decretum S. Congr. refertur.*

PROVISUS de Parochiali benefi- 1
cio, & ſic Parochus Sacerdos, habet juriſdictionem ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc lege approbatus abſque alia deſuper ſibi facienda per Ordinarium licentia, ut colligitur ex *Concil. Trident ſeſſ. 23. de reformation. cap. 5.* ibi, *niſi aut Parochiale beneficium*, &c. tradunt Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moral. part. 3. cap. 6. ex num. 3.* ubi *n. 4. in fine* ſubdit, Parochos habere hanc juriſdictionis ordinariam poteſtatem

ſtatem à Summo Pontif. dependentem ab
Epiſcopo, quoad culparum reſervationem,
Paul. Laymã *in Theologia moral. lib. 5. tract. 6.*
capit. 10. *n.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſia*
paecepta, prae. 2. *lib.* 7. *cap.* 2. Trullẽch *in praxi*
reſol. Sacram. lib. 4. *c.* 9. *dub.* 4. *à primo. & dub.* 7.
2 *num.* 1. † Nomine autem Parochialis benefi-
cii inpræſenti materia veniunt ſuperiora be-
neficia, qualia obtinent Parochi; aliqui Ab-
bates, Archipreſbyteri, Archidiaconi, & ſimi-
les curam animarum, & juriſdictionem in hoc
foro habentes, ut per Suarez *tom.* 4. *de Pæni-*
tent. diſp. 22. *ſect.* 4. *n.* 21. Anton. Fernandez
d. p. 3. *cap.* 9. §. 8. *n.* 1. Valer. Reginald. *in praxi*
fori pænitent. lib. 1. *cap.* 16. *q.* 3. *n.* 190. Filliuc.
in quaſt. moral. tom. 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *n.* 257.
Fagundez *d. cap.* 2. *n.* 41. Anton. Dianam *reſol.*
moral. tract. de Bulla Cruciata, reſol. 8. *in fine.*
3 Approbatus tamen duntaxat ad audien-
das Confeſſiones cenſetur Parochus in ea ci-
vitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia, non
autem paſſim per totam diœceſim. prout
reſolvunt, & à Sacra Congr. deciſum referunt
Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *capit.* 1. *n.* 10. *p.* 92.
Homob. de Bonis *in examine eccleſ. p.* 1. *tract.*
5. *cap.* 4. *quaſ.* 15. Fagundez *d. cap.* 2. *n.* 35.
Squillante *d. privileg. Clericor. c.* 1. *n.* 73. Ego
ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 25. *in*
4 *fine*, † niſi virtute Cruciatæ, aut jubilæi eliga-
tur, quia tunc ubiquia fit eligibilis, ſicut expreſ-
sè tenent Suar. *dict. ſect.* 4. *n.* 18. Valer. Re-
ginald. *in praxi fori pænit. l.* 1. *c.* 16. *quaſt.* 3.
n. 189. Sylvi. *in add. ad* 3. *p. q.* 8. *artic. dub.* 6.
concl. 1. Homobon. de Bonis *in examine eccleſ.*
p. 1. *tract.* 5. *capit.* 3. *q.* 15. Ioan. Valer. *de differ.*
inter. utrumque forum, verb. abſolutio, differ. 1.
n. 16 Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 9. *dub.* 56. *n.*
4. Filliuc. *d. c.* 9. *n.* 257. Fagundez *d. c.* 2. *n.* 36.
Ludov. de San Iuan, Vaſq. Ochagavia, Arbo-
leda, quos refert & ſequitur Ioan. Sanc. *in ſe-*
lect. diſp. 44. *n.* 28. Machado *en ſu perfetto Cõ-*
feſſor y cura de Almas, lib. 1. *p.* 2. *tract.* 1. *docũ.* 3.
n. 2. & *lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 7. *n.* 1. & 2.
Quicquid dicant Laym. *lib.* 5. *tract.* 5. *c.* 12.
num. 7. Gutier. *canon. lib.* 3. *c.* 27. *n.* 12. Nicol.
Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 8. *n.* 87. Quod in-
telligitur quoad extraneos ſibi non ſubditos;
5 quia † ſuorum Confeſſiones poteſt ille etiam
in aliena diœceſi, & ubique locorum audire;
ſecundùm Victor. *de Confeſſ. n.* 152. Cardin.
Toler. *in inſtr. Sacerd. lib.* 3. *c.* 13. *in fine*, Hen-
riq. *in ſum. lib.* 6. *c.* 7. §. 1. Anton. Capic. *de-*
ciſ. 203. *n.* 15. Sylveſt. *veb. Confeſſor* 1. *q.* 13.
Covar. *pract. c.* 11. *n.* 4. Navar. *in man. cap.*
27. *n.* 255. Joan. Valer. *de differ. inter utrum-*
que forum, verb. Juriſdictio, differ. 20. *n.* 6. &
verb. ſẽtẽtia, differ. 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 2.
lib. 3. *c.* 12. *q.* 11. Fr. Emman. *in expoſit. Bulla*
Cruciata, §. 9. *dub.* 4. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
verb. Parochus, Jacob. de Graff. *in pr. caſuum*
reſerv. lib. 1. *cap.* 4. *n.* 57. Chamerot. *de Sacra-*
ment. tract. 7. *de Confeſſ. dub.* 14. Sanch. *de*
Matrim. lib. 3. *diſput.* 19. *n.* 8. & *diſp.* 37. *n.* 3.
& 4. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 2. *cap.* 1. *n.* 10.
verſ. ſuum, Valer. Reginald. *d. lib.* 1. *n.* 93. & 94.
Homobon. de bonis *d. tract.* 5. *c.* 3. *quaſit.* 16.
Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis, tract.* 7. *c.* 15.
n. 89. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub.* 12.
c. 13. *ſub n.* 71. Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 25. *n.* 18. 6
Poſt dimiſſum beneficium non poterit am-
pliùs Parochus abſque nova approbatione ex-
cipere Confeſſiones, nec etiam cenſetur ſuf-
ficienter idoneus, & approbatus ad illas au-
diendas tempore Iubilæi, ut per Henriq. *in*
ſum. lib. 7. *c.* 12. §. 3. & 4. Suar. *d. tom.* 4. *diſp.*
28. *ſect.* 4. *n.* 20. & *ſect* 6. *n.* 13. Valer. Re-
ginald. *d. lib.* 1. *n.* 190. Filliuc. *d. numer.* 257.
Fagundez *d. cap.* 2. *n.* 38. Leon. *de Jubilæo, p.* 2.
q. 9. *n.* 21. Trullench. *in expoſit. Bulla Cruciata,*
lib. 1. *q.* 7. *c.* 1 *dub.* 11. *n.* 6. & *in praxi reſol.*
Sacr. lib. 4. *c.* 9. *dub.* 7. *n.* 4. Anton. Diana *d.*
reſol. 8. *verſ. notandum.* Quicquid dicant Fr.
Emman. *in addit ad Bullam Cruciatam*, §. 9. *n.*
4. Villalob. *d. tom.* 1. *tract.* 27. *clauſ.* 9. §. 1.
num. 4. Joan. de la Cruz *in direct. conſcient.*
p. 2. *de Pœitent. quaſt.* 3. *dub.* 8. *concl.* 4.
Prout nec etiam validè Confeſſiones au- 7
dit, qui ſe de facto intruſit in hujuſmodi be-
neficio ſine auctoritate Superioris, vel nullum
titulum bonum, aut malum habuit à Superio-
re, ſecundùm Angel. *verb. Confeſſio*, §. 2. Na-
varr. *in man. c.* 9. *n.* 11. & *in capit. placuit, de*
Pænit. diſt. 6. *n.* 176. Chamerot. *d. tractat.* 7. *de*
Confeſſ. dub. 22. Marcel. Megal. *inſtit. Sacerdot.*
p. 1. *lib.* 5. *cap.* 15. *n.* 12. *in fine*, Valer. Reginald. *d.*
lib. 1. *n.* 98. Sanch. *de matrim. lib* 3. *diſp.* 22. *n.* 49.
Joan. Valer. *de differ. inter utrumque forum*,
verb. nullitas, differ. 7. *ſub num.* 5. niſi communi
errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, ha-
bens titulum putativum à legitimo Superiore,
quia tunc Confeſſiones à ſuis ſubditis illi factæ,
eſſent validæ, juxta ea, quæ ſuprà diximus
c. 7. *n.* 27. *cum ſeqq.* & addit optimè Sanch. *lo-*
co proximè citato, non ſatis eſſe communem er-
rorem, ſed neceſſarium eſſe titulum collatum à
Superiore; quamvis invalidum ob aliquod vi-
tium latens: & *n.* 50. ſubdit non ſufficere titu-
lum conferri à quocumque Superiore, ſed
conferendum eſſe à legitimo Superiore.
Non tantùm ſemel in anno, quandò ſub- 8
ditus tantummodò obligatur, tenetur Paro-
chus ex officio Sacramentum Pœnitentiæ mi-
niſtrare, ut exiſtimarunt Sylveſt. *verb. Con-*
feſſio 1. §. 18. Armil. *verb. Abſolutio, num.* 27.
Medina *de pænitent. quaſt.* 41. Valer. Regi-
nald. *d. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 81. Sed etiam toties quo-
ties expedire prudentèr judicaverit ſubdito,
nulláque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel
per ſe; vel per alium Confeſſiones ejus au-
dire; ſive ratione feſti occurrentis, aut Indul-

gentiarum propoſitarum ; ſive quia tunc temporis (verbi gratia , ſingulis menſibus , aut decimoquarto die) ſolet confiteri ; aut quia habet aliqua peccata . quæ ipſius conſcientiam gravant , aut aliam ſimilem ob cauſam , ut benè docent Adrian. *quæſt. 5. de Confeſſ. dub. 9.* Sot *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 2.* Navarr. *in cap. conſideret, num. 159.* quos refert & ſequitur Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis, part. 3. cap. 6. §. 9. n. 24.* & *p. 4. cap. 15. §. 5. num. 13.* addo Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 2. cap. 17. quæſ. 10.* Vgol. *de officio Epiſc. cap. 15. §. 8. num. 8.* Ægid. de Coninch. *de Sacr. diſp. 8. dub. 17. num. 129.* Moſtel. *in ſumma Theologiæ moralis , tom. 1. tract. 7. cap. 22. n. 36.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 5. quæſt. 7. puncto 4. §. 2. n. 23.* noviſſimè Homob. *in reſpõſ. quæſtionum moral. p. 2. reſp. 100.* Machado *d. lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 10. num. 4.* Galleg. *in tract. de oblig. Parochi tẽpore peſtis, p. 2. n. 23. 25. 26. & 31.* Petr. Sot. *inſt. Sacerd. tract. de officio Paſtor. pag. vlt.* ubi dicit boni Paſtoris eſſe curare ne Cõfeſſio, néve Communio alicui vel indigenti, vel petenti deſit. Valer. Reginald. *tom. 2. lib. 2. num. 68.* Coriolan. *de caſibus reſerv. p. 1. ſect. 1. numer. 2.* Petr. Hurtado *de Pœnit. diſput. 10. diffic. 20.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 3. lib. 3. cap. 3. n. 3.* Ioan. Sanci. *in ſelect diſp. 47. n. 6. & 7.* ubi *n. 8. verſ. nec Parochus* , ſubdit Parochum peccare contra juſtitiam, religionem, & Pœnitentiæ virtutem, ſi nec ſemel etiam in anno Cõfeſſiones vellet excipere, aut Cõfeſſarii copiã exhibere , quod evenire quaſi incredibile eſt, Ludov. à Sancto Ioanne Evangeliſta *in tract. de adminiſt. Sacr. art. 1. tit. de reſidẽtia, n. 13.*

Limitat hanc ſententiam Vaſq. *in 3. p. tom. 4. quæſt. 93. art. 3. dub. 6. num. 3.* quando tanta frequentia Confeſſionis non expeditet ſaluti, & profectui ſpirituali ſubditi : ſunt enim qui ita frequenter confitentur , ut omninò ſit inutile ; quia & Confeſſionis virtus contemnitur , imò & aliquando expedit conſcientiæ ſubditi ceſſare à Confeſſione propter ſcrupulorum perturbationẽ, quapropter diligenter inſpiciendum eſt , quid unicuique pœnitenti conveniat.

Limitat *ſecundò* Didac. Nugnus *in addit. ad 3. part. tom. 2. quæſtione 8. articul. 4. dub. 3.* & excuſat Parochum à mortali peccato, qui ſemel , aut iterum denegat confeſſionem petenti rationabiliter. Et Ioan. Sanc. *d. diſput. 47. num. 10.* poſt Suar. *de Pœnit. diſp. 32. ſect. 1.* tenet ſolùm venialiter peccare Parochum , ſi ſemel , aut iterum nollet audire Confeſſiones (nulla excuſante cauſa , quæ valde tenuis ſufficeret pro una , vel alia vice) niſi ſubditus aliqua gravi tentatione , aut difficultate premeretur ; vel quia longum , & laborioſum iter ingreditur, vel quia tempus eſſet Jubilæi. In his enim & ſimilibus eventibus graviter peccare Paſtorem refugientem Sacramenti miniſterio vacare , concludit.

Limitat *tertiò* idem Ioan. Sanc. ſi ſubditus tempore inopportuno , hora ſcilicet prandii, aut ſomni , vellet peccata ſua confiteri , aut quando potiùs expedit Parocho agere alia negotia talis qualis momenti , quia tunc non tenebitur Confeſſionem audire. Advertant Parochi muneri ſuo non ſatisfacere alterius Confeſſarii copiam exhibendo , qui Parochianorum excipiat Confeſſiones , cùm videat , & ſciat eos nequaquam alium Confeſſarium , ſed ſolùm proprium Parochum adire velle ; tunc enim tenetur per ſe ipſum audire ſubditum , ut reſolvit ex Joanne Sanc. *d. diſputat. 47. numero 10.*

Magna Parochus in confitendò cura caveat ne Sanctum det canibus , & projiciat margaritas ante porcos , Matth. 7. *verſ. 6.* indignos abſolvendo , & ne dum alios purgat , ipſe fœdetur : ideò opus eſt ut magna prudentia , & dexteritate utatur. Cùm enim ſit Pater quidam ſpiritualis , Medicus , & Iudex ; in patris officio cavere debet , ne ſit vel indulgentior , vel ſeverior , quàm res poſtulat , ne quem conſolari debet , eum acerbitate verborum affligat. In officio Medici ne medicamenta præbeat minùs accommodata ad morbi , & ægroti naturam , quibus malum non ſanetur , ſed augeatur potiùs. Denique in Judicis officio ne condemnet abſolvendos , & condemnandos abſolvat , ſed rectam , æquam , & tempeſtivam ſententiam ferat. Proverb. 17. verſ. 15. *Qui juſtificat impium , & qui condemnat juſtum, abominabilis eſt uterque apud Deum.* Vbi verò ille audierit gravia peccata , condoleat ex animo , intimis ſenſibus miſereatur , gemat , lacrymetur , tacitèque precetur pro fratris lapſu. *Quis infirmatur*, ait Apoſtol. 2. Corinth. 11. verſ. 29. *& ego non infirmor : quis ſcandalizatur , & ego non uror?* Et 1. ad Corint. 9. verſ. 19. cum ſeqq. *Nam cùm liber eſſem ex omnibus, omnium me ſervum feci, ut plures lucrifacerẽ. Et factus ſum Judæis tanquã Iudæus, ut Iudæos lucrarer; iis qui ſub lege ſunt, quaſi ſub lege eſſem*(cùm ipſe non eſſẽ ſub lege) *ut eos qui ſub lege erant, lucrifacerem; iis qui ſine lege erant, tanquam ſine lege eſſem*, cùm ſine Dei lege non eſſem , ſed in lege eſſem Chriſti) *ut lucrifacerem eos, qui ſine lege erant. Factus ſum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerẽ; omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.* Sic Dei infinitã miſericordiam , & patientiam imitetur, & Chriſti Dominĩ, qui perditiſſimorum hominum conſuetudinem non horrebat , veſtigiis inſiſtat. Habeat ante oculos exemplum pii illius Samaritani , *Lucæ 10. verſ. 32. & 33.* qui ſaucii , ac miſeri hominis conditionem miſeratus , ejus curam ſuſcepit , vulnera alligavit , &c. Vera juſtitia

compaſſio

compaſſionem habet, falſa verò indignationem, ut ait Sanctus Gregorius *homil. 34. in Evangel.*

10 Parochi juriſdictioni in foro Pœnitentiali fideles ſubjiciuntur, non ſolùm conſtituentes in Parochia domicilium, ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotii alicujus cauſa ita gloſſ. *in Clem.* 1. *de privil.* Sylveſt. *in ſum. verb. domicilium, & verb. Parochia*, Sanch. *de Matr. lib. 3. diſp. 23. n. 12. & in præcepta Decalogi, t. 1. lib. 4. cap. 37. num. 24.* ubi monent eandem rationem eſſe de aliorum Sacramentorum (excepto Ordine) adminiſtratione: item de jure aſſiſtendi Matrimonio, diſpenſandi in votis, conferendi Eccleſiaſticam ſepulturam, &c. non tantùm quoad incolas, ſed etiam quoad quaſi incolas, videlicet ſcholares; milites præſidiarios, famulos, & ancillas, tametſi alibi domicilium habeant, refert Paul. Layman.
11 *in Theol. moral. lib. 5. tract. 6. cap. 10. n. 5.* † Habitatio enim bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè reverti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius loci Parochianum efficit, ſecus tamen ſi fraudulenter in præjudicium proprii, vel alterius Parochi habitationem ad tempus mutaverit, cùm fraus, & dolus nemini patrocinari debeant, juxta vulgaria jura. Ita Navar. *conſ. 1. de Paroch. in utraq. edit.* Sayr. *in flor. dec. ſub eod. tit. dec. 1.*

12 Habet quoque Parochus uterque ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus Parochiis æquè domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet: ita *argum. l. aſſumptio, §. ult. ff. ad municip. & c. 2. de ſepult. lib. 6.* reſolvunt Navar. *in cap. placuit, n. 77. de Pœnit. diſt. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 7. §. 2.* Suar. *tom. 3. de Pœnit. diſp. 25. ſect. 2.* Ægid. de Coninck *d. diſp. 8. dub. 3. in fine, concl. 4.* Sanch. *d. lib. 3. diſput. 24. num. 5.* Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis, p. 3. cap. 9. §. 6. n. 6.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 9. diffic. 48. n. 3.* Filliuc. *tom. 1. tract. 7. c. 7. n. 192.* Trullench *in praxi reſolut. Sacramentor. lib. 4. c. 9. dub. 4. n. 2.* Paul Layman. *d. cap. 10. num. 6. verſ. dubitatur*, & ſubdit hinc fieri, ut perſonæ hujuſmodi liberum ſit, in alterutra, quam malit, Pœnitentiam, & Sacramenta ſuſcipere, dummodo in utroque loco magnam anni partem habitare ſoleat; nam alioquin ſi recreationis tantùm cauſa ad breve tempus in alterum locum ſecedat, unum Parochum habere cenſebitur, in cujus Parochia principaliùs habitat
13 † In Eccleſia autem Cathedrali poterit quilibet ex diœceſi recipere hoc Sacramentum, ut per Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. numer. 24. verſ. circa feſtum*, & faciunt per me adducta *de Canon. cap. 6. à num. 18.* † Non licet ta-
14 men Parocho Cathedralis Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena Parochia. *Sacra Congregat. Concil. in Eugubina, 20. Septembris 1628.*

Peregrini cui Parocho confiteri poſſint
tradunt Victor. *in ſum. de Sacram.* ubi *de Confeſſione, n. 155.* Sylveſt. *verb. Confeſſ. 1. quæſt. 2.* 15
Navar. *in cap. placuit, de Pœnit. diſt. 6. à n. 62. ver. infertur & quartò.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 39. §. 4. per tot.* ubi *n. 35.* ſic diſtinguit: Aut peregrinus licentiam habet à ſimplici ſuo Parocho peregrinandi; & in hoc caſu concludo hunc abſolvi non poſſe à quocunque, quandoquidem Sacerdotes alii à ſuo Ordinario approbati non ſunt. Aut licentiam habent à ſuo Epiſcopo, & in hoc caſu pro certo habeo ipſum abſolvi poſſe à quocunque Sacerdote probato ab Ordinario diœceſis, ubi reperitur, nam per illam licentiam videtur probaſſe Sacerdotes alios aliorum Ordinariorum (modò ab ipſis Ordinariis fuerint approbati.) Id quod locum habere ſentio non ſolùm ubi expreſſè licentiam habuit, verum etiam ubi tacitè, ut pote quia ſcit quoſdam ſic peregrinari, & conſueviſſe Sacramenta recipere, & ob id tacendo videtur conſentire, præſertim quod veriſimile eſt, ſi licentia hæc petita eſſe, facillimè ipſam conceſſurum. Hactenus Vgolin. Vnde jam hodie ex tacita Ordinariorum voluntate per conſuetudinem confirmata, non ſolùm poſſunt advenæ, & peregrini cuicunque approbato Sacerdoti confiteri, ſed etiam S. Euchariſtiæ Sacramentum etiam tempore Paſchali ſuſcipere, ſi ad propriam Parochiam facilè accedere nequeant; ita tamen ut ad proprios Lares reverſi annuæ Confeſſionis, ac Communionis, Parochis id poſcentibus, teſtimonium in ſchedula exhibere debeant, ſic Navar. *in cap. placuit 3. diſtinct. 6.* Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Confeſſor, numero 2. & verb. Parochus, numero 7.* Homobon. *de examine eccleſ. tract. 8. cap. 11. quæſt. 4.* & noviſſimè *in reſponſ. quæſt. moral. p. 2. reſp. 49.*

Vagum debere confiteri Parocho illi, in 16
cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, reſolvunt Sylveſt. *d. verb. Confeſſio, q. 10.* ubi intelligit dummodo non vagetur, ut evadat judicium proprii Parochi, Sot. *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2.* Card. Toler. *inſtruct. Sacerd. libr. 3. capit. 13. n. 12.* Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, cap. 7. n. 11.* de ſcholaribus, & mercatoribus, à quo abſolvi poſſint, vide Vgolin. *d. cap. 39. §. 5.*

Parochus verò ipſe cui debeat confiteri, 17
dubitatur ab aliquibus, quorum illa eſt magis probata ſententia, Parochum facultatem non à Jure, ſed à conſuetudine habere eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis, abſque alia licentia particulari Epi-

ſcoporum, qui ordinarii Confeſſarii ſunt Parochorum, & ita obtinuit praxis. Vide Nav. *in cap. placuit, de Pœnit diſt. 6. n.* 30. Fernandez *in ſum. Theologiæ moral. par. 3. c. 6. n.* 12. qui reſpondent *ad cap. 2. de Pœnit. & remiſſ. lib. 6.* Non poterit tamen concedere licentiam in ſua Parochia confitendi Sacerdotibus qui non fuerint ab Ordinario approbati, Manrique *quæſt. mor. p. 1. q.* 8. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 2. tract. 2. doc. 6. n. 3.*

Circa perſonas, quas obligat præceptum annuæ confeſſionis ſemel faciendæ ſuo proprio Parocho tempore Quadrageſimæ, juxta *c. omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* illud eſt adnotandum, Parochianos teneri proprio Sacerdoti, id eſt ſuo Parocho, aut ſaltem cum ejus licentia alieno confiteri ſemel in anno, nempe in Quadrageſimali, ſeu Paſchali tempore, ut reſolvit Cardin. Bellarm. *lib. 3. de pœnit. cap. 4.* ubi ait quod ſunt Confeſſiones Parochianorum extra Quadrageſimam quidem liberæ, in Quadrageſima verò ſub præcepto ac lege juſſæ: immò *cap.* 13. hanc obligationem probat auctoritate Patrum. *Iam enim*, inquit, *ſuprà ex Greg. Nyſſeno, ex Ioanne Chryſoſt. eir. Paſcha celebritatem Chriſtianos omnes ad Confeſſio. accedere debuiſſe demonſtravimus.* Hoc autem dicit ratione *d. cap. omnis*, quo capitulo volebat Calvinus primò inſtitutam fuiſſe Confeſſionem. *Cùm ſolùm*, inquit Bellarm. *fuerit determinata circunſtantia temporis pro confitendo.* Medina *in Cod. de Confeſſ. q.* 14. Greg. de Valent. *diſp. 7. q. 9. puncto 4. de Confeſſ.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 39. q. 7.* Ludovic. Cardo *de quinque præceptis Eccleſiæ, cap. 8. Quamvis*, inquit, *præceptum Eccleſiæ indeterminatè loquatur de tempore ſemel confitendi in anno, tamen credendum eſt hoc tempus eſſe Quadrageſimam, vel tempus Paſchale, & ita ſi quis alio tempore confeſſus fuerit, hoc etiam debet confiteri tempore, &c.* latè Theophil. Paroch. *p. 3. art.* 8.

18 Omnes igitur baptizati utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis, hoc eſt, ad perfectum uſum rationis pervenerint, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis, præcepto hujuſmodi de annua Confeſſione tempore Quadrageſimali, vel Paſchali facienda obligantur, *d. capit. omnis*, Concil. Trid. *ſeſſ. 14. cap. 5. can.* 8. Medina *in Cod. de Pœnitentia, q. 6.* Sot. *in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3.* Soar. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 36. ſect. 2. n. 7.* Bonanin. *de Sacr. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 4. à n.* 1. noviſſimè Steph. Vveims *in conſt. 24. ex jure antiquo deſumptas, & per Conc. Trid. ſpeciatim innovatas, conſt. 23. per tot.* † Habens verò venialia tantùm
19 non excuſatur abſolutè, ſed ſaltem tenetur ſiſtere ſe ſuo Parocho, ac Paſtori, ut ei declaret ſe non eſſe ſibi conſcium ullius peccati mortalis: quia debet Paſtori ſaltem aliquo modo conſtare. talem non teneri præcepto Confeſſionis, ut eum ad Communionem poſſit admittere, paſtorque tenetur illud de ſe affirmanti credere, niſi habeat juſtiſſimas rationes contrarium ſuſpicandi, Suar. *d. diſputat. 36. ſect. 2. numer. 9.* Hinc † Impera- 20
torem, & Reges de Iure ſuis Presbyteris Parochialibus teneri confiteri; nomine enim fidelium ipſi veniunt, gloſſ. *verb. ſubmittemus, in cap. Valentinianus, 63. diſt.* Caſtald. *de Imperat. quæſt. 1. n. 25. & 26.* † De Summo Pontifice 21
quid tenendum, ſolet ab aliquibus in dubium revocari; ſed communis omnium ferè ſententia aſſerit, illum ad hujuſmodi præceptum obligari quoad vim directivam, non verò quoad pœnas, & vim coactivam, ut reſolvunt citati per me *in collect. ad d. cap. omnis, n.* 2.

Fratres Minores ex privilegio ab Alexan- 22
dro IV. ſibi conceſſo poſſunt Confeſſiones audire, aſſenſu Parochorum minimè requiſito, ut refertur *in compendio privilegiorum, verb. abſolutio quoad ſæculares 2. §. 1.* & idem alii ſequentes Pontifices conceſſerunt; unde colligunt Doctores, Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum eis in privilegiis communicant, poſſe Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire. Ita Fr. Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 9. n. 145. & §. 12. num. 4. cum ſeq. & q. Regular. tom. 1. q. 60. art.* 4. Ludov. Miranda *in man. Prælatorum, tom. 1. quæſt. 44. art. 14. concl.* 2. Fr. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib. 2. cap. 6. dubio 1. concl. 3.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib 1. cap. 5.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom. 2. diſp. 6. q.* 13. qui omnes addunt procedere hanc reſolutionem, etiamſi Epiſcopi in licentiis Regularibus conceſſis dicant quod eis Parocho renitente non utantur; quia ipſi Ordinarii Summorum Pont. hac in re conceſſa privilegia tollere, aut limitare non poſſunt.

Nec etiam Parochi ipſi impedire poſſunt 23
Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus Pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant, ut noviſſimè cenſuit *Sacr. Congregatio Viſitationis Apoſtolicæ*, cujus tenorem ad literam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap. 19. n.* 32. & antè idem declaravit *Sacra Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 2. Iulij* 1587. & ideò cùm quidam Curatus apud eandem *Sacram Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum* conquereretur, quod Fratres Sancti Franciſci de Obſervantia reformati Confeſſiones Parochianorum ſuorum ægrotantium abſque ejus licentia audirent: *Sacra eadem Congregat.* reſpondit *in una Cenogallia. 22. Ianvarij* 1616. dictis Fratribus id prohiberi non poſſe,

dummodo

dummodo ab Ordinario priùs approbati exiſtant, & poſteaquam infirmorum Confeſſiones audiverint, ſtatim dictum Curatum certiorent.

Num meliùs ſit confiteri Parochis quàm Religioſis privilegiatis, ſaltem ubi adimpletur præceptum annuæ Confeſſionis, vidi apud nonnullos in dubium revocari. Quidam ad favorem Parochorum ex multis moventur. *Primò* ne Curatus contemnatur. *Secundò* ne à dicentibus ſe confeſſos decipiatur. *Tertiò*, ut agnoſcat vultum pecoris ſui; *Proverb.* 28. *Quartò* ut eis ſubitaneo aliquo morbo gravatis, & loqui neſcientibus ſuccurrere poſſit ſive per Confeſſionem, ſive per alia Sacramenta. *Quintò*, quia pro omnibus ſubditis rationem in extremo judicio reddere debebit. *Sextò*, quia æquum eſt & utile, ut voluntaria Confeſſio neceſſariam non excludat. *Septimò*, ex teſtimonio Alberti, Sancti Thomæ, Benedicti XI. & multorum Sanctorum id convenire probantium propter augmentum meriti, & diminutionem pœnæ peccatis debitæ. Hanc partem tuetur Michaël Lochmarius Eccleſiæ Pataviensis Canonicus, *in ſuo Parochiali, c.* 4 *concl.* 11. dum ait: *Curatus ſecurius, utilius, ac juſtius eligitur quantum eſt de per ſe, & cæteris paribus, pro Confeſſione Sacramentali facienda à Parochianis quàm Frater privilegiatus*, &c.

Securiùs dicit; quia perſona Curati eſt à Deo & ab Eccleſia ad hæc præcepta. Fratris autem perſona ſolùm ad hoc conceſſa; non enim præcipitur, nec conſulitur quod quis eis confiteatur, nec tenetur etiam volentem confiteri audire, nec aliquis de populo confiteri obligatur. Curatus autem tenetur audire ſuum Parochianum, & alia Sacramenta miniſtrare, ſi offert ſe. Item Curatus eſt ſuis Parochianis amplius obligatus propter mutuam & correlativam obligationem plebis ad ſuos Paſtores; & è converſo; & ideo viciſſim ſibi magis obligantur. Vnde rationabiliter poteſt Parochianus de eo magis confidere, quod ſollicitior ſit ad providendum ſuæ ſaluti quàm Frater, qui eſt ſibi perſona extranea. Item alienis confitendo Parochiani ſæpiùs ex hoc incurrunt contemptum, & indevotionem contra Paſtorem ſuum. Item tollitur erubeſcentia, quæ eſt maxima pars Pœnitentiæ; certum eſt enim quod amplius erubeſcit pandere peccata illi, quem cernit quotidie præſentem, quàm uni extraneo. Item eſt hoc ſequitur oblationum detentio, vel diminutio, quia non Parochialibus Eccleſiis, ſed Fratribus ipſis offeruntur.

Vtilius dicit, quia non videtur ambiguum quod quiſquam obſervando, ſive ſequendo præceptum, utilius ſibi agit, quàm præcepto neglecto, ſequendo ſive obſervando licentiam & conceſſionem; cùm ſequendo ſolùm licentiam nullus ob hoc directè mereatur; & quiſque obſervando præceptum mereatur. Item confitendo Curato habet duplicis obedientiæ meritum, ſcilicet meritum quoad legem Confeſſionis; & meritum quoad legem perſonæ; confitendo Fratri caret altero illorum meritorum. Item cùm non ſit Parochianis præceptum neque conſilium ut Fratribus confiteantur, inde confiteri ſuo Curato videtur utilius. Item perſona Curati eſt Parochianis ampliùs obligata, quàm Fratris perſona; & amore ſancto ſuo Parochiano magis affecta: unde præſumitur ex hoc, quod ſollicitior erit circa utilem medicinam ſpiritualem ſibi adhibendam, quàm Frater; cùm ſit ſibi extraneus: igitur ex illo capite utilius eligitur. Item faciliùs habetur ad Curatum acceſſus, quàm ad Fratrem, ſpecialiter in caſu infirmitatis de nocte.

Juſtius dicit, quia Curato magis incumbit rationem facere de ſuo Parochiano coram diſtricto judice, quàm Fratri privilegiato. Item Curatus ſive Plebanus propriè & ſtrictè dicitur proprius Sacerdos ſui Parochiani, ſed Frater privilegiatus non; quia nullus de populo obligatur ſibi confiteri, nec ipſe tenetur audire.

Poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum poteſt Parochus alteri 24
Sacerdoti delegare, ut colligitur ex *d. cap. omnis utriuſque ſexus*, quatenus ibi præcipitur, ut fideles confiteantur Sacerdoti proprio; id eſt ordinario, qualis eſt Parochus; vel confiteantur alieno, id eſt, alteri non ordinario; tamen cum licentia, ſeu commiſſione proprii, ut benè explicant Gabr. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 2. *in princ.* Paul. Layman. *d. c.* 10. *n.* 11. Azor. *inſtit.*
mora. par. 2. *lib.* 3. *cap.* 12. *q.* 10. Imò † ubi Cu- 25
ratus præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare, ut concludunt Vgolin. *de officio Epiſcopi, capit* 15. §. 8. *n.* 2. & Paul. Layman. *dict. tract.* 6. *capit.* 13. *n.* 3. in
tantum quod † ſi Parochus ſubdito juſtè 26
poſtulanti licentiam injuſtè deneget; ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit, ipſe poterit abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti, arg. tex. *in capit. placuit, de pœnit. diſt.* 6. dum ibi permiſſum videtur propter ignorantiam Sacerdotis proprii, alterius judicio, & abſolutioni ſe ſummittere: ergo multò magis id licebit ob Paſtoris improbitatem, & propriæ animæ, vel famæ periculum, ut reſolvunt Adrian. *in* 4. *de confeſſ. q.* 5. *dub.* 3. Sylveſt. *in ſum. verb. Confeſſ.* 1. *q.* 6. Navar. *in cap. placuit, num.* 144. Henriq. *in ſum.*

lib.6.cap.13.§.4.Hinc dicit Palud.in 4.diſt.17.
q. 3. ſi à proprio Parocho inepto, & ignorante
licentia petatur,ut poſſit alteri confiteri, & eam
deneget, poſſe Parochianum ea non obſtante
alteri confiteri: quem refert Joan. Valer de
differ. inter utrumque forum, verb. interpre-
tatio, differ. 6. num. 3.

Verùm quamvis hæc ſententia probabilis
ſit, contrariam tamen probabiliorem, & verio-
rem judico,ex text. in d.cap.omnis utriuſque ſe-
xus,ibi: Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit
juſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam
priùs poſtulet,& obtineat,cùm aliter ipſe illum
non poſſit abſolvere,ex doctrina S.Thom.in ſup-
plem quæſt. 8.art.4.ad 5. ubi dicitur: Si quis ob
periculum proprio Sacerdoti confiteri non poſſit,
neque licentiam impetrare confitendi alieno,ta-
lem perinde ſe habere, ac ſi Confeſſarij copia
deſtitutus eſſet. Quare hanc partem ſuſtinent
Sot. in 4.diſt.18.q. 4.art.2.Llam.in methodo,p.
1.c.6.§.1. Philiarc. tom. 1. p.2.lib.2.c. 24. Suar.
tom.4. de Pænit. diſp. 27.ſect. 4. concl. 2. Petr.
Nav. de reſtit.lib.1.c.4.n.269.ad text.verò in d.
cap. placuit,reſpondet Suar. d. diſp. 27. ſect.2.
in fine, ibi ſermonem eſſe de pœnitentia pu-
blica; quæ ſecundùm arbitrium Sacerdotis ob
ſcandaloſa peccata imponi olim ſolebat; talem
enim pœnitentiam ab uno Sacerdote decre-
tam, ab altero mutari, niſi manifeſtum errorem
contineret, fas non erat.

27 Intellige ſupradictam reſolutionem de Pa-
rocho habente auctoritatem delegandi alteri
Sacerdoti poteſtatem Confeſſiones audiendi
Parochianorum ſuorum, ut procedat, dum-
modo ille alter Sacerdos ſi ab Ordinario ad
audiendas Confeſſiones approbatus, juxta diſ-
poſitionem Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat
cap. 17. quia approbatio eſt quid juriſdictionis,
quam non habent ſimplices Parochi. Ita do-
cent Fr. Emman. in ſum.p.1.cap.60.n.2.Nugn.
in addit.ad 3.p.q.8.art.5.dub.6.Gamb.de caſib.
reſervatis,cap.2.n.20.Joan.Valer. de differ.in-
ter utrunque forum,verb. Parochus, diff.4. &
verb.Nullitas,diff.5.verſ.ſeptimò, Fagundez d.
præc.2.lib.7.c.2.n.42. Ego ipſe d.p.2. alleg. 26.
n.13.Squillante de privileg.cleric.c.1.n.70. ubi
n.73.poſt Guttier.lib.1.Can.c.26.n. 21. & Nic.
Garc.de benefic.part.5.cap.8.n.132.tenet dele-
gatum debere eſſe alium Parochum ejuſdem
diœceſis,ubi delegans habet beneficium Paro-
chiale,vel Sacerdotale, approbatum ab Ordina-
rio loci ubi exerceri debet hæc juriſdictio:Paro-
chus enim concedens alicui ſubdito faculta-
tem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti,
28 intelligitur † de eo, qui habet exercitium cu-
ræ animarum actu, & habitu, prout habebat
committens, Spin. in ſpeculo teſtament, gloſſ.5.
princ.num.31.in princ.verſ.ſimiliter etiam,Ste-
phan. Gratian. in addit.ad deciſ.157. num.16.
quicquid dicat Petr. Ledeſm. in ſum. part. 1,
ubi de ſacrament. Pœnitent.cap.12.poſt 5.concl.
quia approbare Sacerdotes Sacræ Confeſſio-
nis miniſtros nullus poteſt præter Epiſcopum,
ut cenſuit Sacra Congregat. Concilij, teſte Ar-
mendar. ad recop. legum Navarræ,lib.4.tit.29.
l.1.§. de confitendo ſemel in anno, n. 15. quem
refero de officio,& poteſt. Epiſcopi,part.2.alleg.
25.numero 12.& in collect.Bullarij,verb.appro-
batio. Intellige etiam † dummodo Parochus 29
non ſit excommunicatus vitandus; quia cùm
concedere facultatem confeſſiones audiendi
non ſit actus Ordinis, ſed juriſdictionis,illam
excommunicatus nec licitè, nec validè poteſt
exercere,ideò ſic reſolvit Suar. tom. 5. de cen-
ſur. diſput.11.ſect.2.num.15. & contra Sylveſt.
& Armil. ſequitur Squillante de oblig. cleric.
part. 3. num. 14.

Intellige denique cum Filliuc.tom.1.tract.7. 30
c.9.num.242. cum ſeqq. & Trullench. in praxi
reſolut.ſacram.lib. 4. c. 9. dub. 6. num. 16. cum
ſeqq. licentiam à Parocho concedendam, ut
ſubditus poſſit eligere Confeſſarium, non ſuffi-
cere interpretativam, vel præſumptam, & ideo
reſolvunt, non licere Pœnitenti confiteri
alieno, ſi abſens fuerit Parochus per aliquod
tempus, nullo relicto Vicario; vel ſi Parochus
moriatur, vel ita repentè ægrotet, ut non
poſſit dare facultatem; vel etiam ubi Paro-
chus requiſitus non vult hanc licentiam dare:
vel quando pœnitens habet cauſam rationabi-
lem non confitendi cum ſuo Parocho, & addit
Trullench ubi ſup. num. 12. tametſi Parochus
licentiam malè neget, non haberi pro con-
ceſſa.

Qui quidem delegatus tenetur credere
pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à pro-
prio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum
Confeſſionis, ſicut docent Abb. in Clem. 1. de
privileg. num. 5. ubi Bonifac. num.26. Anchar.
q.1. & Imol.n.13. Silveſt. in ſum.verb.Confeſſ.
1 q.17.Armil.verb.abſolutio,num.20.Vgolin.de
officio Epiſcopi,c.15.§.8.num. 3. noviſſimè Ho-
mobon. de Bonis in reſponſ.quæſtionum moral.
reſponſ.50. in fine,p.2. † Sicut & Parochus cre- 31
dere debet Parochiano fide digno dicenti
ſe confeſſum fuiſſe habenti legitimam licen-
tiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi mi-
niſtrare Euchariſtiam, ut tradunt Gabr. in 4.
diſt. 17. q.2.art. 3. dub.1.Angel. verb.Confeſſ.
3.n.31.Bonac.de Sacram. diſp.5.q.5.ſect.2.pun-
cto 4. num.16. & alii,quos refert Sanch.de Ma-
trim.lib.3.diſp.37.n.1.verſ. ſecundò, excipien-
tes tantùm quando Parochus haberet ſigna
probabilia mendacii Pœnitentis.

Sic etiam quando Confeſſio pertinet ad 32
externam Eccleſiæ gubernationem, ut eſt
Confeſſio annua, non eſt Parochus adhi-
biturus fidem dicenti ſe impleviſſe præce-
ptum, niſi illud legitimè probet, ut teſtatur
uſus Eccleſiæ; ſolent enim petit ſchedulæ
Confeſ

Confeſſionis. Ita Silv. *verb. Confeſſor* 1. *quæſt.*
17. Ioan. Valer. *de diff. inter utrumque forum*,
verb. Pænitentia, differ. 5. *in fine*, & de hac Cõ-
feſſione videntur intelligi Hoſt. *in d. capit. om-*
nis, verb. à proprio, & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 12. Butr.
n. 37. & Anchar. *n.* 8. dum dicunt confitentem
alieno Sacerdoti debere facere fidem proprio,
prout eos intelligit Sanch. *à diſp.* 37. *n.* 2. *verſ.*
33 *& confirmatur.* † Nullatenus tamen eſt cre-
dendum in foro externo atteſtationi Confeſſa-
rii aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris, ut vi-
dentur tenere Navar. *in man. cap.* 27. *n.* 41.
Fr. Emman. *in comment. ad Bullã Cruciatæ*, *in*
addit. §. 9. *n.* 51. Pena *in direct. Inquiſit. par.*
2. *ad Concil. comment.* 25. Ioan. valer. *d. differ.*
5. *in fine*, quos refert Rot. *in Oxomen. Canoni-*
catus, 2. *Martij* 1622. coram *R. P. D. Merli-*
34 *no*, ubi fuit dictum quod † licèt abſolutio Bul-
læ Cruciatæ non ſuffragetur in foro externo,
attamen ad effectum validitatis impetrationis
beneficii eccleſiaſtici, illa ſuffragatur.

35 Verùm ſi contingeret Sacerdotem non
habentem commiſſionem à Parocho audi-
re publicè pœnitentes, ſi reputabatur com-
muniter obtinere licentiam Parochi ad au-
diendas Confeſſiones, excuſaretur pœnitens
quoad Deum, ob communem errorem, arg.
l. Barbarius, ff. de offic. Prat. reſolvit Ioan.
Valer, *de different. inter utrumque forum, verb.*
Nullitas, different. 5. *nu.* 1. & faciunt reſoluta
ſupr. c. 17. *à num.* 27. Et idem Ioan. Valer.
verb. Parochus, differ. 4. *in fine*, teſtatur *Sa-*
36 *cram Congregationem* cenſuiſſe † illum, qui
confeſſus fuerit non approbato, ſi ignoravit
Confeſſarium non eſſe approbatum, vel cogi-
taverit non requiri approbationem, ob fidem,
quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſſe
abſolutum, & ſi deinde ſciverit illum non eſſe
approbatum, vel requiri approbationem, teneri
reiterare Confeſſionem.

37 Non poterit ſic delegatus à Parocho ad
audiendas Confeſſiones ſuorum Parochia-
norum ſubdelegare, per *l. ult. ff. de officio ejus,*
cui mãdata eſt juriſd. l. more, ff. de juriſd. omn.
judic. l. à judice, C. de jud. cum ſimilibus, reſolvit
Joan. Valer. *de differ. inter utrumque forum*,
verb. Iuriſdictio, differ. 3. *numer.* 6. niſi ſolus
officium ſuum explere non poſſit, quia tunc
ex præſumpta voluntate delegantis con-
ceſſum illi eſt, ut certum exercitium juriſ-
dictionis, aut Paſtoralis officii, alicui etiam
generatim committat, quamvis non poſſit
integrum officium vicariæ ſuæ, ac proinde
nec poteſtatem ſubdelegandi alteri commit-
tere, ita Sylv. *verb. Vicarius, quæſt.* 5. Nav. *in*
38 *d. cap. placuit* 69. excepto † ſi conſuetudo
id permittat Vicariis, & non minùs, quàm
Parochi ordinarii, ſi eos ad breve tempus
abeſſe contingat, Vicarium ſuo loco ſubſti-
tuere poſſint; quia inſtituens Vicarium, in-
quit Sylveſt. & ſciens talem conſuetudinem, implicitè conſentit in talem ſubſtitutionem: ita Adrian. *in* 4. *de Confeſſ. q.* 5. *dub.* 2. Squillante *de privileg. cleric. cap.* 2. *n.* 35. Ioan. Chapeavill. *in tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.* 6. *q.* 2. ubi ſubdit id ubique obſervari, ut Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale delegent, idque maximè peſtis tempore obſervandum eſſe.

Adverte quod Sacerdos Parochialis Curatus, quantumcunque ſimplex, ratione curæ ſibi commiſſæ poteſt in adjutorium ejuſdem curæ aſſumere ſibi ſocium ad tempus quemcunque Religioſum, ſeu alium ſine cujuſque Superioris licentia, putà in quadrageſima, qui illum juvet in Sacramentis conferendis, vel officio prædicandi; dummodo ſibi conſtet de ejus ſufficientia; nam ex quo tales ſunt ritè ordinati, poſſunt illa facere, ſicut Curati, nec deficit in eis niſi materia, ſcilicet populus: unde ſi Parochus præbet illi materiam, poterit exercere. Franc. de Platea *de excomm.* §. 19. *in fine*, *n.* 9. *tom.* 14. *fol.* 353. quem refert, & ſequitur Steph. Grat. *diſcept. for. tom.* 2. *c.* 399. *n.* 9. *&* 10.

Quanta verò ſit obligatio Confeſſarii Cu- 39
rati in adminiſtrandis Sacramentis illis, qui peſte infecti ſunt, diximus ſuprà, *cap.* 17. *à n.* 12. *verſ. quintò eſt notandum.* Nunc verò animadvertendum duxi, Sacerdotem auditurum Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, ante omnia curare debere, ut ſi fieri poſſit, in loco valde libero, ſe aëre non infecto conſtitutus ſit: quamobrem etiam ipſi infirmi obligati ſunt, ut è cubiculo, aut domo ad confitendum, egrediantur, vel ad feneſtram, parocho foris ſtante, portentur, ſi id ſine gravi eorum incommodo fieri poſſit: ita Ioan. Chapeaville *d. tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, capit.* 1. *quæſt.* 9. *& cap.* 3. *q.* 29. proderit etiã ſi peſtis tempore fideles pro concione admoneantur, ut qui ſani ſunt, ad Sacram Confeſſionem maturè veniant in Eccleſia audiendi. At verò ſi infirmus egredi, vel loco ſuo moveri non poſſit, neque etiam tam alta voce confiteri, ut è loco diſtanti audiri queat, ſeu propter ſuam infirmitatem, aut ob ſimul diſcumbentes, in tali caſu Parochus communiter loquendo accedere debet, & pœnitentes in ſecreto audire: ſi tamen timeat periculum contagionis, ut non audeat cum pœnitentibus diu morari, poterit nos rogare, ut ſtatim dicant quædam graviora; aliis omiſſis, quæ propter moralem impoſſibilitatem audiri nequeant, ſicuti ex quorundam Recentiorum non improbabili ſententia docent Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap.* 4. *dub.* 6. *n.* 12. Baſſ. *verb. Parochus*,

Machado

Machado *en ſu perfetto Cõfeſſ. libr. 4. part. 2.*
tract. 2. docũ. 11. Chapeaville *d. cap. 3. quaſt. 26.*
in fine. Vel à longè ſtans poterit hortari homi-
nem, ut clara voce dicat ſaltem ea peccata,
quæ ſine gravi ſua infamia, aliòve detrimen-
to poteſt, quia ordo charitatis exigit ut pœ-
nitens minus detrimentum famæ ſuæ poſt-
habeat majori detrimento, ſeu jacturæ vitæ,
quam Confeſſarius paſſurus eſt, præſertim ſi
Parochus fortaſſe unicus ſit in eo loco, & plu-
40 ribus aliis neceſſarius exiſtat. † Conſtitutus
enim in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, ex
lege charitatis erga ſe ipſum obligatur, ſe-
cundùm probabilem Doctorum ſententiam,
ad confitendum coram aliis, ſaltem ea pec-
cata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum
gravi ſua infamia, vel ſimili detrimento
juncta ſunt, ſicuti docent Suar. *tom. 4. de*
Pœnit. diſput. 36. ſection. 6. Zambrã. *d. dub. 6.*
n. 25. e. ſeqq. Chapeaville *dict. cap. 3. quaſ. 28.*
Advertant tamen in articulo mortis conſti-
tuti, quod poſſunt abſolvi à quibuſvis caſi-
bus & cenſuris reſervatis per ſimplicem Sa-
cerdotem, etiam in præſentia proprii Paro-
chi, quia ſimplices Sacerdotes pro articulo
mortis pares ſunt illi quoad juriſdictionem:
ita Emm. Sà *in aphoriſm. expurgatis, verb. Ab-*
ſolutio, n. 3. Ochagavia *de Sacrament. tract. 2.*
de Confeſſ. Sacrament. q. 35. n. 4. Philib. Mar-
chin. *in tract. de bello divino, ſeu peſte. p. 3. cap.*
3. num. 10. & ſeq. Diana *reſolut. moral. p. 1.*
tract. 5. reſol. 5. & p. 4. tr. 4. reſol. 161. ubi
reprobat Turrian. *in ſelect. diſputat. cent. 2.*
cenſura Theolog. dub. 77. Et ſic abſoluti in
mortis articulo à cenſuris Superiori reſervatis,
ſi evaſerint, tenentur ut quamprimùm potue-
rint, ſiſtere ſe Superiori, non ut iterum abſol-
vantur, ſed ut obtemperent mandatis ejus, &
niſi fecerint, reincidunt in eaſdem cenſuras,
ut habetur *in cap. eos qui, ſentent. excom. in 6.*
Ita Guillelm. Mercer. *in 3. p. D. Thomæ, q. 9.*
art. 6. Diana *d. p. 4. tract. 4. reſol. 199.*

41 Interdicti tempore an, quando, & quomo-
do Parochus poſſit Sacramentum hoc ſuis ad-
miniſtrare Parochianis, hujus loci eſt inveſti-
gare. Breviter dico, quod attento jure De-
cretalium, de quo *in cap. non eſt vobis, de ſpon-*
ſalib. concedebatur tempore illo Sacramen-
tum hoc morientibus tantùm, & infirmis: Sed
poſtea novioti Iure Sexti, de quo *in cap. alma*
mater, poſt princ. verſ quia verò, de ſentent. ex-
commun. libr. 6. ſanis etiam conceditur: ratio
redditur ibi, *quia propter pronitatem, & faci-*
litatem hominis ad peccandum, ſummè neceſſa-
ria eſt. cum duplici tamen limitatione, *prima*
eſt, ut recipiens non ſit excommunicatus, exce-
pto mortis articulo: *ſecunda*, dummodo non
ſit aliquo modo in cauſa culpabilis, ob quam
latum eſt interdictum, aut non ſit ſpecialiter
interdictus: vide Covar. *d. cap. alma mater,*
p. 1. §. 3. n. 1. Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 45. §.*
1. Vgol. *de cenſur. tab. 5. c. 7. §. 6.* Sayr. *eod.*
tr. lib. 5. c. 7. Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. à*
n. 13. Bonac. *in ſimili tract. d. 4. p. 2. §. 3. ex n. 1.*

Circa caſus per Epiſcopum reſervatos ad- 42
vertat Parochus, ne ab illis quemquam abſol-
vat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo
mortis, Cõcil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 7.*
At verò ubi gravis, & inſolita plurium pecca-
torum in ſua diœceſi reſervatio facta fuerit,
ſunt qui affirment eam non tantùm illicitam,
ſed etiam invalidam, itaut à Parochis obſerva-
ri non debeat, ſicuti exiſtimarunt Sot. *in 4. diſt.*
18. quaſt. 2. art. 5. Finell. *de caſibus reſervatis,*
cap. 4. num. 4. Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 14. §. 3.*
Sed ego puto meliùs convenire eos ſui Supe-
rioris ſententiæ acquieſcere; ſupplicando ta-
men ut illam moderetur, quia licèt Epiſcopi
moneantur per Concil. *d. cap. 7.* ut conceſſa ſi-
bi poteſtate utantur, non tamen inde ſequitur,
ſi quid illicitum ab eis fiat, etiam invalidum
eſſe, cùm hinc gravior occaſio ſchiſmatis oriri
poſſit, facilè opinantibus Parochis Epiſcopum
poteſtatis ſuæ limites exceſſiſſe. Vide Sylveſt.
in ſum. verb. caſus, q. 5. Suar. *tom. 4. de*
Pœnit diſp. 29. ſect. 4.

Poterit tamen Parochus pœnitentem ha- 43
bentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti,
abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata
abſolutione à reſervatis, cùm Superior copiam
ſui fecerit. Ita Henric. Gandau. *quodl. 1. q. 27.*
Caiet. *in ſum. verb. Confeſſio, condit.* 10. Angel.
eod. verbo 5. §. 9. Sot. *in 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 5.*
Paul. Comitol. *reſponſ moral. lib. 1. q. 29. n. 2.*
Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum,*
verb. Pœnitentia, differ. 10. n. 1. ubi addit de-
bere Pœnitentem tam reſervata, quàm non re-
ſervata Parocho confiteri, quia quoad eum
debet eſſe integra Confeſſio, quamvis quoad
Superiorem poſſit eſſe diminuta, & in fine poſt
Comitol. *citato loco, num. 6.* ait ſuprà reſoluta
locum tantùm habere in reſervationibus in-
feriorum Papâ, & ubi non eſt annexa aliqua
excommunicatio ipſi peccato reſervato, aliàs
ſecus: quia ubi adeſt excommunicatio (ut ha-
betur in omnibus reſervationibus Sedis Apo-
ſtol.) tunc non poteſt inferior ullatenus abſol-
vere, etiam à non reſervatis, quod & limitant
Sot. *dict. art. 5. ad 2.* & idem Ioan. Valer.
dict. verb. Pœnitentia, differ. 9. verſ. preterea
fallit ſextò, in caſus graviſſimi ſcandali, ſi
non communicaret pœnitens.

Advertat quàm maximè Parochus, ne ad- 44
miniſtret hoc Sacramentum Pœnitentiæ per
literas, aut nuncium; ſed præſentibus tan-
tùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutio-
nem conferat: quemadmodum Clemens VIII.
in generali Congregat. S. & univerſalis Inqui-
ſitionis decrevit in hæc verba: *Die 20. Iunii.*
anno 1601. in generali Cõgregat. S. univerſalis

Inqui

Inquiſitionis habita in Palatio Apoſt. in monte Quirinali coram S.D.N.D.Clemente divina providentia Papa VIII. propoſita quæſtione utrùm liceat per litteras, ſeu per internuncium Confeſſario peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, Sanctitas ſua auditis votis Patrum Theologorum, & re eum Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus maturè, ac diligenter conſiderata, hanc propoſitionem, videlicet licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnavit, & prohibuit, præcepitque ne deinceps iſta propoſitio in publicis, privatiſque lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, neve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputativè tractaverit, niſi forſan impugnando, ſeu ad praxim directè, vel indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ quam ipſo facto incur. at, à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgente, etiam S.R.E. Majori Pœnitentiario, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pont. abſolvi, aliis etiam pœnis pro arbitrio infligendis ſubjaceat. Referunt Joan. Valer. *d. verb. Pœnitentia, different. 9. in fine*, Fernandez *in examine Theolog. moral. p. 3. c. 6. §. 6. n. 29.* Bonac. *de cenſur. extra Bullam cœnæ, diſp. 2. q. 3. punct. 33.* & multis comprobant Doctores citati per Galeg. *in tract. de Parochorum oblig. tempore peſtis, p. 2. n. 56. cum ſeqq.*

45 In caſu occurrenti illud duxi adnotandum, quod Nav. *conſ 8. de officio de leg.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit deciſ. 8.* Marc. Ant. Genuenſ. *in pract. Arch. Neap. cap. 21. n. 9.* exiſtimarunt pœnitentem, poſtquam unum Confeſſarium elegit, cui acceptanti ſacræ Pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro conſcientiæ ei commiſſa præſentavit, eo dimiſſo alterum eligere non poſſe, etiamſi primò electus conſentiat; ſiquidem juriſdictio delegata delegantis juriſdictio eſt, ideóque ad ipſum delegantem, cujus illa eſt, & non ad partes, vel ad judicem electum eam extendere pertinet. Sed meliùs Salas *de legib. diſp. 30. ſect. 17. num. 124.* Sanch. *de Matr. lib. 8. diſp. 27. num. 40.* Guttier. *in ſimili tract. c. 125. n. 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 13. n. 214.* Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curia Archiep. Neap. part. 4. d. 34.* docent non ſolùm ubi ſemel litteras præſentavit alicui Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronuntiatum, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſſe impetrantem alium Confeſſarium adire, qui fortè ſit in ea opinione, ut valeat reſcriptum, ac poſſe eundem Confeſſarium meliùs re inſpecta diſpenſationem illam mutata ſententia exequi, licèt ſi ſemel diſpenſavit, non poſſit recantare palinodiam; ſicut quando ſemel abſolvit, aut commutavit votum. Et moventur ex eo, quia cùm ea commiſſio ſit facta in foro conſcientiæ, ſequitur ejuſdem fori naturam, quæ eſt ut pœnitens non adſtringatur acquieſcere ſententiæ unius Confeſſarii, ſed quod poſſit adire alium, atque poſſit idem confeſſarius ſententiam mutare. Sapientis enim eſt mutare conſilium ex juſta cauſa, *l. nonnunquam*, ubi gloſſ. *ff. de collat. honor.* Scacc. *de appellat. q. 17. limitat. 47. memb. 1. n. 33.*

Quando Parochus vadit ad infirmum in 46
mortis articulo conſtitutum ad audiendam ejus Confeſſionem, poteſt evenire, ut ipſe infirmus adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, vel inchoatam Confeſſionem ſacramentalem perficere nequeat; his duobus caſibus quid facere debeat breviter exponam. In primo igitur dico, quod infirmus hujuſmodi, qui vel Sacramentum Pœnitentiæ expreſſè deſideravit, vel ſaltem implicitè, dum ſigna generalis Pœnitentiæ edidit, etſi nullum peccatum in particulari confiteri poſſit; à Parocho abſolvendus eſt; ea tamen manente obligatione, ut ceſſante impedimento, peccata mortalia ſpecificè ſubjiciantur Clavibus. Ratio eſt, quia confeſſio qualiſcunque etiam generalis peccatorum, ex animi dolore profecta, poteſt eſſe ſufficiens materia Sacramentalis abſolutionis; ſiquidem ſpecifica, & particularis peccatorum explicatio abſolutè non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed per ſe directè ſolùm de neceſſitate præcepti divini, quod pœnitentem non obligat, niſi quatenus ſervari poteſt. Quare ita docent S. Anton. *p. 3. tit. 10. c. 2.* Sylveſt. *in ſum. verb. Confeſſor 3. n. 16.* Soar. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 23. ſect. 1. num. 5.* Henriq. *in Sum. lib. 6. c. 10. §. 7.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 3. c. 8. n. 2.* Vaſq. *in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 1.* Zambran. *de caſibus in artic. mortis, cap. 4. dub. 2. ſect. 3.* Poſſev. *de officio Curati, cap. 7. n. 86.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præt. 2. lib. 3. cap. 1. num. 16.* qui omnes non aliter permittunt Pœnitentiæ Sacramentum morituro obmuteſcenti; aut phrenetico miniſtrari, niſi antea Sacramentalem abſolutionem verbis, aut ſignis petiverit; quare non ſatis eſt aliquem ante mortis periculum, vel in ipſo periculo ſignum aliquod pietatis, vel etiam pœnitentiæ edidiſſe, niſi talis manifeſtatio interni doloris directa fuerit ad Sacramentum pœnitentiæ, ſive abſolutionem Sacramentalem à Sacerdote petendam, ut benè notavit Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 1. num. 13.* Ratio autem eſt manifeſta, quia Sacramentalis abſolutio miniſtrari non poteſt

niſi

niſi adſit materia Sacramenti, quæ eſt Confeſſio, ſive accuſatio ſui coram Sacerdote tanquam judice, neceſſe, inquam, eſt ut pœnitens ſe ipſum de peccatis accuſet ea intentione, ut per ſententiam Sacerdotis in foro interno abſolvatur. Signa autem pœnitentiæ, quæ præſente mortis periculo ab infirmis eduntur, cenſeri debent ad Sacramentalem Confeſſionem directa, cùm in tali ſtatu optimum ſuæ animæ remedium deſiderare ſoleant. Quapropter licèt infirmus in phreneſim lapſus abſolvi non poſſit, quamvis cùm ſanus eſſet, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus ſecundùm morem pulſaverit, aut ſublatis in cœlum ocnlis dixerit, *Miſerere mei Deus*; tamen ſi talia ſigna edidit morti vicinus, cùm plura verba proferre non poſſet, præſumptio plerumque fieri poteſt quod Sacramentalem à Sacerdote abſolutionem petiverit. Sed etſi conſideratis circumſtantiis, & examinatis iis coram quibus talia ſigna edita ſunt, res dubia eſſe videatur, abſolutio tamen conferri poterit ſub conditione, ſi talis materia Confeſſionis ſufficiens eſt ad abſolutionis miniſtrationem. Colliguntur hæc ex Poſſevin. *d. cap. 7. num. 87. cum ſeqq.* Zambran. *d. c. 4. dub. 2. ſect. 4.* Chapeav. *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, c. 3. q. 10. & 11.*

47 In ſecundo verò caſu quando inchoata Confeſſio ſacramentalis perfici nequit, advertendum eſt, quod ſi pœnitens inter confitendum in phreneſim incidat, vel periculum ſit ne mox moriatur, debet ſtatim abſolvi, & poſtea ſi ſupervivat, aliqua peccata audienda, & abſolutio denuò conferenda eſt: ita Victor. *de Confeſſ. num.* 164. Sor. *in 4. diſt.* 18. *q. 2. art. 5. verſ. difficultates*, Emman. Sà *in aphoriſmis, verb. Abſolutio, n. 5.* Suar. *d. ſect. 1. n. 2.* Poſſev. *d. c. 7. n. 89.* ubi dicit Curatum debere abſolvere cum cautela, *in quantum poſſum, & indiges*, pœnitentem, qui dicto aliquo peccato, vel peccatis, amittit loquelam, & modum perficiendi Confeſſionem, quamvis ipſe Curatus cognoſceret illum multa debere reſtituere, vel quia de illis confeſſus eſt, vel quia eſt publicus uſurarius, aut eſt in publica excommunicatione; & non poſſunt imponi quæ veniunt imponenda: & *num.* 87. affirmat ſe fuiſſe ſemel vocatum ad excipiendam Confeſſionem infirmi, qui poterat loqui, ſed ægrè, & dicto uno peccato, per horam integram non potuiſſe aliud ab eo elicere: quo caſu ait talem abſolvendum eſſe cum conditione in quantum poteſt, & indiget, ſi ille verè non poterat loqui, nec reſpondere per nutus. Si caſus occurrat quo Parochus recipiat promiſſionem ab ejus Parochiano vulnerato, quod non exponet querelam contra vulnerantem, valet iſta promiſſio, ut tenet Marc. Anton. Genuenſ. *in practi. tab. q. 667.*

Inter graves, & immanes exceſſus, quos 48
in adminiſtratione hujus Sacramenti Pœnitentiæ poteſt Parochus committere, duo ſunt horribiliores, quos maximè cavere debet, ne dicam exhorreſcere. *Primus* eſt, ſolicitatio pœnitentis ad turpia, & inhoneſtos actus, contra quos quidem ſolicitantes tanquam de hæreſi ſuſpectos inquiri præceperunt Pius IV. *ſua Conſtit.* incip. *Cùm nuper*, & Paulus V. *alia Conſt.* incip. *Dilecte fili, ſub dat. 16. Septembris* 1608. & noviſſimè illorum Conſtitutiones confirmavit, ampliavit, & extendit ad omnes ubique locorum exiſtentes Gregor. XV. *ſua Conſtitut.* incip. *Univerſi Dominici gregis, ſub dat. Romæ 30. Auguſti* 1622. ubi gravibus pœnis eos afficit his verbis: *Et qaos in aliquo hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantiis ſuſpenſionem ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis activæ, & paſſivæ, ſi Regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam in perpetuum abſque ulla ſpe gratiæ, aliaſque pœnas decernant, eos quoque ſi pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ ſæculari puniendos tradant.* De quibus meminit me citato *in hoc loco* Lezana *d. c. 19. n. 33.* Peyrinis *tom. 2. privil. Minim. in conſt. 4. Gregor. XV.*

In quas pœnas omninò incidet Parochus, 49
qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, non ita ſi interiùs delectetur, aut voluntariè polluatur, fœmina non advertente, quamvis hoc illi extra Confeſſionem aperiat: adde Bonac. *variar. tract. diſp. 6. de onere, & obligatione denuntiandi, puncto 3. n. 3.* ubi *n. 4.* ampliat ſive pœnitens conſenſerit provocationi, & ſollicitationi Confeſſarii, ſive non: & *num. 5.* pariter ampliat, ſive Parochus Confeſſarius tentaverit allicere verbis expreſſis, ſive tacitis, ut ſi ipſe pœnitentem fœminam laudavit à venuſtate, pulchritudine, morum elegantia, & his ſimilibus, qnibus fœminæ facili negotio ſubverti, & ad libidinem provocari ſolent: & *n. 19.* ampliat etiam ad Confeſſarium, qui induxit pœnitentem ut filiam ſibi proſtituat, ſeu aliam inducat ad peccandum ſecum, vel cum alio; quia in Conſtitutione Gregorii interdicuntur ſermones, ſive tractatus inhoneſti: &
num. 16. extendit ad † provocantem maſculum 50
ad nefandum peccatum perpetrandum, quod clarè colligitur ex dicta Conſtit. Gregoriana, ibi, *qui perſonas, quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta, ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda*, &c. quamvis ante illam id non eſſet ita clarum, quin Param. *de origine S. Inquiſitionis*

ſitionis, lib. 3. *q.*10. *num.*96. non ſine fundamento tenuerit contrarium; licèt ejus opinio in hoc communiter reprobata extiterit, & omnes ferè alii Doctores hac de re ſcribentes eandem opinionem ſuſtinuerint, (quam poſteà dicta *Gregoriana Conſtitutio* expreſsè inſinuavit eſſe tenendam) ut videre eſt per Fr. Emman. *quæſt.Reg.tom.*1.*q.*59.*art.*4.*& tom.*2. *q.*27. *art.*3. Jacob. de Graff. *conſ.*1. *à n.*45. *de cogn. ſpir.* Sanctarel. *in tract. de hæreſi*, *c.*45. Barthol. Gipt. *de caſibus reſervatis*, *c.*14.*n.*4. Molfeſ. *in Sum.Theolog.moral.tom.*1. *tr.*7.*c.*24. *n.*34. D. Roderic. à Cunha *in tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſ.q.*6.*à n.*6. Portel. *in dubiis Regul. verb. ſolicitare, num.*5. *in fin.* Hieron. Roder. *in compend.qq.Regul.reſol.*131. *n.*2. Coriolan. *de caſibus reſervatis,p.*1.*ſect.*2. *art.*22.*n.*3. Scortia *in Bullas Pontificias, epit.* 77.*theorem.*197. & poſt dictam Conſtitutionem Gregorianam Nald. *in addit.ad Sum.verb.Confeſſ.n.*31. Laur. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom.*2.*Conſtit.*4. *Gregor XV.* *§.*5. *num.*14. Venero *in examine Epiſcoporum, lib.*5.*c.*17.*n.*19. Belloch. *de caſib. reſervat. p.*2. *q.*7.*n.*28.*& q.*10.*n.*51. Anton. Diana *reſol.moral.p* 1.*tract.*3.*reſol.*12.

51 His verò pœnis non ſubjicitur Parochus Confeſſarius ſollicitans ad alia graviora delicta præter venerea, quia ſupradictæ Pontificiæ Conſtitutiones loquuntur de ſollicitantibus ad inhoneſta, nominè autem inhoneſtorum per antonomaſiam, & ex communi loquendi uſu intelliguntur peccata carnalia, ita Barthol. Gipt. *dict.tract.de caſibus reſerv. c.*14. *num.*5. Illuſtriſſ. D. Roder. à Cunha *d. tract. de ſolicitantibus mulieres in confeſſione, q.*8. *n.*6. *&* 7. Sanci. *in ſelectis, diſp.*11.*n.*23. Sanctarel. *de hæreſi, c.*46.*n.*1. Anton. Diana *d.tract.*3.*reſol.*20. *& p.*4.*tract.*5.*reſol.*17. Souſa *de Confeſſor. ſolicit. tract.*1.*c.*13.*n.*4.*& ſeq.* Homobon. de Bonis *in conſult. caſu Conſcient. vol.*1.*part.*5.*reſp.*130.

52 † Nec etiam in eaſdem pœnas incidet Parochus ſolicitans ad venerea extra Confeſſionem filiam ſuam ſpiritualem ratione pœnitentiæ, ſi ſolicitavit alia occaſione, quàm occaſione, ſeu prætextu, vel ſimulatione Confeſſionis; ut ſi mulierem tranſacta Confeſſione domi ſuæ viſitavit, ut eam provocaret ad peccatum; aut ſi eam litteris, vel internunciis ad libidinem provocavit; quia præfatæ Conſtitutiones loquuntur de perſonis, quæ ad venerea ſollicitantur, aut alliciuntur in Confeſſione, vel prætextu Confeſſionis. Ita Jacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.*1. *lib.*2. *c.*48. *n.*16. *& de caſibus reſerv. lib.*2.*c.*12.*n.*29. Fr. Emman. *d.q.*27 *art.*2. Sanctarel. *de hæreſi, c.*44.*n.*15. Bonac. *ubi proximè, num.*21. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in d. tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, q.*5. *n.*15. Nec item eaſdem pœnas incurrunt qui miniſtrantes Baptiſmum, Euchariſtiam, vel Matrimonium fœminæ, ipſam ſolicitarent. Sanctarel. *in tractat. de hæreſi, c.*46.*n.*5. Bonacina *de onere denunciandi, diſp.*6. *puncto* 3. *n.*14. Lezana *d.c.*18.*n.*34. Joan. Sanc. *in ſelect. diſp.* 11. *num.*42. Caſtr. Palaus *tract.*4. *diſp.*5. *punct.*1. *n.*4. Diana *p.*4. *tract.*4. *reſol.*16.

Sed an Parochus, qui carnaliter cognovit 53
pœnitentem, teneatur dictam circumſtantiam in Confeſſione explicare? Quæſtio eſt dubia, in qua una ſententia ait teneri, quia hæc circumſtantia mutat ſpeciem peccati; eſt enim ſpeciale ſacrilegium ratione vinculi ſimilis cognationi ſpirituali ex Sacramento contracti. Ita Sanchez *de Matrim. lib.*7. *diſp.*55.*per tot. & præcipuè, num.*4. Megala *in p.*1. *lib.*5.*c.*12. *num.* 16. Nugn. *in addit. ad* 3. *p. tom.*2. *q.*9. *art.*2. *dub.*3. *in fine*, Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in d. tractat. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, quæſt.*5. *num.*53. Homobon de Bonis *de examine Eccleſiaſtico, part.*1. *tract.* 5. *cap.*12. *quæſit.*75. Raguc. *in lucerna Parochorum, de Sacramento Pœnitentiæ, q.*43. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*2. *lib.*4. *cap.*3. *num.*33. Sed contraria ſententia multò probabilior eſt, quia hæc circumſtantia non mutat ſpeciem, ſed notabiliter tantùm aggravat peccatum, ut benè notant Fr. Emman. *in ſum. tom.*1.*cap.*209. *num.*1. Vaſq. *in* 3 *p. tom.*4. *q.*91. *art.*1. *dub.*2. *num.*20. tum quia inceſtus committitur inter cognatos, Sacramentum autem Confeſſionis non inducit propriè cognationem ſpiritualem, cùm in nullo jure expreſſa reperiatur, unde *caput omnes*, 30. *quæſtion.*1. intelligitur de inceſtu metaphorico, & improprio, quatenus Confeſſarius dicitur pater ſpiritualis: conſequenter peccatum carnis commiſſum cum pœnitente extra Confeſſionem, non habet malitiam inceſtus neceſſariò explicandam in Confeſſione. Ita Azor. *inſtit. moral. part.*3. *lib.*3 *cap.*9.*quæſ.*5. *&* 9. Petr. Fay *in addit. ad* 3 *part. q.*9. *art.*2. *diſp.*8. *concl.*2. Bonac. *de Matrimon. quæſt.* 5. *puncto* 16.*n.*7. Sanci. *in pract. diſputat. diſp.*11. *n* 3.*cum ſeqq.* Baſil. Ponti. *de impedim. Matrim. cap.*23.*§.*2.*verſ.atque*, & hanc opinionem probabilem dicunt Petr. de Ledeſm. *in ſum.p.*1. *de Sacram.* ubi *de Sacram. Pœnitent. c.*19.*concl.*6. Laurent. à Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. eligenda*, *n.*3. Sed qua pœna plectendus ſit, tradunt Bernard. & Salzed. *in pract.c.*85.*in noviſſ. edit.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.*376.*in* 1. *edit.* aliàs *reſol.*318.*in* 2. *edit.* Grilenzon. *conſil.*168. *per tot.*

Secundus gravis, & immanis exceſſus 54
Parochi in adminiſtratione hujus Sacramenti, eſt ſigilli Confeſſionis violatio, cujus obligatio ſtrictiſſima eſt, ut nullo unquam caſu ullius boni conſequendi, aut mali evitandi cauſa, quodvis, vel minimum peccatum, aut ſi quid aliud ſub ſigillo Confeſſio-

nis cadit directè, vel indirectè; ante, vel poſt mortem confitentis, ſine mortali ſacrilegio revelari poſſit, etiamſi aliàs integrum Regnum debeat perire, ut per Henriquez in ſum. lib.6. cap.19. Ægid. de Coninch de Sacrament. & cenſur. tom.2. diſp.9. n.19. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.3. num.12. Torreblanc. in tract. de magia, lib.4. de criminis punit. cap.7. de ſigillo Confeſſionis, Paul. Layman. in Theolog. morali, lib.5. tract.6. cap.14. n.1. Bonacina de Sacramēt. diſp.5. q.6. ſect.5. punct.4. Fernandez in examine Theolog. moral. p.3. c.6. §.9. num.27. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.6. cap.1.

55 † Pœna verò talis revelantis eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio, ut probat tex. in d. cap. omnis utriuſque ſexus, in fine, Jacob. de Graff. in aureis deciſ. p.1. lib.1. cap.23. ad fin. n.45. Menoch. de arbitr. caſu 474. n.9. Zerol. de Pœnit. c.20. qu.5. Fernandez d. §.9. n.27. Onuphr. de ſacro ſigillo, ſect.5. q.2. concl. unica, Torreblanc. d. cap. 7. n. 27. Fagundez præc.2. lib.6. cap. 7. num. 20. Lezana me citato in hoc loco, à cap.19. num. 42. Bonac. d. diſp.6. ſect.5. punct.1. n.3. Trullench in praxi reſol. Sacram. lib.3. cap.8. dub.3. num.11.

56 Verùm unicus caſus eſt, quo ratio, & obligatio Sacramentalis ſigilli penitùs ceſſat, ſi videlicet pœnitens Confeſſario licentiam det loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſeipſo, ſive coram aliis; ita docent Adrian. in 4. de Conf. ubi de ſigillo, §. ſed probabilior, Joan. Medina in Cod. de Conf. in cap. de licentia confitentis ad revelandum Confeſſiones, Sylv. verbo Confeſſio 8. n.5. Covar. de ſponſalib. p.2. c.8. §.12. n. 11. Vivald. in candel. aureo, tit. de ſigillo Conf. n.13. Salzed. ad Bern. in pract. c.102. verſ. unus tamen caſus, in noviſſ. impr. Maſcard. de probat. concl. 377. n.9. & 10. Henriq. d. lib.6. c.23. §.1. lit. D. Cened. ad Decretal. collect. 60. n.2. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. n. 55. cum. ſeqq. Cor. de caſib. reſervatis, p.1. ſect.2. art.15. Torrebl. d.c.7. ex n.19. Sur. tom.4. de Pœnit. diſp. 33. ſect.5. n.6. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib.6. cap.18. n.43. Paul. Layman. d. c. 14. n. 14. Fernandez d. part.2. c.6. §.7. verſ. dico undecimò, Fagundez d. præcept.2. lib.6. c.1. n. 14. cum ſeqq.

57 Trullench d.c.8. dub.4. n.3. † Hæc autem licentia debet eſſe plenè voluntaria, atque expreſſa, & actu data; non verò ſufficit præſumpta, ut bene obſervant Valer. Reginald. d. lib.3. n.59. Ægid. de Coninch d. diſp.9. n.22. & 23. Bonac. de Sacrament. diſp.5. q.6. ſect. 5. punct. 4. n. 9. Paul. Layman. d. num.14. verſ. ſunt verò. Et ſemel data in confeſſione, poteſt nihilominus revocari, eo quòd notitia illa ſemper maneat Sacramentalis; ideóque ejus conditionis, aut Confeſſario nunquam ut liceat, niſi confitens velit: ſecus eſt ſi extra Confeſſionem pœnitens licentiam dedit, tunc enim deſinit eſſe notitia, & ſecretum Sacramentale, ſicut rectè docent Suarez dict. diſp.33. ſect.5. num.7. & Paul. Layman. d. cap.14. num.16.

An, & quando credatur Parocho Confeſ- 58
ſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione; Quæſtio eſt admodum controverſa, in qua tres caſus ſunt diſtinguendi: vel pœnitens eſt mortuus, & nemo contradicit; vel vivit adhuc, & objicit Sacerdoti revelationem ſuæ Confeſſionis; vel tertius opponit Sacerdotem revelaſſe alterius Confeſſionem. In primo caſu mihi dicendum videtur, dicto Sacerdotis fide digni aſſerentis mortuum, ſeu morientem dediſſe ſibi licentiam de revelanda Confeſſione, credendum ſecundùm Viv. tom.1. commun. opin. lib.1. tit.17. n.7. verſ. ſed hoc fallit. p.204. Menoch. de arbitr. caſu 414. n.8. & de præſumpt. lib.6. præſ.95. n.5. Maſcard. de probat. concl. 377. n. 9. & concl. 982. n.4. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt.35. art.1. Valaſc. conſ.73. n.1. In ſecundo caſu eſt reſolvendum, ſtandum eſſe Sacerdotis juramento, maximè ſi vir probus ſit, & bonæ famæ, quotieſcunque ille, qui Confeſſionis revelationem eidem Sacerdoti objicit, ſit peccator, qui ei confeſſus eſt; cùm de nullo, maximè de Sacerdote, præſumendum ſit malum ſine probatione, ob reverentiam Sacramenti (ne ſcilicet temerè credatur ſigillum ipſius fractum) niſi id, quod objicitur, ſit dictum aut factum ab eodem Confeſſario in pœnitentis, aut alterius detrimentum: ſed Suarez tom.4. diſput,33. ſect.8. n.4. quem refert noviſſimè Hieron Roderic. in compend. quæſt. Regul. reſol.48. n.35. verſ. idem tradit, concludit non poſſe ſuper hoc dari certam regulam, ſed ex qualitate peccati, & circunſtantiis perſonarum, & publicatione delicti, præſumptionem eſſe ſumendam. In tertio denique caſu de tertio objiciente Sacerdotem revelaſſe Confeſſionem, eſt etiam reſolvendum, quod ſi ipſe Sacerdos concedat ſe revelaſſe, at habitâ licentiâ à pœnitente, tunc illi tertio incumbit onus probandi factam eſſe revelationem ſine pœnitentis licentia, cui oneri ſatisfacere cenſebitur, ſi oſtendat quod idem Sacerdos ſimpliciter revelaverit, aut ſe revelaſſe dixerit pluribus. nihil addendo de habita revelandi licentia: vide Henriq. d. cap.19. in fine, Valer. Reginald. d. lib.3. num.68. Maſcard. dict. concl.1286. Suarez dict. diſput.33. in fine, Fr. Emman. quæſtion. Regul. tom.2. quæſt.35. art.1. Mart. Delr. diſquiſit. magic. lib.6. cap.1. ſect.1. Farinac. in praxi crimin. quæſt.51. à num. 112. Aldrete de relig. diſcipl. tuenda, lib.2. cap.19. n. 6. cum ſeq.

Parochus igitur Confeſſionale in Eccleſia 59
habere debet, ubi confitentes audiat, quod in loco aperto, & manifeſto ſit, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ, onde videri publicè nō poſſit, id quod fit ut tollatur materia

delinquen

delinquendi ; ob quam rationem etiam ipſum Confeſſionale habebit feneſtram crate ferrea occluſam, ne pœnitentem videat, ut benè advertit Ugolin. *de officio Epiſcop. c. 15. §. 8. n. 14.*

60 Dum audit Parochus Confeſſiones, ſi ſæcularis ſit, ſuperpelliceum, & ſtolam deferre tenetur, ut declaravit *Sacra Cardinalium Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in una Albinganen. die 8. Novembris* 1588. niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu, qui ſuperpelliceum deferre non tenetur, ut cenſuit eadem *S. Congreg. ſub die 25. Aprilis 1586.*

61 Tenetur penes ſe habere tranſumptum Bullæ in Cœna Domini, necnon caſus reſervatos ſui Epiſcopi, illámque, & illos ſemel ſaltem in anno ejus populo publicare curabit, ut commendatur in libro *de Bononienſis Eccleſiæ adminiſt. p. 3.* ubi *de Sacramento Pœnit. p. 112. in fine*, me citato in hoc loco Lezana *d. c. 9. n. 34* & ſub peccato morr. ad hoc eum obligari, poſt Ugolin. & Duard. reſolvit Bonac. *de cenſuris in Bulla, diſp. 1. q. 32. punct. 7. à n. 5.* Præterea in adminiſtratione hujus Sacramenri conſiderabit, an pœnitentes ſint cenſuris reſervatis irretiti, & iis præſertim, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini ; nam tunc eos oportet ad Superiores remittere abſolvendos ; alioquin ſi illos abſolvere præſumpſerit, ultra nullitatem abſolutionis, incurret pœnas contentas in eadem Bulla, *§. quod ſi forte.*

62 Quos autem libros moralis Theologiæ Parochus apud ſe tenere debeat, enumerat Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, c. 25.* ubi Andr. Victorel. *in appendice* advertit, illum debere multis, iiſque egregiis moralis Theologiæ libris bibliothecam ſuam inſtituere, non ut omnes inutili evolvat curioſitate, ſed ut, dum ſe offert occaſio, res diligenter tractatas legere, varias Doctorum ſententias, explicatáſque rationes ſuſcipere valeat, & quod in uno Auctore non invenit, in alio reperire poſſit. Perlegere autem diligenter eos libros debet, qui in officio ſuo rectè, & ritè peragendo eum poſſunt inſtruere : illi autem ſunt teſtamentum vetus, & novum, Catechiſmus Romanus, Tridentinum Concil. Conſtitutiones Diœceſanæ, & Provinciales, Homiliæ, ſeu ſermones Sanctorum, ac etiam Theologorum inſignium, Summæ aliquæ, ut Sylveſtrina, aut Antonina, vel Navarri; inter cæteros verò libros utiliſſimi judicantur Liber Paſtoralis ſancti Gregorii, & liber ſancti Joannis Chryſoſtomi de Sacerdotio, quorum duorum librorum lectione aſſidua quantum proficere poſſit Parochus, nulla ratione explicari valet.

63 Et rurſus, ne Parochi in abſolvendis pœnitentibus in aliquem errorem labantur, penès ſe habere debent non ſolùm reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam Cœnæ Domini, sed ſæpè ſæpiùs legere *Decretum Sacræ Congr. Epiſcoporum juſſu Clementis VIII. editum*, cum ſuis declarationibus, tenoris ut infrà.

Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſita juſtis, & gravibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi Dñi noſtri Clementis Papæ Octavi ſpeciali mandato, viva vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tã ſæcularibus, quàm Regularibus per univerſam Italiam extra Urbem degentibus, ad Confeſſiones audiendas probatis, quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congreg. etiam Societ. Jeſu, & generaliter quarumcunque aliarum, quovis nomine nuncupentur, jubet, & præcipit, ne quis eorum ſub prætextu privilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè, ſcripto, aut viva vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apoſt. vel ejus auctoritate, eorum Ordinibus, Congr. Collegiis, vel Societ. aut Archiconfr. ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocunque ſub quibuſvis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ad cujuſvis, etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum ſeu confirmatarum, alicui cujuſvis ſtatus, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tã Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Dñi legi ſolita contentis, vel aliis quomodocũque Sedi Apoſtolicæ reſervatis, aut in futurum per Sanctitatem ſuam ; ejuſve ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſervandis; nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſervarunt, vel in poſterum ſibi reſervabunt, nullo caſu, etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi mortis articulo, ſeu cum nova, & ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut Succeſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantùm reſervatos reſpectivè, impetrata in ſcriptis licentia, Ordinariis locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat; ſed cùm opus fuerit, pœnitẽtes ad Superiores, legitimóſque Judices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus, tã ſæcularibus, quàm Regularibus Sacerdotibus, excõmunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis, item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque ulla alia declaratione incurrenda; ſuper quibus à nemine niſi à Romano Pontifice, habilitatio, diſpenſatiove, aut abſolutio, præterquàm in mortis articulo, poſſit impartiri; Sanctitas enim ſua (quatenus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte uti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque. 64

Præterea noverint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra hujuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarij, quibus jus hoc reſer-

vandorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit reſervatione, ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, ut paucos, eoſque tantùm, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem, pro cujuſvis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſervãdos eſſe judicaverint, reſervent. In quorum, &c. Dat. Rom. die 9. menſ. Janv. an. 1601.

Decreti ſuprapoſiti declaratio.

65 Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitative locus relinquatur, & ut clariùs appareat, in quibus caſibus vigore ejuſdem Decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri Clem. PP. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum Decretũ ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub ejuſdẽ prohibitione illos tantùm in poſterum cõprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur, ac prætereà violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitut. fel. rec. Greg. XIV. quæ incipit, *Cum aliàs nonnulli*; violationis clauſuræ Monialium ad malum finem; provocantium, & pugnantium in duello, juxta Decretum Sacri Cõcil. Trid. & Conſtitutionem fel. rec. Greg. PP. XIII. incipien. *Ad tollendum*; injicientium violentas manus in Clericos, juxta Canon. *ſi quis ſuadente*, 17. q. 4. ac juris diſpoſitionem; Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Itẽ omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel in poſterum reſervabunt. In quibus omnibus jam enumeratis caſibus dũtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Cõfeſſiones, eadem ſacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac prætereà declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorũ privilegia, indulta, & facultates uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non cõprehenduntur, tantùm, & non aliàs, abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis; aliis verò Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus, nihil de novo concedit. Sed ne locorum Ordinarii, ad quos caſuum reſervatio ſpectat, ea in re modũ excedant, eadem Sacra Congr. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, ut non paſſim, ſed eum id videbitur communi bono expedire, atrociorũ tantùm, & graviorum criminum abſolutionẽ ſibi reſervent, quorum reſervatio ad Chriſtianã diſciplinam retinendam conferat in ædificationẽ, nõ autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ mẽti cõntrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſervẽt caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatos; facultatem verò, & licentiam abſolvendi à caſibus reſervatis, quæ in ſcriptis tantùm concedi permittebatur, etiã ſola viva voce concedi poſſe declarat. Cæterùm ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium, ſub prætextu quod per primò dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus privilegiis derogatum, eidem Decreto, ut præfertur, declarato, contravenire audeat, Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in favorem quorũcunque Ordinum, ſeu Inſtitutorum Regulariũ, aut Sacerdotũ, tam ſæcularium, quàm Regularium editis, necnon eorumdem Ordinum, ſeu Inſtitutorum, ac etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorũ, & aliorum ſæculariũ, ſeu Regularium locorum quorumcunque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiã Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu Inſtitutis, ac etiam Eccleſiis, & Monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque teno-

ribus

ribus & formis, ac quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis,necnon irritantibus,& aliis decretis,etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis,etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis,eorúmque totis tenoribus,& formis,ſpecialis,ſpecifica,expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſervanda eſſet,tenores hujuſmodi,ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo,& forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens quoad ea,quæ præſentibus adverſantur,illis aliàs in ſuo robore permanſuris,hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogat,contrariis quibuſcunque non obſtantibus. Romæ die 26. Novembris 1602.

Aliud Decretum ejuſdem Sacræ Congreg. de Sanctiſſ. Domini Noſtri Pauli Papæ V. mandato editum.

“QUoniam Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, ac Regulariũ prępoſita,nuper accepit,quamplures Regulares tantũ facultatis, ſeu privilegii ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, ut etiam à caſibus locorum Ordinariis in eorum Diœceſibus reſervatis,abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia,pœnitentes abſolvere minimè dubitent,nõnullóſque alios in Decreto prohibitionis abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ,vel locorum Ordinariis reſervatis,die 9. Januarii, anno milleſimo ſexcenteſimo primo, fel.rec.Clem.PP.VIII. juſſu edito, necnon in declaratione illius, eodem Clemente Pontif. jubente,die 26. Novembr.1602. promulgata,excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reſervatas minimè comprehẽſas aſſerere; unde fit, ut metus,quo homines à peccando coërcentur,abſolutionis facilitate exoleſcat: Ideò ſacra eadem Congregatio de Sanctiſſ. D.N. Pauli Papæ V. ſpeciali mandato vivæ vocis oraculo deſuper habito, Decretũ hujuſmodi, illiúſque declarationem,necnon cenſuras,& pœnas,& in eis contẽta omnia confirmanda, atque innovanda operæ pretium duxit, prout per præſentes confirmat, atque innovat, ab omnibuſque Sacerdotibus, tam ſæcularibus, quàm Regularibus quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregat.aut cujuſvis alterius Inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, quovis nomine nuncupetur,inviolabiliter obſervari: ac inſuper,ut nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuſcunque privilegiis, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiſdem Ordinariis, vel Sedi Apoſtolicæ reſervatis,tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis,quàm non deductis,præterquam in mortis articulo, abſolvere audeant,vel præſumant, vel eorum aliquis audeat,vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo,& abſque alia declaratione incurrendis mandat, ac præcipit. Non obſtantibus omnibus, quæ idem Clem. VIII. in Decreto, & declaratione hujuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romæ 7. Januar. anni 1617. *me citato in loco iſto refert Lezana* in ſum. qu. Regular. c. 19. n. 15.

Illud Regularibus advertendum duxi, quod 67 licèt præfatum Clementis VIII.decretum,quatenus illis aufert poteſtatem abſolvendi à caſibus Papæ,vel Epiſcopo reſervatis, pro ſola Italia,non pro aliis Provinciis fuiſſe factum, & publicatum videatur, & id aſſerant Fr. Emman. *in addit.ſum.t.4.c.*118.*n.*18.Fr.Joan.de la Cruz *in ſua epitome,l.*2.*c.*6.*fol*,163.*col.*2.*verſ.ſi arguas ſecundò*,Suar.*de Pœn.diſp.*30.*ſect.*3.*n.*16. *in fin.* Sanch. *in præcept.Decalogi,t.*1.*lib.*2.*c.*13.*n.*36. *ad fin.* Villal.*in ſum.p.*1.*tr.*9.*diffic.*62. Laur.de Portel.*in dubiis Regul.verbo,Confeſſ.erga ſæculares,n.*22.*verſ.at ſicut,& verb. caſus reſ.n.*6. Tamen hodie contrarium eſt tenendum, prout in ſequenti declaratione *S.Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit,per confirmationes privilegiorum,quas Regulares à Sede Apoſt.poſt Conc.Trid.obtinuerunt,nequaquam revixiſſe privilegia per prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata,atque extincta,ſi quæ habebant,abſolvendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die*

lib.6.cap.13.§.4. Hinc dicit Palud. *in 4.diſt.17.q.3.* ſi à proprio Parocho inepto, & ignorante licentia petatur, ut poſſit alteri confiteri, & eam deneget, poſſe Parochianum ea non obſtante alteri confiteri: quem refert Joan. Valer *de differ. inter utrumque forum, verb. interpretatio, differ. 6. num. 3.*

Verùm quamvis hæc ſententia probabilis ſit, contrariam tamen probabiliorem, & veriorem judico, ex text. *in d.cap.omnis utriuſque ſexus*, ibi: *Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit juſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet, & obtineat, cùm aliter ipſe illum non poſſit abſolvere*, ex doctrina S. Thom. *in ſupplem quæſt. 8.art.4.ad 5.* ubi dicitur: *Si quis ob periculum proprio Sacerdoti confiteri non poſſit, neque licentiam impetrare confitendi alieno, talem perinde ſe habere, ac ſi Confeſſarij copiâ deſtitutus eſſet.* Quare hanc partem ſuſtinent Sot. *in 4.diſt.18.q.4.art.2.* Llam. *in methodo, p.1.c.6.§.1.* Philiarc. *tom.1.p.2.lib.2.c.24.* Suar. *tom.4. de Pœnit. diſp. 27. ſect. 4. concl. 2.* Petr. Nav. *de reſtit.lib.2.c.4.n.269.* ad text. verò *in d. cap. placuit*, reſpondet Suar. *d. diſp. 27. ſect. 2. in fine*, ibi ſermonem eſſe de pœnitentia publica, quæ ſecundùm arbitrium Sacerdotis ob ſcandaloſa peccata imponi olim ſolebat; talem enim pœnitentiam ab uno Sacerdote decretam, ab altero mutari, niſi manifeſtum errorem contineret, fas non erat.

27 Intellige ſupradictam reſolutionem de Parocho habente auctoritatem delegandi alteri Sacerdoti poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, ut procedat, dummodo ille alter Sacerdos ſi ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatus, juxta diſpoſitionem Concil. Trid. *ſeſſ. 23. de reformat cap. 17.* quia approbatio eſt quid juriſdictionis, quam non habent ſimplices Parochi. Ita docent Fr. Emman. *in ſum.p.1.cap.60.n.2.* Nugn. *in addit.ad 3.p.q.8.art.5.dub.6.* Gamb. *de caſib. reſervatis, cap.2.n.20.* Joan. Valer. *de differ. inter utrunque forum, verb. Parochus, diff.4. & verb. Nullitas, diff.5. verſ. ſeptimò*, Fagundez *d. præc.2.lib.7.c.2.n.42.* Ego ipſe *d.p.2. alleg.26. n.13.* Squillante *de privileg. cleric. c.1.n.70.* ubi *n.73.* poſt Guttier. *lib.1.Can.c.26.n.21.* & Nic. Garc. *de benefic.part.5.cap.8.n.132.* tenet delegatum debere eſſe alium Parochum ejuſdem diœceſis, ubi delegans habet beneficium Parochiale, vel Sacerdotale, approbatum ab Ordinario loci ubi exerceri debet hæc juriſdictio: Parochus enim concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti,
28 intelligitur † de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens, Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ.5. princ.num.31. in princ. verſ. ſimiliter etiam*, Stephan. Gratian. *in addit. ad deciſ.157. num.16.* quicquid dicat Petr. Ledeſm. *in ſum. part. 1.* ubi *de ſacrament. Pœnitent. cap.12. poſt 5. concl.* quia approbare Sacerdotes Sacræ Confeſſionis miniſtros nullus poteſt præter Epiſcopum, ut cenſuit *Sacra Congregat. Concilij*, teſte Armendar. *ad recop. legum Navarræ, lib.4.tit.29. l.1.§. de confitendo ſemel in anno, n.15.* quem refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.2. alleg. 25. numero 12. & in collect. Bullarij, verb. approbatio.* Intellige etiam † dummodo Parochus 29
non ſit excommunicatus vitandus; quia cùm concedere facultatem confeſſiones audiendi non ſit actus Ordinis, ſed juriſdictionis, illam excommunicatus nec licitè, nec validè poteſt exercere, ideò ſic reſolvit Suar. *tom. 5. de cenſur. diſput.11.ſect.2.num.15.* & contra Sylveſt. & Armil. ſequitur Squillante *de oblig. cleric. part. 3. num. 14.*

Intellige denique cum Filliuc. *tom.1.tract.7.* 30
c.9.num.242. cum ſeqq. & Trullench. *in praxi reſolut. ſacram. lib. 4. c. 9. dub. 6. num. 16. cum ſeqq.* licentiam à Parocho concedendam, ut ſubditus poſſit eligere Confeſſarium, non ſufficere interpretativam, vel præſumptam, & ideo reſolvunt, non licere Pœnitenti confiteri alieno, ſi abſens fuerit Parochus per aliquod tempus, nullo relicto Vicario; vel ſi Parochus moriatur, vel ita repentè ægrotet, ut non poſſit dare facultatem; vel etiam ubi Parochus requiſitus non vult hanc licentiam dare: vel quando pœnitens habet cauſam rationabilem non confitendi cum ſuo Parocho, & addit Trullench *ubi ſup. num. 12.* tametſi Parochus licentiam malè neget, non haberi pro conceſſa.

Qui quidem delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis, ſicut docent Abb. *in Clem. 1. de privileg. num. 5.* ubi Bonifac. *num.26.* Anchar. *q.1.* & Imol. *n.13.* Silveſt. *in ſum. verb. Confeſſ. 1 q.17.* Armil. *verb. abſolutio, num.20.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, c.15.§.8.num.3.* noviſſimè Homobon. de Bonis *in reſponſ. quæſtionum moral. reſponſ.50. in fine, p.2.* † Sicut & Parochus cre- 31
dere debet Parochiano fide digno dicenti ſe confeſſum fuiſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam, ut tradunt Gabr. *in 4. diſt. 17. q.2.art.3. dub.1.* Angel. *verb. Confeſſ. 3.n.31.* Bonac. *de Sacram. diſp.5.q.5.ſect.2.puncto 4. num.26.* & alii, quos refert Sanch. *de Matrim. lib.3.diſp.37.n.1. verſ. ſecundò*, excipientes tantùm quando Parochus haberet ſigna probabilia mendacii Pœnitentis.

Sic etiam quando Confeſſio pertinet ad 32
externam Eccleſiæ gubernationem, ut eſt Confeſſio annua, non eſt Parochus adhibiturus fidem dicenti ſe impleviſſe præceptum, niſi illud legitimè probet, ut teſtatur uſus Eccleſiæ; ſolent enim petit ſchedulæ

Confeſ

Confeſſionis. Ita Silv. *verb. Confeſſor* 1. *quæſt.* 17. Ioan. Valer. *de diff. inter utrumqueforum, verb. Pœnitentia, differ.* 5. *in fine*, & de hac Cõfeſſione videntur intelligi Hoſt. *in d. capit. omnis, verb. à proprio*, & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 12. Butr. *n.* 37. & Anchar. *n.* 8. dum dicunt confitentem alieno Sacerdoti debere facere fidem proprio, prout eos intelligit Sanch. *à diſp.* 37. *n.* 2. *verſ.*
33 *& confirmatur.* † Nullatenus tamen eſt credendum in foro externo atteſtationi Confeſſarii aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris, ut videntur tenere Navar. *in man. cap.* 27. *n.* 41. Fr. Emman. *in comment. ad Bullã Cruciatæ, in addit. §.* 9. *n.* 51. Pena *in direct. Inquiſit. par.* 2. *ad Concil. comment.* 25. Ioan. valer. *d. differ.* 5. *in fine*, quos refert Rot. *in Oxomen. Canonicatus*, 2. *Martij* 1622. coram *R. P. D. Merli-*
34 *no*, ubi fuit dictum quod † licèt abſolutio Bullæ Cruciatæ non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii eccleſiaſtici, illa ſuffragatur.

35 Verùm ſi contingeret Sacerdotem non habentem commiſſionem à Parocho audire publicè pœnitentes, ſi reputabatur communiter obtinere licentiam Parochi ad audiendas Confeſſiones, excuſaretur pœnitens quoad Deum, ob communem errorem, arg. *l. Barbarius, ff. de offic. Præt.* reſolvit Ioan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Nullitas, different.* 5. *nu.* 1. & faciunt reſoluta *ſupr. c.* 17. *à num.* 27. Et idem Ioan. Valer. *verb. Parochus, differ.* 4. *in fine*, teſtatur *Sa-*
36 *cram Congregationem* cenſuiſſe † illum, qui confeſſus fuerit non approbato, ſi ignoravit Confeſſarium non eſſe approbatum, vel cogitaverit non requiri approbationem, ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſſe abſolutum, & ſi deinde ſciverit illum non eſſe approbatum, vel requiri approbationem, teneri reiterare Confeſſionem.

37 Non poterit ſic delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum ſubdelegare, per *l. ult. ff. de officio ejus, cui mãdata eſt juriſd. l. more, ff. de juriſd. omn. judic. l. à judice, C. de jud.* cum ſimilibus, reſolvit Ioan. Valer. *de differ. inter utrumque forum, verb. Iuriſdictio, differ.* 3. *numer.* 6. niſi ſolus officium ſuum explere non poſſit, quia tunc ex præſumpta voluntate delegantis conceſſum illi eſt, ut certum exercitium juriſdictionis, aut Paſtoralis officii, alicui etiam generatim committat, quamvis non poſſit integrum officium vicariæ ſuæ, ac proinde nec poteſtatem ſubdelegandi alteri committere, ita Sylv. *verb. Vicarius, quæſt.* 5. Nav. *in*
38 *d. cap. placuit* 69. excepto † ſi conſuetudo id permittat Vicariis, & non minùs, quàm Parochi ordinarii, ſi eos ad breve tempus abeſſe contingat, Vicarium ſuo loco ſubſtituere poſſint; quia inſtituens Vicarium, inquit Sylveſt. & ſciens talem conſuetudinem, implicitè conſentit in talem ſubſtitutionem: ita Adrian. *in* 4. *de Confeſſ. q.* 5. *dub.* 2. Squillante *de privileg. cleric. cap.* 2. *n.* 35. Ioan. Chapeavill. *in tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.* 6. *q.* 2. ubi ſubdit id ubique obſervari, ut Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale delegent, idque maximè peſtis tempore obſervandum eſſe.

Adverte quod Sacerdos Parochialis Curatus, quantumcunque ſimplex, ratione curæ ſibi commiſſæ poteſt in adjutorium ejuſdem curæ aſſumere ſibi ſocium ad tempus quemcunque Religioſum, ſeu alium ſine cujuſque Superioris licentia, putà in quadrageſima, qui illum juvet in Sacramentis conferendis, vel officio prædicandi; dummodo ſibi conſtet de ejus ſufficientia; nam ex quo tales ſunt ritè ordinati, poſſunt illa facere, ſicut Curati, nec deficit in eis niſi materia, ſcilicet populus: unde ſi Parochus præbet illi materiam, poterit exercere. Franc. de Platea *de excomm. §.* 19. *in fine*, *n.* 9. *tom.* 14. *fol.* 353. quem refert, & ſequitur Steph. Grat. *diſcept. for. tom.* 2. *c.* 399. *n.* 9. *&* 10.

Quanta verò ſit obligatio Confeſſarii Curati in adminiſtrandis Sacramentis illis, qui peſte infecti ſunt, diximus ſuprà, *cap.* 17. *à n.* 12. *verſ. quintò eſt notandum.* Nunc verò animadvertendum duxi, Sacerdotem auditurum Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, ante omnia curare debere, ut ſi fieri poſſit, in loco valde libero, ſe aëre non infecto conſtituatur ſit: quamobrem etiam ipſi infirmi obligati ſunt, ut è cubiculo, aut domo ad confitendum, egrediantur, vel ad feneſtram, parocho foris ſtante, portentur, ſi id ſine gravi eorum incommodo fieri poſſit: ita Ioan. Chapeaville *d. tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, capit.* 1. *quæſt.* 9. *& cap.* 3. *q.* 29. proderit etiã ſi peſtis tempore fideles pro concione admoneantur, ut qui ſani ſunt, ad Sacram Confeſſionem maturè veniant in Eccleſia audiendi. At verò ſi infirmus egredi, vel loco ſuo moveri non poſſit, neque etiam tam alta voce confiteri, ut è loco diſtanti audiri queat, ſeu propter ſuam infirmitatem, aut ob ſimul diſcumbentes, in tali caſu Parochus communiter loquendo accedere debet, & pœnitentes in ſecreto audire: ſi tamen timeat periculum contagionis, ut non audeat cum pœnitentibus diu morari, poterit nos rogare, ut ſtatim dicant quædam graviora; aliis omiſſis, quæ propter moralem impoſſibilitatem audiri nequeant, ſicuti ex quorundam Recentiorum non improbabili ſententia docent Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap.* 4. *dub.* 6. *n.* 12. Baſſ. *verb. Parochus*, Machadò

Machado *en ſu perfetto Cõfeſſ. libr. 4. part. 2. tract. 2. docũ.* 11. Chapeaville *d. cap. 3. quaſt. 26. in fine.* Vel à longè ſtans poterit hortari hominem, ut clara voce dicat ſaltem ea peccata, quæ ſine gravi ſua infamia, aliòve detrimento poteſt, quia ordo charitatis exigit ut pœnitens minus detrimentum famæ ſuæ poſthabeat majori detrimento, ſeu jacturæ vitæ, quam Confeſſarius paſſurus eſt, præſertim ſi Parochus fortaſſe unicus ſit in eo loco, & plu-
40 ribus aliis neceſſarius exiſtat. † Conſtitutus enim in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, ex lege charitatis erga ſe ipſum obligatur, ſecundùm probabilem Doctorum ſententiam, ad confitendum coram aliis, ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum gravi ſua infamia, vel ſimili detrimento juncta ſunt, ſicuti docent Suar. *tom. 4. de Pœnit. diſput. 36. ſection. 6.* Zambrã. *d. dub. 6. n. 25. c. ſeqq.* Chapeaville *dict. cap. 3. quaſ. 28.* Advertant tamen in articulo mortis conſtituti, quod poſſunt abſolvi à quibuſvis caſibus & cenſuris reſervatis per ſimplicem Sacerdotem, etiam in præſentia proprii Parochi, quia ſimplices Sacerdotes pro articulo mortis pares ſunt illi quoad juriſdictionem: ita Emm. Sà *in aphoriſm. expurgatis, verb. Abſolutio, n. 3.* Ochagavia *de Sacrament. tract. 2. de Confeſſ. Sacrament. q. 35. n. 4.* Philib. Marchin. *in tract. de bello divino, ſeu peſte. p. 3. cap. 3. num.* 10. *& ſeq.* Diana *reſolut. moral. p. 1. tract. 5. reſol. 5. & p. 4. tr. 4. reſol.* 161. ubi reprobat Turrian. *in ſelect. diſputat. cent. 2. cenſura Theolog. dub.* 77. Et ſic abſoluti in mortis articulo à cenſuris Superiori reſervatis, ſi evaſerint, tenentur ut quamprimùm potuerint, ſiſtere ſe Superiori, non ut iterum abſolvantur, ſed ut obtemperent mandatis ejus, & niſi fecerint, reincidunt in eaſdem cenſuras, ut habetur *in cap. eos qui. ſentent. excom. in 6.* Ita Guillelm. Mercer. *in 3. p. D. Thomæ, q. 9. art.* 6. Diana *d. p. 4. tract. 4. reſol.* 199.

41 Interdicti tempore an, quando, & quomodo Parochus poſſit Sacramentum hoc ſuis adminiſtrare Parochianis, hujus loci eſt inveſtigare. Breviter dico, quod attento jure Decretalium, de quo *in cap. non eſt vobis, de ſponſalib.* concedebatur tempore illo Sacramentum hoc morientibus tantùm, & infirmis: Sed poſtea noviori Iure Sexti, de quo *in cap. alma mater, poſt princ. verſ quia verò, de ſentent. excommun. libr. 6.* ſanis etiam conceditur: ratio redditur ibi, *quia propter pronitatem, & facilitatem hominis ad peccandum, ſummè neceſſaria eſt.* cum duplici tamen limitatione, *prima* eſt, ut recipiens non ſit excommunicatus, excepto mortis articulo: *ſecunda*, dummodo non ſit aliquo modo in cauſa culpabilis, ob quam latum eſt interdictum, aut non ſit ſpecialiter interdictus; vide Covar. *d. cap. alma mater, p. 1. §. 3. n. 1.* Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 45. §. 1.* Vgol. *de cenſur. tab. 5. c. 7. §. 6.* Sayr. *eod. tr. lib. 5. c. 7.* Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. & n. 13.* Bonac. *in ſimili tract. d. 4. p 2. §. 3. ex n. 1.*

Circa caſus per Epiſeopum reſervatos ad- 42
vertat Parochus, ne ab illis quemquam abſolvat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis, Cõcil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 7.* At verò ubi gravis, & inſolita plurium peccatorum in ſua diœceſi reſervatio facta fuerit, ſunt qui affirment eam non tantùm illicitam, ſed etiam invalidam, itaut à Parochis obſervari non debeat, ſicuti exiſtimarunt Sot. *in 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 5.* Finell. *de caſibus reſervatis, cap. 4. num. 4.* Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 14. §. 3.* Sed ego puto meliùs convenire eos ſui Superioris ſententiæ acquieſcere; ſupplicando tamen ut illam moderetur, quia licèt Epiſcopi moneantur per Concil. *d. cap.* 7. ut conceſſa ſibi poteſtate utantur, non tamen inde ſequitur, ſi quid illicitum ab eis fiat, etiam invalidum eſſe, cùm hinc gravior occaſio ſchiſmatis oriri poſſit, facilè opinantibus Parochis Epiſcopum poteſtatis ſuæ limites exceſſiſſe. Vide Sylveſt. *in ſum. verb. caſus, q.* 5. Suar. *tom. 4. de Pœnit diſp. 29. ſect. 4.*

Poterit tamen Parochus pœnitentem ha- 43
bentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti, abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis, cùm Superior copiam ſui fecerit. Ita Henric. Gandau. *quodl. 1. q.* 27. Caiet. *in ſum. verb. Confeſſio, condit.* 10. Angel. *eod. verbo 5. §. 9.* Sot. *in 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 5.* Paul. Comitol. *reſponſ moral. lib. 1. q. 19. n. 2.* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Pœnitentia, differ. 10. n. 1.* ubi addit debere Pœnitentem tam reſervata, quàm non reſervata Parocho confiteri, quia quoad eum debet eſſe integra Confeſſio, quamvis quoad Superiorem poſſit eſſe diminuta, & in fine poſt Comitol. *citato loco, num. 6.* ait ſuprà reſoluta locum tantùm habere in reſervationibus inferiorum Papâ, & ubi non eſt annexa aliqua excommunicatio ipſi peccato reſervato, aliàs ſecus: quia ubi adeſt excommunicatio (ut habetur in omnibus reſervationibus Sedis Apoſtol.) tunc non poteſt inferior ullatenus abſolvere, etiam à non reſervatis, quod & limitant Sot. *dict. art. 5. ad* 2. & idem Ioan. Valer. *dict. verb. Pœnitentia, differ. 9. verſ. præterea fallit ſextò*, in caſus graviſſimi ſcandali, ſi non communicaret pœnitens.

Advertat quàm miximè Parochus, ne ad- 44
miniſtret hoc Sacramentum Pœnitentiæ per literas, aut nuncium; ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat: quemadmodum Clemens VIII. *in generali Congregat. S. & univerſalis Inquiſitionis* decrevit in hæc verba: *Die 20. Iunii, anno 1602. in generali Cõgregat. S. univerſalis*

Inqui

Digitized by Google

Inquiſitionis habita in Palatio Apoſt. in monte Quirinali coram S.D.N.D.Clemente divina providentia Papa VIII. propoſita quaſtione utrùm liceat per litteras, ſeu per internuncium Confeſſario peccata ſacramentuliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, Sanctitas ſua auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Cardinalibus contra hareticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus maturè, ac diligenter conſiderata, hanc propoſitionem, videlicet licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccatu ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerarium. & ſcandaloſam damnavit, & prohibuit, pracepitque ne deinceps iſta propoſitio in publicis, privatiſque lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, neve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputativè tractaverit, niſi forſan impugnando, ſeu ad praxim directè, vel indirectè deduxerit, prater excommunicationem lata ſententia quam ipſo facto incur. at, à qua non poſſit (praterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgente, etiam S.R.E. Majori Pænitentiario, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pont. abſolvi, aliis etiam pænis pro arbitrio inſligendis ſubjacent. Referunt Joan. Valer. *d. verb. Pænitentia, different. 9. in fine*, Fernandez *in examine Theolog. moral. p. 3. c. 6. §. 6. n. 29.* Bonac. *de cenſur. extra Bullam cænæ, diſp. 2. q. 3. punct. 33.* & multis comprobant Doctores citati per Galeg. *in tract. de Parochorum oblig. tempore peſtis, p. 2. n. 56. cum ſeqq.*

45 In caſu occurrenti illud duxi adnotandum, quod Nav. *conſ 8. de officio deleg.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit deciſ. 8.* Marc. Ant. Genuenſ. *in pract. Arch. Neap. cap. 21. n. 9.* exiſtimarunt pœnitentem, poſtquam unum Confeſſarium elegit, cui acceptanti ſacræ Pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro conſcientiæ ei commiſſa præſentavit, eo dimiſſo alterum eligere non poſſe; etiamſi primò electus conſentiat; ſiquidem juriſdictio delegata delegantis juriſdictio eſt, ideóque ad ipſum delegantem, cujus illa eſt, & non ad partes, vel ad judicem electum eam extendere pertinet. Sed meliùs Salas *de legib. diſp. 30. ſect. 17. num. 124.* Sanch. *de Matr. lib. 8. diſp. 27. num. 40.* Guttier. *in ſimili tract. c. 125. n. 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. lib. 13. n. 214.* Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curia Archiep. Neap. part. 4. d. 34.* docent non ſolùm ubi ſemel litteras præſentavit alicui Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronuntiatum, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſſe impetrantem alium Confeſſarium adire, qui fortè ſit in ea opinione, ut valeat reſcriptum, ac poſſe eundem Confeſſarium meliùs re inſpecta diſpenſationem illam mutata ſententia exequi, licèt ſi ſemel diſpenſavit, non poſſit recantare palinodiam; ſicut quando ſemel abſolvit, aut commutavit votum. Et moventur ex eo, quia cùm ea commiſſio ſit facta in foro conſcientiæ, ſequitur ejuſdem fori naturam, quæ eſt ut pœnitens non adſtringatur acquieſcere ſententiæ unius Confeſſarii, ſed quod poſſit adire alium, atque poſſit idem confeſſarius ſententiam mutare. Sapientis enim eſt mutare conſilium ex juſta cauſa, *l. nonnunquam*, ubi gloſſ. *ff. de collat. honor.* Scacc. *de appellat. q. 17. limitat. 47. memb. 1. n. 33.*

46 Quando Parochus vadit ad infirmum in mortis articulo conſtitutum ad audiendam ejus Confeſſionem, poteſt evenire, ut ipſe infirmus adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, vel inchoatam Confeſſionem ſacramentalem perficere nequeat; his duobus caſibus quid facere debeat breviter exponam. In primo igitur dico, quod infirmus hujuſmodi, qui vel Sacramentum Pœnitentiæ expreſſè deſideravit, vel ſaltem implicitè, dum ſigna generalis Pœnitentiæ edidit, etſi nullum peccatum in particulari confiteri poſſit; à Parocho abſolvendus eſt; ea tamen manente obligatione, ut ceſſante impedimento, peccata mortalia ſpecificè ſubjiciantur Clavibus. Ratio eſt, quia confeſſio qualiſcunque etiam generalis peccatorum; ex animi dolore profecta; poteſt eſſe ſufficiens materia Sacramentalis abſolutionis; ſiquidem ſpecifica, & particularis peccatorum explicatio abſolutè non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed per ſe directè ſolùm de neceſſitate præcepti divini, quod pœnitentem non obligat, niſi quatenus ſervari poteſt. Quare ita docent S. Anton. *p. 3. tit. 10. c. 2.* Sylveſt. *in ſum. verb. Confeſſor 3. n. 16.* Soar. *tom. 4. de Pænit. diſp. 23. ſect. 1. num. 5.* Henriq. *in Sum. lib. 6. c. 10. §. 7.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 3. c. 8. n. 2.* Vaſq. *in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 1.* Zambran. *de caſibus in artic. mortis, cap. 4. dub. 2. ſect. 3.* Poſſev. *de officio Curati, cap. 7. n. 86.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præt. 2. lib. 3. cap. 1. num. 16.* qui omnes non aliter permittunt Pœnitentiæ Sacramentum morituro obmuteſcenti; aut phrenetico miniſtrari, niſi antea Sacramentalem abſolutionem verbis; aut ſignis petiverit; quare non ſatis eſt aliquem ante mortis periculum, vel in ipſo periculo ſignum aliquod pietatis, vel etiam pœnitentiæ edidiſſe; niſi talis manifeſtatio interni doloris directa fuerit ad Sacramentum pœnitentiæ, ſive abſolutionem Sacramentalem à Sacerdote petendam, ut benè notavit Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 1. num. 13.* Ratio autem eſt manifeſta, quia Sacramentalis abſolutio miniſtrari non poteſt

niſi

niſi adſit materia Sacramenti , quæ eſt Con-
feſſio , ſive accuſatio ſui coram Sacerdote tan-
quam judice , neceſſe , inquam , eſt ut pœni-
tens ſe ipſum de peccatis accuſet ea intentio-
ne , ut per ſententiam Sacerdotis in foro in-
terno abſolvatur. Signa autem pœnitentiæ ,
quæ præſente mortis periculo ab infirmis edun-
tur , cenſeri debent ad Sacramentalem Con-
feſſionem directa , cùm in tali ſtatu optimum
ſuæ animæ remedium deſiderare ſoleant.
Quapropter licèt infirmus in phreneſim lap-
ſus abſolvi non poſſit , quamvis cùm ſanus
eſſet , & nihil de mortis periculo cogitaret,
pectus ſecundùm morem pulſaverit , aut ſubla-
tis in cœlum oculis dixerit, *Miſerere mei Deus*;
tamen ſi talia ſigna edidit morti vicinus , cùm
plura verba proferre non poſſet , præſumptio
plerumque fieri poteſt quod Sacramentalem
à Sacerdote abſolutionem petiverit. Sed etſi
conſideratis circumſtantiis , & examinatis iis
coram quibus talia ſigna edita ſunt , res dubia
eſſe videatur , abſolutio tamen conferri pote-
rit ſub conditione , ſi talis materia Confeſſio-
nis ſufficiens eſt ad abſolutionis miniſtratio-
nem. Colliguntur hæc ex Poſſevin. *d. cap.* 7.
*num.*87,*cum ſeqq.* Zambran.*d.c.*4.*dub.*2.*ſect.*4.
Chapeav. *de modo miniſtrandi Sacramenta
tempore peſtis* , *c.* 3. *q.* 10, *&* 11.

47 In ſecundo verò caſu quando inchoata
Confeſſio ſacramentalis perfici nequit , ad-
vertendum eſt , quod ſi pœnitens inter con-
fitendum in phreneſim incidat , vel pericu-
lum ſit ne mox moriatur , debet ſtatim ab-
ſolvi , & poſtea ſi ſupervivat , aliqua peccata
audienda , & abſolutio denuò conferenda eſt :
ita Victor. *de Confeſſ.num.*164.Sot.*in* 4.*diſt.*18.
*q.*2.*art.*5.*verſ.difficultates*,Emman.Sà *in apho-
riſmis*, *verb. Abſolutio*,*n.*9. Suar. *d.ſect.*1.*n.*1.
Poſſev.*d.c.*7.*n.*89.ubi dicit Curatum debere ab-
ſolvere cum cautela , *in quantum poſſum* , *&
indiges* , pœnitentem , qui dicto aliquo pec-
cato , vel peccatis , amittit loquelam , & mo-
dum perficiendi Confeſſionem , quamvis ip-
ſe Curatus cognoſceret illum multa debere
reſtituere , vel quia de illis confeſſus eſt , vel
quia eſt publicus uſurarius , aut eſt in publi-
ca excommunicatione , & non poſſunt im-
poni quæ veniunt imponenda : & *num.* 87.
affirmat ſe fuiſſe ſemel vocatum ad excipien-
dam Confeſſionem infirmi , qui poterat lo-
qui , ſed ægrè , & dicto uno peccato, per horam
integram non potuiſſe aliud ab eo elicere:
quo caſu ait talem abſolvendum eſſe cum
conditione in quantum poteſt , & indiget , ſi
ille verè non poterat loqui , nec reſpondere
per nutus. Si caſus occurrat quo Parochus
recipiat promiſſionem ab ejus Parochiano
vulnerato , quod non exponet querelam con-
tra vulnerantem , valet iſta promiſſio , ut tenet
Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. q.* 667.

Inter graves , & immanes exceſſus , quos 48
in adminiſtratione hujus Sacramenti Pœni-
tentiæ poteſt Parochus committere , duo ſunt
horribiliores , quos maximè cavere debet , ne
dicam exhorreſcere. *Primus* eſt , ſolicitatio
pœnitentis ad turpia , & inhoneſtos actus ,
contra quos quidem ſolicitantes tanquam de
hæreſi ſuſpectos inquiri præceperunt Pius IV.
ſua Conſtit. incip. *Cùm nuper* , & Paulus V.
*alia Conſt.*incip.*Dilecte fili*,*ſub dat.*16.*Septem-
bris* 1608. & noviſſimè illorum Conſtitutiones
confirmavit , ampliavit , & extendit ad om-
nes ubique locorum exiſtentes Gregor. XV.
ſua Conſtitut. incip. *Univerſi Dominici gregis*,
ſub dat. Romæ 30. *Auguſti* 1622. ubi gravibus
pœnis eos afficit his verbis : *Et quos in aliquo
hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repere-
rint , in eos pro criminum qualitate,& circumſ-
tantiis ſuſpenſionem ab executione Ordinis,pri-
vationis beneficiorum,dignitatum,& officiorum
quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad il-
la,necnon vocis activæ,& paſſivæ,ſi Regulares
fuerint,exilij,damnationis ad triremes,& car-
ceres etiam in perpetuum abſque ulla ſpe gratiæ,
aliaſque pœnas decernant , eos quoque ſi pro de-
lictis enormitate graviores pœnas meruerint,de-
bita præcedente degradatione Curiæ ſæculari
puniendos tradant.* De quibus meminit me cita-
to *in hoc loco* Lezana *d.c.*19.*n.*33. Peyrinis *tom.*
2.*privil. Minim. in conſt.* 4. *Gregor. XV.*

In quas pœnas omninò incidit Parochus , 49
qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur ,
aut cum venerea delectatione manus , vel
aliam partem pœnitentis attrectat , aut ictu
oculorum , vel alio ſigno ad libidinem provo-
cat, non ita ſi interiùs delectetur ,aut volunta-
riè polluatur , fœmina non advertente , quam-
vis hoc illi extra Confeſſionem aperiat : adde
Bonac. *variar. tract.diſp.*6. *de onere , & obli-
gatione denuntiandi,puncto* 3.*n.*3. ubi *n.*4. am-
pliat ſive pœnitens conſenſerit provocationi ,
& ſollicitationi Confeſſarii,ſive non: & *num.*5.
pariter ampliat , ſive Parochus Confeſſarius
tentaverit allicere verbis expreſſis , ſive tacitis ,
ut ſi ipſe pœnitentem fœminam laudavit à ve-
nuſtate , pulchritudine , morum elegantia , &
his ſimilibus,quibus fœminæ facili negotio ſub-
verti , & ad libidinem provocari ſolent : &
n. 19. ampliat etiam ad Confeſſarium, qui in-
duxit pœnitentem ut filiam ſibi proſtituat , ſeu
aliam inducat ad peccandum ſecum , vel cum
alio ; quia in Conſtitutione Gregorii interdi-
cuntur ſermones , ſive tractatus inhoneſti : &
*num.*16. extendit ad † provocantem maſculum 50
ad nefandum peccatum perpetrandum , quod
clarè colligitur ex dicta Conſtit. Gregoriana ,
ibi , *qui perſonas, quæcunque illæ ſint,ad inho-
neſta, ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet
perpetranda*,&c.quamvis ante illam id non eſſet
ita clarum , quin Param. *de origine S. Inquiſi-
tionis*

Digitized by Google

ſitionis, lib. 3. q.10. num.96. non ſine fundamento tenuerit contrarium; licèt ejus opinio in hoc communiter reprobata extiterit, & omnes ferè alii Doctores hac de re ſcribentes eandem opinionem ſuſtinuerint, (quam poſteà dicta *Gregoriana Conſtitutio* expreſsè inſinuavit eſſe tenendam) ut videre eſt per Fr. Emman. *quæſt.Reg.tom.1.q.59.art.4.& tom.2. q.27. art.3.* Jacob.de Graff. *conſ.1. à n.45. de cogn. ſpir.* Sanctarel. *in tract. de hæreſi, c.45.* Barthol. Gipt. *de caſibus reſervatis, c.14.n.4.* Molfeſ. *in Sum.Theolog.moral.tom.1. tr.7.c.24. n.34.* D. Roderic. à Cunha *in tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſ. q.6. à n.6.* Portel. *in dubiis Regul. verb. ſolicitare, num.5. in fin.* Hieron.Roder. *in compend.qq.Regul.reſol.131. n.2.* Coriolan. *de caſibus reſervatis, p.1.ſect.2. art.22.n.3.* Scortia *in Bullas Pontificias, epit. 77.theorem.197.*& poſt dictam Conſtitutionem Gregoriaoam Nald. *in addit.ad Sum.verb.Confeſſ.n.31.* Laur. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom.2.Conſtit.4. Gregor XV. §.5. num.14.* Venero *in examine Epiſcoporum, lib.5.c.17.n.19.* Belloch. *de caſib.reſervat. p.2. q.7.n.28.& q.10.n.51.* Anton.Diana *reſol.moral.p.1.tract.3.reſol.12.*

51 His verò pœnis non ſubjicitur Parochus Confeſſarius ſollicitans ad alia graviora delicta præter venerea, quia ſupradictæ Pontificiæ Conſtitutiones loquuntur de ſollicitantibus ad inhoneſta, nominè autem inhoneſtorum per antonomaſiam, & ex communi loquendi uſu intelliguntur peccata carnalia, ita Barthol. Gipt. *dict.tract.de caſibus reſerv. c.14. num.5.* Illuſtriſſ. D.Roder. à Cunha *d. tract. de ſolicitantibus mulieres in confeſſione, q.8. n.6. & 7.* Sanci. *in ſelectis, diſp.11.n.23.* Sanctarel. *de hæreſi, c.46.n.1.* Anton.Diana *d.tract.3.reſol.20. & p.4.tract.5.reſol.17.* Souſa *de Confeſſor.ſolicit.tract.1.c.13.n.4.& ſeq.* Homobon.de Bonis *in conſult.caſu Conſcient.vol.1.part.5.reſp.130.*

52 † Nec etiam in eaſdem pœnas incidet Parochus ſolicitans ad venerea extra Confeſſionem filiam ſuam ſpiritualem ratione pœnitentiæ, ſi ſolicitavit alia occaſione, quàm occaſione, ſeu prætextu, vel ſimulatione Confeſſionis; ut ſi mulierem tranſacta Confeſſione domi ſuæ viſitavit, ut eam provocaret ad peccatum; aut ſi eam litteris, vel internunciis ad libidinem provocavit; quia præfatæ Conſtitutiones loquuntur de perſonis, quæ ad venerea ſollicitantur, aut alliciuntur in Confeſſione, vel prætextu Confeſſionis. Ita Jacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.1. lib.2. c.48. n.16. & de caſibus reſerv. lib.2.c.12.n.29.* Fr.Emman. *d.q.27 art.2.* Sanctarel. *de hæreſi, c.44.n.15.* Bonac. *ubi proximè, num.21.* Illuſtriſſ. D.meus Roderic. à Cunha *in d. tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, q.5. n.15.* Nec item eaſdem pœnas incurrunt qui miniſtrantes Baptiſmum, Euchariſtiam, vel Matrimonium fœminæ, ipſam ſolicitarent, Sanctarel. *in tractat. de hæreſi, c.46.n.5.* Bonacina *de onere denunciandi, diſp.6. puncto 3. n.14.* Lezana *d.c.18.n.34.* Joan. Sanc. *in ſelect. diſp.11. num.42.* Caſtr. Palaus *tract.4. diſp.5. punct.1. n.4.* Diana *p.4. tract.4. reſol.16.*

Sed an Parochus, qui carnaliter cognovit 53 pœnitentem, teneatur dictam circumſtantiam in Confeſſione explicare? Quæſtio eſt dubia, in qua una ſententia ait teneri, quia hæc circumſtantia mutat ſpeciem peccati; eſt enim ſpeciale ſacrilegium ratione vinculi ſimilis cognationi ſpirituali ex Sacramento contracti. Ita Sanchez *de Matrim. lib.7. diſp.55.per tot. & præcipuè, num.4.* Megala *in p.1. lib.5. c.12. num.16.* Nugn. *in addit. ad 3. p. tom.2. q.9. art.2. dub.3. in fine*, Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in d. tractat. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, quæſt.5. num.53.* Homobon de Bonis *de examine Eccleſiaſtico, part.1. tract.5. cap.12. quæſit.75.* Raguc. *in lucerna Parochorum, de Sacramento Pœnitentiæ, q.43.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.4. cap.3. num.33.* Sed contraria ſententia multò probabilior eſt, quia hæc circumſtantia non mutat ſpeciem, ſed notabiliter tantùm aggravat peccatum, ut benè notant Fr.Emman. *in ſum. tom.1.cap.209. num.1.* Vaſq. *in 3 p. tom.4. q.91. art.1. dub.2. num.20.* tum quia inceſtus committitur inter cognatos, Sacramentum autem Confeſſionis non inducit propriè cognationem ſpiritualem, cùm in nullo jure expreſſa reperiatur, unde *caput omnes, 30. quæſtion.1.* intelligitur de inceſtu metaphorico, & improprio, quatenus Confeſſarius dicitur pater ſpiritualis: conſequenter peccatum carnis commiſſum cum pœnitente extra Confeſſionem, non habet malitiam inceſtus neceſſariò explicandam in Confeſſione. Ita Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.3 cap.9.quæſ.5. & 9.* Petr. Fay *in addit. ad 3 part. q.9. art.2. diſp.8. concl.2.* Bonac. *de Matrimon. quæſt. 5. puncto 16.n.7.* Sanci. *in pract. diſputat. diſp.11. n 3.cum ſeqq.* Baſil.Ponti. *de impedim. Matrim. cap.23.§.2.verſ.atque*, & hanc opinionem probabilem dicunt Petr.de Ledeſm. *in ſum.p.1. de Sacram.* ubi *de Sacram.Pœnitent.c.19.concl.6.* Laurent. à Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. eligenda, n.3.* Sed qua pœna plectendus ſit, tradunt Bernard. & Salzed. *in pract.c.85.in noviſſ. edit.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.376.in 1. edit.* aliàs *reſol.318.in 2. edit.* Grilenzon. *conſil.168. per tot.*

Secundus gravis, & immanis exceſſus 54 Parochi in adminiſtratione hujus Sacramenti, eſt ſigilli Confeſſionis violatio, cujus obligatio ſtrictiſſima eſt, ut nullo unquam caſu ullius boni conſequendi, aut mali evitandi cauſa, quodvis, vel minimum peccatum, aut ſi quid aliud ſub ſigillo Confeſſionis

nis cadit directè, vel indirectè; ante, vel poſt mortem confitentis, ſine mortali ſacrilegio revelari poſſit, etiamſi aliàs integrum Regnum debeat perire, ut per Henriquez *in ſum. lib. 6. cap. 19.* Ægid. de Coninch *de Sacrament. & cenſur. tom. 2. diſp. 9. n. 19.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 3. num. 12.* Torreblanc. *in tract. de magia, lib. 4. de criminis punit. cap. 7. de ſigillo Confeſſionis*, Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib. 5. tract. 6. cap. 14. n. 1.* Bonacina *de Sacramēt. diſp. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 4.* Fernandez *in examine Theolog. moral. p. 3. c. 6. §. 9. num. 27.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 6. cap. 1.*

55 † Pœna verò talis revelantis eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio, ut probat tex. *in d. cap. omnis utriuſque ſexus, in fine*, Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 1. cap. 23. ad fin. n. 45.* Menoch. *de arbitr. caſu 474. n. 9.* Zerol. *de Pœnit. c. 20. qu. 5.* Fernandez *d. §. 9. n. 27.* Onuphr. *de ſacro ſigillo, ſect. 5. q. 2. concl. unica*, Torreblanc. *d. cap. 7. n. 27.* Fagundez *præc. 2. lib. 6. cap. 7. num. 20.* Lezana me citato in hoc loco, *à cap. 19. num. 42.* Bonac. *d. diſp. 6. ſect. 5. punct. 1. n. 3.* Trullench *in praxi reſol. Sacram. lib. 3. cap. 8. dub. 3. num. 11.*

56 Verùm unicus caſus eſt, quo ratio, & obligatio Sacramentalis ſigilli penitùs ceſſat, ſi videlicet pœnitens Confeſſario licentiam det loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſeipſo, ſive coram aliis; ita docent Adrian. *in 4. de Conf.* ubi *de ſigillo, §. ſed probabilior*, Joan. Medina *in Cod. de Conf. in cap. de licentia confitentis ad revelandum Confeſſiones*, Sylv. *verbo Confeſſio 8. n. 5.* Covar. *de ſponſalib. p. 2. c. 8. §. 12. n. 11.* Vivald. *in candel. aureo, tit. de ſigillo Conf. n. 13.* Salzed. ad Bern. *in pract. c. 102. verſ. unus tamen caſus, in noviſſ. impr.* Maſcard. *de probat. concl. 377. n. 9. &* 10. Henriq. *d. lib. 6. c. 23. §. 1. lit. D.* Cened. *ad Decretal. collect. 60. n. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 3. n. 55. cum ſeqq.* Cor. *de caſib. reſervatis, p. 1. ſect. 2. art. 15.* Torrebl. *d. c. 7.* ex *n. 19.* Sur. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 33. ſect. 5. n. 6.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 18. n. 43.* Paul. Layman. *d. c. 14. n. 14.* Fernandez *d. part. 2. c. 6. §. 7. verſ. dico undecimò*, Fagundez *d. præcept. 2. lib. 6. c. 1. n. 14. cum ſeqq.*
57 Trullench *d. c. 8. dub. 4. n. 3.* † Hæc autem licentia debet eſſe plenè voluntaria, atque expreſſa, & actu data; non verò ſufficit præſumpta, ut bene obſervant Valer. Reginald. *d. lib. 3. n. 59.* Ægid. de Coninch *d. diſp. 9. n. 22. & 23.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 4. n. 9.* Paul. Layman. *d. num. 14. verſ. ſunt verò.* Et ſemel data in confeſſione, poteſt nihilominus revocari, eo quòd notitia illa ſemper maneat Sacramentalis; ideóque ejus conditionis, aut Confeſſario nunquam ut liceat, niſi confitens velit: ſecus eſt ſi extra Confeſſionem pœnitens licentiam dedit, tunc enim deſinit eſſe notitia, & ſecretum Sacramentale, ſicut rectè docent Suarez *dict. diſp. 33. ſect. 5. num. 7.* & Paul. Layman. *d. cap. 14. num. 16.*

An, & quando credatur Parocho Confeſ- 58
ſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione; Quæſtio eſt admodum controverſa, in qua tres caſus ſunt diſtinguendi: vel pœnitens eſt mortuus, & nemo contradicit; vel vivit adhuc, & objicit Sacerdoti revelationem ſuæ Confeſſionis; vel tertius opponit Sacerdotem revelaſſe alterius Confeſſionem. In primo caſu mihi dicendum videtur, dicto Sacerdotis fide digni aſſerentis mortuum, ſeu morientem dediſſe ſibi licentiam de revelanda Confeſſione, credendum ſecundùm Viv. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 17. n. 7. verſ. ſed hoc fallit. p. 204.* Menoch. *de arbitr. caſu 414. n. 8. & de præſumpt. lib. 6. præſ. 95. n. 5.* Maſcard. *de probat. concl. 377. n. 9. & concl. 982. n. 4.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 35. art. 1.* Valaſc. *conſ. 73. n. 1.* In ſecundo caſu eſt reſolvendum, ſtandum eſſe Sacerdotis juramento, maximè ſi vir probus ſit, & bonæ famæ, quotieſcunque ille, qui Confeſſionis revelationem eidem Sacerdoti objicit, ſit peccator, qui ei confeſſus eſt; cùm de nullo, maximè de Sacerdote, præſumendum ſit malum ſine probatione, ob reverentiam Sacramenti (ne ſcilicet temerè credatur ſigillum ipſius fractum) niſi id, quod objicitur, ſit dictum aut factum ab eodem Confeſſario in pœnitentis, aut alterius detrimentum: ſed Suarez *tom. 4. diſput. 33. ſect. 8. n. 4.* quem refert noviſſimè Hieron Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 48. n. 35. verſ. idem tradit*, concludit non poſſe ſuper hoc dari certam regulam, ſed ex qualitate peccati, & circunſtantiis perſonarum, & publicatione delicti, præſumptionem eſſe ſumendam. In tertio denique caſu de tertio objiciente Sacerdotem revelaſſe Confeſſionem, eſt etiam reſolvendum, quod ſi ipſe Sacerdos concedat ſe revelaſſe, at habitâ licentiâ à pœnitente, tunc illi tertio incumbit onus probandi factam eſſe revelationem ſine pœnitentis licentia, cui oneri ſatisfacere cenſebitur, ſi oſtendat quod idem Sacerdos ſimpliciter revelaverit, aut ſe revelaſſe dixerit pluribus, nihil addendo de habita revelandi licentia: vide Henriq. *d. cap. 19. in fine*, Valer. Reginald. *d. lib. 3. num. 68.* Maſcard. *dict. concl. 1286.* Suarez *dict. diſput. 33. in fine*, Fr. Emman. *quæſtion. Regul. tom. 2. quæſt. 35. art. 1.* Mart. Delr. *diſquiſit. magic. lib. 6. cap. 1. ſect. 1.* Farinac. *in praxi crimin. quæſt. 51. à num. 112.* Aldrete *de relig. diſcipl. tuenda, lib. 2. cap. 19. n. 6. cum ſeq.*

Parochus igitur Confeſſionale in Eccleſia 59
habere debet, ubi confitentes audiat, quod in loco aperto, & manifeſto ſit, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ, unde videri publicè nō poſſit, id quod fit ut tollatur materia delinquen

Google

delinquendi ; ob quam rationem etiam ipſum Confeſſionale habebit feneſtram crate ferrea occluſam, ne pœnitentem videat, ut benè advertit Ugolin. *de officio Epiſcop. c. 15. §. 8. n. 14.*

60 Dum audit Parochus Confeſſiones, ſi ſæcularis ſit, ſuperpelliceum, & ſtolam deferre tenetur, ut declaravit *Sacra Cardinalium Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in una Albinganen. die 8. Novembris* 1588. niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu, qui ſuperpelliceum deferre non tenetur, ut cenſuit eadem *S. Congreg. ſub die 25. Aprilis* 1586.

61 Tenetur penes ſe habere tranſumptum Bullæ in Cœna Domini, necnon caſus reſervatos ſui Epiſcopi, illámque, & illos ſemel ſaltem in anno ejus populo publicare curabit, ut commendatur in libro *de Bononienſis Eccleſiæ adminiſt. p. 3.* ubi *de Sacramento Pœnit. p. 112. in fine*, me citato in hoc loco Lezana *d. c. 9. n. 34* & ſub peccato mort. ad hoc eum obligari, poſt Ugolin. & Duard. reſolvit Bonac. *de cenſuris in Bulla, diſp. 1. q. 32. punct. 7. à n. 5.* Præterea in adminiſtratione hujus Sacramenti conſiderabit, an pœnitentes ſint cenſuris reſervatis irretiti, & iis præſertim, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini ; nam tunc eos oportet ad Superiores remittere abſolvendos ; alioquin ſi illos abſolvere præſumpſerit, ultra nullitatem abſolutionis, incurret pœnas contentas in eadem Bulla, *§. quod ſi fortè.*

62 Quos autem libros moralis Theologiæ Parochus apud ſe tenere debeat, enumerat Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, c. 25.* ubi Aodr. Victorel. *in appendice* advertit, illum debere multis, iiſque egregiis moralis Theologiæ libris bibliothecam ſuam inſtituere, non ut omnes inutili evolvat curioſitate, ſed ut, dum ſe offert occaſio, res diligenter tractatas legere, varias Doctorum ſententias, explicatáſque rationes ſuſcipere valeat, & quod in uno Auctore non invenit, in alio reperire poſſit. Perlegere autem diligenter eos libros debet, qui in officio ſuo rectè, & ritè peragendo eum poſſunt inſtruere : illi autem ſunt teſtamentum vetus, & novum, Catechiſmus Romanus, Tridentinum Concil. Conſtitutiones Diœceſanæ, & Provinciales, Homiliæ, ſeu ſermones Sanctorum, ac etiam Theologorum inſignium, Summæ aliquæ, ut Sylveſtrina, aut Antonina, vel Navarri; inter cæteros verò libros utiliſſimi judicantur Liber Paſtoralis ſancti Gregorii, & liber ſancti Joannis Chryſoſtomi de Sacerdotio, quorum duorum librorum lectione aſſidua quantum proficere poſſit Parochus, nulla ratione explicari valet.

63 Et rurſus, ne Parochi in abſolvendis pœnitentibus in aliquem errorem labantur, penès ſe habere debent non ſolùm reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam Cœnæ Domini, ſed ſæpè ſæpius legere *Decretum Sacræ Congr. Epiſcoporum juſſu Clementis VIII. editum,* cum ſuis declarationibus, tenoris ut infrà.

Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſita juſtis, & gravibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi Dñi noſtri Clementis Papæ Octavi ſpeciali mandato, vivæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tã ſæcularibus, quàm Regularibus per univerſam Italiam extra Urbem degentibus, ad Confeſſiones audiendas probatis, quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congreg. etiam Societ. Jeſu, & generaliter quarumcunque aliarum, quovis nomine nuncupentur, jubet, & præcipit, ne quis eorum ſub prætextu privilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè, ſcripto, aut vivæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apoſt. vel ejus auctoritate, eorum Ordinibus, Congr. Collegiis, vel Societ. aut Archiconfr. ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocunque ſub quibuſvis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ad cujuſvis, etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum ſeu confirmatarum, alicui cujuſvis ſtatus, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tã Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Dñi legi ſolita contentis, vel aliis quomodocũque Sedi Apoſtolicæ reſervatis, aut in futurum per Sanctitatem ſuam, ejuſve ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſervandis; nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſervarunt, vel in poſterum ſibi reſervabunt, nullo caſu, etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi mortis articulo, ſeu cum nova, & ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut Succeſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantùm reſervatos reſpectivè, impetrata in ſcriptis licentia, Ordinariis locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat; vel præſumat; ſed cùm opus fuerit, pœnitẽtes ad Superiores, legitimóſque Judices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus, tã ſæcularibus, quàm Regularibus Sacerdotibus, excõmunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis, item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque ulla alia declaratione incurrenda; ſuper quibus à nemine niſi à Romano Pontifice, habilitatio, diſpenſatióve, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo, poſſit impartiri; Sanctitas enim ſua (quatenus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte uti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea noverint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra hujuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarij, quibus jur. hoc reſer-

vandorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit reſervatione, ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, ut paucos, eoſque tantùm, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem, pro cujuſvis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſervãdos eſſe judicaverint, reſervent. In quorum, &c. Dat. Rom. die 9. menſ. Janv. an. 1601.

Decreti ſuprapoſiti declaratio.

65 CUm autem dubia quædam, ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatíve locus relinquatur, & ut clariùs appareat, in quibus caſibus vigore ejuſdem Decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri Clem. PP. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum Decretũ ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub ejuſdẽ prohibitione illos tantùm in poſterum cõprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur, ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitut. fel. rec. Greg. XIV. quæ incipit, *Cum aliàs nonnulli*; violationis clauſuræ Monialium ad malum finem; provocantium, & pugnantium in duello, juxta Decretum Sacri Cõcil. Trid. & Conſtitutionem fel. rec. Greg. PP. XIII. incipien. *Ad tollendum*; injicientium violentas manus in Clericos, juxta Canon. *ſi quis ſuadente*, 17. q. 4. ac juris diſpoſitionem; Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Itẽ omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel in poſterum reſervabunt. In quibus omnibus jam enumeratis caſibus dũtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Cõfeſſiones, eadem ſacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorũ privilegia, indulta, & facultates uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non cõprehenduntur, tantùm, & non aliàs, abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis; aliis verò Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus, nihil de novo concedit. Sed ne locorum Ordinarii, ad quos caſuum reſervatio ſpectat, ea in re modũ excedant, eadem Sacra Congr. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, ut non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorũ tantùm, & graviorum criminum abſolutionẽ ſibi reſervent, quorum reſervatio ad Chriſtianã diſciplinam retinendam conferat in ædificationẽ, nõ autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ mẽti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſervẽt caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatos; facultatem verò, & licentiam abſolvendi à caſibus reſervatis, quæ in ſcriptis tantùm concedi permittebatur, etiã ſola viva voce concedi poſſe declarat. Cæterùm ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium, ſub prætextu quod per primò dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus privilegiis derogatum, eidem Decreto, ut præfertur, declarato, contravenire audeat, Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in favorem quorũcunque Ordinum, ſeu Inſtitutorum Regulariũ, aut Sacerdotũ, tam ſæcularium, quàm Regularium editis, necnon eorumdem Ordinum, ſeu Inſtitutorum, ac etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorũ, & aliorum ſæculariũ, ſeu Regularium locorum quorumcunque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiã Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu Inſtitutis, ac etiam Eccleſiis, & Monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus

ribus

ribus & formis, ac quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis,necnon irritantibus,& aliis decretis,etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis,etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis,eorúmque totis tenoribus,& formis,ſpecialis,ſpecifica,expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſervanda eſſet,tenores hujuſmodi,ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo,& forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens quoad ea,quæ præſentibus adverſantur,illis aliàs in ſuo robore permanſuris,hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogat,contrariis quibuſcunque non obſtantibus. Romæ die 26. Novembris 1602.

Aliud Decretum ejuſdem Sacræ Congreg. de Sanctiſſ. Domini Noſtri Pauli Papæ V. mandato editum.

66 QUoniam Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, ac Regulariũ prępoſita,nuper accepit,quamplures Regulares tantũ facultatis, ſeu privilegii ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, ut etiam à caſibus locorum Ordinariis in eorum Diœceſibus reſervatis,abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia,pœnitentes abſolvere minimè dubitent,nõnullóſque alios in Decreto prohibitionis abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ,vel locorum Ordinariis reſervatis,die 9.Januarii, anno milleſimo ſexcenteſimo primo, fel.rec.Clem.PP.VIII. juſſu edito, necnon in declaratione illius, eodem Clemente Pontif. jubente,die 26. Novembr.1602. promulgata,excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reſervatas minimè comprehẽſas aſſerere; unde fit, ut metus,quo homines à peccando coërcentur,abſolutionis facilitate exoleſcat: Ideò ſacra eadem Congregatio de Sanctiſſ. D. N. Pauli Papæ V. ſpeciali mandato vivæ vocis oraculo deſuper habito, Decretũ hujuſmodi, illiúſque declarationem,necnon cenſuras,& pœnas,& in eis contẽta omnia confirmanda, atque innovanda operæ pretium duxit, prout per præſentes confirmat, atque innovat, ab omnibuſque Sacerdotibus, tam ſæcularibus, quàm Regularibus quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregat.aut cujuſvis alterius Inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, quovis nomine nuncupetur,inviolabiliter obſervari: ac inſuper,ut nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuſcunque privilegiis, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiſdem Ordinariis, vel Sedi Apoſtolicæ reſervatis,tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis,quàm non deductis,præterquam in mortis articulo, abſolvere audeant,vel præſumant, vel eorum aliquis audeat,vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo,& abſque alia declaratione incurrendis mandat, ac præcipit. Non obſtantibus omnibus, quæ idem Clem. VIII. in Decreto, & declaratione hujuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romæ 7. Januar. anni 1617. *me citato in loco iſto refert Lezana* in ſum. qu. Regular. c. 19. n. 15.

Illud Regularibus advertendum duxi, quod 67
licèt præfatum Clementis VIII.decretum,quatenus illis aufert poteſtatem abſolvendi à caſibus Papæ,vel Epiſcopo reſervatis, pro ſola Italia,non pro aliis Provinciis fuiſſe factum, & publicatum videatur, & id aſſerant Fr. Emman. *in addit.ſum.t.4.c.*118.*n.*18.Fr.Joan.de la Cruz *in ſua epitome,l.*2.*c.*6.*fol.*163.*col.*2.*verſ.ſi arguas ſecundò*,Suar.*de Pœn.diſp.*30.*ſect.*3.*n.*16. *in fin.* Sanch. *in præcept.Decalogi,t.*1.*lib.*2.*c.*13.*n.*36. *ad fin.* Villal.*in ſum.p.*1.*tr.*9.*diffic.*62. Laur.de Portel.*in dubiis Regul.verbo,Confeſſ.erga ſæculares,n.*22.*verſ.at ſicut,& verb. caſus reſ.n.*6. Tamen hodie contrarium eſt tenendum, prout in ſequenti declaratione *S.Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit,per confirmationes privilegiorum,quas Regulares à Sede Apoſt.poſt Conc.Trid.obtinuerunt,nequaquam revixiſſe privilegia per prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata,atque extincta,ſi quæ habebant,abſolvendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die*

Cœnæ Domini legi conſuevit, utpotè ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiviſſe ex ſubſequentibus privilegiorum confirmationibus Ordinis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi: nec intra, nec extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationum ejuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſolvere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reſervatis; at ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas atque irritas fore, & eſſe. Ab aliis verò caſibus, & cenſuris; ſi quidem Regulares habent à Sede Apoſtol. abſolvendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe iiſdem Sacræ Congr. Decretis hac de re editis juſſu S. mem. Clem. VIII. Quam S. Congreg. ſententiam Sanctitas ſua ad ſe relatam approbavit mandavitque ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari. Romæ 17. Novembris 1628. Fr. A. Cardin. S. Honufrii. P. Fagnanus Secret.

CAPUT XX.

De Sacræ Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdotibus quibuſcunque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacrã Euchariſtiã Chriſtiano populo.*

2 *Sacerdotes licitè non adminiſtrant Sacram Euchariſtiam, niſi habeant ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandũ, excepto neceſſitatis caſu.*

3 *Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis, Sacram Communionem deferre poterit.*

4 *Diaconi jam hodie ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate.*

5 *Excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos.*

6 *Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramẽta miniſtranda.*

7 *Regulares, qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto, per Sedem Apoſt. duntaxat abſolvendi.*

8 *Regulares obtinent privilegia poſt* Clem. 1. de privil. *ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis per ſe, vel per alios Sacerdotes ſæculares in illis miniſtrantes, adminiſtrare poſſint.*

9 *Religioſi, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem* Clem. 1. de privil.

10 *Religioſi vigore ſuorum privilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? oſtenditur.*

11 *Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis.*

12 *Parochiani ſatisfaciunt præcepto annuæ Communionis, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vel Epiſcopum adirent pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo.*

13 *Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent.*

14 *Præcepto annuæ Communionis quo tempore ſatisfieri poſſit? oſtenditur.*

15 *Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare quoties pij ſubditi eam rationabiliter petunt.*

16 *Euchariſtia in die Paraſceves non eſt diſtribuenda aliis quàm infirmis.*

17 *Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali, an peccet mortaliter? oſtenditur.*

18 *Præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis obligat omnes fideles utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint.*

19 *Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore quo habent dilucida intervalla.*

20 *Peccatoribus notoriis Euchariſtia adminiſtranda non eſt.*

21 *Peccator notorius dicitur, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in judicio, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt.*

22 *Peccatores occultos à Communione, quam petunt, repellere non poteſt Parochus, licèt ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit.*

23 *Viatores Euchariſtiã ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur.*

24 *Parochus, qui Miſſæ ſacrum non fecit, ſibi ipſi poteſt Euchariſtiam miniſtrare.*

25 *Laicus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere, niſi in neceſſitate extrema mortis, & in abſentia Sacerdotis.*

26 *Sacerdotes quando communicant an teneantur inducere ſtolam?*

27 *Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſervare.*

28 *Pyxides duæ in Sacrario tenendæ, in quarum una conſervetur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos.*

29 *Lampas ante ſanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diúque ardere debet.*

30 *Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis ſanctiſſimi Sacramenti, ſed obſervari*

ſervari debet conſuetudo quod populus fucint bos ſumptus.

31 *Onus deferendi nd infirmos S. Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animnrum.*

32 *Pnrochus quo hnbitu, & decentia S. Euchnriſtinm deferre debent ad infirmos, oſtenditur.*

33 *Euchariſtin non eſt per plateam, in qun habitant Judæi, deferenda.*

34 *Euchariſtia ad ægrotos etinm de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat.*

35 *Parocho licitum eſt ſummo mnnè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jnmjnm morituro.*

36 *Parocho non licet iterum eadem die celebrare, qunndo non adeſt particula conſecrata pro communicnndo infirmo jnmjnm morituro, nec eſt alius, qui celebret.*

37 *Euchariſtiam non jejuno dare licitum eſt ob ſolnm neceſſitatem.*

38 *Euchnriſtinm qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit, perſeverante eodem periculo poteſt iterum nccipere per eundem modum viatici.*

39 *Parochus non hnbens copinm Confeſſnrij, præmiſſa contritione, poterit celebrare ad communicnndum infirmum.*

40 *Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis.*

41 *Parochus ratione neceſſitntis poteſt Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, non tnntùm ſemel, ſed iterum, ut n. 42.*

43 *Infirmo deliranti poteſt Parochus præbere vinticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſſè petiiſſet, modò non ſit periculum irreverentiæ.*

44 *Euchnriſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico.*

45 *Pnrochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie pnnis.*

46 *Pnrochus non tenetur Euchariſtiam deferre nd infirmum propè moriturum, ſi timeat fore ut enm non poſſit illi miniſtrare, niſi vnlde feſtinanter currat.*

47 *Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non nliquo inſtrumento communicare.*

48 *Interdicti loculis tempore poteſt Parochus S. Euchnriſtinm, quntenus vinticum morientium miniſtrnre, non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, cum pompa, & ſolennitate conſuetn, ut num. 49.*

50 *Tnbernnculum ſnnctiſſimæ Euchnriſtiæ non eſt deferendum Sncerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante qunvis contrarin conſuetudine.*

51 *Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti, non poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus.*

52 *Clnvis cuſtodiæ ſnnctiſſimi Sncrnmenti cui trndendn in ferin quinta in Cœna Domini.*

QUAMVIS ex Chriſti inſtitutione Sacerdotibus quibuſcunque competat ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo, ut deſumitur ex *cap. pervenit, de conſec. diſt.* 2. Concil. Trid. *ſeſſ.* 13. *cnp.* 8. & docent Sylveſt. *in Sum. verb. Euchariſtin* 3. *q.* 4. Henriq. etiam *in Sum. lib.* 8. *cnp.* 54. & alii citati à Paul. Layman *in Theologia moral. lib.* 5. *tract.* 4. *cnp.* 7. *num.* 1. noviſſimè Trullench *in praxi reſolut. Sacram. lib.* 3. *c.* 7. *dub.* 1. *num.* 2. & 6. † tamen id licitè non faciunt, niſi habeant ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum; quia diſpenſatio Sacramentorum, præſertim hujus, quo fideles ſpiritualiter paſcuntur, eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione uſurpare debet: Ita Vaſq. *diſp.* 219. *c.* 2. Ugolin. *de officio Epiſcopi, c.* 15. *§.* 7. *n.* 1. Bonac. *de Sacr. diſp.* 4. *q.* 5. *punct.* 1. *c.* 4. Paul. Layman. *d. c.* 7. *n.* 3. *in princ.* Tamburin. *de jure Abbntum, tom.* 2. *diſp.* 5. *q.* 1. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *doc.* 12. Trullench *d. dub.* 1. *n.* 7. quia tenentur Fideles, ut præceptum annnæ Communionis adimpleant, Euchariſtiam ſuſcipere de manu proprii Paſtoris, aut alterius, qui vicem ejus gerat, ſeu de ejus facultate, Suar. *ad* 3. *p. q.* 80. *art.* 11. *diſp.* 70. *ſect.* 2. excepto eo neceſſitatis caſu, quo infirmus in mortis articulo conſtitutus communicandus eſt, tunc enim ſi proprius Sacerdos abſit vel præſens non poſſit Sacram Communionem deferre, nolit etiam alteri committere per iniquitatem, tunc † quilibet alius Sacerdos ſæcularis, vel Regularis, eo autem abſente, etiam Diaconus deferre poterit per licentiam, quam ipſi ſacri Canones, & præſumpta voluntas Superioris in tali caſu tribuunt: ſic per text. *in cap. præſente, diſt.* 94. docent Henriq. *d. cap.* 54. *§.* 2. *& cap.* 55. §. 1. Card. Tolet. *in inſtr. Sncerd. lib.* 2. *cap.* 28. Fr. Ludov. Miranda *in mnn. Prælat. tom.* 1. *q.* 42. *art.* 3. *&* 8. Zambran. *de caſibus in nrticulo mortis, cap.* 3. *dub.* 7. *numer.* 6. Chapeaville *de modo miniſtrandi Sncrnmenta tempore peſtis, cap.* 4. *q.* 5. Paul. Laym. *d. cap.* 7. *num.* 2. *in fine*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept. præc.* 3. *lib.* 3. *c.* 2. *num.* 20. *&* 21. Fuſc. *de Viſit. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 10. Grar. *diſcept. forenſ. c.* 412. *à n.* 4. noviſſ. Hieron. Roderic. *in compend. q. Regul. reſol.* 126. *num.* 7. Trullench *d. dub.* 1. *n.* 7.

Jam verò ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ Diaconi nullo modo adminiſtrare poſ-

ſunt hoc Sacramentum ob Sacerdotum copiam, & multitudinem, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate, ut eſt articulus mortis, & de mandato Epiſcopi, ſive Preſbyteri, ut advertunt Suar. *tom.3. ad 3.p.* S.Thom. *q.82.art.3. diſput.72. ſect.2.* Bonacin.*d.puncto 1.num.5.* Poſſev. *dicto tract.de officio Curati,cap.8. num.43.* Squillante *de oblig. cleric.p.1. num.155.* Ludov. Miranda *d. q. 42. art.* 8. Ludov. à ſancto Joanne *de adminiſtr. Sacram. tit.4. de Commun. n.22. cum ſeqq.*

5 Utrùm autem, & quando Sacerdos credere teneatur pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Euchariſtiæ, colliges ex iis, quæ ſuprà adduximus, *cap.* 18. *num.*30. Parochus excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam in Eccleſia, nec eam deferre ad infirmos; contraveniendo enim peccat mortaliter, & fit irregularis, cùm ſit ſacrum, & proprium miniſterium ratione ſui Ordinis; ſed in extrema neceſſitate poterit excommunicatus contritus Euchariſtiam indigenti miniſtrare, ſi non ſit alius, qui miniſtret; nam poteſt eſſe, ut per illud Sacramentum recipiat primam gratiam, quam antè non habebat: ita Nav. *in man. cap.* 22. *num.* 4. Suarez *tom.5. de cenſur. diſp.11.ſect.1.num.17.* Squillante *de oblig. cleric. p. 3. n. 22.*

6 De licentia Parochi licitè valet ſimplex Sacerdos Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda, juxta formam *Conc. Tridentini*, quia ad id non eſt neceſſaria actualis juriſdictio, ſeu poteſtas ad abſolvendum, ſicut ad Sacramentum pœnitentiæ; ſed tantùm potentia ad diſtribuendum, ſeu communicandum Sacram Euchariſtiam, quam habet ſimplex Sacerdos. Unde hac facultate miniſtrandi rectè poteſt uti quilibet Religioſus Preſbyter, quia *in Concilio Tridentino* non aufertur à Sacerdotibus ſimplicibus hæc poteſtas, ſi habent ad id licentiam à Sede Apoſtol. aut Parocho. Ita Fr. Emman. *q. Regul tom. 1. q. 56. articul. 7.* Suarez *in 3.part. diſput. 72. ſectione 1. concl.1.* Hyeronim. Roderic. *in compend. q. Regul. reſol.126. num.6.* Bauny *tractat.10.de Parochis, q.22.* Hieron. Garcia *in ſua ſum.morali,tract.3. diffic.4. dub.4.num.40.* ubi *n.* 43. poſt Navarr. Azor. Reginald. Mirand.& alios reſolvit, poſſe Parochum licentiam Parochiano concedere, ut præceptum annuæ Confeſſionis & Communionis in Paſchate adimpleat, eas recipiendo ab aliquo Religioſo in Eccleſia ſui conventus: & *n.* 44. poſt Bejam, Cordub. Medin. Fagund. & alios tenet poſſe Parochum hoc Sacramentum ſuis Parochianis adminiſtrare in Regularium Eccleſiis de earum Superioris licentia.

Regulares, qui Sacram Communionem 7
ſine Parochi ſpeciali licentia, ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto, per Sedem Apoſtol. duntaxat abſolvendi, ut probat *Clement. 1. de privileg.* & tradunt Henriq. *in Sum.lib.13.cap.40. §.4.* Fr. Emman. *q. Regul. tom.1.q.56.art.1.* Gambar. *de caſib. reſerv.c.7. num.3.* Azor. *inſtit.moral p.1.lib.12.cap.13.q.5.* Mar. Alter. *de cenſur.diſp.22.cap.3.dub.3.* Villalob. *tom.1.ſum.tract.1. diffic.25.numer.2.* noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend. q. Regul reſol.127.num.1.* Bonac. *de Sacram.diſp.4. q. 5. punct. 1. num.* 8. ubi *num. 9.* ſubdit cenſuram hanc ab iis non incurri, qui bona fide adminiſtrant ex ignorantia excommunicationis; vel probabiliter credunt, Paſtores ratam habituros hujuſmodi adminiſtrationem: & *n.* 10. credit excuſandos Religioſos communicantes in articulo mortis, cogente ſcilicet neceſſitate, infirmos ſine licentia proprii Sacerdotis: & *numer.* 11. ait excommunicationem non extendi ad alios Sacerdotes, ſed ſolùm ad Religioſos, latè Trullench. *in expoſit. Decalogi,lib.3.cap.5.dub.2.num.8.* ubi intelligit ſeclusis Religioſorum privilegiis circa Confeſſionem, & Communionem, & niſi ipſi Religioſi ſint Parochi, aut niſi adſit neceſſitas, vel niſi de ipſius Parochi licentia; & *in praxi reſolut. Sacram. lib.3. c.7. dub.1. num. 8. & 9.* Jul. Lavor. *de Indulg. p. 2. c. 21. n. 24.* Filliuc. *in q. moral.tract.15.n.184. cum multis ſequentibus,* Sanch. *de Matrim. lib.3. diſput.23.numer.17.* ubi limitat ſi miniſtrent alieno Religioſo ſine licentia ſui Prælati, latè Ludov. Miranda *d. tom.1. q.42. art.* 1. ubi addit quod ſi Parochus aliquis det licentiam ſibi ſubdito, ut à quocunque Sacerdote poſſit Sacram Communionem ſumere, haud dubium eſt quod poſſit eam etiam recipere à Religioſo, & reſpectu illius ſit quaſi ſpecialis, & illum in hac parte ſequuntur Miranda *d. q. 42. artic.* 1. Hieron. Roder. *ubi ſuprà, reſol.109. num.5.* & addit Fr. Emman. *in loco citando paulò inferiùs*, ſufficere licentiam obtentam ab Epiſcopo, & multo meliùs, atque potiori ratione, ſi à Summo Pont. cùm illi ſecundùm Jus, & ſacros Canones dici poſſint, & debeant Parochi ſuarum diœceſum, & Eccleſiarum, & Summus Pontifex totius univerſalis Eccleſiæ: & *artic.* 7. reſolvit ad adminiſtrandum Euchariſtiæ Sacramentum non ſufficere licentiam Parochi excommunicati, in tantum ut miniſtrantes cum tali licentia incidant in excommunicationem dictæ *Clem.* 1. niſi forſan eos ignorantia excuſet, ídque faciant bono zelo, & animo ducti, exiſtimantes prædictum Parochum non eſſe excommunicatum, aut eo non obſtante prædictam licentiam potuiſſe ſibi dare.

8 Poſt

8 Poſt dictam *Clem.* 1. aliqua ſunt conceſſa privilegia Regularibus, ſive Religioſis, ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus ſacram Euchariſtiam in ſuis Templis per ſe, vel per alios Sacerdotes miniſtrare poſſint, & hac de re privilegiorum Nicolai V. Sixti IV. & Leonis X. meminere Ludov. Miranda *d. quæſtione* 42. *artic.* 1. Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 5. *q.* 3. Portel. *in dub. Regul. verb. Sacramentorum adminiſtratio, n.* 8. Hieron. Roderic. *reſol.* 127. *n.* 2. non tamen poſſunt ingredi Parochiam alterius, ut Euchariſtiam Fratribus, ac Sororibus tertii Ordinis tribuant, ex Leone X. *in Concil. Lateranen.* exceptis fœminis virginalem, ſeu vidualem caſtitatem ſub præfato modo vivendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus privilegiis Fratrum, quod non eſt per Concil. Trid. revocatum, aut innovatum. Ita Fr. Emman. *tom. quæſt Regul. quæſt.* 56. *artic.* 10. Hieron Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 127. *n.* 13. Vgolin. *de officio Epiſcopi, c.* 20. §. 11. *num.* 4. Valent quoque Regulares idipſum committere aliis Sacerdotibus ſæcularibus in ſuis Eccleſiis miniſtrantibus, ex privilegio Julii II. conceſſo Fratribus Ordinis Minimorum, ut in Eccleſiis ſuis, quoties opus fuerit, poſſint miniſtrare, & miniſtrari facere Sacramentum Euchariſtiæ curialibus, mercatoribus, peregrinis, & tranſeuntibus, ac aliis quibuſcunque perſonis: hujus privilegii meminerunt Cordub. *in addit. ad compend. verb. Communicare*, Medina *in ſua inſtructione Confeſſor. lib.* 1. *c.* 11. §. 3. Tamburin. *d. diſpu.* 5. *q.* 4. Joan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 3. *concluſ.* 3. Ludovic. Miranda *d. q.* 42. *art.* 4. *concluſ. unic.* ubi addit, non eſſe neceſſarium quod hujuſmodi Preſbyteri ſæculares ſint expoſiti, & approbati ab Epiſcopo, ut in Religioſorum Monaſteriis poſſint Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare; quia non eſt eadem ratio de Sacramento Pœnitentiæ, & adminiſtratione Euchariſtiæ, quia in illo adminiſtrando multò major ſufficientia requiritur, quàm in iſto, quod ſolummodò conſiſtit in applicando Sacramentum conſecratum ad uſum recipientis, ſive communicantis: quod etiam tradit Hieron. Roder. *ubi ſup. reſol.* 126. *n.* 2. & 6. & ſubdit Fr. Ludov. Miranda *cit. loco*,
9 *art.* 6. *concl* 1. † Religioſos, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum fidelibus ibidem exiſtentibus, & infidelibus ad fidem ſe convertentibus Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidere in excommunicationem *d. Clem.* 1. quamvis id faciant ſine licentia Parochorum, de quo etiam Hier. Roder. *ubi ſuprà, reſol.* 109. *n.* 1. & *reſol.* 127. *n.* 10.

10 Quæſtio eſt dubia, an ſine Parochi licentia poſſint Religioſi privilegia habentes, de quibus *ſuprà* meminimus, ipſo die Reſurrectionis Dominicæ Sacram Euchariſtiam miniſtrare Parochianis, iis videlicet, qui exiſtimantur Parochiæ ſatisfeciſſe, vel poſtea ſatisfacturi; In qua Nav. *in man. c.* 21. *n.* 52. Henriquez *d. lib.* 8. *c.* 55. §. 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 41. *q.* 7. Trullench *d. lib.* 3. *c.* 5. *dub.* 2. *n.* 8. & *in d. praxi reſol. Sacrament. lib.* 3. *c.* 7. *dub.* 1. *n.* 9. negant, quia hoc ſignificant verba Pontificum in dictis privilegiis ſub excommunicationis cenſura prohibentium Regularibus ne ſine licentia Parochi extra neceſſitatis caſum in Reſurrectionis Dominicæ die ſacram Euchariſtiam miniſtrent. Eandem ſententiam amplexa eſt *Sacra Congr. Concilij*, cujus declarationis verba ita ſe habent: *Fuit dubitatum an die Paſchatis Fratres poſſint adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? S. Congr. cenſuit non poſſe, ſtante quod in privilegio Eugenij IV. hoc eis interdicitur expreſſe pro illa die. Die* 2. *Martij* 1619. Contrarium verò ſuſtinent Compend. privileg. Societatis Jesu. *verb. Euchariſtia*, §. 2. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Euchariſtia, n.* 10. Ludov. Miranda *d. q.* 42. *art.* 2. *concl.* 2. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 3. Ægid. de Conink *quæſt.* 82. *art.* .. *n.* 31. Joan à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 3. *c.* 5. *dub.* 4. *concl.* 2. Laur. de Peirinis *tom.* 1. *privil. Minimor. in conſt.* 1. *Julij II.* §. 3. *n.* 86. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 4. *c.* 9. Lezana *in ſum. q. Regul. tom.* 1. *c.* 21. *n.* 8. Suar. *t.* 4. *de Religione, tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 3. *n.* 7. Tamb. *d. diſp.* 5. *q.* 3. *n.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 3. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 18. Hierõ. Roderic. *d. reſolut.* 127. *n.* 5. Portel. *in dub. Regularib. verbo Sacramentorum adminiſtratio, num* 5. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 81. Granadus 4. *p. contr.* 6. *tract.* 12. *diſp.* 2. Card. Lugo *diſp.* 18. *ſect.* 2. *n.* 50. Garcia *in ſum. morali, tract.* 3. *diffic.* 4. *dub.* 4. *num.* 35. probabilius cenſentes, non tam verba, quàm mentem Pontificum ſpectandam eſſe; voluerunt enim Parochis proſpicere, ut certi eſſe poſſint de ſuorum ſubditorum Communione, ſi eos videant Paſchali tempore in ſua Parochia communicantes: ſi autem Parochiani in Parochia ſua ſemel communicent tempore Paſchali, nihil omnino Parochi adimitur, etſi iterum eodem durante tempore Paſchali in Eccleſia alia ſacram Communionem accipiant. Ita Paul. Layman *d. c.* 7. *num.* 4. *verſ. controverſum*, ubi *in verſ. ſequenti*, ad praxim exiſtimat conſiderandam eſſe Parochi voluntatem, utrum is contentus eſſe videatur, ut Paſchali etiam tempore à regularibus Sacra Euchariſtia miniſtretur, iis videlicet, qui ſæpè in anno communicantes extra ſuſpicionem eſſe ſolent; tunc enim tales perſonæ; quæ frequenter communicandi in templo Regularium conſuetudinem habent, & adduci nequeunt ut in Parochia communicent, ad Sacram

Commu

Communionem in Templo Regularium admitti poſſunt ex tacito, vel præſumpto Parochi conſenſu; ſin autem exiſtimetur contrariam eſſe Parochi voluntatem, ut contentus non ſit Paſchali tempore Communionem conferri Parochianis ſuis, iis nimirum, de quibus præſumi non poteſt in Parochia etiam communicaſſe, aut communicaturos; tunc Confeſſarius ſeveriùs præcipere debet pœnitentibus omnibus, ut in Parochia communicent Paſchali tempore, deinde quantum fieri poteſt ipſo Dominico die Reſurrectionis abſtinere debent à Parochianis communicandis, cùm ipſis eo die miniſtratio Euchariſtiæ interdicta ſit, ſi Parochi non conſentiant.

11 Ex quibus colligitur, † minùs poſſe Sacerdotem Regularem tempore Paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis, ſicut benè reſolvunt Nugn. *tom. 1. in 3. p. q. 83. art. 4. concl. 5.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 10. lib 9. c. 3. n. 8.* Portel. *in dubiis Regul. tom. 1. verb. Sacramentorum adminiſtratio, n. 5.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 7. dub. 47. n. 4.* & inclinare in hanc partem videtur Fagundez *in quinque Eccleſ. præc. præc. 3. lib. 1. c. 5. n. 26.* Quamvis contrarium per privilegia Nicolai V. Paul III. & Pii IV. ac aliorum Pontificum minus benè teneant Sorb. *in compend. privil. verb. Communicare*, Fr. Emman. *qq. Reg. tom. 1. quæſt. 56. art. 3.* Ludov. Beia *reſponſ. caſuum Conſcientiæ p. 4. caſu 4.* Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 2. c. 5. dub. 4. concl. 3.*

12 Animadvertant Parochi ſuos Parochianos ſatisfacere præcepto Eccleſiæ, de quo *in d. c. omnis utriuſque ſexus*, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, ut per Bonac. *de Sacr. diſp. 4. q. 7. punct. 2. n. 11.* quamvis in fine contrarium tenere videatur, & per Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. n. 24. verſ. circa feſtum*, per ea, quæ adduxi *in tract. de Canonicis, c. 6. de Archipresbyt. n. 20. & ſeqq.* licèt non improbabiliter alii teneant, communicantem in Eccleſia Cathedrali ſine licentia proprii Parochi, vel Epiſcopi, non ſatisfacere præcepto Euchariſtiæ ſumendæ in Paſchate à proprio Sacerdote, ex quorum numero ſunt Gutierr. *Canon. lib 1. c. 27. n. 24.* Trullench *d. lib. 3. c. 6. dub. 2. numer. 12.* Addit Bonac. *loco proximè citato*, quemlibet poſſe etiam invito Parocho Epiſcopum adire pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo, cùm illi principaliter commiſſa ſit cura omnium animarum ſuæ diœceſis, *cap. quæcunque, 1 c. quæſt. 1. c. præcipimus, 12. quæſt. 1.* & idem Bonac. *ibidem, n. 10.* reſolvit laïcos inſervientes Religioſis, & degentes in Monaſteriis eorum à cura Parochorum exemptis, poſſe ibi Communionem ſumere tempore Paſchatis: tum quia ſicut ibi poſſunt ſepeliri inconſultis Parochis, ita etiam videntur ibi poſſe Sacramenta ſumere.

Animadvertant etiam Parochi, quod indignè, & in peccato mortali Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipiens, Eccleſiæ præceptum adimplet; quia licèt Euchariſtiam indignè recipiens lethaliter peccet, & naturale, ac divinum jus violet, contra illud, *Sancta ſanctè tractanda ſunt*; attamen is quoad ſubſtantiam præceptum Eccleſiæ implet, & Eccleſiaſticam legem ſervat: Ita Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 3. lib. 1. cap. 6. n. 4.* Filliuc. *in quæſt. moral. tr. 3. c. 2. q. 10.* Homobon. *d. p. 2. q. 51.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 7. diffic. 42. n. 9.* Bonac. *d. diſp. 4. q. 7. puncto 2. n. 12.* Trullench *d. lib. 3. c. 5. dub. 2. n. 13.* Lugo *diſp. 16. ſect. 4. n. 83.* Machado *lib. 1. p. 4. tract. 7. docum. 1. n. 9.* Diana *p. 3. tr. 4. reſol. 43.* Garcia *in ſumma morali, tr. 3. diffic. 4. dub. 4. n. 60.*

Non permittant Parochi ut communi- 13
cantes, dum Sanctiſſimam recipiunt Euchariſtiam, demiſſo vultu quaſi in abſcondito ſint, ne eveniat ut aliquis tanto Sacramento abutendi cauſa, vel magis venerandi gratia, illud ſecum deferre tenet; nunquam enim hodie id licitum aut permiſſum eſſe debet, licèt olim liceret, ut advertit Cardin. Cæſ. Baron. *annal. Eccl. anno Chriſti 57. fol. 473. tom. 1.* ubi de Euchariſtia, quæ deferebatur per itinerantes, & navigantes, *& anno Chriſti 635. tom. 8. fol. 338. & anno Chriſti 753. tom. 9. fol. 208.* ubi de Euchariſtia, quæ ſolet præcedere Romanos Pont. peregrinantes, Thom. Bozzi. *de ſignis Eccleſiæ Dei, lib. 13. c. 3. col. 4. poſt med.* ubi de Euchariſtia mitti ſolita abſentibus, refert Steph. Grat. *diſcept. forenſ tom. 3. cap. 492. n. 3. cum ſeqq.*

Quo verò tempore teneatur Parochus 14
ſuis ovibus Euchariſtiam miniſtrare, hujus loci eſt inveſtigare; & omiſſis prolixis hac in re diſputationibus, breviter reſolvendum eſt ad id obligari, quando ſubditi debent ex obligatione communicare, hoc eſt, in Paſchate, juxta text. *in d. c. omnis utriuſque ſexus*, † cui præcepto ſatisfacit communicans Hebdomada Sancta, vel infra octavam Paſchæ, ſicut docent Quaranta *in ſum Bullarÿ, verb. Communio*, ubi refert hac de re declarationem Eugenii IV. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 41. q. 2.* Zerol. *In praxi Epiſc. p. 1. verb. Euchariſtia, §. 7.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 1. c. 3. per tot. & præc. 3. lib. 1. cap. 5.* Theoph. Parochial. *part. 4. art. 3.* Henriquez *in ſumma, lib. 8. capit 5. §. 1. à princip.* ubi refert quod in pluribus diœceſibus conſuetudo extenditur à principio Quadrageſimæ uſque ad decimumquintum diem poſt Paſcha: & cenſuit *Sacr. Congreg. Concil. ſub die 19. Novembris 1616.* poſſe etiam extendi in longius tempus ex Epiſcopi, aut Parochi diſpenſa

ſpenſatione rationabili, veluti ſi timeatur de relapſu in peccatum, ſi gravitas delicti perpetrati id requirat, aut ſi cauſa alicujus forenſis expeditionis impediat Conſcientiæ ſerenitatem, ſecundùm Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Euchariſtiæ ſumptionem.* Abſque cauſa verò non poteſt Communicationis in Paſchate præceptum adimpleri, anticipando à tertia Dominica Quadrageſimæ, vel prorogando ad tertiam Dominicam poſt Paſcha, ut declaravit *S. Rituum Congreg. in una Granaten. 15. Februarij* 1614.

Quid autem ſi Parochianus negligentia, vel malitia, aut aliquo impedimento intra legitimum tempus non adimpleverit præceptum communicandi, an obligatus maneat remoto impedimento ſtatim communicare? Quidam, ex quorum numero ſunt Armil. Tabien. Sot. Medina, Gregor. de Valentia, Toled. Henriq. Gran. & alii, negativam partem tuentur, dicentes quod licèt hic peccaverit non communicando intra tempus, aliud peccatum non committit ſi differat uſque ad ſequentem annum. Sed contrarium probabilius ſuſtinent Suar. *tom. 3. de Sacram. diſp.* 70. *ſect. 2. verſ. dico ergo, & t. 4. diſp. 36. ſect. 3. n. 3.* Ægid. de Conink 3. *p. q.* 80. *art.* 11. *dub.* 4. ubi Nugn. *dif. 2. concl.* 3. Fagund *prac. 3. lib. 1. c. 6. n. 2. de preceptis Eccleſ.* Filliuc. *tract. 4. c. 2. q. 9. n.* 58. Layman. *lib. 5. tract. 4. c. 5. n.* 8. Villalob. *in ſum. p. 1. tr. 7. diffic. 42. n.* 8. Gaſp. Hurtado *diſput. 7. de Pæn. q.* 12. Lugo *diſp. 16. ſect. 4. n. 66. &* 67. Diana *p. 3. tract. 4. reſol.* 130. *& p. 5. tr.* 13. *reſol.* 3. Trullench *d. dub.* 2. *num.* 14.

15 Tenetur quoque Parochus Euchariſtiam miniſtrare quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt, ut ſi petant non nimis frequenter, ſed quatenus poſtulat ipſorum conditio, & Sacramenti reverentia; nam Parocho impoſitum eſt onus paſcendi oves ſuas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis; nec par eſt ut parvuli petant panem, & non ſit qui eum illis frangat. Ita Navarr. *in cap. placuit, de Pænit. diſt. 6. num.* 152. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib. 29. num.* 96. Bonacin. *de Sacrament. diſp. 4. q. 1. punct. 1. num.* 14. Fagundez *d. prac. 3. lib. 3. cap. 3. n.* 1. Trullench. *in praxi reſolut. ſacram. lib. 3. c. 7. dub. 1. n.* 15. Baſſæ. *in florib. Theolog. verbo Parochus* 2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. lib. 4. p. 2. tr. 2. doc. 12. n. 2. &* 3.

16 † In die autem Paraſceves non eſt diſtribuenda Euchariſtia aliis quàm infirmis, ut cenſuit *S. Rituum Congregat. ſub die 19. Februarij* 1622. Et tenet Francolin. *de Horis Can. cap.* 30. *numer.* 12. quicquid poſt Laym. Tanner. & Hurtad. teneat Diana *reſol. moral. p. 4. tract. 4. reſolut.* 237. & Joan. Sanc. *in ſelectis, diſp.* 22. *num.* 20. ubi *à principio diſp.* differit, an ſit licitum quotidie Sacram Euchariſtiam ſuſcipi à laicis?

Priuſquam Parochus Euchariſtiam adminiſtret, ſi habeat conſcientiam peccati mortalis, debet præparare ſe ad gratiam per Confeſſionem, vel ſaltem per contritionem; non peccabit tamen mortaliter ſic in peccato mortali miniſtrans, quia qui miniſtrat Euchariſtiam conſecratam, non eſt miniſter Dei ad juſtificationem proximè, ſicut in aliis Sacramentis, ſed tantùm eſt veluti applicans activa paſſivis: in aliis namque Sacramentis Sacerdos ſimul conficit, & miniſtrat Sacramentum, non autem in hoc; non enim eſt idem conficere, & aliis miniſtrare; & ideò ſic reſolvunt Petr. de Ledeſm. *in ſum. p. 1. ubi de Sacrament. in communi, c. 6. concl. 8. diffic.* 5. Nugn. *in 3. part. tom. 1. q. 64. art. 6. diffic. 1. concl.* 2. Petr. de Reyna *in ſummula Sacramentor. tractat. 4. n.* 6. Vaſquez *in 3. par. tom. 2. diſputat.* 136. *cap. 3. num.* 38. Joan. de la Cruz *in direct. Conſcient. par. 2. q. 4. dub. 3. concl.* 1. quos refert, & ſequitur Anton. Diana *moral. reſolut. part. 2. tract. de celebrat. Miſſarum, reſol. 23. & tract. 2. Miſcel. reſol.* 13. in parte Poſſevin. *dicto tract. de officio Curati, cap. 5. n. 44. in fine.* Sed contrarium, imò Parochum graviter peccare indignè adminiſtrando hoc Sacramentum in peccato mortali, non improbabiliter ſuſtinent Valent. *tom. 4. diſp. 9. q. 10. punct.* 1. Suar. *in 3. part. tom. 3. diſp. 1. ſect.* 16. Ægid. de Coninck *de Sacrament. q. 64. art. 6. dub. 11 n.* 35. Bonac. *in ſimili tract. diſput. 4. q. 5. puncto 2. à princ.* Filliuc. *in q. moralibus, tom. 1. tract. 4. cap. 9. q. 9. num.* 271. Villalob. *in ſum. part. 1. tract. 4. dub. 14. n.* 2. Fagundez *d. prac. 3. lib. 3. cap. 3. num.* 20. ex dictis ſuprà, *cap. 17. num.* 4. 17

Quinam ſumptionis hujus Sacramenti capaces ſint, & ex vi præcepti obligentur, eſt à Parocho ſciendum. Communis hac in re eſt Doctorum ſententia, præceptum Eccleſiaſticum ſumendæ Communionis obligare omnes fideles utriuſque ſexus poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint: habetur *in d. c. omnis utriuſque ſexus*, & de Fide definitum eſt *in Concil. Trid. ſeſſ. 13. can.* 9. Perlin. *de ſacro convivio, diſp. 2. c.* 5. Baldel. *tom. 1. lib. 5. diſp. 30. n.* 16. Palao *tom. 1. tract. 3. diſp. 1. p.* 24. *§. 2. n.* 7. Zambran. *de Euchar. c. 3. dub. 2. num.* 14. quos refert Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib 4. p. 2. tract. 2. docum.* 14. Card. Lugo *diſp. 3. ſect.* 2. Bauny *tract. 5. de Euchariſtia, q.* 2. Hieron. Garcia *in ſum. morali, tract. 3. diffic. 4. dub. 2. à n.* 9. Certa autem ætas definiri non poteſt, in qua pueri, & puellæ ad SS. Euchariſtiæ Sacramentum idonei ſunt, ſed prudentium id parentum, multò magis Confeſſariorum judicio æſtimandum; nam alii citiùs, videlicet circa annum nonum, aut decimum: alii verò ſeriùs, circa annum ætatis decimumquartum ſufficientem rationis uſum, & ſpiritualium 18

Eum rerum intelligentiam aſſequuntur, ſicut præter alios adnotarunt Sot. *in 4. diſtinct.* 12. *q.* 1. *art.* 9. & alii citati à Bonacin. *d. diſp.* 4. *q.* 7. *puncto* 2. *à num.* 1. latè Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 26. *num.* 5. Zambran. *cap.* 3. *dub.* 2. & addit Joan. Chapeaville *de modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.* 4. *q.* 9. poſt Navarr. *in man. c.* 21. *n.* 37. neque in mortis articulo pueros ante dictam ætatem ad Sacram Communionem obligari, videlicet, ut ille ait, maſculos ante annum decimumquartum, vel decimumquintum, fœminas verò ante duodecimum. Caſtro Palao *in opere morali, tom.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 1. *puncto* 74. *§.* 2. *n.* 7. Philip. à Cruce *in theſauro eccleſ. tract.* 1. §. 11. *n.* 3. Trullench. *in expoſit. Decalogi*, *tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 5. *dub.* 2. *n.* 3. Bauny *d. tr.* 5. *de Euchariſtia*, *q.* 7. Garcia *d. dub.* 2. *num.* 12. *&* 13. aſſerentes, omnes pueros, qui ob ſufficientem rationis uſum obligantur ad præceptum annuæ Confeſſionis, teneri hoc præcepto communicandi in Paſchate.

19 Perpetuò, & abſolutè fatuos in ſanitate communicare non poteſt Parochus, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore quo habent dilucida intervalla. Ita Henriq. *lib.* 8. *cap.* 42. *§.* 3. Bonacin. *d. diſp.* 4. *quaſt.* 6. *puncto* 1. ex *numer.* 4. Paul. Layman. *dict. tract.* 4. *cap.* 4. Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.* 7. *dub.* 40. *numer.* 3. Sanci. *in ſelect. diſput.* 6. *numer.* 5. *& diſput.* 36. *numer.* 9. *& diſput.* 38. *numer.* 1. Anton. Diana *reſolut. moral. part.* 2. *tract. de celebrat. Miſſarum*, *reſol.* 79. Petr. de Ledeſma *in ſum. part.* 1. *c.* 13. *de Euchariſtia*, *conluſ.* 8. Machado *en ſu perfetto Confeſſor*, *lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 14. *num.* 3. Solorzan. *de jure Indiarum*, *tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 15. *numer.* 95. ubi an liceat ſacram Synaxim Indis adminiſtrare ob eorum ruditatem & feritatem. Zambran. *de caſibus in art. mortis*, *c.* 3. *dub.* 4. *per tot.* ubi *numer.* 2. reſolvit, quod ſi amentes, furioſi, aut qui carent actu, ſenſu, & uſu rationis, habuerunt aliquando illum, danda eis Euchariſtia in periculo mortis, dum non conſtet fuiſſe notorios excommunicatos, vel notorios peccatores, qui non dederint ſigna pœnitentiæ: item dummodò non conſtet clarè eos in complacentia peccati mortalis uſum rationis amiſiſſe, & denique dummodò poſſint eam recipere ſine periculo irreverentiæ, id eſt, vomitus, vel expuitionis, aut alicujus ſimilis ſpecialis indignitatis: & *numer.* 7. ſubdit non eſſe neceſſe ut prædicti amentes tempore uſus rationis petierint expreſsè Euchariſtiam, ſed ſat eſſe in ſanitate debitis temporibus eam ſumpſiſſe, vel vixiſſe non immemores ſuæ ſpiritualis ſalutis: & *numer.* 6. tenet energumenis, ſeu dæmoniacis non eſſe negandam Euchariſtiam, ſi aliàs habeant ſufficientem diſpoſitionem: de quo etiam Machado *d. docum.* 14. *num.* 9. Sed an, & quando infirmo deliranti, qui propter febrem in amentiam, vel phreneſim incidit, poſſit Parochus præbere viaticum? dicam inferiùs, *num.* 43.

20 Peccatoribus notoriis, veluti uſurariis publicis, & meretricibus, an Euchariſtia adminiſtranda ſit, ubi peccatorum eos pœnituit, ſi publicè illam petant? in dubium ab aliquibus revocari ſolet. Sed breviter concludendum, tribuendam eis non eſſe: nam etſi eos peccatorum pœnituerit, quia adhuc tamen non manifeſtè conſtat de ſua pœnitentia, ne ſcandalum detur, neganda eis eſt. Ita Navarr. *in man. cap.* 21. *numer.* 55. *& in cap. pen. §. Sacerdos*, *num.* 61. *& num.* 102. *de Pœnitent. diſt.* 6. Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 6. *c.* 17. *num.* 5. Leſſ. *de Juſtit lib.* 2. *c.* 11. *dub.* 13. *num.* 73. Poſſevin. *d. tract. de officio Curati*, *c.* 5. *num.* 14. Squillante *de obligat. Cler. par.* 2. *num.* 73. Fagundez *dicto præc.* 3. *lib.* 3. *c.* 10. *per totum*, Piaſec. *in praxi Epiſc. part.* 1. *c.* 3. *num.* 24. *verſ. videndum*, Sanci. *in ſelect. diſp.* 36. Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *c.* 34. *propè fin. verſ. videndum*. Baſſ. *in floribus Theolog. verb. Euchariſtia* 2. *n.* 10. Machado *in ſu perfetto Confeſſor*, *lib.* 4. *part.* 2. *tract.* 2. *docum.* 13. Trullench *in praxi reſol. ſacram. lib.* 3. *c.* 7. *dub.* 3. *num.* 3. *cum ſeq.* ubi *num.* 5. declarat qui dicantur publici peccatores. Hieron. Garcia *in ſum. morali*, *tract.* 3. *diffic.* 7. *dub.* 4. *à num.* 6. Ugolin. *de officio Epiſcopi*, *cap.* 15. §. 7. *num.* 2. ubi ſubdit, † noto- 21
rium peccatorem dici, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in jure, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt; & limitat id dupliciter. *Primò*, ubi ſecretò Euchariſtiam petunt, tunc enim ipſis adminiſtranda eſt, ex quo verò eos pœnituit, & confeſſi ſunt peccata, nec ſcandalum tunc præbent: *ſecundò*, ubi manifeſtè conſtaret eos vitam mutaſſe, quia ſcilicet honeſtè vivunt, idque notiſſimum eſt eſt omnibus. Qua autem Juris, ſeu facti evidentia debet conſtare quod petens ſacram Euchariſtiam, de peccato publico ſit infamatus, ad hoc ut illi ea denegari poſſit, vide Ochagau. *de Sacram. Euchar. tract.* 2. *q.* 10. *num.* 3. Hurtado *de Juſtit. diſp.* 12. *de reſtit. diffic.* 7. Hieron. Garciam *in ſum. morali*, *tract.* 3. *diffic.* 7. *dub.* 4. *num.* 7. *cum ſeqq.* ubi *numer.* 10. diſſerit quid agendum quando peccator publicus eſt in uno loco, in eo verò in quo Communionem petit, occultus remanet? & poſt relatas nonnullorum opinionem, tandem cum Henriquez *in ſum. lib.* 2. *cap.* 67. *de Euchar.* ait id totum prudentiæ Miniſtri relinquendum, qui conſideratis perſonæ, & loci circunſtantiis, arbitrabitur an tali peccatori ſit danda, vel deneganda Euchariſtia.

Occultos

Digitized by Google

22 Occultos autem peccatores, licèt ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit, à Communione, quam petunt, publicè expellere non poſſet Parochus, ne videatur detegere peccata ipſorum occulta: ita Navarr. *dicto cap.21.num.55. & d.§.Sacerdos, num.84.* Ugolin. *d.§.7. num.4.* Piaſec. *d.n.24. verſ videndum*, Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. peccatum, differ.2.* Machado *d. docum.13. num.3.* Trullench. *d.dub.3. à n.9.* Hieron. Garc. *d. dub.5. num.13.* tum quia nec Chriſtus Dominus denegavit eam Judæ, ut habetur *in cap. ſi Sacerdos, de offic. Ordinar* tum quia ſi eam denegaret, ſigillum Confeſſionis frangeret, contra *d. cap. omnis utriuſque ſexus:* Quod tamen ſimiliter limitat dupliciter Ugolin. *eod. num. 3.* & *Primò* ubi extra tempus Paſchatis eam peteret, quia tunc ab ea præſtanda poteſt Parochus ſe excuſare, & ſic legitimè ipſi poterit denegare. *Secundò*, ubi etiam tempore Paſchatis petit, ſed ſecretò; nam poteſt ipſam ei denegare, quandoquidem ſigillum Confeſſionis non violatur, nec inde pœnitentiæ Sacramentum ſibi redditur odioſum, ut per S. Thom. *in 4. diſt.9. q.1. art.5. quæſtiunc.1.* Vaſq. *cap.5. verſ. mihi verò*, Fagund. *d.cap.10. num.6.* Ludov. Lop. *p.2. ſuæ inſtr. cap.76. de Euchar. verſ. porrò jam*, Hieron. Garc. *d.dub.4. num.14.* quamvis peccatori occulto denegari non poſſet S. Euchariſtiæ Sacramentum à Parocho, qui ex Confeſſione cognovit illum eſſe peccatorem, & indignum perceptione tanti Sacramenti, etiamſi occultè petat, per *cap. ſi ſacerdos, de officio Ordin.* juncta *gloſ.* teneant Bañez *2.2. quæſt.33. art.8. in fine*, Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſput.16. num.14.* Fr. Ludov. de Sancto Joanne *quæſt.7. art.14. diffic.4. concl.3.* Card. Lugo *de Pœnit. diſp.23. ſect.3. num.126.* Diana *moral. reſolut. p.3. tract.4. reſol.46.* quia licèt hæc opinio ſit probabilis, prima eſt probabilior, & ideo ſequenda. Petere autem Communionem publicè, eſt aſtare linteo Altaris, vel petere coram aliis: petere privatè, eſt petere à Curato ſolitariè, vel aſtante miniſtro: ita Henriq. *in ſum. lib.8. cap.56. §.1.* Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, cap.5. num.5.*

23 Viatores, aliique in aliena Parochia exiſtentes, qui tempore Paſchatis non poſſunt propriam Parochiam adire, Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur, ut reſolvunt Fuſc. *de viſitat. lib.2. cap.5. numer.44.* Ugolin. *d. cap.15. §.7. num. 8.* Bonacin. *d. diſp. 4. q.7. punct. 2. numero 8.* aſſerentes Eugenium IV. vivæ vocis oraculo declaraſſe, viatores ubi ſe invenerint in Paſchate, cenſeri Parochianos ac ſi adepti fuiſſent habitationem, quoad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ: & ita docet uſus, & praxis, cui neſcio an accommodetur quod reſolvit Fagundez *dict. præc.3. l.1 cap. 5. num.10. & lib.3. cap.2. numer. 22.* dum vult poſſe eos communicare in Eccleſiis Mendicantium ex obligatione præcepti.

24 Quærit pulchrè Ugolin. *d. §.7. numer. 9.* an Parochus, qui Miſſæ ſacrum non facit, ſibi Euchariſtiam adminiſtrare queat? & poſſe reſpondit, tum quia & conjuges Matrimonium ſibi adminiſtrant præſente eorum Parocho, & duobus teſtibus; tum quia Indulgentia conceſſa à Prælato, & ipſe recipere eam poteſt. Nec repugnat ſi dicitur, differentiam eſſe debere inter dantem, & accipientem, unde non poteſt quis ſeipſum baptizare; nam ea Sacramenta dum adminiſtrantur, fiunt: & in Baptiſmo, quod generationem ſignificat; ſicut non poteſt quis ſe ipſum generare, ita nec poteſt ſe ipſum baptizare, *cap. debitum, de Baptiſmo*; in Pœnitentia debet quis juriſdictionem habere, ut *ſuprà* diximus. At Euchariſtia per modum cibi ſumitur: ergo per ſe adminiſtrare ipſe Sacerdos ſibi poteſt, ſicut cibum ſumere; † non autem laicus, quia ipſi prohibi- 25
tum eſt eam tangere, arg. *cap. tribus, de conſecrat. diſt.2.* niſi in neceſſitate extrema mortis, & in abſentia Sacerdotis, ſecundùm Suar. *tom.3. q.81. diſp.72. ſect.3.* Poſſevin. *d.cap.8. num. 24.* aſſerentes exemplum Reginæ Scotiæ, quæ ſe ipſam communicavit, dum ſtatim eſſet occidenda, quod tamen factum dicunt forſitan de Summi Pontificis licentia proceſſiſſe.

26 Advertendum eſt, Sacerdotes, quoties communicant, teneri ex præcepto Concilii Athenienſis III. induere ſtolam in modum Crucis ad pectus, ſub pœna excommunicationis, *capit. Eccleſiaſtica, 23. diſtinct.* Sed jam hodie Sacerdos, ſive ſanus, ſivè infirmus, communicans ſe ſine ſtola, non videtur peccare; quia tum ſæculares, tum Regulares ſtola uti deſiiſſe dicuntur in ſumptione Euchariſtiæ, & ſic decretum dicti Concilii Bracharenſis contraria conſuetudine videtur abrogatum: ita referunt Henriquez *in ſum. lib.8. cap.44. §.3. lit. N.* Azorius *inſtit. moral. part.1. lib.10. cap.28. quæſ.12.* Jacob. de Graffis *in aureis deciſ. parte 1. lib.2 c.41. numer. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.29. numer.112.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Sacerdos, antep.* Nald. *in ſum. verb. Sacerdos, num.6.* Bonac. *d. diſp.4. quæſt.6. puncto 2. num.2.* Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad dict. cap. Eccleſiaſtica.*

27 Veniamus jam ad Communionem infirmorum, quam ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti pro communicandis infirmis debet Parochus conſervare, ut dicitur *in cap. ſanè 10.*

de celebr. Miſſar. & tradunt Pelag. *de planctu Eccleſiæ, lib.2.c.27. verſ. vigeſimotertiò*, Petr. Bell. *in œconomia eccleſiaſt.viſitant.lib.2.tract.* 257. Mich. Thom. *de Eccleſ.viſitan.lib.2.tr.1. c.21. & 23.* Meooch. *de arbitr. caſu* 410. eleganter Paul. Fuſc. *de viſit.lib.1.c.5.n.3.* his verbis. *Undè primò eſt videndum quod ipſa Sacra Eucharistia honorificè cuſtodiatur, quod locus ſit decens, & eminentior Eccleſia, benè recondita. Tabernaculum ſit benè firmum, & clauſum ex omni ſua parte, ut nec foramen etiam minimum pateat, clave cuſtodiatur, & qui clavem detinet, ſit Presbyter alioquin ſufficiens, & Dei timoratus, nec permittatur ſtare in loco humido, Tabernaculum ſit honorificum juxta facultates Eccleſia cum veſte ſerica interiori, & exteriori, & cum vaſe argenteo, & corporali benedicto ad retinendum ipſum Sacramentum cum ſimili operculo; mutetur ſaltem quolibet octavo die, & antiqua ſumatur, ne aliqua corruptio in ipſis ſpeciebus generetur; & ſi præpoſitus in Sacramento cuſtodiendo incautè Euchariſtiam dimiſerit, puniatur juxta ſacros Canones ſuſpenſione trium menſium ab officio, c.1. de cuſtodia Euchar.* Hactenus Paul. Fuſc. & aliqua notat Berti. Luc. *in praxi crim. Regul. tit.4.c.34. propè fin. verſ. vide primò*, & addit Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.2.c.3.num.24. verſ.*
28 *unde primò*, quod † tenendæ ſunt ibi duæ pyxides, io quarum una conſervetur Sanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos; & pyxides iſtæ nonniſi ſuper Altari viatico, vel ſuper corporali collo.entur, & cavendum ne ibidem olea S.ncta teneantur, ſed in alio ſeparato decenti loco.

29 Lampas ante Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum noctu, diúque ſemper ardeat, tum propter ejus reverentiam, tum etiam ut ingredientes Eccleſiam ſciant ubi primùm adorare debeant præſentiam Salvatoris noſtri; monet enim lumen adeſſe ibi Candorem lucis æternæ, Chriſtum Dominum; & ad pietatem, venerationémque tam eximii Sacramenti nos aſſiduè ſolicitat Poſſevin. *de officio Curati, cap.12.n.78.* cum advertentia tamen, ut diligens inquiſitio adhibeatur ne in lampadibus ipſis quid curioſum miſceatur, ita Paul. Fuſc. *dict. cap.5. numer.6.* & dicit Navarr. *de Oratione, cap.18. nam. 67.* in Conimbricenſi Epiſcopatu Conſtitutionem eſſe, quæ præcipit habere lumen accenſum diu, noctúque ante
30 Sanctiſſimum Sacramentum. † Quis autem debeat facere ſumptus pro hujuſmodi lampade, eſt hujus loci inveſtigare; ſed ne longiùs à materia trahere videar, breviter reſpondendum duxi, debere obſervari conſuetudinem, quod populus faciat hos ſumptus, ſicut bene reſolvunt Rip. *conſ.1.num.4. & 5. de conſuetud.* Bellet. *diſquiſit.cler.p.1.tit.de clerico debitore, §. 13. numero* 8. aliàs enim tenentur Parochi ad manutenendum oleum lampadis, ut dicit idem Bellet. *d. titul. de cleric. debitore, §.14. num.* 5.

Porrò deferri ipſam Sacram Euchariſtiam 31
ad infirmos, & in hunc uſum diligenter in Eccleſiis conſervari, maxima pietate; ſimúlque ſanctitate inſtitutum fuit, ut colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.13. cap.6. de Sanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramento*, & propterea *cap.7.* anathematizantur dicentes non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur, quod quidem onus eam deferendi ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam aoimarum, ut cenſuit *Rot. in Recanaten, Parochialis*, coram *Cantuccio*, inter impreſſas *deciſ.52. n.20. 21. & 22. p.2. diverſ.* & apud Farin. *deciſ.340. n.. p.2. recent.*

Quare impedimento ceſſante Parochus de- 32
ferre debet (ut dicitur *in dict. cap. ſanè,*) habitu decenti, ſuppoſito mundo velamine, & cum ſuperpelliceo, lumine præcedente, cum omni reverentia, & honore, vultu demiſſo ante pectus, ſimiliter cum vaſe argenteo, vel ſaltem in Calice, velamine ſericeo cooperto, non tamen in vaſe vitreo; deferre quoque debebit duas particulas, ut in regreſſu adoretur ab omnibus cum pallio honeſto, præcedente tintinnabulo, ut cuncti genu flectant, Pſalmos, ſeu orationes inter eundum recitando, ſicut piè admodum advertunt Cened. *ad Decretal.collect.51.num.2.cum ſeqq.* Paul. Fuſc. *d. cap.5. num.*10. Berti Lucenſ. *d.cap.34. prope finem, verſ. ad infirmos*, Piaſec. *d. cap.3. numer.14. verſ. ad infirmos*, ubi teſtatur reſpondiſſe *Sacram Rituum Congregationem Epiſcopo Anconitano 11. Februarij* 1593. † deferendam non eſſe Sacram Euchariſtiam per plateam, in qua habitant Judæi, quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.2. alleg.22. num.* 3.

Quando verò extra civitatem deferunt San- 33
ctiſſimum Sacramentum ægrotis in loca longinqua, aut per vias difficiles, & periculoſas, omittitur umbella, & portatur pyxis continens unam tantùm Hoſtiam, & reponitur in burſa ſericea condecenter ornata, collocando eam ad collum Sacerdotis, ad evitandam irreverentiam, aut ſcandalum quod orireutur, ſi contingeret quod Sacerdos in via caderet, prout inordinatum fuit *in act. Eccleſiæ Mediolanenſ. p.4. fol.*684. per Carolum Borromæum tunc ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopum, refert Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.3. cap.492. n.2.*

Etſi verò magis deceat, idque curandum 34
ſit, ut Sacra Euchariſtia interdiu ad ægrotos deferatur; ſi tamen neceſſitas ſuadeat, quia periculum in mora eſt, etiam de nocte deferri debet, ut docent Suar. *tom.3. diſp.66. ſect.5. paulò poſt princip.* Zambran. *de caſibus in*

articulo

articulo mortis, cap. 3.*dub.*1.*num.*5. Paul. Layman. *in Theologia morali, lib.*5.*tract.*4. *cap.*5. *num.* 6.

35 Sic etiam pro Communicando infirmo jamjam morituro licitum eſt Parocho Miſſam dicere, non media nocte, ſed ſummo manè ante lucem notabiliter: Ita Sylveſt. *verb. miſſa* 1. *q.*6. Navarr. *in man. c.*25.*num.*85. Henriq. *in ſum. lib.*9. *de Miſſa, c.*24. *§.*5. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *lib.*10.*c.*25.*quæſ.*7. Bonac. *de Sacram. diſp.*4. *§. ult. punct.*9. *n.*3. Poſſev. *d. cap.*8. *tract.*28. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*1. *lib.*3. *c.*17. *num.*55. Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacram. art.*4. *de Commun. num.*9. Et in hoc eventu credunt ali-
36 qui † licitum eſſe iterum eadem die celebrare, quando non adeſt Euchariſtia conſecrata, nec eſt alius qui celebret, ut ſunt Major *in* 4. *diſt.*9.*q.*3. *ad* 5. Card. Tolet. *lib.*1. *cap.*3. *n.*7. Sed contrarium eſt probabilius, ut tenent Victor. *in ſum. num.* 83. Navarr. *in man. cap.*21. *n.*53. Suar. *tom.*3. *diſp.*66.*ſect.*1. Squillante *de oblig. Cleric. p.*2.*n.*63.

37 Sic etiam ob ſolam neceſſitatem licitum eſt eam non jejuno dare, aliàs enim illicitum foret, ubi nullum probabile periculum mortis, vel ſupervenientis diuturnæ phreneſis infirmo imminere videtur, ipſi non jejuno Sacram Euchariſtiam miniſtrare, ut benè notat Zambran. *d. cap.*3. *dub.*5. *numero* 1. quem refert Paul. Layman. *d. capite* 5. *numero* 3. *in fine*, ubi *in principio* rectè advertit, quod quamvis conſuetudo Eccleſiæ non ſit, nec deceat, ut ad omnes infirmos S. Euchariſtia per plateas deferatur, tamen ejus delatio frequentior eſt, quàm Sacræ Unctionis, quia non tantum mortis periculum expectandum eſt ad ſacram Euchariſtiam infirmo miniſtrandam, quantum ad Unctionem extremam: & deinde ſubdit, quod ſi quis diuturno morbo detineatur, ut ad Eccleſiam accedere, non poſſit. Sacroſanctam Euchariſtiam ad animæ ſuæ ſalutem, ac medicinam non tantùm ſemel, putà in Paſchate, ſed etiam ſæpiùs, ſpectatis circunſtantiis loci, &c. petere ju-
38 re poterit: & *numero* 5. tenet illum, † qui ſemel in mortis periculo conſtitutus ſacram Euchariſtiam per modum viatici accepit, perſeverante eodem periculo poſſe iterum accipere per eundem modum viatici; vide Caſtald. *in praxi caeremon. lib.* 2. *ſection.*14. *cap.*8. *numero* 5. & Zambran. *d. cap.*5. *dub.*5. *numero* 3. poſt Suar. *p.* 3. *tom.* 3. *quæſt.* 80. *diſp.* 68. *ſect.* 5. *in princ.* reſolvit quod licèt poſſit infirmus una, vel altera hora poſt mediam noctem communicare jejunus, ſi amplius expectare non poſſit, non eſt tamen neceſſarium ea intempeſtiva hora ei Sacramentum dare, quia nec id eſt in uſu, nec decet reverentiam tanti Sacramenti, nec ſine difficultate id fieri poteſt: & *numero* 4. ſubdit quod poſt ſex, aut ſeptem dies poteſt iterum Euchariſtia dari infirmo jam morti proximiori, etiam non jejuno, dummodo commodè nequeat jejunus communicare, licèt priùs in eadem infirmitate jam communicaverit non jejunus, de quo vide Fagundez *d. lib.* 1. *c.* 1. *num.* 6. *& lib.*3. *c.*5. *num.*20. Granad. *p.*3. *controv.*6. *tract* 18. *diſp.*8. *num.*9. Tanner. *tom.*3. *diſp.*5. *q.*8. *dub.*4. *num.*85. Marchant. *in reſol. Paſtoral. de Sacram. tract.*4. *c.*2. *caſu* 1. Card. Lug. *diſp.*15. *ſect.*3. *n.*64. Fragoſo *de Republ. lib.*5. *diſp.*12. *numero* 66. Hieron Garc. *in ſum. moral. tractat.*3. *difficult.*3. *dub.* 4. *numero* 17. reſolventes poſſe infirmum durante eadem infirmitate etiam non jejunum bis communicare.

Ad communicandum infirmum poterit 39
Parochus non habens copiam Confeſſarii, præmiſſa contritione celebrare; nam cenſetur adeſſe neceſſitatem proximi, quæ nunquam propria reputatur, per Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *capit.*7. ubi ait quod Sacerdotes urgente neceſſitate, quando non habent copiam Confeſſarii, Sacrum faciant abſque prævia Confeſſione peccati mortalis, ita ut quamprimùm poſteà datâ copiâ Confeſſarii confiteantur: noviſſimè Homobon. de Bonis *in reſponſ. quæſtion. moral. part.* 2. *reſponſ.*52. ubi ſubdit illud *Quamprimùm*, moraliter arbitrio boni viri intelligendum eſſe, hoc eſt, cùm primum iterum celebraturus eſt, ut & poſt Reginald. Talent. & Suar. reſolvit Bonacin. *de Sacram diſp.*4.*quæſt.*6.*puncto* 1. *num.*22. ubi ſubdit Henricum non bene dixiſſe; poſſe Parochum in hoc caſu ſecundam Miſſam celebrare, cùm id non videatur in uſu, nec ad praxim reducendum.

Et quamvis aliqui teneant, poſſe Parochum 40
celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis, in caſu quo ille non poſſet recipere aliud Sacramentum, ceſſante omninò ſcandalo, ex quorum numero ſunt Major *in* 4. *diſtinct* 19. *quæſt.*3. *ad* 5. Zambran. *in deciſ. caſuum tempore mortis, c.*4. *de Euchariſtia, dub.*6. *num.*3. & dicat probabile Filliuc. *in quæſt. moral. tom.*1. *tract.*4. *numero* 242. tamen aliorum omnium ferè Doctorum opinio eſt in contrarium, quia major ratio habenda eſt reverentiæ hujus Sacramenti, quàm neceſſitatis proximi, & tale præceptum obligat ſolùm infirmos cùm decenter, & reverenter Sacramentum confici, & ſumi poteſt: Ita S. Anton. *part.*3. *tit.*13. *cap.*6. *§.*2. Sylveſt. *in ſum. verb. Miſſa* 1. *quæſt.*-. *dicto* 2. *caſu* 3. Victor. *in ſum num.*83. Sot. *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*2. *art.*2. Navarr. *in man. cap.*25. *num.*88. Henriq. *lib.*8. *cap.*4. *in princ. & cap.* 46. *§.*1. Chamerot. *de Euchar. cap.* 9. *dub.* 7. Poſſevin. *dict. c.*8. *num.* 25. Petr. de Ledeſm. *in ſum.* 1.

ubi *de Euchar. c.13.concl.5.dub.ult.* Azor.*inſt. moral.p.1.lib.10.cap.30.quæſ.2.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.29. num.*121. Bonacin. *d. diſp.4. q.6.punct.2.num.*24. Ludov. à Sancto Joanne *d. loco, art.4. num.*8. Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis, p.1. cap.9. ſub num.*1. noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacramento Ordinis, tract.3. p.3. cap.3.n.*13. ubi advertit, quod ſi Euchariſtiæ ſumptio tempore mortis eſt neceſſaria neceſſitate medii, & conſequenter eſt de divino Jure, juxta illud, *Niſi manducaveritis carnem Filij hominis*, &c. ut quamplures etiam ex Divi Thomæ ſchola ſuſtinent, profectò prior ſententia videtur valde probabilis, quia quod eſt neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii & præcepti divini, præferendum eſt cuilibet præcepto humano, quale eſt jejunium.

41 Hinc etiam provenit, ut poſſit Parochus ratione neceſſitatis Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, quando non poteſt commodè expectari tempus, quo Euchariſtia illi jejuno adminiſtretur; quia adeſt neceſſitas tam infirmi indigentis auxilio Euchariſtiæ, quàm adimplendi præcepti divini, quod ſi unquam obligat, maximè obligat in mortis articulo; tum quia hoc privilegium eſt conceſſum infirmo in *capite liquidò, & capite Sacramenta, de conſecrat. diſtinct.*2. Quod non ſolùm procedit in caſu mortis naturalis, verùm etiam in eventu mortis violentæ, ſi Communio commodè nequeat anticipari, vel differri, ut ſi aliquis damnatus ſit ad mortem, illique Princeps jubeat mortem eo die inferri abſque dilatione: ita poſt multos docet Bonacin. *d. puncto 2. num.* 21. *&* 22. ubi etiam *in fine* advertit quod infirmus ut jejunus communicet, non tenetur differre ſumptionem medicinæ, vel cibi, cum gravi incommodo.

42 Et poteſt talem infirmum iterum non jejunum communicare, quia *in Concil. Conſtantien. ſeſſ.* 13. dicitur in caſu infirmitatis poſſe Euchariſtiam dari non jejuno, & ibi non limitatur ad unam tantùm vicem; unde benè poterit Parochus iterum ſubminiſtrare Euchariſtiam infirmo, qui ſemel in articulo mortis ſumpſit Communionem per modum viatici non jejunus, quia moriturus valdè indiget tanti Sacramenti præſidio, & eo ſæpiùs, & ita maximè indigentem ope, & ſubſidio hujus Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula ſuperanda, pia Mater Eccleſia non videtur velle ſuo præcepto de communicandis jejunis cum tanto ſpirituali diſpendio adſtringere. Quare ita reſolvunt Sot. *in 4. diſtinct.12. q.1. art.*8. Victor. *in ſum. numer.*82. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.1.lib.2.cap.*38.*num.*31. Henriq. *d. lib.* 8. *cap.4. §.1. & cap.*50. §.1. Ægid. de Coninck *de Sacram. q.80. art.8. num.*53. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.29. c.60. num.*120. Bonac. *d. diſp. 4. q.6. puncto 2. numer* 23. Contra Vaſq. *in 3.p. tom.3. diſp.* 211. *cap.4. numer.* 38. Joan. de la Cruz *in director. Conſcient. part.2. tract. de Euchar. q.5. dub.4. concl.* 3. exiſtimantes minimè poſſe non jejuno Euchariſtiam per modum viatici ſubminiſtrari.

Quantum temporis intercapedò inter unam, & alteram Communionem habenda ſit, tradunt Nugn. *in 3.p. tom.1. diſp.80.art.*8. Suar. etiam *in 3.part. tom.3.diſp.68.ſect.*4. Henriq. *d. lib.8. c.5.* §.1. Bonac. *d.punct.2.num.*23. Villalob. *in ſum. p.1. tract.7. dub.*38. *num.* 8. Fagundez *d. præc.3. lib.3. c.3. num.*10. qui reſolvunt poſt octo, vel decem dies poſſe Parochum iterum infirmo non jejuno præbere viaticum. Imò ex juſta cauſa poſt diei unius intervallum, ait Paul. Layman. *in morali Theolog. lib.5.tr.4. cap.6. num.* 20. his verbis: *Quinimò exiſtimo ob juſtam cauſam, putà ſi aliquis aſſuetus frequenter communicare, aut ſacrificare, propter devotionem, ac deſiderium, difficilè abſtineat, permitti ipſi poſſe ut altero ſtatim die iterum Sacram Euchariſtiam de manu Sacerdotis accipiat non jejunus, dummodo mortis periculum inſtare videatur*, &c. refert noviſſimè Philib. Marchin. *de Sacr. Ordinis, tr.3.p.3.c.3.num.*11. ubi *num.* 12. poſt Henriq. Fr. Emman. Suar. Regin. & Bonac. ampliat ut poſſit etiam conferri Euchariſtia ut viaticum ſuſpendendo, vel damnato ad quamcunque mortem violentam, etiamſi non eſſet jejunus.

Infirmo deliranti, qui propter febrem in- 43
cidit in amentiam, ſeu phreneſim, poteſt Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, & ſigna Contritionis, Confeſſionis, & Communionis oſtendiſſet, etiam multò antè, medò non ſit periculum irreverentiæ. Ita Zanard. *in direct. confeſſ. p.1. tract. de Euchariſtia, c.* 7. Poſſevin. *d. tract. capit.8. numero* 31. Ludov. à Sancto Joanne *d. art.4. de Commun.num.*11. Granad. *de Sacrament. in 3.p. D.Thom. art.6. tract.*10. *diſp.3.num.3. &* 4. Diana *p.5.tract.3.reſol.*44. *verſ.reſpondetur*, Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.4. p.2. tr.2. docum.* 14. *num.* 5. Ego tamen benigniùs puto debere Euchariſtiam tempore mortis præberi omni fideli, qui non eſt notorius excommunicatus, nec notorius peccator, quamvis non dederit ſigna pœnitentiæ, dummodò de eo non conſtet in complacentia peccati mortalis amiſiſſe uſum rationis, quia illo tempore omnis fidelis cenſetur illam interpretativè petere, & ſic Parochi debent hujuſmodi ægrotis Communionem præbere: ita Ægid. de Coninch *d. quæſt.* 80. *articul.9. numer.* 74. Zambran. *in deciſionib.*

caſuum

caſuum Conſcientiæ tempore mortis, c. 3. dub. 4. n. 1. & 7. Sanci. *in ſelect. diſp. 38. n. 10.* Intellige procedere quando infirmus poteſt ſine irreverentia, & periculo vomitus dictam Communionem ſumere; aliàs enim nullo modo eſt danda: & ſic intelligendi ſunt Emman. Sà *verb. Euchariſtia, num. 3.* & Sylvi. *in 3. part. q. 90. art. 9.* dum aſſerunt in mortis articulo non eſſe amentibus dandam Euchariſtiam ob irreverentiæ periculum: advertit tamen Zambran. *d. dub. 4. n. 5.* poſſe fieri experientiam ad illud periculum evitandum, ut ſcilicet detur primò hujuſmodi infirmo aliqua forma non conſecrata, ut appareat quomodo ſe habeat in tali ſumptione, & ſi ſe habuerit decenter, detur illa forma conſecrata; ſin autem, minimè.

44 Euchariſtia ad ægrotum adoranda deſerri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico, ut à *Sacra Congreg.* deciſum ait Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. Euchariſtia, §. 5.* quem refert Zypæ, *in analytica poſtremi Juris eccleſ. enarrat. lib. 3. titul. de celebrat. Miſſar. numer. 6.* me citato in hoc loco Machado *en ſu perfetto Confeſſor, y cura de Almas, lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 15. numer. 2.* Ludov. à Sancto Joan. *de adminiſtr. Sacr. tit. 4. de Commun. num. 30.* ubi ita reſpondiſſe *Sacram. Congr.* refert *in ſum. part. 1. c. 64. n. 3.*

Nec poteſt miniſtrari hoc Sacramentum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis, ut tradunt Suar. *tom. 3. diſp. 71. ſect. 7.* Squillante *de oblig. Cler. p. 2. n. 76.*

45 Nec etiam eam deferre tenetur Parochus ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore, ut eam non poſſit illi adminiſtrare, niſi valdè feſtinanter currat; nam curſus nimis feſtinus videtur repugnare reverentiæ tanto Sacramento debitæ, & decentiæ, ac honeſtati clericali: nec præceptum adminiſtrandi Euchariſtiam infirmo videtur jure divino, aut Eccleſiaſtico introductum cum periculo, ut Parochus fatuus videatur, & irrideatur; ſecus dicendum eſt de Baptiſmo, & de Pœnitentia, quoties Parochus probabiliter timet fore, ut pœnitens decedat cum peccato mortali, niſi feſtinanter currat; tunc enim tenetur feſtinanter currere, etiamſi nondum integrè veſtitus ſit, aut Cœlum pluviam minetur, aut frigus acriter prædomineur, aut periculum ſit ut Sacerdos fatuus habeatur. Ratio eſt, quia proximus cenſetur in extrema neceſſitate propriæ ſalutis; quilibet autem tenetur non ſolùm honorem & famam, verùm etiam vitam prodigere ad ſalvandum proximum in extrema neceſſitate ſpirituali exiſtentem, ut benè tradit S. Thom. *2. 2. q. 185. art. 5.* præcisâ verò tantá infirmi neceſſitate Parochus cenſetur ſuo muneri ſatisfacere, ſi quamprimùm curet infirmum adire feſtinando, & non currendo, ut patet ex ratione ſuperiùs allata.

Urgente neceſſitate communicandi infirmum jamjam moriturum, licitum eſt Parocho ex Hoſtia magna in ſacrario cuſtodita, particulam frangere, ſi alia non ſit, ut tenent Granados *3. p. contr. 6. tract. 13. diſp. 3. num. 3.* Diana *moral. reſol. p. 5. tract. 3. reſol. 54.* Extra verò hunc neceſſitatis caſum an id agere poſſit Curatus, ſolet apud Doctores in dubium revocari? In quo Zanard. *in direct. Confeſſor. p. 1. de ſacram. Euchar. c. 7. q. 15.* & Zambr. *de caſib. reſerv. c. 4. dub. 6. num. 7.* tenent id nullo modo fieri poſſe, per *cap. relatum, de conſecr. diſt. 2.* dum probat ut quotieſcumque ſacrificans Corpus, & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti in altari immolat, totius perceptionis corporis, & ſanguinis participem ſe præbeat. Verùm multò plures licitè id fieri poſſe ex aliqua juſta cauſa obligante concludunt, ex quorum numero ſunt Suar. *de Sacr. diſp. 85. ſect. 2. verſ. 2. in ſumptione,* Cancer. *relect. 4. de ſacr. Euchar. verſ. poteſt Sacerdos.* Scort. *de ſacrif. Miſſæ, lib. 4. capit. 29. num. 12.* Ochagav. *tract. 3. de Euchar. q. 4. num. 12.* Joan. Sanc. *in ſelect. diſp. 22. numer. 21.* Homobon. *de exam. Eccleſ. p. 1. tract. 4. c. 11. q. 110.* Fagund. *in quinque præcepta Eccleſ. præc. 1. lib. 3. c. 20. n. 8.* Diana *moral reſ. p. 1. tract. 14 reſ. 37. & p. 3. tr. 4. reſol 34. & p. 5. tract. 3. reſol. 54.* ubi reſpondet *ad d. c. relatum.* Sed magis controverſum eſt, an Parochus in Miſſa volens renovare ſanctiſſimum Sacramentum, poſſet licitè conſumere Hoſtiam in ſacrario reſervatam, & reſervare pro infirmis illam, quam in Miſſa conſecravit, Cancer. *d. relect. 4. verſ. ſacrific. Miſſæ,* Henriq. *in ſum. lib. 9. c. 9. n. 2.* Bonac. & Fagundez *citatis* ab infrà referendis, tenent Parochum id facere poſſe, & validum, ac legitimum efficere ſacrificium. Sed contrarium mihi verius videtur, cùm id, niſi in urgenti caſu & neceſſitate, non liceat; quia quamvis ſit verum ſacrificium, non tamen eſt perfectum, & integrum; & ideò ſic docent Joan. Præpoſ. *p. 3. q. 83. art. 1. dub. 70. num. 50.* Gaſp. Hurtad. *de ſacram. Euch. diſput. 6. diff. 9.* March. *p. 2. de ſacrific. Miſſæ, c. 3. n. 3.* Card. Lugo *diſp. 19. ſect. 5. n. 76.*

Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare, quia ſic potiùs poſtulat reverentia Sacramento debita, quàm Euchariſtiam infectis peſte denegare, vel eam adminiſtrare non ſervata præſcripta forma, ut innuit Suar. *tom. 1. de Pœnit. diſp. 44. ſect. 3. n. 17.* quamvis Poſſev. *de officio Curati, cap. 8. num. 34.* non improbabiliter exiſtimet, excuſari poſſe à peccato, præciſo ſcandalo, & periculo lapſus Euchariſtiæ in terram, ſi inſtrumento ritè confecto, & apto adminiſtret: & idem Poſſevin. *cap. 5. numer. 49.* ait Sacerdotem ita 46

Google

podagra laborantem, ut ad altare nequeat accedere niſi deferatur, poſſe deferri, ibique Euchariſtiam adminiſtrare, præciſa alia prohibitione.

Quæſtio controverſa eſt, utrùm Parochi teneantur Sacramentum Euchariſtiæ peſtiferis miniſtrare? Affirmant Mancin. *in pract. viſitandi infirmos, pract.* 8. *dub.*18. Vaſq. *tom.*1. *tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 99. Philip. Marchin. *de bello divino, part.*3. *cap.*2.*num.*2. Negant Benzon. *in ſpec. Epiſc.lib.*1. *diſp.*1.*q.*1.*concl.*6. plures quos refert, & ſequitur. Diana *moral. reſol. par.*5. *tract.*3. *reſ.*53. diſputat latè Galleg. *de Parochorum obligat. tempore peſtis,p.*3. ubi *num.* 4. primum ponit enunciatum, ut ſi cum ea, quæ tanto Sacramento debetur reverentia, & abſque vitæ propriæ probabili periculo poſſet Parochus Sacramentum Euchariſtiæ peſtiferis miniſtrare, teneantur quidem ratione officii: & *num.* 21. aliud colligit enunciatum, ut ſi Euchariſtia non poſſet ad domos peſtiferorum deportari cum debita reverentia, & cultu, & abſque vitæ Parochorum, & concomitantium manifeſto periculo, Parochi non teneantur eam peſtiferis deferre, de hac materia latè Ludov. à Sanct. Joanne *de adminiſtr. Sacrament. tit.*4.*de Communione, numero* 15. ubi ait Parochum ſub pœna peccati mort. teneri communicare peſte infectum, niſi petat ſolùm gratiâ adimplendi præceptum de annua Communione.

48 Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiæ Sacramentum, quatenus viaticum morientium miniſtrare, *cap. quod in te, de Pœnit. & remiſſ.* Gloſſ. *verb. ſacramentum,in c.alma mater, de ſentent. excomm.* Calderin. *de interdict.p.*2. *num.*3. Covar. *in d.cap. alma mater,p.*1.*§.*2.*n.*7.*&* *§.*3.*à princ.* Navar. *in man. c.* 27. *num.* 178. Squillante *de obligat. Cleric.p.*5.*num.*39. Henriq. *in ſum. lib.*13.*c.*45. *§.*2. Ugolin. *de cenſur.tab.*5.*cap.*7.*§.*6. Sayr. *in ſimili tract.lib.*5.*cap.*7.*à num.*16. Bonacin. *eod. tract. diſp.*5. *punct.*2. *num.*2. & notabiliter ex communi ſententia ampliavit Zambran. *de caſibus in articulo mortis,c.*3.*dub.*6.*num.*5. non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, ſine Bulla, & privilegio poſſe conſtitutis in articulo mortis dari Euchariſtiam, tenent Suar. *tom.*5.*de cenſ.diſp.*33. *ſect.*1.*verſ. de Euchariſtia,* Valer Regin. *in praxi fori pæn.lib.*3.*tr.*32. *num.* 26. qui etiam reſolvunt per contrarium Euchariſtiam, ſi per ſe non ut viaticum, & extra caſum mortis conſideretur, interdicti tempore ſanis miniſtrari non poſſe, ex ea ratione, quia in hac materia adminiſtrationis Sacramentorum tempore Interdicti, regula eſt quod ea ſolùm licent, quæ ſpecialiter permittuntur; conſtat autem Euchariſtiam ſolummodò conceſſam reperiri *in d. cap. quod in te*, per modum viatici pro morientibus: nec jure novo *d.c.alma mater*, circa hoc Sacramentum vitale, aliquid immutatum eſt, licèt ibi permittatur ut Sacrificium *in §. adjicimus.*

49 Et tunc ubi Euchariſtia ut viaticum defertur ad infirmos tempore interdicti, licita eſt pompa, & ſolemnitas conſueta, & comitatus, cum luminibus, & campanula, ac recitatione Pſalmorum, & Hymnorum, licitéque poteſt Parochus in reditu, ut mos eſt, Hoſtiam populo oſtendere, & Confeſſionem facere generalem; hæc enim omnia pertinent ad majorem tanti Sacramenti ornatum, & reverentiam, fideliúmque augendam devotionem. Ita Covarr. *d. §.* 3. *num.* 7. Navarr. *d. cap.*27.*n.*179. Henriq. *d.§.*2. *lit.V.* Ugolin. *d. cap.*7.*§.*6.*n.*6. Suar. *d.tom.*5.*diſp.*35.*ſect.*1.*n.*28. Sayr. *d. cap.* 7. *num.* 26. Avila *de cenſur. p.* 5. *diſp.*4.*ſect.*1. *dub.*4.*concl.*4. Ædid. de Coninck *de Sacrament. & cenſur.tom.*2.*diſp.*17.*num.*44. Bonac. *d. §.* 2. *n.*1. *verſ. dixi*, quorum plures *numeris ſequentibus* obſervant articulum mortis in hoc propoſito non ſtrictè eſſe intelligendum, ſed favorabiliter, ſufficereque probabile periculum mortis, etiam violentæ, quamvis evidens non ſit, veluti mulieris prægnantis, vel ſuſcipientis periculoſam navigationem, aut intrantis periculum, vel ſi obſeſſi ſint à validis hoſtibus.

50 Denique illud te ſcire volo, Sac. Rituum Congregationem *in Syracuſana Modica*, 2. *July* 1618. decreviſſe, non eſſe deferendum Tabernaculum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quavis contraria conſuetudine, quam abuſum eſſe declaravit, ut referunt Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis, tom.*1.*p.*4.*tit.*20.*&* 22. Lezan. *in ſum.q. Regul. tom.*1.*c.*10.*n.*19.*in fine,*& *tom.*3.*verb Euchariſtia, n.*24. *in fine,* quem refero *in ſum. Apoſtolic. deciſ. collect.* 335. *num.* 11.

51 Nec Parochus ruralis deferens Communionem infirmo longè diſtanti poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus, ut tangit Poſſev. *d. tr. de offic.Curati,c.*8. *num.*41. ubi *num.* 42. ſubdit quod ſi Parochus eſſet multùm fatigatus dum longè fert Communionem, non poterit facere eam ferri per laïcum, ſed remedium erit duos hinc inde ſuſtentare brachia Curati, qui vix fatigabitur ſi Sacramentum tulerit in burſa collo appenſa, ut *ſupr. n.* 33.

Nec omittendum Sacr. Congr. Rituum *in una Caurien.* 15. *Decembr.*1632. cenſuiſſe clavem cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti Feria quinta in Cœna Domini unicam debere eſſe, retinendam per Sacerdotem in craſtinum celebraturum, & nullo modo apud perſonas laicas, & ſæculares cujuſcunque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant, non obſtante

ſtante conſuetudine in contrarium , & hoc in omnibus Eccleſiis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus , quovis modo à juriſdictione Ordinariorum exemptis, cujus declarationis memini *in collect. Bullar. verb. clavis* 2. & *in ſum. Apoſt. deciſionum, collect.* 151. *n.* 3. & noviſſimè *in Calaguritana* 13. *Septembris* 1641. in qua eadem Sacra Congr. decretis antiquis inhærendo reſpondit, clavem Tabernaculi, in quo ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum Feria quinta in Cœna Domini aſſervatur, nequaquam laïcis etiam illuſtribus tradendam eſſe , ſed potiùs Dignitati, vel Canonico in craſtinum celebraturo. Sed in Curia Regis Catholici vidi non ſemel clavem hujuſmodi ſervandam conſignari dicta Feria quinta in Cœna Domini, Nobiliori perſonæ laïcæ , vel Eccleſiaſticæ illius Parochiæ : quod videtur adverſari Sacræ Congregationis reſolutioni , de qua *ſuprà.*

Caput XXI.

De Matrimonio per Parochum celebrando, illiuſque denunciationibus præmittendis.

SUMMARIUM.

1 *Matrimonia à filiisfam. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſunt.*

2 *Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debent.*

3 *Matrimonium prohiberi non poteſt Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus , ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum.*

4 *Matrimonium contrahentes in qua ætate conſtituti eſſe debeant , oſtenditur.*

5 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut minores Matrimonium contrahant, ſi habeant uſum rationis , ſeu malitiam quæ ætatem ſuppleat.*

6 *Parochus exteros nequaquam denuntiabit , niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio , quod alium virum , vel uxorem non habeant.*

7 *Parochus antequam ad denunciationes Matrimoniales deveniat, inquirere debet an contrahentes eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiã ſumpſerint.*

8 *Matrimonium contrahentes cum peccato mortali, indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolùm quatenus recipiunt.*

9 *Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Judicis prudentis arbitrio , attentis circunſtantiis occurrentibus , relinquitur.*

10 *Vagos quomodo conjungere debeat Parochus? oſtenditur.*

11 *Parochus quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare , aut benedictiones facere debeat ? oſtenditur.*

12 *Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret , aut benedictiones faciat , gravi pæna plectendus erit , arbitraria tamen.*

13 *Adventus tempus in prohibitione nuptiarum incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis.*

14 *Sponſalia de futuro celebrari non prohibentur Adventûs , aut Quadrageſimæ tempore.*

15 *Interdicti tempore , aut perſonarum interdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochis.*

16 *Vicarius generalis non poteſt impedire ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat.*

17 *Denunciationes à proprio contrahentium Parocho , vel ab alio de ejus licentia fieri debent ; non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti.*

18 *Denunciationes fieri debent in utraque , ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando illi ſunt diverſarum Parochiarum.*

19 *Denunciationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus feſtivis , quæ ſibi non ſuccedunt immediatè , dummodo tamen inter unam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus.*

20 *Denunciationes ferialibus diebus etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt , niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat.*

21 *Denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit , ut ad multorum notitiam perveniat.*

22 *Formula, quâ in his denunciationibus uti debebit Parochus , ponitur.*

23 *Parochus non ſtatim atque tres denunciationes factæ erunt , ad Matrimonij celebrationem procedere debebit, niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio.*

24 *Parochus an aliquibus caſibus denunciationes omittere poſſit , oſtenditur.*

25 *Parochus prætermiſſis denuntiationibus Matrimonium celebrans graviter peccat, & ſeveriùs erit ab Ordinario puniendus.*

26 *Matrimonium abſque denunciationibus contractum validum remanet , etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant poſt.*

27 *Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam* in cap. cum inhibitio, §. ſanè, de cland. deſponſ. *an incurrat Parochialis Sacerdos , qui interfuit Matrimonio valido , clandeſtino tamen ob denuntiationum omiſſionem ? oſtenditur.*

28 *Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonij celebratio , non antè hanc faciat , quàm*

habeat fidem Parochi ſponſi de denunciationibus in ejus Parochia factis.

29 Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantùm hortari, ne Matrimonia domi celebrentur, ſervatâ Concilij formâ.

30 Parochus quid facere debeat quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, oſtenditur ? & duobus numeris ſeqq.

33 Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarij licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè Matrimonium.

34 Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilij.

35 Parochianus quis efficitur ſtatim, ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, quamvis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, ut num. 36.

37 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet.

38 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahens moratur tanquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt.

39 Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à civitate in qua habitabat, ad ſcandala ſubmovenda, juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt.

40 Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur.

Matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quæ ſtat in Monaſterio, vel domo cauſa famulandi, vel addiſcendæ virtutis, eſt validum, ibid.

41 Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, ubi ſcilicet quis dimidia anni parte in una Parochia, & altera dimidia in alia habitat.

42 Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitatur, vel ad paucos dies tantùm incolitur; non autem ſi majori parte anni.

43 Parochianus cenſetur illius Parochiæ in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium.

44 Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille, in cujus Parochia contrahitur, ſi fuerit unius ex contrahentibus, cùm ſunt ex diverſis Parochiis.

45 Præſentia unius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium.

46 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium.

47 Parochus renuēs, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudēs aures affectatus eſſet non intelligere.

48 Parochum vi adigere, aut dolo inducere, ut Matrimonio interſit, eſt grave peccatum, excepto raro caſu neceſſitatis.

49 Præſentia Parochi in Matrimoniis neceſſaria, non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & advertentia actus.

50 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad aliam finem vocatus, vel caſu præſens ſit.

51 Parochus putativus, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium; item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè aſſiſtit Matrimonio.

52 Parochus excommunicatus aſſiſtens Matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & graviter.

53 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & Parochiâ privatus.

54 Fornicator notoriè, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus validè Matrimonio aſſiſtit.

55 Titulum injuſtum beneficij habens Parochus validè Matrimonio aſſiſtit.

56 Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, ne aliquos Matrimonio conjungat, validè aſſiſtit Matrimonio.

57 Parochus quamvis exiſtat in peccato mortali validè aſſiſtit Matrimonio.

58 Parochus licitè aſſiſtit Matrimonio ſuorum Parochianorum in alterius Parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit.

59 Vicecuratus à Vicario proprietario inſtitutus validè aſſiſtit Matrimonio.

60 Parochus etiam non Sacerdos validè aſſiſtit Matrimonio.

61 Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet.

62 Parochus alteri quàm Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum concedere non poteſt.

63 Parochus quamvis irregularis, excommunicatus

catus, aut ſaſpenſus non toleratns conecdere poteſt alceri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum.

64 *Degradatus Parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum concedere poteſt.*

65 *Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſot in Matrimonium, non ſolùm in propria Parochia, verùm etiam extra illam,*

66 *Vicarius perpetuns, vel amovibilit Curati, an poſſic alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum.*

67 *Parochi delegati, & Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti, an poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere, oſtenditur.*

68 *Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem.*

69 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio, quam Parochut alceri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, & qua actum pracedat.*

70 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio meta, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſabſtantiam, vel cauſam finalem, extorqueatur; & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis.*

71 *Licentia generalit adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à Parotho data ſuit, Matrimonio contrahendo intereſſe.*

72 *Licentia conceſſa à Parocho, ut poſſit quis intra ſaam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ſufficit ut ejut vigore Matrimonio contrahendo intereſſe valcat.*

73 *Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dam à Parocho licentiam concedente non revocatur.*

74 *Licencia aſſiſtendi Matrimonio conceſſa per Parochum expirat, ſi ille interim moriatur.*

75 *Matrimonium contractam coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibut, & ignorat ſe illam habere, eſt invalidum.*

76 *Sacerdos eredere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna offerat, vel ſit perſona ſpectata fidei.*

77 *Matrimonium contractum cum licentia non vera proprij Parochi eſt nullam.*

78 *Parochi proprij licentiam in contrahendo Matrimonio reqaiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio.*

79 *Parochi proprij, vel alterius Sacerdotit de ejus licentia, & duorum, ſeu trium teſtium præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva.*

80 *Teſtes quicumque ratione compotes ſufficiunt in Matrimonio, quamvis impuberes, conſanguinci, domeſtici, fœminæ, aut infames; ſeu dolo, vel ad aliud vocati, & vi detenti. dummodo intelliganc conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur. & non deſiderantur rogati.*

81 *Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque Parochi præſentia, vel aliàs non ſervaca ſorma Concilij celebrari, oſtenditur.*

82 *Matrimonium coram Parocho, & teſtibus, iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenentur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti.*

83 Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilij, ſubſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare.

84 *Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratam tamen juxta ſormam Concilij, ſi pòſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate.*

85 *Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus, ut Matrimonium infidelium fiat Sacramentum.*

86 *Parochi & teſtium præſentia requiritur, ut Matrimonium telebratum per procuratorem ſit validum.*

87 *Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu; aliàs ſi omitcat, graviter peccat, niſi certut ſit de mutuo illorum conſenſu.*

88 *Matrimonij ad validitatem minimè requiritur ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibut verbis.*

89 *Vagorum Matrimoniis an, & quando intereſſe Parochus poſſit, oſtenditur.*

90 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus obligantur ij, apud quos promulgatum eſt Concilium Trident. & receptum.*

91 *Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco, ubi non eſt acceptatum Concilium Trident. etiamſi incolæ ſint unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum.*

92 *Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum; ſecus ſi per fraudem, quia verè aderat impedimentum.*

93 *Matrimonium non eſt legitimum ſi contrahatur inter transſerentes ſe ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſab animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi,*

94 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Concil. Trident. ſi divertat ad locum*

locum in qao eſt receptum.

95 *Parochus, qai cum minore teſtiam numero, ſeu aliàs Matrimoaio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat? oſteaditur.*

96 *Coajuges ante benedictionem Sacerdotalem ia templo ſuſcipiendam, in cadem domo habitare noa debent.*

97 *Matrimoniam conſammare ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contemptu legis Eccleſiaſtica, non eſt peccatum mortale.*

98 *Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alij Sacerdoti concedi poteſt, qaacuaque conſuetudine, etiam immemorabili, non obſtante.*

99 *Parochus debet recipere eleemoſynam occaſione benedictionis nuptialis, & non aliàs.*

100 *Parochus utriuſque coatrahentis ſufficit ad naptiales benedictiones praſtandas.*

101 *Benedictiones auptiales omittere peccatum veniale eſt.*

102 *Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere ſecuadò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimoaium fuerit invalidum, ſervata ſemper legitima Diœceſis conſuctadine.*

103 *Benedictio nuptialis ex conſuctadine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt, ſi fœmiaa ſolùm aondam faiſſet benedicta.*

104 *Sacerdos tam ſacularis, quàm Regalaris coajungens in Matrimoniam, vel benedicens ſubditos alterius Parochia abſque liceatia Parochi, vel Ordiaarij, remaaet ſuſpenſus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem.*

105 *Sacerdotes Regalares Matrimonio ſolemnizantes, non habita ſuper his Parochialis Presbyteri liceatia ſpeciali, ultra ſuſpeaſionem ipſo facto excommanicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtolica reſervata.*

106 *Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impartieas in caſa non permiſſo, incurrit ſuſpeaſionem ferendam.*

107 *Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione, dummodò non ſit ita craſſa, at ſit ingens temeritas.*

1 CUM de aliquo Matrimonio contrahendo in ſua Parochia Parochus certior fiet, antequam ad primam denunciationem veniat, hæc quæ ſequuntur, præſtanda ſibi eſſe meminerit. Quamvis Matrimonia à filiisfamil. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſint, & parentum conſenſus ea rata, vel irrita facere non poſſit, dummodo libero contrahentium ipſorum conſenſu facta ſint, juxta Trident. Concil. *ſeſſ.24.de reform.Matr.c.1.in princip.* & quæ latè tradunt Sanchez *de Matrim. lib.1. diſp.14. n.4.* Gutier. *Canon. lib.1. c.20. num.1. & 2. & in tract. de Matr. c.79. à princip.* Rebello *de obligat. Juſtit. par.2. lib.2. quaeſt.7. in princip.* Bonac. *de Matr. q.4. punct.17. n.23.* Molfeſ. *in ſumma Theologia moralis, tr.4. c.7. à num.25.* Melch. Phœbos *Luſit. deciſ.45. n.10. cum ſeqq. tom.1.* Tamen cùm honeſtiſſimum videatur, & rationi ſummopere conſentaneum, ut filiusfam. in re tam gravi conſilii, & voluntati parentum ſubjaceat, propterea unuſquiſque Parochus diligenter inquirere debet hunc conſenſum, tam inter ſponſum, & ſponſam, quàm inter propinquiores conſanguineos, & præſertim ipſorum parentes, & ſi ſint filiifam. quod ſi quid difficultatis comperiet, admonito priùs Epiſcopo, ſeu Vicario, ejúſque reſponſo accepto, ad denunciationem progredietur.

Quæret etiam an Matrimonium contracturi 2
doctrinam Chriſtianam ſciant, aut ſaltem *Pater noſter, Ave Maria, Credo, & Decalogum:* quod ſi uterque ea neſciat, aut eorum alter, moneat illos ſe non antè ad tertiam denunciationem venturum, quàm illa ab ipſa rectè memoria teneri, & intelligi perſpexerit. † Abſo- 3
lutè tamen, & per longum tempus, aut ubi ſponſi inſtarent, non licet Matrimonium detinere, donec dictam Chriſtianam Doctrinam contrahentes didicerint; ſed expedit ſuaviter, & abſque violentia ad breve tempus impedire, ut ſic doctrinæ addiſcendæ curam habeant: Ita Sanch. *de Matrim. lib.3. diſp.15. ſub n.19.* Campan. *in diverſor. Juris Canon. rub.11. c.14. n.7.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec.683. in 5. edit.* aliàs *reſol.56. in 2. edit.*

Unde S. Congreg. Cardinalium negotiis 4
Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die 6. Martij* 1588. cenſuit, Matrimonium prohiberi non poſſe Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus comminatoriis eſſe procedendum. Contra Barthol. à Ledeſma *de Matrim. dub.11.* & Vega *in ſum. lib.3. caſu* 211. exiſtimantes abſolutè impediri poſſe ob dictam cauſam ne Matrimonium contrahatur, niſi contrahentes præ ſenio, aut ingenii rudis tarditate prorſus incapaces ſint.

Inquiret inſuper de eorum ætate; nam 5
eos tantùm, qui in ætate legitima ſunt conſtituti, denunciare debebit, itaut ſponſus xiv. ſaltem annos ſit natus, *cap. atteſtationes, cap. ex litteris, de deſponſ. impub.* ſponſa verò xii. *cap. continebatur, eod. tit.* quæ ita à Canonibus completa definitur, quod tunc præſumantur habiles ad copulam, & ad conſenſum conjugalem, ut conſtat ex *cap. puberes, eod. tit* Sanch. *de Matrim. lib.7. diſp.104. num.1.* ubi *numer.2.* ſubdit ſatis eſſe ſi ultima dies anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in

viro

5 vito ſit inccepta. † Cum diſpenſatione tamen Epiſcopi, poſſunt minores contrahere Matrimonium, ſi habeant uſum rationis; ſeu malitiam, quæ ætatem ſuppleat; ita plures per me citati *de offic. & poteſtate Epiſcopi, part.2. alleg.32. num.20.* quibus addo Alzed. *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, part.2. cap.7. num.24.*

6 Item de patria inquiret, nam exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcripris teſtimonio quod alium virum, vel uxorem non habeant, & quod omni impedimento Canonico Matrimonii careant.

7 Item an eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & Sacram Euchariſtiam ſumpſerint; nam ſi id non conſtet, à denunciatione abſtinere debebit, & deinde hortabitur conjuges, ut juxta Concilij præceptum *in d. cap.1.* antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante Matrimonii conſummationem ſua peccata diligenter confiteantur, & ad Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum piè accedant. 8 † Nam ſi illud contraherent cum peccato mortali nondum deleto per contritionem, vel per Confeſſionem, indignè reciperent Sacramentum, ac per conſequens peccatum mortale incurrerent, ut reſolvunt Fernandez *in examine Theologiæ moralis, p. 3. cap.18. §. 1. numer. 8.* Guttier. *de Matrim. c.83. n.13.* Bonac. *in ſimili tract. q.4. puncto 6. num.2. verſ ſextò.* Non committerent tamen duo peccata mortalia, unum quatenus recipiunt Sacramentum, alterum verò quatenus adminiſtrant; ſed ſolùm quatenus recipiunt, ut animadvertunt Sanch. *lib.2. diſp.6. numer. 4.* Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 2. c.7. q.1. art.5.* Bonacin. *de Sacrament. diſp.1. q.3. punct.2. §.2. numer. 10.* Nec aliud incurrunt peccatum quatenus videntur præceptum Concilii *in d. c. 1.* Confeſſionem præcipientis violare, quia conſilium tantùm, & non præceptum, illud Conciliare decretum quoad hoc continet, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.2. c.9. num.49.* Baſil. Pont. *in impediment. Matrim. c.29. §. 2. verſ. ex quibus eondit.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, par.2. alleg.32. num.172.*

9 Si quis cœlibem ſe eſſe affirmet, & de Matrimonio contrahendo agat, Parochus item ab eo denunciando cavebit, niſi doceatur legitimo in ſcriptis teſtimonio, vel nunquam alibi Matrimonio ab eo contractum fuiſſe, vel priorem virum, ſeu uxorem ipſius obiiſſe. Matrimonium enim ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, ut probat tex. *in cap. in præſentia 19. de probat.* cum latè adductis per citatos à Cened. *ad Decretal. collect.171. num. 3.* quibus addo Farin. *in praxi crimin. p 5. q.140. num.50. cum ſeqq.* Sanch. *de Matrim. lib.2. diſp.46.* Baſil. Pont. *in ſimili tract. lib.7. c.3.* quæ quidem certitudo mortis prioris viri, cùm omninò qualis eſſe debeat, præſcribi non poſſit, hoc Judicis prudentis arbitrio, attentis circumſtantiis occurrentibus, relinquitur: Ita Covar. *dict. §.3. num.4.* Marant. *in repetit. l. is poteſt, ff. de acq. hæred.* Menoch. *de arbitr. caſu 410. num.128. & de præſumpt. lib.6. præſ. 49. num.28.* Farin. *d. q.140. num.75.* Sanch. *d. diſp.46. numer.7.* ubi *numero* 8. advertit illud eſſe ſpeciale in morte probanda, ut teſtes non citata parte, ſed ex mero Judicis officio examinari poſſint: 10 & *numero* 10. ait ſibi placere, nunquam ſufficere unum teſtem, intelligens verbum *nuncium*, de quo *in d. c. in præſentia*, in genere neutro, itaut ſignificet *la nova*; ſed non poteſt dici nuncium certum, quod voce unius habetur: & *num.* 15. hinc ſubdit ſolam famam non ſufficere, niſi aliis adminiculis adjuvetur: quod Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c. 13. verſ. ex dictis*, ampliat etiamſi verè obiiſſet conjux. Unde Sac. Congreg. Conc. *in Mediolanen. 18. Septembris* 1627. cenſuit abſentiam viri, qui diſceſſit de anno 1602. uſque ad illum diem abſque aliqua notitia, quod ſupervivat, non eſſe ſufficientem, ut ejus uxor poſſit tranſire ad ſecundas nuptias.

Quoad eos verò, qui vagantur, & incertas 11 habent ſedes, caveat Parochus ne illorum Matrimoniis interſit, niſi priùs diligentem inquiſitionem fecerit, & re ad Epiſcopum delata ab eo licentia Matrimonia hujuſmodi celebrandi obtinuerit, ut infrà oſtendimus *num.89.*

Cavebit item Parochus ne ab adventu 12 Domini noſtri Jeſu Chriſti uſque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum uſque in octavam Paſchæ incluſivè nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, ut ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reformat. Matrimon. c. 10.* refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. part 4. reſolut.* 557. Si enim adverſus hoc præceptum illo vetito tempore faciat, 13 gravi pœna plectendus erit, arbitraria tamen, cùm nulla in Jure præſcripta ſit. Caët. *in repet. cap. ad limina, 30. q. 1. §.4. num.550.* Fr. Emman. *in ſum. tom.1. c. 241. num.4.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp.7. num.4.* ubi *numer.* 24. ait, tempus Adventus in hac prohibitione incipere à primis Veſperis Sabbati præcedentis; in Feria autem quarta Cinerum à media nocte illius feriæ, & *numero* 7. tenet, non prohiberi eo tempore ſponſalia de futuro: & *numero* 8. reſolvit † denunciationes Matrimonio 14 præmittendas poſſe tunc fieri, de quibus omnibus noviſſimè Aloyſ. Ricc. *d. praxi, part.4. reſolut. 558. cum ſequent.* Sacr. Congregat. negotiis Epiſcoporum præpoſita, *ſub die decimo octavo Decembris* 1589.

Cavebit

15 Cavebit etiam Parochus ne tempore Interdicti, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis interſit; quia tunc hoc non licet, ut per Ugolin. *de cenſur. tab.5. cap.8. §.3. numero 1.* quem ſequitur, & laudat Sayr. *in ſimili tract. lib.5. cap.7. num.43.* Suar. *tom.3. etiam de cenſ. diſp.33. ſect.1. à num.51.* latè diſputans *à n.46.* Bonacin. *eod. tract. diſp.5. punct.2. §.3. num.8.* Ego ipſe *alleg.32. num.197.* Quicquid dicant Squillant. *de obligat. cleric. p.5. num.41.* Sanch. *d. lib.7. diſp.8. à n.2.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.561. p.4.* & alii per me citati *eadem allegat.32. num.198.* ubi *num.304.* reſolvi ſponſalia tempore interdicti licitè contrahi poſſe: & *num.206.* diſputo an licitè fiant benedictiones, & Matrimonium, ſervata moderatione *cap. alma mater, §. adjicimus. de ſentent. excomm.* contra Sanch. & alios negativam partem ſequutus fui.

16 His à Parocho diligenter animadverſis, ad denunciationes veniat, & ne ipſas faciat abſque ſua licentia, minimè impedire poteſt Vicarius generalis, ut cenſuit Sacr. Congregat. Concil. 27. *Maij 1617.* eas etiam non poſſunt Regulares publicare intra Miſſarum ſolemnia, ut cenſuit Sacr. Cnngreg. quam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regular. cap.12. numero 41. verſ. ad 9.* Circa quas denunciationes faciendas præcipit Concil. Trident. *dict. ſeſſ.24. de reformat. Matrimon. cap.1. in princ.* ut antequam Matrimonium contrahatur ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus feſtivis, in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publicè denuncietur, inter quos Matrimonium ſit contrahendum.

17 † Requiritur igitur (non tamen de eſſentia Sacramenti) ut hujuſmodi denunciationes fiant à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia, Fr. Emman. *in ſumm. part.1. cap.217.* Sanch. *de Matrim. lib 3. diſput.6. num.4.* Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.2. diſp.27. dub.5. n.50.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.31. n.225.* Bonacin. *de Matrimon. quæſt.2. punct.6. nu-*
18 *mero 12.* Ego ipſe *d. alleg.32. num.9.* † Quod intelligitur ubi ambo contrahentes in una & eadem habitant Parochia; nam quando illi ſunt diverſarum Parochiarum, in utraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, denunciationes ſunt faciendæ. Fuſc. *de viſitat. libr.2. cap.3. num.21.* Petr. Ledeſma *de Matrim. quæſt.45. art.5. puncto 3. & in ſum. part.1. de Sacram. Matrimon. cap.6. concluſ.7. verſ. ha ſe advertir.* Henriq. *in ſum. lib.11. cap.7. §.1.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Matrimonium, §.5.* Poſſevin. *de officio Curati, c.10. num.8.* Sanch. *d. lib.3. diſputat.6. num.4.* Chamerot. *de Sacrament. tract.12. de Matrimon. dub.17. verſ. quintò,* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.15. §.11. num.1.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. lib.4. part.2. tract.1. docum.17. n.1.* Rebello *de obligat. Juſtit. part.2. lib.2. q.7. num.10. verſ. quo loco,* Valer. Reginald. *d. lib.31. num.225.* Ægid. Coninck *d. tom.2. diſp.27. numer.40.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.437.* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tract.4. c.8. num.14.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.26. §.4. in princ.* Gutier. *de Matrim. c.56. num.5.* Bonacin. *d. quæſt.2. punct.6. num.10.* Ego ipſe *d. allegat. num.11.* ubi etiam multis citatis Doctoribus adverto, quod ſi contrahentes plura habuerint domicilia, ſeu Parochias, faciendæ ſunt hujuſmodi denunciationes in ea, in qua diutiùs habitant, & principaliorem habent Larem, vel potiùs in ea, in qua veriſimilius eſt ſciri impedimenta.

Requiritur deinde, ut hæ denunciationes 19
fiant tribus continuis diebus feſtivis, ut expreſſit Concil. *citato loco,* & ex eo colligunt Chamerot. *d. dub.17. verſ. ſecundò.* Sanch. *d. lib.3. diſp.6. num.8.* Valer. Reginald. *d. lib.31. num.225.* Bonac. *dict. puncto 6. numer.14.* Ego ipſe *d. alleg.32. numer.12.* Quod vulgò intelligitur de feſtis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, ut per Segur. Davalos *in direct. Judicum eccleſ. p.2. cap.16. num.20.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 224. num.4. in 2. edit.* Ægid. de Coninch. *d. tom.2. diſp. 28. num.47.* Fernandez *in examine Theologia moralis, p.3. cap.17. §.2. num.2. & 3.* Ugolin. *d. c.15. §.11. num.4. & 5.* Contra Baſil. Pont. *de imped. Matrimon. cap.16. §.4. in princ.* exiſtimantem procedere, etiamſi hujuſmodi dies feſti ſibi ſuccedant. Dummodò tamen inter unam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus, ita ut ob magnum temporis intervallum, ſeu moram, fieri poſſit ut Parochiam tardiores invadant ad deferenda impedimenta, & interim obliviſcantur præcedentium denunciationum, quia tunc peccabit mortaliter. Sanch. *dict. diſputat.6. numer.8.* Guttier. *dict. cap.56. num.4. ad fin.* Poſſevin. *d. cap.10. num.4. & 5.* Ægid. de Coninch. *d. diſputat.27. dub.5. num.47.* Valer. Reginald. *d. lib.31. num.226.* Bonac. *d. punct.6. num.16.* Ego ipſe *d. alleg.32. num.13.* me citato Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.4. q.2. tract.2. docum.17. numero 4.*

Et ita ſunt faciendæ denunciationes hujuſ- 20
modi diebus feſtis, ut etiam cum Epiſcopi diſpenſatione ferialibus diebus fieri non poſſint, ſicut tenent Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Matrimon. §.4.* Chamerot. *dict. dub.17. verſ. quartò,* Ugolin. *d. cap.15. §.11. num.3.* Stephan. Gratian. *diſcept. c.83. num.28.* Sanchez *d. lib.3. diſp.6. num.9.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. reſolut.224. num.3. in 2. edit.* Ego ipſe *d. alleg.32. numer.14.* Niſi fuerit dies aliquis non feſtus, quo ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedit, ut accidit quando inſignis

gnis concionator concionem habiturus eſt, vel eſt dies feſtus Dedicationis illius Eccleſiæ, etiamſi non ſervetur niſi uſque ad meridiem; quia in eo licitè fieret denunciatio, ſicut in feſto, ut notant Sanch. *d.diſp.6.n.9.* Valer.Reginald. *d.lib.31.num.227.* Guttier. *de Matr.c 56. num.*8. Bonac. *d.q.2.puncto 6.num.*18. *&* 19. Poſſevin. *d.cap.* 10. *num.*12. Machado *d.docum.*17.*num.*4. Ego ipſe *d.alleg.*32.*numer.*15.

21 † Eodem modo denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam, & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, ut ad multorum notitiam perveniat, ſecundùm citatos per Baſil. Pont. *de impedim.Matr. c.26.§.4.in princ.*& in noviſſimo *tract. de Sacram. Matrim. lib.5.c.30.n.6.* Valer.Reginald. *d.lib.31.n.227.*Guttier.*d.c.56. num.*7. Bonacin.*d q.2.punct.6.num.*17.quos refero Ego ipſe *d.alleg.*32. *n.*16.

22 † Denunciationes hujuſmodi fieri poſſunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, ut cenſuit Sacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita 18.*Decembr.*1689.

23 Formula autem, qua in his denunciationibus uti debebit Parochus, ſequens erit. *Notum ſit omnibus quod N. filius N. ex Parochia Sancti N. contracturus eſt Matrimonium cum N. filia N. Parochiæ Sancti N. atque ideò ſi quis ſciat aliquod intercedere inter ipſos impedimentum conſanguinitatis, affinitatis, cognationis ſpiritualis, quæ à Baptiſmo, & Confirmatione naſcitur, aut cujuſvis canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non poſſint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut D. Epiſcopum, ſive ejus Vicarium generalem.*

24 Neque verò ſtatim atque denunciationes tres factæ erunt, niſi temporis anguſtiis prematur, ſive inſtantis Adventus tempore, ſive Quadrageſimæ, ad Matrimonii celebrationem Parochus procedere debebit, ſed trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatium interjicere, ut liceat unicuique de impedimentis cogitare, eáque aperire; ſed non ideò celebratio diutiùs protrahenda eſt, quia ſi poſt ultimam denunciationem quatuor menſes elapſi ſint, Parochus ad celebrationem ampliùs procedere non debet, niſi novas denunciationes præmittat, prout deciſum referunt Rebello *de obligatione Iuſtit. part.2. lib.4. in declarat. Cardin.ſect.2. num.*8. Bonac. *de Matr. q.4. punct 6. n.1.verſ. quartò*, & in hoc attendenda eſt Conſtitutio cujuſque Epiſcopatus, brevius, ſeu longius tempus deſignans.

25 Nullo modo Parochus, etiam quoties timetur malitioſè Matrimonium impediendum, poteſt hujuſmodi denunciationes omittere, niſi ex Ordinarii diſpenſatione, ſicut docent Navarr. *conſ.*1. *ſub tit. de cland.deſponſ. in utraque edit.* Menoch. *conſ.*69. *num.*61. Sanch. *d. lib.*3. *diſp.*7. *num.*17. Ægid.de Coninch. *d.diſput.*27.*num.*53. Mari.Anton. *var. reſolut.lib.*1. *reſol. fin. caſu* 4. Ego ipſe *d.alleg.*32. *num.*20. Quando verò moraliter certus Parochus eſt adeſſe impedimentum, poterit unam ex denunciationibus abſque reatu peccati mort. omittere, ut per Veracr. *in app. ad Specul.dub.1.concluſ.*5. Villalob. *in ſum.tom.1.tr.13. diffic.*24. *num.*3. Machad. *d.lib.4.p.2.tr.*..*docum.*17.*n.*.. niſi Parochus arbitrio ſuo moveretur ad denunciationem illam omittendam, Coninch. *de Sacram. diſp.27.dub.5.n.*51. Pont. *de Matr. lib.5. cap.30.n.*3. Sic etiam Parochus poterit omiſſis denunciationibus aliquos matrimonio conjungere, ubi tale periculum, & adeò urgens neceſſitas premit, ut non ſit locus adeundi Ordinarium pro diſpenſatione obtinenda, veluti ſi urgeat neceſſitas inſtantis mortis pro accipienda in conjugem concubina ad ſatisfaciendum famæ, aut filios legitimos relinquendum, vel oporteat ad nubendum viro æquali, qui aliter diſcedet, & voluntatem mutavit. Vide Henriquez *in ſum.lib.*11.*cap.4.§.*5. Zambran. *d.c.7. dub.*3. Sanchez *d.lib.3.diſp.*10.*à n.*25. Guttier. *de Matr cap.56.n.3.& cap.57.n.*6. Baſil. Pont. *d.cap.26.§.4.verſ.ſunt tamen*, Valer.Reginald. *d.lib.31.n.124.& n.*236. Bonac. *d.punct.6 n.7. verſ.dixi, il* 2. Poſſev. *d.c.10.n.*11. Fernandez *d.p.3.c.17.§.2.n.*12. Machado *d.lib.4.p.2.tr.2. docum.18.n.*2. Ego ipſe *d.alleg.*12.*n.*53. † Alio- 26
qui extra hos caſus Parochus ipſe prætermiſſis denunciationibus Matrimonium celebrans, graviter peccabit, Chamer. *d.dub* 17.*notab.*1. Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſ.15.princ.n.*16 Petr.de Ledeſm *de Matr. q.45. art.5. verſ. ſed aliud eſt dubium, & in ſum.p.*1. *de Sacram.* ubi *de Sacr. Matr.c.6.concl.*6. Cevall. *commun contra commun.q.604.n.*85. Guttier. *de juram.confirm.p.1. c.51.n* 29. *de Matrim.c 56 n.4. & c.57.num.*1. Aloyſ.Ricc. *d.reſol.224.n.*2. Ægid de Coninch. *d.diſp.27.n.*15. Valer.Reginald. *d.lib.31.n.*223. Sanch. *d.lib.3.diſp.5.n.*6. Molf. *d.tr.4.c.9.n.*15. Fernand. *d.p.3.c.16.§.2.n.*12. Bonac. *d.punct.6. n.8.&* 9. Baſil. Pont. *de Sacr. Matr. lib.5.c.30. n.*3. Ego ipſe *d.alleg.32.n.*2. & ſeveriùs erit ab Ordinario puniendus, ſecundùm Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navar. lib.16.tit.15. l.1. de Matrim.n.*4. † Matrimonium tamen va- 27
lidum remanet, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant pòſt, ut cenſuit *S.Congr. Concil in Mediolan.*23.*Febr.*1630.

Utrùm autem pœnam triennalis ſuſpenſio- 28
nis, comminatam *in cap.cùm inhibitio, §. ſanè, de clandeſt. deſponſat.* incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem? Affirmativè videtur reſpondendum, quia in eodem §. *ſanè*, ſic dicitur: *Sanè ſi Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere neglexerit*; ubi verbum illud *tales*, refertur ad

nuptias, de quibus §. præcedenti actum fuerat; nam text. ille egerat de clandeſtinis, vel interdictis conjugiis, ibi, *ſi quis verò hujuſmodi clandeſtina, vel interdicta conjugia*, ponderando verba illa *hujuſmodi clandeſtina*, quæ referri debent ad principium text. qui præmiſerat denuntiationes ante Matrimonium faciendas eſſe, eo quod Eccleſia deteſtetur Matrimonium non præmiſſis denunciationibus celebratum, quod appellat clandeſtinum: & ideò hanc partem affirmativam tuentur Maiol. *de irreg, lib.* 3. *c.* 25. *n.* 17. & Sanch. *lib.* 2 *diſp.* 48. *n.* 5. qui advertunt, cùm Conc. Trid. in hoc caſu nullam ſtatuat pœnam, ſtandum eſſe pœnæ illius text. ac proinde talem Parochum ſuſpendendum eſſe triennio, quod etiam tenet Bonac. *de punct.* 6. *n.* 3. quem refero *d. alleg.* 32. *n.* . Dicitur autem Matrimonium clandeſtinum, quoad incurrendas pœnas Matrimoniis clandeſtinis appoſitas, quando propria auctoritate, & ſic illicitè denunciationes hujuſmodi omittuntur, etiamſi illud deinde fiat coram Parocho, & teſtibus, ut per Henriq. *lib.* 11. *c.* 6. §. 2. *lit. M.* Petr. de Ledeſm. *d. c.* 6. *dub.* 3. *prope fin.* Guttier. *de Matrim. cap.* 55. *n.* 5. Ægid. de Coninch. *d. tom.* 2. *diſp.* 18. *num.* 103. *&* *diſp.* 27. *n.* 83. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 11. *ex n.* 40.

28 Quibus denunciationibus ut *ſupà* factis, ſi nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur. Cùm verò ſponſus in una Parochia, & ſponſa in alia habitant, Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonii celebratio, non ante hanc faciet, quàm habeat fidem Parochi ſponſi ab eodem ſubſcriptam, & Eccleſiæ Parochialis ſigillo munitam in hac forma prout ſequitur: *Die.... Men.... Ann.... Teſtor ego N. Parochus Sancti N. à me denunciatum fuiſſe in mea Eccleſia prædicta intra Miſſarum ſolemnia, Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia Sancti N. tribus infraſcriptis feſtivis diebus, hoc eſt, prima denunciatio facta fuit die... ſecunda die.... tertia.... Neque aliquod impedimentum cognitum eſt, quominus Matrimonium celebrari poſſit. In quorum fidem, &c. Ego N. Parochus, &c.*

29 Tunc præmiſſis denunciationibus, & diligentiis ſuprà expreſſis, celebrandum eſt Matrimonium in facie Eccleſiæ, ut præcipit Conc. *citato loco*, quod non impedit quin domi celebrari poſſit, in tantum quod Ordinarius prohibere non poteſt quin Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma, ſed cùm maximè deceat ut in Eccleſia celebrentur, debet id hortari, non præcipere, prout referunt deciſum Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part* 2. *c.* 9. *n.* 48. Poſſev. *d. c.* 10. *n.* 15. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 15. *n.* 20. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 242. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 26. §. 2. *verſ.* 3. Rebello *d. part.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *num.* 18. ubi quod Parochi poſſunt abſque Epiſcupi licentia Matrimonia ritè & legitimè celebrare, niſi Epiſcopus ex juſta cauſa aliter præſcripſerit. Sacr. Congregatio Concilii *in Turritana*, 12. *Martij*. 1633.

Quid autem debet facere Parochus, vel 30
alter Sacerdos, qui de licentia Parochi Matrimonio aſſiſtit, quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, vel impediens? Non ſatis conſtat inter Doctores, ut videre eſt apud Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſput.* 16. *per tot.* Antiquiores enim ferè omnes exiſtimant teneri Parochum ex officio monere contrahentes in confeſſione, ut deſiſtant à Matrimonio quoadusque ſibi de remedio neceſſario provideant, ſi modò poſſit abſque offenſione ſigilli id efficere; vel conſulendo eis, aut alteri eorum, ut votum caſtitatis emittant ad quinque, vel ſex menſes, quod tempore diſpenſationem impedimenti poſſint quærere: quod ſi contrahentes nolint deſiſtere, nec votum emittere, nec fingere repentinam ægritudinem, dicunt debere eos Matrimonio conjungere; quia jam habent jus quæſitum: Ita S. Bonavent. *in* 4. *diſt.* 21. *in* 2. *part. art.* 2. *q.* 1. *num.* 6. *ad finem quæſt.* Altiſiodor. *lib.* 4. *ſum tr.* 6. *cap.* 3. *q.* 4. *verſ. ad hoc eſt ſolutio.* Alenſ. *par* 4. *q.* 78. *memb.* 2. *ad* 5. Palat. *in* 4. *diſt.* 21. *diſp.* 2. *fol. mihi* 459. *col.* 1. *verſ. nam teſtimonium Parochi.* Dried. *lib.* 2. *de libertate Chriſtiana, c.* 7. *in initio, verſ. aliud eſt ſcire*, Angel. *verb. Confeſſio* 8. *num* 13. Tabiena *verb. Confeſſionis celatio, q.* 4. *n.* 5. *in fine* Sylveſt. *verb. Confeſſio* 3. *q.* 12. *n.* 7. Majol. *de irregul. lib.* 3. *c.* 25. *n.* 3. *verſ. affinitas, in fine* Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 217. *concl.* 6. *n.* 7. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, libro* 4. *part.* 2. *tr.* 2. *docum.* 20. *num.* 4. *&* 6.

Henriq. verò *in ſum. lib.* 3. *de Pænitent.* 31
cap. 23. §. 3. *in fine*, putat poſſe in primis Epiſcopum negare antecedenter licentiam ad ſolitas monitiones, ſeu denunciationes faciendas; non tamen poſſe vel Epiſcopum, vel Parochum negare Matrimonium, ſi jam ſunt monitiones factæ ac decurſæ; quia tunc jam in foro externo habent jus acquiſitum, quo publicè privari non poſſunt, niſi cum magna injuria ob notitiam occultiſſimam fori interni.

Ego autem abſque dubio teneo, ſi publi- 32
cè petant Matrimonium, ut in caſu propoſito, debere Parochos, & alios Sacerdotes, qui de licentia Parochorum Matrimonio aſſiſtunt, eos Matrimonio conjungere, &

non

non poſſe eis Sacramentum negare; ſecus ſi ſecretò, & occultè petant: ita Sot. *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. poſt 1. concl. verſ. hinc fit*, Navar. *in cap. Sacerdos, de Pænit. diſt. 6. n. 144.* Suar. *tom. 4. de Pænit. diſp. 33. ſect. 6. num. 2. ſecundùm Conimb. impreſſ.* Ratio poſterioris eſt, quia poteſt Parochus ex ſcientia Confeſſionis, vel quicunque alius Sacerdos de ejus licentia Sacramenta miniſtrans, Euchariſtiam, & alia Sacramenta negare ei, quem immediatè ex Confeſſione agnovit indignum, non publicè, ſed occultè petenti, v. g. ſi nemo adſit in Eccleſia, aut ſi pœnitens ad illum accedat in Sacriſtia, & nemine vidente Sacramenta requirat, S. Thomas *in 4. diſt. 9. q. unic. art. 5. quæſtiunc. 1. in corpore*, Martin. Ledeſm. *2. 4. q. 21. art. 6. num. 63.* Bart Ledeſm. *de Euchariſt. dub. 23. concl. 3.* Jacob. de Graff. *in aur. deciſ. par. 1. lib. 1. cap 23. n. 38.* Suar. *d. n. 2.* Ratio verò prioris eſt, quia ſi publicè negetur, revelatur Confeſſio indirectè aliis; ſecus ſi occultè: tum quia quilibet Chriſtianus habet jus ad petendam Euchariſtiam, & alia Sacramenta quocunque tempore accommodato, quo jure non poteſt privari publicè, niſi illud amittat per publicum peccatum mortale: unde dum publicè de illo non conſtat, non debet ei publicè Sacramentum denegari.

33 Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarii licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè Matrimooium, ut diſponitur *in Concil. Trident.*
34 *d. cap. 1.* † Proprium Parochum quoad hunc effectum illum dici, in cujus Parochia habitant contrahentes tempore Matrimonii, exiſtimarunt Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. dub. 144. in 1. edit.* aliàs *reſol. 214. n. 1. in 2. edit.* Bonac. *de Matrim. quæſt. 2. puncto* 8. *num.* 1. Gutier. *eod. tract. cap. 6. num.* 19. Alii verò rectiùs cenſuerunt eum dici, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum in loco domicilii, ex quorum numero ſunt Panorm. *in cap. in noſtra 11. de ſepult.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 219. num. 6.* Spin. *d. gloſſ. 14. num. 41.* Henriquez *lib. 11. cap. 3. §. 3.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ cap. 76. num. 18.* Piaſec. *in praxi Epiſc. part. 2. cap. 4. num. 32.* Cened. *practic. & Canon. qq. lib. 1. q. 30. à n. 45.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 2. different. 11. num. 88.* Hurtado *de Matrimon. diſp. 5. difficult. 6. n. 19.* Ego ipſe *d. alleg. 31. num. 59.* ubi *num. 64.* cum
35 Sanchez *d. lib. 3. diſp. 23. num. 14.* adverto † non opus eſſe expectare, ut majore anni parte Parochiani in Parochia, vel Diœceſi habitent, ſed ſtatim ac animum habitandi majore anni parte habentes, incipiunt habitare, effici Parochianos, de quo etiam Emman. Sà *in aphoriſmis, verb. Matrimonium, num. 2. & verbo Parochus, n. 2. verſ. ad Matrimonium*, Baſil. Pont. *de Matr. lib. 5. cap. 13. §. 1. n. 5. cum ſeqq.* Ferent. *in annot. ad deciſ. 713. Buratti, num. 15.* Rot. *in Toletana Matrimonii, 10. Decemb. 1625.* coram *R. P. D. Merlino.* Unde fœmina, quæ coram Parocho ſuæ Parochiæ contraxit Matrimonium invalidum, ſèque inde tranſtulit ad domum ſponſi commorantis in alia Parochia, intentione perpetuò cum illo manendi, non poteſt poſtea coram eodem Parocho Matrimonium de novo validè celebrare, ut per Sanchez *d. lib. 3. diſp. 23. num. 15.* Bonacin. *q. 2. punct. 8. num. 3. verſ. ſecundò*, quos refero Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 67.* ubi *n. 68.* contra Triviſan. *Venetia deciſ. 23.* reſolvo validum fuiſſe Matrimonium cujuſdam amaſiæ, quæ tranſtulit ſe ad domum concubinarii intentione cum eo commorandi majore anni parte, ibique coram Parocho illius domicilii celebravit Matrimonium, non cum amaſio, ſed cum alio extraneo.

Et procedit principalis reſolutio, etiamſi 36
quis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, Sanchez *lib. 3. diſp. 18. ſub num. 29. verſ. cæterùm, & diſp. 25. ſub num. 11. in fine*, Gutier. *cap. 65. n. 11.* Filliuc. *tom. 2. tract. 10. de Sacram. part. 1. cap. 6. n. 199.* Bonac. *d. punct. 9. n. 4.* quos ſequi videtur Rot. *in Toletana Matrimonii.* Adverit Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 13. num. 7.* multis relatis, non poſſe Parochum originis aſſiſtere matrimonio, ſed hanc aſſiſtentiam ſpectare ad Parochum illum, ſub cujus Parochia quis habitat: ſequitur noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacram. Ordin. tract. 1. p. 5. cap. 6. num. 20.* idem tenet Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 13. diffic. 18. n. 3.* Filliuc. *tom. 1. tract. 10. q. 1. cap. 6. n. 208.* Trullench. *in praxi reſol. Sacr. lib. 7. c. 6. dub. 2. n. 4.* Et ratio eſt præcipua, quia ut oſtendit Menoch. *de præſumpt. libr. 6. præſ. 42. n. 5.* domicilium originis eſt immutabile quoad honores, & onera perſonalia; ſecus quoad juriſdictionem; nam iſtam amittit, ſi aliò domicilium transferat: ſed poteſtas conferendi Sacramenta eſt quædam juriſdictio: ergo, *&c.*

Ex dictis deſcendo ad aliquas reſolutiones 37
uſufrequentes, & *in primis* colligo Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valere: ita Sacr. Congr. Concil. Nicol. Garc. *de benef. par. 5. cap. 7. num. 11. ad 4.*

Secundò colligo, Matrimonium contractum 38
coram Parocho illius loci ubi contrahens moratur tanquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis, validum eſſe, eadem Sacr. Congr. teſte Garc. *d. cap. 7. num. 11. ad 5.*

Tertiò, colligo Matrimonium contractum 39
poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à civita-

te, in qua habirabat, ad ſcandala ſubmovenda, juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat, ſub præcepto illinc non diſcedendi, donec aliud ſtatutum non eſſet, valere ex doctrina Deciani *in tract. crimin. lib.4. cap.16. num.16.* & aliorum quos cirat Sanchez *de Matrim. lib.3. diſp. 23. q.1. & 3.* & cenſuit Sacr. Congreg. Concil. *ſub die 16. Junij 1622.*

40 *Quartò* colligo, validum eſſe Matrimonium cujuſdam juvenis cum meretrice, qui dubitaverat illud in propria civitate contrahere, adhibendi Concil. Trident. ſolemnitates, eo quòd juvenis parentes eis impedimentum de facili futuri erant, & propterea Romam venerunt, & coram teſtibus, & Parocho in Parochia in qua aliquantulum permorati erant, Matrimonium contraxerunt per verba de præſenti, Sacr. Congreg. Concil. *in Senen. 17. Maij 1600.*

Quintò colligo, matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quæ ſtat in monaſterio, vel domo cauſâ ſimulandi, vel addiſcendi virtutes, & ſtarim non eſt receſſura, validum eſſe, ut per Cevall. *commun. contra commun. q.604. dub.115. num.144.* Stephan, Gratian. *diſcept. forenſ. tom.1. cap.76. num.19.* Parochus autem, vel alius Sacerdos de ipſius licentia celebraturus contractum matrimonii inter aliquos, ſciens votum ſimplex emiſſum ab altero eorum, an poſſit aſſiſtere hujuſmodi matrimonio, eoſque conjungere, vel potiùs debeat eos repellere? Videndus eſt omninò latè id diſſerens per concluſiones Alphonſ. à Veracruce *in append. ſpecul. conjug. ad arg. 13. primæ partis, de impediment. voti ſimplicis,* ad quem ſe remittit Gutier. *canon. lib.1. cap.11. num.30.*

41 Parochi duo ſimul quoad hunc effectum poſſunt reperiri, ubi ſcilicet quis dimidia anni parte in una Parochia, altera dimidia in alia habitat, ut per Navar. *conſ.7. num.3. de clandeſt. deſponſat. in novis,* Sanch. *d. lib.3. diſp.24.* Segura Davalos *d.p.2. cap.15. n.47.* Fr. Molin. *differ.11. num.91.* Gutierr. *de Matrim. cap.26. n.4. & c.64. n.2.* Bonac. *d. punct.8. n.5.* Ferentil. *in annot. ad dec.713. Buratti, n.14.* Trullench. *d. lib.7. cap.6. dub.2. n.7.* Rot. *in Toletana Matrimonij, 10. Decembris 1615. & in Neapolitanâ Matrimonij, 30. Martij 1629.* coram *R. P. D. Merlino.* Ego ipſe *d. alleg.32. num.69.* ubi *n.70.* adverto quod ubi inæqualitas habitationis datur, majoris temporis pars eum facit Parochum, in quo habitatio ſit.

42 Unde Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem majore parte anni. Ita Navarr. *d. conſ.7. num.2.* Seraph. *decif.605.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.214. num.2.* Franc. Molin. *d. differ.11. num.90.* Sanch. *d. lib.3. diſp.23. num.12.* Beller. *diſquiſ. cleric. p.1. tit. de exempt. cleric. à ſtatutis, §.5. cum ſeqq.* Bonac. *d. q.2. punct.8. num.3. verſ.3. & ſeq.* Ego ipſe *d. alleg.32. n.66.*

† Si verò quis in confinio duarum Eccleſiarum Parochialium habitaverit, cenſebitur Parochianus illius, in qua domus aditum magis frequentatum habet, ſicut advertit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. decif.333. in 1. edit.* aliàs *reſolut.510. in 2. edit.* quem refero Ego *d. alleg.32. num.71.* 43

Quando autem contrahentes ſunt ex diverſis Parochiis, tunc ubi Matrimonium contrahitur in Parochia habitationis uxoris, proprius Parochus erit ipſius: at quando contrahitur in Parochia habitationis viri, Parochus illius ſufficiet, ita Navar. *in man. cap.25. num.144. & conſ.3. ſub tit. de clandeſt. deſponſ. num.1. in novis,* Spin. *d. gloſſ.15. num.47.* Segura Davalos *in direct. Judicum eccleſ. part.2. cap.15. n.47.* Triviſ. *Venet. decif.23. n.1. lib.1.* Henriq. Fr. Emm. Vega, Petr. de Ledeſma, Vivald. & alii, quos refert, & ſequitur Sanchez *d. lib.3. diſput.19.* Franciſc. Molin. *d. differ.11. num.89.* Ugolin. *de officio & poteſt. Epiſc. cap.15. §.10. n.3.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.4. tit.15. l.1. de Matr. num.15. & 17.* Ferentil. *in annot. ad d. decif.713. Buratti, n.17.* Fernandez *d.p.3. cap.10. §.1. num.11.* Villalob. *in ſum. p.1. tract.13. diff.18. n.2.* Filliuc. *in q. moral. tom.1. tract.10. p.1. cap.6. n.202.* noviſſimè Trullench. *in praxi reſolut. Sacrament. lib.7. cap.6. dub.2. num.2.* Ego ipſe *d. alleg.32. num.65.* 44

Sed ex hoc non infertur, præſentiam ſolius Parochi mulieris ſufficere, ſi in ejus Parochia Matrimonium contrahatur: item ſufficere præſentiam Parochi viri ſi contrahatur in Parochia viri, ſicut olim tenuiſſe videbatur S. Congreg. Concil. *ſub die 15. Decembr. 1574.* quia ipſa modò, nulla habita ratione præfatæ antiquæ deciſionis, tenet contrarium, nempe ſufficere Parochum viri etiam in Parochia mulieris; quia videtur Concil. voluiſſe præſentiam Parochi, & teſtium ad tollendam clandeſtinitatem, ad quod ſufficit unus Parochus ſive viri, ſive mulieris. Ideò ita reſolvunt Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.76. dub.14.* Cavalcan. *decif.12. num.21. part.2.* Spin. *d. gloſ.15. num.41.* Ceval. *d. q.604. num.6.* Henriq. *lib.11. cap.3. §.2.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.2. n.39. in fine.* Armendar. *d. l.1. de Matrim. num.7. 13. 14. & 28.* Zerol. *in praxi Epiſc. p.2. verb. Parochus, §.1.* Sanch. *d. lib.3. diſp.19. ex n.1.* Rebello *d.p.2. q.8.* Bonac. *d. q.2. punct.8. n.6.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.1. q.131. n.2.* Ægid. de Coninch. *d.27. n.19.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. c.244. in 1. edit.* aliàs *reſol.214. n.1. in 2. edit.* Gutier. *d. c.62. n.4.* Ugol. *d. cap.15. §.10. n.3.* Ego ipſe *d. alleg.32. n.38.* Paul. Laym. *in ſum. Theol. moralis, lib.5. tr.10. p.2. cap.5. n.3.* Hurtado *de Matr. diſp.5. diffic.6. num.* 45

n.10. Rot.apud Farin. deciſ.390.n.6.p.2.recent.

46 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodò tamen intelligant conſenſum contrahentium. Ita docent Bernard. d.c.76.verſ.3. Petr. de Ledeſma de Matrim. q.45. art. 5. punct. 3. dub.2. verſ. quo ſuppoſito. Fr. Emman. in ſum. tom.1.c.219.n.11.Poſſevin.d.c.10.n.10. Spin.d. gloſſ.13.princ.num.48 & 49. Cevall. d. q.604. num.70.Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ. reſol.213. num.4.in 2.edit. Baſil.Pont. de impediment.Matrim.c.30. §.5.in fine, & in noviſſ. tract.de Sacrament.Matrim.lib.5.c.21.num.8. Molfeſ. in ſum.Theolog.moral.tr.4.c.8.num.58. & c.9.n.22. Sanchez d.lib.3.d.39. n.9. Ægid. de Coninch.d.diſp.27.num.44.Franc.Molin.d. differ.11.num.115. Rebello d.part.2. lib.2.q.8. n.4. Gutier. d.c.69.n.10. Armendar. d. l.1 de Matrim.n.24. Filliuc.d.tr.10.num.224.& ſeq. Ego ipſe d. alleg.32. num.82.

47 Et ſic etiam renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit; dummodò propè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere, quamvis ipſe nulla verba proferat, ut reſolvunt Segura Davalos d.part.2.cap. 15. Maſcard. de probat. concl.9.num.9. Vega in ſylva caſuum, lib.6.caſu 114.& 115. Salzed.ad Bernard.d.c.76.in 4. dub. Aloyſ.Ricc. in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.243. in 1.edit.aliàs reſol.213.n.3.in 2.edit. Filliuc. d. tr.10. num.227. Hurtado de Matr. diſp.5.diffic.15. Ego ipſe d.alleg.32.n.85.Rot. in Ulixbon Matrimonij, 16. Februar.1621. coram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo.

48 † Eſſet tamen grande peccatum Parochum, quippe qui perſonam Eccleſiæ repræſentat, vi adigere, aut dolo inducere ut Matrimonio interſit, excepto raro caſu neceſſitatis, ſi is ſine juſta cauſa renuat, & ad Superiorem recurſus non ſit, quia tunc aſtu aliquo ſine mendacio induci poſſit. Vide Ægid. de Coninch. d.diſp. 27.dub.4.in fine, Gutier. d.cap.69. n.13. Paul. Layman. d.lib.5. tract.10. p.2. cap.4.n.6.verſ. eſſet, meipſum d.alleg.32.n.84.

49 Concludo igitur, præſentiam Parochi in Matrimoniis neceſſariam, non tantùm corpoream, ſed etiam moralem requiri cum intelligentia, & advertentia actus, arg.l.209.de verb. ſignific.ibi, Coram Titio aliquid facere juſſus, non videtur præſente feciſſe eo, niſi is intelligat: itaque ſi furioſus, aut infans ſit, vel dormiens, non videtur coram eo feciſſe: reſolvunt Henriq. in ſum.lib.11.c.3.§.1. Petr. de Ledeſma de Matr.q.45.art.3. verſ.eſt ſecundum dubium, Ægid.de Coninch.d.diſp.27.n.44. Baſil. Pont. d.tract.de Sacr.Matr.lib.5.c.21. Cened. pract.& Canon.quæſt.lib.1.q 30.n.33.cum ſeqq. Gutier. de Matrimon. cap 69. Franc.Molin. d. different.11. num.113. ubi num.120. ſubdit ut nedum intelligere oporteat cùm quid agitur, ſed ut videat: ego ipſe d. allegat.32. num.78. Idemque dicendum de illo Parocho, qui præſens corpore eſt, ſed animo nihil omninò advertens, ſicut docent Sanchez d. lib.3. diſp.39. num.5. Paul.Layman. d.cap.4.num.6.in princip. niſi, ut ſuprà dixi, affectatus eſſet non intelligere, ut advertit Sanchez d.diſp.39.n.6. & refert à Sacra Congreg.deciſum Armendar.d.l.1. de Matrimon. num.24.

Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi 50
ad alium finem vocatus, vel caſus præſens ſit. Ita Navar.conſ.20.num.1.ſub titulo de ſponſal. in antiq.& conſ.11. ſub titul. de clandeſt. deſponſat. in novis, Salzed. d.c.76. verſ. tertiò licèt, dub.5. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſ. deciſ.24. Azeved.l.1.num.39.tit.1.lib.5. nova Recop. Spin. d.gloſſ 15. princip. num.48. & 49. Henriquez lib.11. cap.3.§.5.in fine, Cevall. d.q.604.num.66. Piaſec.in praxi Epiſcop. part.2.cap.4.num.31. in fine, Sanchez d. lib.3. diſput.39. num.10. Valer. Reginald. d. lib.31. num.182. Franc.Molin. d. different.11.n.119. Gutier. d. c.63.n.3. cum ſeqq. Ego ipſe d. allegat.32. num.88.

Contra Armendar. d. l.1. de Matrim. n.1. & 55. Gonzal. ad reg.8. Cancellar. gloſſ.48. numero 35. Bonacin. d. q.2. punct.8.numer.20. Baſil. Pont. de impedim. Matrim. c.26. §.1. in fine, & noviſſ. tract. de Sacram. Matr. lib.5. cap.21. numer. 4. exiſtimantes præſentiam Parochi, convivii, & confabulationis, vel alterius negotii gratiâ vocati, non ſufficere ad Matrimonium.

Validè etiam aſſiſtit matrimonio, quamvis 51
ſit putativus, Morl. in emporio Juris, p.1.tit.de fide inſtrum.q.2.num.6. Joan.Bapt.Coſta de remed.ſubſid.remed.127.num.25. Sacr. Congreg. Concil. 12. Martij 1593. Et licèt habeat ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium, eadem Sacra Congregat. in Ceneten. 31. Julij 1627. † Aut licèt ſit adminiſtratione inter- 52
dictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè enim adhuc aſſiſtit Matrimonio, modò non ſit actualiter depoſitus, ac poſſeſſionem beneficii retineat. Ita Petr. de Ledeſma d. q.45. art.5. puncto 3. dub.3. verſ. ultimò. Henriq. d.lib.11.c.3. §.4. & 5. Cevall. d.q.604.n.65. Sayr.ſub tit.de ſponſal.deciſ.13. Galer. in marg.caſuum Conſcient. verb. Matrimon. pag.163. col.1. Fr. Emman. in ſum. tom.1. cap.219. concl.10. Sanch. d. lib.3. diſp.21. n.4. Ægid.de Coninch. d.diſp.27. num.24. Rebello d. lib.2. q.9. num.9. Valer. Reginald. d. lib.31. num.177. Aloyſ.Ricc.in praxi fori eccleſ.deciſ. 243.in 1.edit. & reſol.213. num.1.& in 2.edit. Gutier. de Matrim. cap.62. num.13. aliàs cap. 66. num.19. Bonacin. d. q.2. puncto 8. num.12. Molfeſ. d. tr.4. cap.8. num.56. Mat. Alter. de cenſur. tom.1. lib.1. diſp.8. cap.6. per tot. Gabr.

Vaſquez *de excommunic. d. dub.*4. Armendar.
*d.l.*1. *de Matrim num.*5.*&* 6.Diana *p.*3. *tr.*4.
*cap.*233.*in princ.* Machado *d.lib.*4.*p.*2.*tract.*2.
*docum.*16.*num.*2. Paul. Layman. *d. c.*4. *num.*3.
Hurtado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.* 8. *num.*16.
Baſil. Pont. *d. tract. de Sacram. Matrim.lib.*5.
52 *cap.*17. *numer.*6. ubi *numer.* 10. reſolvit † Pa-
rochum excommunicatum aſſiſtentem matri-
monio non effici irregularem: & *numero* 11.
ſubdit peccare tamen,& graviter,de quo etiam
Sanchez *de obligat. Cleric. part.* 3. *numer.*20.
Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 21. *numer.*8.
Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.*13. *diffic.*18.*n.*7.
quos refert & ſequitur Diana *d. p.* 3. *tr.*4. *re-
ſol.*233. *verſ. verùm, & p.*5. *tract.*9. *reſol.*79.
& Machado *d. docum.*16. *n.*3. exiſtimans non
peccare, quia res eſt parvi momenti, nec ne-
ceſſaria ad Sacramentum.

53 Et quamvis ſit ſchiſmaticus ſaltem colora-
tum titulum habens, ſi non fuit ut talis decla-
ratus,& Parochia privatus, Navar. *conſ.*8. *n.*2.
ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in novis. Sayr. *in*
54 *floribus deciſ. ſub tit. de ſponſa. lib. deciſ.* 5. † Et
licèt ſe notoriè fornicator, non tamen adhuc
in judicio condemnatus, & confeſſus, Armen-
dar. *d. leg.*1. *de Matrim. num.*19. Ego ipſe *d.*
55 *alleg.*32. *n.* 91. † Vel habeat titulum injuſtum
beneficii, Sanchez *d. lib.*3. *diſput.*22.*num.*62.
Ægid. de Cnninch. *d. diſp.*27. *dub.*2. *num.*26.
Bonacin. *d.q.*2.*punct.*8. *num.*24. Baſil.Pont. *d.
tract. de Sacram. Matrim. lib.*5. *cap.*19. *per
tot.* Ego ipſe *d. alleg.*32.*num.*103.

56 Item quamvis interdictus, ſeu prohibitus ab
Epiſcopo, aut ejus Vicario ſit, ne aliquos Ma-
trimonio conjungat, quia adhuc validè aſſiſtit:
Ita Petr. de Ledeſma *d. q.*45. *art.*5. *& in ſum.
p.*1. *de Sacram.* ubi *de Sacram. Matrim. cap.*6.
*concl.*4. *dub.*12. Salzed. *d. cap.*76. *in* 1.*dub.* Fr.
Emman. *in ſum. tom.*1. *cap.*219.*num.*10. Hen-
riq. *lib.*11.*cap.*3. *§.*4. Cevall. *d.q.*604.*num.*7.
Poſſevin. *d.cap.* 10.*n.*14. *verſ. Curatus*, Sanch.
*d.lib.*3.*diſp.*21. *num.*11.*&* 12. *& diſp.*32. *n.*1.
& 2. Rebello *d. p.*2. *lib.*2. *q.*9. *num.*9. Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.*244. *in*
1.*edit.* aliàs *reſol.*213. *num* 2. *in* 2.*edit.* Valer.
Reginald. *d.lib.*31. *n.*179. Ægid. de Coninch.
*d. diſp.*27. *dub.*2. *num.*28. Trullench. *d. lib.*7.
*cap.*6.*dub.*2.*num.*9. Ugolin. *d. c.*15. *§.*10. *n.*8.
Gutierr. *de Matrim. c.*63. *num.*25. Baſil.Pont.
*in ſimili tract. lib.*5. *c.*17.*num.*13. Bonac. *d.q.*2.
*punct.*8. *numer.*18. ubi etiam idem dicendum
aſſerit quando hujuſmodi prohibitio fuit facta
Coadjutori, vel Vicario Parochiali, de quo
etiam Armendar. *d. leg.*1.*de Matrim. num.*23.
Ego ipſe *d. alleg.*32. *num.*93.

57 Et quamvis exiſtat in peccato mortali, Poſſe-
vin. *de officio Curati, cap.*5. *num.*40. Bonacin.
*de Sacram. diſp.*1. *q.*3. *punct.*2. §. 1. *n.*10. Ego
58 ipſe *d. alleg.*32. *num.*106. † Et etiamſi aſſiſtat
Matrimonio ſuorum Parochianorum in alte-
rius Parochia, ſine licentia Parochi illius loci,
in quo aſſiſtit, quia aſſiſtentia non eſt actus per-
tinens ad juriſdictionem contentioſam, imò
neque ad voluntariam, Salzed. *d.cap.*76. *verſ.
undecimò*, Poſſevin. *d. cap.*10. *num.*17. Hur-
tado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.*6. *num.*12 ubi
extendit etiam extra Epiſcopatum, Spin. *dict.
gloſſ.*15. *num.*42. Sanchez *d. lib.*3. *diſp.*19.*n.*8.
& 14. Ægid. de Coninch. *d. diſp.*27. *num.*22.
Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.*26. §.6.
verſ. addendum, Valer. Reginald. *d.lib.*21. *nu-
mer.*177. Bonac. *d.q.*2.*punct.*8.*n.*14. Gutier. *de
Matrim. c.*62.*n.*5. Ego ipſe *d. alleg.*32.*n.*95.

Contra Paul. Layman. *d. cap.*4. *in fine*, pu- 59
tantem peccare mort. Parochum ſi in aliena
Parochia ſponſis ſuis ſolemniter, ac publicè
aſſiſtat, & Segur. Davalos *d. part.*2. *cap.*15.
*num.*49. ac Fr. Molin. *dict. differ.*11. *num.*236.
cum ſeqq. exiſtimantes id non eſſe Matrimo-
nium.

Et quamvis aſſiſtens ſit delegatus Parochus, 60
quem Epiſcopus conſtituit, & ad nutum ipſius
amoveri poteſt, & Vicecuratus à Vicario pro-
prietario inſtituit, Sanchez *d. lib.*3. *diſput.*31.
*num.*16. Rebello *d.lib.*2.*q.*9.*num.*8. *d.* Poſſevin.
*cap.*10. *num.*14. *in fine*, Ego ipſe *d. alleg.*32. *à
numero* 99.

Et denique quamvis Parochus ipſe non ſit Sacerdos, putà quia illi collata fuit Parochia dum eſſet in minoribus Ordinibus conſtitutus. Ita Navarr. *conſ.*30. *ſub tit. de ſponſal. in antiq.* aliàs *d.conſ.*9. *ſub tit. de deſponſat. impub. in novis*; Veg. *in ſylva*, *lib.*6. *c.*119. *in fine*, Henriquez *d.lib.*11. *c.*3. §.5. *& lib.*14. *c.*6. *§.*3. *in fine*, Franc. Leo *in theſauro fori eccl. par.*2. *c.*9. *num.*39. Petr. de Ledeſma *de Matr. q.*45. *art.*5. *punct.*3. *dub.*3. *concl.*3. Sahag. *ad tit. de ſponſal. num.*88. Cevall. *d.q.*604. *à num.*56. Fr. Emman. *in ſum. tom.*1. *c.*218.*n.*9. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.*1. *c.*4.*n.*12. Zerol. *in ſimili praxi, p.*1. *verb. Parochus*, *verſ.*3. Gutier. *de Juram. confirm. part.*1. *c.*14.*n.*13. *in fine*, *& de Matrim. c.*62. *à num.*16. Sanchez *d.lib.*3.*diſp.*20.*num.*2. Armendar. *d.leg.*1. *de Matrim. n.*8. Nicol. Garc. *de benef. part.*9. *c.*2. *num.* 295. Cened. *canon. quæſt. lib.*1. *q.*30.*n.*54. *cum ſeqq.* Franc. Molin. *d. differ.*11. *à num.*128. Ægid. de Coninch. *dict. diſp* 27. *dub.*2. *n.*21. Valer. Reginald. *d. lib.*31. *num* 377. Bonac. *d.q.*2. *puncto* 6.*n.*16. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, tr.*4. *c.*8. *n.*55. Fillinc. *tom.*1. *tr.*10. *p.*1. *c.*6. *n.*203. Trullench. *d. lib.*7. *c.*6. *dub.*2. *n.*12. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.*2. *§.*5. *verſ. Parochus autem*, *& noviſſ. tract. de Sacramento Matrimonij, lib.*5. *c.*17. *num.*1. Paul. Layman. *in Theologia morali, lib.*5. *tract.*10. *part.*2. *c.*4. *num.* 4. Hurtado *de Matrimonio, diſp.*5. *difficult.*7. Ego ipſe *d. alleg.*32. *num.* 105.

Contra *Addit. ad d. conſ.*9. *Navarri*, Fr. Emman. *in ſum. tom.*1. *cap.*219. Ugolin. *de poteſt.*

Epiſcopi,

Epiſcopi ,*cap.*15. §.10. *num.* 5. Fernandez *in examine Theolog. moral. part.* 3. *cap.* 18. §.1. *n* 13. Filliuc. *in quæſt. moral. tom.* 1. *tract.* 10. *num.* 303. exiſtimantes, non ſufficere præſentiam Parochi, qui non ſit Sacerdos, per *Concil. Trident. d. cap.* 1. dum dicit, *qui aliter quàm præſente Parocho, vel alio Sacerdote.* Sed facilè reſpondetur particulam *alius*, non ſemper denotare perſonam antecedentem eſſe ſimilis qualitatis, ut conſtat ex illo Lucæ 23. *ducebantur autem & aly duo nequam cum eo.* De Parocho, cui datus eſt Coadjutor defectu ſcientiæ, vel infirmitatis causâ, modò tamen ſit ſanæ mentis; & de Parocho qui conſecutus eſt aliud beneficium incompatibile, ſed adhuc retinet primum; & de Parocho intruſo in beneficio, qui tamen habet titulum coloratum à legitimo ejus Superiore conceſſum, & communi errore, quia defectus ille eſt occultus, & creditur verè Parochus, validè in his caſibus aſſiſtit Matrimonio, ut per Trullench. *in praxi reſol. Sacrament. libro* 7. *capite* 6. *dub.* 2. *numero* 9. & 10.

61 Poteſt proprius Parochus deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, ut colligitur ex *Concil. Trident. d. cap.* 1. *verſ. alio Sacerdote*, & refert deciſum Armendar. *d. leg.* 1. *de Matrimon. num.* 12. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 107. & quamvis fictè concederet, valeret utique Matrimonium coram eo celebratum, Sanchez *d. lib.* 3. *diſputat.* 21. *num.* 64. Bonac. *d. punct.* 2. *q.* 8 *num.* 24. Ego ipſe *d. allegat.* 32. *n.* 109. Et etiamſi qui deputatur Regularis eſſet, quia hoc ſupponi videtur *in Clem. Religioſi, de privil.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom.* 1. *cap.* 21. *n.* 9. Ludov. Miranda *in manu Prælat. tom.* 1. *q.* 48. *art.* 1.
62 Ego ipſe *d. allegat.* 32. *num.* 108. † Dummodo omni caſu deputandus ſit Sacerdos, quia alteri, quàm Sacerdoti, Parochus aſſiſtendi licentiam concedere nequit. Ita Navarr. *conſ.* 6 *num.* 2. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in novis*. Petr. de Ledeſma *in ſum. part.* 1. *de Sacram.* ubi *de Sacrament. Matrim. cap.* 6. *concl.* 4. *verſ. ſiguieſe lo ſegundo.* Sahag. *in cap. quamvis, num.* 13. *de offic. deleg. & ad tit. de ſponſalibus, num.* 89. Ceuall. *d. q.* 604. *n.* 58. Sanchez *d. lib.* 3. *diſputat.* 20. *num.* 9. *cum ſeqq.* Fr. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 133. Gutier. *de Matrim. cap.* 62. *num.* 22. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſalib. deciſ.* 51. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 26. §. 6. *verſ. is autem*, Paul. Layman. *d. tract.* 10. *p.* 2. *cap.* 4. *num.* 4. Hurtado *d. diſputat.* 5. *diffic.* 7. *in fine, numer.* 25. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 112. etiamſi qui deputatur ab Epiſcopo deputatus non ſit, Rebel. *de obligat. Juſtit. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 8. *num.* 5. Ludov. à S. Joanne *de adminiſtr. Sacrament. de Matrim. ſub num.* 3. *verſ. nota* 2.

63 Habet quoque Parochus facultatem concedendi hujuſmodi licentiam alteri Sacerdoti validè aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum, quamvis eſſet irregularis, ſuſpenſus, excommunicatus non toleratus; quia hæc conceſſio non eſt actus juriſdictionis. Ita Henriquez *d. lib.* 11. *cap.* 3. §. 5. & *lib.* 13. *c.* 7. §. 7. Sanchez *d. lib.* 3. *diſput.* 21. *num.* 7. Gutier. *de Matrim. c.* 62. *num.* 24. Baſil. Pont. *eod. tract.* 7. *lib.* 7. *cap.* 17. *num.* 14. Bonacin. *d. q.* 2. *puncto* 8. *num.* 2. Hurtado *de Matrimon. diſp.* 5. *diffic.* 8. *num.* 26. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d. allegat.* 32. *numer.* 110. Diana *part.* 5. *tr.* 9. *reſol.* 79. *in fine*, Machado *d. lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 16. *n.* 4. Et ſaltem in caſu neceſſitatis admittit Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 6. *q.* 3.

Contra Petr. de Ledeſma *de Matrim. q.* 45. *art.* 5. *punct.* 5. *dub.* 4. & *in ſum. par.* 1. *de Sacrament.* ubi *de Sacrament. Matrimon. cap.* 6. *concl.* 4. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 6. *cap.* 6. *verſ. ſed dubitatur*, Avil. *in ſimili tract. part.* 2. *c.* 6. *diſp.* 3. *dub.* 1. *concluſ.* 5. Ægid. de Coninch. *d. diſp.* 27. *n.* 21. Paul. Layman. *d. cap.* 4. *num.* 5. *verſ. credo*, exiſtimantes excommunicatum, aut ſuſpenſum, ſi toleratus non eſt, alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi nec licitè, nec validè committere.

Eandem etiam facultatem habet Parochus, 64
quamvis degradatus, qui alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi licitè committere poteſt, ſecundùm Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 26. Bonac *d. q.* 2. *punct.* 18. *n.* 23. quos refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 111.

Et poteſt quilibet Parochus facultatem con- 65
cedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium non solùm in propria Parochia, ſed etiam extra illam, ſicut docent Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 228. *concluſ.* 6. Ægid. de Coninch. *dict. diſput.* 27. *dub.* 2. *numer.* 13. & *dub.* 3. *numer.* 38. Gutier. *d. cap.* 62. *num.* 10. Valer. Reginald. *dict. lib.* 31. *num.* 180. Bonac. *dict. quæſt.* 2. *punct.* 8. *numer.* 13. Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico, tr.* 11. *cap.* 10. *quæſt.* 23. *reſol.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 114.

Contra Seguram, quem refert, & ſequi- 66
tur Franc. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 136. *cum ſeqq.* exiſtimantem Matrimonium non poſſe contrahi in aliena Parochia, nec poſſe Parochiam vel Ordinarium concedere licentiam ſuis Parochianis ad contrahendum Matrimonium extra ſuam Parochiam, vel diœceſim reſpectivè.

An Parochi delegati, quos Epiſcopi con- 67
ſtituunt, & ad nutum ipſorum amovere poſſunt, & Vicecurari à Parochi proprietariis inſtitui poſſint alteri Sacerdoti hanc licentiam aſſiſtendi concedere? Affirmant Rebell. *d. part.* 2. *quæſt.* 8. *numer.* 8, & *in addit. lib.* 4. *num.* 67. Poſſevin. *cap.* 10. *n.* 14. *in fine*, quos re-

Digitized by Google

fero Ego ipſe d. alleg. 32. num. 115. in med. addo Hurtado de Matrim. diſp. 5. diffic. 10. num. 34. quod verum credit etiam in præſentia Parochi proprietarii, Baſil. Pont. in ſuo noviſſimo tract. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 28. n. 2. latè per concluſiones Sanch. d. lib. 3. diſp. 31. ad quem ſe remittit Gutier. de Matrim. c. 66. n. 18. contra Sot. & Barthol. Medinam, quos refert Hurtado ubi ſuprà, contrarium tenentes.

68 Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem, ut tradit Fr. Molin. d. differ. 11. numer. 93. cum ſeqq. quem refero Ego ipſe d. allegat. 32. num. 115. in princ.

69 Licentia aſſiſtendi, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, non verò tacita, ut per Menoch. de arbitrar. caſu 453. q. 13. & 14. & conſ. 398. num. 15. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 76. verſic. duodecimò, Petrus de Ledeſma in ſum. part. 1. de Sacr. ubi de Sacram. Matrimon. c. 6. concluſ. 4. dub. 14. Henriquez d. lib. 11. c. 3. §. 5. lit. V. Ceval. d. quæſt. 604. num. 114. Cened. d. q. 30. num. 79. in fine, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 47. numer. 52. Armendar. d. l. 1. de Matrim. num. 31. Ægid. de Coninch. d. tom. 2. diſp. 30. dub. 1. n. 31. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 181. Sanchez d. lib. 3. diſp. 35. num. 15. Molfeſ. in ſum. tr. 5. c. 8. num. 63. Franc. Molin. d. differ. 11. n. 98. Baſil. Pont. de imped. Matrim. c. 26. §. 6. verſ. licentia, Filliuc. tr. 10. de Matr. c. 6. q. 7. num. 218. cum ſeqq. Bonac. d. q. 2. punct. 8. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 126. me citato in illo loco, Homobon. de Bonis in examine eccleſiaſtico, tr. 11. c. 10. q. 22. reſol. 5.

Et requiritur quod actum præcedat, ſecundùm Salzed. d. c. 76. verſ. decimotertiò, Sanch. d. diſp. 35. n. 18. Fr. Molin. d. differ. 11. num. 99. Cened. d. q. 30. num. 77. quos refero Ego ipſe d. alleg. 32. num. 129.

70 Metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueat, ut docent Sanchez d. lib. 3. diſp. 39. à num. 13. & diſp. 21. n. 7. Ægid. de Coninch. d. diſp. 27. n. 37. Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 182. Gutier. de Matr. c. 69. n. 14. & 15. Bonac. d. q. 2. punct. 8. n. 17. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 133. Et validè datur contra prohibitionem Epiſcopi ad effectum, ut Matrimonium contractum coram Sacerdote, cui conceſſa fuit, validum ſit, prout reſolvit Baſil. Pont. de imped. Matr. c. 26. §. 6. verſ. valet, ubi teſtatur deciſum, & in noviſſ. tract. de Matr. lib. 5. c. 29. n. 3. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 134. Et non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis, ex Navar. conſ. 41. num. 1. ſub tit. de ſponſ. in antiq. aliàs conſ. 12. de clandeſt. deſponſ. in novis, Henriquez d. cap. 3. §. 5. in commento lit. Z. Fr. Emman. in Sum. part. 1. cap. 219. num. 13. Ugolin. de irregul. c. 6. §. 7. num. 3. Sanchez d. lib. 3. diſp. 35. num. 10. Valer. Reginald. d. lib. 31. numer. 180. Fr. Molin. d. differ. 11. n. 100. Cened. d. q. 30. n. 80. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſal. deciſ. 48. Bonac. d. q. 2. puncto 8. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 128.

Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui data fuit à Parocho abſentiam facere volente, vel infirmo, Matrimonio contrahendo intereſſe, ſicut à Sacra Congregat. deciſum referunt Rebello de oblig. Juſtit. poſt l. 4. in declarat. ſect. 3. Armendar. d. leg. de Matrim. n. 31. Bonac. d. puncto 8. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 127. in princ. Rot. deciſ. 750. n. 6. p. 1. diverſ. & in Vicentina Matrimonij, 11. Martij 1624. coram bonæ mem. Dunozetto. 71

Sufficit quoque licentia conceſſa, à Parocho, ut poſſit quis intra ſuam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ut per Navar. conſ. 17. ſub tit. de ſponſal. in antiquis, quod deeſt in novis, Sayr. in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 31. Rot. d. deciſ. 750. num. 2. p. 1. diverſ. Tamburin. de jure Abbatum, tom. 1. diſp. 8. q. 2. Hurtado d. diſput. 5. diffic. 11. Salzed. d. c. 76. verſ. duodecimò, in fine. Sanch. d. lib. 3. diſp. 35. num. 7. ubi numer. 8. declarat non ſufficere ſi Parochus, quando eſt præſens, concedat alicui licentiam adminiſtrandi omnia Sacramenta, ſecus ſi abſens relinquat ſubſtitutum: refero Ego ipſe d. alleg. 32. num. 127. in med. & juxta hæc intelligendi ſunt Filliuc. q. moral. tom. 1. tract. 10. de Sacr. Matr. p. 1. c. 6. num. 218. Tamburin. d. q. 2. num. 1. propè fin. abſolutè exiſtimantes non ſufficere licentiam miniſtrandi Sacramenta à Parocho conceſſam, ut ejus vigore poſſit Sacerdos deputatus, Matrimoniis aſſiſtere. vel illa ſolemnizare, ut loquatur eo caſu, quo non fuit à Parocho conceſſa licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta, ſine ulla reſtrictiva: ſed ubi licentia fuit data adminiſtrandi Sacramenta magis neceſſaria, quia tunc ea extendi non poterit ad celebrationem Matrimonii, ut dicit Rot. deciſ. 643. num. ult. p. 1. diverſ. & in d. Vicentina Matrimonij. 72

Cujus licentiæ vigore poterit Sacerdos delegatus validè Matrimonio aſſiſtere, dum à Parocho concedente non revocetur, quæ tunc revocata cenſebitur quando iis, quibus conceſſa fuit, per certum nuncium, aut litteras ſignificata ſit revocatio, ut reſolvunt Sanch. d. lib. 3. diſput. 36. num. 9. Ægid. de Coninch, d. diſp. 27. num. 32. verſ. ſextò, Galet. in margar. caſuum Conſcientiæ, verb. Matrimonium, pag. 264. col. 2. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 131. reſolventes ante hujuſmodi intimationem acta tenere, etiamſi Sacerdos ille aliunde ſciret ſuæ facultatis revocationem. † Non verò expira 73 74

ſi interim Parochus moriatur, ſecundùm Franc. Molin. *dict. differ.* 11. *num.* 111. quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 132. Sed contrarium fuit in Rota reſolutum *in d. Vicent. Matrimonij*, coram *bonæ mem. DunoZetto. arg. leg. mandatum, C. mandati, cap. gratum, cap. relatum, de officio deleg.* cum vulgaribus ; & ideò hoc tenendum.

75 Si Parochus conceſſiſſet licentiam Sacerdoti aſſiſtendi, ſed hic nondum certificatus de ea notitia, aſſiſtat (ut ſi licentia fuiſſet conceſſa nuncio miſſo à Sacerdote) valebit Matrimonium; quia ſatis eſt eſſe cognitam, & acceptatam à nuncio: ſi verò Parochus motu proprio concedat, vel ad inſtantiam alterius non miſſi à Sacerdote, non valebit, quia talis licentia eſt quoddam privilegium: hoc autem effectum ſortitur à tempore notitiæ, ut tradunt Sanchez *d. lib.* 3. *diſput.* 36. Filliuc. *dict. tract.* 10. *num.* 220. Hurtado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.* 13. *n.* 44. Trullench. *in praxi reſol. Sacr. lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 4. *num.* 7. Sed hac in re inveni Sacram Congreg. Concil. *ſub die* 5. *Decembr.* 1626. *&* *Aprilis* 1628. cenſuiſſe, Matrimonium contractum coram ſacerdore extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, prout ignorat unus ex contrahentibus, eſſe invalidum.

76 Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere in Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferat, vel ſit perſona ſpectatæ fidei, de cujus veritate dubitari nullo modo poſſet. Ita Sanchez *dict. lib.* 3. *diſp.* 37. *num.* 1. Ægid. de Coninch. *d. diſput.* 17. *num.* 39. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *n.* 181. Baſil. Ponr. *d. §.* 6. *verſ. conceſſa*, Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 8. *n.* 38. Tamburin. *d. tom.* 2. *diſp.* 8. . 2. *in fine*, Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 32. *& num.* 135. Nec etiam credendum eſt Sacerdoti aſſerenti ſe habere licentiam ad aſſiſtendum Matrimonio; niſi ſit perſona valde digna fide, ut cum aliis reſolvit Trullench. *d. lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 3. *n.* 3. ubi etiam quod eodem modo credendum non eſt aſſerenti ſe obtinuiſſe diſpenſationem, ne præmittantur denunciationes, niſi is eſſet valde timoratus, & fide dignus.

77 Si autem revera non eſſet vera hujuſmodi licentia, Matrimonium cum illa contractum eſt nullum, ut cenſuit S. Congr. Concil. 7. *Septem-*
78 *bris* 1620. † Et aſſerenti licentiam proprii Parochi in contrahendo Matrimonio requiſitam non interveniſſe, incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio, ex Maſcard. *de probat. concl.* 982.

79 Proprii Parochi, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 41. *numer.* 1. Petrus de Ledeſma *in ſum. p.* 1. *de Sacram.* ubi *de Sacrament. Matrimon. cap.* 4. *concluſ.* 5. Rebell. *d. p.* 2. *q.* 8. *ſect.* 8. *à num.* 8. Ægid. de Coninch. *dict. diſput.* 27. *num.* 42. *concluſ.* 1. Bonac. *dict. punct.* 8. *num.* 41. Filliuc. *d. tract.* 10. *num.* 229. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d. allegat.* 32. *num.* 137.

Teſtes duo, vel tres rationis compotes ſuffi- 80
ciunt, quamvis impuberes, conſanguinei; domeſtici, fœminæ, aut infames, ſecundùm Spin. *d. gloſſ.* 15. *princ. n.* 46. Henriq. *d. lib.* 11. *c.* 3. §. 9. Petr. de Ledeſma *de Matr. q.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *poſt* 4. *dub. verſ. concluſio ſit*, Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 219. *n.* 18. *in* 2. *edit.* Sanchez *d. lib.* 3. *diſput.* 41. *numer.* 4. *cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Matrimon.* §. 14. Cevall. *d. q.* 604. *num.* 84. Gail. *in marg. Caſuum Conſc. verb. Matrim. p.* 164. Baſil. Ponr. *de impedimentis Matrim. c.* 26. §. 6. *in fine*, Fernandez *d. p.* 3. *c.* 18. §. 1. *n.* 14. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 43. Burat. *dec.* 713. *n.* 7. ubi Ferent. *in annot. n.* 11. Ludov. à S. Joanne *d. tract. de Matr. n.* 6. Paul. Layman. *d. cap.* 4. *n.* 7. *verſ. ſecundò*, quorum plures refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 138.

Contra Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *comp.* 8. *n.* 64. *cum ſeqq.* exiſtimantem teſtes legitimos, idoneos, & omni exceptione majores requiri.

Et ſufficiunt quamvis dolo, & ad aliud vocati ſint, Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 39. *num.* 10. quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 139. *in fine*, vel vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, ut docent Cevall. *d. q.* 604. *num.* 81. Sanchez *d. diſputat.* 39. *num.* 9. Ægid. de Coninch. *d. q.* 27. *n.* 44. Gutier. *de Matrim. cap.* 69. *num.* 13. Cened. *d. lib.* 1. *q.* 30. *num.* 108. *ad fin.* Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 8. *num.* 45. Trullench. *d. lib.* 7. *c.* 6. *dub.* 5. *n.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 139. *in med.* Et non deſiderantur rogati, Greg. Lopez *l.* 1. *verb. ſin teſtigos, tit.* 3. *partit.* 4. Henriq. *d. cap.* 3. §. 9. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 41. *num.* 7. Cald. Pereira *de empt. & vendit. cap.* 6. *n.* 22. Gutier. *de Matrim. cap.* 55. *in fine*, Poſſevin. *d. c.* 10. *n.* 22. *verſ. quæres*, Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſc. cap.* 15. §. 10. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 44. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 139. *in princip.*

Utrùm autem data urgente neceſſitate 82
poſſit Matrimonium abſque Parochi præſentia, vel aliàs non ſervata forma Concilii celebrari? In dubium ſolet ab aliquibus revocari; nam videbatur dicendum, Matrimonium celebratum urgente graviſſima neceſſitate valere, veluti ſi contrahens in articulo mortis conſtitutus bona fide nubat ex rationabili cauſa, ne ſalus animæ ipſius, quæ concubina ad illum uſque diem vixerat, periclitaretur, & ut pravæ affectioni in illo agente conſultum eſſet: quo caſu videbatur S. Concilium debere recipere interpretationem, ut etiamſi

etiamſi forma præſcripta ad unguem non fuerit obſervata, actus ſuſtineatur, cùm tunc legitimè impedita non potuerit formam præſcriptam adimplere, Brun. in tract. de form. & ſolemnit. tit. de potent. & form. ſolem. lim. 34. juxta deducta per Lap. allegat. 81. num. 1. & Dec. in cap. 1. num. 21. de elect. ubi licèt juxta diſpoſitionem cap. quia propter, de elect. requiratur pro forma ſubſtantiali, quod electio fieri debeat per tres ſcrutatores; tamen ſi in collegio non adſint tres, qui poſſint eligi ſcrutatores, valet electio de minori numero, vel ſine illis facta. Ex quibus forſan hanc partem ſuſtinent Vega in ſum. lib. 3. caſu 261. & Jacobus de Graff. in aureis decif. part. 1. lib. 2. cap. 86. num. 4. verſ. 2.

Contrarium tamen eſt omninò tenendum, quia licèt lex Eccleſiaſticà non obliget in extrema neceſſitate cum tanto rigore, ut non liceat aliquando contravenire; nihilominus dum agitur de eſſentiali forma Sacramenti, neceſſitas non excuſat ab invaliditate Matrimonii, non tam ratione legis Eccleſiaſticæ, quàm legis naturalis, & divinæ ibi incluſæ, quæ prohibet omnem acceſſum ad non ſuam uxorem, eo enim ipſo quod Eccleſia inhabilitat materiam, ideſt perſonas aliter contrahentes, daretur acceſſus ad non ſuam, contra præceptum divinum. Certum ſiquidem eſt ex doctrina Theologorum, Sacramentum conſtare ex materia apta, & forma, & Eccleſiam poſſe in Matrimonio hanc ineptitudinem materiæ conſtituere qui defectus materiæ impedit Matrimonii perfectionem, & ſic nulla etiam gravis neceſſitas poteſt ſupplere hunc defectum, & validare actum à principio nullum, ut in iiſdemmet terminis noſtris conſuluit Navarr. conſ. 44. de ſponſal. aliàs 6 de clandeſt. deſponſ. & tenent Sarmient. lib. 1. ſelect. cap. 6. num. 7. Segura in direct. Judic. part. 2. cap. 15. num. 44. Henriq. in ſum lib. 11. de Matr. cap. 4. §. 1. & 8. Gutier. de Matrim. c. 61. n. 4 cum ſeqq. Homobon. de Bonis de exam. eccleſ. tract. 11. cap. 7. q. 14. reſol. 3. cum multis aliis quos refert, & ſequitur Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 17. ubi ex profeſſo hanc materiam tractat, & decidit refutatis Doctoribus contrariæ ſententiæ, Ægidius de Coninch. d. diſp. 27. dub. 1. Baſil. Pont. de Matrim. lib. 5. cap. 6. Hurtado de Matrim. diſput. 5. diffic. 3. Rot. deciſ. 646. num. 1. part. 1. diverſ.

Conſtat autem, formam præſcriptam à Concilio non eſſe ſolemnitatem extrinſecam & accidentalem, ut ſunt publicationes & denunciationes, ac aliæ ſimiles; ſed realem, eſſentialem, & ſubſtantialem, quæ nec poteſt adimpleri per æquipollens, & nunquam poteſt remitti ex quacunque urgentiſſima cauſa, ſaltem ad inducendam actus validitatem, Dec. conſ. 466. num. 4. Boër. conſ. 66. num. 26. & in terminis, in quibus allegabatur impoſſibilitas, reſpondit Rot. in una Ferrar. bonorum, 16. Junii 1614. confirmata 10. Decembris ejuſdem anni, coram Reverend. Seleucienſi. Unde nullam poteſt aliam recipere interpretationem Sacri Concil. diſpoſitio, quæ voluit formam præciſam inducere ad hoc, ut Sacramentum Matrimonii ritè, & rectè celebraretur coram miniſtro Eccleſiæ proprio Paſtore, vel de ejus licentia; aliàs actum corruere neceſſe eſt. Nec bona fides ſic contrahentis poteſt convalidare actum ipſo jure prohibitum, & nullum, præcipuè ſtante decreto irritante, quod afficit etiam ignorantes, licèt forſan quoad alias pœnas bona fides poſſit excuſare, gloſſ. Clem. 2. de hæretic. & ibi Card. poſt notab. 6. Imol. num 2. cum multis aliis citatis per Sanch. d. diſp 17. ſub fin. lib. 3. Unde ex his ſic tenuit Rot. in Vicent. Matr. 1. Martii 1624. coram Reverendiſſ. Seleucien.

Non tenentur iterum obtenta diſpenſatione coram Parocho, & teſtibus contrahere, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere, invalidè tamen propter defectum conſenſus utriuſque contrahentis, vel propter metum utrique incuſſum, vel cum impedimento dirimenti, ut docent Fr. Emman. in ſum. tom. 1. c. 208. n. 7. Henriq. d. lib. 11. c. 3. §. 2. Navar. in man. c. 22. n. 70. Franc. Silv. in addit. ad 3. p. S. Thom. art. 2. q. 2. concluſ. 4. Ægid. de Coninch. de Sacram. diſp. 24. dub. 10. num. 83. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 98. & in praxi fori eccleſ. dec. 246. in 1. edit. Sanch. lib. 2. diſp. 32. n. 15. Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 183. ad fin. Gutier. de Matr. cap. 46. n. 15. Bonac. d. q. 2. punct. n. 4. Rebello d. p. 2. lib. 2. q. 9. n. 5. & ſeq. Diana reſol. mor. p. 2. tr. 1. miſcel. reſol. 5. Poſſevin. d. cap. 10. n. 25. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 157. Machado latè d. lib. 4. part. 2. tract. 2. doc. 19.

Contra Spin. in ſpeculo teſt. gloſſ. 15. princ. 83
num. 82. Gutier. de Matrim. cap. 76. num. 32. Cened. ad Decret. collect. 58. num. 4. & Canon. q. 30. numer. 11. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 1. q. 120. num. 3. & q. 122. num. 3. Baſil. Pont. de Matrim. lib. 5. cap. 6. num. 5. Zambran. in deciſ. caſuum Conſc. tempor. mortis, cap. 7. dub. 2. exiſtimantes invalidè contrahentes ob defectum conſenſus, vel cum impedimento dirimenti, obtenta diſpenſatione teneri iterum conſentire ante Parochum, & teſtes. Sed conciliari debet utraque opinio, ut ſcilicet prima procedat in impedimento occulto, ſecunda verò in publico: quia

Qui ſubſiſtente aliquo impedimento oc- 84
culto publicè juxta formam Concil. Trid. d. cap. 1. celebrarunt, etſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare, ut per Petr. de

Ledeſma

Digitized by Google

Ledeſma *d. q.* 45. *art* 5. *concl.* 2. *ante ult. dub.* Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 27. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 183. *ad fin.* Fr. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 2. *cap.* 9. *n.* 83. *cum ſeqq.* Ægid. de Coninch. *d. tom. diſp.* 24. *n.* 83. Fr. Molin *d. differ.* 11. *n.* 160. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 9. *n.* 10. Ludovicus à Sancto Joanne *ubi ſuprà num.* 7. Matrimonium nullum ex aliquo defectu occulto, celebratum tamen juxta formam Concil. *d. cap.* 1. ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate, ſecundùm Henriq. *d. lib.* 11. *capit.* 3. §. 6. Seraphin. *deciſ.* 900. Sanchez *d. diſputat.* 37. *num.* 3. Franc. Molin. *d. lib.* 2. *differ.* 17. *num.* 39. Verum cùm hi Doctores loquantur, vel neceſſariò intelligendi ſint, quando impedimentum eſt occultum, hinc ſequitur impedimentis non occultis, Matrimonium nullum propter impedimentum non ratificari, niſi de novo repetitis ſolemnitatibus Concilii Trid. ſi partes permanendo inſimul liberè conſentiant: quotieſcumque enim Matrimonium non tenet ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, ſi poſtea ceſſet, opus eſt quod omnia de integro ponantur, quot ſunt neceſſaria, & de eſſentia Matrimonii: ita Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 9. *cum ſeqq.* Zambran. *de caſibus in articulo mortis, c.* 7. *dub.* 2. *n.* 4. Seraphin. *deciſ.* 900. Rota apud Farin. *deciſ.* 265. *per tot. tom.* 2. *conſil. crimin.* repetita inter impreſſas Greg. XV. *deciſ.* 295. ubi multis rationibus hanc partem ſuſtinet, & præcipuè ex ea, quia omnis forma, & ſolemnitas quæ debet intervenire in actu, ut valeat, intervenire debet in ratione; nec poteſt ſervire ſolemnitas per prius ſequuta, quia illa debet concurrere de tempore actus, nec poteſt ab eo ſeparari: nec juvare poteſt fictio, aut retrotractio, cùm non fiat quando actus eſt omnino nullus, &c. ſequitur eadem Rota apud Farin. *deciſ.* 204. *num.* 2. *p.* 2. *recentiſſim.* aliàs *p.* 4. *recen.* cujus reſolutionis ea mihi videtur principalis ratio, quam tradit Bald. *in mancipia*, per illum text. *C. de rebus alien.* videlicet quia ratificatio reconciliat ea, quæ pendent ab animo, ſed non ea, quæ pendent ex aliqua forma, vel ex alia potentia exteriori.

85 Expreſſio verò, vel ratificatio conſenſus non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus, ut Matrimonium infidelium fiat Sacramentum: Ita Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 230. *n.* 1. Navar. *conſ.* 4. *in fine, ſub tit. de pactis*, *in antiq.* alias *conſ.* 2. *in fine ſub. tit. de conv. infid. in novis*, Sanch. *lib.* 2. *diſ.* 9. *n.* 1. Rebello *d. lib.* 2. *q.* 7. *n.* 5. Gutier. *de Matr. c.* 42. *n.* 6. Bonac. *d. q.* 2. *p.* 2. *n.* 6. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 158.

86 Præſentia Parochi, teſtium requiritur ut Matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum, ut per Henriq. *lib.* 11. *cap.* 2. §. 6. Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 12. *n.* 3. *& lib.* 3. *diſp.* 8. *n.* 42. Ægid. de Coninch *diſ.* 24. *dub.* 9. *n.* 78. Gutier. *de Matr. c.* 45. Bonac. *d. q.* 2 *punct.* 5. *n.* 5. Ugol. *dec.* 15. §. 10. *n.* 4. *verſ. quæ.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 159. Andr. Victor. *in notis ad cap.* 10 Poſſev. *n.* 46. ubi dicit quod ut procurator validum Matrimonium alieno nomine contrahat, quatuor requiruntur conditiones. *Prima*, ut ſpeciale mandatum habeat ad Matrimonium contrahendum *Secunda*, ut mandatum ſit ad ineundum Matrimonium cum certa perſonna. *Tertia*, ut procurator id muneris per ſe obeat, non enim ſubſtituere poteſt, niſi mandatum expreſsè hoc explicet. *Quarta* ut dum conſenſum præbet, facultas revocata non ſit.

87 Tenetur Parochus interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, utrum ſcilicet fœmina velit ducere virum, & vir fœminam, ſicut advertunt Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 175. Ægid. de Coninck. *d. diſp.* 17. *dub.* 5. *num.* 74. Gutier. *de Matrim. cap.* 69. *ad fin.* Bonac. *in ſimili tr. q.* 1. *punct* 8. *num.* 40. Ego ipſe *d. alleg.* 22. *num.* 168. Filliuc *d. tr.* 10. *num.* 223. Aliàs ſi omittat, graviter peccare reſolvit Baſil. Pont. *d. cap.* 26. §. 2. *verſ. ex quibus, condit.* 6. niſi certus eſſet de mutuo illorum conſenſu, tunc enim omiſſionem iſtius interrogationis eſſe tantumodo peccatum veniale, docet Bonac. *d. n.* 40.

88 Ad Matrimonii validitatem minimè requiritur ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione his verbis *Ego vos in Matrim. conjungo*, &c. de quibus *in d. cap.* 1. *Conci. Trident* ut docent Perez *l.* 1. *verſ. præterea neceſſarium eſt*, *tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam. p.* 39. Petrus de Ledeſma. *de Matr. q.* 43. *art.* 1. *dub.* 4. *concl. fin. & q.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *ante primum dub. concl.* 2. *& in ſum par.* 1. *de Sacram.* ubi. *de Sacram. Matrim. cap.* 1. *concl.* 15. *in fine*, Henriq. *d. lib.* 11. *c.* 2. §. 7. Segura. *d. part.* 2. *c.* 15. *n.* 52. Sanch. *lib.* 3. *diſp.* 38. *n.* 4. Fr. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. p.* 2. *c.* 9. *n.* 36. Ceval. *d. quæſt.* 406. *n.* 53. Fr. Mol. *d. differ.* 11. *n.* 125. Baſil. Pont. *loco proximè citato, cond.* 7. Ægid. de Coninch *d. diſp.* 27. *dub.* 4. *n.* 55. Valer. Reginald. *d. lib* 31. *n.* 175. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſalib. deciſ.* 61. Cened. *d. l.* 1. *q.* 30. *n.* 38. Filliuc. *d. tr.* 10. *n.* 211. Gutier. *d. c.* 69. *n.* 3. Campan. *in div. Juris Canonici, rub.* 1. *n.* 50. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 39 ubi etiam quod Parochus tenetur ex præcepto Concilii *dict. cap.* 1. uti prædictis verbis, vel ſaltem aliis, juxta ritum, & conſuetudinem patriæ, refero. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 169. Quorum verborum omiſſio eſt peccatum mortale, cùm violetur Concilii præceptum, ſecundùm Salzed. *ad Bernard cap.* 76. *lit B. verſ. ſecundò*, Henriq. *lib.* 11. *cap.* 2. §. 1. Rebello *d. lib.* 2. *quæſt.* 7. *ſect.* 1. *numer.* 4.

Contra Sanch. *lib.* 8. *diſp.* 38. *num.* 7. Ægid. de Coninch *d. dub.* 4. *n.* 45. Gutier. *d. cap.* 69. *n.* 16. Bonac. *d. puncto* 8. *n.* 39. *verſic. rogabis*,

Digitized by Google

bis, exiſtimantes eſſe tantùm peccatum ve-
niale.

89 Parochus quicunque, in cujus parochia va-
gabundi ſunt, & commorantur, poteſt eorum
Matrimoniis intereſſe, ut probant Sanch. *d.*
*lib.*3. *diſp.*25. *num.*11. Baſil.Pont. *de impedim.*
*Matrim. cap.*26.§.4 *verſ. alienigenæ.* etiamſi
alter tantùm vagus ſit, quia adhuc ſatis eſt ſi
quivis Parochus interſit, Cened. *d. q.*30. *n.*67.
verſ circa hanc, Gutier. *de Matr. c.* 65. *n.* 8.
diligenti tamen inquiſitione præmiſſa, & ob-
tenta Ordinarii licentia, ut habetur expreſsè
in *Concil.Trid. ſeſſ.*24. *de reform. Matr. cap.*7.
ne fortè ſint alibi conjugati, aut habeant oc-
cultum impedimentum contrahendi, ut benè
obſervant Perez *l.*1. *in princip. titulo* 14.*lib.*8.
Ordin. Henriq. *d. lib.*11. *cap.* 3. §. 3. Petr. de
Ledeſma *de Matrim. q.*45. *art.*5. *dub.*4. *verſ.*
dico ſecundò, *& in ſum.p. . de Sacram.* ubi
*de Sacram. Matrim. cap.*7. *concl.*5. *dub.* 3. Fr.
Emman. *in ſum. tom.*2.*cap.*219.*num.*3. Zerol.
*in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Matrimonium,*
§.6.*& part.*2.*verb. Parochus, pag.*81. Sanchez
*d.diſp.*26.*à num.*8. Cened. *d.quæſt.*30.*num.*66.
cum ſeqq. Ægid. de Coninch. *d.diſp* 27. *n.*20.
Rebello *d.p.*2. *lib.*2. *q.*8. *num.*3. Valer. Regi-
nald. *d. lib.* 31. *num.* 239. Gutier. *d. cap.*65.
Bonac. *d. puncto* 8. *num.*6. Si verò Parochus
eam non adhibeat diligentiam, peccabit mor-
taliter, ſed valebit Matrimonium. Ita Veracr.
in append. ad quæſt. quomodo qui vagantur
admittendi ſint ad Matrim. verſ. quamvis ſic
fiat, Henriquez *d c.*3. §.3. Sanchez *d.diſp.*25.
*num.*6. *&* 17. Cened. *d. q.*3. *num.*68. *in princ.*
Baſil.Pont. *d.* §.5.*in fine*, Gutierr. *d.c* 65.*n.*15.
*& cap.*67.*n.*3. Vagus, ſeu vagabundus quoad
hoc propoſitum is dicitur, qui nullum certum
domicilium habet, vel qui in priſtinum domi-
cilium omninò deferens, amiſit, & iter agit, aut
navigat animo acquirendi novum: Ita Henri-
quez *d.* §. 3. Cened. *d.q.*30.*num.*69. *&* 70. Gu-
tier. *d.c.*65.*num.*9. Sanchez *d.diſp.*25.*à num.*1.
ubi *num.*8. *verſ. intellige*. dicit Tridentinum
loqui de his, qui vagantur, & incertas habent
ſedes: latè Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ.*
*p.*4.*reſol.*353.*cum ſeqq.* nam *reſol.*354. reſolvit
bannitum quoad hunc effectum non dici va-
gabundum. Et hoc jure alienigenarum gau-
dent etiam ii, qui ne coram proprio Parocho
contrahant, aliò ſuccedunt non habitaturi, nec
manſuri, ut per Sanchez *d. lib.*1. *diſp.*23.*n.*13.
& 14. *& diſp.*35. *num.*11. *in fine*, Gutierr. *d.*
*c.*65 *num.*11. Bonac. *d. puncto* 8.*n* 4. Quicquid
dicant Fr. Emman. *d. c.*219. *num.*11. Rebello
*d. lib.*2. *q.*8. *num.*6.

90 Ad Matrimonium contrahendum coram Pa-
rocho, & teſtibus obligantur ii apud quos pro-
mulgatum eſt Concil. Tridentin. & receptum,
juxta illius ſtatutum *in d. cap.* 1. *verſ. & hu-*
juſmodi decretum; quia publicatione nondum
factâ, nulla obligatio arctat habitatores, nec
ligat ignorantes, prout in quibuſdam Galliæ,
& Poloniæ partibus. Ita Petr. de Ledeſma *in*
*ſum. p.*1. *de Sacram.* ubi *de Sacram. Matrim.*
*cap.*6. *concl.*4. *dub.*5. Cevall. *d. q.*604. *n.*143.
Navar. *conſil.*8. *numer.*1. *ſub tit. de clandeſt.*
deſponſ. in novis, Henriquez *d. lib.* 11. *c.*33.
§. 8. Galler. *in margar. caſuum Conſc. verb.*
*Matr. pag.*163. *col.*2. Sanchez *d.lib.*3. *diſp.*18.
*n.*1. Molfeſ. *in ſum. Theol. moralis, tract.*4. *c.*9.
*num.*19. Rebell. *d. lib.*2. *q.*6. *ſect.*3. Gutierr. *de*
*Matr. cap.*1. *num.*12. Baſil.Pont. *d. cap.*26. §.2.
*verſ.*4. ubi ſubdit hujuſmodi reſolutionem non
naſci ex eo, quod lex ad ſui obligationem
exigat, ut acceptetur à populo; ſed ex ſpeciali
diſpoſitione Eccleſiæ in hoc caſu, quæ hanc
legem obligare noluit, niſi poſt promulgatio-
nem à ſingulis Parochis factam, trigintaque
à publicatione diebus elapſis, refero Ego ipſe
*d. alleg.*32. *num.*152.

Unde ii, qui ſunt incolæ unius loci in quo 91
promulgatum, & acceptatum fuit Concilium,
ſi aliò migrent, ubi non eſt acceptatum, po-
terunt validè contrahere, ſervata quoad fie-
ri poſſit antiqua lege eccleſiaſtica, ſive illac
tranſeant, ſive domicilium ibidem collocave-
rint, ut per Petr. Ledeſma *de Matrim. q.*45.
*art.*4. *puncto* 3. Henriquez *d. lib.*11. *cap.* 8.
§. 8. Baſil. Pont. *d.c.*26. §.2. *verſ. hinc etiam*
fit cos, *& de Matrim. lib.*5. *cap.*9. Rebello
*d p.*2. *lib.*2. *q.*7. *num.* 15. Valer. Reginald. *d.*
*lib.*31. *num.*176. Ægid. de Coninch. *d.diſp.*27.
*dub.*1.*num.*14. Sanchez *d lib.*3.*diſp.*17.*num.*28.
Gutier. *d.cap.*61. *num.* 14. Bonacin. *d.q.*2. *pun-*
cto 8.*num.*2. Molfeſ. *d. tract.*4. *cap.*9. *num* 21.
Filliuc. *d. tract.*10. *c.*5.*num.*200. Homobonus
de Bonis *de examine eccleſiaſtico, tract.*11.*c.*7.
*q.*17. *reſ.*3. *verſ. ſecundò*, Hurtado *de Matr.*
*diſp.*5. *diffic... in princ.* Quod ego verum cre-
do † ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet fa- 92
ctus ad evitanda impedimenta, putà inimici-
tias, & obſtacula parentum; ſecus ſi receſſus
fuit factus per fraudem, quia aderat impedi-
mentum, ut cenſuit S. Congr. Conc. *ſub die* 7.
Februarij 1602. & ideò eadem Sacra Congr.
in Colonien. 1. *Septembris* 1626. & *in Antuer-*
pien. 16. *Decembris* 1628. declaravit † Matri- 93
monium non eſſe legitimum, ſi contrahatur
inter ſe transferentes ad locum, in quo Con-
cilium non eſt promulgatum, ſub animo ſine
Parocho, & teſtibus contrahendi. Nam Matri-
monium contractum ab his, qui in fraudem
Trident. receſſerunt, invalidum eſſe, & decre-
to Trident. ſubjici, clariſſimè in terminis tradi-
dere Petr. de Ledeſma *de Matrim. q.*45. *art.*5.
dub. ult. concl. 1. *&* 3. *fol.*198. Henriquez *in*
*ſum. lib.*11. *de Matrim cap.*3. *n.*8. Barthol. à Le-
deſma *de Matr. dub.*21. *fol.*1332. Fr. Emman.
*in ſum. tom.*1. *cap.*219.*num.*2.*in fine.& num.*3.
in 2. *edit.* Et in peregrinis, & captivis, ubi
apparet

apparet fraus, vel intentio fraudandi Tridentinum; reſolvunt Petrus Ledeſm. *de Matrimon. q.45. art.5. ad fin. in ſolut. ad* 3. & *punct. 3. dub. pen. fol.* 196. *§. cujus rei explicatione*, Vega *de Matrim. caſu* 39. *&* 94. Veracruz. *in append. de Matrim. dub* 4. *fol.* 27. Henriq. *d. cap.* 3. *num.* 8. Fr. Emman. *d. c.* 219. *num.* 3. & in recedeotibus in fraudem à ſua Parochia ad alienam Parochiam, tradidere Sylveſt. *in ſum. verbo*, *Domicilium*, *& verbo Parochia*, Henriq. *d. cap.* 3. *num.* 3. Vega *de Matrimon. caſu* 41. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *capit.* 118. *num.* 5. *&* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam, gloſſ.* 5. *num.* 41. Henric. Bottæ. *in tract. de Synodo Epiſcopi*, *art.* 2. *num.* 9. *&* 10. Et probatur à ſimili: nam licèt ſtatuta ſolemnitatem contractus reſpicientia non ligent extra territorium, cùm in ſolemnitatibus locus contractus attendatur, *l. cùm fundus. ff. de evict.* tamen hoc non procedit data fraude, quando ſcilicet in fraudem ſtatuti, & ad evitandam illius ſolemnitatem contrahentes data opera recedunt à loco, ubi viget ſtatutum; quia tunc contractus nullus eſt, ut inter alios quamplures tenuerunt Aretin. *conſ.* 54. *numer.* 7. & *conſ.* 73. *numer.* 5. 6. *&* 7. Barr. *in l. cùm ſatis, C. de agricol. & conſ.* Corſet. *verbo Statutum* 11. Bald. *in l. multùm intereſt*, *C. ſi quis alteri*, ubi Salicet. idem Bald. *conſ.* 60. *lib.* 5. Alex. *conſ.* 41. *num.* 1. *lib.* 5. Corn. *conſ.* 89. *n.* 9. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 99. *num.* 59. *lib.* 1. Marſil. *in l. fin n.* 142. *ff. de juriſd. omn. Judic.* Roland. *conſ.* 53. *in fin. lib.* 3. Cephal. *conſ.* 70. *n.* 29. *lib.* 2. Rimin. ſen. *conſ.* 598. *in fine*, Rimin. jun. *conſ.* 42. *à numer.* 44. *libr.* 1. Tiraquell. *ad leg. connub. gloſ.* 6. *num.* 219. aliàs *gloſ.* 8. *num.* 217. Bertach. *de gabell. p.* 6. *q.* 5. *n.* 9 Hieron, Gabr, *conſ.* 1. *num.* 2. *lib.* 1. Joan. Bapt. Caccialup. *in l. cunctos populos*, *num.* 95. *C. de ſum. Trinitat.* Borgn, *deciſ.* 42. *num.* 35. *p.* 1. & *deciſ.* 21. *num.* 38 *p.* 3. Horar. Carpan. *in ſtatuta Mediolan. cap.* 319. *numer.* 1. *p.* 1. Lamberteng. *de contract. mulier. verbo mulierum*, *gloſ.* 2. *numer.* 53. Anton. Sola *in ſtatuta Sabaudiæ*, *p.* 3. *titul. de alienat. bonor. gloſ.* 2. *num.* 32. *&* 33. Menoch. *conſil.* 819. *num.* 14. *lib.* 9 dicens de hoc caſu neminem ambigere. Quibus omoibus in generali quæſtione ita tenentibus, ſequentes quoque addi poſſunt, qui in noſtro ſpecialibus terminis ita tenuerunt, Henriq. Bottæ. *de Synodo Epiſcopi*, *art.* 2. *numer.* 9. *&* 10. Petrus de Ledeſma *de Matrim. quæſt.* 45, *art.* 5. *dub. ult. concluſ.* 1. *&* 3. *fol. mihi* 198. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *capit.* 219. *numero* 2. *in fine*, *& numero* 3. *in* 2. *editione*, Vega *de Matrimon. caſu* 93. *&* 94. Henriquez *dict. lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 8. Veracr. Barthol. à Ledeſma, & Spin. *citatis locis.* Nec rationes quibus movetur Sanchez *de Matrimonio. libr.* 3. *diſputatione* 28. *numer.* 29. evincunt, dum exiſtimat validum eſſe Matrimonium per incolas locorum, ubi Tridentinum obligat, contractum io locis ubi nec obligat, nec publicatum fuit, etiamſi ad ea loca iverint in fraudem Tridentini. ut ibi poſſent liberè abſque Parocho, & teſtibus Matrimonio copulari. Arguit enim primò quod qui jure ſuo utitur, non poteſt dici fraudem committere, ut ea ratione effectus impediatur, *l. nullus videtur* 55. *ff. de regul. Juris*, *l.* 3. *paulò poſt princ, verſic. is tamen*, *ff. de libero hom.* Cæterùm hæc ratio ex eo vulgari brocardico deſumpta facilè diſſolvitur: nam verùm eſt in dubio, quod is, qui jure ſuo utitur, non videtur fraudem committere, vel in fraudem facere; ſed hoc procedit in dubio, non verò ubi clarè apparet in fraudem facere, ut declarant Dec. *in dict. l. nullus videtur*, *numero* 1, *verſ. & hoc intelligitur*, *& procedit*, & meliùs Cagnol. *ibi*, *numero* 1. ponderans eum textum dum dicit, *nullus videtur*, quaſi dicat in dubio, & juris præſumptione non videri fraudem facere; ſecus tamen quando manifeſtè, ſeu per conjecturas apparet quod principaliter fit in fraudem. Quando enim apertè conſtat actum directè ordinari ad finem, ſive effectum fraudandi legem, licèt incidentèr alii reſpectus concurrant, cenſebitur actus prohibitus, & in fraudem legis factus, juxta doctrinam Stephani de Feder. *de interpret. Juris*, *part.* 1. *numer.* 48. quem ſequitur Tiraquell. *de retractu lig. in præfat. numer.* 77. Hìc autem, & in caſu propoſito conſtet quod contrahentes ad migrandum ad Parochialem, in qua Concilium Tridentinum publicatum non fuit, principaliter impulit animus, & fiois præcipuus contrahendi ſine ſolemnitatibus Tridentini; & ut, fraude de loco ad locum commiſſa, poſſent ſanctiſſimum illius decretum circumvenire, & liberè in illius fraudem contrahere. Secundò movetur idem Sanchez ex reſulutis à Covar. *de ſponſal. part.* 2. *capit.* 8. *§.* 2. *numer.* 10. & Sarmient. *ſelect. libr.* 1. *capit.* 6. *numero* 8. dum tradunt filios effici legitimos etiam quoad excluſionem ſubſtituti per matrimonium in articulo mortis in fraudem ſubſtituti contractum. Sed omiſſa diſputatione circa veritatem hujus dicti, de quo; data fraude, dubitant Pariſius *conſ.* 3. *numer.* 68. *libr.* 1. Anton. Gabriel. *commun. titulo de legitimatione*, *concluſione* 1. *numero* 5. *&* 54. ſolutio eſt facilis, quia, ut *infrà* dicam, ſola mala intentio nocendi tertio non efficit actus invalidos, niſi ſimul adſit fraus legis, vel de re ad rem, vel de loco ad locum, vel de perſona ad perſonam; nam in matrimonio contracto in fraudem ſubſtituti, ſolùm adeſt prava intentio nocendi tertio; quæ

bene inducit præjudicium ſubſtituto, non tamen inducit fraudem legis, cùm neque mutetur res, neque locus, neque perſona ad fraudandam legis diſpoſitionem, prout in præſenti caſu mutatur locus; & ſic in caſu illo, de quo Covar. & Sarm. quamvis agatur de damno, & præjudicio tertii, non tamen agitur de fraude legis. Eodem modo diſſolvitur ultimum argumentum Sanchez dum dicit, quod bona, vel mala intentio conferre poteſt ad committendum, vel non committendum peccatum, non tamen ad annullandum actum, cùm intentio maneat in mente, nec effectum influat in opus externum, ex traditis à Navar. *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 5. *numero* 7. Nam æquivocatio ſtat in hoc quod ſola prava intentio fraudandi tertium, abſque fraude legis non efficit actus invalidos; ſecus tamen ubi ultra pravam intentionem adeſt fraus legis, tunc enim annullatur actus non ob pravam intentionem, ſed ob fraudem legi adhibitam.

Sic è contra incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Concil. Tridentin. tenetur
94 † contrahere Matrimonium coram Parocho & teſtibus, ſi divertat ad locum, in quo eſt receptum; ſicut reſolvunt Petrus de Ledeſma *d. q.* 45. *puncto* 3. *ad fin.* Sanchez *d. lib.* 3. *diſput.* 18. *num.* 26. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *numer.* 176. Ægid. de Coninch. *d. diſp.* 27. *dub.* 1. *ad fin.* Molfeſ. *d. tract.* 4. *cap.* 9. *num.* 20. Bonacin. *d. punct.* 7. *num.* 5. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 155.

95 Inſuper Concil. *dict. cap.* 1. Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minore teſtium numero, & teſtes qui ſine Parocho, vel Sacerdote de ejus licentia hujuſmodi contractui interfuerint, necnon ipſos contrahentes, graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit, cujus deciſione ſublata non eſt pœna ſuſpenſionis triennalis impoſita. Parocho aſſiſtenti Matrimonio clandeſtino *in cap. ult.* §. *final. de clandeſt. deſponſ.* ſed præterea licebit Ordinario in illum alia pœna arbitraria animadvertere ad ejus temeritatem, & præſumptionem coërcendam. Ita Veracruz *in append. ad ſpecul. conjug. dub.* 11. *in fine*, Miol. *de irregul. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 17. Salzed. *d. c.* 76. *verſ. octavò non eſt oblivioni.* Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 221. *num.* 4. Ægid. de Coninch. *dict. diſput.* 27. *num.* 84. Sanchez *d. lib.* 3. *diſput.* 48. *à numer.* 3. Franc. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 147. *cum ſeq.* Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *de ſuſpenſ. c.* 5. *in princ.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 162. ubi *n.* 163. addo Parochum ob licentiam conceſſam alii Sacerdoti aſſiſtendi Matrimonio clandeſtino, non incurrere prædictam triennalem ſuſpenſionem, quia Concil. ſuſpendit Parochum, vel alium Sacerdotem conjungentem, & non exprimit dantem licentiam, mandantem, vel conſulentem, & *numer.* 165. dico ſuſpenſum ab officio, qui interfuit Matrimonio clandeſtino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia text. *in d. cap. ult.* ſolùm mandat ſuſpendendum eſſe à beneficio. Contra Matienſ. *l.* 1. *gl.* 7. *num.* 2. *in fine, tit.* 1. *lib.* 5. *novæ Recop.* Sanchez *d. lib.* 3. *diſp.* 48. *n.* 4. Gaſp. Hurtado *de Matr. diſp.* 5. *diffic.* 17. *n.* 55. exiſtimantes ceſſare hodie dictam ſuſpenſionem triennalem per pœnam arbitrariam impoſitam à Concil. *citato cap.* 1. In hac ſiquidem triennali ſuſpenſione diſpenſare non poſſe Epiſcopum, reſolvunt Covar. *de ſponſal. p.* 2. *c.* 6. *in princ. num.* 14. Henriquez *in ſum. lib.* 13. *c.* 39. §. 3. Sanchez *d. lib.* 3. *diſp.* 52. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 166. nec virtute Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 6. id Epiſcopo permiſſum eſt, ut tenent Sanchez *d. diſp.* 52. *num.* 4. Mar. Alter. *d. c.* 5. *prope fin.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 176. ex ea ratione, quia hæc ſuſpenſio non incurritur ipſo jure, ſed per ſententiam Judicis, cognitione præmiſſa de delicto, unde ſupponitur deductum ad forum contentioſum.

Præterea hortatur eadem S. Synod. Trid. *d.* 96
cap. 1. ut conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent, ſicut ex ea colligunt Ægid. de Coninch. *d. tom.* 2. *diſp.* 27. *à n.* 71. Rebel. *d. part.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *n.* 2. Franciſc. Leo *in theſ. fori eccleſ. p.* 2. *c.* 9. *num.* 58. *verſ. nam licet.* Baſil. Pont. *d. c.* 26. §. 2. *cond.* 4. *verſ. ex quibus.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 179.

Sublato tamen ſcandalo, & contemptu 97
legis Eccleſiaſticæ, maxime ſi probabile ſit incontinentiæ periculum, peccatum mortale non erit Matrimonium conſummare ante hujuſmodi benedictionem, ſicut reſolvunt Navarr. *in man. cap.* 22. *n.* 83. Covar. *de ſponſal. p.* 1. *c.* 7. §. 1. *num.* 2. plures citati à Sanchez *d. lib.* 3. *diſp.* 2. quibus addo Rebel. *d. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *num.* 2. Cened. *d. q.* 30. *prope fin.* Ægid. de Coninch. *d. diſp.* 27. *num.* 72. *cum ſeq.* Baſil. Pont. *d. c.* 26. §. 2. *verſ. ex quibus*, Gutier. *de Matrim. c.* 48. *n.* 3. *& c.* 106. *n.* 13. Bonac. *eod. tract. q* 4. *punct.* 6. *n.* 1. *in fin. & n.* 4. *verſ. rogabis quartò*. Machado *d. lib.* 4. *p.* 2. *tr.* 2. *docum.* 21. *num.* 1. *in fine*, ubi dicit de hoc eſſe dubium inter Doctores controverſum: refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 181.

Statuit deinde idem Concil. *eod. cap.* 1. 98
benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii Sacerdoti concedi poſſe, quacunque conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda eſt, non obſtante; † & debet Parochus 99
recipere eleemoſynam occaſione benedictionis, & non alius, Sacr. Congregatio Rit. *in*

Acherentina

100 *Acherontina, 25. January* 1602. † Ad id autem ſufficere Parochum utriuſque contrahentis, tenent Cened. *ad Decretal. collectan.* 81. *num.* 8. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 82. *num.* 4. Armendar. *d. leg.* 1. *de Matrim. cap.* 106. *num.* 8. *& 9.* Bunacin. *d. q.* 4. *puncto* 6. *num.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numer.* 185.

Contra Cavalcan. *par.* 2. *deciſ.* 12. *à n.* 21. Paul. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 3. *num.* 21. Ceval. *d. q.* 604. *num.* 148. exiſtimantes non integrum eſſe utriuſvis contrahentis Parocho benedictiones hujuſmodi impartiri; ſed id eſſe Parochi mulieris.

101 Eas verò omittere peccatum veniale eſſe tenent Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 82. *num.* 6. & Hurtado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.* 23. *num.* 83. quia tantùm ſunt ſacramentale quoddam, quod non apparet magni momenti, neque valdè congruens progreſſui Matrimonii. Fieri autem non puſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia, ut cenſuit Sacr. Congregat. Concil. *in Piſauren.* 13. *Julij* 1630. cujus memini *in collect. Bullarij, verb. Benedictio.*

102 Benedictiones hujuſmodi non debet Parochus facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit invalidum: Ita Navarr. *in man. c.* 22. *num.* 83. Perez *l.* 1, *verſ. eſt alia pœna, tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam.* Mozz. *de contractib. tit.* 5. *de Matrim. cap. de naturalib. Matrim. num.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu* 417. *num.* 2. Cened. *ad Decret. collect.* 49. *n.* 1. Ægid. de Coninch. *d. diſp.* 27. *dub.* 8. *num.* 72. Guttier. *d. c.* 106. *num.* 14. *cum ſeqq.* Sanch. *lib.* 7 *diſp.* 82. *num.* 15. Rebel. *d. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 20. *n.* 3. Bonacin. *d. q.* 4. *puncto* 6. *num.* 4. Hurtado *d. diffic.* 23. *n.* 84. Servata ſemper legitima diœceſis conſuetudi-
103 ne. Poſſevin. *de officio Curati, c.* 10. *n* 48. † quæ quidem generaliter recepta obtinet, ut poſſit benedictio ſolemniter fieri, ſi fœmina nondum fuiſſet benedicta, ut obſervat Covar. *de ſponſalib. p.* 2. *c.* 8. §. 11. *num.* 2. Gregor. *l.* 2. *verb. no deven ſer velados, tit.* 11. *p.* 4. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 59. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *de ſuſpenſ. c.* 4. *verſ. tertiò dubitatur*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 313. *in fine, in* 2. *edit.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 184. Machado *d. tract.* 1. *docum.* 21. *num.* 2.

Licèt Parochus pro benedictione hujuſmodi nuptiarum prohibeatur aliquid exigere, ſponte tamen oblatum recipere poteſt, ut tenent Selv. *de beneſ. p.* 1. *q.* 7. *num.* 54. Guttier. *Canon. lib.* 1. *c.* 29. *num.* 16. *&* 17. reſolventes etiam quod ſi Sacerdos, ad quem ſpectat benedictio nuptiarum, nolit dare licentiam alteri Sacerdoti quod benedicat nuptias, niſi pro pecunia, ſiquidem non intendat vendere licentiam benedictionis, ſed providere ſibi de portione oblationis eidem contingenti, non eſt ſimonia; ſi tamen ex certa ſcientia, majorem exigat ſummam, quàm præſumatur debere valere portiu eidem contingens, meritò præſumi poteſt quod ipſam licentiam vendere voluit.

Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, 104
ſive Regularis, ſive ſæcularis ſit, etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat, alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure tandiu ſuſpenſus maneat, quandiu ab Ordinario ejus Parochi; qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur: Ita Concil. Trident. *ſæpè citato, cap.* 1. Ex quo,

Primò colligo, Sacerdotem tam ſæcularem quàm Regularem conjungentem in Matrimonium, vel benedicentem ſubditos alterius Parochiæ, abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanere ſuſpenſum ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem: Ita Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 52. *numer.* 4. Henriq. *d. lib.* 13. *cap.* 38. §. 2. *in fine, lit. E, & c.* 39. §. 3. *lit. C.* Suar. *tom.* 5. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 18. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 2. *art.* 1. Portel. *in dubiis Regular. verb. Matrimonium, num.* 1. Hurtado *de Matrim. & cenſur. tr. de ſuſpenſione. diffic.* 13. *n.* 40. *verſ. nonò*, Bonac. *de cenſur. diſp.* 3. *q.* 6. *puncto* 5. *n.* 16. & novisſimè *de ſuſpenſion. omnibus in particulari, diſputat.* 3. *puncto* 5. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 186. *cum ſeqq.*

Secundò colligo, Sacerdotes Regulares Ma- 105
trimonia ſolemnizantes, non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, ultra ſuſpenſionem præfatam, ipſo facto excommunicatos eſſe excommunicatione Sedi Apoſt. reſervata, de qua *in Clem.* 1. *de privileg.* Ita Navar. *conſ.* 1. *num.* 7. *ſub tit. de pœnis, in antiq. & conſ.* 10. *ſub tit. de conſtit. in antiq.* Majol. *de irregul. lib.* 3. *c.* 25. *n.* 12. *verſ. clandeſtinum*, Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 15. §. 12. *num.* 8. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 48. *num.* 8. *&* 9. Molfeſ. *d. tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 66. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *cap.* 4. *verſ. ſed quæret*, Ludovic. Miranda *in man. Prælator. tomo* 1. *q.* 48. *art.* 2. Ego ipſe *d. allegat.* 32. *num.* 192.

Contra Henriquez *in ſum. lib.* 13. *c.* 38. §. 2. *in comment. lit. E*, Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 4. *n.* 13. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 4. *c.* 16. *n.* 10. Bonac. *eod. tract. diſp.* 3. *q.* 6. *punct.* 5. *n.* 19. *in fine, & de Matr. q.* 4. *punct.* 6. *n.* 3. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 26. §. 2. *verſ. ex quibus concedit* 10. *&* §. 6. *in princ.* exiſtimantes Religioſum benedicendo abſque licentia, præter ſuſpenſionem non incurrere excommunicationem latam *in d. Clem.* 1.

Tertiò, colligo Sacerdotem benedictio 107
nem ſecundis nupriis impartientem in caſu

R 2 non

non permiſſo incurrere ſuſpenſionem, ut per Covar. *d. §.* 11. *num.* 2. Navar. *in man. c.* 25. *numer.* 137. Clar. §. *fin. q.* 75. *verſ. Sacerdos*, Henriq. *d. lib.* 13. *c.* 39. *§.* 3. *&* *d. c.* 16. §. 2. Perez *l.* 5. *col.* 5. *verſ. intelligas*, *titul.* 1. *libr.* 5, *Ordin.* Fr Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 241. *in fin.* Mare. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 59. *in addit.* Mar. Alter. *dict. c.* 4. *verſ. ſecundò*, Sanch. *d. diſp.* 82. *num.* 27. Gutier. *d. c.* 106. *à num.* 16. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 188.

Contra Bernard. & Salzed. *in pract. c.* 77. *num.* 2. *& lit. E*, Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *c.* 82. *num.* 2. *in fine*, Menoch. *de arbit. caſu* 417. *numer.* 8. Cevall. *d. q.* 604. *num.* 135. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 113. *n.* 1. Ugolin. *d* §. 12. *num.* 6. *in fine*, exiſtimantes arbitraria tantùm pœna puniendum eſſe Clericum in caſibus ſibi non permiſſis nuptiales benedictiones indulgentem.

Quartò, colligo excuſare à ſupradicta ſuſpenſione ignorantiam etiam craſſam, dummodò non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas. Ita Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 48. *num.* 7. Gutier. *de Matrim. c.* 75. *num.* 16.

107 *Quintò*, colligo hanc ſuſpenſionis pœnam nedum ad officium, ſed etiam ad beneficium extendi poſſe, ut per Hurtado *de Matrim. & cenſur. tract. de ſuſpenſione*, *diffic.* 13. *numer.* 40. *verſ. nonò*, Franc. Molin. *d. diſſ.* 11. *num.* 149. ubi *n.* 150. tenet eam ipſo jure impoſitam eſſe, quia Concil. Trident. *d. c.* 1. ibi, *tandiu ſuſpenſus maneat*, &c. loquitur per verba præſentis temporis, quæ latam ſententiam important.

Caput XXII.

De Extremæ-Unctionis Sacramento per Parochum adminiſtrando.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos quivis Sacramentum Extremæ-Unctionis validè confert.*

2 *Extremam-Unctionem miniſtrans cùm non ſit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, graviter peccat.*

3 *Regulares Sacerdotes, qui clericis ſæcularibus, ſive laicis Extremam-Unctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata.*

4 *Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis Fratribus profeſſis, converſis, oblatis, donatis, & ſervitoribus ſæcularibus poſſunt Extremam-Unctionem, toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu.*

5 *Ordinarij locorum permittere debent, ut Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum uſu duntaxat.*

6 *Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam-Unctionem miniſtrare, neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus, eam licitè poterit miniſtrare.*

7 *Extremam-Unctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato eodem tempore dare, urgente neceſſitate.*

8 *Parochus ſi inchoatas Unctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet.*

9 *Parochus ſi omnes unctiones infirmi propè morituri perficere non poſſe credat, tunc plures Sacerdotes ad ungendum admittere poterit.*

10 *Parochus ratione officij obligatur Extremam-unctionem ſubditis miniſtrare, itaut peccet mortaliter ſi pœnitenti ſine juſta excuſatione neget.*

11 *Extremæ-unctionis capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea uſus eſt, hócque Sacramentum recipere optaverit.*

12 *Extrema-unctio non eſt neganda pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & Sacr. Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendæ capacibus.*

13 *Extrema-unctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modò priuſquam in talem amentiæ ſtatum perveniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint.*

14 *Parochus eo caſu Extremam unctionem miniſtrare debebit, cùm viderit hominem de vita periclitari.*

15 *Parochus poterit Extremam-unctionem miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſum.*

16 *Peſtis tempore ad vitandum contagium inſervire poteſt uſus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum è loco remotiori.*

17 *Parochus non tenetur cum morali vitæ periculo Unctionem præbere.*

18 *Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate tenetur Parochus Extremam Unctionem miniſtrare.*

19 *Parochus ad Extremam Unctionem miniſtrandam non debet expectare articulum quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò ipſius deſperata ſit ſalus.*

20 *Extrema*

20 *Extrema unctio poteſt miniſtrari infirmo extra lectum jacenti.*

21 *Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam unctionem miniſtrare , etſi diuturnior morbus videatur , ſi tamen ſalus deſperata ſit.*

22 *Extrema unctio miniſtrari poteſt , quamvis adhibito Medicorum judicio probabiliter dubitetur , an homo in periculo mortis ſit, necne.*

23 *Infirmus ſi dum jungitur moriatur , debet Parochus ab unctionibus deſiſtere.*

24 *Extremæ unctionis materia remota eſt oleum ex olivis ab Epiſcopo priùs benedictum , vel ſalsem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione.*

25 *Parochus peccat ſi oleum alterius anni in Extrema unctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas.*

26 *Oleum conſeeratum pro Extrema unctione miniſtranda , ſi creditur non ſufficere pro toto anno , licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati.*

27 *Extremæ unctionis materia proxima eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote.*

28 *In quinque ſenſibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti.*

29 *Unctiones pedum , ac renum non ſunt de eſſentia Sacramenti Extremæ unctionis.*

30 *Unctio in renibus convenientiùs omittitur, præſertim in fœminis , ac viris Religioſis.*

31 *Infirmus ſi manibus careat , ungenda eſt caro propinqua ; ſi oculis careat , locus oculorum ungi debet , dum ei adminiſtratur Extrema unctio.*

32 *Sacerdotes non in palmis , ubi ſacro Oleo uncti ſunt , ſed infra palmam , vel in exteriori manus parte inungi ſolent , dum eis Extrema unctio miniſtratur.*

33 *Extrema unctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis , eo quòd periculum ſit in mora ſine culpa , poterit una auris , vel una manus inungi.*

34 *Unctiones ſine Cruce fieri in Extrema unctione nihil obſtat causa celebrandi propter periculum inſtantis mortis.*

35 *Forma Extremæ unctionis quæ ? oſtenditur.*

36 *Extrema unctio ex conſuetudine fermè ubique obtenta ultimo loco inter Sacramenta morituro confertur.*

37 *Extremam unctionem conferre infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ , & Euchariſtiæ , non eſt peccatum mortale.*

38 *Parochus non poterit Extremam unctionem iterum conferre , durante eodem periculo morbi.*

39 *Parochus non poteſt prætermittere Orationes , & Pſalmos qui in Extrema unctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu.*

40 *Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſſarij in adminiſtratione Extremæ unctionis.*

41 *Extremam unctionem non licet adminiſtrare in neceſſitate , non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis.*

42 *Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda Extrema unctione adhibere ea , quæ eſſentialia ſunt.*

43 *Parochus in adminiſtranda Extrema unctione unum miniſtrum clericum , ſi haberi poſſit , adhibere debet , alioqui ſolus illam conferens , reliqua etiam omnia peragere poterit.*

44 *Parochus non debet ſine lumine Extremam unctionem deferre.*

45 *Interdicti tempore Extrema unctio nulli laico , vel etiam Clerico, aut Religioſo , ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint , miniſtrari poteſt.*

46 *Extrema unctio Interdicti tempore miniſtrari poterit quando infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum.*

47 *Parochus infirmo moribundo qualiter aſſiſtere debeat , remiſſivè.*

48 *Sepeliendi ſuos Parochianos quæ obligatio Parocho incumbat , oſtenditur.*

LICET quivis Sacerdos Sacramentum Extremæ unctionis validè conferat , uti proprius illius miniſter , quia ejus adminiſtratio intrinſecè non eſt actus juriſdictionis , ſicut abſolutio à peccatis , Concil. Tridentin. *ſeſſione* 14. *cap.* 3. *de Extrema unctione* , Sanct. Thom. *in* 4. *diſtinct.* 23. *quæſt.* 2. *artic.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Extrema-unctio* , §. 2. Sayr. *de Sacrament. in genere, lib.* 2. *cap.* 2. *quæſ.* 3. *art.* 2. *verſ.* 2. *de Sacrament. in med.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 5. *quæſt.* 79. *art.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori Pœnitent. lib.* 18. *à num.* 69. Ægid. de Coninch. *de Sacrament. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 19. *à numer.* 27. Bonacin. *de Sacram. diſp.* 7. *quæſt. unica, puncto* 4. *num.* 1. Molfeſ. *in ſumma Theologiæ moralis , tr.* 4. *cap.* 3. *num.* 32. Homobon. de Bonis *de examine eccleſ. tr.* 4. *q.* 53. Anton. Fernandez *in examine Theolog , moralis, part.* 3. *cap.* 10. §. 1. *num.* 8. Filliuc. *in quæſt. moral. tr.* 3. *cap.* 5. *num.* 87. Paul. Layman. *in Theologia morali , lib.* 5. *tr.* 8. *cap.* 6. *num.* 1. 1
Nihilominus tamen non poteſt licitè illud adminiſtrare , niſi habeat juriſdictionem , & ab Eccleſia non impediatur ; ac propterea † qui non eſt proprius Sacerdos, aut Parochus, 2
vel qui facultatem non habet à proprio Parocho,

rocho, graviter peccat adminiſtrando hoc Sacramentum; ſiquidem Sacramenta fidelibus miniſtrare proprium eſt Paſtoris officium, & nullus mittere debet falcem in meſſem alienam, ſibique alienam juriſdictionem uſurpare: Ita Sot. *in 4. diſt.23. q.1. art.2.* Sylveſt. *verb. Unctio Extrema, num.4.* Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap.5. dub.8. num.2.* Fernandez *d. num.8.* Coninch. *d. diſp.19.n.28.* Bonac. *d. puncto 4. n.4. & 5.* Paul. Layman. *d. cap.6. n.2.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.2. diſp.7. q.1.* Trullench. *in praxi reſol. Sacram. lib.5. c. unic. dub.3. n.4.* Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacram. art.5. de Extrema unctione, num.22.* ubi quod ſub ratihabitione Parochi poterit quilibet Sacerdos adminiſtrare hoc Sacramentum.

Unde Sacerdotes qui extra caſum neceſſitatis, vel ſine licentia Epiſcopi, aut Parochi, ſeu abſque ſpe ratihabitionis hoc Sacramentum præter ejus conſenſum adminiſtraverint, graviter peccabunt, ut communiter docent Baſſæ. & ab eo citati *in floribus Theolog. verb. Extrema unctio 2. num.1.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.3. p.2. tr.2. docum.22. n.2.*

3 Regulares verò Sacerdotes, qui Clericis ſæcularibus, ſive laicis Sacramentum hoc ſine proprii Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint, ipſo facto ſunt excommunicati, cujus excommunicationis abſolutio Sedi Apoſtol. eſt ſpecialiter reſervata, ut probat *Clem.1. de privileg.* & ex ea colligunt Henriq. *in ſumma, lib.13. cap.40. §.4. lit. N.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.2. quæſt.60. art.2. verſ. decimò,* Zerol. *d. verb. Extrema unctio, §.2.* Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.12. c.13. q.5. verſ. primum.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.1. q.44.* Ludovic. Miranda *in man. Prælator. tom.1. q.46. art.1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.210. verſ. duodecimò,* Bonac. *d. puncto 4. num 6.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg.50. num.96. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* & me citato Lezana *in ſumma qq. Regul. tom.1. cap.9. numer.31. cap.11. n.10.* Trulleuch. *d. n.4.*

4 Omnibus tamen, & ſingulis Fratribus profeſſis, converſis, oblatis, donatis, novitiis, & ſervitoribus ſæcularibus, aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus poſſunt ipſi Regulares Sacramentum hoc toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu, ex privilegio Eugenii IV. Fratribus Minoribus conceſſo, cujus meminit Ludovic. Miranda *d. diſp.7. q.3. in princ.* Portel. *in dub. Regular. verb. famuli, ſeu familiares, n.1.* Hieron. Roder. *in compend. qq. Regular.*
5 *reſol.64. num.1.* † & ideò permittere debent locorum Ordinarii, ut ipſi teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum uſu duntaxat, ſicut cenſuit Sacr. Congregatio negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita; *ſub die 13. Julij 1589.* Quamvis quoad Donatos, Oblatos, & ſervitores ſæculares id hodie habere locum tantùm in foro conſcientiæ, ſive occulto, dicendum videatur: ita ut ſi Parochus aliquod jus circa hujuſmodi perſonas vendicare vellet, & in exteriori foro illud poſtularet, non poſſet ei virtute præfati privilegii, ſeu aliorum reſiſti, niſi quatenus ea per *Concil. Trid.* reſtricta non ſint; & ſic quandiu ipſe non reſiſtit; integrum eſt Religioſis tota conſcientia ſuis privilegiis uti, juxta Pii V. conceſſionem, qui vivæ vocis oraculo abſolutè, & ſine limitatione declaravit, ut gratiæ hujuſmodi non cenſeantur derogatæ, nec reſtrictæ. Ita Suar. *tom.4. de Relig. tract.10. libr. 9. capit.4. numer.12.* Tamburin. *d. q.3. in fine.*

Si verò Parochus abſit, vel non poſſit, 6
aut per manifeſtam injuriam nolit aut Sacramentum miniſtrare, neque etiam hoc caſu Superior ejus adiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus licitè poterit illud miniſtrare; quia in tali caſu, etſi ipſemet immediatus Paſtor, ſeu Parochus invitus ſit, tamen ejus Superior, ſaltem Summus Pontifex licentiam præbere cenſendus eſt, cùm hoc Sacramentum animæ in extrema lucta valdè utile ſit, & quaſi firmiſſimum præſidium contra Dæmonis infeſtationes à Chriſto inſtitutum, teſtante Concil. Trident. *in proœm. de Extrema unctione*; quin etiam neceſſarium animæ remedium, ſi aliud eo tempore Sacramentum ſalubriter ſuſcipi nequeat: Ideò ſic docent Caietan. *verb. excommunicatio, n.64.* Armil. *eodem verbo, num.49.* Henriquez *lib.3, cap.13. §.4.* Soar. *tom.3. diſput.44. ſectione 2.* Ægid. de Coninch. *dicta diſput.19. numer.9.* Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap.5. dub.8.* Fernandez *d. §.1. num.8. prope fin.* Ex qua ratione excommunicationem *d. Clem.1. de privileg.* non incurri à Religioſis adminiſtrantibus, in caſu neceſſitatis abſente Parocho, pluribus citatis reſolvit Bonac. *d. q. unica, puncto 4. num.6.* quibus addo Ludov. Miranda *d. q.49. art.1. concl. unic. in princ.* Suar. *tom.4. de Relig. tr.10. lib.9. cap.4. num.9.* Tamburin. *d. diſp.7. q.2.*

Poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato 7
eodem tempore Extremam unctionem dare, itaut unus unum ſenſum ungat, itidem prolata forma partiali: Ita Henriquez *in ſumm. lib.1. cap.27. §. 2.* Nald. *verb. Extrema unctio, n.6.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.28. n. 62.* Galler. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Extrema unctio habet,* Ægid. de Coninch. *d. diſput.19. dub.9.* Poſſevin. *d. tr. de offic. Curati, c.9. ſub dub.8.* Bonac. *d. punct.4. num.7.* Ludov. à S. Joanne *d. loco, n.24.* Filliuc. *in qq.*

moral.

*moral. tom.*1. *tr.*3. *cap.*5. *num.* 92. Trullench.
*in praxi reſol. Sacrament. lib.*5. *cap. unic.*
dub. 2. *numer.* 5. Sed non eſt faciendum ſine
neceſſitate, quia extra illam non poteſt Sacra-
mentum à pluribus Sacerdotibus adminiſtrari
abſque peccato mortali, cùm fiat contra
uſum, & praxim Eccleſiæ in re gravi, qui ha-
bet ut unus Miniſter omnes Unctiones, ideo-
que totum Sacrameutum perficiat, ſicut obſer-
vat Bonac. *d. num.*7. *verſ. dixi urgente neceſſi-*
8 *tate*, *& num.* 8. † Neceſſitatis autem caſus
hac in re duplex eſſe poteſt, unus communiter
receptus ex parte Miniſtri, ſi inchoatas unctio-
nes ob repeotinam infirmitatem, aut mortem
abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuecedere
debet, nihil repetens, ſed quæ reſtant adji-
ciens: ut per Poſſevin. *d num.*8. Bonac. *d. pun-*
cto 4. *num.*9. Trullench. *d. lib.*5. *cap. unic. dub.*2.
9 *num.*7. † Aliter eſt ex parte infirmi, ſi autè mo-
riturus videatur, quàm unicus miniſter omnes
unctiones perficere poſſit, tunc permittit Suar.
*d. diſp.*44. *ſect.*2. *num.* 8. ut plures Sacerdotes
ſimul ungant, unus oculos, & alter aures, &c.
proferentes interim formas, quæ Unctioni-
bus reſpondent. Et fortaſſe *Jacobus Apoſtol.*
epiſt. 5. idcircò Preſbyteros nominavit, ut
ſignificaret plures ad hujus Sacramenti mini-
ſtrationem concurrere poſſe, niſi fortaſſe ma-
gis placeat dicere oumerum pluralem pro ſin-
gulari uſurpaſſe, ac ſi diceret, *inducite unum*
ex Sacerdotibus miniſtris Eccleſiæ: vide Doc-
tores, quos citat Bonacin. *d. punct.*4. *n.*7. *verſ.*
neque obſtat.

10 Parochus ratiune officii ex juſtitia obligatur hoc Sacramentum ad fidelium ſalutem à Chriſto inſtitutum, ſubditis miniſtrare, ut proinde mortaliter peccet, ſi petenti ſine juſta excuſatione neget, vel differat cum probabili periculo, ne interim infirmus decedat. Ita Nav. *in man. c.*25. *num.*131. Baſſæ. *in floribus Theolog. verb Extrema unctio* 2. *n.*2. Suar. *tom.*5. *diſp.*61. *ſect.*2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib.*4. *p.*2. *tr.*2. *docum.*22. *n.*3. Poſſevin. *d. c.*9. *num.*9. Ludov. à S. Joanne *d. art.*5. *num.*4. Bonac. *d. q. unica, puncto* 5. *n.*12. Chapeaville *d. tr.*5. *q.*1. Paul. Layman. *d. tr.*8. *c.*7. *num.*3. Trullench. *d. dub.*2. *num.*8.

11 Subjectum hujus Sacramenti capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea uſus eſt, hocque Sacramentum recipere optaverit: Ita Poſſevin. *d. cap.*9. *num.*4. Zerol. *in praxi de Sacram. Pœnit cap.*15. *q.*7. Zambran. *d. cap.*5. *dub.*3. ubi ait debere dari cuicunque infirmo, cujus mors timeatur, & creditur citò futura, modò infirmitas naſcatur ex morbo, vel ex vulnere, vel veneno potato, vel ex alia quacumque cauſa extrinſeca, non tamen proximo morti violentæ, ut ſuſpendendo, vel ſuffocando, quia non infirmatur: & *numero* 2. quod non eſt neceſſarium, ut ſit in lecto: *& dub.*6. tenet in eadem infirmitate poſſe repeti Extremam-unctionem, Bonacin. *d. q. unica, punct.*5. *numer.*1. Paul. Layman. 1. 2. *d. tr.*8. *c.*4. *num.*1. Ludovic. à Sancto Joanne *d. art.*5. *à numer.*5. Trullench. *in praxi reſol. Sacram. lib.* 5. *cap. unic. dub.*4. *à num.* 1.

Unde neganda non eſt Extrema-Unctio 12
pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & ſacræ Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendæ capacibus, non antea; cùm devotionem, & affectionem erga ipſam tunc habere non poſſint: ac præterea cùm non ſit inſtitutum, niſi contra reliquias peccatorum actualium, quæ ipſi ante uſum rationis non habent, ſed nec habere poſſunt, & quamvis ordinetur etiam ad tolleodas reliquias peccati originalis aliquo modo, id tamen eſt quatenus poſtmodum confirmatæ ſunt per peccatum actuale: Ita docent Sot. *in* 4. *diſt.* 23. *quæſt.*2. *art.*2. *concluſ.*4. Navarr. *in man. c.*22. *num.*13. Emman. Sà *in aphoriſmis, verb. Extrema unctio*, *num.* 2. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.*2. *lib.*1. *c.*8. *numer.*16. Soar. *in* 3. *part. tom* 3. *quæſt.*70. *ſect.*1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*3. *q.*75. *art.*2. Ludovic. Miranda *d. concl.*6. *q.*49. *art.*2. Trullench. *d. cap. unic. dub.*4. *num.*5. Ludov. à S. Joanne *d. art.*5. *num.*7. Poſſevin. *d. cap.*9. *num.*4. *verſ. pueris*, Zambran. *de caſibus in articulo mortis*, *cap.*5. *dub.* 1. Bonacio. *d. q. unica, puncto* 5. *numer.* 1. *verſ. ratio*, Chapeaville *d. tr. cap.*5. *quæſ.*17. Gallet. *in margar. caſuum Conſcient. verb. Extrema unctio antepenul.* ubi quod danda eſt pueris in decimo anno morientibus: & *in fine* addit, dari debere etiam his, qui fuerunt baptizati, in articulo mortis, quia licèt per Baptiſmum tollatur culpa, & pœna, remanet, tamen pugna contra hoſtem, Paul. Layman. *d. cap.*4. *num.* 2. ubi ſubdit excuſari Parochos ſi pueris ante aonum ætatis XIV. aut XV. juxta diœceſis conſuetudinem Extremam unctionem negent, excepto tamen caſu neceſſitatis, ſi puer, quem rationis uſum aſſequutum eſſe conſtat, aliud ante mortem Sacramentum ſuſcipere noo poſſit, idem Zambran. *de Extrema-unctione*, *dub.*1. *cap.*5. *num.*3. ubi quod omnibus pueris capacibus Sacramenti Pœnitentiæ, atque adeò in omnibus poſt ſeptennium, niſi conſtaret carere uſu rationis, danda eſt Extrema unctio, licèt non recipiant, nec ſint idonei ad Euchariſtiam recipiendam, Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.*27. *per tot.* ubi tenet peccare Parochum, qui non adminiſtrat Unctionem ſacram puero habeoti uſum rationis ad peccandum, quamvis ob defectum ætatis nunquam ſuſceperit Euchariſtiam: refert Machado *libr.*1. *p.*2. *tr.*2. *docum.*22. *numer.*5. & quamvis

Nugn. *in 3. p. tom. 2. q. 32. art. 2. diffic.* 4. & Joan. Sanci. *d. diſp. 27. n.* 18. putent Fidelem, qui nunquam peccavit, ſubjectum habile non eſſe hujus Sacramenti; contrarium tamen tenent plures alii, meritò arbitrantes, quod licèt Parochus cognoſcat per Confeſſionem, puerum nunquam actualiter peccaſſe, teneatur tamen miniſtrare Sacramentum Unctionis; quia tunc indigebit illo infirmus ad robur acquirendum contra tentationes dæmonum; ex quorum numero ſunt Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tr.* 10. *diffic.* 3. *num.* 7. Suar. *tom.* 4. *diſput.* 42. *ſect.* 2. *num.* 10. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 3. *cap.* 4. *numer.* 108. plures, quos refert, & ſequitur Diana *part.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 181. Machado *d. lib.* 4. *part.* 2. *tr.* 2. *docum.* 22. *num.* 6. Trullench *d. cap. unic. dub.* 4. *num.* 6.

13 Nec etiam neganda erit Extrema unctio diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modò priuſquam in talem amentiæ ſtatum perveniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint, ſi nimirum Chriſtianè vixerunt, atque ſalutis ſuæ memores fuerunt, quod quidem præſumendum, niſi contrarium appareat: ita Henriq. *lib.* 3. *cap.* 13. §. 1. Ludov. à Sancto Joanne *d. art.* 5. *de Extrema unct. n.* 13. Poſſevin. *d. cap.* 9. *num.* 4. *verſ. habitantibus*, Ludov. Miranda *d. q.* 46. *art.* 2. *concl.* 5. ubi quod prædictum Sacramentum non eſt dandum amentibus, ſive furioſis, niſi aliquibus utantur lucidis intervallis, Zambran. *d. cap.* 5. *dub.* 2. *dum.* 4. Bonacin. *d. punct.* 5. *num.* 2. *&* 3. Paul. Layman. *d. cap.* 4. *num.* 3. ubi *verſ. ij porrò*, ſecus dicit de perpetuis amentibus, Fernandez *d. part.* 3. *cap.* 10. §. 1. *num.* 9. In phreneticis verò, & furioſis advertit Zambran. *d. dub.* 2. qui citat Palud. S. Anton. Ledeſm. Henriq. & alios; eos, ſi reſiſtant, eſſe ligandos, excluſis tamen laicis, ad tollendum ſcandalum: & quod id facere aliquando erit neceſſarium, quando phreneticus non poſſet recipere aliud Sacramentum, niſi Extremam unctionem, refert Anton. Diana *reſolut. moral. p.* 2. *tr. de celebrat. Miſſar. reſol.* 78. *in fine.*

14 Eo caſu Parochus Sacramentum hoc miniſtrare debebit, cùm viderit hominem ita periclitari propter infirmitatem ex gravi morbo, peſte, vulnere, veneno potato, vel ſimili cauſa intrinſeca? Ita Sylveſt. *verb. Extrema-unctio*, §. 3. *& de Sacram. Pænitent. cap.* 15. *quæſ.* 7. *verſ. dico ſecundò*, Galet. *in margarita caſuum conſcient. eodem verbo Extrema unctio. num.* 1. Poſſevin. *d. cap.* 9. *n.* 4. *in princip.* Ægid. de Coninch. *d. diſp.* 19. *dub.* 7. Trullench. *d. cap. unic. dub.* 4. *num.* 4. Ludovic. Miranda *d. q.* 49. *art.* 2. *concl.* 2. ubi quod Sacramentum non quibuſcunque infirmis eſt exhibendum, ſed tantummodò gravi morbo laborantibus, & iis, qui morti jam appropinquant.

15 Sic etiam poterit Parochus Sacramentum hoc miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, vel ob rabidum morſum, Bonac. *d. puncto* 5. *n.* 6. Ludovic. à S. Joanne *n.* 6. Poſſevin. *d. cap.* 9. *n.* 4. *verſ. rabido*, ubi advertit cavendum eſſe ne tangatur rabidi ſpiritus, ſeu ſaliva, quia habet vim inficiendi rabie tangentem, ideò ungi debet loco oris pars vicina. 16 † Inſervire etiam poteſt tempore peſtis ad vitandum contagium uſus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum à loco remotiori, de quo Suar. *diſp.* 44. *ſect. ult. in fine*, Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 5. *q.* 39. 17 † Ut ſi impendat verum & morale vitæ periculum, quod vitare Parochus nequeat, non tenetur cum tam gravi periculo Unctionem præbere; tenetur tamen aptis Medicorum remediis uti, ut periculum vitet, vel illud prævenire: at ſi poſtquam omnia præſtitit, mortis periculum adſit, non tenetur; ſecus ſi abſit. Ita Suar. *tom.* 4. *de Pænit. diſp.* 40. *ſect.* 3. Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tr.* 10. *dif.* 6. *n.* 7. Armil. Molfeſ. & alii, quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol. p.* 2. *tr.* 4. *reſol.* 174. Machado *d. lib.* 4. *p.* 2. *tr.* 2. *docum.* 22. *n.* 4. Trullench *d. lib.* 5. *dub.* 2. *num.* 9.

18 Senibus quoque, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate, tenetur Parochus hoc Sacramentum miniſtrare: ita Bonac. *d. punct.* 5. *num.* 6. *in princip.* Valer. Reginald. *d. lib.* 28. *num.* 69. Ludovic. Miranda *d. q.* 49. *art.* 2. *concluſ.* 8. ubi idem dicit de mulieribus in partu jamjam deficientibus, & ſimilibus.

19 Quamvis ſupradicta ſint vera, nihilominus ad exhibendum præfatum Sacramentum non eſt expectandus articulus, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò ipſius deſperata ſit ſalus: ita Nald. *in ſum. verb. Extrema unctio*, *num.* 1. Ægid. de Coninch. *d. diſputat.* 19. *dub.* 7. *numer.* 25. Poſſevin. *d. cap.* 9. *numer.* 5. Ludovic. Miranda *d. q.* 49. *art.* 2. *concl.* 3. Bonacin. *d. puncto* 5. *numer.* 7. Trullench. *d. dub.* 4. *num.* 3. 20 † Nec eſſe neceſſarium ut infirmus in dicto lecto jaceat, quia etiam extra lectum inungi poteſt, v. g. peſte infectus, hydropicus, phthiſicus, Henriq. *in ſum. lib.* 3. *cap.* 11. §. 1. Zambran. *d. cap.* 5. *dub.* 3. 21 † Sed etſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit, poterit Parochus ſtatim in principio morbi Sacramentum hoc miniſtrare, ſaltem ſi aliqua cauſa exigat, ut quia morbus fallax eſſe ſolet, qui interdum inopinatò hominem occidit, vel quia in progreſſu majus contagionis periculum timetur, idque peſtis tempore obſervandum monet Soar. *tom.* 4. *de Pænitent. diſput.* 44. *ſect. ult. in fine.*

Si

22 Si autem adhibito etiam Medicorum ju-
dicio probabiliter dubitetur, an homo peſte
infectus, & conſequenter in periculo mor-
tis ſit, nec ne, Sacramentum hoc ſub condi-
tione celebrare poſſe Parochum, ait Cha-
peaville d. tract. cap. 5. quaſt. 11. Sic etiam
poterit adminiſtrare infirmo, de quo dubita-
tur an ſit mortuus, ſub conditione, ſi adhuc
vivit, ne Sacramentum conferatur ſubjecto in-
capaci, ita Navar. in man. c. 22. num. 13. Em-
man. Sà verb. Extrema Unctio, num. 15. Poſſev.
d. c. 9. num. 19. Bonacin. d. punct. 5. numer. 9.
Ludov. à S. Joanne d. loco, n. 26. Paul. Layman.
23 d. tract. 8. c. 8. num. 2. † Sed ſi infirmus dum
inungitur, ex hac vita decedat, debet Pa-
rochus ab Unctionibus deſiſtere, Bonac. dict.
punct. 5. num. 8. Ugolin. de officio Epiſcopi,
c. 15. §. 9. num. 2.
24 Materia remota hujus Sacramenti eſt oleum
ex olivis ab Epiſcopo priùs benedictum, Con-
cil. Trident. ſeſſ. 14. de Extrema unct. c. 1. Sayr.
de Sacram. in genere, lib. 1. c. 3. quaſt. unica,
art. 3. verſ. de Sacramento, Zerol. in praxi
Epiſcop. part. 1. verb. Extrema unctio, §. 1. Petr.
Ledeſma in ſum. p. 1. ubi de Sacrament. Extre-
ma unct. c. 2. Azor. inſtitutionum moralium, p. 1.
lib. 1. c. 7. verſ. quotieſcunque, in fine, Zambran.
de Extrema unct. c. 5. in princ. num. 3. Valer.
Reginald. in praxi fori Pœnitent. lib. 28. nume-
ro 50. cum ſeqq. Ægid. de Coninch. d. diſp. 19.
à numer. 5. Bonacin. d. q. unica, punct. 2. nume-
ro 2. Fernandez d. part. 3. c. 10. § 1. numer. 1.
Vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ com-
miſſione, ut contra Card. Bellarm. de Extre-
ma unctione, c. 7. Ægid. de Coninch. d. diſpu-
tat. 19. dub. 2. rectiùs ſentiunt Cajet. 2. 2. q. 72.
art. 3. Victor. de Extrema unctione, num. 216.
Henriquez d. lib. 8. § . 2. Fernand. loco proximè
citato, Zambrao. d. c. 5. in princ. num. 3. Bo-
nacin. d. q. unica, punct. 2. num. 3. ubi num. 4.
reſolvit oleum olivarum eſſe materiam ſuffi-
cientem hujus Sacramenti, quamvis benedi-
ctum ſit alia benedictione, quàm benedictione
conſueta Eccleſiæ: & num. 5. ſubdit non eſſe
validum Sacramentum Extremæ Unctionis, ſi
aliud oleum per errorem adhibeatur præter
oleum infirmorum.
25 Non videtur à peccato excuſandus Paro-
chus, ſi oleum alterius anni adhibeat, niſi
aliud ſuadeat neceſſitas, ut reſolvunt Bonac.
d. q. unica, punct. 2. num. 6. Ugolin. de officio
Epiſcopi, c. 7. §. 2. n. 1. Poſſevin. d. c. 9. n. 1. Lu-
dov. à Sancto Joanne de adminiſtr. Sacrament.
art. 5. de Extrema Unctione, num. 1. quia de-
bet eſſe benedictum eo anno, ut præcipitur in
cap. litteris, de Conſecr. diſt. 3. Machado en ſu
perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib. 4. par. 2.
tractat. 2. docum. 22. num. 7. & ſic ubi neceſſi-
tas urgeret, poterit Parochus veteri oleo mo-
rituros ungere, uſquedum novum ipſi ab
Epiſcopo tranſmiſſum fuerit, Zambran. dict.
cap. 5. dub. 4. num. 15. Ugolin. d. §. 2. numer. 2.
Paul. Layman. d. tract. 8. c. 2. n. 4. ubi adver-
tit, quod ſi adventante novo, ex vetere aliquid
remanſerit in lampadibus Eccleſiæ, quæ ante
venerabile Sacramentum ſunt, ponendum eſt,
ut comburatur.
Verùm eo caſu, quo oleum conſecratum 26
creditur non ſufficere pro toto anno, licitè
poterit Parochus oleum non conſecratum miſ-
cere conſecrato, utrumque enim cenſetur con-
ſecratum per admixtionem, modò quod ad-
ditur ſit minoris quantitatis conſecrato: ita
Poſſevin. d. c. 9. num. 2. Fuſc. de viſitat. lib. 1.
c. 6. num. 10. Ludov. à S. Joanne d. loco, num. 2.
Zambran. d. c. 5. dub. 5. Bonacin. d. punct. 2.
num. 8. me citato hoc loco Machado dict. do-
cum. 22. num. 7. Ego ipſe de officio, & poteſt.
Epiſcop. part. 1. alleg. 31. num. 17.
Materia verò proxima hujus Sacramenti 27
eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum, facta à
Sacerdote, ſecundùm S. Thom. in 4. diſt. 23.
q. 2. num. 3. Ægid. de Coninch. d. diſp. 1-. dub 3.
num. 12. Zambran. d. c. 5. in princ. num. 3. Bo-
nacin. punct. 2. num. 9. † In quibus ungendis 28
non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacra-
menti, quia mutato ordine adhuc completa
manet ſignificatio, ut per Poſſevin. d. c. 9. nu-
mer. 14. Bonacin. d. quaſt. unica, puncto 2. nu-
mer. 20.
Circa reliquas verò duas Unctiones, pe- 29
dum videlicet, ac renum, ſervanda eſt cu-
juſque Eccleſiæ conſuetudo, cùm non ſit de
eſſentia Sacramenti, ex Palud. in 4. diſt. 23.
q. 3. art. 3. concl. 1. & ibi Sot. q. 2. art. 2. concl. 2.
Zambran. d. c. 5. in princ. num. 4. Imò † Unctio 30
in renibus convenientiùs omittitur, præſer-
tim in feminis, ac viris Religioſis; Henriq.
d. lib. 3. c. 12. §. 2. Emman. Sà verb. Extrema-
Unctio, n. 11. Card. Bellarm. lib. de Extrema unct.
c. 10. in fine, Valent. tom. 3. diſp. 8. q. 1. punct. 2.
Soar. diſp. 48. ſect. 2. num. 6. Zambran. d. c. 5. in
princip. num. 2.
Quod ſi ægrotus manibus careat, ungen- 31
da eſt caro propinqua; ſi oculis careat, locus
oculorum ungi debet, Sot. dict. q. 2. art. 3.
Henriquez dict. cap. 12. §. 1. Emman. Sà dict.
verb. Extrema unctio, num. 13. quia licèt ho-
mo, qui perpetuò caruit viſu, non potuerit
eo ſenſu peccare ſecundùm effectum, potuit
tamen peccare ſecundùm concupiſcentiam vi-
dendi.
Sacerdotes porrò non in palmis, ubi ſacro 32
oleo uncti ſunt, ſed infra palmam, vel in ex-
teriori manus parte ungi ſolent, Poſſevin. d.
cap. 8. num. 15. Emman. Sà d. verb. Extrema-
unctio, n. 16. verſ. Sacerdotes, Bonacin. d. punct. 5.
n. 19. quamvis nihil referat etiam in ipſis pal-
mis inungi; cùm hæc Unctio ab altera diverſa
ſit, ut notavit Palud. in 4. diſt. 23. q. 3. art. 3.
concl.

Digitized by Google

*concl.*3. Zambran. *d. c.*5. *in princ. num.*5. quare cujuſque hac in re conſuetudo diœceſis ſequenda eſt.

33 In caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora, ſine culpa poterit una auris, vel una manus inungi, Henriquez *d. c.* 12. *§.* 1. Emman. Sà *d. verb. Extrema unctio*, *num.* 12. Soar. *d. diſp.*40. *ſect.*2. *num.*5. Zambran. *d. c.*5. *in princ. num.* 9. Bonacin. *d. punct.*5. *num.*12. Galer. *d.*
34 *verb. Extrema unctio, num.*12. † Et tunc cauſa accelerandi propter periculum inſtanti mortis, Unctiones ſine Cruce fieri nihil obſtat, ut advertunt Suar. *d. ſect.*2. *num.* 3. Ægid. de Coninch. *d. diſp.*19. *dub.*2. *in fine*, Zambran. *d. c.*5. *in princ. num.*11. ubi *num.*14. ſubdit quod in neceſſitate poteſt dari Extrema Unctio à ſolo Sacerdote ſine miniſtro.

35 Forma hujus Sacramenti, inquit Concil. Florent. *in decreto Eugenij*, §. *quintum Sacramentum*, eſt: *Per iſtam ſanctam Vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti per viſum, Amen*: & ſimiliter de aliis membris tradunt Zambran. *d. c.*5. *in princ. n.*2. Bonacin. *in d. q. unica, punct.*3. *n.*1. Fernandez *d.* §.1. *n.*3. Paul. Layman. *d. c.* 3. ubi *in verſ. ſecundò*, animadvertit formam illam verborum ad ſingulas Unctiones ſenſuum repetendam eſſe, ſaltem ex neceſſitate præcepti: at verò ſi periculum eſt in mora, vel morbus eſt contagioſus, putà tempore peſtis, credunt aliqui non improbabiliter ſatis eſſe quod ungatur organum ſenſus magis obvium, dicendo: *Per iſtam ſanctam Vnctionem, & piiſſimam ſuam miſericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum*: ex horum numero ſunt Victorel. *de Extrema unctione, §. de ſingulis Vnctionibus*, Suar. *tom.*4. *diſp.* 41. *ſect.*3. Ægid. de Coninch. *d. diſp.*19. *dub.*5. Poſſevin. *d. c.*9. *n.*19. Bonacin. *d. q. unic. puncto* 3. *n.* 5. Chapeaville *de modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.* 5. *q.*30. Paul. Layman. *ubi proximè*.

Fit autem forma hujus Sacramenti modo deprecativo, quia Chriſtus ita inſtituit, Jac. 5. *Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum*; tum quia infirmus eget deprecatione aliorum; tum denique, quia ipſe tranſit ex foro Eccleſia ad forum divinæ Majeſtatis, & ideò eſt de neceſſitate hujus Sacramenti, ut proferatur per modum deprecativum, ſicut reſolvunt Fernandez *d. §.*1. *n.*5. Vivald. *in candel. aureo, tit. de Extrema unctione*, ubi *de forma*, *n.*5. Bonac. *d. puncto* 3. *num* 3. Unde videtur eſſe inſufficiens forma per modum indicativum, niſi aliquid ei deprecatorium addatur, dicendo *Vngo te oleo Sancto, ut Deus, tibi remittat quiquid peccaſti*, &c. ſicut exiſtimavit Paul. Layman. *d. cap.* 3. *num.* 1, quamvis aliqui affirment Sanctum Ambroſium uſum fuiſſe forma per modum indicativum.

Conſuetudo fermè ubique obtinet, ut Sa- 36
cramentum Extremæ Unctionis ultimo loco inter Sacramenta morituro conferatur, qui eſt Sacramentum exeuntium, & totius vitæ Chriſtianæ conſummativum; referunt tamen Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib.*1. *c.*20. *numero* 23. Suarez *d. diſp.*44. *ſect.* 1. *numero* 8. Zambran. *d. cap.*5. *dub.* 1. *num.* 5. quibuſdam in locis olim Extremam Unctionem ante Viaticum dari ſolitam eſſe; & colligi videtur ex *cap. ab infirmis*, 26. *q.* 7. nec deeſt ratio, quod Sacra Euchariſtia finis eſt, ac perfecto reliquorum Sacramentorum, quam proinde decet animæ præbere poſtquam aliis Sacramentis plenè purgata eſt, atque ipſum Viaticum ſignificat dandum eſſe animæ mox migraturæ.

Unde credo, non eſſe peccatum mortale 37
conferre Sacramentum Extremæ Unctionis infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ; quia infirmus poteſt per contritionem ſe diſponere ad ſuſcipiendum hoc Sacramentum; tum quia aliquando fieri poteſt, ut quis recipere poſſit Extremam Unctionem, non verò Pœnitentiam, vel Euchariſtiam; ut quando aliquis patitur vomitum, aut ita repentè morbo prævenitur, ut non dederit ſigna Sacamenti Pœnitentiæ. Servanda tamen eſt conſuetudo Eccleſiæ, cui nequaquam adverſatur, quominus poſt acceptam Sacram Euchariſtiam, & Extremam Unctionem, ſi infirmus aliquanto tempore vivat, & Viaticum iterum petat, ei miniſtrari debeat. Vide Trullench *d. lib.* 6. *cap. unic. dub.* 4. *n.* 10.

Non poterit Parochus hoc Sacramentum 38
iterum conferre, durante eodem periculo morbi; ſecus ſi aliud novum ſit periculum, quia videlicet infirmus poſtquam ſemel inunctus fuerat, meliùs haberi cœpit, ut Medicorum judicio extra probabile, ſeu propinquum mortis periculum conſtitutus eſſet; ſed mutata corporis valetudine recidit, tunc iterum eum inungere poterit; licèt intervallum temporis non longum, ſed paucarum tantùm hebdomadarum interceſſerit, dummodò prudente practica conſideratione cenſeantur diverſa pericula, quibus homo conſtituatur in diſtinctis ſtatibus, ſeu diſpoſitionibus ad moriendum. Colliguntur hæc ex Sylveſt. *verb. Vnctio Extrema, quæſtione* 8. Henriq. *lib.*3. *cap.* 9. §. 3. Petr. de Ledeſma *de par.* 1. ubi *de Sacrament. Extrema Vnctionis*, *cap.* 8. Frater Emman. *queſtione* 79. *articulo* 4. Poſſevin. *d. cap.* 9. *numer.* 18. Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tractat.* 4. *cap.* 3. *num.* 55. Soar. *de diſputat.* 40. *in fine*. Zambr. *d. cap.* 5. *dub.* 6. Ægid. de Coninck *diſput.* 19. *à num.* 26. Valer. Reginald. *d. lib.* 28. *num.* 49. Bonac. *d. quæſtione unica*.

unica, punct.7. num.4. Paul. Layman. *d. c.4. num. 5.*

39 Circa ritus, & cæremonias in hoc Sacramento adminiſtrando per Parochum adhibendas, ſtandum eſt Rituali, conſuetudini, & Conſtitutionibus Epiſcoporum. Orationes, & Pſalmos, qui in hujus Sacramenti adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, non poteſt Parochus prætermittere abſque peccati mortalis incurſu, niſi periculum videatur eſſe in mora, propter mortis accelerationem, quia tunc ſtatim incipere debet ab Unctionibus, & Orationes, ac Pſalmos poſtea recitare: vide Zambran. *cap.5. in princip. numero* 10. Bona-
cin. *d. quæſt. unica, puncto 6. ex numero 6,*
40 ubi *numero 7.* exiſtimat † ſeptem Pſalmos Pœ-
nitentiales ex præcepto Eccleſiæ non eſſe ne-
41 ceſſarios: & *numero* 8. tenet † non licere in
neceſſitate adminiſtrare hoc Sacramentum,
non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis,
Paul. Layman. *d. tractatu* 8. *cap.8. numero* 1,
42 ubi animadvertit † tempore peſtis propter pe-
riculum contagionis ſatis eſſe adhibere ea quæ
eſſentialia ſunt cum breviſſima mora quoad
fieri poteſt; ſi tamen tempus patiatur, addit
conſultum eſſe Orationes, & Pſalmos poſtea
in Eccleſia ſupplere, de quo vide DD. citatos
ſuprà numer.17.

43 Unum ſaltem miniſtrum clericum, ſi haberi poſſit, adhibere debet Parochus, alioqui ſolus etiam Sacerdos Extremam-Unctionem conferens, reliqua etiam omnia peragere poterit: quæ videtur eſſe reſponſio Alexandri *in c. quæſivit, de verbor. ſignific. juncta gloſ.* ibi, *verſ. etiam ſolus.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.7.c.2.in fine.* Emman. Sà *d.verb.Extrema-Unctio, num.9.* Poſſevin. *d. c.9. n.11.* Bartholom. ab Aogelis *de Sacrament. dialogo 3.§.153.* Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenti tempore peſtis, c.4. q.36.* Bonac. *d. quæſt. unica, puncto 6. num. 6.* Paul. Layman. *ubi ſup. num.2. verſ. ſecundò.*

44 Admonet tandem Poſſevin. *ſæpè citato capit. 9. numero 12.* non debere Parochum ſine lumine Extremam-Unctionem deferre, obſervando in hoc proprii Epiſcopatus Conſtitutiones, & exiſtimat venialiter tantùm peccare illum, qui ſic ferret ſine cauſa; qui verò cum cauſa, nullatenus. Et addit (ſecluſa Epiſcopi Conſtitutione) non bene agere eundem Parochum timeorem de nocte ſe vocandum pro infirmo periculoſo, ſi veſpere ferat oleum Extremæ-Unctionis ad ſuum cubiculum, ut vocatur expeditiùs vadat, vel ſi de nocte reverſus ab Unctione infirmi, ut ſe citiùs expediat, oleum non referat ad ſolitum locum, ſed retineat domi uſque manè; nullum tamen credit peccatum mortale contrahere citra ſcandalum, vel periculum alicujus irreverentiæ.

Interdicti tempore Sacramentum hoc Ex- 45
tremæ-Unctionis nulli loco, vel etiam Clerico,
aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti
non ſint, miniſtrari poteſt, *cap. quod in te,
de pænitent. & remiſſ.* Covarr. *in cap. alma
mater, part.2.§.2.n.7.verſ Extrema-unctionis,*
Ugolin. *de cenſur. tab.5.cap.7.§.1. & c.10.§.1.*
Henriquez *in ſum. lib.13. cap.46. §.4.* Soar.
tom.5. diſp.33. ſect.1. num.38. Fr. Emman. *qq.
Regular. tom.2. q.109. art.3.* Sayr. *de cenſur.
lib.3.c.7. à n.29.* Avil, *eod. tract. part.5. diſp.4.
ſect.1. dub.7.* Valer. Reginald. *in praxi fori pæ-
nitent. lib.32. tract.3.n.27.* Ludovic. Miranda
*in man. Pral. tom.2. quæſt.1. art. 8. concl.3. in
med.* Zambran. *dict. cap.5. dub.7.* Trullench. *d.
cap. unic. dub.4. num.11.* Verùm † quando in- 46
firmus nullum aliud poteſt recipere Sacramen-
tum, tunc Extrema-Unctio Interdicti tempore
miniſtrari poterit, ſecundùm Henriquez *lib.3.
cap.10. § 3. lit.F.* Zambran. *d. cap.5. dub.7. à
num. 5.* & licèt advertat hunc caſum rariſſimè
poſſe contingere, eo tamen dato, præcepti ne-
ceſſitatem continere fatetur Suar. *tom.4. diſp.
44. ſect.1. num.7.*

Qualiter Parochus infirmo moribundo aſſiſtere debeat poſtquam Eccleſiæ Sacramenta illi admioiſtravit, dixi *ſuprà, cap.17. num.27. cum ſeq.* 47

Reſtat modò videre quæ obligatio Parochis incumbat ſepeliendi ſuos Parochiaoos: qua de re bene Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib.4.p.2.tr.2. docum.24. n.2.* in hæc Hiſpanica verba: *Commençando pues per la obligacion, que el Cura tiene de enterrar à ſus feligreſes, decimos que es tan grande (ſegun diſpoſicion de derecho* in cap. abolendæ, de ſepultur. & in Clem. dudum. §. hujuſmodi, eod. titul.) *que a los pobres ſin duda deve enterrar debalde, y a todos los demas tambien, ſi no fueſſe en las partes donde huvieſſe loable coſtumbre de dar alguna limoſna por el entierro, que entonces no ſolamente ſe puede recibir legitimamente, ſi no que tiene accion ſegun derecho* in citatis Juribus, *a pedirla por juſticia a los albaceas, ſi ellos rebuzaſſen el darla: pero con todo eſſo acontejan Poſſevin.* de officio Curati, *cap.14.n.3. & Sot.* de juſtit. lib.9. q.6. art.2. *que antes que el Cura llegue a eſtos terminos, deve uſar de otros medios mas ſuaves, y nunca le a conteſca antes de enterrar el defunto pedir por los derechos prenda, cedula, ò qualquiera otro reſguardo; porque todas las materias que tocaren a enteret y codicia, ſon mui agenas de ſu oficio, y mui propia la de charidad y piedad,* &c. Quibus autem perſonis Parochus Eccleſiaſticam ſepulturam denegare debeat, vide eundem Machado *dicto tract.2. documento 23.* 48

Caput XXIII.

Parocho an & quando ſit dandus coadjutor?

SUMMARIUM.

1 *Coadjutor temporalis & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis, facto inutili.*

2 *Epiſcopus poteſt dare ex cauſa coadjutorem Eccleſiæ Rectori.*

3 *Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio privandus.*

4 *Declaratur* text. in cap. tua nos, de cleric. ægrot.

5 *Leproſo Parocho*
6 *Paralytico* } *datur coadjutor.*
7 *Dementi, vel furioſo*

8 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore.*

9 *Imperiti Parochi dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*

10 *Appellatio ad effectum ſuſpenſivum tantùm tollitur per decretum Concil. Trident.* ſeſſ. 21, de refor. cap.6.

11 *Coadjutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione.*

12 *Parocho, ſeu Rectori de coadjutore providendum eſt propter auctam populi numeroſitatem.*

13 *Parocho, quando eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, datur coadjutor.*

14 *Coadjutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, tenentur.*

15 *Coadjutus etiam reſidere tenetur.*

1 TEMPORALIS coadjutor, & re-
vocabilis dari ſolet Eccleſiæ Recto-
ri ob ægritudinem, vel infirmita-
tem animi, ſeu corporis, facto
inutili, & miniſtrare impotenti, ut pro eo
miniſtret, & officium exerceat cum congrua
portione ex redditibus beneficii ei aſſignanda:
Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ.5. §.9. ex
numer.19.* Nicol. Garc. *de benefic. part.4. ca-*
2 *pit.5. à princip.* † Hujuſmodi autem coadju-
toris datio fieri poteſt ab Epiſcopo, quia inſti-
tuere, & deſtituere valet, à fortiori poterit
coadjutores dare, ex Gamb. *de offic. & po-
teſtate Legati à latere, lib.5. tit. de coadju-
tor. num. 3.* Gonzal. *d. §.9. n.36.* Quam verò
auctoritatem, & poteſtatem habeat hujuſmodi
coadjutor, oſtendit Machado *en ſu perfecto
Confeſſor y cura de Almas, lib.4. p.2. tract.4.
docum.1. num.4.*

Non eſt enim juſtum ut Parochus inutilis 3
ut ſuprà effectus, ſuo privetur beneficio, quia
afflictis non eſt danda afflictio, *d. c. de Recto-
ribus, cap. ex parte, cap. fin. de clerico ægrot.
c.1. eod. tit. in 6.* Navarr. *conſ.1. eod. tit.* Gonzal.
d. §.9. num.31. Nicol. Garc. *d. c.5. n.5.* † Nec 4
contrarium videtur firmare text. *in cap. tua nos,
illo tit.* ibi, *debet ab officio removeri*, quia in-
telligitur quoad exercitium, & actum, non verò
à jure, & titulo beneficii: ita Lancel. *in Inſtit.
Canon., lib.1. tit. de coadjutor. §.1. & ult.* Suar.
tom.5. de cenſur. diſp.51. ſect.2. ad fin. Nicol.
Garc. *d. cap.5. num.6.* Campan. *in diverſorio
Iuris Canon. rub.11. cap.17. n.160. ante verſ.
addo*, Salgado *de protect. Regia, tom.1. par.3.
cap.2. num.44.*

Ex quibus autem cauſis coadjutor hujuſmo- 5
di aſſignari debeat, habetur latè *in tit. de cle-
rico ægrotante, vel debil. in Decret. lib. & in
Sexto.* Unde colliges quod leproſo Eccleſiæ
Rectori, ſive Parocho datur coadjutor, ut *in
cap. de Rectoribus, & in cap. tua nos, illo tit.*
Maiol. *de irregul. lib.2. cap.18, col.3.* Henri-
quez *in ſum. lib.14. de irregular. cap.8. §.8. in
princ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.5. q.3.
num.20. & lib.7. q.20. n.8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi
rerum fori eccleſ. reſol.494. num.5 in 2. edit. &
par.4. reſol.543. num.5.* latè Campan. *in diverſ.
Iuris Canon. rub.11. cap.17. à n.154.* ubi *n.160.*
ſubdit, attenta Pij V. Conſtitutione; poſſe le-
proſum coram Ordinario liberè reſignare, non
tamen ad id cogi invitum, tametſi non dubi-
tet quod habenti curam animarum etiam invito
dandus ſit coadjutor.

Paralytico debet dari coadjutor, *cap. ult.* 6
de clerico ægrot. Gonzal. *d. §.9. num.24.* Aloyſ.
Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol.494.
num.7.* Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopa-
lib. verb. coadjutor, num.6.*

Dementi quoque vel furioſo datur coadju- 7
tor, ut *in cap. unic. §. ſi verò, de clerico ægrot.
lib.6.* Navarr. *conſ.3. numer.2. eod. tit.* Anchar.
conſ.188. Viſis, num.7. Bertachin. *de Epiſcopo,
p.2. lib.4. num.24.* Flamin. Pariſ. *d. lib.6. q.20.
num. 9.* Gonzal. *d. §.9. num.23.* Card. Tuſch.
d. concl.402. n.3. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi. p.4.
reſol.543. num.4.*

Illiteratis, & imperitis Parochialium Ec- 8
cleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs
honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tan-
quam Sedis Apoſtol. delegatus conditiones pro
tempore, ſecundùm diſpoſitionem Concil. Tri-
dent. *ſeſſ.21. de reform. cap.6.* tradunt Sbroz.
de officio Vicarij, lib.2. q.212. Salzed. ad Ber-
nard. *in pract. cap.21. lit. G. in noviſſ. edit.* Franc.
Leo *in theſauro fori eccleſ. par.2. c.2. num 71.*

Renat.

Renat. Chopin. *lib.2. monaſtic. tit.3. n.7.* Camil.Borel. *in ſum.deciſ.p.1.tit.9.n.21.* Grilenzonn. *conſ.5. num.3.* Ugulin. *de officio Epiſcopi, cap.54.in princip.n.3.* Scipio de Rubeis *d.verb. Coadjutor, num.3.* Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1. verb. Parochia, §.7.* ubi ſubdit procedere in Parochiis exemptis, Campan. *in diverſ. Iuris Canon.rub.5. cap.5.* Novar.*in ſingular.Canon. concl.56. & 57.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi.p.3.alleg.63.n.7.cum ſeqq.* Sicut etiam poterit Epiſcopus modernus ex rationabili cauſa ſuperveniente iterum examinare approbatum, & proviſum de Eccleſia Parochiali in forma *Dignum*, ut cenſuit Sacra Congr. Conc. *in Placentina, 26. Aug.1628.* cujus memini *in collect. Bullar. verb. approbare.*

9 Imperiti autem ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent, & ſecundùm dignitatem, ſtatum, & officium, ad quod aſſumuntur, ex adductis per Aloyſ. Ricc. *in d.praxi, part.4. reſol.547.*

10. Quæ quidem coadjutoris datio vigore præfati Conciliaris decreti non eſt attentata, etiamſi ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia ejus, qui judicialiter proceſſit, quia per illud decretum tollitur appellatio ad effectum ſuſpenſivum, ſed non devolutivum, ut ex Sacræ Congregationis, & Rotæ deciſionibus probat Nicolaus Garc.*d.part.4. cap.5. num.9. & 10.* quem refero Ego ipſe *d. alleg.63. numer.10.* noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.546.p.4.* Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp.50. num.4.* ubi *num.7.* affirmat nec ſolum Concilii decretum permiſſionem continere, ex eo videlicet quod dicat poſſe Epiſcopum deputare coadjutorem illiteratis Parochis, ſed præceptum ſub mortali obligans: & *à num.11.* probat poſſe Epiſcopum ad examen vocare Parochos, ut ei per experientiam innoteſcat, an illorum ſcientia ſit extenuata, & boni mores mutati; nam quamvis à principio collationis Parochialis beneficii ſcientia Parochorum fuerit nota, decurſu temporis diminui poteſt.

11 Comprehenſa autem non cenſetur hujuſmodi coadjutoris datio in generali Vicariatus commiſſione, ut reſolvunt Sbroz. *d. q. 111. num. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.494.n.10. & in praxi, p.4.reſol. 545.* Narbona *de appellatione à Vicario ad Epiſcopum, p.1. n.210.* Novar. *d. concl.56.num.3.*

12 Item propter auctam populi numeroſitatem providendum eſt Parocho, ſeu Rectori de coadjutore, ut per Cæſ. de Graſſis *deciſ. unic. de Paroch.* Gunzal *d. §.9.num.25.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. num. 8.* Quando enim ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere non poteſt, non datur juſta cauſa dividendi Parochiam, ſed benè adhibendi miniſtros coadjutores, ut cenſuit Rota *in Aquilana Nullitatis erectionis, 10. Maij* 1613. coram *R. P. D. meo Pirovano*, impreſſa per Farin. *deciſ.484. num.5.p.1. recent.* Nec Epiſcopus in vim Concilii Tridentini *ſeſſ. 21. de reformat.cap.4.* poteſt erigere coadjutoriam, ſed utique cogere debet Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, ut atteſtatur reſolutum Armendar. *in addition.ad recopil. legum Navarræ, lib.1. tit.18. l.7. de Epiſcopis, num.43.* Unde Sacr. Congreg. Concil. *in una Oſtunen. 12. Iulij* 1631. cenſuit Epiſcopum non poſſe diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali ſubjecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ ejuſdem loci, ſub prætextu quod populus eſſet numeroſus.

Et ſimiliter quando Rector eſt ſuſpectus de 13
dilapidatione bonorum Eccleſiæ, providendum eſt ei de coadjutore, ut ex Specul. Abb. & Mandoſ. reſolvit idem Gonzal. *d. §.9. numer. 27.* & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, part.4. reſol.543. ſub num.7.*

In his caſibus, & aliis, ſi quis fuerint, tenen- 14
tur coadjutores hujuſmodi ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, ut cenſuit Sacra Congregat. Concilii, prout nobis idonei teſtes ſunt Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.5. §. 9. numero 17.* Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. reſidentia 1.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.2.cap.3.num.27.* Campan. *in diver. Iuris Canon. rub.7. cap.6. n. 104.* Sanctarel. *var. reſolut. q.4. num.17.* quos cum aliis refero *de officio & poteſtate Epiſcopi, part.3. alleg.53. num.58.*

Tenentur etiam coadjuti reſidere; licèt enim 15
coadjutor ratione infirmitatis Parochi ei datus fuiſſet, nihilominus Parochus coadjutus debet reſidere in loco, ubi eſt Eccleſia Parochialis, ſicut declaravit eadem Sacra Congregat. Concilii, teſte Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Navarræ, lib.2. tit.23. l.2. §.2. ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere, numer.129.* Sic etiamſi coadjutor detur inhabili, & illiterato, coadjutus per hoc abeſſe non poterit, ne ſit melioris conditionis ſtultus, quàm litteratur, eadem Sacr. Congregat. teſte Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.5. §.9. n.30.*

DE
PAROCHI OFFICIO, ET POTESTATE,

PARS TERTIA.

In qua de Juribus Parochialibus, *Oblationibus* ſcilicet, *Quarta Parochiali*, ſeu *Canonica portione*, *Sepultura*, *Funeralibus*, *Primitiis*, & *Decimis* agitur.

CAPUT XXIV.

De Oblationibus.

SUMMARIUM.

1 *Oblationes generaliter ſumptæ quid importent, oſtenditur.*

2 *Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſive ſint res mobiles, ſive immobiles.*

3 *Oblationum tres ſunt ſpecies.*

4 *Oblationum uſu antiquiſſimus.*

5 *Oblationes, quæ in uſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de jure Parochiali.*

6 *Laici non debent recipere à Clericis oblationes.*

7 *Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur.*

8 *Oblationes, & anniverſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu Praeceptores eorum.*

9 *Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis num.10.*

11 *Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtivitatibus certas facere oblationes, illis neglectis; aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam.*

12 *Conſuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligasoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare.*

13 *Oblatio ut verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur, oſtendisur.*

14 *Diſſidentes fratres oblationes in Eccleſia facere non poſſunt.*

15 *Pauperes opprimentes,*
16 *Sacrilegi,*
17 *Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia,*
18 *Raptores,*
19 *Pœnitentes,*
20 *Meretrices publicæ,*
} *oblationes offerre non poſſunt.*

21 *Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur.*

22 *Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti factæ, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur.*

23 *Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ.*

24 *Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adjudicari debent.*

25 *Oblationes factæ in capellis, ubi erectæ ſuns diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*

26 *Oblasiones factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus perſonæ privatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione Domini domus.*

27 *Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectans ad Archipresbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum.*

28 *Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori.*

29 *Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo; vel potiùs Parocho, oſtenditur, & n.30.*

30 *Oblationes erogari debent in uſum à largientibus deſtinatum.*

31 *Conſuetudo in materia oblationum admittenda eſt.*

32 *Jus*

31 *Jus* Luctuoſa, *nuncupatum apud Luſitanos*
quid importet.

1 OBLATIONES licèt generaliter
ſumptæ, importent omnes actio-
nes, per quas quæcumque res ad
divinum cultum exhibentur, ut ex-
plicat Sot. *de Iuſtit. lib.9. q.5. art.3.* & ita in
verbo *oblatio*. ſic accepto, decima & primitia
continentur, ut advertit in ſpecie Sylveſt. *in*
ſum. verbo Decima, num.2. ſicut continentur
omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur,
prout ita decima patet ex illo *Geneſ. cap.28.* in
finalibus verbis, ibi, *Decimas offeram tibi,* &c.
& *Numer. cap.18.* ibi, *decimarum oblationem:*
in primitia probat text. *in cap.1. 16. q.7.* ibi,
offerent, junctis verbis præcedentibus: ſtrictè
tamen, & propriè nblationes dicuntur res illæ,
quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab
hominibus abſque immolatiooe exhibentur,
ut ſcilicet vel in uſum Eccleſiæ, vel in uſum
miniſtrorum cedant, juxta illud Matth. 5. *Si*
offers munus tuum ante Altare, &c. & *Deute-*
ron. cap.23. ibi, *Non offeres mercedem*, &c. &
Malachia cap.1. ibi, *Si offeratis,* &c. explicat
2 Sot. *d. q.3. art.1.* Et ſic † oblationum appella-
tione contineri quicquid fidelis offert Deo, &
Eccleſiæ, per *cap. cùm inter, de verb. ſignific.*
docent Oldrad. *conſ.293. in fine*, Iſidor. Moſ-
con. *de majeſt. milit. Eccleſ. lib.1. p.3. cap.3.*
pag.466. Card. Tuſc. *tom.5. lit.O. concluſ.11.*
n.1. quos refero *in tract. de appellativa verb.*
utriuſque Iuris ſignific. appell.172. n.1. quibus
addo Bon. *de legib. q. ult. punct. ult. n.3. & de*
ſuſpenſ. omnibus in particulari, diſp.3. q.3. pun-
cto 6. n.3. ſive ſint res mobiles, ſive immobiles:
nec refert teſtamento legentur, vel aliter do-
nentur, *cap. qui oblationes, cap. clerici, 13. q.2.*
Mar. Socin. *in tract. de oblation. libell.* Troil.
Malvet. *in ſimili tractat. ferè per tot.* Azorius
inſtitut. moral. p.1. lib.6. cap.27. quæſ.8. Monet.
de decim. cap.2. num.9. & cap.3. n.2. Galgan. *de*
3 *jure publico, lib.3. tit.53. num.1.* Nam † obla-
tionum tres ſunt ſpecies: *prima* dicitur dona-
tio rei inter vivos facta Deo, & Eccleſiæ: *ſe-*
cunda dicitur donatio cauſa mortis, quæ fit pro
animæ redemptione, & ſolet mortuarium ap-
pellari, *cap. in ligno, 12. q. 2.* *Tertia* dicitur
Uſualis, & eſt illa, quam faciunt fideles, dum
offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis,
cap. cauſa, d. cap. cùm inter, de verb. ſignific.
Rebuff. *de decim. q.1. num.27.* Hier. Carat. *in*
opuſculo de jurib. Parochialib. tit.3. cap.3.
4 Oblationum uſus antiquiſſimus: cœperunt
autem tempore Caïn & Abel, vel ſecundùm
alios tempore Noë, ut *Gen.4. 8.* ubi dicitur:
Noë ædificavit Altare Domino, tollens de cun-
ctis pecoribus, & volucribus mundis, & obtulit
illi in holocauſta ſuper Altare: & in *lib. Num.*
cap.6. ubi habet, quod Principes Iſraël obtu-
lerunt munera coram Domino, ſeu plauſtra
tecta cum duodecim bobus, & alia quæ præce-
pit Dominus. Et in lege Gratiæ, dum pariter
in Altari, vel Eccleſia, tempore Miſſæ, panis,
oleum, vinum, mel, cera, & alia hujuſmodi
offerri conſueverunt, antiquiſſimus quoque
uſus exiſtit, ut conſtat ex Canooibus Sextæ
Synodi: & *in can.28. Trullano* declaratur qua
ratione poſſint fructus aliqui offerri, ut verbi
gratia, uvæ, non ut diſtribuantur cum Eucha-
riſtia, ſed ut benedicantur: ut *Can. 57.* dicitur
non oportere offerre ad Altare lac, & mel,
quod Suar. *de relig. tom.1. lib.1. de divino cul-*
tu, cap.4. num.2. cautum putat propter aliquas
ſuperſtitiones, quæ ex oblatione mellis, &
lactis introducerentur; & quamvis ibi Suar.
nullam exprimat cauſam, exiſtimo tamen eam
fuiſſe ad repellendam multorum Hæreticorum
inſaniam, qui putabant materiam ſanguinis in
ſacrificio eccleſiaſtico eſſe lac, contra quos de-
finitum fuit in *Conc. Bracharenſi III.* celebra-
to circa ann. 675. & cùm malum adhuc ſerpe-
ret, iterum ablatum eſt à ſacris oblationibus
lac à Patribus, qui Canones Trullanos edidere
triginta: plúſve annis poſt celebrationem tertii
Bracharenſis.
Oblationes igitur, quæ in uſus miniſtrorum 5
reponuntur, ſunt de jure Parochiali, *capite*
quia Sacerdotes, 13. capite Sanctorum. 14. 10.
quæſt.1. leg. Regia Caſtellæ, tit.19. part.1. quia
illis propter Sacramentorum adminiſtrationem
ſunt debitæ, Hoſt. *in ſum. titulo de Paroch.*
num.3. verſ. & hæc Presbytero, Roman. *conſ.*
356. num.3. verſ. idem in oblationibus, Joan.
Andr. *in cap. eum qui, n.3. de præb. lib.6.* ubi
Anocharan. *num.3.* Gemin. *in §. inſuper, n.9.*
Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum, 13. Maij 1622.*
coram R. P. D. Navarro. Unde † laïcos non 6
debere recipere à Clericis oblationes, nec ali-
quam in hoc conſuetudinem eſſe admittendam
reſolvit Aloyſ. Riccius *in praxi, part.4. reſo-*
lut.265. num.5. ubi *num. 6.* id limitat ſi fuerit
conſuetudo introducta, prout eſt in tota Ita-
lia, per quam in feſto Purificationis S. Virgi-
nis laïci recipiunt oblationes candelarum be-
nedictarum à Sacerdotibus. Sed an conſuetu-
do quod laïcis in die Purificationis Virginis M.
in Eccleſia per Presbyteros candelæ ceræ albæ,
vel alterius coloris offerantur, ſit valida, &
obſervanda, vide latè Gutierr. *Canon. lib.2.*
cap.21. num.156. & num.158. & ſeqq. agit de
conſuetudine quod Parochi teneantur dare
in Paſchate ſuis Parochianis agnum Paſcha-
lem, vel Paſcha, vel quid aliud. Caveat tamen
ſibi † Parochus hujuſmodi candelas bene- 7
dictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed
juxta laudabilem, & obſervatam ab Eccle-
ſia univerſali conſuetudinem, in Eccleſia po-
pulus eas recipere teneatur, ut cenſuit Sacr.
Congreg. negotiis Epiſcop. & Reg præpoſita,

in una Foglinen. de anno 1581. & celebrans, qui diſtribuit candelas, cineres, & palmas, deiecto capite diſtribuere teneatur, ut cenſuit Sacrorum Rituum Congreg. *ſub die* 18. *Iulij* 1626.

Unde oblationes, & anniverſaria pertinere ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur Commendatariis, reſolvunt Frater Emmanuel *quæſt. Regular. tom.*1. *quæſt.*34. *articulo* 7. Didacus de la Motta *de confirmat. Ordin. S. Iacobi, libro* 2. *capite* 1. §.10. *probat.*8. *pag.* 193. noviſſimè Hieron. Rodriguez *in compendio q. Regular. reſol.*15. *num.* 18.

Quærit gloſſ. *verb. oblationes, in cap. ſtatuimus*, 16. *q.* 1. an detur præceptum de ſolvendis oblationibus. In quo dubio ſecurè tenendum eſt, oblationes non deberi ex præcepto, cùm id in ſacris Canonibus nunquam appareat: nam illud *Exodi cap.*23. eſt dictum cæremoniale, ut docent Cardinal. *conſ.*6. *ad fin. de religioſis domibus*, Armil. *in ſum. verb. oblatio, numero* 3. Grilenzon. *conſ.*55. *à numero vigeſimoſecundo, & conſ.*167. *numero vigeſimoſeptimo*, Azorius *inſtitut. moralium, parte* 1. *lib.* 7. *cap.*7. *q.*11. Leſſius *de juſtit. lib.*2. *cap.*39. *dub.*6. *numero* 34. Suar. *de Relig. tom.*1. *tractatu* 2. *lib.* 1. *cap.*5. *num.* 2. Gutier. *Canon. lib.*2. *cap.*21. *num.*153. ubi ait dictum hujus gloſſæ ſic ſimpliciter prolatum jure non procedere.

10 Limitatur tamen hæc reſolutio in quatuor caſibus enumeratis à Sancto Thoma 2. 2. *quæſt.*86. *articulo* 1. & à Hieronymo Carat. *in opuſcul. de juribus Paroch. tit.* 3. *cap.*4. & noviſſimè ab Aloyſio Riccio *in praxi, part.*4. *reſol.*295. *numero tertio. Primus* eſt, cùm debentur per modum cenſus, penſionis, aut conventionis antea factæ cum Eccleſia, Aog. *in ſum. verbo Oblatio, numero* 1. Grilenzon. *dicto conſ.*167. *numero vigeſimo octavo. Secundus*, cùm debentur ex teſtamento, legato, donatione, voto, &c. Rebuff. *de decim. q.*1. *numero* 24. *Tertius*, quando miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem: tenentur enim Parochiani ex præcepto naturali, & divino ad exhibendas oblationes quando presbyteri indigentes ſunt, nec habent unde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare, Sot. *de Iuſtit. lib.*9. *q.*3. *articulo* 1. Theſaur. *Pedemont. deciſ.*99. *num.*17. Gutierrez *Canon. lib.*2. *cap.*21. *num.* 139. qui addunt, prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc caſu compelli poſſe ad eas ſolvendas, niſi tanta inopia laborent quod eis ſufficienter providere non poſſint: quo caſu Parochus manibus victum quærere debet, ne Parochianis oneroſus exiſtat. *Quartus*, cùm alicubi oblationes conſuetudine ſunt introductæ: nam ubi extaret, quod † in quibuſdam feſtivita- 11
tibus Parochiani ſoliti ſint certas facere oblationes, illa neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam; & videtur dici de conſuetudine per decem annos recepta: ita Navar. *in man. capite* 13. *numero* 19. referunt Azor. & Suarez *citatis locis*, ſubdens ipſe Suar. *numero ſeptimo*, circa tertium caſum eſſe advertendum, obligationem, de qua, *ibi*, verificari, quando neceſſitas miniſtrorum oriretur ex eo, quod Parochiani non ſolverent decimas ſufficientes ad ſuſtentationem: nam ſi ſolverent, non daretur talis obligatio: additque *numero octavo*, non currere hanc obligationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues ſunt, ut non poſſint conferre ad congruam Parochi ſuſtentationem. Sed circa ultimum caſum advertendum † hanc conſue- 12
tudinem, licèt à principio voluntariam, & minimè obligatoriam, ſenſim poſſe habere vim legis, & obligare, quia accepta eſt, & præſcripta ut obligatoria: ita Gutierrez *canon. lib.* 2. *capite* 21. *numer,*140. *cum ſequentib.* Azorius *dicto libro* 7. *cap.*30. aliàs 17. *q.*12. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *capite* 39. *dub.*6. *numero* 34. Suarez *dicto capite* 5. *num.*12. ubi *numero* 21. & Leſſius *numero* 38. *citato loco*, addunt ad hujuſmodi præſcriptionem ſufficere decennii tempus, Perez de Lara *de appellation. capite* 12. *à numero* 21. Ad hoc autem ut valeat prædicta conſuetudo offerendi clericis in Eccleſia, & poſſint compelli laici ad eam obſervandam tanquam laudabilem, tria requirit Gutierez *dicto libro* 2. *canon. capite* 21. *numero* 148. *Primum* quod Parochiani gratis, ſponte, purè, & ſimpliciter, nulla neceſſitate cogente, vel pactione, ſeu pignore præcedente, ſed ex devotione principaliter obtulerint, & ſolverint. *Secundum*, ut quod à Parochianis ſolvitur, ſit certum, taxatum tamen arbitrio Parochianorum, non autem Rectoris Eccleſiæ. *Tertium*, quod totus populus, vel major pars perſiſtat in ſervando prædictam laudabilem conſuetudinem, quia tunc cogi poterunt ſingulares eam non ſervantes.

Ut oblatio verè dicatur oblatio, & ſit 13
Deo accepta; tria requiruntur, ſecundùm Panormitan. *in cap. fin. de verbor. ſignific. Primum*, quod offerens ſit Chriſtianus, quia Eccleſia ab infidelibus non recipit oblationes, niſi fortè damnum paſſa ſit ab eiſdem; pro quo tamen non oblationes, ſed earum recipit æſtimationem, ut notatur *in capite quanto, de uſur.* ſed nec aliquid, quod fuerit oblatum idolo, Eccleſia recipit, ut *in Concil. Illiber.* eſt conſtitutum. *Secundò* requiritur

ritur, ut offeratur Eccleſiæ: nam quod privatæ perſonæ offertur, non eſt propriè oblatio, ſed donatio, aut eleemoſyna, etiamſi eccleſiaſticæ perſonæ donetur. *Tertiò*, ut res oblata ſit licitè & honeſtè acquiſita, alioquin pro oblatione non recipitur, *dict. capit. cauſa, de verb. ſignif. capit. quia in omnibus, de uſur. capit. ex tranſmiſſa. de decim.* Illicitè autem intelligitur acquiſitum quicquid ex furto, uſuris, vel alio illicito exercitio, aut ex meretricio eſt acquiſitum: nam *Eccleſ.* 38. legitur. *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. Auguſt. *lib. de verb. Dom. ſerm.* 35. & S. Gregor. *in præfat. in Job*, ait: *Victimæ impiorum abominabiles Deo ſunt, vota juſtorum placabilia; neque enim Omnipotentis judicio quid, ſed à quo detur, inſpicitur, hinc ſcriptum eſt: Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus; ad Cain autem, & ad munera ejus non reſpexit.*

14 Ideò gloſſ. *verb. dona, in cap.* 2. *diſtinct.* 90.
ſeptem enumerat perſonarum genera, quibus prohibitum eſt oblationes offerre. *Pri-*
15 *mum.* † diſſidentium fratrum, *Secundum*,
pauperes opprimentium, *dicto cap.* 2. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 24. *à numer.* 10. Sanct. Thomas 2. 2. *quæſt.* 86. *artic.* 3. Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 1. *de divino cultu, cap.* 6. *à num.* 4. ubi *numero* 10. intelligit de oblationibus tan-
16 tùm, quæ fiunt ad Altare. *Tertium*, † ſacri-
legorum, *cap. divino*, 12. *quæſt.* 2. *Quartum*,
17 † extrahentium ſervos ſuos ab Eccleſia, ad
quam confugerant, *cap. miror.* 17. *quæſtione* 3. Gambacurt. *de immunit. Eccleſ. libr.* 8. *cap.* 1. *numer.* 10. Ludovicus Correa *in repet. cap. inter alia, de immunitate Eccleſiæ, part.* 4. *num.* 7. *prope finem, verſ. quintà. Quintum*,
18 † raptorum, *cap. ſuper, de raptor.* Suarez *de*
Relig. tom. 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 6. *Sextum* uſurariorum, *cap. quia in omnibus, de uſur.* Suarez *tom.* 5. *de cenſur. diſputat.* 31. *ſectione* 2. *numer.* 7. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 23. *n.* 95. Azor. *inſtitution. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 38. aliàs 27. *quæſt. ult.* qui intelligunt de oblationibus, quæ fiunt in Altari ad offertorium Miſſæ, Squillante *de obligation. Cleric. part.* 4. *numer.* 90. noviſſimè Bonacin. *de ſuſpenſionibus omnibus in particulari, diſput.* 3. *quæſt.* 3. *puncto* 6. *Septimum*
19 † pœnitentium, *cap. eos quos, de conſecrat.*
diſtinctione 4. ubi colligit gloſſa hanc pœnam extendi non debere, niſi quatenus repetitur dictum: quod idem eſt ac non extendi debere ad alios caſus, etiamſi ſimiles eſſe videantur. Sylveſt. *verb. Decima, numero* 8.

Sentit eadem gloſſ. *dict. verb. dona*, publi- 20
cas meretrices non poſſe oblationes offerre, quia eas recipi prohibetur *Deuteronom.* 23. *numero* 17. & admittit S. Thom. 2. 2. *quæſtione* 86. *articulo* 3, *ad* 1. dum ait in veteri Lege tales oblationes propter immunditiam prohiberi; in nova autem Lege propter ſcandalum, & ſimiliter *quæſt.* 32. *art.* 7. *ad* 2. eandem reddit rationem, tum propter ſcandalum, tum propter reverentiam; & ideò Suarez *dicto capite* 6. *numer.* 8. docet ſecluſo ſcandalo bene poſſe Eccleſiam oblationes meretricum accipere, ut etiam aliorum peccatorum, licèt publici ſint, dummodo ſcandalum non detur, nec ipſorum oblata ita malè parta ſint, ut veris dominis reſtitui debeant, aut aliis operibus charitatis ſint obnoxia, putà ſuſtentationi parentum, filiorum, &c. de quibus idem Suarez *dicto capite* 6. *numero* 6. & 7.

Videtur hæc prohibitio ex parte offeren- 21
tis eſſe pro oblationibus ſpontaneis tantùm, de quibus Amos *cap.* 4. *numero* 5. ibi, *vocate oblationes voluntarias*: & *Numer. capit.* 29. *numero* 39. & *Deuteron.* 16. *numero* 10. alioquin ſuprà enumerati mercedem reciperent de ſua iniquitate, ut gloſſ. Archidiac. & Turrecr. *numero* 2. ſuſtinent *in dicto capite* 2. At Suarez *dicto capit.* 6. *numero* 10. *cum ſequentibus*, meritò pro omnibus eſſe intelligit, ſubditque eas in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia accipiendas non eſſe, ut tales peccatores confundantur, licèt tamen oblationes debitæ ad ſuſtentationem exigi poſſint, & compelli Parochiani, ut eas tradant extra Eccleſiam, quia modus, & locus, ubi offeruntur, eſt valdè accidentarius, & probat ex *capite quanto, de uſur.* addit verò pretium oblationum, quæ ex conſuetudine debentur, ſed non ad ſuſtentationem, accipi poſſe ab iis peccatoribus extra Eccleſiam, ſed non exigi.

Oblationes factæ alicui capellæ in Eccle- 22
ſia exiſtenti, non capellano, ſed Eccleſiæ, &
Rectori debentur, Felin. *in cap. dilectus, numero* 1. *de officio Ordin.* Socin. *de oblatione libel.* 18. *q. fin.* niſi appareat relictum eſſe intuitu ipſius capellæ, non Eccleſiæ. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſcop. Neap. capit.* 72. *num.* 14. Aloyſ. Ricc. *in praxi, parte* 4. *reſolutione* 296. *numer.* 2. Hieron. Curat. *in opuſcul. de juribus paroch. tit.* 3. *cap.* 9. ubi
ſubdit, quod in dubio † oblationes, quæ fiunt 23
in aliquo Altari, præſumuntur fieri intuitu
Eccleſiæ: ſic etiam † oblationes, quæ fiunt 24
in Capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adjudicari debere reſolvunt Troil. Malvet. *de oblation. dub.* 4. *numer.* 29. Mar. Socin. *eodem*

*tractat. d. libel.*18. *num.*9. *&* 19.Franc. Marc.
*Delphin. deciſ.*385. *num.*2. *parte* 2. Rebuff. *de
decim. quæſt.* 2. *num.* 29. Ferret. *conſ.*143. *nu-
mero* 4. Ripa *de oblation. Eccleſ. reſp.*1. *nume-
ro* 2. *cum ſequentibus*. Decian. *conſ.*26. *num.*8.
*libr.*2. Burgnin. *deciſ.* 16. *numer.* 72. *parte* 2.
Theſaur. *Pedem. deciſ.*99. *numero* 2. Gutierrez
canonic. libro 2. *cap. vigeſimo primo*, *num.*139.
Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſ. part.*2.
cap. 28. *numero decimonono*, *&* 31. Mar. An-
tonin. *var. reſolut.*112. *caſu* 2. Hieronymus
Carat. *dicto titulo* 3. *capite decimo*. Rot. *de-
ciſ.*256. *part.* 1. *recent.* Adeò ut procedat,
25 etiamſi † oblationes fierent in capellis, ubi
erecta eſſent diſtincta beneficia: quia nihil-
ominus Parochiali, & Parocho, non capel-
lis, & Beneficiatis cederent, Abb. *in dict.
cap. Paſtoralis*, *numero ſecundo*. Socin. *dicto
libello* 18. *numero decimo*, Fuſcus *de viſita-
tione*, *libro primo*, *cap.* 14. *numero duodecimo*,
Malvet. *dicto dub.* 4. *numero vigeſimo nono*,
Rot. *deciſione* 308. *numero ſecundo*, *part.*2.
recent. & in Hiſpalenſi Primitiarum, 13.
May 1612. coram *Reverendo Patre Domino
Navarro*. Addit. Carat. *dicto titulo* 3. *cap.*11.
26 † Oblationes factas imagini depictæ in parie-
te domus alicujus perſonæ privatæ, Parochia-
li quæri, intra cujus fines ſitus eſt paries,
niſi offerens obtuliſſet contemplatione domi-
ni domus, putà ſi talis eſſet pauper, vel offe-
rens sciret dominum domus ex conſuetudi-
ne convertere oblationes in ſuas neceſſitates,
vel in pios uſus: additque non obſtare *ca-
put hanc conſuetudinem*, *cauſa* 11. *quæſt.*1.
quia loquitur de oblatis in Eccleſia, non in
loco profano.
27 Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi,
vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpe-
ctant ad Archipreſbyterum ejuſdem Eccle-
ſiæ, non autem ad Epiſcopum, nam, cùm
Archipreſbyter habeat curam animarum, &
Sacramentorum adminiſtrationem, habet per
conſequens de Jure communi fundatam in-
tentionem in omnibus oblationibus, idque pri-
vativè ad Epiſcopum, ut per Abbat. *in ca-
pit. quoniam*, *notab.* 1. *de decim.* Malvet. *de
oblation. dub.* 4. *num.* 401. Ferret. *conſ.*143.
numero 4. Hieronym. Carat. *dicto titulo* 3.
capite 11. Aloyſ. Ricc. *dicta reſol.*296. *nume-
ro* 6. Rot. *in Beneventana ſpolij*, 2. *Decem-
bris*, 1585. coram *Orano*, quam citat Bellet.
*diſquiſit. clerical. part.*1. *titulo de bonis Cle-
ricor.* §. 3. *numero* 49. ubi *numero* 50. re-
fert plura, quæ veniunt oblationis nomine.
28 † Oblata celebranti in Eccleſia cedunt Recto-
ri, Hieronymus Carat. *dicto titulo* 3. *capi-
te* 13. *in princip.* ubi *in fine* reſolvit, quod
oblationes quæ fiunt in Miſſa de ſponſo, quæ
celebratur à Parocho in aliena Parochia, de-
bent eſſe celebrantis, cùm ejus contempla-
tione dentur.
Quæſtio eſt dubia, an oblationes, quæ 29
ſacris Imaginibus deferuntur, debeantur Epiſ-
copo, vel Parocho? Et multi partes Epiſcopo-
rum tuentur, ut Angel. *in diſputat. incip.
In refulgenti*, *in* 2. *dub.* Malvet. *de obla-
tion. in* 4. *dubio*, *num.*14. Petrus de Ubald.
de canonica portione, *capite* 4. *quæſtione* 16.
refert Decian. *conſ.* 16. *numero* 6. *libel.* 2.
Attamen verior, & hodie receptiſſima eſt
ſententia, quod ſive in Eccleſia Parochia-
li, poſitæ ſint hujuſmodi imagines ſacræ,
ſive extra; intra tamen limites Parochiæ,
habet fundatam intentionem Parochus ſuper
omnibus obventionibus contingentibus intra
limites ſuæ Parochiæ, & ad eum ſpectant:
urgenſque eſt text. *in capite paſtoralis*, *&
ibi* Canoniſtæ, *de his quæ fiunt à Prælato
ſine conſenſu Capituli*. & text. *in cap. hanc*,
10. *quæſtione* 1. *& in capit. dilectus*, *de offi-
cio Ordinar.* ubi Abb. *numero* 4. qui ſubdit
in verſiculo quoad primam, Epiſcopo ſolùm
deberi oblationes, quando ſacræ Imagines
reperiuntur extra omnem Parochum, Felin.
ibidem in princip. & numero tertio, & Abb.
in cap. quoniam, *numero primo*, *de decim.*
ubi ſignanter, quod ſpectant ad Parochum,
& non ad Epiſcopum: Capella Tholoſana
*deciſ.*483. Ferret. *conſ.*143. qui benè diſtin-
guit *numer.* 2. 3. *&* 4. Azorius *inſtitut. moral.
part.* 1. *lib.* 7. *capit.* 38. *quæſito* 13. Decia-
nus, qui fusè pro Parocho contra Epiſcopum
in his oblationibus quæ iconi Sanctiſſimi Cru-
cifixi offerebantur, conſuluit *dicto conſ.*16.
*per tot. lib.*2. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2.
cap. 21. *numero* 362. Mareſc. *var. reſolut. li-
bro* 2. *cap.*42. *numer.*6. 7. *&* 8. Bellet. *diſqui-
ſit. cleric. part.*1. *tit. de bonis Cler.* §.3. *nu-
mer.*3. *&* 6. Aloyſ. Riccius *in deciſion. Curiæ
Archiepiſcop. Neapolit. parte* 4. *deciſione* 170.
numero 7. & hanc eandem opinionem videtur
amplexus Sanct. Thom. 2. 2. *quæſtione* 86.
articulo 2. *præſertim in reſponſ. ad* 2. *argu-
ment.* & expreſsè ſequuta eſt Rot. *in Aqui-
lana Nullitatis erectionis*, 20. *Decemb.* 1610.
coram *Reverendo Patre Domino meo Pirovano*,
quæ eſt *deciſio* 256. *part.*1. *recent. & in Be-
neventana Spolii*, 2. *Decembris* 1585. *& ea-
dem die* 1587. coram Orano: ubi dictum fuit,
oblationes factas in Eccleſia Cathedrali ſpe-
ctare non ad Epiſcopum, ſed Archipreſ-
byterum, qui curam animarum ibi exerce-
bat: & idem reſpondit Sacra Congregatio
Eminentiſſimorum Interpretum Concilii Tri-
dentini *in una Canenſi*. Jus enim univerſale
habet Parochus intra limites ſuæ Parochiæ,
mediúſque eſt inter Deum, & populum: unde
quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ
proveniunt

proveniunt à Deo, exhibet populo; ita vice verſa exhibet Deo ea, quæ ſunt populi nempe preces, & oblationes: & qui Altari ſerviunt, de Altari participant, ut egregiè ratiocinatur Sanct. Thom. *d. art.* 2.

30 Et quamvis hæc concluſio ſibi locum vendicet, niſi oblationes in eorum uſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ; in dubio enim ſolummodò ſpectant ad Parochum: ut quoties à Fidelibus præſtantur ad certum finem, pro Miſſis ſcilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum qui eleemoſynam, ſeu oblationes dederunt, præcisè ſervari debet, ut præcitati Doctores monent, & præſertim Addentes ad Capellam Toloſanam *dicta deciſ. quadragenteſima octuageſima tertia*. Mareſcot. *dicto capite* 41. *numero* 1. *lib.* 2. Aloyſius Riccius *deciſ.* 170. *numer.* 1. Rota *in Bracharenſi Oblationum, decimoſeptimo Decembris* 1612. coram *Cardinali Pamphilio juniore*, nunc Sanctiſſimo D. noſtro *Innocentio X.* Attamen advertendum eſt, quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, ut hoc caſu oblationes convertat in proprium, cùm debeant in uſum à largientibus deſtinatum erogari: Verùm adminiſtratio harum oblationum, etiam tali caſu ad Parochum videtur ſpectare, ex eodem jure parochialitatis; & qua ratione oblationes ſpectant ad Parochum, niſi fuerint in determinatum uſum datæ, eadem, imò & majori ratione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ, cùm & regulariter de iſtis oblationibus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſator, partim convertendo in proprium uſum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum divinum, & partim ad pauperum inopiam ſublevandam, ut per Sanctum Thomam *loco præallegato*: & de harum oblationum diſtributione idem ſancitum fuit *in capit. Vulteranæ, & in cap. quatuor*, 12. *quæſtione* 2. & quod hujuſmodi oblationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dixit Abb. *in capit. poſtulaſtis, numero* 2. *verſic. adminiſtrationem autem, De his quæ fiunt à Prælatis ſine conſ. Cap.* & Ferret. *dict. conſ.* 143. *numero* 4. *verſic. & quod*: plurimùm tamen
31 admittendam eſſe † conſuetudinem in hac materia oblationum, tradunt omnes, ut per Mar. Socin. *de oblatione, libr.* 18. *numer.* 17. 18. & 26. Malve. *eodem tractatu, part.* 4. *numer.* 62. Ferret. *conſ.* 278. Decianus *d. conſ.* 16. *numero primo*, Aloyſius Riccius *dict. deciſ.* 170. *numero ſecundo*, Stephanus Gratianus *diſceptat. fo conſ. cap.* 395. *numero* 25. Et ex Theologis admittit Sot. *de Juſtit. lib.* 2. *quæſtione* 3. *articulo* 2. *verſic. quidquid.* Ita eleganter Rot. *in Lunen. Sarzanen. Oblationum*, 8. *Februarij* 1627. coram *Reverendo Patre Domino Merlino*, poſtea ejuſdem Sacræ Rotæ Decano.

In pleriſque Diœceſibus Regni Portu- 32
galiæ, & alibi, viget antiqua conſuetudo, ut ex bonis & rebus à defuncto relictis debeatur ac danda ſit Parocho melior veſtis, ſeu ſupellex, aut vas aliquod argenteum, ſeu alia res mobilis, quam ipſe Parochus elegerit: pro cujus conſuetudinis validitate pugnant Caſſador. *deciſ. unic. de conſuetudine, in princip. & numero* 1. Covarruv. *var. lib.* 1. *capit.* 17. *numero tertio, verſic. ſic ſanè*, latè Gutierrez *canonic. libro* 2. *cap.* 11. *num.* 150. ubi *numero* 161. idem procedere ait; ac ſervandum eſſe in veſte ſciſſa Parochiani decedentis exiſtente penes ſartorem, nondum ſuta, nec completa, electa vigore dictæ conſuetudinis à Rectore Eccleſiæ Parochialis. Hoc jus Parochi ad meliorem ſupellectilem defuncti, *Luctuoſa* vocatur apud noſtros Luſitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, ſive fertur ex prædicta conſuetudine, quamvis magis propriè ab effectu poſſet vocari *Gaudioſa* cum habere debentibus, ut advertit Gutierrez *dict. capite* 21. *num.* 161. *in fine*, qui affirmat *Luctuoſam* quoque vocari apud ſuos Civitatenſes.

CAPUT XXV.

De Quarta Parochiali, ſeu canonica portione.

SUMMARIUM.

1 *Canonica portio inducta eſt Jure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis.*

2 *Canonica portio de Jure eſt Quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit? oſtenditur.*

3 *Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religioſi omnes, etiam Mendicantes; tenentur ſolvere Quartam funeralem, quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias? & quid apud Eccleſias Monialium? ibid. num.* 5.

6 *Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem ſolvere non tenentur Religioſi, ſeu alii, qui ſunt exempti à ſolutione Quartæ, per privilegia conceſſa ab habente poteſtatem.*

8 Cap. dudum, de ſepultur. *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religioſi eximuntur à ſolutione Quartæ funeralis.*

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicialia.*

10 *Clauſ.* ſalva juſtitia Eccleſiarum Parochialium, *appoſita in privilegio ſpecialiter derogante* Clem. dudum, de ſepultur. *non efficit, quin per talia privilegia non concedatur exemptio à ſolutione Quartæ funeralis.*

11 *Privilegia habentes non ſolvendi Quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione ejuſdem Quartæ non eximuntur.*

12 *Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſolvere Quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concilium tenentur ſolvere, licèt ex privilegio ſolvere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis.*

13 *Regulares non tenentur ad ſolutionem Quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per privilegia.*

14 *Conſtitutio Pij V* Etſi Mendicantium, *fuit per Gregorium VIII. redacta ad terminos Concilij, non autem revocata.*

15 *Eccleſia, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſolvere Quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur.*

16 *Quarta funeralis uſque ad quartam excluſivè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur ut præſcribatur infra quartam, vel ut nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralem tenentur heredes mortuorum ſolvere Parocho.*

18 *Parochianus quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſuevit audire divina, & Sacramenta recipere.*

20 *Rectoribus Parochialium de jure debetur Quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur Quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector.*

22 *Cathedrali Eccleſiæ debetur Quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quod illam ſibi reſervavit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cujus fines viator deceſſit, ſtatim conſuetudine in civitate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem.*

24 *Parochianus, ſi in una Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopóne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit: ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit.*

29 *Sepultura electa apud Eccleſiam, ubi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, Quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia ejus Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obvenerunt.*

31 *Defunctus, ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, hujuſmodi ſequens interdictum non tollit Quartam parochialem, quæ antea deberi cœperat.*

32 *Parochus Quartam funeralem qua actione petere poſſit, oſtenditur.*

33 *Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius eſt valoris.*

34 *Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos Conventuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur.*

35 *Renunciare juri quæſita de non ſolvendo Quartam, quando per unum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi, oſtenditur.*

36 *Quar*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris.*

37 *Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obveniunt, & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, & ea, quæ cum funere portantur.*

38 *Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis.*

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent.*

40 *Intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur.*

42 *Intorſtitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadaver accenduntur, ſunt dividenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum ad cujus Eccleſiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro illis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel privilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, verbi gratia tempore Interdicti, ſepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus novitij, oſtenditur.*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniverſario poſt ſextam diem.*

48 *Canonica portio debet ſolvi de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus datis Pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui.*

Quarta an debeatur de illo quod relinquitur uni ex Regularibus remiſſivè, ibid.

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquatur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem.*

52 *Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica.*

53 *Subſidium Hiſpanicum à diverſis Pontificibus conceſſum.*

54 *Subſidium item quod vocant*, Excuſatum.

CANONICA portio, quæ ab aliis 1
Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt Jure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, id eſt, propter onus, quod in eorum adminiſtratione ſubit, *cap.* 1. *cap. relatum, cap. de his, de ſepultur.* Novar. *Forenſ. q.*22. *num.*8. *tom.*2. Aloyſ. Ricc *in praxi, p.*4. *reſol.*299. *num.*1. & 3. Hier. Rod. *in compend. q. Regul. reſol.*18. *n.*1. † De Jure eſt Quarta, *cap.* 2
cùm ſuper, de ſepultur. Clem. dudum, eod. titul. poteſt tamen induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, *cap. antiquos*, 10. *q.*1. *cap. certificuri, de ſepultur.* Bald. *lib.*4. *conſ.*70. Lap. *de Canonica portione, cap.* 1. *n.*4. Jul. Lavor. *var. lucub. tom.* 1. *tit.* 2. *cap.* 17. *ex num.*4. Card. Tuſch. *lit. Q, concl.* 23. Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 17. *num.* 2. Hier. Roder. *ubi ſup.* Quæ conſuetudo debet eſſe rationabilis, & legitimè præſcripta ſpatio 40. annorum, quod intelligitur de Quarta non expreſſa à Jure: ſi verò ſit expreſſa à Jure, ſufficit conſuetudo; etiam non præſcripta, Petr. de Ubaldis *de Canon. port. part.* 2. *cap.* 5. Ludovic. Miranda *in man. Præl. tom* 2. *q.*48. *art.* 5. *concluſ.* 1. ubi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc, ut valeat conſuetudo, quod detur Epiſcopo, vel Eccleſiæ Parochiali ultra dimidiam partem, utputà quod dentur duæ partes ex tribus, vel quod detur citra quartam partem, id eſt, minùs quarta parte: at verò ad hoc, ut detur infra dimidiam, vel ultra quartam partem, non eſt neceſſum, quod hujuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40. annorum numero: ſed ſufficit numerus decem annorum, Jul. Lavor. *loc. proximè cit.* ubi *num.*8. poſt Sebaſt. Medic. *de ſepult. q.*7. advertit, quod quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo, quantum exigat, tunc ea ſervari debebit, quæ viget in Eccleſia, cui legatur: ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt una conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochialis, quæ prætendit titulum oneroſum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, prætendit titulum lucrativum: & duobus titulis concurrentibus, potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucrativi. Si denique nulla eſt conſuetudo in Parochiali Eccleſia,

&

& nulla in Eccleſia legataria, ſed in aliis Eccleſiis ejuſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt uniformis, debet ſervari; ſi difformis, ſervabitur quæ eſt magis conformis Juri communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis?

3 Ne Parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis, ſtatutum fuit *in cap. 1. de ſepultur. & in Clem. dudum. eod. tit.* ut Eccleſia illa, apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat: ita docent Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. c. 28. de Parochis, n. 18.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſ. 109. num. 56.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 39. art. 2. in princ.* Fr. Archang. Carrac. *in tract. de Quarta funerali, c. 1.* Ludov. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. q. 48. art. 10. concl. 1.* Jul. Lavor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. c. 17. n. 33.*

4 Amplia, ut omnes Religioſi etiam Mendicantes, teneantur ſolvere hujuſmodi Quartam, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *d. Clem. dudum, §. verùm.* Ut de Fratribus B. Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula dixit Rot. *in Granaten. Quarta funeralium, 21. May* 1610. coram bonæ mem. Card. *Cavalerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 101. & quamvis Azor. *d. par. 2. lib. 9. capite 13. quæſ. 5. §. inſuper*, crediderit
5 † id non extendi, quando quis elegit ſepulturam apud Monaſteria, ſeu Eccleſias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur; quia, inquit, dicta *Clem. dudum*, loquens de Fratribus, cùm ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringendi: tamen hoc nullo Jure probatur poſt Concilium Trident. *d. c. 13.* ſcùm illo generaliter in quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, ubi ſolita eſſet perſolvi, id obſervari præcipiatur, unde quantum ad hoc, conſuetudini loci ſtandum eſſe omninò cenſeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini, *ſolita eſſe perſolvi*, ideóque id abſolutè tenet Portel. *d. verb. Canonica portio, num. 8.* referens quamdam Bullam Pij V. ubi expreſsè fit mentio de Monialibus, & earum Monaſteriis, & declarat Pontifex non deberi Quartam, ſeu portionem canonicam de Miſſis, & aliis relictis Fratribus & Monialibus, ac eorum Monaſteriis: refert & ſequitur Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. regular. reſol. 18. num. 18.*
6 † Et iſtam Quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi, ut electio ſepulturæ in aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur Quarta, exiſtimavit Hoſt, *in ſum. de ſepul. §. apud quam Eccleſiam. verſ. vel non reddatur.* Sed contrarium eſt verius, quia ſemper debetur Quarta, & pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur, Abb. *in cap. de his, in 2. notab. de ſepultur.* Greg. Lop. *lib. 5. verſ. ò ſi non dexaſen, tit. 13. part. 1.* Fr. Emman. *d. q. 39. art. 6.* Miranda *ubi ſuprà, art. 11.* Hieron. Roder. *d. reſolut. 18. num. 7.*

Limita *primò* in Religioſis, ſeu aliis, qui 7
ſunt exempti à ſolutione Quartæ per privilegia conceſſa ab habente poteſtatem, Fr. Emman. *d. q. 39. art. 2.* Archangel. Carrac. *de quarta funerali, c. 1.* Gutier. *de juram. confirm. par. 2. c. 4. num. 3.* ubi loquitur de Bulla Pii V. de Partribus Theatinis Clericis Regularibus dixit Rot. *in Licien. Quarta funeral. 15. January* 1618. coram *Reverendiſſ. D. meo Decano*; & de Fratribus Prædicatoribus *in Hiſpalenſi Quarta funeralium, 4. Iunij* 1590. coram *bonæ mem. Card. Pamphilio ſen.* de quibus etiam Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 925. à princ.*

Declarat, hanc limitationem procedere, 8
dummodò per privilegia fuerit ſpecialiter derogatum *d. Clem. dudum, de ſepultur.* non autem generaliter, Rot. *in d. Granaten. quarta funeralium, per c. ex parte, de Capellis Monach.* Rot. *deciſ. 122. part. 1. diverſ.* de qua re bene Petr. de Ubaldis *de canon. Paroch. cap. 6. num. 8.* ubi quod *dicta Clem. dudum*, derogatur etiam per clauſulas generales, ſi conſtet de voluntate Principis derogare volentis omnibus in contrarium obſtantibus.

In tantum eſt neceſſaria derogatio dictæ 9
Clem. dudum, ut ſi in aliquibus privilegiis conceſſis, v. g. Prædicatoribus, fuerit *dicta Clem.* ſpecialiter derogatum, & hæc eadem privilegia fuerint communicata Religioni Sancti Franciſci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in favorem Religionis Sancti Franciſci de Paula, ut in his terminis fuit tactum *in d. Granat. Quarta funeralium & in Valliſoletana Quarta funeralis, 19. Aprilis* 1606. coram *Iuſto*; quia communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicialia.

Et licèt huic *Clem.* per aliquod privilegium 10
ſit ſpecialiter derogatum; ſi tamen fuit appoſita clauſ. *Salva juſtitia Eccleſiarum Parochialium*, non cenſetur Pontifex per talia privilegia conceſſiſſe exemptionem, ita ut non teneatur ſolvere quartam funeralem, Rot. *in d. Valliſoletana Quarta funeralis.* Contrarium tamen tenebat Reverendiſſ. D. Coccinus in ſuo voto, quia ſtante ſpecifica derogatione dictæ *Clem. dudum*, hæc clauſula debet intelligi quoad alia, non quoad expreſſa, aliàs privilegium inſerviret de vento, & hoc credo verius: quia licèt privilegia debeant ſtrictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, ut deſtruantur.

Sublimi

Sublimata, ut non procedat, quando habentes hujuſmodi privilegia habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium, Rot. *in d. Granatenſi Quarta funeralium, 11. Maij* 1610. coram *bonæ mem. Card. Cavalerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.*, quia hæc conditio eſt valida, cùm res ad ſuam naturam redeat, *cap.* 1. *& ultimo de pactis, in 6. cap. ab exordio*, 35. *diſt.*

12 *Secundò* limita, ut non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſolvere Quartam Parocho, vel Epiſcopo: hi enim etiam poſt Concilium tenentur ſolvere eandem Quartam Epiſcopo, vel Parocho, licèt ex privilegio hæc Quarta non ſolveretur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis, vel locis: Rot. *in d. Valliſoletana Quarta funeralis*, 19. *Aprilis* 1606. coram *Juſto*, & in *Licienſi Quarta funeralis*, 13. *Januarij* 1618. coram *Reverendiſſ. D. meo Decano*, & clara ſunt verba Concil. Tridènt. *ſeſſ.* 15. *de reform. cap.* 13. quæ ſequuntur: *Decernit ſancta Synodus ut quibuſcunque in locis jam ante annos* 40. *quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Eccleſiæ ſolita eſſet perſolvi, ac poſtea fuerit ex quocunque privilegio aliis Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſthac integro jure, & eadem portione, qua antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſiæ perſolvatur, non obſtantibus conceſſionibus, gratiis*, &c.

13 Ex hac ſecunda limitatione colligitur, illos Regulares non teneri ad ſolutionem Quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per privilegia, ut cenſuit Sacr. Congreg. Concilii *ad d. cap.* 13. Rot. *in d. Licien.* Fr. Archang. Carac. *dict. cap.* 1. *fol.* 20. *§. nec ſacri Concilij*, Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 18. *num.* 2. & declaravit Pius V. *Conſtit. ſua* incip. *Etſi Mendicantium*, 17. *Kalend. Iulij* 1577. ut refert Caraccia *loco citato*, & Gutier. *de juram. confirm. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Cujus Conſtitutionis verba, quæ hac de re agunt, quæ ſequuntur: *Quartam autem funeralium, de qua* ſeſſ. 25. cap. 13. *nequaquam ſolvere teneantur Monaſteria, quæ à* 40. *annis citra fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantùm de Monaſteriis ante annos* 40. *fundatis, quæ ipſam Quartam ſolvere conſueverunt: & ubi ſolvi conſuevit, id tantùm cera, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur; non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis, aut aliàs quomodolibet donatis ſolvi debet, ſicque intelligi Concilii decretum quoad Quartam hujuſmodi ſolvendam debere decernimus. Ubi verò non eſt conſuetudo ſolvendi Quartam hujuſmodi, de nullo ſupraſcriptorum ſolvi declaramus.*

Quæ conſtitutio licèt loquatur ſimpliciter de Monaſteriis ædificatis à 40. annis citra Concilii confirmationem, nulla facta mentione de privilegiis; tamen ita eſt intelligenda, quia per Gregorium XIII. *die* 10. *Octobris* 1586. cujus Conſtitutionem refert Navarr. *in Man. cap.* 17. *in fine*, fuit redacta ad terminos Concilii, non autem revocata, ut in declaratione, quam refert Fr. Archang. Carac. *in fine tract.* & in declarationibus impreſſis Concil. *ſeſſ.* 23. *de refor cap.* 15. *§. ab Epiſc.* & ſequitur Rot. *in d. Licien.* cujus particula, quæ ad rem plurimùm facit, ita ſe habet: *Nec obſtat Concil. ſeſſ.* 25. *c.* 13. *de Regularibus, quia cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum antea, cùm non eſſet ſolitum ſolvere dictam Quartam, Concilium non obſtat, ut declaravit Sanctiſſim. Pius V. in ſua Conſtit. de anno* 1567. *quam refert Archang. Caraccia de Quarta funer. c.* 1. *Gutier. de juram. confirm. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. *Emman. Roder. in qq. regul. tom.* 1. *q.* 41. *art.* 2. & ita reſolvit Congr. Illuſtriſſ. Interpretum, ut refert Rot. *loco prædicto.* 14

Nec eſt verum, quod prædicta Conſtit. Pii V. fuerit revocata per Greg. XIII. ut in ejus Bulla, quam refert Nav. in man. cap. 27. *in fine: Quia cùm dicta Bulla Pii plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, ut cenſuit Congreg. Illuſtriſſ. Interpretum, ſicut teſtatur Caraccia loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & benè advertit Gutier. ubi ſuprà.* Vide poſt hæc ſcripta viſum Lezanam *in ſum. q. Regul. tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 12. *&* 13.

Tertiò limita in Eccleſiis, vel Monaſteriis ædificatis 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita perſolvere dictam quartam: nam tunc ad illam poſt Concilium non tenentur, ut *in d. cap.* 13. *Conc.* Fr. Archang. Caraccia *d. cap.* 1. *§. ſecundum eſt, fol.* 20. Pius V. *in d. Conſtit.* quam referunt idem Carraccia, & Fr. Emman. *citatis locis.* 15

Quartò limita, ut non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem canonicam: nam cùm alibi ſolvatur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, uſque ad quartam excluſivè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo; ad hoc autem ut præſcribatur infra quartam, vel ut nihil ſolvatur, requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis, Alex. *conſ.* 196. *num.* 15. *verſ. de præſcriptione, lib.* 2. Sylveſt. *in ſum. verbo Canonica portio, n.* 2. *&* 3. Lap. de Caſtellione *de Canon. portione, cap.* 2. *n.* 64. *&* 65. Petr. de Ubald. *de canon. Parochiali, cap.* 5. *n.* 3. *& ſeq. & cap.* 6. *n.* 34. *& ſeq.* Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 215. *num.* 7. 16

Et

27 Et quamvis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſolvere Parocho, nec aliquid aliud, exiſtimaverit Fr. Archangel. Caraccia *de Quarta funerali*, *cap.4. ante med. verſ. hæc ſit mea ſententia, per c.12.14.15.13. q.2. cap. non ſatis, cap. cùm Eccleſia, de ſimonia*: contrarium tamen videtur verius, ut tenent Covar. *in cap. officij*, *num 9. verſ. nec obſtat, de teſtament. ſub tit. de legatorum imputat. in debitum, in nova impreſſ. Antuerpienſi*, Molin. *d. diſp.215. num.5.*

28 Sed quando Parochianus elegit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum; quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ? Quæſtio dubia eſt, in qua una ſententia tenet tale legatum imputari in Quartam: ita Gregor. Lop. *lib.5. verb. demas, tit.1. part.1.* Fr. Emman. *d. q.39. art.6.* uti refert Feder. de Senis *conſ.3.* ubi latè, & loquitur etiam in caſu quo legatum eſſet minus Quarta canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. cap. officii*, Salic. Alex. & Corn. *in auth. præterea, C. unde vir, & uxor*: idem tenent Lud. Mirand. *d. tom.2. q.48. art.11. concl.2.* Portel. *in dub. Regularib. verb. Canonica portio, num.7.* noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.18. num.8.* Altera verò tenet legatum, & portionem integrè ſolvendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea: bonus text. *in Clem.1. §. verùm*, ibi, *largiri integrè teneantur, de ſepult.* ubi gloſſ. *verb. integrè*, interpretatur non eſſe minuendam canonicam portionem. Juvat *cap.1.* ibi, *integraliter faciendam, eod. tit. libro 6.* *Secundò* expenditur, quod reſpectu canonicæ portionis ſolvendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non eſt debitor, ſed ſolummodò Eccleſia ipſa: patet ex *d. cap.1.* cùm ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamvis à tertio verè debitum ſit, deficiunt termini neceſſarii ad compenſationem. *Tertiò* facit, quia ut ſupponimus, teſtator abſolutè abſque conditione legavit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis hujus Quartæ legaverat Epiſcopo: ergo ſicut quando abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille & legatum, & canonicam portionem petere, ut per text. *in d. cap. officii, de teſtament.* infrà reſolvimus: ita quando abſolutè legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque ulla compenſatione. *Ultimò*, & fortiùs urget *d. cap. requiſiſti, verſ. ſecùs autem, de teſtam.* ubi quando aliquid legatur Epiſcopo, & aliud Capellis, Monaſteriis, aut aliis piis locis; quod legatur Epiſcopo, ejus eſt inſimul cum canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum: ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & canonicam portionem abſque ulla compenſatione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſſ. *d. verb. integrè*, gloſſ. *verb. largiri, in d. §. verùm*, Card. *num.20.* Covarruv. *in d. cap. officii, num.6.* aliàs *numer.9. ſub tit. de legatorum imputatione in debitum, in nova impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his 4. de ſepultur.* ubi probari videtur, Parochianum debere canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum, quas ſolvere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *cap. cùm contingat, de decim.* Quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos: patet, ſi recurramus ad verba dicti *§. verùm*, ibi, *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur*, quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas, ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem hujuſmodi portionis, *d. cap. de his*, ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti poſſit.

Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua 19
Parochianis conſuevit audire Divina, & recipere Sacramenta, *cap. cùm quis, de ſepult. in 6.* Frater. Emman. *q. Regular. tom.1. q.39. art.5.* Rot. *deciſ.376. numer.1. part.1. recent.* ubi de
Eccleſia Parochiali. Et ſic † de Jure debetur 20
Rectoribus Parochialium, *d. Clem. dudum, §. verùm*, Ugol. *de officio Epiſc. cap.17. num.11.* Mantic. *deciſ.294.* Cavaler. *deciſ.101. num.1.* Rot. *in Mediol. Quarta funeralium, 14. Martij 1622.* coram *R. P. D. Merlino*, ubi etiam fuit dictum ex hac ſola Juris aſſiſtentia Rotam non ſolere manutentionem impartiri in aliis
cauſis non juriſdictionalibus, & ſic † ubi nullus 21
adeſſet Rector, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti coram Parochianorum, *cap. requiſiſti, de teſtam. cap. cùm ex eo, de elect.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.4. reſol.299. num.4.*

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel præ- 22
ſcriptione, vel ex eo, quod illam ſibi reſervavit quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis, Rot. *d. deciſ.376. num.2. & 3.* & tunc inter Clericos Eccleſiæ dividetur, cura non reſidente penes certam perſonam, Aloyſ.
Ricc. *d. reſol.299. num.4.* Unde ſtante conſue- 23
tudine in civitate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, Quarta funeralis non debetur Parocho intra cujus limites viator retentus pro delicto, & habilitatus, cum cautione decedit, ut cenſuit Sacr. Congreg. Concil. *in Piſaurien. 22. Ianuarij 1628.*

Et

24 Et ſi in una Eccleſia ſolet Parochianus audire Divina, in altera verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, *c.1. de ſepult.* Fr. Emman. *d. q.39. art.5.* Sylveſt. *in ſum. verb. Canonica portio, num.11.* Sed ſi utraque habet jus funerandi, credit Greg. Lop. *l.1. in gloſſ. los Sacramentos, tit.13. p1.* quod ſit locus præventioni, per *c. duobus, de reſcrip. in 6.*

25 At in dubio, quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Epiſcopone, an Parocho, præfertur Parochus, quia habet magis ſpecialem curam, quàm Epiſcopus, qui habet generalem; & quia Parochis debetur Quarta ex cauſa onerosa, *d. c.1. de ſepult.* Petr. de Ubaldis *de Quarta canonica, 2.p. c.8. num.14. in fine*, & uti æs alienum, Abb. *in c. certificari. à n.11. de ſepult.* Epiſcopo verò ex cauſa lucrativa, Ubald. *ubi ſuprà, num.14.* & potior eſt conditio prætendentis ex cauſa onerosa, ad text. *in l. Sanctorum, C. de jure delib.* Rot. *in Nersionen. Quarta funeralis, 9. Junij* 1608. coram *bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.*

26 Amplia *primò* principalem concluſionem, ut procedat etiamſi quis propter bellum, aut peſtem in villam, ſeu alium locum ſe contulerit, & ibi diem ſuum obierit; quia nihilominus Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi habebat domicilium, ſi diſceſſit animo redeundi, vel animi gratiâ. Ita Fr. Emman. *q. Reg. tom.3, q.46. art.3.* Miranda *d. tom.2. q.48. art.9. concluſ.2.* Villalob. *in ſum. p.2. tract.31. diffic.7. n.3.* Fr. Hieron. Rodrig. *in comp. qq. Regul. reſol.18. n.12.* per Joan. Andr. *in c. is qui. de ſepult. in 6.* & Abb. *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* ubi quatuor caſus conſiderat.

27 Amplia *ſecundò*, ut procedat etiamſi quis ægrotus in una Parochia, ad aliam deferri ſe fecerit; quia nihilominus Primæ Eccleſiæ ſua portio debetur, Sylveſt. *in ſum. verb. Canonica portio, num.15.*

28 Amplia *tertiò*, etiamſi quis in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit; quia nihilominus ſi ex eadem infirmitate deceſſerit, canonica portio Eccleſiæ Parochiali debetur; ſecus autem ſi ſanus bona ſua Monaſteria, aut alteri Eccleſiæ dederit: caſus eſt *in c. de his, de ſepult.* Fr. Ludov. Miranda *in man. Pral. tom.2. q.48. art.9. concl.3.* refert, & ſequitur Fr. Hier. Rod. *in compend. q. Regul. reſol.18. num.15.* Unde Tiraquel. *de retractu lig. §.1. gloſ.8. n.23.* colligit Canonicam portionem non deberi Eccleſiæ, cujus Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno profeſſionis obiit, niſi ingreſſus eſſet animo exeundi, ut obſervat Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. c.28. de Parocho, n.18. fallent.3.*

29 Amplia *quartò*, ut procedat etiamſi quis Eccleſia una dimiſſa, ubi Majores ſui ſepulturam elegerant, licèt ſua Parochialis non eſſet, alibi ſepulturam elegit: quia etiam tunc non Eccleſiæ dimiſſæ, ſed Parochiali debebitur Canonica portio, ut habetur *in c 2. de ſepult. lib.6.* Ludov. Miranda *d. tom.2. q.48. art.9. concl.4.* quia electâ ſepulturâ apud Eccleſiam ubi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſuevit audire Divina, & recipere Sacramenta, Azor. *in d. c.3. q.8.* Villalob. *in ſum. p.2. tract.31. diffic.7. num 3.*

Limita, ſi eo tempore, quo defunctus eſt 30
in alia Eccleſia ſepultus, Parochialis Eccleſia erat interdicta: quia cùm nullus poſſet in ea ſepeliri, habet alia Eccleſia jus relicta integrè percipiendi, quo occaſione illius ſepulturæ obvenerunt: Ita Gemin. *in c.1. de ſepult. lib.6.* Fr. Ludov. Miranda *d. tom.2. q.48. art.10. concluſ.10.* Sylveſt. *d. verb. canonica portio, num.8. § ſeptimus*, ubi loquitur quando Eccleſia culpâ Parochi eſt interdicta, non defuncti Parochiani: quod etiam tradunt Fr. Emman. *d. tom.1. q.39. art.3.* Azor. *d. part.2. lib.9. c.13. q.4. caſu 5. & 6.* Miranda *d. q.48. art.10.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. canonica portio, num.3.* Hieron. Rod. *d. reſol.18. num.4.*

Quod ſi talis defunctus antea elegerat ſepul- 31
turam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, non videtur Interdictum ſequens tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat. Idem reſpondendum videtur in aliis caſibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Eccleſiam, ſi antea alibi elegerat ſepeliri, quàm dictus caſus evenerit; imò etſi nullam antea elegerit ſepulturam, ſed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen citra culpam Parochi ſepeliatūr, non debet quartam ſuam amittere; quam tamen perderet, ſi culpa ſua vel negligentia defunctus ad aliam Eccleſiam eſſet delatus: eſt enim ratio attendenda, ob quam hujuſmodi portio eſt inſtituta, non enim pro ſepultura tantummodo eſt inſtituta, ſed pro onere etiam, quod ipſis Curatis incumbit, ſubditis ſuis ea, quæ ad ſalutem pertinent, miniſtrandi, ne debitis, & neceſſariis beneficiis defraudentur, *d. c.1. cap. de his, de ſepultur.* cùm operariis mercedis exhibitio debeatur, ut dicitur *in d. Clem. dudum, verſ. verùm.*

Unde Parochus quartam funeralium poteſt 32
petere tanquam debitum, & mercedem laboris quaſi actione locati, Feder. de Senis *conſ.3. num.9.* vel condictione ex canone; vel actione ex teſtamento, Petr. de Ubaldis *de canonica Parochiali, cap.3. num.2.* ubi latè, Lap. de Caſtellione *de canon. portion. num.56.*

Renunciatio canonicæ portionis in dam- 33
num Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris, niſi fiat cum prote-

ſtatione, quod per hóc non fiat præjudicium
34 juri Eccleſiæ: † Compoſitiones tamen, & pacta ſuper juribus parochialibus facta inter Prælatos conventuales, & Parochos, ſunt valida, etiamſi celebrata ſint abſque licentia Superiorum, Provincialium ſcilicet, vel Generalium, dummodò ſint licita, & honeſta, & fiant cum conſenſu Conventûs, nec irritentur per ſequens Capitulum generale, vel Provinciale, ex decreto Leonis X. *in Concilio Lateranenſi.* Imò, etiamſi dictæ compenſationes, ſeu conventiones ſint repugnantes *dict. Clem. dudum, §. cæterùm*, quia ibi tantùm revocaotur factæ ante illam, non verò faciendæ de novo, vide Fr. Emman. *q. Regul. tom.*1. *q.*39. *art.*8. *& tom.*3. *q.*46. *art.*4. Azor. *dict. part.*1. *lib.*9. *c.*12. *q.*4. Sylveſt. *verb. canonica portio*, *q.*2. Fr. Ludov. Miranda *ubi ſuprà. artic.*12. licèt ibi contendant *in d. Clem.* etiam revocari conventiones futuras, non tantùm præteritas: ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit Jus commune revocare, ut benè notat Portel. *verb. canonica portio, num.*9. *&* 10. Ita Fr. Hieron. Roder. *in compend. q. Regul. reſol.*18. *num.*9.

35 Neque per unum, aut binos actus contrarios cenſendi ſunt Religioſi renunciare juri quæſito de non ſolvendo quartam, niſi talis ſolutio facta ſit per ſpatium 40. annorum, juxta diſpoſitionem Juris *in cap. accedentibus, & in cap. ſi de terra, de privil.* quia privilegium ad non faciendum non perditur uno, aut bino actu, *cap. cùm acceſſiſſent*, ubi gloſſ. *de Conſt.* imò etiamſi per dictum ſpatium 40. annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet: quia contra bona, & jura Regularium nonniſi centenaria currit præſcriptio, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, ex quodam ſingulari privilegio Eugenij IV. Vide Mirand. *d. q.*48. *art.*13. Portel. *ubi ſuprà, num.*8.

De quibus ſolvi debeat Quarta Parochialis?

36 Quarta funeralis, ſeu canonica portio debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris, ſcilicet in die funeris, Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*1. *q.*39. *art.*2. *in princip.* Covar. *in cap. ult. num.*9. *de teſtament.* ubi poſt Abb. ait moribus receptum eſſe, ut Eccleſiæ Parochiali quarta portio à Monachis ſolvatur ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus, ſeu exequiæ defuncti celebrantur. Molin. *de juſt. tract.*2. *diſp.*215. *num.*4. ubi quod debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, Sylveſt. *in ſum. verb. canonica portio, num.*7. *&* 15. *§. tertia*, ubi quod hoc procedit de conſuetudine, Petr. de Ubaldis *de Canon. Parochiali, cap.*4. *num.*10. Pius V. *in d. ſua Conſt.* incip. *Etſi Mendicantium*, declaravit hujuſmodi quartam debere ſolvi de iis, quæ offeruntur in funere, ex *Concil. Trid.* quod ita interpretatur. Sequitur hanc declarationem Fr. Emman. *d. art.*2. *in fine*, Archang. Carracia *de quarta funerali, q.*4. *verſ. forſan. fol.* 45. Gutierr. *de juram. confirmator. p.*2. *cap.*4. *numer.*3. Joan de la Cruz *de ſtatu Relig. p.*2. *cap.*9. *dub.*5. *verſ. tertia concluſio*, & Benedictus XV. *inter Conſtitutiones Prædicatorum, pag.*72. ſic ait: *Funeralia verò intelliguntur hoc caſu, quæ cum funere deferuntur:* & idem declaraſſe Sixtum, dicit Molin. *dicta diſp.*215. *num.*9.

Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione ſepul- 37
turæ obveniunt, *cap. cùm liberum, c. noſtra, de ſepult.* Alberic. *in l. ſervo alieno* 131. *§. ineptas, num.*13. *ff. de legat.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.*670. *n.*4. aliàs *reſol.*572. *num.*4. *in* 2. *edit. & p.*4. *reſolut.*300. & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, Federic. de Senis *conſ.*6. *num.* 2. *in princip.* ubi ſubdit, quod mortuaria, ſeu funeralia dicuntur, quæ occaſione funeris deveniunt, etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur, gloſſ. *verb. funeralibus, in d. Clem. dudum*, ubi Zabarel. *verſ. verùm, num.*4. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*6. *cap.*14. *q.*13. *verſ. funeralia*, Ubal. *d. tract. cap.*4. *num.*16. Rub. *conſ.*23. *n.*5. Bertachin. *in repertor. verb. Quarta Parochialis*, Enriquez *conſ.*86. *numer.*9. Portel. *in dub. Regul. verb. canonica portio, numer.*5. Hieron. Roder. *in compen. q. Reg. reſol.*18. *numero* 3. Sive antequam corpus ſit in terrâ eruditum, ſive poſt, & uſque ad trigeſimum diem, & quandiu ſit memoria de funere, Calder. *conſ.*4. *de ſepultur.* ubi in caſu, quo propter peſtem non potuit in die obitus ſolemniter tumulari. Joan. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*2. *cap.*14. *num.*12. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 571. ubi in caſu, quo exequiæ poſt diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Sylveſt. *in ſum. verb. canonica portio, n.*15. *verſ. tertia*, Zabarel. *in d. Clem. dudum, §. verùm. verſ. tertiò quæro*, ubi refert opinionem aliquorum, qui, cùm funes, quibus mortui ligari conſueverunt, poſtquam mortuus terræ eſt conditus, ad hoc ampliùs locum non habeant, putant funeralia non dici, niſi quandiu corpus eſt in funeralibus extra terram. *Sed*, inquit, *deſipit qui ſic ſapit, nec inſiſtendum eſt in hoc ſcientia Grammaticorum*, 36. *diſt. cap. ſi quis. Dic ergo meliùs, quod ſive ante corpus reconditum terra, ſive poſtea obveniant occaſione funeris, dicuntur funeralia, & debetur canonica.* Quicquid dicant Covarr. *in cap. ult. de teſtam. num.*6. Fr. Emman. *d. tom.*1. *q.*39. *art.*2. *in fine*, Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.*2. *cap.*9. *dub.*5. Gutierr. *de juram. confirm. p.*2. *c.*4. *num.*3. Caraccia *de quarta funer. cap.*1. Molin. *d. diſp.*

d. diſp. 215. *num.* 9. ubi quod hoc conceſſum eſt Mendicantibus per privilegium, & ita conſuetudine ſervatur.

38 Ex his forſan patet reſolutio ad quæſtionem præteritis temporibus ventilatam, utrum ſi Parocho in die funeris data ſit ſola candelarum, & facularum quarta; & deinde ſequenti die ſolemniori pompa, magno ſcilicet adhibito Religioſorum, Confraternitatum, & Preſbyterorum numero in alia Eccleſia, ubi mortuus ſepulturæ mandatus fuerat, pro ejus anima ſolemnis Miſſa canteur cum diſtributione candelarum, & intorſtitiorum in majori quantitate quàm diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta? In qua controverſia Sacr. Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſemel, & iterum partibus hinc inde auditis, *die* 3. *Auguſti* 1621. nemine diſcrepante, cenſuit deberi quartam Parocho ex funeralibus ſecundo loco factis.

39 Non loquitur de candelis, quas Fratres, & alij Preſbyteri in hujuſmodi funeralibus præ manibus portare ſolent; has enim deferentes ſibi quærunt, nec ulla portio de his debetur, ut declaravit Benedictus XI. *ubi ſuprà*, ibi: *De candelis autem, quas Fratres portant, portio non petatur.* Tradunt Hieron. à Sorbo *in compendio privileg. verbo canonica portio, pag.* 103. Piaſec. *in praxi Epiſc. part.* 2. *c.* 3. *de viſitat. Regular.* §. *funeralium etiam, pag.* 190. Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 2. Fr. Archang. Carraccia *de quarta funer. c.* 3. Quicquid teneant gloſſ. *verb. funeralibus, in fin. in d. Clement. dudum.* Calder. *conſ. fin. de ſepultur.* Federic. de Senis *conſ.* 4. *num.* 8.

40 Item Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 5. *Martij* 1616. à Parochis montis S. Petri Angelorum Firmanæ diœceſis conſulta, Eminentiſſ. Lancellotto referente, reſpondit intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quartam funeralem eiſdem Parochis minimè deberi. Et idem de intorſtitiis, quæ portantur à locis piis ad aſſociandum pauperes perſonas ad ſepulturam, declaraverat eadem Sacr. Congreg. 29. *Novembris* 1588.

41 Debetur quoque quarta funeralis de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem & cadaver deferuntur, Petr. de Ubaldis *de canon. Paroch. c.* 4. *num.* 10. Fr. Archang. Carracia *de quarta funerali, c.* 3. *verſ. præfata etenim.* Et de candelis oblatis, Feder. de Senis *d. conſ.* 4. *n.* 8. Et hac de re ſciendum eſt, quod *die* 21. *Martij* 1629. S. D. N. Urbanus VIII. approbavit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Urbis, habitæ coram Eminentiſſimo Urbis Vicario, in qua ad effectum removendi
42 diſſenſiones, fuit declaratum † *tam intorſtitia, cereos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea, quæ circa cadavera, antequam terræ trudantur in quibuſcunque privatis Eccleſiis, dividenda fore, & eſſe pro æquali portione inter ipſos Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum quarumcunque, etiam Regularium, & Nationalium, ſeu aliàs privilegiatarum. Ac propterea quando hujuſmodi intorſtitia, ſeu cerei, & candelæ in præfatis Eccleſiis pro celebrandis divinis Officiis præſenti corpore accenduntur, finito officio extinguenda, & cuiquam medietatem conſignandam eſſe.*

Item debetur quarta de illis, quæ dantur pro 43
Miſſis dicendis, gloſſ. *verb. funeralibus, in d. Clem. dudum,* §. *verùm.* Bald. *in repet. cap. ſi pater, de teſtam. lib.* 6. *in* 6. *q.* Alex. *conſ.* 196. *n.* 5. *&* 16. *verſ. nec excuſa eorum, in fine, lib.* 2. Sylv. *in ſum. verb. Canonica portio, num.* 9. ubi quod de legato facto Rectori Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, pro Miſſis dicendis, debetur quarta. Ubald. *de Canon. portione, c.* 4. *num.* 5. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *allegat.* 86. *n.* 26. *cum ſeq.* Quicquid dicat Fr. Emman. *d. q.* 39. *num.* 2. *in fine*; niſi ejus opinionem procedere dicamus de conſuetudine, vel propter privilegia.

Item debetur de armis, libris, banderiis, 44
culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, Petr. de Ubaldis *d. c.* 4. *num.* 10. Oldrad. *conſ.* 211. *num.* 7. ubi de rebus, pannis ſericis, ſeu aureis, veſtibus, putà ſtamine, vel cilicio, per *c. cum inter nos, de verb. ſignific. & c. in noſtra, de ſepult.* ubi ſpeciale dicitur in Hoſpitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium eſt Jus commune. Contrarium tenet Caraccia *de quarta funerali, c.* 1. *verſ. adſunt indumenta:* quod credo procedere de conſuetudine, vel privilegio, & declaravit Pius V. *in d. ſua Conſtit.* incip. *Etſi Mendicantium*, quam refert Fr. Emman. *d. tom. q.* 49. *art.* 2. Fallit in equis, & armis, quæ relinquuntur in ſubſidium terræ Sanctæ, Molin. *d. tract.* 2. *diſp.* 215. *num.* 2. per *c. in noſtra, de ſepult.*

Primò limita principalem reſolutionem in 45
illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore Interdicti, ſepelitur, Alber. *in l. ſervo alieno* 113. §. *ineptus, n.* 22. *ff. de legat.* Feder. de Senis *conſ.* 119. Gemin. *in c.* 1. *de ſepult. libro* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 3. quia non debetur quarta in caſu prohibito, *c. ex parte, c. liberum, c. in noſtra, de ſepult.* Sylveſt. *dict. verb. Canonica portio, num.* 8. §. *ſeptimum*, ubi quod tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, reſtituere. Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 39. *art.* 3. ubi reſtringit in illis Religionibus, ſeu Eccleſiis, quæ habent privilegia, ut tempore Interdicti poſſint in eorum Eccleſiis aliquos ſepelire.

46 *Secundò* limita in illis, quæ offeruntur in funere alicujus novitii mortui in Religione, Anchar. & Franch. *cap. nullus, de tempor. ordin. in 6.* Sylveſter *d. verb. canonica portio, num.8. §. quartas*, Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. art. 4.* ubi extendit limitationem, etiamſi mortuus fuerit in domo parentum, ad quam ſe contulerat, ut curaretur, de quo etiam Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. num. 10.* Fr. Ludov. Miranda *d. tom. 2. q. 48. art. 9. concl. 3.* Azor. *d. p. 2. lib. 9. cap. 13. q. 4. verſ. quod ſi in Monaſterium, caſu 3.* Hieron. Roder. *in comp. queſt regul. reſol. 18. num. 5.* Reſtringitur tamen limitatio multis modis: & *primò*, ubi quis morbo jam affectus ingreſſus eſt in Religionem, & ibi Novitius ob illum morbum mortuus eſt, quia tunc quarta debetur, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, numer. 8. verſ. quintas.* Molin. *d. diſp. 215. num. 4.* *Secundò* reſtringitur in eo, qui petiit cum habitu Fratrum ſepeliri, Sylveſt. *loco proximè citato.* *Tertiò* reſtringitur in Novitio, qui non habuit propoſitum mutandi vitam, Petr. de Ubaldis *de Canon. Paroch. cap. 6. num. 24.* Sylveſt. *d. num. 8. verſ. quintus.* *Quartò* reſtringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religioſa, retentis bonis ſuis: quia etiam de legatis factis per ipſos debetur canonica portio, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, num. 12.*

47 *Tertiò* limita in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & aliis ad cultum divinum perpetuum. Molin. *d. diſp. 215. num. 8.* Quidquid teneat Paul. de Eleazar. *in Clement. dudum, §. verùm, de ſepultur.* Alex. *conſ. 196. num. 3. lib. 2.* Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, num. 15. §. ſecunda, cum ſeqq.* ubi quod debetur de relicto pro conſtruenda capella. Petr. de Ubald. *de Canon. Paroch. cap. 4. num. 22.* Calder. *conſ. fin. de ſepult.* ubi de relictis pro planeta.

48 Canonica portio debet ſolvi de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, *d. Clem. dudum, §. verùm, & ibi* gloſ. *de ſepultur.* ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio. *d. Clem. dudum*, ubi *gloſ. verb. indirectè*, Feder. de Senis *conſ. 4. num. 4.* latè Gemin. *conſ. 46.* ubi etiamſi fuerit donatum uni Fratri, & conſanguineis, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. ſexta.* Petr. de Ubaldis *d. cap. 4.* ut de donatis cauſâ mortis loquitur *d. Clem. dudum, in §. verùm*, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, n. 8.* Petr. de Ubaldis *d. cap. 4. numer. 19.* etiamſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum in infirmitate ſit ſolutum in vita, *gloſſ. verb. datis, in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter privilegia, vel conſuetudinem, Fr. Emman. *d. q. 39. art. 2.* ubi refert declarationem Pij V. Molin. *d. diſputat. 215. num. 4.* ubi ait hoc non procedere, ſi fiat in fraudem, per Abb. *in cap. de his, de ſepult.* Et † quod non debeatur de veſtibus datis 49
pauperibus, tenet Fr. Archangel. Caraccia *de Quarta funer. cap. 3. verſ. inſuper cum funere*, Joan. à Cruce *de ſtatu Relig. p. 1. cap. 9. dub. 5.* Nec de frumento in illis Religionibus quibus datur, Caraccia *ubi ſuprà. verſ. frumento verò.* Non procedit ſupradicta reſolutio in donatis in vita, & in ſanitate, Oldrad. *conſ. 225. numer. 3.* Petr. de Ubaldis *d. cap. 4. num. 21.*

Quarta funeralis debetur de omnibus illis, 50
quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis locis piis. Molin. *d. diſput. 215. num. 4.* per Abb. *cap. 1. num. 7. de ſepult.* Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, num. 10.* Alex. *conſ. 196. num. 6. lib. 2.* Item debetur de relictis pro anima, Alex. *d. conſ. 196. n. 7.* Non tamen debetur de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui in vaſa, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, Covar. *in cap. ult. num. 8. de teſtam.* quia ab ipſo teſtatore cenſetur facta hæc diſtributio, *l. unum ex familia 81. ff. de legat. 1.* ubi Din. Bart. & Doctores, Fr. Archang. Caracc. *d. cap. 4. verſ. quare non video.* Declaratur tamen hæc reſolutio, ut non procedat quando aliquis Regularis electus eſt executor, ut diſtribuat aliquam ſummam pro ſuo arbitrio, & ipſe in Fratres diſtribuit; quibus nihil erat relictum, gloſſ. *verb. obventionibus, & verb. indirectè, in d. Clem. dudum*, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, num. 15. verſ. ſecunda*, ubi loquitur etiam, quando Fratribus nihil eſt relictum, ſed mandatur executoribus, ut dent, vel promittant aliquid Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur uni ex Regularibus? Vide Federic. de Senis *conſ. 4.* Calderin. *conſ. fin. de ſepultur.* Alber. *in l. ſervo alieno 115. §. ineptas, numer. 10. ff. de legat. 1. & num. 12. & 13. d. cap. 4.*

Debetur etiam quarta funeralis de omni- 51
bus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, *cap. 1. & 2. de ſepultur.* Oldrad. *conſ. 225. num. 18.* Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, in fine*, Covar. *in cap. ult. n. 2. de teſtam.* Fr. Emman. *dict. tom. 1. q. 39. art. 2. in princ.* Molin. *d. diſp. 215. numer. 4.* ubi quod quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in ultima voluntate, etiamſi legata facta ſint Prædicatoribus, aut Mendicantibus. Alber. *in d. l. ſervo alieno, §. ineptas, num. 10. ff. de legat. 1.* Covar. *in cap. ult. num. 1. de teſtam.* per *d. Clem. dudum.* Quæ tamen procedunt, ſi legatum relinquatur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio, num. 7.* Oldrad. *conſ. 225. num. 16.* qui tamen indiſtinctè dicit quartam deberi.

Id limitatur aliquibus modis, & *primò*, 52
ut non procedat in legatis factis Monaſterio.

quod ſit exemptum per privilegium, Sylveſt. *d. verb. Canonica portio*, *num.* 8. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*3. *q.*46. *art.*1. *& tom.*1. *q.*39. *art. ult.* Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.*2. *q.*9. *dub.*5. Archangel. Caraccia *de quarta funerali*, *cap.*2. *Secundò*, ut non procedat in legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtatot ſepelitur. Alber. *d. num.*10. Oldrad. *conſ.*225. *num.*15. Sylveſt. *d. verb. Canonica portiò*, *n.* 8. *§. ſextus*, per gloſſ. *in cap.* 1. *de ſepultur.* Quod non procedit, ſi tale legatum factum eſt Eccleſiæ, ad hoc ut conſtruat capellam in Eccleſia, in qua eſt ſepultus, Alex. *conſ.*196. *num.*5. *lib.*2. Zabarel. *in d. Clem. dudum*, *§. verùm*, *q.*16. vel ſi eſt factum in fraudem Eccleſiæ Parochialis. *Tertiò*, ut non procedat in legitis factis Eccleſiis, vel locis piis pro otnameotis, cereis, luminaribus, annivetſario poſt ſextum diem, Oldrad. *d. conſ.*225. *num.*20. Molin. *d. diſp.*215. *numer.* 8. *Quartò*, ut non procedat in legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica, quia tali legato non detrahitut quarta, Covar. *in cap. ult. n.*5. *de teſtam.* quod verum eſt, ſi Eccleſia tunc indiget reparatione, secùs ſi non indigeat, Covarr. *ubi ſuprà.*

53 Subſidium Hiſpanicum, quod ab hoc charitativo plurimùm diſtat, *primò* Regi Catholico conceſſum fuit à Pio IV. *in quadam ſua Conſtit.* incip. *Ad Romani Pont. indefeſſam*, *ſexto Non. Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis uſque ad quinquennium duplex ſuper omnium & ſingularum Cathedralium & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura, ſæcularium & Regularium, Canonicatuum, & Dignitatum, etiam poſt Pontificales majorum, & Capitularium, Conventualium, & aliarum Eccleſiarum fratribus, tedditibus, & proventibus, juribus, obventionibus & emolumentis, &c. ipſis S. R. E. Cardinalibus, & Militibus Hieroſolym dumtaxat exceptis. *Secunda* conceſſio facta fuit à Pio V. *in ſua Conſtit.* incip. *Cùm ſicut*, *ſub die* 16. *Martij* 1566. *Tertia* conceſſio ab eodem Pio V. *in alia ſua Conſtit.* incip. *Cùm ſicut accepimus*, *ſub die* 21. *Maij* 1571. qui etiam per aliam ſuam Conſtit. incip. *Decet Romanum Pont. ſub die* 7. *Martij* 1572. exactionem hujus ſubſidij à Capitulis, & Collegio Provinciæ, ſeu Epiſcopatus ſuſcipi mandat. Gregorius XIII. *in Conſt.* incip. *Conceſſit aliàs*, *ſub die* 11. *Februarij* 1573. declarat Milites S. Jacobi de Spatha (excepta tamen magiſtrali menſa) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, ſeu quæ immobilium loco habentur, poſſidentes, ad ſubſidiorum hactenus non ſolutorum ſolutionem teneri. Et demùm Paulus V. *in Conſtit.* incip. *Pro noſtro munere*, *ſub die* 31. *Octobris* 1614. poſt alias conceſſiones confirmavit concordiam ſubſidij hujuſmodi intet univerſum clerum Regnotum Caſtellæ; & Legionis, & Regem Catholicum initam.

Aliud ſubſidium, ſeu ſuperadditionalia ſervitia Regi Catholico coocesſit Gregorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip. *ad auxilium*, *die* 16. *Auguſti* 1591. ad ſexennium duratura ſuper victualibus in Regnis Coronæ Caſtellæ vendendis, ſeu conſumendis, ad quæ contribuenda declarat omnes, & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas, ſæculares, & cujuſvis Ordinis Regulares teneri. Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Aliàs per nos*, *die* 11. *Auguſti* 1603. ſubdit hujuſmodi gabellam, ſeu ſiſſam imponi poſſe ſuper tribus rerum ſpeciebus, vini ſcilicet, olei, & carnis, dummodo ſumma tantùm decem & octo decies ceotena millium nummorum aureorum fiat, & non ultra. Et poſt alias conceſſiones S. D. N. Urbanus VIII. *in ſuo Motu proprio*, incip. *Ad univerſalis*, 5. *Martij* 1633. ſtatuit ut omnes & ſingulæ Eccleſiaſticæ perſonæ, tam ſæculares, quàm cujuſvis Ordinis Regulares in regnis Caſtellæ & Legionis commorantes, teneantut ad conferendum & contribuendum prout laici in ſubſidio ad ſummam decem & novem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius, durante ſexennio, mediante ſcilicet ſolutione gabellarum, ſeu ſiſſarum ſuper vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & conſumendis impoſitarum; non tamen quoad præfatas rerum ſpecies, quas ex propriis terrenis, ſeu decimis, aut aliis quibuſcumque redditibus propriis per ſe, vel alios etiam affictuarios ſuos, vel etiam eleemoſynis percipiunt, & pro divino cultu, ſeu propriis, vel familiarum ſuarum uſibus conſumunt.

Aliud denique eſt ſubſidium, quod noſtri 54 Hiſpani *Excuſatum* vocant, ex conceſſione Pij V. qui *in ſua Conſtit.* incip. *Circa paſtoralis*, *die* 15. *Julij* 1567. Regi Catholico ad quinquennium conceſſit plenam, liberam, & omnimodam facultatem, petendi, exigendi, & levandi ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, agnorum, lanæ, olei, caſei, & aliorum quorumcunque fructuum & rerum, ex quibus decimæ tam de jure, quàm de conſuetudine & privilegio ſalvi & dari conſueverint, ex una domo, illiuſque domino, poſt duas, quæ uberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tam ſæculari, quam cujuſvis Ordinis Regulari, ex univerſis Parochiis in Regnis, & dominiis Hiſpaniarum & Inſulis eiſdem Regnis adjacentibus. Ad aliud quinquennium extendit idem Pius V. *in alia Conſtit.* incip. *Sanè aliàs*, *ſub die* 21. *Maij* 1571. & ad aliud quinquennium Gregorius XIII. *in Conſtit.* incip. *Aliàs feliceis*, *ſub die* 13. *Maij* 1575. Idem per aliam

ſuam Conſtit. incip. *Decet Romanum, ſub die 4. Januarij* 1573. confirmat concordiam initam inter Clerum Regnorum Coronæ Caſtellæ, & Legionis, cum Rege Catholico, ut ſcilicet pio, & loco hujuſmodi conceſſionis, ſtatus Eccleſiaſticus dictæ Coronæ ſolvat ſuæ Majeſtati, & illi, qui ſuo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus ſolutionibus pro medietate, dividendos pro certis quantitatibus cuilibet diœceſi dictæ Coronæ, prout dividuntur: dummodo tamen extra hanc concordiam, & diviſionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ, & inſulæ illis adhærentes. Confirmationem eandem fecit etiam Paulus V. ut *in ejus Conſt.* incip. *Pro noſtro, ſub die* 23. *Iulij* 1620. At Clemens VIII. *in conſtit.* incipien. *Propenſa noſtra, ſub die* 11. *Aprilis* 1601. abſolvit & pleniſſimè liberat Regem Catholicum, eique remittit & condonat notabilem, ac etiam notabiliſſimam ſummam ſubſidij & Excuſati per illum in alios uſus converſam, quàm in illos, ad quos fuit deſtinata, videlicet ad ſuſtentandam ſexaginta triremes, &c. Et S. D. N. Urbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incipien. *Apoſtolatus officium, die* 9. *Martij* 1634. ſtatuit ne commiſſarius Cruciatæ poſt elapſum concordiæ, & confirmationis Apoſt. tempus quidquam à Clero exigat ratione Subſidij, & Excuſati, donec alia cum eodem Clero concordia deſuper inita, & Apoſtolica auctoritate confirmata fuerit, necnon eundem Commiſſarium munere mandat ne Notariatus, & Officia Cruciatæ, Subſidij, & primæ decimæ Excuſati, cùm Eccleſiaſtica Officia ſint, à miniſteriis Regiis vendi, ſeu alienari quoquo modo permittat, minúſque cogat Clerum ad ſolutionem aliquam faciendam eis, qui Officia hujuſmodi, ſive alterum eorum ement, ſeu jam forſan de facto emerint, &c.

Caput XXVI.

De ſepulturis & funeribus ducendis.

SUMMARIUM.

1 *Parochus ſuos Parochianos, omneſque alios intra Parochiam degentes ſepelire debet.*
2 *Sepultura tripliciter ſumi poteſt.*
3 *Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multùm commendandum, & n.* 4.
5 *Cadavera intra Urbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim tabularum.*
6 *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepelienda inſtituta ſunt.*
7 *Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus.*
8 *Sepeliri in Eccleſia quibuſcunque, ſive Clericis, ſive laicis licitum eſt.*
9 *Sepulturæ jus concedere ſpectat ad Epiſcopum.*
10 *Sepeliendus nemo eſt prope Altare, ſeu ſub bradellis.*
11 *Sepulturæ locus quibus modis, & cujus auctoritate dari poſſit, oſtenditur.*
12 *Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad uſum, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat.*
13 *Sepeliendi jus quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, nec ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia.*
14 *Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & jus ſepeliendi.*
15 *Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione litterarum.*
16 *Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit.*
17 *Sepulchri hæreditarij uſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti.*
18 *Gabella non ſolvitur de venditione ſepulturæ, ratione ſitus, vel dignioris loci.*
Conſuetudo certum quid exigendi pro ſepultura, ſeu officio ſepulturæ, an ſit valida, ibid.
19 *Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à jure.*
20 *Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali.*
21 *Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri.*
22 *Parochus non poteſt prohibere, quin Defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa, reſervata ipſi Parocho Quarta funerali.*
23 *Curatus requiſitus, ut interſit Defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum Defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interventu, & licentia tradi ſepulturæ.*
24 *Electionem ſepulturæ poteſt quis revocare uſque ad finem vitæ.*
25 *Religioſi, vel ſæculares Clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, etiam non ſequuto effectu, ut numero* 26.
27 *Parochus violenter rapiens, vel ſpolians*

funus

funus, antequam veniat ad manus eorum quibus debetur, perdit jus, quod habet, & Quartam Canonicam.

28 Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat: ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum.

Uxor præmortua, non electâ ſepulturâ, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet. ibid.

29 Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam, ſicut vir.

Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electâ ſepulturâ moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri. ibid.

30 Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant.

31 Sepulturâ non electâ ubi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt, ſolutâ Quartâ Parochiali.

32 Majores dicuntur Pater, Avus, & alij ſuperiores.

33 Sepeliendus eſt quis in Parochia ubi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Majores ſui ſepulturam non habebant.

34 Sepulturæ jus pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum.

35 Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali.

36 Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in Parochia ubi hbet domicilium, remiſſivè.

37 Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die; & hora, oſtenditur.

38 Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum, in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie.

39 Sepulturæ jus quibus caſibus amittatur, oſtenditur.

40 Excommunicati notorij, & denunciati,
41 Interdicti notorij, & denunciati,
42 Uſurarij publici, & manifeſti,
43 Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici,
44 Raptores manifeſti,
45 Decedentes in torneamentis, vel in duello,
46 Qui ſemel in anno cõfeſſus non eſt,
47 Religioſus utriuſque ſexus proprietarius,
48 Peccator notorius decedens in peccato mort.
49 Occidentes ſeipſos ex induſtria,
50 Decimas Eccleſiæ nõ reſtituentes,
51 Parricidæ,
52 Blaſphemantes Deum publicè,
53 Clericus notoriè concubinarius,

} ſepulturâ Eccleſiaſticâ carent.

54 Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepulturâ privaretur.

55 Parochi non debent propter jus ſepulturæ minimè ſolutum, cadaver exhumatum retinere.

56 Sepulturâ conceſſâ, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter.

57 Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ ſibi benè viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando convocare, & ſubminiſtrare poſſunt.

58 Parochus deſtinatos Clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando convocare poteſt, & non alios.

59 Parocho competit jus convocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus, ſi nullos ipſi hæredes deſtinaverint.

60 Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus Clericos, quos volueris, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes.

61 Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſſè vocentur.

62 Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumvis ad ſepeliendum cadaver Regulares duntaxat à defuncto accerſiti jubeantur.

63 Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti.

64 Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos, etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur.

65 Regulares, caſu quo cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent.

66 Parocho proprio irrequiſito, cadavera levari non poſſunt.

67 Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi monito priùs, & requiſito Parocho.

68 Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis.

69 Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint, oſtenditur.

70 Defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debens, priùs ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt.

71 Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget.

72 Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis juribus Parochialibus, ſi in ea deponatur defunctus, ut inde transferatur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegit ſepulturam.

73 *Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes quando in Eccleſiis ejuſdem Ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur.*

74 *Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus.*

75 *Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus.*

76 *Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur; ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*

78 *Crux unica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt.*

81 *Clerus ſæcularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaveribus Officium Defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliaſve Preces recitare non poteſt.*

82 *Officium in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exterorum, quàm civium.*

84 *Pauperum cadavera gratis ſepeliri debent.*

1 PAROCHUS ſuos Parochianos, omnéſque alios intra Parochiam degentes, cum teſtamento, vel ſine teſtamento decedentès, ſine tamen ſpeciali circa ſepulturam diſpoſitione, ſepelire debent in ſua Eccleſia Parochiali, niſi fortè alibi habeant ſepulchrum, in quo Majores eorum ſepeliri ab antiquo conſueverunt, *cap. is qui, de ſepultur. in 6.* hoc enim Jus Parochiale eſt, ut habetur *in Clem. dudum, §. hujuſmodi, de ſepultur.* Ita Abb. *in rub. de Paroch. num. 6. & in capite abolendæ, numer. 6. de ſepult.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 17. in princ. num. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, par. 4. reſol. 292. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 215. à num. 4.* itaut etiam Parochus præferatur, & ante omnia ſit reſtituendus, ſi fuerit ſpoliatus, corpore jam ſepulto, cùm illud poſſit extrahi auctoritate Superioris, tanquam non juſtæ ſepulturæ traditum, & reſtitui ei, qui jus prælationis habet, juxta opinionem, de qua per Chaſſan. *in catal. gloria mundi, part. 2, conſid. 5. col. pen. in princ. verſ. de gloria autem*, quem refert, & ſequitur Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 198. num. 5.*

2 Quod ut bene explicetur, & Parochi non ignorent jura Parochiarum ſuarum circa ſepulturas, præmittendum eſt, ſepulturam tripliciter ſumi poſſe: *Primò* pro officio ipſo, quod impenditur corporibus humandis, *cap. dictum, 1. q. 1.* *Secundò* pro loco in quo quis ſepelitur, ſive ſit terra, ſive area, *d. cap. abolenda, de ſepultur.* *Tertiò* pro jure ſepeliendi, quod quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non poſſum non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus dum pro humandis mortuis curam adhibemus; nam vivis primò conſulendum, deinde mortuis, qui cùm longè majori miſeratione digni ſint, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ miſericordiæ opus meritò judicabitur, quod mitiſſimus Rex David ſentiens, bene precatur iis, qui Saul & Jonathæ cadavera ſepelierunt, 2. *Reg.* 2. & hæc eſt gratia, quam Salomon dicebat mortuo non eſſe prohibendam, dum *Eccleſ. capite 6.* ait, *mortuo non negabis gratiam*, hoc eſt, ſepulturam Natura certè admonet, ut quem vivum fame, & ſiti enectum recreare, nudum operire, in hoſtium manibus poſitum liberare conabamur, aut hoſpitio indigentem excipere, aut ægrotantem viſere ſolebamus, nunc ſenſibus omnibus deſtitutum miſericordia proſequamur, ſepulchróque communi omnium domicilio, ac diu duraturo, ita ut convenit, inſeramus.

4 Eleganter igitur S. Gregor. *ſerm. 1. de conſolat. mortuorum, in initio*, ſic alloquitur: *Jacet corpus exanime, ac gelidum, homo ſine homine, cadaver ſine ſpiritu; acclamatur, nec reſpondet; vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus: qui fuit, non eſt: nemo ſuorum adjuvat, nec ipſe auxilium poſtulare poteſt: quam ob cauſam nos eò magis commoveri æquum eſt. Poteſt enim qui fame, aut ſiti laborat, vel ex puteo, vel ex profluento recreari; qui nudus eſt, foliis veſtes contexere; qui ægrotat, majorem in aliis miſeriam cogitando ſe conſolari; & captivus in captivitate, & peregrinus frigido cœlo reſpirat. At mortuus, cùm anima, ſenſúque careat, nec quò ſe vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur ſi inſit à natura in humanis pectoribus ſingularis erga defunctos pietas, ac miſeratio.* Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obſervarunt, ut ſi dum in granis colligendis toto agmine ſint occupatæ, earum aliqua, vel onere, vel caſu conciderit, cæteræ illam quaſi ad tumulum ea in loca, quæ ſub cavernis ab horreo ſeparata ſunt, onus ſuſcipientes inferunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, ut re-

fert Plutarch. *in lib. de ſoler. animal. paulò ante med.*

5 Quoad ſecundum de loco in quo ſit collocanda ſepultura, notandum eſt *lege duodecim tabularum* cautum fuiſſe, ne cadavera intra urbes ſepelirentur: verba erant, *Hominem mortuum in urbe ne ſepelito, néve urito:* hujus prohibitionis meminit Juriſconſult. *in l. 3. §. Divus, ff. de ſepulchro violato, & in l. mortuorum, C. de Relig. & ſumpt. funer.* in quo propoſito multa ex bonis Auctoribus proſequitur Petr. Gregor. *ſyntagm. Juris lib 33. cap. 21. n. 4.* & Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princ. à n. 30.* Duplex autem cauſa fuit ſepeliendi extra urbem, una aſſerebatur divina, ad cavendam pollutionem Sacrorum publicorum, quæ contaminatum rei exiſtimabant, ſi intra urbis mœnia mortui ſepelirentur; altera fuit civilis, ne aër putrefieret. Loca deſtinata extra urbem pro ſepultura alia erant publica, alia privata. Publica Romæ duo erant, nempe locus pauperum, & vilium mancipiorum, non procul ab urbe, extra portam Exquilinam, in campo Exquilio dictus: & alius Virorum præclarè de Republ. meritorum in campo Martio, de quo Appian. *in Alex.* de civilibus inquit: *Lecticam ſubiere potentiores è Senatu omni, iidémque campo Martio intulere, quo in loco dumtaxat humari Reges conſueverunt.* Privata autem loca extra Urbem deſtinata pro ſepultura illa erant, quæ in unoquoque fundo ſuo quis habebat, *l. tumulus, ff. familia erciſc. l. ade ſacra, ff. de contrah. empt. l. 1. ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* & ſolebant antiqui ſi fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam ſpectaret, ſepulchra condere, ut viatores mortalitatis monerentur, ita tamen ut viam ipſam ſepulchra non impedirent, *l. 2. ff. de locis publ.* Unde viæ ſepulchris nobiles Romæ fuerunt, Appia, Aurelia; Flaminia, Latina, Lavicana, Laurentina, Oſtienſis, Præneſtina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breviario Romano fit mentio, dum agit de Martyrum corporibus ſepeliendis. Et in Sacra Scriptura de ſepulchris extra Urbem multa patent exempla, ut de Jacob in terra Chanaan, *Geneſ. 50.* de Lazari ſepultura extra Bethaniam, de juvene mortuo, quem ſuſcitavit Jeſus, *Luca 7.* & de Chriſto ipſo in horto ſepulto, *Joan. 19. & Matth. 27.*

6 Deinde ab ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis piè Majores noſtri inſtituerunt cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis, ut latè tradit Steph. Durant. *de ritibus Eccleſiæ, lib. 1. cap. 23. à princ.* melius quàm Spino explicans nominis etymologiam; erat quippe magna circa Templa veterum religio, ac ſubinde ſtrictè erat prohibitum ne intra Eccleſiam aliqui ſepelirentur, *cap. præcipiendum 13. q. 2.* ubi Card. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Conſtantinum aſſerit S. Chryſoſt. *homil. 66. ad populum Antioch.* quod pro foribus Piſcatoris corpus maximi illius Imperatoris ſepulturæ mandatum fuerit, factúſque ſit Conſtantinus Piſcatoris Janitor, & de utroque Theodoſio, & Arcadio ſimile in Apoſtolorum porticu ex Nicephoro, atque aliis adducit Stephan. Durant. *d. cap. 23. n. 6.*

Sed deinde honor iſte ſepulturæ intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus, ut probat text. *in c. nullus 13. q. 2.* juxta communem intellectum, de quo poſt gloſſ. Terrecrem. *ibi in fine*, quem alii ſequuntur, ut conſtat ex Conrad. Brun. *de ceremon. lib. 2. cap. 2. verſ. illud tamen*, Petr. Greg. *ſyntagm. juris, lib. 2. cap. 13. n. 12.* & aliis, de quibus Cened. *ad Decretum, collectan. 46. n. 1.* interpretantibus tex. ibi *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptiſmi, ſed de iis, qui ex fidei virtute, & conſtantia Sancti habiti ſunt, miraculiſve coruſcant, vel aliàs inſignes perſonæ extiterunt. 7

Sed tandem conſuetudine effectum eſt, ut quod ſolis Epiſcopis, & perſonis inſignibus concedebatur, quibuſcunque, ſive clericis, ſive laïcis licitum, & liberum jam ſit, ac proinde indultum, ut in Eccleſia, ſi vellent, tumularentur, *cap. nullius 13. q. 2.* ubi gloſſ. *verb. fideles, cap. Eccleſiam, de conſecr. diſt. 1. c. ex parte, cap. cùm liberum, de ſepult.* Gregor. *lib. 4. dialog. cap. 50.* Redoan. *de ſimonia mentali, p. 3. q. 16. n. 33.* Sylveſt. *de benefic. p. 1. q. 5. n. 102.* Stephan. Durant. *d. cap. 23. num. 7. & 8.* Spin. & alii, de quibus Cened. *citato loco*, Cavaler. *deciſ. 15. n. 1.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 31. diffic. 1. n. 3. & 4.* Hieron. Roder. *in compendio q. Regul. reſol. 128. n. 1.* & quotidiano uſu ſatis compertum eſt, nec ſine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & refertur *in cap. cùm gravis 14. q. 2.* ibi, *Proximi quoties ad loca ſacra conveniunt, ſuorúmque ſepulturam aſpiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt.* Vel ex ea, quam reddit text. *in cap. non æſtimemus, in fine, eadem cauſa & quæſt.* quòd eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Eccleſia dicata eſt, patrocinio, & interceſſione relevantur, vel quia minùs in Eccleſiis ab immundis ſpiritibus vexantur, vel ex aliis, quas ex Lapo, Sot. Azin. multiſque aliis proſequuntur Durant. & Cened. *d. locis.* 8

Jus ſepulturæ concedere (ut ad tertium illius modum accedamus) ſpectat ad Epiſcopum, Abb. & alii *in cap. penult. de ſepult.* Sebaſt. Medic. *in tract. illius tituli, q. 6. n. 6.* Cavaler. *d. deciſ. 15. n. 2.* ubi ſubdit Legatum de Latere poſſe concedere iſtud jus ſepulturæ. Et *in Actis Eccleſiæ Mediolanenſ. p. 2. titulo de ſepult. verſ. verùm curetur*, prohibentur fieri ſepulchra nova in Eccleſia abſque licentia in ſcriptis obtenta ab Epiſcopo, & in Eccleſiis Regularium, 9

faltem

ſaltem à Provinciali, qui ejuſmodi licentiam dare non poſſit niſi ea ſepulchra conſtruantur juxta formam præſcriptam *in Conſtit. ſanctæ mem. Pij V.* incip. *Cùm primùm. Kalendis Aprilis* 1569. in qua mandatur ut defunctorum corpora ſuper terram exiſtentia in tumbis profundis infra terram collocarentur. Et *eiſdem* quoque *Actis, p. 2. decret. viſit. Apoſt. verb. ſepultura*, ſic habetur: *Sepulchrorum ipſorum in poſterum ædificandorum oſtium longè abſit ab Altaris ſcabellis ligneis, vel bradella, cubitis ad minus tribus; ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum*
10 *non pertingant*. Et quod † nemo ſit ſepeliendus prope Altare, ſub bradellis, cenſuit S. Congreg. cauſis Epiſcoporum & Regul. præpoſita, *in una Tremular.* 8. *Februarij* 1594. & in alia *Interamnenſi*, 14. *Septembris* 1593. *& in Meſſanen.* 1. *Maij* 1601. Et ſi contra hujuſmodi prohibitionem ſepulturæ ibi reperiantur conſtructæ, non debet in illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, ut declaravit eadem S. Congreg. *in una Tranen.* 10. *Novembris* 1599.

11 Tribus modis (ut verbis utar Navarri *loco infrà citando*) locus ſepulturæ dari poteſt, *primò* ut is, cui datur, fiat dominus ejus: *ſecundò* ut habeat jus ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi ne alij ſepeliantur in eo: *tertiò* ut poſſit ſepelire aliquem in eo, ut ſatis videtur colligi ex tex. *in cap. abolendæ, de ſepult.* & notatis per Innoc. Panormit. & alios *ibi*, *& ex Clem. dudum, §. hujuſmodi, eod. tit.* junctis traditis per Card. & alios, & per Hier. Roder. *d. reſol.* 128. *num.* 1. Primo modo nulli poteſt dari locus ſepulturæ, etiam cum auctoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium nullus poteſt habere. Secundo modo non poteſt dari ſine auctoritate Epiſcopi, nec cum illa ſine juſta cauſa, & ſervata forma in alienandis rebus Eccleſiæ ſervanda; quia licèt per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen uſus ejus, & quoddam jus ſepeliendi, quod fieri nequit, niſi ſervatis Canonibus de non alienandis rebus Eccleſiæ. Tertio modo poteſt dari à quolibet habente liberam ſepulturam, vel jus admittendi ad ſepulturam in ſua Eccleſia, per *prædict. Clem. & ei annot.* ſine auctoritate ſpeciali Epiſcopi, per auctoritatem quam ipſe habet à Jure cõmuni, vel privilegio aliquo legitimo: ita eleganter Nav *conſ.* 1. *de ſepult. in novis*.

12 Poteſt igitur quis quoad uſum habere ſepulchrum proprium, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat, Addent. ad Gregor. XV. *deciſ.* 145. *num.* 5. & ad hoc jus ſepulturæ acquirendum quoad alios privativè, requiritur licentia ædificandi ab initio ſepulturam unà cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Lambertin. *de jurepatron. p.* 1. *art. ult. verſ. bene verum, & verſ. ſi de cætero*, Rot. *in Burgen. Sepulturæ*, 9. *Decemb.* 1605. coram *Ortembergo*, &
13 non cenſetur † tale jus quæſitum ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, ut *in d. Burgen. & in Calaguritana Sepulturæ*, 21. *Martij* 1616. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, nec etiam ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia, ex Lambertino *d. p.* 1. *q.* 11. *in princ. art.* 13. Rot. *in Toletana Capellaniæ, & ſepulturæ*, 47. *Julij* 1616. coram *bonæ mem. Ubaldo*, ubi quoque fuit dictum quod † de 14
Jure quælibet Eccleſia poteſt recipere ad ſepulchrum, quem vult, illa enim licèt Parochialis non ſit, capax eſt vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & jus ſepeliendi, Hoſt. *in cap. quia nonnulli, num.* 7. *ad fin. verſ. quod ſi aliquis*, & *ibi* Joan. Andr. *num* 8. Butr. *num.* 10. Zabarel. *q.* 11. *de cleric. non reſid.* Hojed. *de incomp. benef. p.* 1. *c.* 13. *n.* 19. coram *deciſ.* 228. *n.* 7. *p.* 1. *recent. & in Mediolan. Quartæ funeral.* 14. *Maij* 1622. coram *R. P. D. Merlino*.

Ex inſpectione verò literarum probatur ſe- 15
pulchrum commune eſſe familiæ, Maſcard. *de probat. concl.* 1297. *n.* 4. Sebaſt. Neu. *ad l.* 2. *ff. de operib. pub. n.* 4. & faciunt tradita per Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſ.* 59. *n.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop.* 1. *verb. Arma*: quæ ſi deficiat, liberè jus illud redit ad Eccleſiam, quæ deinde poterit eundem locum aliis denuò concedere, Sylveſt. *verb. ſepultura*, *q.* 3. Petr. de Ubald. *c.* 10. *n.* 6. Rot. *in d. Calaguritana Sepulturæ*.

Pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in certo 16
loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit, aliquid tanquam pretium exigere ſimoniacum eſt, illa namque vendi non poteſt, ſed gratis præſtanda eſt defunctis per eorum Parochos, *c. abolendæ, de ſepultur.* Verùm uſus vendendi capellas pro ſepultura defunctorum poteſt facere licitum quod accipitur, quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum illius, & non pro pretio, ſicut datur ſtipendium pro divinis, & Miſſis celebrandis: ita Suar. *d. tom.* 1. *tr.* 3. *c.* 14. *n.* 22. Portel. *in dubiis Regul. verb. Sepultura, n.* 8. *in ſum. p.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 11. *n.* 3. *& 6.* Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *n.* 2. ſicut ratione ſitus, vel dignioris loci licita poterit eſſe pretii receptio pro ſepultura, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritualia, ſed tantùm honorem, & præeminentiam, quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi. Vide Sot. *de Juſtit. lib.* 9. *q.* 7. *artic.* 1. Petr. de Aragon. *in* 2. 2. *quæſt... artic.* 4. *relect.* 2. *de ſimon. num.* 10. Gregor. *l.* 1. *verb. vendere, tit.* 13. *part.* 1. Didac. à Roſario *in addition. ad ſum. Caiet. verb. ſimonia*: Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 40. Menoch. *de arbitrat. caſu* 277. Toler. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 5. *cap.* 89. *in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſ.* 1. *princip. numero* 44. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 28. *de Parocho*, *num.* 19. *verſ. caveat etiam*, Fr. Emman. *in ſum. part.* 2. *cap.* 58. *numero* 2. *& quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 58. *art.* 2.

*art.*2. Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 2. *verb. ſepultura*, §. 2. Cabed. *de patron. Regiæ Coronæ, c.*22. Petr. de Ledeſma *in ſum. p.*2. *tract.* 12. *concl.*34. Nicol.Garc. *de benefic.p.*5.*c.*9.*n.*137. *in addit.* Hunnad. *ad Greg. l.*55. *gloſſ.*5. *tit.*6. *part.*1. Salazar. *de uſu , & conſuet. c.*10. *n.*24. Perez de Lara *de anniverſ. & capellan. lib.*1. *c.*25. *num.*17. Sà *verb. ſimonia, numero* 2. Philiarch.*de offic.Sacerd.tom.*2.*p.*2.*lib.*6.*c.*9. Arag. *in* 2. 2. *q.*100.*art.*4. Nald. *in ſum. verb. ſepultura, num.*8. Raguc. *de eccleſiaſt. diſcipl. q.*86. *n.*3. Portel.*in dub.Reg. verb. ſepultura, num.*8. Marc.Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol.*40. *num.*19. *in* 1.*edit. aliàs c.*32. *num.*16. *in* 2.*edit.* Stephan.Gratian. *Marchiæ deciſ.*26. *à princ. & diſcept. forenſ. c.*110.*n.*6.*cum ſeqq.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 23. *num.*208. *& num.*226. Bellet. *diſquiſit. cleric. p.*1. *tit. de clerico debitore.* §.3. *à n.*27. Azor. *inſtit. moral. part.*3. *lib* 12. *c.*17. *q.* 2. Filliuc. *q. moral. tom.*3. *tract.*45. *c.*3. *q.*11. *n.*26. Bonacin.*variar tr.*ubi *de ſimon.p.*4.§.6.Binsfeld. *ſuper c. audivimus, de ſimon.q.*1. Paul.Layman. *in Theologia morali, lib.* 4. *tract.*10. *c.ult* §.6. *num.*36.Joan.de la Cruz *in direct.conſcient.p.*1. *præc.*7. *q.*4. *dub.*9.*concl.*2. Diana *reſol.mor.p.*2. *tract.* 1. *miſcel. reſol.*57. Villalob. *in ſum. p.*2. *tract.*37.*diffic.*12. *num.*3. *&* 9. Hier. Rod. *in comp.qq Regul.reſol.*128.*num.*2.Melch.Phœbo
17 *Luſit.deciſ.*8.*num.*8. *& n.* 23. reſolvit quod † uſus ſepulchri hæreditarii eſt pretio æſtimabilis , & vendi poteſt pro debitis defuncti : &
18 *numer.* 14. ſubdit quod † non ſolvitur gabella de venditione ſepulturæ ratione ſitus , vel dignioris loci , Suar. *de Relig. tom.*1. *tract.* 3. *lib.*4.*de ſimon. c.*14.*num.*19. ubi *num.*22. tenet emptionem ſimplicis ſepulturæ,ſeu juris ſepulturæ fieri poſſe , ex illa ratione maximæ obligatioois , quod oullus alius ibi ſepeliatur , non verò ex ſuprà relata de ſitu , & digniori loco, dicens quod licèt ſimonia ſit aliquid accipere pro honoratiori loco ſepulturæ, ſecus verò erit ſi quis velit onerare Eccleſiam , & ita poſſidere in illa jus ſepulturæ in aliquo certo loco illius , ut non poſſit alius ibi ſepeliri ; tunc enim videtur illam obligationem ex parte Clericorum , ſeu Eccleſiæ poſſe vendi , ſaltem auctoritate Prælatorum Eccleſiæ , cùm circa hoc non inveniatur facta prohibitio ; quia aliud eſt vendere ſepulturam , quod prohibetur ; aliud vendere obligatiooem non ſepeliendi alium, ut per ſe conſtat : unde neque tunc venditur aliquid ſpirituale , neque ſpirituali annexum ; illa enim obligatio eſt onus accidentarium, quod æſtimabile pecunia eſt , ita etiam (Suar. non tacito) dicit Fr. Raph. de la Torre *de Relig. tom.*2. *q.*100. *art.*4. *diſp.*7. Malder. 2. 2. *tract.*9. *c.*3. *dub.*9.

Sed illa ratio de honorabiliori loco non videtur rejicienda , ſi locus & honoratior ob rationem & reſpectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominum exiſtimatione, & appretiatione poſitus eſt,tum quia emens locum honoratiorem , in quo ſedeat , non committit ſimoniam , Gabriel *in* 4. *diſt.* 25. *q.*2. *dub.*10. Suar. *d.lib.*4.*c.*28.*n.*23. ergo nec ſimonia committitur dum honoratior ſepulturæ locus emitur , ut optimè conſiderat Bonacin. *d.* §.6. *n.*4. Illud tamen advertendum duxi cum eodem Suar.*d.lib.*4.*c.*14.*n.*18. quod ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum , vel ædificatum pro ſe , & ſuis , non eſt materia ſimoniæ , ſi vendatur quoad proprietatem juxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas , quia ibi non venditur benedictio , nec proprium jus ſepulturæ , ſed materiale illud , ad quod alia ſequuntur. Unde ſimilia loca jure hæreditario transferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis,quæ in his eſt, ut ſuprà diximus.

Utrùm autem valeat conſuetudo, quod quid certum exigi poſſit à Curato pro ſepultura, vel pro officio ſepulturæ ? *in cap. cùm M. Ferrarienſis , de conſtit.* & *in d. cap. abolendæ,* poſt gloſſ. *ibi* , tenet talem conſuetudinem poſt traditum ſepulturæ corpus eſſe obſervandum , quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem , immò conſuetudinem ſolvendi aliquid pro ſepultura , ſeu pro officio ſepulturæ , non tenere , etiamſi ſolutio fiat poſtquam corpus eſſet traditum ſepulturæ, ſuſtinent Gemin. *in d. cap. cùm M. Ferrarienſis* , Hoſt. Card. & Anton. de Butrio *in d. cap. abolendæ*, Paul. de Caſtro *conſ* 361. *p.*1. Marc. Mantua *conſ.*293.*per tot.* Rip.*in tract.de peſte. tit. de remed. præſerv. contra peſtem, num.*109. *cum ſeqq.* Petr. Rebuff. *ſuper concord. ſub rub. de public. concub.* §. *quia verò* , *gloſ. unic. in fine* , latè Alex. Trentacinq. *conſ.*57. *per tot. vol.*2. ubi *à num.*4. poſt Paul.de Caſtro & alios *locis citatis* , plura requiri ait ad hoc ut valeat conſuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. *Primum* , quod hujuſmodi conſuetudo habeat principium voluntarium , hoc eſt, quod primò tale quod liberaliter ſolverint , ita quod non ſit injuſtè ab eis exactum. *Secundum* , quod actus ab eo fiant eo animo , ſeu intentione , ut conſuetudo inducatur. *Tertium*, quod teſtes deponant de actuum viſu , cujus conſuetudo allegatur , & quod deponant de actuum frequentia , & de temporis diuturnitate , & tales actus factos fuiſſe ita & taliter, quod appareat interveniſſe tacitum conſenſum populi , vel majoris partis. *Quartum* , quod illud , quod ſolvitur , ſit certum , arbitrio Parochianorum taxatum , non enim taxari debet per Sacerdotem , quia illud ſpeciem manifeſtam exprimit cupiditatis , & ſimoniæ.

Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, 19
dummodo

dummodo non prohibeantur à Jure, cùm ſit
actus propriæ voluntatis, c. cùm liberum 6. de
ſepultur. Nat. conſ.432. num.6. cum ſequentib.
Cæſ. de Graſſis deciſ. 1. num.1. de ſepultur.
Læl. Zech. de Republ. Eccleſ. c. 28. de Paro-
cho, num.17. fallent. 2. Aloyſ.Ricc. in praxi re-
rum fori Eccleſ. reſol.563. in 2. edit. Beller.
diſquiſ. cleric. par.1. tit. de clerico debitore,
20 §.3. n.13. † etiam in Fratrum Prædicatorum,
& Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali, ut
probatur in Clem. dudum, §. hujuſmodi quoque
ſtatuto, de ſepultur. Ugolin. de Officio Epiſc.
c.17. numer.2. Card. Tuſch. in pract. concluſ.
lit. P, concl.97. n.5. Hieron.Roder. d. reſol.128.
num. 3. quod Pius V. ad reliquos Religioſos
21 ampliavit, & ſic † electio ſepulturæ in Eccle-
ſiis Regularium non poteſt à Parochis impedi-
ri, ut reſolvit noviſſimè Aloyſ. Ricc. in praxi
rerum Eccleſ. p.4. reſol.293. n.32. & hinc S.Ri-
tuum Cong. in una Capuana, ſub die 31. Mar-
tij 1629. reſpondit ad relationem Eminentiſſi-
22 mi Cardinalis Pij, † Curatum Caſalis Caſa pul-
la, Capuanæ Diœceſis, non poſſe prohibere Ali-
cornio Natali ejuſdem terræ jus ſepulturæ pro
ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum Ali-
cornium ædificata, reſervata Quarta funerali
proprio Parocho. Poſtea dubitatum fuit an eve-
niente caſu liceat ſepelire mortuos in dicta
Eccleſia ſine præſentia dicti Curati, ſi vocatus
venire nolit. & an idem fieri poſſit abſque
ipſius licentia. ſi petitam dare recuſet? Eadem
Sac. Rituum C ngr. eodem Eminentiſſ. Card.
Pio referente ſub die 22. Decembr. 1629. cen-
23 ſuit, † ſi Curatus requiſitus intereſſe recuſet, vel
petitam licentiam deneget. poſſe in dicta Ec-
cleſia tradi ſepulturæ ſupradictorum corpora
ſine ipſius interventu, & licentia.

24 Ex qua libertate in eligenda ſepultura pro-
venit, ut eam poſſit quilibet revocare uſque
ad finem vitæ. Gemin. in c. licet, §. quamvis,
de ſepultur. lib.6. Cæſ. de Graſſis deciſ.1. n.5.
de ſepult. Anchar. conſ.214. numer.5. cum ſeqq.
Marc.Anton. var. reſol. lib.1. reſol.112. caſu 59.
verſ. tertiò. Ad quam electionem ſepulturæ
probandam ſufficiunt leviores probationes,
itaut etiam tacitus conſenſus admittatur, Ste-
phan. Gratian. diſcept. forenſ. c.817. num.13.
& 14.

25 Hinc etiam fit ut nullum poſſint ſub pœna
excommunicationis inducere Religioſi, & ſæ-
culares Clerici ad eligendam ſepulturam ſub
voto, vel promiſſione de non mutando illam
electionem, cap.1. de ſepultur. lib.6. Corduba
de Lara in leg. ſi quis à liberis, §. parens, n.96.
& ſeqq. ff. de liber. agnoſcen. Gutierr. de Ju-
ram. confirmator. part.2. c.4. n.11. cum ſeqq.
Ugolin. de officio Epiſcopi, c.17. num.1. verſ.
item locum, Fr. Emman. qq. Regul. tom.3. q.58.
art.7. Bonacina de cenſur. extra Bullam, diſp.2.
q.5. puncto 4. Melch. Phœbo Luſitan. deciſ.8.
in fine, tom.1. Jul.Lavor. var. lucub. tom.1. tit.2
de priſco, & recent. funer. more, c.11. num.1.
† etiam non ſequuto effectu ſepulturæ, ut te- 26
net Fr. Emman. tom. 4. ſum. c.130. num.7. ſe
corrigens de eo, quod dixerat d. art. 7. §.
quintò circa; quia, inquit, verba prohibitio-
nis jam hic ſortiuntur ſuum effectum, ſiqui-
dem actus talis inductionis conſiſtit in quadam
ſucceſſione continua; qui ubi primùm incepit,
jam pro conſummato habetur. refert Fr. Hie-
ron. Roder. in compendio q. Regul. reſol.128.
tract. 1.

Et ideo Parochus violenter rapiens, vel 27
ſpolians funus antequam veniat ad manus eo-
rum, quibus debetur, perdit jus quod habet,
& quartam Canonicam, teneturque reſtituere
cum corpore quicquid accepit, Fr. Emman.
tom.3. q.61. art.3. Portel. in dubiis Regularib.
verb. Canonica portio, num.6. Hieron. Roderic.
ubi ſuprà, reſol.18. num. 14.

Pro filio tamen impubere eligit pater ſepul- 28
turam, ſi conſuetudo terræ id habeat; ſi verò
non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum,
c. licèt pater, de ſepultur. lib.6. Sebaſt. Medi-
ces de ſepultur. q.8. Beller. d. §.3. n.17. Ste-
phan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 94. num.79.
quia minor illam ſibi eligere non poteſt, dict.
c. licèt pater, Tiraq. de privil. piæ cauſæ, pri-
vileg. 9. verſ. contrarium tamen, Zerol. in
praxi Epiſc. part.1. verb. ſepult. §.1. Cùm filia
Antonii Scarpellini in minori ætate ex hac vi-
ta migraſſet, Præpoſitus S. Martini ſub novi
Ritualis prætextu in ejus Eccleſia illam ſepeliri
prætendebat, non obſtante quod illius Majo-
rum ſepultura in Eccleſia Fratrum Minorum
Conventualium S. Franciſci exiſteret; qua-
propter Sacra Congregat. Cardinalium nego-
tiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita.
in una Aſculana 21. Octobris 1616. dicta filia
cadaver dictorum Fratrum Eccleſiæ reſtituen-
dum cenſuit, cùm qui ſepulturam ſibi eligendi
facultatem non habet, in Majorum ſuorum ſe-
pultura humari debeat.

Uxor præmortua non electâ ſepulturâ, ſi ma-
ritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam
tumulari debet, quamvis extra limites Paro-
chiæ ubi mortua eſt, S. Congr. Rituum in Se-
nogallien, 15. Januarij 1633.

Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſe- 29
pulturam, ſicut vir, c. de uxore 7. de ſepult.
Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ.2. princ. num.41.
Læl. Zech. de Republ. Eccleſiaſt. c.28. de Pa-
rocho, num.17. verſ. fallit, prope fin. Alexand.
Trentacinq. conſ.56. per tot. vol.2. Jul. Lavor.
var. lucubrat. tom.1. titulo 2. c.11. num.130.
Bellet. diſquiſit. clerical. part. 1. titul. de cle-
rico debitore, §. 3. numero 15. Si verò de-
ceſſerit non electâ ſibi ſepulturâ, debet ſepeli-
ri in ſepulchro mariti, ſi inter eos ſequuta ſit
carnalis copula, Petr. de Ubaldis de Canonica
portione,

portione, *c.* 11. *num.*20. Aym. Cravet. *conſ.* 11. *num.*6. *vol.*1. Bellet. *d.* § 3.*num.*16. Jul. Lavor. *d. c.* 11. *num.* 131. ubi *num.* 135. ampliat procedere etiamſi mulier accuſata ſit de adulterio, ſi pendente lite moriatur: Alexan. Trent.cinq. *d. conſ.* 56. *num.* 11. ubi cum Abb. *in d. c. de uxore,n.*5. *verſ. ſed hic cadit pulcherrima quæſtio*, circa mulierem decedentem vivente viro, non electa ſepultura, ſic diſtinguit: aut adeſt cooſuetudo, & illi eſt ſtandum: ſi non adeſt, ſubdiſtinguit, aut maritus præparavit ſibi ſepulchrum, & ſic vir elegit ſepulturam pro ſe ipſo, & tunc uxor in eo ſepulchro eſt ſepelienda: ſed quando non præparavit, ſeu vir non elegit ſepulturam, quia non vult declarare, tunc uxor ſepelienda eſt in ſepulchro majorum ipſius uxoris. Mulier verò, quæ habuit plures viros, ſi non electâ ſepulturâ moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri, *cap.*1. *§.mulier, de ſepultur. in* 6. Jul. Lavor. *var.lucubrat.tom.*2. *tit.*2. *cap.*11. *n.*136. *cum ſeq.* Novar. *de elect.fori,q.*3.*ſect.*3. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ.p.*4.*reſol.*295. *num.* 11.

30 Religioſi, cùm non habeant electionem ſepulturæ, ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, *cap. ult. de ſepultur. lib.* 6. Fr. Emman. *q. Regul. tom* 3. *q.*60. *art.*1.*&* 2. Ugolin. *de officio Epiſc. c.*17. *num.* 9. latè Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*6. *cap.*14. noviſſimè Aloyſ. Riec. *in praxi rerum fori Eccleſ.p.*4.*reſol.*293. *n.* 39. etiamſi extra clauſtra decedant, quia tunc etiam Parochis inconſultis ad eorum Eccleſias deferri debent, ut cenſuit S. Congr. Eminentiſſimorum Card. Conc. Trid. interpretum, *ſub die* 2. *Julij* 1620. ut refert Laurent. de Peirinis *in conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom.*2. *conſt.*7. *Pij V. num.*13. *verſ. ad decimum, pag.* 194. niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant, quia tunc poſſunt eligere ſepulturam, *d. cap. ult.* Navar. *commento* 2.*de Regularib. num.*43. Fr. Emman. *d. q.* 60. *art.*1.*verſ. advertendum tamen eſt*, Sanch.*d.cap.*14.*n.*:. Si verò in partibus ſic remotis à Monaſteriis moriantur non electâ ſepulturâ, ſepeliendi erunt in Eccleſia Paruchiali, in qua deceſſerint, inſtar ſæcularium in itinere morientium; ut tenent Dyn. Anchar. & Franc. *in d.cap.ult.* Sanch.*d.cap.*14. *n.* 4. ſubdens contra gloſſ. *ibi*, in caſus poſitione, ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamvis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis, niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ: & *num.* 5. ſubdit quod tenetur expenſas factas in Monachi ſepultura ſolvere. Et de quæſt. illa, an Religioſus viator mortuus in hoſpitali, vel aliqua domo privata, debeat ſepeliendus deferri ad ſuum Conventum, vel in Parochialem Eccleſiam? Vide Lauret. de Franchis *de controv. inter Epiſcopos & Regulares,q.*60.*pag.*382.*cum ſeq.& q.*61. diſſerit, an Religionis Prælatus poſſit ſibi eligere ſepulturam? ubi affirmativè reſpondit in ſupremo Religionis Prælato, qui eſt Generalis: ubi etiam poſt Fr. Emman. & alios ſubdit, quod ſi Prælatus hic eligeret ſepulturam, & poſtea decederet finitâ Prælaturâ, non eſſet ſepeliendus in loco electo, ſed in ſuo monaſterio, quia inſpicitur tempus mortis ad habilitatem eligendæ ſepulturæ diſcernendam.

De quæſtione contingente agit Cyn. poſt Petr. de Bellapert. *in l.*1.*verſ.*6.*quæro,C.de ſacroſ. eccleſ.* dicens quod quando teſtator reliquit Eccleſiæ Parochiali decem, & tempore teſtamenti habitabat in una Parochia, & tempore mortis in alia, in qua ſepultus fuit, recurrendum eſt ad conjecturas, ut ſciatur cui earum illa decem tradi debent; conjecturis ceſſantibus, ſi legatum erat modicum reſpiciens ſumptus tantùm funeris, tunc debentur illi in qua eſt ſepultus; ſi verò erat magnum, tunc debetur Eccleſiæ Parochiali in qua erat tempore facti teſtamenti, cujus contemplatione feciſſe videtur: ſequuntur Feder. de Senis *conſ.*10. incip. *Caſus talis*, Lauret. de Franchis *ubi ſuprà*, *q.* 62.

31 Quando quis decedit non electâ ſepulturâ, in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt, ſoluta quarta Parochiali, *c.Hebron,c.placuit*,13.*q.*2.*c.fraternitatem,de ſepultur.c.*ij *qui.eod,tit.in* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſ.*2.*princip.n.*38. Joan. Garc. *de expenſ. c.*8.*n.*4. Cardin. Tuſch. *tom.*7,*lit.S*,*concl.*192. Ugolin. *de officio, & poteſt.Epiſcopi,c.*7.*n.*3.*in fine.* † Majores dicuntur pater, avus & alii ſu- 32
periores, *l.majorum,ff.de verborum ſignif.* citati per me *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignif. appellat.* 137. *à n.*4. latè ad propoſitum Læl. Zech. *d.c.*28.*de Parocho,n.*27. *verſ.fallit.* ubi tenet quod ſi pater, & avus ſint ſepulti in uno loco, & proavus, & tritavus in alio, ſepelietur filius cum patre, & avo; ſi verò in uno ſepulchro non ſunt plures Majores, ſed in uno pater, in alio avus, ſepelietur in Parochia ubi audit Divina. Sed credo ſepeliendum apud ſepulchrum parentum, non verò Abavi, & aliorum aſcendentium; nec apud Eccleſiam in qua audit Divina, quia ſepultura inter mortuos comparatur domicilio inter vivos; filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio, ff. ad municip.c. fraternitatem, de ſepult.* & ideo ſic docent Villalob. *in ſum.p.*2.*tract.*31.*diffic.*3. *n.*4. Hieron. Roderic. *d. reſol.*128. *num.*28. Fr. Emman. *in addit.ſum.tom.*4. *cap.*130.*num.*12. ubi ſe corrigit de eo, quod priùs ſcripſerat *q. Regul. tom.* 3. *q.* 56. *art.* 8.

33 Sed ſi nullam ſepulturam Majores ſui habebant, tunc ſepeliendus eſt in Parochia ſua, *cap. ex parte, cap. in noſtra, de ſepultur.* Me-

dic. *in tract. illius tit. part. 2. q. 6. n. 1. & 2.* Mari. Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. 112. caſu 59. & notatur in c. 1. de ſepult. lib. 1.* Burſar. *conſ. 226. n. 119. vol. 3.* Bellet. *d. §. 3. n. 19.* ubi *n. 20.* ſubdit, quod eodem modo ſi clericus ſepulturam non habeat, neque illam ſibi eligat, ſepeliri debet in Eccleſia, cujus adminiſtrationem, vel curam geſſit, vel ubi reſidere tenebatur, &
34 citat Burſat. *d. conſ. 226. num. 18. & 19.* † Jus enim ſepulturæ pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 94. num. 74.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 23. num. 74.*

35 Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali, ut cenſuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita. *ſub die 9. Junii* 1592.

36 Canonicus verò Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in Parochia, ubi habet domicilium? vide Lap. *allegat. 63. num. 4.* Archid. *in cap. ſtatutum, §. cùm verò, de reſcript. in 6.* Anchar. *conſ. 369.* Petr. de Ubaldis *de Canonica portione, c. 9. ex num. 28.* Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 6. lit. P, concl. 95. num. 5.*

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum ſuper terram, antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora? Vide Poſſev. *de officio Curati, c. 14. num. 1. & 2,* ubi monet in hoc obſervandas eſſe proprii Epiſcopatus Conſtitutiones: & *num. 3.* reſolvit Parochum teneri ſepelire ſuos mortuos, & gratis, ubi ita ſit conſuetum; at poſſe recipere ſolitum dari, ubi eſt laudabilis conſuetudo aliquid tribuendi pro funere, petendo conſuetam largitionem poſt mortuum à ſe liberè ſepultum.

38 Caveat quàm maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum, aut jurandum ſe accepturum ſepulturam in ſua Eccleſia, aut quam jam antea accepiſſet non mutaturum; quia id prohibitum eſt *in c. 1. de ſepult. lib. 6.* Melch. Phœbo *Luſit. deciſ. 8. in fine, tom. 1.* Jul. Lavor. *var. lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 11. n. 3.* cum aliis *ſuprà* citatis *n. 25.* Unde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat non in genere in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie dicendo, vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem, ſed debet in genere interrogare, Burſar. *conſ. 226. n. 18. vol. 3.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſol. 293. n. 30.*

39 Jus ſepulturæ in aliquibus caſibus amittitur, & præcipuè per ſimoniam, per occiſionem Rectoris, hæreſim, & crimen læſæ majeſtatis, aut ſi vivus in ea ſepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambert. *de jurepatr. lib. 3. q. 8. art. 2.* Sebaſt. Medic. *q. 16. n. 43.* & tunc Eccleſia fit libera ſi unus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illis criminibus commiſit, ſecus ſi plures, quia in caſu amiſſionis unius accreſcit alteri, ſi erat ſepulchrum familiare.

Excipiuntur plura hominum genera, qui 40
Eccleſiaſtica ſepultura carent, hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco ſacro ſepeliri debent, cujuſmodi ſunt.

Primò excommunicati notorii, & denunciati, *cap. ſacris, de ſentent. excommun. c. is qui, eod. tit. in 6. Clem. 1. de ſepult.* Galganet. *de jure publico, lib. 3. tit. 109. num. 35.* Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 11. §. 3. & c. 43. §. 3.* Azeved. *l. 6. n. 8. cum ſeq. tit. 18. lib. 4. nova Recopil.* Poſſevin. *de officio Curati, c. 14. num. 4.* Ugolin. *de cenſur. tabul. 2. c. 9. §. 5. & 6. & de officio Epiſcopi, cap. 17. n. 4. verſ. ſeptimò,* Ego *in collect. ad cap. ad hæc, n. 2. de privileg.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp at. 12. ſect. 4. n 4.* Avil. *eod. tract. p. 2. c. 6. diſp. 4. dub. 8.* Villal. *tom. 2. tract. 31. diffic. 3.* Sanci. *in ſelect. diſp. 36. n. 1.* niſi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ ſigna dediſſet, ut declaravit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, nam *cùm Joannes Baptiſta Maſtrillus dum excommunicatus eſſet, interfectus fuiſſet, proindeque extra Sacrum humatus, ejuſdem conſanguinei Sac. Congregationi ſupplicarunt quatenus ſtante quod idem Maſtrillus in mortis articulo pænitentiæ ſigna dediſſet, ejus cadaver in Sacro humari ordinaret: cumque eadem S. Congreg. ſuper pænitentiæ hujuſmodi ſignis per Epiſcopum informari voluiſſet, idem Epiſcopus retulit quod prædictus Maſtrillus in mortis articulo dixit* : Confeſſione, Madonna Sanctiſſima ayuda me; *qua relatione ſtante, Sacra eadem Congregatio prædictum cadaver Eccleſiaſtica ſepultura tradi mandavit, in una Nolana, ſub die 19. Iulij* 1619.

Secundò interdicti notorii, & denunciati, 41
d. Clem. 1. de ſepult. Ugolin. *d. tract. tab. 5. cap. 13. §. 4. & c. 15. §. 4.* nam generaliter per omne interdictum, ſive locale, ſive perſonale uſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ prohibetur, *cap. cùm & plantare, §. quod ſi Templarij, de privileg.* ubi plures citavi Doctores *in collect. n. 40.* Et de ſuſpenſis ab ingreſſu Eccleſiæ, *cap. is cui 20. §. talis quoque, de ſent. excommunic. in 6.* Galganet. *d. tit. 109. n. 36.*

Tertiò publici, & manifeſti uſurarii, niſi alie- 42
num reſtituerint, vel idoneam dederint de reſtituendo cautionem, *cap. quia, de uſur. cap. quanquam, eod. tit. in 6.* Cov. *lib. 3. var. cap. 3. num. 9. verſ. 11.* Galganet. *d. tit. 109. num. 35.* Poſſevin. *ubi ſup.* Sayr. *in Clavi Regia, lib. 10. cap. 5. tract. 10. n. ult.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 17. num. 4. verſ. 5.* Unde uſurarios manifeſtos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de Monaſteriis exemptis Regularium, & procul projici ab Eccleſia, ut innuit

Clem.

Clem. d. ſepult. quam ad hoc citat Hieron. Roder. *d. reſol.* 128. *num.* 24.

43 *Quartò* infideles, pagani, Judæi, hæretici, etiamſi poſt mortem appareat de hæreſi, *c. excommunicatus*, *§. credentes*, *de hæret.* ubi in *collect. num.* 39. plures citavi Doctores, Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 8. *c.* 13. *q.* 8. *verſ. ſexta*, Sanctarel. *de hæreſi*, *c.* 28. *num.* 12.

44 *Quintò* manifeſti raptores, niſi reſtitutione ſequuta, vel alius velit pro illis reſtituere, *c. ſuper eo*, *de raptoribus*.

45 *Sextò* decedentes in torneamentis, *c.* 1. *&* 2. *de torneam.* Fr. Emman. *quæſt. Regul tom.* 3. *q.* 68. *art.* 2. *verſ.* 19. Ugolin. *d. c.* 17. *num.* 4. *in princ.* Poſſevin. *de offic. Curati*, *c.* 14. *ſub n.* 3. *verſ. caret item:* vel in duello morientes, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 19. Galet. *in margarita caſuum Conſcientiæ*, *verb. ſepultura*, *ult.* Marrin. Catillo *en la explicacion de la Bulla de los defunctos*, *p.* 2. *c.* 4. *num.* 55. Valer. Reginald. *in praxi fors pœnit. lib.* 22. *num.* 79. *verſ. accedit*, Ugolin. *d. c.* 17. *num.* 4. *verſ.* 2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 410. ubi dicit, quod nec ſufficit oſtendere ante obitum ſigna pœnitentiæ: & quamvis Pereg. *de duello*, *q.* 7. *num.* 4. exiſtimaverit privari debere Eccleſiaſtica ſepultura, qui in ipſo conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio poſtea moritur; tamen probabiliter ſuſtineri poteſt, decertantem in duello privandum eſſe Eccleſiaſtica ſepultura, etiamſi ob vulnus in duello acceptum non ſtatim, ſed alio die moriatur, quamvis fortè conſtet ante mortem pœnitentiæ ſigna dediſſe, ut per Joan. Sanc. *in ſelect. diſp.* 36. *num.* 7. Diana *reſol. moral. part.* 2. *tr.* 2. *miſcell. reſol.* 54. Bonacin. *de cenſ. extra Bullam*, *diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 48. *num.* 22. ubi addit Parochum non debere illos ſepelire, nec eccleſiaſticam ſepulturam denegare, ſi non ſit notorium delictum, ſed rem ad Epiſcopum, ſeu ad ipſius Vicarium deferre debere.

46 *Septimò*, qui ſemel in anno confeſſus non ſuſcepit, niſi de conſilio Sacerdotis protogaſſet, *cap. omnis utriuſque ſexus*, *de Pœnit. & remiſſ.* Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *c.* 17. *num.* 4. *verſ. tertiò*.

47 *Octavò* Religioſi utriuſque ſexus proprietarii, ſi moniti à Superiore abſque emendatione, & pœnitentia deceſſerint, *caq. Monachi*, *de ſtatu monachor.* Ugolin. *d. cap.* 17. *num.* 4. *verſ. quartò*, Galganet. *d. tit.* 109. *num.* 38. Poſſevin. *d. loco*, Porrel. *in dubiis Regul. verb. ſepultura*, *num.* 11. Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. reſol.* 128. *num.* 20. Lavor. *de Jubilæo*, *p.* 2. *cap.* 39. *num.* 129. ubi adducit exemplum de Juſto Monacho, quem repertum proprietarium, licèt poſtea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc S. Gregorius voluit eum (ad terrorem forſan aliorum) ſepeliri in ſterquilinio. Exiſtimo tamen non eſſe ita præcipitanter privandum Eccleſiaſtica ſepultura Religioſum inventum mortuum cum burſa denariorum; præſumi enim debet denarios non eſſe proprios, vel quod ex oblatione, aut negligentia alterius inibi remanſerint, ut benè reſolvunt Pottel. & Hieron Roderic. *locis proximis citatis*: & *num.* 2. dicit idem de Fratte Minorita: idem Villalob. *d. diffic.* 3. *n.* 6. idem docent cum Navar. & Fr. Emman. de Religioſo Carthuſienſi invento mortuo cum duodecim denariis, non obſtante hujus Ordinis ſtatuto, quia id debet intelligi quando conſtaret per contemptum legis, vel animo majora appropriandi id feciſſe.

Nonò peccator quilibet notorius decedens 48 in ipſo peccato mort. & impœnitens, nullo dato ſigno contritionis, gloſſ. *verb. communicabatur*, *in c. ex parte* 11. *de ſepultur.* Covat. *in cap. alma mater*, *part.* 1. *§.* 6. *num.* 4. Pett. Gregor. *ſyntagm. Juris lib* 2. *c.* 13. *numer.* 10. Ugolin. *d. c.* 17. *num.* 4. *verſ. poſtremò*, Gutiet. *canon. lib.* 2. *capite* 3. *num.* 2. *cum ſeqq.* Sanci. *in ſelect. diſp.* 36. *num.* 2. Petr. Navar. *de reſtit. lib.* 3. *c.* 2. *num.* 26. Martin. Catill. *en la explicacion de la Bulla de los defunctos*, *p.* 2. *c.* 4. *num.* 53.

Decimò occidentes ſeipſos ex induſtria, *cap.* 49 *placuit* 23. *q.* 5. Roman. *ſing.* 264. Covarr. *lib.* 2. *var. cap.* 1. *numer.* 11. Navar. *conſ.* 6. aliàs 7. *de ſepultur.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub cod. tit. deciſ.* 6. Bellet. *diſquiſ. cleric. p.* 1. *titulo de clerico debit. §.* 3. *n.* 33. Hieron. Carat. *de jurib. Paroch. tit.* 7. *c.* 8. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 34. Poſſevin. *d. c.* 14. *num.* 4. *verſ. occidens ſe*, Azot. *inſtit. moral. part.* 2 *lib.* 9. *c.* 31. *q.* 5. Fatin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 20. *n.* 133. *& p.* 5. *q.* 128. *num.* 16. Ugolin. *d. c.* 17. *num.* 4. *verſ. item qui ſe ipſos*, ubi excipit illom, qui ſe præcipitem dedit, non quò ſe interficeret, ſed quoniam malum ipſi impendens aliter evitare non poſſit, ut in muliere, quæ per feneſtras ſe projecit, ut fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumen ſe projecit ob hujuſmodi cauſas. Ubi tamen aliquis reperitetur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus, non debet privari Eccleſiaſtica ſepultura, quia ubi non conſtat quod ſe ipſum interfecerit, vel præcipitaverit, non eſt præſumendum, cùm potuerit per inſidias, aut vim in puteum projici, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu mentis alienatione id facere: ita Mari. Socin. *conſ.* 51. *vol.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. c.* 61. *num.* 20.

Undecimò non reſtituentes Eccleſiæ decimas, 50 *cap. prohibemus*, *de decim.* Petr. de Ubald. *de Canon. Epiſc. c.* 14. *n.* 3. *in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 2. *princip. num.* 20. Rebuff. *de decimis*, *quæſt. ult. num.* 16. Monet. *eod. tract. c.* 8. *num.* 74. & vide infrà, *c.* 10. *§.* 4. *num.* 16.

51 *Duodecimò* parricida, Menoch. *de arbitr. caſu* 387. *per tot.*

52 *Decimotertiò* publicè blaſphemantes Deum, ſi pœnitentiam eis injunctam non egerint, *c.* 2. *in fine, de maled.* Poſſevin. *d. loco*, Ugolin. *d. cap.* 17. *n.* 4. *verſ. ſextò.*

53 *Decimoquartò* clericus notoriè concubinarius vivens, & ſic perſeverans uſque ad mortem ſine pœnitentia; iſte enim non eſt cum aliis fidelibus ſepeliendus, ut per text. *in cap. quæſitum, & in capite quibus,* 13. *quæſt.* 2. *& in cap. placuit, in fine,* 23. *quæſt.* 5. docent Turrec. *in cap. præter* 6. *concl.* 6. *diſt.* 32. Navar. *in man. cap.* 25. *n.* 8. mirum in modum commendans notanſque contra eos, qui cùm ſupremæ vitæ diem agunt concubinarii, candelam tenendam concubinæ tradunt, proſequitur eleganter Paul. Comitul. *reſponſ. moral. lib* 1. *q.* 58. Si Parochi ſupradictos à jure ſepulturæ privatos apud locum ſacrum ſepelierint, peccant mortaliter, & tenentur reſtituere funus, etiam à multo tempore ſepultum, ſi petatur, & quicquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali: ita gloſ. per text. *ibi, in c. cùm liberum, de ſepultur.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 3. *q.* 61. *art.* 3. *& in add. ſum. tom.* 4 *c.* 131. *num.* 6. Soar. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 2. Villalob. *d. diffic.* 3. *n.* 13. Hieron. Roder. *d. reſolut.* 128. *num.* 23.

54 Nota quod legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura privaretur, Philiarch. *part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 11. *concl.* 4. Galet. *in margarita caſuum conſc. verb. legatum factum Eccleſiæ.*

55 Caveant Parochi ne propter jus ſepulturæ minimè ſolutum, cadaver exhumatum retineatur; cùm enim S. Congregationi innotuiſſet, per Epiſcopum Cotronien. ne cujuſdam Leonoræ Foreſtæ cadaver occaſione juris ſepulturæ humaretur prohibitum fuiſſe, Sacra eadem Congregatio prædicto Epiſcopo litteras injungi mandavit, ut ſtatim atque eaſdem receperit, prænominatum cadaver ſepulturæ tradi faciat, cùm nulla ratio id patiatur, Chriſtianæque pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum intereſſe cadaver inſepultum remanere. Nec etiam ſub quovis prætextu compoſitionis quartæ funeralis ſepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, ut eadem S. Congreg. cenſuit *in Caſſan* 5. *Maij* 1617.

56 Supradictis igitur tantummodò exceptis, aliis ſepultura negari non debet, & quia ea conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter, ita Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 13. *&* 14. Sebaſt. Medices *de ſepultur. part.* 1. *q.* 7. Card. Tuſch. *lit. A, concl.* 76. *num.* 9. *&* 10. Ego ipſe *in collect. ad cap. acceſſorium, n.* 3. *de Regul. Juris lib.* 6. ideo videndum quæ ſint partes Parochi in ſepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis.

Nam licèt pompa funeralis non ſit de neceſſitate ſepulturæ, ut inquit S. Auguſt. *de Civitate Dei*, Sepulchrorum memoria, ſumptuſque funeris magis vivorum eſt conſolatio quàm defunctorum utilitas: & Ambroſ. *in ſerm. Quid profuit,* inquit, *Sepulchrorum ſuperbia, damna ſunt potius viventium, quàm ſubſidia mortuorum.* Et S. Gregorius, ut habetur *in c. anima*, 13. *q.* 2. ait, *Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum, magis ſunt vivorum ſolatia, quàm ſubſidia mortuorum*, cum aliis adductis per Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, part.* 2. *conſid.* 6. Nihilominus tamen cùm hæc fiant jam ex conſuetudine pro cujuſque perſonæ qualitate, Parochus indutus ſuperpelliceo & ſtola nigri coloris pro conſuetudine, aut ſi videbitur, ratione loci, vel perſonæ, alioquin ſine eo, cum ſuo clerico, cum aliis Presbyteris, & clericis, qui adfuerint, præcedente Cruce illius Eccleſiæ, ad quam corpus portandum eſt; cùm ad domum defuncti pervenerit, ipſe ſolus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ, ingreditur locum ubi defunctus jacet, quem priùs aqua benedicta aſpergit, deinde linteo corpus defertur in feretrum, ordinatur proceſſio, præcedunt Confraternitates laicales, tum deferens Crucem, & ſequitur Clerus Regularis, & ſæcularis per Ordinem, ac ultimo loco Parochus, ut ſuprà indutus, qui incipit Reſp. *Subvenite Sancti Dei*, &c. Ita ſcriptum reliquiſſe Cardinalem Sanctorium *in ſuo*, quod compoſuit, *Sacerdotali*, refert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 198. *num.* 97.

Defunctorum corpora ſi deponantur in Parochiali, ut inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, Congregat. Rituum *in Placentina,* 13. *Martii* 1619. cujus memini *in collect. Bullarij, verb. defunctus* 3. Poſſunt tamen directè deferri ad Eccleſiam, in qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine quod priùs deferantur ad Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſolvantur jura ſepulturæ, & emolumenta ſolita. Eadem S. Cong. *in Umbriaticen.* 25. *Februarij* 1606. *& in Poliguanen.* 21. *Maij* 1618.

Defunctorum hæredes pro defuncto ad 57
ſepulturam aſſociando numerum Sacerdotum ſibi bene viſum convocare poſſunt, & numerum ceræ ſibi benè viſum ad cadaver in ſepultura aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante, ſubminiſtrare valent, ut reſpondit Sacra Cong. Epiſcop. & Regular. negotiis præpoſita *in d. Caſſan.* 5. *Maii* 1617. & tunc † deſtinatos

natos clericos ab eis, & non alios vocare debebit Parochus, ut cenſuit Congreg. Rit. *in*
Lauden. 20. *Auguſti* 1601. Joan. Sanc. *in ſe-*
59 *lect, diſp.* 47. *num.* 24 † Si verò dicti hæredes
nullos deſtinaverunt, tunc,& eo caſu jus con-
vocandi alios Sacerdotes pro obeundis ſu-
neribus Parocho competet, Rot. *in a'exan-*
drina funeralium, 1 *Julii* 1630. coram R. P. D.
Merlino, & ideò dicta S. Congr. Rituum *in*
Una Ferrarien. 7. *Septembris* 1631. cenſuit
60 † Paruchum poſſe ad libitum vocate ad fu-
nus clericos, quos voluerit, nec cogi-
tur vocare viciniores, niſi aliter diſponant
hæredes defuncti, quorum voluotas eſt ſer-
vanda.

61 Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur, ut fuit deciſum à S. Congr. Rituum *in Bononien.* 9. *Decembris* 1617. Et quando accedunt in actu aſſociationis cadaverum, nullo modo poſſunt erigere Crucem, ead. S. Congr. *in Andrien.* 22 *Novembris* 1631. *ad* 2.

62 Proprius Parochus nullatenus 'excludendus, quamvis ad ſepeliendum cadaver Regulares duntaxat à defuncto accerſiri jubeantur,ut fuit reſolutum à S. Cong. negotiis Epiſcop. & Regularium præpoſita, *in una montis piloſi de anno* 1518.

63 Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti, ut cenſuit S. Congreg. Rit. *in d. Bononien.* 9. *Decembris* 1617. *&* *in Tropien.* 16. *Februarii* 1631. refert me citato in hoc loco Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 12. *num* 41. *verſ. ad* 4 vel ad aliam Eccleſiam juxta loci conſuetudinem, & nullo modo permittendum expectari per vias, vel ad domum defuncti, non obſtante contraria conſuetudine expectandi per vias, vel ad domum defuncti, eadem S. Cong. Rit. *in Theleſina*, 12. *Februarii* 1633.

64 Unde Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur, & inde cum clero ſæculari diſcedere, non autem expectare extra januam Eccleſiæ,& aliis ſe poſtea aſſuciare,prout fuit reſolutum per S. Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam *in Viglevanen.* 13. *Novemb.* 1600. Regulares enim vocati ad funus convenire debent in Parochiali, aut in alia Eccleſia, juxta loci conſuetudinem, & nullo modo expectare per vias, aut ire ad domum defuncti, eadem Congr. Rit. *in Liman.* 15. *Decembris* 1632.

65 Debent enim Fratres, cùm ad aliquod funus convocari contigerit,ad Parochialem Eccleſiam accedere, & exiode cum Parocho ad domum, ex qua cadaver extrahendum eſt, ſe conferre; caſu autem, quo dictum cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent, ut cenſuit eadem S. Congreg. *in Senogallien.* 26. *Auguſti* 1616.

Levare autem de domo cadavera irrequi- 66
ſito proprio Parocho, non licet Regularibus,
& Presbyteris ſæcularibus, ut videtur ſentire
S. Congr. Rituum *in Theleſina*, 18. *Auguſti*
1629. dum cenſuit cadavera decedentium in
Parochia, ad cujus Eccleſiam Capitulum Ca-
thedralis tranſlatum eſt, non poſſe levari
per ipſum Capitulum, ſeu Canonicos Cathe-
dralis Eccleſiæ, niſi requiſito Parocho dictæ
Eccleſiæ: & expreſſiùs eadem S. Cong. *in An-*
drien. 29. *Novembris* 1631. *ad* 1. & tenent
Ugolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap.* 17. *num.* 3. Ste-
phan. Gratian. *tom.* 3 *cap.* 402. *à num.* 59. Nec
† Religioſi poſſunt cum Cruce intrare Paro- 67
chias ad levanda corpora defunctorum apud
ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi præmooito
priùs, & requiſito Parochu, ut reſolvunt Vil-
lalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 5 *n,* 3 Gratian.
d. cap. 492. *à num.* 45. Hieron. Roderic. *In com-*
pendio quæſt. Regul. reſol. 109. *num.* 7. Ideo per
Bullam Leonis X. ſacro approbante Conci-
liu, tenent Fr. Emman *tom* 3 *Regul. q* 28. *art.* 2.
& Laurent. de Franchis *de controverſ. inter*
Epiſcopos, & Regular. q. 67. quod Regulares
Mendicantes quando vocantur ad funus, non
poſſunt deferre Crucem invito Parocho per
ejus Parochiam; limitat tamen dicta Bulla
ſtante conſuetudine, prout in multis partibus
Regni Portugaliæ obſervari vidi: Lezana
in ſum. qq. Regul. cap. 10. *num.* 18. Unde S. Congr.
Rit. *in Squilacen.* 18. *Novemb.* 1606. cenſuit
Curatos, in quorum Parochia defunctus
obiit, & non Regulares, ad quorum Eccle-
ſiam defunctus portatur, debere benedicere
corpus defuncti.

Regulares verò extra clauſtra decedentes 68
poſſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis inconſultis, ut declaravit S Congr. Conc. *ſub die* 2. *Julii* 1620. referente Laurentio de Peirinis *in Conſtitutiones ſui Ordinis Minimorum, tom.* 2. *Conſt.* 7. *Pii V. num.* 13. *verſ. ad decimum, pag.* 194 & me citato in hoc loco Lezana *c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad* 10. nec id eiſdem Regularibus prohiberi poteſt ſub prætextu quod debeant prius jus ſepulturæ ſolvere,quia ab hujuſmodi pretenſionibus Parochos abſtinere debere mandavit S. Congr. negotiis Epiſc. & Regul. præpoſita *in Puteolana*, 22. *Maji* 1615.

Fuit tamen dubitatum in dicta S. Congr. Concilii *ſub illa die* 2. *Julii* 1620. an quando moritur aliquis Superior Religioſorum, vel Magiſter, aut Cathedraticus, poſſint Regulares corpus illius portare per Civitatem, per plateas & alias Parochias, cum muſica, & ritibus extraordinariis, aut illi imponere Pluviale ſine interventu Parochi? & reſcripſit

Cardinali Ludoviſio Archiepiſcopo Bononienſi non poſſe, ut refert Lezana *in ſum.ſeqq. Regul.c 12 n 41.verſ.ad undecimum.*

69 Eodem modo Tertiarii, ſi qualitatibus *in Bulla fel.record. Leonis X.*præſcriptis ſint præditi, videlicet ſi viri collegialiter aut clauſtraliter vivant, mulieres verò virginalem, vel cœlibem, aut caſtam vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum habitu vitam ducant, poſſunt, & debent etiam invito, ac minimè requiſito Parocho, in Fratrum Eccleſiis ſepeliri; ſecus verò ſi ſupradictis qualitatibus careant, ut fuit reſolutum ab eadem S. Congr. *in Nepeſina*, 11.*Decembris* 1615.

70 Sed ubi defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſterent, & in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius in Eccleſiam Parochialem ad benedictionem, ac ultimum vale à Parocho recipiendum refe.enda ſunt. Sed ſi Parochus ab eiſdem Fratribus monitus, requiſitus, & expectatus venire recuſet, tunc ipſi Fratres poterunt cadavera hujuſmodi ab ædibus, ubi fuerint, ad ſuas Eccleſias recto tramite deferre, ipſo Parocho etiam invito, eadem S. Congr. *in d. Nepeſina*, *ad* 4.

71 Mortui enim ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegetunt ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, S.Congr. Rituum *in Capuana*. 22. *Decembris* 1629.

72 Si autem deponantur in Parochiali, ut inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, ex S. Congregat. Rituum *in Placentina*, 23. *Martii* 1619.

73 Suſcipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Eccleſiis ejuſdem Ordinis Eccleſiaſticæ Sepulturæ ſunt tradendi, ſi Guardianus propter habitus conceſſionem, & receptionem præmovit eorum cadavera, ut cenſuit S.Congreg.*in d.Nepeſina*, 11.*Decembris* 1615.*ad* 2.

74 Parocho ſpectat declarare per quam viam
fit exportandus defunctus, & omnia neceſſaria
uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, ubi
ſepeliendus eſt, S. Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Caſtellana-*
75 *ten.*3*.Januarii* 1594. Et ita † tenetur uſque ad
eandem januam funerale ducere, & proſequi,
eadem S. Congr. *in Brixien.* 18.*Junii* 1591.*&*
in Nicoten 4.*Juni* 1615.

Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in
propria Parochia, & in Parochia Frattum,
76 dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis in eodem caſu
& eodem tempore poterit ſtolam deferre,
non ſolùm in propria Parochia, ſed etiam
in Parochia defuncti: ita S. Congr. Rituum
ſub die ult. Septembris 1628. nam † Parochus 77
Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus
Monachorum Parochiam ingredi valet, Sacra
Congr. *in Aſculana*, 29. *Januarii* 1629.

In funeralibus eſt deferenda unica tantùm 78
Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, S. Congr.Rit. *in Baren. terra Medugni*, 2. *Auguſti* 1631.*& in Meſſanen.* 21. *Februarii* 1633. poſt quam ſequi debent immediatè perſonæ illius Eccleſiæ, & deinde cæteri ſecundùm antianitatem, ut cenſuit S. Gongreg. Rituum *in Narnien.* 30. *Septembr.* 1614.*& in Andrien.* 22. *Novembr.* 1631. *ad* 3. ubi intelligit, dummodò non interveniat Capitulum Cathedralis, ſub qua omnes funus aſſociantes incedere debent. Et hinc Curatus & Sacriſta Cathedralis, etiam quod ſint amovibiles, quando intervenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S.Congr.Rit. *in Piſauren.* 22. *Martii* 1631.

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferen- 79
da eſt in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua diſmembrata fuit Parochia nova, de qua eſt defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent convenire, S. Congr. Rit. *in nullius, Provinciæ Baren.* 22.*Martii* 1631.

Parochi defunctorum in Regularium Ec- 80
cleſis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare, ac etiam in illis permanere poſſunt, abſque tamen eo quod in officio decantando ullatenus ſe intromittant, S. Congreg. negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita *in Nicoteren.* 6. *Julii* 1615. Poſſunt enim iidem Parochi omnia officia circa corpus defuncti, qui ſepeliendus eſt in Eccleſia Regularium, vel in alia, domi, & per viam facere: poſtquàm verò cadaver fuerit collocatum intus Eccleſiam, debet Parochus recedere, & officium facere debent ipſi Regulares, vel Parochus Eccleſiæ, S. Congreg. Rituum *in Eugubina*, 12.*Maji*,*&* 5 *Julii* 1614. *& in Placentina*, *& Licien.* 23. *Maji* 1619. *& in Catajen. civitatis Platia*, 12. *Octobris* 1619.

Officium facere ſuper cadaveribus pertinet ad Parochum intra limites cujus Parochiæ adeſt Eccleſia, in qua cadaver tumulatur, non autem ad Sacerdotes talis Eccleſiæ: & ita reſponſum fuit à S. Congreg.Rituum *in cauſa defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia S.Celſi Mediol. ſub die* 29. *Novemb.* 1632. Et in tantum verum eſt Parochum debere facere officium ſupra corpus defuncti, ut procedat etiamſi adſint Canonici in ſua Parochiali Eccleſia, S. Congreg. Rituum *in Oſtien Ceren.* 28. *Aprilis* 1607. *& in Praneſtin. Cavarum*, 18. *Auguſti* 1618.

Nam

81 Nam Clerus ſæcularis poſtquam Chriſti fidelium cadavera in fratrum Religioſorum Eccleſiis ſepelienda aſſociaverit, in eiſdem Eccleſiis ſuper hujuſmodi cadaveribus officium Defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve preces, vel orationes recitare, aut pſallere non poteſt, ſed ab ipſis Fratribus duntaxat hæc omnia peragenda ſunt, eadem S. Congr. Epiſcop. & Regularium negotiis præpoſita *in Turritano*, 24. *Novembris* 1617.

82 Officium enim in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularium non per Parochum, ſeu alios Presbyteros ſæculares, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine, ut cenſuit S. Congr. Rituum *in Eugubina*, 12. *Martii* 1612. *&* 5. *Julii* 1614 *& in Placentina, & Lieien.* 23. *Martii* 1619. *& in Catanien. Civitatis Plateæ*, 12. *Octobris ejuſdem anni*, *& in Sulmonen.* 8. *Auguſti* 1629. *& in Andrien.* 12. *Februarii*. *&* 2. *Martii ejuſdem anni*, & noviſſimè 5. *Julii* 1631. ad relationem Eminentiſſimi & Reverendiſſimi Cardinalis S. Georgii reſpondit *immemorabilem per Capitulum Andrien. prætenſam non eſſe probatam, & officium ſuper cadaveribus in Eccleſia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia, ad ipſos ſpectare, non obſtante conſuetudine immemorabili allegata*; quæ quidem conſuetudo immemorabilis an ſit ſufficiens? latè Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 492.

83 Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exterorum, quàm civium, S. Congr. Conc. *ſub die* 27 *Maji* 1617. immò pauperum cadavera gratis ſepelire debent, S. Cong. Epiſc. *in Caſſan.* 5. *Maji* 1617.

84 Et † admonet Joan. Sanci. *in ſelect. diſput.* 47. *n*, 18. his verbis: *Si autem defunctus pauper ſit, noſcas tibi non licere pretium exigere: quod ſi tibi onus videatur, ſubit idem etiam corporalis Medicus, Advocatus, & alii: potiùs ergo tu qui munere ſuperas. Nec fidas hoc in totum à Vicecurato agendum: iſte enim quia pauper, ſtrictiùs fortè pauperem & viduam premet: per temetipſum ſi feceris, exemplum dabis, nec juſſiſe ſat eſſe putes*, &c.

Caput XXVII.

De Primitiis.

SUMMARIUM.

1 *Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti.*

2 *Primitiæ ſunt res per quas initia, ſeu primitiva frugum in recognitionem divini beneficii Deo Creatori rependuntur.*

3 *Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus.*

4 *Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præceptò.*

5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit.*

6 *Primitiæ debentur de præcepto, ubi extat conſuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non eſt determinata in Jure, ideò conſuetudini ſtandum eſt.*

8 *Primitiæ debent ſolvi illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi Conſuetudo non ſit in contrarium.*

9 *Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale.*

10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur ſolvere primitias.*

11 *Regularibus non prohibetur recipere triticum, & uvas, ac ſimilia, antequam Parochus receperit Primitias.*

PRIMITIÆ dicuntur quaſi primi fructus terræ eo anno collecti, quia dantur primæ res, ut advertit Sylv. *in Sum. verb. decima, num.* 1. *in fine*. 1
Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 27. *quæſt.* 1. Palac. *tractatu* 20. *diſputat. unic. part.* 17. *numero* 1. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib.* 2 *p* 4 *tract.* 10. *docum.* 5. *numero* 1. † Sunt res, per quas initia, ſeu primitiva frugum in recognitionem divini beneficii, quo jucundiſſimos terræ fructus ſuſcipimus, Deo tanquam Creatori, & Datori illorum, rependuntur, & quaſi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò primum, & optimum damus horum bonorum primo, & optimo Auctori. De his primitiis loquitur *Exod cap.* 20. ibi, *Decimas, & primitias non retardabis reddere*: & cap. 23. *Primitias frugum terræ deferes in domum Domini Dei tui.* & cap. 26. *Primitias ab omni homine*, &c. & *Deut. cap.* 26. ibi, *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias*: & capit. 18. 18. *Omnes primitias*, &c. & de eis agit text. *in cap. decimas, verſ. oportet autem*, 16. *quæſtione* 7. † Quæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ut à populo Dei, ſed etiam à Gentilibus: & Romani non guſtabant vina, aut novas fruges, priuſquam Sacerdotes primitias libaſſent, ut referunt Alex. ab Alex. *dierum genial. lib.* 5. *cap.* 18 Plin. *lib.* 18. *cap.* 2. Et Athenienſes Appollini dabant primitias crinium, cùm ex ephebis exceſſiſſent, ad exemplum Theſei, qui poſt ſuam pueritiam primas comas, quas primò totondit, Phœbo, & Æſculapio, aut Libero in primitias obtulit. (2 and 3 in margin)

Quamvis videatur Primitias ex ſua origine eſſe voluntarias, non neceſſarias, & ſic de conſilio, non de præcepto; Deus 4

enim illas non vult, niſi ſponte oblatas, ut legitur *Exodi cap.* 25. ubi Dominus loquens Moyſi dixit: *Loquere filiis Iſrael, ut tollant*
5 *mihi Primitias: ab omni homine, qui offeret ultroneus, accipietis eas.* † Tamen dicendum, quod ex conſuetudine non dandi Primitias Deo de frugibus terræ, inducitur ingratitudo contra Deum, qui abundanter nobis dona concedit, Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *numero* 21. Unde ne ejus benignitatis obliti videamur tales Primitias ſic de jure naturæ ſolvere tenemur; ut benefacienti benefacere debeamus, *cap. Chriſtianis*, 11. *quæſt.* 2. & voce Dei talem datorem dilexiſſe oſtenditur, *cap. quia tua*, 12. *q.* 1. nam primitiæ ejuſdem juris divini eſſe videntur, cujus ſunt decimæ, ut patet ex *c. revertimini, in princ.* ibi, *in decimis, & primitiis*, 16. *quæſt.* 1. & probat gloſſ. *verb. & primitias, in cap. Eccleſias*, 13. *quæſt.* 1. Gu-
6 tierr. *Canon. lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 6. † ubi maximè extat conſuetudo illas dandi, tunc enim debentur de præcepto, Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 16. Palao *tract.* 20. *diſp. unic. p.* 17. *num.* 2. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 33. *lib.* 5. *num.* 2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 2. *p.* 5. *tract.* 10. *docum.* 5. *num.* 4. Hieron. Carar. *in opuſculo de juribus Paroch. tit.* 4. *cap.*
7 3. ubi *cap.* 4. dicit, † quod quantitas non reperitur determinata in libris Moyſis. Sed S. Hieronymus *ſuper Ezech.* dicit quod ex Majorum traditione inductum fuit, ut major pars Primitiarum eſſet quadrageſima, minor ſexageſima; & erat in arbitrio ſolventis dare majorem, vel minorem partem de fructibus terræ; de animalibus autem dabant tantùm primogenituram, quamvis alii dicant, quod de ducentis daretur unum, & qui tot animalia non habebat, dabat æſtimationem pro pretio: alii quod de centeſimo numero daretur unum: ſed in hoc, cùm nihil ſit determinatum in Jure, ſtandum eſt conſuetudini: quod etiam advertit Azor. *d. cap.* 27. *quæſt.* 4. & ſic ex determinatione Eccleſiæ homines hodie obligantur ut primitias ſolvant ſecundùm patriæ conſuetudinem, *l.* 4. *tit.* 19. *partit.* 1. Gutier. *d. lib.* 2 *cap.* 21. *n.* 11.

Poſt aliquas hujus tractatus impreſſiones vidi noviſſimè Theodoſ. de Rubeis *in ſingularibus Rotæ, som.* 2. *p.* 3. *verb. S. Thomas, pag.* 229. ubi ait quòd licèt S. Th. 2.2. *quæſt.* 86. *art. ult.* velit primitias non eſſe de neceſſitate ſolvendas, nihilominus Rota coram Achil. *dec.* 307. aliàs 2. *de decim. incip. In eadem*, tenet iſtam opinionem Juribus non ſubſiſtere, quia licèt libertas ſit fortè quoad quantitatem, non tamen quoad neceſſitatem ſolvendi.

8 Solvi autem Primitiæ debent illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium, ut per Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *à num.* 16. Azot, *d. c.* 27. *quæſ.* 7. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. part.* 1. *caſu* 52. *verſ. his prænotatis*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *lib.* 4 *c.* 2. *n.* 4. ubi reddit ratio-
nem, quia † primitiæ ſunt onus prædiale, non 9
perſonale; offeruntur enim Deo pro recognitione dominii naturalis, quod habet in omnes fructus terræ: & *n.* 5. poſt Navarr. Fr. Em-
man. & alios ſubdit, † Clericos qui terras co- 10
lunt, teneri ſolvere primitias.

Dubitatum fuit in ſacra Congreg. Concilii, 11
in una Bononien. ſub die 2. *Julii* 1620. an Regulares poſſent recipere triticum, uvas, ligna, & ſimilia antequam Parochus receperit ſuas primitias? *& reſpondit non eſſe id prohibitum Regularibus*, prout refert Lezana *in ſum. qq. Reg. c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad tertiumdecimum, tom.* 1.

Caput XXVIII.

De decimis.

SUMMARIUM.

1 *Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur.*

2 *Decima definiri ſolet, ut ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, ejuſque miniſtris divina inſtitutione, humana verè conſtitutione, dictāte etiam naturali ratione, debita.*

3 *Decimæ, prout in jure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter.*

4 *Decima potiùs quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino, quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm ultra eum non procedatur, niſi iteretur.*

5 *Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam.*

6 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debiſæ ſunt.*

7 *Decimæ non habito reſpectu ad congruam, ſolummodo jure humano debitæ ſunt.*

8 *Leges tam ceremoniales, quàm judiciales Evangelica Lege lata ceſſarunt.*

Conſucsudine, vel uſu longiſſimi temporis an præſcribatur, & requiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ, ibid.

9 *Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò licèt olim poſſent ſolvi, non tamen erant in obligatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt.*

12 *Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante.*

13 *Oblatio*

13 *Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur.*

14 *Decimæ, Primitiæ, & Oblationes in quo diffcrant, breviter oſtenditur.*

MATERIA decimarum paſſim tra-
ctatur tam à noſtris, quàm à Theo-
logis, quos omnes plena manu
citavi *in collect. ad rubr. de deci-
mis, in Decretal.* Sed quia ſunt hac in re
plures Sacræ Rotæ deciſiones, & doctrinæ
non vulgares, aliis qui in Romana Curia
non verſantur, prorſus ignotæ, ideò illis Lec-
torem privandum non eſſe exiſtimavi; ac
proinde pro faciliori totius materiæ diſpoſi-
tione eam in §§. dividendam duxi, & in pri-
mis oſtendam, quid ſit decima? quomodo di-
vidatur? & in quo differat à primitiis, & obla-
tionibus? deinde ex quibus rebus perſolva-
tur? ut in §. 1. & quibus perſonis ſolvenda, ut
in §. 2. & à quibus perſonis, ut in §. 3. & quis
ſit competens Judex in cauſa decimarum? an,
& quando ſit ſummaria, & executiva, & qui-
bus pœnis afficiantur illas non ſolventes? &
demùm quid poſſit compoſitio, & tranſactio
in decimis auctoritate Papæ, & Epiſcopi facta?
ut in §. 4.

1 Et primò ſciendum, decimas eſſe res, quæ
ab Eccleſiarum miniſtris, ratione miniſterii
Sacramentorum perſolvuntur; de quibus agit
illud *Levit. c. 17. & Geneſ. c. 8. in fine*, ibi, *Deci-
mas offeram tibi:* & *Num. c. 18.* ibi, *Decimarum:*
& *Deuter. cap. 14.* ibi, *Decimam partem ſepa-*
2 *rabis*, &c. † Definiri ſolet, ut ſit omnium bo-
norum licitè quæſitorum quota pars Deo,
ejuſque miniſtris divina inſtitutione, huma-
na verò conſtitutione, dictante etiam natura-
li ratione debita, ſecundùm Turrecr. *in cap.
revertimini, n. 7. 17. q. 1.* Sot. *de juſtit. lib. 9.
q. 4. art. 6.* Covar. *lib. 1. var. c. 16. n. 1.* Rebuff. *de
decimis, q. 4.* Monet. *in ſimili tractatu, cap. 2. à
princ.* Vel ſecundùm alios, ut ſit decima pars
fructuum, ad quam petendam jus competit
Eccleſiis Parochialibus ratione miniſterii Sa-
3 cramentorum. Sic ſanè † decimæ, prout in
Jure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpi-
ritualibus annexum dependenter; eo quòd
illæ dependent ab officio ſpirituali, nempe
miniſterio Sacramentorum, prout cenſet S.
Thom. 2. 2. *qu. 87. art. 3.* idque procedit,
ſive decimæ competant in titulum, ſive in
proprietatem, ex Card. *in Clem. diſpendioſam,*
4 *q. 13. de judic.* † Decima igitur pars potius
quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à
Domino; quia decennarius numerus erat
primus terminus numerorum, cùm ultra
eum non procedatur, niſi iteretur, & ſic ali-
quid perfectionis habet, ut per B. Thom. *d.
q. 87. art. 1.* Tiraq. *de præſcript. §. 1. gloſſ. 4.
in princ.* Petr. Burg. *de myſter. num. tit. de num.
denario*, Tyndar. *de decim. n. 29.* Rebuff. *eod.
tract. q. 2. num. 8.*

Decimæ duplici modo conſiderantur, vel 5
reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel rurſus
habito reſpectu ad quotam, ſeu partem, quæ
de rebus acquiſitis ſolvenda eſt: meminit
hujus diviſionis S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 1.
in corpore*, Sot. *d. q. 4. art. 1. verſ. prima conclu-
ſio*, Covar. *d. cap. 17. n. 2.* † Inter utrumque mo- 6
dum illa eſt differentia, quia ſi decimæ prio-
ri modo conſiderentur, non ſolùm humano,
ſed etiam ex Jure divino poſitivo, & naturali
debitæ ſunt, ut reſolvunt plures relati à Co-
var. *d. num. 2.* de Jure humano probat text. ſe-
cundùm unum intellectum *in cap. parochia-
nos, de decim.* de Jure divino poſitivo deduci-
tur ex illo Chriſti Domini, *Lucæ cap. 10.* ibi:
Dignus eſt operarius mercede ſua: & ex illo D.
Pauli 1. *ad Corinth. cap. 9. Nemo ſuis ſtipendiis
militavit unquam*, &c. de Jure naturali ſimi-
liter conſtat; ſiquidem evidenti ratione na-
turali oportet ſtipendium, ſeu ſuſtentatio-
nem accipere ab illis, quibus ſervitium ali-
quod neceſſarium miniſtratur; conſtat au-
tem, adminiſtrationem divini cultus, & re-
rum ſpiritualium maximè eſſe neceſſariam:
unde jure naturali convincitur aliquod ſti-
pendium, ſeu ſuſtentationem eſſe ſolven-
dam, ut concludit illud D. Pauli *d. c. 9.* ibi, *ſi
nos vobis ſpiritualia ſeminavimus, magnum non
eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus.* Facit illud
Chriſti Domini *Luc. d. c. 10.* & ita in hunc ſen-
ſum accipienda eſt communis Canoniſtarum
ſententia, qui docent decimas à Deo inſti-
tutas eſſe, & jure divino nunc quoque de-
beri, ex quorum numero ſunt Gloſſ. *in cap. à
nobis, & in c. nuper, de decim.* Tyndar. *d. tract. à
n. 10.* Rebuff. *eod. tract. q. 1. n. 14.* Bonacoſ. *com-
mun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 1. cum ſeqq. pag. 185.*
Nicol. Reuſner. *deciſ. 1. n. 4. lib. 4.* Joſeph. Lud.
Peruſ. dec. 106. n. 33. Grilenzon. *conſ. 165. n. 22.*
Petr. Gregor. *ſyntagm juris lib. 2. cap. 21.* Anaſ-
taſ. Germon. *de ſacror. immun. lib. 3. c. 19.* Ca-
mill. Borrell. *conſ. 20. n. 14. cum ſeqq. cent. 1. de
compromiſſ. §. 2. gloſſ. 1. n. 314. & in ſum. omnium
dec. com. 1. tit. 29. de decim. à n. 2.* & ex Theo-
logis ſequuntur Andr. Hiſpan. *in reg. decima-
rum, verſ. decima eſt de jure naturali, num. 1.
5. 6. & 15.* Albert. Pigh. *lib. 5. hierarchia eccle-
ſiaſt. cap. 7.* Fagundez noſter *in quinque Eccle-
ſiæ præcepta, præc. 5. lib. 1. cap. 1. n. 1.* Villalob.
in ſum. p. 2. tract. 33. diffic. 1. num. 2. Caſt. Pa-
lao *in opere moral. tom. 2. tract. 10. diſput. unic.
puncto 1. num. 4.* me citato Trullench *in expo-
ſit. Decalogi, lib. 3. dub. 1. num. 4.*

Si verò decimæ poſteriori modo conſide- 7
rentur, ſolummodò jure humano debitæ
ſunt, ut patet ex text. *in d. cap. Parochianos, &
in cap. in quibuſdam. §. ille quippe*, cum multis
ibidem, de decim. in quibus terminis procedit
ſententia

Digitized by Google

ſertentia Theologorum, aſſerentium de jure humano, & Pontificio decimas deberi, qui ſunt Hugo de S. Victore *lib.1. de ſacram. part.*11. *cap.*4. *&* 11. S.Thom. *d.q.*87. *art.* 1. *in corpore*, S.Anton. *part.*2. *ſum.tit.*4. *cap.*3. *§.*5. Aſten. *p.*2. *ſum.lib.*6. *tit.*35. *rub de decim.* Abulenſ. *in Matth. cap.*23. *q.*90. Henriq. *in ſum. lib.*7. *c.*27. *§.*1. *& lib.*14. *cap.*1. *§.ult. lit T*, Azor. *inſtitut. moral. part.*1. *lib.*7. *c.*23. *qu.*4. Monet. *de decim. c.*1. *à num.* 11. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.*39. *dub.*1. *n.*5. *cum ſeqq.* Suar. *de Rel. tom.*1. *tract.*2. *lib.*1. *cap.*9. *n.*5. Villalob. *d. tr.*35. *diffic.*1 *à num.*1. Bonac. *in quinto præcepto Eccl. puncto* 1. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.*27. *c.*7. *q.*6. Caſtr. Palao *d. tom.*2. *tract.* 10. *diſp. unic. puncto* 1. *n.*4. Fagundez *d. cap.* 1. *num.*3. Trullench *d. dub.* 1. *num.* 7. & ex noſtris Canoniſtis Covar. *lib.*1. *var. cap.*17. *n.*2. *&* 3. Navarr. *in Man. c.*21. *num.*18. *&* 31. *& de reddit. eccl. q.* 59. *num.* 1. *& conſ.* 2. *num.* 3 *de decim.* Gutierr. *Canon. lib.*2. *c.*21 *num.*2. *&* 7. Menoc. *illuſt. cap.*89. *numero* 1. *in fine*, Cevall. *commun. contra commun. qu.* 43. Azeved. *l.* 1. *num.* 4. *&* 5. *tit.* 5. *lib.* 1. *Recop.* Mar. Anton. *var. lib.*1. *qu.*77. *num.* 3. *in fine*, Fontan. *de pactis nupt. tom.*1. *clauſ.*4 *gloſſ.*19. *p.*1. *& n* 3. Franc. Carraſc. *ad leg. Reg. cap.*6. *de decim. ex num.*6. Ramirez *de lege Reg. §.*3. *num.*3. *&* 4. Caſtill. *tom.*7. *de tert. cap.*10 *n.*8. *&* 9. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 2. *p.* 4. *tract.* 10. *doc.* 1. *n.* 7. & hoc modo decimæ nec jure naturali, nec divino poſitivo obligante debitæ ſunt. De jure naturali patet, quia jus naturale, licèt dicat ſolvendum eſſe ſtipendium, ſeu dandam ſuſtentationem, ut ſupradictum eſt; non tamen concludit, decimam partem magis, quàm tertiam, vel quartam eſſe perſolvendam. De jure poſitivo obligante idem conſtat, ſiquidem non apparet aliquod jus divinum obligans, quod determinet decimam partem eſſe perſolvendam; ſolùm enim dicit operarium dignum eſſe mercede ſua, in loco *ſuprà* citato. Quod autem decima jubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, ſive aliquo modo decima cenſeatur ad legem ceremonialem pertinere; ſive, ut verum eſt, revera judicialem legem in decima conſideremus, prout conſiderat Sanct. Thom. *d.q.*87. *art.*1. *in corpore*, Sot. *diſt.*4. *art.*2. Archid. *in d. cap. decima, n.* 3. 16. *q.*1. & quod
8 † leges illæ, tam ceremoniales, quàm judiciales, Evangelica Lege lata ceſſarunt, & vim legum amiſerunt, juxta illud Pauli *ad Galat. cap.*3. *&* 4. *& ad Hebr. cap.*7. *&* 8. *& ad Epheſ. cap.* 2. reſolvunt per text. *ibi*, *in cap. unic. de purificat. poſt partum*, & tradunt in ſpecie S. Thom. Sot. & Covar. *ubi ſuprà.* Ex quibus infertur, decimam, quatenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationem Eccleſiæ & miniſtrorum, præſcriptione non tolli, ut ex Covar. optimè reſolvit D. Barboſa *ad l. competit.*6. *n.*79. *C. de præſcriptione* 30.

Utrùm autem conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis præſcribatur, & acquiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ? Quæſtio dubia eſt, in qua ex ea ratione, quia debitæ ſunt jure divino, liberationem hujuſmodi præſcribi non poſſe, tenuerunt Barbat. *conſ.*35. *col.*6. *lib.*1. Rebuff. *de decim. q.*13. *n.*55. Balb. *de præſcr. in* 1. *p.*5. *partis princ. n.*44. latè Pereg. *tom.*1. *conſ.*14. *n.*18. ubi *n.*19. *cum ſeqq.* diſputat an idem, ſi ab Eccleſia infeudatum ſit laico?

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici conſtituunt differentia: putant enim quaſdam eſſe prædiales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur; nonnullas appellant perſonales, ut ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, putà ex lucro humana induſtria quæſito comparantur: alias denique mixtas eſſe arbitrantur, prout dicunt eſſe illas, quæ ex fructibus pecorum percipiontur, eo quòd partim ratione loci, in quo paſcunt, partim ratione perſonæ, cujus induſtria cuſtodiuntur, exiſtimant debitas eſſe, prout in ſpecie tradunt Hoſtienſ. *in ſum. hujus tit. §.* . Major *in* 3. *ſent. diſt.*37. *q.*73. *in princ.* Sylv. & Ang. *in ſum. verb. decima, in princip.* Azor. *dict. lib.*7. *c.*34 *q.*3. Monet. *art.*3. *n.*9. Fagund. *d. præcept.*5. *lib.*1. *c.*1. *num.*9. Palao *tom.*2. *tract.*10. *p.*1. *n.*2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.*2. *c.*10. *p.*4. *tract.* 10. *doc.* 1. Sed hæc triplex diviſio nequaquam placet, tum propter text. *in l. pecudum, ff. de uſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales, quarum perceptio etiam perſonæ induſtriam non requirat.

Quare dicendum eſt, decimas ad duas tantùm ſpecies attento jure reduci poſſe, juxta text. & quæ ibi notant Doctores *in cap. ad Apoſtolica, de decim.* & ita aliæ ſunt prædiales, aliæ verò perſonales appellantur: priores ſunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana induſtria, & miniſterio quæſitis. † Inter quas ſpecies illud eſt diſcrimen, 10 quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur. At verò poſteriores, licèt olim poſſent ſolvi; non tamen erant in obligatione, ut advertit S.Thom. *d.q.*87. *articulo* 2. *in corpore*; modò tamen à Romanis Pontificibus conſtitutæ inveniantur, juxta text. *in dicto capite ad Apoſtolica, & in capite paſtoralis, de decim.* & tradit S.Thom. *ubi proximè*. Covar. *dict. capite* 17. *à num.* 8. *verſ. tertiò*, Navarr. *conſ.* 1. *à num.* 7. *de decim.*

11 † Datur tamen in prædictis decimis quædam convenientia, quod ſtante congrua ſuſtentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt. & ſic ex

conſuetu

conſuetudine, privilegio, vel conſtitutione Eccleſiæ poteſt major, vel minor quantitas ſecundùm illius judicium inſtitui. Nam cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant, ex text. *in cap. non debet, in princ. de conſang. & affinit.* & decima tam prædialis, quàm perſonalis reſpectu certæ, & determinatæ partis ſit à Lege humana inſtituta, meritò effectum eſt, ut ſtante congrua ſuſtentatione intra illius limites circa extenſionem, vel diminutionem decimæ major, vel minor pars deſignari poſſit ex Eccleſiæ privilegio, ſeu conſtitutione, vel conſuetudine legitimè præſcripta, prout in ſpecie reſolvit Sot. *d. qu.* 4. *art.* 1. *verſ. quarta concluſio*, & antea S. Thom. *d. art.* 1. *in corpore, in finalibus verbis*, Covar. *d. cap.* 17. *num.* 8. Sylveſt. *verb. decima, num.* 10. Quicquid contrarium teneant *gloſſ. ult. in d. cap. in quibuſdam, §. ille quippe, de decim.* quam explicat Sor. *in d. art.* 1. *col. pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationabilitas neceſſariò ſupponenda eſt, ut conſuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas illud eſt diſcrimen, quod licèt decimæ, & primitiæ ſint in præcepto obligante, prout in decimis probat text. *in cap. decimæ*, ibi, *ſeu tardiùs dare, peccatum eſt*: & ibi, *decimæ ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas invadit*, 16. *q.* 1. S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 1. Sor. *dict. q* 4 *art.* 1. in primitiis probat text. *in c.* 1. *verſ. oportet autem*, 16. *q.* 7. tradit gloſſ. *in cap.* 1. *de decim.* optimè defendit S. Thom. 2. 2. *q.* 86. *artic.* 4. Sot. *ubi ſupr. art*, 4. nihilominus tamen oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur: de ratione enim oblationis eſt, quod ſponte fiat, juxta illud *Exodi cap.* 5. ibi, *ab omni homine, qui offert ultroneus accipietis eas*: qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt illa, quæ ex vi præcepti facta eſt, arg. text *in princip. Inſtit. de obligat.* In aliqui-
13 bus tamen caſibus † oblatio poterit eſſe in præcepto, putà præcedente promiſſione, conſuetudine, ſeu alio actu obligationem inducente, juxta text. ſic intelligendum *in cap. qui oblationes*, il 1. *cum ſequent.* 10. *q.* 1. vel ſi Parochus non ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruæ ſuſtentationis, tradit gloſſ. *in cap. omnis Chriſtianus, de conſecr. diſt.* 1. recepta communiter ex Covarr. qui alios refert *d. cap.* 15. *num.* 3. vel aliis ſimilibus caſibus, juxta quæ intelligendus eſt text. *in d. cap. omnis Chriſtianus, & in cap. ſtatuimus*, 16. *q.* 1. ut advertit Sor. *diſt. q.* 3. *artic.* 1. *col.* 4. de quo latè diximus *cap.* 24. *à numero* 6. Brevior autem & communis illa eſt diſtinctio, quod
14 † decimæ ſunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquiſitorum, debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris: at verò primitiæ ſunt ſolùm primæ, quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Eccleſiæ, ejuſve miniſtris voluntariè exhibetur, regulariter loquendo. Ita Sor. *d. q.* 3. *art.* 1. & *q.* 4. *art.* 1. Rebuff. *q.* 1. *n.* 17. *cum ſeqq.* Tyndar. ex *num.* 84. Moner. *cap.* 2. *num.* 10.

---

§. 1.

De rebus, ex quibus decimæ perſolvuntur.

SUMMARIUM.

1 *Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petitæ fuerint ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ.*

2 *Frumentum, & granum,*
3 *Palea,*
4 *Vinum.*
5 *Faba, & alia legumina,*
6 *Nuces, amygdalæ, & caſtanea,*
7 *Oliva,*
8 *Folia mororum,*
9 *Saccharum.*
10 *Piſces,*
11 *Apes, ſeu fructus earum,*
12 *Lac, lana, & fœtus animalium cùm nutriti ſunt.*
13 *Venatio, & aucupium,*
14 *Paſcua,*
15 *Ligna,*
16 *Fœnum,*
17 *Linum, & canape.*
18 *Negotium, & artificium,*
19 *Stipendia militum.*
20 *Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium,*
21 *Furna,*
22 *Lapidicinæ,*
23 *Fodinæ metallorum,*
24 *Molendina.*

} *decimam ſolvunt.*

25 *Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur, & n. ſeqq.*
29 *Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt.*
30 *Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia.*
31 *Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt.*
32 *Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda.*
33 *Decima eſt ſolvenda ab uſurario, vel ab alio injuſtè*

injuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia uſuraria, vel malè retenta comparavit.

34 *Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſolvendæ abſque aliqua impenſarum deductione.*

35 *Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur, & num. ſeq.*

36 *Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter.*

37 *Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus.*

38 *Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur, oſtenditur.*

39 *Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas.*

40 *Decimæ integrè, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus.*

41 *Decima, ubi debetur, integra ſolvi debet.*

42 *Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens.*

43 *Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis.*

44 *Decima duplex de una & eadem re, ſive de eodem acervo ſolvi non debet.*

45 *Redecima eſt contra jus.*

46 *Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.*

1 DECIMÆ tam prædiales, quàm perſonales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ, *c. non eſt. c. nuncios, c. ex parte, & 1. de decim.* Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, verſ. decimò fui interrogatus*, Monet. *de decim. cap. 4. num. 1.* Suar. *de Relig. tom. 1. tractat. 2. lib. 1. cap. 34. num. 3. & 4.* Grilenzon. *conſ. 165. ex num. 23.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 109.* Fagundez *in quinque Eccleſ. praecepta, prae. 5. lib. 1. cap. 2. num. 2. & cap. 4. à num. 1.* Hieron. Carac. *de jurib. paroch. tit. 5. cap. 17.* Caſtil. *tom. 7. de tert. cap. 2. num. 16.* me citato Trullench *in expoſit. Decal. lib. 3. cap. 3. dub. 2. à numero 2.* Probatur: ſiquidem decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, debent correſpondere ſpiritualibus, ratione quorum adminiſtratori debitæ ſunt, & conſtat omnia ſpiritualia fidelibus adminiſtrari: unde neceſſariò dicendum eſt, ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas, tam prædiales, quàm perſonales, ex neceſſitate præcepti eſſe perſolvendas, ut deducit S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 1. in corpore*, ex auctoritate D. Pauli 1. ad *Corinth c. 9.* Accedit, quod decimæ ex intentione Eccleſiæ ſunt inſtitutæ ad congruam ſuſtentationem miniſtrorum, ut ſuprà dictum eſt; ac proinde æquiſſimum erat, ut non certis tantùm rebus, ſed omnibus, quæ unuſquiſque ad ſuæ vitæ ſubſidium acquirit, conſtituerentur. Dixi, *ex neceſſitate præcepti*, ad ſignificandum teneri omnes ad decimas ſolvendas ſub præcepto peccati mortalis, juxta text. *in c. pervenit*, & *in c. frequenti, de decim.* juncto text. *in cap. nemo, 11. q. 3.* eo quòd ſubtrahunt illud, quod ſpiritualium miniſtris debitum eſt, ex lege juſtiſſima, prout reſolvunt Covar. *var. lib. 1. c. 17. n. 4.* S. Thom. *2. 2. q. 87. art. 1 ad 4.* Sot. *lib. 9. de juſt. q. 3 art. 1. col. 9. verſ. primò ergo*, Caſtr. *adversùs hæreſes, verſ. decimæ*, ubi convincit contrariam opinionem hæreticorum, qui voluerunt arguere injuſtitiam in juſtiſſimo, & ſanctiſſimo Præcepto. Ex his ergo fructibus debetur decima.

Primò, ex omni frumento, & grano, *capite* 2
non eſt, de decim. Rebuff. *q. 8. num. 3.* Monet. *c. 4.*
num. 2. ubi *num. 3.* idem dicit † in palea, Suar. 3
tom. 1. de Religione, lib. 1. de divino cultu, c. 34. n. 2. Fagundez *d. prae. 5. lib. 1 c. 4. n. 2.*

Secundò, ex vino, *d. c. non eſt.*

Tertiò, de oleo, & melle, Rebuff. *d. q. 8. n. 8.* 4
Monet. *d. c. 4. num. 10.* Mantic. *dec. 341. n. 1.* ubi etiam de croco.

Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, *cap. 3.* 5
de decim. ibi, *de blado, & univerſis leguminibus*, Rebuff. *d. tract. 5. n. 4.* Fagundez *d. lib. 1. cap. 4. num. 3.* Monet. *d. cap. 4 num. 4.* ubi *n. 11.* ſubdit, quod ſi hujuſmodi legumina colligantur in parva quantitate, ita ut non ſolùm ſufficiant ad quotidianum uſum, tunc ad uſum Rectoris ex illis decima ita dari poſſet, ut hodie ex meo horto Curatus ſumat quantum ſibi opus eſt illo die: ſi autem in magna quantitate, ita ut aliis vendantur, tunc de his integra decima ſolvetur: & idem eſt dicendum de hortis olitoriis, in quibus tantùm herbæ, ut caules, & alia olera creſcunt veſcendi gratia: ſervanda tamen eſt conſuetudo, quod decimæ olerum ſolvantur in pecunia, & non in ſpeciebus, ut tenuit Rot. *in Pampilonen. vicariæ. 5. Iulij* 1593. coram *Giptio.*

Quintò, ex nucibus, amygdalis, caſtaneis, & 6
aliis fructibus arborum, *c. decima, 16. q. 1. d. c. non eſt, c. cùm homines, de dec.* Bertrand. *conſ. 247. vol. 3.* Rebuff. *d. q. 5. num. 5.* Monet. *d. cap. 4. num. 5.*

Sextò, ex olivis, niſi propter earum exigui- 7
tatem per multum temporis ſpatium decima ſoluta non fuerit, ut dictum extitit *in Civitat. decimarum, 26. Martij* 1618. coram *Card. Veroſpio.*

Septimò, ex foliis mororum, ſaltem ex conſuetudine, Seraphin. *deciſ.* 827.

Octavò, ex ſaccharo, Ferret, *conſ. 195. num. 2.*
Rot.

Rot. *in Mediolanen. Decimarum* , 8. *Februarij* 1610. coram *bonæ mem.Card. Marqaemont.* impreſſa per Farin. *decif.*2 2 3.*p.*1.*recent.* Pute. *decif.* 80. *lib.*1.*in correctis*, ubi habetur , quod ad effectum decimarum , ſaccharum dicitur fructus naturalis , & ex re elementata proveniens potius , quàm fructus induſtrialis: nam licèt , ſimpliciter loquendo , ſaccharum dicatur fructus induſtrialis , juxta Gloſ. *in l. ex diverſo, ad lit.G.ff.de rei vendicat.& in capite gravis, verb.fructus, de reſtit.ſpoliat.* cùm in eo magna induſtria hominis requiratur , prout dicitur in ſegetibus , ut in grano , vino & oleo ; tamen quoad effectum decimarum reputatur fructus naturalis : quia , niſi providentia Dei operaretur , vana eſſet omnis induſtria perſonæ , ut dicit Abb. *in cap. cùm non ſit, notab.* 1. *de decim.& in cap.non eſt, notab.* etiam 1. *eod. tit.*

10 *Nonò* , ex piſcibus , ut fuit dictum *in Ulixbonen. Decimarum piſcium*, 22.*January* 1568. coram *Oradino* : Abulen. verò *in Matth.c.*23. *q.* 160. vult, de piſcatione , quæ fit in flumine publico , ſive privato , ſive proprio , abſque ſolutione penſionis , ſolvendas eſſe decimas de lucro piſcationis : de piſcatione verò , quæ fit in ſtagno , vel flumine , aut alio loco , propter quam ſolvitur penſio , ſolvendam eſſe decimam de proventibus , per *cap. pervenit* , *de decim.* de quo etiam Fagundez *d. lib.*5. *c.*5. *num.* 4. deducendæ tamen ſunt expenſæ , & pecuniæ factæ in emendis , & reficiendis retibus , & cymbis ad piſcationem deſtinatis , & in coëmendis hamis , Fagund. *d. prac.*4. *lib.*1. *cap.* 2. *num.* 20.

11 *Decimò* , de apibus , ſeu fructu earum , hoc eſt, cera, & melle, *cap.nuncios, de decim.* vel de pecunia , quam ex melle & cera habuerunt vendentes. Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 15. Monet. *d.c.*4.*num.*18. ſubdunt , ſolvi debere, ubi apes conſiſtunt , quod etiam ait Fagund. *d. cap.* 5. *num.* 13. De apum examinibus , alvearibuſve ſolvendam eſſe decimam , ubi habet conſuetudo , tenet Azor. *d. cap.* 35. *q.* 9.

12 *Undecimò*, ex lacte , lana , fœtu, & aliis fructibus animalium , quorum decima ſolvitur illi Eccleſiæ , in cujus Parochia animalia paſcunt, & morantur, gloſ. *verb.perſonales, in c.ad apoſtolicæ* 20.*de decim.* Si verò in una Parochia paſcant in hyeme , & in æſtate in alia ; vel in una paſcant continuò , & in alia jaceant , & dormiant , tunc dividi debent decimæ inter has duas Parochias, ut per Greg. Lop. *l.* 6. *tit.* 20.*p.*1. Rebuff. *d.tract.q.*6.*n.*25.*cum ſeqq.* Perez *ad titul.*5. *lib* 1.*Ordin pag.*116. Menoch. *conſ.*398. *n.* 6.*& n.*40. Suar. de Pace *in pract. tom.*2.*p.*1.*cap.*5.*num.*8.*cum ſeqq.* Suar. *de Relig. tom.*1.*tract.*2.*lib.*1.*c.*5.*n.*8. *cum ſeqq.* Stephan. Fagund. *de ſeptem Eccleſiæ præceptis* , *prac.*5. *lib.*1.*c.*5.*n.*3. *cum ſeqq.* Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim.lib.*6.*cap.*13. §.3. *num.* 23. *&* 24. ubi *num.* 25. reſolvit, quando hujuſmodi oves nec paſcuntur , nec morantur per ullam anni partem in terris Eccleſiæ domini ſui , ſed in aliis, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illis , ubi paſcuntur, & morantur, Monet. *d.cap.*4.*num.*16. ubi *num.*17. reſolvit decimam lactis deberi illi Eccleſiæ , ubi extrahitur , & caſeorum illi , in qua fiunt. De fœtibus decimæ non debentur ſtatim ubi nati ſunt , ſed cùm illi nutriti ſunt , nec indigent lacte materno : ita Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum* , *q.* 14. *n.* 5. Rebuff. *d. tract. q.*6. *num.*3.30.*&* 31. Vincent. de Franch. *deciſ.*114. Suarez *d. lib.*1. *c.*37. *num.*6. Fagundez *d.cap.*5. *n.*2.*&* 14. Monet. *de decim.c.*6.*num.*14. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 252. ubi rationem aſſignat ; quia ſi animalia ipſi ſtatim natis conſignarentur , eſſet inutilis talis decimatio, & ſic melius eſſet illam non præſtare. Sed quid ſi animalia propter bellum fugiant de una Parochia ad aliam , & ibi pariant , cui Parochiæ eſt ſolvenda decima de eis ? Reſp. quod decima ſolvi debet Parochiæ , in quam fugerunt , ex Bald. Alber. & Paul. *in §. ſi quis igitur, in Auth. quibus modis nat. effic. ſui* , Laurer. de Franch. *de controv. inter Epiſcop.& Regulares*, *q.*82. Vide infrà, §.2.*n.*37.*cum ſeqq hoc eod.cap.*

Duodecimò de venatione , *d. c.non eſt* , Re- 13
buff *d.q.*8.*n.*15, Monet.*d.cap.*4.*n.*15. ubi *n.*21.
idem dicit de aucupio.

Decimotertiò , de paſcuis, hoc eſt, paſtura ju- 14
mentorum, quæ locatur , vel venditur . *c. commiſſum, de decimis*, Card. *in Clem.* 1 *num.*15.*de decim.* Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 22.

Decimoquartò de lignis, Rebuff. *d.q.*8.*n.*26. 15
Azor. *d. c.*35. *q.*9. nimirum, ut ex decem faſciculis decimus ſolvatur Rectori illius Parochiæ , ubi ligna creverunt. Monet. *d. c.*4.*n.*13.

Decimoquintò ex fœno , quod in faſciculos 16
alligatum redigitur , *cap. pervenit* 5.*de decim.* Rebuff. *d.q.*8.*num.*9. Fagundez *d.prac.*5.*lib.*1. *cap.*4.*num.*4. Monet. *d.cap.*4.*num.*6. ubi addit, quod ſi herba creſcat ſolùm pro paſcuis jumentorum , id tunc faciendum quod de leguminibus , & herbis hortorum ſuprà diximus.

Decimoſextò ex lino, & canape, Rebuf. *d.q.*8. 17
*n.*8. Monet. *d.c.*4.*n.*8. ubi idem dicit de croco.
Solvitur quoque decima de omni negotio , 18
& artificio, *cap.decimæ*, 16. *q.* 1. ibi *de negotio, & artificio ſolve decimas.* Rebuff. *d.q.*8.*n.*19. Monet *d.cap.*4.*n.*34. unde colligitur de negotiatione ſolvendam eſſe decimam , *d. cap. non eſt, c.paſtoralis, de decim.* Rebuff. *d.q.*8.*num.*18. Monet. *d. c.*4. *n.*25. item de militia, ſeu captis
in juſto bello , *d. cap. non eſt* ; quin & † de ſti- 19
pendiis , quæ milites habent , Rebuff. *d. q.* 8.
num. 11. ubi *num. ſeqq.* idem dicit † de ad- 20
vocatione , procuratione , mercede , ſalario , & de omni lucro adventitio , & profectitio.

21 De furnis quoque decima ſolvitur, hoc eſt de commodo illorum, ſive illud in pane, ſive in pecunia, ſive in quavis alia re conſiſtat, Rebuff. *q.8.n.20.* Monet. *d.c.4.n.32.*

22 Item, de lapidiciniis decimæ ſolvuntur, Azor. *d.c.35.q.9.* non quod ex decem lapidibus detur unus, ſed ex pecunia, quam inde quis lucratur, Eccleſiæ, ubi audit Divina, decimam ſolvit, Rebuff. *d.q.8.num.13.* Monet. *d.c.4.num.33.* ubi *num.34.* idem dicendum
23 ait † de argenti, & auri, aliorúmque metallorum fodinis.

24 Et denique de molendinis, ut ſi decem ſextaria ſiliginis, tritici, aut alterius grani molendini nomine quis lucretur, tenetur unum pro decima ſolvere, *cap. ex tranſmiſſa, de decim.* quod ſi pecunia pro molendini penſione ſolvatur, de illa pecunia decima ſolvitur Eccleſiæ, in qua ſitum eſt molendinum. Rebuff. *d.q.8. num.6.* Monet. *d.c.4.n.35.*

25 Ex quibus infertur *primò* reſolutio ad illam *quæſt.* an ex hæreditate, legato, vel donatione decima ſit ſolvenda: In qua partem affirmativam tuentur Abb. *in c. paſtoralis, à numer.3.* dicens contrarium ex conſuetudine obſervari, *& in c. pervenit, num.2. de decim.* Fagundez *d. præcepto 5. lib.1. c.2. à num.5.* Pro qua ſententia facit primò, quia decimæ, attento jure ſolvendæ ſunt de omni lucro: patet ex text. *in d. c. paſtoralis*, ibi, *quaſi de lucro decimas perſolvendas*, &c. & non eſt negandum, hæreditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucrativis provenire. Facit inſuper quod res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ, ſunt bona mobilia, vel immobilia, prout in conſtitutione, legato, vel donatione reperiuntur: hæreditas enim nihil aliud eſt, quàm ſucceſſio in univerſum jus defuncti, ex text. *in d. l. hæreditas, ff. de regul. juris*; & tamen conſtat, de omnibus bonis acquiſitis decimam eſſe perſolvendam, ut expreſsè probat text. *in d. c. non eſt*, ibi, *de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris*, &c. Facit denique, quia decimæ ſolvuntur in recognitionem univerſalis dominii, juxta text. *in c. tua nobis 26. verſ. cùm enim, de dec.* & in honorem Dei, qui dignatus eſt totum dare, juxta text. *in c. decimæ 16. q.1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in ſolvenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

Contrariam tamen ſententiam tenuerunt Innoc. *in d. c. non eſt, num.1.* Sylveſt. *in Sum. verb. decima, num.12.* Rebuff. *d.q.8.num.21.* Monet. *d.c.4.num.37.* Pro qua facit primò, quia decimæ ſolummodò ſolvuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis miniſterio productis, ut ſuprà notavimus; & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas, non eſſe fructus ex terra, vel hominis miniſterio productos, ſed ex alterius hominis voluntate deperdere; unde videtur dicendum, quod de illis decimæ non debentur. Facit ſecundò, quia in Lege veteri Dominus dedit ipſas terras, & poſſeſſiones; tamen conſtat, non ex ipſis, ſed ex ipſarum fructibus ſibi dari decimas juſſiſſe, juxta illud *Num. c.18.* ac proinde cùm Romani Pontifices circa decimas conſtituendas imitarentur Legem veterem, neceſſariò videtur dicendum voluiſſe, ut magis de ipſarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur,) fructibus, quàm de eiſdem rebus decimæ ſolverentur. Facit denique, quia ſi de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ ſolverentur, utique quàm citò res, præſertim immobiles omnes, ad Eccleſiam pervenirent, quod quidem non convenit.

Gloſſ. igitur *verb. negotio, in d. cap. deci-* 27
mæ 16. q.1. exiſtimat faciendam eſſe differentiam inter hæreditatem, quæ provenit ex teſtamento, & inter illam, quæ accipitur ab inteſtato; ita ut in priori caſu decima debeatur, minimè verò in poſteriori: ſequitur Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.7. c.35. quæſ.8.* Quæ diſtinctio fundatur in eo, quod in priori caſu lucrum cernitur, & ita procedat prior ſententia: in poſteriori verò caſu debitum reperitur, juxta tex. *in l. ſcripto, §. ult. ff. unde liberi.* Quæ conciliatio placere non poteſt: in primis, quia licèt hæres ab inteſtato ex voluntate expreſſa defuncti non ſuccedat, *l. qui liberis 7. §. hæc verba, ad finem, ff. de vulgari*; nihilominùs tamen contra illius voluntatem ſuccedere non dicitur, immò magis ex ipſius veriſimili mente, in qua lex ipſa fundatur ab hæredis ſucceſſionem conſtituendam; ac proinde quamvis ſuppoſita lege debitum videatur, tamen cenſetur procedere ex tacita voluntate defuncti, qui potens de hereditate diſponere, non diſpoſuit: ita dicendum eſt, hæreditatem quantumcunque ab inteſtato, lucrum recipere. Convincitur rurſus, quia illud, quod Advocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum eſt, & quidem efficax, ut probat text. *in l. qui operas 38.* ubi omnes, *ff. locati*, reſolvunt Duen. *reg. 66. lim.1.* Anton. Gom. *variarum, tom.2. c.3. num.3.* ex quo lucro dato decima perſolvenda eſt, ut fatetur gloſ. *d. verb. negotio*, & omnes ſupra citati, propter text. *in d. c. decimæ*, ibi, *de artificio*, &c. & in ſtipendio multis advertit Innocent. per text. ibi, *in d. c. non eſt*, Sot. *lib.6. de Iuſtit. q.4. art.2. col.4.* quod quidem debitum eſſe nemo negabit. Unde gloſſ. *verb. quaſi de lucro, in d. cap. paſtoralis*, aliam facit diſtinctionem inter hæredem filium, qui ſuus eſt, & inter hæredem extraneum, ita ut in priori caſu decima minimè ſit ſolvenda, & poſterior opinio procedat; contra verò in poſteriori caſu, in quo prior opinio procedere poteſt: ſequitur eandem

ſenten

ſententiam Sylveſt. *d. verb. Decima, num.* 12. Movetur gloſſ. quia cùm filius poſt mortem patris reſpectu hæreditatis illius non dicatur de novo acquirere, ſed magis dominium rerum continuare, juxta text. *in leg. in ſuis, ff. de liber. & poſthum.* ibi, *ut nulla videatur hæreditas fuiſſe*, &c. & ibi, *non hæreditatem percipere*, &c. decimam ſolvens magis ex re propria, quàm ex lucro, illam ſolvere diceretur, quod eſt inconveniens. Contrà verò in poſteriori caſu, in quo cum re vera lucrum acquiratur, decimam ſolvendam eſſe putat ſecundùm priorem opinionem. Movetur etiam, quia inſpecto jure, pater & filius una perſona cenſentur, *l. ult. C. de impub.* & aliis: unde, ſicut pater ex eiſdem bonis decimam non debebat, *d. l. in ſuis*, ibi, *quia etiam vivo patre quodammodo domini exiſtimantur.* Sed hæc gloſſæ conſideratio ſimiliter non placet, ſiquidem licèt filius poſt mortem patris dicatur tunc de novo non acquirere propter continuationem dominii, non tamen negandum eſt, aliquo tempore de novo acquiſiviſſe, & tunc ſaltem quoad poſſeſſionem, ac ſubinde reſpectu illius acquiſitionis verificantur fundamenta prioris ſententiæ. Accedit, quod licèt filius de novo non acquirat dominium civile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum eſt, de novo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & ſic lucrum comparare.

28 Quare ego reſolvendum exiſtimo, quod ſi hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipſis rebus fructiferis, ſimul cum fructibus, ſine dubio decima perſolvenda eſt, eo quòd tunc temporis cenſentur dari, ſeu relinqui cum ſuo onere, ut expreſſè probat text. *in d. c. paſtoralis, verſ. fructus autem.* Si verò fieri contingat de ipſis rebus, in quibus fructus reperiuntur, tunc decima non debetur, juxta fundamenta poſterioris ſententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. *in d. cap. paſtoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. cap. non eſt*, dum agit de bonis; ſiquidem reſpondetur Jura illa eſſe intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur reſultare, propter quod fructus eſſe cenſentur, in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

29 *Secundò* infertur, de fructibus illicitè acquiſitis decimam non eſſe ſolvendam. Diximus *ſuprà*, ſolvendas eſſe decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ: atqui ex fructibus illicitè acquiſitis decimæ non petuntur. Igitur, &c. Probant Corollarium, text. *in cap. ex tranſmiſſa* 23. ubi gloſſ. *verb. licitè*, Abb. *num.* 3. Innocent. & alii *de decim.* Sanct. Thom. 2. 2. *q.* 87. *artic.* 2. *ad* 2. Sot. *lib.* 9. *de Juſtit. q.* 4. *art.* 2. *col.* 5. Pro pleniori tamen hujus articuli declaratione ſciendum, quod fructus, ex quibus decimæ ſolvuntur, dupliciter conſiderari poſſunt: vel enim ſunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur; vel rurſus ſunt perſonales, qui per miniſterium perſonæ acquiruntur. Inter utrumque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus, ſive licitè, ſive illicitè acquirantur, ſeu percipiantur, ſemper decima ſolvenda, & recipienda eſt. Patet ſi expendamus, tales fructus ab ipſa terra, quæ de illis decimam præſtare obligata eſt, produci, & in illa ineſſe, ac ſubinde à quocunque poſſeſſore de illis decimam eſſe perſolvendam, juxta text. *in c. à nobis* 24. *de decim.* & idem ſic reſolvunt gloſſ. *verb. negotio, in d. c. decimæ*, ubi Turrec. *n.* 5. *& verb. licitè, in d. c. ex tranſmiſſa*, Abb. *in cap. paſtoralis, num.* 3. *& in c. commiſſum*, etiam *num.* 3. *& in c. cùm homines, num.* 6. *de decim.* Tyndar. *dict. tract. num.* 9. Rebuff. *eod. tract. q.* 5. *n.* 18. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 35. *q.* 13. Monet. *dict. cap.* 4. *num.* 39. contra verò in poſterioribus ſecundùm diſtinctionem modo referendam.

Deinde ſciendum eſt, fructus qui ex actu 30
hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici eſſe differentia: quidam enim ſunt, quorum acquiſitio, & retentio injuſta eſt, & injurioſa, veluti furtum, & aliud ſimile: alii verò ſunt, quorum acquiſitio, licèt reſpectu actus ſit injuſta: retentio tamen non eſt in ſe injurioſa, nec injuſta, prout in meretrice, & hiſtrione. Inter utrumque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus nequaquam decima recipienda eſt, nec perſolvenda. Patet ſi expendamus, hujuſmodi fructus neceſſariò eſſe veris dominis reſtituendos juxta *reg. peccatum, de regul. juris, lib.* 6. & circa illos dari repetitionem, & uti tales in effectu non dici fructus ipſorum acquirentium, ex regula *l. non poſſunt, ff. de jure fiſci*, ac proinde decimari non poſſunt, ut concludunt Tyndar. *num.* 5. Rebuff. proximè *citatis locis*, Fagundez *dict. præcept.* 5. *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. *cum ſequentibus*, Monet. *cap.* 4. *ex num.* 42. ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eiſdem fructibus diſponere dicatur: non ſic dicendum in poſterioribus, juxta diſtinctionem mox ponendam.

Denique ſciendum, fructus acquiſitos ex 31
cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retentos, dupliciter conſiderari: vel enim acquirens non perſiſtit in tali cauſa injuſta, turpi, ſeu injurioſa; vel rurſus adhuc in eadem perſeverat. Inter utrumque modum illa eſt differentia, quod in priori caſu, attento jure, fructus decimari poſſunt, & decimæ ex illis recipiuntur, contrà verò in poſteriori caſu, in quo licèt debeantur, Eccleſia tamen decimas, attento jure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem

apptobare, & illorum peccaris communicare, ad quod alludere videtur *Deuteron. capite* 23. ibi, *Nòn offeres mereedem proſtibuli*, &c.

32 Ex his colligo *primò* meretricem, & hiſtrionem teneri de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſſe ab illis recipiendam. Conſtar ſiquidem rales acquirentes, licèt turpiter facianr in acquirendo, non ramen turpiter retinere dicuntur, *l.* 4. *§. ſed quod meretrici*, *ff. de condict. ob turpem cauſam*, ac proinde de rigore juris reneti ex prædictis acquiſitis decimam perſolvere; & poſtquam pœnituerint, ab illis eſſe recipiendam, prout in ſpecie reſolvunt gloſſ. *verb. licitè*, Innocent. Abb. *num.* 3. & alii *in dicto cap. ex transmiſſa*, Sanct. Thom. 2. 2. *q.* 87. *artic.* 2. *ad* 2. Covar. *in reg. peccatum*, *part.* 2. *§.* 11. *num* 1. *cum ſequentibus*, Monet. *d. cap.* 4. *num.* 49. licèt Sot. *lib.* 9. *de Juſtit. q.* 4. *art.* 2. *verſ. ad* 2. dicat, talem opinionem nullibi practicari, nec ralium decimarum obſervationem præſtari.

33 Colligo *ſecundò*, decimam eſſe ſolvendam, & recipiendam ab uſurario, vel alio injuſtè detinente ex fructibus prædii, quod pecuniâ uſurariâ, vel malè rerentâ comparavit; nam licèt uſurarius pecuniam mediante uſura acquiſitam reſtituere teneatur, quam ſolvens condicere poreſt, ut tradit Gloſſ. *in c. debitores*, *de jurejur.* communis ex Covar. *lib.* 3. *var. c.* 4. *num.* 7. Baptiſta *comment. alt. de uſuris*, *num.* 46. nihilominus tamen prædium illud tali pecunia comparatum, & ipſius fructus (dum aliunde poteſt) reſtiruere non tenetur, ex regula text. *in l. ſi ex ea* 6. *C. de rei venditione*, rradunr in ſpecie plures, quos referr, & ſequitur Covar. *dict. cap.* 3. *n.* 6. Bapriſt. *d. loco*, *num.* 56. Sot. *lib.* 6. *de juſtit. q.* 1. *artic.* 4. Navar. *in man. cap.* 17. *num.* 25. Medina *de rebus per uſuram quæſitis*, *q.* 4. Quicquid aliter intendant Bald. *in l.* 1. *n.* 12. *C. pro ſocio*, Dec. *in l. certi condictio*, *§. ultimo*, *num.* 3. *ff. ſi certum petatur*, & alii, quos referunr Adrian. *de reſtit. tract. de uſura*, *§. occurrit*, *verſ. ad* 3. Accedit, quod fructus prædii reales ſunt, ac ſubinde cùm decimæ prædiales ſint illæ, quæ ex illis colliguntur, neceſſariò, ſive licitè, ſive illicitè recipiantur, decimæ perſolvendæ ſunt, juxta ſuprà reſoluta: ſic ceſſat opinio Baldi, & ejus fundamentum, & hanc ſententiam tenet Monet. *dict. cap.* 4. *num.* 48. advertens *ibi* poſt Tyndar. *num.* 52. & Petr. Roiz. *Lituan. deciſ.* 5. *num.* 219. *de uſuris*, alioſque, per uſuram acquiſitis ſolvi non poſſe decimam perſonalem. Utrùm verò de minimis, etiam licitè acquiſitis, decima ſit ſolvenda, dicendum eſt, quod non; ſiquidem indecens eſt, & rarioni minimè conſentaneum, quod miniſtri Eccleſiæ ſint exactores minimorum, cùm id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium avaritiæ in perſonis maximè Eccleſiaſticis improbetur, juxta text. *in cap. avaritiæ. de elect. in* 6. juvat deciſio text. *in cap. ſuam. de pœnis.* Nec obſtat reg. generalis, quod de omnibus fructibus ſolvenda eſt decima, ſiquidem appellatione omnium non veniunt minima, arg. *l. ſcio*, *ff. de in integr. reſtit.* ubi tamen conſuetudo loci aliud ſuaderet, illi ſtandum erit.

Tertio infertur, decimas prædiales ex fru- 34
ctibus eſſe ſolvendas abſque aliqua impenſarum deductione, probanr text. *in cap. non eſt*, *verſ. volumus*, text. melior *in c. paſtoralis. verſ. expenſas*, text. opt. *in c. tua nobis*, *de decim.* tradunr Gloſſ. *verb. procedat*, *in cap. pen. illo titulo*, & *verb. fructus*, *in cap. gravis*, ubi Doctores, *de reſtitut. ſpol.* Doctores *in l. fructus*, *ff. ſoluto matr.* Tiraq. *de retr. lig. §.* 15. *gloſſ.* 1. *n.* 10. & *de primogen. q.* 47. *num.* 9. Joan. Garc. *de expenſ. cap.* 1. *num.* 17. Sot. *de juſtit. lib.* 9. *q.* 4. *art.* 2. Cened. *ad Decretal. collect.* 66. D. Barboſ. *in d. l. fructus*, *à n.* 7. & 16. Rebuff. *q.* 11. *num.* 3. Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *num.* 2. Gam. *Luſit. deciſ.* 150. *n.* 1. & *dec.* 232. *num.* 1. Ranchin. *part.* 3. *concl.* 301. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *num.* 10. Perez *tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 125. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. decimæ*, *§.* 9. Cald. Pereira *de empt. cap.* 17. *num.* 74. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *num.* 101. Suarez *de relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 4. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 39. *de decimis*, *dub.* 3. *num.* 16 Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *de decim. n.* 10. Monet. *de decim. cap.* 6. *q.* 4. *à num.* 28. Caſtr. Palao *in opere morali*, *tom.* 2. *tr.* 10. *diſp. unic. puncto* 8. *n.* 1. Trullench *in expoſit. Decalogi*, *lib.* 3. *cap.* 3. *à n* 1.

Rationem autem, quare expenſæ ex his 35
decimis non deducantur, cùm aliàs fructus intelliganrur deductis expenſis, ex *d. l. fructus*, cum ſimilibus, difficile erit inveſtigare; nam Gloſſ. *verb. credimus*, *in d. cap. paſtoralis*, exiſtimat limitandam eſſe regulam *d. l. fructus*, in decimis prædialibus, in quibus ſpeciale eſſe purat, ut expenſæ non deducanrur: ſequitur Barr. *in d. l. fructus*, *n.* 6. dicit communem Legiſtarum Addit. ad Bernard. *reg.* 302. *verſ. ſextò.* Sed convincitur manifeſtè in primis, quia prædicti non aſſignant congruam rationem talis ſpecialitatis: tum quia *l. fundus qui* 52. *ff. famil. erciſc.* ibi, *nullus caſus*, &c. propter ſignum univerſale, *nullus*, talem ſpecialitatem non ſolùm in decimis, ſed etiam in quocunque alio excludere, ſeu denegare videtur; quemadmodum enim dictio *omne*, nihil excludit, juxta reg. Juriſconſult. *in l. Julianus*, aliàs incip. *Teſtatorem*, *ff. de legat.*

Digitized by Google

legat. 3. cum aliis citatis per me *de diction, uſufreq. dict.* 241. *n.* 1. ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit. *dict.* 229. *num.* 1. *&* 2. tum denique quia *d. cap. tua nobis, verſ. cùm enim*, apertè ſignificat id ipſum, quod diſponitur in decimis procedere, etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alii Doctores exiſtimant, propterea expenſas non deduci, quia decimæ prædiales jubentur ſolvi integræ, vel cum integritate, ut probatur *in d. cap non eſt, ad fin.* ibi, *cum integritate*, &c. *& in d. cap. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate*, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 12. ibi. *integrè perſolvant*; ac ſubinde, cùm deducantur, ubi quis integros fructus reddere tenetur, arg. *l. ult.* ibi, *ſuper integra*, &c. *C. ad leg falcid.* meritò inquiunt illi, deductio expenſarum non contingit in decimis prædialibus perſolvendis: ita in ſpecie Roman. *in d. l. fructus*, poſt alios Tiraq. *d. §.* 15. *gloſſ.* 1. *n.* 9. Addit. ad Bernard. *ubi ſup.* Sed neque hæc ratio placet; ſiquidem prædicta jura, & alia ſimilia, dum de integritate decimarum loquuntur, non conſtituunt aliquod jus novum, imò reſpondent conſultationibus, ut patet ex *d. c. tua nobis, in princ.* ibi, *Tua nobis fraternitas intimuvit*; ac ſubinde ex eo, quod reſpondent, attento jure decimas eſſe ſolvendas abſque expenſarum deductione, jubent eaſdem cum integritate perſolvi: tum quia verior, & receptior ſententia eſt, impenſas eſſe deducendas, etiamſi quis integros fructus reſtituere teneatur, ut reſolvunt plures citati à Tiraquel. *ubi ſuprà, num.* 8. Tertio loco nonnulli pro vera ratione indaganda exiſtimarunt, faciendam eſſe diſtinctionem inter reſtitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit aliqua certa illorum parte, ſeu quota: veluti quando agitur de quarta, vel quinta reſtituenda, ita ut in priori caſu procedat reg. *d. l. fructus*, & intelligatur, *d. cap. gravis, de reſtit. ſpoliat.* minimè verò in poſteriori caſu: tunc enim putant abſque ulla expenſarum deductione, ſemper verbum *fructus*, eſſe intelligendum: ita in propoſito Abb. *num.* 9. & alii *in d. cap. paſtoralis*, plures relati à Tiraq. *ubi ſuprà, numero* 17. *& de primogen. qu.* 74. *num.* 9. Capic. *deciſ.* 20. *à num.* 12. Viv. *deciſ.* 4. *numero* 13. Monet. *d. c.* 6. *num.* 31. Sed nec hæc ratio placet; repugnat enim deciſioni text. *in d. l. fructus*, ubi non ponitur verbum *omnes*, ſed ſimpliciter, & abſolutè agitur de fructibus, & ſic de parte, ſeu quota illorum, in qua quoad hoc non apparet diverſa ratio; licèt enim verbum indefinitè prolatum, ſi negativè concipiatur, æquipolleat univerſali, juxta text. *in d. l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *judicium non dabo, Digeſt. de alea luſu, & aleat.* ſi tamen affirmativè fuerit conceptum, particulari cenſetur æquipollere, ut deducitur ex text. *in cap. licèt canon*, juncto *cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. ac proinde neceſſariò ſuccedit reg. *l. quæ de tota, ff. de rei vindic.*

Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *ar-* 36
tic. 2. pro declaratione, & vera ratione indaganda, ſciendum eſt primò, verbum *fructus*, duplici modo accipi; aliquando enim accipitur civiliter, aliquando verò naturaliter. Priori modo capitur verbum *fructus*, ſecundùm cenſuram & interpretationem juris civilis: poſteriori verò ſumitur ſecundùm naturam, & veritatem rei. & juxta verbi proprietatem. Inter hos duos modos illud eſt diſcrimen, quod verbum *fructus*, civiliter acceptum, non aliter intelligitur, quàm deductis expenſis factis gratiâ eorumdem fructuum, eo quòd illis deductis expenſis, in reſiduo interpretatur lex Civilis conſiſtere utilitatem, quæ ex fructibus recipitur: ſic procedit text. *in d. l. fructus*, *& in l.* 1. *C. de fructibus & litium expenſ. & d. l. fundus qui, Dig. famil. herciſc.* Non ſic dicitur, ſi verbum *fructus*, naturaliter accipiatur; tunc enim fructus abſque expenſarum deductione conſiderari debent. Patet, ſi expendamus fructus, prout Dei auctoris beneficio proveniunt, eſſe quotquot in fundo naſcuntur, & percipiuntur; & vidimus omnes fructus abſque ulla expenſarum deductione naſci in fundo, & Dei beneficio provenire. Sic aliàs ſolent homines, præſertim ruſtici, & juris Civilis ignari dicere, tot ſe fructos percipere, quot nati, & collecti ſunt in fundo, intelligentes verbum *fructus*, naturaliter, & ſecundùm rei veritatem, abſque ulla impenſarum deductione.

Deinde ſciendum eſt, verbum *fructus*, di- 37
verſimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus: ſiquidem in prædialibus accipitur naturaliter, & ſecundùm rei naturam, & verbi proprietatem: in perſonalibus verò civiliter, hoc eſt, ſecundùm interpretationem, & cenſuram juris Civilis. Ratio hujus diverſitatis illa eſt, quia Deus Opt. Max. in lege veteri inſtituens decimas prædiales, quas Levitis præſtari juſſerat, non reſpexit ad jus Civile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & cenſuram, ſed ad naturam & veritatem rei; ac proinde, cùm decimæ prædiales, licèt hodie ex auctoritate Eccleſiæ debeantur, ſint tamen inſtitutæ ad exemplum, & ſimilitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur; unde meritò effectum eſt, ut in decimis hodiernis prædialibus verbum *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & ex Dei beneficio proveniunt. At verò cùm perſonales debeantur ex ſola

Digitized by Google

auctoritate Eccleſiæ, nec ullum de illis in lege veteri ſit præceptum, ut advertit S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 2. *ad* 1. meritò effectum eſt, ut in illis jure humano inventis, & poſt jus Civile inſtitutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, ſed civiliter, hoc eſt, ſecundùm ejuſdem juris humani, & Civilis interpretationem, & ſic decimas perſonales regulariter deberi expenſis priùs deductis, per text. *in d. cap. paſtoralis*, docent Rebuff. *d. tract. q.* 11. *num.* 4. Viv. *d. deciſ.* 4. *num.* 21. *&* 22. Tiraquel. *d.* §. 16. *gloſſ.* 1. *num.* 14. Leſſ. *d. cap.* 39. *dub.* 3. *numero* 15. *verſ. ſecundò*, Suarez *d. lib.* 1. *cap.* 33. *n.* 2. Filliuc. *d. tract.* 27. *p.* 2. *c.* 10. *q.* 8. Caſtr. Palao *d. tom.* 2. *tract.* 10. *diſp. unic. puncto* 6. *n.* 7. *&* 8. Trullench *d. lib.* 3. *c.* 3. *dub.* 3. *n.* 3. Monet. *c.* 6. *n.* 32. ubi *n.* 33. ſubdit deberi non ſolùm deductis expenſis utiliter erogatis, ut in mediatoribus, verùm etiam voluntariis, dummodo in fraudem factæ non ſint. Nec refragatur text. *in d. c. non eſt, de decim.* ibi, *de bonis prædictis*, &c. junctis verbis præcedentibus, ibi, *de negotiatione, de ipſa militia*, &c. Satisfit enim, ſi dicamus text. illum in ſua generalitate circa expenſas non deducendas, ad decimas prædiales eſſe reſtringendum, ne aliàs abſurdum ſequatur, contra text. *in dicto c. paſtoralis*; & licèt determinatio reſpiciens plura determinabilia ſoleat illa æquè determinare, juxta text. *in l. jam hoc jure, verſ. incongruens enim. ff. de vulgari*; id tamen non procedit quando colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſione, quæ expreſsè obſtare videtur, prout text. *in d. c. paſtoralis.*

38 Ex his *primò* colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſunt ſolvendæ; minimè verò perſonales: & ulteriùs id ipſum non ineptè deprehenditur ex text. *in d. cap. tua nobis*, & aliis, de quibus *in tit. de decim.* dum in propoſito expendunt, quod Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis ejus, & ſibi reſervavit decimas omnium fructuum terræ in ſignum univerſalis dominii; ac ſubinde videtur dicendum, decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ & plenitudinis ejus. Nec refragatur dicere, quod quando Domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non civiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſque impenſarum deductione, *dict. capite tua nobis.* Satisfit enim, ſi advertamus, id procedere ſuppoſita natura conventionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt, de fructibus, quo Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, ſi debeant reſtitui ſine deductione impenſarum, prout dicit text. ſic intelligendus *in dict. cap. tua nobis*; ſecus verò, ſi fiat mentio de fructibus ſimpliciter, & non detur alia conjectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conventionis, juxta ſuprà reſoluta: quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducentur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia: quoniam, ſicut conſuetudo efficere poteſt, ut decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua ſuſtentatione, juxta *ſuprà* reſoluta; ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, ut ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quod minor efficiatur portio, quæ illis non deductis major erat.

Colligitur *ſecundò*, colonum partiarium 39
pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducere expenſas, ut probat *d. cap. tua nobis*, ibi, *ſicut colonus de parte fructuum*, &c. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 30. *num.* 9. Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *n.* 1. Joan. Garc. *d. c.* 2. *num.* 22. Surd. *deciſ.* 294. *num* 1. D. Barboſ. *in d. l. fructus, num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 13. latè Moner. *d. cap.* 6. *num.* 40. *cum ſeqq.* ubi *num.* 42. cum Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 4. agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſolvere debeat decimam, diſtinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſolvit Eccleſiæ Parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ: quo caſu intelligendus eſt text. *in d. c. quæſti, in fine*, 16. *q.* 1. aut demùm colonus conducit totum prædium ſive nummis, ſive pro certis menſuris domino ſolvendis, & tunc debet colonus ſolvere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali.

Colligitur *tertiò*, integrè, & ſine diminutio- 40
ne ſolvendas eſſe decimas priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, aut ulla alia debita, *d. cap. tua nobis*, ibi, *decimam reddere ſine diminutione*, &c. Covar. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 13. *col.* 1. Leſſ. *de Juſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 3. *n.* 16. Suar. *d. lib.* 1. *c.* 35. Cald. Pereira *de empt. cap.* 9. *num.* 7.

Decima enim, ubi debetur, integra ſolvi de- 41
bet, Rot. *deciſ.* 469. *n.* 1. *&* *deciſ.* 541. *in fin. p.* 1. *recent.* & ideo nec propter ſterilitatem denegança eſt, Rebuff. *q. ult. n.* 22. Monet. *cap.* 8. *num.* 62. nec prætextu, quod ſibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. *dict. q. ult. num.* 19. Cened. *ad Decretum, collect.* 66. *num.* 2. Monet. *d. cap.* 8. *num.* 62.

Ad excludendas igitur fraudes poteſt Cu- 42
ratus cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris auferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quod ipſe, aut ejus famulus

ſit

ſit præſens, ut advertunt Covarr. *d.cap.17.n.8.* Valaſc. *d.q.30. num.15. col.2.* Perez *lib.2.tit.5. libr.1. Ordin.pag.132.* Hier.de Laur. *Avenion. decis.54.in fine,* Suar.*d.lib.1.cap.37.num.7.* Rebuff. *q.5.num.23.* Cened.*d.collect.66.numero 3.* Camill.Borell. *in ſum. omnium decis. tom.1.tit. 19. num.78.* Monet. *q.6.num.4.* Immò qui ſolvere tenetur decimam, debet ad inſtantiam Parochi, & ejus conductorum jurare de vera quantitate decimæ, itaut collector decimæ non teneatur ſtare libero coloni arbitrio: ita latè Pereg. *conſ. 21.per tot. lib. 2.*

43 Colligitur *quartò*, excepto caſu decimarum prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos non aliter intelligi, quàm deductis expenſis, Fagundez *d.prac.5.lib.1.cap.2.n.18.* Patet ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere privilegium, quod ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam tex. *in d. l. fructus*, cùm contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie advertit Tiraq. *ubi ſuprà, num.1.* pro quo facit etiam text. *d. cap. gravis*, qui agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit *gloſſ.ult.* & omnes *ibi.* Sic ſanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legiſlatorum *ſuprà* relata, dum dicit, ſpeciale eſſe in his decimis prædialibus, ita ut ſpecialitas in eo verificetur, quod in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundùm cenſuram Juris Civilis, de qua *in d. l. fructus*; ſed ſecundùm rei naturam, & veritatem

44 *Quintò*, & ultimò infertur, de una, & eadem re, ſive de eodem acervo duplicem decimam ſolvi non debere, Gloſſ. *verb. deducendas, in c. paſtoralis. de decim.* Gig. *de penſ. q. 58. n. 3. & 4.* Azeved. *l.7. in princip. titul.5. lib.1. novæ Recop.* me citato Trullench *in expoſit. Decalo-*
45 *gi, lib.3.cap.3. dub.2.n.10.* Et ideo † redecima, ſeu duplex decima, eſt contra jus, Innocent. *in cap. cùm non ſit, à num.1. de decim.* Abb. *in cap. cùm ſint, num.6. ante fin. verſ. aliàs ſequeretur, eod. titul.* Sot. *de Juſtit. lib.9.q.4.art.1. verſ. hinc ſuperiùs colligebamus. in fine,* Honcala *de decim. part.2. propoſit.6.* Seraphin. *decis. 148.num.9.* Rot. *in Cordubenſi decimarum, 19. Novemb.1607. & 27. Martij, & 10. Maij 1613.* coram *Reverendiſſ. Dom. meo. Coccino Decano.* Quatenus ſcilicet petitur ſecunda decima, ſeu redecima de tributo, vel penſione, quam recipit dominus propter locationem prædii, ex cujus fructibus decima fuit antè ſoluta; tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædii ſit ſoluta, non debet ſolvi ſecunda decima de penſione, quia locatio cenſetur facta ſalva decima. Ita Joan. Andr. *in cap. cùm non ſit, n.4. verſ. unde dicit.* Innocent. *ibid. n.2. verſ. in domino autem fundi,* Collect. *n.3.* Anch. *n.4.* Hoſt. *n.2.* Butr. *num.6.* Card. *num.2. verſ. & ex hoc, de decim.* Vitalin. *in Clem. Religioſi n.25. cum ſeqq. eod. tit.* Rot. *in d. Corduben. Redecimarum, 19. Novemb.1607.* coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

Præſcriptione tamen immemorabili, vel 46
quadragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, ut cenſuit Rota *in Conchen. Redecimarum, 1. Februarii 1591.* coram *Giptio, & in dicta Corduben. Redecimarum, 18. Maii 1618.* coram *Reverendiſſimo Domino Coccino Decano*; & illam ſic acquiſitam ſolvendi obligationem, ejúſque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, ſecundùm Hoſtienſ. *in ſum. §. & utrùm præſcribi, verſ. decimò quæro, de decim.* Rebuff. *q. 5. num. 34. cum ſeqq.* Rot. in *d. Conchenſi Redecimarum,* coram Giptio. Quia terra licèt mutet qualitatem, veluti ſi de vinearia frumentaria fiat, aut vice verſa, vel alio quocunque modo, decima nihiluminus ſolvenda eſt, Valenzuel. *conſ. 33. n.51. & 52. tom.1.* Salgad. *de protect. Reg. p 3 cap.10.n.143. & ſeqq.* Caſtill. *tom.7. de tert. cap 15. à num.4.* Et poſſeſſio ex privilegio decimandi in toto territorio reſpectu fructuum, qui aliàs ibi naſcebantur, juvat etiam reſpectu novalium poſtea receptorum, aut diverſorum fructuum, qui de novo colliguntur. Covar. *pract. cap. 37. num. 5.* Mareſcot. *var. reſolut. lib.1. capite 11. n.31. & 32.* Salgad. *d.cap.10. num. 144.* Caſtill. *d. cap. 15. num. 5.* ſicut etiam privilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo conſervatur, & retinetur, etiamſi varietur modus ſeminis, & fructuum, ex multis Salgad. *d.cap.10. num. 314. cum ſeqq.* ubi addit quod conſuetudo ſolvendi decimam ex tritico fundi, procedit uſque adeò, ut ſi ſeminaretur milium, etiam ſolvenda ſit: refert Caſtill. *d. capite 15. n. 6. & 7.* In cujus conſequentiam (infert Valenzuel. *d. conſ. 33. num. 26. & 27. & num. 33. & 34.*) habet jus, & intentionem fundatam etiam quoad fructus decimatorios olivarum, olei, & croci, qui proceſſerunt ab eiſdem prædiis, in quibus colligi ſolebant, & perſolvi decimæ ſpecierum grani, & vini; nam qui præſcripſit decimas in prædiis, in quibus ſatum fuit frumentum, ſi ibi ſeminetur avena, aut lolium, vel milium, conſequi debet etiam eorum decimam: idem tenet Valaſc. *conſ. 58. num. 14.* quos refert Caſtill. *dict. cap. 15. ex num. 8.*

§. II.

De perſonis, quibus decimæ ſolvendæ ſunt?

SUMMARIUM.

1 Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus.

2 Decima, quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem.

3 Decima conſiderata ut jus percipiendi fructus decimarum, poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, ut nullus alius illam habere poſſit.

4 Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diviſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant.

5 Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diviſione fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochis territoria per ſuos terminos diviſa.

6 Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.

7 Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Jure communi pertinet.

8 Parochus, & alij, quos ipſe ad participandum vocat, de Jure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.

9 Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.

10 Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.

11 Cap. quoniam, de decimis, declaratur.

12 Cap. dudum, eod. tit. declaratur.

13 Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum.

14 Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum.

15 Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ.

16 Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad Capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur.

17 Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ parochiæ.

18 Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia Iura Parochialia quoad illam portionem limitum.

19 Eccleſia Parochialis de novo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas novo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignavit.

20 Novalia debentur Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt.

21 Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.

22 Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.

23 Decimæ debentur ſtatim, abſque eo quod à Parocho petantur.

24 Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.

25 Parocho alij decima non eſt ſolvenda, præterquam illi, apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur.

26 Decimæ perſonales, attento jure, alij Parocho non debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta.

27 Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in uſu.

28 Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio.

29 Parochianus habens duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt principali, ſolvet decimam principali; ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque Parochum dividetur.

30 Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat.

31 Decimæ prædiales ſolvuntur ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.

32 Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſolvendæ.

33 Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſolvendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem.

34 Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur, non eſt jure expreſſum.

35 Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis Parochialibus debeantur decimæ; immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi agatur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram cui jus reſiſtit.

36 Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſolvendæ.

37 Ovium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales.

38 Oves, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidiũ totius decimæ illi perſolvendum

vendum

vendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oves paſcant.

39 *Decimæ ovium dividendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum una jaceant, ſeu dormiant, & in alia paſcant.*

40 *Oves quandò nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi ubi paſcuntur, & morantur.*

41 Cap. Commiſſum, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex ovibus non eſt ſolvenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicillum.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipſius Parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, quam poſſeſſio ejuſdem juſtificetur.*

44 Cap. in litteris, de reſtit. ſpoliat. *declaratur.*

45 Cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propr. *declaratur.*

46 *Laici ſpoliati decimis agentes interdicto,* unde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur, & num. ſeq.*

47 *Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis, oſtenditur, & n.*48.

49 *Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente.*

50 *Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt.*

51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateranenſe Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat.*

52 *Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi privilegium Papæ, accedente ejus fama allegat, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo, præſumptione Iuris, reſultat titulus privilegij allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama privilegij, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata.*

54 *Decimas quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere.*

55 *Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, præcedente titulo, cum ſpatio quadraginta annorum.*

56 *Præſcribenti contra illam, qui habet decimas, de Iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*

57 *Eccleſia una ut præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

58 *Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad novalia non extenditur.*

59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminato milio, vel alio non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi ſeruntur.*

61 *Decimas præſcribens in una parte fundi maximè per limites deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt.*

62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribentes, ſi aliquis de novo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit.*

DECIMA, quoad hoc propoſitum duobus modis poteſt conſiderari: aliquando enim ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando verò importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Meminit hujus diviſionis S. Thom. *2. 2. q. 87. art. 3.* Inter quos modos illud eſt diſcrimen; quia ſi priori modo conſiderent jus illud, eſt jus ſpirituale dependenter. Ratio eſt, quia cùm competat propter miniſterium ſpirituale, ab eodémque miniſterio dependeat, meritò veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio, jus ſpirituale dependenter appellabitur; non ſic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidem res temporalis eſt, eo quòd in rebus temporalibus conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam ordinari. † Sic ſanè priori modo conſiderata in laïcos cadere non poteſt, prout notavit Gloſ. & communis *ibi, in cap. cauſam quæ, de præſcript. gloſſ. 2.* & communis *in c. quamvis* 17. *de decim.* poſt alios Covar. *var. lib. 1. c. 17. num. 6.* Menoch. *illuſtrium capite* 89. *num.* 6. Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. num.* 64. *&* 71. eo quòd laici non poſſunt adminiſtrare ſpiritualia, à quibus inſeparabiliter dependet, juxta text. *in capite primo,* ibi, *jure Sacerdotum,* 16. *q. 7. & in c. tua* 25. *in princ. de decim.* obſervat S. Thom. *d. art.* 3. Sot. *lib. 9. de juſt. q. 4. art. 3.* Covarr. *d. cap. 17. num* 1. Contrà verò erit, ſi poſteriori modo decima conſideretur; tunc enim in laicos cadere poteſt, ut docet Pontif. *in cap. 2. de locato,* fatetur communis ex Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 7. num.* 11. Rebuff. *de decim. q. 10. num.* 34. dummodo tamen non ſit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem uſucapiendi conditionem, prout colligitur ex text. ſic intelligendo *in d. cap. 2. de locato, in verſ. ita tamen,* eo quòd per talem titulum laicos habere decimas, datur juris reſiſtentia, de quo

in

*in d.cap.*1. 16.*q*.7. *in cap.fin.verſ.quod autem*, 16.*q*.1.*& in cap.pervenit*,1.*q*.3.qua quidem reſiſteutia inficitur, & impeditur, ſaltem poſſeſſio civilis & juſta, hoc eſt, habilis, ſine qua præſcriptio non procedit, juxta *reg. ſine poſſeſſione, deregul. juris, lib.*6. & ita etiam intelligi poteſt deciſio tex. *in d.cap.cauſam quæ*, ut procedat quoque in decima poſteriori modo conſiderata; non enim par credere eſt in illo text.imò omninò ineptum videtur,laicum ibi contendiſſe decimas ad ſe pertinere, tanquam proprium ſtipendium pro ſpirituali miniſterio, quod cnnſtabat ab ipſo præſtari non poſſe.

3 Quibus præmiſſis, jam patet decimam priori modo conſideratam, poſt diviſiouem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit. Probatur, etenim cùm decima priori modo conſiderata, illis ſolummodò competat, qui ad populi ſolventis ſalutem ſpiritualia ex obligatione officii miniſtrant, & ſoli Parochi hoc efficiunt miniſterium, ut per Sot. *lib.* 9. *de Juſtit. q.* 4. *art.* 3. *col.* 3. Suar. *de pœnit. part.* 2. *diſp.* 32.*ſect.*1.*à n.*2.rectè fit,ut illi ſoli præſtetur, & nullus alius talem decimam recipere poſſit poſt factam Parochiarum diviſionem; quia
4 † ante illam decimæ totius diœceſis ad ſolos Epiſcopos ſpectabant, qui ſoli pro illo tempore erant Parochi, quibus ſcilicet totius plebis diœceſanæ cura imminebat, juxta tex. *in cap. Epiſcopus*,*& in c.præcipimus*,12. *q.* 4. cæteri autem Presbyteri, veluti eorum conſtitutores, ex text. *in cap. in novo*,21. *diſt.* ad eorundem Epiſcoporum nutum promiſcuè modò in hac, modò in illa Parochia paſtorale munus exercebant. Poſtmodùm verò facta redditaum Eccleſiaſticorum diviſione, juxta text. *in d.cap.de redditibus*,*& in cap.quatuor*,
5 12. *q.* 2. † Parochiæ ſingulæ ſingulis Preſbyteris fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochiis territoria per ſuos terminos ſunt diviſa, ut tandem unicuique Preſbytero tota ſuæ Parochiæ cura remaneret, texr. opt. *in cap.* 1. 13. *q.* 1. reſolvit Navarr.*in cap.placuit,in princ.de Pœnit.diſt.*6.Selv.*de benefic.p.*1.*q.*4.*n.*12.Duen.
6 *reg.*72.*à princip.*Sic ſanè † Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Sylveſt. *in ſum. verb. Parochia*, juxta quæ dicendum eſt, quod Parochus eſt Preſbyter ille, qui habet curam totius Parochiæ in foro Conſcientiæ, contrà verò Parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe. Ex quibus,

7 *Primò* infertur,perceptionem ipſam decimarum ad ſolos Parochos, attento Jure communi,pertinere.*Dixi ſuprà*,decimam priori modo conſideratam, hoc eſt jus percipiendi decimas, ſolis Parochis competere: atqui perceptio ipſa fructuum attento Jure communi ſpectat ad illum, qui jus percipiendi habeat, ut docet Jureconſ. *in l. uſufructu legato* 7. *in princ. ff. de uſufr.* igitur,&c. Probant corol.tex. *in c.*1. ibi, *jure Sacerdotum*, *& in d.cap. ſtatuimus*, 16. *q.* 1. text. melior *in cap.ultim. de Paroch.& in d. c. cùm contingat, de decim.* ubi Abb. *num.* 7. Sanct. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 3. *in corpore*, Sylveſt. *verb.decima,n.*14. Covarr. *lib.*1. *var. c.*17. *num.*7. Piaſec.*in praxi Epiſcop.par.*2.*c.*4. *n.* 61. Rebuff. *de decim. q.* 4. *n.* 4. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell.gloſ.*5.*n.*75.Joſeph.Ludov. *deciſ.* 73.*n.*3.9. *&* 10. Seraphin. *deciſ.*1449. *num.*5. Gregor.XV. *deciſ.*519.*n.*2. Cavaler. *deciſ.*73. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. lib.*2.*parc.*4. *docum.*3.Rot.*in Novarien. Decimarum*,7.*Maij* 1627.coram *R.P.D.Pirovano*,& *in Sabinen.Decimarum*, 16.*Martij* 1627. coram *R.P D.Pirovano*, *& in Sabinen, Decimarum*, 16. *Martij* 1609. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, *& in Abulen. Decimarum*, 28. *Martij* 1631. coram *R. P. D. Ubaldo.*

Parochus enim de Jure communi habet 8
fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium, *cap. cùm contingat*, *& cap. cùm tua, de decim.* Aloyſ.Ricc. *in praxi,par.*4.*reſolut.*194. *num.*1. Rot. *deciſ.*178 *num.*5.*p.*2. *& deciſ.*135. *&* 192.*n.*5.*& deciſ.*147.*n.*1.*p.*2.*recent.* & fuit dictum *in Conchen.Decimarum*,11.*Maii* 1615. coram *R. P. D. meo Pirovano*, *& in Civitaten. Decimarum*, 18. *Junij* 1618. coram *Card. Veroſpio*, ead. Rota coram Seraph. *deciſ.* 802. *num.* 1. 2. *&* 10. & coram Gregor. XV. *deciſ.* 449.*num.*1. & coram Coccin. *deciſ.*16.*num.*1. *& deciſ.* 55. *n.* 8. *& deciſ.* 134. *in fin.* & apud Poſt. poſt *tract. mandati de manutenendo*, *deciſ.*157.*n.*2.*& deciſ.*187. *n.*6.*& deciſ.*211.*n.*4. etiam ad excluſionem Epiſcopi,Seraphin.*d. deciſ.* 802. *n.*1. & hæc juris aſſiſtentia ſuffragatur nedum ipſis Parochis, verùm etiam aliis, quos iidem ad participandum de decimis admittunt, Seraph.*deciſ.*899.*num.*3.*&* 4.*& deciſ.*908.*n.*3. & fuit dictum *in allegata Civitaten. Decimarum*,coram *Card.Veroſpio*,Poſti.*d.obſervat.*45. *n.* 56. & Rot. *poſt ipſum deciſ.* 157. *n.* 3.

Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis 9
in petitorio, ut non teneantur aliter probare, decimas ſibi competere; ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, cùm habeat contra ſe juris reſiſtentiam, Rebuff. *de congrua portione,num.*10.*cum ſeqq.* Mareſcor.*var.reſol. lib.*1.*cap.*12.*n.*10.Rot.*d.deciſ.*135.*in fine. & d. deciſ.*193.*n.*5.*in fine,part.*2 *recent.* Non † ſuf- 10
fragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex ſola Juris communis aſſiſtentia non datur, niſi in juriſdictionalibus, juxta opinionem, quam hodie Rota ſervat, quicquid aliàs tenuerit, ut notavit Ferentil.*in annot.ad deciſ.*219.*Buratti, littera A*; & ſic juxta opinionem, quam frequentiùs tenuit

nuit Rota, non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutentione ſolum fundamentum hujuſmodi juris aſſiſtentiæ, abſque poſſeſſione probata, ut ipſamet Rota cenſuit *deciſ.685. n.2. p.1. recentior. & dec.291. n.14. poſt vol.2. conſil. Farinac* Adden. *ad dec.312. in fin. Greg. XV.* Aloyſ. Ricc. *in collect.* 1313. Poſt, *d. obſervat.*45. *num.*47.

Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola juris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius, Rot. *d. deciſ.*291. *num.*14. *in fin. & num.*17. *poſt vol.2. conſil.Farin.& dec.*685. *ſub num.*2. *part.*1. *recent.* Nec quando ex adverſo allegatur, & juſtificatur privilegium, Seraph. *d.dec.*1497. *num.*2. *in fin.* ſive ex adverſo probetur præſcriptio ad favorem aliorum in illarum perceptione, Rot. *in novis. dec.*11. aliàs 259. *de reſtit. ſpoliat.* licèt ſecùs ſi validitas privilegii ſit in controverſiam deducta, & dum de ea diſcutitur, Rota poſt tract. Poſtii *deciſ.* 157. *num.*5.

Et quod dictum eſt de decima reſpectu Parochi, etiam in quarta decimarum reſpectu Epiſcopi pro ſua portione Pontificali locum habere eſt dicendum; nam licèt Epiſcopus habeat in ea intentionem fundatam intra limites ſuæ Diœceſis, vel de Jure communi, vel de conſuetudine, Seraphin. *dec.*1449. *num.*4. Rota *apud Marcheſan. de commiſſion.p.*1. *pag.* 682. *num.*2. & *dec.*402. *num.*1. *p.*2. *recentior.* Attamen ſine poſſeſſione non debetur illi mandatum de manutenendo, Seraphin. *d.dec.*1449. ſed probata quaſi poſſeſſione, illi manutentio datur. Seraphin. *dec.*1380. *num.*1. Rot. *deciſ.* 402. *num.*2. *p.*2. *recentior.*

11 Non obſtat tex. *in d. c. quoniam* 13. *de decim.* dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionem decimarum; quia omiſſa reſponſione gloſſ. *in d. cap. cùm contingat, & verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentis tex. illum loqui de conſuetudine, ſecundùm quam putat Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis, contra tex. *in d. c. conquerente,* ubi enumeratur illa, quæ de jure pertinent ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, juriſdictio Eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur; Reſponderi poteſt prædictum Quartum, de qua *in d. c. quoniam*, de jure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à prophanis, ſed ab ipſis Parochis, prout expendit Abb. *num.*2. *in dict. cap. quoniam, & in d. c. cùm contingat, n.* 7. idem Abb. & communis *in d. cap. conquerente, & in cap. de quarta. de præſcript.* juxta quam reſponſionem verba illa tex. *in d. cap. quoniam*, ibi, *tua parte retenta*, ſunt intelligenda, ut videlicet pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempe, ex toto decimarum cumulo, qui obvenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem Quartam jam antea dicit inſtitutam text. *in capite conceſſo*, cum multis *ibidem*, 12. *q.* 2. & de illa agit text. *in dict. cap. conquerente.*

Nec etiam obſtat tex. *in cap. dudum, de decim.* 12 Nam ſatisfit, ſi dicas tex. illum, dum dicit Epiſcopum habere fundatam intentionem Jure communi ſuper decimas, agere de decimis quæ debentur Parochiæ ipſius Epiſcopi, qualis eſt Eccleſia Cathedralis, † reſpectu cujus 13 dicitur propriè, & immediatè Parochus; non verò aliarum Parochiarum, Abb. *in d.cap.cùm contingat, num.*7. Rebuff. *de decim.q.*7. *num.*7. Monet. *eod.tract.c.*7. *num.*7. Coccin. *deciſ.*38. *num.*1. & *deciſ.*254. *num.*4. Poſt. *d.obſervat.*45. *num.* 45.

Sic ſimiliter, quando prædia, ex quibus 14 decimæ petuntur, non ſunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum Jure communi ad Epiſcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. c. quoniam, in fine*, ſic neceſſariò intelligendum, ubi Abb. *num.*2. & 4. gloſſ. *verb. jure communi, in d. cap. cùm contingat*, Rebuff. *q.*7. *num* 8. Verall. *deciſ.* 340. *num.*2. *parte* 3. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *lib.*7. *cap.*25. *q.*9. *verſ. deinde*, Monet. *c.* 7. *num.* 9. Baſil. Pont. *de Sacram. matrim. lib.*5. *cap.*13. *§.* 3. *n.*21. Machado *d. lib.*2. *p.*4. *tract.*10. *docum.*3. *num.* 2. Rota *in Pacen. Decimarum del Hebrero*, 9. *Junij* 1603. & 21. *Iunij* 1604. coram *Reverendiſſ. Dom. meo Coccino Decano*, & *in Placentina Decimarum perſonalium de Trugillo*, 28. *Martij* 1618. coram *bonæ mem. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.*164. & *in Conchen. Decimarum del Infantado*, 18. *Decembris* 1617. coram *bonæ mem. Martino Andrea.*

Sic etiam in illis Diœceſibus, in quibus Pa- 15 rochiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur totius Diœceſis univerſalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, *cap. fin.* ubi gloſſ. *de Paroch.* Rebuff. *d. q.* 7. *n.* 9. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*7. *c.*36. *q.*9. Rot. *deciſ.*309. *n.*5. *par.*2. *diverſ.* Monet. *d. cap.*7. *num.*10. Buratt *d. deciſ.*264. *num.* 2. & fuit reſolutum *in dicta Civitaten. Decimarum*, coram *Card. Verolpio.* & coram Coccino *deciſ.*118. *n.*5. & *deciſ.*237. *num.*2. & *deciſ.*485. *num.*1. Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia ſunt fundata ſuper decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non poſſunt dici habere intentionem fundatam contra hujuſmodi Beneficiatos ſuper decimis, ſed tenentur probare, ut dixit Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 429. *num.* 6. Ex his

Colligitur *primò*, decimarum perceptio- 16 nem, Jure communi attento, pertinere ad Ca-

pellam

pellam, quæ noviter, & legitimè in Paro-
chiam fuerit erecta, quantumcunque intra
limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, ſi
expendamus in illa reperiri Parochum, quem
ſupponimus legitimè obligatum ad adminiſ-
tranda ſpiritualia in ſui Populi ſalutem: ac
proinde nil mirum, ſi Jure communi inſpecto
perceptio decimarum ad illum ſpectare dica-
tur, juxta ſuprà reſoluta; ita in ſpecie reſolvunt
Abb. *num.* 8. & Doctores communiter *in d.
cap. cùm contingat.* Nec refragatur tex. *in cap.
Eccleſia, & in cap. quicunque*, 16. *qu.* 1. dum
dicunt novas Eccleſias conſtruendas non eſſe
cum præjudicio antiquarum, ſaltem quoad
decimas: Satisfit enim, ſi advertas, jura illa
non procedere quando ex juſta cauſa, & con-
cludente juſtitiam, interveniente Epiſcopi
auctoritate, & aliis requiſitis non deficienti-
bus, Capella in Parochiam erigitur, juxta ter-
minos tex. *in cap. ad audientiam, il* 1. *de Eccleſ.
ædific.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. c.* 4.
prout in ſpecie intendit gloſſ. *in d. c. Eccleſia:*
facit tex. *in cap. ſicut unire, de exceſſ. Prælat.* Sic
ſanè ſine prædicta juſta cauſa, & neceſſaria
non poteſt Epiſcopus capellæ noviter erectæ
deputare certam Parochiam cum præjudicio
Eccleſiæ Baptiſmalis, cujus conſenſus ad ta-
lem deputationem neceſſarius eſt, prout in
ſpecie advertit gloſſ. *verb. antiquiores, in d. c.
quicunque*, Lambertin. *de jurepatron. lib.* 1. *q.* 4.
art. 8. Rebuff. *q.* 6. *à num.* 6. & multoties
prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri cum qua-
dam tranſactione, & compoſitione celebrata
inter Eccleſiam antiquam, & ipſam Capellam
circa decimas, fructus, & oblationes recipien-
das, non conſtituendo Vicarium in eadem
Capella, ſed mercenarium per Parochum Ec-
cleſiæ antiquæ deſignandum; quod ſi Capella
habens Parochiam, intra limites alterius in-
veniatur, & non conſtet de juſta, & neceſ-
ſaria cauſa Parochiæ deputationis, & ſic
dubium proponatur, illam quidem interve-
niſſe, & reliquas ſolemnitates, præſumendum
eſt, juxta reſoluta per Archid. *in cap. nemo, nu-
mero* 3. *de conſecr. diſt.* 1. Felin. *in capite de
quarta, num.* 12. *de præſcript.* quæ ſententia,
data temporis diuturnitate, putà decem an-
norum, extra controverſiam procedit, ſiqui-
dem licèt ſolemnitas extrinſeca, qualis eſt
Epiſcopi conſenſus, & interventio juſtæ, &
neceſſariæ cauſæ, ex ſe non præſumitur, juxta
reg. tex. *in l. quaecunque* 15. *§. ult. ff. de Publ. in
rem act.* reſolvit Boër. *deciſ.* 34. *num.* 2. Gam.
Luſit. deciſ. 48. *à num.* 3. diuturnitate tamen
temporis interveniente neceſſariò præſu-
muntur, juxta reg. tex. *in l. filius, C. de petit. hæ-
red.* tradit communis per tex. ibi, *in l. cùm de in
rem verſo, ff. de uſuris, & in capite pervenit, de
emp.*

17 *Secundò* colligitur, Eccleſiam Matricem de
Jure communi fundatam eſſe quoad deci-
mas prædiales ſuæ Parochiæ, Gloſſ. *verb. de
jure communi, in dicto c. cùm contingat*, Rebuff.
q. 6. *n.* 12. Suar. *de Relig. tom.* 1. *libro primo de
decim. c.* 28. Rot. *in Novarien. Decimarum, ſep-
timo Maij* 1627. coram *R. P. D. meo Pirovano.*
† Si verò Eccleſia Matrix conſentit aſſigna- 18
tioni limitum, & fundationi Parochiæ, tunc
cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia ju-
ra Parochialia quoad illam portionem limi-
tum, qui novæ Eccleſiæ aſſignati ſunt. Re-
buff. *d. q.* 6. *num.* 20. Monet. *d. cap.* 7. *num.* 30.
Rot. *deciſ.* 313. *n.* 6. *p.* 2. *recentiſſim.* aliàs *p.* 4. *re-
centior.* ubi quod erecta nova Parochia intra
fines antiquæ, nova Parochia habebit deci-
mas, quæ aliàs competiiſſent antiquæ, etiamſi
hoc in nova erectione minimè caveretur,
Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 458. *n.* 14. ita
ut † Eccleſia Parochialis de novo erecta fun- 19
datam habeat intentionem ſuper decimis con-
tra Eccleſiam Matricem, cui priùs decimæ
debebantur. Rot. *in Mediolan. decimarum de
Carlatio*, 18. *Martij* 1616. coram *bon. mem.
Martino Andrea, & in Commen. Decimarum,*
28. *Iunij* 1602. *&* 27. *Novembris* 1616. coram
Card. Sacrato, & *in Conchen. Decimarum*, 11.
Maij 1615. coram *R. P. D. meo Pirovano*, & *in
Mediolanen. Decimarum S. Iuliani*, 16. *Ianvar.*
1613. coram *Card. Pamphilio jun.* nunc San-
ctiſſimo D. N. Innocentio X. ubi ult hoc pro-
cedere, quando diſmembratio eſt facta ſim-
pliciter; non autem quando eſt facta cum
clauſ. *ſine præjudicio alicujus*, Calderin. *conſ.* 2.
de decim. Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.* 8.
in 4. *caſu*, poſt Butr. *num.* 8. *in fine*, *verſ.
quandoque intra limites*: idem Abb. *in cap. ad
audientiam, n.* 14. *de Eccleſ. ædific. & conſ.* 58. *ad
fin. verſ. hanc inſuper, lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 73. *num.* 1.
lib. 4. Menoch. *conſ.* 39. *n.* 20. Ruin. *conſ.* 169.
num. 79. & non eſt neceſſe, quod reales limi-
tes aſſignentur: ſed ſufficit, quod Matrici,
cui debebantur decimæ, & primitiæ, in ere-
ctione novæ Parochiæ relinquantur ſolæ pri-
mitiæ ex gratia, Rot. *in d. Mediolanenſi Deci-
marum de Carlatio*: per incluſionem enim
primitiarum excluduntur decimæ, & cenſen-
tur aſſignatæ parochiali noviter erectæ, arg.
text. *in l. cùm Prætor, ff. de jud. in l. maritus*, ubi
Gloſſ. *verb. præſcripſerit, C. de procurat.* ſtante
maximè conſenſu Præpoſiti Eccleſiæ Matri-
cis in ipſa diſmembratione. Advertendum
quoque eſt, Rot. *in d. Mediolanen. Decimarum
de Carlatio*, de hac concluſione dubitaſſe, an
ſcilicet decimæ abſque alia aſſignatione, &
diſmembratione facta per Epiſcopum tranſi-
rent ipſo jure in Eccleſiam parochialem novi-
ter erectam, propter Concil. Trident. *ſeſſ.* 21.
de reformat. c. 4. ibi, *aſſignetur competens portio
arbitrio Epiſcopi*, &c. & ideo cauſam remi-
ſiſſe ad Eminent. S. Congregationis Concilii
Trident.

Trident. Interpretes, qui partibus auditis *ſub die* 11. *Martij*, *anno* 1617. cenſuerunt decimas ad Eccleſiam Matricem pertinentes non tranſire ipſo jure in Parochialem Eccleſiam noviter erectam; ſed remanere apud Eccleſiam Matricem, niſi eas Epiſcopus novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignaverit.

20 *Tertiò* colligitur, deberi novalia Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt, *d. cap. cùm contingat*, *& d. c. quoniam. de decim.* quod ſi novalia appareant inter duas Parochias, & neſciatur, intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diviſio, ut voluit Henric. Boich. *in c. pervenit*, *col.* 1. *de decim.* vel Epiſcopus, cui voluerit, judicio ſuo concedet, ſecundùm Rebuff. *dict. tract. q.* 14. *num.* 4. per *d. c. quoniam*, ubi habetur, quod tunc Epiſcopus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alii Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo & portione limitum cuilibet tamen Parochiarum debet aſſignare, ut diſponitur *in d. c. quoniam*, & notant Rebuff. *d. q* 14. *num.* 4.

21 *Quartò* colligitur, Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel ejus procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatum mortale incurrunt. Ita gloſſ. *verb. fructibus*, *in cap. cùm homines, de decim.* Covarr. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 8. *verſ. tertia*, Rebuff. *d. tract. q.* 13. *num.* 50. Fagundez *d. præc.* 5. *libr.* 1. *c.* 4. *num.* 11. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 43. Suar. *d. lib.* 1. *c.* 36. *num.* 10. *& c.* 37. *num.* 2. Quod enim decimæ prædiales ſolvi debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè text. *in d. c. cùm homines*, ibi. *ſtatim fructibus collectis*, &c. Læl. Zanch. *de privileg. Eccleſ. privil* 120. *num.* 11. Rebuff. *d. tract. q.* 12. *num.* 1. *&* 3. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub* 12. *cap.* 13. *num.* 160. Guid. Pap. *deciſ.* 70. ubi etiam intelligit, id eſt quantò citiùs ſolvi poſſunt, Aloyſ. Rice. *in praxi aurea*, *reſol.* 251. *num.* 2. Paul. Layman. *in Theolog. morali*, *lib.* 4. *tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 1. Caſtill. *tom.* 7. *de Tertiis*, *cap.* 39. *n.* 2. Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 5. Fagundez *in* 5. *præcept. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 11. Caſtr. Palao *d. tom.* 2. *tract.* 10. *diſp. unic. puncto* 8. *n* 4. me citato 22. in hoc loco, Trullench. *in expoſit. decal. lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 4. *n.* 1. Moner. *d. tr. c.* 6. *q.* 2. *num.* 8. ubi *n.* 9. cum Rebuff. *d. q.* 12. *n.* 2. & Azor. *d. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 23. *quæſ.* 16. tenet ſufficere, quod fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum palea: & *num.* 15. ſubdit valere conſuetudinem, ut decimæ prædiales non ſolvantur ſtatim, ſed certo tempore.

22 Unde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes, reſolvunt Marcheſ. *de commiſſion. part.* 1. *cap.* 15. *ſub n.* 17. Campan. *d. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 155. imò teneri ſolvere, vel monere debentem, quando frumentum, vel vinum periit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt ſtatim ac fructus collecti ſunt, vel ſaltem juxta conſuetudinem, monito Curato, ut decimam reciperet, voluit gloſ. *d. verb. fructib.* ſequuntur Rebuff. *d. q.* 12. *num.* 2. Moner. *d. c.* 6. *num.* 10. † debentur enim ſtatim abſque eo, 23 quod à Parocho petantur, vel exigantur; quia dies ipſe, ſive tempus ſolutionis, pro creditore interpellat, Rebuff. *d. q.* 12. *n.* 7. Gutier. *d. c.* 21. *num.* 44. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 4. *cap.* 5. *n.* ... *in fine.*

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, cùm ad id nullo pacto, nullâve lege obligentur, ut in ſpecie tradit Guid. Pap. *deciſ.* 283. Ad ian. *quodlib.* 5. *art.* 1. *§.* 2. licèt contrarium teneant Doctores communiter, ut per Gutier. *d. c.* 21. *num.* 43. quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine in contrarium, quæ non datur; imò inſpectâ illâ, Clerici ſolent mittere pro decimis ad agros, fundóſque tempore collectionis, ut teſtatur Gutier. *ubi ſup. num.* 45. nam in hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè præſcriptæ, ſecundùm eum modum, quo fuerit introducta, ut per Suar. *d. lib.* 1. *c.* 27. *num.* 7. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *q.* 4. *numer.* 98. Fagundez *d. lib.* 1. *cap.* 4. *numer.* 12. Caſtr. Palao *d. puncto* 8. *numer.* 5. Trullench. *d. dub.* 4. *num.* 2. Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſ.* 15. *num.* 26. *lib.* 1. aſſerentis, Parochum non petentem ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe: contra quem gloſſ. *d. verb. fructibus*, & illam opinionem tanquam falſam reprobant Covar. *d. cap.* 17 *num.* 8. *verſ.* 8. & Rebuff. *d. tract. q.* 13. *num.* 50. Illud advertere oportet, quod exactor decimarum poteſt domino fundi prohibere ne fructus illinc exportet, niſi eo, vel ejus nuncio præſente, Rebuff. *de decim. q.* 5. *num.* 23. Vincent. de Franchis *deciſ.* 117. Gaſp. Theſaur. *lib.* 1. *qq. forenſ. q.* 9. Cancer. *var. reſol. tom.* 1. *c.* 23. *num.* 7.

25 Infertur *ſecundò*, alii Parocho decimam non eſſe ſolvendam, præterquam illi, apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus *ſuprà*, decimam priori modo conſideratam poſt diviſionem Parochiarum, adeò ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit; atqui nulli alii ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos Eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur, ut docet text. *in c.* 2. *de Paroch.* Igitur, &c. Probant corollarium text. *in cap. ult.* ibi, *nec ab iis temporalia exigunt*, *de Paroch.* text. melior *in c. queſti.* 16. *q* 1. *& in c.* 2. *verſ. illa, de decim. & in c. ad decimas, de reſt.*

ſpoliat. lib. 6. tradunt S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 3. Sylveſt. *verb. decima, num.* 14. Rebuff. *d. tract. q.* 5. *à num.* 16. *& q.* 14. *num.* 39. *& q.* 6. *numero* 12. noviſſimè Trullench. *d. cap.* 3. *dub.* 5. *à num.* 1. Verùm iſti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad individua minimè deveniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipſi declarant.

Quare pro terminorum cognitione, & pleniori hujus corollarii declaratione dicendum eſt primò, decimas dupliciter conſiderari, aliæ namque perſonales ſunt, aliæ verò prædiales appellantur, prout ſæpiùs *hoc cap.* meminimus; inter quas, quoad noſtrum propoſitum, illud
26 eſt diſcrimen, quod † priores, attento jure,
non alii Parocho debentur, quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta, ut probat text. *in cap. ad Apoſtolicæ* 20. *verſ. noveris, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* reſolvunt Sylveſt. *verb. Decimæ, num.* 14. Rebuff. *d. tract. q.* 5. *num.* 2. *& q.* 6. *à num.* 2. *& à num.* 24. *& q.* 13. *n.* 63. Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 17. *num.* 8. Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *c.* 21. *&* 22. *num.* 8. Monet. *d. tract. cap.* 7. *ex n.* 21. Baſil. Pont. *de Sacrament. Matrim. lib.* 5. *c.* 13. *§.* 3. *num.* 19. Fagundez *d. precept.* 5. *lib.* 1. *c.* 3. *à num.* 1. Ratio eſt, quia ſicut proprius Parochus ſua perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta adminiſtrat: ita quoque oportet, ut ille, in cujus favorem ſit prædicta adminiſtratio, eidem Parocho ſolvat decimas de illis, quæ ex propria perſona, & illius miniſterio acquiſivit: qui Parochus eſſe non deſinit, etiamſi Parochianus cauſa comitandi Regem, vel fugiendi peſtem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique cauſa belli extra illam parochiam reſideat; abſque tamen animo transferendi domicilium in perpetuum, prout colligitur ex text. *in cap.* 3. *de ſepultur. lib.* 6. advertit in ſpecie Navarr. *conſ.* 2. *num.* 5. *de decim.* quamvis per accidens in eadem Eccleſia per totum tempus abſentiæ non recipiat Sacramenta: & optimè obſervat Baſil. Pont. *loco pro-*
27 *ximè citato*, † hujuſmodi decimas perſona-
les, ſi alicubi ſint in uſu (prout ſunt in multis Hiſpaniarum partibus, ut atteſtatur Navarr. *in man. cap.* 21. *num.* 31. Gutierr. *d. cap.* 1. *numer.* 34. Rot. *in Placentina Decimarum de Truxillo*, 15. *Novembris* 1621. coram *bonæ mem. Baratto inter omnes impreſſas deciſ.* 572. nam †
28 utplurimùm non eſſe in uſu docent Sà *verb.*
Decimæ, num. 1. & Suarez *d. lib.* 2. *cap.* 21.) non ſpectare ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio, quia decimæ iſtæ perſolvuntur ad ſuſtentationem eorum, qui ſpiritualia miniſtrant: tum quia tranſierunt hæc onera cum perſona; non enim inhærent rei: quare æquum videtur, ut illi Eccleſiæ ſolvantur, quæ ſpiritualiter fidelem Sacramentis, atque doctrina aſſiſtit. Unde ſubdit idem Baſil. Pont. quod ſi quis mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia poſſeſſiones, illi debentur, ubi domicilium habet: & licèt non mutet domicilium; ſi tamen extra ſuam Parochiam tamen, etiam per magnam anni partem, ſemper decimas perſonales ſolvet illi Eccleſiæ, ubi habet domicilium: quia ibi per ſe recipit divina, licèt ex accidenti, occaſione abſentiæ, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam Fagundez *dict. præc.* 5. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 2.

Quod ſi contingat habere duo domicilia, 29
ſi unum neceſſarium eſt, principali ſolvet; ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque dividentur: ita Rebuff. *de decim. q.* 6. *num.* 5. Suar. *dict. lib.* 1. *cap.* 21 *num.* 1. Fagundez *dict. cap.* 3. *num.* 5. ubi *numero* 6.
ſubdit, quod † ſi quis artifex habeat domici- 30
lium in confinio duorum Parochialium, tenetur decimas perſonales ſolvere illi parochiæ, ubi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat: & *numerò* 7. addit quod ſi dubitetur, de qua Parochia domicilium ſit, tunc inſpicienda eſt janua, ſeu porta illius principalis. In poſterioribus verò prædialibus non ſic dicendum, ſed ſecundùm diſtinctionem infrà referendam.

Sciendum eſt quoque, decimas prædiales 31
in duplici eſſe differentia: aliæ enim veniunt ſolvendæ ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam: aliæ verò colliguntur ex prædiis ſitis in aliena Parochia, inter quas illa eſt differentia, quia priores etiam ſine dubio non debentur alii, niſi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta; & ita probat text. *in d. cap. ad decimas*, & *in d. cap. quoniam*, & ſic procedunt text. *d. c. queſtt, & in d. c.* 2. *de decim.* Contrà verò poſteriores, quæ ſi non ſolverentur Eccleſiæ prædiali, utique injuria quodammodò inferri videretur illius Parocho, cùm ſit paratus miniſtrare Sacramenta dominis prædiorum; tum etiam, quia daretur confuſio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos ſtatuens, juxta text. *in c.* 1. *diſt.* 80. *& in c.* 1. 13. *q.* 1. & conſequenter reſultaret maximum inconveniens, quod conſideravit text. *in d. cap. cùm ſint homines, & in c. ſuper eo, de Paroch, & in c. quicumque, & in c. liceat* 16. *q.* 3. Ex his,

Colligitur *primò*, decimas perſonales, ſicut 32
prædiales, intra tamen propriam Parochiam conſtitutas, ſine dubio non alii, quàm proprio Parocho eſſe perſolvendis. Patet ſi expendamus, nulli alii, niſi illi eſſe debitas, juxta reſoluta, & quod ſint inſtitutæ ad miniſterium Sacramentorum, quod quidem in perſonis exercetur: & ita probant text. *in dict.*

dict. cap. ad Apoſtolicæ, & in d. c. 2. & alia Jura ſuprà citata, reſolvunt Sylv. Rebuff. & alii poſt eos relati.

Colligitur *ſecundò*, non ſic dicendum eſſe in decimis in aliena Parochia conſtitutis, in quibus recurrendum eſt ad conſuetudinem, ut inquit text. *in dict. c. cùm ſint homines*, & per illum docent Abb. *conſ. 58. num. 2. verſ. ex his argumentis*, Covarr. *d. c. 17. num. 8. verſ. 4.* Perez *lib. 1. poſt princ. verſ. hujuſmodi autem decimæ, tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 216. & lib. 3. in princip. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133.* Gutierr. *practic. lib. 1. q. 17. num. 2. & 5. & Canon. libro 2. cap. 21. num. 58.* Pute. *deciſ. 150. num. 4. verſ. tamen iſtis, lib. 1.* Rot. *deciſ. 163. num. 3. p. 2. diverſ. & deciſ. 274. num. 1. & dec. 289. part. 2. recent. & in Abulenſi Decimarum, 17. Decemb. 1627.* coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano, verſ. tertiò tollitur*, ubi fuit dictum, quod ſi ageretur inter Eccleſiam prædialem, & Sacramentalem, cui decimæ deberentur, tunc ſtandum erit conſuetudini.

34 Patet † ſi expendamus in hujuſmodi decimis non eſſe Jure compertum, cuinam Eccleſiæ debeantur, Achil. *deciſ. 6. numer. 2. de decim.* Pute. *deciſ. 176. numer. 4. lib. 5.* & propterea in earum ſolutione juris obſcuritatem reperiri, ut fatetur Pontifex *in dict. c. cùm ſint homines, & in dict. c. ad Apoſtolicæ*; ac proinde, cùm conſuetudo ſit optima legum declaratio, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* utique ad illam in hac dubietate erit incurrendum, ut ſecuriùs procedatur: nec aliud evincit neceſſariò text. *in l. Imperatores. in prin. ff. de publican.* ſiquidem intelligi poteſt de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos verò agimus de decimis, quæ licèt reales appellentur, non tamen ratione rei, ſed ratione perſonæ debitæ ſunt; quæ quidem conſuetudo per decennium inducetur, eo quòd non contra jus expreſſum, ſed magis præter jus cenſetur, propter obſcuritatem illius, quod

35 per illum declaratur, ac proinde eſt mirum, † ſi longo tempore, hoc eſt, per decennium, rectè inducatur, juxta gloſſ. receptam *in cap. ult. verb. conſuetudine. de conſuetud. libro 6.* obſervant in ſpecie Achil. *deciſ. 3. numero 5. de decim.* Abb. *in dicto cap. cùm ſint homines, in fine*, Covarruv. *dict. num. 8. verſ. 4.* Rebuff. *dict. tract. q. 13. num. 47. & 60.* Moner. *dict. tract. cap. 5. num. 102.* Gutier. *d. c. 21. num. 58.* Quicquid contradicat gloſſ. *in dicto cap. cùm ſint homines*; quod quidem intelligendum eſt de prædiis novalibus, in quibus prædicta conſuetudo verificatur, ſecus verò ſi antiqua ſint, & per tempus ſufficiens alii Eccleſiæ Parochiali decimæ ſint acquiſitæ; tunc enim longioris temporis conſuetudo erit neceſſaria, ut infrà notabimus, *corol. quarto.* Intellige quoque ſupradictam reſolutionem, dum habet, ſufficere decennium ad introducendam conſuetudinem hujuſmodi, ut habeat locum quando agitur inter duas Eccleſias Parochiales; ſecus ſi ageretur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtit: tunc enim requireretur immemorialis, aut quadragenaria cum titulo, Rebuff. *d. q. 13. num. 83. cum ſeqq.* Rot. *in Calaguritana Decimarum, 15. Martij 1610.* coram *Card. Cavalerio.* Et manutentio in poſſeſſione exigendi decimas peti poteſt, nedum ex propria perſona, ſed etiam nomine Eccleſiæ, & *in cauſa Foſſanen. Decimarum, 2. Martij 1621.* coram *R. P. D. meo Pirovano.*

36 Colligitur *tertiò*, remota conſuetudine, tales decimas potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ eſſe ſolvendas; ſiquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor juris, in quo æquitas fundatur, reperitur, ex ſupradicta conſideratione. Juvat deciſio Juriſconſ. *in l. Barbarius, ff. de offic. Præt.* ubi æquitas in efficaci juris ratione fundata prævalet alicui juris rigori, non tamen ſcripto apertè, propter text. *in l. proſpexit, ff. qui, & à quibus.* Accedit, quod licèt prædictæ decimæ ratione perſonæ debeantur, ut ſuprà proximè conſideravimus; non tamen negandum eſt ab ipſo prædio deberi, & ita debitas eſſe Eccleſiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Eccleſia jus acquirit, ac ſubinde cùm parata ſit prædicta Eccleſia ad exercendum præfatum miniſterium; quod per accidens ſuppoſita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci poteſt, ex reg. text. *in dict. l. Imperatores.* Sic alibi infideles commorantes in terris Chriſtianorum, & habentes poſſeſſiones in aliqua Parochiali Eccleſia, eidem tenentur decimas ſolvere, quos tamen conſtat non recipere in illa aliquod miniſterium ſpirituale, prout oſtendimus infrà. *§. 3. coroll. 1.* Facit tandem, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in Parochialium confuſione, quod quidem bono privato ſemper anteponitur; unde videtur dicendum, prædictæ Eccleſię prędiali tales decimas eſſe ſolvendas, prout in ſpecie mihi ſentire videtur text. *in d. c. cùm ſint homines*, ibi, *quia difficile nimis videtur*, & tradunt S.Thom. 2. 2. *q. 87. art. 1. ad 2.* Covar. *d. num. 8. verſ. 2.* Sylv. *verb. decima n. 14.* Navar. *conſ. 1. num. 7. de decim.* Gutier. *d. lib. 2. c. 21. num. 54.* Achil. *dec. 3. num. 1. de decim.* Pute. *dec. 176. num. 3. lib. 3.* Rot. *in Placentina Decimarum, 10. Maij 1628.* coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

Infertur *tertiò*, quid dicendum de decimis 37 ovium, quæ ad varias partes tranſeunt, cuinam Eccleſiæ ſolvendæ ſint? & in primis pro Eccleſia domicilii, ſeu Baptiſmali facit, quia fructus ovium dicuntur illarum fructus induſtria

induſtriales , & non naturales , ſecundùm
Bald *in l. ancillæ , C. de furtis* , eo quòd mul-
tùm in illis operatur domini , & cuſtodis in-
duſtria, ut advertunt Covar. *var. lib. 1. c. 3. nu-
mer. 6.* Menoch. *de arbitrar. caſu 12. à num. 3.
& 15.* & uti tales dicendæ ſunt perſonales, ve-
luti acquiſitæ per hominis perſonam , & illius
miniſterium : conſtat autem decimas perſona-
les abſolutè , & in totum ſolvendas eſſe illi Pa-
rocho , apud quem Eccleſiaſtica recipiuntur
Sacramenta , ut notavimus *ſub corol. proximo.*
qualis eſt Parochus domicilij , licèt per acci-
dens ad alium locum ſe transferat Parochia-
nus , juxta text. *in c. 3. de ſepultur.* dummodo
tamen fiat tranſlatio ſine animo conſtruendi,
& conſervandi domicilium , propter text. *in
l. 4. & in l. aſſumptio, §. filius, verſ. viris pru-
dentibus. ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Sena-
tor. in cap. ex parte , & in cap. poſtulaſti , de
foro comp.* Facit rurſus text. *in cap. commiſſum.*
ibi, *in cujus Parochia commorantur*, &c. *de de-
cim.* Pro Eccleſia verò loci , ubi oves paſcunt,
facit quia decimæ animalium inter prædiales
connumerantur , tradit gloſſ. *verb. perſonales.
in d. cap. ad Apoſtolica, de decim.* communiter
recepta ex Nav. *d. conſ. 2. num. 7.* Rebuff. *de de-
cim. q. 7. n. 25. & ſeqq.* Valenzuel. *conſ. 8. n. 1.
vol. 1.* ac ſubinde ſemota conſuetudine , præ-
dictæ Eccleſiæ prædiali in eorum , & abſolutè
perſolvendæ ſunt , prout eadem gloſſ. affirmat.
Facit inſuper doctrina Hoſt. *in ſum. de decim.
§. 1.* quem ſequitur Angel. & Sylveſt. *in ſum.
verb. Decima , num. 1.* dum appellant decimas
mixtas illas, quæ ex fructibus animalium per-
ſolvuntur , unde non eſt verum dicere , quod
ſolvendæ ſunt illi Eccleſiæ , in cujus Parochia
commorantur, juxta reg. text. *in l. Imperatores,
ff. de publican.*
38 Quapropter reſolvendum videtur , quod ſi
oves dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia
prædiali , dimidium totius decimæ illi perſol-
vendum eſt , reliquum verò dimidium pro rata
temporis Eccleſiæ Parochiali , ſi altera dimi-
dia parte anni in eadem oves paſcunt. Ita in
effectu gloſſ. *ver. perſonales, in d. c. ad Apoſto-
lica,* S. Thom. *d. q. 87. art. 3. ad 2.* Greg. Lop.
l. 9. tit. 20. part. 1. Rebuff. *d. tract. q. 6. n. 25.
cum ſeqq.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. p. 1. c. 5.
num. 8. cum ſeqq.* Cancer. *var. reſol. tom. 1. c. 13.
num. 10.* Trullench. *d. c. 3. dub. 5. num. 4.* Filliuc.
tract. 27. p. 2. c. 9. q. 1. num. 187. Caſtr. Palao *d.
diſp. unic. p. 8. num. 9.* P. Suar. *de Relig. tom. 1.
tr. 2. lib. 1. c. 5. num. 8. cum ſeqq.* Monet. *d. tract.*
39 *cap. 4. num. 16.* ubi ait † decimas quoque divi-
dendas eſſe inter duas Parochias , ſi in earum
una jaceant , & dormiant oves , & in alia paſ-
cant , Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis,
præc. 5. lib. 1. p. 5. num. 10.* Baſil. Pont. *de Sacram.
Matr. lib. 5. c. 13. §. 3. num. 23. & 24.* ubi *n. 25.*
40 reſolvit, † quando hujuſmodi oves nec paſcun-
tur , nec morantur per ullam anni partem in
Eccleſia domini ſui , ſed in aliis, nullam par-
tem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali
domini , ſed illi , in qua paſcuntur , & moran-
tur. Nec prædictæ reſolutioni refragatur di-
cere , quod decimæ animalium propter in-
duſtriam , & miniſterium hominis in illis
acquirendis neceſſariam , ſunt perſonales , ac
ſubinde ſine aliqua diminutione eſſe perſol-
vendas Eccleſiæ Baptiſmali. Satisfit enim , ſi
advertas induſtriam , & miniſterium homi-
nis tantummodò convincere , prædictos fru-
ctus animalium non eſſe purè naturales,
hoc eſt , naturaliter productos , & in quibus
ſolummodò natura operatur ; nihilominus
tamen reales eſſe , & non perſonales , ſicut
ſunt ſegetes , & alii plurimi , & in quibus
multùm opera , & induſtria hominis reperi-
tur , qui ſimiliter ex rebus natura producen-
te , & juvante producti , reales dicuntur , ne-
quaquam verò perſonales , qui tantummodò
ſunt illi , qui ſine re aliqua per hominis per-
ſonam , & illius miniſterium acquiruntur,
prout ſunt illi , qui ex artificio , & militia
proveniunt.
Ad text. verò *in d. cap. commiſſum* , reſ- 41
pondetur , illum quidem agere de animalibus,
quæ exiſtunt , & paſcunt in eadem Parochia
Baptiſmali , cui Monachi , de quibus ibi,
ex prædictis animalium fructibus decimas ſol-
vere nolebant , allegantes conſtructionem Mo-
naſterii ſui factam in territorio ejuſdem Ec-
cleſiæ , qua rejecta allegatione Pontifex jubet,
ut eidem Eccleſiæ , ſicut antea , decimæ per-
ſolvantur : quæ quidem reſolutio intelligenda
eſt , attento jure , non tamen data conſuetu-
dine , quæ in hac ſpecie maximè conſideran-
da eſt.
Utrùm autem decima ſit ſolvenda ex præ- 41
dictis animalibus Eccleſiis illarum regionum,
per quas illa , ſeu oves paſcendo , tranſitum
faciunt , & redeunt in domicilium ? Dicen-
dum eſt , quod non : ſiquidem licèt eundo,
& redeundo paſcant in paſcuis prædictarum
Eccleſiarum ; hoc tamen nutrimentum mini-
mum eſt , & parvæ conſiderationis : unde,
cum de minimis decima ſolvenda non ſit , arg.
*l. ſcio , de in integr. reſtit. l. ſi oleum , §. fin.
cum ll. ſeqq. de dolo* , cum aliis per me citatis *in
tract. de axiom. juris uſufreq. axiom. 150. nu-
mer. 1.* neceſſariò videtur dicendum , prædictis
Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit
quia , ut advertit Navar. *ubi ſup. num. 3.* mo-
raliter loquendo , videtur impoſſibile rectè
judicare , quænam quantitas prædictis Eccle-
ſiis ſolvi debeat , & quinam ſit valor illius :
unde neceſſariò dicendum eſt , non eſſe facien-
dam majorem impenſam , nec majorem labo-
rem aſſumendum , quàm ſit res ipſa , propter
quam aſſumitur.

Infertur

43 Infertur *quartò*, ſpoliatum per Parochum perceptione decimarum, quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur. Diximus *ſup. in princip. hujus §.* attento jure, decimam priori modo conſideratam poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit: atqui reſiſtente Jure communi, & illius præſumptione ſpoliato, faveníque ſpoliàtori, non eſt ſpoliatus reſtituendus, donec oſtendat titulum, vel cauſam ſufficientem, qua præſumptio adversùs illum reſultans purgata ſit. Igitur, &c. Probant Corol. text. optim. *in c. ad decimas*, ibi, *niſi evidenter docuerint*, &c. *de reſtit. ſpol. lib. 6.* Innoc. *in c. litteris*, ubi Berni. *num. 87.* dicit communem, *eod. tit. in antiq.* Rip. *in cap. cùm Eccleſia Sutrina, col. pen. de cauſa poſſeſſ.* Felin. *in c. ad petitionem, num. 7. de accuſat.* Navar. *lib. 1. var. c. 17. n. 9.* Nav. *in c. accepta, oppoſit. 10. n. 7. & 11. de reſtit. ſpol.* Mench. *illuſt. c. 86. à princ. & c. 89. n. 4* Rebuff. *de decim. q. 13. num. 83.* Moner. *eod. tract. c. 5. num. 82.* Gutier. *lib. 2. can. c. 21. num. 74.* Anton. Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. num. 10.* Menoch, *remed. 1. recuper. à num. 67.* Pro quibus etiam facit, quia ſi aliàs reſtitutio concederetur, non purgata prædicta Juris præſumptione, utique lex concedens talem reſtitutionem injuſta cenſeretur, veluti conſentiens, ut ſpoliatus in peccato, & in retentione injuſta perſeveret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta Juris præſumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur text. *ad d. c. ad decimas*, ibi, *injuſtè occupaſſe*, &c.

44 Nec contra Corollarium obſtant verba generalia text. *in dict. cap. in litteris, de reſtit. ſpoliat.* & ratio illius in fine poſita, ſi dicatur ſimiliter, jus reſiſtere illi, qui abſque canonica inſtitutione retinet Eccleſiaſticum beneficium, juxta *regul. 1. de regul. juris, lib. 6. & cap. 1. de inſtit.* Siquidem reſpondetur, reſiſtentiam Juris reſultantem ex defectu tituli, ſolùm reperiri in proprietate beneficii, non verò in poſſeſſione illius, quæ quidem, licèt injuſta, vera tamen, data capacitate poſſidentis, reperiri poteſt abſque canonica inſtitutione, eo quòd beneficia ſua natura ſunt poſſeſſibilia, dum quis aliquando ſit poſſidendi capax per uſum adæquatum, & ſufficientem, tanquam dominus apprehendendi, juxta definitionem poſſeſſionis; ac proinde nil mirum, ſi *in d. cap. in litteris*, reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem, non oſtenſa canonica inſtitutione aliqua: quod quidem ſignificare videtur text. ille in ratione, quam aſſignat de prædone reſtituendo: Contra verò in decimis, de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ Jus commune videtur reſiſtere. Verùm adversùs talem intellectum urget, quia defectus canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam juris, non ſolùm circa proprietatem, verùm etiam circa poſſeſſionem: & ita verbum *obtineri, in d. regul. beneficium*, non tantùm ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, ut multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo, fructus recipi non poſſunt, prout in ſpecie reſolvunt Covar. *de ſponſal. par. 2. c. 6. §. 8. n. 8.* Hojed. *de incompat. benefic. part. 2. c. 13. à princ.* Mench. *uſufreq. c. 16.* qui quidem fructus reciperentur, ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficii, ex regula text. *in l. bona fidei, ff. de acquir. rerum dom.* & ex his quæ reſolvunt Covar. *ubi ſup. num. 16. & in leg. poſſeſſor, par. 2. §. 2. numer. 7.* Navar. *in princ. de Pœnit. diſt. 6. n. 23.* Urget inſuper, quod defectus Parochiæ, etiamſi arguat reſiſtentiam juris in proprietate decimarum, non tamen arguit eam neceſſariò circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat, propter defectum Parochiæ: arg. text. *in cap. cauſam quæ, de præſcript. & in c. prohibemus, de decim.* imò colligitur ex text. *in d. cap. ad decimas*, ibi, *poſſediſſe*. Urget deníque; quia *idem cap. ad decimas*, procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, ut Doctores *ibid.* fateri videntur. Unde meliùs reſpondetur, quòd licèt fateamur adversùs ſpoliatum beneficio dari legis reſiſtentiam, dum titulum, vel cauſam ſufficientem non oſtendit; nihilominus tamen eadem lex non aſſiſtit ſpoliatori, prout aſſiſtit Parocho, quando perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat, in quo caſu procedit text. *in d. c. ad decimas*, & per hoc corollarium ſecundum ſic explicatum declaratur text. *in cap. ex inſinuatione, de procuratorib.* ubi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero ſpoliatus reſtituitur, & *in c. licèt, de prabend. lib. 6.* junctis reſolutis per Abb. *in d. c. in litteris, n. 24.* plures quos refert Nav. *in d. c. accepta, num. 6.* Covar. *d. c. 17. num. 6.* Sic aliàs ſi laicus proponatur ſpoliatus ab alio laico ſpoliatore ſine alia oſtenſione tituli, & juſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum, quantumcunque ſpoliator velit probare ad ſe illud jus pertinere, prout in ſpecie dicit communem ſententiam Mench. qui plures refert, *illuſtr. c. 89. n. 5.*

Nec ſimiliter refragatur text. *in cap. cùm Eccleſia Sutrina. de cauſa poſſeſſ. & propr.* ubi jus commune reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & reſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus, de quibus *ibi*, ut ille fatetur Pontifex in illis verbis, *canonica inſtituta*, &c. & tamen text. 45

ſupponit abſque ulla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos, niſi inſimul actum fuiſſet petitorio, in quo Clerici defecerunt. Siquidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb. *numer.* 44. Rip. *num.* 12. *ibidem,* & alii relati à Covarr. *dict. c.* 17. *num.* 7. latiſſimè Menoch. *dict. c.* 86. *à princip,* ex mente nonnullorum Doctorum reſpondent Præceptores *in dict. cap. cum Eccleſia*, propterea non fuiſſe factam reſtitutionem, quia Clerici, de quibus *ibi*, non brevi tempore, ſicut *in dict. cap. ad decimas*, (prout intelligunt adverbium, *aliquandiu*, ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt, ſed diuturnam, & longam quaſi poſſeſſionem, eo quòd conſtat ex littera, non tantùm in una, vel in duabus, ſed in trium Epiſcoporum electionibus inſimul cum Canonicis concurrere. Patet ex textu ibi, *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſuper non ſolùm per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurrere. Patet ex princip. text. *verſ. verùm, ipſi ac prædeceſſores eorum*, &c. ex qua diuturna quaſi poſſeſſione inſurgit præſumptio tituli præcedentis, & ex illa juſtificatur poſſeſſio eligendi, juxta reg. text. *in l. cùm de in rem verſo, ff. de uſuris,* & *in l. ſi filius, ff. de petit. hæred.* qua de cauſa text. ille expendit illas electiones: aliàs enim ad probandam poſſeſſionem per ſe ſolus ſufficiebat unicus actus, qui effectum ſortiretur, juxta reg. text. *in cap. conſultationibus, de jurepatron.* & eſt communis ex Covar. *in regul. poſſeſſor. part* 2. *in princ. num.* 6. quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt, & uti talis defendi, & teneri poteſt, prout defendimus *in collect. ad dict. cap. ad decimas, numer.* 7. *&* 8. Sed tamen urget aliquo modo, quia aſſiſtentia trium electionum, de neceſſitate non convincit longinquitatem temporis, ſiquidem poterant Epiſcopi electi brevi vivere tempore. Urget inſuper, quia text. non expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorii, de qua *ibi* directè non agebatur (tunc enim tantum electio ſufficiebat;) ſed in petitorii, ſuper qua ſententia prolata fuit. Urget tertiò, quia text. *in dict. cap. ad decimas*, indiſtinctè loquens, talem diſtinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, ſi de neceſſitate requireretur. Urget denique, quia adverbium, *aliquandiu,* poſitum *in dict. cap. ad decimas*. eam longinquitatem temporis, licèt non magnam, importare ſolet, ac proinde videtur inconveniens, ut poſſeſſio in illo text. juſtificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare advertimus, *in dict. cap. cùm Eccleſia*, per evidentem præſumptionem conſtare de titulo: ſiquidem *in illo text.* Clerici, de quibus *ibi*, ex ſcientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua ſcientia, & patientia, urgenti præſumptione reſultavit privilegium, ſine quo non eſt veroſimile, Canonicos recepiſſe prædictos Clericos: unde neceſſariò dicendum eſt, in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, juxta *reg. l.* 2, *C. de ſervitut.* quo quidem titulo, ſeu cauſa ſufficiente, juſtificabitur poſſeſſio, qua juſtificata, text. ſupponit, Clericos fore reſtituendos, ſi ſolùm remedio poſſeſſorio ageretur.

Utrùm autem laici ſpoliati decimis, agen- 46
tes interdicto, *unde vi*, ſint ante omnia reſtituendi, quæſtio eſt in præſenti non contemnenda; in qua reſolvendum exiſtimo, quod ſi laici ſint ſpoliati decimis, id eſt, jure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam reſtituendi ſunt ex eo, quia cùm neceſſarium ſit poſſeſſionem probare, juxta *cap. conſultationibus, in fine, de off. deleg.* & laici prædictum jus decimandi nullo modo poſſidere poſſint, *cap. cauſam quæ, de præſcript.* juxta communem intellectum, quinimò illius juris ſint omninò incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali, ubi tanquam acceſſorium, inſeparabiliter adhæret, *cap.* 1. ibi, *jure Sacerdotum*, 16. *q.* 7. *cap. quamvis* 16. *de decim. cum ſimilib.* rectè fit, ut laicis ſpoliatis, tanquam omninò prædicti juris incapacibus, nullatenus competat reſtitutio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas.

Tota verò controverſia verſatur, quando 47
laicus ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarum nomine ipſi nomine proprio ſolvuntur ex aliquo titulo temporali, manente jure ſpirituali decimandi penes ſpiritualium miniſtros: in qua diſtinguendi ſunt duo caſus, *Primus* eſt, quando laicus ſpoliatur decimis ab alio loco, & contra illum agit interdicto, *unde vi*: In quo reſolvendum, contra illum reſtituendum eſſe, ut tenet Brixien. relatus à gloſſ. *verb. præſumuntur. in d. cap. ad decimas*, gloſſ. 7. *in c.* 1. 14. *q.* 1. ſequuntur alii, ut per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl.* 1. *à num.* 71. Beroi. *in c. item cùm quis. à num.* 45. *eod. tit.* obſervat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *dec.* 288. Doctores communiter, ut per Mench. *illuſt. cap.* 89. *num.* 3. Covarr. *d. cap.* 17. *num.* 6. Cujus rei ratio eſt, quia cum laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *unde vi*, juxta vulgares regulas, Quidquid contrarium teneat gloſſ. *d. verb. præſumuntur, ſtatim in princip.* & alia *verb. commodo, in c. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. c. ad decimas*, Abb. *num.* 19. *in d. c. ex parte,* & alii Citati à Covar. *d. num.* 6.

in

in princ. & à Menoch. *cap.* 89. *num.* 4. debebant enim conſiderare, non eſſe neceſſarium, quod laicus probare poſſet poſſeſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatur ab alio laico, contra quem etiam eſt juris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Concil. Lateranen. reſpectu promiſſionis decimarum adversùs laicos operabitur, ne habeant civilem, & juſtam earum poſſeſſionem, & tamen, quæ ſufficiat ad prædictas decimas præſcribendas; non tamen exinde ſequitur, laicum non poſſe habere naturalem, & injuſtam decimarum poſſeſſionem, qualem habet quicumque prædo, quæ ſufficiens ſit ut ſpoliatus reſtituatur, juxta *d. cap. in litteris*, *de reſtit. ſpoliat.* Aliter caſus eſt, quando laicus ſpoliatur ab eo, cui Jus commune aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parochiam, juxta terminos text. *in d. cap. ad decimas*: in quo ſecurè reſolvimus, reſtituendum non eſſe, niſi evidenter docuerit, ſe vel ex privilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateranen. Concilium, vel alio ſimili modo probaverit, poſſeſſionem decimarum fuiſſe legitimè aſſequutum. Cujus rei ratio eſt, quia ſi Canonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi evidenter docuerint ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, juxta *d. cap. ad decimas*, quia ſcilicet, jus commune reſiſtit illis, & inſimul aſſiſtit huic: à fortiori multò magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpolietur decimis, cui multò magis reſiſtit Jus commune; & juxta hunc caſum poſſunt intelligi DD. quos citat Covar. *d. num.* 6. *in princ.*

48 Infertur *quintò* reſolutio ad illam quæſt. utrùm decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negativam in ſpecie tuetur S. Antonin. *par.* 2. *tit.* 4. *cap.* 3. *§.* 3. *verſ. & notat*, & videtur ſentire S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 3. *ad* 3. Pro qua facit primò text. *in c. pervenit* ibi, *decimas*, &c. 16 *q.* 1. ubi text. dicit, abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus, quia jus percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita uti tale ſine prædicto monaſterio, tanquam ſine fundamento, exiſtere non poteſt, unde cùm præſcribens, qui Pardchus non eſt, minimè dicatur miniſter aliquorum Sacramentorum, neceſſariò videtur dicendum, abſque Parochia decimas non eſſe præſcriptibilibus. Facit tertiò, quod decimæ debitæ ſunt in recognitionem univerſalis dominii, & ſubjectionem, juxta text. *in cap. tua nobis, de decim.* & tamen conſtat prohiberi illa præſcribi, quæ in talem recognitionem perſolvuntur, ut probat *l. competit. C. de præſcript. triginta*, reſolvunt Abb. *num.* 18. Felin. *& alii in cap. ad audientiam, de præſcript.* Juvat deciſio text. & quæ ibi notant Doctores *in c. cùm non liceat, de præſcript.* Facit quartò, quia non debet operari præſcriptio illa, quæ omnino tollit Sacramentorum adminiſtrationem, eſt animarum ſaluti præjudicialis, morum correctionem, & fidelium reformationem referre poteſt, arg. text. *c. cùm ex officij, de præſcript.* Conſtat autem, data præſcriptione, qua decimæ abſque Parochia exigantur, tolli, aut ſaltem diminui Sacramentorum adminiſtrationem, & conſequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eo quòd Parochus videns ſublatum ſibi jus decimandi, difficilè incitabitur ad exercenda ſupradicta, quæ animarum ſaluti ſunt maximè neceſſaria.

Contrariam tamen ſententiam tenuit in ſpecie gloſſ. *verb. componendum*, ubi Abb. *numero quinto, in cap. pen. de decim* Covarruv. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *numero* 8. *verſ.* 3. Rebuff. *dict. tract. quæſt.* 13. *numero* 63. Gutierr. *libro* 2. *Canonic. capite* 21. *numero* 60. Moner. *dict. tract. capit.* 5. *numero* 107. Ror. *in Florentina Parochialis, vigeſimo ſecundo Maij* 1630. Coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & eſt communis ſententia. Pro qua in primis faciunt, ut eſt text. *in cap. ad Apoſtolicæ, & in cap. cùm, & in c. cùm contingat, & in cap. dudum, de decim. & in cap.* 1. *eod. tit. libro* 6. *& in cap. ſtatuto, §. pen. de decim lib.* 6. Facit rurſus, quia privilegium, & præſcriptio æquiparantur, ut vulgò deducitur ex tex. *in c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif. & in c. accedentibus, in fine*, ubi gloſſ. *de exceſſ. Prælat.* & non negandum, mediante privilegio, decimas acquiri poſſe abſque Parochia: probat texr. *in cap. tua* 25. *§.* 1. *de decim.* fatentur omnes *in d. cap. cauſam quæ, de præſcript.* Covar. *d. c.* 17. *numer.* 13. Gutier. *conſ.* 5. *n.* 2. *&* 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, niſi ſpecialiter prohibeantur, præſcriptionem recipiunt, juxta text. *in c.* 2. *& in cap. auditis, & in cap. accedentes, & in c. cùm ex officij, de præſcrips.* & conſtat jus decimandi eſſe in dominio Parochi adminiſtrantis Sacramenta, juxta ſuprà reſoluta *in princ. hujus capit.* Inſuper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præſcribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodum attento jure Parochis jus decimandi reſervatur; ita quoque attento eodem jure Canonicis Eccleſiæ Cathedralis jus Epiſcopum eligendi reſervatum eſt, juxta text. *in c.* 1. cum multis *ibidem, de elect.* quod quidem jus eligendi præſcriptionem recipere conſtat ex tex. *in dict. c. cum Eccleſia, de cauſa poſſeſſ.* Quibus fundamentis hæc communis ſententia verior,

 videtur,

videtur, qua retenta, non obſtant ſupradicta pro contraria opinione fundamenta.

Ad primum enim de text. *in d. cap. pervenit*, ſatisfit, ſi dicas in illo text. & ſimilibus, tantum prohiberi Monachis jura Parochialia uſurpare; non tamen negat, tempore habili ad præſcribendum poſſidentes, mediante illo acquirere poſſe, ut advertit Gutier. *dict. numero* 60.

Ad ſecundum dicendum eſt, verum quidem eſſe, quod jus percipiendi decimas neceſſarium eſt prædicto miniſterio Sacramentorum; non tamen eſt inconveniens, ut præſcribatur, manente congrua Parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediatè, & inſeparabiliter jus percipiendi fundatur, & contra quam præſcriptio dari nequit. Unde quamvis præſcribens Parochus non ſit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, ut tale jus mediante præſcriptione in eam tranſiret, juxta text. *in l. uſucapionem, ff. de uſucap.*

Ad tertium reſpondetur text. *in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & poſſeſſio non reperitur; & ideò non verificari in jure decimandi: quod quidem, licèt publicam habeat auctoritatem, eo quòd decimæ ſint inſtitutæ in prædictam recognitionem; tamen reſpectu ipſius Parochi jus particulare eſt.

Ad quartum denique fundamentum ſatisfit, ſi advertamus, manente congrua ſuſtentatione, ut ſe mediante præſcriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum adminiſtrationem, ſicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod ſecus eſt, ſi præſcriptio congruam Parochi ſuſtentationem auferat, quæ quidem ex ſupradicta conſideratione dari nequit, veluti contra jus divinum, contra quod procedere non poteſt: arg. text. *in cap. ult. de præſcr.* junctis adductis per me *in tract. de jure Ecc. lib.* 1. *c.* 2. *ex num.* 119.

49 Intellige ſupradictam ſententiam procedere data capacitate poſſidendi in præſcribente: ſi enim talem capacitatem præſcribens non habuerit, nequaquam præſcriptio admittenda eſt, Abb. Felin. & alii *in dict. cap. cauſam quæ*, Covarruv. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 14. Anton. Gabr. *commun. lib.* 3. *tit. de præſcript. concl.* 1. *n.* 16. Pereg. *de jure fiſci, lib.* 6. *tit.* 8. *num.* 18. *&* 19. Patet ſi expendamus, ſine poſſeſſione præſcriptionem procedere non poſſe, juxta reg. *ſine poſſeſſione, de regul. Juris in* 6. Monet. *de decim. cap.* 4. *num.* 80. ac proinde qui poſſeſſionem habere non poteſt, nequaquam præſcribere valet; ſic aliàs ſolùm perſonæ Eccleſiaſticæ, non verò laici jus decimandi præſcribere poſſunt; ſiquidem illæ capaces ſunt, iſti verò minimè valent ſpiritualia adminiſtrare, quorum ratione decimæ perſolvuntur: ac ſubinde, † illæ benè, iſti verò minimè poſſunt de- 50
cimas poſſidere, & præſcribere, prout in ſpecie probat text. *in d. cap. cauſam quæ. de præſcript.* Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 4. *princip. q.* 7. *n.* 53. *&* 1. *p.* 6. *à n.* 56. Covar. *d. lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 6. *verſ. quartò*, Rebuff. *d. tract. q.* 13. *à num.* 67. Joſeph. Ludov. Peruſ. *dec.* 106. *n.* 8. *&* 9. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *c.* 19. *à n.* 50. Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 15. *à n.* 2. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *n.* 15. Suar. *d. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 2. Azor. *inſtit. moral part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 6. *q.* 11. Gilchen. *de præſcr. part.* 3. *c.* 8. *à num.* 16. Pereg. *d. titul.* 8. *num.* 18. *& conſ.* 74. *volum.* 1. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *à num.* 114. Cancer. *var. reſol. tom.* 1. *c.* 23. *n.* 6. Et procedit in omnibus decimis quocumque titulo, etiam temporali, à laico percipiendis, ut multis argumentis ex profeſſo comprobant Beroi. *conſ.* 21. *à num.* 8. Covar. & alii, quos refert Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 16. *à princip.* & plures alii, quos benè adducit Gilchen. *d. c.* 8. *num.* 17. & ita omnes ſentire affirmat, & ſequitur Suar. *d. c.* 17. *n.* 5.

Limitatur tamen, ut locum non habeat 51
quoad decimas, quas verè & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Conc. vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateranenſe acquiſiverat, ut ex aliis reſolvunt Covar. *d. c.* 17. *num.* 5. *verſ. ſed ſi dubitetur*, & multis adductis Gilchen. *d. c.* 8. *numer.* 17. Suar. *d. c.* 27. *num.* 4. quia cùm eo tempore à Prælatis inferioribus in feudum laicis dari potuiſſe conſtituant, ceſſat prohibitio legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa potuit impediri, nihilve repugnat, quod eo, quæ ab inferioribus Prælatis in feudum obtineri potuerunt, præſcriptione etiam acquiri valeant, juxta vulgarem æquiparationem præſcriptionis, & privilegii, de qua *in d. c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verbor. ſignif.* cum ſimilibus.

Quod autem ſuprà diximus, laicos ſci- 52
licet; nulla præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt ut procedat, ſi præſcriptio allegetur ut talis, propter defectum poſſeſſionis, quæ debet eſſe civilis, id eſt, juſta, & probata à lege quoad omnes civiles effectus, & in materia, de qua agimus, non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potiùs damnata, ut colligitur ex *dict. cap. cauſam quæ*. Verùm ſi privilegium Summi Pont. allegetur, quod ſolum in hac materia ſufficit, & ad ejus probationem tempus immemoriale fuerit oſtenſum, tum præſumptione juris, probato immemoriali tempore, probatur titulus privilegii allegatus: cùm enim decimæ titulo temporali ex conceſſione Pontificis laico acquiri poſſint, juſtiſſimè præſumendum eſt,

quod

quod ſi tot annorum intervallo nemo ipſi queſtionem movit, juſtum initium habuit poſſeſſio, ut per text. *in d. c. ſuper quibuſdam, & l. 3. §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid.* multáque alia explicant Gabr. *d. tit. de præſcript. concl.* 1. *à num.* 44. latè Maſcard. *de probation. concl.* 1377. *num.* 7. Card. Tuſch. *to. 6. lit. P. concl.* 550. *à num.* 4. Ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, ut ſuccumbere debeat, ſi immemoriale tempus in vim præſcriptionis allegavit, eſt tamen tuendus, ſi in ſua poſſeſſione privilegium Romani Pont. alleget, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorialis, docent poſt alios à ſe relatos Covarr. *num. 5. verſ. ſed dubitetur*, Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſ. 86. num.* 4 Menoch. *illuſt. cap. 89. num.* 7. Maſcard. *dict. concluſ. 1377. num.* 31. Gilchen. *d. cap. 8. num.* 23. Suar. *d. cap. 27. num.* 4. In quo tamen advertimus, quod communiter requiritur ultra tempus immemoriale, quod probetur fama privilegii habiti à Romano Pontif. vel inferioribus Prælatis ante Concil. Lateranenſe, ex Beroo *conſ. 21. num.* 15. & Rebuff. *d. q. 13. num.* 69. Menoch. *d. præſ. 86. num.* 5. Quamvis ab illis recedant Covar. Gilchen. & Suar. *proximè citatis locis*. Unde accedente fama privilegii, ſeu feudi obtenti ante Concil. Lateranenſ. im-
53 memoriali præſcriptione allegata, † laicum tutum eſſe tenuit latè Rot. *deciſ. 215. per tot. p. 2. diverſ. & in Pampil. Decimarum.* 8. *Martij* 1613. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano.* & alii, ut per Addit. ad Monet. *de decim. c. 5. num.* 118. *in ult. edit.* ubi cum eadem Rot. *in Valentia Decimarum*, 21. *Junij* 1613. coram *Card. Cavalerio*, inter ejus impreſſas *dec.* 258. *num.* 3. *& in Toletana Decimarum*, 4. *Decembris* 1515. coram *bona mem. Dunozetto*, ſubdit ſolam immemorialem præſcriptionem ſuffragari perſonæ Eccleſiaſticæ ad acquirendum jus decimandi.

54 An autem decimas, quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicus contra laicum præſcribere? ſolet ab aliquibus in dubium revocari, in quo affirmativa ſententia verior eſt, quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur; ex generali reg. text. *in l. Paulus*, aliàs, *per procuratorem, ff. de acquir. hæred. c. 1. §. verùm, de jure patron. in 6.* cum ſimilibus, quibus probatur mutata perſonæ poſſidentis conditione, mutari etiam ipſorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Felin. *in d. cap. cauſam quæ, num.* 4. & poſt Chaſſan. Bald. & alios Menoch. *dict. cap. 86. numer.* 3. Valaſc. *de jure emphyt. q. 17. numer.* 15. qui omnes poſt Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel ſimili, ſunt penes laicos; non ita ſi ad tempus ei fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſolius juris ad laicos ſpectantis, non verò ut aliquo modo cedat in Eccleſiæ præjudicium.

Intellige *ſecundò* ſupradictam reſolutionem, 55
videlicet decimas abſque Parochia præſcribi poſſe, præcedente titulo ex præſcriptione cum ſpatio 40. annorum; ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admittitur, niſi immemorialis; conſtat namque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando ille Jus commune reſiſtit, ut in ſpecie probat eleganter text. *in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* ac proinde cùm præſcriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Juri communi, neceſſariò dicendum eſt, titulum ad illam requiri, quo purgetur præſumptio malæ fidei, reſultans ex talis juris reſiſtentia, prout in ſpecie advertit Imol. & communis ex Rip. *ibidem, num. 123. in cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propr.* Covar. *var. lib. 1. cap. 17. num. 7. & 8. ad fin.* Padil. *in l. 1. C. de ſervit num.* 19. Rebuff. *de decim. q. 13. num.* 8. Menoch. *illuſtr. cap. 87. n.* 2. Gutierr. *lib. 2. canon. cap. 21. num. 60. &* 67. latiſſimè Caſtill. *tom. 7. de Tert. cap.* 34. Rot. *in Civitatenſi Decimarum*, 18. *Maij* 1596. coram *Gypſio*, & *in Comen. Decimarum*, 3. *Martij* 1604. coram *Ortembergo*, & *in Taurin n. Decimarum*, 18. *Maij* 1607. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & *in Sabinen. Decimarum*, 1 *Julij* 1609. coram *eodem, & in Novarien. Decimarum*, 26. *Februarij* 1631. coram *R. P. D. meo Pirovano*, ubi fuit dictum, quod ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemoriale, cum fama privilegii, vel explicitus cum quadragenaria.

Ad præſcribendum verò contra illum, qui ha- 56
bet decimas de jure ſpeciali, putà ex donatione, ſufficit præſcribenti bonam fidem probare, Gloſ. *verb. titulum, prope fin. verſ. & ſecundùm hoc poſſemus, in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* Butr. *in cap. pervenit, n. 14. de cenſib.* Anchar. *conſ.* 162. *ſub num.* 3. Balb. *de præſcript. 1. p. 5. princ. q. 8. num.* 6. Rot. *in Conchen. Decimarum*, 20. *Aprilis* 1592. coram *Cardin. Pamphilio ſen. & in Valentina Decimarum de Gandia*, 12. *Maij* 1610. coram *Card. Pamphilio jun.* nunc S. D. N. In-
nocentio X. Item ad hoc, † ut una Eccleſia 57
præſcribat decimas Epiſcopo de Jure communi debitas; quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, cùm non agatur de jure quæſito, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria, cum ſcientia, & patientia Epiſcopi: ita Rip. *num. 25. in cap. ad decimas, de cauſa poſſeſſ. & propr. & ibi* Abb. *num.* 46. Felin. *in cap. ſi diligenti, n. 7. circa fin. verſ. ſecunda reſervatio, de præſcript.* Rot. *in d. Sabinen. Decimar.* 1. *Julij* 1609. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Intellige *tertiò*, præſcriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad novalia

valia non extendi. Patet, ſi expendamus præſcriptionem privilegio comparari, juxta *reg. dict. cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea*, cum aliis ſuprà citatis; ac ſubinde cùm privilegium percipiendi decimas non extendatur ad novalia, *cap. ſuggeſtum, c. tua 25. §. 1. de decim. cap. 2. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Covar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 15.* Gutier. *d. c. 21. num. 116.* meritò dicendum eſt, prȩſcriptionem percipiendi decimas ad novalia non eſſe trahendam; & ita in ſpecie tex. optim. *in c. cùm contingat 29. de decim. & cap. ult §. ult. eod. tit. lib. 6.* Covar. *d. cap. 17. num. 13.* Rebuff. *d. tract. q. 14. num. 18. & 25.* Gutier. *d. cap. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. numer. 79. & cap. 5. num. 110.* Pro quibus etiam facit, quia
59 † in prȩſcriptione debet fieri ſtricta interpretatio, ut advertit Marian. Socin. *conſ. 275. col. 3. vol. 2.* Moner. *dict. cap. 4. numer. 81.* ac proinde cùm novalia antea non poſſideantur, ad alia trahi non poteſt, juxta illud, quod colligitur ex *reg. ſine poſſeſſione, de regulis juris in 6.* Tantum prȩſcriptum, quantum poſſeſſum. Sic aliàs prȩſcribenti decimas in una villa, ſeu Parochia, in qua ſunt prȩdia diverſa, & habentia diverſos terminos, ſi aliqua peninis inculta de novo redigantur ad culturam, decima inde proveniens ſolvenda non eſt, ſed illi, ad quem de Jure communi decimæ ejuſdem villæ ſpectant, ut tradunt Rebuff. *dict. q. 14. numer. 9.* Gutier. *dict. cap. 21. num. 80.* Quod quidem temperandum eſt procedere reſpectu ipſius agri, non verò ſuppoſito illo reſpectu fructuum ejuſdem; nam ſi ager, ex quo ſilvæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio prȩſcribenti ſolvebatur, de novo fuerit profeſſus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit perſolvenda, ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout benè advertit Gutier. *d. cap. 21. num. 92.* & Monet. *d. cap. 4. num. 89.* Parum enim refert fructus ipſius agri eſſe mutatos, cùm prȩſcriptio realis debeat cenſeri, id eſt, concernens terram, non ſpeciem fructuum perceptorum, ut obſervat idem Gutier. *d. loco, num. 94. 103. & 107.* alioquin eſſet in poteſtate ſolventis privare aliquem decimis, contra text. *in cap. cùm in tua,*
60 *de decim.* † Sic ſanè, ſi quis prȩſcripſerit decimas tritici in aliena Parochia, ſeminato milio, vel alio, utique non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi ſeruntur, ſecundùm Anchar. *in d. c. cùm contingat, in fine*, & eſt communis ex Covar. *pract. cap. 37. num. 5. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. n. 35.* Gutier.
61 *d. loco.* Sic ſimiliter, † qui prȩſcripſit decimas in una parte fundi, maximè per limites, & clauſuram deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera parte fiat novalis, decima prȩſcribenti ſolvenda eſt, ut per Rebuff. *d. q. 14. num. 20.* Abb. *conſ. 71. vol. 2.* Gutier. *d. c. 21. num. 101.* Moner. *d. tract. cap. 4. n. 84.*

Sed dubitari poteſt, quid dicendum quan- 62
do quis præſcripſit decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de novo ad illum locum venerit? Reſpondendum videtur, quod præſcribens ab illo decimas habebit: ita in ſpecie Gutier. *d. c. 21. numer. 112.* eò quòd talis præſcriptio reſpectu habentium in illo loco, realis eſt, & prȩſcriptio cauſata à jure reali extenditur ad omnes illos, adversùs quos præſcriptum non fuit; ſiquidem tunc non dicitur prȩſcriptio in una perſona ad aliam extendi; ſed in jam facta reſpectu generis comprehendi ſpeciem, quæ offertur, quamvis adversùs illum ſpecificè prȩſcriptum non ſit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita, §. 1. ff. de milit. teſtam.* Accedit, quod ſemota aliqua perſona ex illa Parochia, & in aliam ſeſe transferente, præſcriptio manens in genere habitantium, illam perſonam non ſequitur, eo quòd adhuc in eodem genere verificatur; unde ſimiliter de novo veniente, præſcriptio in eodem genere habitantium manebit, ac ſubinde talis, veluti pars illius generis in eodem contenta, decimam perſonalem ſolvere tenebitur.

Olim in Hiſpaniis tertiæ decimarum, præcipuè in Toletana provincia, ornamentis Eccleſiarum & fabricis deputatæ, à quibuſdam laicis tenebantur, qui eas in proprios uſus pro magna parte convertebant; quare Honorius *in ſua Bulla* incip. *Ex parte tua, ſub Dat. 17. Kalend. Aprilis, Pontificatus ſui anno 3,* Toletano Archiepiſcopo conceſſit ut ad triennium, nullius contradictione, ſeu appellatione obſtante, medietatem dictarum Tertiarum inter Cruceſignatos, quos hujuſmodi ſubventione viderit indigere, ſecundùm providentiæ ſuæ arbitrium dividat. Proviſo, ut ſi alicujus Eccleſiæ fabricam reparatione ſic indigere videat, ita ut reliqua medietas ad eam non ſufficiat reparandam, illi nihil ſubtrahat de Tertia memorata. Poſtmodùm Ferdinandus Rex Caſtellæ occupatus decimarum tertias hujuſmodi, eaſque cum offenſione divina ſuis uſibus applicabat, & ideo Gregorius *in ſua Bulla* incip. *Quanto chariſſimum, 16. Kal. Maÿ, Pontificatus ſui anno primo,* mandavit omnibus Epiſcopis Caſtellæ, quatenus ipſum Regem, ut ab hujuſmodi uſurpatione deſiſtat, moneant prudenter, & efficaciter inducant, ipſarum Eccleſiarum Rectoribus diſtrictiùs inhibentes, ne ballivis Regiis ipſas prȩſumant Tertias exhibere: quæ conſtitutio reperitur in Archivio S. Eccleſiæ Toletanæ, *caxa 32.*

Primus omnium Clemens per ſuam Conſt. incip. *Olim claræ memoriæ, ſub dat. apud Caſtrum Novum,*

Novum, Avenion. diæceſis, quarto Non. Novembris, Pontificatus ſui anno octavo, conceſſit Alphonſo Regi Caſtellæ, ut duas partes tertiæ portionis decimarum Eccleſiarum terræ ſibi ſubjectæ, in quibus hujuſmodi portio ſolvebatur, ipſarum Eccleſiarum fabricis uſque ad triennium liberè percipere poſſit pro reparandis caſtris & terris Regni ſui, quæ per Sarracenos extiterant occupata: ita tamen quod ſi Rex præfatus elapſo triennio ſupradicto, per ſe, vel per alium, ſeu alios quicquam exigeret, vel reciperet de duabus partibus ſupradictis, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurreret, ſuaque terra Eccleſiaſtico interdicto ſubjaceret.

Demùm Alexander VI. in ſua conſtit. incip. *Dum indefeſſa, ſub dat. ibid. Februarÿ anno Incarnat. Domini* 1494. Ferdinando Regi, & Elizabethæ Reginæ Caſtellæ & Legionis conceſſit, ut perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Regnis prædictis, & Granatæ percipere & levare licitè & liberè valerent. Sed quoad Regnum Granatenſe Innocentius VIII. eiſdem Regibus Ferdinando & Elizabethæ conceſſit omnes & ſingulos fructus, redditus, & proventus decimales in toto illo Regno pro tempore prnvenientes, ea tamen conditione, quod ipſe Ferdinandus & Elizabetha Reges ex eiſdem fructibus competentem dotem & portionem Archiepiſcopo Granatenſi, & præfati Regni Epiſcopis, & Cathedralium, ac Collegiatarum Eccleſiarum hujuſmodi Capitulis, necnon beneficiatis & hoſpitalibus, ipſorúmque hoſpitalium, & dictarum Eccleſiarum fabricis aſſignare deberent, & tenerentur: & deinde Paulus III. in ſua conſtit. incip. *Exponi nobis, ſub die* 22. *Julÿ* 1541. declaravit monaſteria, domus, & Ordines, eorúmque Prælatos, Conventus, Fratres, & perſonas ad decimarum hujuſmodi ſolutionem juxta diſpoſitionem, & formam, ac tenorem Juris communis, quibuſcumque privilegiis non obſtantibus, teneri, & efficaciter obligatas ac obligatos exiſtere.

---

§. III.

A quibus perſonis decimæ ſint perſolvendæ?

SUMMARIUM.

1 *Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponuntur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati.*

2 *Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem.*

3 *Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium.*

4 *Decimas prædiales ſolvere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum; non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis provinciis habent, ut num.* 5.

6 *Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur.*

7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum.*

8 *Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum.*

9 *Parocho non ſunt ſolvendæ decimæ ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure vivunt.*

10 *Clerici tenentur ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quovis titulo comparantur.*

11 *Clericis ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis, per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*

12 *Privilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodò miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat.*

13 *Privilegium Papæ poteſt aliquos, ſive in parte, ſive in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione.*

14 *Privilegium, quo quis, ſive in parte, ſive in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad novalia, quæ ex poſtfacto orta fuerint.*

15 *Privilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad novalia non extenditur.*

16 Cap. ex parte, il 3. de decim. *declaratur.*

17 *Religioſi omnes ſunt exempti privilegio in jure ſcripto, à ſolutione decimarum, de novalibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt.*

18 *Ciſtercienſes, Templarÿ, & Hoſpitalarÿ privilegio in jure ſcripto non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt.*

19 *Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſolvendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendariarum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 Cap. ex parte, il 1. de decimis, *revocatum eſt per text.* in cap. nuper 34. eodem tit. *non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, ut num.* 47.

21 *Monachi*

21 Monachi Cæleſtini, & Cluniacēſes,
22 Monachi Congr. Caſſinen.
23 Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ.
24 Monachi Eremi Camaldulen.
25 Monachi B. M. Montis Virginis,
26 Sylveſtrini,
27 Fratres B. M. de Mercede,
28 Fratres S. Antonij Viennen.
29 Cruciferi,
30 Fratres Prædicatores,
31 Fratres Conventuales S. Franciſci,
32 Canonici Regulares S. Salvatoris,
33 Monachi S. Baſilij,
34 Minimi S. Franciſci de Paula,
35 Carthuſiani.
36 Moniales S. Claræ,

} obtinent exēptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt.

De Converſis, vel Confratribus mediæ Crucis, del Thao Ordin. Hieroſol. Virginibus item, & viduis, aliiſque mulieribus tertij Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum, & ſanctiſſimæ Trinitatis, aliorumque Ordinum, Beatæ nominatis. & Patribus Societatis Jeſu, quid? ibid.

37 Cap. nuper 34. de decim. eſt neceſſaria derogatio expreſſa in privilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.

38 Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur c. nuper 34. de decim.

39 Privilegium habentes non ſolvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.

40 Privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum.

41 Papa communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio.

42 Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio.

43 Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiviſſent.

44 Privilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ Parochiali.

45 Privilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ.
Exemptio de non ſolvendis decimis ex conceſſione Sedis Apoſtol. an effectum ſortiatur in præjudicium juris tertiarum Regis Hiſpaniæ, remiſſivè, ibid.

46 Religioſi omnes privilegio in jure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt.

47 Cap. ex parte, il 1, de decimis, diſcutitur.

48 Leproſi in communi viventes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſolvere non coguntur.

49 Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam privilegij.

50 Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare.

51 Epiſcopus poteſt interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.

52 Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere.

53 Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus. ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur.

54 Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa.

55 Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laicis concedere.

56 Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque ſama privilegij.

57 Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſione Juris decimandi facta laicis, præſumitur ex lapſu triginta annorum, non altra.

58 Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur.

59 Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum: ſed veriùs, ut num. 61.

60 Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateranenſe fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur.

62 Cap. 2. §. ſanè, de decim. lib. 6. declaratur.

63 Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint, oſtenditur.

64 Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio.

Digitized by Google

65 *Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur.*

66 *Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus, putà fæno, oleo, decima non ſolvatur.*

67 *Conſuetudo valet, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores.*

68 *Conſuetudine poteſt introduci, ut decimæ uni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſolvantur.*

69 *Conſuetudo non ſolvẽdi integras decimas debet ad effectum excludendi Parocham à decima de jure debita, probari cum requiſitis immemorialis, ſeu legitimæ præſcriptionis.*

70 *Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus provinciis.*

71 *Conſuetudo in ſolvendis decimis eſt conſideranda.*

72 *Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locíne viciniòris, àn loci ubi prædia exiſtunt, vel ubi fit ſolutio decimarum, an diœceſis? oſtenditur.*

73 *Conſuetudo ſpecialis præferẽda eſt generali.*

74 *Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ favet Parochiali, quàm quæ favet prædiali Eccleſiæ.*

1 OMnes fideles Parochiani, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati: cùm enim omnes recipientes ſpiritualia teneantur ſolvere decimas, ut *in princ. hujus cap.* oſtendimus, & omnes fideles Parochiani à ſuis Parochis recipiant Eccleſiaſtica Sacramenta; de ratione enim Parochiarorum eſt, ut tanquam Parocho ſubditi, prædicta Sacramenta ab alio non ſuſcipiant, qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot. *in 4. diſt. 28. q. 4. art. 2.* Nav. *in cap. placuit, n 124. de pænit. diſt. 6.* rectè fit, ut omnes fideles Parochiani, niſi exempti eſſe dicantur, ad decimarum ſolutionem ſint obligati, *cap. ex tranſmiſſa 13. & c. à nobis 24.* ibi, *quilibet, de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. à princip.* Hieronym. Carat. *de jurib. parochial. tit. 5. cap. 9.* Azor. *inſtitutionum moralium par. 1. lib. 7. q. 7. cap. 24. q. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 87.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de divino cultu, cap. 16. n. 1.* Leſſ. *de juſtit. tom. 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5. n. 22.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1.* Monet. *de decim. cap. 5. à princip.* ubi *n. 26.* ait
2 quod † Reges, & Principes tenentur ad decimarum ſolutionem: & *n. 28.* quod & ipſi pauperes, quibus tamen decimæ in majori parte ſunt remittendæ, ſi id neceſſitas poſtulaverit, Benincaſ. *de paup. in 6. ſpec. de jud.* Garoc. *cap. 52. num. 6. & 7.* Unde.

3 Infertur *primò*, Judæos, & alios infideles non teneri ad ſolutionem decimarum. Diximus ſuprà omnes fideles Parochianos obligari ad decimas perſolvendas; atqui infideles, neque fideles ſunt, neque Parochiani, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth. 5. de his, qui foris ſunt, nihil ad nos:* habetur *in cap. gaudemus, de divort.* Igitur, &c. Probat præclarus tex. à ſpeciali *in cap. ex tranſmiſſa 23. de decim.* tradunt Gloſſ. *verb. perſolvendas, in c. de terris, illo tit.* Lambert. *de jurepatron. lib. 1. p. 1. q. 7. art. 3. num. 3.* quorum reſolutio vera eſt in decimis perſonalibus, cùm illarum nullo modo infidelis debitor ſit, ut tenent Gloſ. *verb. perſolvendas*, ibi, *unde perſonales decimas non perſolvunt, in d. cap. de terris*, ubi Butr. *ſub num. 2. verſ. vel oppono*, Sot. *de juſtit. lib. 6. q. 4. art. 4.* Suar. *d. lib. 1. c. 16. num. 4. verſ. in qua diſtinctio*, Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. q. 3.* Monet. *d. cap. 5. num. 38.* Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 2. cap. 9. num. 1.* Fagundez *dicto præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex num. 4.* Carat *dict. tit. 5. cap. 9. verſ. infideles*, Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 2. p. 4. tract. 10 docum. 1. n. 3.* Trullench *in expoſit. Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 1.* Caſtr. Palao *in opere morali, tom. 2. tract. 10. diſp. unic. puncto 11. n. 1.* Probatur ratione: etenim cùm decimæ in ſuſtentationem Clericorum miniſtrantium, & ratione Sacramentorum à ſubditis Eccleſiæ dari jubeantur, ita ut prædicta non adminiſtrarentur, nulla ratione exigi deberent, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth. 9.* ibi, *ſi nos vobis*, &c. & infideles non ſint ſubditi Eccleſiæ, nec in gremio illius exiſtere dicantur; inſuper Sacerdotes quiddam ſpirituale illis non miniſtrent, rectè ſequitur, ut eiſdem Sacerdotibus nullum jus competat adversùs illos, nec illi decimarum debitores eſſe dicantur. Quamvis contrarium in his decimis perſonalibus tenuerint Gloſ. *in c. quanto, ſub figuratione caſus, in fine, de uſur. & in cap. decimæ, 16. q. 1.* quam ſequitur Ancharan. *in dicto cap. de terris, ſub num. 1.* & *ibid.* Abb. *n. 6.* Rebuff. *d. tract. q. 1. n. 11.*

Pro quibus facere videtur, quod infideles ſub poteſtate, & dominio Dei exiſtunt, ac proinde cùm in ejuſdem dominii univerſalis ſignum decimæ ſint reſervatæ, neceſſariò videtur dicendum, infideles ad illarum ſolutionem eſſe obligatos; ſiquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ inſtitutæ ſunt. Sed facilè reſpondetur, reſervationem illam non fuiſſe factam in univerſo Orbe, ſed ſolùm in terra Chananæorum à Deo populo Iſraëlitico donata, ac proinde prædicta reſervatio non reſpexit illos, qui in aliis regionibus habitabant, & eo maximè quia illa ſuſtentationis moderatio Levitis congruebat; propterea per præceptum indictum illi populo, ut ſolveret eis decimam partem fructuum, alii non compre-

hendebantur ; quod ſimiliter Eccleſia pro
ſuis Sacerdotibus ad inſtar illius præcepti im-
peravit ſuis ſubditis , quo præcepto illos qui
illius fidem nunquam amplexi ſunt , nequa-
quam comprehendi , ait eleganter Sot. *lib. 9.*
de juſtit. quæſtione quarta, art. 4. col. 4. in fine:
unde neceſſariò dicendum eſt , infideles ad
tales decimas perſolvendas nullo modo obli-
gari : quod quidem aliquatenus temperan-
dum videbatur , ut procedat reſpectu ipſa-
rum decimarum , non reſpectu ſatisfactio-
nis illius intereſſe , quod Eccleſia parochia-
lis eſt perceptura ab alio Chriſtiano , qui
poterat in eadem Parochia habitare ; tale
enim Eccleſia petere poterit , ne aliàs defrau-
detur : & ita in ſpecie tradit gloſſ. *verb. præ-*
textu, in d. c. tua nobis, Abb. *in d. c. de terris, n.*
6. Sot. *d. art. 4. col. 3. ad fin.* licèt prætextus ille,
quod Eccleſia defraudetur , non mihi ſolidus
videatur : quia decima perſonalis debetur in-
tuitu laborum, *d. cap. decimæ, 16. quæſt. 1. d. cap.*
ad Apoſtolica, & cap. ex tranſmiſſa, de decim.
ergo hac ratione poſſet Eccleſia parochialis
intereſſe prætendere à quocunque Nobili fi-
deli non laborante , vel induſtriam non exer-
cente , propterea quod ſi Nobiles ibi non ha-
bitarent , poſſent in illis domibus habitare ar-
tifices, vel alii induſtrioſi homines , ex quibus
poſſet Parochialis decimam recipere : ut benè
obſervat Ricciul. *d. cap. 9. num. 4.*

4 Ad decimas verò prædiales perſolvendas
cogendi ſunt Judæi , & infideles , reſpectu
tamen poſſeſſionum , quas ipſi in terris Chriſ-
tianorum titulo emptionis , vel alio compa-
rarunt, prout colligitur ex text. *in d. cap. de*
terris, ibi, *vel poſſeſſiones penitus renunciandas:*
& ibi , *compellas* ; quæ verba non verificantur ,
niſi reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in provin-
ciis Chriſtianorum, & meliùs ex *c. quanto, pen.*
de uſuris, ibi, *quas à Chriſtianis*, &c. Xuar. *alleg.*
28. num. 4. & 5. Azor. *d. lib. 7. cap. 24. q. 1.* Vaſq.
in opuſc. de benefic. c. 1. §. unic dub. 6. Baſſæ. *ver-*
bo Decimæ, num. 5. Machado *d. docum. 2. num. 2.*
Monet. *dicto cap. 5. à n. 36.* ubi extendunt ad
Paganos , Turcas , & Hæreticos. Probatur ra-
tione , etenim cùm decimæ prædiales ab eiſ-
dem prædiis ad illas obligatis ita debeantur ,
ut reſpectu illorum onera realia cenſeantur ,
& infideles teneantur ad omnia onera realia
reſpectu poſſeſſionum , quas in provinciis
Chriſtianorum poſſident, arg. text. *in d. l. Impe-*
ratores , ff. de publican. & vectig. rectè fit , ut
prædicti infideles reſpectu talium decima-
rum attento jure , debitores eſſe cenſeantur ,
prout Sylveſt. tradit *verb. Decima, n. 13.* Acce-
dit , quia Eccleſia non debet fraudari ſuo
jure quæſito in prædio , propter infidelita-
tem acquirentis , à quo jure neceſſariò
fraudatur , ſi decimæ prædiales in hoc caſu
ab infidelibus non ſolvantur , prout conſide-
rat tex. *in cap. de terris, verſ. ne fortè, & in d.*
cap. quanto, in fine.

Utrùm autem iſta decimarum ſolutio fiat
ab infidelibus , uti de decima formali , an
verò tanquam de onere annexo , dubitari
poteſt ; nam Oldrad. *conſ. 81.* Mantu. *conſ. 188.*
col. 2. & Abb. *in d cap. de terris, ſub n. 5.* viden-
tur tenere , quod fiat tanquam de decima
vera , & formali , ex eo quod decimarum rea-
lium ſolutio eſt de jure divino . *d. cap. tua no-*
bis, de decim. ac proinde ad eam obligantur
etiam infideles , quia & ipſi tenentur recog-
noſcere Deum , ut ſupremum Dominum.
Sed contrarium , quod ſcilicet ſolutio fiat
uti de onere , per tex. *in d. cap. quanto, §. fin.*
de uſur. innuere videtur gloſſ. *in d. cap. de ter-*
ris , dum rationem aſſignat , quod ad eum
ſpectat fructuum onus , ad quem ſpectat fru-
ctuum perceptio, ſequitur Suar. *d. lib. 1. cap. 16.*
ex num. 6. uſque ad n. 13. ubi *n. 8. & 11.* ad fun-
damentum conrrariæ ſententiæ reſpondit ,
præceptum de decimis realibus perſolven-
dis eſſe quidem de jure poſitivo , quod non
fuit datum omnibus hominibus , ſed populo
Iſraëlitico , & conſequenter hodie non ex-
tendi niſi ad fideles.

At verò reſpectu poſſeſſionum , quas in- 5
fideles in ſuis provinciis habent , non tenen-
tur ad decimas prædiales perſolvendas , eo
quòd ceſſat in prædiis jus acquiſitum per
Eccleſiam , & in ipſis infidelibus ceſſat ratio ,
propter quam debitum decimarum conſti-
tuitur. Non obſtat , quod ſicut Eccleſiæ cura
eſt infidelibus Baptiſmum , & deinde alia
Sacramenta miniſtrare , ita quoque videntur
illi teneri in Chriſtianiſmum nomina ſua
dare , & Sacramenta ſuſcipere : & ideò cùm
ratione Sacramentorum decimæ debeantur ,
ut *in princ. hujus cap.* diximus , utique dicen-
dum videbatur , voluntatem infidelium non
eſſe Eccleſiæ imputandam , & ſic non de-
bere fraudari ſuis decimis , quæ eidem
Eccleſiæ debitæ ſunt. Satisfit enim dicen-
do cum Sot. *d art. 2. col. 4. in princ.* quod
licèt omnes mortales ad fidem ſuſcipien
dam teneantur , donec tamen illam profi-
teantur , nequaquam noſtris legibus obli-
gantur , neque noſtris Prælatis obedire te-
nentur ; quandoquidem præceptum directè
in illos non dirigitur , juxta illud *Pauli 1. ad*
Corinth. 5. De his qui foris ſunt, &c. ac ſubin-
de cùm ceſſet obligatio legis , ceſſat quo-
que obligatio perſolvendi decimas , quan-
tumcunque ex parte Eccleſiæ non deficiat
voluntas adminiſtrandi illis Eccleſiaſtica Sa-
cramenta. Quod ſi poſſeſſiones jam aliquan-
do in poteſtatem Chriſtianorum perveniant ,
tunc non ſolùm decimæ ex illis perſolven-
dæ ſunt , & infideles illarum ſunt debitores
in futurum , verùm etiam tempore præteri-

to

Digitized by Google

to conſideraro habebitur præter prærerirarum decimarum, ſi prædictæ poſſeſſiones rerum ad gremium Eccleſiæ reducantur: nam cùm ralia prædia non ita tranſeant in infideles quin penes illos dominia, & obligationes retincantur, ita ur recuperata attenta rei veritate, ut ſaltem jure poſtliminii apud Chriſtianos ſemper exiſtere cenſeantur, ut probat opt. tex. *in cap. prima actione*, 16. *q*. 4. facit rex. *in l. ſi captivus* 20. *verſ. verum, ff. de captivis*, reſolvit D. Barboſ. *in l. divortio*, §. *interdum, num*. 7. *ff. ſoluto matrimon*. rectè fit, ut reſpectu illorum propter jus Eccleſiæ quæſitum. prædicti infideles debitores decimarum etiam prærerirarum eſſe cenſeantur; adverrit in ſpecie Abb. *in d. cap. de terris, num*. 5. *in fine*, diccos debere Eccleſiam, cui debentur, cum illis miſericorditer agere.

6 Infertur *ſecundò*, Clericos, in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, reneri ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus terrirorio commorantur. Diximus ſuprà, omnes fideles Parochianos, niſi exempti proponantur, ad decimas ſolvendas obligari: arqui Clerici habitantes in territorio alicujus Eccleſiæ, fideles Parochiani ſunt; nec enim ex eo, quod ſunt Clerici, deobligantur à ſubjectione Parochiæ ſuæ, juxta reſoluta per Doctores *in cap. omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ*. Agitur, &c. Probant Coroll. rext. *in c*. 2. *verſ. illi verò, & in cap. commiſſum*, 4. *de decim*. tradunt Sanct. Thom. 2. 2. *q*. 87. *art*. 4. Sot. *lib*. 9. *de Juſtit. q*. 4. *art*. 4. Cov. qui alios refert *var. lib*. 1. *c*. 17. *num*. 8. *verſ*. 1. Leſſ. *de Juſtit. lib*. 2. *c*. 39. *dub*. 5. *num*. 23. Gutier. 2. *Canonicar. q. cap*. 21. *n* 26. Fagund. *d. praecept*. 5. *lib*. 2. *cap*. 1. *à n*. 1. † Ma-
7 chado *d. docum*. 2. *num*. 5. Villalob. *in ſum. p*. 2. *tract*. 33. *dif*. 4. Suar. *tom*. 1. *de Relig. lib*. 1. *cap*. 17. *num*. 3. Caſtr. *tom*. 2. *operis moralis, tract*. 10. *diſput. unic. puncto* 11. *num*. 3. & 4. Trullench *in expoſit. Decalogi, lib*. 3. *cap*. 3. *dub*. 10. *n*. 4. Clerici verò, ut tales conſiderati, non ſunt debitores decimarum ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur; ſiquidem ſic conſiderati non ſunt Parochiani, de ratione enim Clerici eſt, ur aliis ſpiritualia miniſtret; ac proinde cùm decimæ ratione adminiſtrationis ſpiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta eſt, utique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta adminiſtratio oon fit, ac propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum ſolutiooem non tenebuntur. Ex his jam

8 *Primò* colligitur, Clericos non reneri ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. Paret, ſi expendamus reſpectu illorum fructuum, non Parochianos, ſed Clericos miniſtrantes ſpiritualia conſiderari: unde nil mirum, ſi ex illis ſolvere decimas non teneantur: Ita in ſpecie probat tex. *in d. c*. 2. *in princip*. qui neceſſariò ſic intelligendus eſt, eo quòd Pontifex ibi adducit exemplum Levitarum, quos conſtat nihil aliud poſſediſſe, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, ut habetur *Joſue cap*. 15. *in fin. & Numer. c*. 18. ac proinde ut ſimilitudo rectè procedat, tex. ille *in princ*. neceſſariò intelligendus eſt de beneficiis Clericorum, prout in illis reſolvunt S. Thom. & Sot. *ubi ſuprà*: vel interpretandus, ut probet Clericum non debere decimam ſolvere Clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut aiunt Rebuff. *quaſt*. 5. *n*. 6. Monet. *d. cap*. 5. *quaſt*. 1. *n*. 8. & Azor. *d. cap*. 24. *quaſ*. 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez *l*. 5. *prope fin. verſ. eſt & aliud, tit*. 3. *lib*. 1. *Ordin. pag*. 67. Suar. *d. tract*. 2. *de decim. lib*. 1. *c*. 17 *n*. 23. Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. part*. 2. *cap*. 12. *de decimis, à n*. 52. Beller. *diſquiſition. clerical. p*. 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 12. *à n*. 35. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib*. 19 *n*. 88. Vaſq. *in Opuſc. de benefic. c*. 1. *quaſ. unico, dub*. 8. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſiaſt. q*. 628. Paul. Layman. *in Theologia morali, lib*. 4. *tract*. 6. *cap*. 3. *num*. 3. Leſſi. *de Iuſtit. lib*. 2. *c*. 39. *dub*. 5. *n*. 23. ubi iotelligit de clericis ejuſdem Eccleſiæ.

Sic ſanè † decimæ non ſunt ſolvendæ Pa- 9
rocho ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ, ex quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure vivunt, prout in ſpecie reſolvunt Doctores *ſuprà* citati: ſi modò prædicta prædia etiam dotalia Eccleſiæ, fuerint intra limires ejuſdem, aliàs ſecus, ut traduot gloſſ. *verb. nullo, in cap*. 1. *de cenſib*. Abb. *num*. 6. *in d. cap*. 2. & *in c. nuper. notab*. 1. *de decim* Rebuff. *d. quaſt*. 5. *n*. 20. Covar. *d. lib*. 2. *cap*. 17. *n*. 8. *verſ. ſecundò*. Azor. *d. quaſ*. 5. Valer Reginald. *d. num*. 88. Gutier. *d. cap*. 21. *num*. 54. Beller. *d*. §. 12. *num*. 36. Quidquid indiſtinctè contrarium ſentiaot *gloſſ*. 1. *in d. c*. 2 ibi, *hoc intellige de dote Eccleſiæ, de qua Clerici non debent dare decimas*, S. Thom. *d. art*. 4. Balb. *de praſcript. p*. 5. *princ. q*. 7.

Utrùm ex fructibus perſonalibus, quos ipſi Clerici ex officio clericali accipiunt, ſolvere teneantur decimas perſonales? Dicendum eſt, quod ſimiliter non tenentur, ex ſupradicta ratione; & ita fatentur Covar. *d. cap*. 17. *num*. 8. *verſ*. 1. Moner. *d. cap*. 5. *n*. 4.

Colligitur *ſecundò*, Clericos teneri ſolvere 10
decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæredirario, emptionis, vel alio quovis titulo comparantur. Paret ſi expendamus, reſpectu hujuſmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos conſiderari, ac proinde nil mirum, ſi decimas ſolvere reneantur. Ita in ſpecie probat tex. *in d. cap*. 2. *verſ. illi profectò*, ſic neceſſariò intelligendus: tradunt Sot. *d. q*. 4. *art*. 4. Covar.

d.c.17.num.8. verſ.primum hinc conſtat. Azor. *d. quaeſ.* 5. Moner. *d. cap.5. num.* 3. Fagundez *d.cap.2. num.*4. Gutier. *d.lib.4.Canon. cap.2. num.*32. me citato Trullench *d.dub* 10. *num.*2. ubi intelligit *cap. novum genus , hoc tit.* loqui de prædiis , quæ ſunt dotes Eccleſiæ : & *num.* 3. tenet illam Parochiam quæ de novo acquirit aliquos agros vel proprietatem intra terminos alterius Parochiæ emptione , vel teſtamento , aut donatione , teneri decimas ei ſolvere de campis acquiſitis : & *num.* 4. reſolvit Parochum de jure communi teneri ad decimas prædiales ex his prædiis , quæ titulo ſæculari acquitit, latè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.605.in 1.edit.*aliàs *reſol.* 429. *in 2.edit.* ubi probat Clericum teneri ſolvere decimam de eo , quod percepit ex patrimonio , ad cujus titulum fuit ordinatus. Quod ampliandum eſt primò , ſive prædicta prædia ſint in aliena , ſive in propria Parochia : utroque enim caſu procedit ratio de qua *ſuprà.* Ampliandum eſt ſecundo ſive Clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum , ut advertunt S. Thom. & Covarr. *locis proximè citatis*, ſive Epiſcopali , ſeu quacunque alia dignitate præfulgeant , juxta tex. per locum à ſpeciali *in cap.quæſti.16.quæſt.*1. Gutier. *d.cap.* 12. *num.* 2. Nec refragatur dicere , quod Prælati exempti non ſubſunt Parocho , arg. tex. ubi gloſſ.& Doctor. *in cap.ult.de Pœnit.& remiſſ.* Siquidem reſpondetur, illos Prælatos non ſubeſſe Parocho per accidens , quia ſcilicet alteri ſubjiciuntur , nempe Romano Pontif. vel prælato ſuperiori ; ſed nihilominus attentâ rei naturâ,Parochianos eſſe,ſicut ſunt alii fideles,arg.tex.*in d c.omnis utriuſque ſexus:* & inde eſt , quod illorum familia remanet ſubjecta ipſis Parochis, ut advertit Sor.*in 4.diſtinct.*18. *quæſt.* 4. *art.* 2. *col.*8. facit text. *in d. c. quæſti.*

Colligitur *tertiò*, Clericos ex lucris,ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis , per ſe, & perſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali , à quo Sacramenta percipere debent , ut per Covar. *d. cap.* 17. *num.* 8. *verſ.primùm hinc conſtat.* Suar. *lib.* 1. *c.*17.*n.*21. Rebuff. *d.q.*3.*n.*9.Fagund. *d.prec.*5. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 2. Moner. *d. cap.* 5. *num.*4. Paul.Layman. *in Theolog. moral. lib.*4. *tract.*6. *cap.* 3. *num.* 2. ubi advertit, quod licèt hæc reſolutio hodie nullum uſum habeat in decimis merè perſonalibus , quippe quas nec laïci, multò minùs Clerici pendere ſolent ; locum tamen habet in terris novalibus , quas ſi excolat Clericus, cùm antè nullum , aut modicum fructum afferrent , ad decimas Parocho ſuo ex illis ſolvendas obligari incipit , non per accidens ratione rei , ſive terræ , ſed per ſe , & ratione propriæ perſonæ.

12 Infertur *tertiò* reſolutio ad illam quæſtionem , utrùm privilegio Romani Pontificis poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum ? In qua partem affirmativam in ſpecie tenent Doctores communiter *in c. à nobis , de decim.* Dec.*conſ.*113 *num.*2.Covarr.*lib.*1.*var.cap.*17. *num.*9. Gutier. *conſ.*5.*num.*8. & *Canon. quæſt. lib.*1.*cap.*21.*num.*26.*&* 130. Fr.Ludov.Miranda *in man.Pral.tom.*2.*quæſt.*49.*artic.*6.Monet. *de decim.cap.*5.*num.*46.Leſſi.*de Iuſtit.lib.*2.*cap.* 38.*dub.*5.Soar.*d.lib.*1 *c.*18. *n.*1. Fagund. *d. præcep.*5.*lib.*2.*c* 4 *n.*1. Piaſec.*in praxi Epiſcop.par.* 2. *cap.*4.*n.* 63. noviſſimè Hieron. Roderic. *in compendio qu. Regular. reſol.* 50. *n.* 2. *cum ſeq.* latè Trullench *d.c.*3.*dub.*11. *princ.* Pro quibus faciunt plura Jura , quæ circa ſolutionem decimarum de privilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout eſt tex. *in d.c. à nobis*,ibi,*exemptis,& in cap.ſuggeſtum* 9. *& in c. ex parte* 10.*& in cap.ad audientiam* 12. *& in cap. pen. de decim. & in cap.ſi de terra* 6.*& in cap. accedentibus* 15. *& in c. dudum* 31. *de privileg.* Faciunt etiam plura alia privilegia , quæ non ſolùm aliquibus Religioſis circa decimas non ſolvendas à Summis Pontificibus ſunt conceſſa , de quibus *infrà* mentionem faciemus ; ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ , ac aliis Proceribus per totam Hiſpaniam,ut conſtat ex *deciſ.*702.*p.*1. *div.& deciſ.*665.*par.*3.*recent.*quæ quidem privilegia nequaquam Pontifices concederent , ſi ad illa concedenda poteſtatem non haberent.

Laborant tamen gloſ. & Canoniſtæ noſtri , tenentes decimas eſſe de Jure divino , in aſſignanda ratione , ob quam contra illud diſpenſare videatur Summus Pont. cùm tamen alioquin non poſſit, ut videtur probari ex *cap.ſunt quidam,& c ſtatuta,* 5. *qu.*1. *cap.literas , de reſtit.ſpol.& ex c.cùm ad monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* & tuentur plures , quos plena manu citavi *in tr.de jure eccleſiaſtico,lib.*1. *de perſonis,cap.*2.*de poteſt.& auctorit. Romani Pont.num.* 19. In primis gloſſ. *verb.exemptis, in d.cap.à nobis*,exiſtimat per talem conceſſionem exemptionis non tolli omninò jus naturale , aut divinum , quo debetur congrua ſuſtentatio ; ſed ſolùm limitari in illo caſu particulari , quo ſuo privilegio aliquem eximit à ſolutione decimarum : quod quidem prædicta gloſſ. exiſtimat non eſſe inconveniens , ut fiat à Pontifice. Sequitur gloſſæ explicationem Dec. *ubi ſup. & in c.cùm ordinem,in princip. de reſcript.*dicit receptum Mench. *illuſtr. cap.*80. *num.* 11. Verùm hæc gloſſ.explicatio non placet : convincitur etiam in primis , quia ſuppoſita illius explicatione non valeret tale privilegium exemptionis abſque juſta cauſa , eo quòd ſine illa deficit poteſtas diſpenſandi in jure naturali , & divino , ut oſtendimus *dicto cap.* 2. & tamen apparet prædictum privilegium validum eſſe , quantumcumque ſine juſta cauſa concedatur , ut fatentur multi ex ſu-

prà relatis. Convincitur etjam, quia talis cauſa juſta non præſumeretur in dicto privilegio, niſi per ipſum concedentem eſſet expreſſa, juxta tradita per DD. *in cap. qua in Eccleſiarum, de conſtit.* quod tamen non videmus in multis privilegiis, quæ circa exemptionem decimarum ſunt conceſſa, prout plura reperiuntur. Unde alii Doctores exiſtimant, Pontificem non adverſari juri naturali, & divino in concedenda exemptione decimarum, eo quòd tantummodò illud jus decimarum eodem divino & naturali jure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d.c.*21. *n.*16.& ante illum apertè Sylv. *verb.decima.n.*11. Pro qua declaratione facit, quia in decimis, ſicut in aliis rebus ſpectantibus ad Chriſti patrimonium, habet Eccleſia jus adminiſtrationis, ut reſolvit Abb.*n.*10.& alii *in c.cùm ſuper,de cauſ.poſſ.& propr.* Quocirca ſicut procurator cum libera adminiſtratione cenſetur habere mandatum ſpeciale ad diſtrahendas res domini conſtituentis, juxta text. *in l.procurator, ff.de procur.* ita quoque Eccleſia cenſetur habere prædictum ſpeciale mandatum, ac ſubinde nil mirum ſi Pontifex ſuo privilegio diſtrahens remittat prædictum debitum decimarum, juxta regul. text. *in cap.ſine exceptione*,12.*q.*2. Sic ſimiliter idem Pontifex diſpenſat in voto cujus obligationem juris divini eſſe conſtat. Quæ quidem explicatio licèt defendi valeat, nobis tamen placere non pôteſt, ſiquidem illa remiſſio fieri poteſt à Pontifice circa illa quæ ſunt in illius adminiſtratione, & nullum niſi Eccleſiæ reſultat præjudicium, juxta reg.tex. *in c.*2.*de preb.lib.*6. nihilominus tamen dato præjudicio in tali remiſſione, jus naturale & divinum offenditur, ex reg. tex. *in c.*1.*verſ.nec nos.de cauſa poſſeſ.*quod præjudicium apparet fieri Parocho, cui jus quæſitum eſt ad percipiendas decimas à ſuis Parochianis. At Monet. *d.c.*6.*n.* 53. putat Papam poſſe aliquibus immunitatem à decimis concedere, non autem in univerſum præceptum de decimis ſolvendis tollere; quia primo caſu Juri humano Pontificio, non verò naturali, aut divino derogat: in ſecundo verò quia tale decretum eſſet irrationabile nec conveniens Chriſtianæ Reip. cujus intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe; & quia juri naturali & divino congruit, ut laborantes in vinea domini mercedem aliquam decentem à laïcis accipiant, quique ſpiritualia ſeminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem abſolvit.

Quare Ego pro vera declaratione advertendum exiſtimo, exemptionem decimarum dupliciter poſſe conſiderari: vel enim talis eſt, per quam miniſtri ſuſtentatio offenditur, vel rurſus talis proponitur, qua conceſſa adhuc remanet prædicti Miniſtri congrua. & ſufficiens ſuſtentatio. Meminit hujus diviſionis Covar. *var.lib.*1. *cap.* 17. *n.* 9. Gutier. *d.c.*21. *n.*19. Hoc ſuppoſito, reſolvendum eſt in priori caſu, privilegio Romani Pontificis fieri non poſſe, ut talis exemptio procedat, ſiquidem congrua Miniſtri ſuſtentatio, quæ in hac ſpecie offenditur, & aufertur, Jure divino debita eſt, ut ſuprà oſtendimus: quod quidem Jus divinum & naturale privilegium Romani Pontificis offendere nequit. Non ſic dicendum in poſteriori caſu, in quo per privilegium illius talis exemptio concedi poteſt; ſiquidem præceptum de ſolvendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam Miniſtri ſuſtentationem, non eſt divinum, ſeu naturale ſed ſolùm humanum, contra quod privilegium dari poteſt. Ex his,

13 Colligitur *primò*, poſſe privilegium aliquod, ſive in partem, ſive in totum, eximere à ſolutione decimarum; utroque enim caſu manente ſufficienti Parochi ſuſtentatione, verificatur ratio, de qua *ſuprà* prout in ſpecie reſolvit Covar. *citato loco*, Gutiet. *d. cap.* 21. *num.*19. Azor. *d. lib.*7.*cap.*17.*quæſt.*6. Nec obſtat dicere, quod axioma illud divinum, *dignus eſt operarius mercede ſua*, ſine dubio adſtringit omnes illos, ad quorum utilitatem operarius ipſe laborat, ac ſubinde omnes debere concurrere in miniſtrando cibo, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth.*9. ibi: *Quis ſuis ſtipendiis militavit unquam*? unde cùm Parochus ad omnium Parochianorum utilitatem laboret, videtur dicendum, quod quantumcumque ille Parochus ſufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen, attento Jure naturali, & divino, debitores ſunt decimarum, & conſequenter nullus ex prædictis Parochianis poteſt privilegio eximi, ſaltem in totum, à ſolutione decimarum. Satisfit enim, ſi advertamus, prædictum axioma procedere quidem collectivè, ita ut in illa Parochia ab illa immediatè Parochus habeat cibum, hoc eſt, congruam ſuſtentationem pro miniſtrandis ſpiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem conſtituunt; non verò procedit diſtributivè, ita ut ſinguli ex eadem in individuo, niſi aliud jus humanum addatur teneantur. Pro qua facit, quia conſuetudo potens fuit, ut homines à decimis perſonalibus in totum excuſarentur, quorum multi illo tempore, ſicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus ex quibus decimas ſolvere poſſent. Et non eſt dicendum, quod magis operetur conſuetudo, quàm privilegium Romani Pont. arg. text. *in cap.*1.*de conſtitut.lib.*6.& per conſequens quod

qtiod authorltas illa non diſtributivè ; ſed collectivè intelligenda eſt. Facit etiam, quia ut doctores fatentur, privilegio fieri non poteſt, ut tanta quantitas perſolvatur, & videtur dicendum, majorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem ſolvendi decimas in ſuo fundamento, argum. textus *in l.ult.ff.de fundo inſtr.* ac proinde ſi privilegium, manente congrua ſuſtentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere poteſt, utique dicendum eſt in totum eoſdem, manente eadem ſuſtentatione, eximere poſſe.

14 Colligitur *ſecundò*, privilegium quo quis ſive in partem, ſive in totum à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extendi ad novalia, quæ ex poſt facto orta fuerint. Patet ſi expendamus hujuſmodi privilegium de decimis non ſolvendis eſſe quidem odioſum: tum quia contra jus procedit; tùm etiam, quia Parochi præjudicium in ſe continet, ac ſubinde data in aliquibus illius operatione, in aliis quantum fieri poteſt reſtringendum eſt, juxta reg. tex. *in l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publ.* juvat regula *Odia, de regul. juris, lib. 6.* & ita in ſpecie tradunt Rebuff. *d. tract. q.* 14. *num.* 3. refert alios, & ſequitur Gutier. *d. cap.* 2. *num.* 130. Monet. *cap.* 4. *num.* 67. noviſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæſtionum Regularium,*
15 *reſolut.* 50. *num.* 6. *Accedit, quia* †*privilegium* de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad novalia non extenditur, pro ut in ſpecie probat textus *in cap.* 2. *§.* 1. *de decimis, lib. 6.* latè reſolvit Covatruv. *d. lib.* 1. *variar. cap.* 17. *num.* 13. ex eo, quia tale privilegium ex prædictis duobus odioſum, reſtringendum eſt. Quod ſi privilegium concedatur de non ſolvendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam novalia, quæ propriis fiunt manibus comprehenduntur, juxta textum *in cap. ad audientiam* 12. *& in cap. ex parte, il* 1. *de decim.* Rebuff. *d. q.* 14. *num.* 18. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 31. Monet. *d. cap.* 4 *n.* 68. Accedit etiam, quia privilegium, quantumcunque ſit odioſum, ut ſuprà dictum eſt, & uti tale, in dubio ſtrictè intelligendum eſt, ex Gutier. *d. conſ.* 5. *n.* 15. nihilominus tamen, non refragante, imò juvante concedentis intentione, ſemper intelligendum eſt ſecundùm propriam ſignificationem, ita ut illa comprehendantur, quæ in propria veniunt ſignificatione: ut docet in ſpecie Dec. *conſ.* 13. *n. ult.* Rebuff *d. tract. q.* 13. *n.* 32. & conſtat appellatione laborum propriè novalia contineri, ut probat textus *in d. cap. ad audientiam* textus ſic intelligendus *in cap. quid per novale, de verb. ſign.* ac ſubinde nil mirum ſi in tali privilegio novalia quæ fiunt manibus, comprehendantur: & ita in effectu tenet Monet. *d. cap.* 4. *n.* 68. ubi *num.* 69. ſubdit privilegium non ſolvendi decimas novalium, intelligendum eſſe de his novalibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem juris percipiendi decimas, per textum *in cap. dudum pen. de privileg. & in ſtatuto, in princ. de decim. in 6.*

Verùm obſtat maximè textus alias diffi- 16
cilis *in cap. ex parte, il* 3. *de decim.* quatenus probat privilegium eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum, ut ſibi accipiat decimas ſuorum prædiorum, novalia comprehendere; quia quando majus conceditur, minus conceſſum etiam eſſe videtur, de cujus intellectu multa tradunt Covar. *d. cap.* 17. *num.* 13. Gutier. *d. cap.* 11. *n.* 116. *& ſeqq.* Menoch. *conſ.* 36. *n.* 21. Rebuff. *d. tract. q.* 14. Valaſc. *conſ.* 58. *n.* 9. Suar. *d. tract.* 2 *de decim. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 4. Monet. *d. c.* 4. *n* 65. *&* 66. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 782. *num.* 15. Caſtil. *tom.* 7. *de tert. cap.* 14. *num.* 14. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quod procedat ex mente concedentis, & maximè; quia in eo textu non agitur de priviligio percipiendi decimas in alicua Parochia; hoc enim reſtringendum erat idque colligitur ex illis verbis, ibi: *Parochiarum tuarum*; & in his terminis rectè convenit ratio, quia cui majus conceditur, minus conceſſum eſſe videtur; nam quidam contendebant ad Abbatem in ipſius Parochia decimas novalium non pertinere, vel quia eas non poſſidebat, vel quia præſcriptione, aut alia ratione eas amiſerat, vel denique, ut ex integra refert Rebuff. *d. loco, num.* 8. quia Epiſcopus decimas novalium cuidam Canonico conceſſerat; unde privilegium hoc Pontificis hoc caſu favorabile debet cenſeri, quia per illud fit regreſſus ad jus commune, juxta regulam textus *in l. ſi unus, §. pactus. ff. de pactis,* cum vulgaribus. Sed iſte Rebuffi intellectus ex originali & integra, quam refert, nequaquam defendi poteſt; quia ſi bene advertamus, integra relata per Rebuffum non eſt originale dicti cap. *ex parte*, nec ullo modo pertinet ad ejus ſpeciem, imò ſuper alia longè diverſa emanavit; idque conſtat non ſolùm ex verbis utriuſque, in quibus longè differt litera unius ab alio, & in integrum non habentur verba, ſicut nec ratio ſcripta in illo textu; verùm etiam, quia textus ille agit de Abbate S. Columbæ Senonenſis in Epiſcopatu Pariſienſi, & illi Abbati facta fuit conceſſio, de qua agit textus, & ad eundem ut ex ſupraſcriptione conſtat, dirigitur Deeretalis: at verò integra per Rebuff. relata agit de caſu qui contigit in Epiſcopatu Novarlenſi provinciæ Mediolanenſis, & juxta ſupraſcriptionem ejuſdem Rebuffi

dirigi

dirigitur ad Rectorem Eccleſiæ B. Mariæ, cui decimarum facta fuerat conceſſio: tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, ſecundum jus, & ex vi primæ conceſſionis poſſe percipere novalium decimas, ſed potiùs ex nova indulgentia concedit id, ita ut quandiu vixerit Canonicus, qui eas novalium decimas percipiebat, & ſententiam pro ſe obtinebat, nullum eidem in perceptione præjudicium inferatur; ſed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Eccleſiæ. At *in d. cap. ex parte*, abſque nova indulgentia, ex rigore Juris communis, & tanquam indubitatum decidit Papa, Abbatem poſſe decimas novalium percipere, conſtat ex litera, ibi: *Exigere ſatis potes*; juncta ratione quæ ſequitur. Quare retenta mente commmuni, quod textus agat de privilegio percipiendi decimas (licèt ſummarium contra verba Pontificis referat privilegium non ſolvendi) tentari poſſet privilegium illud ideò comprehendere & veteres & novalium decimas, quia conceſſum fuit ſub ea forma, pleniori ſcilicet: *De laboribus terræ Parochiarum tuarum integraliter decimas percipias*; quæ verba, & privilegii forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed quia ratio, quam textus in fine reddit non ſat convenit huic intellectui, nec apparet, aut jure probatur, Pontificem in privilegio percipiendi decimas alienas, quod eſt magis nocivum & odioſum quàm ſit illud non ſolvendi, ex traditis per Rebuff. *d. q.* 14. *num.* 28. *&* 30. admiſiſſe illas diverſas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius exiſtimo *d. cap. ex parte*, non agere de privilegio, aut conceſſione ſpeciali circa decimas recipiendas, ſed magis de conceſſione Juris, communis per quam, eodem attento, potuiſſet Abbas ille, vel Parochus quicunque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum ſuarum. Senſus ergo eſt, *cùm tibi conceſſum ſit* (ſcilicet à Jure communi) *quod majus*, &c. & ita in effectu ille textus explicat id ipſum quod habetur *in c. cùm contingat, verſ. unde, de decim.* & integra relata per Rebuff. ſcilicet novalium decimas pertinere ad Parochos, quibus abſolutè, & cum integritate decimæ intra Parochiam Jure communi conceſſæ ſunt: cui intellectui ſatis conveniunt verba textus. Si quidem conceſſum, propriè loquendo, dicitur etiam illud, quod lege & Jure communi tribuitur, *l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publ.* & vulgò dicimus, *Fruſtrà precibus impetratur quod à Jure communi conceditur*. Inſuper congruit ratio, quam textus ille in fine reddit, quippe quæ propriè, & abſolutè loquendo vera eſt, & procedit in his, quæ à Jure communi conceduntur, ſicut & aliis favorabilibus, non ita verò & in cæteris, quæ Jure ſingulari, & ex privilegio contra Jus commune conceduntur, ſicut nec in reliquis odioſis juxta reg. *cui licet, reg. jur. in 6. & l. non debet, eod. tit.* cum iis quæ tradunt Scribentes *ibid.* Et juxta hunc intellectum dubitandi ratio in eo eſſe potuit, quod Epiſcopus, vel alius prætendens decimas novalium, in quarum poſſeſſione Abbas non exiſtebat, arbitratur illas ad Abbatem non pertinere, quia de novo inſurgebant, & fortaſſe etiam ex eo quod Abbas non unam tantùm, ſed multas Parochias habebat, ut conſtat ex litera ibi *Parochiarum ſuarum*; quas tamen ex diſpenſatione, & in quibuſdam caſibus Jure expreſſis juſtè potuit obtinere, & conſequenter in eiſdem ex conceſſione Juris decimas novalium exigere. Nec retento hoc intellectu obſtat caput *tua* 25. *in fin. de decim.* Quoniam ultra alios intellectus Abbatis & aliorum utrobique, & tradita per Gloſſ. 1. & Doctores *in cap. pervenit* 1. *q.* 7. & poſt Fortun. & Covar. *d. lib.* 1. *var.* 17. *n.* 3. Rebuff. *d. q.* 14. *num.* 2. *&* 29. textus ille non agit de conceſſione decimarum ſimpliciter & abſolutè facta, ſed de illa, per quam decimæ antiquæ, quas Eccleſia poſſidebat, alicui concedebantur veluti in feudum, in qua ſpecie non includuntur decimæ novalium, & neceſſaria eſt ad hoc nova, & ſpecialis conceſſio, juxta *cap.* 2. *in princip.* ubi notat Gloſſa in caſus poſitione & alii, *de decim. lib.* 7. idque intendit *d. cap. tua, ibi: Occaſione decimationis antiquæ*; & clariùs ibi: *Non ſit extendenda licentia, ſed reſtringenda.* Quæ verba ſignificant conceſſionem, de qua textus agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, non niſi per extentionem novalium decimas includere potuiſſe.

Infertur *quartò*, Religioſos omnes eſſe 17
exemptos privilegio in Jure ſcripto à ſolutione decimarum de novalibus tantum quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, ut probatur *in cap. ex parte, il* 2. *de decim.* & docent *ibid.* Hoſt. *num.* 4. Butr. *num.* 9. & Anchar. *num.* 3. Rebuff. *d. tract. quæſt.* 14. *num.* 45. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 56. Gutier. *conſ.* 5. *num.* 1. Suar. *d. tract.* 2. *lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 2. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 2. *cap.* 3. *à num.* 7. Rot. *in Carthag. decimarum*, 16. *Febr.* 1615. *coram bonæ mem. Dunozetto.* Intellige procedere in his tantùm novalibus quæ deſerviunt pro uſu Monaſterii, ut expreſsè declarant in illo tex. Abb. *num.* 3. Joan. de Anan. & Anchar. *n.* 2. Rebuff. *d. q.* 14. *circa fin.* quos refert & ſequitur Rota *in Cordub. decimarum*, 21. *Maii* 1617. coram *bon. mem. Patriarcha Manzaned.* Limita tripliciter hanc illationem: & *primò*, ut locum non habeat ubi novalia ab iiſdem Exemptis

aliis traduntur excolenda, ſicut colligitur *ex d. c. ex parte*, ibi, *propriis manibus*, Rebuff. *d. q.* 14. *n.* 17. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 58. Secundò, niſi pacto expreſſo ad hoc teneantur Gloſ. *verb. laborum, in d. cap. ex parte*, Rebuff. *d. q.* 14. *num.* 53. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 59. Tertiò, niſi ſolvendo tacitè renunciaverint privilegio ſuo, Gloſ. *d. verb. laborum*, Rebuff. *d. q.* 14. *n.* 54. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 60.

18 Privilegio quoque in Jure ſcripto Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, ut expreſsè probatur *in d. cap. ex parte, il* 1. *& in cap. licèt, eod. tit.* quod quia quidam intelligebant ſolùm de novalibus, Pontifex *in cap. ad audientiam, eod. tit.* exponit intelligi dictum indultum debere, non tantùm de novalibus, ſed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à Religioſis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ poſt Concilium Lateran. Ciſtercienſes acquirunt, ut cauſa acerrimè diſputatâ reſolvit Rota *in Pamphilon. decimarum*, 18. *Decemb.* 1615. coram *Reverend. D. meo Coccino Decano*. præſertim propter privilegia Sixti IV. ibi, *Singulares perſonas dicti Ordinis à præſtatione decimarum, tam pro poſſeſſionibus habitis ante, & poſt Concil. quàm de cætero habendis, quæ propriis ſumptibus excolunt, & excolent, &c.* referunt Renat. Chopin. *de ſacra polit. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 8. Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apoſtol. pro Regularibus, Bulla* 5. *Martini V.* Quorum

19 † privilegia, cùm ſint perſonalia, ideò non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, ut in puncto privilegiorum Ciſtercienſium eſt deciſio Putei 522. *lib.* 2. & dicit Rota *in Toletana Decimarum*, 17. *Junij* 1621. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Nec etiam ſuffragatur reſpectu arrendatariorum, etiam ſi ipſi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant. Seraph. *deciſ.* 827. *num.* 3. *cum ſeqq.* Prout nec etiam ſuffragatur, ſi prædia locentur ad pecuniam; tunc enim in nihilo Ciſtercienſes exemptos eſſe non ſemel tenuit Rota, & ſignificanter *deciſ.* 2. *de privil. in antiq.* & coram Puteo *deciſ.* 150. *lib.* 2. *in correct. & p.* 2. *diverſ. deciſ.* 23. *n.* 4. *& ſeqq. & in Carthagin. Decimarum*, 26. *Novembris* 1600. coram *bonæ mem. Penia.*

20 Verùm diſpoſitio *dicti cap. ex parte, il* 1. quoad ſupradicta revocata eſt per tex. *in cap. nuper* 34. *de decim.* quo attento Ciſtercienſes, & omnes Regulares, qui gaudent iiſdem privilegiis, de tertis alienis, & in poſterum acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, & ſumptibus excolant, debent ſolvere eaſdem decimas, quas antea domini terrarum ſolvebant, vel ſe inter ipſos componere: verba enim textus clara ſunt. *Decernimus ut de alienis terris, & amodò acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, aut ſumptibus colant, decimas perſolvant Eccleſiis, quibus ratione prædiorum anteà ſolvebantur, niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Et ideò omnes ferè Religioſi per ſpecialia privilegia à Summis Pont. exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum obtinuerunt, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt, & de multis meminere Fr. Lud. Miranda, *d. tom.* 2. *q.* 49. *art.* 12. *in concluſ.* Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 18. 19. *&* 20. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 33. *diffic.* 4. *à n.* 5. Portel *in dub. Regul. verb. Decimæ*, Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 44. *art.* 4. *&* 5. *& tom.* 3. *q.* 16. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 2. *cap.* 4.

Et nuncupatim de conceſſo pro Monachis Cœleſtinis, & Cluniacenſibus teſtatur Renat. Chopin. *monaſt. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 5. 21

Et pro Monachis Congregationis Caſſinenſis, aliàs S. Juſtinæ de Padua, eſt privilegium Eugenii IV. *ſub dat. Kal. Martii* 1434. relatum per Fr. Emman. *in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla* 7. 22

Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Vallisoleti eſt privilegium Clementis VII. *ſub dat.* 8. *Decemb.* 1630. de quo *in eod. Bullario novo, tom.* 2. *Bulla* 7. *ejuſdem Pont.* 23

Et pro Monachis Eremi Camaldulenſis, & Congregationis S. Michaëlis de Murano adeſt privilegium Leonis X. *ſub dat.* 4. *Novemb.* 1513. §. 29. relatum *in eod. Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 2. *ejuſdem Pont.* 24

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis adeſt privilegium Cœleſtini III. *dat.* 4. *Novemb.* 1097. relatum *in eodem Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 3. *ejuſd. Pont.* 25

Et de Sylveſtrinis adeſt privilegium Innocentii IV. *ſub dat. Kal. Iul.* 1247. relatum *in eod. Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 5. *ejuſdem Pont.* 26

Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede eſt privilegium Gregorii XI. *ſub dat.* 5. *Kal. Iulij* 1373. relatum *in eod. Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 3. *ejuſdem Pont.* 27

Et pro Ordine S. Antonii Viennenſis adeſt privilegium Clementis VII. *ſub dat.* 6. *Kal. Decembris* 1523. relatum *in eodem Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 2. *ejuſdem Pont.* 28

Et pro Cruciferis adeſt privilegium Urbani III. *ſub dat.* 7. *Kal. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario novo, tomo* 1. *Bulla* 1. *ejuſdem Pont.* 29

Et pro Fratribus Prædicatoribus adeſt privilegium Gregorii XI. *ſub dat. Non. Martii Pontificatus ſui anno* 4. relatum *in eodem Bullario novo, Bulla* 7. *ejuſdem Pont.* 30

Et pro Fratribus Conventualibus Ordinis S. Franciſci adeſt privilegium Sixti IV. *ſub dat. pridie Kal. Decembris. anno Incarnat. Domini* 1474. 31

Et pro Canonicis Regularibus Sancti 32

Salvato

Salvatoris adeſt privilegium Julii II. *ſub Dat.* 4. *Non. Aprilis* 1612. relatum *in eodem Bullario novo, tom. 1. Bulla* 30. *ejuſdem Pontif.*

33 Et pro Monachis S. Baſilii adeſt privilegium Gregorii XIII. *ſub Dat.* 8. *Kalend. Iulij* 1567.

34 Et pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula adeſt privilegium Julii II. *ſub. Dat.* 5. *Kalend. Auguſti* 1506. relatum per Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *privileg. dicti Ordinis, Bulla* 2. *ejuſdem Pontif.* §. 19.

35 Et pro Carthuſianis eſt privilegium Martini V. *ſub Dat.* 8. *Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario novo, tom.* 2. *Bulla* 1. *ejuſdem Pont.*

Er quamvis omnes ſupradictæ Religiones privilegiis Summorum Pontificum ſe munierint, ne ſolvere tenerentur decimas prædictorum ſuorum, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, propter derogationem *d. cap. ex parte, il* 1. *& d. cap. nuper*; tamen ubi conſuetudine legitimè præſcripta, & allegata, ut ſuprà, introductum fuerit, ut Religioſi hac exemptione fruantur abſque alio privilegio, derogatione illa non obſtante, exiſtimo eos non eſſe hac de re moleſtandos, cùm potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in pleniſſima exemptione eis conceſſa *in cap. queſti, & in cap. decimas,* 16. *q.* 1. uſque ad hodiernum diem continuari, poſteriori derogatione non admiſſa, prout in Hiſpaniarum partibus exemptionem adeſſe mihi retulit vir Religioſus, & teſtium dicta legi: nec mirum, ſi derogatio in dictis Juribus contenta, tunc fuiſſet in executionem deducta; quia tempore, quo illa emanavit, Hiſpania è manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum ſufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cùm Religioſi libenter ſuſciperent, æquum tunc viſum fuit (ut videtur) illos non fuiſſe privandos exemptione ſibi conceſſa *in d. c. ad decimas*, ad quod forſan reſpicere videtur lex antiqua Hiſpaniæ 5. *tit.* 20. *part.* 1. quæ dum loquitur de quibus prædiis decimas ſolvere debent Religioſi, ita concludit: *Eſſo miſmo ſeria, ſi labraſſen eredades agenas por ſus manos, ò por ſus deſpenſas, ea no ſe puedeneſcuſar, que non den diezmos dellas, otro tal ſeria, ſi ellos dieſſen à otro tales eredades, que ſi ello las labraſſen, non darian diezmos dellas.* Quod eò magis admittendum videtur, ſtante conſuetudine hujuſmodi in illis partibus, ſi Religioſi ex inſtituto Clerici fuerint communiter viventes; quia cùm iis Monachis, & Regularibus exemptionem conceſſerit *d. c. ad decimas*, & derogatio in poſterioribus Juribus tantùm loquatur de Monachis, & Religioſis, videtur quoad alios nihil ibidem innovari: incluſio enim unius eſt excluſio alterius, *c. in nomine, de præſumpt.* cum citatis *in collect. ibid. n.* 4. & hoc ſine præjudicio jurium alicujus.

36 Moniales non ſolùm S. Claræ, verùm etiam & aliæ quæcunque Regulares perſonæ, quarum redditus, & proventus Eccleſiaſtici adeò ſunt tenues, & exiles, quod de illis ſuſtentari non poſſunt, ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere, decimas non tenentur perſolvere: ita ex quadam *Extravag.* Bonifac. VIII. incip. *Decimas*, refert Fr. Ludovic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *quæſtion.* 49. *artic.* 13. *in concl.* Præterea Abbatiſſæ, Conventus, & Moniales Sanctæ Claræ per privilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. de quibuſcunque terris, & poſſeſſionibus ſuis, quas per ſe, vel colonos, ſeu ſervitores excoli, & cultivari faciunt, aut in poſterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Eccleſiis, & aliis perſolvere tenentur, nec ipſe, aut poſſeſſionum earundem coloni ad earum ſolutionem à quocunque cogi poſſunt: ita referunt Fr. Emman. *quæſtion. Regular. tom.* 1. *quæſtione* 44. *art.* 5. *& tom.* 3. *quæſt.* 34. *art.* 15. Fr. Ludovic. Miranda *d. art.* 13. *verſ. & præterea.* Hieron. Roderic. *in Compendio quæſtion. regul. reſol.* 50. *num.* 4. Portel. *in dubiis regularib. verb. Decima, n.* 3. ubi aſſerit in Portugalia praxim eſſe in contrarium pro decimis ſolvendis à Monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. Exemptionis decimarum,* 30. *Ianuarij* 1589. coram *Orano,* quæ eſt *deciſ.* 240. *part.* 4. *diverſ.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem cauſa,* 12. *Maij* 1613. coram *bonæ memoriæ Buratto, inter ejus impreſſas deciſ.* 704. De bonis autem emptis tenentur Abbatiſſa, & Moniales ad ſolvendas decimas, & primitias Parochiali Eccleſiæ, ut referunt deciſum Portel. *d. verb Decimas, n.* 4. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 50. *ſub n.* 5.

Converſi, vel Confratres mediæ Crucis del Thao, Ordinis Hieroſol. decimas ex bonis ſuis patrimonialibus, prædiis, poſſeſſionibus, agris & terris omninò integrè & realiter perſolvere debent, etiamſi ipſa bona patrimonialia per proprias perſonas, & proprios colonos ab eis colantur: at ſi aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obtulerunt ſuas perſonas Religioni, & actu illi inſerviunt, tunc & eo caſu ſunt exempti à decimis perſonalibus duntaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, poſſeſſionum, & prædiorum non conſiſtunt, etiamſi propria induſtria & labore percipiantur. Si verò obtulerunt perſonas & omnia ſua bona Religioni, ita ut ſint verè Donati, profeſſi, & non conjugati, & in ipſam Religionem fuerit translatum dominium, & poſſeſſio eorundem bonorum,

rum, non poſſunt moleſtari ſuper decimis realibus de ipſis bonis oblatis, prout cæteri milites profeſſi ejuſdem Religionis Hieroſolym. vigore ſuorum privilegiorum hactenus illis conceſſorum, conſueverunt. Ita ſtatuit Clemens VIII. *in ſua conſtit.* incip. *Quæ Ordini Eccleſiaſtico, ſub die* 11. *Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia ſua *Conſtit.* incip. *Romanum decet. Pont. ſub die* 27. *Iunij* 1602. Motu proprio, & ex certa ſcientia declaravit quoſcunque, qui hactenus habitum de devotione hoſpitalis S. Joannis Hieroſol. tam ex ſpeciali ipſius & Apoſtol. Sedis indulto, quàm ab ipſiſmet Magiſtro & Conventu ejuſdem Hoſpitalis ſuſceperunt, aut impoſterum quandocunque ſuſcipient, etſi in literis illius, aut pro tempore exiſtentis Romani Pont. ſuper hujuſmodi habitus ſuſceptione & in forma Brevis expeditis & expediendis, quod omnibus, & ſingulis privilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prærogativis, & præeminentiis, quibus alii ejuſdem Hoſpitalis Fratres de devotione, aut aliàs, uti, frui, potiri, & gaudere ſolent, & poſſunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, ſine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere poſſint & debeant, ſpecialiter, ac nominatim conceſſum fuerit; nihilominus nullis omninò gratiis, & privilegiis fori, & exemptionis à decimarum ſolutione frui, ac potiri debere, ſed ad ſolutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos eſſe.

Virgines, & viduæ, ac forſan aliæ mulieres tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum, & Sanctiſſimæ Trinitatis, ac forſan aliorum Ordinum, *Beatæ* nuncupatæ, quæ non in communi, vel ſub clauſura, ſed in propriis quæque domibus, aut alienis ſeparatim vivunt, ac in Parochiis ubi degunt, Sacramenta Eccleſiaſtica recipiunt, quorumcunque privilegiorum prædictis, ſeu quibuſvis aliis Ordinibus quibuſvis ſint aggregatæ, Apoſt. ſeu alia quavis auctoritate conceſſorum, ſeu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à ſolutione decimarum, ſeu aliarum rerum Parochiis, intra quarum fines dictæ mulieres exiſtunt, vel aliis Eccleſiis alioquin debitarum, non ſunt exemptæ, ex Conſtit. Clementis VIII. incipien. *Romani Pontif. ſub die* 12. *Septembris* 1600.

Patres Societatis Jeſu à Paulo III. & Gregorio XIII. & aliis ſummis Pontificibus pleniſſimam exemptionem à ſolutione decimarum obtinuerunt: quibus privilegiis revocatis, & derogatis, Leo XI. *in ſua Conſtit.* incip. *Impoſiti nobis, ſub die* 23. *Aprilis* 1605. motu proprio & ex certa ſcientia ſtatuit, decernit, & ordinat, ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas Jeſu, & illius domus, etiam Probationum, atque Collegia, & loca quæcumque ubivis locorum in Regnis Caſtellæ & Legionis exiſtentia, ratione prædiorum, poſſeſſionum, & vinearum, olivetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcunque quæ nunc poſſident, quomodocumque & undecunque ad eos perventa, aut per eos acquiſita fuerint, & etiam eorum, quæ in poſtea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apoſtol. domorum, ſeu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, teſtamentis, codicillis, ſeu ultimis voluntatibus duntaxat acquirent, & non ſolùm eorum, quæ locare & arrendare ſolent, ſed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolunt, loco decimæ, vigeſimam, ſcilicet ex ſingulis viginti unum eorum fructuum cujuſcunque generis & ſpeciei, quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient, piſcarionum, avium, aliarumque rerum & ſpecierum, de quibus de jure, vel de conſuetudine decimari ſolet; Eccleſiis, quibus alioquin circumſcriptis dictis privilegiis, decimæ perſolvi debebent, perſolvere teneantur, & obligati exiſtant. Et quia evenire poterit ut Religioſi dictæ Societatis alia prædia, poſſeſſiones, terras, & bona ex penſionis titulo impoſterum acquirant, aut prædia, terras, & bona extraneorum excolant, vel per eorum colonos excoli faciant, declarat, & pariter ſtatuit quod ratione eorum prædiorum, poſſeſſionum, terrarum, & bonorum, quæ emptionis titulo acquirent, aut quæ titulo locationis ab aliis conduxerint, ipſi colent, aut coli facient, non vigeſimam, ſed integram decimam in Eccleſiis, quibus, & prout antequam ipſi Religioſi illa tenerent, debebatur, pariter ſolvere teneantur & obligati exiſtant. Ab hujuſmodi autem vigeſimæ, ſeu decimæ ſolutione hortos, ſeu viridaria, quæ apud eorum domos, ſeu Collegia intra civitates & oppida habuerint, necnon etiam unum tantùm prædiolum in agro pro unaquaque domo, ſeu Collegio, quod tamen muris circundatum ſit, & quatuor ſanegarum illarum partium menſuram non excedat, exempta eſſe voluit, & ordinavit, decernens ipſos Societatis Jeſu Religioſos ad mediæ decimæ, ſeu vigeſimæ, & integræ decimæ hujuſmodi reſpectivè ſolutionem faciendam de cætero omninò teneri, & ad id cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis conſtringi poſſe.

Poſtmodùm Gregorius XV. *in ſua conſtit. edita ſub die* 15. *Februarij* 1622. eidem Societati conceſſit quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & ſingula illius

illius Domus Collegia, & loca ubique in Caſtellæ & Legionis Regnis duntaxat exiſtentia, præſentia & futura ad ſolutionem & præſtationem decimæ integræ, vel dimidiæ, ratione prædiorum, poſſeſſionum, vinearum, olivetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcunque ejuſdem Societatis, in eiſdem Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus ac ſumptibus, per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excoluiſſent, ſive prædia, poſſeſſiones, oliveta, & alia bona hujuſmodi ad Societatem illiuſque Domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, teſtamentis, codicilis, aut aliis ultimis voluntatibus, unionibus, applicationibus, conceſſionibus, emptionibus, & aliis acquiſitionibus, & aliàs quomodocunque & qualitercunque eatenus jam eſſent acquiſita, ſive in poſterum ad eandem Societatem, Religioſoſque illius deferri contigiſſet, niſi prout alii Mendicantes ſolvere conſueverant, minimè tenerentur. Leonis prædeceſſoris litteris in aliis omnibus firmis, & illæſis remanentibus, Apoſtolica auctoritate conceſſit, & indulſit.

Denique S. D.N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Aliàs felicis record. ſub die* 20. *Novembris* 1623. Motu proprio, & ex certa ſcientia Gregorii XV. litteras, omniáque & ſingula in eis quomodolibet contenta & expreſſa perpetuò revocavit, caſſavit, abrogavit & annullavit, ita ut nec in poſſeſſorio, neque in petitorio dictæ Societati, illiuſque Domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorúmve perſonis & bonis ſuffragari poſſint.

37 Circa præfata privilegia *primò* eſt advertendum, quod in quolibet eorum, & in aliis, ſi quæ fuerint, eſt expreſsè derogandum diſpoſitioni *d. c. nuper*. quod cùm ſit conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones, adeò quod ſit propriè neceſſaria illius derogatio expreſſa, ut docent Marcheſ. *de commiſſ. p.2. pag.* 596. *n.*1. *& 2. in ult. impreſſ.* Campan. *in diverſ. juris canon. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 154. Rom. *decіſ.* 112. *& ſeq. p.1. diverſ. & in Oriolen. Decimarum*, 21. *May* 1586. *& 9. Iuny ejuſdem anni*, coram *Orano*, & coram *Cavaler.* inter ejus impreſſas *decіſ.*
38 219. *n.* 3. in qua fuit dictum † exemptionem à decimis non ſuffragari, niſi in ſpecie derogetur *d. c. nuper*, & coram *Card. Pamphilio jun.* nunc S. D.N. Innocentio X. *in Viterbien. Decimarum*, 25. *Iunÿ* 1618. & coram Burat. *d. decіſ.* 704. *n.* 2. ubi latè, & eleganter Ferentil. *in annot. n.* 13.

39 Eſt advertendum *ſecundò*, quod privilegium habentes non ſolvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt, ut probat expreſsè tex. *in cap. licet* 11. *de decim.* & tradunt Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 27. *quaſ.* 7. Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 13. Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 15.
quæſt. 18. *ſub n.* 5. Ratio eſt, quia † privilegia 40
exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum, aut fructuum, ut non ſemel cenſuit Rota, & ſignanter. *decіſ.* 23. *p.* 2. *diverſ.* & coram Seraph. *decіſ.* 827. *n.* 2. & *in Placentina Decimarum*, 17. *Decembris* 1584. coram *Card. Blanchetto*, & *in Pampbiloaen. Decimarum*, 15. *Decembris* 1615. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & *in Leodien. Decimarum*, 20. *Decemb.* 1620. coram *Card. Virili*, refert me citato Trullench *d. c.* 3. *dub.* 11. *num.* 4.

Advertendum quoque eſt *tertiò*, Papam 41
communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſeri etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio; cùm difficulter concedatur, ut per Butr. *conſ.* 19. *n.* 9. Bald. *in l. fiſtulas.* §. *frumenta, ff. de contrah. empt.* Cremen. *ſing.* 108. Felin. *in cap. ſedes, num.* 3. *de reſcript.* Pute. *decіſ.* 65. *lib.* 3. Seraph. *decіſ.* 591. *num.* 2. Cavaler. *decіſ.* 247. *num.* 10. Rot. *in Valentina Decimarum*, 28. *Novemb.* 1603. coram Card. Lancelloto jun. & *in Corduben. Decimarum*, 13. *May* 1613. coram *bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, & *in Conchen. Decimarum*, 12. *Maij* 1623. coram bonæ mem. *Buratto, inter ejus impreſſ. decіſ.* 704. refert me citato Trullench *n.* 4. Quod quidem procedit, etiamſi Papa in dicta communicatione privilegiorum fecerit mentionem de decimis; quia ſi non apparet de expreſſa mente concedentis, verbum, *decima*, referri poteſt ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias & prædiales, quæ ſunt debitæ de Jure divino: & hoc maximè procedit in communicatione privilegiorum, in qua non derogatur *d. c. nuper*, quod cùm contineat Conſtitutionem Conciliarem, cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones; & ideò requirit ſpecificam derogationem, ut ſuprà diximus, *n.* 37.

Et notandum etiam *quartò*, quod Paro- 42
chus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio, ut cenſuit S. Congreg. Concilii *in*
una Piſauren. 13. *Aprilis* 1630. nam † præ- 43
dia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere,

ac

ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus; quenadmodum tenebantur laici priuſquam bona ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiverint: *eadem S.Congreg.in cauſis Ripan. Vrbitanen.& Firman.4. & 18. Decembris 1627.& in Callen. 1. Septembris 1629.*

44 Advertendum denique eſt, privilegia hujuſmodi eximentia à ſolutione decimarum amitti, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ Parochiali, quæ habet intentionem de Jure fundatam in decimis, *c. ſuggeſtum, c. dilectis. & ibi* gloſſ. *verb.enormiter,de decim cap. quid per novale, de verborum ſignif.* Rebuff. *d. quæſtione* 14. *num.*55. Menoch. *conſ.*256. *n.*9. *vol.* 3. Rot. in ſpecie de privilegiis Ciſtercienſium, *in Pampilonenſi Decimarum*, 6. *Aprilis* 1615. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano*; vel ſaltem moderari juxta tex. *in c.* 2. *§. ubi autem, de decim. lib.* 6. Rot. *in d. Pampilonen.*

45 Ad declarationem verò Papæ ſpectat, quando dicatur privilegium enormiter lædere, ſecundùm Abb. *in d. cap. ſuggeſtum, num.*4. niſi alteri, putà judicio Rotæ, Papa commiſerit, ut evenit *in d. Pampilonenſi decimarum.* An autem, & quando Religioſi non utentes etiam ex negligentia, vel ignorantia, ſpeciali privilegio eximente illos à ſolutione decimarum, præjudicent juri ſuo ex tali obtento privilegio? Vide Hieronym. Roderic. *dicta reſol.* 50. *num.* 5.

Utrùm exemptio, & privilegium de non ſolvendis decimis alicui Religioni à Sede Apoſt. conceſſum, effectum ſortiri, atque operari valeat in præjudicium juris Tertiarum, multis antea temporibus Regibus noſtris Hiſpaniæ acquiſiti? Vide latiſſimè Caſtill. *controverſ. tom.* 7. *de tertiis, c.* 36. *per tot.*

46 Infertur *Quintò*, Religioſos omnes privilegio in jure ſcripto eximi à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc eſt de animalibus, quæ ipſi nutriunt, ut expreſsè habetur *in d. c.ex parte, il* 1.*de decim.l.Regia* 4. *tit.*20. *part.* 1. ibi, *Que todas las Religiones qualeſquiera que ſean, non deben paguer diezmos, ni de ſus huertas, ni de los ganados que crian.* Petr.Gregor. *ſyntagm.jur.part.*2. *lib.*1. *cap.*24.*n.*7.*& c.*21.*num.*10. Hoc tamen procedit in his tantùm, quæ deſerviunt prouſu Monaſterii, ut expreſsè declarat ibi Abb. *n.*3. Joan. de Anania *n.*2. Anchar. etiam *n.*2. Rebuff. *d.q.* 14. *circa fin.* Monet. *d.c.*5.*n.*17. & in animalibus, quæ ipſi Religioſi nutriunt ſuis ſumptibus, non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda, *Clem.*1. ubi gloſſ. *verb.animalibus, & verb. teneri, de decim.* Abb. *in d. cap. ex parte, in fine, & ibi* Anchar. *d. num.* 2. *verſ. illud etiam*, Henric. Boich. *num.* 2. *verſ. quod intellige*, Butr. *in* 3.*not.* Rebuff. *d.quæſtione* 14. *num.* 57. ubi dicit, quod ſi dentur aliis tenenda, & cuſtodienda, requiritur quod veſperi reducantur ad Monaſterium: quod etiam tenet Monet. *d.cap.*5.*num.* 15. Rot. *in Conchen. decimarum*, 23. *Junij* 1614. coram *bonæ memor. Patriarcha Manzanedo*, ubi ait † diſpo- 47
ſitionem *dicti c. ex parte*, non eſſe revocatam per *d. cap. nuper, de decim.* quoad hanc partem; quia ille tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innovavit, ut expreſsè ſentit Butr. *in d. cap. ex parte, prope fin. verſ. relinquitur ergo.* Sed quæro an Religioſi privilegiati ſuper animalia, an animalia, quæ commiſcentur cum animalibus ipſorum Religioſorum ſint privilegiata? Reſpondetur quod non, quia commixtum alteri non gaudet privilegio conceſſo ei, cui fit commixtio, quando commixta ſunt ſeparabilia: & ita licèt ſingula animalia ſingulorum dominorum ſimul miſceantur, ut faciant unum corpus, tamen quilibet remanet dominus ſui animalis, *l. quicquid, §. fin.ff.de acquir. rer. domin.* Secus verò ſi commixta non ſint reducibilia ad eandem materiam, & non ſint ſeparabilia, *cap. quod in dubiis, de conſec. Eccleſ.* Ita Lauret. de Franchis *de controverſ. inter Epiſcopos, & Regulares, q.* 83.

48 Infertur *ſextò*, per privilegium in Jure ſcriptum leproſos in communi viventes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & de nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſolvere cogi non debere, ut voluit Pontifex *in c.* 2. *de Eccleſ. ædifican.* Hiſpan. *in tract. regul. decimarum, q.*12.*n.*2. Rebuff. *d. tract. q.*5. *num.* 21. Monet. *dicto c.*5.*n.*35 Rot. *in d. Conchen. decimarum*, 23. *Iunij* 1614. coram *bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, ubi fuit dictum, ad hoc ut ſit locus exemptioni, de qua *in d. c.* 2. leproſos debere communiter vivere, & ſimul congregatos extare, ita ut ſi adeſſet Hoſpitale, in quo curarentur etiam leproſi, quando ad illud accederent ibidem alii infirmi cæteris morbis laborantes, & leproſi retinerentur ſeparati ab aliis infirmis, adhuc non habere locum *d. c.* 2. quia leproſi non videntur conſtituere corpus ſeparatum, cùm talis ſeparatio fiat ad evitandum contagium: & cùm privilegium *d. c.* 2. ſit ſpeciale, non videtur extendendum ad Hoſpitale commune leproſis, & aliis infirmis.

49 Infertur *ſeptimò*, Epiſcopum non poſſe alicui concedere hanc immunitatem à decimarum ſolutione per viam privilegii, ut docent Rebuff. *de decim. q.* 5. *num.* 28. *&* 32. Fagundez *d.præc.*5. *lib.*2. *cap.*4.*num.*6. tum quia ſunt à Papa aſſignatæ ſingulis Eccleſiis, *cap.*1. 13. *q.* 1. tum quia in Conc. Cabiloen. ſtatutum fuit, ne Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ decimis privarentur, *c. Eccleſia, cum ſeqq.* 16. *quæſt.* 1.

50 *quæſt.* 1. † Epiſcopus autem non poteſt contra Concilium diſpenſare, gloſſ. ſingularis *verbo, in ætate, in cap. cùm dilectus, de elect.* plures per me citati *de officio, & poteſt. Epiſco-*
51 *pi, part.* 2. *allegat.* 33. *n.* 25. † Poterit tamen Epiſcopus remittere decimas, maximè ſuæ menſæ debitas, ex juſta cauſa, ut habetur *in c. quia circa, de privileg.* Item poterit Epiſcopus interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum, *cap. 2. de tranſact.* Rebuff. *d. tract. quæſt.* 13. *num.* 25. *cum ſeqq.* Monet. *eod. tract capite* 5.
52 *à num.* 129. Item † poterit Epiſcopus decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel alias ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam alteri Eccleſiæ concedere, *cap. quoniam, de decim.* Rot. *in Sabinen. Decimarum*, 1. *Iuny* 1609. coram *Reverendiſſimo D. meo*
53 *Coccino Decano.* † Illas verò, quas aliquando poſſedit, ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt transferre in perſonam, quæ nunquam moritur, ne adimatur ſpes devolutionis, eadem Rot. *in Taurinen. Decimarum*, 12. *Ianuarÿ* 1607. coram *bonæ*
54 *mem Card. Marquemont.* Et denique † poterit decimas concedere aliis cum aliqua cauſa, *c. plures, c. ſtatuimus, & c. fin.* 16. *q.* 1. Monet. *c* 5 *n* 60. Verall. *decıſ* 340. *part.* 3. Rot. *in Conchen. Decimarum*, 5. *Maÿ* 1600. coram *Card. Pamphilio ſen.*
55 Unde à fortiori colligitur, regulariter Epiſcopum non poſſe jus percipiendi decimas laïcis concedere, *c. benè quidem.* 96. *diſt. c. pervenit*, 1. *qu.* 4. *cap. venerabilis, de confir. utili*, Rebuff. *d. tract. q.* 5. *n.* 32. *& qu.* 13. *num.* 73.
56 † In conceſſione enim decimarum, & juris decimandi laïcis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama privilegii, vel recognitione feudali, Joan. Andr. & alii *in c. cùm Apoſtol. de his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. cauſam quæ, num.* 3. *de præſcript. & in cap. cùm contingat. ſub n.* 4. *verſ. ſi tamen, de foro comp.* Rot. *in Toletana juris decimandi*, 27. *Aprilis* 1584. coram *Card. Blanchetto. & in Mediolanen. reſciſſionis permutationis*, 21. *Maÿ* 1597. coram *Card. Pamphilio ſen.* & *in Taurinen. decimarum, verſ. ſuppoſito autem*, 12. *Ianuarij* 1607. coram *Card. Marquemont. & in Ferrarien. Decimarum*, 23. *Iulij* 1617. coram *Cardin. Pamphilio jun.* nunc Sanctiſſimo D. N. Innocentio X. eadem Rota *decıſ.* 215. *num.* 2. *&* 3. *p.* 1. *diverſor. & decıſ.* 702. *num.* 1. *p.* 1. *recentior.* Seraphin. *decıſ.* 1102. *num.* 1. incip. *Fuit dubitatum.* Alias Rotæ deciſiones noviſſimè refert Theodoſ. de Rubeis *in ſingularis Rotæ, tom.* 2. *p.* 2. circa ſtylum, & obſervantiam Rotæ, *verb. laïcus*, §. 1. *pag.* 61. ubi teſtatur in Rota receptum eſſe quod quaſi poſſeſſio immemorabilis decimandi non ſuffragatur laïco, niſi etiam fama privilegii, vel recognitio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens concur-
rat. Et adverte † confirmationem beneplaci- 57
ti Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſione juris decimandi facta laïcis, non præſumi ex lapſu 30. annorum & ultrà, cum obſervantia reſpectu illius juris propter incapacitatem laïci nihil poſſit operari, Alex. *conſ.* 70. *n.* 4. *lib.* 3. Rot. *in d. Mediolanen. reſciſſionis permutationis, & in d. Ferrarien. Decimarum.*
Poteſt tamen Epiſcopus alicui laïco ex ju- 58
ſta cauſa, putà quia Eccleſiam, ejuſve patrimonium à tyranni oppreſſione liberavit, concedere ad vitam, aliudve tempus, non quidem jus percipiendi decimas, ſed ipſarum decimarum fructus, ut eas nomine, & titulo Eccleſiæ conſequatur, ut volt ibi gloſ. & magis communiter Doctores *in cap. quamvis, de decim.* Rebuff. *d. tract quæſt.* 10. *n.* 34. *& quæſt.* 13. *num* 110. Covar. *dict c.* 17. *n.* 5. Azor. *d lib.* 7. *cap.* 36. *quæſt.* 11. *&* 14. qui tamen id tantum concedit de brevi tempore, non ad vitam. Item poterit concedi ab Epiſcopo cum conſenſu ejus, de cujus intereſſe agitur, non in vim privilegii, ſed alienationis, cum cauſæ cognitione, & aliis ſolemnitatibus, text. eſt *in cap.* 1. *de his quæ fiunt à præl.* Rebuff *q.* 5. *n.* 35. *Monet. d. cap.* 5. *n.* 61. quia tunc jam non erit ſpirituale jus tali loco conceſſum, cùm ſpiritualia non miniſtraret, ſed temporale, hoc eſt, fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale ſunt. Abb. *in c. ad hæc, n.* 4. *de decim.* Azor. *d. lib.* 7. *c.* 36. *q.* 11. & temporales decimæ non ſunt propriè decimæ, ut advertit Bald. *con.* 419. *vol.* 1. Sed ſunt certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, deſcendentes à jure temporali, & ex contractu pro rebus debitæ. Rot. *in Ferrarien. Decimarum*, 16. *Iunij* 1615. coram *R. P. D. Pirouano*, impreſſa *decıſ.* 420. *part.* 1. *recent.*
Ante Lateranenſe Concilium ſub Alexan 59
dro III. de anno 1179. poterant inferiores Prælati decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ut per tex. *in c. cùm Apoſtolica, de his quæ fiunt à Prælat. & in cap.* 2. *§ ſanè. de decim. lib.* 6. tradunt Covar. *lib* 1. *var. c.* 17. *n.* 5. *verſ. olim*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 86. *n.* 2. D Barboſ. *in l. Titia, n.* 45. *verſ. non obſtat ſecunda, ff. ſoluto matrim.* Gutier. *practic. lib.* 1. *q.* 14 *num.* 1. *& q.* 15. *num.* 4. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36 *q.* 12. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 32. Monet. *d cap.* 5. *n.* 66. & in hoc omnes convenire profitetur, & ſequitur Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract. de decimis, lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 2. *&* 3. In dubio autem † ſi deci 60

mæ

mæ laïcis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur, Beroi. *conſ.* 21. *num.* 14. *lib.* 1. Roi. *in Taurinen. Decimarum*, 12. *Ianuarii* 1607. *verſ. non obſtat* coram *Card. Marquemont.* quæ reperitur impreſſa *deciſ.* 193. *num.* 9. *part.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Gerunden. Iurispatronatus*, 22. *Aprilis* 1622. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *verſ. quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera non eſt, ſi advertamus, multò ante Concil. Lateranen. hoc ipſum prohibitum fuiſſe ab Urbano II. *in cap. decimas* 39. in ordine 16. *quæſt.* 7. & manifeſtiùs *in cap.* 2. *Epiſcopum vel abbatem, in uſibus feud.* qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil. Lateranen. ut videre eſt apud citatos per Aragon. 2. 2. *quæſt.* 87. *artic.* 3. Quare ſi materiam benè perſcrutemur, nullus textus invenietur, qui probet potuiſſe laïcos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus conceſſas; ſed ſolùm quòd obtentas ante Concilium Lateranen. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi; quod non ex ea ratione provenit, quod eas licitè retinerent, ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala, utilius judicans ſi decimas, quas laïci cum animarum ſuarum periculo illicitè detinebant, ſponte dimitterent aliis Eccleſiis, vel religioſis locis, quàm ſi eos Eccleſiaſticis cenſuris, vel modis aliis cogeret ad reſtitutionem faciendam eidem Eccleſiæ, ad quam pertinerent, ut advertit Rebuff. *dict. tract. qu.* 10. *n.* 22. & meliùs Gilchen. *de præſcript. part.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. nec omninò diſplicet Suarez *dict. cap.* 26. *num.* 3. dum reſolvit Concilium non concedere laïcis, ut decimas conceſſas à Prælatis inferioribus retineat, ſed ne transferant in alios abſolutè, ut *in cap. prohibemus, de decim.* nec in Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate, ut *in dict. cap. cùm Apoſtolica*, quæ prohibitio inducta ad privationem minimè operatur conceſſionem, juxta reg. *leg. legata inutiliter, ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem *in d. cap.* 2. *§. ſanè*, diſtinguat tempora antè, vel poſt Lateranen. ad effectum, ut laïci decimas antea habitas à Prælatis inferioribus, transferre poſſint in Religioſos, non poſtea obtentas, ſi poſt, & ante dictum Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & jure reprobatus, difficile eſt inveſtigare; ſentit difficultatem ſuæ adhærens opinioni, dum exiſtimat, faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante, vel poſt Lateranenſe, ſed antè vel poſt Urbanum II. Suarez *d. cap.* 26. *num.* 6. *ad fin.* dum quærit, ſi jam ab Urbano erat prohibitum Prælatis inferioribus, ne decimas laïcis darent in feudum, quare text. habitas poſt illam prohibitionem ante Lateranenſe transferre concedit? Et reſpondet hoc ita, vel conſuetudine, vel præſcriptione, vel expreſſa aliqua Concilii auctoritate, quam tamen hactenus non inveniſſe fatetur, factum fuiſſe, ut conſtitutio Urbani, quæ infeudationes antea factas ſuſtinebat, extenderetur uſque ad tempora Lateranenſis Concilii. Sed his divinationibus omiſſis quoad noſtrum propoſitum reſpondetur Concilium propter rationes imminentis ſcandali permiſiſſe, ut antea habitas à Prælatis inferioribus, licèt injuſtè, poſſent transferre in Religioſos; quia ſic aliquo modo Eccleſiarum utilitati occurrebatur, ut verò permitteret hoc ipſum in decimis de cætero concedendis, rationem illam non ſubeſſe; ſed quod rigor juris obſervetur, ut in pleriſque aliis materiis factum videmus, quòd illicitè facta in præteritum ſuſtineantur, ac de cætero & in futurum ſtrictiùs ſervetur prohibitio, ut notant omnes per text. ibi *in cap. ult. de ſponſa duorum*, ibi *de cætero, cap. providenda* 44. *in fine*, ibi *de cætero, de elect. lib.* 6. cum multis aliis.

Circa verò poteſtatem transferendi decimas à laïcis retentas, tres caſus diſtinguere oportet. *Primus* eſt de laïcis intruſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant; hi enim neceſſariò tenentur illas reſtituere Eccleſiæ, ad quam de jure pertinet, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præjudicium facere non poteſt, juxta reg. generalem text. *in c. id quod noſtrum, ff. de regul. juris*, ut advertit Suarez *d. c.* 26. *n.* 10. *Secundus* eſt de decimis, quas laïci obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui etiam ante Lateranen. Concilium erat invalidus ſecundùm noſtram opinionem, & procedit in his permiſſio hujus Concil. ut eas de Epiſcoporum conſenſu transferre ſufficiat in illam Eccleſiam, vel religioſum locum, neque ſit neceſſarium facere reſtitutionem eidem Eccleſiæ, ad quam pertinebant, ut expreſsè probat tex. *in d. c. cum Apoſtolica, in verſ. quia verò*, juncto fine, & ex ultimis verbis *d. §. ſanè*, dum ſemper hanc Lateranenſis Concil. prohibitionem, & conceſſionem reſtringunt ad decimas, quas laïci titulo feudi perpetui ante Lateranenſe obtinebant, atque ita non procedere in illis, quæ ſine hujuſmodi titulo feudi perpetui in laïcum ſunt alienatæ. *Tertius* caſus eſt, quando decimæ à laïcis titulo juſto, & valido in perpetuum obtentæ ſunt vel à Summo Pont. vel aliis Prælatis, qui ſufficienti poteſtate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur 63

detur neceſſarius Epiſcopi conſenſus, ut in locum religioſum transferantur, prout in donationibus Terriarum, quæ à Summo Pontif. obtinent Luſitaniæ, & Caſtellæ Reges, communiter receptum eſt poſt Sot. *de Juſtit. lib.9. q.4. art.3. & q.7. art.1.* & poſt Gregor. Lop. & alios, Joan. Garc. *de expenſis, c.9. num.97.* & poſt Gutier. D. Barboſ. *in l. Titia, d. numer.42. verſ. adoe, ff. ſoluto matrim.* Cabed. *Luſitan. dec.63. num.5. part.2.* unde etiam in laïcos transferri poſſe, reſolvunt Mench. *illuſt. cap.89. num.1.* Joan. Garc. *d. cap.6. à num.97.* Gutier. *pract. lib.1. q.15. num.6.* Cevall. *commun. contra communes, q.367.* Cabed. *d. deciſ.63. num.8.* Gilchen. *d. cap.8. à numero 6.* contra Covar. & plures alios, quos refert, & ſequitur Azor. *d. lib.7. cap.36. q.13.* Et oſtenditur, quia ſi hujuſmodi decimæ titulo feudi perpetui juſto, & valido ſemel in laïcum ſunt alienatæ, efficiuntur ipſius patrimonium: nec in diſputationem cadere poteſt, an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ. ad quam de jure pertinent, ſiquidem poſtquam in perpetuum alienatæ ſunt in laïcum titulo juſto, & valido, non pertinent jam ad Eccleſiam aliquam; & tamen text. *in cap. cùm Apoſtolica. in verſ. taliter*, in his decimis, quæ ad Eccleſiam aliam pertinebant, decidit neceſſarium non eſſe eidem Eccleſiæ facere reſtitutionem; ſed ſufficere, quod religioſo loco, vel alteri Eccleſiæ fiat: ergo non de decimis titulo juſto obtentis, ſed injuſto, modo prædicto, ſcilicet habito à Prælatis inferioribus, Jura iſta ſunt intelligenda.

64 Infertur *octavò*, conſuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum. Diximus *ſuprà*, Parochianos, niſi exempti proponantur, eſſe obligatos ad decimas perſolvendas: atqui conſuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur: habet enim vim legis humanæ, juxta *l. 2. C. quæ ſit longa conſuet. cap. conſuetudo, 1. diſtinct.* qua lege humana decimæ inſtitutæ ſunt, ut ſuprà notavimus. Igitur, &c. Probant Corollar. *gloſ. verb. præſumpta, in cap. quia cognovimus, 10. q.3. gloſ. ult. in cap. in aliquibus, §. fin. de decim.* Sor. *lib.9. de juſtit. q.4. art.1. col. antepen.* refert alios Covar. *lib.1. var. cap.17. numer.18.* Gurier. *canon. lib.2. cap.21. numer.31.* Rebuff. *de decim. q.13. num.46.* Monet. *eodem tract. cap.5. quaſ.1. numer. 89.* Caſtr. Palao *in opere morali, tom.2. tract.10. diſp. unica, puncto 4. num. 1.* Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib.3. c.3. dub.11. num.7.* Seraphin. *deciſ.1104.* Rot. *in Novarien. Decimarum, 26 Febr. 1631.* coram *R. P. D. meo Pirovano*, Fr. Ludovic. Miranda *in man. Prælat. tom.2. quaſt.49. art.5.* Cabed. *Luſitan. deciſ. 105. numero 2. part.1.*

ubi ait, judicatum, valere conſuetudinem in modo, & tempore ſolvendi, qui multipliciter declarant. Sed ego, omiſſis variis eorum declarationibus, exiſtimo pro vera hujus Corollarii intelligentia, faciendam eſſe diſtinctionem inter conſuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipſo Parocho, ut illi congrua ſuſtentatio non remaneat: & tunc verum eſt dicere, talem conſuetudinem non valere, ſiquidem Jus divinum, & naturale oſtendens rationabilis eſſe nequit. Secus verò, ſi illa operante adhuc remanet prædicta ſuſtentatio, quo caſu procedit hoc Corollarium, prout in privilegio *ſuprà* notavimus, eo quòd manente congrua ſuſtentatione ſolùm remanet obligatio Iuris humani. contra quod operari poteſt conſuetudo, ex reg. text. *in cap. ultim. de conſuetud.* ſi tamen talis conſuetudo rationabilis fuerit, prout ille text. requirit: & ſic ceſſat labor plurium Doctorum, quos referunt Covarruv. & Gutier. *dictis locis.* Ex his

Colligitur *primò*, defendendam eſſe conſuetudinem, qua introductum eſt, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur. Patet, ſi expendamus, manente congrua ſuſtentatione Miniſtri, in reliquis tantummodo Jus humanum per exemptionem violari; ac ſubinde nil mirum, ſi talis conſuetudo rationabilis obſervatur, prout in ſpecie tradunt Covarruv. *var. libro 1. cap.17. numero 8. verſ. 7.* Rebuff. *dict. tract. q. 13. numero 46.* Azor. *d. lib.7. cap.37. quaſ.2.* Monet. *cap.5. numer.91. in fine.* 65

Colligitur *ſecundò*, valere conſuetudinem, ut ex certis fructibus, putà fœno, vel oleo, decima non ſolvatur, Covarruv. *loco proximè citato,* Azor. *dict. capit.37.* Caſtill. *tom.7. de Tert. cap.2. numero 8.* Cancer. *variar. reſolut. tom.1. cap. 23. numer.11.* Monet. *d. cap.5. numer.94.* ubi *num.93.* ſubdit, valere quoque conſuetudinem, ut de minutis decimæ non ſolvantur. 66

Colligitur *tertiò*, valere quoque conſuetudinem, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores. Hoſtienſ. *in capite cùm in tua, §. reſpondemus*, quem *ibi* omnes ſequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchenſi Decimarum, 1. Julij 1591.* coram *Cardin. Pamphilio ſen. & in Novarienſi Decimarum, 26. Februarij 1631.* coram *R. P. D. meo Pirovano*, Caſtill. *dict. tom.7. de tert. cap.2. numero 8.* Cancer. *dict. capit.23. numero 12.* ubi quod conſuetudine poteſt decima prædialis reduci ad vigeſimam. 67

Colligitur *quartò*, poſſe ex conſuetudine decimas uni Eccleſiæ aliàs debitas, alteri ad- 68

ſcribi,& ſolvi ex text. *in cap.cùm ſint homines,*
& in cap. ad Apoſtolicæ, de decim. Covar. *d.*
cap.17. num.8. Perez *l.1. poſt princ. verſ. hu-*
juſmodi autem decimæ, tit.5.lib 1. Ordin.pag.
116. *& l.3. in princ. tit.6. eod. lib. pag.*114.
Fagundez *d.præc.5. lib.3.cap.1.num.4.* Gutier.
pract. lib.1. q.17. numer.2. & 5. Caſtill. *dict.*
cap.2. num.3. Rebuff. *dict. tract. q.14. n.47.*
ubi *num.48.* limitat id non procedere in deci-
mis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt in præ-
diis, quæ limitibus proxima ſunt: refert, &
ſequitur Monet. *dict.cap.5. num.97.& 98.* ubi
*num.*101. poſt Covar. *dict.num.8. verſ.quartò*
fortiori ratione, concludit in hac ſpecie ſuffi-
cere conſuetudinem decem annorum, cùm ea
non ſit contra Jus, ſed præter: & *num.*103.
poſt eundem Covarr. *dict. num.8. verſ.decimò*,
reſolvit, quod in aliis caſibus conſuetudo,
quæ circa decimas obſervanda eſt requiritur,
& ſufficit, ut ſit quadraginta annorum. & quod
text. *in cap.1. de præſcript. in 6.* qui contrarius
videtur, procedit in præſcriptione, non au-
69 tem in conſuetudine. † Quando autem agi-
tur ad effectum excludendi Parochum à de-
cima de jure debita, debet conſuetudo non
ſolvendi integras decimas probari cum requi-
ſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptio-
nis, Rebuff. *dict. quæſt.13. num.53. & ſeqq.*
& numer. 69. Anton. Gabr. *commun. tit. de*
præſcript. concluſ.1. num.16. & 18. Seraphin.
deciſione 1404. *num.2.* Stephan. Gratian. *diſ-*
cept. forenſ. cap.595. num.16. Rot. *deciſ.474.*
num.5. & deciſ.469. num. 2. part.1. recent. &
deciſ.262. num.3. part.2. recent. & in Augu-
ſtana Decimarum, 39. Martii 1631. coram
R. P. D. Ubaldo.

70 Colligitur *quintò*, conſuetudinem opera-
ri poſſe circa omnes decimas perſonales in
pluribus Provinciis, eo quòd non obſtante
illarum exemptione apparuit manere præ-
dictam congruam miniſtrorum ſuſtentatio-
nem, ut tenent, quamvis alia ratione mo-
ti, Turrecrem. *in cap. revertimini, 16. q.1.*
articulo 7. numero undecimo, Pariſ. *conſil. 25.*
colum. 4. Viv. *Neapolit. deciſ.4. numero* 46.
Covar. *dict. cap.17. num. 8.* Monet. *d. cap.5.*
num. 92.

71 Colligitur denique, in ſolvendis decimis
conſiderandam eſſe conſuetudinem, ut tra-
dunt Vivi. *tom.1. commun. opin. lib.1. tit.10.*
num.15. pagina 187. Gutierrez *practic. lib.1.*
quæſtione 19. numer.3. Azeved. *leg.1. num.11.*
tit.5. lib.1. novæ Recopil. & leg.6. num.4. co-
dem tit. & lib. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1.*
verb. decimæ, §.7. & 8. Suarez *de Religion.*
tom.1. tract.2. lib.1. cap.12. & c.21. num.5.
& cap.30. numero 2. Cabed. *Luſit. deciſ.205.*
numero 2. part.1. Valenz. *conſil.49. ex nu-*
merò primo, tomo primo, Caſtill. *dict. tom.7.*
cap.2. numero 4. Pute. *deciſ.*154. *numero 6.*
cum ſequentib. lib.1. Cavaler. *deciſ.73. num.3.*
& deciſ.107. num.1. cum ſeqq. Rot. *deciſ.163.*
num.3. part.2. diverſor. & deciſ.333. numer.4.
p.5. diverſor. & ad illam inducendam quan-
do agitur inter duas Eccleſias, ſufficit etiam
ſpatium decem annorum, cùm non ſit con-
tra, ſed præter jus, ut ultra Monetam cita-
tum *ſuprà, numero* 68. tenent Mareſcot. *va-*
riar. reſol. lib.2. cap.95. num.19. ad fin. Rota
dict. deciſ.163. num. 4. & dict. deciſ.333. nu-
mer.5. Cavaler. *dict. deciſ.73. & deciſ.95. n.2.*
in princip. Addit etiam Rota *dicta deciſ.333.*
numero 18. quod conſuetudo in materia de-
cimarum ad favorem Eccleſiæ Sacramentalis
contra Eccleſiam prædialem ut inducatur,
requiritur poſſeſſio decennalis: & *numero* 19.
quod Eccleſia prædialis ſi quoad decimas pro-
baverit particularem conſuetudinem ad ſui
favorem, tunc non ſufficit conſuetudo de-
cennalis contraria, ſed opus eſt formali præ-
ſcriptione.

Sed dubitari poteſt, quæ conſuetudo in 72
ſolutione decimarum ſit attendenda, loci-
ne vicinioris, an loci ubi prædia exiſtunt,
vel ubi ſit ſolutio decimarum, an Diœceſis?
Sub diſtinctione ſic reſpondendum erit; aut
nulla adeſt conſuetudo in loco, ubi ſita ſunt
prædia, aut ubi fit ſolutio decimarum; vel
ſi adeſt, eſt dubia, & tunc attendenda eſt
conſuetudo loci vicinioris, vel loci prædo-
minantis, Achil. *deciſ.3. numer. 2. 6. & 8.*
ſub tit. de decim. Item, ſi in loco, ubi fit ſo-
lutio decimarum, vel ſita ſunt prædia, nulla
adeſt conſuetudo: In loco verò viciniori adeſt
aliqua conſuetudo, & in loco dominanti
eſt diverſa conſuetudo, tunc attendenda
eſt conſuetudo loci vicinioris, non verò loci
dominantis. Pute. *deciſ.176. lib.3. in corre-*
ctis. Aut in loco, ubi ſita ſunt prædia, adeſt
particularis conſuetudo, & illa tunc eſt atten-
denda. Item, ſi in loco adeſt aliqua conſue-
tudo, & in diœceſi alia, tunc etiam atten-
denda eſt conſuetudo loci particularis, &
non diœceſis: Ita Rot. *in Tuder. Decima-*
rum, 19. *Novembr.*1591. coram *Cardin. Pam-*
philio ſen. & in Civitat. Decimarum, 18.
Martij, & 27. Janij 1596. coram *bonæ memor.*
Penia. † Conſuetudo etiam ſpecialis præfe- 73
renda eſt generali, Rot. *in Calaguritana De-*
cimarum, 19. *Martij* 1610. coram *Cardin. Ca-*
valerio, inter ejus impreſſas *deciſ.*106. *& in*
Hiſpal. Decimarum, 18. Jul. 1612. coram *bonæ* 74
mem. Ubaldo. † Item attendenda eſt potiùs
ea conſuetudo, quæ favet Parochiali, quàm
quæ favet prædiali, cùm ſit rationabilior,
& conformior juri communi: Curt. juo. *con-*
ſil.2. in fine. Afflict. *deciſ.80. num.9.* Rot. *in*
Segobien. Decimarum, 10. *Octob.*1583. coram
Aldobran

Aldobrandino, poſtea Clemente VIII. & *in Pacen. Decimarum, 20. Junii* 1598. coram *bonæ mem. Card. Millino.*

---

§. IV.

Quis ſit judex competens in cauſa decimarum, & an, & quando ſit ſummaria, & executiva, & quibus pœnis afficiantur eas non ſolventes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit?

SUMMARIUM.

1 *Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem Eccleſiaſticum, ad ſæcularem verò quando quæſtio eſt meri facti.*

2 L. ſi ex plagiis, §. in clivo. ff. ad leg. Aquil. *declaratur.*

3 *Judex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè.*

4 *Cauſa Decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ.*

5 *Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent, & quando fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas.*

6 *Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel officio Iudicis contra laicos agere poſſunt.*

7 *Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſuditi, ſed limitatur ibi tribus modis.*

8 *Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari.*

9 *Decimarum debitor non poteſt prætextu ejus quod ſibi debetur, decimas denegare.*

10 *Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem.*

11 *Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt.*

12 *Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis.*

13 *Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem.*

14 *Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore.*

15 *Decimas non ſolvens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa.*

16 *Decimas ſubtrahentes, ſive non ſolventes vel earum ſolutionem impedientes, abſolvi non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum.*

17 *Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè.*

18 *Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſolvere decimas remiſſivè.*

19 *Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſia.*

20 *Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari & monere fideles ad ſolutionem decimarum.*

21 *Religioſi omnes excommunicantur* in Clem. 1. de decim. *qui decimas Eccleſiæ debitas uſurpant.*

22 *Religioſi, qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo jure incurrunt.*

23 *Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, & ab officio prædicationis præcipitur, ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas, valet, modo cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens, de tranſact. *concordatur* cum cap. 2. eod. tit.

26 *Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium.*

27 *Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris.*

DECIMARUM controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris, eſt etiam incidens, privativè ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum. *cap. fin. de rerum permut. cap. tua nobis, §. fin. de decim.* Gutier, *pract. lib. 3. q. 26. n. 11.* D. Barboſa *in l. Titia, n. 47. verſ. cùm enim q. ff. ſolut matr.* Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 1. c. 7. n. 38.* ad ſæcularem verò ſpectabit 1

ſolùm quando quæſtio ſit meri facti, an nimirum talis perceperit, vel ſolverit, ſeu etiam an percipiat, vel ſolvat decimas: ad effectum quoque, ut is, de quo non dubitatur an jure ſolvere debeat decimas, eas ſolvere Eccleſiæ, ejúſve Rectori cogatur, vel quia agatur contra detentorem fructuum decimandorum, Covarruvias practt. cap. 35. n. 2. Navarrus conſ. 1. de conſtit. numero 80. in antiq. Rebuff. de decim. quæſtione 10. à numero 35. & de except. num. 213. cum ſeqq. & numero 219. Perez ad titul. 5. libro 1. Ordin. pag. 130. & ſeqq. Henriquez in ſum. libro 7. capite 27. §. 2. lit. I. Reuſner. deciſ. 2. n. 41. lib. 4. Zerol. in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decima, §. 6. Marcheſ. de commiſſion. parte 2. capit. 4. n. 30. D. Barboſ. in l. Titia, num. 20. & 48. ff. ſoluto matr. Seraphin. deciſ. 1407. numero tertio, Cabed. Luſitan. deciſ. 63. numero quarto, parte 1. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 238. num. 16. Bernard Grævæ, ad practic. Cameræ Imper. libro primo, concl. 38. latè Monet. de decim. c. 8. à princip. Gomez Leo deciſ. 49. Ceval. in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. q. 25. Galer. in margarita caſuum conſcien. verb. decima, penult. Sigiſm. Scacc. de ſent. & re jud. gloſſ. 7. q. 3. limit. 5. n. 4. cum ſeqq. Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. c. 4. n. 59. in princip. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. libro 3. cap. 5. num. 1. & 2. Diana reſolut. moral. part. 1. tract. 2. reſol. 89. Caſtr. Palao in opere morali, tom. 2. tr. 10. diſp. unic. punct. 15. n. 5. Quamvis Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 7 cap. 36. qu. 5. & Homobon. de bonis de examine Eccleſ. parte 2. tract. 8. cap. 8. q. 24. exiſtimaverint, etiam quando quæſtio eſt facti ſolùm, Eccleſiaſticum eſſe Judicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quod cognoſcens de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali, quia ex facto jus oritur, atque ideò quæſtio facti ex quæſtione juris videtur inſeparabiliter dependere, juxta regul. l. ſi ex plagiis, §. in clivo, ff. ad legem Aquil. cum aliis adductis per Menoch. conſ. 2. num. 208. & D. Barboſ. in d. l. Titia, num. 52. Quia reſpon-
2 detur dict. §. in clivo, ſolùm evincere † ex circunſtantiis facti pendere deciſionem quæſtionis juris, minimè verò quæſtionem facti ita eſſe à juris quæſtione inſeparabilem, ut qui de facto cognoſcit, de quæſtione juris etiam neceſſariò debeat cognoſcere, cùm compertum ſit, unam ab altera eſſe diſtinctam, ut quia ſolùm ponitur in controverſia, an ſolverit, ſeu perceperit; minimè verò dubitatur, an ſit ſolvenda, vel ex quibus fructibus debeat ſolvi.

Item cauſa Decimarum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Judice Eccleſiaſtico, licèt enim dominium hujuſmodi decimarum, ſcilicet fructuum illorum, omninò ſpectet ad laïcos, & feudum cenſeatur ſæculare: tamen quod oritur, & dependet à jure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Judex laïcus de illo cognoſcere, Federic. de Senis conſ. 145. n. 1. Azor. inſtitut. moral. par. 1. libr. 7. capite 39. qu. 3. Monet. de decimis, cap. 8. qu. 1. n. 15. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. libro 3. cap. 5. numer. 5. Rot. in Ravennaten. Emphyteuſis, 28. Maÿ 1631. coram R. P. D. Merlino, me citato Trullench. in expoſit. Decalogi, libro tertio, capit. 3. dub. 8. ſub n. 11. ubi intelligit quando feudum non in perpetuum, ſed pro limitato tempore, vel limitatis perſonis eſt conceſſum. Nam ſi authoritate Pontificis decimæ alicui, ejúſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum conceſſæ ſint, qualiter Regibus Hiſpaniæ ſunt conceſſæ decimæ, vulgò Tertia dictæ, cauſa, ſi quæ agitanda eſt, coram ſæculari Judice tractari poteſt; de quo Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 109. ante fin. Bellug. in ſpeculo princip. rub. 13. de decim. in verſ. conſtat. à n. quinto, Petr. Matthæ. in addit. ad Guid. Pap. deciſ. 1. Renat. Chopin. de moribus Pariſ. lib. 3. titul. 1. n. ſeptimo & octavo, Franc. Duaren. in conſuet. feudal. cap. 5. ſub n. ſeptimo, Rupell. Inſtit. forenſ libro 1. capite 25. folio 107. Rebuffus de except. n. 214. & 219. & de decim. q. 10. n. 39. Capic. deciſ. 20. Gironda de privileg. ex n. 251. Laſſarte de decim. vendit. capit. 19. num. 39. Menehac. illuſtr. libr. 2. capite 89. n. 6. Oliban. de jure fiſci, cap. 14. n. 20. & cap. 16. num. 14. Covarr. practic. capite 35. num. 20. verſ. tertiò quoties, Mich. Ferrer. in ſuis obſerv. part. 3. cap. 278. verſ. pro materia, Gutier. practic. lib. 1. qu. 14. n. 4. Joan. Garc. de expenſ. c. 9. num. 94. Paz in practic. tom. 2. prælud. 2. n. 24. Bobadilla in ſua politic. lib. 2. c. 18. n. 148. Cabed. Luſitan. dec. 63. n. 4. part. 2. Camill. Borrell. de præſtantia Regis Catholici, c. 71. n. 349. & 350. & conſ. 20. cent. 1. & in ſum. dec. ti. 19. de decim. n. 17. & 19. Men. conſ. 757. n. 16. vol. 8. Bernard. Grævæ. ad practic. Cameræ Imper. libro ſecundo cap. 38. D. Barb. in d. l. Titia, n. 42. Morl. in emporio juris, part. 2. in prælud. titul. de juriſdict. omn. jud. n. 137. Ramirez de lege Regia, §. 31. num. 4. pag. 332. Fontanel. de pactis nupt. tomo primo, gloſſ. 13. part. 2. num. 58. Joſeph. Seſſe Arag. deciſ. 162. num. 24. Franc. Hieronym. Leo Valent. deciſ. 3. n. 13. lib. 1. Caniſ. de decim. quæſtione 13. col. 2. Cevall. commun. contra

com

commun. qu. 822. *ex n.* 67. *& qu.* 896. *ex n.*636.Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ. tom.*1.*c.*238.*n.*58. Franc. Cartaſc. *ad Leges Regias,c.*6.*de decim.* §.2.*fol.*62. Caſtr. Palao *in operè mor. tom.*1. *tr.*10. *diſp.unic. puncto* 15.*n.*6. latiſſimè Caſtill.*controverſ. tomo* 7.*de tertiis,c.*12.*n.*20.*cum ſeqq.* Gabr. Pereira *de mana Regia*, *p.*1. *c.*7. *n.*38. *verſ. ſemper.*

3 Utrùm autem de poſſeſſorio decimandi Eccleſiaſticus Judex cognoſcat? Vide Gail. *lib.*1. *obſerv.*38. *n.*3. *&* 4. Menoch. *remed.* 15. *recuperan. ſub n.* 134. Rebuff. *dict.tract qu.*10.*n.*3. Boër.*deciſ.*69.*numero* 13. Afflict. *deciſ.*1. *numero* 10.*& deciſ.* 24.*numero* 9.Cacher. *deciſ.*116.Gravat.*ad veſtrium in praxi Romanæ Curiæ*, *lib.* 5. *capit.* 1. *à numero* 3. Camill. Borrell. *de præſtantia Regis Catholici, cap.*71. *numero* 349. *&* 350. *& in ſum. omnium deciſ. tom.*1. *ſub tit.*19. *à num.* 18. *& titul.* 43. *num.*125. Sayr. *in floribus deciſ.ſub tit.de confit.deciſ.*41. Azeved. *l* 6.*numero* 3.*tit.* 5. *lib.* 1. *novæ Recop.* Suarez de Pace *in practic.tom.*2.*prælud.*2. *à numero* 22. Gutier.*practic. lib.*1. *qu.* 4. *à numero* 1. Cur. Philipp.*part.*1.*§.*5.*n.*5.*cum ſeqq.* Bobadill. *in ſua politica, lib.*2. *cap.* 18. *numero* 145. D. Barboſ. *in d. l. Titia*, *à numero* 39.*& n.*47. Monet.*d.c.*8.*n.*14. Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ. c.* 236. Bernard. Græuæ *d. concl.*38.*num.*7.*&* 8.Diana *d.tract.*2.*reſolut.* 92.

In qua quæſtione affirmativa pars verior mihi videtur; nam matrimonii poſſeſſorium, quamvis agatur inter perſonas merè laïcas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Judice Eccleſiaſtico, Covarruvias *de ſponſal.p.*2.*c.*-. *§.*6.*numero* 8. *& c.* 8. *§.* 12.*numero* 3. Valaſc. *conſult.*93.*numero* 2. *ad med.verſic. etiam cauſa matrimonialis,* latè Franc.Molin.*de ritu nupt. lib.*2. *different.*10.*n.*19.*cum ſeqq.* Rot.*in d Ravennaten.Emphyteuſis.*Poſſeſſio enim rei ſpiritualis, licet ſit merè temporalis, & laïcalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cognoſcit Judex Eccleſiaſticus,quemadmodum de ipſa proprietate,non autem laïcus; cùm qualitas ſpiritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat, Beroi.*in rubr. de judic numero* 51. Cravet.*conſ.*258. *numero* 8.Roland.*conſil.*12.*numero* 35.*cum ſeqq.libr.*2.Valaſc.*d.conſ.*93.*numer.*3.Menoch. *remed* 15. *recuper. numero* 205. *cum ſeqq.* Covarruvias *practic. c.* 35.*numero* 1. Gutier. *Canon. cap.*34.*numero* 26.*& ſeqq.* latè Azor. *inſtitut.moral.part.*1.*lib.*5 *cap.* 14. *qu.*1. Duard. *ad Bullam Cœnæ*, *lib.*2. *can.*15. *qu.*19. *numero* 47. Put. *deciſ.*360. *lib.*1.*in antiq.* Rot.*in d.Ravennatenſi.Emphyteuſis.*

Illud advertere oportet in hac materia 4
non contemnendum, quod ad effectum remiſſoriæ, cauſa decimarum reputatur profana, ut cenſuit Rot. coram Caputaquen. *deciſ.*54.*lib.*1.*& deciſ.*68.*part.*3.*& in Legionen.decimarum.* 4.*Decembris* 1615.coram *bonæ mem. Dunozetto*, *& in Palentina Decimarum*.21.*Juny* 1623.coram *Card. Cavalerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 258.

In cauſis decimarum proceditur ſum- 5
mariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent, *Clem.* 2. *de judic.* Monet. *de decim. c.*8. *n.*41. Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.*1.*c.*4.*num.*59. *in princ.* imò & procedi poteſt ſine aliqua juris ſolemnitate, ut tradit Cardin. *dict. Clem.* 2. *n.*28. & Imol. *n.*7. idem tempore feriarum ob neceſſitates, ſicut docet Everard. *in topicis legalibus*, *in loco à tribut. ad decimas*, *num.* 4.

Amplia, ut procedat etiam quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas; ſecundùm Rot. *deciſ.* 14. *num.* 2. *de decim. in novis*, Maranta *de ordine judic. part.* 4. *diſputatione* 9. *numero* 179. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. decimæ*, *verſ. ad ſextum*, Monet. *d. cap.* 8. *numero* 43. ubi *numero* 47. ſubdit quod ſi quæſtio ſit inter laïcos, etiam de decimis Eccleſiaſticis, tunc cauſa non eſt ſummaria, nec habet locum *dict.Clement* 2.& *numero* 51. addit, quod contra Advocatos,& alios detinentes, & impedientes, ne decimæ ſolvantur, ſimiliter procedi poteſt ſummariè: & *numero* 56.quod in materia decimarum, ſi Rector agat contra ſubditum ad decimas non ſolutas, incipi poteſt à præcepto cum monitione ſub excommunicationis pœna.

Miniſtri quoque nomine Eccleſiæ pro 6
decimis non ſolutis, rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio judicis contra laïcos agere poſſunt, gloſ. *verb.tributa, verſ.ſed verius eſt,in cap.tua,il* 2.*de decim.* Rebuff. *d.tract.qu.*3.*d.numero* 15. & *q.* 9. *num.*6.*&* 9.*& ſeqq.*Perez *leg.*1.*verſ.eſt & alia qu. titul.*5. *libr.*1. *Ordin. pagin.* 129. Azor. *inſtit.moral.p.*1.*lib.*7.*capit.*13.*qu.*9. Leſſi. *de juſtit.lib.*2.*cap.*39.*num.*15.*in fin.* Suar.*de Relig.tom.*1.*tract.*2.*lib.*1.*capit.*36. *num.* 4.

Subditi omnes cogendi ſunt ad ſolvendas decimas, appellatione remota, *dicto capite tua,il* 2.*de decim.*Rebuff.*dict.tract.quæſt. ult.numero* 21.Triviſ.*Venet.deciſ.*29.*n.*16.

Socin. reg.40.verſ.fallit 22. Viv.deciſ.73. n.1. lib.1. Sebaſt. Næv. ad l.3. numero 61. ff. quis, & à quo appelletur. Nicel. de concord.gloſſ.concord.6.fallent.57. n.93. Petr. Greg. de appellat.lib.2.cap.8.n.2. Moner. de decimis, cap.8. à n.58. Piaſec. d.part.2. cap.4.num.59. latè Salgado de protect. regia, tomo 1.part.3.cap.2.num.63.cum ſeqq. Mar. Antonin. var.reſol.lib.1.reſol.112.caſu 17. ubi etiam reſolvit, appellationem non dari à ſententia lata ſuper primitiis & expenſis in lite, latè Sigiſm. Scacc. de appellation.q.17.limit.18.per tot.ubi n.5. intelligit quoad effectum ſuſpenſivum, non autem devolutivum.

Quæ quidem reſolutio limitatur primò non procedere quando agitur cum perſona Eccleſiaſtica, quæ prætendit habere potiora jura in decimis, ut per Hoſt. in d.cap. tua, il 2. ſub numero 22. verſic.item ſecus. Henric. num.7. in fine, verſic. ſuper eo, & num.8. Præpoſ. in capite fin.§.quoties, num. 32. quæſt.6. & ibi Gemin. ſub num. 22. de appellat.

Secundò limitatur quando agitur inter Eccleſias contendentes de jure decimandi. Hoſt. & Henric. ubi proximè, Scacc. d.lim. 18.num.3. Salgado d. cap. 2. num.77. Rota in Corduben. Decimarum, 2. Decembris 1605. coram Card. Pamphilio.

Tertiò limitatur, † quando collector decimarum modum excederet, quia ab exceſſu poteſt appellari, Scacc. d.limitat.18.n.4. Salgado d. cap. 2. num. 77.

9 Item debitor decimarum non poteſt prætextu ejus, quod ſibi debetur, decimas denegare, cùm futuris decimis non admittatur compenſatio, ut poſt gloſ. in cap. decimæ, 16. q. 1. & alios tradit Rebuff. d.q. ult. num 19. Everar. in topicis legalib. loco à tribut. ad decim. num.2. imò neque propter ſterilitatem, ut fusè oſtendit idem Rebuff. dict q. ult. numero 22. & Viv. in communib. opin. 153. verſ. conſuetudo non ſolvendi.

10 Cùm onus ſolvendi decimas ſit reale, & ſequatur poſſeſſionem, gloſſ. verb. ſic & dominus, in dict. capite tua, il 2. de dec. Franc. Marc. Delphin. deciſ 345. num.5. & 6. vol. 1. Baptiſt. Coſta de portione rata, quæſtione 149. num.11. Camill. Borrel. in ſum. omnium deciſ. tit.19. num.63. Fagundez d. præc. 5. lib.3. capite 6. Caſtill. d.tom.7. de tert. c.2.
11 num. 17. ideò † poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt, ut reſolvunt Capic. deciſ.20. à num.26. Chaſſan. in conſuetud. Burgund. rub.4. §.6. verb. & ſupporter n.4. pag.155. in princ. & rub.11. §.6. num.3. pag.361. Tiraquellus de retractu lig. §.6. gloſſ.1. num.7. Valaſc. de jure emphyt. q. 17. n. 18. Vincent. de Franc. deciſ. 107. num. 11. cum ſeqq. Cened. ad Decretal. collect. 86. n.3. Azor. dicto lib.7. capite 24. q. 2. verſ. quæres, & præcipuè q.18. Suar. d.lib.1. cap.38. numero 8. Moner. de decim capite 6. à num.18. ubi etiam ait cum Rebuff. d. q. 9. numero 9. & Gig. de penſion. q. 39. n. 12. & q. 43. num. 4.
atque aliis, † optione Eccleſiæ eſſe quem 12
velit convenire, novum, an antiquum prædii poſſeſſorem: & quod pro decimis fundos cenſeatur tacitè hypothecatus dicit Rebuf. tom. 2. ad leges Galliæ, art.1. gloſſ.14. n.25.
quia † tributum ex certo fundo debi- 13
tum, cùm ſit onus reale, pro quo cenſetur tacitè hypothecatus, tranſit in quemlibet poſſeſſorem, ut per Guid. Papæ q. 432. n.15. Cened. d.collect.86. n.3. Gam. Luſit. deciſ.145. Morl. in emporio juris, part.1. tit. de locato, n. 73. quod in fundo emphyteutico nominatim reſolvunt Valaſc. de jure emphyteut. qu. 4. numero 6. & qu. 17. Cald. Pereira de nomin. emphyteuſis, q. 13. num.17. & de extinct. emphyt. c. 3. n. 18.
& 23. Cabed. Luſit. deciſ.149. part.1. & † 14
cenſus poſſeſſorem pro præteritis redditibus teneri, non excuſſo principali venditore, firmarunt Valaſc. de jure emphyt. q.32. n.13. & 14. Gam. Luſitan. deciſ.145. Surd. deciſ.162. num. 11. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. capite 16. num.16. & capit.141. num. 3.

Non ſolvens decimas, cùm teneatur, ex- 15
communicari poteſt, ac debet, text. in cap. decimæ, 16. q.1. cap. pervenit, capit. ad hæc, cap. ex parte, il 2. c. tua nobis, cap. in aliquibus, de decim. Clem. diſpendioſam 2. de jud. Concil. Trident. ſeſſ.25. de reform. c.12. ibi, excommunicetur, Aloyſ. Ricc. in praxi, par. 4. fol.500. Molin. de juſtit. tr.2. diſput.756. numero 4. Monet. d.c.8. numero 64. Fagundez d. præcep. 5. lib. 3. cap. 6. numero 3. Rot. in Dertuſen. Decimarum, 14. Maij 1609. coram Card. Marquemont. impreſſa per Marcheſan. de commiſſion. part. 1. pag. 675. & in Motalen. Decimarum, 31. Ianuarij 1614. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato. Intellige monitione præmiſſa, ſecundùm Monet. d. cap. 8. numero 69. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib.7. cap.24. q.17. Suar. d.lib.1. cap. 37. Aloyſ. Ricc. in deciſion. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.195. numero 6. part.4. Caſus accidit, ut ſequitur: *Cùm Epiſcopus Umbriacen. quoſdam occaſione decimarum excommunicatos declaraſſet, abſolutione Sanctiſſimo, vel Sacræ Congregationi reſervata, iidem excommunicati ad Archiepiſcopum ſanctæ Severinæ, uti Metropolitanum, recurſum habuerunt, ab illiuſque*

Vicario

Vicario inhiberi, & reſpectivè abſolvi obtinuerunt, quo per Congregationem Epiſcoporum audito, S. eadem Congregat. ſub die 19. Julij 1619. reſpondit, quod Archiepiſcopus S. Severinæ excommunicatos reatrudat, cauſamque ad Sacram Congregationem remittat, & ejus Vicarium advertat, ut in ſimilibus cauſis abſtineat ab abſolutione, & ab admiſſione appellationis ſuſpenſivæ, quia excommunicatio hominis trahit ſecum executionem.

16 Subtrahentes, ſive non ſolventes decimas, vel earum ſolutionem impedientes, ultra prædictam excommunicationem, quam præmiſſa monitione incurrunt, ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione ſequuta, abſolvi non poſſunt, ut per Sanchez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 16.* Novar. *in ſingular. juris canon. concluſ. 6.* Molin. *d. num. 4. verſ. his ita relatis*: & eſt decretum ſacri Concilii Trid. *d. ſeſſ. 25. de reform. c. 12.* ibi, *nec ab hoc crimine niſi plena reſtitutione ſoluta abſolvantur, &c.* refert de Franchis *de controverſ. inter Epiſcop. & Regular. q. 76.* vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur, Navar. *in man. cap. 21. num. 32.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7 cap. 37. quæſt. 9.* Fagund. *d. præcept. lib. 3. cap. 6. num. 4.* niſiquando ad Confeſſionem accedit, impotens ſit ad reſtituendum, quia tunc abſolvi poſſe tenent Navar. *in man cap. 17. num. 59.* Molin. *citato loco*, Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum. verbo Abſolutio. differ. 5. num. 5.* Novar. *d. concl. 6. num. 3.* ex ea ratione, quia Concil. *loco citato*, non prohibet abſolvi, niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo.

17 An autem Parochus poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas? Vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neap.*
18 *deciſ. 195. à princ. part. 4.* Et † an contra renitentes ſolvere decimas, poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale? Vide eundem Ricc. *d. part. 4. deciſ. 380.*

19 Is quoque qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ, debet Eccleſiaſtica ſepultura privari, text. eſt *in cap. prohibemus, de decim.* Rebuff. *d. quæſt. ult. num. 16.* Andr. Hiſpal. *in reg. decimarum, q. 2. numer. 8.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 2. princ. numer. 20.* Moner. *d. cap. 8. num. 74.* Jul. Lavor. *variarum lucubr. tom. 1. tit. 2. cap. 12. num. 48.* Vide *ſup. cap. 26. num. 50.* Lauret. de Franchis *de controverſ. inter Epiſcopos, & Regulares.*

20 Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, ut probatur *in cap. diſcretioni veſtræ, de decim. in 6.* ubi dicitur, quod Gregorius IX. mandavit diſtinctè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes ad decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel alias animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis, vel alibi proponere præſumant, imò verbo, & opere informent eoſdem, ut ad ſolutionem prædictorum promptæ voluntatis animo ſint intenti. Sed ad tollendum ſcrupulum Eugenius IV. conceſſit, quod Fratres Minores non teneantur facere conſcientiam de decimis in Confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab Ordinariis, & quod tunc ſufficiat dicere: Facio tibi conſcientiam, & inducere peccatorem, quatenus potuerint, ad ſolvendum, non tamen propter hoc teneantur denegare abſolutionem: ita referunt Collector privil. *in compend. verb. Abſolutio quoad ſæculares, 2. §. 2.* Fr. Ludovic. Miranda *in man. Prælat. tit. 2. q. 49. art. 14.*

Excommunicationis verò ſententiæ ſubjacent ipſo facto illi Religioſi, qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi, proferre præſumunt, ut habetur *in Clem. cupientes, de pœnis*: unde colligitur, Religioſum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, ut alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat ne ſolvat: hic enim non dicitur aliquid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſolvere debent, ut benè reſolvunt Suarez *de cenſ. diſput. 23. ſect. 5 num. 37.* Filliuc. *tract. 14. capit. 8. quæſ. 8. numero 146.* Bonac. *d. quæſt. 8. punct. 13. numero 3.* ubi *numero 4.* addit ad incurrendam iſtam excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inadvertentia, ſed requiri dolum, & ſcientiam cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum. 21

Religioſis quoque præcipitur *in dict. Clement. cupientes*, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur: ſi autem ſcienter negligant confitentibus conſcientiam facere de ſolvendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, ſuſpenſionem incurrunt, quæ ſuſpenſio durat donec confitentibus conſcientiam fecerint: quod ſi interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id eſt, antequam conſcientiam confitentibus faciant, præſumpſerint prædicare, vinculo excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur, ad incurrendam illam excommunicationem duo requiri. *Primum*, ut Religioſi requiſiti 22

ſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum, & ſcienter non admonuerint pœnitentes de ſolutione decimarum: quamobrem, ſi non admoneant, dum requiſiti non ſunt, excommunicationem non incurrunt, ex declaratione Eugenij IV. Ita Sylveſt. *verb. Excommunicatio, 9. numero* 89. Tabien. *eodem verb.* 5. *caſu* 45. Angel. *eodem verb.* 7. *caſu* 44. Filliuc. *capit.* 33. *numero* 44. Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 50. *numero* 8. ubi ſubdit requiſitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & ultima Quadrageſimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Nativitatis ſancti Joannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, juxta diſpoſitionem *dict. Clement.* contra Caiet. *verb. Excommunicatio, cap.*66. Navarr. *in man. cap.*27. *numer.*245. hoc expreſsè non requirentes. *Secundum*, ut prædicare non præſumant, nondum purgata negligentia: ſi verò purgata negligentia concionentur, excommunicationem non incurrunt, quia in text. dicitur, *ſi prædicare præſumpſerint, prædicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Filliuc. & alii *citatis locis.*

23 Excommunicantur etiam *in Clement.* 1. *de decim.* omnes, ac quicunque Religioſi, qui decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos jure aliquo, vel cauſa legitima non pertinentes uſurpant, aut uſurpare audent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Eccleſiis decimas ſolvi ex animalibus ſuorum familiarium, vel paſtorum, vel ex aliis animalibus; quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt: & ſi admoniti, ab his intra menſem non deſiſtunt, aut ſi id, quod auſu temerario uſurparunt, intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint iis, quibus jure debentur, excommunicationi ſubjiciuntur, quæ nulli in jure reſervatur. Referunt Gambat. *de caſibus reſervat. cap.*11. *numer.*7. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*12. *cap.*12. *quæſ.* 13. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam, cap.*3. *excomm.* 15. Filliuc. *tract.*14. *numero* 125. *verſ. quinta noviſſimè*, Bonacin. *de cenſ. extra Bull. diſputat.*2. *quæſt.*8. *punct.*12. Ego ipſe *de offic. & poteſtat. Epiſcop. part.*3. *alleg.*40. *numero numer.*222. *ſecundùm Lugdun. impreſſ.* Lauret de Franchis *de controverſ. inter Epiſcopos & Regulares, quæſtion.*77. *cum ſeq.* Et quia text. *in dict. Clemen.*1. generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicunque*; ideò non ſolùm viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendit, ut per gloſ. ibi, *verb. quicunque*, Sayr. *de cenſ. libro* 3. *capit.*34. *numero* 24. Mat. Alter. *de cenſ.* ubi *de ſuſpenſ. diſputat.* 17. *capit.*2. *col.* 3. *verſ. notandum tertiò*, Bonacin. *dict. punct.*12. *numer.*8, ubi etiam poſt Suar. *de cenſ. diſput.*31. *ſect.*6. *n.*9. addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſti- 24
cas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet decimæ uni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato ſolvantur in poſterum, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat, *cap. veniens, de tranſact. cap. ex multiplici, de decim.* Ruin. *conſ.*142. *verſ. clarum eſt, numero* 13. *vol.* 5. Rebuff. *in tractatu de decim. quæſt.*13. *à numero* 16. Capic. *deciſ.*165. *p.*3. Bonacoſ. *tom.*1. *commun. opinion. libro* 1. *titul.*1c. *numero* 12. *pag.*186. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. capit.* 60. *numero* 19. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*5. *c.*1. *n.*2. *in fine*, Beller. *diſquiſ. Cleric. part.*1. *tit. de Clerico debitore*, §.5. *n.*31. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*7. *cap.*26. *quæſ.*5. Monet. *de decim. q.*7. *num.*126. Bonac. *de legibus, diſput. ult. quæſt.*4. *punct.*5. *numero* 3. *& de ſimonia, quæſt.*4. §.15. *num* 4. *verſ ſecundò, ſi tranſigente*, Trullench. *in expoſitione Decalogi, lib.*3. *cap.*3. *dub.*11. *num.*12. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*5. *lib.*3. *capit.*2. *numero* 18. idem dicit de tranſactione: & *numero* 9. ſubdit, quod valet compoſitio inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum facta de conſenſu Epiſcopi, ſeu Superioris, ut de rebus minutis nulla ſolvatur decima: item, ut non ſolvatur decima integra de vino, oleo, frumento, &c. & *num.*14. quod poteſt compoſitio fieri auctoritate Epiſcopi cum laïcis ſuper tempus, & locum ſolvendarum decimarum.

Non obſtat *d. cap. veniens*, quatenus vide- 25
tur exigere conſenſum, ſeu auctoritatem Apoſtol. quia vel ibi agebatur de magno præjudicio, videlicet ſolvenda tantùm tertia parte decimæ; vel quia nulla cauſa intervenerat utilitatis, neceſſitatis, vel alia ſimilis: vel quia hæc erat propriè tranſactio; illa verò, de qua *in capit.*2. *de tranſact.* quod contrariari videtur, compoſitio: vel denique, quia in ea Parochia, in qua erant prædia, de quibus tranſactio facta fuerat de non ſolvenda niſi tertia parte decimarum, coloni Monaſterii à Parocho etiam recipiebant Eccleſiaſtica Sacramenta: ita Monet. *quæſt.* 7. *numero* 137. Duo igitur requiruntur ad valorem iſtius compoſitionis ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet cauſæ cognitio procedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta; & conſenſus, ſeu auctoritas ejuſdem Epiſcopi, vel Superioris, ita ut non ſufficiat ſolus Parochi conſenſus, ſecundùm Rebuff. *dict. quæſt.*13. *numer.*22. Fagundez

gund. *dict. cap. 2. numero 3. & 4.* Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prælatus Epiſcopo inferior, modò habeat juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſecundum Rebuff. *dict. quæſt. 13. numero 23. & 24.* Fagundez *dict. cap. 2. numero 5. & 6.* id ampliantes ad Vicarium Epiſcopi generalem, declarantéſque
27† hujuſmodi compoſitionem, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiari, ſed valere pro vita componentium; non enim mortuo eo, qui illam fecit, ſucceſſori præjudicat, *dict. c. 2. de tranſact.* Duen. *reg. 127. in fine.* Rebuff. *dict. q. 14. nnmero 25.* Bonacoſ. *tom. 2. communium opin. lib. 1. titulo 10. num ro 12. pag. 226.* D. Barboſa *in leg. ſi filioſum. §. fin. nnmero 20. ff. ſoluti matrimon.* Rot. *in Medsolanen. Decimarum, 10. Aprilis,* 1606. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano, & dec. 585. numero 3. part. 1. recent. & in Auguſtana Decimarum, 28. Martis* 1631. coram *R. P. D. Uba'do.*

28 De decimis verò præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laïcis poteſt fieri compoſitio, ſine auctoritate Superioris: Ita gloſſ. & Doctores *in cap. ut ſuper, de rebus Eccleſ. non alienand.* Rebuff. *dict. q. 13 num. 25. & 33. & in tract. except. num 217.* Fagundez *dict. cap. 2. num 7.* ubi *num. 17.* idem dicit de tranſactione, Monet. *de decimis, cap. 5. num. 128.* ubi reddit rationem; quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo jure Eccleſiæ, ſed ſolùm de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ jam ſpectant, Trullench. *d. dub. 11. num. 13.*

CAPUT XXIX.

Parochus quibus modis talis eſſe deſinat?

SUMMARIUM.

1 *Beneficium vacat per mortem Beneficiati.*

2 *Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantùm quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecundo ſpolietur.*

3 *Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ, vacat prima ipſo jure.*

4 *Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochia, deſinit eſſe Rector ipſo jure.*

5 *Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſtè ſe intrudens in beneficio Curato, illo privatur ipſo jure.*

6 *Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ, vel quod per eum ſtet quominus illam adipiſcatur.*

7 *Vacatio prioris beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur, ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utriuſque.*

8 *Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de jure.*

9 *Parochiales plures ſibi invicem unitæ retineri poſſunt tunquam beneficia non incompatibilia.*

10 *Parochialis, quæ eſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit.*

11 *Parochialis poteſt obtineri ſimul cum Monaſterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam.*

12 *Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali.*

13 *Parochialis vacat renunciatione.*

14 *Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſederit, & ſi tempus eſt breve, reſignatio rejicitur.*

15 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *poni ſolet in reſignationibus Parochialium.*

16 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *quomodo juſtificetur, & cui incumbat onus probandi quid remaneant centum pro Rectore, oſtenditur.*

17 *Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ pe ſione gravatur, eſt intelligendus juxta m rem cujuſque regionis.*

18 *Onera neceſſaria tantùm, & ordinaria deducenda ſunt ex centum ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur.*

19 *Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro Cappellano, Clerico, candelis in feſto Purificationis B. Mariæ, manutentione Sacriſtiæ, Cathedratico, Prædicatore, Viſitatore, Epiſcopo, organo, cera, hoſtiis, vino, & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti.*

20 *Onera extraordinaria, voluntaria, ſeu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua,*

perpetua, ac illa, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis.

21 *Penſione nulla, & invalida exiſtente, non abdicatur jus à reſignante.*

22 *Clauſula,* cujus litis ſtatum, &c. *non capit litem, in qua fuerit lata ſententia.*

23 *Actor, & reus non dijudicantur ad imparia.*

24 *Sententia nulla, & injuſta, non facit tranſitum in rem judicatam.*

25 *Actorum integra tranſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali.*

26 *Sententia dicitur nulla non viſis actis integris.*

27 *Acta legitimè extracta dicuntur cùm extrahuntur ab Actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione.*

28 *Clauſula*, Appellatione remota, *non operatur ſi conſtet de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeu notoriè injuſta.*

29 *Clauſ.* ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c. *facit ut omnia medio tempore geſta corruant.*

30 *Iudex ſubdelegatus, ſive vigore executorialium, propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo, procedens ad aliquam executionem, parte ſe opponente, ſemper dicitur attentare.*

1 PRÆTER modos, quibus Parochialis, cæteraque Eccleſiaſtica beneficia, vel ipſo jure, vel per ſententiam vacare in jure dicuntur tres principaliores, & uſufrequentiores ſunt per obitum ſcilicet, per aſſecutionem alterius beneficii incompatibilis, & per renunciationem.

Quoad primum evidens eſt per mortem beneficiati vacare beneficium, *cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* ubi *gloſſ.* 15. *pen. verb. non morte* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15. *à n.* 3. ubi *num.* 6. ex Franc. Panvino dicit ita vacare per mortem beneficium, ut ſi miraculosè reſurgeret beneficiarius, non recuperaret illud. Nic. Garc. *de benef. p.* 11. *c.* 2. *à princ.* ubi aliquibus modis limitat.

2 De ſecundo, etiam juris eſt clari, vacare ipſo jure Parochialem per aſſecutionem alterius ſimilis beneficii, in tantum quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecunda ſpolietur: Ita per text. capitalem *in cap. de multa, de præbend.* reſolvunt Bernard. *in pract. cap.* 49. *in noviſſ. impreſſ.* Spin. *in ſpeculo teſtam gloſſ.* 3. *à num.* 74. Gutier. *conſ.* 10. Flores de Mena *var. lib.* 2. *quæſt.* 13. *à princ.* Moner. *de opt. canon. cap.* 6. *quæſt.* 6. *num.* 69. Nic. Garc. *dict. p.* 11. *cap.* 5. *num.* 7. Unde Oldrad. *conſ.* 165. *Thema*, quem refert Cardin. Tuſch. *tom.* 1. *litt. A, concluſ.* 44. *numero* 8. ait text. *in d. cap. de multa*, loqui ſolùm in Curatis beneficiis, dum per aſſequutionem ſecundi decidit vacare primum, ac proinde non habere locum ſi obtinens Curatum aſſequatur ſecundum incompatibile, ſed non ſimile, quia tunc eſt in electione obtinentis, alterum ſibi benè viſum dimittere.

Sed illius text. diſpoſitio aucta, & ampliata eſt per Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de reform. capite quarto*, dum ſtatuit quod quicumque de cætero plura Curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam, ſeu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine. & titulo contra formam Sacrorum Canonum, & præſertim *dict. cap. de multa*, recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit. beneficiis ipſis, juxta *d. cap. de multa*. diſpoſitionem, ipſo jure, etiam illius text. vigore privatus exiſtat, cujus Conciliaris decreti meminit Nicol. Garc. *dict. cap.* 5. *num.* 76. ubi *num.* 77. reſpondet alteri decreto ejuſdem. *Concilii ſeſſ.* 24. *de reform. capite* 17. quod priori *in dict. capite* 4. adverſari videbatur, ne loquatur de pluribus Parochialibus. aut aliàs incompatibilibus beneficiis ante Concilium obtentis.

Unde *S. Congreg. Conc.* cenſuit *non dimittentem unam ex duabus Eccleſiis Curatis intra tempus à Sacro Concilio aſſignatum, debere condignas pœnas ſubire, & puniri prout in eo ſtatuitur*, ſicut teſtatur Armendar. *in addit. ad recop. legum Navarræ, lib.* 4. *titul.* 7. *de benef. incompatib. numero* 91. Poteſt tamen Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam, alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat primo ipſo jure, ut refert deciſum idem Armendar. *dict. loco, numero* 69. & 79. nam † Parochialis Rector ſi 4
aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſinit eſſe Rector ipſo jure, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15. *numero* 15. Rot. *in Mutinen. Canonicatus*, 15. *Junij* 1614. coram *bonæ mem. Ubaldo.* 3

Extende ſupradictam reſolutionem procedere in eo, qui vi occupavit, ſeu ſcienter injuſtè ſe intruſit in beneficio Curato, vel è converſo: conſtat enim non eſſe conſentaneum habere meliorem conditionem illum, qui invaſor eſt, quàm illum, qui juſtè ingreditur, & ita in ſpecie eſt text. qui reddit rationem, *in cap. eum qui* 18. *de præbend. lib.* 6. Rota *deciſ.* 3. *num.* 2. *de reſtit. ſpoliat. in novis*, Rebuff. *in praxi titul. de miſ-* 5

ſione

ſione in poſſeſſionem, à princ. Hojed. *de incompatib. beneſ. part. 1. cap. 5. num.* 20. Quod intelligitur niſi violentus occupator incuntinenti relinquat poſſeſſionem ſecundi beneficii, quia ea, quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe, juxta tex. *in l. lecta. ff. ſi certum pet.* Quod advertimus procedere etiamſi prius beneficium tale ſit, ad cujus titulum fuerit ordinatus, vel aliter de illo diſponere, aut renuntiare non poſſit, juxta *Concil. Tridentin. ſeſſione 21. de reform. cap.* 2. id tamen non evincit, quod illud non amittat per ſecundi obtentionem violentam, per quam legis beneficio alienatio neceſſaria inducitur, & fit diſpoſitiue arg. text. *in l. 1. ff. de fundo dotali. & in l. alienationis 13. ff. famil. ercisc.* junctis reſolutis per Molin. *de primog. lib 4. c. 8. à princ. & cap. 9 à n.* 28.

Sed eſt advertendum, quod ad inducendam vacationem Parochialis per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, & acceptatio ejus, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ ſecundi, vel quod per proviſum ſtet quominus eam adipiſcatur. Ita Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſ. lib. 3. quæſt. 1. num.* 129. Nicol. Garc. *dict. cap. 5. num.* 100. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 19.
7 Burati *num.* 18. † Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam ſecundi poſſeſſionem, ſi illud prius ſit litigioſum, non enim requiritur quod utriuſque, ſed tantùm ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio. Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 34. num.* 141. Nicol. Garc. *dict. cap. 5.*
8 *n* 107. *&* 108. † Quæ quidem poſſeſſio ſecundi pacifica debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de jure, id eſt, non litigioſa, ſed abſque controverſia juris, & facti judiciali, & extrajudiciali, Hojed. *dict. part. 1. cap. 13. num.* 80. Flamin. Pariſ. *dict. lib. 3. quæst. 1. num.* 130. Azor. *inſtitution. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quæſt. 9.* Nicol. Garc. *dict. cap. 5. num.* 105. Seraphin. *deciſ.* 1254. ubi dicitur quod ad effectum, ut non teneatur quis dimittere primum beneficium, ſufficiunt moleſtiæ etiam extrajudiciales, & de facto: idem dicit *deciſ. 997. num. 2. & deciſ. 853. num.* 3. Adden. *ad Gregor. XV. deciſ. 451. num.* 12. Joan à Cochier *ad reg. 51. Cancel. num.* 9. Atque etiam intelligenda eſt non de poſſeſſione ſterili, ſed fructuum, vel majoris partis eorum, ex ea ratione, quia Beneficiarius non habet in totum pacificam beneficii poſſeſſionem, niſi quando fructus beneficii per ſe, vel per alium nomine ipſius percipiuntur, in quibus terminis loquitur tex. *in cap. ſi tibi conceſſo, de præbend. lib. 6* & in ſpecie reſolvunt ibi Franc. *n* 4. Caſſad. *deciſ. 9. de cauſa poſſeſſ.* Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de ſtatu, & qualit. beneſ. § hujuſmodi, n.* 14. Hojed. *dict. part. 1. cap. 13. n.* 78. Seraph. *deciſ. 953. num.* 1. Azor. *dict. cap. 16. q.* 7.

Nicol. Garc. *dict. c. 5. n.* 123. Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſcopi, part. 3. alleg. 57. n* 201.

Limita ſuprapoſitam reſolutionem de va- 9
catione ipſo jure inducta Parochialis per adeptionem ſecundi beneficii incompatibilis, aliquibus modis: & *primò*, ut non procedat in duabus, vel pluribus Parochialibus ſibi invicem unitis, cùm non comprehendantur ſub decreto Concilii, ſed legitimè retineri poſſint tanquam beneficia non incompatibilia, ut referunt deciſum Nicol. Garcias *dict.*
part. 12. cap. 2. num. 42. Armendar. *dict loc.* 10
num. 92. *Secundò* † in Parochiali quæ eſt in civitate, obtento Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit, ex eodem Armendar. *dict. loco, num.* 49. ſed hoc debet intelligi ſi moleſtia obtinenti inferatur, forſan ex gratia; cadunt enim ſub incompatibilitate Parochialis, & Canonicatus in eademmet civitate exiſtentes, ad not. per Joan. Cochier *in comment. ad reg. 52. Cancell. à num.* 4. quem
refero *in addit. ad cap. de multa, de Præbend.* 11
poſt num. 5. *Tertiò* † in Parochiali, quæ obtinetur ſimul cum Monaſterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam, quia obtinens alterum dimittere non tenetur, ut per Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 8. num.* 65. Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Parochia* 5. Nicol. Garc. *de beneſic. part. 4. cap 4. num.* 35. Armendar. *dict. tit. 7.*
de beneſ. incompatib. num. 78. *Quartò* † In 12
Parochiali, ſeu alio beneficio Curato habitu, quia non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali, *cap. Paſtoralis*, 7. *quæſt.* 1. Abb. *in d. cap. de multa, de præbend ſub num. 24. verſ. mihi plus placet*, Hojed. *dict. p. 1. cap. 13. num.* 10. quos refert, & ſequitur R. D. Epiſcopus Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtentium, lib. 1. cap. 14. num.* 5.

Vacat item renuntiatione Parochialis, *toto tit. de renunciat.* per quam amittitur omne jus in ea competens, proprietas, titulus, & poſſeſſio, juxta ea quæ latè reſolvit Nicol. Garc. *dict. part. 11. cap. 3. à princip.* ubi *num.* 5. probat renunciationem ex cauſa permutationis veram eſſe renunciationem, per text. *in cap. 1. de rerum permut. lib. 6. & in Clem. 1. eod. titul.* Quod autem Parochialis poſſit renunciari in ſpecie poſt multos à ſe relatos, tradit Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib. 2. quæſt. 1. n.* 104. Poteſt enim unuſquiſque renunciare beneficio ſibi competenti tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, idem Flamin. *q. 1. n.* 2. Nicol. Garc. *d. c. 3. n.* 44. & omnia beneficia poſſunt permutari, niſi contrarium reperiatur expreſſum, Bellam. *in tract. de permut. beneſ. part. 3. in proœm. num.* 3.

Hodie tamen in Curia non admittuntur 13

abſolutè, & indiſtinctè reſignationes Parochialium, præſertim cum penſione: nam quoties reſignatur Parochialis, Dataria vult quod exprimatur per quantum tempus illam poſſedit reſignans, ſeu à quo tempore illam obtinet, & ſi tempus eſt breve, reſignatio rejicitur, ut per Flamin. Pariſ. *d. tractatu de reſignat. beneſic. lib.* 3. *quæſtione* 2. *numero* 21. Et idem eſſe in permutationibus earum aſſerit Nicol Garcia *dict. capite* 3. *num* 46. ubi *numero* 47. ſubdit ſtylum hunc Datariæ incepiſſe à tempore Gregorii XIV. in quo fuit datus iſte ordo, & tunc regulariter requirebatur, quod illam poſſederit per aliquod tempus, & aliquandu per quinque annos, vel citra, hodie per tres, & ultrà, ut accepi ab Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo D. meo Ægidio Urſino de Vivariis S. D. N. Papæ Datario, & Auditore, ac Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorum de Urbe Canonico meritiſſimo, maximæ integritatis, & eruditionis Viro, cui Summus Pontifex tribuit multùm, eſt enim animo ingens, iogenio promptus, acerrimo judicio ornatiſſimus, & rerum cognitione, illarúmque uſu excellens, ad majora properat.

15 In renunciationibus, quæ fiunt de Parochialibus hujuſmodi cum reſervatione penſionis ad favorem reſignantis, ſolet poni clauſula, *dummodo remaneant centum libera pro Rectore*, quæ adeò plenam, & concludentem probationem requirit, ut non poſſit juſtificari ex ſemiplena probatione, & licèt regulariter valor probetur ſufficienter per publicam vucem & ſamam, tamen non procedit quando agitur ad effectum juſtificationis hujus clauſulæ, & quamvis illa debeat intelligi de tempore gratiæ, & reſervationis, tamen eſt neceſſe, quod continuè duret illius juſtificatio ad hoc, ut penſio ſuſtineatur, in quibus concluſionibus probandis non immoror, cùm de illis omnibus egerim *in meo tract. de clauſulis uſufrequent. clauſ.* 47. *in princ. ſecundùm Lugd. impreſſ.*

16 Sed Rota amplectitur diſtinctionem, quod vel penſionarius agit poſſeſſorio, & tunc onus probandi quod non remaneant centum, incumbit titulari, nec retardatur penſionario ſolutio ſub prætextu, quod dictam clauſulam non juſtificaverit Rota *deciſ* 547. *num.* 4 *part.* 1 *recent.* Vel titularis agit poſſeſſorio dicens ſe non teneri ad ſolutionem penſionis, quia reſervatio eſt nulla, & tunc ad ſuſtinendam penſionis validitatem, debet conditio juſtificari per penſionarium, & ſic ei incumbit onus probandi, quod dempta penſione tot remaneant pro titulari, cui ſufficit dicere penſionis reſervationem eſſe nullam: & ita diſtinguendo reſolvit Rot. coram Cardin. Mantic. *deciſ.* 196. *n.* 2. *&* 3. *in Salamentina Penſionis coram Gypſio*, apud Nicol. Garc. *de beneſic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 424. *& in Carpenctoratenſi Penſionis* coram *Cardin. Lancelloto*, apud Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 529. *& in Feretrana Penſionis*, 16. *Decembris* 1622. coram *bonæ memor. Ubaldo*, *& in Novarien. Penſionis* 8. *Novembris* 1624. coram *R.P.D. meo Pirovano*, *& in Alben. Penſionis* 20. *Martij* 1628. coram *eodem*. Nec ſufficit quælibet levior probatio, ſed requiritur plena, & concludens, Card. Seraph. *deciſione* 1122. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 684. *part.* 4. *diverſ. & in d. Novarien. penſionis*, *& in Feretrana penſionis* 4. *Decembris* 1623. coram *bonæ mem. Ubaldo*, *& Spoletana penſionis*, 28 *Junii* 1628 coram *R.P.D. Ubaldo jun* refert Fereut. *in annot. ad deciſ.* 261. Buratti, *num.* 17. ubi addit talem juſtificationem faciendam eſſe contra illum, qui reſervatiuni conſenſit, quia licèt regulariter penſionarius agens adversùs conſentientem penſioni, non teneatur ad aliquam juſtificationem, ſed titularis volens impugnare, teneatur aſſumere onus probandi, nec interim retardetur executio litterarum reſervationis, Seraphin. *deciſ.* 1017. *num.* 3. Rot. *in Eugubina penſionis*, 7. *Aprilis* 1617. coram *bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, *& in Tuſculana penſionis* 17. *Maij* 1623. coram *bonæ mem. Ubaldo*, *& in Fanen. penſionis*, 20. *Maij* 1624. coram *R. P. D. Merlino*, *& inter recent. deciſ.* 23. *numero* 1. *& deciſ.* 517. *num.* 1. *&* 3 *p.* 2. hoc tamen intelligitur quando reſervatio eſt pura, & abſque aliqua conditione, ita enim loquuntur prædictæ deciſiones *in dictis Eugubina, & in Fanen.* Cavaler. *deciſ.* 183. *ſub n.* 2 *& inter recent. deciſ.* 227 *n.* 1. *deciſ.* 519. *num.* 2 *part.* 2.

17 Centum autem ducatorum hujuſmodi valor, qui ex decreto *cap.* 13. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* debet remanere Rectori Parochialis Eccleſiæ, quæ penſione gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis, ut cenſuit *S. Cong. Conc. in Collen.* 13. *Julii* 1630. & iterum cenſuit *in Albingan.* 27. *Julii* 1626. quod Parocho debita congrua vigore Concilii eſt ſumma ſcutorum argenti illarum partium.

18 Quæ autem onera ex dictis centum deducenda ſint, vel non, hujus loci eſt inveſtigare? In quo dubio eſt firmanda concluſio, deducenda eſſe ſolum onera neceſſaria, & ordinaria, ad tex. *in c.* 1. *&* 2. *§ ubi autem, de præbend. in* 6. Gig. *de penſion. q.* 96. *n.* 2. Caſſad. *deciſ.* 19. *n* 1. *&* 2. *de præbend.* Beltramin. *ad Gregor. XV. deciſ.* 245. *n.* 13. Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 511. *in* 2. *edit.* Rot. *in Romana penſionum*, 6 *Novemb.* 1619. coram *bon. mem. Buratto*, inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 418. *num.* 1.

num. 1. ubi Ferentil. *in annot. & in Novarien. penſionis*, 9. *Novembr.* 1624 coram *R.P.D. meo Pirovano*, *& in Feretrana penſionis*, 4. *Decembris* 1623. coram *bonæ men. Ubaldo ſen.* in qua
19 habita fuit conſideratio † onerum capellani, clerici, candelarum in feſto Purificationis Beatæ Mariæ, manutentionis Sacriſtiæ, Cathedratici, Prædicationis, Viſitationis Epiſcopi, & organi: *& in Cremonen. penſionis*, 28. *Maji* 1618. coram *bon. mem. Card. Cavalerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 466. ubi *num.* 3. fuit dictum, onera expenſarum pro cultu divino, pro cera, hoſtiis, vino, & oleo, pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti, & Muſica in feſto ſancti Michaëlis, ſub cujus invocatione erat Eccleſia illa, eſſe deducenda juxta quantitatem per Ordinarium declarandam.

20 De aliis verò oneribus nulla eſt habenda ratio: & *primò* de extraordinariis, ut in his terminis aliàs fuit reſolutum *in deciſione* 298. *num.* 2. *parte* 1. *diverſ. & in Conſentina penſionis*, 29. *Maij* 1596. coram *bonæ memor. Litta. Secundò* de voluntariis, ſeu arbitrariis, ad text. *in cap præſenti*, *§. porrò*, *de offic. Ordin. lib.* 6. *gloſſ. verb. ſpeciali gratia*, *in capit. ſi propter tua*, *de reſcript. eod. lib.* Caputaq. *deciſ.* 744. *lib.* 2. *in manuſcriptis*, Cavaler. *d. deciſ.* 462. *num.* 2. ubi onus retinendi factorem pro prædiis, non fuiſſe habitum pro onere neceſſario, cùm teſtes non deponant de præciſa neceſſitate illum retinendi, nec probetur Rectorem colere prædia per ſe ipſum, & regulariter adſunt coloni partiarii, unde ſubdit cenſuiſſe Dominos de Rota Rectorem non poſſe imponere hujuſmodi onera voluntaria in præjudicium penſiunarii. *Tertiò* de incertis, & variabilibus, non perpetuis, ſecundùm Put. *deciſione* 201. *lib.* 3. *in correctis*, & tentum fuit, prout *in deciſ.* 158. *part.* 1. *recent.* Incerta enim non computantur in Congrua, Rebuff. *in tract. de congrua*, *num.* 83. *&* 86. Rot. *deciſ.* 5. *numero* 3. *& ſeq part.* 2. *diverſ. & deciſ.* 437. *num.* 2. *part.* 1. *recentiſſim.* aliàs *part.* 3. *recent.* etenim venter non debet pendere ab incerto, cùm non patiatur dilationem, Caſſad. *deciſ. unic. num.* 1. *de mutuis petit.* Surd. *deciſ.* 333. *num.* 9. *Quartò* de oneribus, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, ut de omnibus optimè advertit Burat. *d. deciſ.* 418. *ex num.* 2.

Certum eſt enim Rectori Curato deberi Congruam, *cap. extirpandæ*, *& capite de Monachis de prebend. cap.* 1. *eod. tit. in* 6. Cæſar de Graſſis *deciſ.* 6. *num.* 7. *illo tit.* Rebuff. *de congrua*, *quæſt.* 4. *in princ.* Rot. *deciſ.* 16. *num.* 1. *p.* 1. *diverſ.* quæ ex decimis eſt ante omnia detrahenda, quia iſtæ ſunt ſpecialiter jure divino, & poſitivo ſacrorum Canonum deſtinatæ ad uſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, *cap. cùm contingat*, *cap. cum tua*, *capit. Parochianus*, *de decimis*, *capite revertimini*, 16. *quæſtione* 1. Rebuff. *de decim. quæſt.* 7. *num.* 4. Verall. *deciſione* 356. *num.* 2 *&* 3. *part.* 2. Et quamvis aliquando ex conceſſione Apoſtolica transferantur in alios, nihilominus tranſlatio ſemper intelligitur facta tali conditione, ut congrua remaueat Rectori, *capite* 2 *§. ubi autem*, *de decim. in* 6. etiam & multò magis, ſi decimæ tranſeant in laïcum, Rebuff. *de congrua*, *num.* 44. Covarruvias *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 6. *in fine*; nam congruæ per ſua privilegia nunquam cenſetur Papa voluiſſe præjudicare, idem Rebuff. *dict. tract. de congrua*, *quæſt.* 12. *num.* 103. Nec facit quod congrua ſit petenda à Parochianis, quibus Sacramenta adminiſtrantur, *cap. omnis Chriſtianus*, *de conſecrat. diſtinct.* 1. Abb. *in capite de Rectoribus*, *num.* 6. *de cleric. ægrot.* Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 60 *n.* 2. quia intelligitur hoc procedere ubi Parochiani nullas (fortè ex aliquo privilegio Apoſtolico) ſolvunt decimas, vel ita exiguas, ut non ſufficiant pro Rectore, ſecus ubi ſolvant conſuetas decimas, quæ ſunt ſatis ſuperque ſufficientes pro ſuſtentatione Rectoris; tunc enim cùm illæ ſint ſpecialiter deſtinatæ ad hunc uſum, debet Rector ad illas ſe in primis convertere, ita reſpondit *dict. deciſ.* 457. *num* 4.

Ex dictis conſului reſignationem factam de Eccleſia Parochiali, ſive Prioratu Sanctæ Marinæ Ulixbonen, fuiſſe, & eſſe nullam, ac proinde litteras Apoſtol. non eſſe exequendas; cùm ſtante dicta clauſula, *dummodo centum*, &c. penſio 140. millium regalium contra formam mandati appareat in litteris Apoſtolicis de illa expeditis ſolùm reſervata ſuper Prioratu ejuſdem Eccleſiæ, qui tantùm habet certam portionem ſcutorum centum, unde reſultat evidens nullitas.

Non obſtat quod ſi conſiderentur litteræ 21
Apoſtolicæ proviſionis factæ vigore dictæ reſignationis, penſio illa reſervata videtur non ſolùm ſuper fructibus dicti Prioratus, & cujuſdam capellæ, ſed etiam ſuper aliis fructibus duarum Parochialium ſpectantibus in ſolidum ad earum Rectores, ex quo etiam reſultat evidens nullitas dictæ penſionis, uti impoſitæ ſuper fructibus, qui ad reſignantem nullo modo ſpectant, & ſic penſione illa ex hoc capite nulla, & invalida exiſtente, non poterat jus abdicari à reſignante, ut firmat Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib* 1. *quæſtione* 3. *ex num.* 82. nec fieri poteſt ipſa penſio reducibilis ad minorem quantitatem, quin tota gratia corruat, Rot. *deciſ.* 280. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

22 Maximè ſtante clauſ. *non aliàs*, *aliter*, *nec alio modo*, & conditione expreſſa in mandato procuræ ad reſignandum, quod dicta penſio reſervaretur ſuper fructibus tantùm certis dicti Prioratus, & capellæ, cum expreſſa declaratione litium ſuper ejuſdem capellæ fructibus pendentium, & ſententiæ latæ, quod non fuit adimpletum prout requirebatur. Rot. *in Toletana beneficii*, 14. *Novembris* 1605. coram *Juſto*, impreſſa per Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 384. Unde illa conditione deficiente nihil dicitur actum; Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 3. *num.* 33. & minimè poterat jus abdicari à reſignatione, idem Flamin. *d. lib.* 1. *quæſt.* 14. *num.* 7. Rot. *in Virdunen. Abbatiæ*, 5. *Maji* 1614. coram *bonæ mem. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 48. *num.* 9. prout rectè, & ritè fuerat in partibus pronunciatum per judicem executorem dictarum litterarum.

23 Nec ſubſiſtere poteſt ſententia obtenta in Rota à R. P. D. Motmanno, in gradu appellationis ſuper validitate dictæ reſignationis, quæ tranſitum in rem judicatam feciſſe videtur ob non interpoſitam in tempore appellationem; quia reſpondetur appellatum fuiſſe intra decendium, & clauſulam Appellatione remota, ex adverſo exortam in limine ferendæ ſententiæ, non debere ſuffragari, tum quia non ſolet concedi contra eum, qui aliam favorabilem ſententiam obtinuerat, ne actor, & reus dijudicentur ad imparia, *cap.* 2. *de mutuis pet. leg. ultim. C. de fructib. & lit. expenſ.* Cardinal. Tuſch. *tom.* 6. *concluſ.* 49. cùm in judiciis ſemper inter partes ſit æqualitas ſervanda, *l. non debet actor, ff. de regulis juris, leg. final, C. de procurat.* Rota *deciſ.* 462. *num* 6. *& deciſ.* 529. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* tum quia supervenit alia commiſſio reformatoria, directa R. P. D. Queipo, qui procedat perinde ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet cum dicta clauſ. Appellatione remota;
24 tum denique, quia dicta † ſententia tanquam notoriè nulla & injuſta, non poterat tranſire in rem judicatam, Felin. *in cap. ſuper litteris, n.* 15. *de reſcript.* Seraph. *deciſ.* 1123. *n.* 6. Rot. *in Ferrarien. Dotis*, 26. *Junii* 1628. coram *R. P. D. Ubaldo*, & in aliis.

25 Injuſtitia reſultat ex ſupradictis, nullitas verò evidenter colligitur ex non integra actorum tranſportatione neceſſaria in hujuſmodi cauſa beneficiali, juxta diſpoſitionem S. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. *&* dicit Rot. *in Neapolitana Domus*, 14. *Martii* 1625. coram *R. P. D. meo Pirovano*. Quod eſt etiam conforme Juri communi, quia non viſis
26 actis integris † ſententia dicitur nulla, tanquam lata ſine cauſæ cognitione, *l. propter*, *§ etſi quidem*, ubi Bart. *num.* 6. *C. de judic.* cum aliis *in d. Neapolitana*, *& in Leodien. Dominii de Stevordia*, 3. *Junii* 1632. coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*.

Quinimò etiamſi acta eſſent integra, ad- 27
huc ſuffragari non poterant, quia non fuerunt legitimè extracta, nempe ab actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione, prout requiritur, Rot. *deciſ.* 1. *de fide inſtr. in novis*, Mohed. *deciſ.* 8. *eod. tit.* & coram Gregorio XV. *deciſ.* 469. *n.* 4. & fuit dictum *in Toletana Spolii*, 3. *Julii* 1623. coram *R. P. D. meo Navarro*, *& in Feretrana Parochialis*, 22. *Maji* 1628. coram *Eminentiſſ. Cardin. Virili*. Defectus autem non legitimæ tranſportationis patet ex quo Notarius, qui acta tranſumpſit, dicit in fine illa habuiſſe ab adverſario, antequam compulſoria ad partes Luſitaniæ pervenire poſſet, ut ex ipſius data colligitur: nec nomen officii aliquo modo expreſſit, quin potius veritatem agnoſcendo dicit ſe non eſſe actuarium hujus cauſæ, ex quo reſultat præſumptio non integræ tranſportationis actorum, ut in puncto de proceſſu extracto ab alio Notario, quàm actuario, vel ſucceſſore in officio, fuit dictum *in Algaren. Diſmembrationis*, 5. *Junii* 1617 coram *bonæ mem. Remboldo*, prout refert, & ſequitur Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 59 *Gregorii XV. n.* 9. & optimè conſideravit D. meus Joannes Franciſcus Ferentillus in hac cauſa Advocatus.

Nec denique obſtat, quod res non eſſet jam integra, eo quòd Adverſarius vigore præfatæ ſententiæ, ut ſuprà, nulliter, & injuſtè latæ, obtinuerat mandatum de immittendo, & forſan ejus vigore ſe intruſerat in poſſeſſionem dictæ Parochialis, quia ea eſſet attentata & in primis, ac ante omnia veniret revocanda, ex *ſeqq.*

Primò, quòd capta fuerit poſt appellatio- 28
nem interpoſitam intra decendium, non obſtante extorta clauſula, Appellatione remota, ex dictis: tum quia illa non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, quod in hoc caſu adeſt, Abb. *in cap. ex conqueſtione, n.* 5. *de reſtit. in integ.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. §. 1. *n.* 245. cum aliis citatis per me *in tract. de clauſulis uſufreq. clauſ.* 9. *à n.* 2. *ſecundùm Lugd. impreſſ.* ſeu notoria injuſtitia, quæ hîc adeſt. Card. Tuſch. *tom.* 1. *lit. A*, *concl.* 400. *n.* 3. Scacc. *de appellat. q.* 16. *limit.* 1. *n.* 84. & ubi ſententia eſt nulla, *cap. inter cætera*, ubi Bald. *in princ. de re judic.* aut evidenter iniqua, Felin. *in cap. cauſam quæ, num.* 3. *de re judic.* Caputaq. *deciſ.* 33. *p.* 1. & multò minùs ea juvari poteſt quando factum aliter ſe habet, Bald. *in capite ſuper quæſtione*, *colum.* 2. *verſicul. ſecundò*, *de offic. deleg.*

Secundò, quia ſupervenit dicta commiſſio 29
reformatoria cum præfata clauſula, *perinde*

ac

ut ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c. quæ facit, ut omnia medio tempore geſta corruant, & inhibitio porrigit vires uſque ab initio, ut fuit dictum *in Leodien. dominii de Hollo- ria*, 15. *Junii* 1627. coram *R. P. Durano*, nunc Archiepiſcopo Tarraconen. inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 96.

30 *Tertiò*, quia judex ſubdelegatus ſive vigore executorialium propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo ex eiſdem emanati procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente ſemper dicitur attentare; quia partes illius ſunt in referendo ſimpliciter, non autem in cognoſcendo de cauſis contradictionis, Bald. *in d. cap ſuper quæſtione*, n. 1. Cov. *var. lib.* 3. c. 36 *num* 7 & non poterat aliud facere, quàm intimare dictum mandatum, quia de ſtylo Tribunalis S. Rotæ facta intimatione, & reo non acquieſcente, debent ſervari quatuor termini ad docendum de paritione, qua non probata proceditur ad cenſuras, & ſi ſecus fiat, intrat manifeſta attentata, ut de mandato de immittendo propter rem judicatam fuit firmatum *in Vicen. Prioratus*. 19. *Martij* 1610. coram *Card. Pamphilio jun.* nunc Sanctiſſimo D.N. Innocent. X. & de executoribus rei judicatæ, Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 10. *de cauſa poſſeſ.* Veſtr. *in praxi, lib.* 6 *cap* 8 *num.* 16 *& ſeq. in puncto* Rot. *in Mediolanen. decimarum de Variſio*, 16. *Novembris* 1616. coram *R. P. D. meo Pirovano*.

Hic autem divino adjutus auxilio finem 31 hujus operis maxima cum exultatione conſequutus ſum, eo quòd ex iis, quæ hactenus non ſine labore congeſſi, utilitatem ſim cunctis Animarum Curatoribus allaturus; jam enim Epiſcopi dignitatem, officium, & poteſtatem deſcripſi in três partes dividendo, nunc eodem modo de Parochis tripartitam aliam deſcriptionem facere non omiſi, ut varietate rerum, & perſpicua diſtinctione ſectitantium animi oblectarentur: primus ille tractatus hunc deſiderabat, nam ſunt Parochi in cura Animarum exercenda Epiſcoporum coadjutores: ſed quia cum eodem Epiſcopo Canonici corpus efficiunt, ut illud tibi capite, & membris abſolutum darem, alium tractatum de Canonicis inſimul in lucem edere decrevi: annis aliquot, ſed paucis tamen præ materiarum pondere, opus ita undique perfectum abſolvi, gravitatem rerum celeri agilitate ſuperavi, diu, noctuque, æſtu, gelúque urebar cum Jacobo, recedebátque ſomnus ab oculis meis. Votis faveto, & munus, quodcunque illud eſt, amanter accipito. Alios duos paro tractatus fortè accuratiores; faxit, Deus in commune bonum ut prodeat, vita ſuperſtite, ſalute comite. Profiteor tandem omnia, & quicquid hactenus ſcripſi, habere eum ſenſum, quem tenuit, & tenet S. Mater Eccleſia, à cujus vero ſenſu, Catholica fide, atque dogmatibus nullatenus deviare intendo.

RECENSIO

Legum, Capitulorum, & Jurium, quæ in hoc tractatu de Officio, & poteſtate Parochi referuntur, enucleantur, conciliantur.

Ex Digeſtis.

Ad leg. Aquiliam.

Ex, ſi ex plagiis, §. in clivo, *declaratur.* pag. 282.n.2.

Ex Decreto.

De conſecr. diſt 4.

Cap. à quodam Judæo, *declaratur.* 144.55

Ex Decretalibus.

De ætate, & qualit.

Cap. 2. & ult. *declarantur.* 17.9

De cauſ. poſſeſſ. & propr.

Cap. cùm Eccleſia Sutrina, *enucleatur.* 257.45

De Cler. ægrot.

Cap. tua nos, *declaratur.* 204.4.

De decimis.

Cap. commiſſum, *declaratur.* 256.41

Cap. ex parte, il 1. *diſcutitur.* 276.47

Revocatur per text. in cap. nuper 34. eod. tit. 272. 20. *non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus.* 276.47

Declaratur. 270.16

Cap. nuper 34. *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in privilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.* ibid.

Cap. quoniam, *declaratur.* 251.11

De electione.

Cap. cùm in cunctis, §. infertur, ibi', *moniti, declaratur.* 54.10

Cap. dudum, ibi, *decepta, declaratur.* 133.29 & 251. 12

De offic. Judic. ordin.

Cap. cùm ad Eccleſiarum, *declaratur.* 49

De Parochis.

Cap. 2. *declaratur.* 99.19

De reſtit. ſpol.

Cap. in litteris, *declaratur.* 257.44.

De tranſactionib.

Cap. veniens, *concordatur cum* cap. 2. eod. tit. 286.25

Ex VI. Decretal.

De decim.

Cap. 2. §. ſanè, *declaratur.* 265.61

De elect.

Cap. licèt contra, *declaratur.* 52.1

Solùm procedit in Parochialibus. 58.33

De præbend.

Cap. ſi pro clericis 8. *declaratur.* 53.3.

Ex Clementinis.

De Baptiſmo.

Clem. unic. *loquitur de magnis dominis, & ideo non comprehendit Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales.* 141.40

De ſepultur.

Clem. dudum, *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis.* 214.8

Ex extravagantib.

De præbendis.

Extrav. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, *declaratur.* 10.66

Ex Concilio Trident.

De Reformatione.

Seſſ. 24. cap. 4. *intelligitur.* 116.14

Seſſ. 20. cap. 12. verſ. præterea, *non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata.* 83.74

INDEX

INDEX
RERUM MEMORABILIUM.

Prior numerus paginam notat, poſterior eſt marginalis.

A

Abbas, & Abbatia.

ABBAS, & Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſeopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum. 21.37
Abbatia, vide *Monaſterium.*

Abſentia.

Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat? remiſſivè. 82.61

Abſolutio.

Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam *Pater noſter*, *Ave Maria*, *Credo*, *& decem Præcepta* addiſcere non curat. 117.5
Abſolutio ſacramentalis præſtita à Sacerdote, qui communiter exiſtimatur proprius ipſius Pœnitentis Sacerdos, eſt valida, concurrente titulo à legitimo Superiore collato, quamvis invalido. 133 34
Abſolutio ſacramentalis eſt irrita, quam præſtat non Sacerdos, quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus. ibid.36
Abſolutio virtute Bullæ Cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii eccleſiaſtici illa ſuffragatur. 153.34
Parochus caveat ne à caſibus per Epiſcopum reſervatis quemquam abſolvat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis. 154.42
Regulares non poſſunt abſolvere prætextu quorumcunque privilegiorum à caſibus Sedi Apoſt. aut Epiſcopo reſervatis. 159.64

Accipiter.

Vide *Canis.*

Acta.

Actorum integra tranſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali. 292.25
Acta legitimè extracta dicuntur cùm extrahuntur ab actuario, vel ſucceſſore in officio, cum compulſoria, & partis citatione. ibid.27

Actio.

Actio, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum *baptizo*, ſive per verbum *abluo*, ſive per verbum *mergo*, & ſimile. 143.52

Actor.

Actor, & reus non dijudicantur ad imparia. 292.23

Actus.

Actus eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſic ad juriſdictionem contentioſam ſpectantes. 109.16
Actus in Eccleſia facti, an ſint validi. ibid.17

Ægrotans.

Ægrotantium multorum medicus eſt Parochus 46.4

Agaſo.

Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licet diebus feſtis ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, transeundo proſequi. 123.13

Alienatio.

Alienationes factæ de bonis immobilibus Eccleſiæ cum clauſula, *reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito*, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſunt, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit. 113 41
Alienatione rerum tenuiorum, licèt immobilium Eccleſiæ, non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidenti Eccleſiæ utilitate comperta, eam Ordinarius auctoritate ſua probaverit. ibid.42

S. Anna.

Vide *S. Joſeph.*

Anima.

Animarum cura in beneficiis duplex. 8.47
Animarum cura quid? ibid.
Animarum cura in beneficiis unitis eſt penes principalem Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penes Vicarium amovibilem in dicto beneficio unito deputatum. 9 53
Vicarius perpetuus potiùs dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum ibid. 56
Animarum cura indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem effectum. ibid.57
Rector principalis, ſi ſpreto Vicario perpetuo vellet ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet. ibid 58

Index Rerum.

Deſcendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum curam animarum habentium. 11.73

Animarum cura, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur. 19.25

Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur. 20.27

Animarum curam gerere nihil aliud eſt quàm illarum eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſolicitum. 45.1

Animæ unius dignitas magna eſt. 47.10

Animæ Deo gratiſſimæ ſunt, & earum lucrum gratiſſimum. ibid.11

Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab iis, quibus animarum cura commiſſa eſt. ibid. 13

Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur. ibid.14

Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas. 48.15

Annulus.

Annulos deferre in digitis non poſſunt Parochi. 60.5

Annuli uſus in Miſſa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac Protonotariis non participantibus. 100.35

Annus.

Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die captæ poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ. 23 61

Annus intra quem proviſus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoveri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacificæ poſſeſſionis. 53.5

Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium ſe promoveri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare, oſtenditur. 57.24

Anniverſaria.

Vide *Oblationes.*

Apoſtolus.

Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam gravarent. 65.50

Appellatio.

Appellatio quoad effectum devolutivum tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate & habilitate. 34 138

Appellare non poteſt quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut & electus ibid.139

Appellatio non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio. ibid. 140

Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani. 35.145

Seu alterius judicis appellationis revocatoria electionis priùs factæ, ſive facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laïcos, ubi ſuprà. 134

Appellatio datur ad effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoriæ electionis priùs factæ ab Ordinario in concurſu ad parochiales. 35.146

Concurſu facto quando appellatur inter præſentatos, vel patronos laïcos ſuper pertinentia juriſpatronatus, poſſeſſio per appellationem ſuſpenditur. ibid.147

Appellatio ad effectum ſuſpenſivum tantùm tollitur per decretum Concil. Trident. ſeſſ. 21. de refor. cap. 6. 205.10

Approbatus.

Approbatus duntaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam Diœceſim. 147.3

Aqua.

Aquæ minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſione corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicatur. 142.45

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopi Eccleſia, Metropolis dicitur, id eſt, Civitatum ejuſdem Provinciæ mater. 3.6

Arma.

Arma deferre non poſſunt Clerici. 66.51

Aſperſio.

Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ liberos ſpectant. 105 11

B

Baptiſmalia.

BAptizatos deſcribere debet Parochus cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt, de die, menſe & anno. 67.2

Baptizatos deſcribendi formula. ibid.3

Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem. 68.4

Baptiſmi ſolemniter & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius miniſter Sacerdos. 37.1

Baptizans ſolemniter cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizat, & ſi clericus ſit irregularitatem incurrit. ibid.2.

Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter. ibid 6

Baptizandus quiſque eſt in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia, niſi peregrinus ſit, vel certum non habeat domicilium. ibid.7

Parochus ſi infirmum baptizare noluerit, & ille ſine Baptiſmo moriatur, deponitur. ibid.8

Baptizare poteſt ſolemniter alienus Parochus de expreſſa licentia proprii Sacerdotis. 138 9

Diaconus ex Sacerdotis proprii commiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat. ibid 10

Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizaverit ſine licentia proprii Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem. ibid.11

Sacerdos alienus baptizans in ſolemnitate quando Parochus abeſt, nec facilè haberi poteſt, non peccat. ibid 12

Baptiſmalis fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus. ibid.13

Parentes ex conſuetudine, & præcepto Eccleſiæ poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante adultam ætatem obligari. ibid.14

Parvuli

Index Rerum.

Parvuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi. ibid 15

Baptiſzandi ſunt adulti, ægrotantes, pœnitentes, muti, & ſurdi. ibid. 16

Baptizandi nomina Sanctorom tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium. ibid. 17

Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur. 141.38

Baptiſmus ſecluſa neceſſitate non eſt cooferendus in aulis. vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principum filii extiteriot, qui ſiot baptizandi. ibid. 39

Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta. ibid. 41

Interdicti tempore admioiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolùm parvulis, ſed etiam adultis, cum ſolemnitate Unctioois, Catechiſmi, & Exorciſmi. ibid. 42

Baptiſmi materia remota eſt aqua ſimplex, ſeu elementaris. 142.43

Baptiſmatis materia propinqua eſt ablotio per aquam, quæ ſcilicet ſucceſſivo cootactu contingit corpus. ibid. 24

Baptiſmus non eſt validus, ſi aqua contingat tantummodò veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes. ibid 46

Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione. ibid 47

Baptiſmi ad valorem nihil intereſt utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò corporis immerſionem unam, vel triuam, dunmodò licitè fiat. ibid. 48

Baptiſmi forma in Occidentalibus Eccleſiis quæ. 145.49

Perſona quæ baptizatur exprimeoda eſt in Baptiſmo. ibid. 50

Perſona baptizans non eſt neceſſariom ut in forma directe ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam quæ baptizatur, ſed ſufficit indirectè. ibid 51

Baptizat invalidè qui utitur hac forma: Ego te baptizo in nomine Chriſti. ibid. 52

Baptiſmo exprimendæ ſuot tres perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis. ibid. 53

Baptiſmus valet ſub hoa forma celebratus: Ego te batizo in nomine Patris, in nomioe Filii, & io nomine Spiritus ſancti. 144.56

Baptiſmus valet, quamvis in ejus forma relinquatur particula, *in*. ibid. 57

Item licèt relinquatur particula *&*, ut ibid. 58

Parochos in forma Baptiſmi relinquens particulas *in*, *&*, ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccat tantùm venialiter. ibid. 59

Benedictio.

Benedictio fontis Baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat. 105.2

Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alii Sacerdoti concedi poteſt, quacuoque conſuetudine etiam immemorabili non obſtante. 194.98

Parochos debet recipere eleemoſynam occaſione benedictioois ouptialis, & non alius. ibid. 99

Parochus utriuſque contrahentis ſufficit ad nuptiales benedictiones præſtandas. 195.100

Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale eſt. ibid. 101

Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit invalidum, ſervata ſemper legitima Diœceſis conſuetudine. ibid. 102

Benedictio nuptialis ex conſuetudine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt, ſi fœmina ſolùm nondum fuiſſet benedicta. ibid. 193

Beneficium.

Beneficiom Parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ & regendæ conferuntur. 8 45

Beneficii Parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum. Ibid. 46

Beoeficii de eſſentia eſt ut ſit perpetuum. 9 61

Beneficium principale ſi ſit ſimplex, non creſcit, nec fit Curatum per Eccleſiam parochialem ei acceſſoriè annexam. 10.68

Beneficium Curatum obtinere deſiderans, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. anoorum inceptorum. 16 6.

Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur. 17.13

Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint. 28.99

Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere ibid. 100

Beneficium ſuum renuntians in favorem alterius, non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeo meliorem eligere. ibid. 105

Beneficium nullum habens præfertur habenti. 30 116

Ad concurſum tameo admittitur habens aliam Parochialem. ibid.

Beneficium Curatum juriſpatronatus Eccleſiæ ſi in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarios, nulla habita ratione patronorum, debet, edicta concurſus proponere, idoneum eligere, ac Romam mittere. 32 128

Beneficium Coratum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus. 51.2

Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur. 54.12

Beneficio privato eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri fecit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conferri. ibid. 13

Beneficium Curatum recipiens animo aſſomendi Sacerdotium iotra annum, non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit mentem, reſtituere, quamvis poſtea mutata voluntate minimè promoveator iotra annom ad Sacerdotium. 55.15

Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpè non includontur. 57.28

Beneficio ut quis legitimè privetur ob non reſidentiam, debet priùs perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt? 83 75

Beneficiorum fructus noo ad creſcendos, aut augendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & divinum coltum inſtitoendum ſuot conceſſi. 108.5

Beneficium Curatum habens, quamvis regulariter per ſeipſom curam exercere teneatur, ex conſuetudine

tudine

tudine tamen immemorabili, vel privilegio induci, & concedi poteſt, ut eidem per Capellanum etiam temporalem inſerviat. 134.39
Beneficium vacat per mortem Beneficiati. 288.1

Bona.

Bona immobilia Eccleſiæ ultra triennium locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis. 113 40.
Vide *Res.*

Bulla.

Bullam in Cœna Domini penes ſe habere tenetur Parochus, & debet cavere ne quemquam abſolvat à caſibus in ea reſervatis. 159.61

C

Cadaver.

CAdavera irrequiſito proprio Parocho levari non poſſunt. 133 66
Clerus ſæcularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaveribus Officium defunctorum Pſalmos, Reſponſoria, aliaſve Preces recitare non poteſt. 235.81
Officium in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine. ibid. 82
Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exteriorum, quàm civium. ibid.83
Pauperum cadavera gratis ſepeliri debent. ibid. 84

Candela.

Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat. 105.4
Candelas benedictas in die Purificationis non tranſmittat Parochus ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia diſtribuat. ibid.5
Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate. ibid.6
Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium ille, qui candelam Epiſcopo miniſtravit. ibid.7
Candelæ annuatim dantur laïcis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis. ibid.
Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur. 207.7

Canendi verbum.

Theatralico more non eſt in Eccleſia canendum. 110.23
Cantores eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſcivè in Eccleſia cantare debent. ibid.24
Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur. ibid. 25

Canis.

Canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venandum habere non licet Parochis, nec venationes facere periculoſas, ſeu clamoroſas. 63.31

Canonicatus.

Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pœnam privationis, de qua *in cap. licèt canon, de elect. in 6.* ſi intra annum non ſuſceperunt Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis. 58.33

Canonicus.

Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, ubique competit, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat. 86.9

Capellanus.

Capellanus dicitur qui in Eccleſia Monachorum curam exercet. 4.13

Capitulum.

Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem. 86.10
Reſpondetur ad deciſiones, quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videntur. ibid.11

Cathedralis.

Cathedralis Sipontinæ Dignitates, & Canonici qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria. 200 30
Vide *Quarta funeralis.*

Caupona.

Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa. 62.20

Cauſa.

Cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis. 11.71

Celebrans.

Celebrantes, qui diſtribuunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent. 105.10

Caremonia.

Vide *Ritus.*

Chorea.

Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur. 62 22

Cinis.

Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à proprio Parocho eſt facienda. 105 8

Citatio.

Citatio in Eccleſia fieri non debet. 109.15

Cithara.

Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus. 61.19

Clamor.

Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent. 110.27

Clavis.

Clavis cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti cui tradenda in feria quinta Cœnæ Domini. 174. 52

Clauſula.

Clauſ. *Salvo jure, & ſine prajudicio Eccleſiæ Parochialis*, intelligitur de præjudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de jure debita, in aliis verò non. 95.2
Clauſ. *Salva juſtitia Eccleſiarum Parochialium*, appoſita

appoſita in privilegio ſpecialiter derogante *Ciem dudum, de ſepult.* non efficit, quin per talia privilegia non concedatur eaemptio à ſolutione quartæ funeralis. 214.10

Clauſula, *Dummodo remaneant centum pro rectore*, poni ſolet in reſignationibus Parochialium 190 25

Clauſula, *Dummodo remaneant centum pro rectore*, quomodo juſtificetur, & cui incumbat onus probandi quod remaneant centum pro Rectore, oſtenditur. ibid.16

Clauſula, *cujus litis ſtatum, &c.* non capit litem, in qua fuerit lata ſententia. 292.22

Clauſula, *Appellatione remota*, non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeu notoriè injuſta. 293.28

Clauſula, *ac ſi prainſerta nunquam emanaſſet, &c.* facit ut omnia medio tempore geſta corruant. ibid.29

Clericus.

Clericus per Monachorum conſilium inſtituendus in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis. 35.112

Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda? 36 153.154

Clerici ſaultatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia. 63.32

Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, ut ea illius venditione lucrum referant, ſecus ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, aut ut vendant quæ de rebus ſuis recollecta fuerint. 65.40

Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiaverint, non peccant mortaliter. ibid.42

Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interveniente, & ſine avaritiæ, vel ambitionis vitio ibid.43

Clerici pretio currenti, vel etiam cariori, quàm emerint, poſſunt vendere quæ ſuperſunt ex emptis, ad ſe ſuamque familiam ſuſtentandam. ibid.44

Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, ut fructus vendant. 65.46

Clerici poſſunt à locis piis terrena in affictum accipere. ibid.47

Clericorum arma ſunt orationes, & lachrymæ. 66 52

Arma portare poſſunt Clerici ſi ſubſit juſta cauſa, & quæ illa ſit, oſtenditur. 66.53

Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur, oſtenditur. ibid.54.55

Coadjutor, & Coadjutus.

Coadjutor temporalis & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis facto inutili. 204.1

Epiſcopus poteſt dare ex cauſa coadjutorem Eccleſiæ Rectori. ibid.2

Coadjutor datur Parocho. 204.5

Paralytico ibid.6

Dementi, vel furioſo. ibid.7

Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore. ibid.8

Coadjutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione. 205.11

Parocho, ſeu Rectori de coadjutore providendum eſt propter auctam populi numeroſitatem. ibid.12

Parocho quando non eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ datur coadjutor. ibid.13

Coadjutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, tenentur. ibid.14

Coadjuti etiam reſidere tenentur, ibid.15

Cognatio.

Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore. 139.25

Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, ejuſdem patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omninò prohibetur. 140.33

Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſosmet Patronos, neque à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra. ibid 34

Cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare. ibid.35

Collatio.

Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita: & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejúſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat. 34.135

Vide *Proviſio.*

Collegium.

Collegii jus remanet etiam in uno donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum. 20.28

Color.

Color viridis, aut rubeus Clericis prohibetur. 60.3

Color rubeus permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis. ibid.4

Communicatio, ſive Communio.

Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantùm ſemifatuos. & non continuò amentes tempore, quo habent dilucida intervalla. 168.19

Sacerdotes quando communicant an teneantur induere ſtolam? 199.26

Parocho licitum eſt ſummo manè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jamjam morituro. 171.35

Parocho non licet iterum eadem die celebrare, quando non adeſt particula conſecrata pro communicando infirmo jamjam morituro, nec eſt alius qui celebret. ibid.36

Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare 174 47

Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicialia 214.9

Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis Sacram Communionem deferre poteſt. 163.3

Regulares qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto per Sedem Apoſtol. duntaxat abſolvendi. 164.7

Parochiani ſatisfaciunt præcepto annuæ Communionis, ſi communicent in Eccleſia Cathedrali

thedrali, vel Epiſcopum adirent pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo 166 12
Præcepto annuæ Communionis quo tempore ſatisfieri poſſit? ibid.14.
Præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis obligat omnes fideles utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint. 167.18
Peccatores occultos à Communione quam petunt, repellere non poteſt Parochus, licèt ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit. 169.22
Parochus non habens copiam Confeſſarii, præmiſſa contritione, poterit celebrare ad communicandum infirmum. 171.39
Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis. ibid.40
Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti, non poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus. 174.51
Vide *Euchariſtia*.

Comœdia.

Comœdiis intereſſe non licet Parochis. 62.23
Comœdiarum impudicarum auctores moltiferi criminis rei fiunt. ibid.24
Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale. ibid.25

Conclamationes.

Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Univerſitatum conſilia, aut Congregationes in Eccleſia fieri non debent. 110.28

Concurſus.

Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus, concurſu non conferuntur. 19.22
Parochia reſignata ad ſavorem in manibus Papæ concurſu non confertur. ibid.23
Deſcriptus in tempore concurſui præfixo ſi comparuerit legitimo impedimento ceſſante elapſo termino etiam re integra, non eſt audiendus. 22.45
Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium. ibid.47
Curati ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium non poteſt prohibere Epiſcopus. ibid.48
Concurſus poteſt fieri uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis. ibid.49
Concurſus eſt faciendus ubi unus tantùm ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio edicto, aut termini prorogatione. ibid.50
Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, ſunt nulli quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerunt confirmati. 24.67
Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis. ibid 71
Forma concilii Trident. circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri. 34 134
Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum, tenetur obſervare formam Concilii Tridentini ibid. 136
Epiſcopus præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Eccleſias vacantes. 35.142

Condemnatus.

Condemnati de adulterio ſi ſententia facit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi in examinatores Synodales, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhibere, ſed non eſt conveniens. 24.66

Conductor.

Conductori ſuccedere poſſunt Clerici, ac perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio. 64.39

Confeſſarius.

Confeſſarii atteſtationi aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris non eſt credendum in foro externo. 153.33
Confeſſario licentiam dare poteſt pœnitens loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſe, ſive coram aliis. 158 56
Confeſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione, an & quando credatur, oſtenditur. ibid 58

Confeſſio.

Confeſſiones factæ Parocho habenti titulum putativum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato, non ſunt iterandæ, detecto impedimento. 23.28
Confeſſiones invalidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore. 147.7
Imperator & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialium tenentur confiteri. 150.20
Papa ad præceptum annuæ Confeſſionis obligatur quoad vim directivam tantùm. ibid.21
Regulares Ordines Minorum, ac illorum, qui cum illis in privilegiis communicant, poſſunt Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire. ibid.22
Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant. ibid.23
Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum. 151.24
Parochus ubi præſumere poterit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare. ibid.25
Parochus ſi ſubdito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ proprio Parocho confiteri non poſſit, poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti. ibid.26
Sacerdos, cui Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas confeſſiones approbatus. 152.27

Parochus

Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens. Ibid.28
Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum. ibid.29
Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis. ibid.30
Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe confeſſum eſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam. Ibid.31
Parochus non eſt adhibiturus fidem dicenti ſe adimpleviſſe præceptum annuæ Confeſſionis, niſi illud legitimè probet. ibid.32
Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reperitur, & publicè pœnitentes audiat, ille quoad Deum excuſatur ob communem errorem. 153.35
Confeſſus non approbato ex ignorantia ob fidem quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſt abſolutus ibid.36
Sacerdos auditurus Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, quid curare debeat. ibid.39
Conſtitutus in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram aliis, ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum gravi ſua infamia, vel ſimili detrimento fiunt. 154.40
Interdicti tempòre an, & quando Parochus poſſit Sacramentum Confeſſionis adminiſtrare Parochianis. ibid 42
Confeſſionis ſigillum directè, vel indirectè, ante, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelare non poteſt Parochus, etiamſi aliàs integrum regnum debeat perire. 157.54
Parochi revelantis Confeſſionem pœna eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio. 158.55
Licentia data per pœnitentem Confeſſario loquendi de peccatis ſuis, debet eſſe voluntaria, expreſſa, & actu data, non verò ſufficit præſumpta, & ſemel data in Confeſſione poteſt nihilominus revocari. ibid.57

Confeſſionale.

Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus in loco aperto, & manifeſto, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ. 159.59

Confirmatus.

Confirmati an, & quando, & quomodo ſcribendi. 69.56

Congregatio.

Congregatio etiam per laïcos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus. 110.19

Conjux.

Conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo habitare non debent. 194.96

Conſtitutio.

Conſtitutio Pii V. incip. *Ex debito*, refertur. 118.8
Conſtitutio Pauli V. incip. *Ex credito*, refertur. ibid.9
Conſtitutio Pii V. *Etſi Mendicantium*, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilii, non autem revocata. 215.14

Conſuetudo.

Conſuetudo licet à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare. 208.12

Contributio.

Contribuendi onus ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi ſpectat ad dominum, non ad conductores domus. 108.7

Convivia.

Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere debet Parochus 60.11
Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratiâ charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt. 61.12
Convivium benedictione inchoari debet, gratiarum actione terminari. ibid.13
Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquid frugale, & parvulum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur. 110.28

Crapula.

Vide *Ebrietas.*

Crux.

Crux unica illius Eccleſiæ, ad quam corpus tranſfertur, deferenda eſt in funeralibus. 234.78
Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus. ibid.79

Cultus.

Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt. 60.6

Cura.

Cura totalis poteſt in erectione Vicariæ transferri in Vicarium, etiam ad nutum amovibilem. 9.59
Curæ titulus in Parochiis unitis eſt penes Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius. 10 63
Curam remanere penes principalem evidens ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur temporalis, & amovibilis in exercitio curæ animarum. ibid.65
Cura habitualis licèt ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimodo transfertur in Vicarium. 11.74
Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu. ib. 75
Habere dicitur eum effectu. ibid.76
Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis. ibid.77
Cura pœnitentialis alia actualis, alia habitualis. 8.48
Mentio non eſt facienda de cura annexa. ibid.49
Cura habitualis nulla facit beneficium curatum, nec cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam. ibid 50

Curatus.

Curati appellantur à cura, quam de regendis ovi-

bus

bus ſuſceperunt. 4.11
Curatus vicinus benè poteſt ſubſtitui in abſentia Parochi. 80 53

D

Decima.

DEcimæ poſſunt etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex alio titulo, quam de jure Divino. 6.32
Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur, 237.1
Decima definiri ſolet, ut ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, ejúſque miniſtris divina inſtitutione, humana verò conſtitutione, dictante etiam naturali ratione debita. ibid.2
Decimæ, prout in jure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter. ibid.3
Decima potiùs, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à domino, quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm ultra eum non procedatur, niſi iteretur. ibid.4
Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam. ibid 5
Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debitæ ſunt. ibid.6
Decimæ non habito reſpectu ad congruam, ſolummodo jure humano debitæ ſunt. ibid.7
Conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis an præſcribatur, & requiratur liberatio a ſolutione decimarum quæ debentur Eccleſiæ. 238.8
Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur: priores debentur ex fructibus prædiorum, poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis. ibid.9
Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur; perſonales verò licèt olim poſſent ſolvi, non tamen erant in obligatione. ibid. 10
Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt. ibid.11
Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante. 239.12
Decimæ, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breviter oſtenditur. ibid.14
Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petitæ fuerint, ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ. 240.1
Decimam ſolvunt frumentum, & granum. ibid. 2
Palea, ibid.3
Vinum, ibid.4
Faba, & alia legumina, ibid 5
Nuces, amygdalæ, & caſtaneæ, ibid.6
Olivæ, ibid.7
Folia mororum, ibid.8
Saccharum, ibid.9
Piſces. 241.10
Apes ſeu fructus earum, ibid.11
Lac, lana, & fœtus animalium cùm nutriti ſunt, ibid.12
Venatio, & aucupium, ibid.13
Paſcua, ibid.14
Ligna, ibid.15
Fœnum, ibid.16
Linum, & canape, ibid.17
Negotium, & artificium, ibid.18
Stipendia militum. ibid 19
Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium, ibid.20
Forna, 241.21
Lapidicina, Ibid.22
Fodinæ metallorum, ibid.23
Molendina, ibid.24
Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur. ibid. 25. & ſeq.
Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt ibid.26
Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda. 244.32
Decima eſt ſolvenda uſurario, vel ab alio injuſtè detinente ex fructibus prædii, quod pecunia uſuraria, vel male retenta comparavit. ibid. 33
Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſolvendæ abſque aliqua impenſarum deductione. ibid.34
Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur. ibid.35
Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur, oſtenditur. 346.58
Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas. ibid 39
Decimæ integrè, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus. ibid 40
Decima, ubi debetur, integra ſolvi debet. ibidem 41
Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens. 247.4
Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis. ibid.43
Decima duplex de una & eadem re, ſive eodem acervo ſolvi non debet. ibid.44
Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem ſeu ipſos fructus. 249 1
Decima, quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laïcos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem. ibid.1
Decima conſiderata ut jus percipiendi fructus decimarum, poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, ut nullus alius illam habere poſſit. 250 3
Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diviſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant. ibid.4
Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Jure communi pertinet. ibid 7
Parochus & alii, quos ipſe ad participandum adhibet, de Jure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium. ibid.8
Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. ibid 9

Juria

Juris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem. ibid.10

Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum 251 14

Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ. ibid.15

Decimarum perceptio jure communi attento pertinet ad Capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. ibid.16

Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ. 151. 16

Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia jura Parochialia quoad illam portionem limitum. ibid. 18

Eccleſia parochialis de novo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignavit. ibid.19

Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter. 253.22

Decimæ debentur ſtatim abſque eo quod à Parocho petantur. ibid.23

Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium. ibid.24

Parocho alii decima non eſt ſolvenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. ibid.25

Decimæ perſonales attento jure alii Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta. 254 26

Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in uſu. ibid.27

Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio. ibid.28

Parochianus habens duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt principali, ſolvet decimam perſonalem; ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque dividetur. ibid.29

Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat. ibid.30

Decimæ prædiales ſolvuntur ex prædiis ſitis intra propriam parochiam, vel in aliena Parochia. ibid 31

Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alii, quàm proprio Parocho ſunt perſolvendæ. ibid 32

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an ſacramentali ſint ſolvendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem. 255 33

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur non eſt jure expreſſum. ibid.34

Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis Parochialibus debeantur decimæ: immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam Parochialem, & alterum, cui jus reſiſtit. ibid.35

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſolvendæ. ibid.36

Oves, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſolvendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in ea oves paſcant. 256.38

Decimæ ovium dividendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum una jaceant, dormiant, & in alia paſcant. ibid 39

Decima ex ovibus non ſolvenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium. ibid.42

Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipſius Parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur. 257 43

Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis. 258 47 48

Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt. 260.50

Laïcus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateranenſe Concilium, & præſcribere contra laïcum, qui ante Lateranenſe acquiſierat ibid.51

Laïcus decimas præſcribere poteſt, ſi privilegium Papæ, accedente ejus fama allegat, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione Juris reſultat titulus privilegii allegatus. ibid.52

Laïcus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama privilegii, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateranenſe. immemoriali præſcriptione allegata 261.53

Decimas quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laïcis obtinentur, poteſt laïcus contra laicum præſcribere. ibid.54

Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo, cum ſpatio quadraginta annorum. ibid.55

Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de Jure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare. ibid.56

Eccleſia una ut præſcribat decimas Epiſcopo de Jure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. ibid.57

Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad novalia non extenditur. ibid.58

Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione. 261.59

Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens ſeminato milio, vel alio, non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi feruntur. ibid 60

Decimas præſcribens in una parte fundi maximè per limites deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt. ibid 61

Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribentes, ſi aliqui de novo ad illum locum venerint, præſcribens ab illo decimas habebit. ibid.62

Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati. 265 1

Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes tenentur ad decimarum ſolutionem. ibid.2

Judæi, & alii infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium. ibid. 3

Decimas prædiales ſolvere cogendi ſunt Judæi, & infideles, reſpectu poſſeſſiunum, quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum. 266. 4

Non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis provinciis habent. ibid. 5

Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur. 267. 6

Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum. ibid. 7

Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. ibid 8

Parocho non ſunt ſolvendæ decimæ ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure veniunt. ibid. 9

Clerici tenentur ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quovis titulo compararunt. ibid. 10

Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent. 268 11

Privilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat. ibid 12

Privilegium Papæ poteſt aliquos, ſive in parte, ſive in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione. 269. 13

Privilegium, quo quis, ſive in parte, ſive in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad novalia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. 270. 14

Privilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad novalia non extenditur. ibid. 15

Religioſi omnes ſunt exempti privilegio in jure ſcripto, à ſolutione decimarum de novalibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt. 271. 17

Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii, privilegio in jure ſcripto non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt. 272. 18

Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſolvendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam. ibid. 19

Eximuntur à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ manibus, & ſumptibus excolunt, Monachi Cœleſtini, & Cluniacenſes. ibid. 22

Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ ibid 23

Monachi Eremi Camaldulenſis. ibid. 24

Monachi B. M. Montis Virginis, ibid. 25

Silveſtrini, ibid. 26

Fratres B. M. de Mercede, ibid 27

Fratres S. Antonii Viennenſis. ibid. 28

Cruciferi, ibid. 29

Fratres Prædicatores, ibid. 30

Fratres conventuales S. Franciſci, ibid. 31

Canonici Regulares S. Salvatoris, ibid. 32

Monachi S. Baſilii, 273. 33

Minimi S. Franciſci de Paula, ibid 34

Carthuſiani, ibid 35

Moniales S. Claræ, ibid. 36

De Converſis vel Confratribus mediæ Crucis del Thau, Ordinis Hieroſol. Virginibus item, & viduis, aliiſque mulieribus tertii Ordinis S Franciſci, S. Dominici. S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum & ſanctiſſimæ Trinitatis, aliorúmque Ordinum, Beatæ nominatis, & Patribus Societatis Jeſu, quid. ibid. 37

Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogaretur *cap. nuper 34. de decim.* 275. 38

Privilegium habentes non ſolvendi decimas de agris quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt. ibid. 39

Privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia. & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum. ibid. 40

Papa communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. ibid.

Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio. ibid. 42

Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laïci priuſquam bona ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiviſſent. ibid. 43

Privilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ parochiali. 276. 44

Privilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ. ibid. 45

Exemptio de non ſolvendis decimis ex conceſſione Sedis Apoſt. an effectum ſortiatur, in præjudicium juris tertiarum Regis Hiſpaniæ, remiſſivè. ibid. 45

Religioſi omnes privilegio in jure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt. ibid. 46

Leproſi in communi viventes, de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſolvere non coguntur. ibid 38

Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam privilegii. ibid. 49

Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare. 277 50

Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum. ibid. 51

Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere. ibid 52

Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur. ibid 53
Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa. ibid.54
Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laicis concedere. ibid.55
Decimarum in conceſſione laïcis facienda eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque ſaioa privilegii. ibid. 56
Beneplacitum Apoſt quando eſt reſervatum in conceſſione Juris decimandi facta laicis, præſumitur ca lapſu triginta annorum, non ultra. ibid.57
Epiſcopus ea quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur. ibid.58
Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ea eo ſuit illis hoc prohibitum. ibid 59
Sed veriùs ut. ibid 61
Decimæ ſi laïcis conceſſæ reperiantur, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateran. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur. ibid.60
Laïcis an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint, oſtenditur. 278 63
Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio. 279 64
Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur. ibid 65
Conſuetudo valet ut ex certis fructibus putà fœno, oleo, decima non ſolvatur. ibid 66
Conſuetudo valet, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores. ibid 67
Conſuetudine poteſt introduci, ut decimæ uni Eccleſiæ alias debitæ, alteri adſcribantur, & ſolvantur. ibid.68
Conſuetudo non ſolvendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita, probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis 280. 69
Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus provinciis. ibid 70
Conſuetudo in ſolvendis decimis eſt conſideranda. ibid.71
Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locine vicinioris, an loci ubi prædia exiſtunt, vel ubi fit ſolutio decimarum, an diœceſis, oſtenditur. ibid.72
Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali. ibid.73
Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ favet Parochiali, quàm quæ favet prædiali Eccleſiæ. ibid 74
Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò, quando quæſtio eſt meri facti. 281.1
Judex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè. 283.3
Decimarum cauſa reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ. ibid.4
Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipue quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos qui ſolvere debent, & quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas. ibid.5
Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vindicatione, vel perſonali actione, vel officio Judicis contra laicos agere poſſunt ibid 6
Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis. ibid.7
Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari. 284.8
Decimarum debitor non poteſt prætextu ejus quod ſibi debetur, decimas denegare. ibid.9
Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem. ibid.10
Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt. ibid.11
Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis. ibid.12
Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem. ibid 13
Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore. ibid.14
Decimas non ſolvens. cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa. ibid.15
Decimas ſubtrahentes, ſive non ſolventes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolvi non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum. 285. 16
Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè. ibid. 17
Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſolvere decimas, remiſſivè. ibid.18
Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ. ibid.19
Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum. ibid.20
Religioſi omnes excommunicantur *in Clem. 1. de decim.* qui decimas Eccleſiæ debitas uſurpant. ibid 21
Religioſi qui aliqua, ot audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo jure incurrunt. ibid.22
Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiaſticis ad hoc requiruntur. 286.23
Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat. ibid.42
Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas, ſi fiat inter Parochos ſinè auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vi-

tiatur, ſed valet pro vita componentium. 186.26

Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laïcis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris. ibid.27

Decor.

Decor, & competens veſtium ornamentum morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna. 60.57

Decretum.

Decreti S. Cong. declaratio. 160.61.65

Aliud decretum S. Cong. refertur. ibid.66

Dedicatio.

Dedicationis Cathedralis anniverſarium celebrandum eſt in civitate quidem cum octava, in Diœceſi verò ſine octava. 91.18

Defunctus.

Defunctus, ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia priuſquam Parochialis eſſet interdicta, hujuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam parochialem, quæ antea deberi cœperat. 217.31

Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho. 233.67

Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus. 234.74

Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis. ibid.76

Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt. ibid.80

Denunciatio.

Parochus exteros nequaquam denuntiabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio, quod alium virum, vel uxorem non habent. 179.6

Parochus, antequam ad denuntiationes Matrimoniales deveniat, inquirere debet, an contrahentes eo anno in paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiam ſumpſerint. ibid.7.

Denuntiationes à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia fieri debent, non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti. 180.17

Denuntiationes fieri debent in utraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando illi ſunt diverſarum Parochiarum. ibid.11

Denuntiationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus feſtivis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, dummodo tamen inter unam, & alteram denuntiationem multos dies feſtos non interponat Parochus. ibid.19

Denuntiationes ferialibus diebus, etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt, niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat. ibid 20

Denuntiationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit ut ad multorum notitiam perveniat. 181.21

Formula qua in his denuntiationibus uti debebit Parochus, ponitur. ibid.21

Parochus non ſtatim atque tres denuntiationes factæ erunt, ad Matrimonii celebrationem procedere debebit, niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio. ibid.23

Parochus an aliquibus caſibus denuntiationes omittere poſſit, oſtenditur. ibid.24

Parochus prætermiſſis denuntiationibus Matrimonium celebrans graviter peccat, & ſeveriùs erit ab Ordinario puniendus. ibid.25

Matrimonium abſque denuntiationibus contractum validum remanet, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant poſt. ibid.26

Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam *in cap. cùm inhibitio, § ſanè, de cland. deſponſ.* an incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denuntiationum omiſſionem? oſtenditur. ibid.27

Dies feſti.

Dies feſtos in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, populo denunciare tenetur Parochus. 122.4

Feſtorum obſervantia quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte præcedentis diei uſque ad aliam ſequentis. ibid.5

Conſtitutio Pii V. circa dierum feſtorum obſervationem refertur. 123.11

Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantum ad victum neceſſaria, aut alia munuſcula. ibid.14

Dignus.

Dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat ab oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendos fructus perceptos. 30.106

Diſpenſatio.

Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti. 112.1

Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveantur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur. 56.22.

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ut duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant. 139.23

Doctrina Chriſtiana.

Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ, Fidei ſuæ rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere. 116.1

Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter. 117.2

Epiſcopus conſtito ſibi de Parochi negligentia, vel inſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana, poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat. ibid.3.

Parochus an poſſit mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur. ibid 6.

Parochus ſæpe admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis, ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam. 118.7

Doctor.

Doctor præfertur non Doctori. 30.114

Doctor

Doctor utriuſque juris præfertur Doctori unius tantùm. ibid.
Doctori, cujus vita ignoratur, præfertur minùs doctus, modò idoneus, cujus mores ſuot noti. ibid.115

Dominicani.

Dominieani Fratres poſſunt peoceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infra octavam Corporis Chriſti facere per vieos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu. 106.14

Domus Parochialis.

Domus Parochialis, id eſt, habitationis Parochorum, debent reparari & inſtaurari eodem modo quo Eccleſiæ Parochiales. 108.12
Rector, & Parochiani à quibus compellantur ad reparationem Eccleſiæ. ibid.

Dux viatorum.

Dux viatorum, qui ad Dei regnum per iter arduum contendunt, eſt Parochus. 46.3

E.

Ebrietas.

EBrietatem, & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna? oſtenditur. 61.15
Ebrietas quot mala gignat? oſtenditur. ibid.

Eccleſia.

Eccleſia non percipit decimas, vel primitias: ergo non eſt Parochialis, non benè concludit argumentum. 6.31
Eccleſia præſumitor Curata ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum. 7.37
Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat. ibid.41
Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda. 35.51
Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat. 101 39
Parochi Eccleſias eùm indigent, reparare, & reſtaurare debent, pro rata ſcilicet reddituum. 107,1.& 108 2.
Et deducto priùs neceſſario ad ſuam ſoſtentationem. ibid.4
Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Eccleſiarum. 108 3
Eccleſiam olim intrare non poterat vir, qui cum propria uxore copularetur, niſi lotus aqua. 111.34
Eccleſiæ in egreſſu ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas abſtergendas. ibid.34
Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat. 214.3

Edictum.

Edictum pro concurſu faciendo intra decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ, & non poteſt apponi cum majori termino vigioti dierum. 21.40
Edictum pro concurſu facieodo apponi debet ab Ordinario loci ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum. ibid 41
Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium. ibid.42

Electio.

Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum, ad ipſum Epiſcopum ſpectat. 27.91
Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus. ibid.93
Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem, ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint tranſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur. ibid 94
Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla. ibidem 95
Eligere ad Parochialem providentes tenentur illum, qui majoribus juvatur meritis. 27 97
Electores ſub pœna peccati mortalis digniorem ſeu meliorem eligere tenentur. 28.98
Elegere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac alus ſimplicibus beneficiis curam animarum habentibus. 29.103.
Electio non erit ſimoniaca nec illicita ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant. 30.107
Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ. ibid. 108
Originarius idoneior judicandus, ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus. ibid 101
Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi, poſthabito digniore extraneo. ibid. 111.
Dives potius quàm pauper eligi debet, ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper. 31. 118
Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideravit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit. 33.141
Irrationabilitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi 35.143

Emptio, & venditio.

Emere, vel vendere, aut conducere poſſeſſiones propter cupiditatem Clericis non licet, niſi neceſſitas inſtet. 64.38

Epiſcopus.

Epiſcopus viciniot manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialiom. 21.39
Epiſcopus non tenetur prorogare terminum concurſus, ſed benè facit eum prorogando ibid.40
Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex. 23.60
Epiſcopus non poteſt loco examinatorom Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum. ibid.64
Epiſcopo non licet ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fueront condemnati. ibid.65
Epiſcopus poteſt gratificari, data in approbatis paritate. 27 89
Epiſcopus cognoſcere debet de cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum colla-

tlo Inferiores ſpectat. 82 62

Epiſcopus præcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda ne quis ſtante indubitata cauſa operetur diebus feſtis, excommunicatio non ligat. 122.8

Epiſcopus poteſt etiam Regulares cogere, ut offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrunt. 125.26

Eucharistia.

Sacerdotibus quibuſcumque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo. 163.1

Sacerdotes licitè non adminiſtrant Sacram Euchariſtiam, niſi habeant Ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, excepto neceſſitatis caſu. ibid.2

Diaconi jam hodie ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate. ibid 4

Excommunicatos non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos. 164.5

Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda. ibid.6

Regulares obtinent privilegia poſt *Clem.* 1. *de privil* ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis per ſe, vel alios Sacerdotes ſæculares in illis miniſtrantes adminiſtrare poſſint. 165 8

Religioſi, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem *Clem.* 1. *de privil.* ibid. n.9

Religioſi vigore ſuorum privilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? oſtenditur. ibid. 10

Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis. 166.11

Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent. ibid.13

Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt. 167.15

Euchariſtia in die Paraſceves non eſt diſtribuenda aliis quàm infirmis. ibid.16

Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali an peccet mortaliter. ibid.17

Peccatoribus notoriis Euchariſtia adminiſtranda non eſt. 168.20

Peccator notorius dicitur, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in judicio, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt. ibid. 21

Viatores Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur. 169.23

Parochus, qui Miſſæ ſacrum non fecit, ſibi ipſi poteſt Euchariſtiam miniſtrare. ibid.24

Laicus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere, niſi in neceſſitate extrema mortis, & in abſentia Sacerdotis. ibid.25

Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſervare. ibid.27

Lampas ante ſanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diuque ardere debet. 170.29

Onus deferendi ad infirmos S. Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animarum. ibid. 31

Parochus quo habitu, & decentia S. Euchariſtiam deferre debeat ad infirmos. ibid.32

Euchariſtia non eſt per plateam, in qua habitant Judæi, deferenda. ibid.33

Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat. ibid 34

Euchariſtiam non jejuno dare licitum eſt ob ſolam neceſſitatem. 171.37

Euchariſtiam qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit, perſeverante eodem periculo poteſt iterum accipere per eundem modum viatici. ibid.38

Parochus ratione neceſſitatis poteſt Euchariſtiam miniſtrare per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, non tantùm ſemel, ſed iterum. 172.41.42

Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico. 173.44

Parochus non tenetur Euchariſtiam deferre ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore ut eam non poſſit illi miniſtrare, niſi valde feſtinanter currat. ibid 46

Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiam quatenus viaticum morientium miniſtrare, non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, cum pompa, & ſolemnitate conſueta. 174.48.49

Tabernaculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ non eſt deferendum Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quavis contraria conſuetudine. ibid.50

Examen.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerint deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concurſus. 22.46

Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire Epiſcopus, aſſignare debet alium terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri. ibid.51

Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito, ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus quam tribus, & etiam Epiſcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario. ibid.52

Examen omnium concurrentium ad Parochialem, ſi una die fieri non poteſt, poterit in alio continuari. 23.53

Examinis per concurſum forma an ſervanda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laïci, oſtenditur. 31.125.126

Index Rerum.

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt juriſpatronatus laïcorum, ſed ſufficit quod ſit deputatus à patronis examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur. 32.129

Examen per concurſum inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laïcorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent. Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plus æquè idonei ſint denunciati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet. 33.130

Examinator.

Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo probari, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat. 23.54

Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent. ibid.55

Examinator ut dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habens in Synodo. ibid 56

Examinatores aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis aliqui mortui fuerint, tota facultas examinandi unà cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante. ibid.57

Examinatores ſi decedant, vel in longinquas partes recedant, quid faciendum, oſtenditur. ibid. 58.62

Examinatores Synodales durant donec alii in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. ibid 59

Examinatores non Synodales extraneos non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſuppleant numerum non exiſtentium. ibid.61

Examinatorum deputationis anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliis legitimè impeditis, alios in eorum locum ſubrogare. ibid.63

Negativa illa, quod quis non eſſet examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur. 24.72

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici, qui ad id videbuntur magis idonei. 25.73

Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioqui alios Clericos, qui ad id munus idonei videbuntur. ibid.74

Clerici ſæcolares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint, niſi ulli viri hujuſmodi qualitatis non extent. ibid.75

Examinatores Synodales debent jurare, ita ut ſi non juraverint, concurſus coram eis habitus vitietur. ibid.76

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium, tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt. 26.79

Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis, ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum. ibid.80

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere. ibid 81

Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium. ibid.82

Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis. ibid.83

Examinatores peracto examine debent eos renuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint; non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati. ibid.84

Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentium. ibid.85

Examinatores ut palam inter ſe ſua vota conferant, magis expedit, deinde Notario jubeant ut, in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Sejum reprobatum. ibid 86

Vota dare debent examinatores dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut Epiſcopus, ubi datur locus acceſſioni, debet ipſe accedere examinatoribus ſimul congregatis. 27.87

Idoneus qui magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad examinatores judicare, ſed ad Epiſcopum ſolum. ibid 90

Examinatorum Synodalium relatio quominus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt. 34.137

Examinatus.

Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus, fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus. 27.88

Excommunicatus.

Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus, ab Eccleſia ejici debent. 115.31

Extrema-Unctio.

Sacerdos quivis Sacramentum Extremæ-Unctionis validè confert. 197.1

Extremam-Unctionem miniſtrans cùm non ſit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, graviter peccat. 198.2

Regulares Sacerdotes, qui clericis, ſæcularibus, ſive laïcis Extremam-Unctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata. ibid 3

Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis Fratribus profeſſis, converſis, oblatis, donatis, & ſervitoribus ſæcularibus poſſunt Extremam-Unctionem toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu. ib.4.

Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam-Unctionem miniſtrare, neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus eam licitè poterit miniſtrare. ibid.6

Extremam-Unctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul

ſimul cum Curato eodem tempore dare, urgente neceſſitate. ibid.7

Parochus ratione officii obligatur Extremam Unctionem miniſtris miniſtrare, ita ut peccet mortaliter ſi pœnitenti ſine juſta excuſatione neget. 199.10

Extremæ-Unctionis capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea uſus eſt, hocque Sacramentum recipere optaverit. ibid.11

Extrema-Unctio non eſt neganda pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & S. Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendi capacibus. ibid.12

Eatrema Unctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modo priuſquam in talem amentiæ ſtatum pervenissent, Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint. 200 13

Parochus eo caſu Extremam-Unctionem miniſtrare debebit cùm viderit hominem vita periclitari. ibid.14

Parochus poterit Extremam-Unctionem miniſtrare cùm viderit hominem mori proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſum. ibid.15

Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate tenetur Parochus extremam Unctionem miniſtrare. ibid.18

Parochus ad Extremam-Unctionem miniſtrandam non debet expectare articulum, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò ipſius deſperata ſit ſalus. ibid.19

Extrema-Unctio poteſt miniſtra infirmo extra lectum jacenti. ibid.20

Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam-Unctionem miniſtrare, etſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit. ibid.21

Extrema-Unctio miniſtrari poteſt, quamvis adhibito medicorum judicio probabiliter dubitetur an homo in periculo mortis ſit, necne. 201.22

Extremæ-Unctionis materia remota eſt oleum ex olivis ab Epiſcopo priùs benedictum, vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione. ibid.24

Parochus peccat ſi oleum alterius anni in Extrema-Unctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas. ibid.25

Oleum conſecratum pro Extrema Unctione miniſtranda ſi creditur non ſufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati. ibid.26

Extremæ Unctionis materia proxima eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote. ib.27

Extrema-Unctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora ſine culpa, poterit una auris, vel una manus inungi. 202.33

Forma Extremæ Unctionis quæ. ibid.35

Extrema-Unctio ex conſuetudine fermè ubique obtenta ultimo loco inter Sacramenta morituro confertur. ibid.36

Eatremam-Unctionem conferre infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſt peccatum mortale. ibid.37

Parochus non poterit Extremam Unctionem iterum conferre durante eodem periculo morbi. ibid.38

Parochus non poteſt præmittere Orationes, & Pſalmos qui in Eatremæ Unctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu. 203.39

Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſſarii in adminiſtratione Eatremæ Unctionis. ibid.40

Extremam-Unctionem non licet adminiſtrare in neceſſitate, non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis. ibid.41

Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda Eatrema-Unctione adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt. ibid.42

Parochus in adminiſtranda Extrema Unctione unum miniſtrum clericum, ſi haberi poſſit, adhibere debet, alioqui ſolus illam conferens reliqua etiam omnia peragere poterit. ibid.43

Parochus non debet ſine lumine Extremam-Unctionem deferre. ibid.44

Interdicti tempore Extrema unctio nulli laico, vel etiam clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt. ibid.

Extrema-unctio interdicti tempore miniſtrari poterit quando infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum. ibid.46

Vide *Unctio.*

F.

Fabrica.

FAbricæ beneficiorum nomine in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini, venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligendis, & conſervandis. 93.42

Familiaritas.

Familiaritas tollit multùm de præſumptione, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales. 35.144

Feſti dies.

Vide *Dies.*

Feſta Kalendarii Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum. 90 33

Fidelis.

Fideles omnes baptizati utriuſque ſexus poſt perfectum uſum rationis, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis, tenentur præcepto annuæ Confeſſionis 150.18

Fides.

Fides extracta per Parochum ex ſuis libris, ut in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum. 70.21

Fides extracta per Parochum lite pendente in Rota, ſine citatione, & recognitione non probat. ibid.22

Fidei rudimenta, ſeu articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire. 117.4

Fidei profeſſio, vide *Profeſſio.*

Formula.

Formula erectionis Parochialis Eccleſiæ cum unione beneficii ſimplicis. 37.form.1

Erectionis novæ Parochialis cum diſmembratione alterius. 38.form.2

Deputatio

Deputationis Vicarii ad Parochialem vacantem donec de Rectore providcatur. 40 form.3

Literarum deputationis depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis. ibid.form.4

Edicti de examine eorum, qui Eccleſiæ Parochiali præficiendi ſunt. ibid.11.form.5

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem. 41 form.6

Fidei examinis, & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico. ibid forio.7

Edicti affigendi, facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio juriſpatronatus. ibidem form.8

Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de jurepatronatus. 42 form.9

Literarum collationis Eccleſiæ Parochialis. 43. form.10.& ſeq

Collationis Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonii. 44 form.11

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis ;collatæ auctoritate ordinaria per executorem.ibid. form 12

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis per Notarium. 45.form.13

Formula obſervanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis ponitur. 69 9

Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum deſcribendæ, ponitur. ibid.11

Formula denuntiationis, vide *Denuntiatio.*

Fructus.

Fructuum ad reſtitutionem tenetur qui Parochialem ſuſcepit animo abſoluto eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium. 54.14

Fructuum reſtitutio ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio. 83 68

Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſidentiam, etiam ante ullam judicis ſententiam, ibid.69

Fructuum appellatione in materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam, veniunt naturales ſolùm, ac naturales, & artificiales, non autem induſtriales. ibid 70

Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia. 243.30

Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt. ibid 31

Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter 245 36

Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus. ibid.37

Functio.

Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt. 104 1

Funus.

Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit jus quod habet, & quartam Canonicam. 228 27

Parocho competit jus convocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus, ſi nullos ipſi hæredes deſtinaverint. 232.59

Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes. ibidem 60

Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur. 233.61

Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti. ibid.63

Funerale.

Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obveniunt; & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, & ea, quæ cum funere portantur. 208 37

Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus. 234 75

G

Geſta.

Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ. 132.27.

Geſta ut valeant non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamvis invalidus. 133.33

Granum.

Vide *Decima*

H

Habendi verbum.

Habere dicitur cum effectu. 11.76

Habilis.

Habilior is dicitur, qui muneri, cui præficitur, eſt aptior. 31.117

Habitatio.

Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè reverti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius Parochianum efficit. 149.11

Hiſpania.

Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ. 90.16

Hiſtria.

Vide *Meretrix.*

Hiſtrio.

Vide *Mimus.*

I

Idoneitas.

Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & hujuſmodi. 319 122.

Illicita.

Illicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur. 112.37

Impeditus.

Impedito non currit tempus. 55.18

Indulgentia.

Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ ſine Ordinariorum

tiorum licentia non publicandæ. 124.19
Indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo, qui putabatur verus, non minùs operantur, quàm ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero 133.31

Inſidelis.

Infideles permittuntur ingredi Eccleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum. 111.32

Infirmus.

Infirmos ſuæ Parochiæ viſitare, eóſque opportunis remediis juvare debet Parochus. 71.27
Infirmus ubi incipit agonizari quæ obligatio incumbat Parochis. ibid.28
Infirmo, qui Sacramenta recipit, non tenetur Parochus ſub peccato mortali aſſiſtere. ibid 29
Infirmo impœnitenti uſque ad reductionem debet Parochus aſſiſtere. ibid.30
Parochus ſub peccato mortali non obligatur infirmum reducere, ut teſtamento res ſuas diſponat. 71.31
Infirmus in mortis articulo conſtitutus, ſi adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, quid parochus hoc caſu agere debeat. 155.16
Infirmus quando inchoatam Confeſſionem perficere nequit, quid agere debeat Parochus. 156.49
Parochus infirmo moribundo qualiter aſſiſtere debeat, remiſſivè. 403.47

Ingratitudo.

Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis bona concedit. 236.5

Inhabilitas.

Inhabilitas quando procederet à jure divino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti. 133.35

Intorſtitium.

Intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur. 219.40
Intorſtitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadavera accenduntur, ſunt dividenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum ad cujus Eccleſiam defunctus defertur. ibid.42

B. Joanna.

Vide *Verdiana.*

Joculatores.

Vide *Mimus.*

S. Joſeph.

S. Joſephi, & S. Annæ dies feſti ſub obſervantia & precepto comprehenduntur. 124.17

Irregularitas.

Irregularitatem incurrit, qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modò ſcienter, ſeriò, & ex officio miniſtret. 137.3

Judex.

Judex ſubdelegatus, ſive vigore executorialium, propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo, procedens ad aliquam executionem, parte ſe opponente, ſemper dicitur attentare. 293.30

Judico, Judicium.

Judicare quis ex concurrentibus ſit magis idoneus, ſpectat ſolùm ad Epiſcopum, non verò ad examinatores. 31.123
Judicia omnia Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia. 110.21

B. Julia.

Vide *Mulier.*

Juramentum.

Juramentum examinatoribus Synodalibus debet præſtari tactis ſacroſanctis Evangeliis. 25.77
Juramentum præſtare poſſunt examinatores extra Synodum in manibus Notarii. ibid.78

Jus.

Jura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis 57.27
Jus *Luctuoſa* nuncupatum apud Luſitanos quid importet. 211.32
Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos Conventuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur. 218.34

Juſpatronatus.

Juſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa vice. 33.131

L.

Laïcus.

LAïci ſpoliati decimis, agentes interdicto *Unde vi,* an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur. 258.46. & ſeq.

Latrunculi.

Vide *Scacchi.*

Lectio.

Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet. 61.14

Legatum.

Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura privaretur. 232.54

Lex.

Leges tam ceremoniales, quàm judiciales evangelica lege lata ceſſarunt. 238.8

Liber.

Libri matricularum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penes illos debent conſervari. 70.20
Libros quales Parochus penes ſe habere debeat, oſtenditur. 159.62

Licentia.

Licentiæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, hodie non conceduntur. 57.23
Licentiam expreſſam Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſſe volens, quia tacita non ſufficit. 82.65
Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ. *ſalvo jure, & ſine prajudio Eccleſiæ Parochialis.* 65.1
Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſſet recurſus haberi ad Ordinarium. 123.9
Licentiam pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectat. ibid.10

Littera

Literæ.

Literæ unionis non dicuntur literæ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana. 117 1
Literæ monitoriales S Caroli Borromæi de conveniendo ad propriam Parochiam. 103 53
Proſequonrot dictæ literæ oſtendendu qui fructus proveniant ea Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem. ibid. 54

Locatio.

Locare animalia, boves, & oves poſſunt Parochi, ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione. 63 45

Luctuoſa Hſp.

Vide *Jus.*

Ludus.

Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad aleas & taxillos. 63 17
Ludus qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, Parochis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos non habeant. ibid. 28
Ludi theatrales & monſtra larvarum, & chori ſecularium, vel cantica puellarum in Eccleſia fieri non poſſunt. 110. 22

M

Majores.

MAjores qui, vide *Sepultura.*

Mandatum.

Mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio. 17 12

Matricula.

Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia, pro ejus arbitrio conficere debet Parochus. 70. 17

Matrimonium.

Matrimonium plenè probatur ea partita extracta de libro Parochi, etiam mortuis teſtibus, & Parocho. 69. 10
Matrimonia à filiisfam. ſine conſenſu parentum contracta irrita minime ſunt. 178. 1
Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debent. ibid 2
Matrimonium prohiberi non poteſt Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum. ibid. 3
Matrimonium contrahentes in qua ætate conſtituti eſſe debeant, oſtenditur. ibid.
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut minores Matrimonium contrahant, ſi habeant uſum rationis, ſeu malitiam quæ ætatem ſuppleat. 179 5
Matrimonium contrahentes cum peccato mortali indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolùm quatenus recipiunt. ibid. 8
Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Judicis prudentis arbitrio, attentis circumſtantiis occurrentibus relinquitur. ibid. 9
Vagos quomodo conjungere debeat Parochus

interdicti tempore, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochis 180 15
Vicarius generalis non poteſt impedire ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat. ibid. 16
Parochus ſponſæ, ad quem pertinet matrimonii celebratio, non antè hanc faciat, quam habeat fidem Parochi ſponſi de denuntiationibus in ejus Parochia. 181. 28
Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantùm hortari ne Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma 182. 2
Parochus quid facere debeat quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, oſtenditur. ibid 30. & ſeqq.
Parocho præſente ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarii licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè Matrimonium. 183. 33
Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilii. ibid. 34
Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet. ibid. 37
Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahens moratur tanquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt. ibid 38
Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi ad quod à civitate in qua habitabat, ad ſcandala ſubmovenda juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt. ibid. 39
Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur. 184. 40
Matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quæ ſtat in Monaſterio, vel domo cauſa famulandi, vel addiſcendæ virtutis, eſt validum. ibid.
Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, ubi ſcilicet quis dimidia anni parte in una Parochia, & alia dimidia in alia habitat. ibid 41
Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille in cujus Parochia contrahitur, ſi fuerit unius ex contrahentibus, cùm ſunt ex diverſis Parochiis. ibid 44
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium. 185. 46
Parochus renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudans aures affectatus eſſet non intelligere. ibid 47
Parochum vi adigere, aut dolo inducere, ut Matrimonio interſit, eſt grave peccatū, excepto raro

caſu neceſſitatis. ibid.48
Parochi præſentia in Matrimoniis neceſſaria, non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & advertentia actus. ibid. 19
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit. ibid. 50
Parochus putativus, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum Examinatorum Synodalium, item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.51
Parochus excommunicatus aſſiſtens Matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & graviter. ibid 52
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & Parochia privatus. 186.53
Fornicator notoriè, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus, validè Matrimonio aſſiſtit. ibid.54
Titulum injuſtum beneficii habens Parochus validè Matrimonio aſſiſtit. ibid 55
Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario ne aliquos Matrimonio conjungat, validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.56
Parochus quamvis exiſtat in peccato mortali validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.57
Parochus licitè aſſiſtit Matrimonio ſuorum parochianorum in alterius parochia, ſine licentia parochi illius loci in quo aſſiſtit. ibid 58
Viceecuratus à Vicario proprietario inſtitutus validè aſſiſtit Matrimonio. 186.59
Parochus etiam non Sacerdos validè aſſiſtit Matrimonio. ibid 60
Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet. 187.61
Parochus alteri quàm Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum concedere non poteſt. ibid.62
Parochus quamvis irregularis, excommunicatus, aut ſuſpenſus non toleratus, concedere poteſt alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum. ibid.63
Degradatus parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum concedere poteſt. ibid.64
Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium, non ſolùm in propria Parochia, verùm etiam extra illam. ibid.65
Vicarius perpetuus, vel amovibilis Curati poteſt alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum. ibid.66
Parochi delegati, & Viceecurati à parochis proprietariis inſtituti an poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere oſtenditur. ibid.67
Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem. 188.68
Licentia aſſiſtendi Matrimonio quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, & quæ actum præcedat. ibid.69
Licentia aſſiſtendi Matrimonio metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueatur, & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis. ibid.70
Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à parocho data fuit, Matrimonio contrahendo intereſſe. ibid 71
Licentia conceſſa à parocho, ut poſſit quis intra ſuam parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ſufficit ut ejus vigore Matrimonio contrahendo intereſſe valeat. ibid.72
Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dum à Parocho licentiam concedente non revocatur. ibid.73
Licentia aſſiſtendi matrimonio conceſſa per parochum expirat, ſi ille interim moriatur. ib.74
Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, eſt invalidum. 189 75
Matrimonium contractum cum licentia non vera proprii parochi eſt nullum. ibid 77
Parochi proprii licentiam in contrahendo matrimonio requiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio. ibid 78
Parochi proprii, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, & duorum, ſeu trium teſtium præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva. ibid 79
Teſtes quicunque ratione compotes ſufficiunt in matrimonio, quamvis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ, aut infames, ſeu dolo, & ad aliud vocati, vel vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, & non deſiderantur rogati. ibid.80
Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque parochi præſentia, vel aliàs non ſervata forma Concilii celebrari, oſtenditur. ibid 81
Matrimonium coram parocho, & teſtibus iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenentur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti. 190.82
Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilii, ſubſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare. ibid 83
Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen juxta formam Concilii, ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate. ibid.84
Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſariò facienda coram parocho, & teſtibus, ut matrimonium infidelium fiat Sacramentum. 191.85
Parochi & teſtium præſentia requiritur, ut matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum. ibid.86
Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, aliàs ſi omittat, graviter peccat, niſi certus ſit de mutuo illorum conſenſu. ibid.87

Matrimo.

Matrimonii ad validitatem minime requiritur ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibus verbis. ibid 88
Vagorum Matrimoniis an, & quando intereſſe Parochus poſſit, oſtenditur. 192.89
Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus obligantur ii, apud quos promulgatum eſt Concilium Tridení. & receptum. ibid.90
Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt, domicilium collocantes in loco ubi non eſt acceptatum Concilium Trid etiamſi incolæ ſint noius loci in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum. ibid 91
Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum: ſecus ſi per fraudem, quia verè aderat impedimentum. ibid.92
Matrimonium non eſt legitimum ſi contrahatur inter ſe transferentes ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſub animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi. ibid 93
Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Conc. Trid. ſi divertat ad locum in quo eſt receptum. 194.94
Parochus. qui cum minore teſtium numero, ſeu aliàs matrimonio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat, oſtenditur. ibid.95
Matrimonium conſumere ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contemptu legis eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale. ibid 97
Sacerdos tam ſæcularis, quàm Regularis conjungens in matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanet ſuſpenſus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem. 195.104
Sacerdotes Regulares matrimonia ſolemnizantes, non habita ſuper his parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, ultra ſuſpenſionem ipſo facto excommunicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtolicæ reſervata. ibid.105
Vide *Parochus.*

Matutinum.

Matutinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium poſt Laudes dici. 91.29

Metropolis.

Metropolis de Archiepiſcopi Eccleſia. 3.6

Mimus.

Mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent Clerici. 81.18

Miraculum.

Miracula ficta, vel nova non publicet Parochus, niſi ab Epiſcopo priùs fuerint examinata, & approbata. 124.19

Miſſa.

Miſſa, & Officium S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pont. pro ejus die, in iis tantùm locis ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ. 91.30

Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam niſi in propriis parochiis. 99 20
Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia parochiali. ibid.21
Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire. ibid.22
Miſſam in propria Eccleſia, & non alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis. 95.3
Miſſas tres in die Nativitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfacit ſi unam dicat, ſicut & ſatisfacit qui unam audit. 96.9
Sacerdotes qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere. 98 12
Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſunt manualem eleemoſynam recipere. ibid.13
Populum obligatur monere Parochus ut Miſſas frequentet, cogere tamen non poteſt ut Miſſam audiat in parochia. ibid.14
Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus, non contempto proprio Sacerdote parochiali, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec in aliquod peccatum incidunt ibid.15
Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtivis diebus liberum jam eſt populo, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarii poſſunt deſuper impedimentum. ibid.16
Parochis non licet compellere parochianos, ut in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium, Miſſam audiant. ibid.17
Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa ſatisfaciunt parochiani audiendo quamcunque Miſſam vel cantatam, vel recitatam extra parochiam, etiam in ſacello. ibid.18
Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laicum, antequam celebretur Miſſa in parochiali Eccleſia. 99.23
Miſſæ votivæ dici poſſunt quocunque die non Dominica, nec officii duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas vivorum votivas Miſſas poſtulantium. ibid.24
Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de Requiē in Dominicis, & feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, ubi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa. ibid 25
Miſſæ de Requiem tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda. ibid 26
Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari privilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem. 100 27
Miſſæ defunctorum certo die dicendæ, eo impedito transferuntur in ſequentem. ibid 28
Miſſæ quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno prohibitæ fuerunt. ibid 29

Miſſæ triginta ſancti Gregorii non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ? oſtenditur ibid. 30
Miſſa Ruſarii prohibita fuit, & conceſſa tantum Ordini Prædicatorum. ibid. 31
Miſſa & Officium Roſaril celebrari poſſunt, ut in feſto S Mariæ ad Nives, cum lectionibus ſecundi Nocturni de Nativitate, ubi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarii. ibid. 32
Miſſam Roſarii celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votivam de B Virgine, ut in Miſſali. ibid 33
Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſurum Regularium Eccleſiis. ibid. 34
Sacerdos non poteſt fœminam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere 101.43
Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbati majoris hebdomadæ, an poſſit Parochus in illa die celebrari facere plures Miſſas? oſtenditur. ibid 45
Annunciationis feſtum ſi acciderit in die Paraſceves. non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire ibid 46
Miſſa diei Paraſceves non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium. 102.47
Miſſa celebrari non poteſt in die Paraſceves, ib 48
Miſſam dicere in Feria quinta majoris hebdomadæ Sacerdotibus licet, quamvis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi id facere. ibid 49
Miſſam Sabbato ſancto dicere non eſt peccatum mortale. ibid. 50
Fructus provenientes ex parochianorum præſentia in Miſſa parochiali plures 1 3.54
Incommoda provenientia ex abſentia Miſſæ parochialis. ibid 55

Mixtum.

Mixtum non continetur appellatione ſimplicis. 57 26

Mors.

Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum, etiam ad effectum reſervationis. 69.12
Mors probatur ex libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos, ibid 14
Mors probatur ex libro Hoſpitalis, cui conſuevit fides adhiberi. ibid. 15

N

Negotiatio, & Negotium.

NEgotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici 64.37
Negotiationem exercere poſſunt Clerici non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuóſque alant. cùm aliunde unde vivant, non habeant. 65 41
Negotia ſæcularia placita, vel contractus. aut ſæculare judicium in Eccleſia fieri non debent. 109.14
Negotia eccleſiaſtica & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt. 110.28

Nobilitas.

Nobilitatem majorē habens præferēdus eſt. 31.120
Nobilitas triplex, remiſſivè. ibid.

Nomen.

Nomen malum habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio. 139 18
Nomen honeſtum habere præmium eſt non modicum. ibid. 19

Novalia.

Novalia debentur Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt. 253.20

Nundinæ.

Nundinæ quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, tolerandæ ſunt. 133.15

Nuptiæ.

Parochus quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare, aut benedictiones facere debeat? oſtenditur. 179.12
Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret. aut benedictiones faciat, gravi pœna plectendus erit, arbitraria tamen. ibid. 12
Adventus tēpus in prohibitione nuptiarū incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis. 179.13
Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impartiens in caſu non permiſſo, incurrit ſuſpenſionem ferendam, ibid 106
Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione, dummodò non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas. 196.107

O

Oblatio.

OBlationes generaliter ſumptæ quid importent, oſtenditur. 206.1
Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſive res mobiles, ſive immobiles. 207.2
Oblationum tres ſunt ſpecies. ibid. 3
Oblationum uſus antiquiſſimus. ibid 4
Oblationes, quæ in uſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de jure parochiali. ibid. 5.
Laici non debent recipere à Clericis oblationes. ibid 6
Oblationes, & anniverſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, non ad Commendatarios, ſeu Præceptores eorum. 208.8
Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis ibid 9.10
Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtivitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis. poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam. ibid. 11
Oblatio ut verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur oſtenditur. ibid. 13
Oblationes offerre non poſſunt,
Diffidentes fratres.
Pauperes opprimentes, Sacrilegi.
Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia.
Pœnitentes.
Meretrices publicæ.
Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur. ibid. 21
Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debētur. ib. 22
Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ. 23
Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi parochiali adjudicari debent. ibid 24
Oblationes factæ in capellis, ubi erecta ſint diſtincta beneficia, parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt. 210.25

Oblationes

Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus perſonæ privatæ, parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus. ibid.26

Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum. ibid.27

Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori. ibid. 28

Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potiùs Parocho, oſtenditur. ibid 29.30

Oblationes erogari debent in uſum à largientibus deſtinatum. 211.30

Conſuetudo in materia oblationum admittenda. ibid 31

Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur. 239.23

Officium.

Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum. 88.1

Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet alius Beneficiarius, perexiguos redditus ex beneficio habens ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes. ibid 2

Contra citatos. ibid.3

Parochus ad divinum Officium recitandum tenetur, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat. ibid.4

Parochus tenetur ad recitandum divinum Officium à tempore captæ poſſeſſionis parochiæ. 89.5.6

Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illum adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis. ibid. 7

Parochus, ſive Subdiaconus non eſt obligandus Officium recitare, niſi ab illa parte, à qua obligatio incepit. ibid.

Parochus poſt adeptam ſui beneficii poſſeſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens. ibid. 8

Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarii conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus. ibid.9

Parochus, qui redimendi temporis cauſa officium unius diei commutat pro breviori Officio alterius, peccat mortaliter. ibid.10

Contra citatos. ibid.11

Officia à Sede Apoſtol. non approbata fuerunt damnata à S.Congr Rit. ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officii. 90.12

Officium in Breviario debitum non eſt relinquendum pro Officio devotionis. ibid 14

Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ, non poteſt recitari in Regno Portugaliæ. ibid.15

Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur inſignis Reliquia. ibid.17

Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus Reliquia inſignis habetur. ibid 19

Officium ſi concedatur de Sancto, cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario Rom. ibid.20

Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de Sancto canonizato ſine novo decreto. ibid.21

S. Caroli Officium ritu duplici celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi. ibid.22

S. Conradi officium Placentiæ, & Meſſinæ in Sicilia, ac Ordini S.Franciſci conceditur. ibid.23

Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione S. Franciſci, extra eam ſemiduplici. ibid.24

Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die, non impedito officio novē lectionum, poſt feſtum S. Michaëlis. 91.25

Elizabeth Reginæ Portugaliæ officium recitandum die 4. Julii in Regno Portugaliæ, ſub ritu duplici, extra verò Regnum, ſub ritu ſemiduplici. ibid 26

S. Ant. de Padua officium proprium ſub ritu duplici, & cum octava in Regno Portugaliæ conceditur. ibid 27

Parochus divinum Officium non recitans quatenus teneatur reſtituere, oſtenditur. ibid.31

Parochus omittens recitare divinum Officium, tenetur ad fructuum reſtitutionem quantumcunque curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta parochianis. 92.32

Contra citatos. ibid.33

Parochus mente ultrò diſtracta Officium divinum recitans, tenetur ad fructuum reſtitutionem. ibid.34

Fructuum æſtimatio pro rata omiſſionis divini Officii non eſt facienda, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem. ibid 35

Reſtitutio fructuum amiſſorum ob non recitatum Officium divinum, cui facienda? oſtenditur. ibid.36

Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficii, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſiæ. 93.37

Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum officium, non ſolùm veniunt perſonæ pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, & aliis ſimilibus indigentes. ibid.38

Pauperum appellatione non ſolùm veniunt qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt. ibid.39

Parochus ſi verè pauper ſit, aut ejus mater, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis facere reſtitutionem fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium. ibid 40.

Oleum.

Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis ſanctiſſimi Sacramenti, ſed obſervari debet conſuetudo, quod populus faciat hos ſumptus. 170 30

Onus.

Onera neceſſaria tantùm, & ordinaria deducenda ſunt ex centū ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur 190.19

Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro capellano,

Digitized by Google

Clerico, candelis in feſto Purificationis B Mariæ, manutentione Sacriſtiæ, Cathedratico, Prædicatore, Viſitatore Epiſcopo, organo, cera, hoſtiis, vinculo & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti. 291.19

Onera extraordinaria, voluntaria, ſeu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua, ac illa, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis. ibid. 20

Ordinarius.

Ordinarii locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſentandi à ſuis Eccleſiis. 82.63

Ordinarius non poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam concionem in propria Parochia. 116 13

Ordinarii locorum permittere debent, ut Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum uſu dumtaxat. 198.5

Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure. 288 3

Ordinatio.

Ordinati qui prohibeantur populo explicare debet Parochus, ut ille ſciat de quibus admonere teneatur. 525.22

Originarius, & Origo.

Originarii ſemper præferuntur extraneis. 30.112

Originarii præſumuntur magis diligere patriam. ibid 130

Origo probatur ex partita libri Baptiſmi per Parochum extracta. 68.5

Ovis.

Ovium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales. 255.37

Oves quando nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi ubi paſcuntur, & morantur. 256.40

P

Palma.

Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos. 105.9

Papa.

Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit, quàm conſtituere illi actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ. 9.55

Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia. 74.2

Papa ad præceptum annuæ confeſſionis obligatur quoad vim decretivam tantùm. 150.25

Papa communicando privilegium alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum alteri religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. 257.41

Parochia.

Parochiæ cujuſlibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos. 4 12

Parochia dicitur quaſi partitio curæ. ibid.16

Parochiæ antiquitus diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere. ibid.17

Dionyſius Papa creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit. ibid.18

Parochia dicitur locus in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus. 5.19

Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis. ibid.20

Parochia quælibet cùm habeat ſuum territorium ſeparatum, & diviſum, amplius non licet alteri in eo aliquid facere. ibid.21

Epiſcopus poſt diviſionem Parochiarum non amplius dicitur Rector, ſive Parochus totius Diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ Diœceſis Rectores. ibid 22

Epiſcopus diſtincto populo in certas propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiaremque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant. ibid.23

Aquilæ diſtinguuntur Parochiæ non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias. ibid. 24

Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non poſſunt. ibid 25

Parochiam obtinere deſiderans, quam literarum ſcientiam habere debeat, oſtenditur. 17.10

Innocentius III. ſuper promovendis ad Parochiales, quid ſtatuerit? refertur. ibid.11

Parochia ſi ſit intra, & extra civitatem, tenetur Parochus habitare prope Eccleſiam civitatis. 78.58

Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diviſione fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochis territoria per ſuos terminos diviſa. 250 5

Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur. ibid.6

Parochialis.

Parochialis Eccleſia dicitur, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem. 5.26

Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, quæ concurrere debeant, oſtenditur. ibid.27

Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur quod de neceſſitate adminiſtrat, & populus ab eodem de neceſſitate recipit. 6.18

Parochialis non probatur ex ſepultura, & actu ſepeliendi. ibid.29

Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo beneficium Curatum eſt Parochialis Eccleſia. ibid.35

Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi. 7.36

Parochialis Eccleſia fit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat. ibid.38

Parochia

Parochialis Eccleſia erecta præſumitur Superioris auctoritate, & conſenſu ea lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt. ibid. 39

Dotata ſufficienter debet eſſe Parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ea dote ipſius unus Presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere. ibid. 40

Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus cum illa conjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire. ibid. 42

Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere. ibid. 43

Parochialis Eccleſiæ ad regimen unus Parochus aſſumi debet, qui ſuo nomine, & non cum aliis præficiatur. 7. 44

Parochialis habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici. 9 52

Parochialis ad actum revocata judicatur, ac ſi eſſet noviter erecta. ibid 52

Parochiales Eccleſiæ acceſſoriè unitæ nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt. 10. 69

Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effectæ prædia beneficii, cui unitæ fuerunt. 11. 70

Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet, & quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat. 16. 1

Idonea perſona in hac materia dicitur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & litterarum ſcientia. ibid. 2

Morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat. ibid. 3

Morum gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita proficiſcitur. ibid 4

Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit ut conſtitutus ſit in ea ætate, quam requirit beneficium cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita. ibid 7

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis ante annum inceptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere. ibid. 8

Parochialis Eccleſia, etiam reſervata, vel affecta, etiam vigore indulti in favorem S. R. E. Cardinalium, generaliter, aut ſpecialiter concurſu eſt conferenda. 18 14

Parochiales litigioſæ concurſu non conferuntur. ibid. 15

Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus eſſet qui ſe examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones ſeu diſſidia, concurſu non conferuntur. ibid. 17

Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & priùs poſſedit, concurſu non confertur. ibid. 17

Parochialis unita Dignitati, vel Canonicatui, concurſu non confertur. ibid. 18

Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. 19 20

Parochialis, quæ Regularibus conferri conſuevit, concurſu non confertur. ibid. 21

Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſive per obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeu dimiſſionem ex vi decreti, provideri ſolent in Dataria ſine concurſu. ibid. 25

Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum. 20. 32

Inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt. ibid. 34

Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur. 32. 124

Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à Summo Pontifice facienda erit, quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet. 32. 127

Parochialium in collatione facta jure devoluto, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat? oſtenditur. 33. 132. 133

Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium. 53. 2

Parochialis, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſe ipſum ei deſervire. 53. 4

Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari, beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructuúmque reſtitutionem tenetur. 54. 12

Parochialem Eccleſiam adeptus infra annum, ſi Sacerdos factus non eſt, poteſt illi cedere aut in favorem reſignare ultimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat. 55. 16

Parochialem Eccleſiam adeptus ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari, an excuſetur ſi impedimentum interveniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni. 56. 21

Parochiali Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni ſpatium Presbyter fieri 57 29

Parochialis habitu regulatur ad modum beneficii ſimplicis. 58. 30

Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens non tenetur ſe promoveri facere ad Sacerdotium infra annum, ſed eam dimittere cogitur. Ibid. 35

Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferenda, ſi poteſt utrique inſervire. 79 13

Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum præbendæ eſſent. ibid 14

Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non participat. Ibid 15

Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe. 77. 27

Parochialis beneficii nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui, Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & ſimiles

curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes. 147.2
Parochialis Eccleſia cuius à Parochi interdicta ſi in alia ejus Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obvenerunt. 217.30
Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantum quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſi a ſecundo ſpolietur. 288.2
Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſinit eſſe Rector ipſo jure. ibid 3
Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſte ſe intrudens in beneficio Curato illa privatur ipſo jure. ibid. 5
Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ. vel quod per eum ſtet quominus illam adipiſcatur 289 6
Parochiales plures ſibi invicem unitæ retineri poſſunt tanquam beneficia non incompatibilia. ibid. 9
Parochialis, quæ eſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicato in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit. ibid 10
Parochialis poteſt obtineri ſimul cum monaſterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam. ibid. 11
Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali. ibid. 12
Parochialis vacat renuntiatione. ibid 13
Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſederit, & ſi tempus eſt breve, reſignatio rejicitur. ibid 14
Vide *Canonicatus*.

Parochialitas.

Parochialitatis præſumptio concludens reſultat, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerunt ibi ſepulta tanquam in Parochiali. 6.30
Parochialis reſultaret præſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, eo quòd in Parochiali debet de neceſſitate retineri. ibid. 33
Parochialitatis præſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem. ibid 34
Parochialitas unde probetur. ibid. & ſeq.

Parochianus.

Parochiani ad Divina audienda in Parochia ſunt conveniendi. 103.53
Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi. 108 6
Parochiani licèt nobiles ſint, & exempti, tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante. ibid. 9
Parochiani non poſſunt uſui Eccleſiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipſe Parochus renuntiare beneficio, ut evitent onera reparandi Eccleſiam. ibid. 10
Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illa debet transferri ad Matricem, ſeu viciniorem Eccleſiam. ibid. 11
Parochianus quis efficitur ſtatim ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, quamvis notet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum. 183.35 36
Parochianus quis cenſetur illius parochialis in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium. 194.45
Parochianus quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ relinquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur. 216.18
Parochianus, ſi in una Eccleſia ſolet audire Miſſam, in aliena verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recepit Sacramenta. 114 24
Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, niſi aliud conſuetudine ſit interdictum. 253.21

Parochus.

Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant. 3.1
Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent. ibid. 2
Parocho docis nomen, & officium convenit. 45.2
Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit. 46.5
Judex ſpiritualis eſt Parochus. ibid. 6
Parochus antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accuratè conſideret quanti Deus illas fecerit. ibid 7
Peccata aliena Parocho damnationis cauſa erunt ſi ut verus Paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligentia & incuria perierint ibid. 8
Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur. 47.9
Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoveri infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum. 52.1
Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur legitimè impeditus, ceſſante impedimento, quoad utrumque forum non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promovendum acquirit. 55.19
Et quid ſi culpa ſua non ſe promoveri facit. ibid. 20
Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debent ſuam vitam, & mores componere. 59.1
Veſtimenta aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem deceant. ibid. 2
Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minus cum ſuſpectis fœminis converſari. 60.9
Parochus etiam ſenex famulam quantumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur. ibid. 10
Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, dummodo

modo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent. 65 49

Parochi oves ſuas non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie, & in individuo agnoſcere debent. 67.1

Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt Matrimonium in parochia ſua. 68 6

Parochus tenetur ſub mortali peccato librum deſcribere eorum, qui in ſua parochia matrimonium contrahunt. ibid.8

Parocho adnotanti mortem parochiani creditur. 69 13

Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit. 70.18

Parochus fidem de liberis ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud quod in loco conſuctum eſt dari; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet. ibid.19

Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ. ibid.23

Parochus tenetur curare ut ſana, & orthodoxa doctrine, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia avertantur & profligantur.ibid. 24

Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocyus componi. ibid.

Parochus invigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas. ibid 25

Parochus Eccleſiæ Cathedralis poteſt Vicariatus Officio fungi. 79.27

Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum. 77.28

Parochus propter intemperiem aëris minimè excuſatur à reſidantia, ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario approbato. ibid.29

Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco parochialis curari non valeret, tunc poſſet ad Ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis viciniotibus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa. ibid.30

Parochus non excuſatur à reſidentia propter Principis, & populi furorem, ſeo ob peſtem, aliúmve morbum contagioſum. ibid.31

Parochus ſi non habuerit domum parochialem, debet eam in parochia conducere. 78 35

Parochus, qui parvo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe. 69 42

Parochus debet talem ſui copiam facere, ut indigentes non careant neceſſaria copia, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus. ibid.43

Parochus ſi rationabiliter judicaverit ſe non fore neceſſarium, purà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum. ibid.44

Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, ne ultra biduum à ſua Eccleſia abſint. ibid.45

Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur. 80 50

Parochus juſta de cauſa abeſſe volens, ſive cum licentia, ſive abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum qui pro ſe populo ſerviat, & quid ſi abſentia ſit repentina. ibid 51

Parochus abeſſe volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies. ibid 52

Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſſe ad duos menſes continuò, vel diviſim, oſtenditur. 81.54.55

Parochus non poteſt per hebdomadam abeſſe non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato. 82. 56

Conſtitutio Epiſcopi valet ne parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia. ibid 57

Parochus ut legitimè ultra bimeſtre poſſit abeſſe, quæ requirantur, oſtenditur. ibid.58

Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expedit manifeſtare. ibid.59

Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam revera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus. ibid.60

Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eò diſcedendi, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem. ibid.66

Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ. ibid.67

Parochus aliis juris remediis, etiam uſque ad privationem, compelli poteſt ad reſidentiam. 83. 71

Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hoc die ipſo jure privatus parochiali ibid.72

Parochi ad privationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium quod priùs procedatur per alias pœnas, nempe per cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem. ibid 73

Parochus in actu curæ animarum gerit vices Epiſcopi. 84.1

Parochum Canonico eſſe præferendum, tenuit Molin. *de Canon.* ibid.2

Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diœceſi. 85.3

Parochus in propria Eccleſia loco Imperatoris, & Regis habetur. ibid 4

Parochus in propria Eccleſia omnes quantumvis in dignitate conſtitutos præcedere debet. ibid.5

Canonici Cathedralium Eccleſiarum in proceſſionibus, ubi collegialiter incedunt, præcedunt Parochis. ibid 6

Declaratio S. Congreg Rituum refertur. ibid.7

Parochi quod præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum videtur aliquando deciſum. 85 8

Sed contrarium verius, ut num. ſeq.

Parochi in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur, quod muneri ſuo ſatisfaciant. 95 5

Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa. 96.6

Parochi deficiente ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo

ramari

tamen quamprimùm confiteantur. ibid.7
Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, exiſtente magna neceſſitate, ut in diebus feſtis celebret. 97.9
Parochus non videtur obligandus ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed juxta boni viri arbitrium. ibid.10
Parochus non poteſt pro Miſſa quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere. ibid 11
Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite. 100.37
Parochi ſinguli tenentur habere clericum, qui eis in Miſſa, & divinis Officiis inſerviat. 101.38
Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm gravis neceſſitas premit. ibid 40
Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo adſit maſculus, qui urceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel meliùs poterit præire dicendo quæ veniunt reſpondenda, & facere ut miniſter ſequatur recitando ejus verba. ibid.41
Parochus in nullo caſu poteſt fœminam in miniſtram admittere. ibid 42
Parochus cum uno lumine olei, vel lampadis poterit in neceſſitate celebrare. ibid 44
Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis. 103.51
Parochus ſtudere debet, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honor: nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat. 109.13
Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ parochiæ cum anticipatis ſolutionibus. 113.39
Parochus admonere debet populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit. 116.12
Parochus non denontiando ea, quæ tenetur denunſiare, peccat mortaliter. 121.1
Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeu Vicario. 122.3
Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus. ibid.16
Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto cùm cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium. ibid.7
Parochus nonnulla denuntiat abſque Epiſcopi licentia. 124.18
Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap*.... ibid. 20
Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denuntiare tenentur ibid.21
Parochus teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos. 125.23
Parochus litteras functionum exercitarum pro ordinandis concedit. ibid.24
Parochus cavere debet, ne dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiantur. 130.15
Parochus an poſſit ſibi providere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cùm tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi urgeat. 131.21
Parochus ſi certò ſciat ſe occiſum iri, an teneatur ire ad infirmum ſine Sacramento pœnitentiæ certò moriturum. ibid.22
Parochus, qui capitales gerit Inimicitias, non poteſt admonere populum, ut qui indiguerit illius opera vocet eum de die, & non de nocte. ibid.23
Parochus excommunicatus occultus petitus à parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccat modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere. ibid.24
Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes extra neceſſitatem, graviter peccant. ibid.25
Parochus minori excommunicatione notatus conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta, an peccet mortaliter, oſtenditur. ibid.26
Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ ibid.27
Parochus ſeclusa Epiſcopi reſervatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus. 133.37
Parochus ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, ubi obligatus eſt, qua pœna afficiatur. 135.43
Parochus excommunicatus majori excommunicatione, non poteſt ſolemniter baptizare, aliàs peccabis mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare. 137.4
Parocho excommunicato præferendus eſt laicus non excommunicatus in baptizando in extrema neceſſitate. ibid.3
Parochus infantem in periculo mortis jam baptizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit. 41.37
Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Jubilæi ubique fit eligibilis. 147.4
Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Diœceſi, & ubique locorum audire. ibid.5
Parochus poſt dimiſſum beneficium non poteſt etiam tempore Jubilæi, abſque nova approbatione, Confeſſiones audire. ibid.6
Parochus toties quoties expedire prudenter judicaverit ſubdito, nullaque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſionem ejus audire. ibid.8
Parochus in confitendo magna cura caveat ne ſanctum det canibus, & projiciat margaritas ante porcos. 148.9
Parochi juriſdictioni in foro pœnitentiali fideles ſubjiciuntur, non ſolùm conſtituentes in parochia domicilium ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotii alicujus cauſa. 149.10
Parochus uterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet. ibid.12
Parocho Cathedralis non licet Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena parochia. ibid.14
Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis

probatis abſque licentia particulari Epiſcoporum. ibid.17

Parochus pœnitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti poterit abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis cùm Superior copiam ſui fecerit 154.43

Parochus caveat ne adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ per litteras, aut nuncium, ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat. ibid.44

Parochi ubique locorum exiſtentes pœnitentes ad turpia, & inhoneſtos actua ſolicitantes, ab Inquiſitoribus tanquam de hæreſi ſuſpecti puniuntur. 156 48

Parochus, qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. ibid.49

Parochus provocans in Confeſſionali maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pœnas contra ſolicitantes comminatas. ibid.50

Parochus Confeſſarius ſolicitans pœnitentem in Confeſſionali ad alia graviora delicta præter venerea, non incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. 157.51

Filiam ſpiritualem ratione pœnitentiæ extra Confeſſiones ſolicitans Parochus ad venerea non incurrit pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. ibid.52

Parochus, qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circumſtantiam in Confeſſione explicare. ibid.53

Parochus ruralis non eſt proprius parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem ſi majori parte anni. 184 42

Præſentia unius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium. ibid 45

Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio privandus. 314 3

Parochi imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea quæ incumbunt muneri beneficii, quod habent. 205.9

Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum. 151.13

Vide *Matrimonium.*

Parœcia, & Parœcus.

Parœciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt. 4.14

Parœcia Græcè idem eſt quod accolarum conventus, ſeu habitatio, aut cura. ibid.15

Parœcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco. 3.3

Patrinus.

Patrinos deſignare ad parentes ſpectat, ipſis verò non deſignantibus ad Parochum pertinet. 139.21

Patrinus unus, vel ad ſummum duo, unus ſcilicet vir, unaque fœmina adhibendi ſunt. ibid.22

Patrinos plures adhibens Parochus peccat mortaliter, ſed cum omnibus contrahitur cognatio. ibid.26

Patrinus in Baptiſmo eſſe non poteſt qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem. 140.27

Patrini in Baptiſmo eſſe poſſunt pueri cujuſcunque ætatis, modò habeant uſum rationis. ibid.28

Patrini poſſunt eſſe minores baptizato. ibid.29

Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſunt, referuntur. ibid.30

Abbates, Monachi, aut Religioſi, ſaltem clauſtrales, Patrini eſſe non poſſunt. ibid.31

Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo. ibid 32

Patrini quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur. 140.36

Patronatus.

Patronus laicos etiam quoad beneficia Curata non tenetur præſentare digniorem. 29.102

Patronus.

Patroni, quatenus Eccleſia, quæ indiget reparatione, de jure patronatus ſit, tenentur contribuere in defectum Parochorum. 108.8

Peccatum.

in Peccato mortali conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis. 16.5

Peccata venialia habentes an & quando teneantur præcepto annuæ Confeſſionis? 150.19

Penſio.

Penſione nulla, & invalida exiſtente non abdicatur jus à reſignante. 291.21

Peregrinus.

Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, oſtenditur. 149.15

Permutatio.

in Permutationibus Eccleſiarum Parochialium ſit concurſus. 19.23

Pernoctatio.

Pernoctationes, & vigiliæ quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur. 111.29

Peſtis.

Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere, aut populum deſerere. 130.13

Epiſcopus tenetur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærere miniſtros, ſi illi deſint. 131.13

Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potiùs teneantur obedire Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, remiſſivè. ibid.20

Pileus.

Pilei uſus in Miſſa etiam extra Canonem concedendus eſt à Papa, & non ab alio. 100,36

Piſcatio.

Piſcare Parochis, & Clericis licet, ſi id non aſſiduè exerceant. 64 56

Plebanus.

Plebani dicuntur qui curam exercent animarum in Plebania, habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas. 34

Plebani Eccleſia appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet. ibid.

Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis. ibid.7

Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti ibid.8

Pœna.

Pœna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſt privatio illius ipſo jure. 54.9

Pœna

Pœna *cap. licet canon, de el ꝟ. lib.* 6 non habet locum quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoveri. 55.17
Quid ſi impedimentum proveniat ſua culpa, oſtenditur. ibid.20

Pœna privationis ipſo jure, de qua *in cap licèt canon, de elect. lib.* 6. non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiatæ ſint. 57.25

Pœna *cap. licèt canon, de elect. lib.* 6. non habet locum in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus. 58.31

Pœna ejuſdem *cap. licet canon*, non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis, ibid. 32

Pœnitens.

Pœnitentes ſolemniter, & criminoſi ab Eccleſiæ ingreſſu arcentur ad tempus. 111 33

Pœnitens non ſolùm ubi ſemel pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro Conſcientiæ præſentavit Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronunciatum, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poteſt alium Confeſſarium adire. 555.45

Pœnitentia.

Parochus habet juriſdictionem ordinariam in pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc à lege approbatus 146.1

Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diœceſi recipere in Eccleſia Cathedrali. 549 13

Populus.

Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua parochia, ut unus Rector non poſſit ſufficere pro eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda. 95.4

Portio.

Portio congrua Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi. 20 35

Portio canonica inducta eſt Jure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat parochus ſuis parochianis. 213.1

Portio canonica de Jure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit? ibid.2
Renuntiatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris. 257.33

Portio canonica debet ſolvi de rebus quomodolibet donatis ſeu relictis, ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio. 220 48

Poſſeſſio.

Poſſeſſionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis. 53.6

Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur pacifice adeptus, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu lis mota. 53.7

Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet eſſe non ſolum de facto, ſed etiam de jure. 289.8

Præcedentia.

Præcedentia inter ipſoſmet parochos, ſeu Curatos Eccleſiarum parochialium, ſive ſint ſæculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſacrarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ. 86.52

Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus effertur, qualiter concedenda, oſtenditur. ibid.13

Præcedentia ſemper danda Clero ſæculari inter Regulares. ibid.

præceptum.

Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, & nundinarum, nullatenus eſt violandum. 123.12

Prædicatio.

Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis injuncta ſit, oſtenditur. 214.1
Epiſcopus cùm prædicat, ſilere debent omnes alii Concionatores, illiſque poteſt inhibere, ut eo tempore à prædicatione ſe abſtineant. 515.2

Parochi poſſunt per ſe ipſos tantùm inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat. ibid 3

Parochus quanvis nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem creditam erudire ibid.4

Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impedire. ibid.5

Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, quo tenentur prædicare. ibid.6

Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licet prætextu cujuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari prædicatoribus, aliàs ab univerſitate electis. ibid.7

Parochi prohibentur in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent ad hoc, ut ſemel, biſve prædicent. ibid.8

Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum prædicationes totius anni aliis committens. ibid.9

Parochiæ ſuæ unuſquiſque tenetur intereſſe pro audienda prædicatione, ſi id commodè fieri poteſt 116.11

Prælatus.

Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſſunt facere concurſum, quanvis habeant jus conferendi. 21.38

Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ parochiali provideant. 27 96

Prælato non notoriè intruſo ſolvens liberatur. 133.31

Præmium.

Præmium maximum, & eximium propoſitum eſt illis, qui animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt. 47.11

Præſcriptio.

Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente 260.49

Presbyter.

Presbyteri parochiales obtinentes Eccleſias, non poſſunt eſſe judices Ordinarii, vel delegati illius, in provincia Toletana. 76.24
Extenditur ad omnes Eccleſias parochiales Regni Caſtellæ, & Legionis. ibid.

Primitiæ.

Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti. 235.1

Primitiæ

Primitiæ ſunt res per quas iniſti, ſeu primitiva ſtugum in recognitionem divini beneficii Deo Creatori repeodontur. ibid 2
Primitiæ non ſolùm debebantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus. ibid. 3
Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto. ibid. 4.
Primitiæ debentur de præcepto, ubi extat conſuetudo illas dandi. 216.6
Primitiæ quamſitas non eſt determinata in jure, ideò conſuetudini ſtandum eſt. ibid 7
Primitiæ debent ſolvi illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium. ibid. 8
Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale. ibid. 9
Clerici, qui terras colunt, tenentur ſolvere primitias. ibid. 10
Regularibus non prohibetur recipere triticum, & uvas, ac ſimilia, antequam Parochus receperit Primitias. ibid. 11

Prioratus.

Prioratuum Conventualium ſub reſervatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic ſunt Prioratus hatitu tantum. 20.29

Privatus.

Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore. 133.30

Privilegium.

Privilegium Inquiſitorum, Conſultorum, &c. ad lucrandos fructus in abſentia quorumcunque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cæteraque beneficia curam animarum habentia. 76.26

Proceſſio.

Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet. 105.13

Procurator.

Procurator unus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt. 139 24

Profeſſio.

Parochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes profeſſionem Fidei emittere tenentur. 48.1
Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito. 49.2
Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem. ibid 3
Contra citatos. ibid. 4
Profeſſio Fidei facienda eſt à proviſo Parochiali, tam per obitum, quàm per reſignationem. ibid. 5
Et etiam Sede Epiſcopali vacante. ibid. 6
Profeſſionem Fidei tenetur emittere etiam qui ſemel emiſit in adeptione alterius Parochialis. ib. 7
Proviſi de Parochialibus tenentur ultrò ſe offerre ad profeſſionem Fidei emittendam, adeò ut non requiratur de neceſſitate monitio ad eam faciendam. ibid. 8
Proviſus de Parochiali habitu non tenetur emittere profeſſionem Fidei, quamvis contingat illam ad actum revocare. ibid. 9

Proviſus de Parochiali ſemper tenetur ad profeſſionem Fidei emittendam, etiam elapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem. 50.10
Terminus duorum menſium à die captæ poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit proviſo, qui poſſeſſionem non accepit, quamvis per illum ſtet quominus illam accipiat. ibid. 11
Poſſeſſio pacifica requiritur, ut poſt illam currant duo menſes ad emittendam profeſſionem Fidei præfixi. ibid. 12
Probare tenetur proviſus ſe feciſſe profeſſionem Fidei, quando Ordinarius ſuper illam inquirit. ibid. 13
Parochi omittentes facere profeſſionem Fidei peccant mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant. ibid 14
Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis computandorum amittunt. ibid 15
Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam profeſſionem Fidei. ibid. 16
Proviſus ante profeſſionem Fidei non poteſt haberi pro præſente à Capitulo, niſi faceret ex indulto Apoſtol. ibid 17
Profeſſionem Fidei omittens non poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos quandiu profeſſionem non emiſerit. 51 18
Fructus amiſſos ob non factam profeſſionem Fidei non tenetur in conſcientia reſtituere proviſus, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia. ibid 19
Contra citatos. ibid. 20
Fructus amiſſi ob non factam profeſſionem ſunt impendendi vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ. ibid. 21
Poſſeſſio non ſuffragatur profeſſionem fidei non emittenti quoad fructuum perceptionem. ib. 22
Poſſeſſio adepta per proviſum qui tenebatur facere profeſſionem Fidei, eſt manutenibilis etiam poſt tempus. ibid. 23
Poſſeſſores non emittentes profeſſionem, Fidei non poſſunt moleſtari ſuper titulo. ibid. 24
Et poſſunt tueri quocumque remedio poſſeſſorio, etiam reintegrandæ. ibid. 25

Propino.

Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis adinvicem. 61.17

Proviſio, & Proviſus.

Proviſiones Parochialium Eccleſiarum factæ ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſunt nullæ, & qualiter ſanandæ, oſtenditur. 24.68 69
Proviſio beneficii quando per concurſum, ſeu oppoſitionem facienda eſt, an teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? oſtenditur. 29.104 105
Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur. 25 150
Proviſus de Parochiali, ſi illius poſſeſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur. 53 8

Pygmæus.

Pygmæi quando Irreguiares ſint. 452.53

Pyxis.

Pyxides duæ in Sacrario tenendæ, quarum in una conſervetur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos. 170.28

Q.

Quæſtuarius.

QUæſtuarios eleemoſynarum non eommeodat Parochur abſqoe Epiſcopi licentia. 125.25

Qualitas.

Qualitas Parochialis annexæ acceſſoriè oon debet redundare in prineipale. 10,67

Quarta funeralis.

Religioſi omnes etiam Mendieantes, tenentur ſolvere quartam funeralem, qoando quir eligit ſepulturam apud ſoas Eccleſias. 214,4

Er qoid apud Ecelesias Monialium? ibid.5

Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur. ibid.6

Quartam funeralem ſolvare non tenentur Religioſi, ſeu alii, qoi ſont exempti à ſolutione quartæ per priviiegia eoneeſſa ab habente poteſtatem. ibid.7

Privilegia habenter non ſolvendi qoartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jorium Eeeleſiarum Parochialium, à ſolutione ejuſdem quartæ non eximontur. 215.11

Ecelesia vel Monaſteria ædifieata 40. annis ante Coneilii confirmationem, qoæ non etant ſolita ſolvere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur. ibid.15

Quarta funeralis uſque ad quartam exeluſivè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo; at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, ut præſcribatur infra quartam, vel ut nihil debeatur. ibid.16

Quartam funeralium tenentur hæreder mortuorum ſolvere Paroeho. 216.17

Quarta funeralis debetur Eceleſiæ, in qua Parochianus conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta. ibid.19

Rectoribus Parochialium de jure debetur quarta funeralis. ibid.20.

Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti eonducto, ac habenti euram Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector. ibid.21

Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo quod illam ſibi reſervavit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis. ibid.22

Quarta funeralis non debetur Paroeho, intra cujus fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in civitate qood jus ſepeliendi peregrinos & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem. ibid.23

Quarta funeralis qoando non conſtat ex conſuetudine vel alia ratione, cui debeatur, Epiſeopòne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus. 217.25

Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa ad quam ſe contulerat animo redeundi. ibid.26

Quarta funeralis ſoæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit ibid.27

Quartam funeraliom Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe enm bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit: ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eceleſiæ dederit. ibid.28

Sepultura electa apud Eccleſiam, obi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta. ibid.29

Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit, oſtenditur. ibid.32

Renuntiare juri quæſito de non ſolvendo quartam, quando per unum, vel binos actus contrarios eenſeantur Religioſi. 218.35

Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris. ibid.36

Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis 219.38

Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alii Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent. ibid.39

Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu eereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur. ibid 41

Quarta funeralis debetor de illis, quæ dantur pro Miſſis dieendis. ibid.43

Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, cuieitra, ſeu palſio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex eonſuetudine, vel privilegio. ibid.44

Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem Fratrom in eorum Eccleſiis, v.g tempore interdicti ſepelitur. ibid.45

Quarta funeralis an, & qoando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus novitii, oſtenditur. 220.46

Quarta funeralis noo debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, lumioaribus, & anniverſario poſt ſextum diem. ibid.47

Quarta funeralis debetur de veſtibus non datis pauperibus. ibid.49

Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis piis locis, non verò de iis, qoæ teſtator in pios oſus juſſit diſtribui. ibid.50

Quarta an debeatur de illo quod relinquitur uni ex Regularibus, remiſſivè. ibid.

Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem ibid.51

Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium, & ex legatis factis Eceleſiæ, in qoa teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica. ibid.52

Vide *Portio canonica*, & *Regularis*.

R.

Rector.

Rectores dicuntur qui plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt. 4 10
Rector quaſi populum regens dicitur. 7.45

Redecima.

Redecima eſt contra jus. 247.45
Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo. ibid 46

Regularis.

Regularibus non licet in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi. 103.52
Regulares non poſſunt in Sabbato ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere. 105.12
Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus non prohibentur annuntiare populo feſta, & jejunia. 126.27
Regulares, qui 40 annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſolvere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſolvere, licèt ex privilegio ſolvere non tenerentur Epiſcopo vel Parocho ſed aliis perſonis. 215.12
Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra; & ſunt exempti per privilegia. ibid. 13
Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis. 33.68

Rejectus.

Rejectus in concurſo Parochialis poteſt provocare præelectum ad novum examen coram judice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili judicio Epiſcopi. 35.148
Rejectis, ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt novus concurſus in Urbe, ubi debet vocari præelectus ab Epiſcopo. ibid. 149

Religioſus.

Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Unctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimoniave ſolemnizantes, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt. 334.40
Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputati tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta adminiſtrare valent. ibid 4

Reliquia.

Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium. 90.18

Res ſeu bona.

Res, ſeu bona etiam mobilia ad Parochiales Eccleſias pertinentia, quomodo conſervanda, oſtenditur. 112.38

Reſervatio.

Reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam in Cœna Domini Parochi penes ſe habere debent. 159 63

Reſidentia.

Reſidere tenentur de jure divino in ſuis Eccleſiis Parochi, & alii animarum Rectores. 74.1
- Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia, oſtenditur. ibid 2
- Parochus non ſolùm habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius, tenetur de Jure divino in ſua Eccleſia reſidere. 75.3

Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiamſi tres, vel quatuor incolæ remanſerint. ibid. 4
Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſiis, quæ in totum Parochianos habere deſierit. ibid 5
- Monaſterium, ſeu Abbatiam obtinens, quæ cura, & Conventu caret, reſidere non tenetur. ibid. 6
- Eccleſiam baptiſmalem obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam. ibid. 7

Reſidere tenetur obtinens Parochialem Eccleſiam cum libero curæ exercitio, & omnibus fructibus, licèt ei in limine adeptæ poſſeſſionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio. ibid. 8
- Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori. ibid 9

Reſidere tenetur Parochus in civitate, ſi populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra. ibid. 10
- Parochiales duas perpetuò invicem æquè principaliter unitas habens, poteſt in qua maluerit reſidere. ibid. 11
- Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet, ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipiet. ibid. 12
- Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſantur à reſidentia Parochialis. 76.25
- Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſiis Parochialibus. ibid. 26
- Inimicitiæ capitales non excuſant Parochum à reſidentia, ſed ſolet S. Congreg. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet. 77.32
- Senectus non excuſat Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ, apponendo idoneum Vicarium. ibid. 33
- Parochus debet reſidere in domo ipſius Parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ, quatenus propriam non habeas. 78.34
- Parochus non excuſatur hodie quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus parochialis. ibid. 36
- Parochus Parochiali domo relicta poterit in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare, ſi ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere. ibid. 37
- Parochus non poteſt haberi pro reſidente, ſi inhabitet in civitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus milliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat. ibid. 39

Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, & non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè meliùs ſerviatur. ibid. 40
- Parochus officio ſuo non ſatisfacit ſi reſideat quidem, ſed totam curam relinquit Capellano. 79 41

à Reſidentia excuſant Parochum Chriſtiana charitas, ibid.46
Neceſſitas urgens, ibid.47
Obedientia debita, ibid.48
Reſidens in Parochiali ſi non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire. 75.19
Canonicatum, & Parochialem in duabus Diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu. ibid.17
Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinet, eo vivente reſidere non tenetur, intellige ut ibid.18
Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector. ibid.19
Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia. ibid 10
Vicarius amovibilis in exercitio curæ arguit curam eſſe penes deputantem. ibid.21
Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum, non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus. ibid.22
Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſint Vicarii, Viſitatores, Secretarii, fiſcales, &c. ibid.23

S

Sacerdos.

Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito. 31.119
Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna offerat, aut ſit perſona ſpectatæ fidei. 189.76

Sacramentum.

Sacramenti Sanctiſſimi delationes, & celebrationes Miſſarum feria quinta in Cœna Domini, & Sabbati ſancti non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos. 105.3
Sacramentorum vim, & uſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi, 128.1
Sacramenta iis ritibus & cæremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debent Parochi. 129.2
Ritus & ceremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptæ, omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat. ibid.3
Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans, an peccet mortaliter? oſtenditur. ibid.4
Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet. ibid.5
Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo moventur, qui eſt Chriſtus. ibid.6
Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, ut Parochus ipſe intendat homini conferre ſacramentum, ſaltem implicitè. ibid.7
Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti. ibid.8
Intentio ad Sacramenti utilitatem ſemper debet eſſe abſoluta. ibid 9
Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti vel de futuro, valida ſunt. 130.10
Parochus peccat non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti, abſque rationabili cauſa. ibid.11
Sacramenta dare ſuis Parochianis ex obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ, ibid.12
Parochus nullo caſu excuſari poteſt quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarii conſenſu committat. ibid.14
Principes non poſſunt impedire Parochos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis, poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio. ibid.16
Epiſcopus poteſt tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne ab Urbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent. ibid.17
Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis parochialibus, poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ. 131.18

Sacrilegium.

Sacrilegii ſpecies & modi quot? 111.36

Saltatio.

Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi. 110.36
Vide *Chorea.*

Scacchorum ludus.

Scacchorum, ſive latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis, & dummodo non diſtrahatur à divinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur. 63.29
Scacchorum ludus non multùm convenit literatis hominibus. ibid.30

Senior.

Senior idoneior judicandus eſt reſpectu alterius junioris cum quo concurrit. 30.109

Sepultura.

Parochus ſuos parochianos, omnéſque alios intra parochiam degentes ſepelire debet. 224.1
Sepultura tripliciter ſumi poteſt. ibid.2
Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multùm commendandum. ibid.3.4
Cadavera intra Urbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim tabularum. 225.5
Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt. ibid.6
Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus. ibid.7

Sepeliri

Sepeliri in Eccleſia quibuſcunque, ſive clericis, ſive laicis lic.tum eſt. ibid.8

Sepulturæ jus concedere ſpectat ad Epiſcopum.ibidem 9

Sepeliendus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub bradellis. 226.10

Sepulturæ locus quibus modis, & cujus auctoritate dari poſſit, oſtenditur. ibid.11

Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad uſum, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat. ibid.12

Sepeliendi jus quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, nec ea jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia. ibid. 13

Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi. ibid.14

Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione literarum. ibid.15

Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterii ſepeliri poſſit. ibid.16

Sepulchri hæreditarii uſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti. 227.17

Gabella non ſolvitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus vel dignioris loci. ibid.18

Conſuetudo certi quid exigendi pro ſepultura, ſeu officio ſepulturæ, an ſit valida. ibid.

Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à jure. ibid 19

Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, electa Parochiali 228.20

Sepulturæ electio in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri. ibid.21

Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa, reſervata ipſi parocho quarta funerali. ibid 22

Curatus requiſitus, ut interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interventu & licentia tradi ſepulturæ. ibid.23

Electionem ſepulturæ poteſt quis revocare uſque ad finem vitæ. ibid 24

Religioſi, & ſæculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, etiam non ſequuto effectu. ibid.25 26

Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat; ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum. ibid. 28

Uxor præmortua, non electâ ſepulturâ, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet. ibid.

Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam ſicut vir. ibid.29

Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri. ibid.

Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant 229 30

Sepultura non electa ubi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt, ſoluta quarta Parochiali. ibid.31

Majores dicuntur Pater, avus, & alii ſuperiores. ibid.32

Sepeliendus eſt quis in Parochia ubi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Majores ſui ſepulturam non habebant. ibid.33

Sepulturæ jus pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. 230.34

Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali. ibid.35

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in parochia ubi habet domicilium, remiſſivè. ibid 36

Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora. ibid.37

Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie. ibid.38

Sepulturæ jus quibus caſibus amittatur, oſtenditur. ibid.39

Sepultura Eccleſiaſtica carent excommunicati notorii, & denunciati. ibid.40

Interdicti notorii, & denunciati. ibid.41

Uſurarii publici, & manifeſti. ibid.42

Infideles, Pagani, Judæi, Hæretici. 231.43

Raptores manifeſti. ibid.44

Decedentes in torneamentis, vel in duello ibid. 45

Qui ſemel in anno confeſſus non eſt. ibid.46

Religioſus utriuſque ſexus proprietarius ibid.47

Peccator notorius decedens in peccato mort. ibid.48

Occidentes ſeipſos ex induſtria. Ibid.49

Decimas Eccleſiæ non reſtituentes. Ibid.50

Parricida. 232.51

Blaſphemantes Deum publicè. ibid.52

Clericus notoriè concubinarius. Ibid.53

Parochi non debent propter jus ſepulturæ minimè ſolutum cadaver exhumatum retinere. 232.55

Sepultura conceſſa conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter. ibid.56

Heredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceteræ ſibi benè viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando convocare, & ſubminiſtrare poſſunt. ibid 57

Parochus deſtinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando convocare poteſt, & non alius. 233 58

Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumvis ad ſepeliendum cadaver Regulares duntaxat à defuncto accerſiri jubeantur. ibid.62

Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur. ibid.64.

Regulares, caſu quo cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent. ibid.65

Defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt. 234 70

Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia in qua ſepul-

turam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget. ibid.71

Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis juribus Parochialibus, ſi in ea deponatus defunctus ut inde transferatur ad Eccleſiam Regularium in qua elegit ſepulturam. ibid.27

Habitum ſuſcipienses à Guardiano, & cum eo decedentes quando in Eccleſiis ejuſdem Ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur. ibid.73

Vide *Mors.*

Simonia.

Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris concomitantis. 134.42

Sponſalia.

Sponſalia de futuro celebrari non prohibentur Adventus, aut Quadrageſimæ tempore. 179.14

Stola.

Vide *Superpelliceum.*

Strepitus.

Vide *Clamor.*

Subdelegatio.

Subdelegare non poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum, niſi officium ſuum explere non poſſit. 153.37

Subſidium.

Subſidium Hiſpanicum à diverſis Pontificibus conceſſum. 221.53

Subſidium item quod vocant, Excuſatum. ibid.54

Supellectile.

Supellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia seponi non debent, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina & ſimilem neceſſitatem. 111.30

Superpelliceum.

Superpelliceum, & ſtolam deferre tenetur Parochus ſæcularis dum audit Confeſſiones. 159 60

T

Taberna.

TAbernæ ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ. 62.21

Vide *Caupona.*

Tabernarii.

Tabernarii, & Tenderii in civitate Ulixbonenſi diebus feſtivis, etiam ante Concionam, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contegendo. 124.16

Taurus.

Taurorum agitationibus adeſſe non debent Parochi, & qualiter id permittatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur. 62.26

Terminus.

Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo ad concurſum faciendum, nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint. 21.43

Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante. 22.44

Tertiarius.

Tertiarii quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint, oſtenditur. 234.69

Titulus.

Titulus in Parochiis unitis non exiſtit, cùm fuerit ſuppreſſus, & extinctus per unionem acceſſoriè factam. 9.62

V

Vacatio.

VAcatio primi beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur, ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utrinſque. 289.1

Vagus.

Vagus debet confiteri Parocho illi in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur ut evadat judicium proprii Parochi. 149.16

S. Valeria.

Vide *S. Flavia.*

Valliſumbroſa.

Vide *Abbas.*

Valor.

Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis. 290.17

Venatio.

Venatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis. 64.34

Venationi deditus dignus eſt reprehenſione. 64.34

Venatorem eus nunquam legiſſe ſanctum aſſerat D. Hieronymus? oſtenditur. ibid.35

Verbum.

Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda. 11.78

S. Verdiana.

Vide *Mulier.*

Veſtis.

Veſtibus nec fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debent Parochi, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum. 60.8

Viaticum.

Infirmo delitanti poteſt Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, modò non ſit periculum irreverentiæ. 172.45

Parochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis. 173.45

Vicaria.

Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit translata. 18.19

Vicarius.

Vicarius perpetus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis verò eſt penes Capitulum. 9.54

Vicarii perpetui in Parochialibus annexis debent de jure conſtitui. ibid.60

Vicarius deputandus cum congrua donec provideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo aliàs ſit idoneus. 20.32

Vicarii deputatio in Parochiali vacante donec provideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diœceſi Parochialis eſt. ibid.33

Vicarius conſtitutus cum congrua in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, non poteſt removeri ſine cauſa. ibid 36

Vicarius Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum abſentium, vel defunctorum alios auctoritate propria ſufficere non poteſt. 24.70

Vicarius idoneus relinquendus in abſentia Parochi quis, remiſſivè. 82.64

Vicecuratus.

Vicecuratus quando ſervierit Eccleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei setentio oblationum. 115.10

Vicecoratus à proprio Parocho ob ejus abſentiam ad breve tempus, ut omnem curam gerat, poteſt alii delegare unam, vel alteram cauſam. 134.38

Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale, conſuetudine id permittente delegent. 153.38

Vigilia.

Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel ex loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarii lege jejunandum eſt, debet Populo denunciare Parochus. 122.2

Vide *Pernoctationes.*

Vinum.

Vinum ſuum etiam minutim vendere poſſunt Parochi. 65.48

Unio.

Unio poteſt fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independentes. 10.64

Unctio.

Parochus ſi inchoatas Unctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet. 199.8

Parochus ſi omnes Unctiones infirmi propè morituri perficere non poſſe credat, tunc pluses Sacerdotes ad ungendum admittere poterit. ibid 9

Peſtis tempore ad vitandum contagium inſervire poteſt uſus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum è loco remotiori. 200.16

Parochus non tenetur cum mortali vitæ periculo Unctionem præbere. ibid.17

Infirmus ſi dum inungitur moriatur, debet Parochus ab unctionibus deſiſtere. 201.23

In quinque ſenſibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti. ibid.28

Unctiones pedum, ac renum non ſunt de eſſentia Sacramenti extremæ Unctionis. ibid.29

Unctio in renibus convenientiùs omittitur, præſertim in fœminis, ac viris Religioſis. ibid 30

Infirmus ſi manibus careat, ungenda eſt caro propinqua: ſi oculis careat, locos oculorum ungi debet, dum ei adminiſtratur Extrema Unctio. ibid.31

Sacerdotes non in palmis ubi ſacro oleo uncti ſunt ſed infra palmam, vel in exteriori manus parte inungi ſolent, dum eis Extrema-Unctio miniſtratus. ibid.32

Unctiones ſine Cruce fieri in Extrema-Unctione nihil obſtat cauſa celebrandi, propter periculum inſtantis mortis. 202.34

Votum.

Votum deciſivum in concurſu non habet Epiſcopus, ſed tantùm accedere poteſt ubi vota ſunt paria, vel ſingularia. 27.92

FINIS